

IOANNIS ALBERTI FABRICII

THEOL. D. ET PROF. PVBL. HAMBVRG.

BIBLIOTHECA GRAECA

VOLVMEN DVODECIMVM

IN QVO CONTINENTVR

LEONIS ALLATHI DIATRIBA DE GEORGIIS ET EORVM SCRIPTIS ATQVE
LIBRI VI. CAPITA QVATVOR PRIORA QVIBVS ENARRANTVR COL-
LECTIONES CANONVM VETERIS ECCLESIAE ET CONCILIORVM TAM
VNIVERSALIVM QVAM PARTICVLARIVM NEC NON DE EPISTOLIS
AC DECRETIS PONTIFICVM ROM. NOTITIA TRADITVR

ACCEDIT

SYNODICVM VETVS PRIDEM IN LVCEM DATVM

A

B. D. IOANNE PAPP O

EDITIO NOVA

VARIORVM CVRIS EMENDATIOR ATQVE AVCTIOR

CVRANTE

GOTTLIEB CHRISTOPHORO HARLESS

CONS. AVL. ET P. P. O. IN VNIVERS. LITTER. ERLANG.

HAMBVRGI.

APVD CAROLVM ERNESTVM BOHN

A. C. MDCCCIX

LIPSIAB EX OFFICINA BREITKOPFIO - HAERTELIA.

SVMME VENERABILI ET CELEBERRIMO
CHRIST. DAV. ANT. MARTINI

DOCTORI THEOLOGIAE CONSILIARIO SENATVS ECCLESIASTICI
ET ACADEMIAE

QVAE MONACHII SVB AVSPICIIS REGIIS FLORET

SOCIO ORDINARIO ETC.

FAVTORI ET AMICO PIE COLENDO

ATQVE

ILLVSTRI ET CELEBERRIMO
CHRIST. FRIDERICO GLÜCK

CONSILIARIO AVLICO ET I. V. DOCTORI AC PROFESSORI P. O. IN
VNIVERSITATE LITTERARVM ERLANGENSI

COLLEGAE IVCVNDISSIMO ET AMICO VETERI

ATQVE CANDIDO

QVORVM
INSIGNI HVMANITATI LIBERALITATI AC DILIGENTIAE.
HOC DVODECIMVM VOLVMEN
BIBLIOTHECAE GRAECAE

MVLTVM DEBET

ID
OMNI QVA PAR EST OBSERVANTIA

D. D. D.

ET
TAMQVAM PIGNVS AMICITIAE GRATISSIMI QVE ANIMI

SACRVM

ESSE IVBET

GOTTLIEB CHRISTOPHOR. HARLESS.

P R A E F A T I O.

Non mea culpa factum est, ut hoc volumen iusto serius prelo exiret: sed aliena, eaque grauia, impedimenta et temporis nostri calamitas retardarunt operas. Quidquid est, T. E. L. B. ut hoc volumen, cuius confectio mihi, in historia canonum ecclesiasticorum et conciliorum antea minus versato, in primis molesta fuit nec adeo facilis, aequi bonique consulas, rogo oroque enixissime. Attamen, ut in capite *de Canonibus* plura, quae ad pleniorẽ illorum pertinerent cognitionem historiamque, adicerem, fecit singularis humanitas atque eruditio cel. *Glückii*, collegae iucundissimi mihiq̃ amicissimi, qui in historia iuris canonici aequè ac ciuilibus habitat, et me ad illud caput haud raro nec leuiter amplificandum, consiliis et libris, e quibus possem plura haurire, iuuit liberalissime. Ad caput *de conciliis*, tam vniuersalibus, quam particularibus, supplementis necessariis augendum mihi, quod valde dolui, multa deerant praesidia, cum primis *Coleti* collectio. atque *Mansii* tam sup-

plementa conciliorum, quam amplissima illorum collectio: atque, quid mihi esset faciendum, diu haesitaram. Quum autem comperissem, Mansii amplissimam collectionem esse in bibliotheca ven. et cel. D. Martini, tum vniuersitatis litterarum Altdorfinae, in praesenti Academiae doctrinarum Monacensis ornamenti, atque Coleti Collectionem et Mansii supplementa conciliorum custodiri in bibliotheca publica Lipsiensi: confugi ad humanitatem cel. Martini, vt ex Mansii Collectione supplementa necessaria suppeditaret, et ad veterem amicitiam Rosenmülleri, V. C. et Professoris linguae arabicae in Musarum sede Lipsiensi, vt Coleti collectionem, Mansii-que supplementa conciliorum contenderet, et, quum ad corrigenda huius quoque voluminis Fabriciani peccata typographica operam more fueto et laudabili conferat, ea, quae necessaria viderentur, enotaret atque adiceret. Atque, quod ego cum significatione gratissimi animi profiteor, vterque precibus meis adnuit, eorumque singulari diligentiae et solertiae lector egregias maximeque necessarias debet accessiones. Quod ego in meis adnotationibus ad vtrumque caput multa loca ex Mansii collectione ac supplementis citauit, ea, vti iam partim ad pag. 558. fassus sum, ducibus Fuchstio in: *Bibliothek der Kirchenversammlungen des IV. vnd V. Jahrhunderts*, et praesertim Walchio, Theologo quondam Göttingensi, in: *Entwurf einer vollständigen Historie der Kirchenversammlungen*, adscripsi. Atque ex Walchii libro, quem non omnes huius litterarum generis cupidi ad manus habent, aut legere atque conferre possunt,

funt, eorum, quae de Conciliis ac synodis Hispanicis, Britannicis aliisque addi debuerunt, et quae in *Wilkins, Aguirre* aliorumque collectionibus operibusque reperiuntur, commemorationem haud inutilem ingrataque fore arbitratus sum. Contra, ne moles libri nimis cresceret, et *Allatii* diatribam saepe contraxi, et in codicibus in quibus singula concilia synodique singulae enarrentur aut memorentur, conquirendis et indicandis nolui tempus operamque perdere et obscuram ostentare diligentiam, quam quidem haud paucis aequae molestam ac mihi futuram esse iudicavi. Atque eadem cantilena quoties canenda mihi fuisset! At tamen aliquoties, (ex. gr. ad pag. 558. aliisque ibi citatis locis,) haud paucos generatim laudavi codd. msstos, in quibus plura concilia, eorumque historia aut decreta iunctim exarata leguntur, et quos ii, qui forsitan non admodum multi erunt, quibus vero singulorum conciliorum memoria, in codd. investiganda, necessaria videbitur, confuissent. Neque tamen peculiarium quorundam conciliorum graecorum notitiam in codicibus obuiam omnino neglexi, sed hinc inde dedi. Enimvero plura aut copiosa supplementa ad historiam conciliorum, a Graecis non congregatorum, et decretorum, graece non scriptorum, quippe quae ab instituto nostro et bibliotheca graeca aliena videbantur, studiose colligere atque conscribere dubitavi.

Fabricium enim in duobus illis capitibus de canonibus ecclesiasticis et conciliis permulta, quae ad Bibliothecam graecam
 haud

haud pertinerent, congeſſiſſe atque vberius explicuiſſe, haud negandum eſt. At quoniam et ille ipſe in praefatione ſuum conſilium declarauit; et quam grata multis fuerit Fabricii opera, vel ex eo intelligi poteſt, quod permulti VV. DD. ad haec capita Fabriciana ablegarunt lectores, tam ea, quae ad Graecos haud vnice ſpectant, quam *Synodicon vetus*, ad quod et ipſe Fabricius deinceps in hoc capite, et alii VV. DD. infinitis paene locis prouocant, reſecare nolui, veritus, ne in aliorum reprehentionem incurerem. Céterum cel. *Beckii*, qui more ſuo praeclara additamenta paſſim inferuit, et cel. *Rofenmülleri* diligentiam, ad plagellas a vitiiis typographicis purgandas adhibitam, mecum praedicabis. TV vero, L. B. vale mihiſque faueas velim. Scr. Erlangae ipſis Nonis Nouembr. c1816cccxix.

GOTTLIEB CHRISTOPHORVS. HARLESS.

I. A. FABRICII PRAEFATIO

ad volumen XI. vet. edit.

Ex quatuor illis vel quinque argumentis, quae libro sexto huius Bibliothecae graecae complecti constitueram, ut de Canonibus primum ecclesiae, et de Conciliis, deinde de Ictis Graecis Medicisque, nec non de supposititiis ac de collectionibus scriptorum graecorum iunctim editorum, quas hactenus non adtigissem, tractarem: in praesenti tantum habes a me, quae de Canonum collectionibus et de Conciliis *) in studioforum usus adnotare licuit, ubi veniam dabis, quod, Graeca tantum pollicitus, cetera etiam ob nexum, quem habent, et communem utilitatem eodem studio recensenda, nec a Graecis diuellenda duxi, simulque etiam adtigi Epistolas pontificum **) et bullaria, ***) poenitentiales libellos, †) Capitularia item ††) imperatorum ac regum, aliaque, sine quibus notitia

Cano-

*) Ego vero id caput *de Conciliis* in praesenti hoc volumine propter spatii angustias, et quia caput *de Georgiis* ex superiore veteris editionis volumine repetendum et huic volumini nouae editionis praemittendum fuit, haud integrum reddere potui. *Harl.*

***) p. 170. ***) p. 180. †) p. 238. ††) p. 252. et (vet. ed.) 493. sqq. p. 743. sqq. ed. nou.

Canonum et Conciliorum parum integra videri potest. Indices scriptorum dedi in Gelasium de Actis Concilii Nicaeni p. 590. et Gelasium alterum de duabus Christi naturis p. 659. nec non in Iustiniani, imper. librum aduersus Origenem p. 682. Breuiarium Liberati p. 685. et in decreta imperialia de cultu imaginum a Goldasto edita pag. 739. *Synodicum* vero *vetus* D. Pappi, vtpote plenissimam de Conciliis ad Photii vsque aetatem synopsis, rariusque, nisi in voluminosis operibus obuium, studiosorum in gratiam pag. 360. integrum inserui. Denique addidi egregii viri *Demetrii Procopii* Moschopolitae iucundam, licet breuiorem fortasse, quam velles, notitiam de recentibus Graecis eruditis, *) Bucuresto nuper transmissam ad me beneficio Celsissimi Principis, cuius consiliis, exemplo et generosae benignitati longe plurimum ingeniorum prouentum, vberiusque incrementum bonorum studiorum et debet Graecia et debebit. Vale.

*) Hanc *Procopii* notitiam iam reposui in vol. superiore, XI. p. 521. sqq. *Harl.*

INDEX CAPITVM.

LEONIS ALLATII Diatriba de GEORGIIS, hinc inde contracta, cum notis FABRICII et G. C. HARLESS.

pag. 1.

LIBRI SEXTI

CAPVT I.

De SABINO HERACLEENSI et aliis canonum veterum ecclesiasticorum collectoribus; cum supplementis G. C. HARLESS.

pag. 137.

CAPVT II.

De conciliis ecclesiasticis eorumque collectoribus, cum supplementis G. C. HARLESS.

pag. 275.

CAPVT III.

Synopticae veterum de synodis, vniuersalibus maxime, relationes cum supplementis G. C. HARLESS p. 338. — Synodicon vulgatum a Ioanne Pappo

pag. 360.

CAPVT

CAPVT IV.

CONCILIORVM notitia *alphabetica, chronologica et geographica.* *Index conciliorum* *alphanumericus ex editione Mansiana, collatus cum Mansi Supplementis, editione Coletiana, Harduiniana, Labbeana et Regia. I. pag. 422. — Index conciliorum eo temporis* *ordine, quo habita sunt, collatis iisdem quinque editionibus, Mansique Supplemen-* *tis. II. (Reliqua in sequenti volumine sequentur: multa tamen excludi poterunt.)* *Cum supplementis CHR. DAV. ANT. MARTINI, ERN. FRID. CAR. ROSENVELLER et G. C. HARLESS.*

pag. 558.

AD IO. ALB. FABRICII
BIBLIOTHECAE GRAECAE
LIBRI QVINTI PARTÈM SECVNDAM.

LEONIS ALLATII

de Georgiis et eorum scriptis diatriba, scripta a. CIΘIOXXLIV. et ad editionem Parisiensem a. CIΘIOCLI. cum notis, supplemento et indice olim reousa, curante I. A. Fabricio, et subiuncta vol. X. vet. edit. nunc a me hinc inde in compendium redacta. *) Harl.

GEOGGII nomen ante Christum, quod ipse adnotarim, neque cognitum, neque in vfu: *) post Christum frequentissimum fuit. Quamuis enim ab *Athenaeo* lib. 15. *) GEORGVS quidam περι τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιαῶν, de sacrificiis Rhodiis: καὶ ὁ εἰς Πτολεμαῖον δὲ τὸν πρῶτον Αἰγύπτῳ βασιλεύσαντα, παιάν ἐστιν, ὃν ἀδᾶσι Ῥόδιοι. Ἐχει γὰρ τὸ ἰὴν παιάν ἐπιφθεγγόμενον, ὡς Φησι Γεωργός ἐν τῷ περι τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιαῶν. Carmen, quod in *Ptolemaeo* primum *Aegypti* regem conscriptum est, et Rhodii canunt, *Paeon* est, quum habeat repetita ἰὴν παιάν, ut ait *Georgus* in opere de sacrificiis Rhodiis: *Georgius* tamen non fuit. Immo nec *Georgus*, sed, si me non fallit suspicio, *Gorgon*, qui *Hesychio* teste de Rhodiis sacrificiis scripsit, in voce *Καταρῆπιτις*, et in *Ἐπιπολαῖος*. Quem eundem esse cum

supe-

a) Sub finem praefat. ad vol. XI. iam et consilium, cur laborem diatribamque Allatii contraherem, aperui, et rationem, quam sequuturus sim, satis, credo, declaravi. Accedit, quod eadem diatriba etiam recusa est in *Corpore Byzantino*, tom. II. vol. XII. ed. Venet. post *Georgii Acropolitae* Chronicon. Harl.

b) *Georgi*, Asiae populi, ab agrorum cultu ita dicti, de quibus *Mela* lib. 1. c. 2. *Super Amazonas et Hyperboreos, Cimmerici, Cissanti, Achaesi,*

Georgi, Moschi. Et lib. 2. cap. 1. *Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque, ut illa durant, ita diu statim sedem agunt. Columi Georgi exercentque agros*. Meminit et *Plinius* VI. 13. hist. licet alii codices *Georgi* legant, alii *Georgili*. Hodie *Georgia* siue *Georgiana, Gurgusian*, paret *Persis*, et multos habet *Christianos*, cum *Armeniis* et *Graecis* in religione magnam partem conspirantes. [Nunc *Ruffis* paret.]

c) p. 697. *Georgum* etiam vocat *Io. Meursus* lib. 1. de *Rhodo* p. 51.

superiori nullus dubito. Dictum confirmatur ex scholiasta Pindari Ode septima in Diagoram, Rhodium pugilem, ταύτην τὴν ᾠδὴν ἀνακεῖσθαι Φησι Γόργων ἐν τῷ τῆς Σεληναίας Ἀθήνας ἱερῷ χρυσοῖς γραμμασιν. *Odam hanc apprehensam fuisse narrat Gorgon in templo Selenaeas Minervae aureis literis.* De GORGO ^{d)} etiam, Alexandri magni peritissimo artifice, et rerum metallicarum callentissimo, vide *Strabonem* lib. 15. et *Casaubonum* comment. in eundem lib. 9. ^{e)} vbi Gorgi nomen in Strabone substituit pag. 142. Sed de his, aiebat ille, doctorum est iudicium. De GORGO MESSENIΟ, opibus ac generis splendore Messeniorum nulli secundo, formae dignitate et exteriori cultu et coronarum numero in ipsa adolescentia omnium, qui in ludis gymniciis decertabant, celeberrimo, et post certamina in reipublicae negotiis ac patriae administratione non minori ac ante gloria incumbente, vide excerpta Polybii ^{f)} *Valesiana* p. 12. Ingratus ipse in lares domesticos, et sanctissimum parentum cultum iniuriis diceret, si, dum de GORGO ago, GORGORVM patris et filii pietatem, aeternitate dignam, ex Diodori excerptis ^{g)} non adscriberem. ὅτι ἦν τις Γόργος Μοργαντίνος ἐπικαλέμενος Κάμβαλος πλέτω καὶ δόξῃ διαφέρων, ὃς ἐπὶ κυνηγίαν ὀρμήσας, καὶ περιπεσῶν ληστῆριω δραπέτων, ἔφυγε πρὸς τὴν πόλιν. ἀπαντήσαντος δὲ αὐτῷ Γόργῳ, τὸ τῆτε πατὴρ ἐφ' ἵππε, καὶ καταλλομεῖε, καὶ παραδιδόντος τὸν ἵππον, ὅπως ἐφαλλόμενος ἀφιππεύσῃ πρὸς τὴν πόλιν. εἴθ' ὁ παῖς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν τῆς τῆ πατρὸς προέκρινεν, εἴθ' ὁ πατήρ προσεδέχετο τῷ τῆ τέκνῳ θανάτῳ διαφυγεῖν τὸν κίνδυνον. δεομένων δὲ ἀλλήλων μετὰ δακρύων, καὶ διαφιλοτιμημένων ὑπὲρ εὐσεβείας τε καὶ φιλοσοφίας, σύγκρισίν τε λαμβάνοντος ἡδὲ φιλοτέκνε πρὸς τρόπον φιλοπάτορα, συνέβη τὰς ληστὰς ἐπιφανέντας, ἀμφοτέρους ἀνελεῖν. *Gorgus erat Murgantinus, cognomento Cambalus, vir opibus et gloria civitatis suae princeps. Hic venatum egressus, cum in latronum manus incidisset, cursu in oppidum contendere coepit: cui quum forte Gorgus pater, equo veetus obviam occurrisset, statimque equo defiliens filium hortaretur, ut equo inscensato protinus se in urbem abripere vellet, neque filius salutem suam patris incolumitati praeverti passus est, neque pater, occiso filio, superesse sustinuit: proinde quum alter alterum flens oraret, ac pietate inter se certarent, commisso paterno amore cum filii caritate, interim latrones utrumque affecuti confuderunt. Nunc ad Georgios orationem conuertamus.*

II. Nomen, inquam, post Christum Christianis omnibus, vel [P] propter euangelicas agricolarum, cum quibus Christus se comparat, parabolas, vel propter in ecclesia eximium, ac singulare Georgii, martyris ^{h)}, certamen summo opere exculum.

III. GEOR.

a) Γόργος ὁ μεταλλευτὴς *Straboni* XV, p. 700. [p. 1025. A. ed. Almelou.]

e) Pro verbis μεταλλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸρ χαλκοῦς *Casaubonus* legit μεταλλευτὴς Γόργος α. χ. lib. IX. p. 407. [p. 624. not. i. ed. Almelou.]

f) Ex libro VII. hist.

g) In iisdem excerptis *Valesianis* sive *Peirescianis* p. 393.

h) De hoc Georgio, martyre celeberrimo, qui in Diocletiani persecutione martyrium Lydæ

in Palaestina subiit, varia Graecorum scripta memoravi volum. X. p. 229. sqq. [add. *Lambec.* IV. p. 290. sqq. nr. 7. et 8. et vol. VIII. p. 210.] De eodem *Cangius* ad *Alexiadem* p. 373. *Hottinger.* hist. oriental. p. 150. seq. *Matthias Frid. Beckius* ad *Ephemerides Persicas* p. 70. seq. *Io. Seldenus* de titulis honorum II. p. 552. seq. *Surius* et *Acta Sanctor.* 23 April. T. 3 p. 347. p. 100. seqq. *Theoph. Raynaudus* in S. Georgio Cappadoce megalomartyre tom. VIII. opp. p. 335. seqq. vbi etiam de aliis Georgiis, martyribus, p. 347. seqq.

III. GEORGIUS primum PRESBYTER ALEXANDRINUS; ¹⁾ deinde LAODICENVS episcopus, ²⁾ partes Arianas sequutus, et dicto et scripto contra catholicos haeticorum causam acerrime tutatus est. Georgius vero, scribit Athanasius lib. de Synodis Arianorum, qui nunc Laodiceae est, et per id tempus presbyter Alexandrinus erat, et Antiochiae commorabatur, ita ad Alexandrum episcopum scripsit: Conquereris de Ario, cum dicit, erat, quando non erat filius. Certe Esaias filius fuit Amos, Amosque prius fuit, quam gigneretur Esaias. Interfuit cum reliquis Arianis Antiocheno concilio ³⁾, ab Eusebio Nicomediensi coactò contra Athanasium. Nicephorus Callisti historiar. eccles. lib. 9. cap. 12. et 49. Et in electione Meletii patriarchae Antiocheni, ⁴⁾ quum imperator Constantius, omnibus, qui dicendi facultate pollerent, mandasset, ut eam sententiam: Dominus condidit me initio viarum suarum, populo explicarent, notarii ad scribendum exercitati, cuiusque verba exciperent, primus omnium sui erroris virus euomuit. Theodoretus histor. ecclesiast. lib. 2. cap. 31. Postea ⁵⁾ in Palaestina episcoporum ordine motus, in communionemque receptus a Cyrillo Hierosolymitano, in causa fuit eidem Cyrillo, ut ab Acacio et Eudoxio episcopatu priuaretur. Sozomenus lib. 4. cap. 24. et ex eo Nicephorus lib. 9. cap. 46.

[P] 2. Aëtii tamen Syri blasphemias, et Eudoxii Antiocheni, ⁶⁾ litteris etiam datis ad Ancyranum episcoporum conuentum oppugnauit compressitque, ne tam libere saecirent. Exemplum epistolae legitur apud Sozomenum historiae eccl. lib. 9. cap. 12. et Nicephorum lib. 9. cap. 36.

3. Scripsit vitam, quo cum familiarissime vixerat, Eusebii Emiseni, ⁷⁾ Arianismi item propugnatoris. Sozomenus lib. 3. cap. 5. [6.] et Nicephorus lib. 9. cap. 5. ed. Paris. Erroris tamen ac falsitatis arguitur a Baronio non vno in loco.

4. Pro veritate etiam contra Manichaeorum impia dogmata editis voluminibus certauit, ut ex Heracliano episcopo Chalced. refert Photius in biblioth. cod. LXXXV. [v. supra vol. X. p. 705. et Nicephorus lib. 6. cap. 32. et ante hos Theodoretus Haetic. fab. lib. 1. ⁸⁾] in Manete, [P] et ante Theodoretum Epiphanius contra haereses ⁹⁾ lib. 2. aduersus Manichaeos.

A 2

5. Geor-

1) Fabric. in indice de Georgiis, et supplement. ad hanc Allatii diatribam, ea, quae sequuntur, adiecit: „Quum de Georgiis, qui graece scripserunt, hanc diatribam Allatius concinnauerit, aliud plane institutum seclatus est M. Ioachim Mantzelius, Rostochiensis, scholae Parchimensis corrector, qui Gustrouiae a. 1712. 4. edidit schediasma de Georgiis fama et eruditione claris, in quo sub centum lemmatibus varia, quae curiosa ipsi visa sunt, de viris claris, recentis maxime aetatis, qui latine scripserunt vel germanice, et Georgii praenomine sunt vsi, adnotauit.“ Harl.

2) Ab a. 332. [oenf. de hoc Georgio supra vol. IX. p. 293. et quos ibi citauit. Harl.]

1) Etiam Tyrio, aduersus eundem S. Athanasium congregato a. 335. Antiochenum habitum a. 340. vel 341.

m) A. 361.

n) A. 361. vel 362.

o) Hinc inter *εμυσσισ* praedicatores refertur a Philostorgio VIII. 17. Consule Iac. Gothofredi notas p. 333. seq. Socratis vero lib. 1. cap. 24. *ἄς τῶν μυσσίων τὸ ὄνομα.*

p) *Ἐμύσιον* ἄς *Ἐδούσιον* vocat Socrates loco laudato, et quaedam ex illo adfert lib. 2. cap. 9. Confer, quae de Eusebio Emeseno dicta volum. VII. p. 412. sq.

q) Cap. 28.

r) Haeresi LXVI. 21.

5. Georgii quoque idem Theodoretus meminit in praefatione operis, ex quo, quemadmodum ex pluribus aliis, qui linguas suas aduersus falsum armarunt, Haeresion antiquas fabulas collegisse se scribit. Ex Theodoretus sua habuit Nicephorus, ut videre est.

6. Hunc Possseuinus vocauit Gregorium in Adparatu. An memoriae lapsu? In hisce nominibus scriptores saepissime errasse confuditque personas, non quod solum vnum in aliud mutata status conditione iidem commutarunt, sed ex scriptorum etiam incuria, non Laodicensi, sed aliorum quoque exemplo infra ostendemus. Sane Gregorium in Laodicensi nullum inuenio.

IV. Eodem Laodicensi Georgii aeuo alter GEORGIUS CAPPADOX, *) ut Athanasius ad solitarios scribit, aerarii Constantinopolitani quaestor, et depeculator omnium, atque eo nomine profugus in *Alexandrinam* ecclesiam, Athanasio pulso, contra ius omne intrusus *) tutanda *Arianorum* haeresi, et flagitiosae vitae-obscenitate multo Laodicensi infamior vivebat; quauis, num aliquid literis tradiderit, nondum compertum sit, antiquorum tamen tam exterorum, tum ecclesiasticorum monumentorum sedulus inquisitor, ex quibus non tenuem neque contemnendam, sed amplam et imperatoris opibus parem bibliothecam erexit: plebis tandem infidae, quam ipse christianae sed suo cominodo religioni addictus, ferro et vi laeserat, furore trucidatus, discerptus, igneque absumtus. Eum non suo, sed bibliothecae tantum nomine inter alios Georgios receasemus. Iulianus **) post huius viri necem Ecdicio Aegypti praefecto mandauit epist. 9. ut Georgii studio recollecta volumina omnia, quae in magna copia erant, compararet, et Porphyrio epist. 36. ut eam integram Antiochiam poenis etiam indictis transmitteret. [P] Epistolam Iuliani ad Porphyrium recenset etiam Suidas in *Ἐπιστολή Ἰουλιανῆ*. Volumina Iulianus Antiochiam aduecta in Traiani fano, ab Adriano exstructo, pulcerrimo illo quidem, licet mole exiguo reposuit: ea non multo post improba Iouiani imperatoris desidia, mulierculis ignem supponentibus, ingenti reipublicae literariae damno exarserunt. Ioannes Antiochenus in excerptis Valesianis: *) et exactius Suidas in Iouiano: *ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτῆς κινήσας τὸν ὑπὸ Ἀδριανῆ τῆ βασιλείῳ κτισθέντα ναὶν χαριέστατον εἰς ἀποδέωσιν τῆ πατρὸς Τραϊανῆ, παρὰ δὲ Ἰουλιανῆ κατασθέντα βιβλιοθήκην, εὐνέχων τινὶ Θεοφίλῳ, κατέφλεξε σὺν πάσιν, οἷς εἶχε βιβλίοις, αὐτῶν τῶν παλλακίδων ὑφαπτεσῶν μετὰ γέλωτος τὴν πυρᾶν. Iouianus ab uxore sua incitatus elegantissimum templum ab Adriano imperatore conditum ad patris Traiani consecrationem, et a Iuliano bibliothecam designatam Eunuchis cuidam Theophilo, cremavit cum omnibus libris, quos habebat, ipsis concubinis cum risu succendentibus.* De Georgio Alexan-

*) Cappadocem etiam alibi vocat Athanasius non vno in loco, etsi apud Epiphaniam Ciliciae oppidum natus traditur ab *Ammiano Marcellino* XXII. II. conf. *Turrian*. Apologia pro canonibus apostolorum p. 88. sq.

†) Factum hoc a. 356. Deinde hic Georgius Alexandrinus episcopus Arianus a plebe tumultuante interfectus a. 362. Vide *Tillemontii* me-

morias hist. eccles. T. VIII. p. 160. et 209. sq. Ab aliis hunc quoque pro Georgio *Gregorium* dici videas, ut a Petauio ad Epiphaniam p. 283.

**) Ad hunc quoque Georgium exstat epistola Iuliani VIII. et LIV. atque ad Alexandrinos qua eos de Georgio obruncato increpat, X. quam habet etiam *Socrates* III. 9. et Nicephorus X. 7.

v) p. 846.

Alexandrino vide plura apud Gregorium Nazianzenum, oratione in laudem Athanasii, Epiphanium Haeresi 76. et alios Graecorum historicos.

V. Sub Honorio et Theodosio Augustis, et Barbae episcopatu *) Ariana secta paene extincta ac funditus sublata, adiumentis praestantium [P] viro- rum Timothei ac Georgii renasci, ac denuo vires acquirere visa est. GEORGIUS a Barba presbyter designatur: humanioribus litteris adprime eruditus, semper prae manibus Platonis Aristotelisque volumina habuit; ideoque nonnullos admiratio subiit, quomodo hic Arianæ sectæ addici potuerit, qui Platonis sequeretur doctrinam, qui secundam et tertiam causam initium substantiae accepisse negavit, ideoque Iustino martyri **) aliquam quoque notionem trinitatis habuisse visus est. Nihilominus iste Georgius vna cum Timotheo in male sana et damnata haeresi perduravit: licet sua doctrina voluminibus etiam editis Arii blasphemam sententiam repurgarint, et in melius sensim et clam traduxerint. Socrates lib. 7. cap. 6. *πλὴν εἰ καὶ τῇ ἑαυτῶν ἐκκλησίᾳ παρέμειναν, ἀλλ' ἕως τὴν Ἀρειανὴν θρησκείαν λεληθότως ἐπὶ τὸ κρείσσον μετέθεσαν. πολλὰς γὰρ τῶν Ἀρείᾳ βλασφημιῶν ταῖς οἰκείαις διδασκαλίαις ἐξέβαλον. Αἱ quamquam in sua ipsorum permanserunt ecclesia, tamen sectæ Arianæ opinionem pedestentim et ex occulto correxerunt: quippe eam sua doctrina multis Arii blasphemias repurgarunt. Eadem habet *) Nicephorus Callisti lib. 14. cap. 13.*

VI. GEORGIUS, cognomento PISIDES, magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ diaconus, et chartophylax, **) tum soluta, tum iuncta oratione pleraque scripsisse dicitur. Quum Heraclius imperator in Persidem iturus, humi prostratus, supplex, illacrumansque opem Dei aduersus hostes atque impios deprecaretur, diuino numine percitus ac futura praecidens, carminibus illis, quæ refert Georgius Hamartolus, ***) et ex Hamartolo Cedrenus in historiae compendio, mirifice solatus est, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, Heraclius, μέλαινα ὑποδήματα περιβαλλόμενος ἤξαστο, ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισίδης μετὰ τῆς τοιαύτης ταπεινώσεως, ἔφη, ὦ βασιλεῦ,

[P] Μελαμβαφὲς πέδιλον εἰλήσας ποδός,
Βάψας ἐρυθρὸν Περσικῶν ἐξ αἱμάτων.

Et ingressus ecclesiam, et nigris calcis indutus orauit, quem ita animo demisso videns Georgius Pissida dixit, o imperator, nigrum calceum conuoluens pedibus, rubefacias tinctum cruore Persico.

A 3

2. Iambi

*) Barbæ Arianae factionis episcopus CPoli-
tanus post Dorotheum a. C. 407.

x) Iustinus hoc de Platone in cohortatione ad
Graecos.

y) Confer Hist. tripartitam XI. 6.

z) Clarus circa a. c. 630. vt dixi volumine VIII.
p. 612. sqq. §. XVI. vbi de Pisside et eius scriptis,
[et ego plura adscripsi: Havl.]

aa) De Hamartoli chronico adhuc inedito in-
fra p. 329. Cedreni locus est p. 357.

2. Iambi illius in *Exahemeron* graece cum selectis Gregorii Nazianzeni carminibus, et Synesianis hymnis Romae sub *Cyrilli*, patriarchae Alexandrini, nomine typis vulgati sunt, apud Franciscum Zannetum in 8vo anno 1590. ^{bb)}

[P] 3. Eodem iambico metro Ioannis Philoponi, et sectatorum haeresim oppugnauit. [sed dissentit *Fabric.* l. c. p. 617.]

[P] 4. Ex *Heraclide*, ^{cc)} quod vnum opus fuisse videtur ^{dd)} cum eo, *ἐς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον, de Persico Bello*, desumpta sunt, quae refert Ioannes Tzetzes *Chiliad.* 3. *histor.* 66. vbi et octo iambos illius ^{ee)} producit, qui more illius poetae elegantissimi sunt.

5. Eodem auctore, Anastasii, martyris ^{ff)}, vita exstabat in bibliotheca Antonii Augustini cod. LXI.

6. Posseuinus scribit, Pissidem de gestis imperatorum Constantinopolitanorum ^{gg)} adseruari in bibliotheca Vallicellana, quam tamen licet anxie perquisiuerim, saepeque indicem, et potissimam librorum partem peruoluerim, ad hunc tamen diem nusquam tale opus occurrit. O vtinam, quod non credo, esset. Errorem inde natum existimo. Nam, qui librorum graecorum indicem confecit, quum in cod. bibl. CXII. antiquo satis et optimae notae historiam de imperatoribus Constantinopolitanis in principio reperisset, eam tamen *ἐπιπέφραστον* plurimarum paginarum amissione, quam postea opus in *Exahemeron* Georgii Pissidae excipiebat, quum non aduertisset historiam primam de imperatoribus, Constantini Manassae Synopsis esse, eam Georgio Pissidae, sequentis operis auctori, sed oscitanter nimis donauit, et rerum harum anxiiis fucum fecit. Pissidae testimonio vsi sunt Isaacus Tzetzes in *Cassandram Lycophronis*, Suidas saepissime, et alii.

[P] 7. An postea in episcopatum Nicomediensem promotus idem cum Georgio Nicomediensi fuerit, cui plures, nec illaudabiles orationes panegyricae ^{hh)} tribuuntur, in dubium,

^{bb)} De codd. et edit. iam, quae necessaria scitu essent, adfatim disputata sunt, supra in vol. VIII. cit. p. 612. sq. idco, quae Allatius protulerat, h. l. refecui. De cod. *Bavar.* CLXXXIX. in quo exstant Pissidae iambi s. *ἐπιπέφραστον* ^{cc)} *ἐπιπέφραστον* ^{dd)} *ἐπιπέφραστον* ^{ee)} *ἐπιπέφραστον*, vid. cel. *Hardt.* in *Aretini Beyträgen* etc. a. 1804. part. 12. p. 39. sq. *Hart.*

^{cc)} Meminit Suidas in *Νυμφίος* et *Γεώργιος*. *Hart.*

^{dd)} Imò diuersum. [v. *Fabric.* l. c. p. 616. nr. 4. et 5. et 6.]

^{ee)} Septem iambi, quos ibi legas, non sunt Pissidae, sed Tzetzae et ipsius:

Οἱ χρονοὶ ταῦτα φασί, καὶ σὺν αὐτοῖς Πισίδης,
Ἐπιπέφραστον δὲ καὶ αὐτὸς τῶ ἀρὰν ἐπιπέφραστον,

*Ἰάμβους γράψας ἀεὶ τὸ γὰρ ἔν τὰς πολλὰς ἐπέω,
Τὰς δὲ ἐπιπέφραστον λέξασκε κλέμμα σοι γεγενήκα.*

Deinde iambi ipsi sequuntur.

^{ff)} Intellige Anastasium Persam, de quo Surius et *Acta Sancto.* 24. Ianuar. [v. *Fabr.* l. c. p. 616. nr. 7.]

^{gg)} *Chronicon* a Georgio Pisside et Cyrillo decerptum ex codice bibl. colleg. Annaci Aug. Viudel. legisse se profitetur Raderus praef. ad *Chronicon Alexandrinum*, quod et ipsum ad Pissidam velut auctorem, sed parum certa coniectura referebat vir summus, I. Vissierus. [sed v. supra, vol. VII. p. 449. sqq. p. 472. sqq. ac de edit. p. 532. sub fin. *Hart.*]

^{hh)} De his infra p. 312. seq. ed. Paris. [et add. supra ad vol. VIII. p. 619. not. 4.]

bium, nec immerito, verti poterit. Alium tamen hunc a Nicomediense Georgio, qui temporibus Photii, Photio ipsi operam nauarat suam in Photiana synodo, annorum ipsa spatia abunde probant: a Sergio enim patriarcha, cui in Exahemeron opus inscripsit, ad Photiana tempora anni ducenti et quinquaginta plus minus intercedunt. Si Nicomediensis episcopus fuit, alius ergo ab hoc omnino erit. Et fuisse episcopum, illo forsan non male suaderi possumus. Nam oratio ⁴⁾ in verba Ioannis, *Ἰάβαντ ἰuxta crucem Iesu mater, et soror matris, etc.* cuius initium est, *πρὸς ὑψηλοτάτην περιωπὴν ἡμῶν ὁ λόγος*, in manuscriptis codicibus Georgio Nicomediensi adscripta, in codice alio manuscripto, quem Chii videre contigit, in quo eadem oratio fusior, ac multo amplior legitur, Pissidae cognomen Georgio Nicomediensi adiungit; sic enim legit, *Γεωργίου μητροπολίτου Νικομηδείας τῆ Πισσίδῃ*. Exscriptoris lapsus, cui ista non placuerint, in codice esse, et puerilem oscitantiam, qualia multa in titulis praefigendis fieri amant, fatebitur. Non contra ibo. Immo lapsus concedo. *Πισσιδέας* namque, quum in exemplari, ut verisimillimum est, legeretur, in Pissidem ad pauca intentus exscriptor transmutauit. Diuersusque etiam est ab alio Georgio Pissidae episcopo, cuius memoriam Graecorum fasti die 19. Aprilis celebrant, fastu ac tyrannide iconomachorum ipartyre, quum hic Antiochiae Pissidenae fuerit antistes. *ἔτος ὁ ἅγιος ἐπὶ τῶν χρόνων ἦν τῶν εἰκονομάχων ἐκ βρέφους τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένος, καὶ διὰ τὴν ὑπερβαίνουσαν αὐτῆ ἀρετὴν ἐπίσκοπος χειροτονεῖται Ἀντιοχείας τῆς Πισσιδέας. Hic sanctus sub iconomachis vivebat, a pueritia Deo dicatus, et ob excellentem virtutem Antiochiae Pissidae episcopus eligitur.* In re tamen obscurissima, non diutius immorandum mihi esse censeo.

8. Pissidae apud Graecos, et illius carminum tanta fuit aestimatio, ut plerique eum Euripidi comparare, multi antepone non sine animi contentione, lite etiam mota, praesumerint. Hinc Andronici Ducae frater Michaellem Psellum interrogat, *τίς τυχίξει κρεῖττον, ὁ Εὐριπίδης, ἢ ὁ Πισσίδης; Quis melius carmen condit, Euripides ne, an Pissides?* Cui elegantissima, atque eruditissima, itemque longa epistola ^{4b)} inter alia de Pisside, neque enim omnia referre opus est, ita Psellus respondet: *τῆτο δὲ παντὸς [P] ἕνεκα προκείσθω τῆ λόγος, ἔτι τὰ μέτρα, καὶ εἰ ῥυθμοὶ ἐτερότητας μυρίας παρα τῆ χρόνου ἐδέξαντο, καὶ ἔτε τὸ ἠρωϊκὸν μέτρον τὴν ἀρχαίαν νῦν σώζει μεγαλοπρέπειαν, ἔτε ἐν τοῖς ἀκριβεστάτοις μέτροις ἴσαται, ἀλλὰ τῷ δακτυλικῷ καὶ σπονδαϊκῷ καὶ ἰσοφαλλικῷ μέτροι, καὶ ἰωνικῇ συζυγίᾳ ἀναμεμίχεται ἔτε τὸ ἰαμβικὸν μέτρον τὰς αὐτὰς ἀναπαύσεις, καὶ τὰς αὐτὰς ῥυθμούς, καὶ τὴν αὐτὴν συνθήκην τοῖς προτέροις ἔχον προφαίνεται, ἀλλὰ θεατρικώτερον νῦν ἐστὶ καὶ ὡσπερ ἐπὶ ἑρχήρας ἀπηναισχύντηκεν, καὶ πάσης μὲν ὑπεράλλεται βάσεως, παντὸς δὲ ῥυθμοῦ ὑπερίπταται, καὶ μόνον νῦν ζηλωτὸν τὰ ἄττον τῆ μέτρον, καὶ ἰαμβόκροτον. ἢ μὲν τοὶ τραγικῆ ποιήσις διαφοροῖς τε ῥυθμοῖς κοσμημένη, καὶ μέτρα ποικίλα λαμβάνουσα, ἢ πάντως ἐξαρμεῖται τὰς ὑποθέσεις, ἢ ὑπεράλλεται, ἀλλ' ἐστὶ μὲν ἢ καὶ τὰς εὐκρότους ἤχους ζηλοῖ, καὶ τὴν ποδικὴν εὐρυθμίαν προκρίνει, καὶ τῆ λόγος τὰς ἐμμέτρον συζυγίας ἀσπάζεται. ὅση δὲ δόξαι τῷ ποιητῇ μεταβάλλει τε τῆ τόνον, καὶ τὸν ῥυθμὸν ἐξαλλάττει, καὶ ποτὲ μὲν αὐτὴν ἀρπάζει ὁ ῥυθμὸς, ποτὲ δὲ βαίνει ἐπὶ τρισυλλάβῃ, ἢ τετρασυλλάβῃ*
τῆς

ii) De hac infra, p. 313.

4b) Videtur haec fuisse inter illas circiter

XXXIII. Pselli epistolas adhuc ineditas, quas memorat Allatius de Psellis c. LXVIII.

τῆς Βάπτως. Hoc vero antea omnia sermoni praeponendum est: Metra nempe, rhythmosque ab ipso tempore innumeras variationes accepisse; metrum heroicum antiquam hoc aevo neque seruire magnificentiam, neque in exquisitissima metrorum regula consistere, sed dactylico et spondaico, ithyphallica metra et iambicas combinationes immisceri; pari modo iambicum metrum easdem pausas, earumque rhythmos, eandemque compositionem, quibus veteres utebantur, non continere; sed illud nunc temporis theatri magis accommodatum, ac velut in orchestra inuerecunde tripudians omnem basem transilit, et omnem rhythmum superuolat, tantum nunc carmen illud imitari studemus, quod subsiliat, et ut solet iambicum perstrepat. Tragica autem poesis diuersis exornata rhythmis, et carminum vario genere constans non semper extra materiam diuagatur, neque subsultat, sed nunc bene sonantes tonos amulatur, et pedum accuratum rhythmum praeponit, beneque commensuratas sermonis combinationes amplectitur: ubi vero id visum poetiae fuerit, tonum immutat, et rhythmum variat: et nunc quidem rapitur a rhythmico, nunc vero super trisyllaba, aut tetrasyllaba basi graditur. His prae-suppositis Psellus postmodum dictione, formaque carminum, ac figuris Euripidis examinatis, iudicium suum de Piside subnectit: ὁ δ' ἐκ Πισιδείας σοφὸς οἶμαι τῆς ἐλάττονος Ἀντιοχείας, ποιητὴς μὲν ἐκ ἐσιν ἐπῶν, ἐν δὲ ζῆλώσας γένος μέτρον τὸ ἰαμβικόν, Φημί δὴ τὸ ἀρχαῖον, καὶ μονομερές, καὶ περὶ τῆτο τὰ πλεῖστα πραγματευσάμενος, ποικίλλει μὲν ἑδάμῃ τὴν ποιήσιν. Et: ἐν πᾶσι δὲ ἀβίαστος αὐτῷ ἡ ἀρμονία, ὥσπερ ἐκ ἐνθυμημένων, ἔτε τὰ νοήματα, ἔτε τὰ ῥήματα, ἀλλ' ἀναγινώσκοντι ταῦτα προκείμενα, ἑλληνικά τε αὐτῷ τὰ ὀνόματα ζύμπαντα, καὶ μετὰ τῆ μεγαλοπρεπῆς εὐχη. [P] εἰ δὲ τροπῆς ἀψοίτο, ἔτε τῆς ἐν παιδιαῖς, καὶ ἐν χάρισιν, ἔτε τῆς ἐν σεμνότητι, ἔτω δὴ προβιβαζέει τῷ λόγῳ τὰ μεμετημένα, καὶ ἔτως οἰκείως τίθεισιν, ὡς μὴ δοκεῖν τι παραφθεῖρεν τὴν ἑτέραν ὑπόθεσιν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἀρμήθην νόσημα γέν' ἐπῶν ἐν τῷ λόγῳ, εὐθύς τὴν ἰατρικὴν πᾶσαν ἐπισυναίρει, μήτε τῶν αἰτίων φερόμενος, μήτε τῶν, οἷς θεραπεύεται τὰ νοσήματα. καὶν σεραῖν ἐρανοῦθεν ἐξαετύση, καὶ τινὰς δυνάμεις ταύτης ἐξάψη, εὐθύς οἱ δεσμοὶ, καὶ τὰ ἐξαετύματα, καὶ ὅσα τῆς ἀκρότητος, καὶ ὅσα τῆ ἀκροτελευτῆ τῆς χαλαρᾶς ἐκείνης ἀλύσεως. καὶν τὰς ὥρας συναγάγη, καὶ συνελίξη, ὡς ἐν χορῷ, βαβαὶ τῆς τῶν χειρῶν ἀντεπιβολῆς, καὶ τῆ κύκλῃ, καὶ τῆς λέξεως, καὶ τῆς περιόδου, καὶ τῆ ἐπῶδου, καὶ τῆς ερεφῆς, καὶ τῆς ἀντιερεφῆς, καὶ τῆς κινήσεως. εἰ δὲ καὶ θεατρίζεν αἰροῖτο τὸν λόγον, καὶ τετράπῳλον τὴν συνθήκην ἐρεῖ τῶν ὥρων. πόσα μὲν περὶ ἠνιοχῶν φέγγεται, καὶ τῆς ἀρίστης ἠνιοχίσεως; πόσα δὲ περὶ ζυγῶν καὶ τροχῶν, καὶ χοινικίδων; ὅποια δὲ αὐτῷ αἰ πλῆμνα, καὶ αἰ τῶν τροχῶν ἀψίδες, τὰ τε ἰππεία φαλαρα, καὶ φρυάγματα; καταβαίνει δὲ ὁ λόγος αὐτῷ καὶ μέχρι τῶν τελευταίων τῆς τέχνης, καὶ περὶ ἃ εἰδὲ αὐτοὶ ἔποιον οἱ τὴν τέχνην πραγματευόμενοι. εἰ δὲ καὶ φαλαγγας ἀλλήλας φήσεν, εὐροῖς ἀν' ἐκεῖσε τὴν ἰππικὴν ἀπασαν, καὶ περικὴν σύνταξιν, τῆς δορυφόρου, τῆς ἀκοντισαῖς, τῆς τῶξότας, τὸν ἐναμοτιαν, τὸν ἠμιλοχιτην, τὸν ἐραγῶν, τὸν παρασατην, τὸν ἐπισατην, καὶ ὡσπερ ἀπὸ σφενδόνης αὐτῆ οἱ εἴχοι ἄλλονται. Ex Pisidia vero sapiens minoris Antiochiae, ni fallor, poeta quidem carminum non est, sed, quum unum sibi carminum genus ad imitandum proposuisset, iambicum duntaxat, sed antiquum, et sortis unius, et in illius curam maxime occupatus, nullo in loco poesim variat. Et infra: In omnibus harmoniam ambit minime cogitam, ac si non tunc et sententias, et verba meditaretur, sed ante sibi posita percurreret. Graeca sunt uniuersa nomina, et non sine magnificentia sonora. Quod si aliquando tropo usus fuerit, siue eo, qui in ludicris et venustis, siue eo, qui in gravitate est.

est, ita carmina oratione concinnat, et ita propriis adcommodat, ut non externam materiam, ex qua in propriam adpellit, vitare videatur. Morbum itaque si in oratione aliquando dixerit, illico et medicinam omnem interserit, neque a causis edicendis abstinens, neque remedia, quibus morbi curantur, praeteriens. Si vero catenam a coelo meditatus fuerit, eiusque facultates aliquas addiderit, statim et vincula, et suspensiones, et quae summitates, et qui sunt fines illius laxatae catenae enunciat. Quod si horas in unum reduxerit, et ad choream ducendam compulerit, papae! quae est manuum complicatio, et circulus, et dictio, et circuitio, et epodus, et strophe, et antistrophe, et motus? Quod si ueluti in theatro sese experiens orationem componat, et horas una simul quadriga vehi dixerit, quanta [P] ille de aurigis, usque optima aurigatione pronunciat, quanta de iugis, rotis, et modiolis, quae ipsi sunt fistulae et rotarum apfides, equorum phalerae, atque hinnitus? Et oratio illius ad minutissima quaeque artis procedit, de quibus neque ii, qui artem illam callent et profitentur, dicere possent. Si phalangum mentio incidat, equitum uniuersam ac peditum seriem reperies, hastatos, iaculatores, sagittarios, decanum, hemilochitem, uragum, parastatem, epistatem, et tanquam a funda carmina illius exiliunt. An quid aptius pingi potuit? Pissidae nobis carmina praeter pauca tempus inuidit, nihilominus cum Pfelliana percurro, quantum in eo scribendi genere Pissides ualuit, deprehendo.

VII. GEORGIUS NICOMEDIENSIS¹⁾ multa scripsit. Orationum valde elegantium meminit Possseuinus, licet eum postea Gregorium nominet, fateaturque, scriptas reliquisse orationes panegyricas centum et septuaginta, et exstitisse Constantinopoli. Namque in bibliotheca patriarchae, *Georgii, metropolitae Nicomediae, orationes panegyricas valde pulchrae*; et in Cantacuzeni, *Georgii, metropolitae, liber panegyricas orationes complectens centum septuaginta*, recensetur. Sed quis non uidet, exscriptoris incuria id factum, ut pro Georgio Gregorius irrepserit?

I. Quumque in nonnullis orationibus modo Georgii Nicomediensis, modo Georgii, chartophylacis, in diuersis codicibus profligatur: indicium non leue erit, eundem esse Nicomediensem cum chartophylace; quod postea confirmauit codex perantiquus, in quo oratio illa in praesentationem Virginis legebatur, cuius illud est principium: *καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεων*, in titulo namque praenotabatur: *Γεωργίῳ Χαερτοφύλακος, τῷ ὑστερον γεγονότος μητροπολίτῃ Νικομηδείας*, *Georgii, chartophylacis, qui postea fuit metropolita Nicomediensis*.

[Quae scripserat, aut scripsisse dicitur, et ab Allatio paullo uerius recensentur, in compendium reducere iuuat, quod ea etiam maximam partem iam locis, a me citatis, a Fabricio memorata sunt. — Neque tamen ἀσύμβολος discedam.

2. Geor-

1) Ad hunc Georgium Nicomediensem archiepiscopum ac metropolitam exstant Photii patriarchae epistolae plures, 84, 166. 210. 221. 224. 235. 243. 295. 296. 318. 380. Hinc patet, eum recte a *Causo* [tom. II. hist. litter. SS. eccles. p. 69. et ab *Quidino* tom. II. commentar. de SS. eccles. col. 332. sq.] putari uixisse circa a. C. 880. male uero

a Combesio in auctario nouo confundi cum Georgio Pifide et ad Heraclii tempora referri, quod deinde ipse agnouit Combesius in bibl. concionatoria, [v. supra, vol. VIII. p. 613. not. i.] Hippolyto Maraccio autem indignatur, quod in Maria suo Georgium sanctum adpellasset.

2. Georgii, chartophylacis magnae ecclesiae, *encomium in deductionem Deiparae in templum eiusque consecrationem*. v. supra, vol. X. p. 279. Inc. *Φαιδρὸν τὸ τῆς παρέσεως εὐεργῆ* etc. In bibl. Vaticana, Antonii Augustini Veneta, in cod. *Naniano* CCCVIII. (v. cat. codd. gr. Nan. p. 522. nr. 23.) tribuitur Nicomediensi cum titulo *εἰς τὰ εἰσώδια* etc. *in ingressum deiparae, quum trimula in templum est deducta*. Eadem oratio est *Mosquae* in cod. synodalis bibl. CCLXXI. nr. 7. atque, sed cum inscriptione, quam Allatius sequenti orat. praefixit, ibid. in cod. CLXXI. nr. 22. v. *Matthaei* not. codd. gr. Mosq. p. 169. et 103. — *Parisi*, in undecim codd. bibl. publicae existat homilia in S. Deiparam, quando triennis templo reddita est: v. ind. ad cat. MSS. regg. bibl. Paris. vol. II. p. XIV. *Oxon.* in bibl. Bodl. cod. *Barocc.* CLXXX. — in cod. *Bodlei.* MMD. sed in cat. MSS. Angliae I. p. 129. initium non additur. Quare nescio, num haec sit, an sequens oratio: vtraque autem ibid. in cod. *Selden.* LIII. siue nr. 3383. dicti catal. Vulgavit gr. et lat. *Combesifus* in auctario nouo bibl. patrum, Paris. 1648. fol. pag. 1069. cum notis, et aliis huius Georgii oratt. et *Combesifus* Allatii codicem cum Mazariniano tertioque suo contulit. *Harl.*]

[P] 3. Eiusdem chartophylacis *Encomium alterum in eandem festiuitatem, εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ὅτε ἀπεδόθη ἐν τῷ ναῷ τριετιζουσα ὑπὸ τῶν αὐτῆς γονέων*. *In sanctissimam Deiparam, quando ad templum est triennis a parentibus suis deducta*. Princip. *καλοῖς ἡμῶν ὑποθέσεων ἀρχαῖς ἢ παρούσα πανήγυρις δέκνυσιν*. [Vid. supra vol. X. p. 279. *MSt. Mediolani* in bibl. Ambros. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXXI. nr. 6. v. *Bandin.* cat. codd. Laur. I. p. 442. — in cod. *Nanian.* CCCVIII. nr. 25. — in codd. *Coisl.* CXLVI. et CCLXXIV. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 212. et 388. vbi vero inter orationes scriptorum eccles.

mm) Dedit idem *Combesifus* ibid. pag. 1091. ac praeterea aliam homilian eiusdem argumenti pag. 1113. [quae existat sub nomine Georg. Nicom. *Venet.* in cod. *Nanian.* cit. CCCVIII. nr. 24. v. cat. mem. p. 522.] quae incipit: *αὶ τῶν Σέων πανήγυριον ἀλλήμψας*. In bibl. Caesarea existat etiam ineditum adhuc Georgii huius *ἑγμῶν αἰς τὸν προφήτην Ζαχαρίαν καὶ αἰς Ἐλισάβετ τὴν προφήτην, ὅτε συνέλαβεν Ἰωάννην τὸν πρόδρομον καὶ βαπτιστὴν*. *Encomium prophetae Zachariae et Elisabethae prophetidis, quando concepit Ioannem, prodromum et baptistam*. Incipit: *ἀρχὴ τῆς κόσμου χαρῆς τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαχαρίου τῆς Ἀγγέλης Γαβριὴλ Εὐαγγελιστῆς, καὶ πρώτη αἰετῶν ἀγαλλίασις τὸ τῆς μεγάλης προδρομῆς γενέθλιον ἡδὲ γὰρ* etc. Vide *Lambec.* VIII. p. 222. [L. p. 472. sq. *Kollar.* in cod. XV. nr. 5. v. supra, vol. X. pag. 257. *Harl.*] *Lambec.* notat, Georgium hunc in MSS. codicibus non raro adpellari *Rhetorem*, *Γεώργιος ἀρχιεπίσκοπος Νικομηδείας ὁ ῥήτωρ*. In bibl. *Coisl.* *Montfauconi* [p. 388. cod. CCLXXIV. et] p. 423. [cod. CCCVII.] memoratur itidem inedita adhuc Georgii Nicomediensis

homilia in *hyparantem*. Incipit: *Τὰ τῆς παρέσεως ἱερῆς πανήγυρις ἢ ἀγγ.* Georgium Nicomediensem metropolitam, *libro de traditionibus ecclesiae* laudat Nic. Comnenus Papadopoli in praenotionibus *mystagog.* pag. 398. *Fabr.* Num orat. *in depositionem pretiosae vestis Deiparae in Blachernis*, nostro Georgio, an Theodoro sit tribuenda, v. supra, vol. X. p. 285. sine nomine auctoris *Florent.* in cod. Laurent. XVII. nr. 55. plut. 9. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 419. qui eam tribuit Georgio nostro, et citat *Combesif.* auctar. nou. tom. II. p. 751. et 785. et Georg. Nicom. adscribitur in cod. bibl. publ. *Parisi.* MCLXXVII. nr. 2. sec. cat. MSS. Par. bibl. — Diuersus est *Georgius rhetor τῆς μητροπόλεως αἰδῆς*, qui graece reddidit *Richardus latini* librum contra Mohamed. (*Μωάμεθ.*) inc. *ἀνάγει εἰς αἴματά σου τὸ δούλε σου* et habet. 17. capp. atque librum contra *Saracenos*. inc. *οἱ σαρακενοὶ λέγονται ἀγρονοὶ καὶ ἰσραηλιταί*. *Mosquae* in cod. synod. CCCXLVII. ix. 3. et 4. v. *Matthaei* not. cit. p. 224. *Harl.*

eccles. in natiuitatem deiparæ habitas numeratur. — Oxon. in bibl. Bodlei. codd. Barocc. CXCVII. et CCXXXIV. — ibid. in cod. Oliu. *Cromwell.* CIV. f. nr. 283. cat. MSS. Angliæ etc. vol. I. — *Mosquæ* in cod. Synod. CLXXI. nr. 23. et CLXXII. nr. 4. v. *Matthasi* Not. codd. gr. Mosq. p. 103. et 104. *Harl.*]

4. *In hæsitationem Iosephi et in virginem colloquium.* Princ. καλὸς μὲν ὁ τῆς εὐπαθείας νόμος. Exstare in Vaticana, ait Possuin. in indice bibl. Vaticanæ.

5. Eiusdem Nicomedienfis oratio in *Deiparæ natiuitatem*, quæ incipit: εἰ μετρέεται γῆ σπιθαμῆ, καὶ σκαρτια περιγράφεται θάλασσα. [P] Edita est graeco-latine sub nomine Germani, archiepiscopi Constantinopolitani, interprete Andrea Schotto, in bibliotheca patrum graeco-latina tom. II. pag. 450. reclamant tamen codices antiquissimi, stilus et modus, et Georgio adserunt. ⁿⁿ⁾

6. *In immaculatæ Virginis in sepulcro adfidentiam, et gratiarum actio pro gloriosâ resurrectione.* ^{oo)} P. Φανὴ ἀγαλλιᾶσεως προοιμιαζέτω σημερον. *Allat.* V. supra, vol. X. p. 282. vbi quoque excitatur alia *Georg. Nicom.* oratio in *adfidentiam Mariæ ad crucem et sepulcrum*: quæ etiam exstat *Vindob.* in cod. caesar. XXXV. nr. 30. v. *Kollar.* supplement. ad *Lambec.* comm. I. p. 260. sq. Prior, quæ incipit *Φανὴ* etc. est Oxon. in cod. *Barocc.* CXCIX. — *Parif.* in bibl. publ. codd. DXX. nr. 32. DCCVIII. nr. 2. DCCCLXXII. nr. 38. MDV. nr. 20. et MDXCV. nr. 26. sed in catal. nullibi additur orationis principium. — Pariter a *Montfauc.* in diario ital. p. 365. simpliciter memoratur cod. *Florent.* monast. Adnuntiat *Georg. Nicom. in S. Virginem.* *Harl.*

In Sanctos, et miraculorum patratoris Cosmæ et Damianum. ^{pp)} P. τὴν σὴν, ὧ τῶν καλῶν ἔρασα, θαυμαζέω μετ' ἐμοί. In bibl. regis Galliarum cod. CCLXX. [sec. cat. MSS. illius bibl. vol. II. in cod. MCLXXVII. 1.] seruanturque penes me. Eiusdem

7. *In conceptionem sanctæ Annae.* ^{qq)} P. εὐδὲν ἡδύτερον, ἢ περιχαρέστερον τῆς παρῆς ἀν κριθεῖν. *Allat.* Conf. supra, vol. X. p. 196. *Georgii, chartophylacis,* sermo in conceptionem S. Annae, *Venet.* in bibl. Marc. cod. CCCLXIII. v. cel. *Morell.* bibl. MSS. gr. et lat. I. p. 236. inc. εὐδὲν ἡδύτερον. — *Parif.* in bibl. publ. cod. MCDLVIII. sunt sec. cat. MSS. *Parif.* II. nr. 16. *Georgii Nicom.* episcopi homilia in conceptionem; quæ incip. εὐδὲν δεύτερον. nr. 17. alia in conceptionem, nullo initio orationis addito; et nr. 15. homilia in salutationem b. *Mariæ*: quæ incipit: λαμπρὰ μὲν καὶ περιφανὴς. quam a *Combesfius* editam esse, iam *Fabric.* in nota declarauit. *Harl.*

B 2

8. In

ⁿⁿ⁾ Imo *Andreas* Cretenfi, cui tribuunt codices caesarei, Mazariniani, et Seguieriani. Et sub *Andrae* nomine edidit graece et lat. *Combesfius*, vt dixi supra [vol. XI. p. 79. et 161. nr. 7. add. vol. X. p. 278. vbi tres aliae *Georgii Nicom.* oratt. in *Mariæ* natiuitatem memorantur. *Harl.*]

^{oo)} Edidit graece et latine *Combesfius* in auctario nouo tom. I. p. 1176. *Allatii* codice vsus.

^{pp)} Idem p. 1192.

^{qq)} Edidit idem *Combesfius* in auctario nouo tom. I. p. 1015. gr. et lat. ac praeterea aliam homiliam εἰ τὸν χρηματισμὸν τῆς συλλήψεως τῆς ἀγίας Θεοτόκου, in oraculum conceptionis S. *Deiparæ*. Incipit: λαμπρὰ μὲν καὶ περιφανὴς.

8. *In conceptionem beatissimas Desparas.* P. ἡ γῆ ταῖς τῆς χαίριτος μαρμαρυγαῖς. *Allat.* conf. supra, vol. X. p. 277. *Florent.* in bibl. Laurent. cod. IV. nr. 21. plut. 4. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 521. qui, est, inquit, Georgii Nicom. (cui tamen adscribitur in cod.) vel Iacobi monachi ex monasterio Coccinobaphi. *Harl.*

9. *In illud: stabant ad crucem Iesu mater ipsius, et soror Maria Cleopae, et in sepulturam Domini.* P. πρὸς ὑψηλοτάτην περιωπὴν ἡμῶν ὁ λόγος ἀναδραμῶν, γεγονωτέρω (2) σάλπιγγι. In biblioth. Antonii Augustini cod. XXIV. [nec non in cod. caesar. CCCXV. et in cod. Mosquensi, ad not. h. laudatis, ad nr. 5.] sub nomine Georgii, rhetoris, episcopi Nicomediae legebatur. Hinc notare poteris nonnumum similibus confusionem. [v. supra, vol. X. p. 282.]

10. In Palatina habebatur praeter iam dictam, *in conceptionem Desparas* oratio secunda. P. ἡδεῖα μὲν ἢ τῆς παρῆσης εὐφροσύνης προσηγορίας. [v. supra, vol. X. p. 277.]

[P] 11. *Georgii Nicomediae archiepiscopi de cruce, quam falso quidam Pfello adscripserrunt, graeco MS. in 4to biblioth. imp. Viennae.* Epitome Gesneriana. Miror praeteritam a diligentissimo Gretsero. Et quinam hi erunt, qui Pfello tribuant? In codice meo fatis antiquo, lacero, exeseque habetur oratio Michaelis Pfelli, *eis τὴν σαύραση τῆ κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.* *In crucifixionem Domini nostri Iesu Christi.* P. τὸν τῆ σαυρῆ λόγον ὁ μὲν θεὸς ἀπέσολος τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μαρτίαν τίθειται. Satis prolixa et elegans, lacera tamen et ipsa, qua sane nihil in eo argumento vidi accuratius aut grauius, quod et adnotavit in eius principio, nescio quis: ἔτι δὲ καὶ ἕτος τῶν πᾶν ἐξαιρετῶν. *Est autem et haec oratio praestantissima.* Eam tamen huius Georgii non esse, stilus ipse, et modus rerum tractatarum arguit, quae evidentissime Pfello vindicant. [sed conf. *Lambec.* IV. p. 44. sqq. Koll.]

12. Scriptis

rr) *Lege ἀμύν.* Hanc quoque dedit *Combesius* p. 1043: Primusque illi videtur Georgius hic, qui in conceptionem b. Mariae tamquam in peculiare ac solemne festum publice peroravit.

ss) *Leg. γεγονωτέρω σάλπιγγι ἢ χῆ.* Edidit *Combesius* p. 1157. sqq. [supra vol. X. p. 282.] De codicibus MSS. caesareis vide *Lambecium* IV. p. 21. V. p. 144. 277. *Fabr.* siue ex ed. *Kollarii*, IV. p. 43. sqq. in cod. CII. nr. 3. — vol. V. p. 304. in cod. CCXLIX. nr. 12. (vbi monet, et priorem et posteriorem codd. caes. propter varr. lecti. esse dignos, qui cum ed. *Combesii*, diligenter conferantur), ac p. 583. nr. 5. cod. CCCXV. — in cod. caes. XXXV. nr. 90. teste *Kollar.* in supplem. ad *Lambecii* comm. p. 260. — Item *Parisi.* in bibl. publ. CMLXXX. nr. 4. — in cod. *Coislin.* CCLXXXV. et CCCIV. nr. 14. v. *Montfauc.* bibl. *Coisl.* p. 401. et 419. — *Oxon.* in codd. Barocc.

XL. et CCXLI. — in cod. *Th. Gale* XXVI. f. nr. 5860. cat. MSS. Angliae, vol. II. et cod. *Ge. Wheleri* XXII. f. nr. 9094. dicti catal. — *Romae* in aedibus Barberin. v. *Montfauc.* diar. ital. p. 215. — *Mosquae* in cod. synod. CLXXXIII. nr. 28. v. *Matthaei* Notit. gr. codd. Mosq. p. 118. vbi V. cel. in nota k. „in ecclesia, inquit, graeca in hunc diem, (σ. γτ in textu gr. legitur, τῆ ἀγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ.) legitur *Matthaei* 27, 1. Hic autem explicat *Ioan.* 19, 25. V. secundam meam euangeliorum edition. p. 747. not. 1. *Rechtius* ergo inscribitur. in passionein, (αἰ το πάθος). Est enim euangelium nonum τῶν ἀγίων παθῶν.“ *In magnam parasceuen* hom. *Parisi.* in bibl. publ. codd. DCXCIX. nr. 2. MCLXXXIX. nr. 35. et MCLXXXVI. nr. 18. *Romae* in bibl. Vatic. v. *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSS. p. 142. B. et de aliis p. 544. E. 702. C. et 1062. B. *Harl.*

12. Scripsit item Troparia varii generis, ex quibus memini, in libris ecclesiasticis Graecorum legere: *In omnes sanctos Patres, qui ad sacras synodos oecumenicas¹⁾ conuenerunt. In S. Ioannem Chrysostomum. In Profestum introitus Virginis in templum.*²⁾ Et plura scripsisse sicut et Canones vero simillimum est; quae quum Georgii tantum nomen praeferant, alique eiusdem nominis id idem compositionis studium excoluerint, incertum remansit, cuiam ex illis potius tribuenda sint. Eorum nihilominus elenchum sub Georgii Siculi nomine comperies.³⁾ Nicomediensis laudatus ab Hippolyto Thebano in Chronico, in Antiquit. Canisii. Apud Possewinum in indicibus legitur, *Georgii diaconi oratio, in Medicea*. An ea fuerit Nicomediensis opus? haereo. *Allat.*

[Oxon. in cod. Barocc. XL. *Georgii Nicom.* homil. in *Dominica Palmarum*: inc. ὁ μὲν νῆς προκειμένων et in cat. MSS. Angliae etc. I. p. 4. adnotatur, in eod. codice Barocc. sub fin. indicis, praefixi homiliis Theophanis, quae in illo cod. primum occupant locum, sequentes homiliae tribui *Georgio Nicomediensi*, utique tituli nullum praefereant auctorem: n. in *dominica Iubilae*, inc. ἐορτὴ τῶν Ἰσραηλίων et in *dominica Rogationis*; init. ἔξωσι μὲν ἐν τῷ ἱερῷ. — In ind. ad vol. II. cat. MSS. Paris. regg. nr. 4. in cod. MCXCVIII. haud recte, ut opinor, adscribitur *Georgio Nicomed.* sed in recensione codd. p. 125. *Georgio, Caesariensi presbytero*, (qui floruit circ. a. Chr. 940.) *de trecentis viginti SS. patribus, qui concilio Nicaeno interfuerunt.* — *Florent.* in cod. Laurent. XXIII. nr. 2. est sermo in SS. CCCXVIII. patres et in imperatorem, dictus a *Georgio presbytero* Caesareae Cappadociae: incip. Πείθεσθαι τοῖς ἡγεμένοις etc. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. p. 683. sq. et supra, vol. XI. p. 627. sq. ubi plures *Georgii* nominantur. — *Georgius* quidam *presbyter* occurrit supra in vol. X. p. 336. *Georgius, presbyter Cretensis*, quosdam codd. descripsit. v. *Morell.* bibl. MS. gr. et lat. I. p. 114. 117. 137. *Harl.*]

13. Georgii, chartophylacis magnae ecclesiae, chronicon est Scoriaci in bibliotheca regia, *Γεωργίῳ Χαρτοφύλακῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Χρονικόν*. I. 9, 4. VI. γ. 2. et alia. An idem cum superiore? quum non viderim, vah' quomodo me ex hac turba expediam? *Allat.* Paris. in bibl. publ. cod. MDCCIV. *Georgii monachi* chronicon, ab orbe condito ad tempora usque Maxentii imperatoris; — in cod. MDCCV. *Georgii monachi* chronicon, ab orbe condito ad Michaelis imperatoris et Theodoraе eius matris tempora; — in cod. MDCCVI. *Georgii Hamartoli*, (de quo v. infra §. XXIV.) *chronicon*; in codd. MDCCVII. et MDCCVIII. eiusdem chronicon, auctum et interpolatum, partt. I. et II. v. infra, §. XXIV. et in cod. MDCCXI. *Georgii monachi, Tarasii patriarchae, et Syncelli chronographia*, ab Adamo ad Diocletiani usque imperium deductas quae omnia in indice ad vol. II. cit. bibl. p. XIV. *Georgio Nicomediensi* perperam adtribuuntur. add. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 205. cod. CCXXXIV. p. 419. et 425. *Venetis* in bibl. Iustinian. cod. *Georgii monachi* historia ab Adamo ad Romanum Diogenem: v. *Montfauc.* diar. italic. p. 435. — De alio *Georgii monachi*

B 3

1) Speciatim Nicaenum, ὅς τις ἕγχετο καὶ τὰς ἐν Νικαίᾳ.

2) Idiomela haec tria Allatio memorata exhibet graece et latine Combesiius, primum qui-

dem et secundum p. 1221. et tertium 1136. [conf. supra, vol. XI. p. 78. *Harl.*]

3) infra p. 337. seq.

nachi chronico v. supra vol. VII. p. 685, sq. *Cauci* diff. I. ad histor. litt. SS. eccl. II. p. 9. et *Oudin.* comm. de SS. eccl. II. col. 461. sq. ad a. 956, et col. 758. sq. de alio *Georgio monacho* chronici quoque auctore, ad a. 1080. Nam plures fuerant *Georgii monachi*. Conf. §. XXII.

Alius est *Georgius chartophylax, Callipolitanus*, cuius versus jambici de Roma, Federico imp. obviam procedente, exstant *Florint.* in cod. Laurent. X. nr. 45. plut. 5. et gr. editi sunt a *Bandin.* in cat. codd. Laur. I. p. 25. sq. In eod. cod. sunt nr. 47-52. ac 54-59. alia eiusd. carmina; in his versus duodecim, (quos gr. exscripsit *Bandin.* p. 27. adpellatque *Muratorium* in *Annal. ital.* tom. VIII. p. 274. sqq.) in Parmam rebellem: quod incidit in a. Ch. 1247. *Harl.*

Ibid. in cod. XVII. nr. 4. plut. 87. est *Georgii Amerutzas* ^{ww)} schedula, quod intellexus non sit communis omnium hominum, ut quidam existimant sensisse Aristotelem; inc. Το ἴδιος, ὡς πρὸς ὑψίστου τοῦ ἀεροποιῦ v. *Bandin.* l. c. III. p. 403. — Ibid. in tom. I. p. 254. citatur *Georgius* quidam in *Florileg. sententiarum*.

Georgius Arater, Cretensis, cuius manu *Simplicii* comment. in *Aristotelis* libr. de coelo in cod. *Veneto* Marc. CCXXI. scriptum esse, denotant versus, duobus prioribus *Simplicii* libris adiecti: quos edidit cl. *Morrell.* in bibl. MSta gr. et lat. I. p. 129. *Harl.*

VIII. GEORGIUS, sive ELEVSIVS PRESBYTER ex oppido Adirgemaro precibus *Theodori Sigaetoe* ^{xx)} a parentibus sterilibus impetratus, ipsi Theodoro postea oblatus, ab eodem educatur, et litteris imbuitur: cum quo quum per annos duodecim vixisset, post eius mortem, [P] quidquid ipse de eo oculatus testis viderat, vel a ministris eius et spectatoribus audierat, scripto satis prolixo, verum pio ac solido retulit. ^{yy)} Editum est latine apud *Surium* 22. Aprilis. *Georgius* hic florebat circa *Constantini IV.* imperatoris *Heraclii filii* ^{zz)} tempora. *Allat.* Conf. *Ger. Io. Vossius* de histor. graecis, libr. II. cap. 23. p. 279. et *Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. I. col. 1612. sq. ad a. 640. *Harl.*

IX. GEORGIUS CYPRIVS pietate celebris, et pro christiana et catholica religione certaminibus clarus, quem sub *Constantino Copronymo* iconoclastarum conciliabulum

^{ww)} Patria *Trapezuntinus*, *Logotheta* et praetouestiarius, claruit a. 1461. postea *Muhamedanissimi* errores amplexus est. Scripsit adhuc *Christianus de iis, quas contigerunt in synodo Florentina contra unionem*, cuius operis ineminit *L. Allatius* de consensu, col. 883. 908. 1373. 1375. 1379. et varia ex eo profert fragmenta ib. lib. III. c. 1. §. 4. et c. 2. §. 2. atque in *Addend.* ibid. col. 1373. 1375. Exstat, teste *Labbeo* bibl. MSS. cat. p. 334. *dialogus de fide in Christum* cum rege *Turcarum*, et *epistola* ad *Bellarion.* cardinalem.

^{V. Rob. Gerium in *addend.* ad *Cauci* hist. litter. SS. eccl. II. p. 182. sq. *Harl.*}

^{xx)} Defuncti a. 613.

^{yy)} Citatur in actis synodi secundae *Nicaenae* act. IV. Graece incipit: εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

^{zz)} *Heraclii* filius inter *Imperatores* est *Constantinus III.* et paucos tantum dies a. 640. rebus praefuit, veneno a nouerca sublatu. Sed *Constantinus IV.* Pogonatus, eius nepos, imperavit ab a. c. 668. ad 685.

lum *) ad oppugnandas imagines coactum vna cum Germano patriarcha et Ioanne Damasceno, veritatis catholicae acerrimis propugnatoribus, vti non recte de fide sentientem condemnauit, referente synodo Nicaena secunda art. 6. *) [P] Nec reticuit Nicephorus patriarcha in breuiario historico: et Theophanes sub anno Christi 754. eam totam prosequutus est. [P] Ex Theophane sua habuit Cedrenus, et Zonaras. Quibus coniicimus, Georgium non tantum vitae sanctitate, sed scripto etiam, ac editis monumentis, quae nunc maximopere desideramus, iconomachorum haeresim refellisse, quod et Germanum quoque et Damascenum fecisse scripta eorum ad hunc diem testantur. Maximum illius elogium, et acclamatio in Nicaena secunda synodo habetur: *) et antea responsione ad pseudosynodum a patribus edita pleno pientissimorum virorum theatro, ab Epiphanio, diacono, nemine reclamante in eius laudem lecta sunt. *)

At cuius iste fuerit ciuitatis episcopus, quum a scriptoribus non dicatur, suspicatur Baronius ad annum Dni 754. fuisse Georg. episcopum Antiochiae Pisidiae, de quo inter alia Menologium Basilii imperatoris die 18. Aprilis haec habet: *Postquam diaboli consilio fuit iconomachorum haeresis exorta, et omnes episcopi ab imperatore iuberentur Constantinopolim petere, venit et ipse, et cum sanctorum cogeretur adorationem negare, ne assentiretur, in exilium missus est, etc.* Haec ego ita legi graece in alio Menologio antiquissimo: [P] ἐπει δὲ τῆ διαβόλης πονηρᾶ συμβαλῆ ἢ τῶν εἰκονομάχων αἰρέσις ἐκινήθη, καὶ γράμματα πανταχῶς ἐπέμποντο διὰ ταχὺς τὰς ἐπισκόπους ἅπαντας τὴν Κωνσταντινέπολιν καταλαβεῖν, παρεγένετο καὶ ἑαυτὸς, καὶ μὴ πεισθεὶς σύμφων τῶν αἰρετικῶν γενέσθαι, καὶ ἀρνήσασθαι τῶν ἁγίων εἰκόνων τὴν προσκύνησιν, ἐξορία καὶ κακῆχία καταδικασθεὶς, ἐν αὐτῇ θανάτων πρὸς Κύριον ἐξεδήμεσεν. Auctor historiae septimae synodi, quae eidem synodo praefigitur, nescio quo argumento, tradit hunc Georgium fuisse Cypri episcopum. Zonaras in Constantino Copronymo scribit fuisse Georgium patriarcham Constantinopolitanum. *)

At quomodo hic Georgius, qui in pseudosynodo iconomachorum, tamquam imaginum propugnator anathemate feritur, iconomachorum haeresim nondum exortam, et scripto, et verbo oppugnauit? Quomodo solitudini addictus, in qua et vitam finisse ex supra laudato Epiphanio confició, solio praefuit Constantinopolitano? Cum reliqua [P] vitae exactissime, licet per summas enarrentur, numquam illius dignitatem, si patriarchalis fuisset, ex qua multum fructum causae expectare poterant, tacuissent patres Nicaeni. Quare ego eum pietate, doctrina, religione, licet nulla dignitate praeditum, et Hesychastem fuisse existimo: proque imaginibus adferendis multa ab aduersariis aequae ac plerique alii perpeffum, tandem

a) A. C. 754. CPol., cuius synodi actuum pars inserta actis synodi secundae Nicaenae a. 787: Actione VI. Fabr. Plura de Georgio Cyprio eiusque opp. scripta sunt supra, vol. VIII. p. 57. seq. Harl.

b) Tom. IV. Concilior. edit. Harduini pag. 438.

c) Actione VII. tom. 4. edit. Harduin. p. 471.

d) pag. 438. Actione VI.

e) Georgius Cyprius patriarcha CPol. fuit post Theodorum a. 678-683. Vide Theophanem p. 301. seq. et Cangii notas ad Zonaram p. 71. seq. De Georgio Lapitha Cyprio et de altero Georgio Cyprio patriarcha CPol. qui ab a. 1283. ad 1289. fuit, dicitur infra.

tandem animam Deo, cui inservierat, reddidisse. An praeterea hic fuerit Georgius Tarasii Syncellus, quum de Syncello sermo erit, examinabimus.

X. GEORGIUS ALEXANDRINVS ARCHIEPISCOPVS, vitam et res gestas S. Ioannis Chrysofomi ex Palladio, Socrate aliisque conscripsit. Ex Commentariis etiam Cyrilli Alexandrini de vita Chrysofomi pleraque concinnasse tradit auctor Anonymus Vitae Chrysofomi ^{f)} in catalogo eorum, qui de Vita Chrysofomi aliquid ediderunt, et ex quibus ipse in eadem conscribenda profecerat.

Quinam iste fuerit, aut quonam tempore vixerit, ingenue se Photius ^{g)} nescire fatetur, cuius etiam stilum examinans perstringit. [Allatius sententias adtulit quorundam de Georgii Alexandrini aetate, n. *Godfr. Tilmanni* (in praefat. ad latinam huius Georgii versionem, 1557. v. supra ad vol. VIII. p. 457.) qui eum posteriorem fuisse, autumavit, Theodoro, Socrate et aliis, e quorum commentariis bonam rerum partem decerpit, tum *Andreae Schotti* in locum Photii; is vero putat, Georgium eum fuisse, qui Ioanni Eleemosynario successit circ. a. 620. ^{h)} atque *Ger. Io. Vossi* de histor. graecor. lib. IV. cap. 18. Schotti rationes sequentis; denique *H. Sauilii* opp. Chrysof. tom. VIII. p. 941. Etonae 1612. fol. cui probabile videtur, Georg. vixisse post a. Chr. sexcentimum. — De edit. et codd. vide ad Fabric. vol. VIII. et X. citt. — De cod. *Bavar.* CLV. v. cel. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. II. p. 15. Fragm. sunt in catena patrum in Psalter. in codd. *Vindobon.* X. et XIV. ex quibus illa collegit *Balth. Corderius* in exposit. patrum graec. Psalm. Antwerp. gr. et lat. 1643-1646. III. tom. v. *Lambec.* III. col. 53. sqq. (qui in nota 2. animadvertit, in tom. I. p. 16. recenserit patres, e quibus illa Catena contexta est), et col. 64. sqq. — Vita Chrysofomi in cod. *Coisl.* CCXCVI. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 413. sub fin. — Denique amplissimis verbis Allatius vindicat ei fidem, aut excusat eius narrationem miraculorum de Chrysofomo fictorum, et prouocat ad alios, qui etiam Chrysofomi miracula celebrassent, quos ideo repeto, vt Fabricii notas seruem. Sunt vero *Damascenus* ⁱ⁾, *Cosmas Vestitor*,

f) Quam vitam Sauilius gr. edidit ad calcem Chrysofomi opp. Iste autem auctor floruit post a. C. 950. v. *Cauem* in hist. litter. SS. eccl. I. p. 577. ad a. 620. *Hart.*

g) Cod. LXXXXVI. Vide, quae de hoc Georgio eiusque editionibus dixi vol. VIII. p. 456. et vol. X. p. 707. sq. [vbi de eius fide iam disputatum est; adde ad vol. X. p. 210. vbi etiam, num archiepiscopus fuerit, inquiritur, et episcopus tantum nominatur ab aliis, paullo post a me citatis. *Hart.*]

h) Fabric. tamen in nota, hic est, inquit, *Georgius, Alexandrinus* episc. cui CPolia auferendum fuit a. C. 639. a quo tempore Catholici nullum patriarcham habuere Alexandriae per annos XCVII. — Schotti sententia placuit *Ondino*

in comment. de SS. eccl. tom. I. col. 1596. sqq. ad a. 620. vbi Georgium vocat *patriarcham Alexandrinum*, eunque, scribit, Georgium post S. Ioannem, cognomento Eleemosynarium, a. 616. d. 23. Ianuar. mortuum, ad sedem patriarchicam regendam fuisse constitutum, et a. 630. obiisse. *Cauus* l. c. et *Saxius* (qui etiam laudat *Pagii* Critic. Baron. 620. VIII. p. 179. 180. et 630. III. p. 252. tom. X. atque *Mart. Hankium* de Byzantina. rerum scriptoribus part. I. p. 194. sqq.) in Onom. lit. I. p. 69. Georgium ab a. 620. dictum fuisse *episcopum Alexandrin.* et vita defunctum a. 630. vel paullo serius. *Hart.*

i) *Damasceni* orat. in Chrysofomum, quissam a Sauilio, gr. et lat. dedit *Mich. le Quien.* tom. II. opp. *Damasceni*, pag. 886-895, Paris. 1712. fol. *Fabr.*

tor ^k), *Io. Euchaitarum metropolita* ^l), *Philotheus*, patriarcha CPolitanus, *Matthaeus Camariota*, *Constantinus Porphyrogeneta*, Leonis filius, *Nilus* ^m), Chrysofostomi discipulus, et *Proclus* ⁿ). *Harl.*]

XII. GEORGIUS HAGIOPOLITA ^o) scripsit λόγον ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὰς αἰσώματας, etc. *Laudatio in substantias incorporatas, et quarum similia in diuinis literis abscondantur, deque fandis atque infandis.* P. καὶ πάλαι τῷ Θεῷ Δαβὶδ περὶ ἡμῶν πάντων προκελαδήσαν. [v. supra, vol. X. p. 255.] Hanc orationem hortatu Francisci Boluiti, Neapolitani clerici regularis, cuius scripta suspicio, latinam feci. Illud hic obiter [P] admonitum te velim Lector, scriptorem hunc, dum de angelis et eorum ministeriis agit, multa noua, incompta, parum catholica ex male sano suo genio egerere. Quamuis enim alii de angelis multa eaque blasphema congefferint: nullus tamen hoc nostro absurdior et temerarius deprehenditur. [Specimina quaedam exhibuit Allatius.] Quoniam hic vixerit tempore, vel cuius conditionis vir fuerit, non liquet, licet nomini praepositum sit, quod sanctis tribui solet in cod. MS. ^p) τῆ ἐν ἁγίοις πατέρις ἡμῶν, S. patris nostri. Sed titulum hunc in senescente Graecia, et a norma patrum deerrante, iniquissimis etiam tributum comperio.

In libris ecclesiasticis Graecorum, sed manuscriptis potissimum, pleraque Troparia non inelegantia *Hagiopolitae* cuidam absque nomine tribuuntur: quae me iudice huiusce Georgii non erunt. Non tanti aestimo hominem: ea potius scripsere, vel *Sergius*, vel *Stephanus*, *Hagiopolitae*, Tropariorum similium auctores, neque infimi nominis, neque contemnendi. De quibus in libro meo de Melodis Graecorum verba facio.

XIII. GEOR-

^k) *Cosmae* orat. quibus reliquiarum celebravit translationem, adhuc ineditae delitescunt: [v. supra, in vol. XI. p. 182. cum nota t. *Harl.*] *Παρεῖτα τῶ δ' λόγῳ τῷ ἱεροδιδάκτασιν τῷ Χρυσόστομῳ*, MS. in bibl. Coislina p. 139. Locum ex *Cosma* hoc graece produxit *Combrissius* tom. I. auctarii noui, p. 439. sq. Alia latine *Baronius* ad a. C. 458. *Fabr.*

^l) *Ioannis* huius in SS. Basilium, Gregorium Naz. et Chrysofostomum adhuc MS. in variis bibliothecis, vt Coislin. p. 418. 423. *Philotheum* in eodem tres hierarchas gr. et lat. edidit *Iac. Pontanus* ad calcem dioptrae Philippi Solitarii, Ingolstadt. 1604. 4. vnde recusus in auctario Ducacano, tom. II. p. 313. et in tomo XII. bibl. patrum, Paris. 1654. p. 557. *Matthaeum Camario-*

tam in eisdem tres habuit Sapilius et editione indignum habuit. *Constantinum Porphyrogenetam* ibidem ineditum de translatione reliquiarum S. Chrysofostomi laudat *Allatius* de consensu vtriusque ecclesiae pag. 218. ad Georg. Acropolitam p. 201. de purgatorio, p. 71. de Simeonibus p. 111. etc.

^m) S. Nilus lib. II. epist. 294. p. 266. *Fabr.*

ⁿ) v. *Baron.* ad a. 438. *Fabr.*

^o) *Caueo* [in diff. I. ad histor. litter. SS. eccl. tom. II. p. 8. nr. IV.] Hierosolymitanus: [quia in cod. MS. τῆ ἐν ἁγίοις πατέρις ἡμῶν titulum gerat.]

^p) v. *Montfaucon.* Bibl. biblioth. MSS. p. 619. D. *Harl.*

XIII. GEORGII CHOEROBOSCI, grammatici, quaedam excusa sunt in Appendice lexiçi Graeco-Latini, (*) in quibus scilicet dictionibus [P] N addatur, vel abiiciatur. Et omnium verborum canones exacte inuestigari non posse. Περὶ τῆ ἐφελκυστικῆς ὀ. *) et πρὸς τὰς ἐν πᾶσι τοῖς ῥήμασι κανόνας ζητήσεως, καὶ ὁμοιότητος. Quae etiam passim leguntur in codd. MS.

2. [Quae Allatius nr. 2. 3. et 5. de Georgij Choerobosci grammatica rebusque grammaticis, et libello de figuris tropisque poeticis scripserat; de iis iam supra in vol. VI. p. 338. sqq. (quibus add. *Iriart.* in cat. codd. Matrit. p. 295-p. 306. nr. 26. p. 376. nr. 138. et p. 381. nr. 246.) abunde est disputatum, et quaedam ex Allatio sunt repetita, vbi etiam p. 341. de Choerobosci libello, Ὀνομαστικὸν inscripto, quaedam occurrunt: adde ibid. p. 307. sq. §. XIII. p. 320. sq. nr. 3. ac p. 322. §. IV. de *Emmanuelis Moschopuli* grammatica, quae nomen Basilii mentitur, at in cod. Romano nomen *Georgii Choerobosci* prae se fert, ideoque huic ab Allatio, at minus recte, vindicatur. — De codd. *Parif.* bibl. publ. v. indic. ad cat. MSS. Par. regg. vol. II. et codd. in aliis bibliothecis *Montfau.* in indicibus ad Bibl. biblioth. MSS. — Addam tamen, quae Allat. de libro, Ὀνομαστικὸν inscripto, nr. 4. obseruavit. *Harl.*]

[P] 4. *Onomasticon* *) illius laudatur a Stephano de Urbibus in *Ταμίαις*, et a Magnō etymologo *Rhemeticum* in *Θεάψας*. An fuerit idem opus? Puto diuersum quid a gram-

*) Ad calcem lexiçi graeco-latini excusi Venetiis in aedibus Aldi et Andreae Asulani soceri a. 1523. fol. exhibetur apóspasmation *περὶ ἑνδεδυμένων ἐν τῶν τῶ Χοροβόσκου, de uoculis encliticis* siue accentum reiciuentibus. Idem exstat in *Varinii thesauro* et cornu copiae, atque hortis *Adonidis*, siue graecorum grammaticorum collectione, quae graece apud Aldum a. 1496. fol. et minori typorum caractere 1504. fol. lucem vidit, vbi etiam occurrunt duo illa laudata Allatio, de *ἑνδεδυμένων*, quibus addatur vel non addatur, et ad eos, qui vbique regulas et analogiam quaerunt: ac praeterea alii duo *περὶ τῶν ἐν αὐτῶν ἑνδεδυμένων ὀνομαστικῶν, et σχηματισμοῦ τῶν αὐτῶν καὶ ὀνομαστικῶν*. [v. supra, vol. VI. p. 294. nr. 3. et 8.] Incertum autem, ad quem Choerobosium referri scripta illa debeant, quum duos saltem diuersos Georgios grammaticos graecos fuisse oporteat, vnum, qui vixit saeculo quarto vel quinto, et a Stephano Ryz. vel epitomatore eius Hermolao, (qui Iustiniāni imp. temporum aequalis fuit,) citatur, ὀνομαστικὸν eius laudante in *Ταμίαις*; alterum, qui Simeone Metaphraste, est iunior, atque adeo non scripsit ante saeculum decimum. Allatius ipse infra memorat libellum Georgii Choerobosci,

latine editum et gr. ab interprete Fed. Morello *Parif.* 1615. 12. *De figuris poeticis, oratoriis et theologicis, περὶ τροπῶν τῶν κατὰ τὴν ποιητικὴν τε (καὶ ῥητορικὴν) καὶ θεολογικὴν χρῆσιν*. In hoc pag. 30. vbi de metaphrasi disserit, Simeonem Metaphrastem laudat his verbis: μεταφρασις ἢ ἐναλλαγή τῶν λέξεων κατὰ ποσὴν, ἢ πλῆθος μετ' ἀρετικῶν (αἰ ἀρετῶν) κάλλος γινώσκου, ὡς ὁ Μεταφραστὴς ἡμῶν δακρυσα ἢ τοῖς τῶν Μαρτύρων καὶ Ἀγίων αὐτῶ μεταφράσει. Τέτων γὰρ οἱ βίαι καὶ τὰ μαρτύρια πρὸς τὸ ἰδιωτικώτερον ἐξ ἀρχῆς συγγραφέντα ἀπὸ ὧν ὄντα καὶ συγγράφουσι, ἢ αὐτῶ πρὸς τὸ ἑτεροῦ τι καὶ αὐτῶ ἀρῶν μεταφράσεως. *Fabr. Mosquae* in cod. typographi synod. XLVIII. grammatici et rhetoris *Χοροβόσκου ποιητικοὶ τρόποι τῶ λόγου* inc. Ἀλληγορία μὲν ἐστὶ, λέξις ἑτερόν τι. v. *Matthaei* not. codd. gr. *Mosq.* p. 327. nr. 12. *Harl.*

*) V. supra, vol. VI. pag. 335. §. LX. nr. 6. *Harl.*

5) Ὀνομαστικὸν legendum, quod differt ab ὀνομαστικῶν ita, vt hoc sit, quod imitar lexiçi interpretatur nomina, illud grammaticam translationem de nominibus, (periunde vt *ῥηματικῶν* de verbis,) complectatur. Vide *Hemsterhusii prolegomena* ad *Pollucem* p. 35. *Fabr.* v. ad nr. 2. *Harl.*

grammatica, in quo nomina et dictiones exposuerit, minime fuisse, sed Onomasticon eam grammaticae partem, in qua nominum, et Rhematicum, in qua verborum canones prosequeretur, a nominibus, et verbis ita adpellatam, quemadmodum et alios ab Etymologo titulos, ac si diuersi et separati tractatus essent, saepius laudatos. Haud namque fuisse variae distinctaeque tractationes, et peculiare de illis rebus libelli, sed partes unius operis perfecti atque absoluti, quod sub grammaticae institutionis nomine circumferri potuit; idque ab aliis etiam auctoribus factum adeo notum est, ut si id probare vellem, frustra laborem susciperem, quando id in aliis etiam auctoribus obseruasse me memini.

[P] 6. Huius aliquid exstare in nouem Psalmos Dauidis in bibliotheca regis catholici, quae est Scoriaci, scribit Possennius. Alii ἐπιμερισμὸν τῶν ἐννέα ψαλμῶν, nouem psalorum diuisionem, in eiusdem bibliothecae catalogo vocauerunt. Ego vidi laborem hominis in omnes fere Psalmos, et legisse poenituit. Dum enim sententiarum expositionem attendo, nihil aliud praeter putridas grammaticorum regulas, et nugas verbis Psalmorum applicatas comperio. Quemadmodum enim Moschopulus periodum sibi propositam coloribus et artificio grammatico exornat; ita et noster Choeroboscus verba et versiculos Psalmorum condit. Nec dubium est, ea omnia, quae sub Choerobosci nomine circumferuntur, Georgii huius esse. *Allat.* V. supra, vol. VI. p. 341. *Paris.* in bibl. publ. cod. MMDCLVI. nr. 2. Psalmorum ἐπιμερισμοί, siue psalmorum omnium interpretatio grammatica, opus dicitur ineditum, et inc. Ψαλμὸς ὄνομα ἀπλὸν. *Ibid.* in cod. MMXC. nr. 7. exstat *Ge. Choerobosci oratio in laudem Georgii martyris. Harl.*

7. Sed ex quonam illi Choerobosci cognomen adpositum, fuisse nobis Eustathius Thessalonicensis commentariis in iambica carmina *) de Pentecoste exponit. Οὐς ἐγὼ μισῶ καθὰ καὶ ἄλλους, οἱ καὶ τινὰ σοφὸν διδάσκαλον παλαιὸν πολλὰς καὶ πολλαχῶς ἐν λόγοις ὀμματώσαντα φερόμενοι φθόνῳ Χοιροβοσκὸν ἐπωνόμασαν, ἕκ ἂν ἐκεῖνον ἔτως ἑαυτὸν δηλώνει, ὅτε γράφων ἐχαρακτήριζε τὰ οἰκίαι, κακῆνυμοὶ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἔδεν ἥττον ἢ περὶ οἱ κατὰ τὴν Μασσαλιωτικὴν Πίσαν Λατῖνοι, παρ' οἷς τεθέληται ἀναίτιως, ἔτω εἰς ἔδεν θεὸν δυσφημῶν τὰς ἐγχωρίας ἐπιθέτοις ὀνόμασι. τὸν μὲν γὰρ σκύλον, τὸν δὲ σκλάβον, τὸν δὲ Παγάνον ἐπονόμαζον, ἢ καλῶσιν, ὡς αἰρετὸν εἶναι ἀνώνυμον παρ' ἐκείνοις εἶναι τινὰ, ὃ τοῖς Ψύλλοις τῷ ἔθνεϊ ἐπισυμβέβηκεν, ἢ ἔτως ἀτέχνως ὀνομασθόν, χρόνῳ δὲ ποτε μακρῶ καὶ περιώνυμον, ἀλλὰ τῆτο μὲν τοιῶτον, ὡς ἐν παρεκβάσει. ἔσοι δὲ Χοιροβοσκὸν, τὸν τὴν λογίότητα τοσούτων σιλλαίνων εἶναι ὑπὸ συβώτην ἀγόμενοι. καὶ οἱ τὸν Ἀρκλῶν δὲ λαλῶντες ἀπόδηκῆς τριαύτης, εἶναι ἐπάξιοι, εἰάν πλαττόμενοι τὰ τοιαῦτα ἐπιγράφουσιν ἀνδράσι περιώνυμοις. *Eos ipse detestor, quemadmodum et alios, qui magistrum satis vetustum, et sapientia celebrem, nescio quem, qui multorum ac saepissime in construendis sermonibus oculos aperuit, inuidientia dūdi Choeroboscum nunciarunt, qui quem sua ille scribens digerebat, nunquam se tali cognomine indicasset. Verum homines illi, genii peruersi aequae atque qui* [P] *Massaliensum Pisam accolunt Latini, quibus absque ulla causa ac necessitate indigenas nomi-*

C 2

nibus

*) Ex ineditis hūc *Eustathii* ad *Ioannis Damasceni* canonem iambicum et pentecostes com-

mentariis nonnulla adfert etiam *Allatius* lib. 2. de consensu c. 8. §. 4.

nibus adiectis infamare sollemne est; quippe hunc canem, illum Sclauum, *) Paganum alium cognominant et adpellant, adeo, ut sine nomine apud eos esse, quemadmodum et Pssyllorum genti accidit, optabilius esset, quam ita indecore insignem, et quandoque etiam longum post tempus celebrem, fieri. Sed haec quidem et similia praeter propositum dicta sunt. Quicumque vero Choeroboscum tantum eruditione ac doctrina virum per opprobrium deuoniant, a subulco dicuntur, et qui Arclam **) dicunt, tali illi dignentur deposite, dummodo illi similia consingentes nominibus, illisque insignibus adpingunt. Sed quid de eiusmodi hominibus statuendum sit, in nostro de libris apocryphis opere fusc dicemus. Neque enim omnia per ignominiam dicta sunt. Neque nomen additum, licet in malum etiam trahi possit, ad malum tantummodo illud denotandum adiectum est. Sed quandoque vsus et casus, quae alias viderentur enormia, familiaria fecit.

8. Fuit in arte grammatica sua aetate singularis, cum caeteri subsequuti grammatici illius canones et praeccepta passim, et vbique, vbi sese occasio tulerit, vel nomine illius adposito, vel etiam suppresso studentibus pandant: vnde et Τεχνικὸν cognomen, vt ego existimo, sibi adoptauit. Idemque est Georgius Technicus, ex quo sua in Cornu copiae Fauorinus Camers, quemadmodum et alii collegerunt, etc.

[P.] 9. Eum tandem haud recentem, sed satis antiquum fuisse, **) et ante Anastasii tempora famam sibi comparasse, vel inde colligas, quod illius testimonio non semel Stephanus grammaticus de Urbibus, qui dictum imperatorem praecesserat, vel eius epitomator Hermolaus, qui Iustiniano imperante, cui epitomen nuncupauerat, Byzantii florebat, dicta sua comprobant.

XIV. GEORGIUS DIACONVS, et magister vniuersalis, scripsit: προλεγόμενα τῶν Θεοδοσίου κανόνων ἀπὸ Φωνῆς Γεωργίου Διακόνου οἰκουμενικῆς διδασκάλου. Prolegomena in Theodosii regulas, dictante Georgio diacono, oecumenico magistro. P. ἐπειδὴ κανόνων εἰσαγωγικῶν μέλλομεν ἀρχιστάθαι, ἐν ἐπιτομῇ δὲ τέτταρες παραδίδωσιν ἡμῖν ὁ Θεόδωρος, μαθήσασθαι τὴν ἐπιτομὴν. In bibl. regis Gallorum cod. MCCCCLXXXV. An idem cum Choerobosco? haerco?).

Num

*) Sclauus pro seruo, vide Cangii vtrumque glossarium; Paganus pro ethnico. Fabr.

v) Ἀρκλᾶς dictus Iohannes Damascenus. Vide vol. IX huius bibl. p. 685. not. 22.

w) Certum hoc est de altero Choerobosco, quem laudat Stephani Byzantini epitome. Atque huic etiam libenter pleraque illa in etymologico magno memorata tribuerim, quae retuli supra vol. VI. p. 612. Sed non minus certum est, iunioris esse Georgii Choerobosci librum de tropis, quia in illo Simeon Metaphrastes citatur. Itaque videndum, vtri adscribendae lucubrationes variae grammaticae, quas graece MSS. partim memo-

rauit Allattus, partim ipse retuli vol. VI. pag. 558. sqq.

x) Non dubito, Choerobosco iuniorum eundem cum hoc Georgio diacono pronunciare, quia in codice bibl. Coislinianae, de quo Montfauc. p. 220. memorantur προλεγόμενα τῶν Θεοδοσίου κανόνων ἀπὸ Φωνῆς Γεωργίου Χοιροβόσκου. Lucipit: ἐπειδὴ ὁ Θεόδωρος ἐν συντόμῃ παραδίδωσιν. Theodosius iste grammaticus fuit Alexandrinus Christianus, cuius lucubrationes in Dionysii Thracis grammaticam euolui MS. in bibl. publica huius Urbis Ioanna. Fabr. Georgii diaconi quaedam MSS. v. Montfauc. Bibl. biblioth. MSS.

P. 405.

Num Choeroboscus diaconus fuerit, incertum mihi est: titulo tamen *uniuersalis magistri* *) insignitum non vno in loco comperi.

XV. GEORGIUS DIAERETA, ex quo sicut et aliis non contemnendi nominis scriptoribus, expositiones nonnullae in Hermogenis rhetoricam collecta sunt, sub hoc titulo: **) *Συναγωγή τῶν ἀναγκαιστάτων* [P] *ἐξηγήσεων εἰς τὴν ῥητορικὴν τῶν ἀποδοθειῶν ὑπὸ τοῦ Χριστιανῶν ἐξηγητῶν, καὶ ἑλλήνων, ὧν εἰσὶ Χριστιανοὶ μὲν Ἰωάννης Φιλόσοφος μέγας, καὶ ἐρθεοδόξοτατος ὁ Σικελιώτης, καὶ ἕτερος Ἰωάννης διδάσκαλος ὁ Γεωμέτρης, Γρηγόριος μητροπολίτης Κορίνθου, ἕτερος μητροπολίτης Σαρδῶων, ὁ Δοξαπάτρης, κύρις Ἰωάννης, Γεώργιος ὁ Διακερτῆς λεγόμενος· Ἕλληνες δὲ Σιμπλικίος, Λουγγίνος, Συριανός, Ἰάμβλιχος.* *Collectio interpretationum maxime necessariorum in rhetoricam, quae a christianis, itemque gentilibus expositioribus traditae sunt. Ex his Christiani fuerunt Ioannes philosophus magnus, et apprimè orthodoxus Siculus, alius Ioannes magister geometra, Gregorius metropolita Corinthi, alius metropolita Sardensis, Doxopater Dominus Ioannes, Georgius Diaereta dictus: Gentiles vero Simplicius, Longinus, Syrianus, Iamblichus.* Fuit patria Alexandrinus, cognomento Monus, professione sophista. Diaeretaem dictum existimo ob scholia, quae in *διαίρεσιν, diuisionem* **) scripserat. Habeo ex indice MSS. librorum, in quo legitur: *Γεωργίῳ τῷ Μόνῳ Σοφιστῷ Ἀλεξανδρείας σχόλια εἰς τὴν διαίρεσιν. Ἔστι δὲ ῥητορικὸν τὸ βιβλίον. Georgii Moni sophistae Alexandriini scholia in diuisionem. Liber ad rhetoricam pertinet.* Si non fallit titulus, et *μόνος* pro *μοναχῷ* irrepsit. Nec aliud videtur, quod in bibliotheca regis Gallorum asseruatur, *Georgii monachi scholia* in librum de diuisione rhetor. cap. 53.

XVI. GEORGIUS ARISTINVS historicus. Illius meminit Iosephus Methonen-
sis episcopus in responsione ad Marcum Ephesinum pro concilio Florentino, tamquam il-
lius, qui retulisset additamentum illud, *Filioque*, in symbolo mox a secunda oecumenica
synodo tempore Damasi papae adpositum fuisse. *Καὶ ἔτι πρὸς τῶν μόνων, ὡς εἴρηται, ἀλλ’
εὐθύς μετὰ τὴν δευτέραν σύνοδον ἐν τῷ καιρῷ Δαμασῷ Παύλου, ὡς μαρτυρεῖ Γεώργιος Ἀρι-
στίνος* **) ὁ Ἰσραηλῆς. *Nec ante illas tantum, ut dictum est, sed mox a secunda synodo tempore
papae, Damasi, ut adserit Georgius Aristinus historicus.* Et infra: *το δὲ σύμβολον ἀπὸ τῆς
δευτέρας συνόδου ἢ Ῥωμαϊκῆ ἔτιως ἐψάλλεν ἐκκλησία, ὡς αἶδει καὶ σήμερον, καθὼς μαρτυρεῖ*

C 3

Γεωρ-

p. 405. D. — Inter eos, qui subscripserunt Tomo condemnationis sectarum Barlaami Calabri et Gregorii Acindyni a synodo CPolit. composito a. C. 1351. occurrit *Georgius diaconus ὁ Περιδωγῆς, Sceurophylax*, in cod. caesar. CCLXVI. v. *Lambecc.* V. p. 423. — et p. 421. in eod. Tomo *Georgius metropolita Πηγῶν καὶ Ηρακλῆς*. Ibid. p. 248 nr. 16. cod. caesar. CCXLVI. est Theophanis, monachi et rhetoris consolatio ad *Georgium Rhaul* propter obitum filii eius Michaëlis, et *Lambecc.* in nota r. citat *Martini Crusii* adnotat. in librum VII. Turco-Græciae, p. 497. de *Raliorum* seu

potius *Rhauliorum* illustri familia orientali. *Harl.*

y) Sic Choeroboscus vocatur apud Labbeum in bibl. noua MSS. p. 104.

z) Confer *Lambeccium* VII. p. 258. [p. 550. sq. Kollar. add. supra, vol. VI. p. 76. ibique not. t. *Harl.*]

aa) Hermogenis rhetoris.

bb) Ἀριστίνος apud *Ailatium* p. 577. de consensu vtriusque ecclesiae. Perperam *Arestinus* apud *Michaelem Nau* in effigie ecclesiae romanae graecaeque p. 75.

Γεώργιος ὁ Ἀρσινόος, ὡς ἔφημεν. *Symbolum vero post secundam synodum romana canebat ecclesia, sicut hodie canit, teste Georgio Aristino, ut diximus.*

XVII. GEORGII PEDIASIMI *historiam* nondum editam laudat Petrus Pantinus Notis in orationem de Deipara Virgine, *) quando ad [P] templum est triennis a suis deducta, Germani archiepiscopi Constantinopolitani. Ex ea namque, Germanum hunc sub Leone Mauro, seu Conone, a quo et in exilium actus est ob imaginum cultum, vixisse, refert. De quo sane auctore, quum ipse nihil compertum habeam, sed tantummodo mihi dicto Pantini cognito, nihil dicam. *Ioannes Pediasimus* et cerdonibus notus est: [de quo vide supra, vol. X. p. 648. sq.]

XVIII. GEORGII MYTILENAEI *in salutiferam D. N. Iesu Christi passionem* Homilia edita est graece et latine tom. II. de Cruce a Iacobo Gretsero p. 659. [v. supra ad vol. XI. p. 628. — *Venetis* in cod. Naniano CLIV. nr. 46. *Georgio Mytyl.* oratio τῆ ἀγίας καὶ μεγάλης παρασκευῆ· εὐλόγησον δέσποτα· init. σήμερον ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησὺς Χρῆστος ἐν τῷ σταυρῷ. *Mingarellio* in cat. codd. gr. Nan. p. 350. videtur ineditus hic sermo. — *Vindobon.* in cod. caesar. XI. est inter Canones, siue cantica sacra in SS. totius mensis April. d. VII. in S. Georgium, archiepiscopum Mitylenae. v. *Lanbec.* VIII. p. 209. *Harl.*] Neque hic alius ab illo est, si coniectura non fallit, quem inter libros bibliothecae imperatoris exstare dicit Possenus in indice dictae bibliothecae Georgii Methuensis, *in passione Domini nostri Iesu Christi.* Et epitomatores Gesneriani, *Georgii Methuensis de passione,* etc. Typis quoque prodierunt Epigrammata varia **) Georgii Patricii, cui Mitylene patria, in laudem librorum D. Dionysii de coelesti hierarchia, de diuinis nominibus, et de mystica theologia. Eiusdemne an alterius? quid refert?

XIX. GEORGII NICODII *de cruce* liber, sic inscriptus in bibliotheca imperatoris Vienna Austriae, Possenus. An lapsus exscriptoris fuerit, et *Nicodius* nobis pro *Nicomediensis* irrepperit? **)

XX. GEORGII GRAMMATICI. †) diuersi ab illo Technico, quem Choeroboscum esse diximus, ad haec tempora superest laudationum biga, *de S. Barbara virgine et martyre.* Earum primae principium est: ἔτι μὲν τοῖς ἐκ ἀξίως ἐπισφαλὲς τῶν ὑπὲρ ἀξίων ἐφάπτεται· alterius: ἐπειδὴ ἡ τῆς μάρτυρος πανσεβάσμιος μνήμη τῶν αἰγληφορικῶν ἀνωθεν καταυγασθεῖσα ἐλλάμψεν. Vidi in bibliotheca Barberina. Et memini me etiam pnerum adhuc vidisse in Messanensi monasterio S. Saluatoris. [Vna *Parisi.* in bibl. publ. cod. MCLXXIX. nr. 1. v. supra, vol. X. p. 203.]

Huius

cc) Antwerp. 1601. 8. p. 387. tom. 2. et auctarii bibl. Patrum Ducaeani p. 445. Etiam Georgii Lecapeni historiam ineditam memorat *Allatius* infra p. 563.

dd) Meminit *Martinus Delrio* in *Vindiciis Arcopagiticiis* p. 458. *Fabr.*

ee) Nulla alia, quam edita Georgii Nicomed. homilia respicitur, quae incip. πρὸς ὑψηλοτάτην. De qua supra §. VII. nr. 9. Vide *Lanbec.* I. p. 135. [p. 243. sq. et p. 245. not. *A.* ed. Kollar.]

ff) V. supra, vol. VI. p. 341. *Harl.*

[P] Huius plerumque *Anacreontica carmina*, eaque suavissima, varii nec inelegantis argumenti, quandoque litteratorum vsui edenda penes me conseruo, et ne talia fingere videar, en eorum argumenta:

Τί ἔπει ἡ Ἀφροδίτη τῆς Ἀθηναῖς φυτευσάσης ἑλαιάν, καὶ ἀνελθόντος ῥόδου. *Quid dicere potuerit Venus, quum Minerva oliuam plantasset, et rosa nata esset.* Carmen satis longum; sed sine principio.

Τί ἔπει ἡ Ἀφροδίτη τῆς Ἀθηναῖς διὰ ῥόδου πεισθείσης βοηθήσῃ τοῖς Τρωσὶ. *Quid dicere potuerit Venus, quum, oblata rosa, Prius suaderetur Troianis auxilia conferre.* P. Καλλιῶν χάριν λαβῆσαν θεράπαιναν Ἀφροδίτην.

Τί ἔπει ὁ Ἄρης τῆς Ἀφροδίτης τραθείσης ὑπὸ αἰκάνθου ῥόδου. *Quid dicere potuerit Mars, Venere vulnerata a spina rosae.* P. τὸ ῥόδον δύο τιτρώσκει, σὲ μὲν εἰς δέμας Κυθήρη.

Τί ἔπει ὁ Ἀπέλλων κατατρέχων τῆς Δαίφνης, καὶ ἐμποδισθεὶς εἰς αἰκάνθου ῥόδου. *Quid dicere potuerit Apollo, Daphnem insequens, et spina rosae obuia impeditus.* P. Γενεὴν ῥόδων φανεῖσαν δότε μοι δρέπειν μανέντα.

Τί ἔπει ἡ Φαῦδρα ὀρώσα τὸν Ἰππόλυτον ἐσεμμένον ῥέεισι. *Quid diceret Phaedra, videns Hippolytum coronatum rosae.* P. Τί καλὸν χεῖρον δοκεῖω Παφίην ὀρῶ τυχεῖσαν.

Ἄλλο εἰς τὸν αὐτόν. *Aliud in eundem.* Ἐπ' ἐμοὶ πανδαμάτωρ ἔπλα κορύσσει.

Ἐπιθαλάμια. *Epithalamia.* P. Γαμίαι πνέσιν αἴραι, μέλος ὀργάνων δονεῖται.

Ἐπιθαλάμια alia. *Epithalamia.* P. ἀναβαλλομαι χερσέων, λυγροῖς μίτοισι κρέων.

XXI. GEORGII Panepheemi, PRAEFECTI AFRICAE, ad moniales Alexandrias, quae a catholica ecclesia defecerant, graece Romae seruari in Vaticana refert Gesnerus, et Posselinus, [v. Montfauc. Bibl. biblioth. MSS. p. 12. A.] Meminit Robertus Constantinus in bibliotheca. Auctorem tamen illius scripti Georgium non esse, sed Maximum Homologatum, titulus ipse per se indicat: Μαξιμὸς Μοναχὸς τῆ Ὁμολογητῆ ἐκ προσώπου Γεωργίου τοῦ Πανευφήμου Ἐπαρχῆς Ἀφρικῆς. πρὸς ἀσκητικῆς ἀποστάσεως τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. *Maximi monachi Homologetae, ex persona Georgii Panepheemi praefecti Africae ad moniales Alexandrias, quae a catholica ecclesia defecerunt.* P. ἐγὼ μὲν ἄμην ὑμᾶς ὡς ἀληθῶς ἐσηίχθαι καλῶς. καὶ ἀμεταθέτως ἔχεν τὰς τῆς ψυχῆς βάσεις. Legi in bibliotheca Barberina. ^{gg}) Similia sunt, [P] quae alii scriptores celebres ex persona aliorum scripserunt, de quibus nos alibi.

XXII. Georgios monachos historiae ecclesiasticae scriptores plures fuisse, nemini dubium est. Matthaeus Raderus Not. in Vitauf ^{hh}) sancti Ignatii, patriarchae Constantinopolitani

gg) Prodiit inter opera S. Maximi tom. 2. pag. 356-342. edente Combessio, Paris. 1675. fol. Fabr.

hh) Prodiit Ingolstadt. 1614. 4.

litani a Niceta Paphlagone scriptam tres commemorat, quos penes se esse scribit. *Praeter ea, quae passim ad oram notavi, placuit quasdam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diuersus est a Georgio Syncello Tarasii, quamuis in fronte nomen Syncelli praeferat: diuersus item a Georgio monacho, qui chronicon scripsit, quod a Panuino laudatur, tametsi chronicon illud Georgii nomen praescriptum non habeat. Tres enim diuersos Georgios monachos manuscriptos partim ex Palatina Boiorum, partim ex Augustana bibliotheca ineditos omnes, nec translatos haecenus metum habeo, conferoque.* Discrimen tamen inter eos nullum adducit; pleraque etiam obscurius prolata nobis diuinanda reliquit. Saltem illud tacere non debuit, quam ratione Hamartolus Syncelli nomen praeferat, et Georgius alius, qui chronicon scripsit, et laudatur a Panuino, quum Georgii nomen non habeat, Georgius sit. Et cum Panuini locum subiteat, rem nobis apertam forte per se, difficiliorem reddit. Vtinam nobis vel eorum historiae exordia, vel terminos praefixisset; sic enim historici praedicti dilucidius innotescerent. Quare de nostro, si quid id fuerit, vt rem implicatissimam extricemus, aliquid in medium adferamus: primumque de *Syncello*, deinceps de *Hamartolo*, tandem de tertio, si est, nam vt de primo, et secundo nulla dubitatio est, sic de tertio coniectura non leui haesitare poterimus, differamus.

XXIII. Primus ergo est GEORGIUS MONACHVS, et ABBAS, ab officio, quo Tarasio patriarchae ⁽¹⁾ inseruiebat, SYNCPELLVS, veluti nota sibi propria hoc cognomine ab aliis discretus. Quid officii nomen prae se ferat, ex aliis sumferis. Syncelli pro fide catholica certamen, et in ecclesia dignitatem tetigit Anastasius bibliothecarius in praefatione hist. ecclesiasticae. [Locus iam exscriptus est supra, in not. v. ad vol. VII. p. 457. *Harl.*]

[P] *Breuiarium chronographicum* ab ipso orbe condito ad Diocletianum quod ultra deducere morte praereptus non potuit conscripsit Syncellus. [Syncelli cod. in bibl. Citzensi: cod. sub titulo *Georgii monachi* chronicon a Iulio Caesare vsque ad Diocletian. imperator. non esse *Georgii Syncelli*, sed *Georgii monachi Hamartoli*, Scaliger in ep. 391. p. 677. ostendit. — *Venetis* inter codd. Iulii Iustiniani fuerant *Georgii monachi* historia ab Adamo ad Romanum Diogenem, atque *Georgii oecumenici et Simeonis magistri* historiae ab initio mundi. v. *Montfauc.* diar. italic. p. 435. *Harl.*] Syncellum in hoc volumen vniuersam Eusebii chronologiam sine vlla verborum immutatione transtulisse; et, quemadmodum Eusebius [P] Africanum, et alios, qui ante eum huic scriptioni manum admouerunt, castigabat, quod multa aduersus veram temporum rationem sciscebant, sic ipsum Eusebium Georgius iste Syncellus, vbi, quid ille paulo alienius a vero dixit, aut fecit, ita exagitat, vt, vbi vsus venit,

(1) CPolitano, defuncto a. 806. Confer, si placet, quae de Georgio Syncello eiusque chronico dixi volum. VII. p. 457. sqq. *Fabr.* vbi de Georgio Syncello, eiusque continuatore, Theophane, et de codd. atque edd. iam, quae necessaria notatu viderentur, prolata sunt. Allatus posthaec ostendere studuit, Georg. Cyprum, (de quo v. supra, §. IX.) diuersum esse a Georgio

Syncello; addidit locum Theophanis de Syncelli studio, diligentiaque in contexenda historia cum versione Iac. Bullardi, (sive rectius *Io. Iac. Bachardi*, (v. supra, not. cc. ad vol. VII. p. 461.) et loca Cedreni, s. Ioan. Scylitzae in prooemio, ac Mich. Glycae in fine partis tertiae *Annalium*, quae repetiit Ioannicus Cartanus in *Flor.* c. 183. *Harl.*

venit, raro hominem sine acerba obiurgatione, aut contumelioso dicto dimittat; quin etiam *ἡβροῦντιον* adpellat, adnotavit non male *Iosephus Scaliger* in Eusebii chronicon, et ex eo *Ger. Ioannes Vossius* de histor. graecis lib. 2. cap. 24. Eum merito ab Eusebio dissentire saepe, saepe etiam immerito, Iosephus passim conatus est ibidem ostendere, cui ut in multis subscribes, ita in pluribus meram animi contentionem agnosces. De illis, quibus plus otii est, iudicium ferant.

Euenit porro, ut exscriptorum incuria, vel legentium taedio, et sollempni ac misera scriptorum conditione, ut pars anterior operis, qua a mundi exordio res gestae ad obsessam a Pompeio Hierosolymam, vel ad Iulii et Augusti principatum enarrantur, in auctore exscribendo, omitterentur; adeo ut vix vno, vel altero loco inueniatur: ^{kk)} a Pompeio, et Augusto vbique. Hinc nonnulli nullam aliam Syncelli historiam praeter hanc posteriorem agnoscunt. Plerique etiam, quum nullam aliam ab orbe condito Georgii historiam praeter Hamartoli deprehenderent, et scirent, Syncellum ab orbe condito opus inchoasse, Hamartoli sententias pro Syncelli, ut alii quoque Theophanis parili fuco diuident. Specimen huius rei esse poterunt excerpta sub Georgii [P] Syncelli nomine ex illius chronico a Dionysio Petauio exhibita post Breuiarium historicum Nicephori patriarchae. ^{ll)} Ea enim, ut Vir ille animaduertit, falso Georgii nomen prae se ferunt, quum sint Theophanis. At ipse Georgii Hamartoli esse, non Theophanis, deprehendi. Quod inde etiam facili negotio haberi poterat, quando in illis nulla annorum distinctio, nulla temporis delineatio, sed rei, uti se habuit, plana et continuata narratio, quod praeter institutum Theophanis est, qui omnia annis concludit, ut vno obtutu conspiciatur. Et ne alios in crimen adducere videar, ipse egomet in Syntagmate meo de Engastrimytho ^{mm)} olim edito sententiam de ea Hamartoli, Syncello, errore non leui, adserui: multa itaque sub Syncelli nomine, quae Theophanis et Hamartoli; multa sub Theophanis, quae Syncelli et Hamartoli; multa denique sub Hamartoli, quamuis non ita saepe, quum auctor in promptu haud fuerit, quae Syncelli, et Theophanis sunt, laudantur? Et hi tres auctores, quando non omnibus pateant, apud recentiores confunduntur, et vnus alterius saepe numero locum occupat. Quid Georgium Theophanem Vossii ⁿⁿ⁾ referam? Plura rapit calamus, dixit ille. Ego dicerem, plurima typographicorum amanuensium incuriam confundere, plurima ex recta scriptorum semita in prauam distortamque nulla poena protrudere.

Fraudem in hisce Georgiis aperiam, ut futuris temporibus, suis quisque plumis, alienis abactis, praefulgeat. Causa erroris fuit, nomen illud monachi, quasi cognomen Georgiis additam, quod recentiores parum aduertentes, unumque Georgium monachum historiarum scriptorem opinantes, scripta omnia ad vnum retulerunt. [Primum ostendit Allatius

kk) Confer *Goari* praefationem ad Syncellum, et Allatium infra, p. 328.

ll) Paris. 1616. 8. pag. 399-407. Graece *περὶ τῆς βασιλείας Ἡρακλᾶ, ἐν τῷ Γεωργίῳ μοναχῷ Συγγελλῆς χρονικῶν.*

Vol. XII.

mm) Cap. XI. p. 454. Lugd. 1629. 4.

nn) Ita per errorem Vossius vocat lib. 2. de hist. graec. c. 24. p. 285.

Allatius errores *Possuini* in Adparatu commissos, dum Georg. Hamartolum cum Georgio Syncello et patriarcha Tarasio confundit et historias ab illis conscriptas licet diuerfas ac varias comimiscet. Codex Bauaricus, cuius Possuinus meminit, hodie sec. cl. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 9. p. 30. sq. numeratur CXXXIX. et est inscriptus: *Γεωργίῳ συγγέλλῃ ταρσασί τῷ ἀγιοτάτῃ πατριάρχῃ Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογραφῶν καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθέν ὑπο γεωργίῳ ἀμαρτωλῷ μοναχῷ. Πρόλογος* Incipit: πολλοὶ τῶν ἔξω φιλολόγοι· ccl. *Hardt* de hoc cod. valde mutilo in ipso prologo; in quo Hamartoli historia vsque ad Constantinum et Romanum continuatur, plura disputat, animaduertitque, male hic Georgium Hamartolum cum Georgio Syncello confundi, licet id titulus innuat. In fine autem, iste, ait, Hamartolus a me latine versus et praelo paratus est. Add. paullo post §. XXIV. de Georgio Hamartolo. Pergit Allatius:]

[P] Gesnerus, *Georgii cuiusdam graeci monachi historia temporum, siue chronica a condito mundo, usque ad regnum Nicephori Botaniatae* ^{oo)}, *exstat manuscripta Venetiis in bibliotheca sanctorum Ioannis, et Pauli, et apud Diegum Vstadum Caesaris legatum ibidem. Vide, ne idem sit, qui infra Georgius Pachymerius nominatur; nam et ipse monachus historiam quandam scripsisse fertur.* Cuiusnam ea historia Georgii sit, diuinare non possumus, et certum est ex commemoratis superius, nullum ad Botaniatem vsque historiam suam produxisse. Nisi id adfirmarem, alium quempiam ad historiam Georgii, quicumque ille fuerit, quae deerant ad Botaniatem vsque de suo, vel ab alio scriptore adiecisset. Ridiculum praeterea est, similem auctorem Pachymerem fuisse, quum Pachymeres non a principio mundi historiam inchoarit, neque plurimum imperatorum res gestas, sed Michaelis, et Andronici eius filii Palaeologorum tantum, quando etiam ipse rebus interfuit, profectus sit, ut infra dicemus. [P] Syncelli itaque chronicon potiore sui parte mutilum visebatur in bibliotheca Antonii Augustini cod. CXXXVI. *Georgii monachi Syncelli chronographiae epitome a C. Iulio Caesare ad Diocletianum usque. Sequitur chronographia Theophanis ad Michaelem,* ^{pp)} *et Theophylactum eius filium.* Eius chron. refertur ad Theophylactum, sicuti in praecedenti nota, non ad Diocletianum, a Theophano monacho continuatum. Index manuscriptus. Et fortasse idem erit cum alio eiusdem in eadem bibliotheca, ut est in Indice edito. *Georgii monachi, et logothetae Syncelli chronicon breue ex diuersis chronographis, et interpretibus collectum, continens historias ab exordio mundi usque ad Heraclionem, Heraclii filium.* Vbi vides, Syncellum logothetae etiam dignitate, nescio an ex vero, insignitum: quemadmodum et in codice Ambrosiano Mediolani: ^{qq)} *Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογραφῶν, καὶ ἐξηγητῶν συλλε-*

oo) In bibl. Frid. Adolphi Hansen ab Ehrencron p. 426. memoratur MS. chronicon graecum foliorum 330. in 4. incipiens a temporibus Constantini magni desinens in imperio Nicephori III. siue Botaniatae. Subiuncta dicitur *περὶ τῆς κτίσεως τῆς ἁγίας Σοφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἣν κτίσαν Ἰερωσίνος ὁ Βασιλεὺς.* In calce chronici haec adscripta sunt verba: *Ἐτελευτήθη ὁ κτῆρὸν χρονογράφου αἰς δόξαν Θεοῦ, διὰ χάριτος καὶ μὲν ἀμαρτωλῷ*

Γεωργίῳ ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξῆς τῶν ἐπισημοτάτων καὶ εὐγενεστάτων Κυρίων Κωνσταντίνου τῷ Κωνσταντίνου. Ἐτα ἀπὸ κτίσεως κόσμου ζ' γ' αἰὸς δὲ τῆς ἐσχάτης οἰκονομίας α' φησί. Κτῆμα Ἀλεξάνδρου τῷ Μοσχολίῳ. De δηγήσει illa dixi volum. VIII. pag. 85. ur. 10.

pp) Michaelē cognomento Raucabe.

qq) V. supra vol. VII. p. 458. et 459. *Hardt.*

συλλεγὲν, καὶ συντεθὲν ἀπὸ Γεωργίου μοναχοῦ, καὶ Συγκέλλου. Et in fine, ἕως ὧδε τὰ χρονικά Γεωργίου μοναχοῦ καὶ λογοθέτου. Dixeram, dubium esse, an Syncellus Georgius, Logotheta itidem fuerit: alium namque fuisse codex Palatinae MS. in bibliotheca Vaticana euincit, in quo tota Georgii Hamartoli historia praeter nonnulla loca, quibus res fusius, vel succinctius habentur, et variantes, sed saepissime in melius, lectiones, ad verbum exscripta est. Ioanni Siculo, postmodum patriarchae Constantinopolitano tributa. *Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογραφῶν, καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν παρὰ Ἰωάννη μοναχοῦ τῷ Σικελιώτῃ, τῷ καὶ χρηματίσαντος ὑπερὸν Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης. Chronicon breue ex diuersis chronographis, et expositioribus collectum, et compositum a Ioanne monacho Siculo, qui postea fuit patriarcha Constantinopolis nouae Romae.* P. πολλοὶ τῶν ἔξω χρονογράφοι, καὶ φιλολόγοι. Et infra: βιβλος γενέσεως ἀνθρώπων, ἣ ἡμέρα ἐπλασεν ὁ θεός. Post nonnullas paginas, τῷ αὐτῷ Ἰωάννῃ τῷ Σικελιώτῃ περὶ τῷ Ἀδάμ, καὶ τῆς Ἐύας, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν καταγομένων. *Eiusdem Ioannis Siculi de Adamo, et Eua, et eorum descenditibus.* P. Ἀδάμ τῶν κατὰ τὸν σοφώτατον. Praeter auctoris nomen diuersum, omnia Hamartoli sunt: Desinit in Michaele filio Theophili, notaturque in fine, ἕως ὧδε τὰ χρονικά Γεωργίου, καὶ τῷ Λογοθέτῃ. *Hucusque chronica Georgii et logothetae.* Multo quam in Ambrosiano clarius. Chronica nempe haec ex Georgio, et logotheta, duobus duntaxat scriptoribus, concinnata fuisse. Sed quis his logotheta fuerit? An idemet Ioannes Siculus, qui ante patriarchatum initum logotheta fuit? Vel etiam cognomento talis, quando [P] sequioribus Graeciae temporibus multi cognomentum illud, siue a logothetae dignitate, qua fuerant insigniti, siue alia causa, vt fieri solet, vsurparunt, et nunc quoque vsurpant? An etiam alius a Siculo? Certe logothetae illud Georgio adscribendum non videtur, ex quo sua Siculus descripsit, vel cui sua adpinxit. Quis praeterea Ioannes iste Siculus fuerit postmodum patriarcha? Graeci historici, quod ipse viderim, silent. Ego suspicor non alium a Ioanne Glyca ^{rr)} fuisse, cuius licet taceatur patria, cum tamen Atticisni studiosissimum eloquio valuisse, et quod magis est, Logothetam Dromi, antequam in patriarchicum folium collocaretur, fuisse tradit Gregoras historiae Romanae lib. 6. et Phranza lib. 1. cap. 9. et Ephraemius monachus in chronico.

Τῷ δ' ἐν γραφῇ δὲ θῶκον ἀπειπαμένῃ
 Ἰωάννης τις, ὁ Γλυκὺς δὲ τοῦ πικλοῦ
 Συγκλητικὸς τε, καὶ Λογοθέτης Δρόμου
 Εἰς ὧν ἀρίτων, καὶ σοφῶν λόγων ἴδεις,
 Χερὶζεται δὴ τὴν λαῶν προσασίαν.

Hoc porro Niphone scripto folio renunctiato, Ioannes quidam Glyca cognomento, Senator, et Logotheta Dromi, optimorum, ac sapientum sermonum peritus populi regimen extepit. Nec ob aliam causam exscriptorem Logothetae nomine Ioannem Siculum, siue maui Glycam indicasse. Non placet? da certiora, et concedam. Sed quis non videt exscriptorum tur-

D 2

bas,

rr) Hic patriarcharum gefit ab a. 1316. ad 1320.

bas, et nugae? Vnus illis Georgius omnia fuit; et propria unicuique singulis, ac si communia essent, concedunt. Ambrosiana historia iam sub Syncelli nomine citata, Syncelli non est, neque diuersa ab ea, quae Hamartolo in eadem bibliotheca adscribitur, si ex principio de reliquis libri partibus sententiam ferre inconcinnum non est. Opus tamen hoc, si coniectura non fallor, non est, neque Hamartoli, neque Syncelli, sed ex utrisque; ut libuit Epitomatori, compilatum, pròductumque ad Heraclionem, et infra ad sua tempora: eam tamen historiae partem cum vltimis foliis vetusta laceram, vel alio infortunio deperditam, ut saepe vsu venire solet, suspicor. Quod etiam in codice CLIV. bibliothecae Vaticanae adnotabam, in quo a principio mundi ad imperium Romanorum, et inde ad Theophanis principium historia continuatur totidem verbis, quibus Syncellus et Hamartolus vsus est. Ut videri possit ab aliquo tertio ex Georgio Hamartolo, et Syncello historiam illam fuisse decurtatam, quum in multis [P] concisior sit, nec tam crebris, longisque sanctorum auctoritatibus abundet, licet iisdem verbis Hamartoli, et Syncelli, vbique semper narrationem continuet; nec vsquam variet.

Coniecturam confirmat Gretserus, qui de Georgii Syncelli codice Boico, et Augustano sermonem habens, testis oculatus scribit: *Verum nec Boicus, nec Augustanus codex, utrumque iam vidimus, geminum Syncellum continet, sed miscellaneam quandam farraginem ex variis ac nescio quibus rhapsodis consutam. Nam verus, et germanus Syncellus chronicum suum auspiciatur a Iulio Caesare, praestexitque usque ad primum annum Diocletiani; deque termino testem habemus Anastasium bibliothecarium in praefatione, quae Miscellas praefigi solet. Legitimum Syncellum nacti sumus, et legimus beneficio Marci Velferi, Viri Augustani, in cuius codice titulus sic habebat: Γεωργίῳ εὐλαβοῦσάτε μοναχῶ καὶ Συγκέλλῳ γεγονότος Ταρσσίῃ τῆ ἀγιωτάτῃ ἀρχιεπισκόπῃ Κωνσταντινουπόλεως σύνταξις, ἥτοι χρονογραφία ἐν ἐπιτίμῳ ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἰουλίῃ Καίσαρος Ῥωμαίων, μέχρι τῆς βασιλείας τῆ πρώτῃ ἔτιος Διοκλητιανῆ, etc.*”) Falsum nihilominus est, Syncellianae historiae principium a Iulio Caesare esse, quod postea et idemmet Gretserus ex Theophane ac Cedreno agnoscit; ac proinde codex, illi a Velfero exhibitus, non integer fuit, sed pars postrema Syncellianae historiae, cuius quemadmodum et Theophanis plures codices, quae eam ab obsessis a Pompeio Hierosolymis, vel a Iulii, vel Augusti principatu auspiciantur, in Italiae bibliothecis, et praecipue Vaticana custodiuntur. Attamen partem illam, quae ab orbis conditi initio ad tempora Pompeii res pertractat, etsi sedulo auideque peruestigarim, nusquam haecenus vidi. Reperriri tamen nullus dubito, confirmorque schedula, quae in codice quodam Palatino dicti Georgii reperta est. In ea adseueratur, chronographiam Syncelli integram ab orbe condito in bibliotheca regis Gallorum adhuc exstare,”)”) caractere vetusto, bonaeque notae, cuius illud dicitur esse principium: ἐκλογὴ Χρονογραφίας συνταγῆσα ὑπὸ Γεωργίῳ μοναχῶ, Συγκέλλῳ γεγονότος Ταρσσίῃ Πατριάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Διοκλητιανῆ.

ss) Conf. not. x. ad vol. VII. p. 457. *Harl.*

tt) sec. cat. MSS. Paris. regg. II. p. 398. est cod. MDCCLXIV. cuius tamen initium et finis desiderari dicuntur. *Harl.*

uu) Ex hoc codice regio publicavit Iacobus Goar, et cum versione sua ac notis in lucem integrum Syncellum produxit Paris. 1652. fol.

τιανῶ. *Ecloga chronographica composita a Georgio monacho, qui fuit Syncellus Tarasii patriarchae Constantinopolitani, ab Adamo ad Diocletianum. P. ἐν αὐτῇ ἐπαίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἕρῶν καὶ τὴν γῆν. ἀρχὴ πάσης χρονικῆς κινήσεως τῆς ὑπὸ χρόνον [P] ὀρατῆς κτίσεως ἐστίν, ἐν ᾗ ἕρῶνος καὶ ἡ γῆ παρὰ τῷ Θεῷ πατρός, etc.* Hunc esse codicem arbitror, ex quo Eusebiana Iua Scaliger habuit, quare eius de codice iudicium audiamus: *Quam mutilus vero ille liber ad nos pervenerit, colligere licet ex eo multis locis, in quibus aut quorundam meminit, aut quaedam promittit, quas tamen nusquam comparant. Accedit manifestum mutilati codicis argumentum, verba ante lemma operis ad hunc modum concepta: παρεμβολαὶ ἀπὸ τῶν Γεωργίου τῷ Συγκέλλῳ Ταρρασίῳ Πατριάρχῃ. Σανς τῶν παρεμβολῶν, id est excerptorum nomen, satis indicat plura desiderari, quam superesse. Codex scriptus est ante plus, minus annos DC. ex eo omnia Eusebiana excerptimus, quas quidem deprehendere potuimus, quas quaquam ne centesima quidem pars eorum esse videtur, quae ab Eusebio relicta sunt, aliquando tamen iustum volumus explere possunt.* Sed codicem illum mutilatum esse, pacē tanti Viri, difficile adduci possum, vt. credam. Monachum porro et Abbatem Syncellum agnoscit Theophanes in principio: Ὁ μὲν μακαριώτατος Ἀββῶν Γεώργιος, ὁ καὶ Σύγκελλος γεγονώς. Viuebat temporibus Caroli Magni.

Quum autem Georgius *chronographus*, seu *chronicus* laudetur a plerisque, vt ab Hippolyto Thebano in chronico apud Canisium *Antiquarum Lectionum* tom. 3, a Photio patriarcha, libello, ^{vv)} cui titulum fecerat: *συναγωγὰ καὶ ἀποδείξεις περὶ ἐπισκόπων, καὶ μητροπολιτῶν, καὶ ἑτέρων ἀναγκαίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων*, nec non a Ioanne Tzetzza *Chiliade 2. hist. 33. de Cleopatra, et Pharo.*

Μέμνηται μὲν Βιργίλιος ταύτης τῆς Κλεοπάτρας,
 Λεκιανός, καὶ Γαληνός, καὶ Πλάταρχος σὺν τέτοις.
 Διόδωρος, Γεώργιος ὁ Χροϊκὸς σὺν ἄλλοις,
 Καὶ Ἰωάννης μετ' αὐτὸς Ἀντισχεὺς ὑτέρως.

Mentionem quidem Virgilius huius Cleopatrae fecit, Lucianus, et Galenus, et Plutarchus cum his, Diodorus, Georgius, Georgius Chronicus cum aliis, et Ioannes post hos Antiochenus postremo: dubitari potest, de quonam Georgio intelligi debeat. De Syncello dici plane censet Gerhardus Vossius de historicis graecis lib. 3. in Ioanne Antiocheno, et postrema ista Tzetzae conuincere videntur. Nam si Georgio posterior est Ioannes Antiochenus, [P] qui nihilominus est Damasceno antiquior, quum ab eo Orat. 3. de imaginibus laudetur, sane Georgius ante Damasceni, quin etiam ante Ioannis Antiocheni tempora fuit, ergo, non alius, quam Syncellus, quum ille antiquior ipso Hamartolo, et aliis fuerit. Sed enim in his insulse, quemadmodum et in plerisque aliis, Tzetzza argutatur. Nam si vera ipse pronunciat, quod ipse neququam crediderim, alius erit hic Tzetzianus chronographus a Syncello. Et vim argumenti nec Tzetzza ipse, nec alius eo scutior, aut turbulentior effugiet. Ioannem Antiochenum, vt diximus, Damascenus sub Leone laudat, sed per Tzetzam An-

D 3

tioche-

vv) De hoc dixi volum. XI. p. 27. §. XVI. [et ego plura adieci. *Harl.*]

tiochenus posterior est chronographo, quum post eum scripserit, ^{ww)} ergo chronographus hic non erit Syncellus Tarasii patriarchae, qui post Damascenum annos fere septuaginta scribebat sub Constantino et Irene. Ergo quantum hic Syncellus Ioanne Antiocheno, et Georgio chronographo, qui ante Antiochenum scribebat, distabit? Chronographi tamen nomen Syncello magis, quam alteri competet, quod ipse res per annos diuisas pertractauerit, ceteri sine vlla annorum distinctione illas prosequantur. Verum in tanta auctorum confusione non dubito, aliis etiam Georgiis, et Hamartolo praecipue a scriptoribus, qui non singula ad amussim examinant, tributum. *Allat.* Hic addere placet, *Chronicon*, lingua gr. vulgari scriptum, et a mundo creato, ad Amurathis vsque Sultani tempora deductum, auctore *Georgio Malaxo*, *Parisi.* in cod. bibl. publ. quondam Colbertino MDCCXC. nr. 1. exarato probabiliter saeculo XVI. *Harl.*

XXIV. GEORGIUS alter MONACHVS, qui gaudet HAMARTOLVS, Peccator latine diceret, in sui contemptum; quod etiam plerique alii, sed Theophanes Syncelli continuator, potissimum in inscriptione operis, et ex Latinis etiam multi consueuerunt, appellari. *Chronicon* et ipse scripsit ab exordio mundi ad Michaellem Theophili filium, ^{xx)} quando ipse vitam agebat, ex variis et diuersis chronographis, et interpretibus sacris contextum; historia quidem non admodum opulentum, sed ad firmanda fidei capita, dissertationibus, et sanctorum patrum auctoritatibus longiusculum. Pleraque sunt in [P] eo, quae in Cedreno, Theophane, Glyca, aliisque iisdem pene verbis, ac sententiis, paucissimis tamen exceptis descripta: ex hoc autem illi veluti e fonte suo, cum posteriores sint, haussisse, nemo ambiget. Historiam ad aliorum scriptorum loca obscura, et ardua explananda apprime necessariam nos e graeca lingua multis abhinc annis vertimus in latinam. Quae utinam aliquando bono reipublicae literariae lucem videat! ^{yy)} Quid ex eius lectione sperare possis, auctor, quisquis ille fuerit, in principio libri carminae iambico significauit.

Πίναξ ἀκριβῆς τῆς γραφῆς τῆ βιβλίου.
 Πράξεις παρισῶν καὶ χρόνους τετηφόρων
 Πράξεις παλαιάς, ἔργα, καὶ καταστάσεις,
 Συμβάντα καὶ πραχθέντα πᾶς μαθῶν θέλων,

Ταύτην

^{ww)} Fieri potest, vt Tzetzes ne voluerit quidem tempus, quo Ioannes Antiochenus vixit, Georgio chronico posterius ianvere, sed tantum, quia post ceteros Antiochenum commemorat, ideo *μὲν αὐτὸς ὑστέρως* eum nominare. Nam ita Plutarchus ab eo laudatur post Lucianum et Galenum, licet vtroque antiquior, et Diodorus post Plutarchum, quum diu ante vixerit. Ceterum per Georgium chronicum Tzetzae, Hamartolum potius figurari mihi persuadeo, quam Syncellum; quemadmodum Georgius monachus inter scri-

ptores, e quo excerpta Peiresciana, nominatus cum Ioanne Antiocheno, itidem Hamartolus, est, de quo vide, si placet, quae dixi volum. VII. p. 463. sqq. [vbi vide, quae de *Georgio Hamartolo* et de codd. quorum nonnulli iam ad antecedentem §. memorati sunt, adieci. *Harl.*]

^{xx)} Hic imperio praefuit ab a. C. 341. ad 367.

^{yy)} Nec dum, quod dolendum, lucem vidit, neque Allatio neque alio editore, licet manu exarata in variis bibliothecis, vt caesarea, apud Lambecium VIII. p. 462.

Ταύτην βίβλον διελθε, τοῖς γεγραμμένοις
 Τὸν ἰὲν ἐφισῶν πάσι, μή τι που λάθοι.
 Ὡς ἂν παρισῶν ταῦτα τοῖς ἐκ εἶδοσι
 Ἐχεν νομίξῃ πραγμάτων ἐμπειρίαν.

Cuius ea est sententia:

*O exarati codicis mirum Indicem;
 Recenset acta, principum annos computat,
 Antiqua narrat facta: quis rerum status.
 Te si cupido temporis lapsi tenet
 Nouisse seriem; codicem istum perlege,
 Et scripta uolus seruo, ut fugiat nihil.
 Namque illa nescientibus cum postmodum
 Edifferes, diceris expertus, catus.*

Nec alio respexisse videtur, ut id quoque obiter hic notem, quam ad Dionysii Periegetae carmina.²²⁾

[P] Hocque meus Paraphrastes manuscriptus^{a)} soluta oratione extulit. [P] Operis initium, ita conceptum est: Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφορῶν χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγόν, καὶ συντεθέν ὑπὸ Γεωργίου Ἀμαρτολῆ μοναχῆ. βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων, ἢ ἡμέρα ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδάμ κατ' εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν αὐτῆ. Ὁ δὲ Ἀδάμ ἐγέννησεν υἱὸς τρεῖς. Breue chronicon, a diuersis Annalium scriptoribus, et expositioribus decerptum, concinnatumque a Georgio monacho [P] Peccatore. Liber generationis hominum ab eo die, quo Deus Adamum ad imaginem, et similitudinem suam creauit, exorditur. Adamus tres suscepit filios. Temere ergo plerique dictum Hamartoli chronicon Syncello adscribunt, ut adnotauit Gretserus; et inter alios codex Ambrosianus Mediolanensis. [v. §. antecedent.]. Idem chronicon legitur etiam Scoriaci in biblioth. regia. [vide supra, §. VII, nr. 13. De cod. Baur. CXXXIX. a cel. Hardt paullo uerius descripto, iam in §. anteced. de Georgio Syncello quaedam adnotauit.] Harl.

Ex

22) vers. 170 et 331. 344. [quos quilibet facile potest consulere.]

a) Hunc Paraphraston periegetae Dionysianae Edvardus Thwaitesius primum in praecleara sua Dionysii editione Oxon. 1697. 8. deinde integriorem a. 1712. 8. ad calcem voluminis quarti

geographorum graecorum minorum vulgauit Ioannes Hudsonius. Fabr. Hinc omni locum, ab Allatio e' cod. suo prolatum. Pariter breuitatis studio Prodemium operis, quod ex versione lat. publici iuris fecit, praetermittendum duxi. Harl.

Ex hoc opere, *de inuenta cruce* Narrationem edidit graece, et latine cum aliis *Gretserus* tom. 2. de cruce p. 1140. notatque eam desumptam esse ex Alexandro, aut Iulio Polluce; ^{b)} aut certe vtrumque eam ab hoc Georgio descripsisse, eamque iisdem fere verbis referri a Theophane in chronico; nec ignorare, qui in monumentis sequioris, ac posterioris Graeciae versatus est, quam liberaliter scriptores sese mutuo exscribere, aut ex pilare consueverunt; subditque, hunc Georgium chronicon suum ab exordio mundi vsque ad imperium Constantini, filii Leonis, pertexuisse. Si de Constantino Porphyrogenneta filio Leonis sermo est, fallitur Gretserus, quum multo ante diem suum Georgius obierit; nec ultra quam ipse in prooemio iam allato promiserat, historia illa producta sit. Quare ab alio, nec ab vno, ex aliis scriptoribus illa addita esse manifestum est, et ego in nonnullis manuscriptis id obseruabam.

In excerptis etiam, *de Legationibus Romanorum ad externos*, nondum vulgatis, quaedam ex eiusdem Georgii historia eiusdem argumenti habentur. *Περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἔθνη ἐκ τῆς ἱστορίας Γεωργίου τῆ μοναχοῦ. Ρ. ὅτι ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης ἀποστείλας κατὰ Ῥωμαίων.* Vt hinc videas Georgii historiam ab imperatore Constantino [P] Porphyrogenneta, ^{c)} tamquam non contemnendam in pretio habitam, et dignatione.

Seruaturque penes me ex satis antiquo codice descripta, *ἐκ τῆς χρονικῆς Γεωργίου μοναχοῦ διήγησις ἀποδεικνύουσα πῶθεν καὶ ἐκ ποίου βασιλέως ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἢ τῶν εἰκονομάχων αἵρεσις, καὶ πότε ἐπαύσατο. Καὶ περὶ τῆς ἐπιτελουμένης συνάξεως τῆ πρώτης κυριακῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν.* *Ex chronico Georgii monachi narratio, demonstrans, unde iam, et ex quo imperatore originem sumserit iconomachorum haeresis, et quando finem habuit, et de synaxi, quae sit prima sanctorum ieiuniorum dominica. Ρ. μετὰ Θεοδοσίον τὸν Ἀδραμυτηνὸν ἐβασίλευσε Δέων Ἰσαύρος, ὁ καὶ Κόνων.* Quae in ista narratione habentur ex Georgii historia carptim, et, vti concinnatori placuit, desumpta sunt: nihil ex ea hauries, quod non melius, ac perfectius ex eius historia addisces. Multa tandem ex Georgio in suos Annales refert Michael Glycas, quae tamen non omnia probat, de quibus penes alios iudicium sit.

XXV. GEORGIUS CEDRENVS a quibusdam etiam monachus, vel sacerdos existimatus, tum quod similis sortis hominibus genus dicendi familiare sequatur, tum quod de religione, et caerimoniis, et vita monastica prolixas disputationes saepe saepius inter-

ferat,

b) Alexandrum monachum intellige, cuius historicam narrationem de inuentione crucis Gretserus graece et lat. praemisit: *Iulium Pollucem*, Christianum scriptorem, auctorem historiae physicae in Hexaemeron et chronici siue ecclesiasticae historiae ab origine rerum ad Valente[m] et Valentinianum, quae in variis bibliothecis seruat[ur] manu exarata, vt dixi, volum. VI. pag. 144. [vbi editt. *Bianconii* ex cod. Mediol. et *Hardii* ex cod. Bauar. ductas, in not. i. iam lau-

dau. *Hart.*] De codice *Bauarico* huius Pollucis praeter Gretserum facit mentionem Posselinus adpendice ad apparatus sacrum, et Iac. Pontanus praefatione ad Phranzam. De *Augustano* vide *Annales* *litterariae* *Hamburgens.* a. 1709. p. 306. De *Schleusingensi* Godofredum Ludouicum in notitia *bibl. Schleusingensis* etc. *Fabr.*

c) Etiam inter scriptores e quibus excerpta Peiresciana collecta sunt, Georgius monachus laudatur.

ferat, a quibus ipse non dissenferim, dummodo libri titulus, quem ipsi etiam producant, suspectus non sit. Ab orbe ipso condito compendium suae historiae exorsus, ad Stratiotici abdicationem ^{d)} deduxit: opus e variis historiis non sententiis solum, sed verbo tenua confarcinatum absoluit. Quae si ab auctoribus repeterentur, nudus ipse, aequae ac cornicula illa remaneret. Primam enim historiae partem a Georgio Syncello, a Georgio alio, Hamartolo ad Maximianum, et Maximinum; cetera ad Nicephorum ex Genico a Theophane Syncelli continuatore, de Basilio Macedone ex Constantini Porphyrogennetae libro de vita, et rebus gestis Basilio Macedonis: a Nicephoro ^{e)} ad Stratioticum ipsum, in quo historiam finit, a Ioanne Scylitza exscripsit, ^{f)} et nescio, qua fronte pro suis diuendit, adeo, ut vix unam, alteramue periodum in tam vasto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperias: gratiae [P] tamen illi agenda sunt, quod auctores nobis praecipuos et raros suo ipse furto conseruauit, quando illi non haberentur. Sed quum iam nobis Georgii Syncelli, Hamartoli, Theophanis, Constantini, Scylacis, ^{g)} aliorumque scripta, accuratissimorum hominum beneficio ac diligentia obtinemus, frustra faciet, qui Cedrenum perquiret: nisi aquarum riuuli, quam fontes, vnde emanant, puriores ac dilucidiores, magis accepti fuerint. Editus est hic auctor graece et latine ex interpretatione Guilielmi Xylandri, qui Annotationes et tabulas chronologicas etiam addidit, Basileae 1566. in fol. ita tamen, ut paginarum integritatem defectum pluribus in locis sentiat, qui ex manuscriptis in Atempiana et Vaticana bibliothecis conseruatis suppleri poterunt. ^{h)} Erat quoque in bibliotheca patriarchae Constantinopolitani, ut tradit Verderius, et in bibliotheca Antonii Augustini cod. CXXXI. Hunc aliquando Wolphius, sed quam sano iudicio? praetulerat Zonarae. Zonaras enim, licet in historia post Constantinum magnum ieiunior sit, et non nisi obuia quaeque percurrerit, in his vero, quae ante Constantinum ad mundi exordia diligentius ac copiosius versatur. Sed quod laude dignum eaque summa est, Zonaras res de suo componit et narrat, non alienorum furtis plausum captat, neque tractatus integros exscribit. *Allat.* [Post haec *Allat.* longum locum acreque de Cedreno iudicium *Iosephi Scaligeri* in notis in *Chronicon Eusebii* addidit, copiose castigauit, monuitque, haud dissimilia esse, quae apud *Vossium*, de historicis graecis libr. II. cap. 26. leguntur. *Harl.*]

[P] Monet tamen *Vossius* ex *Gesnero*, historiam Cedreni a morte Nicephori vsque ad imperium *Isaci Comneni* etiam legi sub nomine *Ioannis Curopalatae*, (qui idem est cum

d) A. C. 1057.

e) Nicephoro Rangabe.

f) Confer, quae supra, volum. VII. pag. 722. sqq.

g) Scylitzae.

h) Post haec a. 1644. ab *Allatio* scripta, Georgium Cedrenum vndeque reparatum et absolutum ex regia biblioth. typis pariter regis publico dederunt Parisienses a. 1647. fol. vbi *Basi-*

leensis editionis lacunae expletae, castigata in plerisque a *Carolo Annibale Fabrotto Xylandri* versio, notae posteriores *Iacobi Goari* additae, Glossarium eiusdem *Fabrotti* praemissum, et adposita *Scylitzae* ad Cedreni historiam continuatio. *Fabr.* Plura leges supra ad vol. VII. p. 464. sq. Paris. in bibl. publ. cod. MDCCLXVII. exstat *Georgii Cedreni* chronographi narratio de *Syluestri* papae cum *Iudaeis* quibusdam colloquio. *Harl.*

cum Scylitza,) paucis exceptis. ⁴⁾ et [P] Casaubonum notis in lib. 17. Strabonis referre, quum a Graeculo historiam Curopalatae eruisset, eamque contulisset cum Cedreno, deprehendisse, eadem iisdem verbis ab iis dici, vt alteruter necessario plagiarius sit. Addit Casaubonus: *At, quum me ab illo Graeculo deceptum, qui magna me pecunia emunxerat, inique ferrem: hoc me tamen recreabat, quod, ex utriusque collatione multa posse in utroque emendari videbam. Cedrenum enim ita esse editum sciebam, vt multa passim in eius scriptis turpissima relicta sint menda.* Sane Casaubonus non a Graeculo, qui, id quod erat, quam plurimi vendidit, sed errore suo, qui Scylitzam in Cedrenum translatum nesciuit, deceptus est. Frustra ergo queritur de Graeculo illo, qui Curopalatae historiam, quam vere profitebatur se habere, venalem exposuit: at ipse grandi pecunia mercatus est; cautius rem suam gerere debuit; rerum namque pretium vendentis redimentisque aestimatione accreuit. Vossius de historicis graecis lib. 3. in Ioanne Antiocheno videtur hunc Antiochenum Ioannem cum Curopalata confundere, quem dicit Syncellum, quod tamen falsum est, exscripsisse; quod multis in libris historicum Cedreni compendium tribuatur Ioanni Curopalatae. Certum tamen est, non vniuersam Cedreni historiam, sed eam tantum, quae a Nicephoro Rangabe exordium ducit, Ioannis Curopalatae esse, vt supra ⁴⁾ diximus. Puerile denique est, dubitare ⁵⁾, an Cedrenus a Curopalata, siue iste a Cedreno acceperit. De Cedreno vide Genebrardum in chronico, et Bellarminum de scriptoribus eccles. saecul. II. anno 1070.

XXVI. GEORGHII SICVLI in S. Demetrium Myroblytem, Troparium legitur 28. Octobris in Menaeo Graecorum, et in Anthologio; sed quonam ipse tempore vixerit, aut quisnam fuerit, mihi non liquet. ^{m)} Verum, quum Nicomedienfis Georgius, vt supra ⁿ⁾ notabamus, Troparia, Canones, Hymnosque, in sanctorum dies festos varios, nec vnus generis concinnauerit; et in Menaeis Graecorum tum editis, tum manuscriptis, pleraque similibus

^{f)} De similibus codicibus MSS. Seguerianae siue Coislinae bibliothecae, vide *Montfauc.* p. 33.

^{g)} p. 650.

^{h)} Ioannem Thraceium, (qui idem est cum Scylitza,) sequi se non diffitetur Cedrenus, et priorem *Index* illius vtique in synopsis suam transtulit: sed altera Scylitzae editio ad Alexium Comnenum vsque, h. e. ad a. 1081. continuata, post Cedreni synopsis demum in manus hominum venit. Georgium Cedrenum epist. LXXXVI. ad Euthymium citat *Nic. Comnenus* Papadopoli in praenotionibus mystagogicis p. 361.

^{m)} *Mongitor.* in bibl. Sicula, tom. I. p. 255. de Georgio episcopo et ciue Syracusano plura refert, putatque, hunc illum esse Georgium, cuius meminere Wangereckius in Pietate Mariana Graecorum num. 32. p. 129. et Allatius, eum Siculum fuisse tradentes. Illum vero, *Mongitor.* ex catal.

MSt. episcoporum ecclesiae Syracusanae, ex *Ottavii Caietani* animaduers. ad tom. I. SStorum Siculorum p. 154. et tom. II. p. 272. aliisque, quos citat, prodit, floruisse a. C. 663. graecis litteris, quas CPoli accepisset, fuisse adprime instructum; dum autem Syracusanam ecclesiam moderabatur, a Saracenis circ. a 727. d. XV. Iul. sec. Manchorusium, in Kalendar. SStor. Syracusauorum cum aliis obtruncatum occubuisse in loco, cui nomen Maran, atque in ecclesia S. Anastasiae de Ollis sepultum esse. Caietanus tamen suspicatur, eum a Saracenis, expugnatis Syracusis, a. 669. aut 670. cum multis aliis fuisse interemptum. In cit. catalogo MSto Georgius scripsisse dicitur *Troparia, quae in nativitate Christi canuntur, et in Epiphania.* Eidem epistolam misit Vitalianus pontifex in Conciliis generalibus, Coloniae a. 1606. tom. II. p. 1161. et rogauit, vt Ioanni, episcopo Lappensi faueret. *Hart.*

ⁿ⁾ p. 22.

similis argumenti occurrant sub Georgii nomine *) quem quisnam [P] ille fuerit, non facile discernes, operae pretium duxi, ea omnia, de quibus aliorum erit iudicium, huc, sed in ambiguo referre. Canones vero Georgii esse Acrostichis ipsa Canonum, et potissimum Theotociorum Tropariorum, quod huic auctori sollemne est, ex qua nomen sedulus Menaea Graecorum et manuscripta et edita euoluendo expiscatus sum, indicat. Ex his nonnulla vulgata sunt, pleraque etiam manuscripta in bibliothecis Italiae latent. Pro captu similis scriptionis operae pretium esset hic summam, quid Troparium sit, quid Canon, quid Ode, quid Triodion, quid Tetraodion, **) et alia, quae non ita in promptu sunt, nec cuique obuia exponere. Verum quum id in tractatu meo de Melodis Graecorum latius peregerim, ne saepius eandem cantilenam canere videar, satius me facturum puto, si ea tamquam ad catos, eorumque scientes expositionibus verborum omisissis, sola compositionum enumeratione referam. Georgium Nicephorus Xanthopulus inter Graecorum ecclesiasticos hymnographos numerat,

Γεώργιος, Λέων τε, Μάρκος, Κασία.
Georgius, Leo, Marcus, Casia.

Leguntur itaque sub Georgii nomine, quisquis ille fuerit, Troparia, in *sanctam martyrem, Chrsistum* 24. Iulii.

Canones in *sanctos Carpum et Papulum*. P. Καρπούς με δικαιοσύνης.

In *S. Artemium martyrem*. P. ἀκτίνες ἀελαμπῶς ἀνίσχουσιν, Acrostichis. Ἀρτέμιος ἔπλησεν ἀρετίαν δρόμον.

In *Callistratum martyrem*. P. καλλοναῖς ταῖς θεαῖς κοσμηθεῖς. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In *Nestorem martyrem*. P. ἔυλον ζωῆς ὑπάρχον. Acrostichis. Ξυωρεῖς ἀντάδελφος ἀνέσθω πόδιω.

In *Philemonem apostolum, et sociis*. P. χωροβιατῶν χαρμονικῶς τὰ εὐρένια.

In *Archippum, Philemonem, et Sifinnium*. P. τῷ Παύλου συμμέτοχος.

[P] In *Parthenium episcopum Lampfaci*. P. φαιδρῶναι ταῖς ἀστραπαῖς. Acrostichis. Φερώνυμον εἶβω σε τῆς παρεθενίας.

E 2

In

o) Tropariorum et hymnorum sacrorum auctores ab Allatio in hac ipsa diatriba memorantur praeter Georgium Nicomediensem et Siculum, Georgius Scylitza et Georgius Rammata, nec non Georgius Pamphilus et, qui expositionem canonum ac tropariorum scripsit, Georgius Corinthi metropolita. Georgium Siculum, Gregorii Syracusani fratrem, in explicatione hymnorum a

se scriptorum laudat *Nic. Comnenus* libro laudato p. 397.

p) Maiores hymni sacri vocantur Canones. Hi in odas diuiduntur, odas in troparia. Triodion est canon tribus odis constans. Tetraodion quatuor, Theotocion hymnus laudibus Deiparae destinatus.

In Gerastium confessorum. P. ὄπλον κατὰ πάσης τῆς μεθοδείας. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Sabinum martyrem. P. τὸ ὄμμα καθάρσαντες τῆς ψυχῆς. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Vigiliam Annunciationis Deiparae, P. ὁ κόσμος περιχαρῶς εὐφράνθητι.

In ingressum in templum Deiparae Virginis. P. σοφίας πανάχραντε-σὲ θησαυρόν. Acrostichis: Σοὶ τὴν χάριν δέσποινα τῷ λόγῳ δίδου.

In Pelagiam martyrem. P. προθεῖσα ὡς πανδαισίαν σήμερον. Acrostichis. πόθῳ γεραίρω τὴν σοφὴν Πελαγίαν. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Procopium martyrem. P. ἡ αἴγλη τῆς παναγίου πνεύματος. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Cerycum, et Iulittam martyres. P. ὁ νοητὸς ἥλιος. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Eliam prophetam. P. πυροφόρω τῆς σῆς πρεσβείας. Acrostichis. ποθῶν γεραίρω τὸν θεόπτῃν Ἡλίαν. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Irenem, Agarem, et Chionem virginis. P. Ἀγνάα κοσμήσασα τὴν ψυχὴν. iuxta seriem alphabeti.

In Iosephum Iustum, patrem Domini, Iacobum fratrem Domini, Davidem regem et prophetam. P. χαριέτων προσχέονταί. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Hermylum, et Stratonicum martyres. P. ἐπέφανεν ἐν κόσμῳ. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Vigiliam Epiphaniae. P. σολίζεται σήμερον ἡ ἐκκλησία καὶ κόσμος. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In reditum reliquiarum S. Ignatii Theophori. P. ἰσχύον με κατὰ παθῶν περιζώσον. Acrostichis, Ἰγνάτιος εἰσαυῶθις ἡμᾶς αἰτιᾶ. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Marcum Arethuforum episcopum, et Cyrillum Diaconum martyres. P. τῆς ἐκκλησίας τῆς Χριστοῦ 29. Martii.

In Publicanum et Pharisaicum. P. παρεμβολαῖς ἐμβιβάζων πάντα. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In depositionem venerandae zonae Deiparae Virginis. P. λαμπάδα φωτοφαῖ. 31. Augusti.

[P] *In vigiliam sanctae et venerandae crucis.* P. Σταυρὸς προσεχόμενος.

Melodum hunc Georgium alii etiam cognomines, qui se ad idem studium musicum, et concinne admodum adplicuerunt, etsi longo temporum intervallo disiungi non nemo fidenter satis fatebitur, nec ego honeste dissentire possum, excipiant: et materia, et studii similitudo licet disiunctissimos, coniunctissimos faciat. Accedat ergo

XXVII. GEORGIUS SCYLITZA, cuius elegantissimum Canonem *in S. Georgium martyrem*, Smyrnae me aliquando legisse memini. P. Γεωργηθεῖσεν ἐν καρδίας αὐλαξίν ἐκ βρέφους. Acrostichis erat: μάρτυρι τὴν ᾠδὴν φέρω Γεώργιος ὁ Σκυλίτζης.

Huius etiam *χρονικὰ*, *Annales* dicuntur exflare in bibliotheca Sfortiana. Codicem, eumque ingentem quum avidissime arripuissem, Georgii Scylitzae nomine in fronte, articulo praesignitum, quasi thesaurum nactus, immensis gaudiis oneratus sum; et, ubi penitus rem introspectio, nullum ibi Georgii vestigium, sed *Zonarae* omnia verbotenus eleganti caractere comperio, demisso vultu occidi, et librum abieci. Multa tamen ex eo in *Zonara* possunt emendari. ⁹⁾ Sed illud obiter hic observandum est, Manuelem Malaxum in *Nomocanone* cap. 195. cuiusdam Iudaei historiam referre, qui in graui morbo, et vitae discrimine baptismum a Christianis comitibus petiit, quem tandem precibus obtinuit. Namque quum nusquam aqua suppeteret, vnus ex sociis, Christianus tamen, arena manibus capiti illius superfusa, et forma baptismatis enunciata, baptizauit; et in margine codicis notate, hanc historiam decerptam fuisse *παρὰ τῆ χρονικῆ Γεωργίῃ, τῆ Σκυλίτζης, ex chronico Georgii Scylitzae*. Id tamen parum caute, vt multa alia solet saepissime, effutisse, Georgiorum nomine Abbatis nemp̄e, et Cedreni, qui eandem historiam recensent, deceptum existimo. Numquam enim haec historia adparet in *Zonara*, ex quo sub Scylitzae Georgii nomine chronicon transcriptum est: nisi etiam aliud ab eo, quod ipse vidi, chronicon Scylitza scripserit dicendus sit; quod an verum fuerit, alii dicent. Praeterea inter codices Palatinos Romae aduectos cod. CCLXII. *Zonarae* historia principio mutila a monarchia Romanorum incipit: in ea etiam notis ab historia diuersis praefixum est *Γεωργίῃ τῆ Σκυλίτζης Georgii Scylitzae*; differtque ab edita *Zonarae*, quod in capita diuisa, vbiicumque summaria capitum exhibeat. An summarum auctor Scylitza [P] iste? An propterea vel fraude sua, vel scriptorum oscitantia historiae auctor confingitur?

XXVIII. GEORGIUS RAMMATA, hoc solo mihi notus auctor, Troparia quaedam *in S. Nicolaum Myrrhensium episcopum* non ineleganter composuit, quae cani deberent *eis τοὺς αἶνους, ad laudes*; quae ita exorditur:

1. Τὸν σεφρὴν ἀρχιποιμένα τῶν Μυρέων.
2. Ὁ Φωστῆρ ὁ ἀνέσπερος ὁ πυρρὸς ὁ αἰέφωτος.
3. Νῦν εἰσῆλθες τὰ ἄδυτα, νῦν τελῆς τὰ ἀπίρρητα.

E 3

4. Σαλ-

9) Plura de *Ioanne Scylitza*, eiusque compendio historiarum adnotata sunt supra in vol. VII. p. 722. 199. *Harl.*

4. Σαλπίζωμεν ἐν σάλπιγγι ἁσμάτων, σκιρτήσωμεν ἑόρτια.
5. Σαλπίζωμεν ἐν σάλπιγγι ἁσμάτων. κύψασα γὰρ ἄνωθεν.

Digna omnia luce, quam nondum viderunt. Praeter enim quartum et quintum in Menaeo Graecorum die 6. Decembr. edita absque nomine auctoris, reliqua tria, quod ipse sciam, inedita sunt.

XXIX. GEORGIUS HERACLEENSIS *Laudatio ad imperatorem Michaelem Ducom, ἐγκώμιον πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ τὸν Δεῦκα*, conseruabatur in biblioth. Medicea.

XXX. GEORGIUS *) CORCYRENSIS metropolita, sub Friderico et Manuele Comneno imperatoribus doctrina, eruditioneque clarus innotuit. Romam ab imperatore ad concilium, post etiam, si facultas data fuisset, ad imperatorem Fridericum transmittitur. Sed, dum ille infirmitate Brundusii, Hydruntique per sex menses retardatur, concilio Romano finis imponitur, ad quod loco illius Nectarius, abbas monasterii Casulorum in Magna Graecia, vir, et dicacitate, et pertinacia, et propugnatio schismati, et Graecorum erroribus impudentia, longe post natos homines improbissimus, conuenit. Ex Brundusio scripsit patriarchae Antiocheno Simeoni, Baron. tom. 12. anno 1178. Hinc Georgius ab imperatore reuocatur; primum, ut suae prouideret ecclesiae, postmodum, ut synodo Constantinopolitanae a patriarcha indictae interesset.

1. Scripsit plures *epistolas* ad diuersos, *) quas Federicus Metius Thermularum episcopus, et collegii Graecorum alumnus ex manuscripto codice latinitate donatas, cardinali, Caesari Baronio, dederat, qui [P] ex illis aliquas Annalium suorum tom. 12. latinas inseruit, earum lectione non parum delectatus. *Delectat quippe,* ait, *audire Graecum anti- quitatis*

*) Cognomento *Cupharas*. *Fabr.* De hoc *Georgio Corcyr.* conf. *Cauel* hist. litt. SS. eccl. tom. II. p. 217. ad a. 1136. *Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. II. p. 1536. qui notat *Caeueum*, quod annis XL. antiquiorem illum Georgium faciat, quam reuera fuerit; quippe quum a. 1170. floruisset sub Manuelis Comneni imperio. Idem monet, Georgium, de quo h. l. Allatius agit, dici seniore, ad distinctionem ab altero eiusdem nominis et sedis episcopo, qui circa a. 1236. cum fratribus Minoribus disputationes habuit ad fidei graecae commendationem et doctrinam; hos duo autem diuersos ab Allatio et Cauelo fuisse imprudenter confusos. Tum duo alios Allatii errores castigat, uti ad not. x. obseruauit. — *Paris.* in bibl. publ. cod. MCCCIV. nr. 2. exstat, *Georgii*, Corcyraei metropolitae, responsum ad quaestiones, sibi propositas, de ritibus quibusdam in liturgia seruandis. *Hart.*

s) *Vt ad imp. Fridericum* epistolas II. Baronius ad a. 1176. n. 21. et 1178. n. 13. *ad Manuelem* (Comnenum) *imp.* ad a. 1176. n. 23. *ad Basilium Comaterum* (ab a. 1198. ad 1186. patriarcham CPol.) *Epistolam* vnam dat Baronius ad a. 1180. n. 26. *quarta* citatur a Nic. Comneno pag. 202. praenot. mystagog. *Ad Athanasium patriarcham Hierosol.* Baron. ad a. 1188. n. 30. *ad Simeonem patriarcham Antiochenum* ad a. 1178. n. 14. *ad imperialem notarium Ioannem Hydruntinum*, ad a. 1178. n. 15. *ad Nectarium Casulorum abbatem* epistolas II. ad a. 1170. n. 10. et 12. *Fabr.* v. infra, vol. XI. p. 620. ed. vet. Binae epp. ad Nectarium, latine, in tom. XIII. Concilior. Labbei, ed. Venet. p. 436. sqq. Altera, quae incipit: *Ἀνδρὶ τῆς τῆς τῆς ἐπισήμου. Floruit.* in cod. Laurent. XVI. nr. 28. plut. 9. v. *Bandini* cat. codd. gr. Laurent. I. pag. 416. *Hart.*

quiritatis quidpiam redolentem, utinam et pietatis. Namque ipse Georgius erat schismaticorum fuliginis tinctus, et morbo affectus.

2. Scripserat praeterea *Monodiam* de Nectario iam dicto *) per modum epistolae ad Nicolaum Hydruntis iudicem. Eadem latina ab eodem Metio facta in eodem Annalium tomo legitur. **) Maxima visitandi Hierusalem cupiditate exaestuasse, ex eiusdem ad Athanasium patriarcham Hierosolymitanum, et patriarchae ad eundem litteris editis, editisque a Baronio adparet. Legi ipse eiusdem nonnulla aduersus Latinos opuscula, *) inter ea praecipua sunt: ἀρχὴ ἐπισημείωσεων πρὸς ἅπερ ἠρωτήθημεν κατακείμενος ὡς θεῶς ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ τῶν Κασούλων παρὰ τῶν λεγομένων Φρατομινοῦριων, οἱ τινες παραδιδάσκουσι, καὶ παραδγματίζουσιν, ἐνά τι πῦρ καθαρτήριον, ἐν ᾧ οἱ τελευτῶντες ἐν ἐξαγορεύσει, μὴ πῶ δὲ φθασάντες ἀποκλαυσάσθαι τὰ οἰκεία πλημμελήματα ἀπάγονται, καὶ καθαιρούνται πρὸ τῆς τελευταίας κρίσεως, τέλος εὐρίσκοντες ἀπαλλαγὴν συμφορᾶς πρὸ τῆς τελευταίας κρίσεως. ἅμα προειῶντες σύμμαχον τῷ τοιούτου λόγου, καὶ τῶν ἐν ἀγίοις Γρηγόριον τὸν Διάλογον. καὶ ἡ μὲν πρὸς τὸν Λατίνου, ἐκαλεῖτο δὲ ἔτος Βαρθολομαῖος, τοιαύτη τις ἦν; θέλων μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν τῶν Γραικῶν. *Initium considerationum eorum, de quibus in sancto Casulorum monasterio male adfecti a fratribus minoribus interrogati sumus, qui perversa docent, et male adstruunt, esse quendam ignem purgatorium, **) in quem, dum confessi moriuntur, nec propria crimina deplorarunt, asportantur, et purgantur ante finale iudicium; tandem aliquando poenas finem [P] ante dictum iudicium adipiscentes, et huiusce diei aduocatum adstruunt sanctum Gregorium cognomento Dialogum. Interrogatio patre Latini, cui nomen erat Bartholomaeo, haec fuit: Cupio a vobis Graecis perdiscere, etc.*

3. Τῷ αὐτῷ δευτέρῳ σύνταγμα περὶ θείας κοινωνίας, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀπόδειξις ἀπλῶς ἐκ τῶν θείων γραφῶν. ὅτι ἐν ζυμῶς ἄρτος τῇ ἐκκλησίᾳ παρεδίδη παρὰ τῶν ἀποστόλων προσφέρεσθαι ἔς καὶ μέχρι τῆ ἀγίας Γρηγορίας τῆ Διαλόγου τῇ Ρώμης προσεφέρετο ἐκκλησία. γράφει δὲ καὶ τὴν περὶ ταῦτα ἐν Κωνσταντινῶν πόλει γενομένην διάλεξιν, καὶ πῶς ἀντεπῆν ἐκ ἡβουλήθησαν οἱ Λατῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλλον ἐπήνεσαν τὸν θεῖον ἄρτον, τὸν ἐν ζυμῶν. καὶ ὅτι εὐρεθείσης καὶ μερίδος ἐκείνης τῆ ἄρτος, ὃν ὁ Χριστὸς ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς ἐν τῷ δείπνῳ, ἐν τῷ τῆ μεγάλης παλατίης σκευοφυλακείῳ πᾶσα πρόφασις ἤρθη ἐκ μέσων. *Eiusdem secundus commentarius de sancta communione, in qua est ex ipsis sacris scripturis sincera demonstratio, panem fermentatum ecclesiae traditum fuisse ab apostolis ad oblationem, quemadmodum ad tempora sancti Gregorii cognomento Dialogi in romana ecclesia offerebatur.*

Prose-

f) Defunctus Nectarius a. C. 1181. vt ex Acindyno constat.

u) ad a. C. 1181. n. 50 - 33.

v) Ex Georgio Corcyrensi de processione Spiritus S. quaedam producit *Allatius* II, 6. de consensu §. 6, p. 581. Idem p. 705. lib. 2. cap. 13. §. 4. notat, sub Nicolai Hydruntini siue Hydrussaie magistri nomine quaedam legi ex Nic. Methonenfi defumta vel ex Georgio Corcyrensi :

et multa per exscriptorum incuriam ad Georgium referri, quae Nicolai Hydruntini sunt.

w) Locum ex Georgio Corcyrensi contra Latinos de purgatorio igne adfert *Allatius* pag. 134. diss. 2. de libris eccles. Graecorum. *Fabr.* Sub nomine *Georgii metropol. Corcyr.* (καρκύριος) opus de igne purgatorio (περὶ πυρὸς καθάρσεως) existat *Florent.* in cod. Laurent. XXXVI. nr. 3. plut. 5. v. *Bandin.* l. c. I. p. 60. *Hart.*

Prosequitur praeterea disputationem de hac re Byzantii habitam, et quomodo illi contradicere noluerunt Latini, sed potius sanctum panem fermentatum laudauerunt; et quum illius panis, quem Christus in coena discipulis tradidit, particula in magni palatii Sceuophylacio inuenta esset, omnis contradicendi causa de medio sublata sit. Ρ. κωινωνικόν μὲν ζῶον ὁ ἀνδραγωγός, καὶ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδιαίρετος πέφυκεν ἑραστής.

Liber erat in bibliotheca Barberina satis antiquus, lacerus, male compaginatus, et erroribus plenus, exscriptus a Ioanne Neriteno, anno Domini 1536. vt ex male confatis in fine libri carminibus elicitur: quae sunt,

Σοὶ Χριστὲ χάριν τῷ χαρίσαντι νόμον
 Πρὸς ἀχάριστον Ἰωάννην σὸν λάτριν
 Ἐγείαν ὃν Φύλαττε, καὶ πάσης βλαΐβης
 Ψυχοφθέρει ῥύσαιο τῇ σῇ δυνάμει.

Ἐγραΐθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Ἰωάννου Νερεττηνῆ, μηνὶ Ἰουνίῳ ἐν τῇ γ'. ἡμέρᾳ παρασκευῆ, ὥρα θ'. ἔτεσι δὲ 5744. (2) τῆς Ἰνδικτι. θ'. [P] Tibi Christe gratiae, qui didisti legem ingrato Iocanni seruo tuo, quem sanum conserua et ab omni animiperda libera tua facultate. Scriptus est hic liber manu Ioannis Neriteni, mensis Iunii die decimo tertio, Parasceues hora nona. anno 6544. indict. nona. Ab his si detrahas annos mundi 5508. qui remanent, erunt 1036. a Christo nato.

XXXI. GEOR.

x) Non dubito errorem esse in numeris, et scriptum 5744. hoc est Christi 1236. Certe Georgii Corcyrensis lucubrations qui a. 1180. et post scripsit, a. 1036. a librario describi non potuerit. Allatius eosdem titulos librorum Georgii, versusque cum subscriptione referens lib. 2. de consensu c. 11. §. 6. p. 664. exhibet 5744, 6644. hoc est Christi 1236. Sed ita quoque error est manifestarius, eo, vt dixi, modo emendandus. *Fabr. Oudin.* postquam locum Allatii exscripsit, at in fine loci cum aliter, ac Fabricius, sic scribentem fecerat, — „manu Ioannis Neritini, die decimo tertio Iunii mensis; Parasceue hora nona, anno VI. millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, Indict. nona. Ab his si demas annos V. MDCVIII. qui remanent, erunt anni MCCXXXVI. Christi, quod confirmatur ex indictione IX. quae anno praefato 1236. conuenit.“ (Num Fabricius, an Oudinus verba Allatii recte reddiderit, equidem nescio;) Oudinus igitur ita pergit: „Si autem legeretur, vt Allatius legit, 5744. seu 6644. scriptus esset liber a. C.

1136. vt post Allatium Cauens ad annum 1136. p. 665. scripsit; sed Indictio designata tunc falsa esset, quum a. 1136. Indictio decima quarta concurreret. Itaque certo ex Indictione IX. notata legendum fuit (ita 5744) non, 5744, vt male legerunt: hoc est anno mundi 6744. qui cum Indictione IX. concurrat, non, 6644.“ — Paulo ante euincit, Allatium falli, „dum, ait, illi adtribuit *Disputationes duas cum Fratibus Minoribus* ex MS. cod. Barberinae bibliothecae quae nou a. 1136. factae sunt, vt Allatius scribit, sed a. 1236. annis centum postea, ac annis circiter quinquaginta postquam hic Georgius (senior) floruit: qui quum annis circiter totidem Fratres Minores praecesserit, ad Georgium alium eiusdem nominis et sedis episcopum necessario ob maguam temporis medii intercapedinem pertinere debent.“ Haec Oudin. qui de *Georgio*, metropolitae Corcyrensi, *iuniori*, et claro saec. XIII. a. 1230. tom. II. col. 110. sqq. vberius disputat. *Hartl.*

XXXI. GEORGIUS MANGANES sub Alexio Comneno, illius scriba; plura ad munus suum pertinentia scripsisse verisimile est, sub anno Domini 1081. Anna Comnena Alexiados lib. 2. καταγεύει πρὸς τὸν Ἀλέξιο ὁ ἀρτιφανὴς βασιλεὺς, καὶ μετακαλεσάμενος εὐθύς Γεώργιον τὸν Μαγκάνην, ὃς καὶ ὑπογραφεὺς αὐτῷ ἐχρημάτιζεν, ἀνατίθεται τῷ τῷ χρυσοβύβλῳ γραφῆν. ὃ δὲ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ὑπερετίθητο ἄλλοτε ἄλλας αἰτίας συνείρων, ποτὲ μὲν λέγων, ὡς ἄρα κατάκοπος γεγευὸς κατὰ τὴν ἡμέραν ὅλην, οὔτε νοκτὸς μὴ δύνασθαι γραφῆν ζυγτελέσαι, ἄλλοτε δ' ὅτι τὰ γεγραμμένα νοκτὸς σπινθήρ ἁμπεσῶν ἀπετέφρωσεν. ταῦτα καὶ ἄλλοτε ὁ Μαγκάνης προφασίζομενος, καὶ οἷον μαγκανένωμος ἄλλοτε ἄλλας ὑπερετίθητο. Adnātē ad hanc Alexius rursus imperator, et accessit illico Georgio Manganē, qui scriba illius erat, imponit aureas bullas scripturam; ille per tres dies rem differēbat, alias atque alias tarditatis causas adducens, nunc quidem dicens, se per totum illum diem laboribus adtritum, nocte non potuisse scripturam absolere; aliquando, quas noctu scripta erant, scintillam incidentem in cinerem conuertisse. Haec et similia Manganēs praetextens, et quasi manganicus, in aliud atque aliud tempus negotium prolatabat. Ut hinc quoque prudentiam hominis in administranda republica deprehendas; quod et accuratius infra describit, etc.

[P] XXXII. GEORGIUS presbyter, CHIONIADIS, scripsit, σχήματα καὶ σχολία εἰς τὴν βίβλον Ἰωάννη τῷ Δαμασκηνῷ πρὸς τὸν ἐν μοναχοῖς σιβασμώτατον κύριον Θεόδωλον. Schemata, et scholia in librum Ioannis Damasceni ad reuerendissimum monachum dominum Theodulum. P. τὰ εἰωθότα ζητεῖσθαι κύριε. [conf. supra, vol. IX. p. 742. vbi inscriptio differt.] Labor est ad intelligentiam sententiarum tanti patris satis idoneus, et opportunus. Ex codice Vaticano iam habuit doctissimus Aubertus, una cum Damasceni operibus editurus.

XXXIII. GEORGIUS XIPHILINVS ex Magno Vasorum Custode post Dositheum patriarcha Constantinopolitanus. *) Notitia patriarcharum: καὶ γέγονε μετ' αὐτὸν πατριάρχης ὁ μέγας Σκευοφύλαξ Γεώργιος ὁ Ξιφιλίνος, καὶ ζήσας ἐτὴ 5. καὶ μῆνας 1. καλῶς καὶ θεοφιλῶς πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν. Et substitutus est in eius locum Georgius Xiphilinus, magnus Vasorum Custos, qui quum an. VI. mens. X. praeclare ac religiose vixisset, ad dominum migravit. De eo Ephremius:

Ἐπετα Γεώργιος ὁ Ξιφιλίνος
Σκευοφύλαξ ὢν τῆς Θεῆ γ' ἐκκλησίας
Ποιμαντικὴν ἔληθε καὶ προεδρίαν.

Deinceps Georgius Xiphilinus Vasorum Dei ecclesiae custos cum esset, pastorem dignitatem, et primam sedem adeptus est. Eius meminit Nicetas Choniater in Isaacio Angelo lib. 2. cap. 4. et

*) Ab a. C. 1192. ad 1198. Fabr. conf. Cons. hist. litter. SS. eccl. II. p. 251. sq. ad a. 1199. quo anno patriarcha CPolit. creatus, et a. 1199. mortuus esse dicitur. Harl.

et Theodorus Balsamo suam in Canones [P] Apostolorum, synodorum, et patrum expositionem carmine iambico, quod operi praefigitur, eidem nuncupavit.

Plus de iuribus territoriorum constitutio, *) subscriptione et sigillo Ioannis Camerari, qui in patriarchatu successit, confirmata legitur apud Eucnelasium graece et latine in Iure Graeco-Romano, tom. I. lib. 2. p. 283. **) Legi eiusdem duo Synodalia sancita de Stauropegis, sub a. 1192. ab Eustachio Chandreno magnae ecclesiae chartophylace subscripta, apud Manuelem Malaxum in Nomocanone, quae illo communi Graecorum lingua descriptis cap. 483. Primum erat istud principium: *πρωτεύς καὶ ἐκ διακόνων τελευτῶν ἡ μετριοτης ἡμῶν.* Secundū: *Γέγονεν οὐκ ὀρθῶς τις εὐλογος ἐπὶ ὑπομενήματος.* Protodici praeterea dignitatem, olim minoribus adnumeratam, maioribus adscripsit; et factum suffragio suo adprobavit Eustathius metropolita Thessalonicensis, summisque laudibus tamquam rectum rectaeque rationi consentaneum eiecit. Ioannes episcopus Cetri, responsis ad Constantinum Cabasilam Dyrhachii archiepiscopum: *τὸ τῆ Πρωτεύδινος δὲ ὀφθικιον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν ἐκπελάσθαι, ὑπερὸν τοῖς ὑπερέχουσιν συντάκται παρὰ τῆ τῆς πατριάρχης λήξεως πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίῳ τῆ Ζιφιλίνῳ, τῆ τῆ Ζιφιλίνῳ ἐπιπέλασθαι, καὶ γνώμη γενναία τῆ ἐν ἀγίοις μητροπολίτι Θεσσαλονίκης Εὐσταθίῳ, ἐπανῆσα, καὶ ἐξείρεσα τὸ γεγονός, ὡς εὐλόγως, καὶ ἀμέμπτως πράχθην. οἷα τῆνικαῦτα τινῶν ἀντεπόντων, ὡς μὴ ἀποδέξομεν τὴν πράξιν.* Protodici autem officium quum antea esset inter inferiora, postea in altiorum ordinem statutum est a beatae memoriae patriarcha Constantinopolitano Georgio Xiphilino. Hanc autem additionem subsequuta est praeclara sententia sancti metropolitae Thessalonicensis Eustathii, id laudans, et extollens, ut iustis et extra reprehensionem factum; quum quidam, qui additionem non admittebant, tunc contradicerent. Et Anonymus de officiis magnae ecclesiae Constantinopolitanae apud me: *τὸ δὲ τῆ Πρωτεύδινος ὀφθικιον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν πρότερον ὄν τοῖς ὑπερέχουσιν ὑπερὸν συντάκται παρὰ τῆ πατριάρχης Γεωργίῳ τῆ Ζιφιλίνῳ.* At Protodici officium, quum antea esset inter inferiora, postmodum inter eminentiores ordines a Georgio Xiphilino patriarcha collocatur.

XXXIV. GEORGI LAPITHAE CYPRII [ex nobili et antiqua familia orti,] versus morales ^{bb)} graecos [P] 319. vidit Gesnerus Venetiis in biblioth. S. Antonii, recensetque Robertus Constantinus in bibl. Florebat eadem cum Barlaamo monacho aetate, ad quem ipse plurima scripsit, ut idemet Barlaamus epist. ad Nilum Inclusum, quem indicem inter se et Palamam constituit, adfirmat: *ἔμοια δὲ τέτοις καὶ ἐν τοῖς πρὸς Λαπίθην τὸν Κύπριον ἐμοῖς συγγράμμασι γέγραφα ταῦτα, ἅπερ ἐπὶ τῷ Φυσικῷ εἶπομεν.* His similia nostris ad Lapithem Cyprium commentariis scripsimus, et in Physicis etiam pertractavimus.

Tem-

a) Sententia synodalis de iuribus territoriorum, (promulgata et confirmata a. C. 1197. d. IV. Febr.) *Vindob.* in cod. caes. CCCLIII. nr. 3. v. *Limbet. V.* p. 334. sq. *Kollár. Harl.*

aa) Georgii Xiphilini decretum de Eunuchis citat *Nic. Comnenus* p. 158. praenot. *mytagog.*

et *Synodicon de trina in baptismo immersione* p. 310.

bb) Genere carminis profae proximi, quod poetarum vulgo adpellant. *είχη καλεῖται αὐτοσχέδιον ὡς κατὰ αἴσιν, τὰ σοφίατα: κατὰ Γεωργίῳ Λαπίθῳ τῷ Κύπριῳ.* Incipit:

Γνώθι σουτὸν, ὃ βίλητι, τίς το καὶ πῶς τυγχάνει.

Tempore itaque Ptolemae florebat, quae et Barlaamus aetate circa annum Domini 1337. ut ex eiusdem Barlaami monachi de Europa defectu comprehendendo, ex mathematica constructione Ptolemaei, quae incipit: *ἀναγκαιὸν ἠγησάμην ἐκθεσθαι σοι*, colligi potest.

Inter Barlaami opera illud quoque legi: *Βαριλαάμ μοναχῶ. λύσις εἰς τὰς ἐπενηχθεῖσας ἀπὸ ἀπορίας παρὰ τῷ σοφωτάτῳ Γεωργίῳ τῷ Λαπίθῃ; Barlaami monachi solutiones ad proposita sibi dubia per sapientissimum Georgium Lapithem.* Lapithae dubiorum principium illud est: *ἐν ταῖς πρώτοις περὶ κινήσεως λόγους ἀπεδείξατο Ἀριστοτέλης διὰ πλειόνων.* Responsum Barlaami: *πρὸς μὲν ἐν Πλάτωνι, ὃ γυναιεῖ, ὅπως ποτε ἔχῃ Ἀριστοτέλης, ἐν οἷς φιλοσοφεῖ.* Eiusdem in biblioth. regis Gallorum cod. MMXXXIX. habentur *εἰχοὶ πολιτικὰ αὐτοσχέδιοι εἰς κοινὴν ἀκοήν. Versus politici subinde et immediate facti, palamque omnibus recitati.* P. *γινῶθι ταυτὸν, ὃ βέλτερι, τίς τε καὶ πῶς τυγχάνεις.* Opus est diuisum per titulos iuxta varia rerum argumenta. Et nescio, an distinctum ab eo, quod nobis Gesnerus et Constantinus recensuit. *Allat.* In cat. MSS. regg. bibl. Paris. vol. II. p. 564. numeratur cod. MMDCCCLXXVII. ibique nr. 1. ita citatur: "*Georgii Lapithae poemata, versibus politicis.* Ibi de varii argumenti rebus, illis praesertim, quae ad pietatem spectant." — De *Georgii Lapithae* epistolis v. supra, vol. VII. p. 655. not. dd. Eiusdem epistolas exhibuit *Boisvius* inter elogia, tom. I. historiae Gregorae praemissa. Conf. *Rob. Gerium* in adpend. ad *Cauci* hist. litter. SS. eccl. tom. II. p. 42. ad a. 1340. *Harl.*

Lapitham, eius studia, res ac fortunas ad amissum nobis repraesentauit *Agathangelus* *) *Callistrati* filius in *Narrationibus*.

[P] XXXV. GEORGII CERAMEI ^{dd}) *Iambica in librum Simeonis Sethi de Stephanite, et Ichnilata* laudantur in *Indice* manuscripto graeco. *Συμεὼν Μαγίστερος διήγησις μουσική τῶν κατὰ Στεφανίτην καὶ Ἰχνηλάτην μετενεχθεῖσα ἐκ τῆς Ἀραβῶν διαλέκτου ἐν λόγοις ἢ Γεωργίῳ Κερραμέῳ Ἰαμβεῖα ἐπὶ τῇ προῤῥηθείσῃ βίβλῳ.* *Simeonis magistri narratio arcana de Stephanite et Ichnilata ex Arabum lingua conuersa libris octo.* *Georgii Ceramei carmina iambica in praedictum librum.*

XXXVI. GEORGIUS CHVMNVS Byzantinus ^{cc}), scripsit *historiam rhythmicam* ab iis primis *Geneseos* verbis, *in principio creauit Deus caelum et terram*, vsque ad *regnum*

F 2

cc) Hic est *Agathangelus*, qui aduersus *Nicephorum Gregorae* scripsit pro *Aristotele*. *Fabr.* Quae vero *Allatius* ex *Agathangelo* de *Georgio Lapitha*, eius commemoratione in insula *Cypro*, auctoritate apud regem, rerumque astrologiarum scientia et quid de illis senserit, adtulit, ea longiora sunt, quam ut h. l. commode repetantur. Ex eo autem loco discimus, *Georgium* cognomen *Lapithae* a fluuio *Lapitha* in *Cypro*, ex *Olympa* profuente, in cuius ripis aedes ille

habuit, adeptum, atque vtriusque linguae et philosophiae studiosum, et in sacris scripturis perdiscendis assiduum fuisse. *Harl.*

dd) Plura *Allatius* infra p. 414. seq. et) In codice caesareo apud *Lambecium* V. p. 259. [i. p. 545. sq. ed. Kollar. in cod. caes. CCXCVII. nr. 2. vbi notat *Lambec.* hunc *Georgium* cognominari *Byzantinum* a commemoratione praecipua in vrbe *CPolitana*, eius autem patriam fuisse *Chandaceam*, urbem insulae *Cretae*. *Harl.*]

70

regnum Davidis, et Salomonis. Exstabat cum figuris in charta bombycina mf. Constanti-
nopoly apud Ioannem Suzium. Verderius in supplemento. [add. diss. I. ad Causi hist. litt.
SS. eccl. II. pag. 8.

XXXVII. GEORGIUS DIACONVS METOCHITA, ^{f)} pro quo *Gregorium*
nobis falso Gesnerus, et ex Gesnero Posselinus obtrudit, insignis pietate, ac doctrina vit:
pro stabiliendo Byzantii Latinorum dogmate, et processione Spiritus sancti etiam ex filio, et
errore Graecorum refellendo, et carceres, et tormenta, eaque dira, atque enormia cum
certaminis socio Constantino Meletiniota ^{gg)} diacono, et Ioanne Vecco patriarcha Constan-
tinopolitano subiit, tandem vna cum illis in exsilium abactus est. ^{hh)} Nicephorus [P] Gre-
goras lib. 5. καὶ ὁ πρὶν μαχαίρα δις ὁμοῦ κατὰ Λατίνων ἰσάμενος, πρῶτον ἤδη κρουσά-
μενος ἑτεροαλκεία τὴν νίκην ποιεῖται. δι' αὐτὴν καὶ ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀναβεβηκώς ἄρον
πάντα ἢ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ, καὶ γλώττα, καὶ χεῖρ, καὶ κάλαμος γραμματεῖος ὀξυγρά-
φου, καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων, ἔχων συνεργούς, καὶ συλλήπτορας τῶ
ἀγῶνος τὸν τε Μελητινιώτην, καὶ τὸν Μετοχίτην. Ἀρχidiaκόνους ἔτας τῶ βασιλικῆ
κλήρῳ, καὶ ἐπὶ Γεώργιον τὸν ἐκ Κύπρου. Et qui, Ioannes Veccus, dudum accerime Latinis
adversabatur, mutata sententia, victoriam facit ambiguam. Quamobrem patriarchica sede con-
scensa imperatori vnus fuit omnia, et lingua, et manus, et acuti scriptoris calamus, et dicendo,
et scribendo, et dogmata statuendo: eius certaminis adiutoribus Meletiniota, et Metochita im-
peratorii cleri archidiaconis, et Georgio Cyprio. — Plura pro adserendo Latinorum dogmate
scripsit: quae ego vidi, sunt; Συγγράμμα διαλαμβάνον, ἃ μὲν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν
ἀντικείμενοι Φασὶν εἰρήνην ἐπὶ τῷ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι ἐκπορεύσει, καὶ λοιπὰς πατριαρχικῆς
Φωναῖς, αἵ περ ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ τῷ τῷ Φωνοῦσιν. ἃ δὲ πατέρες οἱ Θεοφόροι διευλυτοῦντες
διδάσκουσιν. Tractatus partim ea continens, quae ecclesiasticae pacis adversarii de processione
Spiritus sancti, aliisque patrum sententiis illud ex patre et filio adferentibus, opponunt; par-
tim ea, quae DEO pleni patres dubia dissolventes docent. Tractatus diuiditur in partes quin-
que, ⁱⁱ⁾ quas ipse λόγους, orationes, adpellat.

Primae illud est principium: τὸ περὶ Θεοῦ λέγειν, οὐχ ὅπως Φερεῶδες τοῖς
κατ' ἐμὲ.

2. ἐν ἡμῖν καὶ τῷ τῷ ἐγκλημάτων, τὸ, θείων ἐκ γράφων.

3. ἰπειδὴ

τὸ πάλαιον διὰ τὴν, ἀποδίδει ἀμφὶ κατὰ Γεωργίῳ
Χάρμη, τῷ ἐκ τῆς ἀριστερῆς τῶν ἡσίων καὶ εὐδαίμωνος
Κρήτης ἐκ ἀλλοῦ Χανδάνου. Incipit: Δόγμα τριων-
σάτου κύριου καὶ πατρὸς, τὴν χάριν ἐκ μ' ἀπὸ αὐτοῦ
ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας. Fuit et *Michael Chumnus*,
de quo supra, vol. XI. p. 195. et *Nicephorus*
Chumnus, de quo vol. VII. p. 675.

f) Huius filius Theodorus Metochita, de quo
volum. X. p. 412. seqq. [et in not. bb. de *Geor-
gio Metochita. Harl.*]

gg) Vide volum. X. p. 410. seqq.

hh) Contigit hoc circa a. C. 1293. imperatore
Andronico Palaeologo.

ii) Conferendus *Allatius* libro II. de consensu
vtriusque ecclesiae cap. 15. §. 9. p. 771. [Id. p.
668. Romae 1655. 8. longum locum ex libro V.
Georgii Metochitae de processione Spir. S. ad-
tulit.]

3. ἐπιστὴ περὶ τῶν τριῶν κεφαλαίων, τῆς ἐν Τριᾷ διαλαμβάνοντες τῶν θεοφρουρητῶν.

4. περὶ τῆς δι' Ἰησοῦ δημιουργίας Μουζέλων ἐν μέσοις ἑκαστοῖς δικασημίσι τὸ συνεξέφυσαν πλῆθος ἀνακυκῶν. ¹⁾)

5. Ἄ μὲν οἱ περὶ τὸ λέγειν ὄντες δαυοὶ τῶν παθ' ὑμῶν ἐφρουμήναι τοῖς θείοις λόγοις ἀναπερεύονται. Nec alios ab his quinque fuisse existimo libros quinque Georgii Metochitae de processione Spiritus sancti, qui adseruabantur in bibliotheca Antonii Augustini cod. XCVI.

[P] Ἀντιρρήσις τῶν τριῶν κεφαλαίων, ὡς ἐξέθετο Μάξιμος μισαχὸς ὁ Πλασιούδης. Ad tria capita, quas Maximus Planudes monachus publicauit, responsio. ²⁾) P. πρὸς ἐρώτησιν ἀπροόπτως ἡμῖν φανεῖσαν χρεῶν ἀποκρίνασθαι.

Ἀντιρρήσις τῶν, ὧν συνεγράψατο Μανουὴλ ὁ τῆς Κρήτης ἀναψίς. Ad ea, quas Manuel Cratesis nepos conscripsit, responsio. ³⁾) P. ἐκ οἶδα, εἰ καὶ ἄλλοτε ποτε τοσοῦτον.

Λόγος ἀντιρρητικός ἐπὶ τῶ τῆς Κυπρίαις τέμψ. Oratio antirrhetica in Cypru ⁴⁾) Tomum. P. ὁ μὲν δὴ διεξοδικώτερον τῶν ἐμῶν λόγων ἔχει περὶ αὐτοῦ, ὡς οἶον τε ἀποχρώντως.

Λόγος διαλαμβάνων τὰ κατόπιν τῶν προβηθέντων δύο λόγων ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑπόθεσι λεχθέντα τε καὶ παραχθέντα. Oratio prosequens ea, quae post praedictas duas orationes in eadem materia disputata et gesta sunt. P. ἦν ἡμῶν ἄρα προσημαίνον τῆ κατὰ σκοπόν, ὡς ἐνὸν ἐκτεματωθέντα. ⁵⁾) Dictione in omnibus dura, compositio aspera, nullo fuso, nullo lenocinio demollita: vbique tamen pietatem redolet. Sententiae graues, argumenta ad probandum id, quod voluit firma, sed eloquutione et compositione nominum horrida, et confragosa. Indignus tamen auctor, qui tamdiu cum tinea luctetur, sibi que soli sapiat. Leguntur eiusdem in biblioth. regis Gallorum ms. De Spiritu sancto libri tres. Refutatio trium capitulorum Maximi Planudis. Refutatio scriptorum Manuelis. Allat. Codd. Paris. bibl. publ. in quibus exstant tria ista opp. numerantur in cat. MSS. bibl. reg. vol. II, MCCLX. et MMDCCCL. nr. 3. 4. 5. Harl.

F 3

Gret.

1) Ex hoc quarto libro edidit quaedam Combesius tom. 2. auctarii noui p. 1018-1026. Ex quinto Allatius de purgatorio p. 668-677. et contra Hottinger. p. 52.

2) Graece et latine edidit Allatius in Graecia orthodoxa tom. 2. p. 922-958. Rom. 1650. 4.

3) Graece et lat. ibidem p. 959-1074.

4) Georgii Cyprii patriarchae CPol. ab a. 1283. ad 1289. de quo infra p. 420. seq.

5) Praeterea apud Allatium p. 771. de consensu, memoratur huius Georgii Metochitae λόγος διαλαμβάνων τὰ τῆς προβαθείσης ἀρήνης μέσον διακρίων τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς τε πρεσβυτέρου Ῥώμης καὶ τῆς ἰαυ καὶ ἡμετέρας καὶ τὰ ἀπορητικὰ καὶ ἀδιζήσις. Oratio continens concordiam inter utramque ec-

clesiam antiquae Romae, et nouae ac nostrae iustam et quae deinceps subsequuta sunt. Incipit: οὐα ἰδὺ εἰ καὶ ἔθερε ποτε τούτοις. Ex hac oratione de vniōne ecclesiarum quaedam adfert Allatius contra Hottinger. p. 429. et ex oratione de diffidio ecclesiarum p. 458-462. Etiam a Nic. Comnenō Papadopoli in praenotionibus mystagogicis p. 165. et 396. citatur Georgii Metochitae oratio de sacris mysteriis et p. 20. 396. explicatio Canonum sive regularum S. Nicephori CPol. patriarchae, et p. 410. et 361. ἐκθέσις historiarum et orationes contra Georgium Cyprium praeterea Oratio II. pro Vecco p. 356. et liber de sacra synaxi p. 157. et oratio contra susurrones p. 145.

[P] *Gretserus*, quod saepe etiam in aliis facit, Georgium hunc cum alio Metochita Theodoro, et Magno Logotheta, de quo forte prolixius, quam par erat, Gregoras in historia sermonem instituit, confundit. Summa namque totius philosophiae, quam Georgio adscribit, Theodori fuit. Errorem Gretseri sequitur etiam *Vossius* de histor. graecis lib. 2. cap. 28. dum adserit, Theodorum Metochitam a seniore Andronico una cum Vecco, et Meliteniote spoliatum fuisse. Georgius enim hic fuit Vecci, et Meliteniote in dogmate contra Graecos de processione Spiritus S. defendendo symonista, et cum dictis in exilium missus, si historiae fides habenda est. *Allat.* — [Hic postea de Metochitae certaminibus pro ecclesia latina, tormentis et exilio, quum una cum Vecco patriarcha, et Constantino Meliteniote in synodo CPolitana sub Georgio Cyprio sisteretur, ex Pachymerae historia libro VII. plura refert, eumque in carceribus vita defunctum esse suspicatur. *Harl.*]

[P] Quid in postremis tribus tractatibus Metochitae contineatur, satis [P] nobis indicavit Ioannes Chameta^{pp)}, chartophylax Chii, et archimandrita magnae ecclesiae.

[P] XXXVIII. GEORGIUS MOSCHAMPAR fuit magnae ecclesiae chartophylax. Georgius Pachymerius hist. lib. 2. ἐντεῦθεν ὁ Μοσχάμπαρ Γεώργιος Χαρτοφυλάξ ὢν τῆς ἐκκλησίας τότε νόθον ἔλεγε τὸ ἔθρον. Hinc *Moschampar Georgius chartophylax eum esse ecclesiae, spuriam esse aiebat sententiam.* Illius meminit Iosephus Methonenfis episcopus Apologia contra Marcum Ephesium: καὶ σὺ μὲν συνήφθης, ὡς Φῆς, τοῖς ἀγίοις σε πατράσι καὶ διδασκάλοις Φωτίῳ πρῶτῳ σχισματικῷ, μᾶλλον δὲ αὐτρεργῷ, καὶ δημουργῷ τῆ σχίσματος, καὶ τῆς διαίρεσεως, Καβασίλα, Παλαμᾶ, Καματηρῷ, Φερνῆ, Ψεδῶ, Μοσχάμπαρ, Βουλγαρία, Νικολᾶω Μεθώνης, Παναρέτῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς μετὰ τὸ σχίσμα, καὶ τὴν πολλὴν ἔριν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐπέσει. Et tu quidem, ut ais, sanctis tuis patribus ac doctoribus te adiunxisti, Photio, schismaticorum principi, imo vero auctori, et opifisci schismatis et dissidii, Cabasilae, Palamae, Camatero, Phurnio, Psello, Moschampari, Bulgariae, Nicolao Methonenfi, Panareto et caeteris, qui post schisma et multam contentionem in romanam inuecti sunt ecclesiam. Meminit etiam Ioannes Platsiadehus dialogo pro synodo Florentina. Cum Vecco^{rr)} et Cyprio sub Palaeologis vivebat latini nominis infen-

pp) Chamata vocatur apud *Allatum* p. 772. de consensu, vbi idem locus ex illo productus extat. *Fabr.* Hinc eum h. l. omisi. *Harl.*

qq) Eadem *Allatus* II. 15. de consensu §. 13. [add. supra, vol. XI. p. 702. *Io. Franc. Bernard. M. de Rubens* in *Georgii s. Gregorii Cyprii*, patriarchae CPolit. vita, Venet. 1733. 4. p. 123. sq. ex apographo suo codicis Lugduuo-Batav. edit gr. cum sua versione lat. (quam Lambec. et Oudinus, ad Pachymerianam historiam supplendam graece vulgarant,) epistolam sub *Moschamparis* nomine, quam hic ad Georg. Cyprium transmisit. Add. supra, ad vol. VIII. p. 161. not. γ. *Harl.*]

rr) *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CLIII. sunt capita *antirrhetica* XXXIII. contra Ioannis Vecci dogmata et scripta, missa ad omnes Christi ecclesias a S. patriarcha Hierosolym. D. *Gregorio*, scripta vero huiusce mandato ex voce D. *Georgii Moschamparis*, evangelii doctoris: init. Ἐὰν ἴδῃς ἐν τοῖς κύλοις κατὰ βλασφημίας. v. cat. codd. gr. Marc. p. 85. In cod. *Matrit.* reg. CXV. *Georgii Cyprii* sermo antirrheticus contra Becci blasphemias: inc. ἐν ἔργῳ θωμαῖζο φιλόνης. v. *Iriart.* cat. codd. gr. *Matrit.* p. 457. sq. qui etiam laudat *Nessel.* catal. caesar. bibl. part. I. p. 345. cod. CCXV. nr. 1. *Harl.*

infensissimus, quos palam in synodis Constantinopolitanis redarguere conatus est, et calamo etiam in eos stricto pleraque conscripsit: non magni tamen nominis apud suos, neque magnae destinationis: hinc et in consensu multorum doctorum sententia eius de dicto Damasceni, ἐκ τῆς οὐδὲ εἰ λέγομεν, tamquam minus prudens reiecitur. V. Pachym. in histor. lib. 8. cap. 1. [P] Et a Vecco non iuuenusto scommate proscinditur. Pachymeres lib. 7. Καὶ τὸς αὐθιχοῦ ἀναγνώστῃς ἀρετῆσθαι, καὶ ἀναθεματίζειν τὸν λόγον, σχεδὸν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν γραψάντα. ἀλλὰ τὸν Μοσχάμπαρα ἰδόντα ὁμολογεῖν ἑαυτὸ τὸ σύγγραμμα εἶναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι περᾶσθαι. ἐφ' οἷς ὁ Βέκκος μεθ' ὅσων εἶποι τις ἀντὶ τῆς χαριεκτισμῶ, ἡμεῖς μὲν προσεδοκῶμεν ὅτι εἶναι πρὸς τὸν Πατριάρχην, Φησὶν· εἰ δὲ μὴ σὸν ἀλλὰ τῶν, ὡς καὶ αὐτὸς ὠμολόγησε, ψύλλοις ἐπικαθίσταται τῶ τῆς ἀμαρτίας ῥομῶ, ἕτ' ἀνασπᾶν ἔτε κατασπᾶν ἔχει τὴν μὴρινθον. Illi cum rursus perlegissent, περᾶσε, et cum anathematato non tractatum modo, sed auctiorem quoque ferire. Id ubi vidisset Moschampar, fateri commentarium esse suum, et pro eo apologiam parare. Super his Veccus quam maxime venuste, neque ingratis, Nos equidem, ait, reuersum ad patriarcham tuum esse opinabamur: quod si non tuus, sed huiusce, quemadmodum et ipse fassus est, culex quispiam in curru temone infidens, neque attrahere, neque adducere finem potest. Hoc autem dixerat, quod duplici nomine compellaretur chartophylax. Multa in latinam ecclesiam, eiusque dogmata monachorum editis oblatravit, quibus Ioannes Veccus patriarcha Constantinopolitanus doctè respondens, tanti nebulonis impetum fastumque compressit. Ego neque Moschamparis scripta, neque Ioannis responsiones vidi, id tamen ab eodem patriarcha Ioanne habeo, ex libro, cui ipse titulum fecit: ἐπιστημείωσις τῆς τῶν ἀποσπᾶν αὐτῶ βιβλίων, καὶ γραφῶν συμφωνίας. Adnotatio de suorum omnium librorum et scriptorum contordia. Et incipit: καὶ τὴν περᾶσαν δέξαι δὴ βιβλον. *)

[P] XXXIX. GEORGII sacerdotis, et NOMOPHYLACIS sanctissimae Dei magnae ecclesiae *explicitio in omnes imperiales leges*, apud Antonium Cantacuzenum. Verderius in supplemento.

XL. GEORGIUS BYZANTIVS ex arabica lingua in graecam transtulit *librum medicalem N. Beckzeber Ebi*, septem sectionibus distinctum. Erat Constantinopoli apud Michaelem Cantacuzenum. Verderius in supplemento.

XLI. GEORGIUS ZEGABENVVS *) *Constantini Caesarei librum de romana historia*, ex romana in graecam linguam traduxit: habebatur apud Manuelem Eugenium Constantinopoli. Verderius in supplemento. Quis Constantinus Caesareus fuerit, dubium mihi est. Et forte ille fuerit, cuius Theodorus Balsamon in synodum sextam Trullanam meminuit: εἰ δὲ θέλεις ἐν μαθῆν τὰ περὶ τῆς πλατύτερον, ἀνάγνωθι τὸ πρῶτον τῆς παρὰ τῷ Καισαρείῳ Κωνσταντίνῳ συγγραφείσῃς ἱστορίας. Si vis ergo de hoc fusius edoceri, lege primum a Constantino Caesariensi scriptae historiae libram. Et Macarius Ancyranus metropo-

ss) Vid. tom. II. Graeciae Orthodoxae *Allatii* p. 3. p. 9. et 10. de modo, in refellendo Moschampar, quem ipse tulerat.

tt) De Euthymio Zegabeno dictum vol. VIII. p. 328. sqq.

tropolita contra Barlaamum et Acindynum cap. 35. ἡ γὰρ δὴ παρ' ἐκείνου ἐχωροτονοῦντο, ὡς καὶ ὁ Καισαρεύς ἱστορεῖ Κωνσταντῖνος. Neque enim ab eo ordinabantur, ut Casariensis Constantini historia refert. Quum itaque Constantius iste historiae scriptor Καισαρεύς Casariensis fuerit, Verderius in Caesarium, Gentianus Heruetus in Caesarem, dum Balsamonem vertit, maiori oscitantia transmutsuit. Neque solus Constantinus hic in Graecia [P] natus in scribenda historia latina lingua vsus est. Eum cum aliis peculiari diatribae^{us)} reseruamus.

Eiusdem, *de herbis particularis demonstratio*, erat CPoli apud Michaellem Cantacuzenum. Verderius ibidem.

Georgius Zegabenus *de septem vocalibus, et reliquis litteris consonantibus*, in 4. MS. biblioth. imper. Vindob. epitome Geiseriana: habeoque penes me eiusdem *περὶ τῶν ἐπτά Φωνηέντων, καὶ περὶ τῶν ἐκκοιτισσάτων στοιχείων. De septem Vocalibus, et de viginti quatuor litteris*, carmine politico, incipit: τὸν Ἀβραάμ ὃ φίλτατε Ἀβρααμῶσι παῖδες. Vita et conditione miserrimum fuisse constat ex his, quae ipse ibidem scribit:

Φίλε, ἀρεκῆ σοι ἐνταυθαῖ τὸ ὕφος τῶν πνευμάτων.
 Ἄμίσθωτος καὶ νῆσις τε τῆ γραφῆν ἐκ ἰσχύω.
 Οὔτε ψωμὸν μοι ἔφερες, ἔτ' οἶνον τὸν εὐώδη,
 Οὔτε τυρόν, ἢ ὄψον τι, ἔτε ἀπὸ ὀρνίθων.
 Ἄ καὶ οἱ οἴκοι πλήθυναν αἰεὶ μὲν καὶ τῶν Ἰουδαίων.
 Ἄλλ' ἔτ' ὀλίγα κήπια, ἢ καὶ τινὰς ὑπώρας,
 ἵνα ἐσθίωσιν πρὸς μικρὸν ἰσχύω γραφῆν ταῦτα.
 Ἄλλ' ἀληθῶς καὶ φανερῶς λέγω σοι τῆτο, πάτερ·
 Τὴν χθὲς, καὶ πρόην νητρεκῶς ἐκ ἐξύμωσαν οἱ οἴκοι
 Διό τι μὴδ' αἰλεύριον, οἶδε θεός, ἐκ ἦν μοι,
 Νόμισμά τι μοι πίστευσον ἐκ εἶχον ἀγαράσαι.
 Καὶ ἠεξάμην ὀλιγοθυμῶν, καὶ συνεσκοτιζόμεν
 Πολλὰ τῆς, εἶπα, πέναι με, διφθογγὸν νά σε γραψῶ,
 Καὶ μόνον ἔασον μικρὸν, μὴ σκοτισθῆ τὸ φῶς με.
 Καὶ πρὸς με ἀπεκρίνατο μετὰ θυμῶ μεγάλης,
 Καὶ τριφθογγὸν αἰ γραψῆς με, ἦκιστά μοι ἀρεκίσεις.
 Πληροφορήθητι καλῶς, γοργὸν νά σὲ ὠλέσω
 Ἴψω δὲ γο σε κατὰ γῆν, καὶ χάσεις τὴν ζωὴν σε.
 Καὶ ἔτως ἐχ ὑπήκουσεν, αἰ μὴ νά τὴν χαρτάσω.

Amicus

us) Haec Allatii diatribam de Graecis, qui latine scripserunt, non vidisse lucem dolendum est.

Amice hic tibi satis erit spirituum pertractatio. Ipse sine mercede, et ieiunus scribere nequeo. Non adtulisti mihi panem, neque bene odoratum vinum, non caseum, non condimentum aliquod, neque oua gallinarum, quibus et miserissimorum aedas abundant. Quinimo neque aliquid ex horto, neque fructus aliquot, [P] ut comedens saltem ad paruum tempus haec scribendo sufficerem. Verum tamen vere, palamque hoc tibi dico, pater. Heri, et nudius tertius, domi terte farinam non subegerunt, quod farina non suppeteret, idque nouit Deus, nec esset mihi, crede disenti, pecunia ad emendum. Quae coepi animo linguam, et lumen oculorum amittere. Multa illi dixi, Fames mea, diphthongo te in posterum scribam, tantum mihi concede, ne lumine spolier, quae mihi cum magna iracundia respondit: et licet me triphthongo scribas, non facies satis. Praspars igitur te, cito te perdam, prosternam te in terram, et vitam profundas. Sic illa me non audiit, nisi prius satiata. Adnequitur Zegabeno Canon Maximi Mozari de Spiritibus, et Antistichis, ^{vv)} quemadmodum et ea, quae Zegabeni sunt, non magni pretii.

Translatio ipsius Vaticiniorum Theophili ^{ww)} Romani in graecam linguam habebatur apud Manuelem Eugenium. Verderius: Oracula omnia cum figuris picta principium Methodii episcopi Patarenfis, Visiones Danielis prophetae, et Chosroe regis Persarum, et Theophili presbyteri Romani translata a Georgio Zegabeno, praeteraque Leonis, philosophi et imperatoris. Theophili tamen huiusce vaticinia a Ioanae Rhyzeno [qui in cod. caesar. cit. interpres diserte nominatur, Harl.] in linguam graecam versa cum aliis, in primo meorum Variorum ^{xx)} Antiquorum libro adnexa sunt. An eadem, vel diuersa, cum ista Eugenii non viderim, incertus haereo.

Eiusdem etiam adferitur explicatio in Psalterium in Catalogo a Grammatico exhibitio apud Verderium: nisi mendum sit, et Buthynii locum Georgius occupauerit, et forte Zegabenus hic non alius a superiori Byzantio, vel Byzantius a sublequenti Choniata fuerit.

XLII. GEORGIUS CHONIATA *Antidota Persica* in graecum sermonem translulit. Diegus Hurtadus Venetiis habuit, vt refert Gesnerus. Et Scoriaci in biblioth. regia habetur Γεωργίου Χωνιάτου ἐξ Ἑλληνισμῶς Ἀντιδότην, τῶν ἐκ Περσίας κομισθέντων. *Georgii Choniatas antidotorum ex Perside aduektorium translatio in linguam graecam. II. n. 3. ^{yy)} Meminit et Robertus Constantinus in bibliotheca. Hic diuersus erit a Chryfococca, ^{zz)} quantum Chryfococca a Choniata, et vnus familiae homo ab alio alterius familiae differt.*

Eius-

^{vv)} Maximi Mozari canones *περὶ πνευμάτων καὶ ἀντισημάτων* memorat Labbeus p. 134. bibl. nouae MSS.

^{ww)} Presbyteri, confer *Lambecium* lib. V. p. 15. seq. [f. pag. 39. sq. ed. Kollar. nr. 5. cod. CCVIII. Harl.]

^{xx)} Haec Varia Antiqua Allatii lucem non viderunt. De vaticiniis illis dixi volum. VII. pag. 695. sq.

^{yy)} MS. in bibl. *Escorial. Georgii Choniatis Exhellenismos*, seu graeca explicatio antidotorum ex Persia impostatorum, (sic.). Et synopsis accu-

ratissima de vrinis exposita ex Persarum medendi ratione. v. *Plüer. itinera. per Hispan. p. 170. Conf. diff. I. ad Cauei histor. litt. SS. eccl. II. p. 9. qui etiam, eum scripsisse, adnotat, ad Theodulum, monachum, schemata et scholia in librum Io. Damasceni, fontem scientiae dictum; cuius princip. τὰ ἀντίδοτα ζητῶσθαι κεφάλαια. et haec scholia missa fuisse ab Allatio ad Io. Aubertum, Parisiensem, quum nouam operum Damasceni editionem meditaretur, idemque laudat etiam Allatii Symmict. p. 449. Harl.*

^{zz)} de quo infra p. 359. seq. §. XLVI.

[P] Eiusdem *historia* incipiens inde ab imperatore Leone, qui fuit filius Alexii: in folio ms. in bibliotheca imperatoris Viennae adseritur exstare in Epitome Gesneriana. Sed quisnam hic erit Leo imperator Alexii filius? Monstrum.

XLIII. GEORGIUS ACROPOLITA, (pròprium nomen hoc non patriae, sed familiae,) et Magnus Logotheta Constantinopolitanus, quem typographi Lugduno-Bataui, ut mos est, in Ioannem Acropolitam apud *Vossium* de histor. graecis lib. 2. cap. 29. transmutarunt, et citius caussa ^{a)} hunc Diatribae laborem *de Georgiis* suscepimus, undecim ^{b)} annos natus, ^{c)} (quae ipse de se in *Historia* sua nonnumquam edita ^{d)} tradidit, in vauum conferimus,) Encycliique doctrinae, quam vulgus Grammaticam vocat, disciplina instructus ad imperatorem Theodorum Lascarium, tunc Constantinopoli exulantem mittitur. Pater etiam e Latinorum manibus se furripere decreuerat, licet ab illis, et sumtuosis impensis, et officiis, quibus eum prolixè admodum prosequerentur, detineretur, nec leue esset filii famulique impedimentum. Sed pertinacius ille in sententia persistens, filium ad imperatorem praemittit, morbus tamen grauis conatus interceptit, pene enim semiuiuus, et media sui parte fere exsiccatum post duos annos vitam amisit. Georgius in aula imperatoria necessariis providebatur, et Mathematicum amore excito, sublimioris disciplinae gratia omnibus valere iussis, vna cum aliis adolescentibus, ita aduente imperatore, atque Exapterygo Theodoro informante, Logicae scientiae aditus aperiuntur; monitisque imperatoris aula egressus praeceptori se dedit annos septem et decem natus. Exapterygos in mathematicis non admodum praestabat; sed multum dicendo valuit, utpote rhetoricis studiis eximie institutus, et ad eloquendum compositae vsu, atque ingenio comparatus, ideoque ingenti nomine, ac memoria dignus habitus est. Eo demortuo, postquam poematum ambages explicasset, et orationis conficiendae artem tradidisset, ad Blemmydam Nicephorum, quo neminem in philosophicis disciplinis praestantiorem nouerat, se ipse contulit, et quicumque vna secum logicis speculationibus attendebant. Quod idem adfirmat in expositione Theologorum dictorum. [P] Ad Michaelem Despotam Larissae commorantem ab imperatore Ioanne vna cum Phoca Philadelphensi, Isaacio Duca, et Michaela Hyalea, ad pacta cum eo inita complenda missus est: aliasque postea legationes felicissime obiit. Quare illius prudentia, ac diligentia perspecta, fideque nisus summa imperii consilia credidit: deinde, ut sunt rerum vices, tanti viri virtute pertaesus, hominem de se tantopere bene meritum Theodorus, ^{e)} Ioannis Batazae filius, non tantum minis perterruit, sed ex neruo emissum compingit in carcerem. Ipse fortunas suas deplorat. ^{f)} [P] Hinc carcerem, custodiam, aliaque prosequitur, tandem beneficio delinitus, in familiaritatem rursus imperatoris insinuat, atque pristinae dignitati restituitur, neque multo post, rebus Byzantinis in propinquum discrimen adductis, militiarum praetor

a) Nam in editione Parisiensi a. 1651. fol. haec Allatii diatriba Chronico Byz. Georgii Acropolitae praemittitur, de quo confer, si placet, quae notati vol. VII. p. 766. sqq. [vbi quum iam multa de hoc Georgio sint disputata et alii VV. DD. de illo laudati, eo magis h. l. Allatii longam narrationem contrahere licebit. *Harl.*

b) [rectius *sedecim*, notante Fabr. l. c. p. 767. not. v. *Harl.*]

c) A. C. 1231. nam Georgium Acropolitam natum esse constat a. 1220.

d) Tunc quum ista scriberet Allatius a. 1644.

e) Theodorus Lascaris imperator a. 1255-1259.

f) p. 71. ed. Allat.

praetor in occidentis partibus praeficitur. Verum ducum oscitantia atque perfidia rebus romanis adfectis debilitatisque, Georgius post longam Prilapi obsidionem captus a Michaelē defectore in seruitutem rapitur, carcerique mancipatur: postea seruitute exemptus nouo imperatori,^{g)} muneribus ac legationibus obeundis operam nauat: nec alium fuisse existimo, quam qui a Michaelē Palaeologo, ad illa namque tempora suffecerat, ad summum pontificem, pro stabilienda occidentalis et orientalis ecclesiae vnione mittitur.^{h)} V. Georgius Pachymerius lib. 5. [P] Sed, quum oborta tempestate senatores metu procellae in terram triremem tanquam in tutum portum abigunt; fluctibus immerfi, vno tantum superflite, omnes naufragio pereunt: Logotheta, et viri ecclesiastici in altum mare, tamquam ad tutiora se conferunt, et quamuis non sine discrimine cum mari luctarentur, tandem die luscente Methonem adpellunt, et de alterius triremis naufragio, hominumque submersione edocti Romam contendunt. Vbi a pontificeⁱ⁾ humanissime excepti, tiaris, annulis, aliisque pro more muneribus cumulatur. Pachymerius: *οἱ δὲ καὶ μόνοι λεφθόντες, ἐπεὶ οὐκ ἦν ὑποπέφεν τοῖς πρόσω ἐπιβαλλομένοις πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπέπλεον. καὶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάντες τὸν Πάπαν τὰ τῆς πρεσβείας ἐπλήρην. ὥστε καὶ τιμῆσαι σφᾶς τιάρας, καὶ μίτρας, καὶ δακτυλίοις, ὡς ἡ ἐκείνων ἔχει ἐπ' ἀρχιερεῦσι συνήθεια. ἕαρ ἔν καὶ θέρους ἐκῆσε διαγαγάτες, καὶ τὰ εἰκότα φιλοφρονηθέντες παρὰ τῷ Πάπᾳ τὰ τῆς πρεσβείας διευθετῆσι, καὶ φθινοπώρῃ λήγοντος συράμα πρέσβεσι τὴν πόλιν καταλαμβάνουσιν. Qui soli relicti, cum retrocedere haud fas esset, progrediuntur, Romamque versus iter dirigunt; ibique post non multos dies param adlocuti, legationis munere fungebantur. Sic tiaris, et mitris, et annulis, quibus summorum pontificum munificentia similis conditionis homines donare suenerat, cumulatur. Verè ergo, atque aestate ibidem exarbita, et ut par erat, cumulatissime pertractati a pontifice, res legationis componunt, et prope finem autumnii cum legatis Constantinopolim remeant. Nisi quis de alio Acropolita, et Magno Logotheta Constantino,^{h)} cuius complures orationes in Sanctorum festiuitates tempus nobis non inuidit, dicta haec a Pachymerio velit. [P] Laus, a Georgio Cyprio, patriarcha CPolit. Georgio Acrop. tributa, nimia quidem Vossio de hist. graecis lib. 2. c. 29. videtur, et Chronicon eius, quod habemus fidem adimere scribit de tanta Viri facundia. Nempe liberale adeo elogium amicitiae datum, quae fortasse cum Logotheta intercessit. Vel id tribuendum saeculi vitio, quo, quantae essent Platonis, et Aristotelis virtutes, nemo satis capiebat; ait tamen, se non negare, nulli eruditorum saeculi sui secundum fuisse. Meminit illius Ephraemius in Chronico:*

Πρὸς τοῖς δὲ Γεώργιον Ἀκροπολίτην
 Ἄρχοντα πάντων, καὶ πρόεδρον δεκνύει
 Πρὸσθεν τιμῆσας τῇ Πραίτωρσις ἀξία,

Insuper Acropolitam Georgium omnium praesidem, ac primatem constituit, prius praetoris dignitate insignitum.

G 2

Mathe-

g) Ioanni Lascari a. 1260.

h) A. 1268.

i) Clemente IV.

k) Hic Constantius Geotgil Acropolitae filius, de cuius scriptis dixi vol. VII. p. 767. not. 4.

Mathemata publice profitetur, illique postmodum succedit Olobolus. *) [P] Pachymeres histor. lib. 4. *ὡς ἤδη μὲν ὁ Ἀκροπολίτης, καὶ μέγας Λογοθέτης Γεώργιος ἐφ' ἱκανὸν ἐκ προστάξεως σῆς, βασιλεῦ, ἐνδρωσθεὶς παραδίδας τὰ μαθήματα ἤδη, καὶ ἀποκεκαμήκει, καὶ χρεῖα ἐστὶν ἄλλοις ἀνάγεσθαι. Iam enim Acropolis, et Magnus Logotheta Georgius ad multum tempus, imperator, tuo iussu mathematica tradens insudavit, iam defatigatus assiduo labore: quare necesse est, ut alii promoveantur. Quemadmodum ergo in mathematicis Olobolus, ita in dignitate Logothetae succedit Theodorus Muzalon. Pachymeres histor. lib. 7. ex quo res illius Byzantinae praeclarissimum lumen accipiunt. Ἀνδρονίκος ὁ Παλαολόγος πλείοις μὲν καὶ ἄλλοις συμβούλοις χρώμενος, μάλιστα δὲ καὶ διαφερόντως τῷ Μεζάλωνι Θεοδώρῳ. ὃν ὁ πατήρ εἰς μέγαν Λογοθέτην τῷ Ἀκροπολίτῃ ἀποθανόντος ἐτίμα. Andronicus Palaeologus quam plurimorum aliorum consilio utebatur, potissimum vero et ante alios Muzalonis Theodori, quem illius pater in magni Logothetae Acropolitae demortui locum susceperat. Eum tanquam non incorruptum iudicem, nec piis moribus praeditum asperere perstringit Pachymeres lib. 4. quum ei tumultuantium contra patriarcham Ioseph. Galesum monachorum causa et iudicium deferretur: eodemque teste histor. lib. VI. reliquit filium *Constantinum*.*

[P] Scripsit chronicon Constantinopolitanum, quod continet historiam a capta per Latinos Constantinopoli **) vsque ad imperium Michaelis Palaeologi. Illius duae *ἐκδόσεις*, quemadmodum in Diatriba nostra de Psellis notabamus, feruntur, altera diffusa, proluxa, minima quaeque enarrans: concisa altera, ac brevis, et tantum digito rem monstrans, ideoque perobscura. [De edit. et codd. v. Fabr. l. c. p. 768. sqq. adde supra, vol. VII. p. 524. nr. 14. *Harl.*]

[Nr. 2-5. Alii libri, ab Allatio memorati, iam a Fabricio l. c. p. 770. sunt excitati, aliorumque memoria a me ibid. facta est. *Harl.*] *)

6. Multa etiam circa dogmata, et res ecclesiasticas eo tempore controuersas scripsisse habeo ex Pachymere lib. 7. histor. *καθεχῆς δ' ἐπὶ τῷτο, καὶ τὸ τῷ παλαιῷ μεγάλῳ Λογο-*

*) Hic est *Manuel Olobolus* siue *Holobolus*, rhetor rhetorum, cuius *scholia in Dositade aram* fuere MSS. in bibl. Palatina, lectaque Salmasio et If. Vossio pag. 214. ad Melaur, nec non Huetio, quem vide in quaestis per epistolas p. 279 tom. 2. diss. a Tilladeto collectarum. *Versus politici ad Michaelem et Andronicum Palaeologos* MSS. in codice Colbert. MMMMMXXXIV. Cangio laudati. De hoc *Holobolo*. vide Pachymeris historiam VII. 8. Allatium de consecutu p. 774. 775. Cangii glossarium in *Πήτωρ*. Alius *Io. Chrysocephalus Holobolus* saeculo XV. diaconus CPol. et hypomnematographus; alius item *Maximus Holobolus*, protosyncellus, cuius in S. Mariam Aegyptiam elogium MS. in bibl. Coisliniana. Vide Montfauconum p. 251. et 245.

**) Capta CPolis a Latinis a. C. 1204. et a Mich. Palaeologo recuperata a. 1265.

**) Codicibus l. c. a me commemoratis add. de cod. *Mosquens. synodal. CCCLV.* in quo existant duo *Georgii Acropolitae* sermones *de processione Spiritus S.* Prior incipit: *Ἄνδρες ἱερομύητοι, οἱ τῆς προσβυτέρης.* Posterior autem: *Ἐκαστὸν τῶν πρώτων λόγων* v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. p. 236. nr. 51. et 52. In indice quoque citatur cod. CCCL. in quo huius Georgii quaedam contineantur; sed, quatenus illa sint, pag. 225. de illo cod. non memoratur. Add. supra, vol. VIII. p. 60. nr. 9. *Harl.*

Λογοθέτου, τῆ Ἀεροπολίτου σύγγραμμα ὁμοίως καίκετο ἔχον καὶ ἄλλοις, οἷς γράφειν ἐπέειν καὶ μόνον μεμνησθαι δογματῶν ἐπαύοντες μᾶλλον περὶ παρεδιδόν τούς τίμους. Præterea post hoc et senioris magni Logothetae commentarium, illi non dissimile aliis etiam, qui ad scribendum animum appulerant, vel memoriam solum dogmatum vitio vertentes, et culpas, igni libros tradebant. In synodo Constantinopolitana *) sub Iosepho Galefiota, et Andronico imperatore.

XLIV. GEORGII ANTIOCHENI *epistolae* graece exstant Venetiis ad sanctum Antonium. Epitome Gesneriana. Neque alias puto, quam eas, quae sub Gregorii rhetoris Antiocheni legebantur in biblioth. Antonii Augustini cod. LXIX. Et vide nomen Georgii et Gregorii confusionem. Ne eadem saepius repetam. In hoc etenim nomine inclementer, atque grauiter ob similitudinem confusio saeuit. Et potissimum si rerum quoque gestarum similitudo accesserit, et iisdem prope lineamentis ferme vultus vtriusque reddatur. Quod sapienter admodum examinat *Baronius* anno Christi 341. tom. 3. in Georgio, et Gregorio Alexandrinis episcopis, et acutissime disparitatem designat. Ne omnia referam, Posseumus in Apparatu, quem Gesneriani Epitomatores Georgium Nicetam, ipse mutato nomine Gregorium vocat: quem antea Georgium metropolitam Nicomediae dixerat, paulo post Gregorium Nicomediae metropolitam indice Constantinopolitano deceptus, adpellat. Georgium Metochitam diaconum, quem scribit extare in Vaticana, Gregorium quoque compellat; et Gregorū presbyteri Caesariensis Cappadociae, de CCCXVIII. patribus in Nicaena synodo congregatis oratio in bibliotheca Antonii Augustini cod. XXXIV. sub Georgii presbyteri Caesariensis nomine refertur... Et diligentissimus [P] Meursius Georgium Lecapenum, alias sub eo nomine in Lexico Graecobarboro laudatum, in eodem ex eodem libro in Πένυς verba transcribens, exscriptorum incuria Gregorium facit. Nil mirum; per similitudinem saepe in fraudem incurrimus. Adde, non semper in his a vero aberratum fuisse. Potuit enim, qui modo Georgius fuit, non multo post, mutato vitae instituto nomine in Gregorium, et vice versa Gregorius in Georgium abire. Quum enim nomen, quod adsumitur, ex eadem littera, vt plurimum initium habere, quasi ex more suerit, facili tramite Georgius in Gregorium, et Gregorius in Georgium degenerat. Hinc scriptores noui nominis impositione, vetus obliterare quum omnino, vel propter iam edita opera, et primi nominis titulo praesignita, vel propter memoriam hominum, vetus nomen recolentem, non possent, utroque gaudent, et modo hoc, modo illo ab aliis laudantur. Factum quum ipsi ignoremus, vitio scriptoribus vertimus, quod summae laudi fuerit. Per eos enim vtrumque auctoris nomen, quod aliunde haberi non potest, callemus. Sed de his plura in nostro opere *) de Apocryphis.

XLV. GEORGII NICETAE *) *epistulae*, de creatione hominis in 4to mss. biblioth. imperat. Vienn. epitome Gesneriana.

G 3

XLVI.

*) A. 1283.

p) Hoc saepius promissum ab Allatio, numquam vidit lucem.

q) Nomen fictum ex Gregorio Nysseno per oscitantiam exscriptoris catalogi quem inspexit Frisius auctor epitomes bibl. Gesnerianae. Vide *Lambecium* tom. I. p. 43.

XLVI. GEORGIUS CHRYSOCOCCA peritia linguarum, et mathematicis artibus clarus, circa Palaeologorum extrema tempora *) innotuit. *Commentationem Persicam* in linguam graecam vertisse, eamque Vaticana *) bibliotheca seruari tradit Gesnerus. Legi in Indice graeco manuscriptorum, Γεωργίου τῷ Χρυσσοκόκκῃ ἐξηγήσεις εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν ἐν κεφαλαίοις μζ'. *) σύν τοῖς Ἀστρονομικοῖς διαγράμμασι, καὶ Γεωγραφικοῖς πίναξιν. **) *Georgii Chrysococcae expositio in constructionem Persarum [P] per capita XLVII. *) cum astronomicis designationibus, et geographicis tabulis. P. ἐπεσδήπερ τὴν σύστασιν τῶν προκειμένων προχειρῶν.* Erat in bibliotheca Antonii Augustini, ut ipse obseruavi cod. CCXXIII. Et nunc quoque in biblioth. Ambrosiana est. Quamuis, ut mihi relatum est, in vno ex codicibus, binos namque codices bibliotheca illa habet, praefatiuncula quaedam ante capitulorum Elenchum praescribitur. P. πάλαι μὲν **) ὡς καὶ αὐτὸς οἶσθα. Argumentum est, πῶς καὶ διὰ τίνος εἰς ἡμᾶς ἦλθε τὸ μάθημα. *Quomodo et per quem ad nos mathe-*

r) circa a. C. 1346. Vide Iosephi Scaligeri epist. LXXX. cui male pro Georgio, Ioannes Medicus appellatur epist. LXXVI.

s) v. *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSS. p. 9. B. add. de aliis ibid. p. 497. 557. et 558. *Harl.*

t) In cod. caesar. cit. legitur μζ' siue XLVIII. non, μζ'. *Harl.*

u) In codice bibl. caesareae apud *Lambecium* VII. p. 240. τῷ σοφωτάτῃ ἱατρῷ κυρῷ Γεωργίῳ τῷ Χρυσσοκόκκῃ ἐξηγήσεις εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν, ἀπεσθῆσα ἀπὸ τοῦ ἀντὶ ἀδελφὸν κυρὸν Ἰωάννη τὸν Χαρσυνίτην. (*Ad Ioannem Charstotem* citatur ab Allatio de mensura temporum p. 14.) [f. *Lamb.* VII. p. 574. sqq. ed. *Kollar.* nr. II. cod. CXXIX. (ubi in praefat. graeca etiam narratur, quomodo syntaxis illa a quodam *Chioniade* s. *Choniate*, (qui quidem supra §. XXXII. et §. XLII. discernuntur,) ex Persia Trapezunte perlata, ab eodem in linguam graecam conuersa sit, et *Lambec.* plura in hac Allatii narratione, quam integram repetit, castigat corrigitque; idem docet, ab Allatio perperam citari *Gesnerum*, quippe qui scripsisset, *Georgium Choniatem* Antidota Persica in graecum sermonem transtulisse, et *Georgii Chrysococcae, medici, expositionem* εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν Romae seruari in Vaticana: addit *Lambec.* *Georgium Chrysococcam* non scripsisse *commentationem persicam*; sed *expositionem in syntaxin astronomicam Persarum*, nec eam syntaxin ipsum vertisse in linguam graecam, sed *Chioniadem*, qui illam primus ex Persia Trape-

zunte adtulit. *Kollar.* p. 519. in nota *A.* inferit, quae *Lambec.* olim libr. VIII. additamento XII. de *Chrysococcae* expositione scripserat. Quando *Kollar.* de *Choniade* prouocat ad notam suam ad vol. V. pag. 529. sq. sibi non constare videtur. Namque ibi cod. caesar. CCXCII. et in illo adferuatae nr. 4. sedecim epistolae *Gregorii Chioniadis* recensentur: *Kollar.* vero in not. animadvertit, vixisse illum auctorem sub finem saeculi XI. et initium proxime sequentis, idque colligi ex epistola, imper. *Alexio Comneno* inscripta, huius autem *Gregorii Chioniadis* neque *Allatium*, neque *Fabricium*, neque alium, quantum ipse sciat, meminisse. *Harl.*] Ex codice MS. regis Galliae, loca adducit *Iac. Capellus* in *Θεματικαῖς* *Epocharum illustrium* p. 448. 452. 453. sqq. tom. VIII. fasciculus. *Tho. Crenii.* Vide et *Salmasium* in funere linguae Hellenist. p. 206.

v) [*Mz* rectius legi in cod. caesar. adnotat *Lamb.* l. c. *Harl.*] In eodem codice caesareo capita sunt XLVIII. adiunctae etiam tabulae astronomicae, designantes longitudinem et latitudinem asterisumorum XXV. et geographicae, longitudinis et latitudinis praecipuarum urbium, Europae, Asiae et Africae. κανόνιον τῷ μήνας καὶ πλάτος τῶν ἐπισήμων πόλεων, prodiit ad calcem astronomiae philologicae *Ism. Bullialdi*, Paris. 1645. fol. et in volumine tertio *Geographorum Graecorum Io. Hudsoni.* Oxon. 1712. 8. Syntaxim Persicam astronomicam *Chrysococcae* vulgare instituerat *Io. Grauius*, nisi morte praeventus fuisset.

w) lege πύλας μζ.

mathemata pervenerunt. *) Nec aliud opus fuisse existimo, quam quod in bibliotheca regis Gallorum *) legitur, et in bibliotheca regis catholici, Γεωργίου τῆ Χρυσσοκόκκη τῆ ἰατροῦ Ἀστρονομικά. *Georgii Chrysococcae medici astronomica.* v. 9. 7. et iv. 9. 16. et II. κ. 19. In bibliotheca regis Gallorum cod. MCCXIX. Γεωργίου ἰατροῦ τῆ Χρυσσοκόκκη περὶ τῆς εὐρέσεως τῆς ἡμέρας τῆς ἀπλῶς συζυγίας ἡλίου, καὶ σελήνης. *De inveniendis syzygiis lunae solaribus per singulos anni menses.* P. πρῶτον μεθόδους ἐκθεῖναι δεόν, ὡς οἶόν τε, δι' ὧν τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς συζυγίας εὐρίσκων ἀπλῶς. Ex his habetur, eum professione medicum fuisse.

In biblioth. Madritensi. confervatur eiusdem, πῶς δεῖ κατασκευάζειν ἄροσκοπον, ἥτοι ἀστρολάβον. *Quomodo construendum sit horoscopium, aut astrolabium.* II. κ. 19. Homeri *Odyssæam* cum scholiis, aliisque correctissime excipit, quae ex Palatina in bibliothecam Vaticanam [P] aduecta est; quod in calce libri ipse adnotauerat: Γεώργιος Χρυσσοκόκκης ἔγραψε τὴν Ὀμήρου Ὀδύσσειαν μετὰ σχολίων καὶ ἄλλων ἐν ἔτει 540. Ἰνδικτι. δ.

Πονῶν, μογῶν ἄμετρα ταύτην τὴν βιβλον

Τέλει δέδωκα τῆ θεῆ νενευκόςτος.

Γενῶσι δόξαν τοῖς Φιλῆσιν οἱ πόντοι,

Τοῖς δ' αὖ ἀέργοις μῶμον ἢ χαθυμία.

Θεῆ δίδοντας εἰδὲν ἰσχύει φθόνος,

Καὶ μὴ δίδοντας εἰδὲν ἰσχύει κόπος.

Georgius Chrysococca scripsit Homeri Odyssæam cum scholiis, et aliis anno 6344. *) *Indict. 4.*

Labo-

x) Imo, quomodo et per quem syntaxis illa astronomica Persarum a quodam Chionade ex Persia Trapezuntem perlata et ab eodem in linguam graecam conuersa fuerit. Inc. *Ἐπι Χιονάδης τις ἐν Κωνσταντινουπόλει γραφάς.* Hic est Georgius Choniata, de quo supra §. XLII. Exstat praeterea in eodem thesauro librario caesareo, Georgii Chrysococcae *ἔκδοσις αἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἑξαπέμυγον ἐπιτομὴ ἐξοπίσθιο* editio et expositio *syntagmatis canonum astronomicorum iudaicorum*, quod *ἑξαπέμυγον* siue *sexalaræ* inscribitur, quoniam illi canones *πεντά* siue *alae* eidem adpellantur. Vide *Lambecium* VII. p. 243. 244. [p. 520. et 521. ed. Koll. in codd. CXXIX. nr. 12. et CXXXI. In cod. CXLI. nr. 2. exstat anonymi cuiusdam auctoris syntagma astronomicum, in capp. ducenta diuisum: insertae sunt *Georgii Chrysococcae* tabulae astronomicae, geographicae et chronologicae. v. *Lambec.* VII. p. 557. Kollar. et supra, vol. IV. p. 148. et 671.

y) *Paris.* in bibl. publ. secundum cat. MSS. t. regg. vol. II. sunt *Tabulae astronomicae* in codd. MCCCX. nr. 37. MMCDI. nr. 2. et nr. 1. eiusd. expositio in constructionem astronomicam Persa-

rum; et MMCDLXI. nr. 3. vbi complures tabulae astronomicae sequuntur eiusd. commentarium in Persarum syntaxin, s. expositionem in Persicae astronomiae canones, quae praeterea reperitur in codd. MMCVII. nr. 9. vbi quoque adiunctae sunt complures tabulae astronomicae; MMCDII. nr. 1. et MMDI. suspicante catalogi confectore p. 512. vbi vocatur *Institutio ad expeditos astronomiae persicae canones*, et adnotatur, produisse hanc codicis institutionem a. C. 1408. quo tempore vixisset Georgius Chrysococces, idque constare e regio quodam codice, illius manu exarato. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossian. est *Chrysococcae* canonium longitudinis et latitudinis insignium vrbium, et excerptum ex eodem de longitudine vrbium, quantum vnaquaeque distet ab altera, gr. v. cat. bibl. Leid. p. 371. nr. 35. — in cod. bibl. *Escorial.* eiusd. expositio per epitomen in regulas persicas astronomicas, atque methodus consueiendi horoscopum, s. astrolabium, teste *Plueto* in *Itinerar.* per Hispan. pag. 170. *Harl.*

z) A. C. 1336.

Laborans, insudansque praeter mensuram hunc librum ad finem perduxit Deo adiuuante.

Laborantibus gloriam generant sudores, non laborantibus opprobrium segnitiae.

Deo dante nihil potest inuidia, et non dante nihil potest labor. Hinc eum anno 1336 vixisse comperimus. [conf. supra, vol. I. p. 406. XV.]

Nescio, an historiam scripserit; sane historiae specimen prae se fert fragmentum ipsius, quod ex MS. codice excerptum adhuc ineditum tibi, lector, communico, *de caede Amurati primi Turcarum imperatoris.* ^{aa)} Εἶτα γίνεται τι καινὸν ὑπὲρ λόγων τεχνέρισμα. αἰνὴ τις τῶν ἐνδόξων Σέρβος νέος, ἀνδρείος, καὶ τολμηρὸς, ὡς εἶδες ἄλλος τῶν τότε, καθὼς ἀπεδέχθη ἀποσπασθεὶς ἐκ τῆς Φάλαγγος τῶν Χριστιανῶν εἰς μέσον τῆς παρατάξεως τῶν Τούρκων, ὡς αὐτόμολος πίπτει. καὶ ὄντα ἀρπάσαντες οἱ Τούρκοι τῆτον, αὐτὸς δὲ τὸν ἡγεμόνα ὀνομασί καλῶν, καὶ βέλομαι τῆτον ἰδεῖν, καὶ λόγους τινὰς ὑποψιδυρίσαι, ὡς ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆτον τῆ πολέμῃ, ἕνεκα γὰρ τῆτε αὐτόμολος ἐληλύθειν, εἰπὼν, τὸν ἡγεμόνα δεκνύουσιν, ὁ Μερῶτ δὲ διὰ τῆς χειρὸς δεγματίσας τῆτον, ὡς πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν. ὁ νέος ὀρμήσας, καὶ πλησίον ἐλθὼν ξιφιδίῳ κατὰ καρδίας καιρίαν δίδωσι τὴν πληγὴν, καὶ αὐτὸς παρὰ τῶν πελεκηφόρων, καὶ ὑπασπιστῶν τῆ Μερῶτ μεληδὸν κατατέμνεται. τότε οἱ Τούρκοι παρ' ἐλπίδα καινὸν θεασάμενοι, καὶ οἶον καινὸν αὐθωρὸν ἐπ' ὄψιν ἐπεισπεσόν μὴ ἐνεγκάμενοι βελὴν εὐσύνοπτον βελεύοντα μάλα καὶ σοφιστικὴν ἐν μέσῳ τῆς παρατάξεως σκηπὴν πεπηγότες εἶσω τὸν ἡμιθανῆ Μερῶτ τεθείκασιν, αὐτῷ δὲ ὡς εἶδεναι τὰς πολεμικὰς κινήσεις ἀπώσαντες, εἶσω τῶν παρατάξεων, ὡς κύνας λυττῶντες ἐχώρησαν. Deinde novum quid evenit, et supra quam [P] dici potest, conatus. Serbus enim quidam, vir nobilis ac iuuenis fortitudinis et audacia illius aetatis reliquos facile superans, ut euentu postea comprobatum est, sese e Christianorum exercitu abripiens in mediam Turcarum aciem, quasi transfuga, irrepfit. Eum statim tenuere Turcae, qui eorum imperatorem nomine compellans, et hunc videre gestio, quo cum sermonem conferam, quam ratione hostes debellet, proptereaque huc accessit, didicit. Imperatorem sibi ostensum agnoscit. Amuratus protensa manu ad se accedere iubet. Iuuenis accedit; quum adpropinquasset, pugione lethali vulnere cor illius transadigit: ipseque a custodibus, bipenniferisque Amurati in partes discerptus occiditur. Tunc Turcae praeter expectationem novitate rei perculsi, nec malum, quod euenerat, sustinentes, consilium valde perspicax et ingeniosum inierunt: in castrorum namque medio, tentorio extructo, in eo semivivum Amuratum collocant. Ipsi deinde tam varia discrimina pro nihilo habentes, tamquam rabidi canes in ipsos irruerunt. Nisi etiam ex aliqua ipsius epistola delumtum est. An is est, qui societate et amicitia Theodoro Gazae ^{bb)} coniunctissimus fuit, vnaque cum eo pleraque antiquorum monumenta de nouo manu sua descripta ab interitu vindicauit, ut ex codice MCCCXXXVII. Vaticano graece scripto conicio, ita Theodoro referente:

Καί

^{aa)} Contigit haec a. 1339. Itaque videtur istud fragmentum esse iunioris Chrysococcae.

^{bb)} Hic obiit a. 1478:

Καὶ χεῖματ' ἄλογος ἀνακτι τῷ Λυδίας νέμει
 Φίλαλφος ὁ σοφὸς ἔδεν οἰόμενος μέγα
 Πρὸς κτῆσιν αὐτὴν παντοδαπῶν γε πικτίων
 Πολλὰ ἄλλα πάντα γε, καὶ πῶς ἔχων τυχεῖνας
 Χερὶ γραφὴν τῇ Χρυσοκόκη τε καὶ ἐμῇ. Ipse haec.

XLV. Quisquam, aut quo floruerit tempore GEORGIUS CODINVS, summi etiam in omni literatura viri ignorarunt: sequioris saeculi fuisse, et iam nutante Graecia scripsisse, ex iis, quos nominat imperatores, euincitur. *Facilius dixerim*, verba sunt Meursii, *quo tempore hic auctor non vixerit, quam quò vixerit. In libro enim de officiis aulae Constantinopolitanae meminit Ioannis Cantacuzeni, et Theodori Metochitae, qui sub primis Palaeologis aetatem egerunt.* Gretserus lib. 3. comment. in Codinum cap. 12. eum Cantacuzeno posteriorem fuisse tradit, quum Cantacuzeni aliquoties mentionem faciat, non vt coaetanei, sed vt tempore prioris. Notat Pontanus notis ad cap. 41. lib. 1. histor. Cantacuzeni, Codinum vixisse sub Manuele Andronici junioris nepote, qui antepenultimus imperator ex Constantinopolitanis fuit. Quidquid tamen sit, concludit Gretserus, clarum est, Codinum non diu ante Constantinopolitanum [P] excidium^{cc)} floruisse. Sic item Curopalata, quod nomini additur, officinae, et dignitatis titulus, an cognomen sit, dubitatum quoque et iure merito est. Ego dixerim, [et Fabric. alique idem adfirmant,] dignitatis illud fuisse, quum diuersum ab eo Georgius iste cognomen, Codini scilicet, sibi adscribat. *Allat. Conf. Fabr. supra, vol. VII. p. 795. sqq. vbi plura iam occupata, alique VV. DD. laudati sunt. Hamberger. in zuverläss. Nachr. IV. p. 733. eum post a. C. 1453. vixisse tradit; Saxius autem in Onom. liter. II. p. 450. aetatem eius adserit a. C. 1460. Add. Pet. Lambecii diss. breuis de Codini vita et scriptis; praemissa eiusd. animaduers. in Codini Excerpta. Paris. 1655. fol. pag. 135. Harl.*

1. Scripsit libellum *de officiis palatii, et ecclesiae Constantinopolitanae*, stilo incompto, ac barbaro, et qui ea aetate in populi, plebisque vsu erat. *Allat. De stilo Codini, atque editt. codicibusque quoniam a Fabricio l. c. et a me ad eum iam adfatim disputatum est; ea, quae Allatius scripserat, omittere satius esse duxi. De editt. v. quoque cat. bibl. Bünaui. tom. I. p. 235. sq. — De cod. Bauar. qui nunc numeratur XLVIII. accurate fuseque differit cl. Hardt. in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 6. p. 8-11. — Notitiam codd. in variis bibliothecis adseruatorum, exhibet Montfauc. in Bibl. biblioth. et quidem Codini histor. p. 201. 472. 674. et 728. B. C. ac Parechol. etc. p. 378. A. et 558. Harl.*

[P] 2. Eiusdem *περὶ πατρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρεμβολαὶ ἐν τῆς βιβλίου τῆς Χρονογράφου. Selecta de originibus Constantinopolitanis ex libro chronographico, ex interpre-*

cc) Imo illius excidii, vt iam a. 6961. (Christi 1453.) facti, meminit in extremo libelli de imperatoribus CPol. p. 82. edit. Lambecii.

terpretatione *Georgii Doufai*, Iani filii, graece et latine edita sunt apud Hieronymum Commelinum anno 1596. in 8vo et postea cum notis Ioannis Meursii 1608. in 8vo. Secundum hoc opus *de Patriis* cum primo de officiis confundit satis inepte Iunius, ut bene adnotavit Gretserus in obseruat. ad Codinum. Et quamuis dicatur Codinus *συγγραφεύς*, composuisse, lata illius significatione accipi debet, cum illis ex variis auctoribus colligendis, et verbis eorum, nec syllabam quidem immutata referendis, operam tantam locauerit, quod ex prima parte ipsius libri, in qua de Byzantii nomine, et antiquitatibus sermo est, liquet. Est enim Hesychnii Milesii, quae scholiis, illisque pereruditissimis^{ed)} adornata cum nonnullis alii graece et latine prostat. Versionis Doufianae errata detexit Gretserus obseruat. in Codinum lib. 3. [P] cap. 18. Eiusque editionem e Bavarico codice auctiorem fecit, ibidem cap. 19. Nos etiam ex alio MS. codice multo hisce plura in nostro Variorum Antiquorum tom. I. protulimus,^{ee)} adeo ut iam lector opus absolutum fere habeat. Nec aliud ab hoc opus esse mihi autumo, quod in bibliotheca Carthusiae Neapolitanae in indice MStorum legitur, *Georgii Codini Chronologia Constantinopolitana*. Legitur etiam MS. Romae in biblioth. Vallicellina, D. 23. et Scoriaci in regia. Neque alius a Codino est Georgius Constantini, qui *patria Constantinopolis*, et librum *de sapientia* scripsisse traditur a Gesnero. *Constantinus* enim, ni fallor, locum *Codini* occupauit. Errorem sequuti sunt Gesneriani epitomatores, Robertus Constantinus, et qui sine ullo delectu atque examine omnia exseribit Paulus Bolduanus. Liber vero ipsius *de sapientia* nullus alius esse videtur, quam ea pars *πατριών*, quae in exstructione templi S. Sophiae enarranda impenditur. Gretserus praeter Codinum, et Hesychnium, Diogenem quoque Cyzicenum *τῶν πατριῶν Κυζίκου*, *res patrias Cyzici*, ex Suida refert. His ex MS. Epigrammatario addi potest Claudianus poeta graecus: notat enim quisquis ille fuerit, ad eius carmina in margine: *ἔπος ὁ Κλαυδιανὸς ἐστὶν ὁ γράψας τὰ πατρια Ἱερουσῶν, Ἀναζαρεθῶν, Βηρυτῶν, Νικαίας*. Hic Claudianus composuit *Origines Tarfi, Αναζαρεθῶν, Βηρυτῶν, ἀταρ Νικαίας*: et ex excerptis meis variis^{ff)} Callinici sophistae, τὰ πατρια Ῥώμης.

3. Scoriaci in bibliotheca regis catholici legitur eiusdem, *περὶ τῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐτῶν, καὶ περὶ τῶν βασιλευσάντων μέχρι αἰλώσεως Κωνσταντινουπόλεως*. *De annis ab orbe condito, et de iis, qui imperio potiti sunt ad captam Constantinopolim*. VII. γ'. 3. et 3. ζ'. η'. Item *περὶ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς ἁγίας Σοφίας*. *De patriarchis, et S. Sophiae templo*.^{ee)} An eadem cum superioribus? vel quae apud Carthusianos Neapoli est chronologia Constantinopolitana, si tamen ea ab originibus diuersa est? non audeo dicere.

4. Vertit

ed) Io. Meursii.

ee) Haec Allatii Varia antiqua non viderunt lucem: at *Codini* liber longe locupletior cum versione et notis *Petri Lambecii* inter scriptores hist. Byzant. prodiit Paris. 1655. fol. *Fabr. conf. supra*, vol. VII. p. 798. fqq. et 544. fqq. *Mari*.

ff) In Allatii excerptis variis graecorum sophistarum ac rhetorum, graece et latine excusis Romae 1641. 8. p. 256-258 exstat Callinici sophistae *ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν πατριῶν Ῥώμης*.

gg) Omnia haecenus memorata in Lambecii editione leguntur, si excipias partem de patriarchis.

[P] 4. Vertit praeterea in linguam graecam, *Missam S. Gregorii papae*, quem Dialogum Graeci cognominant. Eam habuerat Morellus a Ioanne a S. Andrea, canonico Parisiensi, cui postea inscripsit, ediditque Parisiis, ⁴⁴⁾ et nunc postremo vulgata legitur graece et latine tom. II. biblioth. veterum patrum. Et vt obiter hic illud quoque aduoneam, scias lector hanc eandem Missam multo auctiorem et perfectiorem legi in bibliotheca Barberina cod. LXXV. Quae tamen dicitur ab Emmanuele Chrysolora esse in linguam graecam conuersa: *Λειτουργία μεταγλωττισθεῖσα ἀπὸ Λατινικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ἑλληνικὴν παρὰ κυρῆ Μανθῆλ τῆ Χρυσολωρᾶ. Missa e lingua latina traducta in graecam a Domino Emmanuele Chrysolora. P. ὁ μέλων ἱερουργήσαν ἱερεὺς ἐνδὺς τὴν ἱερῶν ἐσθῆτα, καὶ ταῖς ἑμπροσθεν τῆ θυσιαστηρίου λεγέτω. ἔξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα.*

XLVI. GEORGIUS LECAPENI *de constructione verborum* ⁴⁵⁾ liber graece editus est Venetiis apud Aldum in 8. 1526. et Florentiae apud haereditas Philippi Iuntae 1526. in 8. ⁴⁶⁾ Habetur passim manuscriptus. Et praecipue Veneta S. Marci Scamn. 17. num. 10. Opusculum tamen hoc *de constructione*, quod sub Georgii Lecapeni nomine editum est, vt ingenue fatear, Lecapeni non est. Scripsit sane ille *de artificio grammatico*, sed longe ab hoc opus diuersum, neque editum. Legitur MS. in Vaticana cod. DCCCLXXXIII. et alibi, τῆ σοφωτάτε καὶ λογιωτάτε Γεωργίῳ τῆ Δεκατηνῆ τεχνολογία περὶ γραμματικῆς. *Sapientissimi et eruditissimi Georgii Lecapeni de artificio grammatico. P. γράφειν ἐνεργητικὸν σημαίνει πέντε. γράφειν, τὸ συγγράφειν λόγον, ἢ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν.* Et verosimile est, alia quoque de hoc [P] argumento composuisse. Quod tamen superius editum ferebamus codices Vaticani, Barberini, Vallicellani, aliique ⁴⁷⁾ non ita recenti nota descripti Michaeli Synello Hierosolymitano vindicant: sic enim titulum concipiunt: *Μιχαὴλ πρεσβυτέρου, καὶ Συγγράμματος τῆ Ἀποστολικῆς θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων μεθόδου περὶ τῆς τῆ λέξε συντάξεως, σχεδιασθεῖσα ἐν Ἐδέσῃ τῆς Μεσοποταμίας αἰτήσας Λαζάρου διακόνου Φιλολόγου, καὶ λογοθέτου. Michaelis, presbyteri et syncelli apostolici Hierosolymitani throni methodus de constructione orationis ex tempore dictata Edessae Mesopotamiae flagitante Lazaro diacono, philologo, ac logotheta.* Ita exscriptorum incuria praevirti singula quaeque solent.

H 2

2. Eius-

hh) 1595. 8. Confer volum. VII. bibl. graecae p. 802.

ii) Περὶ συντάξεως ῥημάτων. Incipit: ἡ περὶ τῆς συντάξεως τῆ λέξε διδασκαλία. Dicitur est liber Lazaro cuidam, quem φιλομαθῆστον adpellat. Laudat et alios, qui in eodem ante ipsum argumento elaborarunt: ποῦα γὰρ περὶ αὐτῆς (τῆς συντάξεως) τοῖς ἀρχαίοις διαπεκόνηται, Ἀποδωνίῳ τε τῷ σοφωτάτῃ τῷ ἐπίπλην δυσκόλῃ, καὶ Ἡρωδιανῷ τῷ πολυμαθεστάτῃ, καὶ Ἀποδωνίῳ τῷ νέῳ καὶ τοῖς Ἀττικισαῖς καὶ Ἀρκαδίῃ τῷ Βυζαντίῳ, ὧν ταῖς πραγματαίαις εὖ ἰστορηχάταις θαυμάσιαις αὐτῶν τὸ πολυμαθὲς καὶ τῆ ἐκπαιγεμῆ τὴν ἰγῶν καὶ καταάλλοιον χρῆσιν καὶ τὴν ἀκριβοῦ καὶ πολύτροπον καὶ πολυσχῆμον αἴσθησιν τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου περιλάτω.

kk) Ad calcem Theodori Gazae librorum qua-

tuor Grammaticae et libri de mensibus. *Fabr. Conf. supra, vol. VI. p. 297. sq. Atque plura de hoc, ac nr. 2. et 3. memoratis opusc. horumque codd. in eod. vol. p. 191. sq. §. XIII. et p. 343. Add. Henr. Wharton ad Cauei hist. litter. SS. eccl. II. p. 55. ad a. 1354. ibique not. in ed. Basil. — In cod. Mosquensi typographi synod. XLVIII. dicitur Alacarpinus, eiusque expositio Enchiridii Epiicteti ita citatur: ἐξήγησις εἰς τὸ ἰγχαρίδιον τῆ σοφωτάτου ἀλμακωνῆ κυρῆ γεωργίου. inc. ἐκαστοῦθωσις ἐστὶ κωσῶν τῶν τεχνῶν. v. Matthaei Not. codd. gr. Mosq. p. 327. nr. 13. Harl.*

ll) Coislinianus quoque, quem cum Palatino memoravi supra, vol. XI. p. 187. nr. 7. *Fabr. vbi quaedam adscripsi, et conf. supra, vol. VI. p. 133. 332. not. xx. et 345. Harl.*

2. Eiusdem Lecapeni, et Andronici Zaridae epistolae τεχνολογόμεναι, passim manuscriptae inveniuntur. Epistolas laudat Zarida. ἔθαιμα, εἰ τις Θεσσαλίαν οἰκῶν Φαρμάκιοις ἀνακλιθῆσι τὰς ἐπιστολάς, πάντας ἐξῆς τὰς δι' αὐτῶν ἐλθόντας ἐορτῆς ἀναπιμπλάσιν, καὶ βασιλείας, ὅσης οἶε; ὡς καὶ χρόνῳ δὲν αὐτοῖς, ὅπως τῆς κατοχῆς ἀπαλλάξουσιν. οἱ καὶ ἀνασχεόντες, ὡς περ' ἐφ' ἐνὶ ταυττόμενοι διδασκάλῳ πρὸς τὴν ἡχώ σε γράφειν Φασὶ τὸ ἤγερος, ἔ τὰς ἐπιστολάς, ἔδεν χεῖρας τῆς Ὀρφείως μέσης τίθενται καὶ παρὰ τοσούτων ἐπέων εἰς μίμησιν ἰναὶ τὰς σὰς, ὡς οἱ παῖδες τῆς τῶν τεκόντων ἰδιότητος, εἰ τύχοιεν κατ' ἐκόντες ὄντες τὴν ἔξιν. Non mirum est, si quis Thessaliam inhabitans venenis epistolas inficit, omnesque eos, qui earum causa congregati sunt, gaudio, hilaritate et bacchio numine, quanta putas? inflat, ut et tempore opus illis sit, ut ab afflatu illo liberentur, qui quum respuunt, tamquam sub uno magistro conspirantes ad tonum te dicunt oratoris conscribere, cuius epistolas nihilo peiores Orphica musa existimant, tantumque tuas in earum aemulationem erigi, quantum pueri ad proprietatem parentum, dummodo ab illis natura non discrepent. Epistolae tum Lecapeni, tum Zaridae, quas ipse vidi, sunt numero XXXII. Habentur etiam in bibliotheca Bavarica cod. LXIX. et in bibliotheca regis Gallorum.

3. Opusculum eiusdem Grammaticum, de dictionum significationibus, legitur manuscriptum in bibliotheca Augustana. Quod idem cum eo forte est, quod ipse legi Romae: Γεωργίῳ Λεκάπηνῃ περὶ σημασίας ῥημάτων καὶ ὀνομάτων. Georgii Lecapeni de significatione verborum et nominum. P. γράφειν ἐνεργητικὸν σημαίνες. Ad eundem etiam pertinere ἐκλαγὴν λέξεων, selecta dictionum, quae in Italia feruari, et forte Romae [P] suspicatur Gesnerus. Nec alius ab hoc Georgio est, cuius sub Gregorii Logaromi^{mm} nomine idem Gesnerus meminit.

4. Monachus fuit, et historiam scripsit, nisi nos ludit catalogus a Grammatico Verderius exhibitus, historia Georgii monachi Lecapeni. Vixitⁿⁿ) diu in Thessalia, et licet praemiis etiam propositis alio evocaretur, numquam tamen adduci potuit, ut quam ipse diceretis et maledicentia quadam ob improbitatem coeli, infectaretur, relinqueret: Παγγέλοισιν ἄχερ: Θεσσαλίας, ἣν νῦν οἰκῶμεν, ἐν ἐλπίσιν ἄγεω ἦξεν τὰ γράμματα. Quam ridiculum est ad Thessaliam, quam nunc incolimus, sperare literas posse pervenire. Et alibi: Θεσσαλίαν δ' ἦν ὡς περ' τινὰς, καὶ καταβράκτας, ἣ σήλας ἠέκομεν, νῦν δ' ὀρώμεν, καὶ ἐπερχόμεθα. Thessaliam, quam veluti catarrhactas quosdam, aut columnas audiebamus, nunc videmus, et habitamus, et calcamus. Eius postea situm, ac temperiem aeris prosequitur. Viuebat tempore Gregorii Palamae, ad quem etiam inter eius epistolas, elegans ac vehemens, et contumeliae plena legitur, quae incipit: ἰὲ καὶ σοφὸς ἡμῖν ἐξέειπης, ἂ μὴ δὲ πρὸ μακρῆς πλάσιος ἐναπέθηνας. Palamas sub Andronici Palaeologis floruit.

5. Ex

mm) Meursius Laccapenum vocat, qui schedas eius ineditas grammaticas laudat in Glossario Graecobarbaro, voce γράμμα. In Catalogo MSS. Bibl. Bodlei. codice Barocciano CHH. Lecapenae grammatica alphabetica. Eiusdem de figuris

Homericis et Canonismata in Homerum MSto memorat Labbeus p. 104. bibl. nouae MSS.

nn) Medio saeculo post Christum natum decimo quarto.

5. Ex innumeris *Libanii sophistas epistolis* elegantiores, selectioresque numero CCLXIV. in vnum volumen digessit, quarum prima illa est ad Clearchum: ἔμελλον γράφων δεῖσθαι. 60) Namque in fine adnotabatur: αὐτὰ αἱ ἐπιστολαὶ τῷ Λιβανίῳ αἱ ἐκλογαῖσαι τῷ Λεκαπηνῷ ὁμῆ αἱ πᾶσαι σὺδ'. *Haec sunt epistolae Libanii a Domino Georgio Lecapeno selectae numero 264.* Eas puer adhuc vndecentis in Graecorum collegio, nimium tunc temporis Libanii scriptis addictus, ex antiquo codice mihi furtim exscripseram.

6. Scripsit etiam carmine, eoque iambico, quod impense ab eo sibi poposcerat Andronicus Zarida. ὃ δὲ σοι ἐν ἰάμβοις σύνταγμα πεποηται μήπω δεξάμενος ἀντιπαλὸς τις λύπη τῇ ἡδονῇ, ἢ ἔσχεν ἡμῖν ἢ περὶ αὐτῶν ἀγγελία εἰσέτι καὶ νῦν πολιορκῶ, καὶ ἀνύσας πέμπε. Quod tibi carmine iambico poema scriptum est, quum non acceperim, moestitia quaedam [P] laetitiae hostis, quam nobis de iis nuncius attulit, in hunc diem obsidet; quare quam citissime transmittito. Lecapenus vbi misisset carmina, inter alia in epistola scribebat: ἰδοὺ ἦκει σοι μῶλις καὶ τὰ γιγίδια, καὶ ταῦτ' ἠμικελῆ, καὶ οὐ τῆτό γε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡδὴ καὶ ἀπέφαλα. καὶ σὺ μὲν ἴσως που προσπαύζων, ὁμοῦ δὲ καὶ χαριζόμενος τῶν ὄφρων τοῖς τεμμαχίοις αὐτῶ ἐικάσεις, οἷς παῖδες ἰατρῶν ἐκλέγοντες ἀσφαλῶς οἴονται λοιπὸν κοστῶ τὰς Φαρμακείας χρῆσθαι. ἐγὼ δὲ ὄκνῶ μὴ ἄρα ὑγιᾶς εἶδεν ἀναφανῆ, τῆτο δὲ ἐκείνο τὸ αἰδόμενον ὠδινον ἔρος. etc. *En ecce tandem ad te versiculi, nec ii absoluti perveniunt, et quod magis mirere sine capite. Tu vero forte iocans, simulque mihi gratum faciens serpentum frustis illos comparabis, quibus medici fulti tuto illis contra veneficia uti de caetero praesumunt. Ego dubito, an quid boni in illis reperiat, imo quod proverbio fertur, mons parturii. etc.*

[P] XLVII. GEORGIUS PACHYMERES Constantinopoli oriundus, sed Nicaeae ortus, atque educatus in sacerdotum numerum cooptatus Hieromnemonis, 70) Protaedici, et Dicaeophylacis honore auctus est, claruitque sub Michaeli, et Andronicis Palaeologis. 11) Ipse de se in principio historiae: Γεώργιος Κωνσταντινουπόλιτης μὲν τὸ ἀνέκαθεν, ἐν Νικαίᾳ δὲ καὶ γεννηθεὶς, καὶ τραφεὶς, ἐν Κωνσταντίνου δὲ κατὰ τὰς αὐθιγὰς, ὅτε Θεοῦ νεύματι ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο, εἰκοσιν ἐνάτος δέοντος τηλικαυτε, καὶ κληρῶ δοθεὶς θείῳ, καὶ ἀξιώμασιν ἐν ἐκκλησιαστικαῖς διαπρέψας, καὶ ἐς Πρωτεδικίου φθασας τιμῆν. ἔτι δὲ καὶ ἐν ἀνακτοραῖς αἰς Δικαιοφύλακας τιμηθεὶς, τὰδε ζυνέγραψεν. *Georgius Constantinopoli oriundus, Nicaeae tamen ortus, et enutritus, Constantinopolimque rursus restitutus, cum Dei nutu in potestatem rediit Romanorum, decem et novem tunc annos natus, et clero dhuino*

H 3

adscri-

60) Haec duodecima est inter centum Libanii epistolas, quas graece et latine vulgavit Io. Christoph. Wolfius, Lips. 1711. 8.

70) ὑπομνηματωγράφος et πρωτεδικαὸς dicitur Pachymeres in MS. apud Lambecium VIII. p. 385. [p. 819. Koll.] Eius iconem aere descriptam exhibet VII. p. 70. [p. 155. Kollar. vbi Lambec. not. 1. de munere Protaedici quaedam obseruat, Harl.] ex Nicephoro Gregora Hieron. Wolfii, Basil. 1562. fol.

80) Andronicus Palaeologus Michaeli patri in imperio successit a. C. 1282. Fabr. Quoniam de Georgio Pachymere, eius scriptis horumque codd. supra in vol. VII. p. 775. sqq. et in vol. III. passim ad Aristotelis opp. et a me in introduct. in hist. L. G. II. part. 1. p. 524. sq. atque in supplement. part. II. p. 357. sq. copiose disputatum est; eo plura h. l. rescanda esse duxi. Harl.

adscriptus, et dignitatibus ecclesiasticis condecoratus, et ad dignitatem usque Protēdici promotus, imo et in aula Diaconophylacis officio insignitus haec conscripsit. Protēdicus male in epitome Gesneriana in *Protēdium*, et in supplemento epitomes Antonii Verderii *Protēditum* mutatus est; quod nihili est.

1. Scripsit in uniuersam fere *Aristotelis philosophiam epitomen*, *) quae a *Philippo Bechio*, philosopho ac medico in latinum sermonem conuersa edita est Basileae 1569. apud Frobenium in fol. cum Synesii orationibus. Hoc quippe compendio Pachymeres obscuriora Aristotelis loca non tantum de suo, sed aliorum etiam sententiis atque expositionibus prolatis, nec ineleganter explanat; ita ab ipsa Porphyrii Isagoge opus exorsus, et per omnes suas partes philosophiam percurrens, in ipsius metaphysicae compendiosa epitome finem facit. [P] Praeterea, de sex philosophiae definitionibus, de diuisione philosophiae, de quinque uocibus, de decem praedicamentis, latine impressa fuit Basileae per Ioannem Oporinum, cum Porphyrii quinque uocibus, et Aristotelis praedicamentis etc. a Ioachimo Perionio uersa. Epitome Gesneriana. Et de sex definitionibus et diuisione philosophiae graece cum Archytae Categoriis, Lipsiae in 8uo. **) Antonius Verderius in supplemento, nulla tamen cum re dubitauit, an auctor huius epitomes idem sit cum Georgio Pachymere. *Georgius diaconus protēdicus scripsit graece epitomen logicis Aristotelis, Parisiis in 8uo apud Vascosanum 1546. Nescio an is auctor sit eodem, qui et Georgius Pachymeres, cuius opera graece in epitome biblioth. Gesnerianae continentur: idem enim et unus est Georgius, epitomes logices auctor et aliorum operum, quae Pachymeris a Gesnerianis epitomatoribus tribuuntur.*

2. Eiusdem, de *lineis inscrobilibus* Paraphrasis, inter Aristotelis opera sub Aristotelis nomine edita est Basileae 1531. in fol. et alibi postmodum ex interpretatione Iacobi Schenchii ***) Georgio restituta graece et latine in editione Casauboniana anno 1597. in 8uo et 1646. in fol. Coloniae Allobrogum, ubi additur, ex nonnullorum opinione Paraphrasin illam Georgio tribui: cuiuscunque tamen illa est, digna est et Georgio, et quae inter Aristotelis opera censetur, indigna tamen, quae Aristoteli tribuatur. Vidit id Henricus Stepha-

*) Graece superest MS. in variis bibliothecis, ut in Coislina, teste Montfaucon pag. 222. Versus, quos Pachymeres ipse Epitomae huic suae praefixit, exhibet Allatius infra p. 372. *Fabr. Codd. supra ad vol. VII. p. 783. memoratis add. cod. bibl. Citzensts. De cod. Buar. cit. quondam CLXX. postea XCVII. et cod. quondam CLXXI. postea CCLXXIV. (qui continet prooemium, in edit. Basileensi 1560. fol. frustra quaesitum,) v. cel. Hardt. in Aretini Beyträgen etc. 2. 1804. part. 6. p. 7. sqq. et 2. 1805. part. 9. p. 259. Vterque uero cod. Parisios missus est, vi belli. Conf. supra ad vol. III. p. 209. not. 20. et p. 210. Harl.*

**) Sine anni nota, edente Ioachimo Camera-

rio, qui adiunxit Nicephori Blemmidae scriptum breue de quinque uocibus, quod incipit: ἡ φωνὴ ἢ ἄνθρωπος ἐστὶν ἢ ἄνερθρος. Et anonymi διὰ ληφον περὶ τῆς καλαμένης λογικῆς τί τε καὶ ποῖόν τι ἐστὶν. Incipit: τῆς φιλοσοφίας τῆς τῆς γνώσεως γίνα, nec non anonymi μέθοδον αἰς τὰς τροπὰς τῆς φιλοσοφίας, qua sex definitiones philosophiae a Pythagora, Platone et Aristotele traditae, philosophiae item diuisio in theoreticam practicaeque et quatuor methodi dialecticae per diuisionem, definitionem, resolutionem et demonstrationem explicantur.

**) Schegkii. Confer, si placet, quae de hac Pachymeris paraphrasi, et de libro Aristotelis ipso, quem H. Stephanus primus restituit, dixi lib. 3. c. 5. §. 28. [vol. III. p. 261.]

phanus epistola ad Petrum Victorium, quam Aristotelis et Theophrasti scriptis quibusdam praefixit, ²²⁾ plus tamen nimio scriptioni detrahens. *Mirum est vero exstitisse illos homines iam παρχαίς, ut cum Παχυμερείς paraphrasin in librum Aristotelis περὶ ατόμων γεωμετρῶν haberent, ipsum se Aristotelis librum habere persuaderent. Quam multa enim vel in ipso limine reperiantur, ex quibus id a lassore etiam dormitante deprehendi facile poterat? quas certe apud homines adeo παρχαίς, ut dixi, λεπτομερῶς explicare me pudeat.*

[P] 3. *Paraphrasis porro in uniuersam Aristotelis philosophiam* ²³⁾ graece manuscripta uidebatur in bibliotheca Antonii Augustini cod. CCVI. *Georgii Pachymerae libri XI. de philosophia. Primus respondet Organo Aristotelis. Secundus libris physicorum. Tertius libris de coelo. Quartus libris de Ortu, et Interitu. Quintus Meteoris. Sextus libro de partibus animalium. Septimus libris de motu, et incessu animalium. Octauus libro de sensu, et sensu. Nonus libris de generatione animalium. Decimus libris metaphysicorum. Undecimus Ethicis ad Nicomachum. etc.* [P] *Index Augustanus, Blemmidas, et Georgii Pachymerae epitome philosophiae complectens logicam, ethicam, physicam. Compendium hoc philosophiae quid contineat, adnotauit nescio quis. Ἰστέον οὖν, ὡς περιέχει ἢ παρεῦσα πραγμάτων βιβλία δώδεκα, φέροντα μὲν τίτλους μζ', κεφάλαια δὲ σλ'. τὰ τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἀπείρου, ὡς ἐν τῷ πρῶτῳ περιέχοντα θεωρημάτων. Aduertendum est praesens opus continere libros duodecim, libros titulis quadraginta septem finiri, in capita 435. ²⁴⁾ diuisos; quae Aristotelica uniuersas philosophias speculationes breuissime complectuntur.*

4. *Eiusdem in omnia Dionysii Areopagitae opera, quae exstant, Paraphrasis edita est graece Parisiis apud Guilielmum Morellum 1561. in 8uo. cum Dionysii operibus, ²⁵⁾ et rursus apud Claudium Morellum 1615. in fol. Nunc demum graece, et latine ex interpretatione Baltassaris Corderii in officina Plantiniana Baltassaris Moreti 1634. in fol. Opus inscripsit Athanasio Alexandrino patriarchae ²⁶⁾ cuius ille hortatu laborem adgressus fuerat, cum Constantinopolim aduenisset. Nec ullam causam video, cur inscriptio praefixa Paraphrasi delenda sit, qua dicitur, auctorem illum manus operi admouisse hortatu Athanasii patriarchae Alexandrini tunc uiuentis, ut uult Posseuinus, et ante Posseuinum Baronius in praetermissis ad Tomum secundum, quum scribit: *Quamobrem reiiciendus est commentitius ille titulus, qui adfixus est eiusdem Paraphrasi in eiusdem Dionysii epistolas, quo dicitur, auctorem opus illud adgressum esse hortatu S. Athanasii patriarchae Alexandrini, tum agentis Constantinopoli. Miratus sum equidem, virum eruditum Godefridum Tilmannum, qui [P] eandem paraphrasin latinis edidit, et longam disputationem pro iisdem scriptis elaborauit, haec adeo mani-**

²²⁾ A. 1557. 8.

²³⁾ Haec Paraphrasis ab epitoma philosophiae Aristotelis, de qua supra, sect. 1. nequaquam diuersa. [Ideo plura omisimus. *Hart.*]

²⁴⁾ 255. [f. 238 v. *Bahl.* ed. Aristotel. opp. tom. 1. p. 166. *Hart.*]

²⁵⁾ Separato volumine prodit Pachymeriana Dionysii Paraphrasis a. 1561. Deinde a. 1562. 8.

S. Maximi scholia atque Encomium Mich. Syn- celli in Dionysium, et Dionysii martyrium: denique Dionysius ipse eodem anno typis nitidis et luculentis. *Fabr.* Conf. supra, vol. VII. p. 12. et 13. ac p. 782. *Hart.*

²⁶⁾ Hic fuit ab a. 1251. ad 1262. Vide Eusebium Renaudotum in historia patriarcharum Alexandrinorum, Parisi 1703. 4. p. 600.

manifesta non cognouisse, nec etiam correxisset. Quonam pacto, rogo, potuit ea scripsisse Georgius tempore S. Athanasii, si in illis commentariis meminit auctor haeresum Nestorii, et Eutychetis, quae post multos annos ab Athanasii obitu emerferunt? Nec est, quod de secundo Athanasio eidem episcopo Alexandrino ea potuissent intelligi, qui sedere coepit anno Domini 489. longe ante etiam quam viveret Pachymerius, fuitque ille non sanctus, sed haereticus, et Acephalorum patronus. Et, qui Baronium excipit, Vincentius Riccardus comment. ad orat. 6. Procli archiepiscopi Constantinopolitani. Et ibi Georgius Pachymerius, qui quidem minime floruit S. Athanasii magni Alexandrini episcopi tempore, ut perperam in eius commentariis praenotatur. Nam in comment. ad epist. 3. et 4. ad Caium contra Nestorium, et Nestorianos inuehitur, et in epist. 6. contra Nestorium, Apollinarium, Eutychetem, et Dioscorum, qui sane multo post S. Athanasium fuere. Eutyches; et Dioscorus in IV. vniuersali concilio Chalcedonenfi damnati fuere, at S. Athanasius tempore I. concilii Nicaeni floruit. His enim iisdem temporibus, quibus Pachymerius floruit, Athanasius patriarcha Alexandrinus vivebat, qui eam ad diuini operis interpretationem extimularat. An quia semel patriarcha in eo throno sederat Athanasius nomine, non potuit alius, subsequutis temporibus eodem nomine ecclesiae illi praeesse? At sciant praeter hunc Pachymerae σύγγραφον, alios etiam a magno illo Athanasio diuersos,²²⁾ vt ex catalogo illorum patriarcharum colligitur, quod nec Baronius negat, rexisse. Et eo ipso tempore rexisse constat aperte ex eiusdem Pachymerae historia, pluribus locis. Nec obstat sancti nomen praefixum. In ea etenim ecclesia etiam scelestissimis, sanctitatis nomen tributum adnotabam in Eustachio Antiocheno de Eusebio Caesariensi,^{a)} et alibi; quod postea et apud occidentales obseruauit. Haberi hanc paraphrasim manuscriptam in bibliotheca Vaticana tradit Gesnerus: et Medicaea Posseninus in indice: et Gallica, indices manuscripti. Vincentius Marinerius Valentinus epist. ad Franciscum Dazam anno 1636. edita, scribit, se commentarios Pachymerae in Dionysium Areopagitam in linguam latinam vertisse.

[P] 5. Scripsit praeter istam dicta historiam sui temporis, quam orditur a temporibus Michaelis Palaeologi,^{b)} sub quo vixit. Illa, sed mutila asseruatur in bibliotheca Augustana cod. XIX. Plutei 5. ex cuius codice, carie confecto ac mutilo excerpta quaedam exhibuit Wolphius post Nicephorum Gregoram. etc. etc.

6. Eius.

²²⁾ Athanasius Petri Moggi successor eiusque defensor haereseos cognomento Celetes siue herosus ab a. 490. ad 497. Vide Renaudotum p. 125. et Laur. Zaccagnii praefat. ad collectanea monumentorum veterum p. LXIV.

a) Eustachio Antiocheno in Hexaem. statim sub initium Eusebius τῶν ἀγίων τῶν. Sed ex hoc ipso rectius colligas, id scriptum non esse Eustachii veteris illius Antiocheni, cui Eusebius non erat sanctus, sed haereticus.

b) Libris XIII. distincta incipit a tempore nati Michaeli palaeologo a. 1258. Andronici palaeologi (senioris) et desinit in a. 1308. qui fuit annus

aetatis eiusdem Andronici XLIX. imperii XXVI. Confer, quae de hoc historico Pachymeris opere dixi volum. VII. p. 775. sqq. [vbi plura, vel ex Allatio, iam sunt prolata.] et p. 524. [add. Nicerson. Memor. erudit. ex versione Baumgartenii german. tom. I. p. 238.] Montfauconus in bibl. Coisliniana pag. 209. memorat codicem MS. cui addita versio latina libri primi, diuersa ab edita Possiniana et scholia. Idem in palaeographia graeca p. 79. meminit MSti regii codicis Paris. exarati a. 1448. quem cum editione Romana Graecolat. Petri Possini Rom. 1666. 1669. fol. 2. vol. conferre suadet Boissin p. 760. ad Niceph. Gregoram.

[P] 6. Eiusdem *epistolas graecas* alicubi in Italiae bibliothecis exstare, tradit Gesnerus, quas licet anxius perquisierim, ad hunc diem nullas inueni. [v. supra, vol. VII. pag. 786.]

7. Plura etiam in rhetoricis ingenii experimenta non omnibus obuia edidit, digna tamen, quae diu non lateant, sed bono publico, et adolescentium potissimum ad eloquentiam viam sibi parantium publicentur; eorum indicem, vt ab humanissima, et bono literarum natis Puteanis accepi ex cod. DCCCLXXXIII. bibliothecae regis Gallorum hic interponam.

8. Γεωργίῳ Δικαιοφύλακῳ καὶ Πρωτεδικῷ τῷ Παχυμέρῳ μελέται εἰς τὰ προγυμνάσματα, καὶ εἰς τὰς τάξεις. α) Μῦθος, Georgii Dicaeophylacis [P] et Proteclidii Pachymerae in progymnasmata, et status exercitamenta. Fabula. P. Ἀρότε καίρεος ἦν, καὶ γεωργοί.

β) Διήγημα τὸ κατὰ τὸν Ὀδυσσεά. *Narratio de Ulyssæ.* P. συνέβη ποτὲ καὶ ἔπι τὴν Ἴλιον.

γ) Διήγημα τὸ κατὰ τὴν κεκαυμένην ζώνην. *Narratio de zona torrida.* P. ἡ τῆς θρακίης ζώνης περὶ θέλων.

δ) Χρεῖα λογική. *Chria, quae tantum sententia constat.* P. Χαλερῶν ἔφη πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐν μόνῳ τῷ Φρονεῖν εἶναι.

ε) Γνώμη Δημοσθένεος. Δεῖ δὴ χρηματίων, καὶ ἀνευ τέτων εὐδὲν εἶναι γενέσθαι τῶν δεόντων. *Sententia Demosthenis. Opus est pecuniis, et sine his, nihil, quod opus factu sit, fieri nequit.* P. ἔτιωσ ἀρεὰ τῷ Δημοσθένει ὁ αἶνος ἦν ἱκανός.

ς) Ἀνασκευὴ τῆ περὶ τῆ ῥόδου διηγήματος. *Destructio. Narrationem de rosa nullo modo verosimilem esse.* P. εἴπερ ἀληθείας εὐδὲν ἀσφαλέστερον.

ζ) Κατασκευὴ ἐκ τῆ ἐναντίας τῆ διηγήματος τῆ κατὰ τὸ ῥόδον. *Affertio, narrationem illam verosimilem esse.* P. ἔγωγε μὲν Φιλῶν.

η) Κοινὸς τόπος κατὰ λοιδορίας. *Locus communis contra maledicum.* P. ἄνδρες δικασαί, λόγων ὀλίγων πεπαιδευμένων.

θ) Ἐγκώμιον Αἰάντος τῷ Τελαμωνίῳ. *Laudatio Aiacis Telamonii.* P. εἰ μὲν ἦν τὸν ἀπαντα βίον.

ι) Ψόγος τῷ Παρίδῳ Ἀλεξάνδρου. *Vituperatio Paridis Alexandri.* P. οἶδε τις καὶ κέρδος ἀπὸ κακίας.

ια) Σύγκρισις ἐλαίας, καὶ ἀμπέλου. *Comparatio oliuae et vitis.* P. καὶ τὰ φυτὰ παρῆροικίαν ἀδήλοισι.

β) Ἡθοποιία. τίνες λόγους ἔπει Φειδωλὸς ἀναγκαζόμενος ἐστῆν ἑτέρας καλέσαντας πρότερον. *Ethoropia. Quasi dixerit avarus, cum cogeretur eos in convivium vocare, qui eundem prius convivio exceperant. P. Φεῦ ὡς λαμπρὸς ἐσιάτωρ ἐγὼ, καὶ πρὸς τὰ δεύπνια.*

γ) Ἐκφρασις τῆ Ἀύγουστειῶνος. *Descriptio Augustionis.* P. τὸ τῆ Θεῆ τέμενος· ἡ σοφία πολλαῖς μὲν καὶ παντοδαπαῖς.

δ) Θέσις, εἰς πλευσέον. *Propositum. An nauigandum.* P. καλὰ μὲν καὶ τὰ αὐθιγῆν δῶρα τῶν πόλεων τοῖς ἐποίκοις.

[P] ε) Κατηγορία νόμου τῆ κελεύοντος, τὸς ἀπὸ ναυαγίου καταίροντας πε σκυλευέσθαι παρά τῶν ἐκῆ. *Accusatio legis praecipientis, naufragium passos, et adpellentes in aliquem locum, ab iis, qui inibi sunt, spoliandos esse. P. ἐγὼ δὲ αἰδῶ καὶ νόμον-συνιστάντας πολιτείαν ἀσπείζομαι.*

ς) Εἰς τὸ ἐναντίον. περὶ τῆ τοιῆτε νόμου καὶ τῆς τοιαύτης συνθέσεως. *Oppositum de eadem lege et compositione.*

ζ) Σκηπτῆ κατενεχθέντος. εὐρηγταρ χίλιαυ πανοπλία ἐν τῇ τῆ Περικλῆος οἰκίᾳ, καὶ κρινεται τυραννίδος ἐπιθέσεως. μελετῶμεν τὸν Φεύγοντα, ὅς καὶ ὡς στρατηγὸς λέγεται, καὶ ὡς βήτωρ διισχυρίζεται. ἡ σάσις σοχασμός. *Istu fulminis in Periclis domo mille armorum adimentata sunt, et in iudicium vocatur de tentata tyrannide. Declamet reus, qui ut exercituum dux sermonem concipit, et ut orator contentionem init. Status est consiliarius. P. ἔδὲν ὡς εἶκεν ἐστὶν ἀνδρὸς συκοφάντα βαρύτερον.*

η) Φιλόσοφος ἔπεισε τύραννον καταδέσθαι τὴν τυραννίδα, καὶ αἰτᾶ τὸ γέρας τῶν τυραννοκτινῶν. ἀντιλέγεται δὲ παρά τινῶν. καὶ μελετῶμεν τὸν Φιλόσοφον. *Philosophus suadet tyranno, tyrannidem deponere, et praemium postulat tyrannicidarum: denegatur illi ab aliquibus. Declamat philosophus.*

θ) Ζωγράφος ναυαγία γράψας, καὶ περὶ τοῖς λιμέσι κήσας, μὴ καταίροντων ναυτῶν κρινεται δημοσίων ἀδικημάτων. *Pictor naufragii a se depictas tabulas in portibus adripserat, quum nautae non adpellerent, publicorum criminum reus fit. P. ἔδω ποτὲ καὶ ζωγράφον δημοσίων ἐγκλημένον παρελθεῖν ἐνθάδε.*

κ) Στρατηγὸς πυρπολήσας τὰς ναῦς, ὡς ἔξω χρεῖας δοξάσας, καὶ διὰ ταῦτα νικήσας, κρινεται δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμεν τὸν Φεύγοντα. *Dux exercitus, contentatis nauibus tum inutilibus, et hostibus postmodum debellatis, publicorum criminum reus fit. Declamet reus. P. ἐγὼ μὲν καὶ γέρας ὑπελάμβανον ἀνδρας ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κομίζεσθαι.*

κα) Ἐν

c) Haec Augustalis in templo Sophiae CPolitani descriptio graece edita a Boiuno ad Gregoriam p. 764. e codice MMMCXIX. regis christianiissimi. De Augustone vide Góarum: notis ad Codinum p. 130.

κα) Ἐν τρισὶν ἡμέραις νόμος ἐκέλευε περὶ πολέμου βεβηύεσθαι. Ἐλάττωσαν κατὰσχόντος Φιλίππου, συμβεβηυὸς Δημοσθένους αὐθιμερόν ἐξίεναι, καὶ μάχεσθαι. σύστασις πραγματευτική. *Tribus diebus ex praescripto legis de bello faciendō consulendum erat: quum Philippus Elatiam occupasset, Demosthenes hortatur, eodem die urbe exire, et pugnam experiri. Status negotialis. P. περὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω προσήκειν ὑμῖν τῆ πρὸς Φίλιππον ἀγωνίζεσθαι.*

κβ) Ἀριστεύσας τις ἤτησεν εἰς τὸ γέρας πολίτη Φόνον· δέδωκεν ἡ πόλις· εὐρηται προσαπекτονῶς αὐτὸν, καὶ κρίνεται Φόνος. μελετῶμεν τὸν κατήγορον. [P] *Quum in bello quispiam optime se gessisset, praemium sibi dari postulavit, civis caput. Urbs concessit; quum ante imperatum praemium occidisset, de homicidio postulat. Declamet accusator. P. τῆ μὲν ἀριστείας ὦ νεανίσκε πολλὰ δὲ καὶ τῆ παντός μίμφοσθαι.*

κγ) Πολέμου ἔντος καὶ πολιορκίας ἀνελθῶν τις ξένος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἤρξισεν, νόμος κελευόντος μὴ ἀνιέναι ξένον ἐν τοιούτῳ καιρῷ καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. *Premente bello atque obsidione, advena quidam adscenso muro prima praemia meretur. Verum tamen, quum lex prohiberet, ne quis advena tempore belli murum ascenderet, de violatione legis postulat. P. ἐγὼ μὲν ὦ ἄνδρες, καὶ πρὶν εἰς ἀπολογία καταστήσῃ.*

κδ) Νόμος, τὸν ἀποκήρυκτον μὴ μετέχειν τῶν πατρῶων. καὶ πάλιν ἄλλος, τὸν ἐπιμένοντα χειμαζομένην νῆϊ δεσπότην εἶναι τῆς νεῆος. ἀποκήρυκτος ἐπέμνε πατρειδὶ νῆϊ χειμαζομένη, εἰργεται αὐτῆς ὡς πατρῷας. μελετῶμεν τὸν ἀποκήρυκτον. *Lex est, abdicatus in paternis partem non habeat. Et alia, qui in naui tempestate iactata perstitit, domus sua est. Abdicatus in paterna naui protellis obruta perseveravit; ab eius tamen possessione, quod paterna sit, abigitur. Declamet abdicatus. P. εἰ καὶ ὁ ἐμὸς σφωτέρων θέλων ἴσως πρῶττεν τῶν ἄλλων.*

κε) Νόμος, τὸν ἐκ πόρνης γεγονότα μὴ λέγειν ἐπὶ τῆ βήματος. ἐκ πόρνης τις γεγωνὸς κωλύεται λέγειν. μελετῶμεν τὸν ἐκ πόρνης⁴⁾ γεγονότα. *Lex ait, ex meritoria muliere satius, ne ex suggestu concionetur ad populum; ex meritorio viro quidam natus a concione abigitur. Declamet, qui ex meritorio natus est. P. εἰ καὶ λέγειν ἐπὶ ἐκκλησίας κωλύομαι παρὰ τῆ θραυμασῆ τέττε καὶ πιθανῆ ῥήτορος.*

κς) Ἐταίρα, χρυσία εἰ φορεῖη, δημοσία ἔστω. πεφώραται τις ἑταίρα φορεῖσα χρυσία, καὶ δημοσίαν τίς φησὶν ἀπὸ νόμων εἶναι. ὁ δὲ παρῶν ἔτος, ὃν μελετῶμεν, ἐκ αὐτῆν εἶναι δημοσίαν φησὶν, ἀλλὰ τὰ χρυσία προπαροξυτονῶς ἀναγινώσκων. *Metrica aurea si gestauerit, publica sit: deprehensam meretricem aurea gestantem ex legibus contenditur publicam esse. At, qui declamat, non eam publicam esse, sed aurea, immutato accentu adferit. P. μισθῆ μὲν, εἰ δὲ δώρων ἕνεκα ταύτην τὴν γραφὴν ἐνεσησάμην ὑπὲρ τῆς τέως δοκίσης ἀτίμης.*

κζ) Αἱ ἐπίλοιποι παρὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀντιθετικῶν τρεῖς, τὸ ἀντέγκλημα, καὶ μετώστασις, καὶ ἡ συγγνώμη, καὶ πρῶτον ζήτημα τὸ ἀντέγκλημα· ἀριστεύς πορνεύοντα τὸν

τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε, καὶ Φόνε Φεύγε. μελετῶμεν τὸν ἀριστία. Praecomparationis, sine compensationis, tres alii sunt adsumptiuorum [P] status; recriminationis, translationis criminis, et deprecationis. Et prima quaestio recriminatio. Victor, et de patria bene meritus scortantem filium interemit, et in ius vocatur. Declamet de patria bene meritus. P. τῆς μὲν ἡμῆς ἀριστίας πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ δείγματα.

κη) Τριακόσιοι νύκτωρ τῶν πολεμίων ἀποδράντες, καὶ πρὸς ταῖς πύλας τῆς πόλεως γενόμενοι ἐπέτευον τὸν στρατηγὸν ἀνοῖξαι τὰς πύλας τῆς πόλεως εἰς τὸ εἰσελθεῖν καὶ σωθῆναι νόμου ὄντος, μὴ νυκτῶρ τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, ἐκ ἠνοιξεν ὁ στρατηγός. Φθάσαντες οἱ καταδιώκοντες ἀνέβλον αὐτούς. καὶ κρίνεται ὁ στρατηγός τῶν δημοσίων ἀδικημάτων· μελετῶμεν τὸν κατήγορον. Noctū tertium ex hostibus profugi, cum ad fores urbis pervenissent, ducem deprecabantur, ut illis foribus apertis pro incolumitate ingressus in urbem pateret: quum lex prohiberet, noctū fores referari, dux non aperuit. Deprehensū interim a persequentibus interfectione deleti sunt: et dux publicorum criminum reus fit. Declamet accusator. P. μηδεὶς ὄπαρὸντες νομίση βασκαίνοντάς με τῆς δόξης τῶ στρατηγῶ.

κζ) Στρατηγός ἀλόως παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ πολὺ βασανιζόμενος εἰπὼν τὰ τῆς πόλεως ἀπόβητα. ἐπ' ἀναγκασθεῖς, καὶ ἐξεσπῶν ἀπολύεται καὶ τῶν βασάνων, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἐπανελθὼν παρὰ τῶν ἰδίων κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμεν τὸν στρατηγόν. Quum diutinis tormentis secreta urbis hostes a duce deprensos deponerent vi tandem exculpunt, ideoque ille et foruitate, et tormentis liberatur. Reversus in patriam a suis publicorum criminum reus fit. Declamet dux. P. ἔδες θανεῖν παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ τῶν βασάνων, ἀνδρες, πρὶν ἢ δοῦναι λόγους πλημμελείας παρ' ὑμῖν ἀναγκάζεσθαι.

§ Scripsit praeterea carmina de vita sua, cuius ipse meminit in historiis libro 30. cap. 14.

[P] 9. Eiusdem, de quatuor mathematicis scientiis. In biblioth. regis Gallorum. An opus idem *) cum Pfelliano edito, vel diuersum?

10. Seruatur praeterea penes me eiusdem opusculum graecum περὶ κατασκευασίας καὶ ἐξεργασίας τῶν ἐπιχειρημάτων. De apparatus, et constructione argumentorum. P. πᾶν κατασκευάζεται δι' ἐξ. Breue illud quidem, sed succo plenum.

[P] 11. Nec non eiusdem πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι διὰ τῆτο λέγεται, πνεῦμα υἱοῦ διὰ τὰ ὁμοούσιον, ἢ διὰ τὸ χορηγεῖσθαι ὑπ' αὐτῆ τοῖς ἀξίαις. Ad eos, qui dicunt, propterea dici spiritum filii, quod eiusdem cum eo substantiae fit, vel quod ab eo dignis exhibetur. Leges illud graece, et latine a me conuersum in meo syntagmate, f) de vtriusque ecclesiae, occidentalis atque orientalis, perpetua consensione.

Απ.

e) Ut diuersum memorat Lshbete p. 117. bibl. nouae MSS. [add. supra, vol. VII. p. 786.]

f) lib. 2. cap. 2. §. 19. pag. 517-522. et in

Allatii Graecia Orthodoxa tom. I. pag. 350-395. Fabr. v. supra, volum. XI. pag. 397. §. VII. Harl.

An recte de fide fenserit? Possuinus erga romanam ecclesiam non bene adfectum fuisse tradit, ideoque circumspicte legendum, idque ex capitibus latinis, ex eius historia adiunctis Gregorae deprehendit. *Petrus Halloix* quaest. 2. de scriptis Dionysii Areopagitae, vere catholicum vocat; falso utique elogio. Non potuit enim esse catholicus, qui schisma propugnauerit, ^{g)} et contra romanam ecclesiam, scripto etiam defenderit, et in eam saepius oblatrarit, ut ex eius historia liquido constat. Pachymerae obitum Manuel Phile in carminibus non ineleganter deploravit. *Allat.* Versus, quos adtulerat h. l. *Allatius*, reperiuntur MSSi *Florent.* in bibl. Laurent. codd. XIX. nr. 187. plut. 32. et XXII. nr. 2. plut. 86. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. tom. II. p. 166. et III. 366. formulis autem typographicis eos gr. et lat. describi fecit atque illustravit *Gottlieb Wernsdorf* in edit. *Manuelis Philae carmin.* graecor. Lips. 1768. 8. p. 314. sqq. Hinc eos repetere nolui. *Hart.*

[P] XLVIII. GEORGII PHOBENI, Thessalonicae Dicaeophylacis, leguntur paucissima *περί Υποβόλης, de Hypobolo*, siue donatione propter nuptias. P. τὸ ὑπόβολον, ὃ καὶ προγαμιαία καλεῖται δωρεὰ, ἰδίαι τις συμφωνία ἐστίν, ὡς περὶ καρπὸς τῆς προικὸς συμφωνούμενος ἀπαιτεῖσθαι. διὸ καὶ ὑπόβολον λέγεται, ἔχει δὲ τῆτο τὸ προνόμιον. In biblioth. regis Gallorum MS. cod. MDCCCLX. et Vaticana cod. DCCCLII. Nec non alius eiusdem tractatulus *περί Κάσσης.* *De Casso.* P. ἡ τῆ κάσσης σημασία Ῥωμαϊκὴ ἀποτοχίαν δηλοῖ. *Allat.* Conf. infra, vol. XII. p. 483. et 564. vet. ed. — *Christi. Frid. Pohl.* ad Ios. Mariae Suareffi Notit. Basilicorum, Lips. 1804. 8. p. 141. not. k. vbi ex inscriptione cod. MMCCXXVII. in bibl. publ. Paris. *περί ὑποβόλης τῆ Δικαιοφύλακος Θεσσαλονίκης Γεωργίου τῆ Φορβηνῆ* colligit, nomen eius scribendum esse *Phorbenus*. (atque *Ge. Phorbenus* etiam nominatur in *Bachii* hist. iurispudrom. ed. V. Stockmanni, libr. IV. cap. 2. §. 11. p. 653.) Idem *Pohl.* animaduertit, *Io. Gothoffr. Sammet.* in diss. de Hypobolo §. IV. p. 16. et VIII. p. 29. sqq. coniecisse, illum post Eustathii Antecessoris tempora vixisse. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XVII. nr. 28. plut. 59. nominatur *Georgius Phobenus*, cuius libell. inscribitur: — Γεωργίῳ τῆ Φορβηνῆ εἰς τινὰ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀσαφῶν, ἢ διχῶς νοουμένων, ἢ ἀμφιβαλλομένων et post titulum, *περί ὑποβόλης* initium est idem, quod *Allatius* retulit. Idem opusc. de Hypobolo, et aliud *περί Κάσσης* sunt *Venet.* in bibl. Marc. CLXXIV. v. cat. codd. gr. Marc. p. 102. *Hart.*

XLIX. GEORGIUS PELAGONIVS Gregorii Palamae rabiem circa eadem tempora ^{h)} scripto edito compressit, quod in bibliotheca Ambrosiana Mediolani legitur. τῆ σεφωτάτε καὶ λογιωτάτε Γεωργίῳ τῆ Πελαγονίῳ κατὰ τῆ Παλαμά. *Sapientissimi, et erudi-*

I 3

g) Passim eo nomine in Pachymerem *Allatius* inuehitur, ut de consensu lib. 2. cap. 15. §. 15. p. 781. et lib. 2. cap. 2. §. 11. p. 509. fauet utique schismaticis, causam eorum ubique etiam recte sentientium sermone labefactam, quamuis nulla occasio sit, nec obscure tuetur. Idem tamen finitimus accuratissimusque rerum acui sui Byzantinorum scriptor dicitur a Stephano de Altamura

siue Michaelle le Quien in panoplia contra schisma Graecorum p. 369. Georgii Pachymeris *responsionem ad calumnias Georgii Cyprii* citat *Nic. Comnenus* p. 257. praenot. mystagog. Eiusdem *suggestionem de officio diaconi patriarchalis*, p. 398.

h) Circa a: 1354.

eruditissimi Georgii Pelagonii contra Palamam. P. εἰ πᾶν μέτρον ἀρίστον, ὡς αἱ τῶν σοφῶν Φασὶ γυνῶμαι.

L. De GEORGII TRAPEZVNTII patria, vita, et studiis habe tibi haec ex elogijs Pauli Iovii: Paternam originem a Pontica celebri vrbe traxit; licet in Creta natus^{d)} esset, Trapezuntii sibi nomen, quia ad Trapezuntem Cappadociae urbem genus paternum referebat, adsciuit, vt Gyraldus^{e)} putat, veritus veteris poetae Epimenidis^{f)} versiculum, [P] quem et aemulatus est alter poeta Callimachus.^{g)} Quum felice stylo graeca in latinum verterentur, Romae fere primus Graecorum habitus est. Plura enim ex graecis latina fecit, nec infeliciter. Ingenio fuit acri, viuido, licet in alios iniquiore. Et praeter vnum Aristotelem, quem ipse veluti numen venerabatur, ceteros omnes, sed Platonem praecipue, acri ac maledico dente dilaceravit. Hinc multorum odia, sed Bessarionis potissimum^{h)} calamum in se concitavit, et, quum eorum impetum ipse sustinere non posset, praesidijs illi vndique ad vitam sustentandam a potentioribus hostibus interclusis, misere vitam agere coactus est. Et sane tantarum simultatum turbine oppressus pene occubuisset, ni rex Alfonso, quod Andreas illius filius in praefatione Ptolemaica ad Sixtum pontificem refert, Neapolim aduocasset, et in annos singulos desponsa pecunia non mediocri, comiter benigneque suscepisset. In exacta senectute repuerascens, et memoria tantarum rerum perditam, vt de eo quoque refert Raphael Volaterranus lib. 21. qui ante memoriam amissam iam senem puer audiuerat docentem, in vrbe solus detrito in pallio, pileatus, et nodoso scipione iam iam ruituri corporis membra sustinens oberrabat; iuxta Mineruae habitasse ferunt, in qua et mortuus sepelitur: et ne tanti viri nomen vna cum ipso tempore elaberetur, marmorea inscriptione figitur. Sed heu rerum fata, lapis ille omnium oculis dum e Sceuophylaceio ecclesiam ingrediuntur, prostat. Inscriptio attritu pedum obambulantium hominum abrasa, tempore, et eo non ita longo aufugit, adeo vt praeter vnus Trapezuntii nominis vestigia, caeca inscriptio sensim evanescens, auolarit. Extrema senectute doctrinam

d) A. 1396. [aut potius 1395. v. Zeni diff. Vossiane mox citand. p. 3. et Nicéron. l. citando p. 22.]

e) Lilius Gyraldus de poetis sui temporis lib. 2. p. 63. [l. dial. 1. opp. tom. II. p. 553.]

f) Κρήτης ἀπὸ Φειροῦ, quod ex Epimenide repetit Callimachus hymno in Iouem v. 8. Ob eandem causam Andreas Eudaemon Ioannes Cretensis dici noluit, sed Cydonius; non, quod Cydonii non sint Cretenses, verum ne probro pateret, quod ei obiicit Casaubonus Exerc. 1. ad Baron. c. IV.

g) Cum nomine tamen, (vt verbis vtar Boergeri p. 112. libri paullo post citati,) neque ingenium, nec mores deposuit facile, vaser, si quid iudico, subdulus, et cum alterius dedecore decoris adpetens, laceffendis alijs, iisque summis,

promptus, nimius sui, parcus aliorum admirator, cuncta, modo summa, expertus ultra vires. Harl.

h) Cardinalis Bessarionis, Valla iudice, Latinarum Graecissimi et Graecorum Latiniissimi in calumniatore Platoni libri quatuor lucem viderunt Venetijs apud Aldum 1516. fol. vna cum eius correctione librorum Platoni de Legibus a Trapezuntio versarum, et libro de natura et arte aduersus eundem Trapezuntium et Plethonem pro Theodoro Gaza. In huius libri capite tertio ait Bessarion, odium ab eo tempore conceptum in se fuisse a Trapezuntio, quo Theodorum Gazam in doctrina praeponendum ei censuisset. Fabr. Conf. supra, vol. XI. p. 422. sqq. p. 428. not. hh. in primis p. 422. sect. 18. et infra Allatium ad sect. 8. et 20. Harl.

nam suam vniuersam obliuioni tradidisse, *) et anno 1486. decessisse Genebrardus in Sixto IV. et Gualterus ad saeculum XV. narrant. *) Iacobus Gordonius [P] in opere chronologico anno 1454. fuisse Romae gymnasio praefectum, docuisse rhetoricam, et morbi grauitate oblitum proprii nominis. *) Rhodiginus lect. antiq. lib. 21. cap. vltimo, ob libros in Platonem compositos, et conuitia in eum iacta, *Caenotimonem*, atque *Erynnim* nuncupatum, ea insigniter a Bessarione fuisse proficissum.

n. Scri-

o) Quod tamen ab inimicis fictum esse, Niceron aliique suspicantur. *Harl.*

p) [Eum a. 1485. diem obiisse supremum, adfirmant *Petauius* ration. temp. part. I. l. 9. c. 9. p. 397. *Lambec.* in comment. de bibl. Vindob. VII. p. 201 Kollar. not. 2. vbi *Lambec.* „etiam, plura, inquit, de eodem Georg. Trapez. vt et eius effigiem aeri incisam, vide in *Analect. Vindobon.* tom. I. pag. 1190-1209.“ et *Hadius* de Graecis illustr. E. Gr. — instauratoribus, (vbi in cap. IV. p. 102-135. vitam ac scripta illius persequitur,) p. 108. vbi disertis verbis, „obiit, ait, Romae, non ante Gazam, quod existimauit Iouius, qui idcirco illum ante Gazam collocat, sed an. MCCCCLXXXV. aetatis XC. et sepultus iacet in templo, quod olim Mineruae erat, iuxta quod habitabat, honesta domo sibi et posteris extructa ad Diui Mauri minores obeliscos.“ *Mittarellius* in bibl. codd. MSS. monasterii S. Michael. Venet. p. 1143. Trapezuntium, scribit, obiisse anno 88. suae aetatis; saeculi autem a. 1488. *Saxius* in *Onom. lit. part. II. p. 411. sqq.* ad a. 1430. (vbi multos, de Georgio nostro disserentes, excitat,) scribit, eum natum esse a. 1396. et mortuum a. 1486. at circa a. 1430. in Italiam venisse. Contra ea *Zenus* in *Diss. Voss.* p. 3. contendit, Trapezuntium natum esse 1395. d. IV. April. et p. 6. eum mortuum esse docet ante an. 1486. etiam ante a. 1485. quoniam eius filius Andreas versionem *Almagesti* Ptolemaei, a patre factam, quod ab illo ipso, morte praevento, fieri non potuerat, Sixto IV. d. autem XII. Aug. 1484. vita defuncto dedicasset, idemque *Zenus* laudat in eam rem *Dan. Papebrochium* in *Act. SS.* tom. VI. Mail, p. 536. ed. Ven. Hinc in *Fabr.* bibl. med. et inf. latin. III. pag. 56. ed. Mansi obitus Georgii Trapez. collocatur in a. 1484. ante 12. Augusti. *Harl.* — Praeter hos de Trapezuntio consulendus *Fernandus Alfonso Herrera* in eius vita praemissa quinque libris rhetoricorum Trapezuntii, editis Compluri

a. 1511. fol. Io. Iacobus Boissardus de imaginibus parte I. p. 133. *Petrus Lambecius* lib. VI. de bibl. Vindob. p. 278. *Antonius Varillafius* libro quarto anecdoton Florentinorum, gallice editorum lib. IV. pag. 175. *Christianus Fridericus Boernerus* in *diss. secunda de exulibus Graeciae iisdemque literarum in Italia instauratoribus.* Lipsi. 1705. Prae caeteris vero adire iuuabit eruditos auctores *Diarii Veneti, Giornale de' letterati d'Italia* tom. XVI. p. 414-446. qui de Trapezuntio et eius scriptis accurate differunt. *Fabr.* Auctor in *Giornale* etc. a *Fabricio* laudatus, fuit *Apostol. Zenus*, qui ea, quae illi diario litt. passim inseruerat, postea collegit in opere doct. *Dissertatione Vossiana* etc. Venet. tom. I. 1752. — tom. II. 1753. 4. in hoc tomo p. 2-27. (ad quam *diss.* iam aliquoties prouocauit,) vberime disputat de Georgio Trapez. eiusque scriptis, et plura notat suppletque, quae *Ger. Io. Vossius* de historicis lat. libr. III. cap. 7. p. 397. sq. ed. Lugd. Bat. 1651. 4. scripserat. — *Boerner.* cuius *disp.* laudat *Fabr.* commentat. de doctis illis exulibus postea auxit, emendauit et iunctim exhibuit in erudito libro, inscripto: *Chr. Fr. Boerneri* de doctis hominibus graecis, litterarum graecarum instauratoribus liber, Lipsi. 1750. 8. vbi p. 105. sqq. copiose exposuit vitam scriptaque Georgii Trapez. Illi igitur viri doctissimi, *Niceron* in *Memor. erudit. viror.* tom. XI. pag. 22. sqq. ex versione german. Baumgarten. *Fabric.* in bibl. med. et inf. latin. l. c. aliique, quos partim iam antea, partim supra ad vol. XI. pag. 397. not. e. laudauit, otium mihi fecerunt *Harl.*

q) Idem accidisse ferunt *Philippo Decio* ac *Theodoro Bezae*, atque veteri memoria *Orbilio Grammatico*, *Messalae oratori*, *Hermogeni sophistae*, ne alios iam referam a *Carolo Friderico Pezoldo* memoratos in *diss. de obliuione memorabili* Lipsi. 1703.

officina Henrici Petri, haec Billius: *de Trapezuntii versione nihil aliud dicam, nisi eam mihi quidem antea semper valde rudem, et impolitam visam fuisse. Post autem ubi per Ioannem a S. Andrea virum, ut optimum et doctissimum, ita etiam optimorum et doctissimorum librorum copia instructissimum, exemplaris graeci copia facta est, innumeris etiam locis vitiosam: quod quidem lubentius certe nimiae festinationi, quam graeci sermonis ignorantiae tribuendum putarem, nisi nimis multa loca essent, in quibus vix festinationis excusatione, inscitiae notam interpretes deprecari queat. Quae res suspicionem mihi nonnullam inieceret Trapezuntium fortasse versionis huius parentem non esse, nisi in quibusdam etiam aliis eum graeca persaepe non satis assuetum esse comperissem. Vtcumque res se habeat, nouam translationem habes, si nihil aliud, praecedenti profecto, nisi fallor, paulo clariorem, et illustriorem. Sed eam Trapezuntii non esse apertissime ostendit Heribertus Rosveidus de vitis patrum lib. I. in Notis. Extat et alia antiqua versio, quam voluit esse procuratam a Georgio Trapezuntio, cuius nomine editur in editione Damasceni anno MDLXVIII. Basileae ex officina Henrici Petri. Mihi videtur vetus translatio, multo antiquior Trapezuntio. Nam inuenitur ea in manuscriptis membranaceis, et iam ante annos CCC. ea translationis usus est Vincentius in Speculo Historiali supra citato.^{aa)} Trapezunthus vero patrum memoria vixit nondum CL. annis elapsis.*

[P] 8. *Rhetoricorum Aristotelis libros.*^{bb)} Habentur cum caeteris Aristotelis operibus impressis Basileae 1538. Venetiis 1560. et alibi.

9. *Almagesti Ptolemaei libros XIII.*^{cc)} Opus posthumum Basileae apud Henricum Petri in folio. Et haec quidem edita sunt. Quae subduntur ex Nota manuscripta inedita, quod ipse sciam, in latebris abduntur.

10. Inter-

^{aa)} lib. XV. cap. 64. Etiam Petrus de Natalibus lib. X. c. 114. et Iacobus de Viragine historiae Lombardicae c. 175. Confer, quae notauimus vol. IX. p. 757. sq. Diarium Venetum tom. XVI. p. 432. *Fabr. s. Zenam*, in *Diff. Voff. l. c.* p. 10. Plura in hanc sententiam adnotata sunt a Fabric. et a me supra, in vol. VIII. p. 144. sq. et ad vol. XI. p. 473. Add. *Boccat. genealog. deorum IX. 7. et X. 9.* atque *Io. Fabric. in histor. bibl. Fabric. part. I. p. 151. Harl.*

^{bb)} Vide volum. III. huius bibl. p. 222. imprimis p. 305. *Fabr. Conf. Zeni Diff. Voff. l. c.* p. 10. qui plures enumerat edd. *Saxii histor. literar. typograph. Mediolan. praef. p. 10.* et *histor. fol. CLVII.* — De edit. *Basil. ap. Valentin. Cuxion 1522, 4. v. Panzer. A. Typogr. vol. VI. p. 235. nr. 458.* — De edit. *Aristotelis rhetoricorum ad Theodeten* libr. III. *Georgio Trapez. interprete, cum eiusdem Trapez. rhetoricorum libris V. Venet. in aedibus Aldi, 1523. fol. bibl.*

Pinellii, tom. III. p. 31. sq. et infra ad nr. 14. not. i. — *Taurini* in *bibl. reg. in cod. lat. CDIV.* sunt plures *Trapezuntii* epistolae: n. *Indiculus in librum Platonis de republica; praefationes ad orat. Demosthenis; iidemque ad Platonem de republica et ad libros rhetoricorum Aristotelis; tum introductio ad libros magnae Ptolemaei compositionis, atque in eisdem commentaria; v. cat. codd. in. Taurin. p. 98.* vbi inter alia notatur, *cod. manu ipsius Trapezunt. esse exaratum, sed omnia scaterere lituris. Harl.*

^{cc)} *Trapezuntii versio Almagesti* primum prodit Venetiis a. 1515. fol. edente Petro Lichtenstein, Colonienf: deinde a. 1528. fol. ex Lucae Antonii Iuntae officina per Lucam Gaucicum Neapolitanum. Hinc Basileae 1541. fol. cura Hieronymi Gemusaei vna cum aliis Ptolemaei scriptis ex aliorum versione, et a. 1551. fol. recensente Tubingensium mathematico Oswaldo Schreckenfusio. Perotti sinistrum de Trapezuntii labore iudi-

6. *Eusebii de praeparatione euangelica libros 14.* Versionem consecrauit Nicolao V. Edita est saepius cum Eusebio. Ea tamen interpretatio non multi fit a viris doctis, imo a plerisque nec immerito vituperatur. *) Ex Eusebii namque textu multa Trapezuntius detrahit, adeo ut saepe integra capita omittat, et quod nec ipse Trapezuntius excusabit, totum vltimum librum. Quid quod etiam saepe numero ordinem confundit, et ut plurimum perperam vertit, adeo ut, quemadmodum ille dicebat, *Eusebius iam si rediret, illius translationem ex scriptis suis factam esse, aut vix tandem, aut omnino non agnosceret.* Et Lilius Gyrardus de historia Poetarum Dial. 9. *Trapezuntius non Eusebium latine vertit, sed particulas hinc inde decerpfit.* Et Dialogo I. de Poetis sui temporis, *Eusebium licet ad graeci exemplaris fidem non totum expresserit, ut ex graeco codice facile videre potestis, carminibus recte valeat.* Et hanc inter alias causam fuisse scribit *Petrus Halloix* Not. ad cap. 8. Vitae S. Polycarpi non-minimam, ob quam Franciscus Vigerus aliam adgressus fuerit interpretationem, et magnam confectam iudicio in lucem nuper **) emiserit. Sententia de ea versione, Vigeri fuit: *Exstitit ante hos centum annos Trapezuntius homo, et natione Graecus, et latinis insuper literis non mediocriter informatus: qui si horum ad librorum interpretationem quantum eruditionis ac solertiae afferebat, tantum a curis graecioribus temporis et otii conferre potuisset; nobis utique legendi voluptatem, non alterius operas necessitatem reliquisset. At dum, quod ipsemet vel excipit, vel excusat, quum eorum, a quibus urgebatur, desiderio, *) vertendi celeritatem aequare gestiret, Eusebium [P] Eusebio suffuratus est; itaque suo ex sensu, vultum ei speciemque finxit, ut ab eo Trapezuntium verius, quam Eusebium haberemus. Ita capitulum ordinem numerumque mutat, ita sententias, periodos, paginas nonnumquam integras modo interpolat, modo, quod longe grauius est, expungit, ac refecat. Librum certe decimum quintum ne adtigit quidem. Id quod viris etiam doctissimis fraudi fuit, qui quum Eusebii graeca non legissent, postremum hunc librum periisse crediderunt. Ostenderat Grynaeus quidam homo, ut aiunt, haereticus, velle se tam inueterato morbo medicinae aliquid facere: sed ostendit re ipsa tantum, quippe qui labes, hiatusque nonnullos partim dumtaxat ac saepe nouis erroribus impleuerit.*

7. De versione *historiae sanctorum Barlaam, et Iosaphat*, quae Georgio Trapezuntio tribuitur, editaque est post opera Ioannis Damasceni, Basileae anno 1548. fol. ex officina

x) Praeter ea, quae notare de Eusebio Trapezuntio me memini vol. VII. p. 344. sq. [ubi plures laudauit edd. Hart.] addes *Huetium* de claris interpretibus pag. 292. et *Gesneri* bibliothecam p. 232. ubi et ipse Eusebii praeparationem graecae se editurum promittit: (non latinam nouam eius versionem, ut leges in Diario Veneto tom. XVI. p. 423.) Trapezuntii versio primum vidit lucem Venetiis apud Nic. Ienson, 1470. fol. et recusa ibid. 1472. fol. per Leonhardum Aurel. et 1497. et Paris. 1534. etc. [add. *Zeni* Diss. Voss. l. c. p. 6. sqq. Hart.]

y) Paris. 1623. fol.

z) Trapezuntius in epistola ad Nicolaum V. profitetur se non absque illius iussu quaedam omisisse, quae nempe haeresim olerent. *Quare sentibus, inquit, tuo iussu amputatis, rosas solummodo latinis hominibus hac translatione obtulimus.* Sed qui graeca cum eius versione contulerit, videbit cum zizaniis saepius etiam bonum fenum ab hoc interprete reiectum fuisse. Lud. Elliesium du Pin fecellit memoria, quando libros Eusebii de Demonstratione Euangelica a Trapezuntio latine versos scripsit.

[P] 13. Scripsit vero de suo latine, *de octo partibus orationis compendium.* ⁶⁵⁾ Augustae in 8vo. 1537. *Allat.* Conf. paullo ante ad nr. 8. not. e. de quibusdam Trapezuntii opusculis lat. *Harl.*

14. *Rhetoricorum libros V.* ⁶⁶⁾ Basileae 1522. in 4to et Parisiis 1538. in 8vo. De illis typographus: *in emendatione huius operis, et graecis praecipue restituendis non parum nos adiuerunt Hermogenis rhetorica graeca: et quibus quantum ad status inuentionis praecepta, et formas eloquutionis adinet, bonam partem in suos libros Trapezuntius transtulit, ubi interim quasdam sunt, sic latine reddita, ut propter vocabulorum nouitatem vix intelligas, nisi prius graeca legeris. Proinde graeca nonnumquam in marginem adscripsimus.* Fernandus Alfonso Herrera edidit in eisdem rhetoricorum libros Scholia ex Hermogenis Tarsensis methodo, Compluti anno 1511. cum eiusdem Trapezuntii vita, in folio: ut adnotatur in Bibliotheca Hispanica pag. 570.

15. *Commentaria in plerasque Ciceronis orationes, et praecipue Philippicas* ⁶⁷⁾ Parisiis apud Alencium, et Basileae cum aliis in Ciceronem Commentariis apud Robertum Winter, et apud Oporinum 1553.

16. *Dia-*

gg) Videndum, diuersane sit *Prisciani epitome*, quam Trapezuntio scriptam memorat *Labbeus* p. 45. bibl. nouae MSS. *Fabr.* Prisciani esse epitomen, adfirmant quoque *Zenus* in *Diff. Voss.* II. p. 17. nr. 34. ac *Boerner.* l. c. p. 117. sq. et vterque laudat *Saxii* hist. typograph. *Mediol.* p. 118. et 115. „qui, ut ait *Boerner.*, *compendium Prisciani de partibus orationis, a Georgio Trapez. elaboratum, (s. Georgii Trapezuntii de part. orat. ex Prisciano compendium,)* *Mediolani* a. 1472. 4. iterumque 1474. editum esse testatur, et ex auctoris ad *Colam Montanum* epistola, Romae 1471. scripta operique subiuncta, laborem hunc ab ipso, filii Andreae causa, susceptum, inde vero, ob ingrauescentis aetatis molestias animique angustias intermissum, Molanidemum in gratiam absolutum esse,“ conf. *Panzer.* *Ann. typ.* II. p. 13. nr. 10. et p. 19. nr. 38. *Trapezuntii* compendium Grammaticae, bis Romae in bibl. Vatic. codd. v. *Montfauc.* *Bibl. biblioth. MSS.* p. 56. B. *Harl.*

hh) Editionibus rhetoricorum Trapezuntii nominatis ab Allatio adde primam Venetam 1478. fol. Basileenses 1520. 4. et 1538. Parisiensem apud Christianum Wechelum 1532. 8. Lugdunensem Seb. Gryphii 1547. 8. et Venetam 1560. 4. *Fabr.* *Add. Georgii Trapez. rhetorica,* Venet. ap. Vin-

del. Spir. (1470.) fol. et Mediolani ap. Pachel. 1483. fol. (cui posteriori edit. addita sunt eiusdem *de artificio Ciceronianae orationis pro Q. Ligario* et aliorum opuscula,) v. *Maittaire* A. T. tom. I. p. 320. tom. IV. part. 1. p. 297. et *Panzeri* A. tom. III. p. 68. nr. 18. tom. IV. p. 428. nr. 18. atque tom. II. p. 71. nr. 416. — eadem Basileae apud Curionem, 1522. 4. v. *Maittaire* l. c. tom. II. part. 2. p. 630. — Eadem cum aliis veteribus rhetoricae auctoribus, latine, edente *Iac. Taurello* Fanensi, cuius epistola initio praefigitur. Venetiis in aedibus Aldi et Andreae Asulani focerii, 1523. fol. v. *Maittaire* l. c. tom. V. p. 434. et *Ant. Aug. Renouard* *Annales de l'imprimerie des Aldes*, tom. I. Paris. 1803. 8. p. 167. sq. atque *biblioth. Maphaei Pinellii* etc. tom. III. p. 31. sq. — Conf. *Zeni* *Diff. Voss.* II. p. 17. sqq. nr. 35. qui ibid. etiam iam memorat *Georgii Trapez. de suauitate dicendi* ad Hieronymum Bragadenum. init.: *Scripsi ad te breuioribus antea verbis*, in cod. *Venet.* bibl. Marc. D. v. catal. codd. latin. Marc. p. 204. *Harl.*

ii) *Commentaria Trapezuntii in XIII. Philippicas, et in orationem pro Q. Ligario*, exstant etiam aliorum commentariis in Ciceronis orationes adiuncta in collectione, quae prodijt Lugd. 1554. fol. Paris. 1561. etc. *Fabr.* *De artificio orat.*

16. *Dialecticam* breuem quidem, sed absolutam, Coloniae apud Gymnicum 1530. quae postea ab erroribus repurgata, et Scholiis Ioannis Nouiomagi, ^{kk)} et Bartolomaei Latomi illustrata, edita est ibidem ap. Franc. Gryphium 1544. in 8vo. et mox Argentorati 1519. in 4to.

17. *In Claudii Ptolemaei centum sententias Commentarium.* [v. *Zenus* l. c. p. 14. sq.]

18. *De Antisciiis, in quorum rationem fata sua reiecit.* ^{ll)}

19. *Cur astrologorum iudicia plerumque falluntur.* Omnia simul Coloniae 1544. cum Ioannis Pontani dialogo, *quatenus credendum sit astrologis*, in 8vo. Posteriores duo cum Omar *de Natiuitatibus*, Venet. anno 1525. in [P] 8vo. ^{mm)} Ex hoc labore iniquorum inuidia Trapezuntium consequuta est. Virum enim litteris etiam datis infectati sunt, vt ex eius epistola, quisquis ille fuerit, nam nec de nomine quidem illum compellare voluit, adhuc inedita ⁿⁿ⁾ conspiciere possumus. Ἀνώνυμος Γεωργίω τῷ Τραπεζουντίῳ. ἀνέγγων τοὺς συντεθέντας σοι εἰς Πτολεμαῖον, καὶ τὸ ἐκείνου βιβλίον καὶ εὐλόγως ὀνομαζόμενον ὑπομνηματισμὸς. καὶ ἐθαύμασά σου οὐχ ὅπως τὴν τόλμην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμαθίαν· τί γὰρ σοι μαθημάτων, καὶ σοφίας μέτεσιν, ἢ ποτε σὺ περὶ τῶν τοιούτων ὀρθῶς διήκουσας, ἢ προσεζεύρες αὐτὸς, ὥστε σε εἰκότως θαρβῆεν, δεῖν ἀπτεσθαι τῶν τοιούτων; τέρας τῶ ὄντι ἠγοῦμαι, ὅτι σοι μηδὲν εἰδότε τὸ συνειδὸς ὑποβάλλει πάντα ἐπίσασθαι. πρότερον μὲν γὰρ ἐκ ὤμην τοιαῦτα τὸν τίπον τε, καὶ τὴν ἄνησιν ἀλαζονεύεσθαι δύνασθαι. τὸ γὰρ

K 3

σκευα-

orat. Cic. pro Q. Ligario v. ad not. antec. et *Zenus* l. c. p. 24. memorat quoque edit. cum Q. Asconii Pediani aliorumque commentariis ad Cic. orat. vetustam sine notis anni, loci et typothetae in fol. et aliam, cum Asconio, Florent. per Philipp. Iuntam, 1519. 8. — Venet. in bibl. Michaelis prope Murianum custoditur *Trapez.* de artificio orat. Cic. pro Ligario, cum Asconio Pediano, Lusco et Siccone (Xichone aut Xicone) Polentono, curante Hieronymo Squarzafico, a. 1477. fol. v. Adpend. ad eamdem bibl. codd. MSS. col. 457. sq. inprimis Panzeri A. tom. III. p. 125. sq. nr. 281. ex quo discimus, Venet. per Iohann. de Colonia et Io. Manthem de Gerretzem id opus esse typis expressum. — item f. l. et anno circa a. 1490. fol. v. Panzeri A. tom. IV. p. 89. nr. 123. — Commentarius in Philippicas Ciceronis editus est sine l. et a. fol. (Venetiis, per Nicol. Ienson,) et Venetiis, sine anno, in 4. v. Panzeri A. T. tom. III. p. 486. nr. 2726. et p. 499. nr. 2827. Harl.

kk) Cum Nouiomagi scholiis prodierat Paris. 1537. Fabr. MS. Venet. in bibl. Marc. cod. CCCXI. y. cat. codd. Marc. latin. pag. 135. — Edit. Argentor. ap. Schurer. 1513. 4. — Paris.

ap. Sim. Colin. 1528. 1532. 1534. et 1544. 8. — cum scholiis Io. Neomagi. Paris. 1535. 8. ap. Franc. Gryphium. v. *Maittaire* A. T. tom. II. p. 247. tom. III. p. 769. p. 807. tom. III. p. 364. et tom. II. p. 828. et in ind. p. 435. — Basil. ap. Valentin. Curion. 1522. 8. v. Panzer. A. T. vol. VI. p. 255. nr. 457. — *Ge. Trapez. compendium dialecticae ex Aristotele*, sine villa nota, saec. XV. 4. de qua rarissima ed. v. cl. Morell. in bibl. Pinellii, tom. I. p. 268. sq. nr. 1556, et Panzer. A. T. vol. IV. p. 203. nr. 2255. — *Zenus* in Diff. Voss. II. p. 24. nr. 42. memorat praeterea ed. Horat. Toscanell. Venet. ap. Io. Barilett. 1567. 4. Harl.

ll) Romae in codd. Vatican. v. *Montfaut.* Bibl. biblioth. MSS. p. 58. C. 88. D. Harl.

mm) *Zenus* l. c. p. 26. nr. 59. extare etiam, scribit, illud opuscul. in *Geruas. Marshalleri* artis diuinatricis, quam astrologiam seu iudiciariam vocant. Paris. exc. Christi. Wetzel. 1549. 4. cap. 148. Harl.

nn) MS. Paris. in bibl. publ. cod. DCCCXVII. nr. 17. et *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCLXXIX. v. *Matthaei* Not. codd. gr. Mosq. p. 181. nr. 27. Harl.

σπουάζεσθαι ἡμῶσι καὶ Ἡρακλῆν, τὰς μὲν κατὰ Θεσίτην ἀγωνίζεσθαι δυναμένους, πολλὰς δὲ μὲν καὶ ἡμέρας, γράφειν δὲ τὰ περὶ ὧν ἥττον αἰσθάνεται τις, ἢ λύρας ὄνος, ἔδνα. ἔδνα ἐν τῷ δοκεῖν μὴ ὄντα καλύει γράφειν, ἵνα μὴ τις ἐν οἷς ἐπιδοίκευται ἑαυτὸν ἐν τούτοις ἐκπίπτων συρίττηται. ἐξέσθαι γὰρ ὁσημέραι, καὶ τοῖς μετέπειτα δοκιμάζων τὰ μηδενὸς ἀξία. ὅτι δὲ σοὶ τὸ βιβλίον καὶ ἀμαθίας ἐστὶ μεσὸν, καὶ ἀμβλῶν σε εἶναι κηρύττει, πᾶσιν ἐστὶ δῆλον ταχὺ, εἰ μὴ τις αὐτὸ κατακαύσει. Διὰ ταῦτα ἔμοι κρησαίμενος συμβέλω σὺ πρῶτος αὐτὸς τῷ Ἡφαίσῳ παρακατάθε. ἐνδοξότερον γὰρ σοὶ τὸ σιγαῖσθαι σου τὴν σοφίαν, ἢ τὸ κηρύττεσθαι τὴν ἀμαθίαν. *Incertus Georgio Trapezuntio. Tuae in Ptolemaicum, et eius librum, fructum non absque ratione percipitum, commentaria perlegi: et non audaciam tantum, sed inscitiam quoque admiratus sum. Quid enim tibi, aut disciplinarum, aut sapientiae inest, vel quando tu ex illis recte aliquid audisti, vel ipse adinuenisti, ut iure tantum audeas, manumque illis admoueas? Monstrum sane existimo, quum tamen ipse nihil scias, opinione, omnium scientiam tibi arrogare. Et prius quidem haud opinabar superbiam, atque existimationem familia diuendere, iactareque posse. Et plane multos verbis instrui, atque Herculem, qui nec in certamen, quemadmodum Therfitis, descendere possunt, quotidie conspiciamus, at ea, quae aequae atque asini lyram persentiscit, scribere nullum. Nullus enim ea, quae non sunt scribere impeditur, ne in quibus semetipsum ostentat quis, ad ea non colligans exhibetur. Licet namque quotidie et his, qui futuri sunt, res nullius dignationis experiri. Porro librum, inscitiae plenum, te quoque obtusum esse indicare non multo post omnibus innotescet, ni quis illum prius comburet. Propterea meo consilio utens tu primus illum Vulcano committe. Gloriosus quippe tibi accidet, si sapientia tua taceatur, quam si ignavia, inscitiaeque deprædicetur. Ad haec Trapezuntius pulcre, acriterque [P] rescripsit:* Γεώργιος τῷ ἀνωνύμῳ. ἀνέγνων σου τὴν Φθόνου πλήθουσαν ἐπιστολὴν, καὶ ἐλέησά σε τῷ πάθει. ἀμαθῆς γὰρ καὶ τολμητὰς ἡμᾶς ἀποφαίνῃ, ὅτι τὰ Πτολεμαίου συνεπτυγμένως εἰρημένως κατὰ σπουδῆς καὶ γυμνασίας, προσθήσω δὲ καὶ τῆς πολλῶν ἀφελείας χάριν ἀνεπτύξαμεν. Εἰ δ' ἔδενός ἐν τοῖς τοιούτοις ποτὲ διηκῶσαμεν, ἔτε προσεξέυρομεν αὐτοῖ, ἀλλ' ἀρεκῆς νῦν πολλὰς ἡμῶν καὶ σοφῆς ἀκείων, καὶ τὰ γεγραμμένα ἡμῖν διέρχεσθαι, καὶ τόσα ἡμῶν προσεξευρησθαι, ὅσα ἐν τῷ βιβλίῳ γεγράφαται, πρὸς ἃ σὺ μοι δοκεῖς, ὡς ὄνος ἔχειν πρὸς λύραν. πῶς γὰρ; ὅς γε τῷ Ἡφαίσῳ συνιστῶν συμβουλεύεις, ἃ πολλοὶ πολλῶν σε σοφώτεροι θρυμάζεσι τε, καὶ ἐκθεάζουσιν. ἀλλὰ καὶ συρίττεσθαι ἡμᾶς τῷ ἐκπίπτειν τῆς ἀληθείας φαντάζῃ, καὶ ἀμβλεῖς ὑβρίων ἀποκαλεῖς. ἀπερ εἰ ἀληθῆ ἐνόμιζες, ἐκ αἰ ἔγραψας, ἔθεράπευε γὰρ ἂν σε τὸν Φθόνον ἢ νομιζομένη περὶ τέτων ἀληθεία. νῦν δὲ ἀποπνιγόμενος τῷ πάθει, καὶ ἔχ' οἷός τε ἂν, τῶν ὑπὲρ τῶν συγγραφέων ἡμῖν ἀδόμνα φέρειν, ὄνε δικῆν λακτιζεις, καὶ ἀποβήγγυσαι. ἀλλ' εἰ θελήσῃς συμβέλοισ ἡμῖν κρησαίσθαι, τῷ Φθόνῳ πολλὰ χαιρεῖν ἐπῶν, καὶ τὸ κακῶς λέγειν ἀφεις, εὖ πράξεις. καὶ ἔσθαι ἐνδοξότερος διὰ τὸ σιγαῖν, ἢ σοφώτερος διὰ τὸ ληθεῖν, καὶ τὴν λύσαν, ἢ πρὸς πάντας ὡσεὶ μαυόμενος φέρῃ. *Georgius incerto. Litteras tuas inuidientiae plenas percurre, et conditionem tuam miseratus sum: ignauios quippe nos et audaces iudicas, quod perplexa Ptolemaei dicta studio, exercitatione, multorumque commodo, quid enim vstat hoc addere? exposuimus. Quod si in similibus vel praeceptorem non habuimus, neque nos inuenimus ipsi, satis tamen id erit, multos, eosque sapientes, audire nos, et scripta nostra percurre, eaque a nobis adinuenta fuisse, quae in libro tradidimus. Ad ea tu aequae atque asinus ad lyram te habes. Quidni?*

Quidni? quum ea *Vulcana* committare consulas, quae multi longe te sapientiores admirantur, et quasi oracula venerantur: quin et exhibitari nos, quod a veritate aberramus, imaginari: nec sine ludibrio segnes nos compellas; quae si vera existimasses, numquam dedisses litteras: sed tuam invidiam de illis existimata veritas mederetur. Nunc vero affectu enectus, nec ferre valens, quae pro scriptationibus nostris decantantur, atque circumferuntur, instar asini calcitras et dirrumperis. Verumtamen si nobis consilioris uti volueris, invidias valedicens et maledictionem ablegans bene valebis, erisque taciturnitate gloriosior, quam garrulitate, ac rabie, qua in omnes veluti insanus inucheris, sapientior. De versione Ptolemaei, et Commentariis in eandem Trapezuntii scriptationum non aequus aestimator Nicolaus Perottus, ^{oo)} archiepiscopus Sipontinus, haec habet: [P] In commentariis, quos in magnam compositionem Ptolemaei furto a Theone subtractos edidit, tum etiam in margine problematum Aristotelis, quae a graeca lingua in latinam peruertit. Et, mentitur, se Ptolemaeum, quem iam diu non Latine sed barbarum, et multis in locis mendacem fecerat, nondum edidisse, ideoque tum egregium opus ad eum missurum, et nomini eius se dedicaturum pollicetur una cum Commentariis, quibus sese id opus exposuisse gloriatur, in quibus nihil est alicuius dumtaxat momenti, quod non sit a Theone Ptolemaei expositore subtractum. Sed verba ineptissima ponemus; Ptolemaeus ianepidem in latinam a nobis traductus linguam est, sed non adhuc editus. Et quoniam ad hanc usque diem non intellectum *Almagestum* comperimus, Commentariis ipsum nostris exposuimus.

20. *Comparisonem Platonis et Aristotelis*, qua Aristotelem ^{pp)} Platone longo intervallo superiorem esse contendit, Venetiis 1523. per Iac. Pensium de Leuco. in 8vo. Sed quum in Platonem conuitiis ac maledicentia libri essent referti, vbi eos Bessarion perlegit, hominis temeritate permotus, et hominis mentem execratus, tacito Trapezuntii nomine in Calumniatorem Platonis libris IV. respondit, ^{qq)} quibus primum sapientiam Platonis atque doctrinam, mox scriptorum eius cum nostris ^{rr)} similitudinem, tum probitatem morum vitamque integerrimam exponit: et, vt incitiam hominis magis ac magis propalaret, quintum addidit, in quo Trapezuntii in interpretatione Legum Platonis semel atque iterum ab eodem edita, errores ac lapsus collegit, refutavit et emendavit, adeo vt plane ostenderit, non potuisse eum de tali philosopho iudicium ferre, quem minime intellexit: et vt adcaratior

oo) Bessarionis, patroni sui, odio in Trapezuntium obsequens.

pp) Dicitur Trapezuntius Aristotelem Platoni praetulisse in gratiam Pauli II. Platonicos academiae Romanae segre ferentis. Vide Diarium Venetum tom. XVI. p. 442. et 420. seq. *Fabr.* f. *Zeni* Diff. Voss. II. p. 21. sqq. vbi multus est de hac controuersia eiusque ortu causaque. — Trapez. in Platonem, in cod. bibl. *Escorial.* v. *Plur* itinerar. per Hispan. p. 170. et conf. *Lambec.* VII. p. 269. not. 3. *Hart.*

qq) Prodiit opus Bessarionis Venet. 1516. fol. vt iam notauimus supra p. 728. ed. vet. ed. nou. p. 71. De eiusdem cardinalis epistola, graece scripta, ad

Theodorum Gazam de Trapezuntii libro pro Aristotele contra Platonem, meminit *Lambecius* lib. VIII. 163. seq. *Fabr.* At *Lambec.* in hoc vol. VIII. p. 1057. sqq. recenset cod. LXI. in quo nr. 6. vti in cod. LXII. est *Bessarionis* epistola exhortatoria ad omnes Graecos de praestanda obedientia rom. ecclesiae etc. Contra in vol. VII. p. 347. sqq. ed. Kollar. nr. 5. cod. XC. recenset *Bessarionis* ad Theodor. Gazam de Georgii Trapez. libro pro Aristotele contra Platonem epistolam, vbi quoque adfert epitaphium in Trapez. et Kollar. ablegat lectores ad *Analecta Vindobonensia* tom. I. p. 1198. sqq. et p. 1206. *Hart.*

rr) Sacris.

tior atque absolutior tractatio haberi posset, disputationem suam *de natura et arte*, multis antea annis scriptam in eundem Trapezuntium, quum ad utrumque philosophum quaestio illa pertineret, adiunxit,

21. Anno 1465. e Creta Constantinopolim nauigans *Andreas Chii martyrium*, quod eodem ferme anno ^{ss)} in protestationem fidei christianae ille subierat, a Byzantinis narratibus audit, idque postea Romae [P] post duos annos promissionis debitum persolvens latine conscripsit. Habes apud Surium tom. 3. 29. Maii. ^{tt)} De fide huius historiae vid. *Patrus Canisius* de b. Virgiae lib. 5. cap. 29.

22. Item expositionem illius loci euangelii Ioannis; *si eum volo manere, donec veniam* cap. 21. ad Sixtum IV. pontificem, ^{uu)} quo constat adserere, Ioannem euangelistam nondum esse mortuum. Legitur inter orthodoxographa Basileae impressa, et tom. 6. Bibliothecae Patrum Parisiis 1576. et alibi. In eam sententiam peculiari opusculo Bessarion cardinalis inuectus est. *At bonus vir*, addit Posssevinus, *aliud diceret, si modo esset superstes*. Nos item syntagmate nostro, ^{vv)} *de fine, et vitae exitu Ioannis euangelistae*, utramque sententiam examinamus, et quanam earum verior sit, inquirimus. [conf. *Zenun* l. c. p. 26. nr. 56.]

23. Quae sequuntur, an edita sint, quaerent alii. *Oratio in funere* ^{ww)} *Michaelis Veneti ad Turcarum imperatorem*.

24. *Ifagoge, et Commentaria* ^{xx)} *in magnam compositionem Ptolemaei*.

25. *Orationes*. [conf. *Hodsum* l. c. p. 119.]

26. *Epistolae*, ^{yy)}

27. *Ex-*

^{ss)} 29. Maii a. 1465. [add. *Zenun* l. c. p. 24. nr. 43.]

^{tt)} Existat etiam in actis sanctor. tom. VII. Maii p. 185.

^{uu)} Prodiit et separatim Basileae a. 1543. 8. apud Robertum Winter. Et in Orthodoxographorum utraque editione habetur hoc opusculum a. 1555. et 1569.

^{vv)} Hoc syntagma Allatii non vidit lucem.

^{ww)} *Fantini Michaelis*, patricii Veneti, [mortui 1434. m. Nou.] Vide *Diarium Venetum* tom. XVI. p. 444. *Fabr.* f. *Zenun* l. c. p. 24. nr. 46. MS. lat. in cod. *Taurin.* DCI. fol. 179. v. cat. codd. lat. Taur. p. 161. *Harl.*

^{xx)} Haec sunt, quae ex Theone subiecta Perottus supra nr. 19. arguebat.

^{yy)} Orationes et epistolae in eod. apud *Montfauc.* in *Bibl. biblioth.* MSS. p. 107. C. — Epistola, *qua mordentem remordet, Paris.* in *bibl. publ. cod.* DCCCXVII. nr. 18. — Ibidem in *cod.* MMDLXI. nr. 6. existant *Ge. Trapez.* epistolae ad Nicolaum duae, ubi de rebus ad theologiam pertinentibus. — *Mansus* ad *Fabricii bibl. mediae et infimae latin.* tom. III. p. 36. sq. (ubi agitur de *Georgio Trapezuntio*.) addit, epistolas eius septem in collectione *Francisci Barbari* satis ampla, quam e MSS. codd. saepe ex integro erutam dedit cardinalis *Angelus Maria Quirinus*, *Brixiae* 1743. 4. (v. *Mansum* *ibid.* tom. I. p. 171. sq.) isque tom. III. p. 36. praeterea, „in epistola, inquit, eiusdem collectionis CIV. Sermonem habet epistolae, seu potius, ut ipse adpellat, orationis *de fortunis suis* ad *Nicol. pontificem scris*

27. *Exhortatio de recuperanda terra sancta.*

28. *Contra Theodorum Gazam.* [conf. *Zenum* l. c. p. 20. sq. et *Boerner.* l. c. de Gaza, aliisque Trapezuntii aduersariis, imprimis *Hodium* l. c. p. 119. sqq. qui eius quoque praecones, aut qui mitius de illo iudicarunt, producit. *Harl.*]

29. *Ad Leonellum Estensem,*²²⁾ *et responso in inuestiuam Guarini.*

[P] 30. *Dialogus de Fide.*^{a)}

Addit Gesnerus, 31. *De diuina substantia secundum Aristotelis doctrinam.*

32. *De veritate fidei christianae.*

33. *Epistolas in Psalmum 44. quarum quaedam exstant Venetiis ad S. Antonium.* Quae quamuis latina habeantur, nullus tamen dubito, potissimam eorum partem graece etiam ab eodem fuisse conscriptam, vt infra, dum eius tractatus graecos enumerabimus, abunde patebit. Eo namque aeuo celebres in vtraque litteratura viri, et in vtriusque eloquentiae facultate eximii, vt vtriusque primis nationibus satisfacerent, gloriamque sibi ex vtraque lingua veram captarent, ac solidam, quod graece prius scripserant, latine postmodum enuntiabant, vicissimque graece, quod latine. Dictum comprobant Trapezuntius, Bellario Cardinalis, Theodorus Gaza, Argyropulus, et alii.

34. Carmina etiam latina non infeliciter composuisse habeo ex Gyraldi dialogo 1. de poetis sui temporis. *Docti plerique, Georgium meum, fatentur, versus composuisse, quod vel*

scriptae. Insuper Malatestarum bibliotheca Caesariae seruat codicem MS. homiliarum S. Chrysostomi in Matthaeum ex versione Aniani, continuata a Trapezuntio; simulque habet epistolas MSS. eiusdem Georgii ad Franciscum Barbarum, datam ex vrbe 5. Cal. Mart. a. 1450. quam epistolam in collectione epistolarum Barbari nequaquam legas. De epistola, ab *Hodio* publicata, v. supra, not. ad nr. 3. et de epist. ad Nicolaum ibid. et *Hodium* l. c. p. 119. Epistolam latinam ad *Eugenium*, pontif. max. ex cod. bibl. MSS. monasterii S. Michaelis Venetiar. prope Murianum in lucem edidit *Mittarellus*, in bibl. illius monasterii col. 1143. sqq. add. *Boerner.* l. c. p. 106. not. **. et *Zenum* l. c. p. 25. nr. 48. *Harl.*

zz) Haec ad Leonellum epistola cum respon- sione ad Guarinum MSta exstat Venetiis apud *Apostolum Zenum*, - vide *Diarium Venetum* tom. XVI. p. 439. seq. [f. *Dissert. Voss.* II. p. 20.] vbi etiam [in *Diss. cit.* p. 19. nr. 37.] de *Guarini*

inuestiua in Trapezuntium, quam scripsit sub nomine Andreae Agasonis. *Fabr.* In cod. lat. *Taurin.* DCI. fol. 38. *Ge. Trapez.* litterae ad Leonellum Estensem, in quibus de Guarini in se maledictis conqueritur; et fol. 40. eiusd. rhetoricorum suorum apologia aduersus Guarinum, Veronens. v. cat. codd. lat. Taur. p. 160. *Harl.*

a) *Hodius* l. c. p. 119. „orationes, ait, quas commemorat Trithemius, et *dialogus de Fide*, vtrum ea graece an latine conscripta sint, non satis liquet. Dialogum autem *de Fide*, verisimile est, eundem esse cum adsertione Fidei christianae contra Turcas.“ *Zenus* l. c. p. 25. sq. nr. 52. et 53. animaduertit, a Cornuano Papadopoli, de Gymnasio Patauino, tom. II. p. 181. Gesnero duce, citare *Georg. Trapez. de Fide et substantia dei, secundum Aristotelis doctrinam*, atque opusc. *de virtute Fidei christianae*. Add. paullo post, nr. 42. et *Zenum* l. c. p. 16. nr. 27. *Harl.*

vel palam cognoscere potestis ex iis, quas de Orpheo, Musaeo, Lino, et aliis pluribus graecis poetis in latinum conuertit apud Eusebium Pamphili.

35. Ex iis vero, quae graece composuit, *epistola ad Ioannem Palaeologum, Romanorum imperatorem*, qua eum cohortatur, ut in Italiam ad synodum ^{b)} nauiget, concilium Basiliense, quum ab auctoritate romani pontificis desciverit, paruipendat, nec ad illud animum aduertat, edita est ^{c)} graece, et latine cum Simocata, et Phranza a Iacobo Pontano Ingolstadii apud Adamum Sartorium 1640. in 4to. Habetur ms. in bibliotheca regis Gallorum, ^{d)} Bauarica, Augustana, Vaticana; eratque apud Antonium Augustinum sub hoc titulo, *Georgii Trapezuntii defensio missa ad imperatorem romanum Ioannem Palaeologum. De navigatione eius in Italiam.* cod. CLX. Ex dictis tamen error manifeste deprehenditur. Et forte non aliud est, quod in Augustana conseruatur. Index manuscriptus *Georgii Trapezuntii autographum, ut videtur, de Manuele rege.*

36. Graeca vero inedita sunt, *εἰσαγωγή εἰς τὴν μεγάλην τῆ Πτολεμαίου σύνταξιν. Introductio in magnam Ptolemaei constructionem*, in biblioth. Augustana, et Scorici catholica. *Allat.* De cod. *Estorial.* v. *Pluer.* itinerar. per Hispan. p. 170. Indice *Gottlob. Kranz* in *Memorabil. bibl. publ. Elisabethanae Wratislau. s. Rehdigerianae*, p. 85. sunt in illa bibl. MSS. *Ptolemaei* *Almagestum* et *quadripartitae constructionis* opus, atque *Georgii Trapez.* in *Ptolemaeum* notae et *Theoricam planetarum.* — Add. supra ad nr. 8. et *Zenum* l. c. p. 13. *Harl.*

[P] 37. Ad Esaiam monachum, *utrum natura consilio agat, et quibus bouleuetai* epistola. Mediolani in bibliotheca Ambrosiana. Eam latine interpretatus est *Bessario*, cardinalis lib. 4. ^o aduersus calumniatorem Platonis, contra quam et scripsit. *Ἡγήσω, ὃ φίλα Ἡσαΐας, γράψω σοι ὡς ὅσον τε διὰ βραχέων.* Sed quum nomen auctoris in nonnullis codicibus confundatur, multi namque libelli illius, *Naturam alicuius gratia omnia agere*, parentem Theodorum Gazam, multi Bessarionem faciunt, unde error irreperit, ex eodem *Bessarione* lib. 6. cap. 3. addiscamus. Quum enim Bessario in hoc argumentum breuiter quaedam ad Theodorum perscripsisset, Georgius Trapezuntius illis perlectis, ut odium, quod in Bessarionem, ab eo tempore, quo ei Theodorum in doctrina praeposuerat, conceperat, aliquando pareret, aduersus ea scripsit. Sed ut honestius Bessarionem impeteret, finxit se ignorare, quisnam eius libelli auctor esset, et Theodori, non Bessarionis disputationem

b) Florentinam a. 1548. post Basileense habitum a. 1431. [vel potius ad concil. Ferrariense, iudice *Hodio*, l. ca p. 118.]

c) Graece exstat ibi p. 517. latine p. 325.

d) *Parif.* in bibl. publ. codd. MCCCXVI. nr. 5. et MMCMLXV. — De cod. *Bauar.* (qui numeratur XXVII. et inc. *ὄχι ὅτι σὲ κατὰ*) v. cl. *Hardt* in *Arctini Beyträgen etc.* a. 1803. part. 4. p. 16.

sq. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. DLXXXIX. v. cat. codd. gr. Marc. p. 309. Add. supra, vol. VIII. pag. 76. sq. et *Zenum* l. c. pag. 15. nr. 21. idemque nr. 22. suspicatur, ab illa epistola haud diuersum esse *Protrepticum ad Io. imperat. Graecor.* quem Labbeus p. 85. exstare scripsit in cod. *Parif. reg.* MCCXXXIII. *Harl.*

e) *Libr. VI.* ed. Ald. teste *Boernero* l. c. pag. 119. *Harl.*

tionem illam esse, feque Theodoro contradicere simulavit. *Ostendit praeterea*, scribit Bessarion, *Athanasium fuisse, qui haec scripta ei tradiderat, quum tamen Esaias, non Athanasius fuisset. Solum enim Esaias scripta a nobis habuerat. Hic tamen, quasi nostra interesset, a quo ea accepisset, epistolam ad nos scripsit, qua oblatum sibi ab Athanasio fuisse opusculum significavit.* Plures ergo de eodem argumento Trapezuntius epistolas dederat, quibus Bessarion, et Gaza respondit. *Allat.* MS, *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCLXXIX. v. *Matthaei* Not. codd. gr. Mosq. p. 181. nr. 27. *Conf. Zenum* l. c. p. 16. nr. 30. qui etiam laudat *Saxii* hist. typogr. Mediol. col. CLVII. *Harl.*

38. Erat in bibliotheca Lolliana eiusdem ἀντιβιβλικός, de eademne, an alia materia, mihi non liquet.

39. Vidi praeterea eiusdem tractatum περὶ Ἐλεημοσύνης, de Eleēmosyna. P. τῶν εὐ ἐχόντων οἱ ἀκούοντες διδασκαλιῶν.

40. Πρὸς Ἰωάννην τὸν Κομβωκλίσιον κατὰ Γραικῶν. *Ad Ioannem Cuboclisium contra Graecos. De processione Spiritus sancti.* f) P. ὄνουν μὲν πρότερον πρὸς σὲ γραφέν. Sequatur Scoriaci in bibliotheca regis catholica, et Vaticana, et Ambrosiana Mediolani, et apud Alexandrum Cherubinum elegantissimo caractere. g) Hinc noto, alium esse hunc Ioannem Cubuclefium, quem Trapezuntius adloquitur a Ioanne Cubuclefio pariter cognomento Caminate, qui sub Leone sapiente imperatore de obsidione, et excidio Thessalonicensi anno ab orbe condito 6410. a Christo Seruatore 902. non ineleganter scribebat.

[P] 41. Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Κρήτῃ ἱερομόναχους, καὶ ἱερέας περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ περὶ τῆς μιᾶς ἁγίας, καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας. *Epistola ad monachos Cretenses, et sacerdotes de processione Spiritus sancti et de una sancta, et catholica ecclesia.* h) P. Σίμων ἱερομόναχος τῆς τῶν κηρύκων. Legitur manuscripta in bibliotheca Vaticana, Altempfiana et Bauarica cod. CXV. *Allat.* Codex *Bauar.* hodie numeratur XXVII. v. *Hardi.* in *Aretini* Beyträgen etc. a. 1803. nr. 4. p. 16. — *Parisi.* in bibl. publ. cod. MCCCXVI. nr. 4. — *Venet.* in bibl. Marc. cod. DLXXXIX. v. cat. codd. gr. Marc. p. 309. *Harl.*

42. Περὶ τῆς ἀληθείας τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως. *De veritate fidei christianae.* i) Erat in Lolliana.

L 2

[43. De

f) Edidit graece et latine *Allatius* tom. I. Graeciae orthodoxae p. 460-536.

g) In bibl. *Escorial.* v. *Pliier.* l. c. p. 170. *contra Graecos de processione Spiritus S.* in codd. bibl. Vatic. et al. v. *Montfauc.* Bibl. bibliothecar. MSS. p. 33. E. 64. C. et 497. C. — *Parisi.* in bibl. publ. cod. MCCXCIX. *Conf.* supra, vol. XI. p. 397. et *Zenum* l. c. p. 15. sq. nr. 25. et 26. de hac et seq. epistola. *Harl.*

h) Etiam hanc vulgavit *Allatius* graece et la-

tine ibid. p. 537-582. Ex ea locum duxerat p. 774. de consensu lib. 2. c. 15. §. 11. et de Simeonibus p. 202.

i) Ad Amramum. [*conf. Zenum* l. c. p. 16. nr. 17.] Hoc scriptum tomo octavo *συμμίκτων* publicare voluit *Allatius*, ni fato impeditus fuisset. Orationem Trapezuntii *de pace Christianorum* citat *Nic. Comnenus* p. 361. praenot. *mytagog. Grammatica graeca* MS. memoratur a *Labbeo* p. 105. bibl. nouae MSS.

[43. *De Manuele rege, αὐτόγραφον*, vt videtur, in cod. bibl. *August. Vindob.* v. *Reiser*. indic. MSS. bibl. August. p. 91. quod opusc. idem esse cum epistola, praef. ad Io. Palaeologum, suspicatur Allatius. *Harl.*]

[44. *Trapezuntii methodus et ratio, ad quam reperiri possint anni totius festa, quas celebrantur in ecclesia Graecorum*, graece, quod op. editum esse Iassii in principatu Valachiae, 1701. 4. et esse *Parisi.* in cat. bibl. regiae part. I. Paris. 1739. fol. inter Liturgicos orient. D. nr. 108. p. 212. obseruat *Zenus* l. c. p. 15. nr. 24. *Harl.*]

[45. Illustri viro, *Iacobo Antonio Marcello, patritio Veneto, de obitu Valerii, filii*, scr. 1461. in cod. biblioth. Marcelli, teste *Zeno*, l. c. p. 25. nr. 50. *Harl.*]

[46. *Diodori Siculi librorum quorundam interpretatio*, in bibl. Paris. cod. MMMMMDCXXII. inter MSS. latin. teste *Boernero* l. c. p. 120. *Harl.*]

In Georgium Trapezuntium, qui Turcas omnibus imperatoribus praestantiores esse voluit, *) scripsit Nicolaus Iunius de Athenodo episcopus Celegertanus, et in castro sancti Angeli de vrbe praefectus. [Tum Allatius variorum iudicia, Nicolai Perotti, Angeli Politiani, in *Miscell.* cap. 90. et *Vossii* in *institut. orator.* libr. IV. cap. 3. et libr. III. de *histor. lat.* cap. 8. valde diuersa, de Georgii Trapez. ingenio, doctrina scribendique ratione retulit. Sed h. l. nolui repetere, quum *Hodius* l. c. p. 82. sqq. et p. 120. sqq. multo plura adduxisset. Add. *Boerner.* l. c. p. 114. sqq. ac p. 134. sqq. et *Zenus* l. c. p. 17. sqq. atque p. 21. sqq. At sat prata biberunt, et riuos claudamus. *Harl.*]

[P] LI. GEORGII CAMARIOTAE, nisi nos nomen fallit, et pro *Matthaeo*, cuius pleraque ad hunc diem manuscripta in bibliothecis latent, irreperit, *Encomium in tres hierarchas, Basilium, Georgium, et Chrysostomum*, in bibliotheca gallica Fontis Belli adseruari refert *Posseuinus*, et meminit *Robertus Constantinus* in bibliotheca. Ego vidi *Matthaei* in eosdem laudationem, illo principio, ἠπερ ἄλλο τι τοῖς τῆ λόγῃ θεωρεπνευαῖς, καὶ λόγοις ἑγκομίων προσῆκον. An eadem cum ea, quae *Georgii* adseritur, vel diuersa, non video. *Allat.* Qui postea, admonitus a *Puteanis* fratribus, cognouit, in codd. regg. Paris. nomen *Matthaei*, non *Georgii* *Camariotae* positum esse: ideo expungendum duxit e *Georgiorum* albo *Georgium* istum *Camariotam*, et infra p. 398. sq. (ad marginem ed. vet. notata,) de *Camariotae* aetate quaedam obseruat. Plura de hac re et de *Matthaeo Camariota* adnotauit supra ad vol. VI. p. 118. sqq. §. XIX. *Harl.*

LII. De GEORGIO BALSAMONE *Gyraldus* de poetis sui temporis *Dialogo* 2. *Fuit et Georgius Balsamo et ipse Graecus, qui diutius inter familiares amplissimi cardinalis Saluati* *) *usque ad interitum vixit, cuius et carmina et soluta oratione quaedam legi possunt.*

LIII.

*) Scripserat hoc Trapezuntius oratione in funere *Michaelis Veneti* memorata supra nr. 23.

*) *Saluatus* hic obiit *Rauennae* a. 1335.

[P] LIV. GEORGIUS MARMORIVS in Esaiam prophetam ex compluribus patribus satis amplam Catenam concinnavit; illius fragmentum adseruatur in bibliotheca Ambrosiana Mediolani ab illis verbis: γὰρ καὶ Ἡλίαν μεθ' ὅσας ἀναχωρήσεις, καὶ καμάτας. Quis iste fuerit, aut quo tempore scripserit, quaerent, quibus plus otii est. Ipse quum diligentissime perquirerem, et ad dignoscendum titulum operis, ut in Graeco est, ab humanissimo Paulo Sfondrato exposcerem; ille respondit, in eo codice nullum esse titulum operi praefixum, cum pars anterior libri desideretur. Sed in folio albo ante opus cum ipso opere compaginato Italice esse adnotatum Fragmentum Catenae in Esaiam Georgii Marmorii. An ergo scriptor hic Catenae vel possessor? pro meo tamen munere satis est illum recensuisse.

LIV. GEORGIUS GALESIOTA ^{m)} composuit orationem funebrem in Theodorum Xanthopulum. P. *ἄνδρες οἱ τε τοῖς βασιλείοις ἡθεσὶ, καὶ παιδεύμασιν ἐντετραμμένοι. Viuebat sub Andronico Palaeologo, Gregorii Cyprii patriarchae CPolitani adprime familiaris, auditor, ut ipse in eadem oratione fatetur, Theodori Xanthopuli, quem propterea laudandum susceperat: καὶ τινῶν ὑπόδομῃ ἐμοὶ χαλεπαινότων, εἰ ἐκ πρώτης, ὃ δὴ λέγεται, τρεῖς τοῦ οἰχομένου προσήκων, καὶ τῆ συνηθεία τῆ τῶν λόγων καλλιῆς χεῖρας, εἰ δὴ καθηγητῆς ἡμῖν ἐκεῖνος ὤφθη καὶ διδάσκαλος, εἰ χεῖρ τάλιθες εἶπεν. ἔπειτ' ἀμελῆς γενοίμην μικρῶ γὰρ λόγῳ τὸν ἐκεῖνος τάφον κοσμήσαι. Et, θεηῶ μὲν οὖν ἐγὼ τὴν σοφίαν πολλῶν ἕνεκα πᾶτες, καὶ παιδευτὰ, καὶ διδάσκαλοι. Nonnullos praeterea mihi irascentes audivi, si a primo, quod aiunt, pilo defuncto coniunctus, et in re potissima ac pulcherrima, eloquentia seihcet, cuius ille nobis et dux et magister, si verum dicendum est, fuerat, familiaris neglexero pusilla ad minus oratione illis sepulchrum cohonestare. Et, Deplero itaque multis nominibus sapientiam, o pater, et informator, et magister.*

LV. GEORGIUS GEMISTVS cognomento, qui et PLETHO quod idem sonat, ⁿ⁾ siue Platonis amore, ut Manuel Peloponnesius [P] magnae ecclesiae rhetor in tractatu contra eundem de processione Spiritus sancti, adserit: ἀλλὰ σύγε τέτε δήπερ διδάσκαλος ὡς τῆ τῆ Πλάτωνος λογικευθεῖς ἡδὴ ψυχῆ, καὶ ἀντὶ Γεμιστῆ Πλήθωνα ἑαυτὸν κεκληκώς. Sed tu huius rei magister, quasi iam Platonis animo insinuat, et pro Gemisto Plethonem temetipsum compellans: siue, ut Trapezuntius in comparatione Platonis et Aristotelis agnominatum credit, quemadmodum nonnullos pristorum patrum immutatione nominum ad

L. 3

res

^{m)} In bibl. caesarea habetur MS. Nicephori Ehemmydae oratio de regno seu imperio, quam Paraphrasi clariore donarunt Georgius Galefiota magnae ecclesiae CPol. diaconus, et Georgius Oenaeota. Vide Lambecium VII. p. 225. [p. 430. sqq. Kollar. nr. 5. cod. CXXV.] qui notat Galefiotam dici a monasterio montis Galefii, a quo dictus etiam Iosephus Galefiota, qui ex abbate illius monasterii electus fuit patriarcha CPol. a. 1267.

ⁿ⁾ Ut γεμιστός a γεμίζω, sic πλήθων a πλήθω habet abundantiae et plenitudinis significationem. Plethonis autem dicitur prae Gemisto placuisse, quod ad Platonis nomen, quem vixit amabat et admirabatur, quam proxime accederet. Fabr. Plura de hoc Ge. Gemisto, eius libris, horumque codd. atque editt. iam scripsi supra ad vol. VIII. p. 80. sqq. not. ad. nec non in Introd. in hist. L. Gr. II. part. 1. p. 479. sqq. et Supplem. II. p. 65. sq. Quae omnia h. l. repetere nolo. Harl.

res maximas vocatos fuisse docemur, eodem pacto Gemistum nomen vertisse, ut se facile de coelo lapsum crederemus, et citius doctrinam et legem eius susciperemus. In Peloponneso ut plurimum vixit, et versatus in Italia eo, quo concilium sub Eugenio Florentiae *) celebratum est tempore, cum Bessatione, Gaza, et aliis; refert ipse in responsione ad Georgii Scholarii pro Aristotele obiectiones. Fuit patria Byzantinus temporibus Manuelis Palaeologi, et iam labentis Graeciae occasu, tum prudentia, tum moribus ac scientia spectabilis. **) Graece plura scripsit, qua proprium dogma comprobans, qua aliorum sententias refellens, quem veluti oraculum sapientissimi quique, quando praesentes ipsi adesse non poterant, consulabant. *Gemistus vir*, scribit Georgius Chariander, *is omni scientiarum genere eminentissimus, cognomenque Plethonis accepit, quasi Platonis, eo, quod Platoni philosophorum principi maxime accederet.* Et Antimachus apud Gyraldum de poetis sui temporis Dialogo 2. *Huius tanti viri quum historias in latinum sermonem ex graeco ipse conuerterem, de eo in praefatione sic dixi: illum dico Gemistum, quem non solum Graecia, sed uniuersus [P] fere terrarum orbis ob variam atque multiplicem diuinarum humanarumque rerum scientiam admiratus, eo quod Platoni philosophorum principi atque Aristoteli, Graecorum et Latinorum omnium consensu proxime accederet.* Et Bessario cardinalis aduersus calumniatorem Platonis lib. 6. cap. 1. eum opinionum Platonis aemulum atque defensorem vocauit. *) Nec dissentit Gyraldus: *Plethon habitus est in primis philosophus, et quidem excellentissimus, quod cum ipse multiplicibus et variis operibus, quae apud Graecos leguntur, tum ex testimonio Bessarionis cardinalis amplissimi, et monumentis videri potest.*

Illius opera *) apud Diegum Hurtadum, caesaris apud Venetos oratorem fuisse tradit Gesnerus; eaque sic enumerat: *ad regem liber. De virtutibus liber unus. Paraphrasis in demonstrationes. Epicedion in reginam, Helenam. Liber de generatione Deorum, quem vidi manuscriptum Bononiae apud S. Saluatorem. Aduersus librum pro dogmate Latinorum, nimirum quod ad Spiritum sanctum. Demonstrationes naturales de Deo. Mensum et annorum ordo ac dierum recensio. Oracula magica sectatorum Zoroastri, quae et Parisiis impressa sunt graece et latina seorsum 1538. in 4to. chartis duabus absque nomine graeci interpretis, qui Georgius Gemistus est. Historica et geographica quaedam huius auctoris, ut sunt Chorographia Peloponnesi et Thessaliae, idem Diegus Hurtadus habet. Libellus de iis, in quibus Aristoteli cum Platone non conuenit, et quod potior sit Platonis sententia, excusus Venetiis apud Scotum in 8vo. cum Bernardini Donati Veronensis paraphrasi. Libellum contra Georgii Scholarii*

o) Sub Eugenio IV. a. 1438.

p) Petrus Crinitus de honesta disciplina lib. 1. cap. 10. *Erant forte cum Bessarione Nicaeno viro in philosophia eccellente, Theodorus Gaza et Plethon Byzantius, qui cognomento Γεμιστος adpellatus, tres eo tempore, ut constat, viri doctrina et ingenio nobiles.*

q) Eiusdem Bessarionis ad Nic. Saguntinum Euboeum epistolam, quae Gemisti laudes conti-

net, ccl. Morell. in bibl. MS. gr. et lat. I. p. 212. sqq. ex cod. Ven. Marc. CCCXXXIII. gr. et lat. in lucem protulit. Harl.

r) Georgii Gemisti opera, sed non addunt, quae, inter codices graecos patrum Augustiniano- rum in coenobio S. Ioannis de Carbonario reperisse se MSta testatur Io. Mabillonius pag. 110. Itineris Italici, [sed vid. supra, ad vol. V. pag. 797. nr. 22. Harl.] et Bernhardus de Montefalcon, Diarii Italici pag. 311.

larii argumenta, ἀτιλήψεις pro Aristotelis, Bononiae apud S. Salvatorem vidi, sed imperfectum. Addunt epitomatores: in bibliotheca imper. Viennae habetur Gemisti Plathonis epitome historiarum secularum graece manuscripta in 4. Eiusdem libellus de generatione Deorum ibidem manuscript. confuse et modum omnia, atque indistincte; [v. supra, vol. VIII. p. 80. not.] nos, si quid potuerimus, enucleatius illa expendemus. Et primum de iis, quae typis vulgata sunt, sermonem instituemus.

1. De Gestis Graecorum post pugnam ad Mantiniam duobus libris digesta, *) [vid. supra l. c. p. 79. lq. et Introd. l. c.] Latine [P] etiam reddita a M. Antonio Antimacho [Basil. 1540. 4.] non semel, nec vno in loco, qui in praefatione ad Matthaeum Antimachum patrem ita sibi placuisse hunc auctorem refert, ut nihil magis; atque; eum non tantum esse verbis aptum, pressumque, sed etiam artificio tanto, tanta lenitate, ac rerum copia ferri, ut post Herodotum ac Thucydidem cum antiquissimis Graeciae scriptoribus non immerito comparari possit. Habebantur manuscripta in bibliotheca Ioannis Surii. Venderius. *Allat.* Add. *Venetis* in cod. CCCCVI. bibl. Marc. de quo v. cl. *Morrell.* l. c. p. 269. *Harl.*

2. De virtutibus libellus sub Plethonis nomine graece editus est Antwerpiae apud Plantinum cum aliis eiusdem Opusculis 1552. †) in fol. et graece, et latine ex interpretatione Adolphi Occonis Augustani, Basileae apud Oporinum 1552. in 8. et in doctrina recte vivendi ac moriendi cum plerisque aliis, idem graece et latine editus est cum Hieronymi Wolphii adnotationibus, †) et Ienae cum interpretatione eiusdem Wolphii 1590. 8. Vertit etiam illum latine Vincentius Morinerius, ut ipsemet scribit epist. ad Franciscum Dazam anno 1636. edita. Legitur manuscriptus apud me bis, et in bibliotheca Bavarica cod. CCXXIV. Veneta S. Marci Scam. 32. num. 22. et Augustana saepissime, et legebatur in bibliotheca Antonii Augustini cod. CCLV. *Allat.* Cod. Bavar. bibl. hodie numeratur CCLXXXIX, et in titulo auctor libelli disertis verbis nominatur *Pletho*; nec non in cod. CCLX. v. cl. *Hardt.* in *Arentini* Beyträgen etc. a. 1805. part. 10. p. 381. et part. 8. p. 133. — *Augustus Vindel.* in cod. in

3) Titulus est: ἐκ τῶν Διοδώρου καὶ Πλατάρχου περὶ τῶν μετὰ τὴν ἐν Μαντινίᾳ μάχην, ἐν κεφαλαιαῖς διαλήψεσιν. Post Antimachum vertit etiam latine Zacharias Orthus, professor Gryphiswaldensis academiae, Rostoch. 1575. 8. *Antimachi* interpretatio prodit Basileae 1540. 4. cum eius oratione de laudibus graecarum literarum, et Dionysii Halicarnassaei praeceptis de oratione paenegyrica, nuptiali, natalitia et epitaphiis p. 64-79. Demetrii Phalerei de membris et incis, de periodis, de componendis epistolis, et de characteribus dicendi, p. 80. 92. et Polyaei praefatione de re militari. p. 93. 96. In praefatione narrat Antimachus se in Graeciam iter suscepisse graecarum litterarum discendarum causa et sub disciplina Mosehi Lacedaemonii moratum quin-

quennium. Promittit et versionem Demetrii περὶ ἔργων ἐκείνων. Dabimus, inquit, etiam brevi fortasse Phalereum, auctorem plane in dicendo, Ciceronis sententia, politissimum, de interpretatione seu eloquentione integrum latine legendum. De Hispanica versione horum Gemisti librorum infra, p. 740.

†) Puto Allatium scripsisse 1575. et numerum 1552. a typographo ex errore, quoniam idem statim iterum sequitur. Certe a. 1575. hic Plethonis libellus ex bibl. Ioannis Sambuci graece apud Plantinum in fol. prodit vna cum duabus eius orationibus utraque lingua excussa ad calcem elogiarum Stobaei.

*) Basil. 1577. 8. [v. supra ad vol. XI. p. 401. not. l. *Harl.*]

in fine mutilo. v. *Reiser*. indic. MSSt. bibl. August. p. 82. nr. 19. it. p. 90. — *Venet.* in bibl. Marc. cod. DXIX. sunt plura Plethonis opp. n. *de virtutibus*; — *de fato*, inc. Πότερα δὲ ὄψεται — *sanctis in Helenam Palaeologinam*; — sine titulo; init. Ἄ μὲν ἐν τῆς βιβλ. — *in oracula magica Zoroastris*; — *de rebus Peloponnesiacis constituendis*. V. cat. codd. gr. Marc. p. 279. — *Matriti* in cod. reg. CIX. v. *Iriart*. cat. codd. gr. Matrit. p. 429. — *Parif.* in bibl. publ. codicibus septem. CDLXII. — CMLXII. — MDCCXXXIX. — MDCCLXXIII. — MMV. et seq. MMCCCLXXVI. et MMCMXXXIII. v. cat. MSSt. regg. vol. II. — *Mosquae* in cod. synod. CCCXI. v. *Matthasi* notit. codd. gr. Mosquens. p. 204. nr. 42. — *Florent.* in bibl. Medic. Laurent. codd. XVII. nr. 3. plut. 56. — XXXIII. nr. 12. plut. 57. — XXXIII. nr. 6. plut. 58. — XIII. nr. 12. plut. 74. et XXIV. nr. 4. plut. 80. Vid. *Bandini* cat. codd. gr. Laur. tom. II. p. 317. 387. et 481. ac tom. III. p. 204. et 214. — *Vindobon.* in codd. caesar. LXVI. nr. 4. — LXXVIII. nr. 5. et XCII. nr. 1. v. *Lambec.* VII. p. 231. 295. et 372. sq. Codd. multos varior. opusc. Gemisti Plethonis in variis biblioth. obuios; indicat *Montfauc.* in Bibl. biblioth. MSS. in indic. quem conferet. De edit. Basil. 1552. 8. v. *Maittaire* A. T. tom. III. part. 2. p. 611. *Harl.*

[F.] 3. Orationes duae, quarum altera est, *de rebus Peloponnesiacis constituendis* ad Manuelem *) imperatorem, altera ad Theodorum Despotam συμβουλευτικὴ *suasoria*, de eodem argumento cum interpretatione latina *Guilielmi Canteri*, **) Antwerpiae ex officina Plantiniana 1575. in fol. Habentur manuscriptae in bibliotheca Bauarica cod. CC. et alibi. *Allat.* Vtrique, in cod. Bauar. manu And. Darmarii scripto, qui hodie numeratur CCLX. in quo quidem orat. ad Eusebium imperat. anonymum habere auctorem in textu dicitur; sed cl. *Hardt.* in *Atetini Beyträgen* etc. a. 1805. part. 8. p. 132. tribuit eam Ge. Gemisto, et, Andream Darmarium, scribit, in margine superiore recte notasse: οἶμαι γεμιστῶ add. eumd. V. D. in praefat. ibid. ad primam partem a. 1803. p. 4. sq. — *Florent.* in cod. Laurent. XVIII. nr. 9. (quae incipit: Θεῖοτατε αὐτοκράτωρ ὁ μὲν πρὸς Ἰταλῶν, τὰς ἐν Πελοποννήσῳ δυναστεύοντας) et 10. plut. 56. — prior oratio, anepigrapha quidem, in cod. XXIV. nr. 6. plut. 80. et, addito auctoris nomine, in cod. XXXIII. nr. 6. plut. 57. quae diuersa est a superiore, incip. Θεῖοτατε αὐτοκράτωρ τὰ μὲν καθ' ἑκάστα, περὶ ἧν ἂν σε ἐβλόμην μαθεῖν, est epistola, adhuc inedita, agitque de rebus Peloponnesiacis, ac praecipue *de Isthmo*: Vide *Bandini*. cat. codd. gr. Laurent. II. p. 318. III. p. 215. et vol. II. p. 385. sq. ubi adnotat, postremam illam, diuersam a superiore, etiam existare in bibl. caesar. Vindob. teste *Nesselio* part. IV. p. 43. §. 4. *Harl.*

4. Subiungitur, **) *Locorum Peloponnesi omnium* per longitudes, et latitudes astronomicas *descriptio*, desumpta ex Ptolemaeo, sed, quae variant, a Gemisto esse correctae, nullus

v) Palaeologum, ad quem alia Gemisti de rebus Peloponnesiacis et praecipue de Isthmo epistola adhuc inedita existat in bibl. caesarea teste *Lambecio* VII. p. 103. [p. 347. Kollar. nr. 4. cod. XC.] Incipit: Θεῖοτατε Αὐτοκράτωρ. Τὰ μὲν καθ' ἑκάστα, περὶ ἧν ἂν σε ἐβλόμην μαθεῖν, ἴσθης.

w) Ad calcem eclogarum phys. et moralium Io. Stobaei.

x) Διωγραφὴ ἀπόσε Πελοποννήσε, παραλίστε ἡγεμίστογας. *Fabr.* MS. in cod. Bauar. CCLX. v. cel. *Hardt* l. cit. a. 1805. part. 8. p. 153. *Harl.*

nullus dubito, si manuscriptis habenda fides. Et elenchis hisce, et in auctores summos animaduersionibus maxime delectatum fuisse Plethonem, ex iis, quae infra recensentur, manifestum cuique fiet.

5. *De Platonicae, atque Aristotelicae philosophiae differentia.*⁹⁾ Libellus publice expositus est Basileae 1574. in 4to. per *Georgium Chariandrum* in linguam latinam translatus, et Venetiis graece apud Scotum cum Bernardini Donati Veronensis paraphrasi in 8vo. Venet. 1532. 8. — 1540. 8. Graece etiam editus est Parisiis 1541. in 8vo. [al. 12. conf. *Maittaire*. A. T. ind. f. tom. V. p. 82.] cum eiusdem Bernardini dialogo^{*)} *de Platonicae atque Aristotelicae philosophiae differentia*. Exstat manuscriptus in bibliotheca Veneta scam. 17. n. 14. et scam. 27. num. 51. Augustana, Index ms. Ambrosiana Mediolani, Bauarica cod. CCLXI. *Allat.* De cod. August. v. *Reiser*. indic. cit. pag. 90. — *Bauar.* cod. hodie numeratur CCXLII. — *Venet.* in bibl. Marc. cod. DXVII. v. cat. codd. gr. Marc. p. 278. — *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCCXI. nr. 43. et cod. CCLXX. nr. 3. ib. nr. 6. est *Ioannis Palaeologi* imper. ad philosophum *Gemistum*: inc. ἡμεῖσα παρὰ τινῶν, ὅτι ἔγραψας κατὰ Ἀριστοτέλους. nr. 7. *Gemisti* responsio ad quasdam quaestiones: inc. τὸ μὲν ἀνθρώπος κἀθηται. v. *Matthaei* not. codd. gr. Mosq. p. 168. et 204. — *Florent.* in bibl. Laurent. XVIII. nr. 1. plut. 56. suspicante *Bandinio* in cat. codd. gr. Laur. II. p. 316. sq. nam ibi opusc. caret initio: addito auctoris Georgii Gem. nomine, ibid. in cod. XXIV. nr. 2. plut. 80. v. *Bandin.* l. c. tom. III. p. 214. — *Paris.* in bibl. publ. codd. MDCCCVI. nr. 3. — MMVI. nr. 2. — MMXLI. nr. 2. — MMCCCLXXVI. (in quo plura reperiuntur Plethonis opp.) nr. 10. *Harl.*

6. In oracula magica Zoroastris, Commentarii editi sunt graece et latine studio *Ioannis Orsopoei* Paris. 1599. in 8vo. cum Sibyllinis oraculis. [conf. supra, vol. I. p. 310. sq. §. VII. et VIII. ibique notas. *Harl.*] [P] Titulus operis varie conceptus reperitur, alii enim scribunt: Πλήθωνος διασαφηνίσι τῶν ἐν λογίοις τούτοις ἀσαφέσσορον εἰρημένων, *Plethonis expositio eorum, quae in his oraculis obscurius effertur*. Alii: μαγικά λόγια τῶν ἀπὸ Ζωροάστρου ἐξηγηθέντα παρὰ Πλήθωνος, *oracula magica eorum, qui Zoroastrem magum sequuti sunt, enarrata a Plethone*. *Allat.* Conf. supra, vol. IX. p. 428. nr. 17. — In cod. *Bauar.* olim CLXXXIII. nunc XLVIII. v. *Hardt.* in *Aretini* Beyträgen etc. a. 1803. part. 6. p. 18. — *Augustas Vindel.* in cod. altero *Plethonis* aliquot capp. theologiae Zoroastris et Platonicae, cum titulis reliquorum, in altero, magica eorum oracula, qui a Zoroastre prodierunt, cum expositione Plethonis: v. *Reiser*. indic. cit. p. 66. et 90. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXXIII. nr. 9. plut. 57. in primis, cod. XXIV. nr. 3. plut. 80. v. *Bandin.* l. c. tom. II. p. 386.

et

9) Περὶ τῶν Ἀριστοτέλους κατὰ Πλάτωνα διαφορῶν, hic Georgii Plethonis liber oppugnatus est a Georgii duobus, Scholario et Trapezuntio. Vide infra p. 587. [lib. *Allat.*]

*) Eundem hunc Bernardini Donati dialogum

etiam Gemisti libello praemissum video in editione Veneta apud Hieronymum Scotum 1540. 8. Paraphrasim praeterea additam nullam: sed Dialogum ipsum pro paraphrasi libri Plethoniani habuit Gesnerus et *Allatius*: certe pleraque capita eadem quae Pletho, etiam dialogus persequitur.

et III. p. 214. — *Venetis* in bibl. Marc. cod. CDVI. compendium Zoroastreorum et Platoniorum dogmatum, (quod ex cod. August. edidit *Tryllitius*, Wittebergae 1719) v. catal. codd. gr. Marc. p. 198. praecipue cel. *Morellum* in bibl. MSt. gr. et lat. I. p. 274. de segmento immixto, quod ad aliud Gemisti scriptum pertinere videtur, et additamento inedito, initio opusculi in margine ad instar scholii a Gemisto, qui sua manu illum cod. exaravit, posito. — *Parisi*. in bibl. publ. codd. CDXXVI. nr. 6. MDCIII. nr. 14. et MMCCCLXXVI. nr. 11. compendium Zoroast. et Platonior. dogmatum; at ibid. in cod. MMDCCLXXXII. nr. 5. *Plathonis oraculorum magicorum expositio*, et nr. 6. eiusd. *chaldaicorum dogmatum expositio. Harl.*

7. Legi etiam in Catalogo nescio quo, Georgio Gemista Plethon historia della monarchia de los Persas, traducida en Castellano per D. Pedro Dauui, 4to. Vall. 164. I. 19.^{aa}) Et haec quidem edita sunt.

8. Inedita etiam pleraque sunt, nec minoris momenti. Nempe ex plerisque auctoribus, *Excerpta*: siue loca notata digna, etc. *Allat.* Plura iam occupavi supra ad vol. VIII. p. 79. sqq. not. dd. — *Monac.* in cod. Bauar. XLVIII. olim, CLXXXIII. plura Plethonis reperiuntur, 1) ex *Appiani* hist. de Macedonicis regibus; ^{bb)} 2) ex *Strabone*; 3) ex *Theophrasto* de plantarum historia, quae in edit. nou. reperiuntur; 4) ex historia animalium *Aristotelis*, ineditum excerptum; 5) ex eadem animalium historia *Aristotelis* physiognomica, inedita; 6) ex *Diodori Siculi* historiis de Assyriorum et Medorum regno; 7) *Xenophontis*; 8) ex primo romanarum antiquitt. libro Dionysii Halicarnassei; 9) ex eodem I. libro de diis, quos Aeneas ex Troia in Italiam transtulit. 10) ex *Prodicio* in libro de Hercule. Sequuntur 11) excerpta de felici Arabum successu sub rege Vmaro et imperatore Heraclio, et de regibus Romanorum, quae num Plethonem quoque habeant auctorem, cuius tamen alia opuscula actutum sequuntur, mihi non liquet. Conf. cel. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 6. p. 12-17. — Ibid. in cod. LIX. fin. ex *Strabonis* geographicis de terrae habitatae figura. v. *Hardt*. l. c. a. 1804. part. 1, p. 42. et conf. supra ad vol. IV. p. 574. sq. et p. 575. §. IV. atque ibid. p. 669 nr. 26. — *Venet.* in bibl. Marc. CCCLXXIX. Plethonis excerpta ex *Strabone*, quae singula diligenter copioseque recensuit et exposuit cel. *Morell.* in bibl. MSt. gr. et lat. I. p. 244. sqq. Idem V. D. ibid. p. 269-274. omnia curate persequitur, quae cod. Marc. CCCCVI. manu ipsius Ge. Gem. Plethonis exaratus, eius excerpta ex antiquis

^{aa)} In Bibliotheca Hispanica Nic. Antonii tom. 2. p. 150. titulus huius libri plenior exstat hunc in modum: *George Gemista, o Plethon, la postrera historia de la Monarquia de los Persas hasta Alexandro magno, con algunas vidas de Capitanes famosos Griegos sacados del Latin de Emilio Probo.* Valladolidi 1604. 4. Est Hispanica versio librorum Gemisti de gestis Graecorum post pugnam ad Mantineam.

^{bb)} Ex *Appiani* Syriacis excerptum de Macedonicis Syriae regibus, MS. in bibl. caesarea. [v. supra ad vol. V. p. 250.] In eadem habentur et Plethonis excerpta ex *Aeliani* de proprietatibus animalium, et ex *Procopio* etc. [ex *Procopio*, in cod. caes. Vindob. LXXXVII. nr. 19. v. *Kollar.* supplem. ad Lambec. p. 561.]

quis auctoribus aliaque eius propria continet. Sunt vero eadem fere omnia, quae ex cod. Bauar. enotauimus, nisi, ut in cod. Marc. etiam reperiantur de iis, quae post pugnam ap. Mantineam apud Graecos gesta sunt, tum de veteri Graecorum militia adnotatio, sine titulo, quae eiusd. Plethonis esse videtur cl. Morellio. Quod opusculum e cod. Bauar. nr. 11. indicauimus, id in hoc cod. Marc. caret quidem auctoris nomine, at manu Gemisti scriptum est. — *Matriti* in cod. reg. X. praeter ea, quae iam supra, ad vol. VIII. p. 81. in nota memorari, sunt *Plethonis* excerpta ex *Theophrasti* libris de historia plantarum, et de animalibus ex libris *Aristotelis*. v. *Iriart.* l. c. p. 28. — *Vindob.* in cod. caef. LXXXVII. nr. 2. sqq. excerpta 1) ex *Diodoro Siculo*, 2) ex *Arriano* de expeditione Alexandri M. libro V. p. 228. sqq. ed. Gronou. 3) ex eiusdem *Arriani* libro VII. p. 283. sqq. 4) ex *Prodicō* in Xenophontis M. S. de Hercule; nr. 7) ex *Arriano* l. c. libr. IV. et V. p. 158. et 203. de Alexandri laboribus. 8) de Thessalia, ex *Strabone*. nr. 10) ex *Polycii* hist. libro III. prooemium. 11) adnotatio in praecedens prooemium. 12) ex *Zonara*, libr. X. annal. de C. I. Caesare; 13) ex *Iosepho* de bello iudaico. III. c. 9. v. *Kollarii* supplement. p. 551. sqq. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossianos, v. supra ad vol. VIII. p. 81. — *Parisi.* in bibl. publ. orbis descriptio e *Strabone*, in codd. DCCCXVII. nr. 14. — MCXCI. nr. 28. — MCDXV. olim Colbertin. orbis descriptio, e geographicis libris excerpta. — MDCIII. nr. 15. — MDCCXXXIX. nr. 2-9. et 24. — MMCDXXVI. nr. 9. — De Italiae figura e *Polybio* in codd. CDLXII. nr. 8. et MMCCCLXXVI. nr. 13. in quibus etiam est *Thessaliae chorographia*, in qua Strabonem excerptis. — De Assyriorum et Medorum imperio, ex *Diodoro Sic.* in codd. MDCCXLVII. et sequenti, — MDCCCII. — et MMCMXCII. nr. 13. *Harl.*

[P] 9. *Georgii Gemisti artis rhetoricae prolegomena, vel potius incerti de prooemiis artis rhetoricae. Epitome in Hermogenis artem rhetoricam.* Erat in bibliotheca Antonii Augustini cod. CCXXV. [Conf. cl. *Harl.* in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. p. 1. p. 42.] Et Scoriaci regia *περί ἀρετῶν, προομιῶν Ῥητορικῶν, Ἀριστοτελικῶν ζητημάτων. De virtutibus, prooemiis rhetoricis, Aristotelis quaestionibus.* [v. supra, vol. VI. p. 76. §. VI. et VII.] *Κατὰ τὴν Στραβῶνος περί τινων ἐκ ἐρῶδῶς κατὰ τὴν Γεωγραφίαν αὐτῶ διαρισθέντων. Adversus Strabonem de nonnullis ab eo non recte in Geographia enumeratis.* [v. cl. *Morell.* l. c. p. 246. sq.] In Palatina Heidelbergensi cod. CLXXVII. et Britannicis, et Gallicis manuscriptis, et alibi. *ἐκ τῆς Στραβῶνος Γεωγραφικῶν, περί τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχήματος διαρισθέν παρα τῆς Γεμιστῆ Πλήθωνος.* Ex *Strabonis Geographicis de figura terrae habitatae, sed correcta a Gemisto Plethone.*“) In Vaticana, Scoriaci regia VI. β. 10. et VI. ζ. 6. Veneta S. Marci scam. 21. num. 17. et Ambrosiana Mediolani, [conf. ad nr. 8. et supra vol. IV. p. 669. nr. 26. et *Kollar.* Supplement. ad Lambecii comm. p. 556. sqq. nr. 16. cod. LXXXVII. qui multa continet Plethonis opuscula. *Harl.*]

M 2

10. Cho-

c) Hoc scriptum habuit, atque in syntagmate Holstenius. Vide *Lambecium* lib. 1. pag. 114. graecorum Geographorum edere voluit Lucas [p. 241. sqq. *Kollar.*]

10. *Chorographia Thessaliae*, ^{ad}) in bibliotheca Palatina Heidelbergensi, regia Scoriaci II. num. 5. *De Isthmo Veneta S. Marci scam.* 32. num. 22. *Allat. Vindobonae* in cod. caef. XC. nr. 4. de *Isthmo*, et nr. 7. *chorographia Thessaliae*. v. *Lambe.* VII. p. 347. et 350. sq. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXXIII. nr. 6. plut. 57. *Gemisti* epistola ad imperat. Manuelem Palaeologum de rebus Peloponn. ac praecipue de *Isthmo*; quae epistola diuersa est ab eiusd. Plethonis ad eundem imperatorem oratione de rebus Peloponnesiacis. v. ad nr. 3. et 8. *Harl.*

11. Προσφωνηματικός. *Adlocutio*. Ρ. ἐκ τῆν παραπλήσια, ὃ θεύτατε, τὰ τῶν πολεμίων τέλη ἀποβῆ. Mediolani in Ambrosiana.

12. *Capita quaedam musica, Plethone auctore*. Bauarica cod. CLXXXIII. [qui nunc numeratur XLVIII. fin. v. *Hardt* l. c. a. 1803. part. 6. p. 17. — *Venetis* in bibl. Marc. cod. CDVI. v. cf. *Morelk* bibl. MS. gr. et lat. I. p. 273. sq. qui adnotat, ex Arifloxeno et Quintiliano nonnulla ad litteram esse delibata; sed in margine ad initium manum alienam scripsisse Πληθώνιον. *Harl.*]

12. Προθεωρία εἰς τὸν λόγον τῆ βασιλέως Μανυῆλ τῆ Παλαιολόγου ἐπιτάφιον εἰς τὸν αὐτῆ ἀδελφόν. ^{ad}) *Praemeditatio in imperatoris Manuelis funebrem orationem in fratrem*. Ρ. περιπαθῆς μὲν τὸ προοίμιον, καὶ οἷον γένοιτ' ἀν ἀδελφῶ μάλιστα πρέπον. *Oratio funebri* in *Helenam Palaeologinam*, in bibliotheca Vaticana et Atempfiana. *Alia in Hypomonem et Cleopem imperatrices*. In indice manuscript. codicum. *Μονωδία ἐπὶ τῆ αἰοιδίμω δεσποίνῃ Ὑπομονῆ*. ^{ff}) *Monodia in celebrem dominam, Hypomonem*. In quo etiam non post multa legebatur, Πληθῶνος μονωδία ἐπὶ Ὑπομονῆ, καὶ Κλεόπη ταῖς βασιλίσιν. *Plethonis Monodia*

^{ad}) Exstat etiam in bibl. caesarea. *Lambe.* VII. p. 165. [p. 350. sq. ed. Kollar. nr. 7. cod. XC. conf. *Morelli* bibl. MS. I. p. 270. et p. 247. *Harl.*] Ex libro nono Strabonis excerptum discet ex *Labbei* bibl. noua MSS. p. 120. [add. ad nr. 8.]

^{ea}) Edita haec προθεωρία graece et latine a *Combesfio* cum oratione ipsa Manuelis Palaeologi in fratrem Theodorum despotam tom. 3. Αἰθαρῆ noui bibl. patrum pag. 1037. Paris. 1648. fol. [conf. *Lambe.* VII. p. 335.]

^{ff}) In eadem bibl. caesarea. Vide *Lambeceum* V. p. 175. [pag. 368. Koll. nr. 11. cod. CCLVII.] Etiam in Bodleiana et regia Paris. *Fabr. Paris.* in bibl. publ. codd. CMLXIII. nr. 16. MCCXCVII. nr. 5. et MMDXL. nr. 5. in obitum f. in laudem *Cleopae Palaeologinae*, vbi de animorum immortalitate differitur. init. Σὺλον μὲν ἰ σοφίς. Tum in cod. MDCCLX. nr. 14. oratio in obitum *Helenae Palaeologinae*. — *Florentiae* in bibl. Lau-

rent. cod. XVIII. nr. 11. plut. 56. in obitum *Helenae* f. *Hypomonis Palaeolog.* inc. τῆ τῶν ἡμετέρων βασιλῶν v. *Bandini* cat. codd. gr. II. pag. 318. sq. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossianos, *Monodia* in dominam *Helenam*. v. cat. bibl. Leid. p. 403. nr. 45. — *Matriti* in bibl. reg. CXV. *Monodia* (f. laudatio funebri) de imperatrice *Cleope Itala* et *Monodia* de beata domina *Hypomone*: v. *Iriart*. cat. codd. gr. Matrit. p. 459. — In cod. *Bauar.* XXIX. (quondam 162.) orat. in *Hypomonem* imperatricem. v. *Hardt*. l. c. a. 1803. part. 4. pag. 28. *Gemisti Plethonis et Mich. Apostolii* orat. funebres duae, in quibus de immortalitate animae exponitur. Nunc primum e MSto (*Vratislaviensi*) edidit *G. G. Fülleborn*, Lipsiae 1793. (sed vere 1792.) mai. 8. est orat. in obitu *Cleopae*, mortuae anno 1433. v. cl. *Fülleborn* praef. p. 6. sq. et in censura in *Ien. A. L. Z.* 1794. nr. 218. p. 29. sqq. in. Iul. loca quaedam Plethonis emendantur. *Harl.*

Monodia in Hypomenem et Cleopem [P] imperatrices. Ex his excerpta, quae de immortalitate animae tractant, sunt penes me, erantque in bibliotheca Saregica vt tradit Iustus Rycquius in Centuria noua epist. 29. *Oratio funebris in obitu reginae ipsae Palaeologinae, in qua de animae immortalitate agitur.* In Augustana, index manuscriptus, et Lolliaha. Et Scoriaci in biblioth. regia. *Ἐπικήδειος λόγος τῆ βασιλίσσης, καὶ περὶ ἀθανάσιος ψυχῆς.* *Oratio funebris in imperatricem, et de immortalitate animae, II. num. 5.*

14. *Epitome historiarum secularum,* ⁴⁵⁾ ni fallit titulus, quem tamen et epitomatores Gesneriani agnoscunt. In bibliotheca imperatoris Viennae Austriae, Possiquius in indicibus.

15. *Historia.* In Catalogo exhibito a Grammatico, apud Verderium in supplemento; nisi eadem sit cum edita gestorum post pugnam ad Mantinam.

16. *Explicatio in voces Porphyrii, et in decem Categorias Aristotelis,* in bibliotheca Constantini Varini, ex Verderio.

17. *Explicatio in Analytica Aristotelis,* apud Ioannem Suzium Constantinopoli, ex Verderio. [an est ille commentarius sine nomine auctoris in cod. *Bauar.* XXIX. ap. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 4. p. 31. ? *Harl.*]

18. Verumtamen quum Gemistus in eo libro, quem de *differentia Platonicae atque Aristotelicae philosophiae* scripsit, [v. ad nr. 5.] non differentiam tantum inter utrosque examinasset, sed acrius omnia conuiciorum genera exaggerans, non veritus esset, homini

M 3

prima-

gg) Ex Diodoro Siculo excerpta suspicor intelligi, iam supra num. 8. memorata. Non omitendum etiam scriptum Gemisti duplex in bibl. caesarea obuim praeteritumque Allatio, *μεθόδος εὐρέσιμος ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῆς τῶν ἀστέρων ἱσοχῆς ἀπὸ κινήσεων, ἕς αὐτὸς συνήγαγε.* *Methodus astrologica inueniendi loci solis et lunae et astrorum ortus, secundum canones, quos ipse composuit, qui et ipsi subiciuntur, vna cum introductione in Genethliologiam.* Eiusdem *canon chronologicus a Nabonassare ad imp. Michaelem Palaeologum.* Vide *Lambecium* VII. pag. 196. [f. p. 419. ed. Koll. nr. 6. et 7. cod. CX.] *Fabr.* — His adde librum de *generatione deorum, Paris.* in bibl. publ. cod. MMXLV. nr. 3. init. *πρῶτον περὶ τῶν.* — *Plethonis sui ipsius libri epilogus s. conclusio, inc. "Α μὲν ἐν τῆς βιβλίου ἐν ἀρχῇ ἡμῶν προέτιθη.* *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XVIII. nr. 6. plut. 56. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. p. 317. qui, „imperfectus, ait, libellus, ac propterea ab eadem manu adscriptum est in margine: *Ζητητικὸν τὰ ἐπίορα* etc. — *quaerenda sunt, quae sequuntur; licet a Scholario, vti ai-*

tunt, sublata, reperiri vix possint. Pertractantur autem in hoc quaestiones metaphysicae de substantia, de deo, de aeternitate. — *Vindobonae* in cod. XCI. nr. 1. vbi est conclusio operis *Plethonis* de legibus: v. *Lambec.* VII. p. 364. ibique not. 2. Separatim ibid. in cod. CLXXIX. nr. 2. v. *Lambec.* V. p. 466. sq. — Ibid. in cod. LXXXVII. nr. 17. auctoris, (num Plethonis, cuius plura opp. in illo cod. recensentur?) adnotatio critica breuis de tempore natiuitatis, passionis et adscensionis D. N. Iesu Christi: *imit. ἔτος ἢ ἀπὸ Ἀδάμ καὶ εἰς αὐτὸν κόσμος.* nr. 18. eiusdem, (vt opinatur *Kollarus* in supplem. ad *Lambecii* comment. p. 559. fqq. vbi eum codic. vberius recenset,) *de somniis excerptum,* ex *Macrobio* commentariorum in somnium *Ciceronis*, cap. 3. et 4. a *Maximo Planude* gr. verforum. — Ex cod. *Nauiano* CCXCI. *Mingarell.* in gr. codd. apud *Nauio* p. 488. excerptit *Plethonis* locum in quo de *Dictye*, eiusque narratione de bello *Troico*, et versione recentis (ἐν τῶν *Γεωργίου* γραμμάτων ἐς ἰταλικὴν συγγραφήν,) vti ex *lyriaco Anconitano* accepisset; singularia traduntur, *Harl.*

primario contumeliam facere; præstantissimorum virorum odia, et calumiam in se concitavit; ^{hh}) [P]. neque enim passi sunt adeo foede, atque enormiter innocuum hominem proscindi; inter eos mitissimus Bessario, cuius illa vere aurea, piaque sententia fuit ad Michaellem Apostolium, *ὃν λαιδορίας τῆ ἀντιδικίας, ἀλλ' ἀποδείξεισι, καὶ λογικαῖς ἀνάγκαις τῶ φίλων συνηγορητέον, πόν τ' ἐχθρὸν ἀμυντέον. Non conuiciis in aduersarium, sed demonstrationibus, atque insolubilibus rationibus amico suppetias ferendae sunt, vindictaeque de inimico sumenda.* Libellum pro Aristotele in Plethonem, licet praecceptorem composuit. *Πρὸς τὰ Πλήθωνος πρὸς Ἀριστοτέλην περὶ οὐσίας. Ad dicta Plethonis in Aristotelem de substantia. P. εἰ τις ἀπλῶς τε καὶ αἶμα.* Et Theodorus Gaza, philosophicarum artium cognitione instructissimus, neque Plethone ipso inferior. Gazae pro Plethone respondit Michael Apostolius; Apostolio Andronicus Callistus, et Bessario ipse cardinalis, epistola de hac re data, temerarios Apostolii conatus repressit, compulitque ad palinodiam. Georgius etiam Schomrius, de quo post Plethonem agemus, communi studio, ac quibus praestabat ingenii opibus ab obtreccionibus, et calumniis Plethonem diuexans, Aristotelem defendit: eo scopo, ut multo excellentiorem ⁱⁱ) doctrinam Aristotelis Platonica ostenderet. Quod anxie nimis Pletho ferens, non dissimilibus opprobriorum plaustris, a quibus semper sibi etiam in Plethonem Bessario temperauerat, Scholario respondit, cuius ignorantiam non sine contumelia multis conatur ostendere, et consilii sui tenax adfidue Platonem extollit, Aristotelem coelo ab alto deiicit opusculo, quod inscripserat, *πρὸς τὰς Σχολαίς ὑπὲρ Ἀριστέλους ἀντιλήψεις. Ad Scholarii pro Aristotele obiectiones. P. ἐγὼ μὲν ἐκ ὄψε ὡς γε σὺ φῆς, ἀλλ' ὅτε*
τὸ

^{hh}) De hac controuersia litteraria philosophorum decimi quinti saeculi consulere iuuabit eruditam *Boiuinii* diatribam insertam Tomo quarto memoriarum academiae regiae inscriptionum et elegantiorum litterarum, quae gallica lingua prodierunt Parisiis in 4. et Amstelodami 1719. 12. Inter alia pag. 485. seq. gallice adfert epistolam *Nic. Secundini* datam Viterbii 5. Iun. 1462. ad Andronicum Callistum, qua eius scriptum contra Apostolium et Gazam magis effert laudibus: Apostolii conuicia ac calumnias detestatur. [Conf. supra, vol. XI. p. 294. sq. imprimis *Zenon* in Dissert. Vossianae, tom. I. p. 342. sect. 7. de hac epistola ad Andronicum Callistum eiusque codd. *Parif.* inter codd. regios, (teste *Labbeo* in noua bibl. MSS. libror. p. 101.) in bibl. *Nauicana*, et apud *Frid. Sylburg.* in cat. codd. gr. Palatin. Francof. 1701. 4. p. 40. latius disserit, denique ex *Reiseri* indice MSS. bibl. Augustanae (p. 85. ubi quoque, ibidem exstare *Plethonis* quaedam, *Reiser.* prodit,) memorat *Andronici Callisti epistolam ad Nicolaum Secundinum.* — *Bessarionis* epistolam ad Nicol. Secundinum, quae laudes Gemisti eximias continet, cel. *Morell.* in bibl. MSta gr. et lat. I. p. 212. sqq. ex cod. bibl.

Marc. CCCXXXIII. gr. cum interpretatione lat. in lucem protulit. *Mich. Apostolii* epist. ad Bessarionem; huius epistolae ad Andronicum Callistum; et ad Mich. Apostolium; cum *Nicol. Secundini* ep. ad Andron. Callist. et alia sunt *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXXIII. nr. 8. plut. 58. Plura dabit *Bandin.* l. c. II. p. 482. sq. *Bessarionis* epistola ad Mich. Apostol. gr. cum latina *Boiuinii* versione in: *Memoires etc. Geschichte der Kön. Akademie der schön. Wissensch. zu Paris.* e lingua gallica in german. versa a *Lonisa Adelg. Viç. Gottschedia*, part. II. p. 377. sqq. *Hart.*] Deinde p. 488. sq. duas Bessarionis *) ad Callistum, vnam breuem et alteram prolixioram ad Apostolium, illam ipsam nempe, ex qua aureum illud monitum Allatius retulit, et doctissimo cardinali dignissimam; dignissimam item, quae saepius legatur ab Apostoliis nostrae aetatis, quos maximis viris obtreccare et lacerare eorum famam non pudet. [add. quae scripti in *Introd. in hist. L. Gr. II. part. I. p. 549. in nota.*]

*) Bessarionis et, reliquorum cit. epp. sunt quoque *Matriti.* v. *Iriart* cat. cit. p. 136. *Hart.*
ii) Et dogmatibus christianis congruentiorem, faciliusque cum illis conciliandum.

τὸ πρῶτον ἠτήθην, εὐθὺς ἐπεμψα. Legitur in biblioth. ⁴⁴⁾ Augustana, [v. *Reiseri* indic. MSS. bibl. August. p. 90.] Altempfiana, Ambrosiana [P] Mediolani, Veneta S. Marci scam. 27. num. 51. ⁴⁵⁾ penes me: eratque in Saregica, referente Rycquo epistola supra laudata. Gesnerus tradit, se vidisse Bononiae apud S. Saluatorem, sed imperfectum. Cum Heidelbergae morarer, tractatum hunc pro aeuo auctoris antiquum eleganter, emendatoque descriptum, quem a Nicolao Alemanno dono acceperam, Gottardo Voegelino typographo satis celebri impense expositulanti tradidi, ut vna cum alio, *de differentia Platonis et Aristotelis*, et, si fieri posset, etiam latine typis elegantissimis euulgaret; an euulgatum sit, ad hunc diem ⁴⁶⁾ non noui.

19. *Epistola ad Demetrium Porphyrogenetam*, in biblioth. Augustana, index ms. Περὶ εἰμαρμένης, *de fato*. In bibliotheca Augustana, ⁴⁷⁾ Ambrosiana Mediolani, sanctorum apostolorum Neapoli apud clericos regulares, ex qua opus descriptum beneficio piissimi, mihiq; amicissimi Neophyti Rhodini penes me etiam conseruatur.

20. *Ad Bessarionem cardinalem binas epistolas*; in quibus praecipue in doctrina Platoniorum quaestiones a Bessarione Gemisto propositae dissoluantur. Primae principium, ἢ πάντα οἴσασθαι χρὴ τοὺς ἀνδρας τούτους. Secundae, ἐπειδὴ καὶ μαρτυριῶν δέη πρὸς τὸ προγεγραμμένα σοι. apud me: nescio, an sit illa, quae scam. 17. num. 14. *Epistola de doctrina Platonis* in biblioth. Veneta S. Marci recensetur. *Allat.* Conf. supra in vol. I. pag.

⁴⁴⁾ In Caesarea quoque, ut refert *Lambechus* VII. p. 162. [p. 345. Kollar. nr. 1. cod. XC.] et regia Parisiensis, teste Boininio, qui testatur Plethonem in hoc scripto iratum et superbum se Gennadio praebere aduersarium. *Plethon y parle à son aduersaire avec toute l'aigreur d'un homme piqué au vif, et avec toute l'hauteur d'un maître que fait la leçon à un ecolier.* Nonnulla ex illo scripto affert Eugubinus lib. 1. de perenni philosophia cap. 25.

⁴⁵⁾ In cat. codd. gr. bibl. Marc. p. 278. numeratur cod. DXVII. — *Taurini* in bibl. reg. cod. CCCXXVIII. v. cat. MSS. gr. Taur. p. 469. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XVII. nr. 7. plut. 56. init. quod diuersum est ab eo, quod *Allatius* adtulit, est ἐπὶ τὸ βιβλίον τῶν κατ' Ἀριστοτέλους βλασφημιῶν καὶ εἰς ἡμῶν ὄψις προῆλθεν. Plura dabit *Bandinius* in cat. codd. gr. Laur. II. p. 317. sq. — Idem initium, nisi ut ὄψις προῆλθεν legatur, est in cod. reg. *Matrit.* XXXIV. v. *Iriart.* in cat. codd. gr. Matrit. p. 135. qui praeterea adnotat, in illius libelli contextu, fol. 131. occurrere *Constantini Lascaris* manu scholion amplissimum, cuius prima et postrema verba posuit. — *Vratislaviae* in cod. bibl. Rhedigerianae, teste *Fülle-*

börn. in praefat. ad libell. ad nr. 19. not. citatum, p. 9. — *Paris.* in bibl. publ. codd. CDLXII. nr. 3. — MDCCCVI. nr. 4. — MMVI. nr. 3. — MMLXVII. — et sequenti — et MMCCCLXXVI. (qui plura Gemisti opuscula continet,) nr. 7. *Harl.*

⁴⁶⁾ Nec ad hunc diem vsquam euulgatum est.

⁴⁷⁾ V. Fabr. ad nr. 23. not. e. — In *Reiseri* indice MSS. bibl. August. pag. 85. citantur codd. *Plethon. de fato* et paullo post, eiusd. *epistola ad Demetrium Porphyrogenetam.* — Libell. *de fato* adseruatur quoque *Florentiae* in bibl. *Laurent.* cod. XVIII. nr. 2. plut. 56. v. *Bandin.* l. c. tom. II. p. 317. — *Paris.* in bibl. publ. codd. MCMXCVI. nr. 3. et MMLXXVII. nr. 8. — *Matriti* in cod. XXXIV. v. ad nr. 20. — *Vindobon.* in cod. caesar. XLII. nr. 16. v. *Lambech.* VII. p. 178. Koll. add. ad nr. 2. — Contra Plethonem de fato scripsit *Matthaeus Camariota* duo libros, MS. *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossian. v. cat. bibl. Leid. p. 403. nr. 41. — Edit. *Ge. Gem.* *Pleth.* libellus de fato, eiusdemque et *Bessarionis* epistolae amoebaeae de eod. argumento, gr. et lat. cura *H. S. Reimari*, Lugd. Bat. 1722. 3. *Harl.*

pag. 703. et supra in h. vol. ad nr. 5. de cod. Mosquensi. — *Vindob.* in cod. caesar. XC. nr. 2. *Bessarionis* epistola ad Ge. Gem. Plethonem, et nr. 3. *Plethonis* ad superiorem Bessarionis epistolam epistolae duae responforiae. v. *Lambec.* VII. p. 346. sq. Kollar. — Eaedem *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXIII. nr. 3. et 4. plut. 58. v. *Bandin.* l. c. II. pag. 481. — *Matriti* in bibl. reg. cod. XXXIV. multa reperiuntur, quae huc pertinent, conf. supra, ad vol. XI. p. 191. not. q. de hoc Matrit. et aliis codd. et p. 192. de epist. Mich. Apostolii ad Plethonem. — Inter alia in cod. *Matrit.* *Bessarionis* quaestiones IV. ad Gemistum Plethonem; prima *de subsistente per se*; secunda *de communicabili et incommunicabili*; tertia *de entium synonymia vel homonymia*; quarta *de fato*. Sequuntur *Gemisti* quatuor solutiones, totidem *Bessarionis* quaestionibus respondentes, quarum prima inc. ε̄ πάντα οἶσθαυ χρε̄ τὸς ἀνδρες quartae vero siue *de fato* initium est: οὐχ οἶσθ' τε̄ — Quartam solutionem excipit altera *Plethonis* ad Bessarionem epistola, qua singulas illius quaestiones, antea memoratas, iterum soluere contendit. Plura de illis scripsit *Iriarte* in cat. codd. gr. Matrit. p. 136. sq. — *Leidae* in bibl. publ. inter MSS. Scaligerian. amoebaeae inter *Bessar.* et *Plethonem* epp. v. cat. bibl. Leid. p. 341. nr. 51. — *Parisi.* in bibl. publ. codd. CDLXII. nr. 4. et 5. — MDCCXXXIX. nr. 16. et 17. — MMCCCLXXVI. nr. 8. et 9. *Bessarionis* quaestiones et *Plethonis* solutiones, et cod. MMCLXVI. nr. 5. *Plethonis* responso ad ea, quae sibi Bessarion obiecerat. *Harl.*

21. Μηνῶν, καὶ ἐτῶν τάξεις, καὶ ἡμερῶν ἀπαρίθμησις, *Mensum, et annorum ordo, et dierum recensio.* Scoriaci in biblioth. regia II. num. 5. *Allat.* V. *Fabric.* ad nr. 23. not. f. *Harl.*

22. Περὶ Θεοῦ φυσικῶν ἀποδείξεις. *De Deo naturales demonstrationes.* P. πᾶν τὸ ὄν ἐνεργεῖα εἰς ἀνάγκης ἔχει τινὰ κατὰ φύσιν ἐνεργεῖαν. *Allat.* v. notam ad nr. 17. *Harl.*

23. Περὶ νομοθεσίας, ἢ περὶ νόμων βιβλία τρεῖς. *De legibus libri tres:* cuius operis duo superiores, *de mensibus et annis, et de Deo demonstrationes* segmenta omnino sunt. Quod etiam videtur indicare Gaza cap. I. de mensibus. καὶ Πλήθων δὴ ἐφ' ἡμῶν ἀνὴρ τῶν ἐπιφανῶν χαλεπὸν ἠγούμενος εὖρεν τὸ ἀνάλογον τούτοις. εἰς ἐπισητεῖν. καὶ τοῖς περὶ [P] νομοθεσίας δὴ λόγοις περὶ ἡμερῶν καὶ μηνῶν, καὶ ἐνιαυτῆ ὑφηνεγμένους, εἰς ὀνομάζεις, ὡς Ἀττικοὶ ἠγον τὸς μῆνας. *Et vero Plethon hoc seculo vir clarus operosum reputans invenire, qua ratione hi mutuo respondeant, inquirere destitit: in commentariis de legum institutione, quum de diebus, mensibus, et anno praecipiat, qua tamen ratione Athenienses menses suos agerent, ne verbum quidem facit.* Primum in tractatu nostro, *de mensura temporum antiquorum, et praecipue Graecorum* exscriptimus cap. 12. [v. ad nr. 21.] cum Gazae pro Plethone, quem ille carptim in opusculo de mensibus reprehendit, responderemus. Libri plane Plethonico genio suppare, totius antiquitatis, et theologiae antiquorum philosophorum promicondi; rari tamen et mihi incertum, an integri alicubi detineantur, oo) indigni, qui tandiu

oo) Post auctoris mortem enim exhibitos Gennadio CPol. a Demetrio Palaeologo, ac per censuram Gennadii combustos testatur Gennadii epistola ad Ioannem Exarchum et Anonymi Graeci scri-

tandiu lateant, digni luce, et qui omnium manibus terantur. Argumentum, ^{pp}) quod iadiculo librorum praefigitur, ut tanti thesauri aliquem gustum tu quoque Lector habéas, tale fuit, ἡ βιβλος ἥδε περιέχει Θεολογίαν μὲν τὴν κατὰ Ζωροάστειν τε καὶ Πλάτωνα, ὀνομαζομένων τῶν διὰ Φιλοσοφίας ἀναγνωριζομένων Θεῶν τοῖς πατρίοις τοῖς Ἑλλήσι Θεῶν ὀνόμασιν, ἐλκόμενοις ἐκάσταις ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῶν τοι συνωδῶν Φιλοσοφία, διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ποιητῶν διαστροφάς, ἐπὶ τὸ ὡς μάλιστ' αὐτὴ Φιλοσοφία συνωδόν. ἠθικά κατὰ τε τοὺς αὐτὸς σοφῆς, καὶ ἔτι μὴ τοὺς Στωϊκοὺς. πολιτείας δὲ Λακωνικὴν ἀΦηρημένου μὲν αὐτῆς τῆ ἀγαν τῆς σκληραγωγίας, καὶ τοῖς γε πολλοῖς ἐκ εὐπαραδέκτα, προτιθεμένης δὲ τῆς ἐν τοῖς ἀρχαῖσι μάλιστ' αὐτῆς Φιλοσοφίας τῆ κρατίστου δὴ τούτου τῆ Πλατωνικῶν πολιτευμάτων, ἀγιστίας εὐσεβείας, καὶ οὐτε περιέργειας, οὐτ' αὐτῆ δέοντος ἐκλιπέας. Φυσικά δὲ δὴ κατὰ Λεγιστοτέλην τὰ πολλὰ ἀπτεται δὲ πῶς ἡ βιβλος καὶ λογικῶν ἀρχῶν, ἀρχαιολογίας τε Ἑλληνικῆς, καὶ πῶς καὶ ὑγιεινῆς διαίτης. Liber continet theologiam, dogmatibus Zoroastri et Platonis conformem, quum [P] in ea recensentur Dii, qui per philosophiam innotescunt, patriis Graecorum eorum nominibus, singulis ex iis, quae non adeo ob poetarum discordes sententias, seu tergiversationes conformantur, ad quam conformissimum philosophiae genus redactis. Moralia secundum hos eisdem sapientes, nec non Stoicos. Rempublicam vero Laconicam, demta tamen ex ea nimium severa, ac aspera educatione, nec a multis probata, adiecta, quae apud principes in pretio est, philosophia, potissima nempe inter alias, quas Platonicis reipublicae administrationibus constat: bene comtas sacrorum ceremonias non nimis curiosas, neque in necessariis deficientes. Naturalia pleraque ex sententia Aristotelis. Deibat etiam quodammodo liber et principia, quae a ratione non absunt, antiquitates Graecorum, et in quibusdam diaetam salubrem. Horum publicatione, ^{pp}) et quod plerique parum in eum essent alias ob causas propensu, offensionem multorum incurrit, qui in eum acriter inuecti non ludibrio tantum hominem habuere et maledictis onerarunt, sed etiam a fide christiana, non alterius, quam horum librorum doctrinae probatione, ad gentilissimum prolapsum descivisse affirmarunt, ac ceteros christianae religionis adflectas monuerunt, ut a similibus libris, et homine abstinerent, cauerentque sibi

scriptum apud Lambecium VII. p. 175. et nota Barberini codicis, quem Allatius memorat infra p. 391. vbi sex tantum capita libri primi in illo superesse notat. Sed in codice caesareo apud Lambecium VII. p. 171. [p. 362. sqq. Koll.] super sunt capita decem, cum indice capitum libri tertii omnium, hoc est a capite XXIX. totius operis ad XLIII. Eiusdem operis caput sextum est Gabrieli Naudaeo pag. 160. pentadis quaestion. iatrophilologicar. V. de fato fatali vitae termino pag. 160. memoratus Plethonis tractatus mira brevitate circumscriptus περὶ ἀμαρτηρίας, de fato, quem ait Allatii beneficio in lucem proditurum, quod haud factum est. [v. ad nr. 19.]

pp) Idem argumentum publicavit Allatius libro de mensura temporum cap. XI. p. 133. seq.

edit. Colon. 1645. 8. et Lambecius VII. p. 173. [p. 365. sqq. Kollar. quem vid. nr. 1. cod. XCI. conf. supra, notam ad nr. 14.]

qq) Laudatus Boiuinus ex Gennadii epistola ad Ioannem Exarchum negat, libros hos ab ipso vulgatos Plethone adhuc superstite, sed pressos potius et clam habitos, donec post ipsius obitum a Demetrio Palaeologo despota proderentur. Criminationem tamen de mala Plethonis aduersus christianam religionem intentione non putat fundamento aut veritate destitutam, ita ut Bessarion quoque, licet Plethonem magistrum suum coleret alioqui et magni faceret, tamen noluerit in opere aduersus calumniatorem Platonis vel verbum pro defendendo Plethone facere.

fibi a non minus Mahumetana doctrina perniciosis dogmatibus; in quo iniquiores se aliis, et quam par erat, praeflitere *Georgius Trapezuntius* in comparat. Platonis, et Aristotelis cap. penultimo lib. 3. [P] *Manuel* magnae ecclesiae rhetor aduersus Plethonem de processione Spiritus sancti, ex sententia quoque Scholarii patriarchae: καὶ ἄπειρ τῆν καὶ αὐτὰ τειθέται τινὲς ἦσαν λογικῆς μὲν παιδείας, ἢ πρὸς βραχὺ, ἢ ἕδαμῶς μετασχόντες etc. [P] *Quemadmodum* tunc temporis tales quidam erant, quibus logicae artis aut parum, aut nihil inerat, iniquissimi vero rumoris a plano diabolo sparsi inconsiderati, quemadmodum ut plurimum leuissimae veluti palaeae homuacionem plebeculae contingere sicut, sectatoras. Sed magnus grandisque sanctitate et vere beatissimus patriarcha *Gennadius* cognomento Scholarius non tantum in externa, sed nostra diuina doctrina adfluenter nimis, ad extremum usque perspicacitatis perstringens, ut utriusque sapientiae perennis fluius omnium testimonio comprobatus, ut plane quibus aliquid logicarum disciplinarum in pectore est, ex illius commentariis manifestum est. Hic sanctissimus ac diuinissimus vir, perbelli nostri *Gemisti* rebus examinatis, duplicique illi innata pernicie atque hebetudine perspecta, hunc in modum de eo sententiam tulit. Quamquam ante hos paucos dies *Pletho* gentilium Deos complures cursus restituere conatus sit, id habetis illius consilii ac intellectus vitium fuit, et nos in eius amentiam plurima scripsimus, ne quis e simplicioribus inani illius sapientiae famae credens, discrimen adeat. Mathematicis namque disciplinis, sed illis, quae ex trinito erant, insciebatur, a quibus nullum fructum perceperat. Eloquentiae operam dedit, sed in impiissimis ac stultissimis scriptioibus; idque optima Latinorum prouerbio exprimitur, *parus Grammaticus, parus Ainus, rudis adeo, nihilque a vili vulgarique hominum genere differens in veritate ac mendacio diiudicandis. Quare* quilibet cum facili negotio reflexerat, et puer, dummodo puer aliquid tentandi causa mentiretur, respondere haud poterat. Quapropter tanto errore [P] *leuis* illi abreptus est. *Theodorus* item *Gaza* lib. de mensibus cap. 16. τινες δ' αὖ εἰς αὐτὴν ἑρμηνείαν, Πληθῶνι μὲν ἡμετέροις φαίνονται, ὡς δὲ τινες ἑτέροις τῶν ἡμῶν νομιζομένων νομαθεύοντι. ἡμῶν δ' ἡμῶν δὲ αἰτίας τε καὶ μὴ περὶ τούτων οὐκ ὄντας τῷ λόγῳ. Ceterum qui dies festos, quam qui a nobis recepti sint, constituat. Nobis vero id minime opus est: quum de his in praesentia sermo susceptus non sit, et alibi saepius hominem latenter carpit; an merito, iudicent alii. Ego dixerim Plethonem eloquentia, ingenii acumine, et disciplinis omnibus excelluisse; et assidua scriptorum lectione suppellectilem sibi multam, ac tantam comparasse: hinc eruedis e latebris philosophorum, et Platonicorum potissimum sententiis, iisque scripto tradendis, plus quam par erat, materiae addictum animum aduertisse, et studio pertinaci contra sententiarum opiniones dente etiam maledico vellicasse, non, ut eorum praua dogmata de nouo, quas docte ipse refellit, in hominum animos per se infixam prorogaret, sed ut ex tam vasto, ac lacrumabili naufragio tabulas discissas, ac vagas in vnum veluti portum sanas atque incolumes recolligeret; indeque maiestas christianae religionis, ac veritas dilucidior adpareret, quod et sanctissima nostrae religionis capita, ante, et post Plethonem, non contempnendo neque illaudato labore, diligentia, et admodum proficuo studio confecerunt, neque illos quisquam de impietate postulauit. Quid enim vetat antiquorum arcana et caerimonias comprobando, sine offensa christianae rei, nescientibus pandere. At hymnum conscripsit, eumque in solem, elegantissimum. Fateor. Ideone solem tanquam Deum laudauit, retulit in Deos ut Deum, ad eamque tanquam ad Deum,

Deam, manus supplices retendit? Fabulae. Admirandam planetae splendidissimi vim, profusa in genus humanum beneficia, Dei omnipotentis ad quemlibet nutum feruam irrequietum, ac fidem ministrum expressit. Aliam ab christiana non post multos dies religionem saturam adseueravit. An hoc in gentilismum degenerare? An hoc pietatem deierare fuerit? Hoc quoque aetate a prudentissimis et piissimis hominibus, dum pravi hominum mores quotidie in pectora rientes, ita ut nullam pietatis, nullam bonitatis christianae speciem praes se ferant, conspiciuntur, fidem ac religionem christianam in aliam, atque aliam, fortissimam commutatam, ruituram tandem in externum quippiam adseueratur confutro, et vultu tristi illacrimatur. Quid mores ad religionem ipsam? Quid usus ad [P] dogmata? Fidei finem ego non video. Non probo. Ad exitum usque mundi, vitae hominum suppar producet; ideone et probati ac christiani mores semper perlabunt, neque in vitia a pietate christiana et religione longe aliena degenerabunt? Illud verum est, Plethonis ingenium, licet aduersariis reprehensum sit, numquam tamen eius vitae institutum ab illis etiam, qui eius omnia arguerunt, fuisse damnatum. Ut hinc arguas, tali viro simile facinus non potuisse, nisi per scelus omne adpingi. Dum ergo Trapezuntius, Scholarius, alique in Platonem, tamquam scriptorum omnium perniciosissimum inuehantur, Pletho Platoni addictissimus, non potuit neque crimen inconstantiae, neque calumniarum effugere. Haec de religione. Quid de doctrina, et eloquentia, quas in eo Scholarius, *) sed fere solus desiderat. Ne verbis rem agere videar, ab hostibus testimonium sumam. Bessarion ad Apostolium, σοφός τε καὶ μεγαλήτης τῷ ὄντι εὐφύτος ὁ ἀνήρ. Sapiens, et magna, ut verum fatear, vir ille dexteritate ingenii fuit. Trapezuntius loco dicto, Gemistus non minor eloquentia Platonis, non inferior scientia illi. Et, Gemistus, existunt enim nonnulli, Romaeque inueniuntur scripta ipsius, sic ornate elegantisque scribit, sic Platonis fragmenta breuiter, distinctaque refert, sic gentilitatis opiniones defendit, sic nostras crediderim in illis ab eo libris oppugnari, ut nemo nisi doctissimus in eam matris possit. Et, his sermone grauissimus, doctrina callidissimus, cuncta longe superior, non enim noua excogitat, sed vetera nouis rationibus renouat. Et Theodorus Gaza cap. 1. de mensibus, καὶ Πληθὼν δ' ἐφ' ἡμῶν ἀνήρ τῶν ἐπιφανεῶν. Et Plethos hoc saeculo vir celebris. Et, καὶ τοὶ τῶν ἄλλων τὰ περὶ τὴν Φωνὴν ἐπεσοῦσα προθυμούμενος Ἄρτινός, καὶ σφόδρα περὶ τὰ τοῦ σπουδαίου. Tametsi in veteris rebus, quas ad vocem spectant Atticos aemulari magni. votis expetit, in eoque sedulo operam nauat. Concludam testimonio Michaelis Apostolii, qui aliquando ex Plethonis amore insanit: ἀνδρὸς οὐ μόνον τοῖς νῦν ζῶσι ἀιδεσίου, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ Ἀριστοτέλει, καὶ πᾶσι τοῖς παλαιῶσι, ὅργη κατ' ἐξένοῦς ἐγένετο ὁ ἀνήρ. Viri non tantum iis, qui nunc viuunt, sed ipsi etiam Aristoteli, omnibusque veteribus, si eorum aetate fuisset, venerandi. An ergo sapientia, vel eloquentia defuit Gemisto, quam illi vix dicant, et plenis buccis adserunt aduersarii? Et reuera Scholarii et Manuehis sententia, non ex iudicio, sed rabie et calumniandi libidine effusa est. Est enim Pletho, stilo quidem accurato, eleganti, presso, Attici fucci pleno, sententiis graui, argumentis vehemente, eruditione vero, et antiquarum rerum congerie quandoque [P] obscuro atque difficili; non tamen ob Gratias ac Veneres, quibus vbique dictionem adspersit molesto: adeo ut cum antiquis nec immerito aequiparetur, sui aetui scriptoribus a plerisque anteponatur. Ego

*) Confer, quae Allatius infra pag. 406. [780. ed. vet. Fabr. quae tamen in hac ed. omisimus.]

fane quum illius aliquid lego, vetustissimae antiquitatis fucum et venustatem plane Atticam, quidquid alii parum aequi dicant, admiror. In bibliotheca Barberina cod. CCLXIII. habetur: Πλήθωνος νόμων συγγραφή βιβλίον α'. *Plethonis de legibus liber primus.* Sunt tantum capita sex. In quibus adnotavit, nescio quis: *hoc tantum ex diuino illo volumine politicorum, siue de legibus Gemisti ad nos peruenit, reliquum sacrilegus Scholarius flammis consumpsit; veterique odio et inimicitia adeo indulfit, ut ne communi quidem utilitati pepercit, faciens in libros, quando in auctorem nequiuertit.* Allat. *Mosac.* in cod. Bauar. XLVIII. sub finem est ex *Plethone* fragmentum, quod cl. *Hardtio* in *Aretini Beyträgen etc.* a. 1803. part. 6. p. 18. videtur esse fragmentum libri de legibus, et in quo varii coitus illiciti, et poena cuiuslibet statuta enarrantur. *Harl.*

24. In rebus nostrae fidei scripsit, *περι της ενσαρκώσεως τῆς Υἱοῦ τῆς Θεῆς. De incarnatione filii Dei.* *Περί της εκπορεύσεως τῆς ἁγίου Πνεύματος. De processione Spiritus sancti* contra Latinos, vel hac inscriptione: ἀπόδειξις, ὅτι ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὐδὲν ὅπως ἀδύνατον ἔσεται. *Demonstratio, Spiritum sanctum ex patre solo procedere, neque inde aliquod sequi absurdum.* P. τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον, τὸ ἐς ἡμᾶς ἦκον. 55) Qui quum ex fundamentis gentilium philosophiae ad id probandum argumenta petisset, neque Graecis ipsis ex schismate satisfecit, quia ex iis Manuel Peloponnesius, magnae ecclesiae rhetor, qui sub patriarcha Pachomio 66) viuebat, ut de eo tradit in historia ecclesiastica Manuel Malaxus, 67) ita argumenta Plethonis libro de hac re edicto, cuius illud principium est, μηδέπω κείνας ἀνδρας ἀδαίμονας ἐπέσης, refellit; ut non minus eum in hoc libello, quam alii in libris de legibus, impietatis ac gentilismi accusaret. Verba Manuelis, quia non ita omnibus in promptu sunt, sed non omnia, hic adponam. ὅρα γὰρ μοι τὸν ἀδωτάτον Γεμισὸν ἐν τῷ σφετέρῳ τῷδε [P] συγγράμματι κριτὴν καθιστῶντα ἑαυτὸν ἐν πράγματι, ὃν τῆς ἀκριβοῦς καταλήψεως ἐπίσης φανόμενον ἐπιτυγχάνοντα. λεληθότως δὲ τὴν μὲν Χριστιανικὴν σοφίαν διαχλευάζει, τὴν δὲ Ἑλλήνων μισερὰν δογματίζον θεοπλασίαν περιώμενον. ὃν γὰρ αἱ δυνάμεις, Θεοὶ, διαφοροί, καὶ αὐτὰ ἄν εἴη, τοῖς ἕσταις διάφορα. Et, ὁ δὲ ματαίωφρον Πλήθων μόνον διασύρει βεβλόμενος τὰ ἡμέτερα, αὐτὴν τὴν τῆς εὐαγγελίας ἔησιν γυμνὴν λαμβάνων εἰς τὴνναντίον οἶεται ἀπάγειν τὸν λόγον λυσσῶν ἀκρατῶς κατὰ τῆς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν θεοσοφίας. καὶ ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν ὅλον τὸ τοῦτον σύγγραμμα κατ' ἡμῶν ὑπέλωσ συνταχῶς φαίνεται, ἔπερ ἡ σαθρότης τε καὶ σαχύτης ὅλη παντὶ τῷ λογικῆς εὐμοιρῆντι παιδείας ἀμηγένη καθέστηκε, τοῖς δὲ κατ' ἐκείνον, καὶ μάλιστα τοῖς ἐκείνους ἀλόγως τε καὶ κτηνωδῶς, μάλλον δὲ καὶ ἀνδραποδωδῶς παρεπομένους δόξαιεν ἀντιλέγειν. *Conspice namque quaeso impiissimum Gemistum in suo commentario iudicem semetipsum constituentem in rebus, quarum exquisitam comprehensionem plane nullam*

55) Praeter breuiorem huncce, etiam alius copiosior eiusdem argumenti Plethonis liber ex Chio adlatus memoratur ab *Allatio* lib. 3. de consensu c. 3. §. 6. qui incipit: βιβλίον τὸ γὰρ ἐς ἡμᾶς ἦκον ἀρῶτον ἀρχεται τῆς τῆς σφετέρῃς δόξης ἀμύμων. *Puto*, inquit *Allatius*, *id opus a Gemisto, antiquam in concilium* (Florentinum a. 1438) *veniret,*

cum quilibet se praepararet ad pugnam, ut aliquid dixisse videretur, conceptum exclusumque fuisse. Gemisti sermones in concilio Florentino habitū referuntur a *Siluestro Sguropulo* in historia illius concilii p. 155. 197.

66) Circa a. 1510.

67) Apud *Crusium* in *Turco-Graecia* p. 146.

nullam possidet. Hic latenter christianam sapientiam contempnimque laceffit, Gentilium execrandam deorum confictionem quasi dogma hominibus propinare contendit. Quorum facultates, ait, diuersae sunt, ea essentia quoque diuersa sunt. Et, mente captus Pletho tantum nostra contemnere, ac ludibrio adficere volens, ipsum euangelii dictum nudum arripens in contrarium rapere sermonem opinatur, effuse furens contra Christianorum diuinam sapientiam: et, vt verbo dicam, totum commentarium contra nos subdole videtur scripsisse, cuius imbecillitas et hebetudo cuiuslibet logica doctrina imbuto perspecta est; sequacibus vero illius, et iis, qui sine ratione, bestiarum in modum, imo feruorum dicta sequuntur, contra aliquid apponere iudicabitur. Liber prostat MS. in bibl. Vaticana, Augustana, Ambrosiana, et alibi. Allat. De codd. Vatic. aliisque v. quos citat *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSS. ind. voc. *Gemistus et Georgius Gemistus.* De cod. bibl. Augustan. v. *Reiser* indic. MSS. bibl. August. pag. 90. — *Paris.* in bibl. publ. cod. CMXLIX. nr. 6. et MMXLV. nr. 2. — *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCCXI. *Gemisti* πρὸς τὸ ὑπὲρ τῆ λατινικῆ δόξματος βιβλίον inc. τὸ ὑπὲρ Λατίνων v. *Matthaei* Notit. codd. gr. Mosq. p. 204. nr. 44. Idem *Matriti* in bibl. reg. cod. CXV. nr. 128. et adscripta Constantini Lascaris nota docet, scriptum esse contra *Argyropuli* librum de Latinorum dogmate, (de quo vide supra, vol. XI. p. 464. sq.) v. *Iriart.* cat. codd. gr. Matrit. p. 459. et *Taurini* in bibl. reg. cod. CLXI. v. cat. codd. gr. Taur. p. 245. — *Florent.* in bibl. *Laurent.* XVIII. nr. 8. plut. 56. est liber, a Fabricio in nota ad initium huius §. memoratus, at inscriptus: *Gemisti* πρὸς τὸ ὑπὲρ Λατίνων τῆ Νικαίας βιβλίον, καὶ τῆ Νικαίας ἀπολογίαν καὶ τῆ αὐτῆς Ἠλήθωνος ἐπὶ τῶ τέλει ἀντιρρήσεις. aduersus librum Nicaeni pro Latinis, cum eiusdem Nicaeni responsionibus, et in fine ipsiusmet Plethonis contradictio: incip. τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον, τὸ ἐς ἡμᾶς ἦκον, ἀρχεται μὲν τῆ τῆ σφετέρᾳ ἀμύειν δόξῃ. Nicaeni apologia s. responsiones ad marginem sunt adscriptae. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. II. pag. 318. *Harl.*

25. Eiusdem *varia* asseruari dicuntur in bibliotheca Augustana; index manuscriptus; [v. *Reiser* Indic. cit. pag. 85.] Veneta S. Marci, quae fuit Bessarionis, scam. 32. num. 22. [v. supra ad nr. 2. et 8.] et Neapoli in coenobio Augustinianorum sancti Ioannis de Carbonaria, [v. supra ad vol. V. p. 797. nr. 22. et *Montfauc.* diat. ital. p. 311.] Ambrosiana, *Profphonematicus* **) qui an idem, vel diuersus cum aliquo ex supra recensitis sit, ignoro.

26. Aliquando *versibus* etiam lusisse, dignis illis quidem tanto philosopho, sed paucis admodum, tradit Lilius Gyraldus dialogo 2. de poetis sui temporis. Summa senectute confectus, tamquam qui centum annos natus, si Trapezuntio ^{ww)} credimus, obiit. Funus [P] illi satis amplum oratione encomiastica *Hermonymus Charitonymus*, et *Gregorius* monachus fecere. Vtraque in Augustana bibliotheca exstat. [v. *Reiser.* ind. cit. p. 90.] Reliquit *Demetrium* et *Andronicum*, filios, vt ex epistola ad eosdem ^{xx)} post Plethonis obitum

N 3

ab

vv) Fuit iam supra, p. 386. [p. 95.]

ww) Libro 3. comparat. Platenis et Aristot. Cui adde, quod magistratum in Peloponneso gerere et admodum senem esse Plethonem scribit

a. 1441. Franciscus Philelphus libro V. epist. ad Saxolum Pratensem.

xx) Haec Bessarionis epistola exstat etiam in Allatii lib. 3. de consensu c. 3. p. 937.

ab amico Bessarione cardinale inedita adhuc manifestum sit. [Exstat haec epistola *Vindob.* in cod. cael. CCLVII. nr. 9. et CCLXXVI. nr. 1. v. *Lambec.* V. p. 367. et 462. Kollar. et *Vindob.* in bibl. Marc. cod. CCCXXXIII. v. cat. codd. gr. Marc. pag. 152. eumprimis cod. *Morrell.* in bibl. MSt. gr. et lat. p. 212. qui quoniam docuit, in hac Allatii editione omnia esse corruptissima, noluit epistolam illam Bessarionis uti Allatius eam ediderat, h. l. repetere. *Hari.*] [P] In calce epistolae distichon ac tetrastichon in eundem Gemistum addebatur, incultum utrumque, barbarum, nullo syllabarum metro, nullo numero confectum: iudicium tamen amici animi, quem ne fraudemus, ut ut est, utrumque hic exscribemus. Non omnia possumus omnes.

Γαίην σώματι, Ψυχῇ δ' ἄστρα Γεωργίος ἴσχει
Παντοῖης σοφίης σεμνότετον ἕμενος.

Terram corpore, animo stellas Georgius possidet, uniuersae sapientiae venerabilissimum templum. Et,

Πολλὸς μὲν Φύσιν ἀνθρώπου θεοειδὸς Ἑλλάς.
Περχομένη σοφίῃ, τῇ τε ἄλλῃ ἀρετῇ.
Ἄλλὰ Γεμιστὸς ὅσον Φαίθων ἀστέρων παρεκλάσσει.
Τόσσον τῶν ἄλλων ἀμφοτέρω κενύθει.

Multos quidem procreauit homines Deo similes Graecia, sapientia atque alia virtute eximius. Sed Gemistus quantum Phaethon stellis superior est, tantum alios in utroque vincit.

LVI. GEORGIUS, sine Gregorius HERMONYMVS, siue Charitonymus.^{yy)} Hermonymus Spartiata, quisnam, et quodnam vitae institutum sequutus fuerit, habeto tibi ex clarissimo Naudaeo nostro in additamento ad historiam Ludouici XI. cap. 7. *Gregorius Typhernus primus Graecorum ab expugnata Constantinopoli Lutetiam venit, et, sistens se coram rektore academiae dixit, sibi in animo esse graecas literas eadem in academia publice docere studiosos: petiitque eo nomine stipendium, quod a sacris canonibus linguarum magistris determinatur. Hoc vero licet nouum atque insolens videretur in homine praesertim externo et paupere, nihilominus blande acceptus fuit, et praemium industriae suae tulit adeo eximium, ut Hieronymus Hermonymus Spartiata, Tranquillus Andronicus Dalmata, et Ianus Lascaris, illi quidem regnante Ludouico XI. hic vero dum Carolus VIII. rerum potiretur, Lutetiam accedere postea, idemque sibi munus deponere non dubitarint. Et Georgius in primis non minus suo, quam Ioannis Reuchlini^{zz)} viri admodum celeberrimi merito inclaruit; siquidem non veretur [P] hic in praes-*

yy) Hermonymum diuersum esse a Charitonymo, iam ostendi supra ad vol. XI. p. 695. ibique plura de *Georgio Hermonymo* et ibid. p. 695. de *Charitonymo Hermonymo* adnotati. *Hari.*

zz) Non Reuchlini modo, sed etiam Guilelmi Budaei praeceptorem fuisse huic Hermonymum,

ait *Montfauconus* p. 99. Palaeographiae Graecae, ubi addit, eum scripsisse manu sua codices graecos aliquot, qui nunc sunt in bibliotheca regis christianissimi et Liturgiam S. Ioannis Chrysostomi, quam habuit Baluzius.

praefatione rudimentorum hebraicorum fateri, se Hermonymo debere, quod linguae graecae ignarus non esset, illudque rursus insinuat, cum in epistolis, quas ad ipsum e Germania scripsit, tum etiam in alia, quas ad Iacobum Fabrum Stapulensem destinata est, ex qua tamquam non passim obuia in bibliothecis, verba, quae sequuntur exscribere non absurdum duxi. Quodque non ignorarem, me ante omnes annis circa quadraginta rursus Alemaniam scholam graeca elementa docuisse, quas ipse ego quondam in vestra Gallia ex discipulis Gregorii Typhernatis adolescens Parisiis acceperam anno Dom. MDCCCXLIII. quo in tempore illic et Ioannem Lapidarium theologiae doctorem in Grammaticis ad Sorbonam, et Guilielmum Sardinum Accensensem in vico S. Genovesae, et Robertum Gaguinum apud Mathurinos in rhetoricis praeceptores audiui. Demum post aliquot annos e Suevia rediens ad Parisios Georgium Hermonymum Spartiatam graece docentem assequutus sum. Fuit Sixto Quarto familiaris, cui in grauissimis etiam negotiis inseruiit. Habeo ex nota eiusdemmet Georgii in fine Cointi Smyrnaei ab eodem diligentissime exarati, adseruatiue in bibliotheca Barberina sub num. 170. ἐπελεώθη τὸ παρὸν βιβλίον ποιήσιν περιέχον Καὶντα Καλαβρῦ ἐπιστρέφοντός με ἐξ Ἀλβανίας τῆς Βρετανικῆς νῆος ἐν πόλει τῆ Παρισίῳ ἐν τῇ Γαλλίᾳ χειρὶ Γεωργίῳ Ἑρμονύμῳ, τῷ Σπαρτιατῆς, πεμφθέντος ὑπὸ τῷ μεγίστῳ ἀρχιερέως Σίξτου τετάρτου ἐκ ἐλευθερίας τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Ἰακκῆς ἕτοι ἀπὸ Χριστῶ γεννησεως αὐτος. τρίτη φθίνοντος Ἑκατομβαιῶνος μηνὸς κατὰ Ἀθηνᾶς, ὃν Ἰένιον Ῥωμαῖσι καλεῖσιν. Absolutus est liber continens poema Cointi Calabri, postquam ex Albione Britannica insula Lutetias in Galliam commissem, manu Georgii Hermonymi Spartiatas, qui a maximo pontifice, Sixto quarto, missus fueram ad liberandum Vronici episcopum, anno a Christo nato 1476. Hecatombasonis mensis secundum Athenienses, quem Iunium Romani dicunt, die vigesima octaua.

Vertit e graeco in latinum, libellum Gennadii Scholarii patriarchae, qui vita *fulis* hominum adpellatur, editum sub Gregorii Hermonymi nomine Basileae in folio 1556. in Haeresiologia *) cum aliis auctoribus cum graecis, tum latinis, qui pro catholica Christi ecclesia contra haereses scripserunt, et tamen in praefatione ad Ioannem episcopum [P] Wismariensem Ioannes Dola *) de Albo Castro Graecus dicit se praedictum librum de graeco latinum fecisse.

Item vertit e graeco in latinum Mahumetis vitam. Edidit sub Georgii nomine Robertus Winter Basileae in 8vo 1541. cum aliis.

Item Charitonymi Hermonymi capita X. demonstratio, *Christum esse filium Dei, et Deum*. Χαριτωνύμῳ Ἑρμονύμῳ ὀκτώ εἰσι ταῦτα τὰ κεφάλαια σὺν ἄλλοις τισὶν ἀποδεικνύοντα, ὡς ὁ Χριστὸς ἐστὶν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ἀναντιρρήτως, καὶ ἀναμφιβόλως, καὶ ἄλλως ἀδύνατον. Graeco latina cum notis ex manuscripto codice bibliothecae Augustanae iam-

a) pag. 797-802. latine, graecis omittis.

b) Ioannes Polo, nobilis vir de Albo Castro in praefat. libello praemissa ad Ioannem Worinationensem episcopum: Quam postmodum ipsemet (Gennadius) volente imperatore (Turcarum Mo-

hamete) scripturas commisit, quod tum nuper ex Asia ab oratoribus magni Turci ad te dignissime princeps aestimaueram, graeco scriptum delatum esset, latinum feci (i. e. curavi faciendum) tuacque dignitati dedicare mihi persuasi.

iamprimum edita a Joanne Voegelino *) una cum Cyrilli, Damasceni, et Pselli opusculis Augustae apud Georgium Viller, et Sebastianum Mylium 1608. in 8vo. **) Editumque videtur ex autographo auctoris; quum enim ipse in decimo argumento dicat, ἐπεργόμαι γὰρ σενοχωρεῖντες τῆ χάριτι, καὶ διὰ τῆτο ἐπὶ πλέον μῆκυναι μὴ συγχωρεῖντος. *Urgeor enim charta propter angustiam deficiente, et propterea longius haec producere non permittente.* Notat Voegelinus, in manuscripto paginae omne spatium scriptura repletum esse. Argumenta, quum in infideles, et Turcas potissimum, qui sacra non admittunt, producantur, neque ex sacrarum litterarum, neque patrum testimoniis, sed ex aliis rationibus deducuntur.

Nondum vulgata est *Monodia in Georgii Gemisti obitum* cum epigraphe, *Hermonymus Charitonymus* habetur in bibliotheca Augusta, [v. ad §. LV. nr. 26.] cum alia in eisdem *Gemisti obitum monodia*, *scriptore Gregorio monacho.*

LVII. De GEORGIO SCHOLARIO verba facturis, illud ante omnia expediendum est, plures ne, an tantum vnicus Georgius Scholarius eadem aetate vixerit. Vnum fuisse *) patria Constantinopolitanum [P] philosophicis disciplinis, et reliqua literatura doctissimum, qui cum Ioanne Palaeologo in Italiam ad concilium Florentinum venit, in quo et de auxilio patriae ferendo, et de pace plures, atque elegantissimas orationes composuit, postmodum cum imperatore Constantinopolim regressum, capta euerisque Vrbe a Turcis, cum Turcarum imperator Graecis, vt patriarcham sibi pro more eligerent, praecepisset, inuitum patriarcham creatum, nomenque in Gennadium mutasse, et quum non vltra annos quinque et menses sedisset, negotiorum mole, ac turbarum fluctibus perterritum throno renunciaffe, et sibi vixisse, videntur narrare in Turco-Graecia historia ciuili Constantinopolitana, Gregorius Franza lib. 3. cap. 19, Chalcondylas de rebus gestis Turcarum, et alii, sed omnium recentissimus Manuel Malaxus in historia ecclesiastica. f)

Ioan-

c) *Wegelino*, Augustano.

d) Exempli mei titulo inscriptus annus 1611. Augustae Vindel, apud Dauidem Francum pag. 163-185.

e) Licet tres Georgios Gennadios infra fingat Allatius, tamen vnum fuisse, qui tres personas solus sustinuit, et vni omnia illa, quae sub trium nominibus ille refert, esse tribuenda non dubitabit, qui legerit ea, quae ex eruditiss. viri Eusebii Renaudoti obseruationibus ad Gennadii homilias Paris. 1709. 4. editas supra exhibui. [vol. XI. p. 549. not. b. vbi per totam §. II. copiosus est Fabr. de Gennadio. Hinc h. l. plura rescui. *Harl.*] De eodem Nic. Comnenus, Graecus ipse pag. 44. praenot. mystagog. *Vir ille in omni literatura conspicuus, diu Photianus, mox agnita veritate Graecus ingenuus,* (sic Comnenus appellat Romanis fauentem,) *interfuit auli-*

cus synodo Florentinae, declamantem Ephesium audiuit, denique post catastrophem imperii nostri, sacris Graeciae totius praefectus CPol. patriarcha contra vos, (Photianos) Turcis imperantibus scripsit, totique Graeciae videnda, quae scripsit, exposuit. Vnum esse Gennadium, quem in duos vel tres distraxerit Allatius et Caryophylus, obseruauit etiam *Rich. Simon* in libro, gallico edito de transubstantiatione contra Thomam Smithum. *Fabr.* Allatii opinioni subscribit *Lambec.* V. p. 460. sqq. vbi in codd. caef. CCLXXV. et CCLXXVI. *Georgii Scholarii liber secundus de processione Spiritus S. aduersus Latinos adseruatur*, eumque ab altero eiusdem temporis Georgio Scholario, post electionem in patriarcham CPolitanum Gennadio dicto plane diuersum esse iudicat; sed *Kollarus* in not. *A.* Eusebii Renaudoti sententiam veriore adprobat. *Harl.* f) In *Crusii* Turco-Graecia p. 107. et p. 120.

[P] Ioannes Matthaeus Caryophylus, *) Iconiensis episcopus in praefata quinque capitum concilii Florentini, quae ipse vernaculo Graecorum sermone donauit, ad lectorem, et in Nota ante orationes Georgii Scholarii post concilium editas, quum videret sub Georgii Scholarii nomine duos commentarios diuersos, aduersosque in eodem argumento, vnum contra Latinos pro Graecis, alterum contra Graecos pro Latinis, neque posset tantam rei discrepantiam concordare, in eam iuit sententiam, vt adfereret, duos fuisse Georgios Scholarios, vnum, qui concilio Florentino interfuit, et pro Latinis contra Graecos scripsit, quique sine vlla dignitate laicus ante captam Constantinopolim obiit: alterum Marci Ephesii alumnum, numquam in opinionem Latinorum abreptum, et qui post ereptum Graecis Byzantium, patriarchatum occupauit, calamo stricto contra Latinos insaniit. [P] Probari potest. Scholarius antiquior multa dixit, et scripsit in synodo, et post synodum: posterior ait, consulto tacuisse ad illud tempus, quum contra Latinos scriberet, sed iam tum suscipere patrocinium dissensionis; familiaris, discipulus, et sectator Ephesii. ὁ δὴ καὶ περὶ ἐμοῦ ὁφθαλμοῦ περιεβλεψεν, ἢ ἀμφιγγοῦσιν, ἢ τὰναντία δοξάζειν, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς καιρὸν ἐχούσης σιωπῆς ἡμῶν, πλανωμένους, ποτὲ δὲ τὴν ἐν λόγοις, ἢ πράγμασιν οἰκονομίαν ἡμῶν κατὰ τὸ δοκοῦν σφίσι παρερμηνεύοντας, ἔστι δὲ αὐτῶν καὶ συκοφαντῶντας. ἴδαι μὲν τοίνυν καὶ διὰ ταῦτα λόγον συγγράψαντα, διορθώσασθαι μὲν αὐτῶν τοὺς μὴ καθάπαξ ἀνιάτως ἔχοντας, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην, καὶ σύντροφον αὐτοῖς τε καὶ τῇ τῆ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ δοξᾶν ἱκαναγαγεῖν. Et, cūte γὰρ ἀμφιγγοῦσαι τις λοιπὸν, οὔτε συκοφαντῶν προαχθῆσεται, τῆς ἐμῆς γνώμης ἐκδήλου γεγεννημένης, ὅτε ἐμελλεν ὀριμότεραν μὲν εἶναι καὶ ἑαυτὴν, ὀφελιμωτέραν δὲ ἢ πρόσθεν, τοῖς τῆς ἀληθείας φίλοις ἐκτίθεσθαι, τούτων μὲν ἕνεκα τὸν παρόντα λόγον ἐνεσησάμην. Quod quidem in causa fuit, ut de nobis vel dubitarent, vel contraria sentirent, quandoque propter nostrum diuturnum silentium elusi, quandoque etiam nostram, aut in sermone, aut rebus dispositionem pro libidine perperam exponentes, quandoque etiam calumniantes. Oportebat itaque propter iam dicta commentarium scribere, eosque, qui non desperata sunt valetudine corrigere, et ad antiquam illam, et vna cum ipsis, et Christi ecclesia opinionem educatam reducere. Et, neque enim quis in posterum dubitabit, neque ad calumnias confugiet, mea sententia in publicum prolata, quum ex se ipsa opportunior, magisque quam antea proficua veritatis sectatoribus esset futura. Horum quidem causa praesentem sermonem institui. Et ad calcem libri illa suggerit: Ἐμαυτῶ δὲ πρὸ πάντων κατηγορῶ, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν θρηῶ, ὅσοι τοῖς πράγμασιν ἐκείνοις ἐκόντες, ἢ ἀκόντες, καὶ ἢ καθάπαξ, ἢ ἐκ μέρους τινὸς ἐνεσχέθημεν, ἢ δυνάμενοι λαλεῖν ὁμῶς ἐσιγῶμεν ὑποσελλόμενοι. Me ipsum prae omnibus accuso, et lugeo praeterea nos omnes, quotquot rebus illis sponte, aut vt in totum, vel ex parte interfuisimus, quis cum loqui possemus, tacebamus tamen, et metu sermonem reprimebamus.

Subdit Caryophylus. *Ille, nempe antiquior, ante excidium orientalis imperii cessit e vita, hic captam vidit Constantinopolim. Ille numquam sacris initiatus obiit, hic patriarcha-*

g) Conf. autem supra in vol. XI. p. 363. sqq. §. 23. sqq. *Harl.*

Vol. XII.

0

tu accepto, et mutato nomine dictus fuit Gennadius. Haec omnino temere adserta probare debuerat Caryophylus. [P] Quanto cautius alibi loquutus in re obscurissima fuit. ἦν δὲ ἄσας, ὡς εἶκον, συνήθης, ἢ καὶ μαθητὴς Μάρκου τῷ Ἐφέσῳ. Erat autem hic, ut videtur, familiaris, fuis etiam discipulus Marci Ephesii. Sic cum ait Scholarius antiquiorem Constantinopoli rogatu Gregorii tunc Protosyncelli, deinde patriarchae, complura Marci Ephesii argumenta contra Spiritus S. a Filio quoque processionem valide confutasse: sed interea eo vita functo, Bessarionem reliqua Marci sophismata diluisse, nullo probatorum scriptorum dicto confirmata, eludit nos in alea, et somnos narrat, ut ex iis, quae infra, dum de illo Georgii opusculo contra Marcum sermonem habebimus, manifestum erit. Illa mecum Caryophylo conueniunt, duos fuisse, et eodem tempore Georgios Scholarios utrosque cognomento, non iadocetos, neque ineruditos; verum tamen non uno animo, nec eorundem defensores, sed sententiis et voluntatibus discordes. Hic Latinos, ille Graecos ad extremum usque spiritum oppugnarunt. Bene. Cetera non adsentior Caryophylo. Scholarius qui Graecorum causam egit inglorius, absque vlla patriarchatus dignitate, et forte ante excidium Byzantium, monachi tantum habitu Georgium in Gennadium commutans fato functus est. Habeo ex titulo syntagmatis: Γεωργίου, τῷ Σχολαρίῳ, τῷ ὑπερον γενομένῳ Γενναδίου μοναχῷ. Georgii Scholarii, qui demum Gennadius monachus factus est. Nulla hic patriarchae dignitas, quam nec ipse, nec post illum exscriptores operis, saltem pro dignitate operis, et nomen adeo carum, quo, postquam inditum illi fuerat, tantum delectatus est, ut numquam in posterum alio quam ipso publice et priuatim compellari et scribi, Georgii oblitterato, voluerit, siluissent. Hinc scripta illius omnia post patriarchatum sub Gennadii Scholarii nomine, nulla alterius facta mentione innotescunt: quod aliter in syntagmate cernitur, quum primum et praecipuum Georgii, Gennadii tamquam minus notum nomen praefigatur. Scripsit ante patriarchatum in initum syntagma illud. Falsum. Monachus enim non potuit, nisi post patriarchatum fieri; cum autem e laico in dignitatem euectus sit. Quare si monachus, ergo iam fuerat patriarcha; si ante monachus, quam patriarcha, ergo alius a Scholario catholicae doctrinae assertore. Nec alium fuisse existimo, quam quem Cortesium Scholarium in aliis operibus manuscripti codices indigitant, et presbyterum, ad quem Marcus Ephesius epistolam contra ritus et sacrificia romanae ecclesiae direxit: ἐντιμώτατε πρεσβύτερε, καὶ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ποθεινότετε ἀδελφὲ κύριε Γεωργία, τῷ Θεῷ [P] δέομαι ὅπως ὑγιαίνῃ ἡ ἀγιωσύνη σου, καὶ ἐπὶ πάνσι καλῶς ἔχη. Honoratissime presbyter, et nobis in Christo dilectissime frater, domine Georgi. Precor Deum, ut sospes sit sanctitas tua, et in omnibus bene se habeat. P. τὴν γραφὴν σου δεζόμενος. Ad quam epistolam satis fufam responfionem Andrae archi-episcopi Coloffensis ad ciues Methonenses per modum dialogi, beneficio tum antiquae, tum recentis ecclesiasticae historiae condi Ferdinandi Vghelli abbatu Cisterciensis etiam per otium legi. Perpetuus Florentinae synodi hostis, quod ex Leonardi Chii epistola, anno 1453. 16. die Augusti de expugnatione Constantinopoleos data manifestum fit. Nec tacuit Chalcondyles lib. 6. ὁ μὲν τοὶ ἀρχιερεὺς καὶ σοφῶν τινὰς ἐπέπομφε ἐπὶ τὸ Βυζάντιον παρὰ τὰς Ἑλλήνας ἐς διάλεξιν ἀφιζόμενος τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφοῖς, οἱ δὲ προσέεντο τὴν γενομένην σφίσι ζύνοδον κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Μάρκῳ τε τῷ Ἐφέσῳ ἀρχιερεῖ, ἐδὲ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ τῶν Λατίνων δόγματι τὸ παράπαν, καὶ Σχολαρίῳ τῷ τότε παρ' Ἑλλήσι τὰ ἐς σοφίαν εὐδοκίμῳ. ἔ μὲν τοὶ ἠνέστο αὐτοῖς ἕδεν ἐς λόγων ἀμιλ-

ἀμιλλῶν ἀφικνεσθέντις, ἀλλ' ἀπεχώρουσιν ἀπρακτοὶ ἐπὶ Ἰταλίας. Hinc motus pontifex romanus viros quosdam doctos Byzantium ad Graecos misit, ut cum his in colloquium uenirent: qui quidem synodum et concordiam in Italia factam non admittebant: Marco scilicet Ephesi episcopo, ne quidem ab initio Latinorum dogmati consensum praestare volenti, Scholarioque Graecorum tunc temporis doctissimo. Ut ad colloquium et ad disputationem uentum [P] est, Romani nihil efficere potuerunt, verum re infecta domum reuersi sunt.

Et ut tandem euidentissima ratione rem firmem, Scholarius iste romanae ecclesiae perduellis, neque in concilio Florentino fuit, neque adesse potuit infirmitate oppressus, qui postea monachum induens, et sub eo habitu etiam post concilium unionem illam Florentinam summopere obiurgans, multa cum Latinis confictatus est, quae de Catholico Scholario, qui cum imperatore Florentiae fuit, et non nisi cum ipso patriarchatu semper antea laicus, ecclesiasticis initiatus adseritur. Manifestum itaque est, non Scholarium patriarcham, sed alterum monachum a patriarcha diuersum, conuitium ecclesiae latinae fecisse. Non ex meo ista profero. [idque uerius demonstrare sustinuit: sed a Renaudotio confutatus. *Harl*] [P] In epistolis item, quas monachus scripserat, licet habitum mutarit, naturam tamen suam haud vincere potuit, ut in romanam ecclesiam, quam semper contumeliose laedit, odium sibi insitum aliquo modo ex animo euelleret. Quomodo ergo Scholaricus Catholicus, erit patriarcha schismaticus? Monachum mihi a patriarcha, concilio adhaerentem, ab eo, qui in concilio non fuerat, seiunge, et euidentissime contra Caryophyllum concludere, Scholarium schismaticum nullo modo patriarcham fuisse; eum, qui in Italia fuit, non ante excisam urbem fato occubuisse, sed adhuc superstitem imperii Othomanici exordio una omnium sententia ex laico patriarcham electum: Scholarium alterum prius monachum factum continuo schismati inhaesisse, qui nec patriarcha fieri potuit, quam non ex laico, sed [P] ex monacho et monachorum praeposito in patriarchatum ipsum contra scriptorum omnium fidem gradum fecisset.

Scholarius uero, qui semper uirtute ac doctrina sua praesidium Latinis contra Graecos fuit, praeceptorem habuit *Matthaeum Camariotam*, non indoctum hominem, [de quo uide supra; vol. VI. p. 118. sqq. *Harl*.] ut in fronte cuiusdam libri Ioannis Zygomalae adnotabatur: τῆ σοφωτάτῃ, καὶ λογιωτάτῃ Ματθαίῳ, τῆ Καμαριώτῃ, ἐξηγήσει εἰς τὰς ἐπιστολάς Συνεσίς τοῦ σοφωτάτῃ, καὶ Θεοφιλεστάτῃ ἐπισκόπῃ γεγραμμένη οἰκείῃ χειρὶ τοῦ Καμαριώτῃ. καὶ ἐπι βραχὺ ὑπόμνημα εἰς τὸν αὐτὸν Καμαριώτην, ὅτι ἀπὸ Θεσσαλονικῆς ἀρμώμενος, καὶ φιλόσοφος ὢν, ἦλθεν ὡς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν τοῖς ἐσχάτοις δυστυχῆσι χρόνοις τῶν βασιλέων τῶν Παλαιολόγων, καὶ ὡς μένας κατὰ τὴν ἀλωσιν τῆς πόλεως ὑπῆρξε διδάσκαλος τῆ Πατριάρχῃ κυρίῳ Γενναδίῳ, τῆ Σχολαρίῳ, καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχόντων περὶ τὰ μέσα τῆς βασιλείας τῆ Σελτάνῃ Μερῆτῃ. Doctissimi et eruditissimi *Matthaei Camariotae* expositio in sapientissimi et reuerendissimi episcopi *Synesi* epistolas, manu ipsius scripta. Praeterea commentariolum in eundem *Camariotam*, quomodo patria *Thessalonicensis*, professione philosophus huc *Constantinopolim* uenerit ultimis regum *Palaeologorum* miseris temporibus, et hic post urbem amissam substitit, postquam *Scholarii*, qui postea patriarcha fuit *Genadius*, et quorundam aliorum optimatum, circa medium regni *Sultani Amuratae*, praeceptor fuisse.

fuisse. Nec dissentit Maximus Margunius epist. ad Dauidem Hoescheliam Synopsi rhetoricae Matthaei Camariotae praefixa: *οἶμαι δὲ Ματθαίος εἶναι τῷ Καμαριώτῃ τὸ ἀγγεγραμμένον, ἀνδρὸς τὰτα ἀλλὰ εὐσεβῆς καὶ περὶ λόγους ἐκ ἀγενῆς. προσπεφοιτήκει δὲ τῷ πρὸς τοῖς ἀλλοῖς καὶ Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ὁ μετὰ τὴν ἀλώσειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς αὐτῆς οἰακῆς καταπιστευθείς, ἀκμαίσασι μὲν πρὸ τῆς ἀλώσεως, ὀλίγω δὲ ὑπερον ταύτης ἀπολιπόντι τὸν βίον. Scriptio; ut videtur, Matthaei Camariotae est viri pii et loquendi facundia diferti. Eum inter alios audiuit Gennadius Scholarius, qui post captum Byzantium eiusdem urbis gubernacula sibi concredita sustinuit. Matthaemus ante excidium floruit, sed paulo post excidium diem obiit.* De discipulis et patria Matthaei Camariotae non nimis verosimilia tradit Theodosius Zygomala epist. ad Martinum Crusium de periculis et cladibus Constantinopolitanis. ^{h)} Cum Graecorum imperatore Ioanne in Italiam veniens, Ferrariae Florentiaeque concilio interfuit, ut supra adnotauimus. In synodo rogatus, ut sententiam diceret, a qua dicenda laici in synodis excluduntur, quum laicus ipse esset, nihilominus dixit, et libris de ea editis, omnibus testatam esse voluit sess. 25. *ἐπεὶ [P] δὲ μετὰ πάντων τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων προτρέπομαι νῦν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῷ θεῷ σου κράτους ὀλίγοις ῥήμασι δηλώσαι τὴν ἐμὴν διάνοιαν, βούλεται γὰρ τῷ συμπεράσασθαι τῆς ἀγίας ἐνώσεως πάντας ἡμᾶς συναίνουτας, καὶ ὑπακούοντας ἔχειν, οὐ γνώμην δίδοναι, τῷτο γὰρ μᾶλλον ἀεριστοῦ τοῖς τοῖς ἐκκλησιαστικῶν θεόνους τε, καὶ βασιμῶν εὐληχῶσι, πληρώσω τὸ προσταττέμενον. Et, καὶ τῷτο ποιοῶ, οὐ διότι εἰμὶ κοσμικός, καὶ ἀνάγκη ἔχω πείθεσθαι τῷ θεῷ κράτει σου καὶ τὰ ἐξῆς. Sed quoniam inter alios nobilissimos viros sacrum tuum imperium me quoque hortatur ad proferendum, quod sentiam: vis enim in concludenda sancta unione nos omnes habere consentientes dicoque audientes, non quidem ferendo sententiam, hoc enim potius congruit iis, qui sortiti sunt sedes et gradus ecclesiasticos, faciam imperata. Et, idque facio non quia sum laicus, et necesse mihi est sacro tuo parere imperio etc.* Post synodum, et collapsas fortunae Graeciae etiamnum laicus eligitur patriarcha Constantinopolitanus, et Gennadius mutato nomine nuncupatur; et quemadmodum antea patriarchae ab imperatoribus christianis in eorum consecratione, ita ipse a Turca, muneribus etiam oblati excipitur. Georgius Franza lib. 3. cap. 19. historia politica lib. 1. Turco-Graeciae. Malaxus in historia eccles. et alii. Quinquennium praefuit, et aliquot menses, et tranquillae vitae ac quietis studio patriarchatu se abdicavit, et in monasterio Prodromi in monte Menoecei prope Serras sito vitam posuit. Sequunturque Latini fere omnes, Posssevinus, Bellarminus, Panuinius, et alii. Genebrardus Chronolog. lib. 4. in Nicolao V. nescit, *an is sit Gennadius Scholarius patriarcha Constantinopolitanus, qui synodo Florentinae interfuerat, et pro Latinis contra Graecos de capitibus quinque scripserat. e graecorum patrum testimoniis, nullo tamen euidenti argumento, si bene sapio.*

His iisdem temporibus vixit GENNADIUS GEORGIUS SCHOLARIUS, metropolita Phasorum, a supradictis longe diuersus, quum Georgius Scholarius monachus, non adferatur fuisse metropolita, et patriarcha post patriarchatum sibi vixerit, ad quem legitur Elegia graeca Francisci Philelphi in lib. 2. Pnychagogiae carminum graecorum. ^{h)}

Nec

^{h)} In Crusii Turco-Graecia p. 90.

^{a)} Non ad alium, quam ad Georgium Schola-

rium hanc Philelphi elegiam pertinere, docet Eusebii Renaudotus p. 41. ad Gennadii homiliam. [v. supra vol. XI. p. 352. sq.]

[P] Nec dubito, alios etiam huius nominis ac cognominis per plures fuisse, quorum scripta quum nulla ad manus peruenerint, ac si nulli fuissent, de illis sermo nullus nobis habendus est.

Hinc pro certo adfirmare possumus, opuscula omnia, quae sub Gennadii Scholarii nomine circumferuntur, huiusce Gennadii esse, et potissimum, si patriarchae titulo muniantur. Item, omnia, quae latino nomini fauent, etsi Gennadium non praeferant: item quae aduersus Georgium Gemistum, cum quo iste noster similtates exercuit, id enim ipse de se scribit, Manuele rhetore referente. Manuelis verba supra ⁴⁾ relata sunt.

Versiones item ex latinis auctoribus huic tribuendae sunt, quum ipse opusculis contra Gemistum, et in Italia fuisse, et linguam calluisse latinam profiteatur, quamuis in eo id etiam cauillatus sit Gemistus, quod de alio non dixerint. Licet enim ille de se dicat, οὕτω καὶ ἐμοὶ πάντων τῶν ἐκατέρωθεν συγγραφαιμένων ἐπεληλυθότι καλῶς καὶ ταῖς ἱερῶν βίβλοις ἐγκύψαντι, πύρρωθεν ἀρξασίμω τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς ἐξευρεῖν τι πλεον, ἐπὶ συνηγορία μὲν τῆς ἀληθείας, καὶ διαφέρεται δὲ τῷ ψεύδους ἐκγέγονε. Non alia ratione, et mihi omnibus ex utraque parte bene perlectis et sacris libris perceptis, quum iam inde multo abhinc tempore in simili conatu praestiterim, praeter iam dicta aliquid in re proposita ad confirmandam veritatem, et ad oppugnandam falsitatem de nouo contigit inueniri. Et cap. 18. καὶ ἀπὸ ἡμῶν νῦν σχεδὸν ταῖς ἐκατέρωθεν συστάσεσιν, ὑπὸ τε φιλοκίμιας, καὶ ἀνάγκης ἐγγεγραμμάσμεθα. Ἐδὲν γὰρ ἐστὶ παρα Λατίνοις ἔχον, ἢ ἐπιχείρημα πρὸς τὴν αὐτὴν δόξαν ταύτην, ὃ μὴ καὶ πρὸς τὴν τῶν ἡμετέρων μετελήλυθεν εἶδησιν. Quomodo nos nunc fere utriusque instantis a gloriae cupiditate, sine etiam necessitate exerciti sumus. Nulla enim apud Latinos sententia est, nullum argumentum eorum opinioni conferens, quod ad nostram cognitionem transuectum non sit: et alibi Planudem reprehendat, quod male verbum Augustini graecis reddiderit: latinae tamen linguae peritiam nullam sibi vindicat. Argumenta etenim, ac discursus utrinque fieri solitos, interpretum studio, et scribentium fastu, Graecis quoque ipsis latinae linguae ieiunis multo ante patuerant.

Illud quoque certum est, quae Latinis, ac eorum sententiae, et praecipue de processione Spiritus sancti cornua obuertunt, alterius Georgii Scholarii esse, et forte etiam, quae *Cortefii Scholarii* nomen praefixum habent, [v. supra, vol. XI. p. 351. ibique not. g. Harl.] Reliqua nisi argumentum efficax oppositum suadeat, utrius sint, in ambiguo esse. Ordiamur ergo a certissimis, et [P] a Georgio nostro, qui Gennadius obtento patriarchatu, vocari voluit.

I. Scripsit varias orationes. Primam ad synodum orientalem Florentiae, *de pace, et ferendo patriae auxilio*. Secundam, *de facienda unione, dogmaticam, quae praesentis rerum statui esset profutura*. Tertiam, *qua impedimenta pacis tolluntur*. Quartam, *in qua exponuntur, per quae pax huiusmodi perfici possit*. Editae sunt ¹⁾ primum Romae graece

O 3

¹⁾ pag. 753. seq. ed. vet.

²⁾ Extant in tomis Concil. tom. IV. Bini

p. 616. et tom. XIII. Labbei p. 542. et tom. IX.

Harduin. p. 442.

cum concilio Florentino in folio: [vid. supra vol. XI. p. 371. fq. 373. fqq. Tum Allatius ex concilii Florent. sess. 25. argumentum orationum repetit. *Havl.*] Earum aliquas in Rutenicam linguam versas Ioanni Basilio, magno Moscouiae duci, ad illum a Gregorio XIII. pont. max. allegatus, vt ipse narrat in Apparatu, obtulit Posseuinus. [P] Nec alio respexit Marcus Ephesius libello de synodo Florentina: καὶ τις τῶν ἡμετέρων ἐπεχείρησε λέγειν, ὡς καλὸν ἐστὶ τὴν εἰρήνην ἀσπασασθαι, καὶ τὰς ἀγίας συμφωνίας ἀποδείξαι πρὸς ἑαυτὸς, ἵνα μὴ δοκῶσιν εἰ δυτικοὶ τοῖς ἀνατολικοῖς ἀντιφθέγγεσθαι. *Et quidam ex nostris adgressus est dicere: Bonum est pacem amplecti, sanctosque inter se consentientes demonstrare, ne videantur occidentales contraria loqui orientalibus.* Ad quem Iosephus Methonensis episcopus in Apologia, συνηγόρησε δ' αὐτῷ καὶ Σχολάριος ὁ σοφὸς, ὃς καὶ λόγους τρεῖς ἐξέδετο περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, καὶ τὰς ἀγίας ἀνατολικὰς τε καὶ δυτικὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις μάλα γενναίως συμφωνοῦντας ἀλλήλοις ἀπέδειξεν. Cuius sententiam vir doctus Scholarius confirmavit, qui tres etiam orationes de vnione ecclesiastica edidit, quibus sanctos orientales consentire cum occidentalibus praesclare admodum demonstravit. De illis etiam Fabius Beneuolentius: Scholarius igitur, etsi dignitate multis esset inferior, doctrina tamen nulli erat secundus, vt ex hoc commentario patet, in quo decreta concilii tuetur. Sed et in eodem concilio duos libros edidit suae fidei confessionem in eis exponendo, quos imperatori, aliisque in synodo legendos tradidit. Et audiui Parisiis Latinos factos, atque editos. Praeterea hic tres orationes composuit: vbi et Graecos suos ad unionem cum Latinis hortatur, luculentissimas. Nam eloquentiae palmam huic tribuere tum Graeci videbantur. Idcirco eas iussu imperatoris volumini concilii adforum insertas sunt.

2. Occupato per omne nefas Byzantio, Sultanus Mahometus innata discendi cupiditate, saepissime de rebus fidei christianae, eiusque arcanis, nec non philosophicis quaestionibus cum doctissimo isto Gennadio sermonem conferebat, et inter alios quodam die per patriarcheum obequitans, vbi intellexisset, ibi adesse patriarcham in Pammacariisi [P] ex equo discedens, superque solium adsidens, multa de religione nostra, facta primum patriarchae potestate, vt libere et absque vilo periculi metu responderet, interrogat. Ingenue Scholarius, vt virum vere doctum, pium, atque catholicum decebat, pro sui muneris et tanti mysterii dignitate ad interrogata respondit. Disputatione illa Sultanus non indelectatus, eam et scripto sibi consignari, et in Turco-arabicam linguam ab Achmete Berrosae praefecto, Mahometi Zelebi commentariensis patre transferri iussit, eo titulo: τῆ σοφότητι, καὶ λογιωτάτῃ κυρῆ Γενναδία τῆ Σχολαρία, καὶ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, ὁμιλία βηθεῖσα περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμῆτης πίστεως τῶν Χριστιανῶν. ἐρωτηθεὶς γὰρ παρὰ τῆ Ἀμηνῆ Σελτάν, τῆ Μαχμέτη, τί πιστεύετε ὑμεῖς οἱ Χριστιανοί; ἀπεκρίνατο δὲ ἕτως, καὶ ἔπει πρὸς αὐτὸν, μετεγλωττώσθῃ δὲ εἰς τὴν Τυρκῶν βουλῶσσαν ὑπὸ τῆ Ἀχματ Καδδῆ Βερροίας, τῆ πατρὸς Μαχμέτ Τζελεμπί τῆ ἀναγραφῆως. Sapientissimi et eruditissimi viri, domini Gennadii Scholarii patriarchae Constantinopolitani nouae Romae, homilia habita de vera et inculpata Christianorum fide. Interrogatus enim ab imperatore Mahometa: Quid creditis vos Christiani? respondit ei ad hunc qui sequitur modum. Translata est autem in Turco-arabicam linguam ab Achmete, Berrosae praetore, qui Mahometae Zelebi commentariensis pater fuit. Historia politica. Viginti capitibus comprehensam, et inter

inter historiam ecclesiasticam Manuelis Malaxi relatam atque latine versam Martinus Crusius edidit, vna cum Turcicis Achumatis et Malaxi historia in Turco-Graecia lib. 2. Basileae per Leonardum Oseuium 1584. fol. et latine in biblioth. patrum. Crusius confundit, et cum Cruffio Possseuius homiliam hanc cum alio eiusdem Gennadii opusculo *) alio modo, et sub forma dialogi graece et latine a Ioanne Brassicano edito, Viennae 1530. 8. Cuius inscriptio est: τῆ ἀεισιμωτάτῃ Πατριάρχῃ Κωνσταντινῆ πόλεως Γενναδίου Σχολαρίου βιβλίον σύντομον τι καὶ σαφές περὶ τινῶν κεφαλαίων τῆς ἡμετέρας πίστεως, περὶ ὧν ἡ διάλεξις γέγονε μετὰ Ἀμηνᾶ τῆ Μαχαμέτῃ. ὃ καὶ ἐπυργεῖται, περὶ τῆς οὐδ' τῆς σωτηρίας ἀνθρώπων. ἔρωτᾷ ὁ Τῦρκος ὃ δὲ Πατριάρχης ἀποκρίνεται. Reverendissimi patriarchae Constantinopolitani Gennadii Scholarii liber brevis et clarus de aliquibus capitibus nostrae fidei, de quibus colloquium habitum est cum Amira Machumeto, et inscriptum fuit: via salutis hominum. Interrogat Turca; patriarcha respondet. Subdit Crusius: nesciebatur, quum ederetur in libellis, quis esset ille Gennadius, tamquam si ante 1100. annos vixisset, presbyter Massiliensis; quum nondum esset Muhametes [P] Turca. At nunc ex praesenti historia patet esse Gennadium, qui post expugnatam a turcis urbem Constantinii, primus factus sit ibi patriarcha. Habebatur manuscriptus Scoriaci in bibliotheca regia, Monachii Bavarica, Londini Blöndariana, et in Romanis apud Alexandrum Cherubinum, et alios passim. [Posthaec Allatius, quae Possseuius hisce libellis obiecit, diluere et Gennadium excusare studuit.]

[P] 3. Pro concilio Florentino contra recentiores nonnullos Graecorum, qui illud contumeliose laedebant, pro quinque capitibus in eius definitione decretis apologiam solidam et efficacem composuit. [v. supra vol. XI. p. 572. sq. nr. 3.] [P] Quanti eum fecerit Bessarion cardinalis Nicaenus, ostendit in epistola quadam ad Graecos de primatu Petri, in qua eadem fere leguntur, quae apud Gennadium conscripta sunt, interdumque iisdem verbis; nec dici potest, primum scripsisse Bessarionem, quum eius epistola data sit anno 1463. et Gennadius obierit 1460. secundum Panuinii Chronicon, ut liquido pateat, tunc apud omnes eius virtutem claram et celebrem extitisse. Tradit praeterea in hac versione Gennadii, quatuor codicum ope se adiutum fuisse, antequam liber graecus typis excuderetur. Primus est aduectus e Creta, relatumque est, eum fuisse Georgii cuiusdam Corinthii, viri in graecis literis non mediocriter eruditi, quo cum ipse ante multos annos Venetiis familiariter versatus fuerat. Alter fuit Marcelli secundi papae, eum de sua bibliotheca protulit cardinalis Sirietus, testatus aureis centum coemptum. Tertius ex Vaticano ab hoc fonte deductus ac descriptus. Postremum, sed magis vetustum commodavit illustrissimus cardinalis Farnesius, ac sine nomine auctoris in insula Naxo, vna ex Cycladibus, ut videtur conscriptum. Exstabat etiam olim manuscripta haec Gennadii apologia in bibliotheca Antonii Augustini cod. CLXIII. De auctore huius operis satis in syntagmate nostro de vtriusque ecclesiae, occidentalis atque orientalis, perpetua consensione **) contra Arcudium et Caryophylum disputauimus. Hinc lector petat, si placuerit.

4. Eius-

*) De huius editionibus dixi vol. VIII. p. 92. [ibique conf. not. *uv.* et vol. XI. p. 361. in primis p. 376. sqq. *Harl.*]   **) lib. 3. cap. 6.

4. Eiusdem *de praedestinatione* tractatum ad Iosephum Thessalonicensem, cuius illud principium est, κλινοπέτης ἐδεξάμην σε τὴν ἐπιστολήν, primum edidit *) David Hoeschelus a Maximo Margunio acceptum Augustae 1593. in 4to illud post patriarchatum renunciatum scripserat, vt ex illis colligo: ὁ γὰρ ἡμέτερος καιρὸς καὶ τῶν ἡμετέρων ὄχλησθαι λόγων, μᾶλλον δὲ παντὸς ἀγαθῆ. καὶ δὲ καὶ τὴν ἐσχάτην ἀμορφίαν τῆ γενέου ἐν ἀπαντι πράγματι καθημέναι ἐν γονίαι πε θρηνείν σιωπῇ καὶ τὴν ἀπαγωγὴν τῆς τοιαύτης ἐξαιτεσθαί ζωῆς, ὁπότεαν ὑπονεύει τὸ θεῖον. *nostrum etenim tempus, et nostrorum sermonum, imo totius boni abiit. Oportetque extremam nationis in unaquaque re deformationem in angulo nos confidentes deplorare tacite, et ex hac vita abitionem deprecari, cum id annuerit Numen.* Et in fine tractatus: ἔχεις [P] καὶ τῶτον ἡμῶν ἐκ τῆς ἡσυχίας τὸν λόγον. *Habes et hunc nostrum ex quiete et tranquillitate sermonem.*

5. Eiusdem εὐχὴ εἰς τὸν ἕνα καὶ τρισυπόστατον Θεόν. *Oratio ad unam, et triam personarum Deum.* P. θεὲ ἀγίε, παντοδύναμε, αἰδίο, κραταίε. [vid. supra, vol. XI. p. 177. et p. 389. *Harl.*]

6. Literas in sepulcro magni Constantini excifas, de excidio Urbis, et Turcarum imperio obstrufas ad illa tempora, nullique notas ipse primus exposuit, et vulgavit. [v. ad vol. XI. p. 389. et VII. p. 695. sqq. ac VIII. p. 45. *Harl.*] Et haec quidem edita sunt.

[P] Nondum vulgata 7. *Monodia de direpta Constantinopoli per Turcat.* Fabius Beneuolentius: *audiui etiam de Angelo Iustiniāno, graeco homine, Gebennensi episcopo, et legisse Monodiam Gennadii eiusdem argumenti, in qua copiose explicat et lamentatur suae civitatis et gentis interitum, vel magis excidium.* [v. vol. XI. p. 389.]

8. Gaulminus Notis in Eustathium de Ismeniae et Ismenes amoribus commemorat Gennadii librum, cuius titulus est: ἐτέρα ἐκθεσκ τῆ Ῥαμπλίσ, ἣν ἔλαβον ἀπὸ τῆ βιβλίσ Γενναδίσ Πατριάρχης. [v. supra ad vol. XI. p. 389. sq. *Harl.*]

[P] 9. Περὶ ψυχῆς. *De anima.* Scoriaci in bibliotheca regia VI. γ. 11. καὶ ὑπάρχειως αὐτῆς. *Et existentia ipsius.* Ibidem VI. ε. 3.

[Quae Gennadii opp. posthaec Allatius nr. 10-24. vberius recensuit, ea supra ad vol. XI. p. 390. sqq. iam partim in compendium redacta, partim cum aecessionibus commemoravi. Quare breuitatis studio ea h. l. praetermittam. Illis adde *Gennadium C. P.* in vita S. Ioannis Chrysofomi, ex qua excerpta facta sunt a Nicone in amplissima collectione etc. in cod. *Coisl.* XXXVII. v. *Montfauc.* bibl. *Coisl.* p. 111. sub finem. *Harl.*]

[P] Possuinus in Appendice prima Apparatus: *Quin Monodia, Georgii Scholarii in dormitionem S. Marci* [v. supra vol. XI. p. 374. nr. 9.] Rescribo verba Possuini, qui ex graeco Scholarii transfulerat; *Ephesini episcopi extabat Venetiis graece MS. in bibliotheca ad sanctum Antonium. Viennae autem Austriae in bibliotheca imper. liber de processione Spiritus sancti ad Communem magnum Trapezuntii* [P] *regem graece MS. cum altero eiusdem argumenti.*
Libri

*) v. supra, vol. XI. p. 379. nr. 28. sqq. *Harl.*

Libri de processione, ad quemnam ex his referri debeant, quis non oculatus testis dicere audeat? [sed v. ad vol. XI. p. 385.] Legi huius epistolas nouem ad Notaram magnum ducem, et imperatoris generum ante, et in ipso monachatu scriptas, non nimis elegantes; in iis vero, quas monachus dederat, Latinos fere omnes Graecosque ipsos, qui Latinis adhaeserunt, proscindit. Eorum principia sunt: I. *σὲ καὶ τῇ πόλει ταύτῃ πάγκοινον ἀγαθόν.* II. *τί τῆτο πέπονθας.* III. *οἱ τῶν μυρεψῶν ἐπισήμονες ἐκ διαφόρων αἰρωμάτων.* IV. *νέω μοι ἔτι ὄντι, καὶ ἐς διδασκάλους.* V. *ὁ σοφιστὴς Λουκιανὸς τῆ λόγου θέλων δεῖξαι τὴν δύναμιν.* VI. *ἤκει μοι ἐναγχος ἢ ἐπιστολή.* VII. *ἁγίε μου αὐθέντα παντοίως ἡμᾶς κατεγλύκωνας.* VIII. *τί πρῶτον, τί δὲ ὕστατον, τί δὲ μεταξὺ.* IX. *ἦν μὲν ἐπηγγελιάμην σοι πέμψεν ἐπιστολήν.* Inter easdem habentur et eiusdem Notaræ ad Scholarium epistolæ.

In bibliotheca regis Gallorum conseruatur eiusdem oratio, *ἐπὶ τῇ δι' ἐγκατάλειψιν Θεοῦ ματαίω, καὶ ἀλόγῳ, καὶ ἀσυντάκτῳ καινοτομίᾳ τῆς πίσεως. De impi, absurda, et incompofita, per permissionem Dei, inuocatione fidei.* P. *τίς δάσσε μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ καταπαύσομαι.* [v. supra, vol. XI. p. 382. nr. 56.] Est etiam apud me beneficio doctissimi Auberti. Legitur etiam alicubi eiusdem *κανὼν εἰς Γρηγόριον τὸν Παλαμῶν ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης. In Gregorium Palatiam Thessalonicensem archiepiscoporum canop.* ἢ *ἀκροστιχίς· ἢ σὴ πόλις σέφες σε τοῖς ὕμνοις, πάτερ. ἐν δὲ τοῖς θεοτοκίαις. Σχολάριος.* P. *ἢ ἐπὶ σοὶ λάμψασα χάρις τῆ Πνεύματος.*

Habebatur etiam in Medicea bibliotheca, *Γεωργίῳ Σχολαρίῳ ἐπιτάφιος εἰς τὸν δεσπότην Πορφυρογέννητον, τὸν Παλαιολόγον. Georgii Scholarii oratio funebris in despotam Porphyrogenitam Palaeologum.* Sed cuiusnam ea fuerit schismatici, an catholici? diuinent qui legent. [Add. supra, vol. XI. p. 381. sq.]

Si Curtesius^{p)} cognomento fuit, quod etiam in ambiguo est, ad illum referre oportet *Γεωργίῳ Κηρέτῃ τῆ Σχολαρίῳ περὶ σοιχείων, ἢτοι γραμμάτων, προσωδιῶν, καὶ τῶν ὀκτῶ τῆ λόγῳ μερῶν; ἢτοι εἰς γραμματικὴν πρώτην εἰσαγωγή. ἐξεδόθη δὲ Φίλω τινὶ αἰτήσαντι.* [v. not. g. ad vol. XI. p. 351.]

[¶] Tandem valde suspensio animo expecto aliorum iudicium, cuiusnam ex his Scholarium vindicanda sint, Oratio *in adnunciationem sanctissimæ Deiparæ*, quam scribit Pofseuinus reperiri in regia bibliotheca regis catholici Scoriaci, licet ipse credat, Georgium hunc esse eundem, qui postea dictus est Gennadius, qui et patriarcha Constantinopolitanus; item; Oratio *in natiuitatem Domini πολύσιχος*, verborum, et non sine taedio legenda ab Antonio Damila exscripta in Palatina bibliotheca. Ea nullum praefert titulum, in fine tamen scriptum est, *Ἀντώνιος ὁ Δαμιλαῖς καὶ τῆτον ἐγράψε τὸν λόγον πονηθέντα σοφωτάτῳ ἀνδρὶ Γεωργίῳ τῷ Κουρέτῃ τῷ Σχολαρίῳ. Antonius Damila et hanc exscripsit orationem, compositam a sapientissimo viro Georgio Curtesio Scholario.* Cuius initium est, *καὶ πᾶσι μὲν τοῖς*

v. p) Vide supra p. 764. et 770. ed. vet. et nou. p. 106. et 109.

τοῖς ἄλλοις τῶν ὄντων ὁ τῷ ἄναι καὶ ζῆν ἐμπέφυκεν ἔρωσ. [conf. supra, vol. XI. p. 373. nr. 8. et p. 374. nr. 9. Harl.]

LVIII. GEORGIUS sacerdos e CORELIANO oppido, tractatus Guidonis de Monte Rothen in linguam graecam transtulit, Γεωργίῳ ἀπὸ κόμης Κοριλιάνης ἐρμηνεία ἐκ τῆς Λατινικῆς διαλέκτε' εἰς τὴν τῶν Γραικῶν Γοῆδος δὲ Μόντε Ροκέν. Guido professione theologus, natione Gallus, ut tradit Possevinus in Apparatu, scripsit anno 1333. librum praenotatum, Manipulus Curatorum, ad Raimundum Valentiae episcopum, recusus est saepius. Graeca Georgii versio adseruatur in Vaticana. Fuit is, ut diximus, patria Corelianensis, familia ab Alexandris, doctrina et virtute conspicuus. Floruit sub Ferdinando Neapolitanorum rege, ut ex eius scriptis colligitur. Scripsit pleraque sermone graeco, sed inculto et barbaro, pietate tamen et religione Numinis plena. Inter alia praeter iam dictum opus, praecipuum sibi locum occupavit Tractatus, περὶ φόβου Θεῶν κριμάτων. De timore diuinorum iudiciorum, viginti sermonibus distinctum, nuncupatumque sacerdoti Antonio ex Vrbe Melepiniana. Ut auctoris in libro digerendo scopum, et tractationis modum, dictionisque gustum habeas, quum liber non omnibus obuiam sit, sed in extremis Hydruntinorum finibus, Coreliani nempe, lateat, praefationem ipsius, quam mihi humanissime rerum ecclesiasticarum scientia et christiana pietate conspicuus Franciscus Arcudius communicauit, hic adtexam. Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἱερεῖ Ἀντωνίῳ [P] ἀπὸ χώρας Μελεπινιάνης, ὁ ἱερεὺς Γεωργίῳ ὁ τῶν Ἀλεξάνδρων ἀπὸ χώρας Κοριλιάνης χαίρειν. ἐν ταῖς ἄλλαις ὑπερλαμπροτάταις σε ἀρεταῖς καὶ ταῖς ἐπιφανεστάτοις τῆς ψυχῆς σε χαρίσμασι, πάτερ αἰδεσιμωτάτε, τὸ φιλομαθὲς μεγάλας ἐξατραίπτει. ἀνθ' ὧν γίνεται, ὅτι σαυτὸν αἰεὶ πρόθυμὸν τε καὶ εὐνοὺν παρέχεις εἰς τὸ καταλαβεῖν τὴν τῶν σοφῶν διδασκαλίαν. ἀλλ' ἐδὲ τῇ ὑψηλοτάτῃ σε εὐφροσύνῃ αὐτάρεκα τυγχάνουσι τὰ παρὰ τούτων, καὶ τοιούτων, ἀνδρῶν ἐνωτισθέντα. καὶ γὰρ τῶν Θεῶν, καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνιχνεύουσι, ἢ γνῶναι τὸν λόγον ἐφίμενος εὐλαβεία ἐνδιατρίβειν σπεύδεις τοῖς τῷ Θεῷ ἱεροῖς ναοῖς, ὅφρα ἐκεῖθεν ἐξατλήσεις παν, ὅπερ ὑπ' ἐκείων, οἱ τινες παιδευτικῶς, ὡς τοῖς λαοῖς λαλεῖσθαι εἴωθεν, ἐκδιδάσκεται. ἐπακείσθαι ὄντως ἀξία ἢ τάξις αὐτῆ εἰ μόνον τοῖς νέοις, ἀλλ' ἐτι καὶ παντὶ πολυχρονίῳ καὶ γέροντι. ἐπάπερ ἔδεις τούτον σοφός, ὅς γε τόνον πολυΐωρε, ὅς τε ἀκῶν σοφώτερος γενέσθαι εἰ δυνήσεται. ἐξ ἧ ὑφίσταται ἢ ἀπόφασις ἐκείνη, κεφαλαία πρώτῳ τῶν παροιμιῶν, ἀκέσας σοφός σοφώτερος γίνεται. Διὸ θαυμαστοῖς ἐπαινοῖς ἀξιοῦται Σόλων ὁ φιλόσοφος, ὅς τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς ζωῆς, παρισταμένων τινῶν φίλων, καὶ τινῶ ἐν ἑαυτοῖς συλλαλέντων, τὴν βαρεῖαν κεφαλὴν ἐκ τῆς κλίνης ἐξῆρε. ἐρωτηθεὶς δὲ τίνας χάριν τὸδ' ἐποίησεν, ἀπεκρίθη, ὅφρα τῷδ' ὅπερ ἐστὶ, περὶ τῷ διαλέγεσθαι, καταλαβὼν ἀναλύσω. τῶν τοιούτων τὰς σπουδαῖς μιμεῖσθαι ὀφείλομεν, εἰ τῶν οἰόμενων εἶμαι σοφῶν, καὶ πᾶσαν μάθησιν ἐξεθενέντων. σὺ δὲ ὁ τῆς σοφίας λάτρης, καὶ ἐξάρετος ἀνιχνευτῆς πᾶσαν σπευδὴν δεκνύεις, ὅφρα ἐκ πολλῶν πλεῖστα γε γνῶσῃ. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τῆς σοφίας ἀρχὴ ὁ Θεὸς φόβος καθέστηκεν; ἀλλ' ἡ σοφία διδάσκει, καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἀρχὴ σοφίας ἀνθρώπων ὁ τῷ Θεῷ φόβος. καὶ ὁ τῆς Κλίμακας Ἰωάννης, ὡσπερ ἀκτὶς ἡλίου δι' ὅπης εἰσελθῆσα ἐν οἴκῳ πάντα φωτίζει, ὡς καὶ τὰ λεπτότατα ὁρᾷ, τὸν τε κονιορτὸν πετώμενον, ἔτως καὶ φόβος Θεῷ μετὰ διακρίσεως ἐν καρδίᾳ γινόμενος, πάντα αὐτῆς αἰμαρτημάτων ἀποδέκνυσι, τῆνεκα περὶ φόβου Θεῷ τῶν τῷ Θεῷ κριμάτων ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ ἐκ ἐκ τῶν

τῶν ἐμῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις φιλοπονηθέντων κοπιᾶσας συντέθεικα, ὅπως ὁ τῷ Θεῷ φόβος ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἐξωθεῖς τὴν σοφίαν ἐνοικον κτησώμεθα, τῇ οὖν ταῦτα πολλὴν εἰς ἀφέλεσαν. Διότι πᾶν νέον διεγείρειν εἴωθε τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας. καὶ γὰρ ὡς γέγραπται πράξεων δεκάτῳ ἐβδόμῳ κεφαλαίῳ, ὅταν ὁ Θεὸς Παῦλος ἦν ἐν ταῖς Ἀθήναις, καὶ διελέγετο τοῖς Ἰουδαίοις ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ τοῖς φοβημένοις τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν μετὰ τῶν Ἐπικυρείων, καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων, τινὲς μὲν ἔλεγον αὐτὸν σπερμολόγον, ἧτοι σπείροντα τὰς λόγους. [P] ἕτεροι δὲ ζένων δαιμόνων καταγγελάς, ἧτοι ζένων σοφῶν. Διὸ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ἀρείον πύλον λέγοντες, δυνάμεθα γινῶσθαι, τίς ἢ κατὴ αὐτῆ διδασχῇ ἢ ὑπὸ σῆ λεγομένη; ζενίζοντα γὰρ τίνα εἰσάγεις εἰς τὰς αἰκὰς ἡμῶν. βελομέθα ἐν γινῶσθαι, τί ἂν θέλῃ ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημῶντες ζένοι εἰς εὐδὴν ἕτερον ἠικαίρου ἢ λέγειν τι, ἢ ἀκθεῖν καινότερον, ἔγραψα ταῦτον Θεῷ χρηθεύοντος ἐκ ἐν διδασχοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας ῥήμασι πᾶν, ὅπερ τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας εἰς τὸ τὸν Ἰσοζον Θεὸν φοβεῖσθαι ἀνακαλεῖται, καὶ εἰσάγει. δέχῃς πηγὴν ἐν, ὃ γενναῖα κεφαλῇ, τὸ βιβλιαρίον τέτο, ἐν ᾧ εἴ τι καλὸν εὖρεται, δοκίμασον. εἴ τι δὲ ἢ περιττόν, ἢ ἑλαττόν εὐδὴ ἐν αὐτῷ καταλάβῃς, διορθώσον. ἐξέρωσο τῶν καλῶν ἡθῶν ἵσοπτρόν. Opus praedictum Franciscus Oliuerius Corelianensis medicus non incelebris, qui eiusdem Georgii hoc temporis aedes habet, quum forte fortuna et aliud agens offendisset, illius lectione delectatus, ne pium opus, et Christianis proficuum male perderetur, in linguam versum latinam, adnotationibus illustravit, eo animo, vt si quando facultas fieret, typis vulgaretur.

In eodem opere, vt Oliuerius Arcudio scripserat, Georgius suum *περὶ μετανοίας, de poenitentia* sermonem quadragesimum, et *περὶ Φιλίας, de amicitia*, laudat: incertum, an quemadmodum tractatum *de timore diuimorum iudiciorum*, in plures sermones subdivisinxerat, ita et haec *de amicitia* et *de poenitentia*, an vero plures sermones varii argumenti, inter quos et hi quoque reperiuntur, in vnum volumen reduxerit, vt a multis factum conspicimus. Ego sane haec auguratus numquam tentavi.

LIX. GEORGIUS MOSCHVS Ioannis Moschi Lacedaemonii filius, Corcyrae medicinam et oratoriam artem professus est, vt de poetis sui temporis Dialogo I. tradit Gyraldus. Quid hic scripserit in comperto non est; scripsisse tamen aliquid, verosimile est.

LX. Viuebat a. 1583. GEORGIUS quidam DEVTEREVON, sacerdos ac hieromnemnon, et magnae Constantinopolitanae ecclesiae aduocatus, ex insulae Cretae vrbe, Cydonia, mediocris ingenii et minoris literaturae vir. At scripsit tamen suo et alieno nomine complures *epistolas*, quae passim in codicibus manuscriptis leguntur.

Praeterea in varia argumenta *orationes*, tenues illas quidem, et stilo, et sententiis, non multi aestimandas, numero 15. quas ipse legi sub hoc titulo: *ποίημα τῷ εὐτελεῖς, καὶ ἀχρεῖς Ἱερομνήμονος Γεωργίου πνευματικῆ πατρὸς ἡμῶν τῷ Δευτερεῦς λόγοι διάφοροι ἐ.* Opus vtilis ac inutilis hieromnemnonis sacerdotis Georgii patris nostri spiritualis Deutereui *orationes* [P] *diuersae XV.* P. ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀκούσατε, παρακαλῶ, λόγον ὀλίγον, καὶ μὴ βαρυνθῆτε.

Item eis τὰ βαθμῶν τῆς συγγενείας διαγράμματα. *In graduum consanguinitatis diagrammata.* P. ἔδυναται τις λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆ. Patriam suam, nescio quo in loco, ita insinuat: τῆς ἡμετέρας πόλεως Κυδωνίας τῆς περιφήμης νῆος Κρήτης. *Nostrae urbis Cydoniae celebris insulae, Cretae.* Opera exstant in bibl. Collegii Graecorum. *)

LXI. GEORGIUS CHORTAZIVS Cretensis, scripsit carmine, sed communi Graecorum idiomate *Erophilam* tragoediam, satis pro ea lingua elegantem, et vnam ad hunc diem, quae in pretio haberi meruit, et prae manibus omnium teri. Nescio, an edita sit.

LXII. GEORGII SCORDYLII sacerdotis Scholion in epigr. 87. Ioannis Geometrae editum est a Federico Morello in Paradiso eiusdem Geometrae, Lutetiae 1595. in 4.

LXIII. GEORGII SAVROMANI expositio in epistolam Pauli ad Romanos. Habebatur in bibliotheca Altempfiana, ut mihi relatum est: ipse non vidi.

LXIV. Vixit hoc tempore *) GEORGIUS CORESIVS Chius, nobilis genere, professione medicus, ingenio acri, pietate amphibius, religione ex schismate, Latinis, per quos profecerat, *) Pisis namque studuit, improbus, quum dicto quotidie odium in eos acerrimum ostendat, [P] et scripto etiam aliquando tam insignite iniuriam faciat; Graecis, quorum patrocinium videtur suscipere, cum schismatis venena euomat, eosque a recto veritatis tramite in profundum haereseos barathrum conetur abducere, parum fidus.

Scripsit Pisis *narrationem inclyti certaminis Florentinorum, graecis versibus, quod apud illos Calcio, apud antiquos Arpastum adpellatur.* Edita est Venetiis 1611. apud Antonium Pinellum in 4. Graece et latine carmine scripsit, sed parum feliciter. Et italice, *Contra le gallegianti del Galileo* in 4.

Eius-

q) Romae.

r) A. 1644.

s) A Latinis olim eruditum, educatum in Italia, imbutumque Thomistarum disciplinis, deinde miro in Latinos fuisse odio, notat *Nic. Comnenus* p. 231. 286. 302. 385. praenot. myst. qui p. 270. 339. 414. eum vocat CPolitanum Archi-Theologum, vetustatis graecanicae accuratissimum censorem, qui saepe iacet, omnia Graecorum monumenta se legisse, ne vna quidem ex curiosis paginis exemta. Idem longe plura huius Corecii citat Allatio praeterita, ut *descriptionem montis Atho* p. 43. 386. quam accuratissimam adpellat, p. 418. *Paralipomena ad bibliothecam Photii*, p. 46. 143. etc. *Scholion in synopsis eandem Nili Rhodii* p. 12. 17. 88. 237. etc. *Antirrheticos contra Bellarminum* p. 67. 173. 360. 367. *Ex-*

plicationem symboli CPol. p. 335. *Epistolas ad Corydaleum Atheniensem* p. 23. 31. 141. 231. 406. ad Caryophyllum pag. 203. ad Goarum pag. 141. *Theologiam* p. 283. in cuius prooemio Corecius ait D. Thomae summam percucurrisse se centies, eiusque opuscula euiscerasse, p. 306. *Tractatum de SS. Trinitate* p. 307. *Librum II. contra Latinos, qui est de Sacramentis* p. 325. *Librum V. de Sacramentis* p. 150. *Librum VIII. de Eucharistia* p. 161. 162. 164. *de operibus humanis* p. 285. 301. *de poenitentia* p. 346. 399. *responsionem contra clypeum fidei* p. 136. *librum de persecut. ecclesiae ad Corydaleum* p. 309. *lib. de defunctis*, p. 191. Eius famosum libellum de impietate latinum fecisse se testatur hortatu Soarii, Vassionensis episcopi p. 265. *Fabr. Conf. supra*, vol. XI. p. 522. §. VII. in Praecopii recensione etc. ac p. 628. *Harl.*

Eiusdem in propugnationem schismatis opus editum cum aliis eiusdem farinae scriptoribus, Barlaamo, Palama, *) Seuero, **) Pegada, **) Margunio, **) Nilo, Scholario, nescio an Londini, graece in 4. In quorum Ogdoadem non illepide lusit Ioannes Matthaeus Caryophyllus, Cretensis:

Οὐρανὸς ἑπτὰ πλάνητας ἀνισοδρόμοισι διαύλοις,
Ὅκτώ δ' ἰσοδρόμους ἐνθάδε βίβλος ἔχει. Et,

Χείρων Βαλααὶμ Βαελααὶμ μαντισκόπε.
Ἄνθρωποφώνε Βαελααὶμ χείρων ὄνε,
Νῆλος, Παλαμαῖς πηλαμαῖς ἰλὺς νόων.
Σχολάριος δ' αὖ εἰς σχολὴν ἔρει λόγους.
Πρόσθε Σεβῆρον, τὸν Σαββεραδελφέα.
Πηγὴ κακίσων, Πηγαδᾶς ἦν ναμάτων.
Νῆς μάργος, ἢ νῆς ἀργός ἦν Μαργύνιος.
Κορέσσιος ζῶν ἐν κάρῳ σείει λόγους,
Λαλῶν, ἃ μὴ γνῆς ἰατροῦ ψυχοφθόρος,
Μία ξυνωρίς, ὄγδοαῖς λαοπλάνων,
Σκότους ὄδηγοί, σχισμάτων διδάσκαλοι.

[P] Pleraque alia pro schismate contra Latinos ex male sentientium monumentis saepius ab aliis confutatis, exhibitisque in unum congesta, variis disceptationibus conclusit. Atque illae sunt: *περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ἁγίας Ἡνεύματος. De processione Spiritus sancti. διαλέξεις.*

- α'. P. ἐγκαίρως ἔμοι γε δοκεῖ τῇ σῇ περιετυχημένῃ λογιότητι, καθηγητά.
β'. P. Φέρε, εἰ σοὶ δοκεῖ, τὰ προδιαλεχθέντα συντέμωμεν.
γ'. P. χθές περὶ τὸ βουλευτὸν πέρας λαβέσης τῆς πρὸς ἡμᾶς.
δ'. P. Δανὴ δὲ τ' ἔμοι ἐντέτηκεν ἔφασκε τῇ σῇ λογιότητι.
ε. P. Μακρὸν ἤδη παρῆδαμεν, ὃ σοφώτατα, χροῖον χρῆμα.

P 3

ε'. P.

*) Hic est *Gregorius Thessalonicensis*, cuius duo λόγοι ἀποδαιτυνοί, ὅτι ἐχρὶ ἐν τῇ ΓΓ, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ Πατρὶς ἱεροσύνης τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, familiam ducunt in collectione illa Graecorum scriptorum, quae Londini a. 1624. 4. lucem vidit, atque dedicata est quatuor catholicae et apo-

stolicae orientalis ecclesiae patriarchis, Cysillo CPol., Gerasimo Alexandrino, Athanasio Antiocheno et Theophani Hierosolymitano.

**) Gabriele Seuero Philadelphienſi.

γ) Meletio τῷ Πηγῆ, episcopo Alex.

ω) Maximo Margunio Cytherorum episc.

ς. Ρ. Χαῖρε ἄνερ σοφώτατε, ὡς ἄσμενός σε εἰσεῖδον. Et has omnes per modum dialogi digessit.

Περὶ τῆς ἀρχῆς τῆ Παπᾶ. *De primatu papae.* Ρ. ἠγοῦμαι ἃ ἄνδρες ἀκροῦνται μηδέπω ἡμῶν ἀφανῆς ἔχει τῶν. *Allat.* In catal. bibl. *Leidensf.* p. 57. occurrit opus, inscriptum: „*Meletii* epistolae de potestate papae; *Georgii Coressii* dialogus de eadem; *Nilus* et *Barlaam* de eadem, Anonymus de igne purgatorio; *Gabrielis* libri duo de iniquo crimine, quasi orientales sint schismatici ab ecclesia romana.“ Omnia graece: quaedam sunt MSS. in 4. *Harl.*

Περὶ τῆ ἐν δόξῃ καθαρτηγίᾳ πυρός. *De purgatorio igne,* *) quod opinione tantum concipitur. Ρ. ὅρῳ πάλιν ὑμᾶς, ὦ Φιλόθεον σύστημα προθύμως ἔμοι γε πεπλησιακότηας.

Περὶ ἀπολαύσεως τῶν ἀγίων. *De fruitione sanctorum.* Ρ. καὶ τήμερον αὐθις περὶ τῆς τῶν ἀγίων ἀπολαύσεως λόγους καταβαλλόμενος.

Συνομία τῶν Ἰταλικῶν ἀμαρτημάτων. *Errorum Latinorum compendium.* *) Ρ. πολλαίς τῶν Ἰταλῶν ἐθαύμασα διὰ τὸ πρὸς τὰς καινοτομίας εὐόλιτον. καὶ γὰρ μηδὲν ἐκείνοι. Haec omnia in vno volumine, ipsius auctoris manu nunquam non interpolata, non sine stomacho legi: quemadmodum et alium eiusdem tractatum *de processione Spiritus sancti* ad F. Leonardum Gallum, qui nunc est apud Franciscum Arcudium. Ρ. ἑναγχος τῶν ἑταίρων τινὶ συμπεριπατῆντί μοι περὶ τὴν ἐσπέραν.

Coressium nobis innuit *Caryophyllus* de processione Spiritus sancti contra Gerganum cap. 1. τρίτον ἄτοπον, ὅτι ἀπὸ τῆτε οἱ τολμηρότεροι, ἔχι μόνον ἔχουσι γνώμῃς ἀδικοτάταις, ἔτε μόνον παρομιλῶσιν ἀκαίρον, καὶ ἀνόητα, ἀλλὰ βιάζονται καὶ γραΐθωσιν ὡσεὶ σεσοφισμένοι, ἀγαπῶντας τὰς πρωτοκαθεδρίας, [Τ] καὶ νὰ κρίζονται βραβίβι. καὶ τὸ κακὸν τῆτο ἐπληθύνει τόσο-εἰς τοὺς καιροῦμας, ὅτι εἶδαμεν γραψίματα τινῶν, οἱ ὅποιοι ἔχοντας ἐπάγγελμα ἱατροῦ, ἀπὸ ἱατροῦ ἐγιναν εὐτοχερεστῆτοι θεολόγοι, καὶ χρεωστῶντας, νὰ θεραπεύουσι τὰ σωματικά, φονεύουσι τὰς ψυχαῖς, καὶ τὰ γραψίματα τοὺς ἔχει τόσο ἀσύστατα, καὶ ἀκάταχτα, ὅτι μὲ ἀληθοσύνην ἐμπορεῖ τινὰς νὰ εἴπῃ, πῶς καὶ αὐτοὶ, ὅπου τὰ ἐσυνθεσαν ἔχει ἀδύνατον νὰ τὰ γευκούσιν. *Tertium absurdum est, ex his audaciores effeβw, non modo absurdas habere opiniones ac importunas, sed stolidas nugari et garrive: verum etiam iactare sese, et scribere non secus, ac sapientes forent, amantes primas cathedras et vocari Rabbi. Quod malum adeo nostris excrevit temporibus, ut quidam, quum medicinae profiterentur artem, e medicis theologi a se ipsis constituti, theologica scripta ediderint in lucem, et quum corpora curare tenerentur, animas occiderint; quorum scripta adeo incon-*
eiusne

*) Citat Allatius de purgatorio p. 103.

γ) Scripsit etiam latine Coressius, sed plane barbare libellum contra Latinos, Romae sub Urbano VIII. flaminis datum, ut narrat *Nic. Comnenus* p. 14. qui librum eius secundum de erroribus Latinorum citat pag. 319. Ceterum in illo

graecae scripto misto plura in Latinos congestis, notante *Allatio* de consensu p. 1413. Idem pag. 998. ut infra pag. 792. narrat, ei a patriarcha CPol. sacrarum aedium aditum, mysteriorum communionem et Christianorum colloquia interdita esse.

cinne compacta non cohaerent, et intoleranda infcitia sunt referta, ut vere quispiam dicere queat, impossibile esse eos ipsos, qui illa composuerint, scripta ea intellexisse, quae scripserint.

Scriptit praeterea μαρτυριον τῆ ἀγίᾳ ἐνδόξῃ μάρτυρος Θεοφίλου, *Martyrium sancti gloriosi martyris Theophili.* Ostendit Pantaleo Ligarides Chius, vir ingeniosus, et in illustrandis patriae antiquitatibus numquam elinguis. P. *ἄνδρες Φιλομάστες ὅποσοι ὑπὸ τῆς ἡδίστης μνήμης τῆ Θεόφρατος Φιλοθέου ζυνελέγητε σήμερον.* Stilus semper ferreus, et incomptus, praeterquam vbi ex antiquis auctoribus recollectis dicendi formulis inspersus, viri in dicendo ieiunitatem atque ineptitudinem magis redarguit. Audio nunc illi a patriarcha Constantinopolitano sacrarum aedium aditum, mysteriorum communionem, et Christianorum colloquia interdicta esse. Deus bene vertat, quod agat, detque illi, ut tandem ad frugem adplicans animum, redeat in viam. *)

LXV. GEORGIUS BVSTRONIVS, CYPRIVS, ex alumno collegii Graecorum, vbi a prima aetate in iis disciplinis atque artibus, quibus ad bene pieque viuendum instrui-
mur, summopere profecerat, societati IESV, cuius onera laudabiliter sustinet, nomina dedit. **) Vertit cardinalis Bellarminii tractatum, *de ascensione mentis in Deum* [P] satis eleganter in vernaculam Graecorum linguam, ut in illius nationis homines aliquem diuini amoris stimulum excitaret. Editus est ex typographeio S. Congregationis de Fide propaganda in 8. 1637.

LXVI. Non defunt incerta; pleraque enim sub Georgii tantum nomine, nullo alio addito circumferuntur, quae quum ad plures referri possint, nec certo habeam, cui adlocem, in ambiguo relinquere malui. Alii me perspicaciores, diuiniioresque determinent. Sunt itaque cuiusdam

GEORGHII expositiones in Hermogenis capita rhetorica, *de antinomia, amphibologia, et syllogismo.* An ad Diaeretam illam, ***) vel alium referes?

LXVII. GEORGHII quoque expositiones aliquot in quaedam *Psalmodum* loca habentur cum aliis expositionibus in Catena *Psalmodum* in biblioth. Barberina cod. IV. In aliqua loca *ex orationibus Nazianzeni*, in Vaticana. Et Georgius quidam laudatur inter *expositores prouerbiorum Salomonis.*

LXVIII. GEORGHII carmen iambicum. *Γεωργίᾳ ταπεινοῦ, καὶ ἀμαρτωλῆ ἐπιγράμμα εἰς τὸν παρόντα τόμον τῶν Ἀγιοπολιτῶν Ἰαμβικόν.* *Georgii humilis et peccatoris in praesentem Tomum Hagropolitani iambicum.* P. ὡ δεῦτε παῖδες εὐσεβούντων. Absoluitur duobus foliis in biblioth. regis Gallorum.

LXIX.

*) Ad Latinorum mentem et amicitiam de-
mum accessisse narratur. Itaque Allatius p. 1113.
Consensus, de Coreffio: *sed iam eum respuisse,
veritatemque profiteri mihi a fide dignis homini-
bus illius insulae (Chii) relatum est.*

**) A. 1610. aetatis 24. Vide bibl. Iesuiti-
cam Philippi Alegambe et Nathanaelis Sorwelli.

***) De quo supra, §. XV.

LXIX. GEORGII MONACHI *ad sapientiae studiosos, ne philosophiae difficultate deterreantur, epitome philosophiae.* Liber sic inscriptus in bibliotheca regis Gallorum. ^{cc)} Suspicor, non aliud esse, quam quod ^{dd)} graece et latine cum scholiis edidit Augustae in 8. 1600. *Ioannes Voegelinus*, Augustanus. At illud ut ex codicibus, quos habuerat Voegelinus, manifestum est, Gregorii nomen prae se ferebat, ideoque quum cognomen illius in opere non exprimeretur, sub Gregorii Aneponymi nomine publicauit. Colligo ex similitudine tituli, quem vnus ex codicibus suggessit, *ταπεινὸς τὰδε ἔγραψεν ἐν μοναστείῳ Γρηγόριος τοῖς Φιλομαθέσι τῶν εὐσεβῶν εἰς ὀψιμάθειαν εὐσύνοπτον αὐτοῖς τὸ τῆς Φιλοσοφίας ὄργανον ἅμα τῇ τῶν ἐπιστημῶν τετρακτύϊ προθέμενος, ὡς μήτε τριβὴν αὐτοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐγγίνεσθαι, ἢ καταφρονεῖν ἐκελεύθησαν.* *Conscripsit haec humilis inter monachos Georgius piis et doctrinae studiosis pro [P] facili, et perspicua discendi ratione, quum eis philosophiae organum, et quaternionem scientiarum ^{ee)} proposuit, ne difficultatibus, quae occurrunt, in his turbarentur, vel moram necterent in eiusmodi, quae negligere iussu fuerunt.* Vel exscriptoris ergo errore Georgius irrepfit, vel, quemadmodum et aliis, ex Georgio Gregorius, dum monachum induit, factus est, vel antiqui codices hic quidem Georgio, ille Gregorio vnum opus diuersis auctoribus impartitur.

LXX. Adnumerandi quoque sunt inter scriptores Georgios quatuor alii GEORGII, CONTOPETRIVS, DOMESTICVS, PANARETVS, et MOSCHIANVS, qui inter misticos sua aetate praeclare dicuntur cecinisse. Hi multis cantionibus tum sacris, tum profanis notas adposuere, quibus vocum varietate, modoque ad harmoniam caerentur, et melos, Graecorum recentiorum more. Graeci etenim inter lineas insertis quibusdam notulis, rubris etiam quandoque intermixtis voces canentium mensurant.

Quum vero pictura non minus scriptione ipsa coloribus rem repraesentat, quemadmodum verborum flosculis aequae atque illa penicillo et coloribus temporum seriem, gestaque ipsa exprimit. Hinc rerum gestarum imaginem duplicem, tamquam, quae et oratione et coloribus absoluitur, laudatissimi patres decernunt, Damascenus orat. i. de imaginibus: *διπλὴ δὲ αὐτὴ διὰ τε λόγου, ταῖς βίβλοις ἐγγραφομένη, ὡς ὁ Θεὸς τὸν νόμον ταῖς πλαξίν ἐνεκόλαψε, καὶ τοὺς τῶν Θεοφιλῶν ἀνδρῶν βίους ἀναγράφτους γενέσθαι προσέταξε. καὶ διὰ θεωρίας αἰσθητῆς, ὡς τὴν σάμνον καὶ τὴν ξάβδον ἐν τῇ κιβωτῷ τεθῆναι προσέταξεν εἰς μνημόσυνον. οὕτω καὶ νῦν ταῖς εἰκόνας τῶν γεγονότων καὶ ταῖς ἀρεταῖς διαγράφμεν.* *Est, υπόμνημα γὰρ ἐστὶν ἢ εἰκὼν, καὶ ὅπερ τοῖς γραμμασι μεμνημένοις ἢ βίβλος, τῆτο τοῖς ἀγράμματοις ἢ εἰκὼν, καὶ ὅπερ τῇ αἰσθῇ ὁ λόγος, τῆτο τῇ ὁράσει ἢ εἰκὼν. νοητῶς δὲ αὐτῇ ἐνούμεθα.* *Haec autem dupliciter fit, vel literarum monumentis, ut, quum Deus legem tabulis inscripsit, virorumque, quos caros habuit, vitas conscribi mandauit: vel rebus sensibus expositis, ut, quum urnam et virgam in arcam ad rei memoriam collocari iussit. Sic etiam nunc rerum*

cc) Paris. in bibl. publ. cod. MMCMXCII. nr. 14. secund. cat. MSS. regg. II. pag. 587. existat Gregorii cuiusdam breuis ad philosophiam introductio. Num haec is sit liber, quem Allatius h. l. inuuat, definire non audeo. *Harl.*

dd) Libellis septem distinctum.

ee) In Syntagmate, quod Wegelinus edidit, de quaternione illo scientiarum nihil, sed totum in philosophiae organo siue logica tradenda absoluitur.

rerum gestarum imagines virtutesque describimus. Et, nam imagines sunt monumenta quaedam; etenim illiteratis hominibus sunt, quod literatis libri. Et quod auribus oratio est, idem est oculis imago. Cui tamen imagini intelligentiam coniungimus. [P] Et infra similia saepius. Et ante Damasceum Basilium orat. in quadraginta martyres: *ἔπει καὶ πολέμων ἀνδραγαθήματα, καὶ λογογράφοι πολλοὶ καὶ ζωγράφοι διασημαίνουσιν, οἱ μὲν τῷ λόγῳ κοσμεῖντες, οἱ δὲ τοῖς πίναξιν ἐγχαράσσοντες καὶ πολλὰς ἐπήγειραν εἰς ἀνδρείαν ἑκάτεροι. ἀ γὰρ ὁ λόγος τῆς ἰσότητος διὰ τῆς ἀκοῆς παρῆρσιν, ταῦτα γραφικῆ σιωπῶσα διὰ μιμήσεως δέκνυσιν.* Quae enim in bello fortiter gesta sunt, ea saepenumero tum oratores, tum pictores explicant, illi quidem ea verbo exornantes, hi vero coloribus exprimentes, qua quidem ratione multos utriusque ad virtutem incitant. Quae enim historiae sermo auribus proponit, ea pictura tacens per imitationem oculis ostendit. Nec diuersus est ab his Alcimus^{f)} Varias histor. lib. 2. c. 1. Haec quum iam ita se habeant, non absolum fuerit, si inter tot scriptores PICTOREM quoque GEORGIUM recenseam, cuius plerasque imagines, prout illius ferebant tempora, non inelegantes in Menologio Basiliano, de quo memini me plura in opere de libris ecclesiasticis Graecorum^{gg)} dixisse, inter alias aliorum non ignobilium Nestoris, Monae, Pantaleonis, Michaelis Blachernitae, et Michaelis parui conspiciuntur, ex quibus sacrae antiquitatis et ecclesiastici ordinis multas, varias, non nunc natas, sed vetustate comprobatae, et usu continuo corroboratae, quidquid recentiores haeretici obganniant, consuetudines ac caerimonias, nisi in ipso sole caecutire velimus, adfabre clareque expressas elicimus.

LXXI. Et quemadmodum ex Gregorio Georgius, ita plerique alii, quum in vitam monasticam renascerentur, Georgii nomine abolito sub Gregorii tantum nomine patent, quos si recensere velim, neque scirem, neque possem: ex eorum grege aliquos, in quibus Georgii adhuc nomen, etiam noui accessione non adeo extinctum est, vti poterò, in hac acie producam.

His praeceat GEORGIUS, siue vt alii volunt, GREGORIUS CERAMEVS, Tauro-mitanus episcopus, cuius scripta etiam sub Theophanis,^{hh)} et, si Diis placet, sub Philippi Ceramitae nomine prostant. Scripsit is Homilias in euangelia dominicalia, et festa totius anni; editas graece et latine, et notis illustratas ex multorum manuscriptorum fide, a Francisco Scorso Parisiis 1644. in fol. In eiusdem Prooemio Isagogico plura habes de eodem Gregorio, [P] siue Theophane, illiusque cognomine, patria, educatione, aetate, qua floruerit, episcopatu, peregrinationibus, persecutionibus pro ecclesiae suae sollicitudine toleratis, virtutibus, doctrina, dicendi methodo, et aliis. Et nos nonnulla dicemus in opere de libris apocryphis.ⁱⁱ⁾ Quum etiam Chii plures, quam editae sunt, me legisse homilias in manuscriptis codicibus meminerim, inter eas si bene recordor, fuere:

Περί

f) Videtur legendum Aelianus. Sed apud cum loco citato nihil.

gg) Diff. 1. p. 83. seq.

hh) De hoc supra vol. XI. cap. 38. p. 308. seq.

[vbi plura adieci, et singulae homiliae, harumque editt. atque codd. recensentur. Quare h. l. plura omisi. Harl.]

ii) Hoc nunquam vidit lucem.

Περὶ τῆς μεταμορφώσεως ἐκ τῆ κατὰ Ματθαῖον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶ τινες. *In transfigurationem, ex Matthaeo. Amen dico vobis, sunt quidam.* P. εἶπεν ὅτι μέλλει ὁ υἱὸς τῆ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι.

Περὶ τῆ ἀγίας Πνεύματος ἐκ τῆ κατὰ Ἰωάννην. *De Spiritu S. ex Ioanne.* P. πρῶτα γὰρ τῆ ἐκείναι πάθους ἐπαγγελιάμενος ὁ Σωτὴρ.

Περὶ τῆ ἐν Κανᾷ γάμου. *De nuptiis in Cana.* P. καλεῖσθαι εἰς τὸν γάμον τὸν Κύριον.

Περὶ τῆ ἀποδημήσαντος εἰς χώραν μακρὰν. *De eo, qui abierat in regionem longinquam.* P. ἐνταῦθα τὸ πολυθύλητον ζήτημα, πῶς ὁ υἱὸς φαίνεται φθονερός.

Εἰς τὴν κυριακὴν τῆ τελῶν, καὶ Φαρισαίων. *In Dominicam publicani et Pharisaei.* P. ἢ εἰς τὸν τελῶν καὶ Φαρισαίου παραβολή.

[P] Homiliam, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰνδίκης, ἧτοι τῆ νέε ἔτης. *In ināitionis suae anni principium:* [v. supra, vol. XI. p. 210. nr. 1.]

Scoriaci in bibliotheca regia leguntur: Γεηγορίε ἐπισκόπε Ταυρομενίας τῆς Σικελίας ὁμιλίαι ἀπὸ τῆ Ἀρχιεπισκόπου. *Georgii episcopi Tauromini Siciliae Homiliae ex archiepiscopo.* VI. n. 7. IV. ε. 16. VI. γ. 1. ὁμιλίαι [P] τῆ ὅλα ἐνιαυτῆ. *Homiliae totius anni.* IV. ε. 16. VI. γ. 1. Λεξικὸν τῶν αὐτῆ ὁμιλιῶν. *Lexicon illius homiliarum.* VI. γ. 1.

LXXII. GEORGIUS, siue GREGORIVS METROPOLITA CORINTHĪ cognomento PARDVS scripsit pleraque. *Eius de dialectis excerpta* ^{h)}) saepius post Lexica graecolatina edita sunt, et inter Grammaticas.

Ex eodem, quemadmodum et ex aliis, *enarrationes* quaedam in *Hermogenis rhetoricam*, servatur apud me. Vide supra in Georgio Diaereta. ^{u)})

Scripsit in Ioannis cap. 21. De Thoma contrectante Dominum cum resurrexisset, luculentum sermonem. Extat una cum nonnullis homiliis eiusdem graece scriptis in bibliotheca Vaticana, Sixtus Senensis in biblioth. et Posssevinus in adparatu. Opus profecto non contemnendum, ab omnibus fere ob ignorationem terminorum pessime exceptum. Id, ut videas lector, prius tibi ante omnia monstra eaque foedissima in medium proferenda. [P] Da mihi hanc veniam obsecro, et abutenti patientia tua in re grauiissima aequo animo ignoscas: fastidium vtilitate compensa: et monstrorum immanitate ac deformitate sanior eslo. Gefnerus, Gregorii metropolitani Corinthi in canones τῆς κοιμήσεως Divae Virginis, et euangelisimi. Praeterea in festum dominicae antipascha: i. In contrāstationem Thomae. In adumptionem magni Dei, et servatoris Iesu, et in pentecostem. Poēma in primum festum
vener-

^{h)}) Vide lib. IV. huius bibl. cap. 97. §. 19. [vol. VI. p. 194. sqq. vbi plura iam occupavi, et addidi alia.]

^{u)}) §. XVI. Georgii Corinthii scholia in Aristotelem de anima; laudat Nic. Comnenus p. 253. praenot. mystagog.

venerabilis obitus Cosmae monachi. Volumen huius inscriptionis graecum Romae conditur in Vaticana bibliotheca. Addit epitome Interpretationem in canones herilium terminorum, seu finitionum totius temporis τῶν περιόδων, et magnae septimanae: completentem explicationem praecipuorum festorum totius anni; habetur in biblioth. imperatoris Viennae MS. graece in 4. ^{mo}) An melius his diligentissimus Possuinus? Gregorius metropolita Corinthi exstat graece MS. in bibliotheca Vaticana. In assumptionem magni Dei et Salvatoris Domini nostri Iesu Christi. In pentecosten. In canones τῆς κοιμήσεως, hoc est, dormitionis b. Virginis, et euangelismi: in diem dominicam ante pascha, De contractione D. Thomae, apostoli. Poëma in primum festum venerabilis obitus Cosmae monachi. At Viennae Austriae in bibliotheca imperat. exstat MS. graece interpretatio herilium terminorum, seu finitionum totius temporis τῶν περιόδων, et sanctas hebdomadas. In indice bibliothecae Vaticanae ab eodem edito, Gregorii metropolitae Corinthi, in canones dormitionis deiparae et adnunciationis. Et in festum τῆς κυριακῆς Ἀντιπάσχα, et palpationem, seu attestationem Thomae, apostoli. In assumptionem magni Dei, et Salvatoris Iesu Christi. In pentecosten. Poëma in primum festum venerandae dormitionis Cosmae monachi. Et in indice Viennensis bibliothecae: Gregorii archiepiscopi metropolis Corinthi interpretatio in canones herilium terminorum, seu definitionum totius temporis τῶν περιόδων, et magnas septimanae, completens praecipuorum festorum totius anni explicationem. Quid hic mussitas lector? quid haeres? an non noua? an non inaudita? O quantum est in re litteraria ducem errantem sequi perniciosum! Dum facile credimus, dum alterius dicto fuasi, dicto adhaeremus, nihilque ultra quaerimus, aut examinamus, quam facile decipimur ipsi, quam inconsiderate alios decipimus. Extricemus modum: pro quo illud ante omnia obseruandum est, Graecos singulis diebus in diuinis officiis, iis scilicet, quae nocturno tempore domi, aut in ecclesiis canere vel recitare solent, post Psalmos Dauidicos, precesque, aliaque Troparia pro more recitata antequam finiant, vel ad postremam officii partem perueniant, Hymnos, quos ex perpetuo odarum, [P] ac Tropariorum ordine, ac serie canones vocant. Zonaras in Canones Anastasimos Damasceni: κενῶν λέγεται, ὅτι ὀρισμένον, καὶ τετυπωμένον ἔχει τὸ μέτρον ἐντέα ὁδῶν συντελέμενον. Canon dicitur, quod determinatam, ac praescriptam habeat mensuram nouem odis comprehensam, domi legunt, in ecclesiis vt plurimum canunt. Canones diuiduntur in nouem odas, inter quas tamen secunda nullibi adparet, sed componentis in pectore remanet. Quare autem id fiat, et quam ratione, quum octo fiat odas solummodo, nouem esse dicantur, alterius erit indaginis. Post quartam odam canon interrumpitur τῶν ἀναγνώσεσι lectionibus; tunc enim lectiones, quae vel de vitis sanctorum, quorum eo die commemoratio celebratur, vel de diei ipsius historia ita ab ecclesia determinata pertractant, alta voce, et intelligibili, omnibus audiendi facultate facta, ab ipso sacerdote, vel alio leguntur: quibus finitis reliquae canonis odas percurreuntur. Neque vno canone in vno officio contenti, vt plurimum et secundum; quandoque etiam et tertium, raroque quartum pro illius diei plurium festiuitatum concursu intermiscunt: ita tamen, vt omnes primae omnium canonum odas, deinceps tertiae, et sic deinceps vsque ad nonam dicantur; qua canon iste, siue hymnus, ita enigm

Q 2

nun-

^{mo}) V. supra vol. XI. p. 78. et vol. VI. p. 196. et 197. de duobus codd. Parisiis et Medic. Laurent. Hari.

nuncupari etiam solet, unde illius compositores hymnographi adpellantur, clauditur. Quamvis vero canonibus odæ tribuantur novem, ut adnotauimus, non ita tamen illud perpetuum est, ut aliquando numerus earum non imminuatur: aliquando enim quatuor tantum odis intercluditur; unde canoni nomen τετραώδιον, quatuor odarum scilicet, saepius tribus constituitur, ex quo τριώδιον, quasi trium odarum nominatur. Canon omnibus diebus ieiuniorum praeter dies dominicos, et celebriorem aliquam sollempnitatem vstitutissimus. Quare liber ille, in quo ieiuniorum officia a Dominica nempe Septuagesimae ad diem Paschatis continentur, τριώδιον dicitur. Et Iosephus, insignis hymnographus, a die Paschatis ad Pentecostem ipsam, canones similes, Triodia nempe composuit, sed scripta tantum inter manuscriptos codices latitant, tamquam quae nullo usu in ecclesias introduci potuerint. Canones ex materia, quam tractarent, nomina sibi sumere. Hinc Αναστάσιμοι, qui de resurrectione; Σταυρώσιμοι, qui de cruce; νεκρώσιμοι, qui de mortuis; Σταυρονεκρώσιμοι, qui de cruce et mortuis; παρακλητικοί, qui de solamine animorum; τριαδικοί, qui de trinitate; δογματικοί, qui de dogmatibus, etc. Canones itaque in odas diuiduntur, odæ in Troparia, ex quibus componuntur. Singulae namque [P] Troparia continent aut plura, aut pauciora, quum eorum numerus determinatus non sit. Troparia quandoque libera, ac vaga relinquuntur, quandoque primis litteris, quasi annulis in verbis veluti catenula inseruntur, quam Acrostichida auctores vocant. Non omnibus tamen illa colligandi eadem ratio, et modus seruatur. Quidam alphabeti ordinem seruant; ita ut primum canonis Troparium ab A incipiat, in Ω vltimum desinat. Alii in Acrostichide Θεοτόκια, Troparia sunt odarum postrema in honorem Virginis concinnata, includunt: alii extra eam suo modo agi ferrique sinunt. Quidam nomen sui silent, ut inter alios Theophanes; quidam odæ nonae post Acrostichida claudunt, ut Iosephus; quidam Theotociis exprimunt, ut Georgius, et alii alio modo: cui necessario attendendum est, ut facile spuria a legitimis dignoscas, et hymni auctorem, quisnam ille sit, in tanta obscuritate codicum deprehendas. Sed de his, quae possent dici, alibi plurima. Nunc pro intelligentia nostri Gregorii illa, sufficiant.

Inter hos canones eximii illi habebantur, quos Damascenus, et Cosmas^{ms)} monachi in dies festos Seruatoris nostri, et beatissimae Virginis concinnarant. Suidas: *οἱ γὰρ ἀσματικοὶ κανόνες Ἰωάννη τε, καὶ Κοσμά συγκρίσιν ἐκ ἐδέξαντο, εἰδὲ δέξαντο μέχρις αὐτῶν ὁ καθ' ἡμῶν βίος περιωδήσεται. Asmatici canones Ioannis et Cosmae hactenus fuerunt incomparabiles, neque etiam quoad nostra vita propagabitur, comparationem admittent: ideoque in eos exponendos non inferiorum virorum ingenia defudarunt: inter eos, quos ipse noui, fuere Ioannes Zonaras, Theodorus Prodromus, Marcus Eugenius, neque postremum locum obtinuit hic noster Georgius Corinthi episcopus; idque ipse de se adserit in expositione canonis secundi in dormitionem Deiparae: *πλὴν ἐκ ἀκουσον ἡμῶν ἐφάνη; τὸ καὶ τρίτον τὸν κανόνα δὲν ἐμ-γραφή, καὶ ὡς καὶ τὴν ἀλλῶν ἀπαντας κανόνας τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ τῶν ἐπιστήμων ἁγίων ἡμερῶν. Non intemptium nobis nihilominus visum est, et hunc canonem scripto consignare, quemadmodum et alios omnes canones Dominicarum sollempnitatum, et magis**

^{ms)} De Cosmae hymnis supra, vol. XI. p. 173. sqq. De Damasceni vol. IX. p. 741. sqq.

praecipuarum sanctarum dierum. Et in canonem Ioannis monachi de adscensione Domini: *αὐτὴ ἐπειδὴ μία τις ἐστὶ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ ἡ μετὰ σαρκὸς τῆ δεσπέτης πρὸς ἕρανὸν ἀνάληψις, ἃ καὶ εἶδει μὴ καὶ ταύτην ἡμᾶς τιμῆσαι ταῖς κατὰ δυνάμιν ἐγγράφοις ἐξηγήσεσι τῶν θεῶν ἀσμάτων αὐτῆς.* Sed quando una etiam est ex sollempnitatibus Dominicis, cum carne Domini nostri [P] in coelum assumptio, operae pretium est, et nos quoque eam honore afficere sacrorum illius cantuum scriptis expositionibus pro modulo nostro.

Et istud opus Gregorii tam misere, ac variis modis ab his, quos supra retulimus, habitum est. Examinemus verba: *de Thoma contrectante sermonem cum aliis eiusdem homilii.* Est mera expositio canonis, quem de Thoma contrectante composuit Ioannes Damascenus, non sermo. Neque expositiones aliorum subsequentium canonum, Homiliae dicere debent. Sic expositio est in canones τῆς κοιμήσεως, dormitionis Deiparae, et euangelismi annunciationis, nempe eiusdem. Quid *Antipascha* sit, dicat Gesnerus: alii *Antepascha*, quasi Dominicam Palmarum, quae ante Pascha est, innuat, substituerunt. Male; tunc enim in illa ecclesia nulla mentio fit de Thomae contrectatione: Quare *Antipascha*, quae secunda septimana est post Pascha, et legitur euangelium de Thomae contrectatione, rependendum est: maleque diuidunt, qui vnum hoc variis expositum formulis duo faciunt. *In assumptionem, eis τὴν ἀνάληψιν.* Est in canonem dictae sollempnitatis, sicut et in Pentecostes. *Poëma in primum festum uenexabilis abitus Cosmae monachi.* Nugae omnino. Est in canonem profesti diei dormitionis Deiparae compositum a Cosma monacho. Vel quum duo sint canones in dormitionem Deiparae a Gregorio expositi, notat; eam expositionem esse in primum Canonem ποιήμα τῆς τῆς κοιμήσεως, nempe Cosmae monachi, non *poëma*, nisi, quidquid ab aliquo fit, vel scribitur, large *poëma* vocare velimus. *Herilium terminorum, seu finitionum totius temporis τῶν τριωδίων et magnae septimanas δεσποτικῆς ἑορτῆς* sunt heriles festiuitates, in quarum canones Gregorius expositiones confecerat, quemadmodum et in Triodia magnae hebdomadae, et nonnullarum aliarum praecipuarum totius anni. Titulus operis ab hisce tam misere tractatus in nonnullis codicibus manuscriptis ita concipitur: *Γρηγορίου Μητροπολίτου Κορίνθου εἰς τὰς τὰς κανόνας τῆς κοιμήσεως τῆς υπεραγίης δεσποίνης, καὶ Θεομήτορος, καὶ τῆς εὐαγγελισμῆ. σὺν τέτοις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς κυριακῆς τῆς ἀντιπάσχα, ἢ ὡς εἰς τὴν ψηλάφῃσιν τῆς Θωμᾶ. Εἰς τὴν ἀνάληψιν τε τῆς μεγάλης Θεῆ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν Πεντηκοστήν.* Gregorii metropolitae Corinthi in canones dormitionis sanctissimae Dominae Deiparae, et aduunciationis, et una cum iis in festiuitatem Dominicae Antipaschae, (quam in Albis Latini dicunt,) hoc est in contrectationem Thomae. In adsumptionem magni Dei, et Seruatoris nostri Iesu Christi: et in Pentecostem.^{oo)} Et, vt melius percipi possit, operis capita veluti in tabula hic adnumerabo.

Q 3

Eis

^{oo)} In cod. Laurent. supra ad vol. VI. p. 196. sq. laudato sunt, teste *Bandinio*, l. c. II. p. 428. sq. tredecim canones, quorum tituli et expositionum initia ferme cum Allatiana notitia concordant, serie tantummodo canonum excepta. In illo praeterea est canon II. *Ioannis Damasceni* in festum SS. luminum, et canon IV. *Cosmae monachi* in Aduuationem Deiparae. — *Monac.*

in cod. Bauar. CCXXVI. sunt plures canones: nr. 1. et 2. *Cosmae* et *Ioannis monachi* canones in natiuitatem Iesu Christi: nr. 3. et *Cosmae* canones in festum luminum; et plures alii cum expositione Gregorii Corinthi metropolitae: de quibus curate et copiose agit cl. *Harst* in *Arctini* Beyträgen etc. a. 1805. part. 4. pag. 518-525. *Harst.*

[P] *Eis tñn ùpatantñn tē megalē Theō, kaj Sotēros hēmōn Ihsō Xristō poiēma Kosmō Monachō.* *In Hyphantem magni Dei, et Servatoris nostri Iesu Christi compositio Cosmas monachi.* ὁ ἥλιος ὁ αἰσθητὸς χερσὸν γενόμενον. [In cod. Laurent. canon III.]

Eis tñn kyriakñn tōn βῆμων Kosmō Monachō. *In Dominicam Palmarum Cosmas monachi.* P. τῆς παρέστης ἀκροστιχίδος ἡ ἐννοια ἐστὶν αὐτῆ. [ibid. canon V. quem excipiunt quoque tria sequentia triodia, et in feriam quintam, et triodium in parasceuen. Harl.]

Eis τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας kaj megalēs deutēras Kosmō Monachō. *In triodium sanctae magnaeque feriae secundae, Cosmas monachi.* P. ἄσωμεν τῷ Θεῷ. ἐνδόξως γάρ.

Eis τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας kaj megalēs τρίτης, Kosmō monachō. *In triodium sanctae et magnae feriae tertias, Cosmas monachi.* P. ἡ χρεία σαφηνείας ἐνταῦθα, ἔτε μὴν ἐρμηνείας.

Eis τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας kaj megalēs τετραδὸς Kosmō monachō. *In triodium sanctae et magnae feriae quartae, Cosmas monachi.* P. δεῖ γινώσκειν ὡς ὁ θαυμασιός.

Eis τὸν κανόνα τῆς ἀγίας kaj megalēs πέμπτης Kosmō monachō. *In canonem sanctae et magnae feriae quintae, Cosmas monachi.* P. ἡς τοῦτοις ἐστὶν ὁ νόσ τῆ megalē.

Eis τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας kaj megalēs Παρασκευῆς, Kosmō monachō. *In triodium sanctae et magnae Parasceues, Cosmas monachi.* P. πρὸς σὲ ὁρθεῖζω Φησὶν ὁ μελωδός. [in cod. cod. canon VI.]

Eis τὸν κανόνα τῆς ἀγίας kaj megalēs Σαββάτου, ποιήμα Μάρκου μοναχῶ ἀχρὶ τῆς πέμπτης ὥδης kaj αὐτῆς τῶν δὲ ἐξῆς ὥδων Kosmō monachō. *In canonem magni et sancti Sabbati compositio Marci monachi, usque ad quintam et ipsam oden: reliquarum vero odarum compositio est Cosmas monachi.* P. συνέζευκται τῇ τῆ τριωδὶς τῆς ἀγίας kaj megalēs Παρασκευῆς. [in cod. cod. Laur. canon VII.]

Eis τὸν κανόνα τῆς ἀγίας kaj megalēs Κυριακῆς τῆ Πάσχα Ἰωάννη μοναχῶ. *In canonem sanctae et magnae Dominicae Paschatis, Ioannis monachi.* [Ioannis Damasceni in cod. cod. canon VIII.] P. ὁ παρῶν ἔτος κανὼν ἐρμηνείας ἔδειται.

Eis τὸν κανόνα τῆς Κυριακῆς τῆ Ἀντιπάσχα Ἰωάννη μοναχῶ. *In canonem Dominicam Antipaschae dicitur, Ioannis monachi.* [Io. Damasceni, ibid. canon IX.] P. ὁ παρῶν κανὼν ὀλίγα τινὰ ἔχει.

Eis τὸν κανόνα τῆς ἀναλήψεως τῆ megalēs Theō kaj Sotēros hēmōn Ihsō Xristō, Ἰωάννη μοναχῶ. *In canonem ascensionis magni Dei et Servatoris nostri Iesu Christi, Ioannis monachi.* P. ὁ παρῶν ἔτος κανὼν πάσης γέμει σαφηνείας.

Eis τὸν κανόνα τῆς ἀγίας, kaj megalēs Πεντηκοστῆς, Kosmō monachō. [P] *In canonem sanctae et magnae Pentecostes, Cosmas monachi.* P. ὁ παρῶν ἔτος κανὼν ὅσον ἀπὸ νῆ βαρέως ἦχε. [in cod. cod. canon X.]

Eis

Εἰς τὸν ἕτερον κανόνα τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Πεντηκοστῆς διὰ στίχων Ἰαμβικῶν. Ἰωάννης μοναχῆ. *In aliam canonem sanctae et magnae Pentecostes carmine iambico, Ioannis monachi.* P. αὐτὴ μὲν ἡ ἀκροσχιδὸς τῶ παρόντος κανόνος. [ibid. canon XI.]

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀγίας μεταμορφώσεως τῆ Θεῆ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κοσμά μοναχῆ. *In canonem sanctae transfigurationis Dei et Servatoris nostri Iesu Christi, Cosmae monachi.* P. ὁ νῦς τῆς ἀκροσχιδῶς τῶ παρόντος κανόνος. [ibid. canon XII.]

Εἰς τὸν ἕτερον κανόνα τῆς αὐτῆς μεταμορφώσεως, Ἰωάννης μοναχῆ. *In aliam canonem eiusdem transfigurationis, Ioannis monachi.* P. κωστομίαν ὑπέστη κατὰ τὴν ἐκτὴν χώραν.

Εἰς τὸν κανόνα εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Κοσμά μοναχῆ. *In canonem, in dormitionem sanctissimae Deiparae, Cosmae, monachi.* P. ἦς ἔδὲ ὁ νῦς δυσληπτὸς ὅλως ἐσίν. [ibid. canon XIII.]

Εἰς τὸν ἕτερον κανόνα εἰς τὴν αὐτὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου. *In aliam canonem, in eandem dormitionem Deiparae.* P. ὁ παρὼν τῆς Θεοτόκου κανὼν ὑδεμίαν ὅλως.

Εἰς τὸν κανόνα εἰς τὴν ὑψωσιν τῆ τιμῆ καὶ ζωοποιῶ σαυρῆ, Κοσμά μοναχῆ. *In canonem in exaltationem venerandae et vivificae crucis, Cosmae, monachi.* P. τὸ δὲ ἐρεῦγομα ψαλμικόν ἐσίν, ἢ ἐρμηνεία. [in eod. cod. canon I.] Adservantur in bibliothecis Vaticanae, Collegii Graecorum et Cryptae Ferratae, in cuius extremo adnotatur: ἐγράφη τοίνυν ἡ παρῶσα βίβλος τῶν θείων ἱερῶν κανόνων διὰ χειρὸς Λέοντος Ῥηγινῆ Καλλιγράφου Τραϊνῆς ἐν ἔτει σχλγ. Ἰνδικτιῶνος τρίτης. εὐχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ πάντες διὰ τὸν Κύριον εἰ ἀναγιγνώσκοντες, καὶ οἱ μεταγράφωντες, ὅπως ἀφῶσιν πλημμελημάτων λάβω. ἀμήν. μνήσθητι Κύριε τῆ δόξης Λέοντος τῆ κτίσαντος τὴν βίβλον ταύτην. ἀμήν. *Liber hic scriptus est, continens divinos ac sacros canones manu Leonis Rhagini calligraphi Timethi anno sexmillesimo septingentesimo tricesimo tertio, (anno Christi 1225.) indictione tertia. Rogate pro ipso omnes per Dominum, qui legitis, aut exscribitis, ut veniam consequar peccatorum. Amen. Recordare Domine servi tui Leonis, qui compaginavit vel possedit librum hunc. Amen. Nec diversuar ab isto fortasse est, quod habetur in Palatina cod. CCCLV. Cosmae et Ioannis Damasceni Odae iambicae in praecipua anni festa cum enarratione grammatica et historica, initio et fine mutilus. Prima est S. Crucis celebratio, postrema canon in Deiparae Virginis obitum. Liber Grammaticorum regulis et praeceptis nimium addictus vilescere quodammodo videtur, qui tamen pro intelligentia rerum [P] non inutilis est, dictione elegans ac facilis, et brevitare dicendi valde conspicuus.*

LXXIII. GEORGIVS CYPRIVS postea GREGORIVS vocatus ex diacono ecclesiae Constantinopolitanae patriarcha, quem modo Georgium, modo Gregorium Gregoras in historia, et alii nuncupant. ^{pp)} Pachymeres lib. 7. de Arsenoiis: ὁμολόγησεν δὲ τῶς τὸν

^{pp)} De hoc, quoniam supra in vol. VIII. pag. 57. 199. plura et certiora a Fabricio et a me iam sunt exposita; plura, praecipue indicem librorum,

ab illo confectorum, h. I. refecui. Add. supra vol. XI. p. 151. fin. *Harl.*

τὸν Γρηγόριον Πατριάρχην. τῆτο γὰρ ἐκεῖνο, καὶ τὸ ἐκ Γεωργίου μοναχικὸν ἄνομα. *Fatebatur catenus Gregorium patriarcham, id namque erat illi nomen, quod a Georgio, dum monachum induit sibi sumpserat.* Primum pro Latinis una cum Vecco, Meletiniota, et Metochita sentit. Gregoras de Vecco lib. 5. καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων, ἔχων συνεργὰς, καὶ συλλήπτους τῆ ἀγῶνος τὸν τε Μελιτηνιώτην, καὶ τὸν Μετοχίτην ἀρχidiaκόνες ὄντας τῆ βασιλικῆ κλήρε, καὶ ἐπὶ Γεώργιον τὸν ἐκ Κύπρου. *Et dicendo, et scribendo, et dogmata statuendo: eius certaminis adiutoribus Meliteniote et Metochite, imperatorii cleri archidiaconis, et insuper Georgio Cyprio.* Res etiam Latinorum tutatum Georgium indicat Pachymeres lib. 5. τότε γὰρ καθεσθέντων, τιμηθέντων τ' ἐπὶ καθέδρα καὶ ἀμφοῖν τέτοιον ὡς συναγωνιζομένοιον τῶ βασιλεῖ τῆ τε ἀρχidiaκόνε Μελιτηνιώτῃ, καὶ τῆ Πρωτοποστολαρίε Κυπρίε, ὁ ῥήτωρ ὁ Οὐλόβολος ἵστατο προσδοκῶν τὴν ἀπὸ βασιλείως ἐκχώρησιν. *Quibus itaque sedissent, honoratique essent cathedra hi ambo, tamquam qui suffragarentur imperatori, archidiaconus Meliteniota, et protopostolarius Cyprius, rhetor Olobolus stans ab imperatore licentiam exspectabat.* Qui lib. 7. cap. 34. refert, eumdem apud Italos natum et adulem, sese postmodum inter Graecos coniecisse: *τί παθόντες, ἔλεγεν, Veccus scilicet, ἐμὲ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ ἐκ Ῥωμαίων γεννηθέντα τε καὶ τραφέντα συχναῖς περιβάλλοντες λαιδορείαις, ἔπειτα φεύγετε. ἀνδρα δὲ παρ' Ἰταλοῖς γεννηθέντα, καὶ τραφέντα, καὶ ἔπω τῶντα, ἀλλὰ καὶ αὐταῖς σολαῖς καὶ γλώττῃ πρὸς τὰ ἡμέτερα παρεσφρησάντα εὐφημῶντες δέχεσθαι.* *Quid passi, aiebat, me inter Romanos et ex Romanis natum, adultumque crebris conuiciis laceffit, postmodum fugitis; virum vero apud Italos natum adultumque, neque haec solum, sed qui indumentis ipsis, et lingua ad vos irrepfit, collaudantes excipitis.* Postea Graecis adhaerens post Iosephi Galestotae obitum, licet Veccus ipse viueret adhuc, et coram synodo eauslam suam diceret, per vim ac nequitiam, ipsiusque etiam Georgii inuidentiam pulsus, in patriarchale solum intruditur: ⁹⁹⁾ cui iusto Dei iudicio non solum hostibus, sed amicissimis, quibus potissima [P] quaeque in ecclesia contulerat, inuisus, quum iniuriam ferre non posset renunciat, ^{rr)} et sese in Deiparae Odegerum dictae, monasterium confert, et non multo post prope Diui Andreae monasterium moritur. Vir fuit acerrimi ingenii, facundus, eloquens, et pene dixerim disciplinis omnibus imbutus. Georgius Pachymeres lib. 7. de Andronico Seniore: *ἐκλέγεται μὲν εἰς Πατριάρχην τὸν ἐκ Κύπρου Γεώργιον, ἀνδρα λόγους ἐντραφέντα, καὶ σφραγιδα τῆ Πατριάρχης Ἰωσήφ φέροντα etc.* *Eligit porro in patriarcham Georgium Cyprium, virum sermonibus innutritum, et ordinatum a patriarcha Iosepho, protoapostolarii dignitate in palatio condecoratum: in hoc etiam visus Iosephitas ex ordinatione sibi conciliare, Arsenoitas etiam, quod non secundum praescripta a Iosepho in ecclesia usu exequi permitteret.* Gregoras lib. 6. καὶ ἦν τῆνικαῦτα ἀνὴρ ἐν λόγοις ἐπίσημος τῶ βασιλικῶ συγκρατεσλεγμένος κλήρω Γεώργιος ὁ ἐκ Κύπρου etc. *Erat autem tum insigni vir facundia, ex imperatorii cleri collegio, Georgius Cyprius, qui elegantes graecae literaturae numeros, et atticam illam linguam longo iam tempore oblivionis gurgite demersam ingenii dexteritate, ac singulari studio in lucem produxit, ac velut ab inferis reuocauit. Hunc quum non ita pridem monasticum habitum induisset, in animo habebat, et studebat imperator in patriarchicum solum sivebere: a nemine tamen eorum illi manus imponi volebat, qui novum illud dogma*

amplexi

amplexi fuissent: ut periculum esset, ne res diutius differretur. Est tamen ab imperatore post debita suffragia, et testimonia [P] designatus; et pastorale pedum in imperatorio suggestu, veteri more ab imperatore porrectum, accepit. Proinde negotiis intentus, patriarchica iura, quae cum sacerdotio nihil coniunctum habebant, administrabat. De eius patriarchatu Pachymerius, lib. 7. Eligit in patriarcham Georgium e Cypro, hominem in eloquentia enutritum, a Iosepho patriarcha ordinatum, et dignitate Protapostolarii in regia insignitum. In hoc etiam Iosephitas ex ordinatione, ut videbatur, sibi concilians; Arsenoitas vero quod non uti constituerat Iosephus, in ecclesia fieri permitteret. Et Ephraemius in Chronico:

Πάλιν Ἰωσήφ ἀπολαμβάνει θρόνον etc.

Rursum Iosephus thronum recepit, et quum vitam, thronumque deposuisset, sapiens quidam vir Gregorius ex Cypro, sermonum sapientum alumnus, et musarum sacrarium, in thronum patriarchalem euehitur, qui a prima aetate, patria paternaque domo extorris, eruditionis, ac mathematicum amore flagrans, ad Constantini urbem se recipit. Vbi disciplinis, et laboribus deditus in magnum sapientiae culmen pervenit. Tandem imperatori innotuit, et clero palatii adscriptus, praesul Constantinopolitanus efficitur, cum prius, ut moris est, monasticum habitum induisset. Hinc mira Georgii Phranzae lib. 1. cap. 7. oscitantia animadvertenda est, qui in serie patriarcharum nullum hunc Georgium ponit, sed scribit, Vectum patriarcham sua sede depulsum monachus quidam Athanasius nomine excepit. Quod homini rebus saecularibus intento, nec ecclesiasticis multum dedito, quin infortuniis, ac mala valetudine fracto excidisse nil mirum. Aristotelis Platonisque scriptis addictissimum, neque in illis excolendis oleum aut operam [P] perdidisse tradit Ioannes Veccus orat. prima ad Constantinum, πῶς τὸν Ἀριστοτελικόν σε καὶ μεγάλα Πλάτωνι ἐγκαυχώμενον. At quoniam ratione Aristotelicum te, et maxime ob Platonem iactabundum. Et, εἰ μὴ περὶ τῶν Ἀριστοτελικῶν περὶ θρόνον δόγμασιν, ὅποιον αὐτὸν σε εἶναι λόγοι παριστῶσιν οἱ σοί. Nisi quis Aristotelicis nisus placitis, qualem te commentationes tuae demonstrant. Pachymeres de eius morte, lib. 8. hist. cap. 16. τούτων ὁμοίως ἔχόντων ὁ μὲν πατριαρχεύσας Γρηγόριος νόσῳ πολυημέρῳ κατεργασθεὶς, ὡς δὲ τινες ἔλεγον καὶ διὰ τὴν παρόρασιν ἐκ μικροψυχίας μετ' οὐ πολὺ τελευτᾷ τὸν βίον. καὶ τὸ μὲν ἐν Ψαλμοδίας θάπτει κατὰ τὸ εἶκος ἐδίδου, τὸ δὲ ὡς ἀρχιερεῖα, ὡσπερ δὴ κακῆνος ἄετο τὴν ἱερωσύνην παρακατέχων συχνούς ὁ κρατῶν ἀποσέβων ἀπέλεγε, καὶ τῇ αὐτανεψίᾳ ἐπέσηπτεν ἐπιτάτων, ἢ τις ἦν ἡ Ραούλαινα, μή τι τοιοῦτον ἐπιτελεῖν, ὃ δὴ καὶ γίνεται. Haec quum ita se haberent, Gregorius, qui ante patriarcha fuerat, morbo distincto confectus, ut vero nonnulli dicebant, quod contemni se videret, ex pusillanimitate non multo post vitam finit, et iusta illi, uti par erat, cum canticis fieri concedebant, at non ut pontifici, quemadmodum ille opinabatur, pontificatum sibi vindicans, saepius imperator nuncios mittens interdicebat, suaeque nepti, quae erat Raulaena, ne quid contra tentaret, mandans iusserat, quod et factum est. Et dixerat de eodem supra cap. 9. καὶ γὰρ τῷ τῆς Ἀρσισηνῆς μονε-

ss) Multo copiosius persequitur historiam, mutationes fataque Iosephi, Vecci, Georgiique Cyprii huiusque obitus Ioan. Franc. Bernard de

Rabeis in libro ad vol. VIII. p. 57. cit. capp. III. — IX. p. 53. sqq. et p. XXIV. Harl.

μονοδρίῳ ἐχόμενά πε καμίνῳ τῆς τῷ ἁγίῳ Ἀνδρείῳ, τῷ ἐν τῇ κρίσει μονῆς. ἐκεῖ γὰρ ἡ Πρωτοβευσιάρισσα Ραῦλανα συνῆγεν ἐξ ἑαυτῆς περιθάλπυσα τὰ μεγάλα Φέρων ἑαυτὸν δίδωσιν. Et in *Aristones* monasterium non longe a S. Andréas, quod in Crisi est, monasterio, situm; ibi enim *Protovestiarissa Raulaena* de suo fouens opulentissima exciperat, sese dedens proripuit. Scripsit pleraque in omni genere scientiarum.

Ex indice librorum Allatiano pauca retinui tantum, praecipue notitiam *Fabularum et epistolarum*. *Harl.*

[P] *Fabulae* habentur in bibliotheca Bavarica cod. LXVI. *Allat.* Bavar. cod. hodie numeratur CCI. sed is continet tantummodo duas fabulas de simiis, v. cl. *Hardt* in *Aretini Beyträgen* etc. a. 1805. part. 2. p. 147. *Harl.*

Epistolae CCIII. ¹¹⁾ partim scriptae, antequam onus patriarchatus suscepisset, partim postquam illius cura ipsi commissa fuit, in bibliotheca [P] Antonii Augustini cod. LXIX. Erantque in Lolliana, et Monachii Bavaricae, sed sine titulis. In *Ambrosiana* leguntur CLXVI.

Scoriaci

11) In bibl. Caesarea existant epistolae CXCI. ex quibus centesima decima quinta et quae eam sequuntur *ἐπιδοθέναι ἐν τῷ Πατριάρχῳ*, hoc est, scriptae a Cyprio, quum iam esset patriarcha. Priores CXIV. ante susceptum patriarchatum. Vide *Lambecium* VIII. p. 516. sqq. [p. 511. sqq. Kollar. et vid. supra ad vol. VIII. p. 61. sq.] In bibliotheca Leidensi habentur epistolae eiusdem prope trecentae: [ex quo cod. de Rubens l. c. primus edidit epistolam Cyprii ad amicum, pag. 120. sqq. gr. et lat. idemque pag. XXVII. sq. ex eod. Leid. nomina eorum, ad quos scriptae fuerunt, adposuit. *Harl.*] Vide *Diarium Belgicum Maend-lyke Vitterheits* a. 1718. mense Septembri. Indicem eorum, ad quos scribit Georgius Cyprius, hoc loco subiungere placet, quem ex inscriptionibus epistolarum, a Lambecio communicatis, concinnavi:

(Constantino) Acropolitae *λογοδότην τῶν γενικῶν*, 2. 38. 169.

Georgio Acropolitae magno Logothetae, III. 112. 115. 117. 119. 120. 123. 124. 125. 127. 128. 129. 130. 135. 136. 139. 140. 144. 145. 149. 150. 151. 155. 154. 155. 157. 159. 170. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 180. 181. 182.

Magnus Logotheta ad Gregorium Cyprium, II. 6. 118. 156.

Agathon Corefiae monacho, 74. 89.

Τῷ τῶν ἀρχιεπίσκ. 191.

Athanasio τῷ Χανζύου, 29.

Athanasio Lependreno monacho, 147. 148.

Τῷ βασιλεῖ. Imperatori, (Andronico Palaeologo)

132. 133. 134. 137. 138. 142. 143. 146.

Callisto diacono, 47. 48.

Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων, 93. 94. 95. 98. 102.

Danieli Glyci (τῷ Γλυκῷ), 126.

Demetrio Benico, Thessalonicensi episc. 7.

Ducetae, Δυκαίτη, 104.

Ephesi episcopo, vide Isaaco,

Georgio Marmarae, 78.

Γεωργίῳ τῷ 176. Magnus Logotheta intelligitur.

Holobolo rhetori, 92. 96. 122.

Isitae monacho, 3. 4. 71. 113.

Ioanni Chilae et Danieli, τῷ ἐν τῷ Ὀρειῶν Μακροῖς, 121.

Ioanni Mystico, 8.

Ioanni Φαλαγγῷ, 102.

Ioanni Sebastocratori, 131.

Ioanni Theognosto medico, 12. 14. 15. 79. 83. 107. 144. 167.

Ioannes Theologites, cuius mentio epist. 115. ὁ

Μακεδονίης καὶ Θεσσαλονικεύς.

Isaaco Ephesi episcopo, 9. 178. 179.

Manuelli Neocaesariensi protosecretario, I. 31. 32.

34. 6. II. 16. 17. (Georgii Cyprii φιλότητι) suae disci-

[P] Scoriaci in bibl. regia legitur: Γεηγορία Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τῆς Κυπρίης ἀπολογία εἰς τὴν ἐπιστολὴν Μάρκου τῆς Ἐφέσου. *Gregorii patriarchae Constantinopolitani Cyprii apologia in epistolam Marci Ephesi.* VI. num. 14, non line, ut puto, exscriptoris mendo. Qui enim potuit respondere Cyprius sub Andronico seniore, Marco Ephesio, antistiti sub Ioanne Palaeologo; antiquior centum triginta ad minus annos iuniori? Quare delendum est illud Cyprii, τῆς Κυπρίης, et substituendum πρωτοσυγγέλλης, protosyncelli; ¹¹¹) is enim in Marcum [P] Ephesium scripsit, et calumniis illius in romanam ecclesiam respondit, ut ex edito iam opere post concilium Florentinum adparet.

Seruatur penes me βίος καὶ πολιτεία, καὶ μερικὴ θαυμαῶν διήγησις τῆς οὐσίας καὶ θεοφώρας πατρὸς ἡμῶν Λαζάρου, τῆς ἐν τῷ Γαλεσίῳ ὄρει ἀσκήσαντος, συγγραφεὶς παρὰ τῷ ἀγιωτάτῳ Πατριάρχῃ κυρεῖ Γεηγορίῳ. *Vita et res gestae, et peculiaris miraculorum narratio sancti et Deum ferentis patris nostri Lazari, qui in Galefio monte vitam asceticam excoluit, descripta a sanctissimo patriarcha, domino Gregorio.* Qui non alius erit, quam Cyprius. Namque post Romani Argyrophyli imperium, sub quo florebat Lazarus, ad directam usque urbem, praeter Gregorium protosyncellum, ad quem referri minime potest, nullus alius Gregorius patriarchatum administravit. *Baronius* Annalium anno 960. non alienus ab hac sententia auctorem vitae Georgium vocavit: *Claruit hoc tempore in oriente S. Lazarus monachus in Galefio monte iuxta Ephesum, cuius vitam scripsit Georgius patriarcha.* Scriptio est satis elegans et adcurata et rara. *Allat.*

[Venetiis in bibl. Marc. cod. LXXXIII. sunt *Gregorii Cyprii*, patriarchae CPolit. ὑπόμνησις ἐκτετήριος ad Andronicum Palaeologum imp. inc. κρατίσις, θαυραβλήθη — Δέσμοι τῆς κραταιῆς καὶ ἀγίας βασιλείας σου et *Confessio*: inc. Μη ὁ νόμος ἡμῶν κείνῳ. R 2 atque

discipulo, 33.) 18. 19. 24. 25. 26. 34. 36. 39. 43. 44. 45. 46. 49. 50. 51. 57. 59. 62. 67. 68. 70. 87. 89.
Meliteniotae, 5. 27. 66. 72. 75. 88. 90. 97. 103. 110.
Methodio monacho, 73. 100. 101.
Monacho, 152. Μοναχῶ τινι γνωρίμῳ, 171.
Nicephoro Chumino quaestori, 42. 57.
Nulli inscripta, 190.
Τῶν τῶν ἐμιλητῶν, 40. 41. 105.
Pachymerae, 69.
Pediafimo, 35.
Pepagomeno Λογιδίῳ τῶν ἀγίων, 52.
Ioanni Phacrasae, 102.
Prienes-episcopo, 37.
Protosebaste et Protouestiario, 161. 162. 163. 164. 165. 166.
Protouestiario, 141. 168. 183. 184. 185.
Protouestiarii ad Gregorium Cyprium, 186.
Protouestiariissae et forori eius, 158.

Raulaenae (protouestiariissae), 187. 188. 189.
Saponopulo, 63. 64. 65. 80. 86.
Scutariotae, 30. 58.
Stauracio, chartophylaci Thessalonicensi, 14. 20. 21. 22. 23. 28. 76. 77. 82. 99. 106.
Theodorus Muzalo ad Georgium Cyprium, 53. *magnus Logotheta.*
Cyprii ad Theodorum, 54. 109. 55. 56. 60. 61. 61.
Theodosio monacho, 84. 85.
Theognosto, vide Iohanni.
Xiphilino, 10. 81. Georgii Xiphilini mentio, 172.

111) Gregorius protosyncellus, patriarcha CPol. ab a. 1445. ad 1453. de cuius scriptis adeundus Petrus Arcudius in Concordia vtriusque ecclesiae circa doctrinam de Sacramentis lib. 2. cap. 15. p. 112. vbi etiam docet quinque capita in definitionem concilii Florentini ab eo scripta, quae Genadio abiudicare voluit Caryophyllus.

atque vtrumque opusculum editum esse a Bandurio in Antiquitat. CPolitanis libr. VIII animaduertit cel. *Morell.* in bibl. MSta gr. et lat. tom. I. p. 74. — In eiusdem bibliothecae cod. CCCCLII. exstat *Macarii Chrysocephali Παρθενία* s. florilegium ex variis scriptoribus, inter quos etiam ex *Georgii Cyprii* epistolis, orationibus ac declamationibus esse quaedam excerpta, idem cel. *Morell.* l. c. p. 319. obseruat. Atque *Villoison*, qui in *Anecdotis* gr. tom. II. a pag. 4. illud *Macarii Chrysoceph.* opus et cod. Marc. copiose recensuit et multa ex eo excerpfit, pag. 75. adnotauit, ex quibus declamationibus, quas *Fabricio* ignotas fuisse, putabat, loca excerpserit ille *Macarius*. — *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCLXXIX. nr. 6. teste *Matthaei* V. C. in notit. codd. gr. Mosq. p. 180. inc. Ἔθος τῆτο τῶν λόγων ἀγωνιζομένων. est *Gregorii Cyprii* orat. in *Georgium* martyrem, de qua orat. v. supra, vol. X. pag. 230. *Harl.*]

LXXIV. GEORGII HIEROMONACHI PROTOSYNCELLI *aduersus epistolam Marci Ephesini* liber est in bibliotheca regis Gallorum. *Gregorii* et hic suspicor repouendum, quem scimus omnes in *Marci Ephesii* epistolam stilum strinxisse. Vide tamen, quae supra **) pro *Gregorio Aneponymo*, in *Georgio* monacho dicebamus, et nota faciles in eiusmodi nomine scriptorum lapsus.

LXXV. GEORGIUS PHRANZA Byzantinus, sub *Manuele Palaeologo* *Ioannis* filio natus, fonte baptismali a *Thomaide* religiosissima femina susceptus, **) eidem imperatori puer, tandem etiam a secretis inseruit: successoribus *Manuelis*, *Ioanni* et *Constantino* aequae carissimus, sub quibus variis legationibus fungitur, non ciuili scientia et militaribus artibus, sed doctrina et eloquentia clarus, quibuscum et militares etiam spiritus demonstravit, tamquam qui obiectu corporis sui *Constantinum* seruarit, et pro eo vulnera exceperit; in carcerem etiam teterrimum ab hostibus proiectus est. Ex *Helena Alexii Palaeologi* [P] *Exemplaonis* filia filios tres, et vnam filiam sustulit. *Constantinopoli* a *Turcis* debellata in hostium ipse cum coniuge, filia et filiorum *Ioanne*, nam ante vrbs excidium alii vita functi fuerant, potestatem venit. Coniugem *Hadrianopoli* redemit. Filia in obsequio *Sultaninae* moritur. *Ioannes* adolescentulus, qui nondum annos quindecim adtigerat, pro conseruanda pudicitia a *Sultano* obtruncatur. *Protouestiarius* fortunis, ac liberis ereptis in *Peloponneso* aetatem agit; sed ea quoque a *Turca* deuicta *Italiam* iustrat, inde in *Graeciam* reuersus cum vxore monachismum amplectitur, et pro more nomen ipse in *Gregorium*, coniux in *Eupraxiam* mutat. Vixit in summa egestate, adeo vt nec panis, quo vitam sustineret, suppeteret, tandem effoeta iam aetate, morbis etiam fractus, ac debilitatus decessit. Haec carptim ex *Iacobo Pontano*, et *Pontanus* ex eodemmet *Georgio*, cuius illud est de eo iudicium: *Vir fuit περακτικώτατος, rerum agendarum scientissimus; de tribus autem imperatoribus Manuele, Ioanne, Constantino, quibus seruiuit, ita meruit, ut nemo magis. Rogantibus quibusdam nobilibus Corcyraeis Chronicon scripsit, tradiditque in Antostii sacerdotia*

vv) p. 799. ed. vet.
ww) A. 1401. Confer, si placet, quae de hoc Phranza dicta sunt volum. VIII. p. 74. sqq. [vbi.

plura adscripsi. Hinc, quae ibi ex *Allatio* iam adducta sunt, repetere h. l. nolui. *Harl.*]

dotis manibus, ut idemmet in fine operis dicit. Chronicon ex bibliotheca Bauarica de-
promptum, digressionibus, quibus passim opus abundat, multisque aliis, quae dignitati hi-
storiae officere poterant, detractis, totoque corpore in compendium coacto, Iacobus Pon-
tanus in linguam vestit latinam, libris, atque capitibus, ut ipsi peropportunum visum fuerat,
diuisum edidit Ingolstadii ex typographia Adami Sartorii 1604. in 4. cum Theophylacto
Simocata. Pontanus tamen in aliis laudem nec contemnendam promeritus a nonnullis re-
prehenditur, primum quod graece non ediderit; secundum quod opus obtruncatum, ac in
epitomen redactum, non integrum emisit. Scriptoris enim errores, ac nugamenta omnes
ab interprete exposcent, non ita tamen, ut in interpretem reiiciant. Et aliud est interpre-
tis, aliud correctoris munus. Interpres omnia reddere, si fidus esse vult: corrector non
scriptoris vestigia, sed suum sequitur institutum. Argumentum Chronici ex eodem Georgio
in Prooemio illud est: *Ad hunc modum ego quoque Georgius Phrantzes, et Protonestarius,
et Gregorius cognominatus ubi ad monachos me adgregavi, ista conscripsi de iis, quae memoria
mea acciderunt, et de nonnullis calamitatibus, speciatim quae partim ante, partim post subactam
Constantinopolim nos exercuerunt. Ac primum quidem de creationibus, et causis imperii Pa-
laeologorum ab initio narrationem contexam; dicamque, [P] quot, et qui, quacum ex ea domo,
quam penes huc usque scepra fuerunt, despotas, et despotenae extiterint. Et de bello, quod in
Peloponneso inter fratres despotas Demetrium, et Thomam constatum est. Alia insuper non
parui momenti, et memoratu egregia non filebo.*

Praeter Chronicon scripsit *Expositionem symboli.* ^{xx)} Quid in eo exponendo egerit,
ex ipso lib. 3. c. 24. videre possumus. *Edidimus autem prius fidei nostrae in Deum confes-
sionem, uti mos est orthodoxis monasticum induentibus habitum; et ita coepi primum quidem
sanctum symbolum exponere, ostendereque unde a sanctis patribus esset compositum: et ut cogno-
sceremus non eos id a se [P] ipsis habuisse, sed ex diuinis oraculis tum verba, cum sententiam
mutuatos id pie conscripsisse. Propemodum igitur diuini symboli voces singulae e sacris scriptu-
ris sunt desumptae, ut particulatim docuimus.* Hoc idem ante eum praesliterat Simeon Thes-
salonicentis, ^{yy)} ut in nostra *de Simeonibus* diatriba diximus. Porro an Georgius Simeonis
laborem in suum opus deduxerit, vel nouum ex se meditatus in scriptum retulerit, quum
Georgii expositionem non viderim, non audeo diuinare. Sollemne scriptoribus semper
fuit, sed labente Graecia potissimum, alienos labores exscriptos, suppresso, vnde exscribe-
rant, nomine, tamquam suos simplicioribus promere.

LXXVI. Viuit hodie GEORGIUS MYRMEGVSIANVS, Myrmegusium in in-
sula Chio oppidum est non ignobile; dum monachum induit Gregorii sibi nomen adsciuit,
quod innuit ipse in Synopsis dogmatum ecclesiasticorum; *χαρίν λόγῳ ἕνα ἀνδρωπον κρέ-
ζουσι Γεωργιον, ἔπειτα γίνεται ἀρχιερεὺς καὶ μετωνομάζουσι τὸν Γεργόριον, τὸν ὁποῖον
βλέποντας τὸν τίνας λέγει ἕτος ἕνα ὁ Γεωργίος λέγει τὸ πρῶτον ὄνομα.* *Verbi
gratia quemdam hominem vocant Georgium, et deinceps praesul factus Gregorii nomine in-*
R 3 signi-

^{xx)} Hanc *expositionem symboli* Alterus editioni suae *Phrantzes* chronici adiecit, V. supra ad
vol. VIII. p. 78. *Hari.* ^{yy)} Supra vol. XI. p. 332. *sq.*

signitur, quem dum quispiam adspexerit, dicit: hic est Georgius, pristino nomine eam compellans. Nunc, ut audio, monasterio imperiali in eadem insula, quod νέαν μονήν, nouum monasterium vocant, praesit; scripsit sub hoc titulo Græcorum recenti lingua; σύνοψιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας δογμαμάτων, *synopsis diuinorum et sacrorum ecclesiae dogmatum*, editam Venetiis a. 1635. apud Ioannem Petrum Pinellum in 8. In eo libello auctor, quum non solum Græcorum schismaticorum, sed haeticorum recentiorum etiam libros legisset, nec tantum haberet ingenii, ut vera a falsis discerneret, errores varios, absurda, saepe quoque haeticas sententias inspergit, propinatque incautis lectoribus, quae multa nos alibi ²²⁾ adnotauimus. Vtinam et ipse aliquando bene sapiat, redeatque ad viam, quod futurum spero, quum aequitatem viri, et studium veritatis, fideique zelum compertissimum habeam.

LXXVII. Diatribam finiam, dummodo inter tot, ac tantos Georgios vni, et foli GEORGIDIO MONACHO locum, quid enim vetat? concedamus. Opus illius sic concipitur, Γεωργιδίᾳ μοναχοῦ γνωμῶν ἐκλογὴ συλλεγεῖσα ἐκ τῆς θείας γραφῆς, καὶ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἐξω διδασκάλων. *Georgidii monachi sententiarum ecloga ex sacra scriptura, sanctis patribus, externisque magistris.* Georgidii cognomento fuisse inde colligo, quod earundem sententiarum in aliis codicibus, ut mihi ex Chio insula relatum est, titulus ita concipitur: Γνωμῶν συλλεγεῖσαι ὑπὸ Ἰωάννου μονάζοντος, τῆ καὶ Γεωργίδου, κατὰ σοιχεῖον. *Sententiae collectae a Ioanne monacho, qui et Georgides, ordine litterarum.* [v. supra ad vol. XI. p. 627. de cod. Laurent.] Non est tamen operae, ut in his diutius immoremur. *Allat.*

Ex Fabricii indice et Supplementis ad hanc Allatii diatribam aliorum Georgiorum memoriam subiiciam, cum nonnullis accessionibus.

Georgii Calybae iam supra ad vol. XI. p. 627. (vbi et pagg. sqq. plures *Georgii* nominantur,) mentionem feci; h. l. tantum adiiciam: *Georgii* illius epistolis, ibi memoratis, additas esse sex epistolas, ad eum scriptas a quodam Antonio, Io. Abramio, Exarcho, Ioanne Nathanaele, Nicolao et Mathusala monacho.

Georgii Hieromonachi, et ea exarchi patriarchici epistola ad Sophronium Protosynellum, de fraude Iesuitarum epistola, Trapezunte a. 1626. data, et de martyrio Cetabae, Iberorum principissae a. 1614. a Persis, quod Christum eicere nollet, oleo elixae, exstat graece et lat. in Operibus *Andree Riusti*, tom. III. p. 1251-1254. Roterd. 1660. fol. *Fabr.*

Georgius Ithanes, (al. *Mithanes*,) ad quem Theodori Studitae epistolae. *Fabr. Conf. Montfaucon* bibl. Coislin. p. 148. et 318. *Harl.*

De *Georgio Mono*, cognomento *Dianeta* v. supra §. XV. (et vol. XI. pag. 629.) et *Fabric.* in *Supplem.* addit: „In codice regio, quem euoluit Cangius, σχολία σὺν θεῶν εἰς τὴν διαίρεσιν (Hermogenis) ἀπὸ Φωνῆς τῆ αὐτῆ Γεωργίᾳ τῆ Μόνε, σοφιστῆ Ἀλεξανδρείας. In fine haec verba habentur: Ἐπληρώθη αὐν θεῶ καὶ ἡ διαίρεσις εὐτυχῶς Ζήνωνι σχολαστικῶ.“

Geor-

22) De consensu lib. 3. c. 17. et 18.

Georgius Mánios vel *Μαννιός*, cuius scholia in Homiliam Gregorii Naz. Pascha MSS. in bibl. Coisl. apud *Montfaucon* p. 296. sq. *Fabr.*

Georgius Oenacota, [n. ab *Oeneo*, vrbe circa Paphlagoniam: qui locus graece appellatur τὸ Οἴνωτον] rhetor, qui cum Georgio Galefiota orationem Nicephori Blemmidae de regno illustravit, et in clariorem stilum transtulit. v. *Lambec.* VII, p. 225. *Fabr.* f. p. 480. sq. ed. Kollar. nr. 5. cod. CXXV. *Harl.*

Georgii Sanginatici, consulis Romanorum et Comitis Palatini Lateranensis, ὀνομασία τῶν μελῶν τῆ ἀνθρώπου, de partibus corporis humani ad Nicolaum V. pontificem romanum (circa 1450.) ex cod. regio Parisino 1510. versibus politicis. Citatur a *Cangio* in glossario graeco. *Fabr.* *Paris.* in bibl. publ. secundum catal. MSS. regg. vol. II. existat in eod. MMCCCLXXVI. nr. 7. — In eiusd. biblioth. cod. MMCCXLII. est *Georg. Sanginatici* (sic) opusc. de partibus, hactenus ineditum. — *Vindobonus* in cod. caesareo LXXVIII. nr. 7. existat Ἑρμηνεία τῆ Ἰπνάτε περὶ τῶν τῆ σώματος μερῶν interpretatio partium corporis humani. *Lambecius* in vol. VII. p. 297. suspicabatur quidem, in cod. illo caes. forsan post voc. Ἰπνάτε subintelligendum esse τῶν φιλοσόφων, ita ut intelligatur vel ipse *Michaël Pselus*, vel *Ioannes Italus*, Pseli discipulus et aemulus; quod tamen tamquam incertum postea in medio reliquit. Contra *Fabricius* infra in vol. XII. p. 781. Hypatum hunc cum *Georgio Sanginatio* eundem esse ait. At *Kollarus* in nota ad *Lambecii* locum cit. vbi *Fabricii* verba adducit, „dubium tamen, inquit, remanet, auctorne libelli hic *Sanginaticus* vel editor tantum fuerit? id, quod, inspecto libello, quo nos quidem caremus, facile quis diuinauerit.“ Supra in vol. XI. p. 572. in indice MS. cod. Eparchi nr. LIX. citatur quoque *Hypati* interpretatio partium corporis, quam editam esse a *Stephano le Moyné* tom. I. varior. sacr. p. 513. *Fabric.* in nota ad illum indicis locum animaduertit. Illa interpretatio etc. reperitur quoque *Florent.* in cod. Laurent. LXIII. nr. 47. Atque *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. tom. III. pag. 111. postquam *Fabricii* nostri opinionem, illum Hypatum eundem esse cum *Georgio Sanginatio*, commemorat, dein, „sed quas, ait, illi tribuit *Fabric.* ὀνομασίας τῶν μελῶν τῆ ἀνθρώπου ad Nicol. V. papam circa a. Chr. MCCCCL. versibus politicis, opus videntur a nostro diuersum, quum nulla in hoc metri ratio dignoscatur.“ — *Hypati* interpret. *Leidas* in bibl. publ. inter codd. Vossian. v. bibl. Leidens. pag. 398. nr. 54. *Harl.*

[*Georgiorum* numerus, si opus videretur, praeter memoratos supra in vol. XI. p. 327. sqq. et in indice et a *Causo* in diss. I. ad hist. litter. S. S. eccl. nominatos, augeri potest. Sed paucorum memoriam tantum h. l. excitare praestabit: maiorem copiam ei, cui volupe erit, indices ad catalogos MSS. varii generis, suppeditabunt.

Georgii Sagoudini, fidei professio, *Paris.* in bibl. publ. cod. MCLXX nr. 3. ab eo, ut ait confector catal. MSS. regg. vol. II. p. 227. eo consilio probabiliter scripta, ut iis responderet, qui cum de fide parum recte sentire criminabantur.

Georgii Triuisii l. Triuisini, Graecorum sacerdotis, versus politici ad Christum dominum; idque ordine alphabetico, *Parif.* in bibl. publ. cod. MMDCCCIII. nr. 2.

Georgius, cognomento ὁ Κεκαυμένος, cuius versus iambici in duodecim zodiaci signa sunt praefixa Porphyrii Isagogae de quinque vocibus, in cod. *Parif.* bibl. publ. MCMLXXIII. nr. 1.

Georgii varii codices MSS. exscripserunt: quorum nomina adposita sunt eodd. Sic *Florentiae* in bibl. *Laurent.* cod. XXII. nr. 1. plut. 32. qui continet Homeri Iliada, in fine legitur αὐτῷ ἐτελεώθη ἡ Ἰλιάς τῷ Ὀμήρου παρ' ἐμῶν Γεωργίῳ ἱερέῳ τῷ Ἀλεξάνδρῳ. MCCCCLIX absoluta est Ilias Homeri a me, *Georgio*, sacerdote, *Alexandri filio*: v. *Bandin.* cat. codd. gr. *Laurent.* II. p. 174. — Ibid: in cod. XIV. plut. 59. legitur haec librarii subscriptio: Ἐτελεώθη ἡ παρεῖσα δέλτος τῶν ἐρωτημάτων — — διὰ χειρὸς παπ. Γεωργίῳ μαίτρῳ Νικκολ. πρωτοαναγνώστῃ Σολέντρῳ ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ ἡμέρᾳ δ. ὥρᾳ γ'. τῷ ἵερῳ τεύχεοντος ἀπὸ κοσμοποιίας ελνζ'. ἰνδ. ιβ'. Absolutus est praesens liber *Erotematum* et declinationum (h. e. *Dionysii Thracis* de accentibus etc.) manu papae *Georgii magistri Nicolai*, primi anagnostae seu lectoris — mense *Aprili* d. IV. hora III. corrente anno ab orbe condito 6957. (Christi 1449.) etc. v. *Bandin.* l. c. p. 576. (cuius etiam meminit *Montfaucon* in *Palaeographia* gr. p. 80.) — In cod. *Laurent.* (saec. XIV. scripto,) II. plut. 81. in fronte primae orationis *Dionis Chrysofomi* legitur nomen possessoris aut scribae, cuiusdam *Georgii*. v. *Bandin.* l. c. III. p. 221. sq. A *Montfaucon.* in cit. *Palaeograp.* permulti *Georgii*, variorum codicum scribae, passim commemorantur; quorum nomina exhibebit index ad illam p. 530. — Idem *Montfaucon* in bibl. *Coislin.* haud paucos excitat *Georgios*; qui, praeter alios, ab *Allatio* aut a me iam nominatos, in variis codd. occurrunt, quorum nomina breuiter repetam; p. 129. *Georgius*, sacerdos *Maemon*, ex vico *Athell.* — p. 571. *Georgius*, ad quem scripsit *Chrysofomus*. — p. 60. *Georgii* cuiusdam fragim. in catena in parabolas *Salomonis*. — et p. 137. scholia in *Theodoreti* interpretationem *Psalmodum*: — p. 268. sq. *Georgius* notis illustrat orationem 39. *Gregorii Nazianz.* in sancta lumina, quae incipit πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμὸς. — p. 104. et 105. *Georgius* *Proëdrus Pyrrhi*, *Georg.* *Protonobilissimus*, *Palaeologus*, *Georg.* *Protoproëdrus Basilacae*, et *Georgius Cathegumenus* monasterii *Acatalepti* siue incomprehensibilis seruatoris, quod est in *Camari*, inter eos erant, qui iussu *Alexii Comneni* congregati fuerunt in concilio de imaginibus; cuius decretum edidit *Montfaucon* p. 103. sqq. ex cod. *Coislin.* — p. 429. tres epistolae *Demetrii Cydonii* ad *Georgium*, philosophum; — p. 145. et 315. epp. *Theodori Studitae* ad *Georgium*, *Xenodoichum*; — p. 196. S. *Georgii Tropaeophori* martyrium, de quo v. supra, vol. X. p. 229. — *Fabricius* addiderat indicem et supplementa in hanc *Allatii* diatribam; sed index iste inferi potest indicii generali, et supplementa, suo quoduis loco, iam reddidi. *Harl.*

L I B R I V L

C A P V T L

DE SABINO HERACLEENSI, ET ALIIS CANONVM VETERVM
ECCLESIASTICORVM COLLECTORIBVS.

Notitia scriptorum recentium, qui collectiones Canonum varias recensere. 1. nostrum institutum. 2. Canones quinquaginta apostolici, Latinis probati. 3. Graecis, LXXXV. 4. Illorum auctoritas. 5. Canones Antiocheni, apostolis affixi. 6. Constitutiones apostolicas. 7. Epistolae pontificum. 8. Collectiones Canonum deperditas, ut Sabini Heracleensis, 9. vel ineditas ut Stephani Ephesi. 10. alia Theodoro perperam adscripta. 11. Codex Canonum ecclesiae orientalis a Io. Thilo editus. 12. Codex ecclesiae vniuersae. 13. Codex ecclesiae Africanas. 14. Abbreviationes Canonum. 15. Canonum Scholasticae Graeci. 16. Nomocanonum scriptores. 17. Bibliotheca Canonica Instelli et Voilli. 18. Guil. Beneregi pandectae Canonum. 19. De latinis Canonum collectionibus. 20.

(Cum supplementis G. C. Harles.)

L

[P] Argumentum, quod tradere adgredior, ante me illustrarunt viri praeclari, *) quorum obseruatis mea adiungam, *Petrus Pithorus* in synopsis historica eorum, qui Canones et

*) Ab initio statim laudandum est praeclarum opus, quoniam eius frequentior mentio facienda est: „De vetustis canonum collectionibus dissertationum sylloge, quibus de iuris ecclesiastici origine — disseritur, etc. collegit, recensuit, praefationem adiecit *Andr. Gallandius*.“ Venet. 1778. fol. Accesserunt *Antonii Augustini* de emendatione Gratiani libri tres. — Recusum est opus, (quo vtor, et ex quo Fabricii notitia egregie possit locupletari, sed tum ob breuitatis studium, tum, quoniam multa ad bibliothecam graecam haud pertinent, illum laborem aliis iuris canonici cultoribus atque interpretibus relinquendum esse duximus,) inscriptumque: „De vetustis canonum collectionibus diss. sylloge; quibus virorum doctiss. cura et studio elucubratis, de iuris eccles. origine atque progressu luculenter dissertitur, vbi et plura tum ad antiquitatem canonicam, tum ad rem litterariam illustrandam adducuntur. Accessere V. C. *Antonii Augustini* (leg.

Vol. XII.

Augustini) archiepiscopi Tarracoenensis de emendatione Gratiani dialogorum libri duo. Collegit, recensuit ac praef. adiecit *Andreas Gallandius*, presbyter congregationis oratorii. Editio in Germania prima, variis dissertat. aucta: Magontiaci 1790. 4. tom. I. II. In hac edit. existant in tomo II. p. 185. sqq. *Ant. Augustini* — libri II. cum Steph. Baluzii et Gerh. Mastrichtii notis; curante M. *Ios. Ant. de Rieger*. — Editioni Magontiac. accesserunt in tom. II. nr. XI. *Stephani Baluzii* Tutelensis diss. de capitularium regum Francorum nomine, dignitate, auctoritate et vsu tam in rebus ecclesiasticis, quam politicis, nec non de eorundem collectionibus et editionibus; nr. XII. *Francisci Antonii Zuccaria* diss. de duabus antiquis canonum collectionibus ineditis; nr. XIII. diss. de inedita canonum collectione, quam XII. saeculo cardinalis *Laborans* composuit et nr. XIV. *Iodoci le Plat*. I. V. D. et SS. canonum professoris in academia Louaniensi diss.

S

de

et decreta ecclesiastica collegerunt, praemissa editioni luculentae corporis iuris canonici, Paris. 1687. et Lips. 1705. fol. *Antonius Augustinus*, Tarraconensis episcopus, in dialogorum libris duobus de emendatione Gratiani, editis Tarracone a. 1587. 4. et Parisiis 1607. *) nec non *Stephanus Baluzius*, Tutelensis, in prolegomenis et notis ad Anton. Augustini libros emendatus recusus, Paris. 1672. 8. et Gerharo a Maltricht curante, Arnhemii 1678. 8. *Christophorus Iustellus* in praefatione ad codicem canonum ecclesiae vniuersae, et in aliis praefationibus et prolegomenis, quae in bibliotheca iuris canonici Guil. Voëlli et Henr. Iustelli, variis canonum collectionibus praemissa leguntur, Paris. 1661. fol. *Petrus de Marca*, Parisiensis archiepiscopus, in opere de Concordia Sacerdotii et Imperii lib. III. cap. 2. 3. 4. 5. 6. Paris. 1641. 1663. 1669. et Frf. 1708. fol. et in dissertatione de veteribus collectionibus canonum, quam inter alias postumas illius lucubrationes Baluzius a. 1680. Parisiis edidit pag. 201 sq. et *Iustus Henning. Boehmerus* editioni Francofurtensi operis de Concordia pag. 343. curauit subiungi. *) *Carolus le Coimte* in Annalibus Francorum tom. II. p. 175. seq. *Franciscus Florens*, Aurelianensis primum, deinde Parisiensis antecessor, in dissertatione de origine, arte et auctoritate iuris canonici, quae inter alia eius opera canonica et iuridica lucem vidit Ioanne Doulatio editore Paris. 1679. 4. et Halae prelo iterum subiecta est in fasciculo primo nouae variorum scriptorum collectionis 1716. 8. p. 202. *) *Ioannes Doulatius*, quem modo memorauimus, in Historia iuris canonici, edita gallice Paris. 1676. 12. et in libro tertio praenotionum canonicarum, vulgarum ibid. 1687. 4. *) *Natalis Alexander* in selectis historiae eccles. capitibus adpendice ad diss. XXI. Saeculi I. p. 219. seq. edit. in fol. tom. 3. *Io. Mabillonius* de Studiis Monasticis parte 2. c. 5. *Claudius Fleury* in institutione ad ius ecclesiasticum, gallice edita sub init. vt Lud. Morerium in Lexico, voce *Droit Canonique*, Humoldum Plettenbergium in introductione ad ius canonicum, Hildesiae 1692. 8. edita,

de spuris in Gratiano canonibus. [Add. *Zaccaria* in diss. ad H. eccl. pertin. tom. II. p. 331. sq.] — Multi libri, ad hist. canon. pertinentes, excitantur in *Martini Lipenii* bibl. reali iuridica post Frid. Gottlieb Struuii et Gottlob Aug. Ienichenii curas emendata et locupletata, tom. I. Lips. 1757. fol. p. 157. sqq. sub voc. *canones*, et in *Mart. Lipenii* bibl. realis iuridicae Supplementis ac emendat. quae collegit et digessit *D. August. Frid. Schott*. Prof. Lips. 1775. fol. p. 59. atque Supplementorum vol. H. quae collegit et digessit *Renatus Carolus, L. B. de Senkenberg*, ibid. 1789. fol. p. 66. sq. sub voc. *Canones*. Nam omnes libros, ab illis memoratos, in quibus multi ad biblioth. nostram graecam non pertinent, si iterum enumerarem, ne charta et tempore et lectorum patientia abuterer, omnino vereretur. Quando auctores saec. IV. et V. et patres eccl. eorundem saeculorum prouocant in synodis illorum temporum ad canones; hi vocantur *αὐθαίμακτοι δόγματι*, *αὐθαίμακτοι κανόνες*, *ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες*, *ἐκκλησιαστικοὶ δόγματι* et *ἀποστολικοὶ κανόνες*. *Harl.*

b) Libri duo ex recens. *Gerardi van Mastricht*, Duisburgi ad Rhen. 1676. 8. — rec. cura *Ios. Antonii de Riegger*, Windobon. 1764. — cuius edit. repetita est in *Gallandii* sylloge, tom. II. nr. X. p. 187. sqq. v. editoris Mogunt. praefat. pag. XVII. sq. *Harl.*

c) *Petri de Marca* diss. de veteribus collectionibus canonum, rec. in *Gallandii* sylloge, I. p. 171. sqq. *Harl.*

d) Rec. in *Gallandii* sylloge, tom. II. nr. IX. p. 159. sqq. *Harl.*

e) *Io. Doulat* Praenotionum canonicarum libri quinque. — Editio noua: recensuit, norma adiecit atque praefatus est *D. Aug. Frid. Schott*, prof. Lips. tom. II. Mitauiae et Lips. 1776. mai. 8. in cuius tom. I. pag. 245. sqq. per plura capita agit de primis quatuor conciliis oecumenicis. *Harl.*

f) *Io. Doulat* Praenotionum canonicarum libri quinque. — Editio noua: recensuit, norma adiecit atque praefatus est *D. Aug. Frid. Schott*, prof. Lips. tom. II. Mitauiae et Lips. 1776. mai. 8. in cuius tom. I. pag. 245. sqq. per plura capita agit de primis quatuor conciliis oecumenicis. *Harl.*

edita, aliosque omittam. Add. histoire du Droit canonique, Paris. 1720. 8. *Petri Coustant*, Benedictini, prolegomena ad epistolas pontificum, s. dissertatio de antiquis canonum collectionibus deque variis epistolarum pontificum romanor. editionibus Paris. 1721. fol. *Fabr.* — quae diss. docta recusa est in Gallandii sylloge, tom. I. nr. I. — Ibid. rec. tom. I. nr. III. *Petri et Hieronymi*, fratrum *Ballerinorum*, de antiquis tum editis, tum ineditis collectionibus et collectoribus canonum ad Gratianum vsque, tractatus, praefixus ab illis adpendici ad S. Leonis M. opera, tom. III. Venet. 1757. fol. (tomus I. prodiit ibid. 1755. conf. *Schoenemann*. bibl. historico-literar. patrum latinorum, tom. II. p. 873. 922. inprimis p. 947. sqq. ac 953. sqq.) — In eadem Gallandii sylloge, tom. I. nr. IV. repetita est typis *Caroli Sebastiani Berardi* diss. de variis sacrorum canonum collectionibus ante Gratianum, eius operi in *Gratiani* canones Taurini 1752. 4. edito praemissa. — *Christiani Lupi* synodorum — decreta et canones — illustrati, Louan. 1665. et Bruxell. 1673. 4. melius in eius opp. Venet. 1724-1729. fol. XII. voll. — *Ludov. Thomassini* dissertatt. in concilia, tom. I. Paris. 1667. 4. Luccae, 1728. fol. et in *Rocaveri* bibl. pontif. tom. XV. (cf. *D. Warner Car. Lud. Ziegler* Versuch einer pragmat. Geschichte der kirchl. Verfassungsformen in den ersten sechs Jahrhunderten der Kirche, Lips. 1798. 8. p. 410. sqq. qui p. 50. et saepius canon. apostol. et concil. laudat illustratue.) — *Zegeri Bern. van Espen* dissertationes de antiquis canonum codicibus, cum commentario in canones iuris veteris, Louanii 1777. II. tom. 8. et in eius opp. Lüttich. 1693. et Rouen. 1710. 4. Louan. 1721. et 1753. fol. IV. voll. et Venet. 1781. fol. editis, tom. VI. p. 103. sqq. — *Paul. Inseph. de Riegger* diss. de collectionibus iuris ecclesiastici ante-gratiani. Viennae 1765. — *Ignatii Mulzer* Historia legum ecclesiasticarum positivarum, quibus in Germania utimur. Bambergae 1772. 8. — *Ios. Simonius Asseman.* in bibl. iuris canonici et civilis libro 1. cui in fine inscriptionis additur: *Codex canonum ecclesiae graecae*, Romae 1762. 4. cap. IX. et pluribus capp. de canonibus vet. copiose differit: in cap. II. p. 21. sqq. recenset eos, qui canones et decreta ecclesiastica collegerunt, atque in lucem ediderunt; in cap. III. p. 52. sqq. antiquam gr. canonum collection. recensendo, primum et antiquissimum canonum gr. eccles. codicem esse statuit, qui in Chalcedonensi concilio a. 451. probatus fuit citatusque; in cap. V. p. 89. sqq. agit de additamentis, vetustiss. gr. canonum codici ab orthodoxis factis: etc. item in libro II. capp. XXXII. et XXXIII. et in libro III. part. 1. ibid. 1763. 4. capp. XI. seqq. et saepius contra Ballerinos aliosque disputat. *Harl.*

E Reformatis *Jacobus Vfferius* f) epistola X. ad Samuelem Wardum, [P] cum Wardi responsione: *Gerhardus van Mastricht*, syndicus Bremensis, anno 1720. extinctus, in Historia iuris ecclesiastici et pontificii, edita Duisburgi 1676. et Amstelod. 1686. 8. atque cum praefatione Christiani Thomassii, Icti Hallensis, recusa Halae 1705. et 1719. 8. *Guil. Cruceus* in historia litteraria scriptorum eccles. parte 2. ad a. 451. vbi de codice canonum ecclesiae vniuersae. *Fabr.* s. p. 443. sqq. ed. Basil. add. ib. tom. II. dissert. II. p. 29. sq. de vi et vsu vocabuli *Kanon*. Pauca adnotauit *Oudin.* in comment. de SS. eccl. tom. I. col. 1435. sqq. ad a. 560. de Ioanne Scholastico, patriarcha CPolitano. *Harl.*

S. 2

E no.

f) Bibl. vniuerselle de Mr. le Clerc tom. 2. p. 245. seq.

E nostratibus theologis *Gerhardus Theodorus Maier* in historica de collectionibus canonum relatione, praemissa codici canonum ecclesiae vniuersae, qui ipsius cura graece et latine Helmstadii 1663. 4. est excusus. *Thomas Ittigius*, doctor olim meus, in schediasmate de scriptis, canones et concilia spectantibus, quod inter eius varia opuscula postuma Lipsiae, vulgante *L. Christiano Ludouici* 1714. 8. prodiit p. 425. seq. *Io. Andreas Schmidius* in supplemento ad Casp. Sagittarii introductionem in historiam ecclesiasticam tom. 2. p. 728. seq. Ienae 1718. 4. [*Io. Franc. Buddeus*, theologus Ienens. in *Ilagoge historico-theolog.* ad theologiam vniuersam, singulasque eius partt. tom. poster. Lips. 1724. 4. cap. 5. §. III. p. 737. sqq. vbi multi quoque libri, huc pertinentes, citantur. — *Iust. H. Boehmer* in: Anmerkungen ueber die erste Sammlung der Kirchensatzungen oder sogenannten canonum, sowohl im Orient als Occident, in *Woehentl. Hallisch. Anzeigen*, a. 1741. nr. 13. — *Io. Go. Pertsch*, *Geschichte des Kanonischen- vnd Kirchenrechts*. Lips. et Breslau. 1753. 8. — (*Spittleri*) *Geschichte des kanonischen Rechts, bis auf die Zeiten des falschen Isidorus*. Halae Sax. 1778. 8. — *G. I. Planck* in egregio opere: *Geschichte der christlich-kirchlichen Gesellschafts-Verfassung*. I-IV. tom. Hannou. 1803-1806. 8. Permulta opp. de canonibus et conciliis citant *I. Aug. Nöfslt* in: *Anweisung zur Kenntniss der besten allgemeinen Bücher in allen Theilen der Theologie*, ed. III. Lipsiae 1790. 8. §. 424-434. pag. 555. sqq. et *Chr. Guil. Franc. Walch*. in: *Grundsätze der zur Kirchengeschichte des N. T. nöthigen Vorbereitungslehren v. Bücherkänntniss*, ed. 2. Gotting. 1778. 8. p. 189. sqq. coll. p. 26. sq. Idem in: *kritische Nachricht von den Quellen der Kirchengeschichte*, Lips. 1770. m. 8. pag. 232. sqq. et alibi multa praecepta vtilia dat sobriusque iudicat; vt *Mosheimii*, *Du Pin*, *I. G. Walchii*, et eius filii, *Christi. Guil. Franc. Walchii*, (in *Grundsätzen der Kirchengesch. des N. T.* ed. III. a *Io. Christoph. Frid. Schulz*, emend. et auct. *Giesiae* 1792. 8.) *Schroeckhii*, *Cottae* aliorumque *Historias eccles. N. T.* in quibus etiam de canonibus eorumque collectionibus modo breuius, modo vberius agitur, silentio praetermittam. *Harl.*] Ex iuris consultis *Caspar Zieglerus*, antecessor *Witebergensis*, in *diff. de origine et incrementis iuris canonici*, quae cum commentario eius ad *Io. Pauli Lancelloti* institutiones pridem in lucem data *Witeberg*. 1669. 4. et a *D. Christiano Thomasio* adiuncta est propriis in eundem *Lancellotum* obseruationibus *Halae Sax.* 1716. 4. *Io. Strauchius*, *Ictus Ienensis*, in *dissertationibus canonicis de origine, libris et auctoritate iuris canonici*, *Giesae* 1677. 4. *Herm. Conringius*, licet medicum profiteretur, iuris omnis peritissimus, in libro tertium recuso de *Origine Iuris Germanici*, *Helmst.* 1643. 1649. 1665. 4. quintum recusum *ibid.* 1720. 4. *Iustus Henning. Boehmerus* in *iure ecclesiastico protestantium* lib. 1. tit. 2. qui est de *constitutionibus*, *Halae Sax.* 1714. 4. *Christ. Thomafus* in *cautelis circa praecognita iurisprudentiae ecclesiasticae*, *ibid.* 1712. 4. cap. 18. 19. 20. *Burch. Gotth. Struuius* in *historia iuris romani, Iustiniani, graeci, germanici, canonici, feudalis, criminalis et publici*, cap. VII. p. 561. seq. *Ienae* 1718. 4. ne diquam, quae idem vir doctissimus paucis perstrinxit in *bibliotheca iuris selecta* saepius recusa non sine auctariis in 8. *Fabr. Cel. D. Christian. Frid. Glück*, prof. iuris *Erlangens.* in *Praecognitis vberioribus vniuersae iurisprudentiae ecclesiasticae positivae Germanorum*. *Halae Sax.* 1786. 8. in quo libro doct. cap. III. sect. 1. tit. 3. §. 96-117. p. 156. sqq. *notitia canonistarum a Gratiano monacho vsque ad recentissima tempora* exhibetur; §. 120. sqq. p. 265. sqq. de diuersa canonum ante *Gratianum* colli-

colligendorum digerendorumque ratione etc. et sect. II. §. 170. sqq. p. 419. sqq. de collectionibus canonum graecis et latinis, etc. curatius agitur. *Harl.*

II. Vt igitur ordine et succincte rem complectar, graecarum collectionum canonicarum notitiam primo loco traditurus, breuiter dicam de collectione antiquissima earum, quam habemus sub canonum constitutionumque apostolicarum titulo: deinde de decretalibus epistolis pontificum, quarum apud Eusebium et Epiphanium mentio occurrit. Hinc de deperditis vel ineditis *συνοδικαῖς* Sabini Heracleensis, Stephani Ephesii atque aliorum, etiam anonymorum: [P] denique de editis, ac primum de Tiliano codice: tum de iis, quae in Guil. Beueregii pandectis canonum et quae in bibliotheca canonica Guil. Voëlli et Henr. Iustelli existant. Quoniam porro latinae etiam collectiones canonum partem magnam ex graecis conuersae vel deriuatae sunt, non alienum a meo instituto fuerit, earum etiam notitiam, quantum fieri a me poterit, adcuratam distincteque ordine temporis traditam subiungere.

III. Ante Dionysium Exiguum *prisca* *) regularum ecclesiasticarum versio latina ferebatur, cuius confusione offensi Laurentius presbyter et Stephanus Salonitanus episcopi Dionysium permouerunt, vt noua interpretatione illas circa a. C. 500. donaret. In illa prisca collectione nulli fuere *canones apostolici*, siquidem sanctionum ecclesiasticarum codex a *Paschasio Quernello* in tomo secundo Leonis M. opp. [Parisi. 1675. 4. conf. *Schoenemann*. l. c. tom. II. p. 891. sq. et 919. sq. *Harl.*] vulgatus, haud diuersus a veteri ista, Dionysio memorata, credatur: nullum etiam canonum apostolicorum vestigium in antiquis Africanis, Hispanicis et Gallicanis constitutionum ecclesiasticarum collectionibus existit, vt ex Ferrando, codice canonum ecclesiae Africanae, [de quibus vide infra §. XIV.] Martino Braccarensi et Hincmaro iam obseruarunt viri docti. Hic itaque primus Dionysius latinis auribus dedit *canones quinquaginta*. *In principio itaque*, inquit in epistola ad Stephanum episc. *canones, qui dicuntur apostolorum, de graeco transtulimus, quibus, quia plurimi consensum non praebuere facilem, hoc ipsum ignorare vestram nolimus sanctitatem: quamuis postea quaedam constituta pontificum ex ipsis canonibus assumpta esse videantur*. Hi quinquaginta canones

S 3

admit-

g) De *prisca* hac versione latina, quae continet canones synodorum Ancyranae, Neocaesariensis, Nicaenae, Sardicensis, Antiochenae, Chalcedonensis et CPolitanae v. *Constant* diff. de antiquis canonum collect. §. I. tom. I. p. 64. sqq. in Gallandii fylloge, ed. Mogunt. ibid. p. 330. sqq. curatius *Ballerin*. de antiquis collect. — canonum etc. cap. II. §. 3. (vbi quoque de codd. agitur,) atque in (*Spittleri*) Geschichte des kanon. Rechts §. 32. et 33. p. 127. sqq. Edita primum est ex cod. Christoph. Iustelli in Voëlli et Henr. Iustelli bibl. iuris canon. vetere tom. I. p. 277. sqq. sed Iustellus in canon. Nic. et Sardicensib. sermone iniquo theologico abreptus

quaedam folia cultro rescuerat. Res narratur a Stephano Baluzio in praefatione ad opusc. Petri de Marea, edita Paris. 1681. a num. 10. ad 13. cuius verba repetierunt Ballerini l. c. p. 530. sq. Atque Ballerini mancam et imperfectam Iustellianam edit. codd. Vatican. praesidio suppletam atque perfectam recudendam curarunt in edit. operum Leonis tom. III. pag. 473-564. et inde repetiit *Mansus* in ampliss. collect. concilior. tom. VI. col. 1105. sqq. Add. infra in h. cap. §. 18. nr. 7. it. *Schoenemann* bibl. — patrum latin. tom. II. p. 953. sqq. et cel. *Glück* Praecognita laudata, cap. III. sect. 2. §. 172. pag. 426. sq. *Harl.*

admittuntur in collectione Cresconii Afri et in codice canonum, qui Moguntiae a. 1525. Ioanne Wendelino edente, ac deinde Paris. 1609. 8. lucem vidit, nec non in Hadriani I. epitome canonum, quam vulgauerunt Canisius, ^{h)} Labbeus, Harduinus: tum a Burchardo, Iuone, Gratiano: atque in collectione Ifidori Mercatoris seu Peccatoris, qui, a quibusdam apocryphos dici, non diffitetur: *denique propter eorum auctoritatem ceteris consiliis praeposuit canones, qui dicuntur apostolorum, licet a quibusdam apocryphi dicantur: quoniam plures eos recipiant, et sancti patres eorum sententias synodali auctoritate (can. 2. Trullan.) roborauerunt, et inter canonicas posuerunt constitutiones.* Apocryphorum tamen numero illos certe quinquaginta eximit Stephanus IV. in concilio Lateranensi a. [P] C. 769. actione IV. ⁱ⁾ *Non amplius suscipiantur apostolorum canonum prolata per S. Clementem, nisi quinquaginta capita, quae suscipit sancta Dei catholica romana ecclesia.* Et qui a. C. 1054. scripsit, Humbertus aduersus Nicetani Pectoratum ad calcem tomi XI. Annal. Baronii p. 803. licet his verbis utatur: *quia canonibus, sub nomine apostolorum editis nos urgere videris, exponere tibi tua capitula decreuimus, quamuis ea inter apocrypha usque nunc magna ex parte computauerimus, ut aperte cognoscatur, nec apocryphis nec authenticis vos vestras ineptias posse defendere:* tamen p. 798. dixerat: *nam Clementis librum, id est Petri apostoli, itinerarium et canones apostolorum, sancti patres numerauerunt inter apocrypha, exceptis capitulis quinquaginta, quae decreuerunt regulis orthodoxias adiuuanda.* Haec capitula quinquaginta respondent in editione Cotelerii graecis prioribus canonibus tantummodo XLII. Nam pro vno Graeco 1. apud Dionysium est 1. 2. pro Graeco 2. apud Dionys. 3. 4. 5. pro Graeco 12. apud Dionys. 15. 16. pro Graeco 17. apud Dionysium 21. 22. 23. 24. pro Graeco 18. apud Dionys. 25. 26. et pro Graeco 35. apud Dionysium 42. 43. Vicissim pro vno Dionysii 40. in Graeco sunt duo, 32. et 33. Similiter in collectione Hadriani I. licet capitula 45. numerentur, tamen nullum ex illis quinquaginta omisum, sed nonnumquam tres vel duos in vnum contractos deprehendi, notauit b. D. Tho. Ittigius ad calcem adpendicis de haeresiarchis pag. 162. ^{k)}

In

^{h)} Canisius tom. 6. lectio. antiqu. Labbeus tom. 6. concil. pag. 1300. Harduin. tom. 3. pag. 2033.

ⁱ⁾ Tom. 3. concil. Harduini p. 2015. Labbei tom. 6. p. 1723. Holstenii collect. romana veterum hist. eccles. monumentorum part. 1. p. 269.

^{k)} Idem in: historiae ecclesiasticae primi a C. N. saeculi selectis capp. Lips. 1769. 4. p. 47. sq. qui inter alia adnotat, *Seuerinum Binstum* tom. I. concil. pag. 14. duos tantum ex canonum apostolicorum numero, n. canonem suae editionis 65. et 84. et cardinalem *Aguirrem* tom. I. concilior. Hispaniae diss. III. excurs. 6. et 8. quinque tantum, n. 46. 47. 65. 67. et 84. esse pseud-epigraphos, censuisse. Contra ea *Bellarminum* de scriptt. eccles. pag. 54. canones posteriores omnes reprobare, et tantum L. priores agnoscere pro legitimis; nec aliam videri sententiam *Antonii Constantini a Castrouillare*, ordin. Minimorum

S. Francisci de Paula superconicialis in diss. de canonibus apostolorum, Romae 1697. in 4. Hic enim in primo cap. sect. 5. quum priores L. canones recensuisset, p. 28. hos, vt vere ab apostolis conditos defendere, et in indice p. 356. posteriores XXXV. cum romana ecclesia reuocare ait; et tamen in eadem pagina paulo post, canones XXXV. posteriores tamquam apostolicos recipere videtur. Post haec Ittigius aliorum diuersa iudicia de canonibus, qui vocantur apostolici, refert, eosque supposititios esse pronuntiat, et denique, rationes, inquit, varias, ob quas canones apostolici pro legitimo foetu agnosci non possunt, e nostratibus adducunt *Centuriatores*, cent. 1. part. 2. cap. 8. pag. 544. Basil. 1559. fol. *Ofander* in epitome hist. eccles. centur. I. libr. 3. cap. 4. *Gerhardus* in confessione cathol. lib. 1. general. part. 2. c. 6. p. 394. sqq. *Varenius* in rationario saeculi I. p. 57. sqq. *Harl.*

In graeco-latina editione Gregor. Haloandri ¹⁾ duodequingagesimus canon respondet quinquagesimo apud Dionysium et in editionibus Herueti ^{m)} atque Beueregii, ⁿ⁾ quoniam pro 12. et 13. apud [P] Haloandrum est 12. Latinorum solos quinquaginta canones recipientium sententiam notavit auctor scholii ad canonem Trullanum secundum: σημείωσαι τὸν περὶ τὰ κανόνα διὰ τοὺς Λατίνους, τοὺς λέγοντας μὴ εἶναι τοὺς ὀγδοήκοντα πέντε τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Fabr.

[*Epimeleron.* Plura adhuc de illis canonibus, eorum auctoritate, quam apud multos obtinuerunt, de tempore, quo collectio istorum canonum facta sit, et de diversis de illis variorum iudiciis possunt disputari. At enim alii iure culpant obscuram diligentiam: nec hic locus est, quum maxime alii pistrino illi operam addixissent. Praeter citatos consules quoque *Buddium* in *Isagoge* supra ad §. 1. citata, p. 742. sqq. et *Assmann.* in tom. I. laudato pluribus locis, ex gr. cap. IV, p. 74. ubi monet, graecum exemplum, quod Dionysius Exiguus a capite ad calcem accurate reddidisset, (vti ex duobus puris eius codd. MSS. Vatic. MMMMDCXXXV. et Palat. DLXXVII. colligatur,) multa, quae postea accesserunt, caruisse; tum p. 89. sqq. de canonibus apostolicis, ubi contra Iustellum et Lupum quoque pugnat, et p. 92. sqq. ostendere adlaborat, canones *apostolicos* etiam ante concilii Chalcedonenis tempora, si non apud romanam ecclesiam, saltem in ecclesiis orientalibus receptos fuisse atque probatos, locumque *Guil. Beueregii* apud Coteler. in vol. I. SS. patrum, qui apostolicis temporibus floruerunt, Antwerp. 1698. p. 429. nr. VIII. sqq. repetit et explicat ac p. 101. sq. de canonibus atque constitutionibus apostolicis Beueregii proponit coniecturam, atque p. 103. „firma, inquit, manet constansque sententia, quae hos canones neo ipsis cum Turriano apostolis ante a. 50. conditos, adscribit, nec cum Dallaeo quinto demum eoque adulto post Ch. N. saeculo ab impostore nescio quo confarcinatos hariolatur; sed medium duas inter istas extremas tenens opiniones, eos secundo exeunte, tertioque nondum adulto saeculo a primitiuis synodis constitutos, et mox etiam in corpus istud, quod iam sub manibus habemus, collectos, (etiam si nonnullis in locis postea interpolatos) fuisse statuit.“ Quam sententiam postea corroborare, et latius explicare atque tueri admittitur statuitque Assmann. canones illos circa a. Chr. 520. in Nomocanonem graecum iam relatos esse. Tum p. 105. sqq. de antiquo horum canonum usu apud Orientales et Latinos, (atque Latinis ante Dionysii Exigui aetatem canones eosdem haud ignotos fuisse, contra *Ballerin.* contendit,) eorumque numero,

1) *Gregorius Haloander* canones apostolorum graece edidit ad calcem Nouellarum Iustiniani imp. deinde latinam suam versionem subiunxit, Norimb. 1531. fol. apud Io. Petreium. Cum Haloandri versione recessi sunt in *Orthodoxographis*. Eadem etiam occurrit in *Francisci Iouerii Valentini* sanctionibus ecclesiasticis, quae prodierunt latine 1555. fol.

m) *Gentianus Heruetus* canones apostolorum Theodori Balsamonis scholii illustratos vertit et latine edidit Paris. 1561. fol. cum aliis canonibus conciliorum et SS. patrum. Herueti versio Dio-

nyssanae adiuncta exstat in variis conciliorum editionibus. Seruata etiam ab Elia Ehingero, qui graece et latine canones conciliorum edidit Witeberg. 1614. 4. et in editionibus canonum graeco-latini Parisiensibus cum Balsamonis et Zonarae scholiis, nec non in magno Beueregii synodico.

n) In *Guil. Beueregii* synodico siue Pandectis canonum familiam ducunt canones apostolorum cum Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni scholiis, graece et latine; Oxon. 1672. fol. additis notis eruditissimis.

de Dionysiana eorum versione etc. vberius agit. Enimvero cogor, harum controuersiarum cognoscendarum cupidum ad Assen. ablegare, qui etiam p. 445. sqq. 460. sqq. 478. sqq. ac p. 527. sqq. quasdam quaestiones controuersas pertractat. Schott ad Doulati Praeambition. cit. libr. IH. cap. 3. de antiqua canonum collectione, quae prima vulgo habetur, §. I. p. 669. primum conicit, primam illam collectionem nihil aliud fuisse, ac celebrem illum codicem canonum ecclesiae vniuersae, qualis erat vsque ad concilium Chalcedonense: dein animaduertit in nota 2. de aetate huius collectionis, (quam Theodosii M. tempore circa a. 385. compositam fuisse Doulat. contendit,) nihil certius constare, nisi hoc, eam intra a. 391. quo concilium CPolitanum I. habitum est, et a. 457. in quem Chalcedonense incidit, factam esse. Idem obseruat, *Mastrichtum* in histor. iuris eccles. nr. 27. sq. existimantem, eius initium statim post Nicaenum concil. fuisse, eandem sensim per partes creuisse, recte refutatum esse a I. H. Boehmero in obseru. über die erste Sammlung derer Kirchensatzungen, in collectione, a Schotto curata, et inscripta, *iuristischer Wochenblatt*, tom. II. p. 445. coniecturae tamen Boehmeri cuidam non profus adsentit. — Insuper plura collegerat quondam cel. Glück in peculiari commentat. de canonibus et constitut. apostolicis, prelo quondam parata, at hucusque ab ipso in scriniis seruata, et mecum pro mutua nostra amicitia communicata, ex qua possim hunc Fabricii locum egregie exornare; at aegre fero, et temporis et vero instituti bibl. Gr. rationibus me impediri, quominus possim ex ea vel potiora copiosius excerpere. Obseruat vero V. D. post *Cotelerium* in notis ad can. apost. 30. 50. 82. et 85. ac *Beuerigium* in adnott. in can. Ephesinae synodi a. 431. part. 2. act. 7. et in codice canonum ecclesiae primitiuae illustrato lib. 1. cap. 17. §. IV. ap. Coteler. vol. II. p. 73. nomen, *κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων*, *canones SS. apostolorum* a corruptore quodam, nominis forsan illius auctore, et a falsis codd. lectionibus ortum esse. Locum quidem in actis synodi Ephesinae corruptum esse, vel ex eo patere animaduertit, quod in codice canon. eccl. vniu. can. 178. et in plurimis decretorum graecorum concil. editt. e. gr. Rom. a. 1608. Colon. a. 1618. ac Paris. a. 1636. nec non in codd. Zonarae ac Balsamon. non *ἀποστόλων*, sed rectius *πατέρων* legatur, laudatque Io. Paull. Hebenstreit diss. de canonibus, vt dicuntur vulgo, apostolicis, Ienae 1701. thes. III. §. 17. p. 52. Tum argumenta Magdeburgens. Centuriatorum contra vetustatem et auctoritatem illorum canonum, minime apostolorum temporibus adsignandam recitat amplificatque. Posthaec diuersas virorum doctorum opiniones, quando, et a quo atque quo saeculo illi canones fuerint confecti, profert. *Petrus* igitur *Gunning*, theologus quondam Cantabrig. in opere, anglice scripto, de ieiunio antepaschali, 1662. p. 40. arbitratur, canones illos ab episcopis apostolicis, qui ipsi interdum dicti fuissent *ἀπόστολοι*, et quidem L. priores probabiliter saeculo primo, posteriores autem saec. secundo fuisse compositos. *Gabriel Albarpinaeus*, episcopus Aurelianensis in libro 1. de antiquis ecclesiae ritibus, obseru. 13. censet, nonnullos tantummodo illorum canones ab apostolorum successoribus, qui viri *apostolici* fuissent nominati, saeculo II. esse scriptos dictosque *apostolicos canones*, deinceps auctos et ex inscientia, *canones apostolorum* vocatos. *David Blondell*. in Apologia pro sententia Hieronymi de episcopis et presbyteris, sect. III. pag. 317. indicat, illos canones fuisse circ. a. 280. conditos, in prolegomenis autem ad Pseudo-Isidorum et Turrianum vapul. cap. 12. adserit illorum aetatem anno 200. Postea cel. Glück memorat nota Petri de Marca, Dallaci et Beue-

Beuerigii ^o) iudicia, neque tamen omnino probat Beuerigii suspitionem, Clementem Alexandrinum esse canonicum, quos habemus, apostolicorum auctorem, quamquam argumentum, quod *Spittler* in: *Geschichte* etc. p. 70. contra Beuerigium vrguet, ex alio Beuerigii loco, in cod. canon. ecclesiae primitiu. illustrato, lib. I. cap. 2. §. 5. illustrat reiicitque: aliis tamen armis oppugnat Beuerigium. Postquam *Thomas Brunonis* sententiam, in iudicio de auctore canonum et constitutionum, quae apostolorum dicuntur, §. VI. sqq. in *Cotelerii* patribus apostolicis, vol. II. in accessionibus, pag. 117. sqq. ed. Cleric. expositam, opus canon. apost. nec vnus esse hominis, nec vnus saeculi, sed vario modo successiue congestum et traditum et tandem a *Leontio* Tripolitano, episcopo in Lydia, saeculo quarto probabiliter collectum, nouisque accessionibus locupletatum, aut eum inprimis illorum collectioni operam commodasse, quosdam tamen canones postea accessisse, latius commemorauit, nec tamen probauit: tandem Iani hypothesein, (paullo post a Fabricio §. V. fin. laudatam,) materiam illorum fuisse forma et constitutione hodierna antiquiorem, adoptauit ornauitque. Idem contra *Selchou.* docet, plurimos quidem apost. canon. patribus saec. IV. iam fuisse notos, atque saec. II. et III. adferendos, ad illos iam ante a. 394. immo iam ante a. 325. ab Alexandro, episcopo Alexandrino, ap. Theodorit. hist. eccl. lib. I. cap. 4. aliisque esse provocatum; nec illos demum saec. IV. esse confictos, quum iam *Basilius* M. episcopus Caesar. Cappad. circ. a. 370. (in opp. tom. III. pag. 25. et in Beuerigii synodico tom. II. f. 53.) *ἀρχαίων κανόνων* (n. 25^{im}) aliique alios laudassent: denique ex collatione canonum apostol. et Antiochenor. (ap. Beuerig. in eod. libr. I. cap. 4. §. 2.) ostendit, canones synodi Antiochenae a. 341. maximam partem ex canon. apostolicis mutuos esse sumtos, nonnullos autem additos; formam autem et constitutionem canonum, quos quidem habemus, apostolicorum saec. forsitan quinto demum esse perfectam, at post medium saecul. quintum partem iam fuisse collectionis legum ecclesiasticarum contra Beuerigium commonstrat. Quis autem fuerit auctor illius collectionis, parum certum esse videtur: in oriente tamen eos fuisse natos, existimant fratres *Ballerini* (opp. Leon. tom. III. pag. 5. et in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. p. 240. ed. Mogunt.) quod in can. 38. legatur nomen mensis syromacedonici *Hyperberetaei*: neque cel. Glück repugnat, suspicans, illam collectionem et quidem successiue primo forsitan priorum quinquaginta canonum, quibus deinceps reliqui XXXV. canones sensim sensimque fuerint adiecti, ab orientalibus episcopis probabiliter esse factam. Enimvero *Spittler* l. c. p. 71. ex eo, negat, sumi posse tutum argumentum, opinans, collectorem canonum esse potuisse Alexandrinum, quamuis auctor s. auctores canonis istius tricesimi octauum fuerint orientales. *Douiat* in Praenot. citt. pag. 671. §. 2. quo auctore concinnata fuerit collectio, sibi non liquere confitetur; §. autem 3. eam in imperio orientali esse editam inde patere ait, quod topicarum s. particularium synodorum canones non alios contineat,

^o) Historiam controuersiae de auctoritate canon. apostol. a Turriano contra Magdeburg. centuriatores, a Dallaeo, Beuerigio, et Larroquano, (de la Roque,) agitatae vberius enarrat *Cotta*, in *Historia eccles.* (Versuch einer aus-

führlichen Kirchenhistorie des N. T.) tom. II. sect. 2. c. 5. p. 1179. sqq. Tubing. 1771. mai. 2. qui a p. 1170. §. 427. de illis canon. docte plene agit.

tineat, quam earum, quae in Asiaticis dioecibus sint celebratae. Idem pag. 673. sqq. Spittler l. c. atque cel. Glück de auctoritate, quam illi, et prius quidem in ecclesia orientali, quam in occidentali per leges stabilitam nacti sunt, pluribus agunt. Quamquam canones, et ipsi priores L. in ecclesia occidentali temporum progressu apud catholicos occidentis non plene obseruatos esse, res ipsa docet, et palam profitetur *Martinus Perezus* (de Traditionibus, part. 3. cap. de auctoritate canonum apostolic.) a *Michael.* tamen *Medina*, vix sex aut octo in latina ecclesia obseruari, hyperbolice dictum esse, quum nec tertia pars eorum in defuetudinem abierit, et vix duo tresue reperiantur, quos ecclesia palam repudiet, post Beueregium et Cotelerium docet *Io. Douiat* in Praenotion. canonicar. libris V. libro III. cap. 2. de canonibus, qui dicuntur, apostolor. §. 9. p. 667. sq. ed. Schott. De constitutionibus et canonibus apostolicis, de collectione, a Sabino episcopo Heracleensi, et concilio Chalced. facta, de codice canonum ecclesiae vniuersae, de versione prisca et Isidori reliquorumque collectionibus conf. quoque *Georg. Dan. Fuchs* Bibliothek der Kirchenversammlungen des IV. und V. Jahrhunderts, part. I. Lips. 1780. 8. p. 276. sqq. Sed, multis VV. DD. iam in vtramque partem disputantibus aut omnem historiam explicantibus, in Gallandii Sylloge, aut Douiato, Cotta, aliisque antea laudatis, vela contrahenda esse, ne extrauagari videar, intelligo. De Dionysiana collectione, in duas partes diuidenda, quarum prior canones synodalia, posterior autem, aliquanto serius congesta, epistolas romanorum episcoporum continet, *Spittler* l. c. p. 137. sqq. et pag. 145. sqq. vberrius agit et recenset scripta, quae prima illa genuina collectio comprehendit. Editionem igitur, quae plura complectitur, e. g. a Iustellio curatam, et ex ea in *Iosephi Harzheimii* concilii Germaniae, tom. I. p. 131-235. (vbi tamen canones synodorum tantum sunt recepti,) repetitam, haud primam Dionysii edit. sed vnam alteram recensionem, a Dionysio ipso immutatam, aut collectionem Dionysianam, a romanis episcopis subinde auctam reddere, idem p. 147. sqq. pluribus ostendit. *Harl.*]

IV. Graeci hisce quinquaginta canonibus additos habent alios quinaque et triginta, sic vt *canones apostolicos LXXXV.* numerent *Io. Scholasticus*, qui ex presbytero Antiocheno patriarcha CPol. fuit ab a. C. 564. ad 578. et post eum patres concilii Trullani a. 680. canone 2. Photius patriarcha CPol. Steph. Ephesius in synopsi *νενοικητῶν*, quam MS. memorat *Lambecius III.* p. 66. *) *Matth. Blastares*, *Arsenius*, monachus, et scholiastae canonum, *Io. Zonaras* et *Theod. Balsamo*, aliique Graeci iuniores communiter: ita etiam *Io. Tilius*, qui apostolorum et SS. conciliorum decreta graece edidit Parisiis per *Conr. Neobarium* 1540. 4. licet a *Greg. Haloandro* tantum LXXXIV. numerentur, quoniam, vt dixi, pro 12. et 13. duodecimum computat, vt fit etiam in *Christoph. Hegendorfini* editione Lips. 1524. et

p) Siue p. 183. ed. Kollar. nr. 2. cod. XLVIII. vbi Kollar. adnotat, Caueum suspicari, hunc Stephanum illum esse Ephesinum episcopum, qui a. 351. Chalcedonensi concilio interfuit, eo potissimum, quod in titulo codicis Palatini, hisce canonibus praefixo, Stephanus episcopus Ephesinus adpellatur. Hanc doct. viri coniecturam,

inquit idem Kollar. confirmat hicce codex noster, vbi claris et indubiis elementis scriptum habetur: *Στεφῆνος Ἐφεσῶν*, haudquaquam vero *Ἐφεσῶν*, vt mendose exscripsit Lambecius. Add. infra in hoc cap. §. X. fratres *Ballerin.* in Gallandii Sylloge etc. I. p. 245. sqq. et *Douiat.* l. c. p. 670. ac p. 681. *Harl.*

et in Orthodoxographis: nec non in conciliis Binii, Labbei atque Harduini, versionem Herueti adiunctam habentibus. Simeon ^{q)} magister numerat LXXXII. Ioseph. Aegyptius, Arabicus interpres, LXXXI. Cotelerius, (cui pro 77. et 78. est vnus canon 69.) exhibet LXXVI. Turrianus, ^{r)} a quo eorum quartus de mundialibus curis, ab episcopo, presbytero aut diacono non suscipiendis, nescio quomodo, praetermissus est, LXXV. ^{s)} Ineditam Theodoriti canonicam collectionem, qua canonum apostolicorum recipiatur auctoritas, laudari videas a *Salmasio* p. 633. libri de vsuris. [v. infra §. XI.] Sed illa Theodoro perperam tribuitur etiam a Petro de Marca, ^{t)} qui MSto codice deceptus fuit; non alia enim illa esse comperta est, quam Ioannis Scholastici, *Fabr. Conf. Domiat* l. c. libr. III. cap. V. p. 682. sqq. de collectione, Theodorito a quibusdam adscripta, de ordine huius collectionis, de codd. bibl. Paris. et regiae et Seguerianae (postea Coislin. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 267. sqq.) Illam collectionem a Iustiano Nouella 131. sancitam esse putabat Domiatius; sed Schott. in nota obseruat, illam Iustiani nouellam non ad hanc collectionem priuatam, sed potius ad *codicem canonum ecclesiae vniuersae*, quippe publica auctoritate receptum, pertinere. Postea illam collectionem neque *Theodoro*, neque cum Turriano (in opusc. quod scripsit pro canonibus apostolorum,) *Constantino* scholastico P. Cpolit.; neque cum Antonio Augustino (in praef. ad antiq. collection. Decretal.) et Alemanno, (in notis ad Procopii anecdota,) *Ioanni Scholastico*, quem ea quidem vsum esse non dubitat; sed maxime probabiliter *Theodorito*, (cuius nomen occurrit in cod. regio: *Συναγωγή Κανόνων εἰς τὴν τριῶν ἀνετημένων παρὰ Θεοδοπίου ἐπισκόπου τῆς Κύπρου*) esse adscribendam et ab illo *Theodorito*, Cyrri in Euphratenfi orientis prouincia episcopo, eam canonum collectionem esse conditam, it probatum: denique §. VII. p. 687. sq. diluit rationes Iustelli aliorumque, qui negant, hanc collectionem esse Theodoriti. *Harl.*

V. Nec quinquaginta illos, neque ceteros, (haud multum licet prioribus, vt opinor, inferiores iunioresque canones,) ab apostolis conditos, ^{u)} [P] aut a *Clemente Romano* apostolor. aequali litteris consignatos esse; virorum eruditorum in romana etiam ecclesia communis propemodum consensus praecidit, adeo vt laterem lauent, qui contrariam sententiam post Turrianum contendunt euincere, *Antonius de Castrouillarg*

T 2

q) A Simeone hoc, de quo infra, omittitur canon 70. et 71. sed in vnum contrahitur 10. et 11. quemadmodum et 15. 16. at in duos dispefcitur 38.

r) *Franciscus Turrianus*, S. L. ad calcem constitutionum apostolicarum latine versos et illustratos canones apostolorum vulgavit Antwerpiae 1578. fol. apud Christoph. Plantin. Nouam denique versionem adornauit *Io. Baptista Cotelerius*, qui in patribus apostolicis tom. 1. ad calcem constitutionum apostolicarum canones quoque nouo studio recensuit, atque graece cum interpretatione duplici, vetere Dionysii, nouaque

sua et notis edidit Paris. 1672. fol. In Amstelodamensi editione operis Coteleriani, Io. Clerico curante, Beuerégii etiam adnotationes optimo instituto adiunctae sunt.

s) *Conf. Ittigii* selecta capp. historiae eccles. p. 46. sqq. *Harl.*

t) De Concordia Sacerdot. et Imperii tom. 1. p. 152. tom. 2. p. 237.

u) Vti praeter alios sibi persuaserunt *Io. Damasc.* de orthodoxa fide libr. IV. c. 18. et *Ioseph. Aegyptius* in sua arabica collect. canon. *Conf. Domiat* in praenot. libr. III. cap. 2. p. 659. sqq. copiose de illis disputantem. *Harl.*

lare *) et Guil. Whistonus in libro anglice edito Lond. 1711. 8. *essay on the apostolical-constitutions* p. 83. fqq. **) Pleraque tamen, quae in illis canonibus continentur, optime congruere cum disciplina ecclesiastica secundi tertiique saeculi, non pauca etiam, quae a quarti iam saeculi scriptoribus et conciliis ipsis ad canonum ecclesiasticorum praescriptum nominatim provocantibus adferuntur, eodem modo et propemodum *αὐτολεξῆς* reperi in his, non in aliis antiquioribus ecclesiasticis sanctionibus, abunde iam demonstratum est a viris eruditissimis, *)

prae-

v) In dissert. de canonibus apostolicis contra Natalem Alexandrum, Romae 1697. sed conf. *Ittigii* Historiae eccles. — capp. selecta p. 46. fqq. Copiose de iis disputat *Assmann.* in bibl. iuris oriental. libr. 1. cap. V. Primum recudi fecit p. 90. fqq. Iustelli, Lupique, iudicia, tum p. 92. reiicit cum Balleriniis fratribus p. XXXV. illorum opiniones, statuitque, ambigi non posse, quin canones quoque illi, qui *apostolici* dicuntur, etiam ante sacri concilii Chalcedonenfis tempora, si non apud romanam ecclesiam, saltem in ecclesiis orientalibus recepti probatique fuerint, atque in rem suam *Beuerigii* longum locum, (arbitratis, illos apostol. canones a viris apostolicis, h. e. secundo labente et ineunte tertio a C. N. saeculo constitutos, passim deinceps innotuisse, et (in nota, in canon. LXXXV.) suspicantis, Clementem Alexandr. tam *canonibus*, quam *constitutionibus* apostolicis colligendis operam dedisse,) ap. Cotelier. in vol. I. SS. patrum, qui apostolicis temporibus floruerunt, Antwerp. 1698. pag. 429. num. VIII. fqq. aliaque repetit atque explanat probatque. Sed reliqua apud illum ipsum legas velim. Idem p. 106. fqq. examinat Balleriniorum de vsu canonum illorum apud Latinos ante Dionysium Exiguum (part. 1. cap. 1. §. 3. in Gallandii sylloge I. p. 240. fqq.) iudicium, refutatque pluribus eorum opinionem, eosdem canones ante Dionysii Exigui aetatem Latinis haud cognitos fuisse. *Beuerigii* sententiam probabiliorum esse, quam *Turriani* ac *Dallaci* opiniones iudicat *Spittler* in *Geschichte des kanon. Rechts* p. 69. fqq. ei tamen opponit, multa in iis reperiri vestigia, quae declarent, eos apostolicos canones non ab uno auctore esse collectos, sed in progressu temporis ortos auctoresque, quod etiam censet *Fuchs* in *Biblioth. der Kirchenversamml.* tom. I. p. 278. fqq. atque opinatur, et *Turrianum* cum suis adseculis, et *Dallaecum*, et *Beuerigium* errasse, adoptatque *Roesleri* iud. (in *Bibl. der Kirchenväter*, tom. IV. p. 290.) hac de re numquam posse aliquid certi, quod ab omni sit liberum dubitatione, pronuntiare. *Harl.*

w) *V. Canei* hist. litt. SS. eccl. I. p. 29. *Doniat.* l. c. tom. I. p. 660. fqq. et supra, vol. VII. pag. 22. 25. fqq. *Harl.*

x) Vide lib. V. huius bibl. pag. 33. *Fabr.* cap. 1. supra in vol. VII. p. 21. fqq. ubi de apostolorum canonibus LXXXV. eorumque versionibus german. de constitutionibus apostolicis, et (inprimis p. 26. fqq.) de codd. ac p. 24. de edit. tam graecis quam latinis, earumque aetate etc. a *Fabricio* et a me vberius est disputatum. Quibus addantur infra ad §. XIII. notata et editio inscripta: *A. T. Canones apostolici* (LXXXV.) additis scholiis *Io. Balthasaris Bernholdi*, S. T. D. eiusq. et Gr. L. P. P. domesticis disputat. et recitationibus publicis repetiti ab auditoribus et respondentibus *Altorphii* 1733. 8. In fine p. 91. fqq. ex edit. canonum *M. Eliae Ehingeri* p. 36. *Witteberg.* 1614. 4. adteritur canonum apostolicorum epilogus qui in *Plantiniana* et *Tillianiana* non exstat, latine autem apud *Luc. Osiandrum* H. E. centur. I. libr. 3. cap. 4. In prooemio disputat *Bernhold.* de illis canonibus, variorumque diuersas repetit diiudicatque sententias, et concludit, apostolicis canonibus neque canonicam s. diuinam, neque nullam prorsus auctoritatem esse vindicandam. *Rösler* in *Bibl. der Kirchenväter* tom. IV. pag. 229. fqq. eos germanice vertit, et plures addidit animaduers. conf. *Spittler* *Gesch. des kanon. Rechts* p. 66. — 80. [Die 85. vermeintl. Canon. apostol. nebst einer Veberf. derselben in *Io. Dietr. Hartmann* *Beyträgen zur chr. Rel. u. Kirchenges. I. B.* (1796.) p. 204. fqq.] — Inter codd. *Coislinianos* plures adhuc reperiuntur codd. quos partim vberius recenset *Montfaucon* in *bibl. Coislin.* vt eos, qui ad historiam conciliorum potius pertinent, omittere, p. 85. fqq. in cod. XXXIV. qui continet collectiones canonum et alia quaedam, fol. 45. verso canones apostolorum, quos sequuntur alii canones conciliorum et patrum, qui, etsi alio ordine, iidem tamen sunt, ac qui in collectione *Beuerigiana*, exceptis scholiis, et quibusdam superadditis; fol.

praecipue a *Guil. Beuregio* in notis ad canones apostolicos, et in codice canonum ecclesiae

T 3

pri-

fol. 177. verso et sqq. diuersae constitutiones, ex iis selectae, quas post sacrarum nouellarum codicem Iustinianus edidit: — p. 102. cod. XXXV. collectio canonum, vti in cod. praecedenti: — p. 268. cod. CCX. canones apostolorum, synodorum et patrum, cum commentariis Io. Zonarae: p. 269. cod. CCXL. canones conciliorum: — p. 271. cod. CCXII. apostolicae constitutiones, in VII. libros distributae; in fine legitur; *constitutiones SS. apostolorum per Clementem missae gentibus*: — p. 362. cod. CCCLXIII. collectio canonum breuissima: — p. 363. cod. CCCLXIV. codex canonum, 1) apostolorum nr. 85. 5) ex constitutionibus S. Petri apost. canones 30. atque quarundam synodorum multorumque aliorum canones; fol. 344. SS. apostolorum canones 83. — fol. 361. canones ecclesiastici *ἐκ τῶ ὀρθοδοξοῦ βιβλίου*, et fol. 368. quidam canones excerpti. — *Venetis* in bibl. Nanian. cod. XXXII. collectio canonum, confecta ex canonibus apostolicis et variorum conciliorum: v. cat. codd. gr. Nau. p. 13. sq. — in cod. CXXVII. nr. 22. canones apostolorum. (ex quo cod. a Mingarellio in cat. cit. pag. 282. sqq. graece in lucem prolata est *Διηγῆσις Δυνατῶν μυστηριοῦ τῶν ἁγίων καὶ πατέρων τῶν ἀγίων τόπων*.) — in cod. CCXXVI. nr. 1. canones apostolici et aliorum conciliorum aliaque; quae ad historiam aut expositionem illorum pertinent; p. 415. sqq. dicti catal. — in cod. CCXXXII. nr. 2. synodici canones et SS. apostolorum et Basilii M. — nr. 3. canones apostolici 85. — nr. 8. collectio canonum sec. ordinem 24. litterarum graec. auctore *Simone Hieromonacho* (quae etiam est ibid. in cod. CCXXXVIII.) ac nr. 9. altera collectio canonum, auctore *Manuele Notario Malaxo*: v. cat. dict. p. 425. sqq. et 430. et de Man. Malaxo supra, vol. XI. p. 663. sq. — in cod. CCXXXV. canonum collectio, in capitula diuisa: — in cod. sequenti canones apostolici, conciliorum Nicaeni et aliorum, tum patrum eccles. — in cod. CCXXXVII. capitula canonica, mixobarbaro sermone et in cod. CCXXXIX. mutilo capitula canonica. v. cat. dict. p. 429. sqq. — *Venetis* in bibl. Marc. in quatuor codd. CLXVIII. vsque ad CLXXI. secund. cat. codd. Marc. gr. p. 95. sqq. vbi ea, quae in singulis continentur, copiosius recensentur, sunt canonum conciliorum aliorum-

que variorum collectiones atque constitutiones, et quidem in illorum primo atque ultimo canones 85. apostolorum; ac Pauli apostoli constitutiones et Petri ac Pauli constitutiones, (vti in cod. Coislin. in Montfauc. bibl. Coislin. p. 89.) — cod. CXXXVIII. qui comprehendit Parallela S. Io. Damasceno adtributa, sunt inserta haud paucorum scriptorum eccles. in his *canonum apostolorum* fragmenta. v. cl. *Morelli* bibl. MS. gr. et lat. tom. I. p. 84. — in cod. DCXXXII. qui post confectum catalog. in bibl. Marc. illatus est, canonum collectio, teste *Villoisonio* in anecdot. gr. tom. II. p. 274. — *Taurini* in cod. regio CV. est amplissima canonum conciliorum generalium et particularium, nec non epistolarum canonicarum collectio, et folio quidem 65. canones apostolorum, quibus expletis praeter ea, quae in editt. leguntur, pauca sunt adiecta, quae auctor cat. gr. Taur. p. 194. sq. gr. exscripsit, latine vertit, ac reliqua, quae insunt illi cod. curatius recensuit. — *Franc. Ant. Zacharias* in bibl. Pistoriensi, Augustae Taurin. 1752. fol. in cap. III. p. 14. sqq. paucis recenset XVI. codices conciliorum et canonum; inter quos notandus videtur cod. XV. inscriptus: *canones et documenta doctorum*; init. *Incipiunt capitula, quae ex graecis et latinis canonibus et synodis romanorum sparsim collecta sunt, Wengilkanno Mediomatricae urbis episcopo Romae a beato Papa Adriano tradita XIII. Kal. Oct. Indiæ. 9. quando pro sui negotii causa agebatur. Dei ordinationem accusat, in qua constituuntur, qui episcopos accusat vel condemnat.* Iidem canones sunt in cod. bibl. *Bernensis* XIII. (qui continet canones quorundam conciliorum,) nisi vt scriptum sit, *capitula sparsim collecta sunt et Angilramo Mediomatricae urbis episcopo* — *tradita* etc. v. *I. R. Sinneri* catal. cod. bibl. *Bernensis* etc. Bernae 1760. 8. p. 47. Ibid. p. 45. sq. praeter alios codd. continentes conciliorum canones, in cod. VIII. sunt quoque canones *apostolici*, quibus praemissus est hic titulus: „*Incipiunt ecclesiasticae regulae SS. apostolorum, prolatae per Clementem ecclesiae rom. pontificem, quae ex graecis exemplaribus in ordine ponuntur, quibus quam plurimi quidem consensum*

non

primitivae vindicato. *) Quod autem *Clementi Alexandrino* debeatur illa canonum veterum

non primo praebuere facile et tamen postea quaedam constituta pontificum ex ipsis canonibus adsumpta esse videntur. — Canones 85. apostolorum et alia in cod. *Geneu.* XXIII. quem recenset *I. Senebier* in catal. MSSor. bibl. Geneu. (gallice scripto) Geneu. 1779. 8. p. 35. sq. — *Florent.* in bibl. Laurent. in cod. VIII. plut. 9. Lege ecclesiasticae; nr. 2. et 3. doctrina SS. apostolorum de charismate, et eorumd. constitutiones de ordinationibus; nr. 7. apostoli Pauli constitutiones XIX. de canonibus ecclesiast. quinam ad baptismum sunt admittendi; nr. 8. eiusd. et Petri constitutiones; nr. 10. Apostolorum canones 85. vltimus in hoc cod. est paullo auctior quam in collect. canonum Balsamonis et in Pandectis canon. Beueregii, eumque gr. exscripsit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laurent. I. p. 396. sq. vbi a p. 395. reliquos, qui in illo cod. reperiuntur, conciliorum canones copiosius perfequitur. — Ibid. in cod. VIII. nr. 26. plut. 86. inserti sunt canones quidam apostolorum, praesertim de episcopis et clericis. v. *Bandin.* l. c. III. p. 326. — Canones apostolorum, et multorum conciliorum, Petri et Pauli constitutiones *Oxon.* in bibl. Bodl. cod. Barocc. XXVI. CLVIII. CLXXXV. CXCVI. CCV. cum commentario Balsamonis; ib. in cod. XXVI. arabico Th. Roe, f. nr. 272. cat. MSS. Angliae etc. 1. Apostolor. et conciliorum canones, cum epistolis patrum canonicis; ib. in cod. *Oliv. Cromwell.* CXI. f. nr. 390. cat. excerpta ex constitut. apostolicis; ibid. in cod. *Bodlei.* LXXVIII. f. nr. 2677. catal. canones 50. apostolorum et canones aliorum conciliorum; omnia latine; in cod. XCII. siue nr. 3081. in lingua russica; — in codd. *Huntington.* arabicis LXXXIII. et seq. f. nr. 83. et 84. canones apostolor. cum commentario, item in cod. CIV. f. nr. 5350. cat. canones ecclesiae, et constitutiones ac didascaliae apostolorum; item constitutiones imperiales atque decreta ecclesiae Antiochenae, arabice. — In cod. *Vossiano* CXXVII. f. nr. 2258. cat. vol. II. canones apostolorum et concilior. vniuersalium; — in cod. *Norfolciano* DXL. f. nr. 3439. cat. dicti vol. II. canones apostolici, cum scholiis; concilia cum expositione Balsamonis et Zonarae, atque epistolae diuersorum episcop. — in cod. *Th. Gale* LXXI. f. nr. 5905. dicti cat. ca-

nones apostolor. cum schol. Balsamonis, et canones multorum conciliorum; atque epistolae variorum scriptor. eccles. — ibid. in cod. CXI. f. nr. cat. 5925. Petri et Pauli constitutiones; apostolorum doctrina et constitutiones de ordinationibus sacris etc. et canones ecclesiastici varii, ac de synodis, bis, epitomeque synodorum oecumenicarum. — in cod. *Ge. Wheeleri* XXXV. f. nr. 9106. cat. Nomocanon, in quo apostolorum et ecclesiastici canones recensentur *ant. ieronym.*, gr. — ibid. in cod. LXVIII. f. nr. 9159. cat. Nomocanon, gr. — *Dublino* in cod. collegit S. Trinitatis CCCXCVII. f. cat. dicti vol. II. part. 2. nr. 537. liber bonus spiritualis, collectus ex canonibus, arabice; — ibid. in cod. Clarendon. LXXXIX. et nr. 89. cat. excerpta ex varr. canonibus, et in cod. CXXXVII. f. nr. 277. cat. canones apostolorum, a canone 79. incipientes et variorum conciliorum canones, atque epistolae variorum atque ad concilia synodosque pertinentia. — *Lesdae* in bibl. publ. (v. catal. p. 398.) initia collationis canon. apostolor. cum breuariis capitum cod. S. Germani; — ibid. inter codd. Vossian. (v. cat. p. 398.) canones SS. apostol. et primae synodi in Nicaea. — ibid. canones sec. Hieronymum editi ex decretis patrum Gregorii, Ambrosii, Augustini, Isidori et ceterorum christianae religionis fidelium; v. cat. p. 333. nr. 189. — ibid. (cat. p. 387. nr. 29.) Isaaci Lingonensis episcopi canones, excerpti ex variis conciliis vel scriptoribus; cod. peruetus, sed lacer. — *Vindobon.* in cod. caes. XLIV. (in quo multorum conciliorum canones atque continentur, subiunctis nonnullis diuersorum SS. patrum scriptis canonicis, v. infra, §. X. sub fin.) nr. 2. canones SS. apostolor. anonymi cuiusdam antiqui scholiastae graeci adnotati, in margine et inter lineas positus illustrati. v. *Lambec.* VIII. pag. 847. fqq. Kollar. — ibid. in cod. XLV. (qui etiam plurimum conciliorum canones et alia scripta canonica complectitur.) nr. 1. constitutionum apostolicar. S. Clementis romani liber octauus *αποστολικων*. 2) constitutiones apostolorum per Hippolytum; 3) constitutiones et canones apostolorum per Clementem; 5) constitutiones quaedam SS. apost. Petri et Pauli; 6) S. Pauli apost. constitutio ecclesiastica in canones 17. diuisa; 7) de-

rum συναγωγή, parum est verisimile: nam illius canon ecclesiasticus, Eusebio atque Hieronymo

7) definitio canonica SS. apostolor. in canones 18. diuisa; 8) excerpta 31. ex capitulis constitutionis de episcopis; 9) excerptum ex constitutionibus apostolicis. v. *Lambec.* VIII. p. 905. sqq. — Ibid. in cod. XLVI. nr. 5. constitutionum apostolicarum, quae Clementi rom. adtribuuntur, libri octo: v. *Lambec.* VIII. p. 951. sqq. qui illum cod. vetustum censet dignum, quocum editiones a capite ad calcem accurate conferantur, imprimis propter ea, quae ibi maiusculis litteris in margine adnotata sunt; et multis docet exemplis, editionem Cotelierianam posse ex illo cod. illustrari ac suppleri. — Ibid. in cod. CCLVI. nr. 7. canones quidam SS. apostolor. cum expositione Theodori Balsamonis; nec non alii nonnulli canones synodales miscellanei. v. *Lambec.* V. p. 363. — Ibid. in cod. CCXLI. nr. 1. excerpta ex apostolicis constitutionibus, in Ioannis Antiocheni eclogis asceticis; item in cod. CCLI. in anonymi cuiusdam locis communibus asceticis, nec non in cod. CCLXXXIII. nr. 2. excerpta, v. *Lambec.* V. p. 222. sqq. p. 324. sqq. et 474. — Ibid. in cod. Vh nr. 16. fragmenta quaedam ex constitut. apostol. — in codd. VII. nr. 9. et XVI. nr. 2. canones; in cod. XV. nr. 3. canones apostol. et aliorum concilior. cum commentariis Theodori Balsamonis; — in cod. XVIII. nr. 2. canones 85. cum breui explicatione singulis canonibus subiuncta. v. *Lambec.* VI. part. 1. p. 68. sq. ibique not. Kollar. p. 72. 114. 118. et 127. — ibid. in cod. XLIV. qui continet Synodici part. 1. f. syllogem canonum synodaliū, ab ecclesia gr. receptorum, nec non patrum epistolarum cum Io. Zonarae et Theod. Balsamonis comm. nr. 13. canones 85. apostolici, cum commentariis, et in cod. XLV. nr. 20. scholia duo incerti auctoris ad eosd. canones. v. *Kollarii* supplem. ad *Lambec.* I. col. 302. sqq. 325. — *Mosquae* in bibl. synod. et typogr. sunt plures codd. qui continent canonum collect. teste *Matthaei* in cat. codd. gr. Mosquens. n. p. 48. in cod. XXXIII. cuius collect. habet titulos XIV. et incipit a constitutione Pauli; cod. XXXIV. collect. cum interpretatione Io. Zonarae, ut arbitratur *Matthaei*; — p. 311. cod. XIV. p. 319. nr. 5. cod. XXXVIII. collect. canonum apostolorum, synodorum et patrum, aliaque, praecipue cod. posterior quoque nr. 18. symbolum

fidei; nr. 23. de septem synodis; nr. 24. constitutio SS. apostolorum de charismatibus, et eorund. constitutio *απὸ Ἱεροσολύμων* per Hippolytū: — p. 321. nr. 9. cod. XXXIX. de synodis oecumenicis: — p. 328. cod. LI. nr. 1. varias (742.) interrogationes et responsiones, maxime ad ius apostolicum spectantes; nr. 2. collectio canonum apostolorum et conciliorum, octo libris diuisa. — p. 82. cod. CL. nr. 1. *Matthaei Blastaris* collectio canonum sec. alphabetum; nr. 2. eiusdem synopsis ex canonico Ioan. Nestentae; nr. 4. *Nicephori CPolit.* canones *ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῆς συντάξεως* nr. 17. collectio canonum apostolorum et synodorum: — pag. 152. cod. CCXXXI. *Matthaei Tzigalae* Cyprii collectio canonum (nisi hic et in aliis codd. canones in diuerso sensu pro cantilenis etc. sumantur,) et precum: — p. 162. cod. CCL. nr. 2. canones: — p. 168. cod. CCLXX. nr. 8. pars canonum cum interpretatione: — p. 172. cod. CCLXXIII. et cod. CCCI. collectio canonum, cum interpretatione in priore: — p. 243. codd. CCCLXXI. et CCCLXXII. collectio canonum apostolorum, synodorum et patrum: — p. 248. cod. CCCXCI. nr. 3. canones et preces: p. 260. cod. CCCCI. et p. 287. cod. XXX. collectio canonum, cum interpretatione Io. Zonarae: — p. 285. cod. XXVIII. collectio canonum apostolorum, synodorum et patrum, cum interpret. Io. Zonarae, nec non constitutiones imperatorum, ac paulo post, introductio breuis in interpretationem canonum; tum fol. 242. et fol. 258. ex *Nicephori* canonibus ex eius constitutionibus ecclesiasticis; fol. 244. sqq. varii canones synodorum et patrum, atque constitutio apostolorum de sabbato et festis, aliaque ad ius canonicum pertinentia. Vt omittam codd. canonum etc. in variis biblioth. obuios et a *Montfaucon.* in *Bibl. bibliothec. MSS.* indicatos, claudam notam hanc, forsau longiorem, commemoratione operum, in *Gallandii* sylloge citata, tom. II. nr. XII. et XIII. recusorum pag. 676. sqq. ed. Mogunt. 1) *Francisci Antonii Zaccaria* diss. de duabus antiquis canonum collectionibus antea ineditis, a *Zaccaria* hic euulgatis atque obsi. instructis; primum de *Modenensi*, in qua sunt lat. canones apostolorum, constitutiones pontificum contractae, epistola decretorum papae *Siricii* ad *Haemerium*, epi-

nymo et Photio memoratus, *) specialem ritum et paschatis celebrandi tempus in ecclesia probatum aduersus Iudaeos vindicabat, in his vero canonibus non modo varia ac multiplicia, sed quaedam etiam, recentiore quam Clementis aetate sapientia, reperiuntur, ut quod can. 50. baptismus non per trinam sed vnam immersionem peractus condemnatur contra institutum Eunomianorum. Nonne vero, qui Eusebii aetate *χθές και πρώην* Clementi Romano *πολυεπή και μακρά συγγράμματα* supposuerunt Petri et Apionis dialogos, ut ipse testatur *Eusebius* lib. 3. hist. c. 38. potuerunt etiam ex veteribus didascalii et canonibus, constitutionum libros, canonumque apostolicorum, hoc est, in apostolicis ecclesiis receptorum collectionem sub Clementis nomine in manus hominum dare? Tamen innotuisse illa vel sub apostolicorum canonum nomine lecta esse in ecclesia non videntur ante saeculi quarti finem; primus enim Nectarius CPol. in synodo CPol. a. 394. tom. I. concilior. Harduin. p. 957. ad canonem LXXIV. respiciens *καθώς οι Αποστολικοί κανόνες διαρτίωντο*. At Innocentius I. qui ab a. 402. ad 416. rom. eccl. praefuit, in epist. ad CPolitanos apud Sozomen. VIII. 26. solos adhuc canones Nicaenos ab ecclesia catholica susceptos testatur, *οἷς μόνοις ὀφείλει ἐξακολουθεῖν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, καὶ τέτες γνωρίζεν*. Nec defuerunt statim, qui de apostol. canonum auctoritate intercederent, ut Gelasii, **) Dionysii, Isidori, Photii aliorumque [P] testimoniis constat. Ut adeo, quod ad summam rei adinet, non longe a veritate absit Io. Dallaei sententia, qui res ipsas canonibus comprehensas ritusque et singulos etiam canones quosdam antiquiores et ex vsu secundi vel tertii saeculi repetitos nec

episcop. Tarraconensem; *Anastasio* papae epistola ad Anastasium imperatorem; epistola papae *Innocentii* ad Innocentium Decentium Eugubinum episcopum etc. denique instituta Gregorii papae rom. quae tamen plane discrepant ab edit. epistolarum Gregorii libr. XII. epistola 31. et in *Mansi* tom. X. concil. col. 418. tum de collectione cardinalis *Deus dedit* ex cod. Vatic. de quo initio egit Zaccaria, et adnotauit, aliquot longa fati fragmenta legi posse in anualibus Baronii ad a. 1059. nr. 30. sqq. 1086. nr. 31. et 1081. nr. 22. sqq. eodemque cod. Vatic. vsum esse Anton. Augustinum in sua, quam concinnauit, canonum epitome. Dein obseruauit, *Ballerinos* fratres de antiq. collect. et collectione canon. p. CCC. sqq. ex eodem cod. Vatic. dedisse ineditam epistolam nuncupatoriam ad Victorem, sed non pauca admisisse sphalmata; hinc errores textus *Ballerin.* collato cod. Vatic. indicauit. (De MSta collect. Sorbonico-Mutinensi et cod. illius apographo Vatic. v. post Constantium, *Ballerin.* Fr. part. IV. cap. 10. p. 625. sqq. in Gallandii sylloge etc. I. p. 625. sqq. et cap. 14. p. 646. sqq. de collect. MS. Vatic. cardinalis *Deus dedit*.) *Zaccaria*, postquam capitula quatuor librorum, in quos diuisum est opus, ex cod. exscripta dederat, p.

763. praeter alia, monuit, cardinalem non pauca defuisse ex Isidori collectione. Sequitur p. 767. sqq. eiusd. *Zaccaria* diss. de inedita canonum collectione, quam XII. saeculo composuit cardinalis *Laborans*, (qui vixit 1181. et de quo egerunt *Oudin.* in comm. de SS. eccl. tom. II. col. 1580. *Fabric.* in bibl. med. et inf. latin. tom. IV. ed. Mans. p. 226. alique a *Zaccaria* citati.) Add. *Ballerinos* fratres l. c. tom. I. pag. 379. sqq. de collectione canonum vetustissima omnium, detecta in MS. Vatic. reginae Christinae 1997. et infra de collectionibus canon. latinis. At, ne extra oleas latius vagari videar, haec sufficiant. *Harl.*

y) Lib. I. cap. 17. §. 4. ap. Cotelier. vol. II. p. 73. [v. quoque eius praef. ad adnotatt. in canon. apost. §. V. *Iac. Vsser.* in dissertatt. de Iguatii, martyris, epistolis, indeque occasione data de Polycarpi quoque scriptis atque apostolicis constitutt. et canonibus, Clementi rom. tributis, cap. VI. in fine apud Cotelier, vol. II. pag. 212. *Harl.*

z) Ib. p. 113. [supra in vol. VII. p. 133. nr. 8.] et quae notauit ad Hieron. de script. eccles. c. 38.

aa) Add. not. qq. ad vol. VII. p. 25. *Harl.*

nec ipse aut ignorauit aut negauit: collectionem autem ipsam serius factam, atque ecclesiae sub apostolicorum canonum nomine serius commendatam, recte docuit libro tertio de pseudepigraphis apostolicis, cui iungenda, quae aduersus Beueregium disputant *Matthaeus Larroquanus* in adpendice ad observationes in Pearsonianas Ignatii viadicias, 1674. D. *Thomas Itigius* diss. de pseudepigraphis apostolicis (adpendice ad dissert. de haeresiarchia) p. 174. sq. et D. *Io. Guil. Ianus* in dissert. de antiquitate canonum apostolicorum, edita Witebergae a. 1706. 4. *Fabr.* Ianus sententiam Dallaei et Beuerigii ita, vt Fabricius statuerat, conciliare studuit, eiusque iudicium sequitur et vberius vindicat cæl. Glick. Add. *Cotta* in hist. eccl. N. T. citata, tom. II. p. 1170. sqq. vbi de canonibus et constitutionibus apostol. copiose disputat, ac p. 1180. in nota animaduertit, Dallaeo praeter Itigium atque Hebenstreitium atque *Benzelium* in diss. de canon. apost. c. III. (in synagm. eius dissertat. academ. tom. I. p. 129. sqq. Francof. et Lips. 1745. 4.) accessisse inter Pontificios *Cabafutium* in notitia eccl. p. 7. *Natalem Alexandrum* in hist. eccl. sect. I. part. 2. diss. XVII. aliosque ipsæ vero Iani rationes comprobant. *Harl.*

VI. Longe serius inauditum constat de canonibus commentitiis, quos neque in oriente neque in occidente vsquam recepit ecclesia, licet in Antioch. synodo conditos fuisse ab apostolis tradatur in actis concilii Nicaeni secundi a. C. 787. actione 1. ⁶⁶⁾ Γρηγόριος ἐπίσκοπος Πισινῆντος εἶπεν. Ἐν τῇ κατὰ Ἀντιόχειαν συνόδῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰρηταιῶν τῆ μηκέτι πλανασθῆναι εἰς τὰ εἰδῶλα τὰς σαζομένους, ἀλλ' ἀντεκονίζον τὴν θεανδρικὴν εὐχραντον εἰλήν τῆ ἀληθινῆ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, τῆ Κυρία ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῆ, addit *Escap.* Turrianus: καὶ τῶν αὐτῆ θεραπόντων ἀντικρυ τῶν εἰδῶλων καὶ Ἰουδαίων, καὶ μηκέτι πλανασθῆναι εἰς εἰδῶλα μηδὲ ἐμοῖσθαι τοῖς Ἰουδαίοις. *Gregorius episcopus Pisinuntis dixit: in synodo sanctorum apostolorum, apud Antiochiam congregata, dictum est, ne hi, qui saluari cupiunt, ultra desipiantur circa idola, sed illorum loco sanctam et diuinam sibi statuunt imaginem veri Dei et seruatoris nostri, domini nostri Iesu Christi eiusque famulorum etc.* Hic Turrianus primus pluscula de canonibus illis produxit aduersus Magdeburgenses cen-
turiatores pro canonibus apostolorum, Colon. 1573. 4. lib. 1. c. 25. p. 124. *Reperimus etiam nos partem canonum synodi apostolorum Antiochenas, quos Pamphilus martyr testatur se in bibliotheca Origenis reperisse. Sic enim reperi in antiquissimo codice graeco scriptum: τῆ ἁγία ἱεραρχεῦτος Παμφίλος ἐν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῶν Ἀποστόλων συνόδῳ, τετέστιν, ἐν τῶν συνοδικῶν αὐτῶν κανόνων. μέρος τῶν εὐρεθέντων ἐς τὴν Ὀργάνου βιβλιοθήκην.* Sancti hieromartyris Pamphili ex Antiochena apostolorum synodo, id est, pars ex synodicis ipsorum canonibus inuentis in Origenis bibliotheca. *Hor ego canones concis et in epitome, quasi indices quosdam, gratia breuitatis describam:*

L VI

66) Tom. VII. concil. edit. Labbei pag. 63. et tom. IV. Harduin. pag. 47.

- [P] 1. *Vt credentes in dominum Iesum; quos illius temporis homines vocabant Gullatos, Christiani^{cc)} deinceps vocarentur.*
2. *Vt baptizati non iam circumciderentur more Iudaeorum, siquidem fit baptismus circumcisio non manu facta.*
3. *Vt ex omni natione et genere ad fidem orthodoxam admitterentur.*
4. *De avaritia fugienda Christiano, ac maxime ex iniquis quodlibet.*
5. *De vitio gulae, Christianis item fugiendo, et de theatris ac iuramentis.*
6. *De fugienda scurrilitate, blasphemia et moribus gentilium, et eorum imitatione, ne simplices deciperentur.*
7. *Quo renouatum ac confirmatum est decretum synodi Hierosolymitanas, ut abstinerent Christiani a sanguine et suffocato et fornicatione.*
8. *De imaginibus veri Dei et saluatoris nostri Iesu Christi et famulorum eius, opponendis in locum idolorum et idolarum ritum. Hunc enim sensum esse putō verbi ἀντὶ τοῦ νοῦν in loco, quem supra ex concilio Nicaeno secundo adscripsi: non ut Turrianus, ponendū ex adverso coram idolis et Iudaeis.*
9. *Ne Christiani a cibis abstinendo, Iudaeos imitentur, imo vestiantur suilla, cum Dominus pronuncianserit,^{dd)} quae in os intrant, non inquinare hominem, sed quae ex ore exeunt, utpote ex corde exeunt. Et ne secundum literam eos sectentur, sed spirituales et anagogice vivant. Synagoga enim belluina Iudaeorum suam quidem abominatur, turpem vero vitam vivit, et improbitate tenetur constructa, sicut ait propheta,^{ee)} saturati sunt suilla, et reliquerunt reliquias parvulis suis. Similiter non est interdictum Christianis secundum literam, vesci pisce testam habente,^{ff)} et pisces item squamis carentē: hoc enim est secundum spiritum pisce testaceo vesci, cum quis stupido et imprudenti cordi veritatis praedicationem instar testas abiicit. Graeca apud Turrianum [P] pag. 127. haec sunt: τὸ μὴ ἐξομνῆσαι Χριστιανὸν Ἰσδαίοις ἐνεκὸν ἀποχῆς βρωμάτων, ἀλλὰ καὶ νεῖων ἀπογεύεσθαι, τὸ κυρίως θυσιασάντος, ὅτι τὰ εἰσπορευόμενα εἰς τὸ σῶμα ἔιδαναι τὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ σῶματος, ὡς ἐκ τῆς καρδίας ἐξερχόμενα. Καὶ ἵνα μὴ κατὰ γαστέριον ἀκολεσθῆ ἀλλὰ πνευματικῶς καὶ ἀναγωγικῶς*

cc) Ansa huius fingendi canonis et totius synodi Antiochenae comminiscendae petita ex Actor. XI. 26. vbi de apostolis Barnaba et Saulo per totum annum versantibus Antiochiae, et in illa urbe ecclesiam docentibus, ἔγιντο δὲ αὐτοῖς ἱκανὸν ἔλκεν συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ἄλλων ἱκανόν, subiungitur, primus exinde vsu venisse ut discipuli Iesu, Christiani adpellarentur. Χρηματίσθη δὲ πρῶτος ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῖς μὲν ἑταῖροις

Χριστιανῶς. Ad eundem Lucae locum respiciens Innocentius I. epistola 18. de Antiochena loquens ecclesia, vbi et nomen, inquit, accepit religio christiana, et quae conventum apostolorum apud se celeberrimum meruit. [add. supra, vol. VII. p. 23. sq.]

dd) Matth. XV. 17.

ee) Psal. XVII. 14.

ff) Leuit. XI. 9. 10. Deut. XIV. 9. 10.

κῶς πολιτεύεται, ἢ γὰρ κτηνώδης συναγωγὴ τῶν Ἰεδαίων τὴν ὕν βδελύσσεται, τῇ δὲ πόνηρία συνέχεται κατὰ τὸν προφητικὸν λόγον, ὅτι ἐχορτάσθησαν υἱῶν, καὶ ἀφῆκεν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν. Ὁμοίως καὶ ὄσρακόμερον καὶ ἀλεπίδατον ἰχθῦν ἀκόλυτον τοῖς Χριστιανοῖς εἶναι εἰς τὸ ἀπογευεσθαι, νοεῖται γὰρ καὶ εἶναι πνευματικῶς τὴν ἀσύνητον αὐτῶν καρδίαν ὄσρακός διὴν ἀποβάλλεσθαι τὰ τῆς ἀληθείας κηρύγματα.

Confictos esse hosce canones probavit Io. Dallaeus libro III. de pseudepigraphis apostolicis c. 22-25. cui suffragantur Ant. Pagi in Critica Baroniana ad a. C. 56. Petavius lib. XV. Dogm. theol. de incarnatione c. 14. §. 5. sq. Natalis Alexander hist. eccles. saeculi I. diff. 20. Ac licet locum illis dederint Baronius ad a. 102. num. 19. Binius in concil. et Labbeus tom. I. pag. 62. tamen Harduinus velut manifeste spuriorum nullam illorum rationem habuit in nouissima quam dedit conciliorum editione.

VII. Canone 85. apostolico velut sub Clementis romani persona commendantur etiam libri octo constitutionum, καὶ αἱ διαταγαὶ ὑμῖν τοῖς ἐπισκόποις δι' ἐμῆ Κλήμεντος ἐν ἁπλῶ βιβλίοις προσπεφωνημένοι. Hos Labbeus tom. I. concil. p. 192. vocat *uberiorem vniuersi fere apud Graecos iuris canonici fontem, et disciplinae ecclesiasticae thesaurum in plerisque locupletissimum πᾶσαν κανονικὴν τάξιν, ut docet S. Eriphanus, ^{gg)} συμπληρωτὴν, licet in eo vacuos quamplurimos reperiri, et ab haereticis, Graeculisque multa perperam inculcata, nemo paulo eruditior sit, qui non ultra fateatur cum Baronio, Bellarmino, Perronio, Sirmondo, Petavio aliisque catholicis traditoribus, post Zonaram, Balsamonem, aliosque etiam Graecos, ^{hh)} qui docent παρὰ κακοδόξων τινῶν νεογενεσθαι καὶ παραφθασῆναι. Nolo hic repetere, quae de editionibus et auctoritate sublesta huius operis dixi lib. V. pag. 33. sq. [in hac ed. vol. VII. p. 24. sqq. et quae adieci. Hart.]: tantum notabo, constitutionum apostolicarum libris, quos Labbeus cum Turriani versione integros exhibuit, locum nullum datum esse in conciliorum editione, [P] quam Io. Harduinus adornauit: in Anglia autem nouum illorum vindicem surrexisse *Guil. Whistonum*, qui in tomo secundo Christianismi primitiui rediuiui graece eos recendi curauit cum anglica sua versione, variisque lectionibus, Lond. 1710. 8. Deinde nactus latinam versionem, quam ex arabicis codicibus Huntingdonianis constitutionum ipso rogante composuit eruditissimus vir Ioan. Gagnierius, genuinam διδασχὴν apostolicam illa contineri sibi persuasit, in tomo tertio Christianismi sui, Lond. 1711. 8. *an essay on the apostolical constitutions, wherein is proved, that they are the most sacred of the canonical books of the New Testament.* Sed quam parum feliciter hoc ei successerit, euidenter exposuerunt *Rob. Turnerus* in libro edito Lond. 1715. 8. cui titulus: *a discourse of the pretended apostolical constitutions, wherein all the principal evidence both external and internal, brought by Mr. Whiston in his essay on those books, to prove them genuine, is examin'd and confuted.* *Rich. Smalbroke* ⁱⁱ⁾ in the pretended authority of the Clementine constitutions confuted by their inconsistency with the inspired writings. Lond. 1714. 8. Io. Ern.*

V 2

Grabe

gg) Haeresis LXX. num. 10.

Balsamonem ad can. apostol. vii. Zonaram ad can. apostol. 60.

hh) Photium cod. CXII. CXIII. Zonaram et

ii) Memoirs of Litterature tom. IV. p. 155.

Grabe ⁴⁴⁾ in libro, qui inscribitur: *an essay upon two Arabick manuscripts*. Oxon. 1711. 8. Consulendus etiam Simon Oockley in *the account of the authority of the Arabick manuscripts*. Lond. 1712. 8. Licet vero Whistonus identidem tueri sententiam suam conatus sit, repetitis scriptis aduersus Grabium, *Remarks on Dr. Grabe's essay*, Lond. 1711. 8. aduersus Petrum Allixium *A reply to Dr. Allix's remarks*, Lond. 1711. 8. aduersus Turnerum *St. Clement's and St. Irenaeus's vindication of the apostolical constitutions, from several objections made against them, with a postscript, occasion of Mr. Turner's discourse of the apostolical constitutions*, Lond. 1715. 8. vix quemquam tamen antiquitatis ecclesiasticae peritum confido esse futurum, cui illius argumenta petita longius et coniecturae leues rem tantam persuadere poterant. Illud vero non sine detrimento harum litterarum accidit, quod laudatus Grabius morte impeditus non potuit, vt constituerat, ⁴⁵⁾ perficere opus, in quo latius probare voluit [P] constitutionum libros esse sane collectionem ex antiquis *διδασκαίσι* siue didascaliiis, quales sub maximis apostolicaeque aetate vicinis nominibus olim ferebantur, at interpolatam multis modis, atque adeo contra sententiam primorum auctorum corruptis, vt non modo plura addita et detracta fuerint, sed etiam vsque adeo mutata vitiataque, vt quae primi illi scriptores adfirmauerant, negari iam, et quae negauerant, adfirmari deprehendantur, et quod Vsserio etiam atque aliis viris eruditis iam suboluit, in Arianam sententiam non pauca sint detorta manifeste atque alterata. *Fabr.* Codices quosdam iam commemoravi supra in longa nota ad §. V. — *Conf. Itigii* capp. selecta H. eccl. I. p. 50. sqq. et *Budaei* isagogen cit. p. 746. sqq. qui etiam alios VV. DD. illas constitutt. reiicientes laudant, *Spittler* l. c. p. 65. — Copiosius de illis, quas adulterinas esse docet, constitutt. agit, et, qui in vtramque partem disputarunt, bene multos excitat *Cotta* in: *Versuch einer ausführl. Kirchenhist. N. T.* tom. II. cap. V. §. 429-432. p. 1183. sqq. vbi p. 1204. in not. 13. pronocat ad suam disput. de constitutionibus apostolicis vulgo dictis, *Tubing.* 1746. 4. add. *Car. Frid. Pezold* diss. I. II. *περὶ τῆς Διατάξεως* s. de constitutionibus apostolicis vulgo dictis, *Lips.* 1698. 4. — *Benerigii* opinionem (in adnotatt. ad pandectas canonum p. 40.) Clementem Alexandrinum (qui secundum Eusebium in hist. eccl. libr. VI. cap. 13. et Hieronymum in catal. scripsit *κανόνας ἐκκλησιαστικόν, ἢ πρὸς τὰς Ἰουδαίους,*) traditiones, quae *διαταγαί* s. *διατάξεις* nuncupatae sunt, collegisse, videtur quodammodo amplificare et stabilire *Assmann.* in biblioth. iuris canon. etc. tom. I. p. 100. sqq. Add. *Car. Sebast. Berardi* in diss. de

44) *Acta Eruditorum* 1712. p. 201. seq.

45) Grabius in scripto postumo, cui titulus, *Some instances of the defects and omissions in Mr. Whiston's collection of testimonies from the Scriptures and the Fathers against the true Deity of the Son and the Holy Ghost*. Lond. 1712. 8. p. 21. *On the contrary, as i have in my spicilegium patrum tom. I. p. 284. seq. affirmed, and partly proved, so i shall, God willing, in due time, more clearly and fully shew, that these eight books of apostolical constitutions are a collection*

of the Didascalia of the Apostles, of Clemens Romanus, Hippolytus and of the like ancient writings put together, but strangely interpolated and viciated by an Arian, in so much that he hath no scrupled so add whole chapters, and to turn affirmatiues into negatiues, et vice versa. And therefore all the testimonies which in that, and from thence in Mr. Whiston's collection favour Arianism, may in general iustly be supposed to be spurious and foisted in by the said compiler, though that could not be proved of any one of them in particular.

de variis canon. collect. ante Gratianum, Obseru. III. de celebrioribus vetustis Græcor. collect. in Gallandi sylloge I. p. 698. sqq. *Harl.*

VIII. *Epistolæ* episcoporum, romanorum præcipue, per quas consulentibus de rebus ad doctrinam vel disciplinam pertinentibus respondebant, non contemnendas visas atque in auctoritate fuisse, satis colligitur ex Eusebio, qui illarum passim meminit, nominatim epistolarum, quas romani præfules Clemens, Cornelius, Victor, tum, quas Carthaginensis Cyprianus, Corinthius Dionysius, Ignatius Antiochenus, Polycarpus Smyrnenis, Theodotus Cæsareæ Palæstinae, Irenæus Lugdunensis, Dionysius Alexandrinus, Pinytus Gnostiorum in Creta et Dionysius Alexandrinus episcopus exararunt. Etiam Clementis Romani epistolæ encyclias in omnibus ecclesiis lectas, testis est Epiphanius XXX. 15. Ceterum collectiones epistolarum decretalium in usum canonicum atque ecclesiasticum factam esse, non constat, ante *Dionysium Exiguum*, ^{mm)} hoc est, ante sexti sæculi initia, licet in iure canonico, velut ex sententia synodi romanæ an. Christi 494. sub Gelasio habitæ, statuatur cum sancta romana dist. 15. *Item decretales epistolæ, quas beatissimi papæ diuersis temporibus ab urbe Roma pro diuersorum patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendæ sunt.* In illo Dionysii libro decretorum, (vt adpellat Zacharias papa ⁿⁿ⁾ epistola ad Pipinum,)

V 3

post

^{mm)} Conf. *Buddei* isagogen laudatam p. 757. sqq. *Ittig.* in hist. eccl. primi sæc. capp. selectis pag. 61. sq. et in disp. de patribus apostol. §. XXXVI. pag. 110. sqq. qui iam contra cardin. Aguirre, tom. I. concilior. Hispaniæ contententem, ante a. Chr. 1562. quo Centuriatores Magdeburg. has epistolæ decretales Clementis impugnarunt, neminem illas epp. pro spuris habuisse, docuit, vel ipsos multos pontificios faniora tulisse iudicia, et *David. Blondellum*, qui veterum romanorum pontificum a Clemente ad Siricium decretales epp. collegit, eas esse pseud-epigraphas, ad oculum demonstrasse in opere, inscripto: Pseudo-Isidorus et Turrianus vapulantes, Geneuæ, 1628. 4. Add. *Cottam* l. c. p. 1226. sq. *Spittler*, Geschichte des kanon. Rechts p. 134. sqq. cum primis p. 145. sqq. de epistolis episcoporum rom. etc. quem de Siricio quoque eiusque epistol. ad Himerium, Tarracon. episc. a. 385. scripta, primo genuino monumento inter ea, quæ hucusque inuenta sunt, eius decretalia, in *Mansii* collect. concil. tom. III. col. 661., conf. p. 160. sq. — In *Gallandii* sylloge sæpius laudata, reperiuntur varia, quæ hæc de re consuli possint: in tom. I. p. 131. sqq. in *Constantii* diss. de antiquis canon. collection. et p. 474. sq. ap. *Ballerin. Fr.* de collect. part. III. cap. I. enumerantur decreta quorundam præfulum romanorum, ad fidei regulam et disciplinam eccl. constituta, in his Siricii epistolæ: ibid. p. 46. sq.

de eodem Siricio quedam; — p. 59. idem *Constant.* §. 45. part. I. et p. 303. sqq. *Ballerini Fr.* part. II. cap. 1. et 2. dubitant, vtrum ante Dionysii Exigui tempora existerit codex canonum, et plura hæc in rem disputant. Ibid. 99. sqq. *Constant.* §. VI. et pag. 471. sqq. *Ballerini Fr.* part. III. cap. 1. fusius disserunt de collect. canon. Dionysii Exigui et ceteris, quæ a Dionysio profecerunt, et *Ballerin.* in part. V. cap. 2. p. 329. sqq. de antiquis versionibus canonum synodorum graec. ante Dionysianam factis. — Ibid. in tom. I. pag. 723. sqq. recusæ sunt *Paschalis Quesnellii* diss. III. a) de codice canonum ecclesiæ rom. b) de variis fidei libellis in antiquo ecclesiæ rom. codice contentis; c) de primo vsu codicis canonum Dionysii Exigui in gallicanis regionibus, cum Balleriniensis adnotat. et obseruat. criticis in eadem Quesnellianas dissertat. — *Van Espen* dissertat. de codice Dionysii Exigui, in opp. tom. VI. p. 116. — *Doniat.* in prænotion. canonic. libro III. cap. 15. tom. II. pag. 20. sqq. ibique Schott. de collectione Dionysii Exigui, quæ vulgo codex canonum veteris eccl. romanæ vocatur. — *Balthaf. Gottl. Hennig.* diss. de collectione canonum et decretorum Dionysiana, Lips. 1769. 4. *Harl.*

ⁿⁿ⁾ Hadrianus I. etiam obtulit Carolo M. vide *Sirmondi* concilia Galliae tom. 2. p. 117. Cointil Annales Francorum tom. VI. p. 44. sq. [conf. infra §. XX. ar. 4.]

post praemissam ^{oo)} [P] epistolam dedicatorem ad *Julianum* presbyterum tituli S. Anastasiae, qui synodis romanis a. C. 484. et 499. interfuit, habentur

XV.	Decreta <i>Siricii</i> qui episcopus Romae fuit ab a. C.	385 ad 398
LVII.	<i>Innocentii</i>	402 - 416
IV.	<i>Zofimi</i>	417 - 418
IV.	<i>Bonifacii I.</i>	418 - 423
XXII.	<i>Caelestini</i>	423 - 431
XLIX.	<i>Leonis I.</i>	440 - 461
XXVIII.	<i>Gelasii</i>	492 - 496
VIII.	<i>Anastasi I.</i>	496 - 498

Cum Dionysiana hac magnam partem conspirat longe iunior collectio decretalium, quae post codicem canonum ecclesiae rom. a Io. Wendelestino a. 1525. Moguntiae fol. primum editum, et Francisco Pithoeo curante Paris. 1609. 8. atque cum eiusd. notis, vna cum Miscellaneis Petri Pithoei eccl. e typographia regia 1687. fol. et tom. I. biblioth. canonicae Iustelli et Voellii p. 249. recensum, habetur. In hac praemittitur Nicolai papae, qui ab a. 858. ad 867. fuit, epistola ad archiepiscopos et episcopos per Galliam constitutos, nec non S. Ambrosii ad Siricium papam, deinde post decreta 15. Siricii, 57. Innocentii, 4. Zofimi, 4. Bonifacii I. (praemissa S. Angustini ad eum epistola) 22. Caelestini, 49. Leonis I.

VI.	Decreta <i>Hilarii</i> qui episcopus Romae fuit ab a. C.	461 ad 467
II.	<i>Simplicii</i>	467 - 483
II.	<i>Felicis</i>	483 - 492

28. Gelasii, 8. Anastasi I.

IV.	<i>Symmachi</i>	498 - 514
IV.	<i>Hormisdas</i>	514 - 523
XVII.	<i>Gregorii II.</i>	715 - 731

Dionysii studium imitatus quoque fuit *Isidorus Hispalensis* episcopus, a. C. 636. defunctus: qui non modo praeter canones in collectione Dionysii comprehensos etiam diuersa Africae concilia, tum Gallicanas et Hispanicas synodos in suam *synagoga* transtulit, sed epistolas quoque inseruit pontificum, qui post Damasum romanam cathedram tenuerunt, quam collectionem posterorum diligentia auxit his conciliis, quae habita in Hispania sunt post tempora Isidori. *Viderat* ^{pp)} [P] unum collectionis illius exemplar vir illustrissimus et excellentissimus in omni genere laudis *Antonius Augustinus*, archiepiscopus *Tarraconensis*, illud ipsum fortassis, quod etiamnum exstat in bibliotheca ecclesiae *Vrgellenfis* in provincia *Tarraconensi*, in quo epistolae romanorum pontificum nullae exstant ante *Damasi* et *Siricii* tempora.

Etiam

^{oo)} Hanc epistolam primus ex *Sirmondi* codice addidit *Christophorus Iustellus* editioni suae a. 1643. vnde habetur etiam in tomo I. bibl. canonicae *Guil. Voëlli* et *Henr. Iustelli* p. 183. vbi

haec collectio decretorum *Dionysiana* et altera ad *Gregorium II.* continuata exstat, et in concilio *Labbei* tom. I. p. 3. et *Harduini* tom. I. p. 5.

^{pp)} *Steph. Baluzius* praef. ad *Reginonem*.

Etiam Isidori Hispalensis collectionem Ambrosius Morales lib. XII histor. c. 25. visus est sibi in codice Escorialensi deprehendere: sed Nic. Antonius ⁶⁹⁾ non sine causa suspicatur, in illo potius contineri collectionem alteram longe iunioris scriptoris, qui post synodum Parisiensem a. C. 829. celebratam adhuc fuit, et epistolas antiquiorum pontificum nomine venditatas congeffit, atque *Isidorus Mercator* ⁷⁰⁾ siue *Peccator* habetur. De hac decretalium col-

⁶⁹⁾ Nic. Antonius bibliotheca veteri Hispana V. 4. §. 201. p. 271.

⁷⁰⁾ De Isidoro et canonum collectione famosa multi iam adeo copiose egerunt, ut quosdam, quos lectores adire possint, nominare iam sufficit: *Fabric.* noster in bibl. med. et inf. lat. tom. IV. pag. 191. sq. ed. Mansi, *Budeus* in Isagoge Iudata tom. II. p. 762. sqq. ubi etiam multos, ut utramque partem disputantes, profert, iis autem, qui hanc epp. pontif. spurias esse censent et fictas, accedit. — In *Gallandii* sylloge etc. huc pertinent *Constant.* in diss. cit. part. I. cap. 9. p. 122. sqq. de antiqua conciliorum et pontificiarum epistolarum collectione, apud Hispanos recepta, et de veteri canonum codice, ex eadem collectione ad eiusdem ecclesiae usum congesto; imprimis §. X. p. 141. sqq. de collectione Isidori Mercatoris; primum docet, ab utraque parte nimia aut laudatione, aut censura oppido peccare, Isidorum pontificum litteras vaeque a Clemente ad Gregorium M. ipsum collegisse, geminas, quotquot reperit, aut edidisse integras, aut suis interpolasse figmentis; adulterinas vero plures confinxisse, ut quem praeteriret apostol. sedis praesulis, cuius nulla exstarent decreta, et Isidorum, qui illa fraude ecclesiae magnum adtulisset damnum, esse impostorem. Ibid. p. 500. sqq. *Ballerinor.* longa exstat disp. de hac re; cap. 4. de collectione Hispanica; §. 1. de eius codd. Vatic. Vindobon. caesar. et aliis; §. 2. de primigenia eius collect. editione, §. 3. de tempore, (inter a. 633. et a. 638.) loco, n. in Hispaniis; et auctore, Isidoro Hispal. qui vel ipse; vel alius, eius saltem iussu eiusdem collectionem concinnasse videatur, haec autem de causa, putant *Ballerini*; accidisse, ut Pseudo-Isidorus, qui hanc collectionem in suam traduxit, usurpauerit Isidori nomen, praefationique suae titulum adfixerit *S. Isidori* nomen, eo, quod eam collectionem vel a S. Isidoro, episcopo Hispalensi; vel eius consilio digestam, fama tradiderat; §. 4. de additamentis etc. §. 5. de collectione

Hadriano-Hispanica in MS. Vaticano 1338. tum in cap. VI. copiose de collectione Isidori Mercatoris, et spuris eius collect. documentis, impostura sero detecta. In §. 4. agitur de auctore, qui perperam habeatur *Riculfo* episc. Magontinus, et de tempore eiusdem collectionis, scilicet post a. 829. et ante annum 850. aut vulgatae circa a. 845. p. 541. sq. Pseudoisidorum non fuisse Hispanum, sed Germano-Fraucum, pluribus argumentis euincitur; §. 5. p. 542. sqq. de codd. Isidorianis, sed inter se discrepantibus, ex antiquissimo autem MS. Vatic. 630. ordo et catalogus documentorum huius collectionis exhibentur, et spuria, sincera atque interpolata discernuntur; §. 6. de quibusdam codd. qui Isidorianam collectionem non omnino puram aut integram continent; cap. 7. de additionibus Isidorianae collectionis a Merlino editae Paris. 1523. Coloniae 1530. Paris. 1535. in quorum postrema sunt additiones non a Merlino insertae, sed ante ipsum a studio aliquo hinc inde collectae, quas deprehenderunt *Baller.* in cod. Vatic. MCCCXXX. et Venet. S. Marc. CLXVIII. et CLXIX. etc. — In eadem *Gallandii* sylloge tom. II. p. 2. sqq. *Caroli Blasi* amplius commentarius cum multis adnotat. (primum editus Neapoli, 1760. 4.) de collectione canonum Isidori Mercatoris; disseritur de collectionis origine et fortuna; de homine ac praecipuo collectoris proposito inquiritur; fraudes impostoris deteguntur, ex eoque ortam occasionem fingendae fabulae de Ioanna papissa iudicis solidis suadetur; unde verum eiusdem impostoris nomen etiam pateat. In cap. 2. pag. 14. de fontibus unde hausit Isidorus, suaeque monumenta formavit: in cap. 3. p. 15. sqq. *Hincmarum Remensem* opusc. 33. cap. 24. testem adducit, eiusmodi collectionem, tanquam ex Hispania in Galliam delatam publicatamque fuisse a *Riculfo*, archiepiscopo Magontino ab a. 786-814. — in cap. 6. de ipso Isidoro, quem potius *peccatorem*, quam *mercatores* cognominandum negat; p. 36. sqq. *Blondelli* sententiam, (in Pseudo-Isidoro cap. IV. et

collectione Baluzii: *) *Aequa deinde Karoli magni insertae sunt famosae illae epistolae, quae praefixae*

et V.) auctorem fuisse Gallo-Germanum, vel Germano-Francum, circ. med. saec. IX. et forsitan Benedictum Leuitam, Magontinum, Capitularium regum Francorum collectione clarum, qui maioris auctoritatis conciliandae gratia nomen Isidori Mercat. praefixerit, sub examen vocat; in eo tamen, Mercatoris collectionem non quidem ex Hispaniis Magontiam deportatam, sed hic partem, cum Blondello conuenit. In cap. tamen XVI. totus in eo est, vt demonstrat, verum auctorem esse *Ioannem Anglum*, sub quo nomine feminam medio saec. IX. sedem pontificiam tenuisse, ex veteri fabula vulgo referunt, et sub hac de Ioanna papissa narratione nihil aliud latere, nisi originem atque conditionem collectionis Pseudo-Isidori. Sed Blasii coniecturam, ingeniosam magis, quam probabilem, falsam esse ostendit *Schottus* ad Doujati praenotion. canon. tom. II. libr. III. cap. 20. §. 20. p. 54. sq. vbi quoque p. 51. sqq. Blondelli argumenta paullo vberius retulit examinauitque, reiecitque ea, quae *Iust. Haun. Boshmerus* in praef. tom. II. corp. iur. canon. §. IX. pro Hispana eius collect. origine aduersus Blondellum dixit. *Doujat.* autem ibid. p. 38. sqq. cap. 19. de Isidoro Hispalensi eiusque vera, quam putabat, collectione egit: sed numquam ad nostram perueniret aetatem, et qualis ea sit, vix definiri posse, iudicat *Schottus* in nota, p. 42. et obseruat, genuinam Isidori Hispal. collectionem, siue potius indicem vel epitomen canonum atque epistolarum decretalium, in X. libros certosque titulos secundum materiarum ordinem digestam, publicare sibi visum esse *Caietanum Cennium* de antiquitate ecclesiae Hispan. tom. I. Romae, 1741. 4. sed contraxisse *Domis. Lopez Barreyram* in histor. exercitatione de antiquo canonum codice ecclesiae Hispanae, duas in partes diuisa, quarum altera S. Isidoro Hispalensi codex perperam tributus refellitur; altera antiquus iste codex ostenditur, Romae, 1758. 4. — In cap. XX. p. 47. sqq. *Doujat.* copiose disserit de IV. integrorum canonum latina collectione, secundum tempora concilioꝝ ac decretalium, sub titulo *Isidori Mercatoris*, de *Riculfo L. Richolpho*, archiep. Moguntino, ab a. 787-814. istius collectionis auctore vel propagatore, de fide eius valde suspecta. — Praeterea de col-

lectione Pseudo-Isidori eiusque fraude egerunt *Io. Laur. Mosheimus* in institut. hist. eccles. — libr. IV. Helmstad. 1755. 4. p. 328. sq. *Bern. van Espon* in diss. in Opp. tom. VII. pag. 192. sqq. quam ex eius Opp. recudendam curauit *Ios. Valent. Eybelius*, in collect. select. lucubrati. iurisperit. ecclesiast. illustrant. distributione II. Viennae 1774. 8., praesertim *Spittler.* in Geschichte des kanon. Rechts p. 191. vsque ad p. 284. historiam Isidori et Pseudo-Isidori persequitur; §. 56. p. 204. sqq. collectionem canon. istorum describit, summamque canonum synodal. et decretorum praesulum quorundam roman. et additiones indicat, §. 60. p. 222. sqq. post *Balleriuos* recenset cod. Vatican. CCCLX. antiquissimum optimumque Pseudo-Isidori, denique de tempore, patriaque auctoris collectionis agit, docetque istum fuisse impostorem: p. 244. sqq. memorat *Febronii. (Hontheimi)* in Opere de statu eccl. et legitima potestate papae, (vbi de damno, quod supposita Isidori decretalia adulerunt, multa praecclare protulit,) ed. Bullion. a. 1765. tom. I. 4. p. 649. prolatam suspicionem, falsa ista decretalia haud multo post a. 744. Romae esse composita quam tamen infirmam esse docet p. 256. not. et *Grandier.* opinionem in histor. episcopat. Argentorat. ista recepta fuisse temporibus episcopi *Rachionis*, ab a. 783-815. sedem tenentis examinat; add. p. 256. contra p. 246. sqq. ostendit, Pseudo-Isidorum ante ann. 829. haud facile posse collocari. Add. eiusd. obseruat. in hist. eccles. pag. 196. ed. I. *Spittler.* autem, postquam in Geschichte etc. p. 235. sq. ostendit, *capitula Angilramni.* (in *Harzhemii* coll. concilioꝝ. tom. I. p. 249. sq. et in aliis quibusdam collection. concilioꝝ.) esse spuria, forsitan opus impostoris ipsius Pseudo-Isidori, atque dubia videri *capitula Remedii episcopi* (in *Goldasti* Scriptt. rerum Alem. tom. II. part. II. [p. 119-133. inscripta: Alamannicae ecclesiae veteris canones, ex pontificum epistolis excerpti a *Remedio Curienfi episcopo* iussu Karoli M. regis Francorum et Alamanorum,) quae collectio canonum non nisi sit collectio excerptorum ex Pseudo-Isidoro, a Clemente vsque ad Urbanum aliaque, de aetate Pseudo-Isidori constituenda, quae dubia falsaue essent, adtulit et examinavit; pag. 246. sqq. demonstrat, Pseudo-Isidori aetatem haud

priscis pontificibus tribuuntur, quas vero Riculfus archiepiscopus Moguntinus a bono illo Mercato-

haud superare a. 829. falsa Decretalia primum certoque excitari in epistola Caroli Calui ad episc., a. 857. Carisiaci (Chierfy) congregatos, (Mansi coll. concil. tom. XV. col. 127. sq.) illa igitur Decretalia antea iam fuisse conflata cognitaque, *Benedictum diaconum*, Mogunt. quum circa 845. tres libros supplementorum ad *Ansegisi* collectionem Capitularium edidisset, nondum nominasse falsa Decretalia, sed dedisse excerpta, neque tamen, vnde sumpta essent, significasse; *Hincmarum* autem, (de quo. v. *Du Pin* in Bibl. des auteurs ecclesiast. tom. VII. chap. 2-6.) in Opusc. cap. 24. scribentem, Riculfum, episcopum Moguntinum, librum epistolarum ab Isidoro collectarum et ex Hispania allatum obtinuisse ac vulgasse, et, (vt ait,) istas regiones ex illo fecisse repleri, errasse; contra ea Diaconum Benedictum illis decretalibus frequenter vsuum, diserte scripsisse, se collegisse, „ quae, (vt inquit in *Baluzii* Capitul. tom. I. p. 802.) in diuersis locis et in diuersis schedulis sicut in diuersis synodis et placitis generalibus edita erant, sparsim inuenimus, et maxime in sanctae Mogontiacensis metropolis serinio a Riculfo, eiusdem S. sedis metropolitanae episcopo recondita et demum ab Autcaro secundo eius successore consanguineo inuenta reperimus.“ Ex his aliisque argumentis concludit vberiusque suspicionem suam ornare studuit, *Spittler* p. 252. Diaconum Benedictum qui primum falsas istas merces vendidisset, nisi ipsum illarum auctorem, saltem impostoris socium fuisse. Ibid. p. 262. dubitat, Benedictum reperisse illa in serinio ecclesiae, a Riculfo recondita. Conf. quoque *Ballerin*. frat. de collect. etc. part. III. §. IV. de auctore et tempore collectionis p. 539. sqq. in Gallandii sylloge. Enimuero *Spittleri* sententiam oppugnauit *D. Franc. Ant. Dürr*, Prof. Mogunt. in dissertat. iuris ecclesiast. de Suffraganeis seu Vicariis generalibus in Pontificalibus episcoporum Germaniae, *von den Weikbischöfen*, Moguntiae 1782. 4. p. 4. sqq. In nota longa euincere studuit, falli *Spittlerum*, quod infegerrimum virum, Benedictum Leuitam in Pseudo Isidorum transformare velit; Benedictum Leuitam ecclesiae Mogunt. circa a. 845. diaconum nihil praestitisse,

Vol. XII.

quam quod bona fide tres alios libros ex diuersis locis et schedis, maxime autem ex seriniis ecclesiae Metropol. Mog. collectos, Capitularibus Caroli M. et Ludouicii Pii ab *Ansegiso*, abbate, colligi coeptis addiderit; ceterum nec minimum concludens argumentum, quod vel a longe, (vt scribit *Dürr*.) Benedictum Leuitam fuisse Pseudo-Isidorum comprobaret, pro audaci sua coniectura produxisse *Spittlerum*. Repetit igitur argumenta *Spittleri*, et singula copiose refellit, demonstrando, Benedictum Leuitam, quod primum fuerit collectione Pseudo-Isidoriana vsus, nec impostorem dici posse, nec impostoris socium; saepissime enim viros arte critica, tunc temporis nondum exulta, destitutos, bona fide habere diplomata, per se falsa, pro genuinis, pietatem et integritatem Benedicti, ex prooemio eius collectionis Capitularium, et exitu totius operis, (in *Georgisch* corp. iuris german. p. 1399. et 1792.) cognitam, non cadere in iniquissimum falsarium, illumque candide fontem, ex quo suam collectionem hausit, indicasse, nec sciuisse, collecta ab Isidoro fuisse spuria, nec Isidorianam collectionem vquam citasse, et post alia, contra *Spittlerum* dicta, rem ita potius esse capiendam adfirmat: „ *Richolfus*, archiepiscop. Mogunt. referente *Hincmaro* Rhem. fuit sedulus collector constitutionum ecclesiast. et Capitularium regum Francorum; sollicitiam huius archiepiscopi et bonam fidem sefellit insignis impostor, qui ipsi transmisit collectionem Isidorianam: ne autem detegeretur falsarius, et imposturae locus esset, dictum fuit opus ex Hispania prouenisse: bona fide haec credidit *Richolfus*, et nihil falsi suspicatus deposuit non solum hoc palladium in seriniis ecclesiae metropol. Mog. sed et multis aliis Galliae episcopis huius operis beneuole communicauit; opere hoc in seriniis eccles. Mog. a *Richolfo* recondito vsus fuit pariter bona fide *Benedictus* Leuita in compilandis suis Capitularium libris, hisque excerpta ex epistolis pontificum in Isidoriana collectione occurrentibus, quin tamen nomina pontificum allegauerit, inseruit.“ Hactenus *Dürr*, qui addit, antiquiss. illum codicem Capitularium regum Francor. Moguntinis esse sur-

X

catore Hispano, (Blondellus Germano - Francum malit,) comparatas in hunc terrarum orbem primus detulit. Disputatum valde est illo saeculo de auctoritate istarum epistolarum, Gallicanis episcopis litem aduersus eas mouentibus, quod intelligerent, illas antiquis regulis esse contrarias. Vicit tamen fortuna populi Romani. Itaque nihil frequentius post illa tempora insonuit in auribus Christianorum, quam istarum epistolarum auctoritas et mentio, ita ut, qui deinceps collectiones canonum et decretorum composuerunt, etiam istis epistolis vsi sint tamquam bonis mercibus, quamuis non omnes. Rhabanus enim, tamen etsi abbas Fuldenfis esset in dioecesi Moguntina, licet Moguntinus et ipse archiepiscopus fuerit post Otgarium, adeoque Riculfi (a. 814. defuncti) successor, epistolis illis non utebatur, ut recte obseruatum est ab Antonio Augustino. Ab hac, quam habemus Isidori Mercatoris collectione, quam noua Petri Constantii*) cura recensitam breui in secundo tomo epistolarum pontificum habebimus, haud diuer-

surreptum, et dici, modo in bibliotheca Gothana *) adseruari, alias, si suppeteret adhuc, forsitan se potuisse ampliore luce accensa, umbras propellere; et suspicatur maiorem lucem in hisce tenebris dispellendis, quam primum *Chiniac*, cui multa Moguntia communicauit, in noua sua editione Capitularium, a Baluzio antea editorum, plurima adhuc inedita, Capitularia successiue publicauerit. De Benedicto Leuita, non de cod. cit. pauca scripsit *Christ. Schlegel* in epist. de eod. Willigisano, addita Cypriani cat. codd. MSS. bibl. Gothanae, pag. 16. sq. ipse autem cod. nunc LIV. Goth. in catal. a Cypriano pag. 13. recensentur 1) capitula regum Francor. ab Ansegiso collecta, 2) Capitularium libelli tres posteriores a *Benedicto Leuita* collecti, cum praefat. et versibus, quos suae edit. Baluzius praefixit, apud quem liber VII. habet 478. capitula; in cod. autem leguntur 511. etc. — De collect. ista decretalium Pseudo-Isidoriana, eius auctore et aetate, eamque esse supposititiam, variorum VV. DD. opiniones collegit, examinavit, et, cur fides illi sit abneganda, copiose demonstravit *Io. Matthei Schroeckh* in: *Christliche Kirchengeschichte*, tom. XXII. period. III. libr. I. sect. IV. p. 7 - 35. Add. *Mastricht.* histor. iuris ecclies. nr. 91. et 220. sqq. ac *Baluzii* praefat. ad *Ant. Augustinum* de emendat. Gratiani, p. 204. sqq. in Gallandii sylloge, tom. II. *Pertsch.* in: *Hist. des kanon. Rechts* p. 130. et p. 159. qui plerasque variarum de huius collect. auctore sententiarum in compendio exhibet: *Fuchs* in: *Biblioth. der Kirchengäter*, tom. I. p. 235. sq. *Hark.*

*) Vbi hodie exstat: v. *Fenzl'sii* colloq. a. 1690. p. 312. et *Cypriani* l. c. p. 17. not.

ss) Baluzius ibid.

tt) Primus tantum tomus, quantum constat, ex prelo exiit, quamquam secundum et tertium tomum prelo fere paratum, ceteraque saltem inchoata ac descripta in reliquisse dicitur: v. *Histoire litteraire de la Congregation de Saint-Maur.* Bruz. 1770. 4. Operis vero inscriptio haec est: *Epistolae romanorum pontificum*, et quae ad eos scriptae sunt, a Clemente I. vsque ad Innocentium III. quotquot reperiri potuerunt, seu nouae, seu diuersis in locis sparsim editae, adiunctis fragmentis, spuris segregatis, in vnum secundum ordinem temporum collectae, ad veterum codd. fidem recognitae et emendatae, praecius admonitionibus, vbi opus fuit, notis criticis et dissertat. quae historiam, dogmata, disciplinam explicant, illustratae. Studio et labore *Domni-Petri Constantii*, presbyteri et monachi ord. S. Benedicti e congregatione S. Mauri. tom. I. ab anno Christi 67. ad an. 440. Paris. apud Ludou. Dionys. Delatour, Anton. Urban. Coustelier et Petr. Simon 1721. fol. max. Hanc edit. ipse *Fabric.* infra in fine huius vol. p. 760. sqq. vet. ed. vberius recensuerat, quam vt omnia huic notae commode inseri possent. Quare paullo post inuicem illam *Fabr.* notitiam. Id autem opus, mutationibus quibusdam factis, coepit curare recudendum, nec vero absoluit *Schoene-mann*: duplicem autem praefixit inscriptionem, alteram generalem: *Pontificum romanor. a S. Clemente I. vsque ad S. Leonem M. epistolae geminae, et quae ad eas scriptae sunt*, quotquot haecenus reperiri potuerunt: duobus voll. comprehensae. Ex recensione et cum notis *Petri Constantii* et fratrum *Ballerinorum*. Curauit *Carol.*

diuersa est, quam *Hincmarus* Rhemensis memorans tom. II. opp. p. 793. ait, Isidorum Hispanensem episcopum collegisse *epistolas romanae sedis episcoporum a S. Clemente usque ad beatum Gregorium*, licet cum illa *Isidori Mercatoris* farragine habeantur superadditae epistolae etiam paparum iuniorum, ut Papae Deusdedit, qui sedem romanam tenuit ab a. C. 616. ad 649. et Agathonis et Gregorii secundi tertiique, nec non Zachariae et denique Hadriani, qui fuit ab a. 772. ad 795. Ut vero distinctius illa Isidori collectio cognoscatur, en tibi indicem epistolarum pontificum, quas certissimis criticis censuris subiecit David Blondellus, et euidentiibus de *voies* ac suppositione argumentis conuictas dedit in *Pseudo-Isidoro suo*, siue *Turriano vapulante*, Geneuae 1628. 4. ^{us})

[P]P. I. V.	epistolae <i>Clementis</i> ,	qui traditur fuisse episcopus Romae a. C. 67 ad 76
101. III.	<i>Anacleti</i>	84 - 92
147. II.	<i>Euaristi</i>	95 - 108
159. III.	<i>Alexandri</i>	108 - 117
177. II.	<i>Sixti I.</i>	117 - 127
183. I.	<i>Telesphori</i>	127 - 138
189. II.	<i>Hygini</i>	138 - 150
194. IV.	<i>Pii I.</i>	150 - 153
201. I.	<i>Aniceti</i>	153 - 154
205. II.	<i>Soteris</i>	162 - 171
209. I.	<i>Eleutherii</i>	171 - 185
215. IV.	<i>Victoris</i>	186 - 196
235. II.	<i>Zephyrini</i>	198 - 217
252. II.	<i>Callisti</i>	217 - 222

X 2

Pag. 265.

Carol. Traugott Gottlob Schoenemann, et alteram specialem: *Epistolarum Pontificum romanorum a S. Clemente I. usque ad S. Leonem, Tomus I.* continens epistolas a S. Clemente I. usque ad S. Xystum III. ex recensione *Petri Constantii*, cum eiusdem admonitionibus et selecta annotatione. Curauit, aliorumque nonnullas et suas animaduersiones addidit *C. T. G. Schoenemann*. Gottingae 1796. 8. Auxit quidem Schoenemann numerum epistolarum pontif. insertis nonnullis, quibus Constant aut omnino carebat, aut quae alio loco proposuerat; sed reuocavit plura, quae ipse in praef. indicat, alii tamen desiderabunt: 1) *adpendicem, adulterina scripta vel gesta, Pontificibus in hoc tomo recensitis false adtributa complexum*; 2) subiectas singulorum pontificum epistolas *Notitias epistolarum deperditarum, quae ad eos adtinent*; 3) *chronologicas disquisitiones*, praesertim de tempore, quo vixerunt pontifices rom. substituit tamen earum loco bre-

uem notitiam; 4) *duas Constantii diff. de auctoritate rom. pontificis et de antiquis canonum collectionibus*, quas Gallandus in *Sylloge* saepe citata recudi fecit. Praeterea Coust. criticas aliasque obseruatt. valde contraxit, et paucas Baluzii, Vallarsii, Merendae, Gallandii suasque adpersit. Alterum tomm, qui contineret Leonis epistolas ex recensione *Ballerin*, morte absumptus, edere non potuit. *Harl.*

^{us}) Conf. *Spittler*. Geschichte etc. p. 224. sqq. — In bibl. Pistoriensi exstat cod. membr. *Liber Isidori continens sententias canonum*, ac, (viti ait *Franc. Anton. Zacharia* in bibl. Pistoriensi, Augustae Taurina. 1752. fol. pag. 17.) supposititias illas decretales, quas *Fleury* in sua eccl. historia, ceu disciplinae ecclesasticae pestem execratur, *zelo* (viti addit *Zac.*) haud satis *secundum scientiam*, vt docti viri [similes n. *Zachar.*] demonstrarunt. *Harl.*

Pag. 265.	I. epistola <i>Vrbani</i> , qui traditur fuisse episcopus Romae a. C.	222 ad 231
271.	II. epistolae <i>Pontiani</i>	231 - 235
278.	L. <i>Anterij</i>	235 - 236
286.	III. <i>Fabiani</i>	236 - 250
308.	V. <i>Cornelii</i>	251 - 252
321.	I. <i>Lucii</i>	252 - 255
329.	II. <i>Stephani</i>	255 - 257
342.	II. <i>Sixti II.</i>	257 - 258
349.	II. <i>Dionysii</i>	259 - 269
353.	III. <i>Felicis</i>	270 - 274
365.	II. <i>Eustychiani</i>	275 - 283
377.	I. <i>Caii</i>	283 - 296
385.	II. <i>Marcellini</i>	296 - 304
393.	II. <i>Marcelli</i>	308 - 310
403.	III. <i>Eusebii</i>	310. April. ad Sept.
422.	I. <i>Melchiadis</i>	310 - 314
Decretum et epistola synodi Nicaenae ad Siluestrum pag. 439.		
Pag. 434.	Responsio <i>Siluestri</i> , qui episcopus romanus fuit ab a. C.	314 ad 335
436.	Aegyptiorum ad Marcum.	
438.	Responsio <i>Marci</i> .	336. Ianuar. ad Octobr.
[P] 443.	Epistolae II. <i>Iulii</i> , qui episc. Romae fuit ab a. C.	337 - 352
452.	Orientalium ad Iulium.	
477.	485. Epistola XII. et XIII. <i>Liberii</i>	352 - 366
482.	Athanasii et Aegyptiorum episcoporum ad Liberium de oppressionibus Arianorum.	
488.	<i>Liberii</i> ad fratres presbyteros et coepiscopos orientales.	
490.	Aegyptiorum ad Felicem II.	
499.	Epistolae duae <i>Felicis II.</i>	352 - 358
515.	549. Epistolae duae <i>Damasi</i> ad Hieronymum.	
516.	547. Hieronymi totidem ad Damasum.	366 - 384
518.	Africani concilii ad Damasum.	
520.	Damasi epistola IV. ad Afros, V. ad chorepiscopos, VII. ad episcopos Italiae, VIII. ad Aurelium episcopum Carthaginensem.	
544.	549. Aurelii episcopi epistolae duae, vna ad Damasum, et altera ad Donatianum.	
550.	Blondellus contendit <i>Siricii</i> (qui ab a. 385. ad 398. romanae ecclesiae praefuit) epistolam quartam ad Afros illi esse suppositam, quoniam tota propemodum ad verbum descripta est ex epistola <i>Innocentii I.</i> (qui ab a. 402. ad 416. fuit) epistola secunda ad Victricium episcopum Rothomagensem.	
557.	Epistolae duae <i>Anastasi.</i>	398 - 401
562.	<i>Innocentii I.</i> epistolas licet suspectas Erasmo, tamen genuinas esse disputat Blondellus praeter illam ad Iulianum, nobilem feminam, et trigessimam ad Arcadium.	

Pag. 563. Epistola tertia ad orientales, <i>Sixti III.</i>	432 ad 440
567. Epistola LXXXVIII. et XCVI. <i>Leonis I.</i>	440 - 461
569. Epistola III. IV. et VIII. <i>Symmacho</i> , (qui ab a. 498. ad 514. episcopatum rom. gessit) praeter rem tributas, <i>Ennodii</i> esse <i>Blondellus</i> annotat.	
570. Epistolae duae <i>Ioannis I.</i>	523 - 526
578. totidem <i>Felicitis IV.</i>	526 - 530
589. ad Eulalium Alexandrinum, epistola <i>Bonifacii II.</i>	530 - 532
593. Eulalii exemplar precum et Iulianiani principis.	
596. Epistola <i>Ioannis II.</i>	532 - 535
598. Epistola quinta <i>Agapeti</i>	535 - 536
[P] 603. 606. duae epistolae <i>Siluerii</i> , qui papa fuit ab a. C.	536 - 537
605. Amatoris episcopi ad Siluerium,	
609. Epistola <i>Pelagii I.</i>	556 - 561
613. Epistola <i>Ioannis III.</i>	561 - 574
619. Epistola <i>Benedicti I.</i>	575 - 579
623. Epistola I. II. VIII. et IX. <i>Pelagii II.</i>	579 - 590
647. Priuilegium, Medardi monasterio a <i>Gregorio M.</i> si Diis placet, collatum.	
664. <i>Felicitis</i> Siciliae episcopi ad Gregorium	590 - 602
668. <i>Gregorii</i> lib. XII. epist. 32. ad <i>Felicem</i> Messanensem episc.	
669. Epistola papae <i>Drusdedit</i>	616 - 619

Haec Isidori Mercatoris, de qua haecenus dixi, collectio^{xx)} tomis conciliorum inserta quidem fuit iam a Jac. Merlino Paris. 1524. atque deinde ab aliis: sed neququam ita distincta et separata in illis exstat, ut vel ordo eius intelligi vel, quid ab ipso sit, agnosci possit: rarissime etiam obuiaae sunt veterum pontificum ante concilium Nicaenum epistolae a *Io. Wendelsino*^{yy)} Col. an. 1525. vulgatae. Igitur operae esset pretium separatim illam edi recenserique ex fide MStorum codicum, in quibus eximius locus debetur codici Lanfranci Cantabrigiensi,^{zz)} de quo Matthaecus Larroquanus in epistola, quam Basnagius Bel-

X 3

loual-

xx) In cod. lat. bibl. Marc. Venet. CLXVIII. sunt *Isidori Mercatoris* canonum collectio, et *Capitula*, quae ex gr. et lat. canonibus etc. collecta sunt et Ingilramo Mediomatricae vrbis episcopo Romae a b. Hadriano papa tradita. In edit. Concil. Veneta tom. VIII. pag. 597. x. cat. MSS. lat. bibl. Marc. pag. 91. *Hark.*

yy) De cuius opere post haec in nota quadam plura adferam. *Hark.*

zz) De cod. Cantabrig. v. quoque *Ballerini* part. III. cap. 8. p. 564. in Gallandii Sylloge etc. sqq. Cantabrigiensi tamen codici anteferendos esse stantur illi cod. Vatic. DCXXX. Pseudo-Isi-

dori aetati subparem, aliosque Isidorianos tum antiquos tum recentiores cum exemplo Vatic. conspirantes. Tum reseruet duo codd. Vatican. MCCCXXXIII. et MCCCXXXIV. et prioris praecipuos fontes fuisse collectiones Hadrianam, additionum Dionysii et Isidorianam, et quasnam pontificum epistolas adferant, copiose demonstrat. Cod. posterior partem amplioris collectionis praefert, inchoantem a numero CXXXII. Haec autem pars totam Isidorianam collectionem exhibet a Siluerio vsque ad S. Gregorium, Hadriani capitula et excerpt. ex concilio Chalcedonensi. Plura vero addit aliunde recepta, et hic illic intermixta, quae curatius notarunt Bal-

-lori-

louallius edidit: *) L'édition que Merlin nous donna de la collection d'Isidore Mercator ou Peccator, vers le milieu du siècle passé, m'avoit toujours paru bien defectueuse, et sur tout en ce, qu'on n'y peut souvent distinguer entre ce qui est de lui, ou d'Isidore, et non pas même l'ordre dans lequel l'Auteur avoit rangé ces Decretales des Papes, lesquelles ont tout l'air d'être de son invention, aussi bien que le témoignage d'Atticus Archevêque de Constantinople touchant la manière d'écrire ces lettres qu'on appelloit formatae, et dont on ne voit point d'exemple dans toute l'antiquité avant le temps où Isidore fleurissoit. Comme je pensois frequemment à cela en visitant les Bibliothèques où il y a des Manuscrits, Mr. Laughton, Bibliothécaire de l'Université, homme de beaucoup d'érudition, et à qui je suis infiniment redevable, m'ayant parlé d'un MS. où l'on trouvoit des Decretales, me fit aussi-tôt naître la pensée que c'estoit la collection dont il s'agit. A peine l'eus je veüe, que je reconus ce que je cherchois, et avec d'autant plus de joye, que le MS. me paroissoit très-beau, et de 600. ans, comme je l'ay sù depuis avec certitude par ces paroles qui sont à la fin: Ego Lanfrancus Cantuariensis archiepiscopus [P]idato precio emi hunc librum. Car Lanfranc n'ayant esté élevé à l'Archevêché de Cantorbéry que l'an 1072. comme je l'ay lû dans une ancienne Chronique MS. qui est au Collège de la Trinité à Cambrige, il faut nécessairement que ce MS. soit du moins de l'âge dont je l'ay marqué. Après l'avoir bien regardé, enfin j'en fis la lecture toute entiere dans l'espace de neuf ou dix jours. D'abord on n'y voit point cette Préface qu'on attribüë à Isidore, non plus que la manière de convoquer les Conciles, et qui porte son nom dans toutes les éditions des Conciles, si ma mémoire ne me trompe. Le MS. commence par trois Epîtres de S. Clément, contre ce qu'on voit dans tous les exemplaires imprimez, où il y en a cinq: ce que j'ay aussi remarqué dans un MS. de l'Université de Cambrige, mais plus moderne que le nôtre. Tout le reste des Decretales differe si souvent de l'Édition de Merlin, qu'à peine en les confrontant peut-on reconnoître Isidore. Elles sont dans l'imprimé d'ordinaire du quart ou de la moitié plus amples que dans le MS. Ce qui vient sans doute de ce que ces sortes de Livres estant copiez dans des Couvens par des Moines, chacun d'eux y ajoutoit à sa fantaisie. Car je n'ay garde d'accuser Merlin, qui m'a paru d'assez bonne foy dans son édition, laquelle a sans doute esté faite sur quelques-uns de ces MS. plus récents qui ont esté gâtez par des copistes temeraires. Pour l'ordre dans lequel Merlin les a rangées, il me paroît être de luy; car dans ce MS. plus moderne dont j'ay parlé, elles ne s'accordent pas plus avec luy sur ce sujet qu'avec celui de Lanfranc. La collection des Decretales finit à celle de Gregoire le Jeune. Ensuite viennent les canons des Apôtres, et puis les Conciles, suivant l'ordre où Merlin les a rangés; mais avec cette difference, que les Capitula ou Sommaires des canons sont presque toujours tous autres que ceux de l'imprimé, et que d'ail-

leurs

lerini, et ex cod. Vatic. MCCCXXXIII. subiunxerunt Gregorii M. epistolam ad Augustinum, cuius duplex in vulgatis forma est; altera, quae legitur in edit. Opp. S. Gregorii, libr. II. ep. 64. ed. Maurinae, altera a Beda inserta est libr. L. hist. Anglor. c. 27. Tertia autem forma reperta est in cod. Vatic. qui non solum prooemium epistolae, quod in omnibus desideratur libris vulgatis, (quod tamen illi repererunt quoque in cod. Vat.

MCCCXXXIV. et in Patauino 159. canonicor. Lateranens. S. Ioannis in Viridario,) praefert; sed ipsum quoque epistolae corpus alia omnino ratione alioque ordine exhibet; nec leue esse discrimen ipsius epistolae iam memorato cod. Vat. MCCCXXXIII. mutilo tamen in fine, ostendunt Baller. Harl.

a) Histoire des Ouvrages des Savans a. 1688. Janvier p. 51.

leurs les canons, qui sont quelquefois miserablement confondus dans Merlin, et même dans le Pere Labbe, se trouvent icy dans un fort bel ordre. La lettre d'Aurelius et de Mizonius au Concile de Carthage, et qui n'est point dans Merlin, s'y trouve, mais c'est à la tête du premier Concile de Carthage, et non pas au troisieme, comme la met le Pere Labbe contre toutes les regles, puis que ce premier Concile ne s'assembla que pour confirmer les decrets de celui d'Hyppone, comme il paroît par la lettre dont j'ay parlé cy-davant. Au reste ce Concile dont Merlin ne fait nulle mention, est non seulement cité dans la lettre d'Aurelius et de Mizonius, mais aussi dans le MS. de Cambridge au 45. Can. du III. Concile de Carthage; lequel canon ne se trouve point dans Merlin, mais bien dans l'Edition du Pere Labbe, et qui est le 46. Can. en ces termes: Honoratus et Urbanus dixerunt, Et illud nobis verbo mandatum est, vt quia constitutum est [P] IN CONCILIO HYPPONENSI singulas debere prouincias, etc. Ces paroles, in concilio Hypponenſi, ne sont point dans les éditions de Paris, bien que ces termes soient fort considerables, puisqu'ils seruent de confirmation à la lettre qui je vous ay déjà citée plusieurs fois. Je n'auois jamais fait, Monsieur, si je vous rapportois toutes les autres differences qui se trouvent dans ce Manuscrit.

Epistolarum ipsarum auctoritatem et fidem, quae ante Caroli M. tempora vix euiquam auditae, et nec Gratiano ipsi omnes ita probatae fuisse videntur, multis et solidis argumentis oppugnarunt Magdeburgenses Centuria secunda capite 7. p. 109 - 116. addito testimonio Kalteilienii monachi, qui ante ducentos et quinquaginta annos inquisitorem haereticæ prauitatis egit, nec dubitauit, diserte profiteri, in epistolis hisce penitus fundare se, volentes romanam sedem omni laude dignissimam plus, quam expedit, exaltare, cum tamen omnino non videantur illorum sanctorum epistolae, consideratis contentis in iis. Aliis virorum doctorum ex ipsa romana ecclesia epistolas illas reiciendum suffragiis collectis a b. D. Gerardo in Confessione Catholica tom. I. p. 430 - 476. longe plures ab eo tempore possunt adiungi, quum nemo fere sit amplius inter eruditiores, quin epistolas illas a paparum parasitis confictas atque ipsorum tuendis vsurpationibus inter Christianos iactatas fateatur. Vide fit etiam Io. Rainoldi colloquium cum Hardto p. 813. sq. Blondellum Prolegom. ad Pseudo-Isidor. cap. vlt. b. D. Ittigii diff. de patribus apostolicis pag. 116. 119. etc. Praecipue lectu digna sunt, quae hanc in rem notauit Claudius Fleury, disertissimus Historiae ecclesiasticae scriptor, in diff. praemissa tomo decimo sexto, qua rationes exaggeratae ultra veterem morem pontificiae potestatis atque immutatae notabiliter saeculo vndecimo disciplinae ecclesiasticae inquirunt, eiusque causas in has epistolas magnam partem reiecit. Quaecumque igitur pro fide epistolis illis concilianda vel Franc. Tursianus S. I. in libris quinque aduersus Magdeburgenses pro canonibus apostolorum et epistolis decretalibus pontificum apostolicorum, Colon. 1573. 4. vel Bonaventura Maluasia Bononiensis, Franciscani ordinis theologus in Apologetico *) pro pontificum epistolis, vel cardinalis Aguirre in adparatu ad concilia Hispanica diff. IV. tom. I. p. 69. sq. disputarunt, nequaquam ita comparata sunt, vt Centuriatorum Magdeburgensium eorumque hyperaspistae hac in causa fortissimi Blondelli argumentis satisfaciant. [Add. Spittler. l. c. p. 254. sqq. 258. sqq.]

Inter

*) Nuncius veritatis Dau. Blondello missus. Rom. 1635. 8.

Inter eos, qui epistolis decretalibus pontificum post Caroli M. tempora [P] vsi sunt, vt ex illis atque ex canonibus conciliorum corpus quoddam disciplinae ecclesiasticae concinnarent, celeberrimus facile fuit *Gratianus*, qui circa a. C. 1151. scripsit. De hoc et illis dicturus sum infra, vbi latinas canonum collectiones ordine temporum persequar. Nunc V. collectiones veteres decretalium epistolarum referre iuuat, quae post Gratianum concinnatae, atque a *Car. Labbeo* Paris. 1610. fol. ad editionem Ilerdensem 1576. fol. in lucem editae cum doctis Ant. Augustini notis sunt. *) Eius potissimum verbis notitiam illarum collectionum hoc loco dare opportunum instituto meo existimaui: Primus *post Gratiani collectionem* Bernh. Circa fuit, *Papiensis praepositus*, **) *mox Fauentinus episcopus*, qui sub eisdem fere titulis, quibus *Gregoriana collectio*, qua hodie utimur, constat, *Pontificum Maximorum epistolas decretales collegit*, quarum *postremae sunt Alexandri tertii et Lucii tertii, et aliorum ad Coelestinum tertium*, cuius nullum rescriptum exstat in hoc volumine. Hanc primam compilationem *Henr. Ofsiensis, et Io. Andreae filius, et Aegidius Bellamera* adpellant, ipse *Breuiarium Extrauagantium: qui scholia scripserunt, librum primum vocant*. Sic etiam ceteras collectiones alii compilationem secundam, tertiam, quartam, quintam: alii librum secundum, tertium, quartum, quintum adpellauerunt. Idem *Bernardus* sub eisdem titulis summam scripsisse dicitur, cuius initium fuit: *Profectus discipuli, gloria magistri: item scholia, sive glossulae eidem primae collectioni adscriptas nos vidimus aliquot sive nominis scriptas, sed multo plures adscriptis nominibus Vincentii, Alani, Tancredi, Laurentii, Rogerii et aliorum. Bernardo antiquiores a Gullielmo Durante, cognomine Speculatore, et ab eius interprete Io. Andreae F. fuisse dicuntur Rufinus, Syluester, Io. Hispanus, et alter Io. Falensis, sive Fanensis, sive Fauentinus, vt alii referunt; quorum nos scripta non vidimus. Hi fortasse aut corpore canonum vsi sunt, aut Decretorum collectionibus Burchardi, Iuonis, Anselmi et Gratiani, et aliorum scriptorum.*

Papiensem Bernardum imitatus est Gilbertus, atque etiam Alanus, sed nomen his praeripuit Io. Gallensis, sive Vallensis, cuius liber secunda compilatio dicta est. Hic Volterris natus post duodecim annos a prima collectione eorundem pontificum rescripta collegit, itemque Coelestini tertii, eisdemque mox addidit scholia quaedam. Sed et Hugo Ferrariensis episcopus ab Innocentio tertio saepe relatus, et Bernardus maior Compustellanus archidiaconus huius

c) De edit. quatuor collect. v. Schott. ad Douiaci praenot. cit. II. p. 218. sq. Harl.

d) Bernh. Circa primo paullo ante an. 1190. (Boehmer. eius collect. post an. 1191. collocat,) ac postea Fauentinum, episcopum, Decretales, sive praesertim aetatis pontificum epistolas, in libros V. sub certis titulis, ordinem fere codicis sequutum, apte digestas, in vnum volumen collegisse, tradidit Douiac. quoque in Praenot. canon. tom. II. lib. IV. cap. 16. pag. 211. sqq. ed. Schotti; hic vero in not. primum laudat Iust. Hen. Boehmeri diss. de decretalium pontificum

rom. variis collect. et fortuna; praem. Corpori iur. can. tom. II. §. XII-XIV. tum ex Boehmero l. c. §. XIII. Bernh. Circae opus antecessisse, docet duas collection. Decretalium intra tempus Gratiani Decreti et Gregorianae compilationis; primam in LXV. titulos inordinate congestam, ex cod. bibl. Hasso-Casselanae vulgatum a Boehmero in Adpend. ad tom. II. Corporis citati, et alteram ab Harduino, Concil. tom. VI. part. II. p. 1694. in not. 4. laudat de collect. Circae I. Chr. Kochii, prolus. de Breuiario Extrauagantium Bern. Circae, in opusc. iuris canonici, rec. in Rieggeri bibl. iuris canon. part. I. p. 62. Harl.

huius collectionis interpretes fuerunt. Nos eorundem scholia vidimus, quorum nomina supra scripsimus, Vincentii, inquam, Tancredi, Alani, Laurentii, et aliorum, non pauca etiam sine nomine, quae eiusdem Ioannis fuisse putamus.

[P] Tertiam collectionem cooperat idem Bernardus Compustellanus ex registris Innocentii tertii, eaque aliquando Romana compilatio dicta est. Sed offensi Romani, quod usu iudiciorum minus recepta referret, ab eodem Innocentio impetrarunt, ut pontificia auctoritate aliqua collectio ederetur. Cui rei Petrus Beneventanus notarius praefectus est, anno XII. eiusdem pontificis. Tum primum publica auctoritate facta collectio iuris pontificii est: nam superiores omnes sive Decretorum, sive Decretalium collectores privata auctoritate scripserunt: et rescripta ab eis relata negari poterant, nisi ab scriniariis Romanas ecclesias comprobarentur. Fuit huius collectionis interpres, ut Io. Andreas F. refert, Paulus Hungarus: nos eadem nomina in scholiis vidimus, quas in aliis collectionibus. [Conf. Io. Christoph. Kochii comment. de Innocentii III. P. R. collectione Decretalium prima, in eius Opuscul. iur. canon. nr. II. vbi etiam de cod. bibl. acad. Gieslensi agit. Harl.]

Quartae collectioni causam praebuit concilium generale Lateranense, in quo idem pontifex capita LXXI. edidit, sed et illo quinquennii spatio post tertiam collectionem aliquot ediderat constitutiones. Ita duplex editio existat, altera canones eius tantum concilii continet, altera alias quoque constitutiones. Eius interpres Vincentius fuisse dicitur: ego Ioannem, et Iacobum, et Robertum sive Rogerium legi.

Quinta collectio Honorii tertii constitutiones habet a Tancredo, Bononiensi archidiacono collectas, sub ipsius pont. max. nomine. Eius interpres fuit Iacobus Albanus, Faventinus episcopus, Henrici Ostiensis praeceptor. Hanc quintam collectionem, quam reperire Anton. Augustinus nusquam potuit, luci deinde dedit Innocentius Ciron, cancellarius Tolosanae academicae, Tolosae 1645. fol. Fabr. De quinque hisce compilationibus conf. etiam Douiat. Praenott. canon. tom. II. p. 212. sqq. ibique notas Schotti. Ille §. 4. p. 213. inquit in causam, cur auctor primae collectionis eam vocarit *Breuiarium Extravagantium*; pag. 219. laudat Schottus *Ios. Ant. a Rigger* diff. de V. collectione, in eius Opusc. pag. 221. Harl.

Praeter epistolas pontificum in iam memoratis obuias collectionibus, aut a Binio in *Conciliarum* tomis, atque inde ab aliis saepius vulgatas, et in tertia classe sanctionum ecclesiasticarum *Franc. Iouerij*, Valentini, Paris. 1555. fol. exhibitas: memorandae etiam epistolae pontificum quas in Annalibus suis passim referunt *Baronius*, *Bzouius*, *Raynaldus*: f) singulorum etiam nonnullae, quae separatis voluminibus prodire, vt

Leonis

e) Anno Christi 1209.

f) In opere inscripto: *Canones apostolorum, veterum conciliarum constitutiones: decreta pontificum antiquiora de primatu romanae ecclesiae:*
Vol. XII.

ex tribus vetustiss. exemplaribus transcripta omnia, quorum catalogum proxima pagina indicat, Moguntiae an. 1525. mense Aprili, fol. in aedib. Io. Schoefferi: (editore Io. Vundelstino, cuius praefatio

Leonis magni epistolae, qui episcopus rom. fuit ab a. C. 440. ad 461. saepius editae inter eius opera, atque nouissime eruditus Paschasii Quesnelli obseruationibus illustratae Paris. 1675. 4. et Lugd. 1700. fol. *Fabr.* De epistolis et decretis Leonis I. v. *Doniat.* ibique Schott.

fatio scripta est Francof. ad Moen. VI. id. Jan. 1525.) insunt epistolae pontific. decretales 1) XV. *Syricii*; 2) LVII. *Innocentii*; 3) IV. *Zofimi*; 4) IV. *Bonifacii I.* 5) XXII. *Caelestini I.* 6) XLIX. *Leonis I.* 7) VI. *Hilarii*; 8) II. *Simplicii*; 9) II. *Felicis*; 10) XXVIII. *Gelasii I.* 11) VIII. *Anastasio II.* 12) V. item VIII. *Symmachi*; 13) IV. *Hormisdas*; et 14) XVII. *Gregorii II.* — Epistolae antiquissimae ac sacris institutionibus plenae, Clementis, Anacleti et Euaristi, rom. pontif. Dionysii item Areopagitae et Ignatii Antiocheni episcopi, martyrum Christi; Clementis epist. V. Anacleti III. Euaristi II. Dionysii I. 1526. Coloniae, in 4. editore *Io. Cochlaeo*, cuius epist. nuncupatoria scripta est Mogunt. III. Cal. Iun. eiusd. anni. — Epistolae augustales antiquae, de rebus fidei generalisque concilii (Chalcedonensis) Theodosii Aug. III. Valentiniani Aug. I. Martiani Aug. I. item Gallae Placidiae Aug. II. Aeliae Pulcheriae Aug. II. Licinae Eudoxiae Aug. I. Valentiniani et Marciani Augg. Epp. VII. Leonis papae epp. ad diuersos VII. Hilarii diaconi ecc. ro. epistola I. ad Pulcheriam. Conclusio concilii Chalcedonensis per episcopos DC. et XXX. edictum imperiale pro eiusdem concilii confirmatione. Colon. 1526. 4. *Io. Cochlaeus* edidit et epist. nuncupatoriam scripsit Spirae V. Kal. Iul. eiusd. anni. — Epistolae decretales veterum pontificum romanor. longe ante Nicenum concilium promulgatae, a scis martyribus Christi, saeuiente adhuc imperatorum persecutione. Fabiani epp. III. Cornelii epp. II. Stephani I. epp. II. Sixti II. epp. II. sine l. et a. 4. *Ivan.* autem *Vuendelstinus*, qui illas epp. ex cod. Bern. Gesecken, cauonici, vetusto conciliorum et decretorum exscripsit, epistolam nuncupat. exarauit Francofurt. IV. id. April. a. 1526. — Epistola moderni papae, Alexandri VII. ad vener. fratres, patriarchas, episcopos, clerum, religiosos viros et omnes Christi fideles ecclesiae catholicae, (data d. 20. Sept. MDCLV.) nunc recusa. In fine: Romae ex typographia reu. Camerae apostol. M. DC. LV. 4. 1. plag. — *Ballerin.* fratres libr. IV. de ant. collect. etc. part. IV. cap. 14. in Gallandii sylloge I. pag. 652. sqq. ex

collectione cardinalis *Deusdedit* in MSt. Vatic. 3833. ediderunt fragmenta epistolarum Gelasii I. Pelagii II. duas epistolas Honorii I. ac Gregorii, et adnotant p. 656. duo fragmun. ex epistolis Ioannis VIII. pontificis ad Angelbertam imperatricem et Ludouicum imperatorem, litterasque eiusdem pontificis ad Annonem, episc. Frisingensem, ex MS. Colbertino 2576. vulgatas esse a *Baluzio* lib. V. miscellaneor. p. 489. et 490. — *Assmann.* in bibl. iuris etc. I. p. 306. sqq. 320. quadam in caussa Photiana edidit pontificum epp. atque illustrauit. — *Spittler* l. c. p. 241. sq. epistolas duas Gregorii IV. a. 835. (in Mansi concil. tom. XIV. col. 513 sqq. et 519.) adducit, at supposititias esse iudicat, ac de posteriore dissentit ab Horixii sententia, in Concord. nat. germ. illustr. tom. II. p. 156. sq. lata. — *Venetis* in bibl. S. Marc. cod. lat. CLXIX. conciliorum, epistolarum, decretorum pontificalium collectio, a Sixto III. ad Eugenium. Longum praecipuarum rerum catalogum dedit confector catal. MSS. latin. illius bibliothecae, p. 91. sqq. — ib. p. 95. in codd. CLXXI. seq. Epp. 243. diuersorum pontific. et imperat. — *Vindobonae* in bibl. caesar. codd. Decretalia Gregorii IX. et Bonifacii VIII. cum glossis Bernardi Pauenf. — Decret. Gratiani et collectio canonum Burcardi Wormat. v. *Lambec. I.* p. 772. B. — Ibid. in cod. LXXVII. nr. 4. Cyrilli epist. ad Coelestinum I. et Coelestini, pontificis rom. epistolae. v. *Lambec. III.* p. 382. sq. Kollar. et *Lambec.* citat Concilior. generalium edit. gr. latin. Vaticanam, a. 1608. fol. tom. I. p. 270. et 273-290. — In eodem cod. LXXVII. nr. 56. (nr. autem 57. concilii Chalcedonensis relatio ad Marcianum imp. de hac Leonis epistola;) et in cod. XLV. nr. 34. Leonis I. papae epistola dogmatica ad Flavianum archiepisc. f. patriarcham CPolit. contra Eutychem haeresiar. cham, et nr. 59. cod. LXXVII. Leonis I. pontif. romani epistola ad Leonem I. imp. v. *Lambec. III.* p. 395. sqq. (vbi citatur a *Lambec.* Concil. generalium edit. gr. lat. Vatic. tom. II. p. 204.) et vol. VIII. p. 923. sq. vbi prouocatur ad edit. Concilior. Paris. Labbeanae tom. IV. col. 343. sqq. et 358. *Harl.*

Schott. in Praenott. can. tom. I. p. 464. sqq. 611. etc. (idem ib. p. 399. sq. explicat vim voc. *Decretales*, et Schott citat in nota 3. *Phil. Bonamici* Tract. de claris epistolar. pontificiarum scriptor. Romae 1753. 8. et cap. XXII. libri II. p. 401. sqq. vsque ad cap. XLIII. recenset pontif. rom. eorumque epistolas et decreta.) Tum de epistolis CLXXIII. Leonis I. huiusque vita fusius disputavit *Schoenemann* in bibl. histor. litterar. patrum latin. tom. II. p. 861. sqq. in primis p. 873. sqq. p. 880. sqq. de epistolar. edd. (quas omnes commemorare non vacat,) p. 888. sqq. de ed. Quesnelli p. 920. sqq. et p. 927. sq. cui additae sunt edd. recentiores: Lutetiae Paris, 1677. 4. *Leonis* papae epistolae quaedam et aliorum ad eundem, antehac fere omnes ineditae, e cod. MSt. regio depropterea a *Io. Bapt. Cotelero*, in Monumentis ecclesiae graecae, tom. I. p. 50-65. — Romae typis Michaelis ad Ripam, *S. Leonis* epistolae decretales, in Collect. ampliff. Bullarum pontific. rom. ed. *Carolo Coquelmes*, tom. I. p. 25-27. — Venetiis ap. Augustin. Saioli: *S. Leonis* Opp. omnia, ad MSS. codd. fidem emendata. Acced. opera *Maximi* Taurinensis, 1741. fol. Est reuera repetitio ed. Quesnell. — Venet. ap. Andr. Poletti, (hoc eodem curiante,) *S. Leonis* Opp. — acced. codex canonum ecclesiae rom. — et sermones et homiliae *S. Maximi*, episcopi Taurenensis tom. II. 1748. fol. Est expurgata seu mutilata Quesnelli editio. — Romae ap. Ioseph. Collini, *Leonis* M. opp. omnia, ad MSS. codd. emendata, nouis monumentis aucta, notis et obseruat. adornata studio *F. Petri Thom. Cacciari*, II. tom. 1753-55. fol. Praeter alia quatuor epp. plane nouas adiecit superioribus: in Quesnellum saepe stringit gladium. — Locupletissima tamen optimaque editio prodijt Venetiis ap. Simon. Occhi: *S. Leonis* opp. post Paschasii Quesnelli recensionem ad complures et praestantissimos MSS. codd. ab illo non consultos exacta, emendata, et ineditis aucta: praefationibus, adnotationibus et admonitionibus illustrata. Adduntur etiam quaecunque in Quesnelliana edit. inueniuntur, eaque ad crisin reuocantur: curantibus *Petro* et *Hieronymo* fratribus *Balleriniis*, presbyteris Veronensibus. 1755-57. III. tom. fol. tom. I. continet Sermones et Epistolas cum suis adpendicibus: tom. II. subiiciuntur diff. XI. Quesnellii in Leonis opp. eiusque notae in Epistolas, criticis obs. adpositis: tom. III. exhibet vetustiss. codicem canonum ecclesiasticorum et constitutionum sedis apostolicae, cum Quesnelli dissertat. in eundem, ad critice reuocatis; praemittitur tractatus de antiquis tum editis tum ineditis collectionibus et collectoribus ad Gratianum vsque, (a Gallandio in fyllogen etc. saepius laudatam receptus.) Hanc edit. copiose recensuit atque praedicauit et quid ab illis praestitum sit in Epistolis, ostendit Schoenemann p. 947. sqq. p. 950. Additae sunt huic editioni tres nouae Leonis epp. ex cod. Ratisbonensi, vna graeca Anatolii CPol. episcopi; item epp. aliquot graecae interpretationis antiquae ex cod. Vatic. tum ex cod. Veneto *S. Marci* integra actio concilii Chalcedon. in gratiam epistolae XCIII. Leonis habita, et alia actio eiusd. concilii in causa Domni Antiocheni ex cod. Vatic. et alia. — Idem Schoenem. p. 961. sqq. multus est de codd. MSS. in quibus Leonis Sermones et epp. aliaque adseruantur. Conf. etiam illius editionis *Ballerin.* recensionem in *Io. Aug. Ernesti* bibliotheca theolog. germanice scripta, tom. IV. fasc. 7. a. 1763. p. 549-614. — *Leonis* vita, epistolae et decreta in *Io. Dominici Mansi* noua et ampliff. conciliorum collect. tom. V. col. 1203-1430. tom. VI. col. 1-432. (v. *Schoenemann* p. 956. sqq.) — *Leonis* epistola contra Eutychen de vera incarnatione

Domini ad Flavianum, episc. CPolit. e recensione Ballerinorum, cum V. L. notis et admonitione historica (*Henr. Phil. Conr. Hencke.*) progr. Helmstadii 1780. 4. — *Leonis I.* epistolae XII. ad Galliae episcopos, et epistola ad Flavianum (dogmatica XXVIII.) vna ad Rauennium missa, cum notis, obseruat. et adnotatt. denno illustratae a Monachis Congregat. S. Mauri, in collect. conciliorum Galliae, tom. I. p. 442-568. — *Leonis M.* epistolae et aliorum ad Leonem; item *Hilarii II.* papae, III. epistolae, *Venet.* in bibl. D. Marc. cod. lat. CLXX. v. cat. codd. latin. illius bibl. p. 95. *Harl.*

Epistola dogmatica ad Flavianum ^{g)} CPol. episcopum, et altera ^{h)} ad Leonem imp. graece et latine vulgatae a Gerh. Vossio ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Mogunt. 1604. 4. [v. etiam in nota antec. de codd. Vindobon. *Harl.*]

Gregorii I. (papae ab a. 590. ad 604.) epistolarum libri XII. saepius inter eius opera editi, et nouissime Paris. 1705. fol. [Conf. *Douiat.* Praenott. can. tom. I. libr. II. c. 32. p. 483. sqq. — *Fabricii* nostri bibl. med. et infimae latinit. tom. III. p. 83. sqq. ed. Maufl. et *Io. Ge. Arn. Oelrichs* commentar. de scriptor. ecclesiae lat. priorum VI. saeculor. edit. *A. H. L. Heeren.* Lips. 1791. 8. p. 384. sqq. Epistola ad episc. Taurominitan. in cod. bibl. Malatest. Caesenatis. v. *Muccioli* cat. illius bibl. p. 23. *Harl.*]

[P] *Pauli I.* (papae ab a. 757. ad 767.) epistolae XXXI. in Francisci du Chesne tom. 3. scriptorum Francicorum p. 725-760.

Epistolae sedecim *Nicolai I.* qui ab a. C. 858. ad 867. pontificatum gessit, editae Romae an. 1542. fol. longe plures deinde euoluit Baronius, ac Binius in Conciliorum tomis et post eum alii, [nouissime *Coheti* in concil. collect. Veneta, tom. X. et *Mansi* in Supplement. concilior. tom. I. p. 965. et in collect. concil. ampliss. tom. XVI. *Harl.*] Add. *Alexandri III.* epistolas, a Sirmondo editas, in tomo III. huius opp. obuias. [conf. *Fabr.* Bibl. med. et inf. latin. tom. V. p. 100. sq. ed. Mansi. *Harl.*]

Syluestri II. (papae ab a. 999. ad 1003.) epistolae CLIX. cum decreto electionis editae e bibliotheca Papyrii Massoni ICTi, Parisiis 1611. 4.

Innocentii III. (papae ab a. C. 1198. ad 1216.) epistolas libris XVI. digestas, insignem rerum ecclesiasticarum et ciuiliu illa aetate cognoscendarum thesaurum vulgauit Steph. Baluzius Paris. 1682. fol. duobus voluminibus, post longe imperfectiores collectiones Guil. Sirleti Rom. 1543. Coloniensem 1576. fol. vel Pauli du May ⁱ⁾ Paris. 1625. 8. et Francisci Bosqueti Tolos. 1635. fol. *Antonii Dandini Alteserrae* commentar. in Innocentii III. Decretales. Paris. 1666. fol. *Fabr.* Add. infra in indice Conciliorum ed. Labbei etc. a. 1198.

g) Graeca versio incipit: ἀναγνώστis τῆ γράμματος τῆς ἀγάπης τῆς σῆς. [in cod. Vindob. caef. LXXVII. nr. 65. v. *Lambec.* III. p. 395. Koll. et in cod. XLV. nr. 34. v. *Lambec.* VIII. p. 923. sq. *Harl.*]

h) Graeca versio incipit: ἐπιστολή μου εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰουαννῶν διαμύσηται. [in eod. Vindob. caef. LXXVII. nr. 59. v. *Lambec.* III. p. 397. — ib. in cod. LVI.

nr. 5. v. *Lambec.* VIII. p. 1029. vbi adnotat Kollar. extare illam epist. latine in ed. Leonis opp. Veneta 1748. fol. prelo Andr. Poletti excusa, tom. I. p. 222. omissam vero esse in Mansiana collect. quoniam, scripta a. 458. non pertineat ad concil. Chalcedon. *Harl.*

i) Vide Menagiana tom. 3. p. 326. seq.

a. 1198. Inscr. edit. Baluz. haec est: *Epistolarum Innocentii III. romani pontificis libri undecim; Acced. Gesta eiusdem Innocentii* (ab initio tomi I.) *et prima collectio Decretalium composita a Rainerio diacono et monacho Pomposiano. Steph. Baluz. in unum collegit, magnam partem nunc primum edidit, reliqua emendavit.* tom. I. II. Paris. 1682. fol. In ipsa autem edit. numerantur libri sedecim. Nam in vol. primo post librum II. epistolarum sequitur p. 543. sqq. loco tertii et quarti libri prima collectio Decretalium Innocentii III. ex tribus primis regestorum eius libris composita a *Rainerio*, nunc primum in lucem edita ex vetust. cod. S. Theodoricus Remensis: tum epistolar. liber V. dein p. 687. sqq. Registrum Innocentii III. super negotio romani imperii, epistolae 194. Defunt inde libri VI. IX. nam vol. II. incipit sec. inscriptionem a libro X. epistolar. et sic numerantur libri, usque ad librum XVI. Conf. *Fabr. bibl. med. et inf. latin. tom. IV. p. 34. sqq. ed. Mansi*, ubi plures epistolar. quarumdam edit. memorantur, et *Oelrichs comm. cit. p. 256. sq. item Schroeckh hist. eccl. christian. tom. XXVII. p. 60. sq. vbi a p. 55. de decretalibus pontific. uberius disserit. Harl.* Plures eius epistolae ineditae supersunt. V. *Notices et Extraits des Mss. de la bibl. du Roi tom. II. p. 279. sqq. III. p. 617. sqq.* Plures nuper editae sunt in libro: *Diplomata, Chartae, epistolae et alia documenta ad res Francicas spectantia notis illustrant et ediderunt L. G. O. Feudrix de Brequigny et F. L. G. La Porte du Theil.* Pars altera tom. I. Innocentii III. epistolas et Gesta continens, tom. II. Innocentii epistolas anecdotas continens. Par. 1791. f. *Beck.*

Gregorii IX. (Papae ab a. 1227. ad 1241.) Decretales epistolae saepius editae separatim atque inter opera a Iacobo Pamelio illustrata Antwerp. 1572. [Plura dedit *Fabric.* in *bibl. med. et inf. lat. tom. III. p. 96. Mansi add. Schroeckh. in Hist. eccl. christ. tom. XXVII. p. 63. sqq. vbi copiose persequitur eius Decretalia. S. Gregorii papae (an huius Gregorii IX?) epp. 295. Venet. in bibl. Marc. cod. lat. LXXII. v. cat. codd. latin. bibl. Marc. p. 59. Harl.]*

Pii II. (ante Aeneae Syluii) qui papa fuit ab a. 1458. ad 1464. epistolae CCCCXXXI. ante pontificatum et in pontificatu scriptae, Norimb. 1481. et Lugd. 1497. fol. et inter opera Basileas excusa. [v. *Fabric. l. c. tom. V. p. 300.*]

Hadriani VI. (papae ab a. 1522. ad 1523.) epistolae editae Colon. 1535. Vide Ludouici de S. Carolo *bibl. pontificiam p. 107. [v. Fabric. l. c. tom. III. p. 179. sq.]*

Pii V. (pontificis max. ab a. 1566. ad 1572.) epistolarum libros quinque latine edidit Franciscus Goubau Antw. 1640. 4. post editionem Italicam Mantuanam ^{b)} 1587. 4. et latinas Coloniensem atque Romanam 1629. Constitutiones ecclesiasticae et litterae apostolicae, Lugd. 1582. Florent. 1583. Rom. 1573. [v. *Fabr. l. c. tom. V. p. 301.*]

Ab Antonio Caraffa cardinali et Antonio de Aquino publicatae epistolae a S. Clemente ad Gregorium VII. iussu Gregorii XIV. Romae 1591. fol.

Nouam locupletiores accuratiorisque epistolarum pontificum editionem a Clemente ad Innocentium III. exspectare iubemur a Petro [P] *Constant*, monacho erudito Benedictino, qui et dignas fide se iunget a commentitiis, et emendatas diligenter ad codices MSS.

Y 3

et

b) Lud. de S. Carolo *Bibl. Pontificia p. 194.* vbi existens, adnotat, plures earum collectiones in qua passim de singulorum epistolis pontificum, MStas in bibl. Vaticana adhuc delitescere testatur.

et ordine digestas chronologico illustrabit notis. Vide Ephemerides litterarias Parisienses mense Octobr. a. 1719. p. 476. sq. *Fabr.* Huius editionis iam supra ad §. VIII. mentionem fecerat Fabricius, et ego in longa nota et inscriptionem operis posui integram, et nouam *Schoenemanni* editionem indicaui. Ego vero quoniam Fabricius infra in fine huius volum. ed. vet. pag. 760. sqq. copiose recensuit *Constantii* editionem, huc commodiore loco reducendam atque inserendam duxi Fabricianam notitiam: „*Epistolae romanorum pontificum, et quae ad eos scriptae sunt: a S. Clemente I. usque Innocentium III. Studio et labore Domni Petri Constant, etc. tom. I. ab a. C. 67. ad annum 440. Paris. 1721. fol. pagg. 1280. et praefatio pagg. 150. Adpendix pagg. 123. — —* Quum recens ad nos adlatum sit primum hoc volumen operis eximii, cuius duorum posteriorum etiam tomorum propediem prelis subiiciendorum spes facta est, [sed haec euauit,] licet auctore, quod dolendum est, iam a. 1721. [P] 18. Oct. extincto, eius breuem notitiam praesenti loco subiungere volui. In amplis prolegomenis prima est de auctoritate pontificum decretaliumque epistolarum disputatio: deinde differitur de collectionibus canonum, in occidente praesertim adornatis, vbi inter alia p. 127. non diffitetur *Isidorum Mercatorem* fraude sua perniciose de ecclesia meritum esse. *Hinc, inquit, debilitati penitus fradique disciplinae nerui, perturbata episcoporum iura, sublatae iudiciorum leges, aut miserum saltem in modum afflictae, hinc discordiarum, seditionum ac litium seges immensa, quae tot saeculis ad ecclesiae dedecus, fideliumque offensionem fruticauit.* Denique auctor, quum de prioribus epistolarum pontificiarum editionibus exposuisset, quantum ipse studii in colligendis, accurate emendandis recensendisque et illustrandis genuinis, spuris vero removendis ac separandis posuerit, tradit. Post dissertationem breuem praeuiam de proximis post b. Petrum apostolum romanis episcopis *Lino,* ^{l)} *Cleto,* ^{m)} et *Clemente,* ⁿ⁾ sequuntur epistolae ipsae pontificum, singulorumque epistolis praemissae de illorum aetate et scriptis obseruationes. Familiam inde ducunt *S. Clementis* romani epistola ^{o)} vtraque ad Corinthios graece et latine cum versione. *Cotelerii* paucis mutata locis, nouisque notis *Constantii.* Eiusdem *Clementis* fragmenta ex *Cotelerio* et *Gratio* p. 46. aliaque duo *Clementi* perperam tributa in *synod. CPol. a. 891. tom. 9. Labbei* p. 1266. et *Gratiano de consecr. dist. 2. c. 30.*

Anacletum a *Cleto* perperam distingui non dubitat *Constantius* p. 50. deinde de huius nec non *Euaristi,* ^{p)} *Alexandri,* ^{q)} *Xyphi,* ^{r)} *Telesphori,* ^{s)} *Hygini,* ^{t)} *Pii,* ^{u)} et *Aniceti,* ^{v)} decretis atque epistolis differit, et nonnulla eorum sicut et posteriorum pontificum decreta ex *Burchardo, Gratiano, libro pontificali, aliisque scriptoribus* exponit. Epistolas autem decretales ab *Isidoro Mercatore* iactatas sub illorum pontificum nominibus, reicit in alterum tomum, in quo integram *Isidori* collectionem dare constituerat.

Diony-

l) Circa a. C. 67. m) 79. n) 91. o) primam *Clementis* rom. epistolam quae sola genuina habetur a veteribus, scriptam putat circa a. C. 97. p) 100. q) 109. r) 119. s) circa exitum a. 128. t) 139. u) 142. v) 157.

Dionysii Corinthiorum episcopi ad *Soterem*, ^{w)} papam epistolae fragmenta, graece et latine, ex Eusebio cum notis p. 75. Obseruatio contra auctorem Praedestinati, qui *Soterem* contra *Cataphrygas* et *Tertullianum* contra *Soterem* scripsisse falso tradidit p. 79.

Epistola Viennensis ac Lugd. ecclesiae ad *Eleutherum*, ^{x)} graece [P] et latin. ex Eusebio, et de aliis epistolis ad eum pertinentibus et decretis p. 87.

Epistolae ad *Victorem I.* ^{y)} scriptae super controuersia de paschate, a *Polycrate Ephej.* et *Irenaeo*, graece et lat. p. 95.

Fragmentum antiqui scriptoris aduersus *Artemonis* haeresin, graece et lat. de Natali poenitente ex haeresi, a papa *Zephyrino* ^{z)} in communionem admisso. p. 110.

De epistolis ac decretis, quae huic *Zephyrino*, nec non *Callisto I.* ^{aa)} *Vrbano*, ^{bb)} *Pontiano*, ^{cc)} *Antero*, ^{dd)} *Fabiano*, ^{ee)} et *Cornelio*, ^{ff)} adscribuntur.

S. *Cypriani* ad S. *Cornelium* papam epistolae IX. p. 121. et huius ad illum II. nec non *Cornelii* ad *Fabium Antioch.* fragmenta, graece et lat. pag. 146. et *Cyriani* ad *Antonianum*. pag. 159.

Notitia epistolarum non exstantium vel supposititiarum, quae ad *Cornelium* adtinent. p. 195. Dissertatio de poenitentia maiorum clericorum, quae non publica erat tribus primis faeculis. ibid.

S. *Cypriani* ad *Lucium* ^{gg)} papam epistola p. 207. et binae ad *Stephanum I.* ^{hh)} papam. p. 211. *Dionysii* Alex. ad eundem *Stephanum* epistolae fragmentum graece et lat. ex Eusebio p. 219. Notitia epistolarum non exstantium, quae ad *Stephanum* papam adtinent, p. 221. et de eius sententia circa rebaptizationem et receptionem haereticorum p. 227.

Epistolarum *Dionysii* Alex. ad *Xystum II.* ⁱⁱ⁾ et ad *Philemonem* et *Dionysium*, (qui deinde papa,) *Xysti* presbyteros, fragmenta, graece et lat. ex Eusebio p. 259.

Dionysii papae ^{jj)} epistolae aduersus *Sabellianos* fragmentum ex *Athanasio*, graece et lat. p. 274.

Fragmenta ex *Dionysii* Alex. ad *Dionysium Romanum* libris IV. quos elenchum et apologiam inscripserat, graece et lat. p. 279.

De decretis, epistolis et scriptis, quae tribuntur *Felici I.* ^{kk)} *Eutychiano*, ^{ll)} *Casio*, ^{mm)} *Marcellino*, ⁿⁿ⁾ *Marcello*, ^{oo)} *Eusebio*, ^{pp)} *Melchiadi*, ^{qq)} *Siluestro*, ^{rr)} *Marco*, ^{ss)} et *Iulio I.* ^{tt)}

Felicitis

w) 168. x) 177. y) A. C. 193. z) circa a. 202. aa) a. 219. bb) 223. cc) 230. dd) 235. ee) 236. ff) 251. gg) 252. hh) 253. ii) 257. kk) 299. ll) 269. mm) 275. nn) 283. oo) 296. pp) 308. qq) 310. rr) 311. ss) 314. tt) 336. uu) 397.

Felicis papae fragmentum epistolae ad Maximum episc. et clerum Alexandr. graece et lat. pag. 298.

[P] *S. Damasi* de Marcello papa carmen p. 311. Epigramma vetus Anonymi de Eusebio papa pag. 319.

Constantini imp. epistola ad Melchhiadem papam et Marcum, graece et lat. p. 326.

Arelatensis synodi ad Siluestrum I. a. C. 314. datae epistolae II. p. 341.

Epistola *Iulii II.* ad Eusebianos a. 342. p. 354. et *Marcelli* Ancyrani ad Iulium, graece et lat. p. 390. Synodi Sardicensis a. 347. ad Iulium ex Hilarii fragmentis p. 395. Iulii ad Alexandrinos, graece et lat. p. 399. Valentis et Vrsaci ad Iulium p. 403. graece et lat.

Liberii papae ^{vv)} epistolae XV. p. 422. in quibus et graece et lat. p. 431. dicta ad Eusebium Spadonem a. 355. et Dialogus Liberii et Constantii imp. p. 433. et Legatorum Lampsaecnae synodi a. 366. ad Liberium p. 454. et Liberii ad orientis episcopos orthodoxos p. 458. Epistolarum non extantium et supposititiarum, decretorumque notitia ac censura, p. 463.

Felicem Liberio fuisse superstitem, adeoque perperam a multis velut eius successorem inter pontifices poni notatur p. 470.

Damasi papae ^{www)} et ad eum epistolae XVIII. p. 473. cum eruditis notis et obseruationibus. Quibusdam, vbi extabat, addita graeca vetus versio. Aquileiensis concilii a. 381 habita epistola pro Damaso p. 551. Ceterorum scriptorum Damasi vel decretorum citatorum locuples notitia. p. 591.

Siricii ^{xx)} epistolae X. p. 624. et de aliis scriptis ac decretis, quae ei tribuuntur p. 699. vel perperam adscribuntur p. 709.

Anastasi ^{yy)} epistola ad Ioannem Hierosol. p. 723. cum Rufini presb. ad Anastasium apologia p. 715. Notitia epistolarum Anastasii non extantium p. 729.

Innocentii I. ^{zz)} vel ad Innocentium epistolae XLII. pag. 739. cum non extantium notitia pag. 919.

Zosimi papae ^{aa)} epistolae XV. pag. 935. Paulini diaconi libellus Zosimo oblatus pag. 963. Tractoriae Zosimi tria fragmenta p. 994.

Bonifacii I. ^{bb)} et ad eum epistolae XV. p. 1007. in quibus et imperatorum quaedam rescripta aduersus schisma et pro sedis romanae iuribus [P] p. 1027. notitia scriptorum non extantium, quae ad Bonifacium adtinent, p. 1045. et decreta illi adscripta, p. 1050.

Caele-

vv) A. C. 352. www) 366. xx) 384. yy) 388. zz) 401. aa) 417. bb) 418.

Caelestini I.^{c)} et ad eum epistolae XXV. p. 1052. quarum nonnullis addita graeca versio ex actis synodi Ephesinae, Cyrillo etc. et post epistolam XXI. ad episcopos Galliarum subiunctae superiorum sedis apostolicae episcoporum, *Innocentii I.* maxime et *Zosimi*, auctoritates de Gratia Dei, p. 1188. Notitia epistolarum Caelestini non extantium p. 1217. et decreta ei adscripta p. 1226.

Xysti III.^{d)} et ad eum epistolae X. et tres priores graece et latine, pag. 1231. Notitia reliquorum scriptorum ad Xystum attinentium, pag. 1273.

A P P E N D I X

ad Constantii epistolas pontificum, adulterina scripta complebunt.

- 1) Epistola *Clementis* Romani ad Iacobum episc. graece et lat. cum Cotelerii versione. Incipit: *Γνώριμον ἔσω σοι.*
2. 3) *Pii I.* papae epistolae duae ad Iustum Viennensem. Prior incipit: *Antequam Roma exiisset*; posterior: *Attalus epistolas martyrum portans*, p. 19.
4. 5) *Victoris I.* epistolae duae; vna ad Desiderium Viennensem, incipit: *Sicut sancta fraternitas tua*; altera ad Paracodam episc. incipit: *Collega noster Dionysius dormiens*, pag. 21.
- 6) *Eleutheri* papae rescriptum ad Lucium Britanniae regem. Incipit: *Petistis a nobis leges romanas et Caesaris vobis transmitti*, p. 23.
7. et 8) *Cornelii* papae ad Lupicinum archiepisc. Viennensem. Incipit: *Scias, frater beatissime, arcam dominicam vento persecutionis accerrime commoueri*; et altera ad Cyprianum, a Baluzio primum edita in noua Cypriani edit. incipit: *Dilectionis tuae non delectabilia*, p. 26.
- 9) Vulgatae synodi *Suessanae* seu *Sinuessanae* a. 303. de Marcellino papa gesta. Incipit: *Diocletiano et Maximiano Augustis*, p. 29.
- [P] 10) *Siluestri I.* epistola ad episcopos Galliae de formati ab episcopo Viennensi accipiendis et prouinciis septem ad eius ecclesiam pertinentibus. Incipit: *Placuit apostolicae sedi*, p. 37.
- 11) Eiusdem constitutum ad Constantinum Aug. cum actis synodi rom. CCLXXXIV. episcoporum, p. 43. Incipit: *eodem tempore quum multi nobiles gauderent.*

12) Ni.

c) A. C. 422.

d) 432.

- 12) *Nicaenae* synodi ad Syluestrum papam, incip. *quoniam omnia corroborata*; et Silvestri ad Nicaenam synodum, pag. 54. Incipit: *Gaudeo promtam vos benignitatem servare.*
- 13) Concilium praesente Constantino Aug. celebratum Romae cum CCLXXV. episcopis, canones VI. quorum primo definitiones synodi Nicaenae confirmantur, p. 55.
- 14) *Iulii* papae nomine ab *Apollinario* ad Dionysium Alex. scripta epistola graece et lat. incip. *Θαυμάζω πυνθανόμενος*, p. 62. Eiusdem epistolae vetus interpretatio ex veteris synodici capite 224. Incipit: *miror audiens quosdam*, p. 69.
- 15) Epistola eiusdem *Iulii* nomine, a Timotheo discipulo *Apollinarii* vel ab *Apollinario* ipso scripta ad Prosdocium, graece et lat. p. 73. Incipit: *τὸ Φρόνημα ἡμῶν πάντα τὴν Ἀποστολικὴν παράδοσιν.* Fragmentum ex triplici veteri versione, p. 79.
- 16) Fragmenta tria, fortasse ex aliquibus septem illarum epistolarum, quas *Iulio* papae ab *Apollinarii* aedulis adscriptas *Leontius* memorat, p. 82. Primum graece et lat. quod apud Photium cod. CCXXIX. adfertur ex *Iulii* λόγῳ τῷ περὶ ὁμοουσίας. [v. supra ad vol. VIII. p. 592. not. 1.]

Censura *Liturgias*, quam sub *Iulii* papae nomine habent *Iacobitae* siue *Monophysitae*, et Censura epistolarum iactatarum sub falsis nominibus *Cyriilli* et *Iuuenalis* Hierosolymitanorum ad *Iulium*, et *Iulii* ad *Cyrillum* de die natali domini XXV. Dec. quarum fragmenta a *Ioanne Nicaeno* *) et anonymo ἀναγκαίως διηγῆσεως scriptore †) referuntur pag. 83.

- 17) *Gesta Liberii* papae, quorum initium: *anno regni Constantini regis nepotis Constantini magni*, p. 89.
- [P] 18) *Liberii* epistola ad orientales de *Athanasio* Romam citato. Incipit: *studens patri et concordiae*, p. 95.
19. 20) *Liberii* ad *Athanasium*, et *Athanasii* ad *Liberium* contra haeresin *Apollinarii*, graece et lat. Prior incipit: *ἔστιν ἔν ἡμῶν ἡ ὁμολογία*, p. 97. altera: *ὡς Θεὸς αἰθέρατος, ἀόρατος, ἀψήλαφτος*. p. 99.
- 21) *Damasii* symbolum, cuius verum auctorem *Gregorium Pasticum* putat *Paschasius Quesnellus*. Incip. *credimus in unum Deum patrem omnipotentem, et in unum dominum nostrum Iesum Christum filium Dei, et in spiritum S. Deum non tres Deos*, p. 102.
- 22) *Innocentii I.* epistola ad *Arcadium* imp. ex *Niceph. XIII.* 34. et *Glyca*, graece et lat. p. 105. Incip. *Φωνὴ αἵματος*.

23. 24)

*) Apud *Combesii*. tom. 2. auctar. noui patrum pag. 302. †) *Coteler.* ad *Constitut. apost.* lib. 5. c. 13.

23. 24) *Arcadii* ad Innocentium, vna gr. lat. ex Glycae Annal. p. 259. Incipit: πάντες ἀνθρώποι, p. 108. altera latine ex Baronio ad a. 407. Incipit: omnino, o pontifex Dei, p. 109.
- 25) *Innocentii* ad Arcadium, qua eum soluit ab excommunicatione, gr. lat. ex Glycae p. 260. Incip. ἀπεδείξαμεν ὑμῶν, p. 109.
- 26) *Zofimi* ad Simplicium Viennensem archiep. ex Ioanne a Bosco ad calcem Bibliothecae Floriacensis. Incipit: reuelatum vobis est, p. 111.
- 27) *Gesta de Xysti purgatione*, quem Marianus quidam et Petrus feruus accusauerunt, quod consecratam Chrisogonitem stuprasset: et de *accusatione Polychronii* episcopi Hierosol. simoniae et aliorum criminum rei, edita primum a Petro Crabbe; a Constantio autem, vt cetera omnia diligenter recensita, ad codices MSS. et notis illustrata. Incipiunt: *Valentiniano et Anatolio, consulibus*, p. 117-124.

[P] *Leonis III.* (qui papa fuit ab a. 795. ad 816.) epistolas decem ad Carolum M. primus ex MSS. Academiae Iuliae edidit notisque illustravit *Hermannus Coringius*, Helmst. 1647. 4.

Epistolatum volumen, quas romani quidam pontifices miserunt ad Francorum reges, Carolum Martellum, Pipinum et Carolum M. editore *Iac. Gretsero*, S. I. Ingolstadt 1613. 4. Eidem debemus epistolas variorum pontificum ad Petrum Gnapheum, Eutyichianum, graece et latine vulgatas, Ingolstadt. 1616. 4.

Leonis IX. (papae ab a. 1049. ad 1054.) epistolae decretales ad calcem operum Leonis Magni excusae Colon. 1561. fol. apud Ioannem Birkmannum iuniorem, editore Laurentio Surio.

Epistolae decretales pontificum romanorum, tribus voluminibus in fol. editae Romae 1591.

Gregorii XIII. constitutiones ecclesiasticae, Lugd. 1582. 8.

Pii IV. et V. et Gregorii III. Florentiae 1583. 1586. 4.

Collectio bullarum et constitutionum Clementis VIII. separatim editarum ab a. 1592. ad 1603. fol. fuit in bibl. Telleriana.

Gregorii XV. (ab a. 1621. papae ad a. 1623.) constitutiones et decreta, Romae 1623. fol.

[*Ioannis* papae rom. epistola ad Photium: inc. ἀγνοῦν συμβαίνας ἡμᾶς. *Mosquae* in cod. synod. CCCXXIV. v. *Matthaei* Notit. codd. gr. Mosq. p. 212. sq. nr. 4. *Harl.*]

[*Alexandri III.* Decretales in concilio Lateranensi III. generali a. 1179. celebrato editae ex cod. bibl. Hassio-Cassellanae a *Iusto Henr. Boehmero* in Adpend. ad tom. II. corp. iur. canon. nr. II. v. *Schotti* not. 2. ad *Doniat.* Prsenott. canon. tom. II. p. 211. vbi Schott. continet, inquit, ea collectio p. priores XII. can. concilii Lateran. III. p. epistolas decretales Alexandri III. et paucas aliorum pontificum, desinitque in Vrbanus III. vnde intelligitur, eam post a. 1187. quo mortuus est Vrbanus III. compositam esse et conf. *Schroeckh* Hist. eccl. christ. tom. XXVII. p. 58. sqq. *Harl.*]

[*Clementis XI.* epistolae et Breuia selectiora, Romae 1724. fol. H. voll. cum figg. aeneis. In catal. Vrlsperger. p. 13. vocatur opus splendidum ac rarum. — Ibid. laudatur a splendore et raritate liber: *Clementis XI.* vita et res gestae, cum ipsius effigie. Urbini, 1727. fol. *Harl.*]

Bullae pontificum a Bonifacio VIII. (a. 1294-1303.) ad Paulum IV. (a. 1555-1559.) Romae apud Antonium Bladium. 1559. fol.

Collectio Bullarum a Gregorio VII. (a. 1073-1085.) ad Gregorium XIII. (a. 1572-1582.) Rom. 1589. fol.

Bullarium siue collectio constitutionum romanorum pontificum, iussu Sixti V. collectum a Gregorio VII. vsque ad Sixtum V. (qui pontificatum gessit ab a. 1585. ad 1590.) cum rubricis *Laërtii Cherubini*, Rom. 1586. fol.

Sixti V. constitutiones a Laërtio Cherubino editae Rom. 1588. fol.

Summa constitutionum pontificalium et rerum in ecclesia romana gestarum a Gregorio IX. (a. 1227-1241.) ad Sixtum V. curante *Petro Matthaso* ICto. Lugd. 1589. 4.

Bullarum, Breuium et constitutionum apostolicarum, quae in Archiuo impressoris camerae existunt, index. Rom. 1627. 12. in bibl. Barberina.

[P] Summa Bullarii per *Stephanum de Quaranta*. Venet. 1607. 4; Lugd. 1622. 4. vsque ad Paulum V.

Iac. Castellani compendium constitutionum summorum pontificum a Gregorio VII. ad Clementem VIII. (papam ab a. 1592. ad a. 1605.) Venet. 1603. 4.

Bullarium magnum *Laërtii Cherubini*. ICti romani *) a S. Leone magno (papa ab a. 440. ad 461.) ad Paulum V. (ab a. 1555. ad 1559.) Rom. 1617. fol. tribus voluminibus. Et a D. *Angelo Cherubino*, monacho Cassinensi continuatum vsque ad Urbanum VIII. (papam ab a. 1623. ad 1644.) Rom. 1638. fol. quatuor voluminibus, et Lugd. 1655. fol. additis Innocentii X. constitutionibus.

Bullarii collectanea per *Augustinum Barbosam*. Lugd. 1634. 4.

Flassii Cherubini compendium Bullarii a Laërtio Cherubino editi, Lugd. 1624. 4; Rom. 1638. fol.

Bullarii magni Cherubiniani continuatio ad Clementem X. (papam ab a. 1670. ad 1676.) per *Angelum a Lantusca* et *Io. Paulum a Roma*, *) ord. minor. tomus V. et VI. Rom. 1672. fol.

Vincens.

g) Prosper Mandosius bibl. roman. p. 192.

h) id. p. 199.

Vincentii Petras Icti, commentarius in Bullarium edi cospit Rom. 1705. fol. Tomus quartus iam lucem vidit a. 1714. *Journal des Savans* 1714. Aoust. p. 225.

Constitutiones pontificiae et romanarum congregationum decisiones ad vicarios vtriusque cleri spectantes *Io. Baptista Pittono*,ⁱ⁾ sacerdote Veneto, collectore. Venet. apud Leonardum Pittonum collectoris patrem 1714. 8.

Io. Baptista Confettius siue *Confettius* in collectione priuilegiorum sacrorum ordinum fratrum mendicantium et non mendicantium. Venet. 1607. 4.

Emanuel Rodericus in noua collectione et compilatione priuilegiorum regularium mendicantium et non mendicantium, Turnoni 1609. fol.

Bullarium Cassinense seu constitutiones pontificum, imperatorum, regum, etc. et decreta sacrae congregationis pro congregatione Cassinensi, per *Cornelium Margarinum*. Venet. 1650. fol.

Bullarium ordinis eremitarum S. Augustini a *Laurentio Empolo* collectum, Rom. 1628. fol.

[P] Bullarii Seraphici indiculus per *Petrum de Alua*. Rom. 1655. 4.

Archiuum bullarum, decretorum, etc. fratrum et sororum tertii ordinis S. Francisci per *Franciscum Bordonum*. Parmae 1658. 4.

Bullarium ordinis Cluniacensis, Lugd. 1680. fol. *Io. Baptistae Pittoni* collectio constitutionum pontificiarum et romanarum congregat. decisionum cuiuscunque ordinis. Venet. in 8. III. voll. *Fabr.*

[Magnum Bullarium romanum, a b. Leone M. vsque ad S. D. N. Benedictum XIII. opus absolutissimum, *Laertii Cherubini*, praestantissimi Icti romani; a D. *Angelo Maria Cherubino*, monacho Cassinensi, deinde a R. P. *Angelo*, a R. R. P. P. *Angelo a Lantusca*. et *Ioanne Paulo a Roma*, ordinis Minorum S. Francisci strictioris obseruantiae, ac tandem eorum cura et studio, qui recentiorum pontificum constitutiones haecenus promulgatas collegerunt, illustratum et auctum. Editio nouissima, octo voll. comprehensa. Acced. prout in edit. romana, vitae omnium pontificum, appendices insuper suis locis restitutas. Cum rubricis, summariis, scholiis et indicibus locupletissimis, tom. I. a b. Leone M. ad Paulum IV. etc. iuxta exemplar Romae ex typogr. reuer. Camerae apostolicae, 1638. Luxemburgi sumtib. *Andrae Cheualier* bibliop. et typographi 1727. fol. Sequuti sunt deinceps vsque ad a. 1758. cum continuatione vsque ad Benedictum XIV. reliqui tomi XVIII. Totum igitur opus constat nouemdecim tomis. Praestare tamen dicitur Bullarum, priuilegiorum ac diplomatum rom. pontificum amplissima collectio, cui accesserit pontif. omnium vitae, notae et indices, opera et studio *Caroli Cosquelines*. Romae 1739. 1744. fol. XIV. partt. in XXVIII. voll. Tot enim voll. numerant D. *Chr. Guil. Franc.*

Z 3

i). *Giornale de' letterati d'Italia* tom. 19. p. 441.

Franc. Walch, in: *Grundsätze der zur Kirchenhist. des N. T. nöthigen Vorbereitungslehren v. Bücher Känntnis*, ed. II. p. 127. et *D. G. I. Planck* in: *Einleitung in die theologische Wissenschaften*, tom. II. p. 292. — In bibl. *Genou.* sunt MSS. plures Eugenii IV. Bullae ad archiep. Cantuarenf. item ad episc. Taurin. etc. tum de concilio Basil. (v. bibl. Concil. tom. XII. p. 528.) epistolae ad concilium Basil. et alios, vid. *I. Senebier* catal. raisonné des MSSs—Bibl. de Geneve, à Geneve 1779. 8. p. 83. sqq. nr. 27. de actis quae pertinent ad concil. Basil. 1. 2. 3. 5. 9. 11. 19. 45. 46. 51. 52. 55. 70. et ibid. p. 104. n. 74. sunt variae bullae Nicolai V. papae. — Ibid. p. 190. nr. 59. sunt Decretales, cum notis variórum, et nr. 60. Concordantia discordantium canonum, cum glossis Laurentii Domini omnium dominorum doctorum: Io. Teutonici, Hugonis Vercellensis; Bartholom. Brixienfis reformavit, supplevit, correxit, quod opus etiam vocatur: Corpus decretorum a Domini MCL. a Gratiano, Sti Feliciani Bononiensi monacho editum. In fine legitur: *Frater Ardigherius scripsit hoc decretum in Textu et in Glossis*. Est elegantissimum et valde inauratum MStum. — In bibl. Malatestiana Caesenate exstant in cod. I. plut. 26. Bullae indulgentiarum Bonifacii VIII. a. 1298. de quibus multus est *Ios. Maria Mucciolus* in catal. codd. MSS. illius biblioth. tom. 1. p. 90. — *Venetii* in bibl. D. Marc. codd. CXG. CXCI. et CXCL. sunt collectiones Bullarum ad regularium coetuum et ecclesiarum privilegia vt plurimum spectantium, ex quibus paucas reperies in Bullario, vt ait confessor cat. MSS. latin. illius bibl. p. 99. isque pontificum, sub quibus Bullae prodierunt, nomina recenset, ipsisque Bullarum numerum adiungit. *Harl.*]

IX. Inter Graecos, qui canones et decreta ecclesiastica collegerunt, Petrus Pithoëus ^{*)} primum locum dat SABINO, ¹⁾ Heracleae in Thracia Macedonianorum episcopo, a. C. 425. quem Socrates lib. 1. cap. 8. p. 12. testatur composuisse *συναγωγὴν ὧν διάφοροι ἐπισκόπων σύνοδοι ἐγγράφως ἐξέδωκαν*, quod Epiphanius Scholasticus in Historia tripartita II. 8. vocat *congregationem eorum*, *quae per diversa concilia sacerdotum ex scripto prolata sunt*. Eodem loco Socrates atque iterum c. 9. p. 31. Patres Nicaenos tamquam idiotas et *γνώσεις* destitutos a Sabino traductos memorat, atque ipsum etiam propemodum Eusebiam: et lib. 2. c. 25. p. 92. S. Athanasii calumniatoribus hunc Sabinum adscribit. Idem lib. 2. cap. 17. opus eius *συναγωγὴν συνόδων* adpellat. *Σαβίνος μέντοι ὁ τῆς Μακεδονίας αἰρεταῶς* (ex p. 31. subintellige *προεσῶς*) *τὰς παρὰ Ἰουλίῳ ἐπισκόπῳ ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Συνόδων ἐκ Ἰθηνίων, καίτοι τὴν παρὰ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ πρὸς Ἰεῤλιον ἔπαρέδεικε. Sabinus Macedonianae sectae episcopus in collectione Synodorum* (Valef. non male *gestorum Synodaliūm*, nam legendum *συνοδικῶν*, quemadmodum exstat lib. 3. c. 10. p. 182. et c. 25. p. 204. et lib. 4. c. 12. p. 224.) *epistolas Iulii* (episcopi tom. cuius epistola occurrit apud S. Athanasium apologia I. pro fuga tom. I. p. 739.) *neutiquam intexuit: tametsi iam minime praetermisit, quam episcopi Antiochias collecti ad Iulium scripsere: τὰτα δὲ σύνηδες αὐτῷ ποιεῖν. Verum Sabinus ita semper facere consuevit. Nam si quae forte synodales epistolae vocem consubstantialis aut essentis, aut omnino reiiciunt, eas studiose operi suo inserit: contrarias vero sciens ac prudens silentio*

^{*)} In synopsi historica, iuri canonico praefixa.

¹⁾ De aliis Sabinis infra, cap. V. vbi de Sabino medico.

flentio transiit. Similiter lib. 2. c. 39. p. 146. refert de Seleuciensi synodo (a. C. 359: celebrata) vberius ab illo traditum fuisse, et lib. 3. c. 10. p. 184. de synodis per Macedonianos habitis Macedonium ipsum, Eleusiumque, Eustathium et Sophronium: (vnde miretur aliquis, quod lib. 2. c. 15. p. 92. ne nomen quidem Macedonii vsquam ab eo commemoratum fuisse notat.) Nec non de synodo Antiochena a. C. 363. habita per Acacianos lib. 3. c. 25. p. 204. et de Macedonianis cum Liberio episcopo rom. communicantibus a. C. 366. Confer *Tillemontium* tom. VI. Memoriar. eccles. p. 537. Ex iam dictis facile patet, falli *Christophorum Sandium*, qui p. 166. Nuclei [P] hist. eccles. *) hanc Sabini συναγωγήν putat adhuc hodie existere, atque esse illam συναγωγήν καὶ ἐκθεσιν τῶν ἀγίων πασῶν συνόδων, quam ex oriente Christianus Rauinus secum adtulit, et ex qua loca proferunt Vsserius de Symbolo veteri p. 2. Seldenus ad Eutychiei Origines Alexandrinas p. 68. seq. 89. et Stephanus le Moynes notis ad Varia Sacra p. 783. tribuuntque Photio, Tyrio metropolitae, qui a. C. 449. synodo Ephesinae interfuit. Certe longe aliud scriptum istud est, quam a Socrate describitur, neque in illo habentur, quas ex eo citat Socrates epistolae aut constitutiones. Deinde scriptor hic patres Nicaenos Θεοφόρους πατέρας laudibus effert, quum Sabinus, utpote Macedonianus, iisdem detraxerit, atque eos tamquam rudes et illiteratos traduxerit. Vnde a Sandii sententia merito recedunt *Steph. le Moynes* loco laudato, et b. *D. Ittigius* in Historia Concilii Nicaeni §. XXXVII. *Fabr.* Conf. supra, vol. VII. p. 424. not. n. *Walchii* hist. haeresium, (german. scriptam,) tom. II. p. 672. *Io. Fr. Buddei* Isagog. — ad theolog. vniuersam, tom. posterior. p. 754. — *Assmanni*. in Bibl. iuris orient. canonici etc. lib. III. cap. 11. tom. III. p. 344. sqq. — *Ballerii*. Fr. de antiquis-collection. canon. part. I. cap. 1. §. 5. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. p. 242. et *Spittler*. in: Geschichte des kanon. Rechts, p. 80. *Harl.*

X. In bibl. caesarea aliquot reperiuntur canonum collectiones adhuc ineditae, vt, quam *Lambecius* III. p. 66. *) memorat κανονικὴν σύνεψιν *Stephani Ephesii*, quae fuit quod-

*) Sandii verba sunt: *Mihi videtur auctor, licet scriptum non viderim: esse Sabinus Macedonianus, cuius meminit Socrates I. 9. II. 15. 20. IV. 22. tum quia hic etiam librum eiusdem tituli conscripsit; teste Socrate I. 9. II. 15. 20. IV. 22. VI. 12. tum quia circa tempora concilii Chalcedonensis, vel paulo ante Sabinus etiam floruit et episcopus Heracleae Thraciae fuit, Socr. I. 8. Quod vero eius scriptum ad nostra usque tempora durauerit, liquet ex catalogo bibl. patr. Constantinop. edito Argentorati a. 1578. ubi extat MS. Graecum, cui titulus: Sabini monachi (vt dicitur) epitome omnium Synodorum vniuersalium et prouincialium.*

*) Sive p. 183. ed. Kollar. inc. Ἀποτέλεσμα συνόδων ἐκείνων ἐκδομένων πέντε. V. quoque supra ad §.

IV. Kollar. in not. A. primum animaduertit, ope huius codic. XLVIII. nr. 2. in quo clare scriptum habeatur Στεφάνου Ἐφέσου, (haudquaquam Ἐφεσίου, vt mendose exscripsit Lambecius,) confirmari coniecturam *Cauci* (in dissert. I. tom. II. histor. litter. SS. eccl. p. 8. vbi tantummodo Stephau. dicitur interfuisse a. 351. concilio Chalced.) a *Fabricio*, corrigente a. 451. h. l. memoratam. Dein fatetur Kollar. se desiderio *Fabricii* nostri, num synopsis huius cod. eadem sit cum collectione canonum Ephesina, a *Gretio* et *Salmasio* memorata, nec ne? satisfacere non posse. At, postquam principium synopsis in illo caes. cod. gr. adposuerat, ex eo abunde, inquit, elucet, hancce synopsis ἀνταρθεῖν fere conuenire cum illis canonum synopsis, quas sub *Alexii Aristeni* et *Symeonis Logothetae* nominibus ediderunt *Guil. Voel-*

que in Palatina cod. XXXIII. ad calcem panopliae Euthymii, in codicibus CC. CCLXXIV. et CCCLXXV. etiam obuia, canonesque apostolorum, concilii Nicaeni et Ancyraei complectitur. Vide *Frid. Sylburgii* catalogum MSS. bibl. Palatinae, (translatæ postea in Vaticanam,) p. 14. vbi Stephanus ille Ephesinus adpellatur episcopus, idem fortasse, vt suspicatur præstantissimus Cauens, qui concilio secundo Ephesino a. C. 449. et Chalcedonensi a. C. 451. interfuit atque in huius actione XI. (tom. 2. Harduin. p. 551.) rogauit, vt ex codice ecclesiae vniuersæ canon. XCV. et XCVI. de translatione episcoporum prælegeretur. Fuit etiam Stephanus Ephesinus, (iunior, vt existimo,) in concilio rom. a. C. 503. Videndum porro ab iis, quibus vtrumque scriptum datur inspicere, eademne cum illa Stephani synopsis sit collectio canonum Ephesina MS. memorata *Hugoni Gratia* epist. 265. et *Salmasio* epist. 22. qui Hamburgo eam obtinere peroptabat.

[P] Libro

Voëllus, Henr. Instellus et Guil. Beuerigius in notis iuris canonici collectionibus, etc. *Assemann.* in bibl. iuris orient. canon. tom. III. p. 347. sqq. de memorata synopsis canon. Stephano Ephes. attributa, plura disputans primum repetit, quæ Lambecius et Cauens locis cit. scripserant; tum obseruat, in catalogo episcoporum Ephesi, a *Quieno* orient. christian. tom. I. edito, duo *Stephanos* occurrere, qui sedem Ephesinam olim tenuere; primum p. 678. qui de illa sede cum *Bassiano* contendit, et tam synodo Ephesinae secundæ latrociniæ, quam Chalcedonensi concilio interfuit; alter p. 683. qui Trullanae synodi canonibus post Cyriacum Caesareæ subscriptus legitur. Hinc secundo Stephano, (inquit *ibid.* *Quienus*), tribuenda venit *Canonica synopsis*, canonum scil. Nicaenorum, Ancyranorum, et aliorum, quæ habetur in cod. caesareo XLVIII. (de quo autea ego et *Fabricius* vberius disputauimus.) Verum *Assemann.* secus sentit. Primum ait, cod. illum caesar. non esse adeo antiquum, et epitomen illum solos continere apostolicos canones 85. iustar eius, quæ ab *Aristeno* aliisque recentioribus Graecis edita est; tum animaduertit, (vti obseruant *Ballerinii* fratres in adpend. ad *Leonis* opp. de antiquis canon. collection. p. X. f. in *Gallandii* sylloge tom. I. p. 245. sq.) *Sylburgium*, a *Fabricio* iam citatum, aliam in his collectionem non protulisse, Stephani Ephesini nominæ inscriptam, nisi quæ non integros conciliorum canones, sed canonum synopsis, poste-

rioris autem ætatis, multo post Chalcedon. concilium factam, continebat; præterea, si *Stephanus* Ephesinus huius synopsis auctor credatur, concludit cum *Balleriniis*, non fuisse illum *Stephanum* episcopum, qui Chalcedonensis concilii æno memoratur, sed alium posteriorem, qui in cod. caesar. episcopi titulo caret. Addit, se, quum codd. Palatinos, nunc Vaticanos, nimirum cod. XXXIII. CC. CCLXXIV. et ECCXXXV. diligentissime consulisset, *canonicam* illam *collectionem*, *Stephano* Ephesino a *Sylburgio* aliiisque tributam non inuenisse; contra se reperisse eius loco, ad calcem *Panopliae Euthymii* in codd. Palatinis signatis num. 200. et 345. *Photii* ad *Michaelen*, Bulgarorum regem, epistolam de septem synodis oecumenicis; eandem haberi, *Panopliae Euthymii* similiter subiunctam, in cod. gr. Vatic. DCLXVIII. f. CCLXXXVI. p. 2. nullibi autem repertam esse in codd. Palat. aut Vatic. sub *Stephani* nomine, *canonicam collectionem*, quæ *canones apostolorum, concilii Nicaeni et Ancyraei* dumtaxat complederetur. Insuper *Ballerinii* Fr. l. c. castigant errores *Iustellorum* et *Voëllii* de *Stephani* collectione. — *Venet.* in cod. CCXXXII. est nr. 1. synopsis canonum SS. patrum; nr. 2. *synodus ueritas* apostolorum et *Basilii*; nr. 3. canones apostolici, ac deinceps aliorum collectiones canonum: plura de iis vide in cat. codd. *Nauian.* gr. pag. 425. sqq. *Harl.*

[P] Libro VI. p. 51. et lib. VIII. p. 431. *) *Lambecius* memorat *Photii* patriarchae CPolit. σύνταγμα κανονων, constans canonibus apostolicis et conciliorum decem, atque anno 6391. (Christi 883.) compositum, adiunctumque Nomocanoni saepius edito, de quo dixi vol. XI. p. 21. sqq. §. XII. De syntagmate hoc ita *Photius* in praef. Πραθύμας ἐπιχάρησα τὰς ὑπὸ τῶν ἐν χρόνῳ διαφόροις γεγενημένων ἁγίων ΔΕΚΑ ΣΥΝΟΔΩΝ ἐπιβεβαιώσας τῆ σωτηρίας δόγματος, καὶ χρητῆ διδασκαλίᾳ πάντων ἀνθρώπων ἐκτεθέντας θεοκρετέϊς ΚΑΝΟΝΑΣ Εἰς τὰς τὸν ΣΥΝΑΓΑΓΕΙΝ, ἐκάστης συνόδου τῆ προσηγορίᾳ τὰς αὐτῆς ἐχομένους ὑποτίθεας. Ἐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὰς λεγομένους τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ἄ τινες αὐτῶν ἀμφιβόλους etc. Hoc est: Quotquot a sanctis DECEM SYNODIS, diversis temporibus ad salutaris doctrinae confirmationem, bonamque omnium hominum institutionem habitis, editi sunt CANONES, eos omnes IN UNUM CORPVS COLLIGENDOS magna animi alacritate suscepi, ita ut uniuscuiusque synodi appellationi ac titulo sui canones proxime subiecti sint: nec non etiam eos canones, qui sanctorum apostolorum esse dicuntur, eodem opere complexus sum; quamvis nonnulli quibusdam causis moti pro dubiis eos habuerint.

Occurrunt in illo syntagmate [vol. VIII. eod. XLV.] post canones LXXXV. apostolicos, 1) canones concilii *Nicaeni*, 2) *Ancyran*, 3) *Neocaesariensis*, 4) *Sardicensis*, 5) *Gangrensis*, 6) *Antiocheni*, 7) *Laodice*, 8) *CPolitani primi*, 9) *Ephesini*, 10) *Chalcedonensis*. Deinde epistolae canonicae *Dionysii Alexandrini*, *Gregorii Neocaesariensis*, *Athanasii* et *Basilii magni*, *Gregorii Nysseni*, *Amphilochii Iconiensis*, *Cyrilli Alexand.* *Gennadii CPol.* Epistola ad *Martyrium episcopum Antiochenum de recipiendis haereticis*, *) *Timothei Alex.* responsa canonica. Concilii CPol. a. C. 553. canones XV. contra *Origenem*, quos infra inte-

o) Siue sec. ed. *Kollar*. libr. ac vol. VI. part. I. p. 111. sqq. nr. 1. cod. XV. (adde ibid. p. 118. nr. 1. cod. XVI.) et in vol. VIII. p. 908-911. nr. 10. et 11. De his et aliis eodd. plura adnotavi supra, ad vol. XI. p. 21. §. XII. vbi *Fabric.* de *Photii Nomocanone* plura scripsit. Similis fere collectio exstat *Florent.* in codd. *Laurent.* I. et X. plut. 10. Quae in illis continentur, ea latius exposuit *Bandin.* in cat. codd. gr. *Laur.* I. p. 467. sqq. et 477. sqq. nec non *Venet.* in cod. *Naniano* CCXXVI. v. catal. codd. gr. *Nan.* pag. 414. sqq. *Mosquae* in cod. syn. CCCLXXXIV. ex *Photii* epistola ad *Michael.* princip. *Bulgariae* de VII. synodis oecumen. inc. ἡ πρώτη καὶ ὑπερβαλυστική. v. *Matthaei* *Notit.* codd. gr. *Mosq.* p. 245. nr. 6. — ib. pag. 319. collectio canonum, etc. *Conf. Spittleri* *Geschichte des kanon.* Rechts §. 50. pag. 183. sqq. *Assmann.* in bibl. iur. orientalis canonici, libr. I. cap. 2. §. XV. p. 55. sqq. idemque praeter codd. *Vindobon.* *Parif.* *Taurin.* et *Venet.*

a me ad cit. vol. XI. iam memoratos, laudat etiam eodd. in quibus idem *Photii* syntagma manu exaratum exstat, *Vatic.* MCLXXXV. et *Palat.* CCCCVIII. denique mentionem synodi, quam ipse *Photius* coëgisse dicitur in templo S. *Sophiae*, et *Photius* etiam in suo *Nomocanone* commemorat, aut a *Balsamone*, aut a *Photiano* librario recentiore in scholiis illius intrusam fuisse contendit, vt reliqua, quae de *Photio*, de iis canonum collectoribus graecis, qui *Photium* antecesserant, et quorum *Theodor. Balsamon*, suppresso nomine, mentionem iniicit ad canonem secundum *Trullanum*, ac *Balsamonis* iudicium de iis et *Photii Nomocanone* adlatum, h. l. praetermittam. Idem ibid. p. 339. sqq. praecipue p. 348. sqq. cap. IX. multus est de codice canonum, a *Photio* post octavam synodum edito. *Hart.*

p) Confer *Euchologium* *Goari* p. 883. *Lambecium* V. p. 119. VIII. p. 424.

integros graece et latine Lectori exhibebo. Leonis I. papae epistola dogmatica ad Flavianum CPol. concilii Carthag. (a. C. 418.) canones CXXXVII. et actiones VI. concilii Carthaginienfis tertii a. C. 256. a S. Cypriano celebrati acta et canones LXXXIV. Excerpta ex actis concilii CPol. an. 394. Canones concilii CPol. in Trullo, canones XXII. concilii Nicaeni II. a. C. 787. habiti. Tarasii patriarchae CPol. epistola ad Hadrianum I. papam: canones XVII. concilii CPol. pro Photio a. 861. Canones III. concilii CPol. pro Photio a. 879. S. Athanasii epistola ad Rufinianum, quae incipit: *Σὺ μὲν τὰ υἱῶ ἠγαπημένω πρέποντα. Anonymi εἰδήσεις συντεθεισά ἐκ διαφορῶν [P] συγγραμμάτων περὶ τῶν ἑπτὰ ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, τὸ πότε καὶ διὰ τί, καὶ ἐν ποίοις τόποις συνηθροίσθησαν, καὶ τίνας ἀναθεματίσαν.* Incipit: *ἀπὸ τῆς Χρυσῆ ἐκκλησιαστικῆς ἕως τῆς πρώτης συνόδου ἐτησίῃ, καὶ κόσμῳ ἐωμῆ. Πρώτη Σύνοδος. Ἡ πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἀγία Σύνοδος γέγονεν ἐν Νικαίᾳ etc.* Anastasii Sinaitae narratio compendiaris de haeresibus et synodis aduersus eas celebratis. Incipit: *ἤδη μὲν εἰ βραχέως.* [nr. 45. cod.] *) Anonymi recensio compendiaris conciliorum ab orthodoxis et ab haereticis celebratorum desinens circa a. C. 652. quam et ipsam graece et latine infra adscribam. Alia Anonymi Notitia conciliorum generalium et prouincialium vsque ad generale quintum. Incipit: *ἐν τοῖς χρόνοις Αἰθιουσιανῶν.* Epitome doctrinae Nestorii. Incipit: *ἡ Νεστορίας πίσις, μᾶλλον δὲ κακοδοξία.* S. Cyrilli anathematismi duodecim contra Nestorium. *) S. Maximini confessoris de duabus Christi naturis capita decem. S. Damasi professio fidei et anathematismi XII. ad Paulinum Antiochenum contra haereses Apollinaris, Arii, Sabellii, Macedonii, Eunomii et Photini. Expositio concilii CPol. a. 6428. (Christi 920.) contra quartam auptiam. Metrophanis CPol. sanctio de trigamis et aliis causis matrimonialibus. Ioannis Sinaitae quaestiones XX. ad Nicolaum CPol. (ab a. C. 1084.) Nicolai huius de oblationibus liturgicis. Nicetae Pectorati epistolae III. canonicae. S. Nili epistola ad Characletum presb. peccantes nimis seuerè tractantem. Cosmae sermo ad peccatorem pertinacem. Et post alia quaedam Photii Symbolum fidei *πρὸς τὰς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπους, pro iis qui ordinandi sunt episcopi.*

Lib. VIII. p. 400. [p. 846. sqq. Kollar. in cod. XLIV.] ab eodem Lambecio memoratur MStum *συντάγμα κανόνων*, *) in quo Anonymi graecis scholiis illustrati exstant: 1) Canones LXXXV. Apostolici. 2) Canones XX. Nicaeni in Bithynia a. C. 325. 3) Canones XXV. Ancyranis in Galatia a. C. 314. 4) Canones XIV. Neocaesarienses in Cappadocia a. C. 314. 5) Canones XX. concilii Gangrensis in Paphlagonia a. C. 326. 6) Canones XXV. Antiocheni in Syria a. C. 341. 7) Canones LIX. Laodiceni in Phrygia a. C. 367. 8) Canones VII. concilii CPolitani a. C. 381. 9) Canones IX. concilii Ephesini a. C. 431. 10) Canones XXX concilii Chalcedonensis a. C. 451. 11) Canones XXI. concilii Sardicenis in Thracia a. C. 347. 12) Canones X. concilii Carthaginienfis a. C. 418. ad 423. subiunctis post Symbolum Nicaenum capitulis variis CXXXVIII. quorum vltimum est epistola concilii Afri-

*) V. supra vol. VIII. p. 350. ibique not. κ. et vol. X. p. 594. et ibi not. z. *Hark.*

*) Ibidem in vol. VIII. p. 896. nr. 40. cod. XLIV. *Hark.*

*) Simile fere est, quod desinitur scholiis Talius edidit, de quo infra §. XII.

Africani ad Caesolinum I. papam. [P] 13) Ex actis concilii CPol. a. C. 394. in causa Agapii et Bagadii de episcopatu Bostrensi inter se contententium excerpta. 14) Canones CII. concilii CPol. in Trullo a. C. 680. *) 15) Canones XXII. concilii Nicaeni secundi a. C. 787. 16) Canones XVII. concilii CPolitani pro Photio a. C. 861. habiti. 17) Canones III. concilii CPolitani pro Photio a. C. 879. 18) Epistolae et responsa canonica SS. Dionysii Alex. Petri Alex. Gregorii Neocaesariensis, Athanasii Alex. Basilii magni, Theophili Alex. Timothei Alex. Cyrilli Alex. Gennadii CPol. Gregorii Nysseni, Gregorii Nazianzeni, Amphiloctii Iconiense, Cyrilli Alex. Volumen claudit Anastasii, patriarchae Antiocheni, demonstratio de dignitate sacerdotis et de Gregorio magno Narratio, Io. Damasceni liber de haeresibus, Timothei presb. CPol. liber de differentia haereticorum ad fidem catholicam accedentium, et Gregorii Nysseni fragmentum contra Manichaeos. Canones concilii quinti aduersus Origenem, graece primum a Lambecio VIII. p. 435. *) editos hoc loco repraesentare ex Photii collectione iuuat cum versione, quam Baluzius in sua conciliorum collectione p. 1548. ab amico, quem non nominat, communicatam, et Io. Harduinus tom. III. concil. p. 282. exhibent. *)

*Sanctorum centum sexaginta quinque patrum
Constantinopolitanae sanctae quintae syn-
odi canones XIV.*

Ἐν ἁγίων ἑξήκοντα πέντε πατέρων τῆς ἐν Κωνσταντι-
νόλει ἁγίας πέμπτης συνόδου κανόνες
δεκαπέντε.

I. Si quis fabulosam animarum praesentiam, et, quae ex illa consequitur, monstruosam restitutionem adseruerit; anathema sit.

α. Εἰ τις τὴν μυθώδη προὔπαρξιν τῶν
ψυχῶν, καὶ τὴν ταύτῃ ἐπομένην τερατώδη
ἀποκατάστασιν προσβύσει, ἀνάθεμα ἔστω.

A a a

B. E.

†) Vbi Lambec. p. 869. sqq. fragment. edidit subscriptionem quarundam synodd. quae vero pertineant ad synodum CPol. tertiam, id quod ostendit Kollar. in not. et citat Mansii collect. ampliff. concil. tom. XI. pag. 671. et 694. vbi excusae leguntur. Ibid. Lambec. p. 890. sqq. dedit 81. subscriptiones, a Leunclau. iam in Iure gr. rom. tom. I. lib. 2. p. 189. dein a Baluzio, et a Mansio libr. cit. tom. VII. p. 915. in lucem editas, momente Kollar. Harl.

*) S. p. 917. sqq. ed. Kollar. cuius not. conf. in cod. XLV. in quo sunt SS. Apostolorum constitutiones et variorum conciliorum canonum argumenta epistolaeque quorundam patrum canonicae; nr. 10. autem Photii praefat. in syntagma canonum ab ipso compositum, (de quo multus est Lambec.) ac nr. 11. principium syntagmatis canonum, a Photio, patriarcha CPol. compositi, siue index materiarum, quae continentur 85. ca-

nonibus illis, qui dicuntur SS. apostolorum. Add. de his supra in vol. XI. p. 134. ibique not. — Venet. in cod. Naniano CCXXVI. nr. 17. Photii constit. apost.: init. πάντα τὰ τῆς ἀρχιερα-
τῆς ὑμῶν τελεώματα v. cat. codd. gr. Nan. p. 417. Harl. Ap. Mansium hi can. legunt. tom. IX. p. 395. sq. add. Walch Hist. haer. tom. VII. p. 640. sq. Beck.

v) In cod. caesareo Vindob. XLIV. est Synodici pars prior, siue sylloges canonum synodali-
um, ab ecclesia graeca receptorum; nec non SS. patrum epistolarum, cum amplissimis Io. Zonarae et Theodori Balsamonis commentariis; et primo quidem Photii patriarchae CPolit. Nomocanon, harmoniam legum imperialium et canonum ecclesiasticorum exponens, et in titulos XIV. digestus: in cod. XLV. exstat synodici pars altera. In his duobus codd. quae continentur, copiose recenset Kollar. in supplem. ad Lambecii comment. I. p. 299-329. Harl.

II. Si quis dixerit, omnium rationalium productionem fuisse mentes corporis et materiae expertes, absque villo numero et nomine; adeo ut eorum omnium fuerit unitas identitate substantiae, potentiae et virtutis, atque unione et cognitione erga Deum Verbum; fatietatem autem illas cepisse diuinae contemplationis, et in deterius conuersas esse, pro eo ac vnaquaeque propensa fuerit in illud; et assumpsisse corpora subtiliora vel crassiora, nec non accepisse [P] nomen; eo, quod sicut nominum, ita et corporum differentiae sunt apud supernas virtutes: atque hinc factum esse, ut alii Cherubim, alii Seraphim, alii Principatus et Potestates, vel Dominationes, vel Throni, et Angeli, et quotquot sunt ordines coelestes, effecti fuerint ac vocati; anathema sit.

III. Si quis dixerit, solem, et lunam, et astra, ipsa quoque, quum ex eadem rationalium unitate essent, ex conuersione in peius facta esse id, quod sunt; anathema esto.

IV. Si quis dixerit, rationalia refrigerata a diuina caritate, crassis corporibus, qualia sunt nostra, illigata fuisse et homines vocata, alia vero, quum ad summum malitiae pertigissent, frigidia tenebrosisque illigata esse corporibus; atque tum esse, tum adpellari daemones, siue spiritalia nequitiae; anathema sit.

V. Si quis dixerit, ex angelico et archangelico statu animale statum fieri, ex animali autem daemonicum et humanum; ex humano vero angelos iterum daemonesque fieri, et singulos ordines coelestium virtutum, vel cunctos ex inferioribus, vel ex superioribus: vel ex superioribus et inferioribus constituisse; anathema sit.

β. Εἴ τις λέγῃ, πάντων τῶν λογικῶν τὴν παραγωγὴν γίνεσθαι ἀσωμάτων καὶ αὐτῶν γεγονέναι δίχως παντός ἀριθμοῦ καὶ ὀνόματος, ὡς ἐνάδα πάντων τῶν γενέσθαι τῆ ταυτότητι τῆς ἑσίας καὶ δυνάμεως καὶ ἐνεργείας, καὶ τῆ πρὸς τὸν Θεὸν Λόγον ἐνώσει τε καὶ γνώσει, κόρον δὲ αὐτῆν ^{ω)} λαβεῖν τῆς θείας θεωρίας, καὶ πρὸς τὸ χεῖρον τραπήναι κατὰ τὴν ἐκάστη ἀναλογίαν τῆς ἐπὶ τῆτο ῥοπῆς, καὶ εἰληφέναι σώματα λεπτομερέστερα ἢ παχύτερα, καὶ ὄνομα κληρώσασθαι, διὰ τὸ, ὡς ὀνομάτων, ἔτα καὶ σωμάτων διαφορὰς εἶναι τῶν ἄνω δυνάμεων, καὶ ἐντεῦθεν, τὰς μὲν Χερουβὶμ, τὰς δὲ Σεραφὶμ, τὰς δὲ Ἀρχαῖς, καὶ Ἐξουσίας, ἢ Κυριότητας, ἢ Θεῖνας, καὶ Ἀγγέλους, καὶ ὅσα εἰς ἑρανια τάγματα, γεγονέναι τε καὶ ὀνομασθῆναι, ἀνάθεμα ἔστω.

γ. Εἴ τις λέγῃ, τὴν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ τὰς ἀστέρας, καὶ αὐτὰ τῆς αὐτῆς τῶν λογικῶν ἐνάδος ὄντα, ἐκ παρατροπῆς τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον γεγονέναι τῆτο, ἅπερ εἰς, ἀνάθεμα ἔστω.

δ. Εἴ τις λέγῃ, τὰ λογικὰ τὰ τῆς θείας ἀγάπης ἀποψυγέντα, σώμασι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐνδεδθῆναι, καὶ ἀνθρώπους ἐνομασθῆναι, τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐληλακότα, ψυχροῖς καὶ ῥοφεροῖς ἐνδεδθῆναι σώμασι, καὶ δαίμονας ἢ πνευματικὰ τῆς πονηρίας εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

ε. Εἴ τις λέγῃ, ἐξ ἀγγελικῆς καταστάσεως καὶ ἀρχαγγελικῆς ψυχικῆν κατάστασιν γίνεσθαι, ἐκ τῆς ψυχῆς δὲ δαιμονιώδη καὶ ἀνθρωπίνην, ἐκ δὲ ἀνθρωπίνης ἀγγέλους πάλιν καὶ δαίμονας γένεσθαι, καὶ ἕκαστον τάγμα τῶν ἑρανίων δυνάμεων, ἢ ὅλον ἐκ τῶν κάτω, ἢ ἐκ τῶν ἄνω, ἢ ἐκ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω συνεσηκέναι, ἀνάθεμα ἔστω.

ς. Εἴ

ω) fortasse αἰρέσι. Harduin.

VI. Si quis dixerit, duplex existisse daemonum genus, constans ex animabus hominum, et ex praestantioribus spiritibus ad hoc delapsis; unum autem animum ex omni utique [P] rationalium unitate immotum mansisse, in Dei charitate et contemplatione: qui Christus, quum fuerit et rex omnium rationalium, uniuersam praetergressus sit corpoream naturam, coelum et terram, quaeque sunt intermedia; et quod mundus antiquiora ipsius existentia elementa habens in se subsistentia, siccitatem, humorem, calorem, frigus; et ideam, ad quam efformatus est, ita est factus: quodque sanctissima et consubstantialis Trinitas mundum non creauerit, et ideo sit genitus: sed mens, quam creatricem vocant, existens ante mundum, ipsique mundo existentiam largiens, genitum exhiberit; anathema sit.

VII. Si quis dixerit, Christum, qui dicitur in forma Dei existere, et ante omnia saecula Deo Verbo unitum, nouissimis diebus exinaniuisse semetipsum ad naturam humanam, misertum illius, quae facta est, ut aiunt, multiplex prolapsio eorum, qui erant in eadem unitate: et quum vellet ipsos restituere, per omnes existisse, et diuersa corpora induisse, et nomina sumsisse, omnia omnibus factum: in Angelis Angelum, sed et in Virtutibus Virtutem, et in aliis ordinibus vel speciebus rationalium, congruenter singulis transformatum fuisse: postea similiter nobis communicasse carni et sanguini, et factum esse hominibus hominem: et non confitetur, Deum Verbum exinanitum fuisse et [P] hominem factum fuisse; anathema sit.

VIII. Si quis non dixerit, Deum Verbum, consubstantialis Deo et patri ac sancto Spiritui, incarnatum et hominem factum, unum

ζ'. Εἴ τις λέγει, διττὸν πεφηνέναι τὸ γένος τῶν δαυμόνων, συγκροτῆμενον ἐκ τε ψυχῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκ κρείττωνων καταειπτότων εἰς τὴν πνευμάτων, ἕνα δὲ νῦν ἐκ πάσης τῆς δὴθεν ἐνάδος τῶν λογικῶν ἀκίνητον μένον τῆς θεῆς ἀγάπης καὶ θεωρίας, ἐν Χριστῶν καὶ βασιλεῶν γεγονότα πάντων τῶν λογικῶν παραγαγεῖν πᾶσαν τὴν σωματικὴν φύσιν, θρανόν τε καὶ γῆν, καὶ τὰ ἐν μέσῳ, καὶ ὅτι ὁ κόσμος πρεσβύτερος τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς στοιχείᾳ ἔχων ἐκπέταται, ξηρὸν, ὑγρὸν, θερμὸν, ψυχρὸν, καὶ τὴν ἰδέαν πρὸς ἣν ἀνετυκώθη, ἔτως γέγονε, καὶ ὅτι ἔχῃ ἡ παναγία καὶ ὁμοῦσις Τριάς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, καὶ διὰ τὰ ἐστὶ γενητός, ἀλλ' ὁ νῦν, ὃν φασὶ δημιουργικόν, προὔπαρχων τῷ κόσμῳ, καὶ τὸ εἶναι αὐτῷ τῷ κόσμῳ παρέχων γενητὸν ἀνέδειξεν, ἀνάθεμα ἔστω.

ζ'. Εἴ τις λέγει, Χριστὸν λεγόμενον ἐν μαρφῇ Θεῷ ὑπάρχον, καὶ πρὸ πάντων τῶν αἰῶνων ἐνωθέντα τῷ Θεῷ Λόγῳ, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κενώσαι ἑαυτὸν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον, ἐλεήσαντα τὴν, ὡς φασὶ, γενομένην πολυσχεδῆ κατὰπτωσιν τῶν τῆς αὐτῆς ἐνάδος, καὶ ἐπαναγαγεῖν αὐτὴν βεβλόμενον διὰ πάντων γενέσθαι, καὶ σώματα διάφορα μεταμφιέσασθαι, καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι, πάντα πᾶσι γεγενημένον. ἐν Ἀγγέλῳ Ἄγγελον, ἀλλὰ καὶ ἐν Δυνάμει Δύναμιν, καὶ ἐν ἄλλοις τάγμασιν ἢ εἶδεσι τῶν λογικῶν ἀρμονίως ἐκάστοις μεταμορφώσθαι, ἔτα παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκέναι σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ γεγονέναι καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀνθρώπιν, καὶ μὴ ὁμολογεῖ, τὸν Θεὸν Λόγον κενώθῆναι τε καὶ ἐνανθρωπήσαι, ἀνάθεμα ἔστω.

η'. Εἴ τις μὴ λέγει, τὸν Θεὸν Λόγον τὸν ὁμοῦσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι, τὸν σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα,

ex sancta Trinitate, proprie Christum esse, sed abusive; propter mentem, quae, ut aiunt, exinaniuit semetipsam, tamquam coniunctam ipsi Deo Verbo, et quae proprie Christus dicitur; sed illum propter hunc Christum esse, et hunc propter illum esse Deum; anathema sit.

IX. Si quis dixerit, quod non verbum Dei incarnatum carne, animata anima rationali et intelligente, descendit ad inferos, et rursum in coelum idem ascendit: sed cum, qui ab ipsis dicitur mens, quem impie loquentes dicunt esse proprie Christum, factum cognitione monadis; anathema sit.

X. Si quis dixerit, Domini corpus post resurrectionem fuisse aethereum et figura sphaerica; et quod talia etiam reliquorum post resurrectionem futura sunt corpora: et quod ipso Domino primum deponente proprium suum corpus, et omnibus sumiiter, abibit in nihilum natura corporum; anathema sit.

XI. Si quis dixerit, quod futurum iudicium significat omnimodam corporum abolitionem: et quod finis confictae fabulae est natura expers materiae: et quod in futuro [P] nihil eorum erit, quae constant materia, sed nuda et sola mens; anathema sit.

XII. Si quis dixerit, quod vniuntur Deo Verbo per omnia similiter coelestes virtutes, et omnes homines, et diabolus, et spiritualia nequitiae, ut ipsa mens, quae dicitur ab ipsis Christus, et quae in forma Dei est, et exinaniuit, ut aiunt, semetipsam: et quod finis erit regni Christi; anathema sit.

XIII. Si quis dixerit, quod nulla re omnino Christus discrepabit ab vlla rationabilium creaturarum, neque essentia, neque cogni-

τα, τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος, κυρίως Χριστὸν, ἀλλὰ καταχρηστικῶς, διὰ τὸν, ὡς Φασι, κενώσαντα ἑαυτὸν νῆν, ὡς συνημμένον αὐτῷ τῷ Θεῷ Λόγῳ, καὶ κυρίως λεγόμενον Χριστὸν, ἀλλ' ἐκείνον διὰ τῆτον Χριστὸν, καὶ τῆτον δι' ἐκείνον Θεόν, ἀνάθεμα ἔσω.

θ'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἔχ' ὁ Λόγος τῷ Θεῷ σαρκωθεὶς σαρκὶ ἐμψυχωμένη, ψυχῇ λογικῇ καὶ νοεῖα, κατελήλυθεν εἰς τὸν ἀδὴν, καὶ πάλιν εἰς τὸν ἕραν ὁ αὐτὸς ἀναβέβηκεν, ἀλλ' ὁ παρ' αὐτοῖς λεγόμενος νῆς, ὃν ἀσεβῶντες λέγουσι κυρίως Χριστὸν, τῇ τῆς μονάδος γνώσει πεποισμένον, ἀνάθεμα ἔσω.

ι'. Εἴ τις λέγει, ὡς τὸ τῷ Κυρίῳ ἐξ ἀναστάσεως σῶμα αἰθερίον τε καὶ σφαιροειδὲς τῷ σχήματι, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐξ ἀναστάσεως ἔσαι σώματα, καὶ ὅτι αὐτῷ τῷ Κυρίῳ πρῶτον ἀποτιθεμένον τὸ ἴδιον αὐτῷ σῶμα, καὶ πάντων ὁμοίως, εἰς τὸ ἀνύπαρκτον χωρήσει ἢ τῶν σωματίων φύσει, ἀνάθεμα ἔσω.

ια'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἡ μέλαισα κρίσις ἀνείρεσιν παντελῆ τῶν σωματίων σημαίνει, καὶ ὅτι τέλος ἐστὶ τῷ μυθευομένῳ ἢ αὐλος φύσις, καὶ ἐδὲν ἐν τῷ μέλλοντι τῶν τῆς ὕλης ὑπάρξει, ἀλλὰ γυμνὸς ὁ νῆς, ἀνάθεμα ἔσω.

ιβ'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἐννενταὶ τῷ Θεῷ Λόγῳ ἔτως ἀπαραλλάκτως αἰ τε ἐπεράναια δυνάμεις, καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ διάβολος, καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ὡς αὐτὸς ὁ νῆς ὁ λεγόμενος παρ' αὐτῶν Χριστὸς, καὶ ἐν μορφῇ Θεῷ ὑπάρχων, καὶ κενώσας, ὡς Φασι, ἑαυτὸν, καὶ πέρασ ἔσεσθαι τῆς βασιλείας τῷ Χριστῷ, ἀνάθεμα ἔσω.

ιγ'. Εἴ τις λέγει, ὡς ἐδεμίαν παντελῶς ἔξει ὁ Χριστὸς πρὸς ἐδὲ ἐν τῶν λογικῶν διαφωραῖν, ἐδὲ τῇ ἐσίᾳ, ἐδὲ τῇ γνώσει, ἐδὲ τῇ
ἐφ

tione, neque potestate aut virtute supra universa, sed futuros omnes a dextris Dei, quemadmodum qui ab illis dicitur Christus; quemadmodum fuere in illa, quam fabulantur, praecoxistentia; anathema sit.

XIV. Si quis dixerit, quod omnium rationabilium unitas una erit, hypostasi et numero sublatis una cum corporibus: et quod cognitionem rationalium sequitur mundorum interitus, et depositio corporum, et nominum abrogatio; quod identitas futura est cognitionis, quemadmodum et hypostaseon: et quod in fabulosa restitutione futurae solae mentes nudae, quemadmodum in illa quam delirantes fingunt praecoxistentia fuerunt; anathema sit.

[P] XV. Si quis dixerit, quod vita mentium eadem erit cum priore, quando nondum descenderant aut deciderant, ut principium sit idem cum fine, et finis mensura principii sit; anathema sit.

ἐφ' ἅπαντα θινάμει ἢ ἐνεργεία, ἀλλὰ πάντες ἐκ δεξιῶν ἔσονται τῷ Θεῷ, καθάπερ ὁ παρ' αὐτοῖς Χριστός, ὡς καὶ ἐν τῇ παρ' αὐτῶν μυθευομένη προὔπαρξαι ἐτύχχανον, ἀνάθεμα ἔστω.

ιδ'. Εἴ τις λέγει, ὅτι πάντων τῶν λογικῶν ἓως μία ἔσται, τῶν ὑποστάσεων καὶ τῶν ἀριθμῶν συναιρημένων τοῖς σώμασι, καὶ ὅτι τῇ γνώσει τῇ περὶ τῶν λογικῶν ἔκταται πῶσμων τε φθορᾶ καὶ σωμάτων ἀπόφθεσις, καὶ ὀνομάτων ἀρεσις, ταυτότης ἔσται τῆς γνώσεως, καθάπερ καὶ τῶν ὑποστάσεων, καὶ ὅτι ἐν τῇ μυθευομένη ἀποκαταστάσει ἔσονται*) μόνοι γυμνοί, καθάπερ καὶ ἐν τῇ παρ' αὐτῶν ληρωθεμένη προὔπαρξαι ἐτύχχανον, ἀνάθεμα ἔστω.

ιε'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἡ ἀγωγή τῶν νοῶν ἢ αὐτῇ ἔσται τῇ προτέρᾳ, ὅτε ἔπω ὑποβεβήκεσαν ἢ καταπεπτώκεισαν, ὡς τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτὴν εἶναι τῶ τέλει, καὶ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς μέτρον εἶναι, ἀνάθεμα ἔστω.

Capitulum de eo, quot et quales fuerint synodi Orthodoxorum et Haereticorum. Brevis expositio.

Orthodoxorum Oecumenicae. 1) Nicaeae sanctorum patrum CCCXVIII. 2) CPoli patrum CL. 3) Ephesina prima, patrum CC. 4) Chalcedone, patrum DCXXX. 5) CPoli, patrum CLX. 6) Iterum CPoli, patrum CLXX.

Particulares synodi hae: 1) Sardicensis, quam Oecumenicam appellat in sua indictione Iustinianus imp. quod octo provinciarum episcopi in illa conuenerunt; 2) in Antiochia Syriae, 3) in Ancyra Galatiae, 4) Gangrensis, 5) Neocaesariensis, 6) Laodicensis,

Κεφάλαιον *) περὶ τῶ, πῶσων καὶ ποῶων γεγονόσιν Ὁρθόδοξων τε καὶ Αἱρετικῶν, Διάληψις σύντομος.

Ὁρθόδοξων Οἰκουμενικῶν. α'. Ἡ ἐν Νικαίᾳ τῶν τῆ ἀγίων Πατέρων. β'. Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλεως τῶν ρν'. γ'. Ἡ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον, διακοσίων. δ'. Ἡ ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. ε'. Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλεως τῶν ρξ'. ε'. Ἡ αὐθις ἐν Κωνσταντινουπόλεως τῶν ρθ'.

Καὶ Τοπικῶν αὐτῶν. α'. Ἡ ἐν Σαρδικῇ, ἢν Οἰκουμενικὴν καλεῖ ἐν οἰκείῳ ἰνδικτῶ Ἰουστινιανὸς ὁ Βασιλεὺς, διὰ τὸ οὐκ ἔπαρχιῶν Ἐπισκόπων ἐν αὐτῇ συνελθεῖν. β'. Ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας. γ'. Ἡ ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας. δ'. Ἡ ἐν Γάγγραις. ε'. Ἡ ἐν

*) Forte μέτρον εἶναι. Harduin.

y) Lambec. VIII. p. 444 [p. 299. sqq. Kollar.]

7) Carthaginensis in Africa, sub Cypriano, 8) in Italia Romae, sub Hormisda, 9) in Gallia, 10) Mediolani, 11) Alexandriae, 12) Romae iterum, sub Martino S. martyre. Vniuersae synodi generales et particulares sunt XVIII.

Haereticæ synodi hae sunt: Tyanensis, Ancyrana, Lampfacena, [P] Cyzicena, Seleuciensis, Zelenis, ^{aa)} Ariminensis, Sirmienensis, Nicae Thraciae, Isaurica, Byzantina sub Eudoxio Ariano, Antiochena secunda, iterumque tertia sub Constantio Ariano et Valente, de consubstantialis vocabulo suppressendâ, atque sancto persequendo, Eustathio, et de -- beato Meletio, Paulinum pro eo haereticum ordinans. Ephesina secunda sub Dioscuro et Theodosio minore. Tyria Philippopolitana. Berosaphensis, in qua Barfanuphius haereticus, qui sacrae synodo Chalcedonenfi aduersatus fuit. CPolitana sub Sergio pro expositione fidei Heraclii imp. Constantinopolitana iterum sub Pyrrho patriarcha. Constantinopolitana sub Petro vere Iacobita, siue potius Deofore aduersus sanctos patres Anastasium presb. et Apocrisiarium Romanum, Maximumque et Anastasium eius discipulum. Hae simul computatae sunt viginti.

ἐν Νεοκαισαρείᾳ. 5. Ἡ ἐν Λαοδικείᾳ. 3. Ἡ ἐν Καρθαγένῃ τῆς τῶν Ἀφρῶν χώρας ἐπὶ Κυπριανῶ. ἢ Ἡ ἐν Ἰταλίᾳ ἦγεν ἐν Ρώμῃ ἐπὶ Ὁρμισδα. 9. Ἡ ἐν Γαλίᾳ. 1. Ἡ ἐν Μεδιωλάινῳ. 10. Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. 11. Ἡ ^{z)} ἐν Ρώμῃ αὐθις ἐπὶ Μαρτίνῳ τῷ ἁγίῳ Μάρτυρος. Γίνονται ὅλαι ὁμῆ Οἰκουμενικαὶ τε καὶ Τοπικαὶ. 18.

Ἀιρετικαὶ δὲ, αὐταί, ἢ ἐν Τυάνοις, ἢ ἐν Ἀγκύρᾳ, ἢ ἐν Λαμφάκῳ, ἢ ἐν Κυζίκῳ, ἢ ἐν Σελευκείᾳ, ἢ ἐν Ζήλῳ, ἢ ἐν Ἀριμένῳ, ἢ ἐν τῷ Σερμῳ, ἢ ἐν Νίκῃ τῆς Θρακίης, ἢ ἐν Ἰσαυρίᾳ, ἢ ἐν Βυζαντίῳ ἐπὶ Εὐδοξίῳ τῷ Ἀρειανῶ, ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ δεύτερον, ἢ ἐν αὐτῇ πάλιν τὸ τρίτον, ἢ μὲν ἐπὶ Κωνσταντίῳ τῷ Ἀρειανῶ, ἢ δὲ ἐπὶ Οὐάλεντος, ἢ μὲν ἐπὶ πάρασιωπήσῃ τῷ ὁμοσίῳ καὶ ἐκδιώξῃ τῷ ἁγίῳ Εὐσταθίῳ, ἢ δὲ ἐπὶ -- τῷ μακαρίῳ Μελετίῳ, χειροτονήσασα ἀντ' αὐτῷ Παυλίῳ τὸν αἰρετικόν, ἢ ἐν Ἐφέσῳ τὸ δεύτερον ἐπὶ Διοσκῶρος καὶ Θεοδοσίῳ τῷ μικρῷ, ἢ ἐν Τύρῳ, ἢ ἐν Φιλιππούλει, ἢ ἐν Βεροσάφοις, ἐν ἣ καὶ Βαρσανυφίῳ εὐρέθη ὁ αἰρετικὸς, συναίνων κατὰ τῆς ἁγίας Συνόδου Χαλκηδόνος, ἢ ἐν ^{bb)} Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Σεργίῳ ὑπὲρ τῆς ἐκθέσεως Ἡρακλείου, ἢ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ Πύρρῳ ὁμοίως, ἢ ἐν αὐτῇ ἐπὶ Πέτρῳ. τῷ ἀληθῶς Ἰακωβίτῃ, μᾶλλον δὲ θεομιστῇ κατὰ τῶν ἁγίων Πατέρων, Ἀναστασίῳ τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ Ἀποκρισιάρῃ Ρώμης, Μαξίμῳ τε καὶ Ἀναστασίῳ τῷ ἀετῷ μαθητῇ; καὶ αὐταὶ γίνονται ὁμῆ κ'.

XI. Sal-

z) Concilium hoc Romanum Lateranense sub S. Martino I. papa contra Monotheletas celebratum est a. C. 649.

aa) Ζήλῳ vel Ζήλῳ in prouincia Helenoponti, in Nouella Iustiniani XXVII. Ζήλῳ. Plinio lib. 6, sect. 3. Zela in Cappadocia. In uuinis anti-

quis Ζηλατῶν τῷ Πόντῳ. Vide Harduin. tom. 12. Concil. p. 912.

bb) Trés illi patriarchae Constantinopolitani, quorum hic fit mentio, nempe Sergius, Pyrrhus et Petrus fuerunt Monothelesae; eorumque vltimus, nempe Petrus, patriarchatum adeptus est a. C. 652. et a. 656. obiit. Lombec.

XI. Salmasius libro de Vfuris, a. 1638. edito, cap. 21. p. 633. *Vt germanos esse canones apostolicos non praesto, ita pessum vetustissimos asserere.* Theodoretus, *Cyri episcopus*, in *Canonum compilatione ἀνεκδότῳ pro genuinis agnouit.* Nullam aliam designat Salmasius canonum collectionem, quam illam *Ioannis Scholastici* et presb. *Antiocheni*, (postea ab a. C. 565. ad 577. patriarchae CPol.) in quinquaginta tributam [P] titulos graece et latine postea a. 1661. in tomo posteriore-Bibliothecae Canonicae Iustelli editam. Atque collectionem canonum quidem esse a Theodoro, cui codex bibl. regiae Paris. illam tribuit; sed collationem Legum et praecipue Nouellarum Iustiniani, (a quo in thronum CPol. euectus erat,) a Ioanne illo adiunctam, opinatus est *Petrus de Marca* lib. 2. de Concordia Sacerdotii et Imp. c. II. §. 4. et lib. 3. c. 3. §. 8. Verum codices alii MSS. quibus Iustellus vsus, Seguerianus, Claromontensis et Oxoniensis vni eidemque Ioanni et illam collectionem canonum et Nomocanonem titulis quinquaginta diuisum diferte tribuunt, neque quisquam est vetus aut idoneus auctor, qui a Theodorito canonum συναγωγὴν adornatam esse testetur. “) Non omittendum autem, quod Iohannes hic Scholasticus mentionem facit alte-

ce) V. supra, ad §. IV. *Venetis* in cod. Nariano CCXXVI. tribuitur *Theodoro* collectio canonum, in 50. titulos diuisorum; συναγωγὴ κανόνων ἢ πενήκοντα τίτλους διηρημένων κατὰ Θεοδορετῆν, ἐπισκόπου κύριου· inicit. εἰ τῆ μεγάλα θεῶ καὶ ἐπιγράψαι, ἡμῶν Ἰωάννη Χρυσοστόμου καὶ ἀποστόλου· v. (Mingarellium) in cat. codd. gr. Nan. p. 417. qui laudat nostri Fabricii iudicium, fortasse esse Ioannis Antiocheni Nomocanonem, pariter in 50. titulos diuisum, et, quod, inquit, Theodoretum non sit haec collectio, euidenter patet ex his verbis prologi in primum titulum: μετῆγραψα ἐκ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκ τῆς θείας λέξεως ἡμεῶν κατὰ τὸν καὶ τῶν ἰωάννην χρυσοστόμου καὶ ἀποστόλου· et paullo post adfertur epistola eiusdem Iustiniani. Denique putat, hic non absolui totam collectionem; sed ad eam spectare etiam sequentia, scil. nr. 26. alia capp. ecclesiastica Nouellae constitutionis, ad quorum finem, illa capita sumta esse ex Nouellis constitutionibus ἰωάννη ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τῆ ἀπὸ σχολαστικῶν, adscriptum legitur, ex quibus verbis adparet, Mingarellius inquit, collectionis auctorem non esse Theodoretum, sed Ioannem Scholasticum; nr. 26. Photii constitutiones canonicas, et nr. 27. Simeonis magistri et Logothetae epitomen. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXII. plut. 5. est ampla collectio canonum ecclesiasticorum, illius auctorem fuisse Io. Scholasticum, (atque nr. 2. est illius Nomocanon,) docuit, et singula, quae multa sunt, copiose recens-

Vol. XII.

fuit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laurent. I. p. 45. sqq. alia in illo cod. quae huc pertineant, addita sunt, Photii constitutiones etc. Add. supra ad vol. VIII. p. 306. a me adscripta, it. de Ioan. Scholast. in vol. XI. p. 22. praecipue p. 100. sqq. *Buddei* Isagogen — ad theologiam vniuersam, p. 754. — *Ioannis Scholastici* vitam fataque vberime persequitur variorumque refert iudicia de eo *Assmann.* in bibl. iur. orient. can. III. cap. X. p. 319. sqq. cap. XI. p. 344. sqq. praesertim a p. 349. de eius collectione canonum et eiusd. Nomocanone seu epitome illius collectionis 50. titulorum, omissis integris canonibus; hinc p. 352. agit de codd. *Vindobon.* XVII. (v. *Lambec.* VI. part. 1. p. 127. sqq. ibique longam Kollarii notam,) et XLVIII. (*Lambec.* VIII. p. 961. nr. 6.) et addit, Lambecium omississe, lectorem monere, aliam hanc esse Ioannis collectionem, quae incipit: εἰ τῆ μεγάλα θεῶ, vel εἰ μὴ ἄγιοι, et quae prodiit in bibl. iuris canonici a p. 499. ab eiusd. Ioannis collectione, cuius initium: εἰ δέξαι, quae vulgata est in laudata Bibliotheca a p. 603. tametsi vtraque illa collectio in eisdem titulos 50. sit distributa. Tum recenset *Assmann.* tria *Ioannis Scholastici Antiocheni* opuscula in codd. Rom. Vat. gr. DCCCXXXIII. DCXXXX. DCCCXXXX. atque consert cum edit. Voëlli ac Iustelli, atque p. 387 - 413. late recenset 50. titulos, in eod. DCCCXXXX. et DCXXXX. exstantes; ac pariter a p. 414 - 421. titulos, qui in cod. DCCCXXXIII. supersunt. — In cap.

B b

XII.

alterius canonum collectionis vetustioris, ^{ad}) tributae in titulos sexaginta, quae hodie nusquam exstat, quod sciam. En Ioannis verba in praef. p. 500.

Quoniam igitur pro temporibus olim a diuersis ad diuersos diuersisque concordantes leges et canones ecclesiae editi sunt, (decem enim, post apostolos, magnae patrum celebratae fuerunt synodi: praeterea etiam Basilii magnus de multis rebus canones composuit,) idcirco non mirum, si sparsim ab ipsis, prout res quae quibusque temporibus orientantur exigent, et non ordine quodam rerum velut in capita distributarum canones scripti sint: adeo, vt propterea difficile admodum inuentu et conquisitu sit id, quod a nonnullis confertim de canone requiritur. Propterea, cum gratia Domini et Dei et Seruatoris nostri Iesu Christi, ea quae passim ab ipsis definita sunt pro temporibus, in vnum colligere magno studio enixi fuerimus, eaque in titulos quinquaginta distribuerimus,

Ἐπεὶ ἐν πάλαι κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων πρὸς διαφορὰς καὶ διαφοροὺς ἀρμόζοντες οἱ νόμοι καὶ κανόνες τῆς ἐκκλησίας ἐτέθησαν, δέκα γὰρ μετὰ τοῖς ἀποστόλοις αἱ μεγάλαί τῶν πατέρων γεγονῆσαι σύνοδοι πρὸς τέτοις δὲ αὐτῶν καὶ Βασίλειος ὁ μέγας περὶ πολλῶν ἐκανόνισαν. Εἰκότως δὲ διὰ τὸ σποραδῆν ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀπῆται τὰ κατὰ χρόνον ἀναφύομενα, καὶ ἕταρ τινὶ πραγμάτων ὡς ἐν κεφαλαίοις διηρημένων οἱ κανόνες ἐγράφησαν, ὡς ἐκ τῆς δυσεύρετον εἶναι κομιδῆ καὶ δυσπῶριον τὸ πρὸς τινῶν ἀδρόως περὶ κανόνος ἐπιζητέμενον. διὰ τὸ χάριτι τῷ Κυρίῳ, καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ σποραδῆν ὑπ' αὐτῶν ὀρισθέντα κατὰ καιροὺς εἰς ἓν ἡμῶν ἀδρόωσιν σκεδάσαντες, καὶ ταῦτα διελόντες εἰς τίτλους πενήκοντα, ἕταρ τινὰ καὶ ἀκολουθίαν

XII. p. 422. sqq. de eiusd. *Ioannis Nomocanone*, s. altera eiusd. canonum et legum collectione, (gr. et lat. in Voëlli et Iustelli bibl. iur. canon. veteris, tom. II. p. 503. sqq.) pariterque edit. eum codd. Vatican. DCCCXXXI et DCXXXI. comparat. In cap. XIII. p. 450. sqq. de eiusd. *Ioannis opere: Nouellarum constitutt. capp.* quod in Voëlli et Iustelli ed. pag. 660. in capp. XXI. distribuitur; contra eadem constitutiones Iustiniani in cod. Vatican. DCCCXXXIII. capp. LXXXVII. complectuntur, et posthaec praefixum indicem repetit confertque cum editione, tum subiungit ex cod. illò prologum titulosque, pariter componit cum editis ex eodemque SS. patrum epistolas canonicas refert. Add. eumd. *Assmann* ibid. tom. I. p. 39. et p. 60. sq. de cod. Syriaco vetustiss. qui collectionem canonum, a Io. Scholastico factam, complectitur; atque eumd. *Assmann* in biblioth. orient. Clementino Vaticana, tom. III. part. I. p. 14. de canonibus etc. in codd. Syriac. et Arabic. — *Douiat* Praenott. can. tom. I. lib. III. cap. 5. p. 682. sqq. de

collectione, Theodorito quibusdam, quibuscumque *Deuiat*. §. 6. et 7. consentit, adscripta; atque cap. 9. p. 705. sqq. de *Ioanne Scholasto*. eiusque collectione, (in qua digerenda Ioannes vsus Douiato videtur Theodoriti collectione, per synodorum seriem ordinata,) et *Nomocanone*. — *Berard*. de varr. canon. collect. §. 5. in Gallandi sylloge tom. I. p. 700. — *Spittler*, Geschichte des kan. Rechts §. 25. p. 102. sqq. (vbi in nota g. *Assmann* opinionem in cit. bibl. I. c. 5. p. 114. Ioan. Scholasticum toti suo patriarchatui seruandum praescripsisse nouum codicem canonum, in L. titulos digestum, testibus destitutam, ideoque haud omnino certam esse iudicat,) §. 26. p. 104. nouam eamque criticam illius collectionis optat editionem; §. 29. p. 112. sq. de eiusd. *Ioannis Nomocanone*: nec non *Henke* in allgem. Geschichte der christl. Kirche, tom. I. p. 395. §. 37. *Hart*.

ad) Confer *Beueregium* lib. I. codicis can. vindicati cap. 15.

[P] non ordinem quemdam et seriem numerorum seruauimus; primum, ut ita dicam, et secundum, et tertium, et quartum, et quintum deinceps canones coniungentes; sed similia similibus quantum fieri potuit copulantes, et par' pari capiti connectentes, facilem simul et laboris expertem omnibus, ut opinor, eorum, quae conquiruntur, inuentionem reddidimus. Quum non ipsi soli et primi inter ceteros ad hoc faciendum incitati fuerimus, sed alios compererimus ea in titulos sexaginta diuifisse, ac neque Basilii canones cum aliis coniunxisse, neque res similes similibus, ut oportebat, velut sub titulis composuisse, propterea quod multi de vno capite canones reperirentur, et ea, quae ab omnibus de vna re canonibus constituta sunt, deprehensu essent difficilia; clariorem, quantum fieri potuit, nos similibus collatione et compositione canonum diuisionem facere contendimus: vnaquaque praeterea titularum inscriptione eorum, quae proponuntur, vix optime declarante.

Θίαν ἀριθμῶν ἐφυλάξαμεν, πρῶτον, ὡς αἰπῶν, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον, καὶ πέμπτον αὐθις κανόνας συναΐψαντες, ἀλλ' ὁμοίαι τοῖς ὁμοίοις, ὡς οἶόν τε συναρμόσαντες, καὶ ἴσον ἴσω κεφαλαίῳ συμπλέξαντες, βραδίαν ἐποιήσαμεν ἅμα καὶ ἄπονον τοῖς πάσιν, ὡς οἶμαι, τῶν ζητημένων τὴν εὐρεσιν, ἐκ αὐτοῖ τῶτο μόνοι καὶ πρῶτοι τῶν ἁλλῶν ποιῆσαι ὁρμήσαντες, ἀλλ' ἑτέροις εὐρόντες ταῦτα διελόντας εἰς τίτλους ἐξήκοντα, καὶ μήτε τοὺς ἴ) Βασιλείῳ κανόνας τοῖς ἄλλοις ἐπισυνάψαντας, μήτε δὲ ὁμοίαι τοῖς ὁμοίοις, ὡς ἔδει, πράγματα συναρμόσαντας, ὡς ἐν τίτλοις διαῖ ἰ) τὸ πολλὰς περὶ ἐνὸς κεφαλαίου κανόνας εὐρίσκουσθαι, καὶ δυσλόγητα γίνεσθαι τὰ περὶ τῶν πραγμάτων ἐνὸς παρὰ τῶν ἰ) ἄλλων κανονιζόμενα, σαφεστέρην, ὡς εἶναι τε ἦν, ἡμεῖς τῇ παραθέσει τῶν ὁμοίων ποιῆσαι τῶν κανόνων τὴν διαίρεσιν ἐπιπαύσαμεν, τῆς ἐκάστη πρὸς τῶτοιοις τῶν τίτλων ἐπιγραφῆς προσημειώσης εὐμαλῶς τῶν ἐμφορομένων τὴν δύναμιν. »

XII. *Io. Tilius*, Engolismensis, quem episcopatus Briocensi deinde ac Meldensi praefectum et variis monumentis in lucem prolatis de antiquitate ecclesiastica bene meritum constat, Parisiis typis Contr. Neobarri typogr. regii graece a. 1540. 4. edidit et Francisco Turnonio cardinali dicauit apostolorum et sanctorum conciliorum decreta, hinc faciendam ecclesiae concordiam, (incassum, ut euentus ostendit,) ipso in titulo libri ominatus. In hoc volumine exhibentur: 1. *Canones Apostolici* LXXXV. 2. *Canones Nicaeni* (a. C. 325.) XX. κανόνες τῶν τῆς ἁγίας [P] πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἐν ὑπατάσει

Bb 2

Παυ-

ee) al. τῶν ἴσων κεφαλαίων.

ff) al. τῶν ἁγίων.

gg) al. τῶν.

hh) al. πολλῶν.

ii) Conf. *Buddi* Isagogen cit. p. 753. sq. *Doniat*. Praenott. etc. I. p. 697. sq. §. XVI. *Spittler* in *Geschichte* etc. §. 51. p. 187. sq. in primum *Affemanni* bibl. iuris orient. can. et ciu. lib. I. cap. 2. p. 21. sqq. vbi singula, quae in hac ed. exhibentur, copiosius, quam Fabricius fecerat, recensuit. In §. XI. p. 27. sqq. obseruauit quoque, Tilius

in hac collectione de industria suppressisse binas pro Photio synodos, nec a promissis stetit, atque instar supplementi, ex cod. Vindobon. vbi σύνταγμα κανόνων habetur, simillimum ei de quo Tilius loquitur, apud *Lambec.* VIII. (pag. 846. sqq. *Kollar.* cod. XLIV.) titulos canonum et SS. patrum epistolarum canonicarum, quas Tilius edere in animo habuit, recitauit: vti Fabric. quoque partim adnotauit. De *Io. Tilio* v. *Saxii* *Onomast.* lit. part. III. p. 219. ac 625. eosque, quos laudat. *Harl.*

Παυλὸς καὶ Ἰβλιανὸς τῶν λαμπροτάτων ἔτες χλς'. ἀπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐν μηνὶ Δεσίου, ἐν-
 νεακαιδεκάτῃ πρὸ δεκατριῶν καλανῶν Ἰβλίων. 3. *Canones Anchyran* (a. 314.) XXV.
 κανόνες τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ συνελθόντων μακαρίων πατέρων οἵτινες προγενέστεροι μὲν εἰσὶν τῶν
 ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθέντων κανόνων, δευτερεύουσι δὲ διὰ τὴν τῆς οἰκουμένης συνοδὸν αὐθενταίαν.
 4. *Canones Neocaesarienses* (a. 315.) XV. κανόνες τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνελθόντων ἁγίων
 καὶ μακαρίων πατέρων, οἵτινες δεύτεροι μὲν εἰσὶ τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ, τῶν δὲ ἐν Νικαίᾳ προγε-
 νέστεροι, διὰ δὲ σεβασμιότητα προτέτακται αὐτῶν ἐν Νικαίᾳ. 5. *Canones Gangreses* (a.
 326.) XX. κανόνες τῶν ἐν Γάγγρᾳ συνελθόντων ἁγίων πατέρων οἵτινες μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ
 σύνοδον ἰζητήθησαν. Κυρίως τιμωτάτοις ἐν Ἀρμενίᾳ συλλεπτεροῖς, Εὐσέβιος, Διλιανός,
 Εὐγένιος, Ὀλυμπιος, Βιδυνικός, Γρηγόριος, Φίλητος, Πάππος, Εὐλάλιος, Ἰππίτιος,
 Προμαρτίσιος, Βασίλειος, Βάσος, οἱ συνελθόντες ἐπὶ τὴν κατὰ Γάγγραν ἁγίαν σύνοδον, ἐν
 Κυρίῳ χάρισαν. Ἐπειδὴ συνελθῆσα etc. 6. *Antiocheni Canones* (a. 341.) XXV. κανόνες
 τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ συνελθόντων ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων. Ἡ ἁγία καὶ εἰρηνοποιήθη
 σύνοδος ἡ ὑπὸ τῷ Θεῷ συγκροτηθεῖσα ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐξ ἐπαρχίας Συρίας κοίλης, Φοινίκης,
 Παλαιστίνης, Ἀραβίας, Μεσοποταμίας, Κιλικίας, Ἰσαυρίας τοῖς κατ' ἐπαρχίαν ὁμοψύ-
 χους καὶ ἁγίοις συλλεπτεροῖς ἐν Κυρίῳ χάρισαν. Ἡ χάρις καὶ ἀλήθεια Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ
 Κυρίῳ καὶ Σωτήρι. ἡμῶν etc. 7. *Laodiceni canones* (a. 367.) LVIII. κανόνες τῶν ἐν Λαο-
 δικείᾳ τῆς Φρυγίας συνελθόντων ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων. Ἡ ἁγία σύνοδος ἡ κατὰ
 Λαοδικείαν τῆς Φρυγίας Πακατιανῆς συγκροτηθεῖσα ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀσιατικῆς,
 ὅρας ἐξέτετο ἐκκλησιαστικῶς ἐς ὑποτέτακται. 8. *CPolitani concilii oecumenici canones* (a. 381.)
 VII. κανόνες τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων ἐν ὑπατείας Φλαβίου
 Εὐαγγελίου καὶ Φλαβίου Εὐαγγελίου τῶν λαμπροτάτων, πρὸ ἑπτακτῶν Ἰβλίων. Τῷ εὐσεβεστάτῳ
 καὶ Θεοφιλεστάτῳ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ ἡ ἁγία σύνοδος τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκ διαφόρων ἐπαρ-
 χιῶν συνελθόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀρχὴ μὲν ἡμῶν τῷ πρὸς τὴν σὴν εὐσέβειαν γραμ-
 ματος etc. Ταῦτα ὤρισαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει χάριτι Χριστοῦ συνελθόντες ἐπίσκοποι ἐκ
 διαφόρων ἐπαρχιῶν κατὰ κλήσιν τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ etc. 9. *Ephesni ca-
 nones* (a. 431.) VII. κανόνες τῶν διακοσίων ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Ἐφέσῳ
 συνελθόντων μετὰ τὴν ὑπάτωσαν Φλαβίου Θεοδοσίῳ τὸ τρισκαίδεκάτον, καὶ Φλαβίου Οὐαλεν-
 τινιανῷ τὸ τρίτον τῶν αἰωνίων Ἀγγύτων πρὸ δέκα καλανῶν Ἰβλίων. Ἡ ἁγία καὶ οἰκου-
 μική σύνοδος etc. Post septem canones sequitur ψῆφος τῆς αὐτῆς ἁγίας συνοδῆς ἐκφωνηθεῖσα
 ἐκ προελούσεως γενομένης αὐτῇ παρὰ τῶν Κυπρίων ἐπισκόπων (Ζήνωνος καὶ Εὐαγγελίου)
 Πραγμα παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικῶς θεσμῶς etc. nec non epistola [P] ad synodum in Pam-
 phylia de Eustathio ipforum metropolitano, ἐπιστολὴ τῆς αὐτῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας συνοδῆς
 πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ εὐαγῆ σύνοδον, περὶ Εὐσταθίου τῷ γενομένῳ αὐτῶν μητροπολίτη.
 Μετὰ βελῆς πάντα ποιεῖ etc. 10. *Chalcedonensis concilii* (a. C. 451.) canones XXVIII.
 κανόνες τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Καλχηδόνι συνελ-
 θόντων ὑπατείας Μαρκιανῷ τῷ αἰωνίῳ Ἀγγύτῳ καὶ τῷ δηλωθησομένῳ τῷ πρὸ οκτῶ Καλαν-
 ῶν Νομβρίου. Post canones illos subiicitur τῆς αὐτῆς ἁγίας συνοδῆς ἐκ τῆς πράξεως τῆς
 περὶ Φωτίου ^{kk} ἐπισκόπου Τύρου, καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Τύρου. 11. *Concilii Sardicensis*
 (a. C. 347.) canones XXI. Κανόνες τῶν ἐν Σαρδίκῃ συνελθόντων ἁγίων καὶ μακαρίων πα-
 τέρων.

kk) Confer acta concilii Chalced. actione IV.

τέρων. Ἡ ἀγία σύνοδος ἡ ἐν Σαρκδιῇ συγκροτηθεῖσα ἐκ διαφορῶν ἐπαρχιῶν ὤρσει τὰ ὑποταγμένα. 12. *Carthaginensis synodi* (a. C. 418-423. canones X. et deinde post symbolum fidei, alia capita CXXXVIII. Κανόνες τῶν ἐν Καρχαγένῃ συνελθόντων διακόνων δεκά καὶ ἑπτὰ ἀγίων καὶ μακαρίων πατέρων. Capite CIX. συνέδος κατὰ τῶν ἐλλήνων καὶ τῶν αἰρετικῶν ἐπὶ Βάσσει καὶ Φιλίππυ τῶν λαμπροτάτων ὑπάτων, τῇ πρὸ ἐξ καὶ δεκάτῃ καλανδῶν ἰβλῶν ἐν Καρχηδόνι εἰς τὸ σῆκητον τῆς βεσιτάτης ἐκκλησίας. Et CXXXV. ἀρχετικῇ ἡ ἀπὸ πάσης τῆς ἐν Ἀφρικῇ συνόδῃ πρὸς Βονιφάτιον τὸν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον διὰ Φαυσίνῃ ἐπισκόπῃ, Φιλίππυ καὶ Ἀσέδῃ πρεσβυτέρῃ τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἀποσταλεῖσα ἐπιστολή. Ultimi capituli locum occupat epistola ad Caeselinum pap. δεσπότῃ ἀγαπητῷ καὶ τιμιωτάτῳ ἀδελφῷ Κελεσίῳ Λυσηλίῳ, Παλατίνῳ, Ἀγνάνιῳ, Τῆτος, Σεργεῖῳ Διάκονῳ, Τερέντιῳ, Φερτεναῖῳ, Μαρτίνῳ, Ἰαννεαίριῳ, Ὀπτάτω, Κελτίκιῳ, Δονάτω, Θεάσιῳ, Βιγκέντιῳ, Φερτεναῖῳ καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ συνόδῳ τῆς Καρχηδόνος εὐρεθέντες. 13. *Ex actis concilii CPol.* (a. C. 394.) in caussa Agarii et Bagadii, ἐκ τῶν προχθέντων ὑπομνημάτων ἐν Κωνσταντινῶν, ἡ περὶ Ἀγαπίου καὶ Βαγαδίου, ἐκατέρῃ ἀντεχομένη τῆς ἐπισκοπῆς Βόσσης. 14. *Concilii CPol. in Trullo* (a. C. 680.) canones CIII. κανόνες τῶν ἐν Κωνσταντινῶν ἐν τῷ τρέλλῳ τῆ βασιλικῆ παλατίῃ συνελθόντων ἀγίων πατέρων ἐπὶ Ἰωσινιανῶ τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλοχρήστῳ ἡμῶν βασιλεῦσι. 15. *Synodi secundae Nicaenae* (a. C. 787.) canones XXII. κανόνες τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων συνελθόντων τὸ δεύτερον, ἔτι σους τῆς τῆ κόσμῳ κτίσεως, ἰδιαιτῶν ἐνδεκάτης, εὐσεβῶς βασιλευσάντων Κωνσταντίνῳ καὶ Εἰρήνῃ τῆς αὐτῆ μητρός. In his synodi secundae Nicaenae canonibus definit Tili editio, licet credibile sit, in MSto codice eum alia etiam reperisse, quae exstant in Syntagmate canonum caesareae bibl. quod supra p. 28. ed. vet. et ed. nou. p. 186. seq. e Lambecio [P] memoravi, et quod Tiliano in omnibus est simillimum: in eo enim subiunguntur canones conciliorum CPolitanorum pro Photio a. C. 861. et 879. habitorum, nec non SS. patrum epistolae ac responsa canonica. Illas pro Photio synodos facile quis credat, ob notum romanae ecclesiae in Photianas partes odium, de industria Tiliium suppressisse: epistolas vero canonicas ad manus sibi fuisse non diffitetur in praefat. quod si impetrabo, ut studium meum boni consulas, pro virili nauabo operam, ut resp. deinceps, si non maius, certe par munus offeram. Nam est penes nos tomus huius operis secundus, qui SS. patrum eorumque graecorum epistolas canonicas complectitur, varia eruditione et pistate instructas, quas itidem atque hos canones a doctissimis diui Hilarii Pictauiensis canonicis hac lege accepimus, ut in pii lectoris gratiam euulgentur. Numquam promissum hoc suum impleuit Tilius, nescio qua re impeditus, sed syntagma eius canonum *Elias Ehingerus* integrum recudi curauit, addita ex antiquis concilior. editionibus latina versione, et adspersis passim celebris doctoris Lucae Ofiandri ex historia eius ecclesiastica epicrisibus. *) Witeberg. 1614. 4. Ait in praefat. Ehingerus, contulisse se etiam codicem MS. graecum canonum, suppeditatum ab Hoefchelio, sed in libro illo nullum eius rei documentum reperire potui, neque ad calcem voluminis quicquam aliud accessionis loco habetur, quam 1) Ioannis metropolitae Ruffiae

*) Inscriptio libri haec est: Κανόνες τῶν Ἀποστολικῶν καὶ τῶν ἁγίων Συνόδων ἀποστόλων καὶ ἑσῶν. conciliorum Decreta, e canonicorum Diui Hilarii Pictauiensis et Augustana bibliotheca, graece et lat. edita a M. Elia Ehingero, Augustano.

epistola lat. ad episcopum rom. data a. 1549. et a Sigismundo ab Herberstein publicata in rerum Moscouiticarum commentariis. 2) Symbolum fidei, quod a. C. 971. Pilegrinus archiepiscopus Laureacensis Bauaros, Austriacos et Hungaros docuit. Et 3) synopsis breuis de septem conciliis graece edita ex MS. bibl. Augustanae, ^{mm}) quam a. 1604. Commelinus [latine, uti ipse Ehinger. in fine scripsit] dederat ad calcem Gelasii Cyziceni de actis concilii Nicaeni. Incipit: *χρη γινώσκων πάντα Χριστιανόν.*

Omisit Ehingerus, quod in Tili editione post praefationem positum video *ἐκ τῶ Ἰωάννη Ψελλῆ περὶ τῶν ἀγίων οἰκουμενικῶν συνόδων. Ἐγένον πρώτη σύνοδος μετὰ τριακῶσια ἔτη τῆς τῆ Κυρίας ἀναλήψεως.*

ἀπὸ πρώτης μέχρι δευτέρας ἔτη νς.	a prima synodo ad secundam, anni .LVI.
ἀπὸ δευτέρας μέχρι τρίτης ἔτη μ.	a secunda ad tertiam XL.
ἀπὸ τρίτης μέχρι τετάρτης ἔτη λ.	a tertia ad quartam XXX.
ἀπὸ τετάρτης μέχρι πέμπτης ἔτη ρβ.	a quarta ad quintam CII.
ἀπὸ πέμπτης μέχρι ἕκτης ἔτη ργ.	a quinta ad sextam CXXIX.
ἀπὸ ἕκτης μέχρι ἑβδόμης ἔτη ο.	a sexta ad septimam LXX.

[P] XIII. Haec Tiliiana, quam haecenus recensui, canonum collectio viris eruditus venire solet sub titulo *codicis ecclesiae orientalis*, atque probata videri potest patribus concilii Trullani a. C. 680. et Quinisexti a. 691. nec non Nicaeni II. a. 787. Quae vero de conciliis Photianis et Nicaeno secundo sub extremum leguntur, postea interiecto tempore illi adiuncta sunt. Hunc ecclesiae orientalis codicem, quem deinde Alexius Aristenus, Theod. Balsamo et Io. Zonaras scholiis etiam illustrauerunt, tempore et aetate antecessit [aut antecessisse perperam videbatur Iustello] *codex canonum ecclesiae vniuersae*, iam probatus citatusque in concilio Chalcedonensi a. 451. et confirmatus Nouella CXXXI. Iustiniani imp. Huius codicis, cui Chalcedonenses deinde canones adiunctos constat, memoriam primus instaurauit atque erudite ex antiquitate ecclesiastica eruit *Iac. Leschasserius* ICTus in consultatione de controuersia inter Paulum V. et rempubl. Venetam, quam *Godastus* exhibet in praeclearo opere de Monarchia imperii tom. 3. p. 439. Ipsum deinde codicem graece et latine editum restituit, notisque illustratum Leschasserio dicauit *Christoph. Iustellus*, Paris. 1610. 8. et addito ⁿⁿ) concilio Sardicensi 1618. 8. Recusus deinde est in tomo priore Bibliothecae iuris canonici Iustellianae, Paris. 1661. fol. Separatim etiam luci datus cum Iustelli

^{mm}) Synopsis septem conciliorum oecumenicorum, per *David. Hoeschelium*, graece Augustae Viudel. 1595. 4. v. catal. bibl. Leidens. pag. 16. Add. ibid. pag. 435. sqq. indic. multorum codd. oriental. qui continent Nomocanones aliosque libros canonico-ciuiles, ac pag. 489. nr. 1954. Nomocanon secundum sectam Persarum. Persice. — De Eliae, Damasci metropolitae, Nomocanone arabico, v. *Affemann*. bibl. oriental. Clement.

Vatic. tom. III. part. 1. p. 519. sq. ibid. pluribus locis de canonibus, constitutionibus, iudiciis synodisque variarum: v. indic. ad illam partem p. 664. voc. *Canones*: ib. p. 279. in catal. libror. Syror. Ebediesu cap. 192. de collectorib. canonum, et in parte II. tom. III. p. CLXXXIX. sq. de collectoribus canonum synodicorum editoribusque constitutionum syriac. *Harl.*

ⁿⁿ) Bibl. Telleriana p. 188.

stelli notis a b. *Gebhardo Theodoro Meiero*, theologo Helmstädiensi, praemissa historica de collectionibus canonum relatione, Helmst. 1663. 4.^{oo}) Hic codex totus constat canonibus CCVII. qui vna serie procedunt, atque hoc numerorum ordine etiam in veteribus conciliis citantur:

a numero	1 - 20.	canones concilii <i>Nicaeni XX.</i>
	21 - 45.	<i>Ancyranum XXV.</i>
	46 - 59.	<i>Neocaesariensis XIV.</i>
	60 - 79.	<i>Gangrensis XX.</i>
	80 - 104.	<i>Antiocheni XXV.</i>
	105 - 163.	<i>Laodiceni LXI.</i>
	164 - 170.	<i>CPolitani VII.</i>
	171 - 178.	<i>Ephesini VIII.</i>
	179 - 207.	<i>Chalcedonensis XXIX.</i>

XIV.

60) *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VIII. plut. 9 qui exhibet *leges ecclesiasticas*, collectionem siue enumerationem canonum, synodorum etc. multo vberiorum, quam in editione, continet, est nr. 13. *collectio canonum ecclesiasticorum*, quae in bibl. iuris canon. vet. Iustelli, tom. II. p. 499-602. nomen Io. Antiocheni prae se fert, *Bandinio* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 395. sqq. argumenta singularum partium vberius exponente: v. eundem *Bandin.* de similibus collectionibus, ib. p. 45. sqq. p. 467. sqq. et 477. sqq. in codd. XXII. plut. 5. nec non I. et X. plut. 10. Add. supra, §. X. et cat. codd. *Nanian.* p. 13. sq. 414. sqq. p. 425. sqq. 429. sqq. *Doniat.* in Praenott. canon. libr. III. cap. 3. pag. 669. not. Schotti, qui Boehmeri sententiam examinat, et cap. 4. p. 679. sqq. ibique Schott. — *Constant.* diss. de antiq. canon. collect. II. §. 1. p. 64. sqq. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. atque ibid. p. 242. sqq. *Ballerin.* de gr. can. collect. vbi p. 244. sq. §. VII. et VIII. ac p. 692. sqq. *Berardus* in diss. de variis canon. collect. etc. obseru. II. refutauit *Christoph. Iustellum*, moneatque, hunc adposuisse quidem canonibus numeros CCVII. ita, vt numeris in Chalcedonensi indicatis responderent; at nullum codicem habuisse antiquum, qui istam collectionem, vti ab ipso est edita, complecteretur; graecum textum sumxisse ex posteriorum graecar. collectionum libris L. editis s. mSSis; totam collectionem ac numerorum di-

tributionem nulli codici vetusto innixam, ab eius ingenio fuisse compactam; sic plura alia contra Iustellum, etiam de Leschaeferio, disputat, et §. IX. X. XI. p. 246. contendit docetque, codicem canonum, a Christoph. Iustello editum, non esse illam veterem collectionem, in Chalcedonensi conc. citatam, multo minus inscribendum fuisse *codicem vniuersae ecclesiae*, ac si ante Chalcedonense concil. non tam apud orientalem, quam ap. occidentalem ecclesiam auctoritatem obtinisset; quippe quum nullos alios canones ecclesia rom. et occidentalis per haec tempora recepisset nisi Nicaenos et Nicaenorum nomine Sardicenses, — *Affmann.* bibl. iuris orient. canon. etc. lib. I. cap. 2. et 3. Totam illam codicis canonum ecclesiae vniuersae collectionem a Iustello editam, verosimilius videri ipsius Iustelli ingenio compactam et confarcatam, demonstrauit quoque cel. *Glück* in Praecognitis vberiorib. iuris prudent. ecclesiast. posit. Germanorum cap. III. sect. 2. §. 170. pag. 420. sqq. idemque ibid. §. 171. p. 423. sqq. luculenter agit iudicatque de cod. Io. Tiliis et reliquis vetustioribus Graecor. collectionibus. — *Lud. Timoth. Spittler*, in: kritisch. Vntersuchung des Laodicensischen Canons, Bremae 1777. 8. p. 24. sqq. vbi quoque *Ballerinorum*, et *Baluzii* in praef. ad opuscula P. de Marca, Paris. 1681. nr. 10-13. iudicia repetit, vberius tamen contra Iustellum disputat in *Museiis* Geschichtsforscher, part. IV. p. 64. sqq. *Harl.*

XIV. Eidem Iustello, doctissimo Viro, debemus *codicem canonum ecclesiae Africanae* latine scriptum, ^{pp)} addita graeca versione ex codice ecclesiae orientalis Tiliano, cum variis lectionibus MS. regii graeci Paris. et Palatini. Digestus is est per capita CXXXVIII. et ex [P] tribus MStis latinis, vno praecipue Nic. Fabri, Thuanique altero et tertio Io. Bochari diligenter expressus, cui editoris obseruationes et notae accedunt. In hoc codice exstant

Canones 1-33. concilii Carthaginiensis an. 419. post consulatum Honorii XII. et Theodosii VIII. 5. Kal. Iun.

Hinc breuis notitia de concilio quod *Hippone* regio factum est a. C. 393. Theodosio III. et Abundantio COSS. 8. Id. Octobr.

de concilio *Carthaginiensi* a. 394. Arcadio III. et Honorio II. COSS. 6. Kal. Iul. vbi legati episcopi proconsulares *τῆς ἀνδρονειρίας* ad concilium Adrumetinum destinantur.

de concilio *Carthaginiensi* a. 397. Caesario et Attico COSS. 6. Kal. Iul.

34 - 56. eiusdem concilii *Carthaginiensis* a. 397.

Notitia de concilio *Carthaginiensi* a. 399. post consulatum Honorii IV. et Eutychiani V. Kal. Mai.

56 - 65. concilii *Carthaginiensis* a. 401. post consulatum Fl. Stiliconis 14. Kal. Iul.

65 - 85. concilii *Carthaginiensis* a. 401. Vincentio et Flauito COSS. Idibus Sept.

85 - 90. concilii *Mileuitani* a. 402. Arcadio et Honorio V. COSS. 6. Kal. Sept.

90 - 92. concilii *Carthaginiensis* a. 403. Theodosio et Rumorido COSS. 8. Kal. Sept.

92 - 93. concilii *Carthaginiensis* a. 404. Arcadio et Honorio VI. COSS. 6. Kal. Iul.

94. concilii *Carthaginiensis* a. 405. Stilicone II. et Anthemio COSS. 10. Kal. Sept.

94 - 106. concilii *Carthaginiensis* a. 407. Honorio VII. et Theodosio II. COSS. Id. Iun.

Notitia

pp) Conf. *Kollar*. supplem. ad Lambecii comm. I. pag. 310. sqq. de cod. caef. XLV. *Mastricht*. hist. iuris eccl. §. 95. 97-103. *Doniat*. Praenott. canon. libr. III. cap. 7. tom. I. p. 691. sq. ibique Schott. et huius notas ibid. p. 326. — in primis *Constant*. in diss. cit. parte II. §. 6. p. 109. sqq. in Gallandii syll. tom. I. post Bern. van Espen vberius et curatius demonstrat, Iustellum mentitum esse splendidam inscriptionem, codicem ecclesiae Africanae esse merum Dionysianae collectionis segmentum, et conflatum ex concilii Carthagin. a. 419. gestis, variationes autem ibi

occurrentes Dionysio non adtribuendas. Constantii iudicium adoptat ornatque *Spittler* in: Geschichte etc. §. 97. p. 138. sqq. p. 154. sqq. Add. supra, §. III. et *Petr. de Marca* de canonibus Africanis et conciliis Africanis etc. in *Gallandi sylloge* c. IV-XI. tom. I. p. 180. sqq. Ibid. p. 334. sqq. *Ballerin*. part. II. cap. 3. — *Georg. Sigism. Lakis* Praecognita iuris eccl. vniuersi, Viennae 1775. 8. cap. II. §. 20. et 21. p. 30. sqq. *Assmann*. bibl. iuris orient. canon. etc. libr. I. cap. 5. §. 89. sqq. p. 118. sqq. *Pertsch*. in Geschichte des Kircheur. p. 110. sqq. *Hari*.

Notitia de conciliis *Carthag.* a. 408. Basso et Philippo COSS. 16. Kal. Iul. et 3. Id. Octob. et a. 409. Honorio VIII. et Theodosio III. COSS. 17. Kal. Iul. et a. 410. post consulatum Honorii VIII. et Theodosii III. 18. Kal. Iul.

108-127. canones concilii *Carthaginensis* a. 418. Honorio XII. et Theodosio VIII. COSS. Kal. Mai.

[P] 127-138. canones concilii *Carthaginensis* a. 419. post consulatum Honorii XII. et Theodosii VIII. 3. Kal. Iun.

Hic codex ecclesiae Africanæ cum Christoph. Iustelli notis primum editus fuit Paris. 1615. 8. quam editionem ex auctione Gudiana nactus sum hinc inde notatam emendatamque manu Claudii Salmassii. Deinde iterum prodit in tomo primo bibliothecae iuris canonici veteris Guil. Voëlle et Henr. Iustello curante, Paris. 1661. fol. quam in multis emendatam profitentur editores. Idem codex eccles. Africanæ exstat gr. et lat. ex Iustellorum recensione, sed sine notis in Concilior. editione regia tom. III. et *Labbei* tom. II. pag. 1041. et *Harduini* tom. I. p. 861. *Fabr.* atque bis, (satis incommode,) in *Mansiana* collect. tom. III. col. 699. iterumque tom. IV. ad a. 419. et ap. *Beueridg.* tom. I. p. 681. Conf. *Lakies* in *Præcognit.* cit. p. 43. sqq. qui plures laudat VV. DD. — *Christi.* Guil. *Franc. Walchii* Entwurf einer vollständigen Historie der Kirchenversamml. p. 271. sq. — *Fuchs* Biblioth. der Kirchenversamml. part. I. p. 283. *Harl.*

XV. Abbreviatores canonum graeci tres vel quatuor exstant in eadem iuris canonici bibliotheca, quos hoc loco distinctius referre erit a meo instituto haud alienum. Nam de *Ioanne Scholastico*, qui ex presbytero *Antiocheno* fuit patriarcha CPol. ab a. C. 564. ad 578. et canonum *συνοδικῶν* per quinquaginta titulos digessit, abunde dixi vol. XI. pag. 100. sqq. [ibique v. notas:] quod autem Theodoretum non sit, sed Iohannis huius illa *συνοδικῶν*, praeter codices MStos supra pag. 36. ed. vet. et ed. nou. p. 194. memoratos testantur codices caesarei, de quibus *Lambecius* VI. p. 55. 56. 61. [p. 122. sqq. ibique Kollar.] et VIII. p. 458. [p. 961. Koll.] de his et aliis codd. egi supra ad vol. XI. p. 101. not. f. *Harl.*

Alexis

qq) Illas obseruat. atque emendat. edidit ex hoc Fabricii exemplari *Io. Ch. Wolf* in *Anecdotis* gr. tom. IV. p. 165. sqq. v. infra ad §. XX. init. *Harl.*

rr) De hisce *abbreviatoribus* conf. *I. G. Pertsch.* in: kurze Historie des canonisch. vud Kirchenrechts p. 99. sqq. cel. *Glück* in *Præcognitis* cit. p. 267. sqq. 273. sqq. et p. 327. sqq. vbi quoque *Iosephus* quendam, *Al-shaker Bil-tabid*,

sacerdotem aegyptiacum, laudat, qui circa a. 1391. omnes propemodum can. ab ecclesia gr. receptos arabica lingua *καρποφυσικῶς* interpretatus est, et cuius MStum satis amplum ex oriente adlatum in bibl. Bodleian. illatum est: ex qua paraphrasin *Benerigius* quatuor prima selegit concilia oecumenica et ad calcem synodiorum sui tom. I. publici iuris fecit; item *Ignatii Mulzeri* *Histor. Legum eccles. posticuarum*, quibus in Germania vnumur. Bamberg. 1772. 8. p. 35. sqq. *Harl.*

Alexii Aristeni 55) σύνολος canonum tom. 2. Bibl. canon. p. 673-709. compendio refert 1) canones apostolicos LXXVII. 2) Nicaenos XXIV. 3) Ancyranos XXVI. 4) Neocaesarienses XV. 5) Gangrenses VI. 6) Antiochenos XXV. 7) Laodiceos XLVII. 8) CPolitanos VIII. 9) Ephesinos VII. 10) Chalcedonenses XXXI. 11) Sardicenses XXI. 12) Africanos XXII. 13) Trullanos XCI. 14) Ex S. Basilii epistola I. canones 18. Ex epistola II. canones XXXIV. Ex epistola III. canones XVIII. Hic Alexius Aristenus, cuius scholia etiam in canones exstant edita a Guil. Beueregio, CPoli vixit et magni oeconomi dignitatem gessit saeculo duodecimo, laudatus a Theod. Balsamone ad can. 6. Apostol. et Trullanum 37. Atque si *Attatium* audimus p. 419 de consensu vtriusque ecclesiae, Zonaram etiam aetate Aristenus antecessit, qui ex Alexio profecisse Balsamonem, notat p. 254. Sed idem p. 198. etiam laudat epitomatores canonum fatis antiquum Graecum Aristeno, Zonara et Balsamone antiquiorem. *Fabr. Partsch.* l. c. p. 99. sq. Aristeni synopsis saeculo XII. confectam esse suspicatur. Idem pag. 100. sqq. agit de Simeone iisque, qui sequuntur. *Harl.*

Simeonis magistri et Logothetae ἐπιτομή κανόνων tom. II. Bibl. canonicae p. 710-748. exhibet 1) canones apostolicos LXXXII. 2) Nicaenos XX. 3) CPolitanos VI. 4) Ephesinos VIII. 5) Chalcedonenses XXXI. addito scholio ad can. IX. de exarcho diocesis. 6) Ancyranos XXV. 7) Neocaesarienses XIV. 8) Sardicenses XVIII. 9) Gangrenses [P] VII. 10) Antiochenos XXIV. 11) Laodiceos L. 12) Carthaginenses LXXXIV. 13) Ex Basilii epistola I. canones XVI. Ex epistola II. canones XXXII. Ex epistola III. canones XXVIII. 14) Trullanos LXXXVIII. Hunc Simeonem, cuius etiam scholia in canones fuerunt, sed necdum edita, non diuersum, puto, esse a Simeone Metaphraste, qui saeculo nono labente vixit et Annalibus aliisque pluribus scriptis clarissimum nomen sibi peperit. Vide, quae notavi vol. XI. p. 297. sq. *Fabr.* vbi et supra inter MSS. canonum apost. codd. iam enumeravi. Conf. cat. codd. gr. Nanian. pag. 426. sq. cod. CCXXXII. et p. 430. cod. CCXXXVIII. *Douiat.* in Praenott. can. tom. I. lib. III. cap. 11. p. 719. sqq. vbi plura prodidit de epitomis canonum, §. 1. et 2. *Simeonis Logothetae*, eiusque aetate et methodo ipsius epitomes; §. 3. de *Michaelis Pseli* synopsi canonum, §. 4. de memo-

55) Vel antiquioris potius scriptoris. Vide Beuereg. prolegom. ad synodic. §. 26. seq. *Fabr.* Conf. supra, vol. XI. p. 280. sq. §. VIII. ibique notas, *Douiat.* Praenott. canon. lib. III. cap. XI. §. IV. p. 722. sq. tom. I. ibique Schotti not. — *Mosquae* in cod. synod. CCXLIV. collectio s. synopsis canonum cum interpretatione Aristeni. vid. *Matthasi* Not. codd. gr. Mosq. p. 147. sq. Beuerigius autem demonstrauit inter alia, synopsis canonum, quae vulgo *Aristeno* tribuitur, non esse ipsius Aristeni, sed ab antiquiore quodam auctore ignoto memoriae forte subleuandae causa confectam, et scholiis tantum ab Aristeno illustratam, quum Aristenus in scholiis suis au-

ctorem huius synopsis redarguisset, eumque hunc vel illum non recte intellexisse pronuntiaffet. Tenendum igitur est, ut ait *Sobottus* ad *Douiat.* l. c. p. 723. differre ipsam synopsis canonum, vulgo *Aristeno* tributam, et *Aristeni* in eadem scholia, de quibus v. *Douiat.* ibid. p. 718. §. X. Add. *Buddei* Isagogen cit. pag. 753. sq. et 756. *Affemann.* bibl. iuris orient. canon. etc. lib. I. p. 43. §. XX. et XXI. p. 50. sqq. de Fabricio nostro, quem vocat χαλκίτρυγος addit vero more suo, *utinam et fuisset orthodoxus!* *Van Mastricht* hist. iur. eccl. p. 139. sqq. cel. *Glück* in Praecogn. p. 274. sq. 277. *Harl.*

memorata *Alexii Aristenii* synopsis canonum; §. 5. de *Harmenopuli* canonum epitome; §. 6. de synopsis *Arsenii*; §. 7. de *Matthaei Blastaris*, monachi, syntagmate; §. 8. de *Poenitentiali Ioannis Ieiunatoris*, quarti eiusd. nominis patriarchae CPolitani; et de Nomocanone anonymi, qui capp. 547. constat, et ex cod. Paris. reg. MMDCLXIV. prodit MDCLXXVII. latinitate et luce donatus notisque illustratus a Cotelerio, monumentorum eccles. gr. tomo I. Ita quoque *Fuchs* in: *Bibl. der Kirchenversamml.* tom. I. p. 286. sqq. de collectionibus etc. Io. Scholastici, Sophronii, synodi Trullanae, Photii, Simeonis magistri, Alexii Aristenii Io. Zonarae, Theod. Balsamonis, Arsenii, Constantini Harmenopuli, Matth. Blastaris, Doxopatris, aliisque luculenter differit. *Harl.*

Arsenii, monachi in sancto monte Atho monasterii Philothei, *) τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει μονῆς τῆ Φιλοθέου, synopsis canonum, qui adpositis unicuique capiti canonum parallelorum numeris, ubi eiusdem argumenti alii reperiuntur, non, ut in superioribus synopsis factum est, ordine conciliorum, sed per titulos CXLI. digesti sunt. In eadem Iustelli bibliotheca canonica primam lucem vidit p. 749-784. ex MS. codice bibl. regiae Paris. addita latina versione. Vitur canonibus LXXXV. apostolicis et synodorum, *Nicaenae*, *Ancyranae*, *Neocaesariensis*, *Gangrensis*, *Antiochenae*, *Laodiceae*, *CPolitanae*, *Ephesinae*, *Chalcedonensis*, *Sardicensis*, *Carthaginiensis*, ceterarumque, quae in codice Africano exstant. Laudat porro ὑπόμνημα πρῶτον ἐν Κωνσταντινῶσι (a. C. 394.) περὶ Βαγαδίου καὶ Ἀγαπίου, (ita legendum p. 771. pro περὶ Βαγαδίου καὶ Ἀγαπίου) in causa Bagadii et Agapii de episcopatu Bostrensi inter se concertantium, nec non canones synodi sextae Trullanae a. C. 680. et septimae siue Nicaenae II. a. C. 787. habitae et synodi celebratae in templo sanctorum apostolorum a. C. 861. et in templo S. Sophiae a. C. 879. Praeterea citat Apocalypsin S. *Gregorii Thaumaturgi*, S. *Sophronii λόγος β' ἐκ τῶν συνοδικῶν*, libellum *Mich. Syncelli*; Anonymi λόγον περὶ τῶν ἁγίων καὶ εἰκασμένων ζ' συνόδων, canones SS. *Gregorii Thaumaturgi*, *Dionysii*, *Basilii*, *Athanasii*, *Timothei*, qui p. 768. dicitur Apostolus, sed intelligitur patriarcha Alex. *Theophili Alexandrini*, *Gregorii Nysseni*, *Petri Alex.* et *Cyrilli*: tum versus siue εἰχὼς SS. *Gregorii* theologi et *Amphilochii*. S. *Basilii* epist. ad S. Martyrium, (ita enim legendum p. 757. *Μακεδόνιον*, ubi *Μακεδόνιον* editum est,) episcopum Antiochenum. Eiusdem epistolam ad Caesarium Patricium. Epistolam S. *Tarasii*, epistolam *Gennadii* patriarchae. Adhibuit etiam hic Arsenius, siue ipse composuit synopsis eiusmodi legum imperatoriarum sub titulis similiter digestarum, quorum νομικῶν κεφαλαίων numerus [P] subinde canonibus ecclesiasticis respondentes laudat, quo pacto, si illa synopsis legum et ipsa exstaret, posset haec canonum synopsis etiam Nomocanonis vices explere. Nescio, unde habuerit Iustellus, quod idem hic sit Arsenius, qui postea patriarchatum CPolitatum gessit Nicaeae a. 1255. sq. et deinde, vrbe Graecis restituta, CPoli 1261-1264. Nam patriarcham istum antea monachum fuisse non in monte Atho, sed in vrbe Nicaea et Apolloniade, testatur *Ephraim* chronographus apud *Allatum* p. 726. de consensu. Plura de Arsenio patriarcha dixi vol. VI. p. 739. 740. Vitam eius, scriptam a Maximo Planude, laudat Nic.

Cc 2

Comae

*) De hoc Philothei monasterio in monte Atho, eiusque fundatoribus Arsenio, Philotheo et Dionysio vide *Montfauconi* Palaeographiam graecam p. 497.

Comnenus Papadopoli p. 74. praenotionum mystagogicarum. De aliis Arseniis dicere me memini vol. XI. p. 580. sqq. vbi etiam notavi, Arsenii Chartophylacis *syllogen canonum* citari a Nic. Comneno p. 192. et 219. seq. et *secundam collectionem canonum* p. 210. *Fabr. Monac.* in cod. Bavar. CXXII. est anonymi cuiusdam synopsis canonum eamque diligenter recenset cl. *Hardt.* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 8. p. 30. sqq. qui p. 34. obseruat, illam anonymi collectionem canonum conuenire cum Arsenii synopsi canonum, a Fabricio h. l. descripta, pleraque etiam edidisse Tilium Paris. 1561. fol. „Obseruandum autem, inquit, concilii Nicaeni canones non nisi XII. in cod. isto superesse, Ancyrani sex primos deesse, canones omnes a num. 3. vsque 8. inclusiue desiderari, Chalcedonensis incipere quintum, Trullani adesse LXXVI. reliqua vero omnia vsque ad titulos deesse. Tituli (XIV.) recensiti adtribuuntur Photio, cuius nomocanon vocatur in Tili editione praemissus; est vero sine commentario Theod. Balsamonis etc.“ Fabric. antea scripserat, se de Arsenio plura dixisse vol. VI. p. 739. 740. (edit. prima, f. p. 723. 724. ed. postea.) Sed ego quoniam in noua ed. illum conspectum chronolog. historiae CPolit. consulto omiseram, (v. supra ad vol. VIII. p. 101. sq.) h. l. ea, quae ibi Fabric. de patriarchis graecis ad a. 1255. sqq. notauerat de *Arsenio*, adponam: „Manueli, paullo ante imperatorem Ducam defuncto, succedit post eiusdem mortem *Arsenius* monachus *Autorianus*, Nicephoro Blemida dignitatem illam respuente. Vide Acropolitam, c. 53. Gregoram, Pachymerem etc. Allatum de consensu p. 724. Possenuum ad Pachymerem tom. I. p. 512. sq. *Arsenio* profugo succedit *Nicephorus*, qui eodem anno m. Nou. obiit. Vide Gregoram IV. 1. — a. C. 1261. recuperata CPoli *Arsenius* 15. Aug. restituitur. Conf. Bandurium p. 931. a. 1264. *Arsenius*, qui sacris imperatori ob excoecatum Ioannem interdixerat, a concilio deponitur. Hinc sedes per aliquod tempus vacat.“ Haec Fabric. de Arsenio. Plura de illo Arsenio notavi supra ad vol. XI. p. 581. — *Mosquae* in cod. synod. V. part. I. nr. 22. ἐν τῷ βίῳ τῆς ἁγίας Ἀρσενίου. inc. τῆς μεγάλης Ἀρσενίου τὸν κοσμικὸν βίον ἀποφυγόντος. et nr. 23. ὅτι μέγιστον ἐν ἀρεταῖς τὸ ἠουχάζειν etc. ἐν τῷ γεροντικῷ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος, ἐτι ὄν ἐν παλατίῳ. v. *Matthaei* not. codd. gr. Mosq. p. 18. Add. ibid. p. 25. de cod. IX. nr. 1. Arsenii τῆς μεγάλης vita inc. ἀλλὰ τῶν σπευδαίων ἄρα καὶ Φιλαρέτων ἀνδρῶν μὴνι μαίω η. — p. 27. de cod. X. qui continet Arsenii, Monembasiae archiepiscopi, Ἰωνίου. v. supra ad vol. XI. p. 189. sq. et vol. IX. p. 757. sq. not. etc. *Harl.*

Sophronii, patriarchae Hierosol. a. C. 638. defuncti, collectio ex synodis MS. in bibliotheca Galliar. reginae matris in 4. memoratur a Petro Pithoeo, nec aliunde mihi nota est, qui de aliis huius Sophronii scriptis dixi vol. IX. p. 161. sqq. in primis p. 166. sq. [conf. *Fuchs* Bibl. der Kirchenversamml. I. p. 287. *Harl.*]

Antonii Lemnii synopsis conciliorum citat Nic. Comnenus p. 216. vt *Hierothii* monachi collectionem canonum pag. 188. 241. 262. et *Maximi Planudae* *syllogen canonum* pag. 4.

De *Matthaei Blastaris* hieromonachi syntagmate canonum alphabetico composito circa a. C. 1335. quod graece et latine Guil. Beueregius edidit, dictum a me est vol. XI. p. 588. sq. [vbi plura adnotavi.] Eius codex MS. Vossianus Leidae in bibl. publica adseruatur, scriptus a Ioanne Sanctamone Cyprio, 74. annos nato Romae a. C. 1512. *Fabr.* Add. *Fuchs*. l. c. I. p. 287. *Assmann.* bibl. iuris orient. can. etc. lib. II. cap. 2. p. 21. sqq. *Spittler* krit. Vntersuch. des boten Laodic. Canons §. 9. p. 37. — De codd. vid. quoque supra inter codd. canonum apost. — *Venetiis* in cod. Nalian. CCXXVIII. *Matth. Blastaris* syntagma alphabetic. canonum et legum, (vt infra, cap. III. p. 177. vet. ed. et vol. XII. p. 367. sq. ed. vet.) atque in cod. CCXXIX. nr. 2. v. cat. codd. gr. Nan. p. 419. et 424. — In cod. LXVII. *Thomae Gale*, f. nr. 5901. cat. MSS. Angliae etc. vol. II. sunt *Matthaei Blastaris* libri V. contra Iudaeos; eiusd. conciliorum ecclesiast. synopsis; et ex eiusd. op. contra Latinos septem oecumenicor. conciliorum synopsis. *Harl.*

De *Constantini Harmenopuli*, qui circa a. C. 1380. vel 1383. obiit, Prochiro iuris canon., siue ἐπιτομή τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, quae in *Freheri* iure graeco romano cum Io. Leunclauui versione prodiit, vide vol. XI. p. 261. sqq. Adde, quod *Dosithei* chartophylacis synopsis graecam canonum citat *Nic. Comnenus Papadopulus* p. 142. praenot. mystagog. *Fabr.* Add. *Pertsch*. l. c. p. 105. sq. *Dowlat*. Praenott. cit. I. p. 728. sqq. de Leunclauui opere, — *Ballerini Fr.* de antiq. collect. can. part. IV. cap. 4. p. 582, sqq. in Gallandii sylloge etc. copiose agunt de perantiqua, ex codd. et collectionibus canonum multo vetustioribus sumta, abbreviatione canonum, quae continetur in MS. LIX. capituli Veronensis, et alio LXXXVIII. capituli eccles. Lucanae; adnotantque, *Io. Dominic. Mansum* cod. eccles. Lucan. notitiam dedisse in commentario de celebri cod. saeculo Caroli M. scripto, in tomo 45. opusc. P. Angeli Mariae Calogera p. 114. Idem, postquam singularum, quae comprehendit codex, partium argumenta recensuerunt, p. 593. sq. de vetustate codicum et collectionum, ex quibus illam abbreviationem auctor deriuauit, nonnulla dixerunt p. 594. sqq. vberime descripserunt abbreviationem collectionis Hispanicae; quod documentum in MS. Lucensi Hispanico inuenit Io. Baptista Perezus, Romamque misit ad Gregorium XIII. vna cum aliis documentis curate descriptum in libro inter codd. Vat. n. MMMMDCCCLXXXVII. Aliud huius libri exemplum peruenit in manus de *Aguirre*, qui idem Romae 1693. euulgauit initio tomi III. conciliorum Hispaniae, et ex hoc recudi fecit et illustrauit *Caietanus Cennius* cum inscriptione: *Codex veterum canonum ecclesiae Hispaniae*. Praeterea Perezus duo alia eiusd. documentis exemplaria, Vigilanae et Ouerense, commemorat, et P. Constantius duo alia recenset, in bibl. Colbertina et Coislin., qui quidem codd. spectant ad auctiorem collectionem Hispanicam, quam descripserunt *Ballerini* ibid. part. II. c. 4. §. 3. p. 514. sqq. ac §. 6. p. 520. sqq. egerunt de Perezio eiusque laboribus. Post haec *Ballerini Fr.* tabulam primae partis p. 596. sqq. dederunt, et p. 598. sqq. ex cod. cod. Vatic. quaedam carmina euulgarunt. De vita et aetate Harmenopuli v. *Zepernick* ad Beck. de nouellis Leonis etc. p. 22. sqq. *Harl.*

XVI. Inter eos, qui scholiis et expositione illustrandos canones ecclesiasticos in se susceperunt, primus locus debetur *Theodoro Prodromo*, non illum intellige, qui circa

saeculi duodecimi initia libros de Rhodantis et Dositheis amoribus, variaque alia scripsit, recensita a me vol. VIII. p. 137. seq. sed adhuc ineditum antiquiorem, quem τὸν τῶν ἱερῶν κανόνων πρῶτον σαφηνιστὴν adpellat Nicephorus Blemmida orat. i. de processione Spiritus S. et *Nic. Comnenus* p. 409. notat, scripsisse ante annos nongentos, antiquissimum canonum interpretem, Ballamone antiquiorem p. 23. 28. iuris Graecorum sacri *primum et sapientia* [P] *et aetate interpretem* p. 395. *Eius libros bis*, inquit, *terus percussuri, sunt enim perbreues* p. 272. et p. 265. *Exemplar Prodromi, quod penes eminentissimum Card. Brancacium legimus, mancum erat atque asteriscis ubique miserrime detruncatum.* Plura in eius laudem p. 173. *Docet hoc inprimis Prodromus ille Theodorus, quem saepe laudat Margunius,* (not. 3. ad can. Apost. not. 31. ad can. Neocaesar. not. 5. ad can. Nicaen. et alibi,) *quem ὑπερμαχὸν ἔρασμα τῶν κανονικῶν παραδόσεων adpellat Georgius Coreffius,* (ad synopsis Nili Rhodii ad can. 3. Apost.) *quem Leo Xanthopulus* (in can. 70. Apost.) *a quo omnia Gabriel Seuerus corrasit, εὐσεβῆ τῶν κανόνων διδάσκαλον καὶ πολυμαθέστατον ἱερέα, primum canonum magistrum, et eruditissimum nuncupat sacerdotem.* Idem p. 345. *Huic testimonio Viri iurisperitissimi, sapientissimi, quo magistro Nicetas Paphlago,* (in explicatione Psalmi IV. in fine,) *gloriatur, cuius dicta summis laudibus effert Nicephorus Blemmydes,* (in explicat. Psalmi II.) *cuius sententias omnium probatissimas palam affirmat cum Balsamone,* (in epist. ad episc. Cypri.) *Aristenus,* (in prooemio nomocan. ad Manuelem imp.) *Blastarius,* (in compendio syntagm. elem. γ.) *Harmenopulus,* (in ecthesi canonum XX. h. e. Nicaenor.) *ceterique omnes, qui canones interpretati sunt nostros: quem theologum maximum et simpliciter κατ' ἔξοχὴν magistrum ipse adpellat Margunius,* (in prooemio notarum et alibi saepe,) *huic inquam testimonio, quid obiciant Photiani?* Idem Comnenus p. 364. notat, Theodorum hunc Sardicenses canones sub Nicaenis recensere: at Harmenopulum, licet paene in omnibus aliis Prodromum sequatur, Sardicensem synodum a Nicaena dislinxisse, et ad topicas reiecisse. Laudat iterum p. 12. 20. 31. 33. 37. 48. 57. 75. 182. 190. 212. 233. 239. 283. 291. 387. 394. etc. atque eruditum eiusdem de sacris ecclesiae synaxibus librum citat p. 73. 74. *Fabr. Conf.* supra vol. X. p. 429. vbi codd. quoque memoravi, et *Spittler.* in Meuselii *Geschichtsforscher*, part. IV. p. 79. sq. — *Theod. Prodromi expositiones canonum sunt praeterea Mosquae in codd. synod. CXLIII. et CCXI. inscriptae, ἐξηγησις εἰς τὰς ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἐορταῖς ἐκτεθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν ποιητῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννη· περὶ δ' αὐτῆς προοίμιον εἰς τὸν ὀρθανοτρόφον, ἀξιώσαντα τέτρες ἐξηγήσασθαι.* Prooemium inc. *ἔοικας, ἀνθρῶπι τῆ θεῆ.* V. *Matthaei* Notit. codd. gr. Mosq. p. 77. et p. 141. vbi addit, canonem primum incipere: *σαυρὸν χαράζας μωϋσῆς* atque interpretationis initium esse: *γενναῖον καὶ ἡρωικόν.* Ibid. in codd. CLX. nr. 16. et CLXIII. nr. 3. (et in cod. *Escor.* v. *Plüer* l. c. p. 188.) est *Prochori* alius vita S. Ioannis, cuius discipulus et vnus septem diaconorum atque ἀνέψιος Stephani, primi martyris, fuisse dicitur. v. *Matthaei* l. c. p. 90. ac 94. pag. autem 159. in cod. CCXLVI. nr. 15. *Theod. Prodromi θεολογία διὰ σιχῶν* sed octo tantum priores versus leguntur. — In cod. *Escorial.* *Theod. Prodromi* tetraesticha iambica et heroica in ea, quae summam dicta sunt in veteri enarratione super Hexaemeron: et alia similia in sacra dominica festa et in miracula, a Christo facta, v. *Plüer.* itinerar. per Hispan. p. 192. *Harl.*

Io. Zonarae scholia in canones, qui circa a. C. 1130. scripsit, saepius vulgata sunt graecae et latine, ^{uu)} de quorum editionibus non repetam, quae dixi vol. XI. p. 223. sq. [et ibid. de codd. egi] ubi etiam de aliis illius scriptis editis atque ineditis. Eius *Ἐκκλησιαστικῆς* in Cantiza et Psalmos graduum, MS. in bibl. Bavarica cod. CXII. in qua etiam scholia in canones adferuntur; vide catalogum MSS. pag. 17. 18. *Fabr.* sec. nouum ordinem in cod. GCLXXXVI. etiam in cod. LVIII. v. cel. *Hardt.* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 1. pag. 35. sq. et a. 1805. part. 10. pag. 365. sq. — Conf. *Assmanni* bibl. iuris orient. canon. etc. libr. I. cap. 2. §. 42. p. 44. cap. 10. p. 352. sqq. et cel. *Glück* in Praecogn. vniuersae iurispr. eccles. p. 273. sqq. qui erroris arguit *Douiatium*, libr. III. cap. X. §. 8. p. 716. (ubi Schott. quoque in not. 7. refutat Douiat.) quod Zonaram inter interpretes Photii retulit; nam Zonaras potius eos exposuit canones, qui in syntagmate canonum eiusd. Photii conscripti exstant, (de quo v. Douiat. p. 699. sq.) Nomocanonem vero non adtigit. *Harl.*

— [P] *Alexii Aristenii*, Nomophylaxis et oeconomii ecclesiae CPol. qui a. C. 1166. in synodo CPol. Nicephoro patriarchae Hierosol. restitit et a Balsamone ad can. 6. Apostol. et Trullan. 37. cum laude citatur, synopsis canonum, de qua supra p. 43. ed. vet. et ed. nou. p. 201. dictum est, scholiis illustrauit, quae Genebrardum praeter et Allatum euoluit pridem Antonius Augustinus et non vno loco allegat in notis ad veteres collectiones Decretalium. Primus ex quatuor codd. MSS. graecae edidit versionemque latinam adiunxit *Guil. Beuerigius* in splendido suo synodico sine pandectis canonum, Oxon. 1672. fol.

Theodorus Balsamon, scholiorum in canones auctor, a Gabr. Seuero apud *Nic. Comnenum* p. 178. praenotionum mystagogicarum male refertur ad a. C. 1430. nam, qui illo tempore vixit, alius est Mich. Balsamon, magnae ecclesiae sceuophylax, cuius anaphoras quasdam atque epistolas laudat idem Comnenus p. 143. et 181. Sed Theod. Balsamonem circa a. C. 1190. claruisse constat, de cuius scholiis in canones, eorumque editionibus vide, si placet, quae notauit vol. X. p. 375. seqq. [ubi multa de eo eiusque scholior. codd. etc. adscripti.] Prae nimio in aulam romanam studio factum est, ut ab eodem Comnenus p. 75. et p. 349. Balsamo iste mendacissimus canonum corruptor adpelletur, et p. 190. seq. grauissimorum arguatur mendaciorum. *Fabr.* Superioribus adde: *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VIII. nr. 56. plut. 9. est op. de rebus ecclesiasticis, 87. capp. comprehensum, et ex Iustiniani constitutt. per compendium et in modum sylloges excerptum: quam collectionem habere Theodorum Balsamonem, *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 402. ostendit ex cod. Taurin. XXVI. in catal. codd. Taurin. p. 96. ubi singulorum capitum tituli ideo proferuntur, quia in Voëlli et Iustelli bibl. id opus fuit praetermissum: *Bandin.* quoque breue proemium ex cod. exscripsit. — *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. libr. II. p. 585. et p. 607. sqq. *Spittler.* in krit. Vntersuchung des boten Laodicen. Canons p. 21. sqq. cel. *Glück* in Praecognitis etc. p. 275. sqq. etc. *Harl.*

Cele.

uu) V. *Beuerig.* in praef. ad Pand. can. §. 22-25. *Harl.*

Celebrioribus illis canonum scholiastis atque illustratoribus addi poterunt hi minus noti et paucis fortasse inspecti: ")

Antonius Cuboclesus, cuius explicationem canonum poenitentialium laudat *Nic. Comnenus* p. 411.

Christophorus Campanas Chius, saeculo decimo sexto clarus, cuius sylloge synodica et commentarii de canonum vi, nec non examen synodiorum frequenter ab eodem Comneno citantur, qui, ob singulare in canonibus illustrandis studium *Canonarchae* nomine insignem eum fuisse adnotat.

Gerasimus, monachus, cuius ecthesin canonum citat idem Comnenus p. 249. et explanatorem accuratissimum Balsamonis adpellat p. 145. Haud diuersus, ut opinor, a Gerasimo, Nicaeno archiepiscopo, cuius obseruationes ad septem concilia atque ecthesin canonum citat p. 398. et 192.

Ioannes, abbas S. Anastasiae, cuius scholia ad canones Nicaenos, id. p. 158.

Ioannes Ianopulus, chartularius, circa a. C. 1370. cuius explicationem canonum Gregorii Thaumaturgi p. 400.

[P] *Io. Lascaris Rhyndacenus*, regis Gallorum Ludouici XII. ad senatum Venetum legatus, de quo dixi vol. XI. p. 646. sqq. [ubi et ea, quae Fabric. olim h. l. suppleuerat, iam reduxi, et plura adieci. *Harl.*] Huius Io. Lascaris plura huc spectantia a Nic. Comneno laudantur, ut scholia in Nili Rhodii synopsis canonum p. 138. Explanatio canonum apostolicorum p. 253. Notae ad synodales sententias p. 251. Explanatio regularum Nicephori CPol. p. 139. 210. 273. De Nicephori istius synodici sanctionibus dictum vol. VII. huius bibl. p. 631.

Ioannis monachi considerationem canonum citat idem *Comnenus* p. 410. et ecthesin canonum Trullanorum p. 210.

Ioannis Paganii notas ad Theodorum Prodromum, canonum interpretem, p. 398.

Ioannis Stauracii scholia ad canones synodorum p. 398.

Leonis Magentini, qui circa a. C. 1300. claruit, explicationem canonum poenitentialium Petri Alexandrini id. p. 200. et Gregorii Thaumaturgi p. 233. nec non libellum de neglectis canonum praeceptis, quem hortatu Vassionensis episcopi Soarii latinum fecisse et innumeris locis, ut licuit, emendasse se testatur p. 8.

Leonis

vv) *Conf. Affemann*. bibl. cit. lib. I. p. 44. sq. et in cap. VIII. (in quo a pag. 243. de synodo octaua occumen. sub Hadriano papa habita, uerberime agit.) p. 322. sqq. inquit, quisnam fuerit, et qua aetate vixerit scholiastes graecus, qui et acta illius synodi in compendium graece redegit,

et adpenticem graecis actis subiunxit, eumque, ostendere studuit, fuisse *Nicotam Paphlagonem*, sub finem saeculi noni et initium saeculi decimi, atque latius exponit illustratque canones XXVII. synodi. *Harl.*

Leonis Numodotae ecthesin canonum id. pag. 220. 310. et scholia ad Balsamonem pag. 325.

Leonis Sebasteni monachi ecthesin canonum p. 143. 216. 219. 249. 278. Idem hic Leo, cuius compendium legum laudat Comnenus p. 250.

Leonis Xanthopuli explicationem canonum Nicaenorum p. 195.

Manuelis Malaxi scholia ad canones poenitentiales S. Basilii p. 206.

Maximi Margunii scholia in canones apostolorum, conciliorum et patrum, graecobarbaro redditos sermone, id. p. 10. 16. et passim.

Nili Rhodii explanationem canonum synodicorum, (diuersam a synoptica ¹⁰⁰) eius enarratione de IX. synodis,) et *Georgii Coreffi* ad eum notas p. 12. 17. 188. 227. 237. 411. nec non *Ioannis Lascaris* p. 138.

Thomae Selybriae episcopi scholia in canones poenitentiales S. Basilii, p. 243.

[Memorabo adhuc *Simonis Cananaei* canones ecclesiasticos, qui seruantur in cod. caef. XLV. nr. 4. in scr. et init. *περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν Σίμωνος τῆς Καναναίης· Κανὼν αἱ ἐπίσκοπος εὐλογεῖ, ἐκ εὐλογεῖται.* v. *Lambec.* VIII. p. 906. Kollar. *Harl.*]

XVII. *Nomocanon*, *Νομοκανὼν* siue *Νομοκανόνιον*, Harmonia legum et canonum, liber ex functionibus ecclesiastic. seu concilior. decretis et ex legibus ciuilibus contextus, hasque cum illis componens. *Primus*, [P] vt in glossario obseruat Cangius, *Iustinianus imp. quicquid infigne est in ecclesiasticis sanctionibus, quarum vindicem atque custodem non semel ipse se adpellat, sua voluit auctoritate stabilitum, declaratum ac poenis vindicatum. Inde factum est, vt ecclesiarum orientis episcopi eas sibi regularum collectiones concinnare coeperint, quas Νομοκανόνια siue Νομοκανόνια vocant, quorum primus auctor fuit Ioannes Scholasticus, qui Eutychio CPol. patriarcha in exilium pulso (a. C. 565) suffectus est, a Iustiniano. De huius Ioannis Nomocanone in 50. titulos distributo, et graece ac latine edito, dixi vol. XI. p. 100. sq. vbi etiam responsum Allatio et Nic. Comneno, qui principum constitutiones de rebus ecclesiasticis ferunt impatienter, et totum illud Nomocanonum institutum velut auctoritati ecclesiae iniurium improbant. Idem hic Ioannes, de cuius collectione canonum, quam nonnulli male tribuerunt Theodorito, tradidi supra p. 35. seq. et 43. ed. vet. et ed. nou. p. 199. et 201. *Fabr.* De *Nomocanonibus*, de vi et origine nominis, et cum primis de *Photii* Nomocanone v. cel. *Glück* in *Praecognitis* etc. p. 269. sqq. et quos ille p. 272. laudat VV. DD. De *Ioanne Scholastico* v. infra ad §. XVIII. nr. 15. et 16. ac *Spittler.* in: *Geschichte des kanon. Rechts* p. 102. sqq. p. 112. sqq. p. 183. *Harl.**

Longe

¹⁰⁰) De hac Allatius p. 80. diatribae de Nilis, vol. V. huius bibl. ed. vet.

Vol. XII.

D d

Longe plura huius generis scripta, quibus canones et leges inter se conferebantur, olim existisse testatur Theodorus Balsamo ad canonem secundum Trullanum, *εἶδον γὰρ μυρία τοιαῦτα βιβλία παρὰ πολλοῖς ἀξιολόγοις ἀνδράσι, ἰνnumerabiles tales libros vidi apud multos non adspernandos homines.* Omnibus autem iubet praeferre, quem Photius, patriarcha CPol.²²⁾ deinde scripsit titulis XIV., quem habemus saepius editum, vt dixi vol. XI. p. 21. sqq. [conf. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 395. sqq.] et de *Balsamonis*, qui Manuelis Comneni iussu scripsit, in eundem commentariis, vol. X. p. 375. sq. Hic Photii Nomocanon dictus etiam *προκανών*, quod praemissus esset a Photio collectioni canonum, de qua supra p. 27. ed. vet. et ed. nou. p. 184.

Paullo ante Balsamonem, eundem Nomocanonem Photii in compendium versibus politicis reducerat *Michaël Psellus* in gratiam Michaëlis Ducae imp.²³⁾ Illud eius *περὶ τῶν ἐν τῷ νομοκανόνῳ* opusculum in codice regio MDCCCXXXVII. [in cod. bibl. publ. sec. cat. MSS. regg. II. p. 272. ac 535. MCCLXXVII. nr. 5. et cod. MMDCLXI. *Harl.*] euoluit Cangius, qui hos illi praefixos adfert versiculos, quibus Ducam adfatur:

Ἐχε μοι γῶσιν, Δέσποτα, καὶ τῷ Νομοκανόνος
 Συνθετὸς βίβλος πέφυκε νόμων τε καὶ κανόνων
 Κανόνων μὲν συνοδικῶν, κανόνων διαφόρων,
 Τῶν Νεαρῶν δὲ μάλις αὖ πανσόφων θεσπισμάτων
 Συνηγορεῖνται κάλλις αὖ τοῖς γραφεῖσιν κανόσιν.

Edidit graece *Franciscus Bosquetus* Paris. 1632. 8. cum Mich. Pselli synopsis legum et opusculo de septem synodis, quae ambo versibus politicis scripta sunt,²⁴⁾ perinde, vt illa de Nomocanone carmina, quae Allatius Constantino Psello in quibusdam codicibus tribui obseruat [P] cap. 50. libri de Psellis.²⁵⁾ Sed illum Constantinum Psellum nequiquam diuersum

xx) V. *Glück.* modo laudatum. De *Photio*, eius cod. canonum post octauam synodum, cuius canones, Nomocanonem editurus, expunxisse, eorumque loco conditos a se sub titulo synodi CPolit. primae et secundae subrogasse arguitur, aliisque rebus huc pertinentibus multus est, et grauius inuehitur in illum *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. lib. I. cap. II. p. 35. sqq. (vbi quoque p. 43. sq. de *Balsamone* agit.) et capp. IX. et X. p. 339. sqq. nec non *Mulzer.* in Hist. cit. p. 23. sq. *Spittler.* Geschichte etc. p. 183. sqq. *Harl.*

yy) Paris. in cod. bibl. publ. MCLXXXII. in quo permulti *Mich. Pselli* libelli varii argumenti reperiuntur, nr. 20. idem est de iis, quae continentur in nomocanone. *Harl.*

zz) In *Meyermann's* Thes. iur. ciu. et canon. tom. I. p. 37. sqq. extat, *Mich. Pselli* synopsis legum, versibus iambic. et politic. gr. edita, lat. interpr. et notis illustrata opera Fr. Bosqueti, ad-

iectae sunt obseruat. *Corn. Siebenii*, ICTi. *Harl.* Repeti iussit cum notis Bosqueti selectis *Siebenii* atque emendatus ed. *L. H. Teucherus*, L. 1789. 8.

a) Supra in vol. X. p. 57. sq. ibique not. *hh.* et *ii.* *Vindob.* in cod. caes. XIII. nr. 1. v. *Lambec.* VI. part. 1. p. 100. sq. Kollar. Conf. *Suares* Notit. Basilic. §. VII. ibique p. 23. sq. Pohl's not. *Douiat.* Praepott. citat. lib. III. cap. XI. §. 3. p. 721. sq. *Zepernick* longam doctamque notam ad Casp. Achatii Beck libri de Nouellis Leonis Augusti etc. pag. 49. sq. vbi quoque de *Pselli* synopsis legum, versibus iambicis, disserit; et *Christ. Godofr. Hofmann* in Historia iuris romano Iustiniani vol. I. p. 714. sqq. vbi etiam de aliis Nomocanonum auctoribus, Photio, Jo. Scholastico, Matthaeo Blaitare, aliisque et anonymi cuiusdam Nomocanone abbreviato, illorumque collectionum codd. atque editionibus agit. Item *Ignat. Mulzer* in Hist. legg. ecclesiast. positum. p. 24. *Harl.*

sum esse a Michaële Pfello, Michaëlis Ducae praeceptore, recte videtur monere *Cangius* Glossario graeco p. 1637. voce Ὑπατος Φιλοσόφου.

Anonymi Nomocanon citatur ab *Allatio* p. 39. libri de purgatorio. *Anonymi* Nomocanon abbreviatus MS. *Lambec.* VI. pag. 56. *Fabr.* f. pag. 102. ed. Kollar. in cod. XIII. nr. 3. *Harl.*

Manuelis Malaxi Nomocanonem citant idem *Allatius* diatriba de *Georgiis* et *Nic. Comnenus* praenot. mystagogicarum p. 61. 188. 192. 220. etc. *Fabr.* Plura v. supra, ad vol. XI. p. 668. sq. *Venet.* in cod. *Naniano* CCXXXII. nr. 9. *Manuelis Notarii Malaxi* collectio canonum, et in cod. CCXXXIV. eiusd. Nomocanon. Vterque est lingua gr. vulgari scriptus: v. cat. codd. gr. *Nanian.* pag. 427. et 429. vbi *Mingarellius* ex utriusque initio plura exscripsit. *Harl.*

Matthaei Blastaris etiam syntagma, quia leges confert, Nomocanonibus adscribi merito potest, vt dixi vol. XI. p. 588. sq. [ibique v. not. e. *Parif.* in bibl. publ. duodécim codd. v. cat. MSS. *Par.* regg. II. p. XXVII. *Harl.*]

Maximi Planudae Nomocanon ab eodem *Comneno* laudatur p. 363.

[*Ioannis Trulivi*, *Cretensis*, Νόμιμον siue Nomocanon, collectus ex testimoniis S. scripturae, SS. patrum, conciliorum, legum ciuiliū, nouellarum *Iustiniani*, *Leonis Sapientis*, *Constantini* et *Alexii*, *Nomocanonis Photii*, *Balsamonis*, *Zonarae*, *Sisinnii*, *Xiphilini*, *Constantini Harmenopuli*, iuris graeco-romani, (quod hic vocatur ἀνατολικός νόμος,) et aliorum. Inc. ὁ θελῶν σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν. v. *Mingarellii* cat. codd. gr. *Nan.* p. 428. qui, continentur, aut, fortasse hic duo Nomocanones, et si videri possit vnus. At siue vnus sit, siue duo Nomocanones; illud certum est, prius hic occurrere Nomocanonem, in quo non seruatur litterarum ordo, siue alphabeticus; tum alium sequi, in quo omnia digesta sunt ordine alphabetico, ab Alpha vsque ad ω.

Ibidem in cod. CCXXXV. canonum collectio, in capitula diuisa: — in cod. CCXXXVI. nr. 1. index omnium synodorum; deinde tabula operis cuiusd. canonicum ius complectentis, et in titulos XIV. distributi; nr. 2. canones apostolici, et *Nicaeni concilii* aliarumque synodorum, tum *Basilii*, *Timothei Alexandrini*, *Io. Ieiunatoris*, *Nicetae metropolitae Heracleensis*, *Nicolai*, patriarchae *CPolitani*, *Theodori Studitae*, *Petri*, chartophylacis magnae ecclesiae, ac demum *Cabasilas*, episcopi *Dyrrachii*, canones. — In cod. CCXXXVII. in capitula canonica mixto-barbaro sermone. — In cod. CCXXXVIII. et cod. CCXXXII. nr. 8. *Simeonis Scholarii* hieromonachi collectio canonum e synodis; ex *Basilio*, *Nysseno*, *Theodoro Studita*, *Methodio*, patriarcha *CPolit.* *Niceta Heracleensi* et aliis: in cod. CCXXXIX. aliquot capitula canonica. Pariter in cod. CCXXVI. sunt varia scripta, quae huc referri possint. v. catal. codd. gr. *Nan.* p. 414-431.

Acacii monachi commentarius perpetuus in magnum canonem *Andreae*, qui *Hierosolymitanus* adpellatur, *Parif.* in bibl. publ. cod. CCCLXXI.

Elias, cognomento *Geueri*, a d. 15. Iulii a. Graecorum 1204. a. Christi 893. Damascenus Nestorianorum sectae metropolita, scripsit Nomocanonem *arabicum*, in duas partes distributum, quem recenset *Assermannus* in bibl. oriental. tom. III. part. 1. p. 513, coll. p. 367. sq. Idem ibid. p. 277. sq. ex catal. librorum syror. Ebediesu de synodis occident. s. de earum canonibus agit; occidentales autem, adnotante Assermanno, vocat Sobensis Syros, Graecos, Latinos, aliosque, quos orientalibus Chaldaeis Chaldaeorumque Nestoriano patriarchae subiectis Persis atque Indis opponit. — Idem *Ebediesu* ibid. p. 279. sq. synodos orientalium et collectores canonum enumerat: p. 332. idem suam ipsius breuem collectionem canonum synodicorum memorat, et *Assermannus* in longa nota et eodd. illius Vaticanos Syriac. citat, et vberissime illustrat recensetque. Conf. eumd. *Assermann.* p. 366. sqq. et add. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts §. 48. p. 180. sq. *Harl.*]

Non omittendum etiam, Nomocanonis nomine venire interdum collectiones et synopses canonum nudas, in quibus nulla civilium legum mentio, quod et illi legum instar esse debeant, vt notauit Guil. Beueregius prolegomn. ad synodicon §. 29. et in codice canonum illustrato lib. 1. cap. 15. Talis est synopsis canonum, quam graece et latine edidit Cotelerius tom. 1. monument. p. 68-158. capitibus CXLVII. Inscritur: ἀρχὴ τῶν θεῶν νομοκανόνων. Κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, περὶ ἀρχιερέων, ἱερέων, μοναχῶν μεγασχημῶν καὶ ἄλλων μοναχῶν καὶ λαϊκῶν. Deinde Nomocanones etiam adpellant canonaria siue libros canonum poenitentialium, vt illum *Io. Nesteutae*, de quo dixi vol. X. p. 108. sqq. vel *Matthaei Blastaris*, de quo ibid. p. 590. vel *Manuelis Malaxi*, de quo p. 668. sq.

XVIII. Iuuat his, quae de collectionibus canonum veteris ecclesiae haecenus dixi, subiungere notitiam operis duplicis praeslantissimi, quibus nemo huic studio deditus libenter carebit, et quorum alterum ^{b)} Iustellis et Voëlllo, ^{c)} alterum Beueregio ^{d)} debemus. Prioris [P] titulus hic est: *bibliotheca iuris canonici veteris, in duos tomos distributa, quorum unus canonum ecclesiasticorum codices antiquos tum graecos tum latinos complectitur, subiunctis vetustissimis eorundem canonum collectoribus latinis: alter vero insigniores iuris canonici veteris collectores graecos exhibet. Ex antiquis codicibus MSS. bibliothecae CHRISTOPHORI IVSTELLI. Horum maior pars nunc primum in lucem prodit, cum versionibus latinis, praefationibus, notis et indicibus huic editioni necessariis. Opera et studio GVILIELMI VOELLI, theologi ac socii Sorbonici, et HENRICI IVSTELLI, Christophori F. Lutetiae Paris.*

b) *Christophorus Iustellus*, pater, christianissimi regis a secretis, diem obiit Parisiis mense Iulio a. 1649. aetat. 70. vt discas ex Sarrauii epistolis p. 256. edit. primae. *Henricus Iustellus*, filius, patri primum in munere Secretarii successit, deinde aliquot ante reuocatum edictum Nannetenſe annis, religionis causa, (erat enim reformatis sacris addictus,) contulit se in Angliam et bibliothecarius regis magnae Britanniae obiit

Londini a. 1692. Vide *Caroli Ancillonii* vitas eruditorum quorundam editas gallice, Amst. 1709. 8. p. 220. seq.

c) *Guil. Voëllus*, theologus Sorbonicus, cum Ioanne Voëlllo Iesuita non confundendus.

d) *Guil. Beueregius*, episcopus Asaphensis, cleri Anglicani ingens gloria, diem obiit supremum 5. Martii 1708. aet. 71.

Parisi apud Ludovicum Billaine in maiori aula palatii, ad insigne magni Caesaris, et Sancti Augustini, 1661. fol. Fabr. Conf. Affemann. bibl. iuris oriental. canon. lib. I. c. 2. §. 12. pag. 30. sqq. — Vtriusque operis et Iustellorum et Beuerigii partes singulas late designat Spittler. in: Geschichte des kanon. Rechts p. 285-296. idem p. 95. sqq. indicat, quomodo Iustellus in condendo codice canonum ecclesiae versatus sit, et de eo iudicat §. 23. p. 97. sqq. Idem in: Kritische Vntersuchung des 6ten Laodiceen. Canons, §. 5. p. 20. sqq. de Iustellorum et Beuerigii opp. ac labore curate agit iudicatque, et p. 25. sqq. historiam illorum locaque notata digna ex *Ballermor.* diff. de antiquis canonum collectionibus, part. I. cap. 1. p. 8. sq. (plura de Iustell. opera leges ap. eosd. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. p. 240. sqq.) atque ex *Baluzii* praefat. ad opusc. P. de Marca, Paris. 1681. a nr. 10-13. in nota subiicit. — *I. G. Walchii* bibl. theolog. select. tom. III. p. 875. sqq. qui iam quoque de opere Beuerig. laudat *Schmidium* in Sagittariae introductionis in histor. eccles. tom. II. p. 763. et 765. *Io. Fabricii* Histor. bibl. Fabric. part. II. p. 135. *Clement* Bibliotheca curieuse histor. et critique, tom. III. p. 267. et *Baumgarten* Nachrichten von merkwürd. Büchern part. III. p. 354. sqq. *Harl.*

In primo tomo.

- 1) Codex canonum ecclesiae vniuersae, *) a concilio Chalcedonenſi et Iuſtiniano imp. confirmatus, graece et latinae, (emendatior, quam in prima editione Parisienſi a. 1610.) p. 29.
- 2) *Chriſtophori Iuſtelli* Notae in codicem ecclesiae vniuersae, emendatae et auctae p. 69.
- 3) Codex canonum ecclesiasticorum *Dionysii Exigui* siue codex canonum vetus ecclesiae romanae, ex antiquissimo DCC. amplius annorum codice MS. bibliothecae Chriſtophori Iuſtelli seorsim antea editus Paris. 1628. 8. p. 101.
- 4) Epistola synodica S. Cyrilli et concilii Alexandr. contra Nestorium, a Dionysio Exiguo in latinum sermonem translata; incipit: *Quum Saluator noſter aperte pronunciet, dicens, qui diligit patrem aut matrem super me,* p. 176.
- 5) Collectio decretorum pontificum romanorum, f) auctore Dionysio Exiguo, p. 183.
- 6) Altera collectio decretorum pontificum rom. collectioni Dionysianae addita, g) p. 249.
- *7) Prisca canonum editio latina p. 277. complectens canones conciliorum Ancyran, Neocaesariensis, Nicaeni, Sardicenis, Gangrensis, Antiocheni, Laodicenis, Constantinopolitani et Chalcedonenſis; nunc primum edita ex vetustissimo MS. Chriſtophori Iuſtelli codice DCCC. annorum, cui similis exstat in bibl. Vaticanâ laudatus

D d 3

a Sir-

e) de hoc supra pag. 41. ed. vet. et ed. nou. p. 199.

f) p. 12. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 157

g) p. 13. ed. vet. et ed. nou. p. 159. [conf. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts, §. 33. p. 129. sqq. *Harl.*]

a Sirmondo in diatriba de regionibus suburbicariis. [P] In hoc Sardicenfium canonum fragmenta p. 289. statim ^{b)} Nicaeno concilio subiiciuntur.

8) Codex canonum ecclesiae Africanae, ⁴⁾ graece et latine, ex editione Christoph. Iustelli a. 1615. 8. in multis emendata p. 321.

9) *Christoph. Iustelli* Notae et obseruationes in codicem ecclesiae Africanae p. 418.

10) *Fulgentii Ferrandi*, ecclesiae Carthaginensis diaconi, breuiatio canonum p. 448. *Fabr. Fulg. Ferrandi* breuiatio can. primum prodiit cum *Cresconio* s. *Cresconio*, opera *Franc. Pithoei*, Paris. 1588. 8. etc. v. infra, §. XX. nr. 6. et *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. II. p. 219. ed. Mans. Add. *Petri de Marca* diss. de veteribus canonum collect. cap. 4. §. 21. in *Gallandii* sylloge etc. I. p. 186. inprimis ibid. p. 571. sqq. et 582. sqq. *Ballerin. Fr.* de ant. collect. canonum, part. IV. cap. 1. de *Ferrandi* breuiatione, et cap. 3. de breuiario et collect. *Cresconii*, atque de codd. — *Spittler*, in: *Gesch. des kanon. Rechts*, §. 54. p. 196. sqq. de *Ferrandi* breuiat. qui quoque futuro eius editori salubria dat praecepta. — De eodem *D. Henr. Phil. Conr. Henke* in: *Allgem. Geschichte der christl. Kirche*, part. I. ed. IV. p. 339. sq. — et *Schroeckh.* christl. Kirchengesch. part. XVII. p. 391. sq. qui a p. 361-395. collectiones legum eccles. persequitur. — *Douiatius* in *Praecognitis* etc. lib. III. cap. 16. p. 28. sqq. de *Ferrando*, et cap. 18. p. 33. sqq. de *Cresconio*, eorum aetate, libris, et p. 37. in nota *Schotti*, de edit. — De utroque cel. *Glück* in *Praecognitis* etc. p. 267. sqq. qui quoque ex adlatis excerptis docet, *Breuiationes* siue *Breuiaria canonum* non nisi fuisse indiculos, secundum materiarum seriem digestos, et talem canonum componendorum rationem a vera iurisprudentiae ecclesiasticae cultura longe admodum distare. *Harl.*

11) *Cresconii*, episcopi Africani, breuiarium canonum p. 456. *Fabr.* Conf. paullo ante ad *Ferrandum* adnotata; et infra, §. XX. nr. 6. et 8. *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. lat. tom. I. p. 433. sq. — *Petri Coustant* diss. de antiquis canonum collect. §. VII. p. 115. sqq. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. qui animaduertit, *Cresconium* saeculo VII. floruisse, atque vltra a. Ch. 690. vitam produxisse; tum vberius commonstrat, vtramque *Cresconiani* operis inscriptionem, *breuiarium canonicum*, et *concordia canonum* ap. *Chiffletium* in collectionem eius quadrare; ideoque *Baronium*, *Voellium* ac *Iustellum*, et *Chifflet.* (not. in *Ferrand.* et *Crescon.* p. 259.) atque *Anton*, *Pagium* (in critica historico-chronol. ad a. C. 527. nr. 14.) errasse, arbitratos, a *Cresconio* praeter canonicum breuiarium adornatam fuisse amplio rem quamdam collectionem, quae integras pontificum rom. litteras complecteretur, ideoque *Cresconii* opus duas in partes secuisse, et primae parti, siue breuiario titulum

^{b)} Conf. *Steph. Baluzii* praef. ad opera postuma *Petri de Marca*, et *D. Tho. Ittigium* de bibliothecis patrum p. 767. sq. [*Ballerin.* in Gallandii sylloge I. pag. 248. sqq. part. I. cap. 2. *Harl.*] ⁱ⁾ de hoc supra p. 42. ed. vet. et ed. nou. p. 200.

lum *concordiae canonum* abiudicasse. Tum p. 117. illi haud omnino indubitatum esse videtur, *concordiam*, siue vltimam collectionis partem, esse Cresconii foetum, sed ab alio posthaec conceptum, vti ipsi codd. adfentiuntur: nec tamen id de tripode quasi pronuntiare audet. Sed rem felicius expedierunt *Ballerinii* de antiq. collect. part. IV. cap. 3. in Gallandii sylloge etc. I. p. 582. sqq. plures codd. nacti. In quatuor codd. quos Coustantii sodales inspexerant, praemittitur collectioni Dionysio-Hadrianae tantum Breuiarium Cresconianum, quod ex illa excerptum fuit. In sex aliis exemplaribus, Veronensi LX. quod aetati Cresconii proximum est, Vatic. palat. DLXXIX. Vatican. reginae DCCCXXXIX. Vatican. MCCCXXXVII. et MMMMDCCXXXVIII. atque Vallicellano XVIII. *breuiarium* cum *libro canonum* ita coniungitur, vt vtrumque eiusdem Cresconii opus esse liqueat, atque breuiarium, quod in codd. rectius inscribitur *capitula*, esse perspiciatur velut index seu tabula capitulorum amplioris operis, seu libri canonum. Tum plura addit de canonum libro, *concordia*, a *breuiario* diuerso, etc. — *Mastricht* hist. iuris eccles. nr. 181. sqq. p. 189. sqq. — *Schroeckh.* christl. Kirchengeschichte part. XX. p. 96. sq. *Harl.* in primis cfr. *H. P. C. Henke* diss. de Cresconii concordia canonum eiusque cod. MS. Helmstad. 1788. et in Henkii opuscc. acad. p. 165. sq.

- *12) Indiculi duo in Ferrandum et Crisconium, quorum vnus materiam canonum, alter vero consonantiam et discrepantiam inter vtrumque declarat, e MS. exemplari Guilielmi Blueti, in Senatu Paris. aduocati, nunc primum editi, p. 467.

In Appendice tomi I.

- 13) *Martini Braccorenfis* episcopi collectio orientalium canonum, adscriptis ad margines tum variis lectionibus tum fontibus, ex quibus canones illi deprompti sunt, cura et studio *Io. Douiatii*, sacrorum canonum professoris regii, cuius notae primum editae, illustratae, pag. 7. *Fabr.* Conf. *Douiat.* Praenott. canon. lib. III. cap. 17. tom. II. p. 30. sqq. et *Schroeckh.* libr. cit. part. XVII. p. 392. sqq. qui copiose de eo agit. Plura v. infra §. XX. nr. 9. vbi alia addentur. *Harl.*
- *14) *Crisconii*, episcopi Africani, alterum opus, quod liber canonum, seu concordia canonum inscribitur, in quo integri conciliorum canones et pontificum decreta referuntur. Ex codice MS. bibliothecae Claromontanae S. I. nunc primum editum p. 33 [v. ad nr. 11.]

In Secundo tomo.

- *15) *Ioannis*, Scholastici dicti, ex presb. Antiocheno patriarchae CPol. collectio canonum *) in quinquaginta titulos distributa, graece et latine, primum edita e codice MS. bibl. Claromontanae S. I. collato cum altero Petri Seguierii, p. 499. *Fabr.*
De

*) vide supra p. 35. ed. vet. et ed. nou. p. 193. sq.

De *Ioannis Antiocheni* collectione canonum et Nomocanone huiusque codd. Vin-
dobon. caesar. et Vaticanis, vide etiam *Affemann.* in bibl. iuris orient. canon. etc.
libro III. cap. XI. p. 349. sqq. qui p. 354-414. copiose persequitur singulos titulos,
atque codd. Vatic. DCCCXXX. et DCXXX. confert cum Iustelli et Voëllii col-
lectione; denique p. 414-421. recenset titulos, qui supersunt in vetustissimo cod.
Vatic. DCCCXXXIII. qui cod. ob suam vetustatem geminum Ioannis Antiocheni
opus, plus, quam reliqui codices, repraesentare videtur *Affemanno.* Conf. quoque
Kollar. not. B. ad Lambec. VI. part. I. p. 121. sqq. de cod. caes. XVII. nr. I. *Harl.*

- * 16) Eiusdem Ioannis Scholastici Nomocanon, ^{f)} graece et latine e codice MS. biblio-
thecae regiae nunc primum in lucem editus, collato codice Oxoniensi, p. 603. *Fabr.*
De *Nomocanone* Io. Antiocheni multus est *Affemann.* libr. cit. cap. XII. p. 422. sqq.
pariterque edit. Voëlli ac Iustelli per singulos titulos comparat cum codd. Vatic.
praecipue cum codd. DCCCXXX. et DCXXX, tum ibid. in cap. XIII. p. 450-
474. eiusd. Ioannis capita nouellarum constitutionum sine, vt rectius legitur in
cod. Vatic. DCCCXXXIII. (quem diligenter contendit cum edit. Voëlli ac Iu-
stelli,) *capita ex nouellis constitutionibus de ecclesiastica dispositione*, vberius per-
centet aliaque adiungit explicatque: denique p. 474-478. refert *SS. patrum epistolas cano-
nicas*, subiunctas in cod. Vatic. DCCCXXXIII. *Harl.*
- [P] * 17) *Alexii Aristenii* ^{m)} vel antiquioris potius scriptoris synopsis canonum, graece et
latine e codice MS. biblioth. regiae primum edita p. 673.
- * 18) *Simeonis* ⁿ⁾ magistri et logothetae epitome canonum, graece et latine e codice MS.
eiusdem bibl. regiae primum edita, p. 710.
- * 19) *Arsenii* ^{o)} monachi, patriarchae CPol. diuinorum canonum synopsis siue Nomoca-
non, graece et latine primum editus ex codice MS. eiusdem bibl. regiae, p. 749.
- 20) *Photii*, patriarchae CPolitani, Nomocanon ^{p)} cum *Theod. Balsamonis*, patriarchae
Antiocheni, commentariis, graece et latine e codice MS. bibl. Palatinae a. 1615. 4.
editus a Christoph. Iustello, in hac vero editione ad codicem MS. eminentiss. car-
dinalis Mazarini collatus, cum prolegomenis eiusdem Photii e codice bibl. Oxo-
niensis graece et latine nunc primum editis, p. 789.
- 21) Eiusdem *Photii* opusculum de septem synodis oecumenicis, ex epistola ad Michaë-
lem Bulgariae principem, graece et latine p. 1141. incipit: *ἡ πρώτη καὶ οὐκ ἐμενικὴ
ἀγία σύνοδος.*

22) *Nili*,

f) p. 49. ed. vet. et ed. nou. p. 210.

m) de hac supra pag. 43. ed. vet. et ed. nou.
pag. 202.

n) ibid.

o) p. 44. ed. vet. et ed. nou. p. 203.

p) p. 49. ed. vet. et ed. nou. p. 210. [et supra
ad §. X. *Affemann.* l. c. tom. I. pag. 40. sq.
Harl.]

- 22) *Nili*, metropolitae Rhodii, de sanctis et oecumenicis synodis enarratio synoptica graece et latine p. 1155. incipit: ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ γινώσκων τοὺς ἰδίους.
- 23) Auctoris *anonymi* de sex oecumenicis synodis opusculum, graece et latine, p. 1161. incipit: χερὶ γινώσκων ὅτι εἰσὶν αἱ ἁγία καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι. Haec tria opuscula de synodis etiam cum Photii Nomocanone Christoph. Iustellus vulgauerat Paris. 1615. 4.
- 24) *Συνόδικον* siue *libellus synodicus anonymi* auctoris, omnes synodos tam orthodoxas, quam haereticas a tempore apostolorum ad octauam oecumenicam complectens graece et latine, ex editione *D. Ioannis Pappi* et cum eius versione p. 1166.
- * 25) *Theod. Balsamonis*, collectio constitutionum ecclesiasticarum e Codice, Digestis et Nouellis Iustiniani congesta, olim a *Io. Leunclauio* latine sub Paratitlorum nomine primum edita Frf. 1593. 8. nunc vero e duobus antiquissimis codicibus MSS. inter se collatis, graece primum vulgata cum eiusdem *Io. Leunclauii* versione in multis emendata, p. 1217. subiunctis imp. Heraclii Nouellis, p. 1361.
- [P] 26) *Carolus Annibalis Fabrotti* notae perpetuae in eandem collectionem Theodori Balsamonis, primum editae, p. 1377.
- 27) *Io. Leunclauii* in paratitla, notatorum libri duo, p. 1421-1478.

Sunt quidam, non adēo multi tamen, in hac bibliotheca errores admissi, vnde paullo acerbior censura Cotelerii tom. 3. monum. p. 628. *Stupenda plane sese passim exerit editorum bibliothecae iuris canonici veteris negligentia.* . *Ii Saccophoros in Sarcophoros mutauerunt* p. 708. 740. *quemadmodum et ῥύπη in ῥέπη ibidem, ἀεργες vel ἀεργς in ἀεργς vel ἕργες* p. 702. 746. *Ἀγαπίδ in ἀγάπης* p. 771. *Basilidem Dionysii Alexandrini in βασιλίδα* reginam, *et magni Basilii chorepiscopus in archiepiscopus* p. 794. *denique τέκνα in τινὰ* p. 768. *Ad haec verterunt* p. 704. 748. *μέλη, mel; ac σαπρὲ τετραῖδα, quatuor tempora, ut alia confimilis farinae bene multa praeteream, in quibus quis risum teneat?*

XIX. *Guil. Beueregii*, ecclesiae anglicanae tunc presbyteri, (postea episcopi Aphenensis,) synodicum siue pandectarum canonum SS. apostolorum et conciliorum ab ecclesia graeca receptorum, nec non canonicarum SS. patrum epistolarum, vna cum scholiis antiquorum singulis eorum adnexis, et scriptis aliis huc spectantibus, graece et latine, quamplurima e bibliothecae Bodleianae aliorumque MSS. codicibus nunc primum edita, reliqua cum iisdem MSS. non mediocri fide et diligentia collata, totum opus in duos tomos diuisum cum prolegomenis eruditis et locupletibus adnotationibus lucem vidit Oxonii e Theatro Sheldoniano sumptibus Guil. Wells et Roberti Scott, bibliopolarum Londinensium 1672. fol. *Fabr.* V. ad init. antecedentis paragraphi, item, *Buddeum* in Isagoge historico-theolog. ad theologiam vniuers. tom. II. p. 744. sq. 756. sq. — *Io. Fabric.* in Hist. biblioth. Fabric. tom. II. p. 335. sqq. — *Assmann.* in bibl. iuris orient. can. tom. I. p. 46. sqq. —

Pertsch Historie des Kanon. vnd Kirchenrechts p. 107. sqq. qui etiam laudat *Io. Petr. Gibert* corpus iuris canonici tom. I. prolegomm. part. I. tit. XXIV. cap. 5. — *Io. Christoph. Wolf* in *Anecdotis graecis sacris et profanis*, tom. IV. (Hamburg. 1724. 8.) p. 113. sqq. edidit collationem synodici Beueregiani cum tribus MSS. codd. ac p. 165. sqq. subiecit obseruat. et emendationes, quas *Cl. Salmafius* ad codicem ecclesiae Africanae, a *Christph. Iustello* Par. 1615. 8. editum, manu sua consignauit. *Hart.*

Tomo primo.

Prolegomena editoris p. XXIV.

Canones LXXXV. SS. apostolorum, cum scholiis *Theodori Balsamonis* et *Io. Zonarae* plurimis in locis auctis et emendatis, addita veteri cuiusque canonis epitome et *Alexii Aristenii* in eandem scholiis. p. 1.

Canones XX. concilii *Nicaeni*, primi oecumenici a. C. 325. cum scholiis, vt supra p. 58.

Canones VII. concilii *CPolitani primi*, siue secundi oecumenici a. C. 381. cum scholiis etc. pag. 85.

Canones VIII. concilii *Ephesini*, oecumenici tertii, a. C. 431. cum scholiis etc. p. 99. subiuncta epistola Ephesinae synodi ad synodum in Pamphylia de *Eustathio*, qui fuerat eorum metropolitanus, cum scholiis etc. p. 106.

[P] Canones XXX. concilii *Chalcedonensis*, a. C. 451. oecumenici quarti, cum scholiis etc. p. 111.

De quinta et sexta synodo, *Balsamonis* et *Zonarae* adnotationes, p. 150.

Canones CII. concilii sexti in *Trullo*, a. C. 680. cum scholiis etc. p. 152.

Canones XXII. concilii *Nicaeni secundi*, septimi oecumenici dicti, a. C. 787. cum scholiis etc. p. 284.

Canones XVII. concilii *CPolitani primi et secundi* dicti, a. C. 861. quod in templo SS. apostolorum habitum est, cum scholiis etc. p. 331.

Canones III. ^{q)} concilii *CPolitani*, a. C. 879. in templo S. *Sophiae* habiti, cum scholiis etc. p. 360.

Canon et acta concilii *Carthaginensis*, a. C. 255. sub S. *Cypriano* habiti de haereticorum rebaptizatione, cum scholiis etc. p. 365.

Cano-

^{q)} Confer *Lambecium* VIII. p. 419. [p. 874. recensitis, variorum concilior. *CPolitani*. canones sqq. Koll. de cod. XLIV. nr. 18. In pluribus autem codd. caes. in illo vol. VIII. a *Lambecio* adseruati sunt. *Hart.*]

- Canones XXV. concilii *Ancyran*i, a. C. 314. cum scholiis etc. p. 375.
 Canones XV. concilii *Neocaesariensis*, a. C. 314. cum scholiis etc. p. 402.
 Canones XXI. concilii *Gangren*i, a. C. 326. cum scholiis etc. p. 415.
 Canones XXV. concilii *Antiochen*i, a. C. 341. cum scholiis etc. p. 429.
 Canones LX. concilii *Laodiceni*, a. C. 367. cum scholiis etc. p. 453.
 Canones XXI. concilii *Sardicens*is, a. C. 347. cum scholiis etc. p. 482.
 Codex canonum ecclesiae Africanae, (de quo supra p. 39. et 42. ed. vet. et ed. nou. p. 197. et 200.) cum scholiis Balsamonis, Zonarae et Aristenii, pag. 509. [v. ad init. huius §. *Harl.*]
 Ex actis concilii CPol. de caussa Agapii et Bagadii, a. C. 394. cum scholiis Balsamonis et Zonarae. p. 678.
 Iosephi Aegyptii prooemia et paraphrasis in quatuor priorum generalium conciliorum canones, Nicaeni, CPolitani, Ephesini et Chalcedonensis, arabice cum latina versione Guil. Beueregii, p. 681-727. [v. ad §. XV. init. not. et not. ad §. XVII. sub fin. de *Elia.*]

Tomo secundo.

Cum scholiis Balsamonis et Zonarae exhibentur graece et latine:

1. *Dionysii* Alex. epistola ad Basilidem, diuisa in canones IV. p. 1.
2. *Petri* Alexandrini archiep. et martyris canones XV. ex eius sermone de poenitentia p. 8. *Fabr.* v. paullo post in nr. 17. de Blastaris syntagmate. — M. Basilii, Tarasii, Dionysii Alexandrini, *Petri Alexandrini* martyris, Gregorii thaumaturgi, Athanasii M., Gregorii Nysseni, Timothei Alexandrini, et Cyrilli Alexandrini Canones, Gregorii theologi et Amphilochoi de libris initiatis, nec non SS. apostolorum et sedecim conciliorum canones aliaque scripta, ad ius pertinentia canonicum *Monac.* in cod. Bavar. CXXII. quem late recenset *Hardt* in: Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 8. pag. 30. sqq. *Harl.*
3. *S. Gregorii* Neocaesariensis, thaumaturgi, epistola canonica, diuisa in canones XI. de iis, qui in barbarorum incurfione idolothyta comederant, et alia quaedam peccata commiserant, p. 24.
4. *St. Athanasii* *) epistola ad Amunem monachum, p. 36. et ex epistola [P] vndequadagesima *ισογραμική* siue festali p. 43. Eiusdem epistola ad Rufinianum p. 44.

E e 2

Cum

*) Conf. infra in recensione conciliorum editorum an. 372. In codd. caef. *Vindobon.* XLIV. nr. 22. 32. 33. atque XLV. nr. 25. et 43. sunt *Athanasii* epp. ad Amunem monach. et Rufinia-

num, et ad posteriorem epistola in cod. LIII. nr. 26. v. *Lambec.* VIII. p. 875. 886. sq. 914. 930. et 1012. sq. Ibid. p. 147. in cod. XLV. nr. 63. est alius eiusd. canon. *Harl.*

Cum scholiis Balsamonis, Zonaras atque Aristenii:

5. S. Basilii ad Amphilochoium Iconii episcopum epistola prima, diuisa in canones XVI. p. 47. secunda can. XVII-L. p. 73. et tertia can. LI-LXXXV. p. 109.

Cum scholiis Balsamonis:

6. Eiusdem S. Basilii ex alio sermone ad b. Amphilochoii epistolam de ciborum differentia, p. 318. Ad Diodorum Tarsensem episcopum de eo, qui duas sorores in matrimonium duxit, p. 319. Ad Gregorium presb. vt separetur a muliercula, cum qua habitabat, p. 322. Ad chorepiscopos, ne sine ipso fiant ministri praeter canones, p. 375. Ad episcopos sibi subiectos, ne propter pecunias ordinent, μή χειροτονεῖν ἐπὶ χεῖμασιν, p. 375. Ex capite XXVII. et XXIX. libri ad Amphilochoium de Spiritu S. p. 376. 379.
7. S. Gregorii Nysseni ad S. Letoium Melitenes episcopum canones VIII. p. 381.
8. *Timothei* Alex. qui patribus 150. in concilio CPol. a. C. 381. interfuit. responsa canonica ad interrogationes ei propositas de episcopis et clericis, p. 65. *Fabr.* Legendum esse non, *de episcopis et clericis*, sed *quum interrogaretur a quibusdam episc. et clericis, πρὸς τινῶν ἐπισκόπων* etc. idque patere ex cod. *Vindob.* caesar. XII, nr. 16. (in quo adseruantur *Timothei* Alex. responsa canonica,) contra *Beuerigium* et *Fabric.* nostrum monet *Kollar.* in Supplement. ad *Lambecii* comment. I. p. 114. sq. Conf. etiam supra in vol. XI. pag. 720. sq. In eod. cod. caesareo a num. 12. sunt quoque, quae h. l. a *Fabric.* memorantur nr. 11. 12. 5. 4. et quaedam *Nicephori* ac *Nicetae* epistolae canonicae. *Harl.*
9. *Theophili* archiepiscopi Alex. quum sancta *Theophania* in die dominico instarent, pag. 170. Eiusdem *Commonitorium*, quod accepit *Ammon* propter *Lyco*, διὰ τὴν Λυκῶν, diuisum in canones X. ibid. Eiusdem narratio de iis qui dicuntur *Cathari*, p. 174. Ad *Agathonem* episc. ibid. ad *Mennam* episcopum p. 175.
10. S. *Cyrilli*, archiepiscopi Alex. epistola canonica ἐν τοῖς Ὑμνοῖς ad *Domnum*, diuisa in canones III. p. 175. Eiusdem ad episcopos in *Libya* et *Pentapoli*, p. 178.
11. S. *Gregorii* *Naz.* versus, quinam libri *Vet. et Noui Test.* legendi sint, p. 178.
12. S. *Amphilochoii* ex iambis ad *Seleucum* de eodem argumento, p. 179.
13. *Gennadii* patriarchae CPol. et sanctae cum eo congregatae synodi ad metropolitanos et papam vrbis *Romae*, epistola encyclica. Incipit: ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ Θεὸς καὶ σωτὴρ. Concilium illud celebratum est [P] circa a. C. 459. s) Notandum autem est ea, quae pro *Balsamonis* scholio subiiciuntur, non esse *Balsamonis*, sed partem epistolae *Gennadii*, vt post *Baronium* a. C. 459. multi iam notarunt. Confer *Labbei*
con-

s) Ita *Baronius*, non plane certa coniectura. Vide *Tillemontium* tom. XVI. memor. p. 71.

concilia tom. 4. p. 1028. et *Harduini* tom. 2. p. 782. [ac *Manfi* tom. VII. p. 915. et v. supra ad vol. XI. p. 369. sqq. *Harl.*]

14. Ex epistola magni *Basilii* ad Nicopolitanos, p. 183.

15. *Tarassii*, patriarchae CPol. a. C. 806. defuncti, epistola ad Hadrianum papam veteris Romae *περὶ τῆ μη ἐπὶ χρήμασι γίνεσθαι τὰς χειροτονίας*, de non faciendis pecunia ordinationibus, p. 184. Incipit: *πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως εὐαγγελικῶς καὶ ἀποστολικῶς διδάσκόμεθα*. In hac epistola praeter sacrae scripturae libros citantur canon 29. apostol. S. Basilii in Esaiam et epistola ad episcopos ipsi subiectos ne ob pecunias ordinarent, vita S. Ioannis Chrysofomi, canones patrum 630. Chalcedonensium, tum Gennadii CPol. epistola encyclica et canon sextae synodi. Coafer Blastaris syntagma p. 267. *Fabr.* et supra, vol. XI. p. 184. ibique not. g. *Harl.*

Sine scholiis:

16. *Alexii Aristeni* synopsis epistolarum SS. patrum, quas haecenus recensui canonicarum, post p. 188.

Cum scholiis Balsamonis:

17. XI. Interrogationes quorundam monachorum, qui extra urbem CPol. vitam monasticam ducebant, et responsiones, quae ad eas factae sunt a S. CPolitana synodo tempore S. patriarchae *Nicolai*, (qui ab an. 1084. ad 1111. fuit,) imperante Alexio Comneno.

Post haec scripta canonica, scholiis illustrata, sequitur insigne et copiosum *Matth. Blastaris* hieromonaehi, qui circa a. C. 1335. vixit, opus alphabeticum ex duobus MSS. codicibus primum in lucem datum a Beueregio, de quo iam dixi vol. XI. pag. 588. [ibiq. v. not. e.] Titulus est: *σύνταγμα κατὰ σοιχῆον τῶν ἐμπεριελημμένων ἀπασῶν ὑποθέσεων τοῖς ἱεροῖς καὶ θεοῖς κανόσι, κληθέν τε ἅμα καὶ συντεθέν τῶ ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστῳ Ματθαίῳ τῷ Βλασαίῳ*. *Syntagma alphabeticum, quo sub titulis, litterarum ordine digestis, res omnes, quae in sacris diuinisque canonibus comprehenduntur, collatis etiam legibus civilibus,* (vt Alexii Comneni p. 125. Constantini Porphyrogenetae p. 232. 258. nouella p. 98. et tomo vnionis p. 64. Leonis Sap. p. 34. 52. 61. 62. 64. 66. 73. 104. Heraclii p. 98. Manuelis Comneni p. 49. 101. Andronici p. 258. Alexii p. 76. 98. Isaaci Angeli p. 81. et Iustiniani passim.) *expositae sunt,* p. 1-272. In praefatione pluribus differit Blastares de scriptis ipsis et scriptoribus, [P] ex quibus syntagma suum concinnauit: de canonibus apostolorum, de synodo Carthaginensi sub S. Cypriano, de Dionysio Alex. cuius epistolam ad Nouatum presb. romanum adfert p. 234. De synodo Antiochena, de Petri Alex. canonibus, de synodis, Ancyrana, Neocaesariensi, Nicaena, Antiochena secunda, Sardicensi, Laodicensi: de canonibus SS. Athanasii, Basilii magni, Gregorii Nysseni: de synodo Gangrensi et CPolitana siue secunda oecumenica. De canonibus SS. Timothei et Cyrilli Alexandrinorum,

de synodo Ephesina siue oecumenica tertia, nec non Carthaginensi, et Chalcedonensi siue oecumenica quarta: de S. Gennadio CPol., de synodo oecumenica quinta, sextaque, nec non quinifexta in Trullo, de synodo septima oecumenica siue Nicaena secunda, de S. Tarasio CPol. de synodo primofecunda CPol. De synodo sub Photio, et de ciuilibus legibus eorumque origine et constitutione. In opere ipso inter alia de haereticis p. 7-17. differitur. Praeterea citantur quandoque etiam scriptores alii praeter iam nominatos, vt Homerus p. 47. Iosephus et Philo p. 201. Isidorus Pelus. p. 233. Photius patriarcha et Theodorus Studita p. 109. Theodorus Tiro de miraculo κολλύβων p. 240. Zonaras p. 114. 254. Balsamon p. 36. 76. 77. Eccles. hist. p. 138. Chrysostomus p. 232. II. ad Theodorum epist. p. 193. in Matthaeum p. 152. 218. homilia XXI. *περὶ ἀνδρείαντων*, et VI. contra Iudaeos p. 173. II. de Sacerdotio p. 179. in acta p. 93. in epist. ad Thessal. p. 111. Gregorius Naz. p. 63. 71. 106. Cyrillus Alex. in Esaiam p. 112. Paphnutius in concilio Nic. p. 60. Poëtae dictum *γυναῖξί κόσμον ἢ σιγῆ Φέρες*, p. 85. Chumidus Thessalonicensis p. 48. 51. Io. Nesteutes p. 33. 164. Patriarchae CPol. Lucas p. 46. 99. 166. 178. Nicolaus p. 49. 269. Chliarenus p. 172. Leo Styra p. 50. 51. Alexius p. 232. Athanasius p. 258. Michaël p. 264. 269. Theodotus p. 72. Non sine laude etiam p. 57. meminit Simeonis Metaphraстаe his verbis: *πίστε τοίνυν ἄξιον ἂν εἴη μακαρισμῶ ὁ Θαυμασίος Σιμεὼν ὁ τὸ καλεῖσθαι μεταφραστῆς διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀπειρογάμενος, ὁ τῇ ἐπινοίᾳ τῶ ἀγίῳ πνεύματος τὰ τῶν ἀγίων μαρτύρων ὑπὲρ ἀληθείας σκῆμματα πολλοῖς ἰδεῶσι καὶ πόνοις συγγραψάμενος, καὶ δυνάμει λόγου καὶ σοφίας καλῶνας εἰς ὕμνον τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ δόξαν διακωνίζουσαν τῶν ὑπὲρ αὐτῶ ἡγωνισμένων ἀγίων μαρτύρων, καὶ πᾶν δυσσεβῆς ἀποβάψας εἶμα, καὶ μὴδ' ἠντιναῦν πρόφασιν ἀμφιβολίας τοῖς εὐσεβεῖσι καταλιπών.* *Quantae igitur beatitatis praedicatione dignus est admirandus ille Simeon, qui Metaphrastes dici egregie prae aliis meruit, qui S. Spiritus inspiratione, sanctorum martyrum pro veritate certamina non sine multis sudoribus et laboribus conscripsit, et neruose, eloquenter, [P] sapienterque exornauit, ad laudem Domini nostri Iesu Christi, et sanctorum martyrum, qui pro eo certamina obierunt, perennem gloriam: quique omne os impium obturauit, et piis nullum omnino dubitandi praetextum reliquit.* Sequutus est Blastares Balsamonem, cuius haec sunt ad cao. 63. Trullan. *χάρις τῷ μακαρίτῃ Μεταφραστῇ τῷ τὰ μαρτυρικὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας σκῆμματα πολλοῖς πόνοις καὶ ἰδεῶσι κατακαλῶνanti εἰς ὕμνον Θεῷ καὶ δόξαν αἰωνίζουσαν τῶν ἀγίων μαρτύρων.* Addenda haec aliis aliorum de Metaphraсте testimoniis, quae adtuli vol. VIII. p. 29. et vol. X. p. 180. sq.

18. Post Blastaris Syntagma Beueregus dat *acta* quaedam *synodi CPol. octauae* pro Photio a. C. 879. habitae, petita ex Ioh. Becci siue Vecci patriarchae CPol. *λόγω* de pace ecclesiae ex codice Bodlei. graece et lat. p. 273. 293-307. Integriora deinde vulgauit Io. *Harduinus* tom. VI. Concil. p. 214-343. vt iam notati vol. X. p. 673. sq. [vbi alia adieci.] Eadem *acta* MS. in bibl. Bauarica, cod. CXV. *) Et Stephanus de Altimura, siue, qui

*) Siue, sec. nouum codd. ordinem in cod. iuris orient. canon. lib. I. p. 247. sqq. ac p. 349. Bauar. XXVII. v. quae de illo notati supra ad de hac synodo octaua, et p. 359. sqq. c. IX. de cod. vol. X. p. 674. et compara. *Assmann.* in bibl. caanon, a Photio post octauam synod. edito. *Harl.*

qui sub illo nomine latet, *Michael le Quien* in praefat. ad Panopliam contra schisma Graecorum, testatur, horum actorum legendorum copiam sibi factam a celeberr. *Baluzio*, qui codicem graecum e bibl. Columnensi descriptum accuratissime et cum aliis duobus romanis collatum, et versionem latinam, a *Federico Metio* ante centum annos adornatam, cum eo communicauit.

Denique post indices totum opus *Beueregii* claudant perquam eruditae et locupletes eiusdem in canones eorumque scholiastas notae, p. 1-230. *Fabr.* Add. *Edmundii Bonifidii* iuris orientalis libr. III. gr. cum eius versione, ex offic. Stephani, 1573. 8. et *Ioan. Leunclausii* Ius graeco-rom. edit. et locupletatum a *Marquardo Frehero*, gr. ac lat. Francof. 1596. fol. conf. infra, vol. XII. p. 487. sqq. vet. ed. et *Assmann.* bibl. iuris orient. can. etc. I. cap. II. §. 45. et 48. sq. et lib. II. cap. I. p. 2-21. *Harl.*

XX. Superest, vt notitiam collectionum latinarum, quam promisi, subiungam, atque ita capiti huic de canonibus ecclesiasticis finem imponam. *Fabr.* De collection. latinis conf. *Douiat.* Praenotion. etc. lib. III. cap. 22. sqq. p. 67. sqq. In *Gallandii* sylloge etc. tom. I. *Constant* diss. de antiq. concilior. collect. part. II. §. III-XI. p. 75. sqq. — *Ballerin.* Fr. de iisd. part. II. capp. I-XIII. p. 303-468. et de aliis collectionibus, et MSSis part. IV. capp. VII-XVIII. p. 609-676. — *Caroli Sebast. Berardi* diss. de variis sacr. can. collect. ante Gratianum, obs. IV. de collect. vetustis lat. quae peculiaribus ecclesiis adscribuntur, p. 702. sqq. — obs. V. de ceteris lat. collect. antegratianeis, priuato quorundam studio elucubratis, p. 714. sqq. — *Fuchs* Biblioth. der Kirchenversamml. part. I. p. 297. sqq. vbi etiam MSSa recenset; — *Spittler* Krit. Vntersuchung des 6ten Laodic. Canons, §. 10-18. p. 41. sqq. — cel. *Glück* Praecognita etc. cap. III. sect. 2. §. 172-175. p. 426. sqq. *Harl.*

- 1) Pro antiquissima omnium habendus *codex canonum ecclesiae romanae*, quem ex codice duplici Oxoniensi per *Eduardum* *) *Bernhardum* transmissio, ac *Thuano* primus vulgavit *Paschasius Quersnellus* cum *Leonis* magni operibus Paris. 1675. 4. et Lugd. 1700. fol. Hic nempe ipsi videtur codex, cuius, vt antiquioris, *Dionysius Exiguus* meminit, et cuius confusione testatur se impulsio, vt nouam ipse canonum editionem adornaret. In hoc canon vicesimus *Nicaenus* praetermissus, et canones *Sardicenses* cum *Nicaenis* ita permixti exstant, vt canones *Nicaenos* numeret XLVI. vel XLVII. vt in codice *Atrebatensi*, (quem laudant *Iac. Pamelius* notis ad *Cyprian.* de vnitae ecclesiae, et *Alanus Copus* dialogo I. [P] aduersus nouatores Antw. 1573. 4. p. 57.) vel, vt in MS. Oxoniensi, XLVIII. Hinc *Sardicenses* pro *Nicaenis* laudat *Innocentius* I. (an. 416. defunctus,) qui solos etiam *Nicaenos* canones a romana ecclesia receptos,

*) Male *Edmundum* vocat *Quersnellus*. *Fabr.* conf. *Berard.* l. c. in *Gallandii* sylloge I. p. 708. sqq. — et p. 725 sqq. *Quersnell.* de cod. canonum ecl. rom. sed conferenda sunt quae *Bal-*

lerin. ibid. in ed *Gall.* Mogunt. in subiectis adnotata et p. 783. sqq. ac ib. p. 401. sqq. contra *Quersnell.* disputant, et ibid. p. 75. sqq. *Constant* in diss. §. III. *Harl.*

ceptos, alibi testatur: pro Sardicensi vicissim Nicaenum canonem adduxit Ferrandus diaconus: qua de re, et quomodo codex ille nouis subinde incrementis sub Innocentio, Zosimo, Caelestino et Leone magno fuerit auctus, et excreuerit in illam capp. XCVIII. magnitudinem, consulere iuuabit laudatum Quesnellum dissertatione ad Leonem duodecima et decima quarta. Eandem plane collectionem memorat Petrus Pithoeus, qui Dionysio Exiguo iuniorem ratus, tres eius euoluit MStos codices, et post Dionysium illius facit mentionem his verbis: *Incertus, cuius exemplaria duo sunt in bibliotheca ecclesiae Bellouacensis. Tertium habet frater Franciscus Pithoeus, hoc titulo: continet codex iste canones ecclesiasticos et constituta Sedis Apostolicae. Incipit autem a canonibus Nicaeni concilii, quibus admissa sunt quasdam Sardicensis synodi capitula, eum praefatione et expositione fidei. Sequuntur canones Carthaginiensis synodi, Anquiritanae, Caesariensis, Gangrensis et aliarum plarium, (Carthaginiensis plenariae contra Pelagium et Caelestium, Mileuitanae, Chalcedonenis, Antiochenae, Laodicenae, CPolitanae, Theleptensis in Africa,) insertis (constitutionum imperatorum et) pontificum romanorum epistolis a temporibus Innocentii I. (qui episcopus rom. fuit ab a. C. 402. ad 416.) ad S. Leonem, (qui fuit ab a. 440. ad 461.) cuius epistola 98. ad Porum, (Dorum,) Beneuentanum episcopum, eam collectionem, claudit. Inserta etiam Faustini presb. fides, libellus fidei Augustini, Cyrilli ad Nestorium et variorum ad Leonem etc,*

- 2) De Gallicana ante Dionysium Exiguum collectione canonum haec Sirmondus praef. ad concilia Gallicana: *Graecos quidem canones et Africanos omnes, quos Dionysius in sua postea collectione posuit, atque epistolas pontificum, quarum secreta Dionysius excerpserat, et in ordinem redegit, habuisse in codicibus suis Gallor; inque etiam ante Dionysii aetatem in conciliis suis uti solitos, docent imprimis synodi aliquot Dionysio ipso vel eius collectione antiquiores, ut Valentina, Regensis, Arelatensis II. Agathensis, et Epaoensis, in quibus citatos videmus graecos canones; Nicaenos, Laodicenos et Ancyranos, non ex Dionysiana translatione, quae nondum erat, sed ex altera vetustiore apud Gallos tum recepta: illa ipsa nimirum, quae apud Isidorum Mercatorem legitur, et quam Laur. Surius in editione conciliorum cum Dionysiana [P] interpretatione coniunxit. Vidimus et ipsi antiquae huius versionis exemplaria non pauca, tum in his optimas praeter caeteris notae quatuor, in Aniciensi, Corbeiensi, Remensi ac Poffatensi. Fabr. Conf. Pasch. Quernelli diff. III. de primo vsu cod. canonum Dionysii Exigui in Gallicanis regionibus, in Gallandii sylloge etc. I. p. 851. sqq. at conf. Ballerin. adnotat. et subnexas et adiectas. Iidem Ballerini l. c. p. 409. sqq. part. II. cap. 10. copiose agunt de collectionibus Gallicanis: hinc in §. 1. docent, vetustos codd. canonum apud Gallicos plures priuato studio esse conditos, nullum publica auctoritate digestum et editum, iidemque agunt de celebrioribus huiusmodi codicibus, ac praesertim de Vatic. Palat. DLXXIV. in quo quae continentur, in §. 2. p. 412. sqq. singulatim lateque explicant: in §. 3. p. 419. sq. recensent eiusd. cod. additamenta: in §. 4. p. 420. sqq. de collectione Gallicana in cod. Vatic. MMMDCCCXXVII. et in §. 5. p. 423. sq. recensent aliam gallicanam collectionem, quae exstat in MS. Colbertino MMMCCCLXV. —*

lid.

lid. ibid. p. 500. sqq. esp. IV. de collectione *Hispanica* eiusque codd. et quae in illa continebantur, quomodo differat ab iis, quae Constantius edidit, de tempore, loco, et auctore illius etc. copiose disputant. *Harl.*

3) *Dionysius Exiguus*, natione Scytha, monachus et abbas Romanus, rogatus a Stephano Salonitano episcopo circa a. C. 500. canones ecclesiasticos ex graecis exemplaribus vertit, quos hodie, inquit Cassiodorus c. 23. diuin. lect., *usu celeberrimo ecclesia romana complectitur*. Scripsit haec Cassiodorus circa a. C. 556. Et Gallis etiam ignotam non fuisse Dionysianam hanc canonum versionem, priusquam eius exemplar ab episcopo romano Hadriano sub Carolo magno acciperent, atque hac interdum vfos esse, Sirmondus probat ex antiqua collatione canonum e bibl. S. Benigni Diuionensis, atque ex aliis eiusmodi monumentis, Caroli aevo longe anterioribus, in quibus canones graeci promiscue nunc ex Dionysiana, nunc ex vetere illa proferuntur. *Attamen certum est, inquit, illos priusquam illam libentius semper usurpasse, eiusque usum ad eadem usque Caroli magni tempora frequentasse, idque declarat inter cetera Capitulare Aquisgranense Caroli eiusdem, quod totum graecis antiquae versionis auctoritatibus refertum est, praeterquam in canonibus apostolicis, qui necessario ex Dionysiana citantur, quia alia tunc illorum versio nulla erat. Post haec vero sensim ab ea deflexere, codicemque canonum Dionysianae collectionis per Hadrianum papam Carolo regi commendatum amplexi etc.* Confer *Paschas. Quesnelli* diss. 16. ad Leonem magnum et *Carolum le Cointe* tom. 6. *Annal. Francor.* p. 44. seq. Habet haec Dionysii collectio

Canones 50. <i>Apostolicos,</i>	Canones 59. <i>Concilii Laodicensi,</i>
20. <i>Concilii Nicaeni,</i>	3. <i>Concilii CPol.</i>
24. <i>Ancyрани,</i>	27. <i>Chalcedonensis,</i>
14. <i>Neocaesariensis,</i>	21. <i>Sardicensis,</i>
20. <i>Gangrensis,</i>	138. <i>Carthag. et diuersor. conciliorum Africanas prouinciae.</i>
25. <i>Antiocheni,</i>	

Editionem huius codicis Dionysiani, sed ex interpolato, vt videtur, *) codice debemus Christoph. Iustello Paris. 1628. 8. vnde in tomo primo bibliothecae canonicae recusus est,

v) Vide *Paschas. Quesnellum* p. 774. seq. ad *Leon. Fabr.* Conf. *Ballerinos* in *Gallandii* sylloge etc. I. parte III. p. 471. sqq. de collectionibus Dionysii Exigui, et ceteris, quae a Dionysio profecerunt: et quidem §. 1. post Cassiodorii testimonium de Dionysio adlatum duas collectionis Dionysianae partes cum continuata numerorum serie in canonibus gr. describunt, docentque, Iustellum duo additamenta, a Dionysio aliena, in secunda parte recepisse, puerosque Dionysii codd. esse raros, nec cum Hadrianeis confundendos.

In §. 2. de eius collectionis praestantia; nunc Dionysius primus collegerit decretales romanorum pontificum, (ignorauit duas antecedentes versiones, alteram Marii Mercatoris, alteram, insertam interpretationi antiquae synodi Ephesinae;) atque ostendunt contra Quesnellum, ab eo priorem saltem partem, ad canones pertinentem, sub Symmacho et forte etiam sub Anastasio II., alteram autem sub Symmacho circ. a. 499. esse vulgatam. In §. 3. describunt cod. Vatic. Palat. DLXXVII. qui solam primam collectionis continet

est, vna cum eiusdem Dionysii Exigui collectione decretorum siue epistolarum pontificum romanorum, de qua supra §. VIII. Tituli canonum cum epistola Dionysii ad Stephanum Salonitanum prodierunt Paris. 1609. 8. [P] e Nic. Fabri codice ad calcem codicis canonum veteris ecclesiae romanae, de quo statim sum dicturus.

- 4) Dionysium in plerisque omnibus sequitur codex canonum Carolo M. missus circa a. C. 787, ab *Hadriano* papa, ^{w)} et adiuncta recentius habens decreta pontificum usque ad Gregorium II. (de quibus supra pag. 159.) quae saeculo nono labente Gallis Nicolaus papa commendauit. Haec est collectio, quae apud Burchardum *Nucleus canonum*, et *Corpus canonum* adpellatur a Nicolao I. et Leone IV. can. si Romanorum dist. 19. et can. de libellis dist. 20. et cap. 2 de praebend. extr. Continet et haec conciliorum canones eosdem, quos Dionysiana *συναγωγή*, versos e codice graeco orientali, quem a Io. Tilio editum, dixi p. 37. ed. vet. et ed. nou. p. 195. praeterquam quod Graeci collectioni suae inferuerunt synodum Carthaginiensem, cui S. Cyprianus interfuit, quam Latinorum corpus non admisit, perinde vt nec canones postremos XXXV. apostolicos, vel quaecumque post Africanos canones apud Tilium sequuntur. Primum editus est, (satis emendate, iudice Petro Pithoeo, nisi quod in Africano concilio quaedam transposita sunt,) Moguntiae 1525. fol. in aedibus Ioh. Schoeffer cum praefatione *Io. Wendelssini*, data Francofurti ad Moenum, qui ex tribus codicibus MStis illum vulgare se testatus, scribit *canones Ephesinos* XII. qui apud Dionysium etiam desiderantur, ex vno tantum codice se addidisse. Titulus collectionis in editione Moguntina est: *Canones apostolorum, veterum conciliorum constitutiones, decreta pontificum antiquiora*. Sed a Franc. Pithoeo, qui, nomine suo praeterito, curauit editionem Parisiensem a. 1609. 8. *Codex canonum vetus ecclesiae romanae*: cum eiusdem Francisci Pithoei eruditus notis splendide recusus est Paris. 1687. fol. additis Fulgentii et Cresconii breuiationibus canonum, quae in priore edit. Parisiensi etiam subiiciebantur, et Petri Pithoei fratris
- miscel-

inet partem, valde diuersam a secunda, quam Dionysius secundis curis digessit. In cap. tertio de collectione additionum Dionysii, potissimum ex cod. Vatic. MMMMDCCCLIV. et Vallicellano vberius declarata. Sed omnium, quae Ballerini de collectione Dionysiana docte lateque disputarunt, commemoratio aliena videtur a nostro instituto. Add. *Buddai* Isagogen- ad theolog. vniuers. tom. poster. p. 758. sqq. et p. 760. de cod. ab Hadriano P. R. Carolo M. dato. — *Espen.* disp. de collect. Dionysii Exigui, in eius opp. — *Affemann.* in bibl. iuris orient. canon. lib. I. cap. 3. p. 57. sqq. vbi quaedam Ballerini iudicia reprehendit. — *Spittler* in: Geschichte der kanon. Rechts p. 134. sqq. 149. sqq. 151. sqq. vbi in nota quaedam contra Ballerini. ex *Erucii* bibl. theol. tom. IV. p. 380. sq. addu-

cuntur; — *Schroeckh.* in christl. Kirchengesch. part. XVII. p. 382.-391. copiose disputat iudicatque de eius collect. et contra Spittlerum cum *Hennigio* in comment. de collectione canonum et decretorum Dionysiana, dominationis pontificiae fautrice, Lips. 1769. 4. studii partium, ad auctoritatem pontificis rom. stabilendam, Dionysium facit reum, et in quibusdam aliis discedit a Spittlero ac Ballerini, etc. — *Cel. Glück* in Praecognitis etc. cap. III. sect. 2. §. 172. p. 427. sqq. *C. G. F. Walch.* Grundfätze der Kirchengesch. des N. T. part. II. p. 306. sqq. *Ge. Sigism. Lakics* in Praecognitis iuris eccles. vniuersi Viennae 1775. 8. cap. II. §. 26. de Dionysii cod. §. 27. de eius auctoritate, p. 39. sqq. *Harl.* w) Vide Iustelli bibl. canonicam tom. I. ante pag. 97.

miscellaneis ecclesiasticis, in quibus 1.) opusculum de graecis latinisque antiquis bibliorum interpretibus, auctius quam anno 1609. 4. Carolus Labbeus inter Petri Pithoei opera ediderat p. 342. 2.) Nicephori CPol. Stichometria, siue canon librorum scripturae S. graece et lat. p. 367. 3.) Historia controuersiae veteris de processione Spiritus S. p. 355. 4.) Fides Isatis siue Isaaci ex Iudaeo, cuius meminit Gennadius cap. 26. de script. eccles. Incipit: *Quinque sunt [P] omnia quae sunt* p. 362. 5.) Polycrates de martyrio S. Timothei, discipuli S. Pauli, apostoli, primi patriarchae Ephesiorum metropolis Asiae, ex actis synodi Ephesinae; latine, incipit: *multi multas historias et vitas* p. 366. 6.) Ordo Cameracensis et Atrebatensis ecclesiae, qualiter diebus dominicis vel festiuitatibus sanctorum agendum est p. 368. 7.) Sortes apostolorum ex collectione synodorum P. Pithoei p. 370. 8.) Catalogus synodorum ecclesiasticarum et epistolarum decretalium ex collectione adhuc inedita Petri Pithoei p. 374-386. 9.) Dissertatio de anno romano, tam prisco quam Iuliano et Gregoriano, seu potius Liliano p. 386-389. 10.) Abbonis, abbatis Floriacensis, (circa a. C. 970.) Apologeticus aduersus Arnulphum episc. Aurelianensem ad Hugonem et Robertum reges Francorum, ex bibliotheca D. Claudii le Pelétier p. 395-402. Eiusdem Abbonis et aliorum quorundam epistolae XIII. p. 402-429. Formulae antiquae Alfaticae XXVII. p. 434-448. *Fabr. Harzheim* tribus codd. vsus, in concil. German. tom. I. qui p. 131. memorat cod. vet. aeuo Caroli M. scriptum, sed alteram cod. sui partem omisit. — *Conf. Ballerin. Fr. l. c. part. III. cap. 2. tom. I. Gallandii syllog. p. 485. sqq. vbi singillatim et distincte agunt de discrimine Hadrianae collectionis a Dionysiana, ex additamentis potissimum orto, atque de codd. Vatican. praesertim de cod. MCCCXXXVII. qui quaedam peculiaria in prima canonum parte continet. — In ead. Gallandii sylloge I. p. 119. sqq. Constant de eadem collectione. — Discrimen Hadrian. ac Dionysianae collect. et additamenta in vtraque Hadrian. collect. parte aliaque et p. 178. in nota b. editiones indicat Spittler in: Gesch. etc. §. 45. p. 170. sqq. — Io. Christ. Rudolph de codice can. quem Hadrianus P. Carolo M. obtulit, Erlangae 1754. 4. — Eiusd. noua commentatio de cod. canonum, quem Hadrianus I. P. R. Carolo M. dono dedit. Erlangae 1777. 8. (conf. Erlang. gelehrte Anmerk. a. 1777. nr. XIV. p. 113. sqq.) — Douiat. Praenott. etc. I. p. 495. sq. tom. II. p. 65. sq. ibique Schotti not. — Lakis in Praecognitis iur. eccles. vniuersi, cap. II. §. 32. p. 52. sq. de hac collect. et altera, cuius auctorem Agilramnum esse putat, ad aliorumque testimonia prouocat. — cel. Glück Praecognita etc. p. 428. sqq. qui obseruat, in Voëlli et H. Iustelli bibl. iuris can. I. p. 97. sqq. et in Harzheimii tom. I. concil. Germ. esse collectionem Dionysio-Hadrianeam, non, puram Dionysianam. *Harl.**

- 5) Epitome siue *compendiosa traditio canonum*, quam *Hadrianus* pontifex Carolo magno traditur Romae obtulisse a. C. 774. edita primum ab Henrico Canisio tom. VI. lect. antiqu. Ingolstadt. 1604. 4. [p. 413. at in ed. Basnag. f. Thesauro monumentor. eccl. tom. II. p. 266. sqq.] deinde in tomis conciliorum Labbei tom. 6. p. 1800. et Harduini tom. 3. p. 2033. recusa, in qua canones apostolici XLV. Ancyrani XXIV. Neocaesarienses XV. Gangrenses XX. Antiochehi XXV. Laodicei LIX. Sardicenses XXI.

Carthaginienses XXXIII. et diuersorum Africanæ prouinciæ CV. *) Ab his diuersa sunt capitula LXXX. de episcoporum iuribus, quæ ex græcis et latinis canonibus et synodis romanis atque decretis præfulum ac principum romanorum sparsim collecta, Ingilramo Mediomatricæ vrbis episcopo idem Hadrrianus *) papa Romæ tradidit a. C. 785. quæ cum *Antonii Augustini* notis leguntur in tomo tertio conciliorum Binii a. 1618. p. 436. et tom. VI. Labbei p. 1828. et sine illis notis tom. III. Harduini p. 2061. *) Illorum auctoritatem, quibus obtemperandum libenter subscripserat *Hincmarus Laudunensis*, adspernatur *Hincmarus Rhemonensis* c. 24. tom. 2. opp. p. 475. et c. 36. p. 526.

- 6) *Fulgentii* Ferrandi diaconi Carthag. qui circa a. C. 540. clauit, et cuius præter Creiconium meminit Gratianus dist. 63. breuiatio [P] canonum ecclesiasticorum, capitulu-

x) At integram collectionem, non epitomen obtulit Hadrianus, vti, notantibus *Balleriniis* l. c. p. 491. *Sirmondus* tom. VIII. col. 565. tom. II. concil. Gall. pag. 127. iam obseruauit, qui, „atqui constat, inquit, oblatam fuisse non epitomen, sed integram collectionem tum canonum, ex quibus epitome illa deinceps conflata est, tum decretorum etiam pontificum a Siricio ad Gregorium iuniorem.“ *Harl.*

y) Vel potius Hadriano obtulit Ingilramus. Vide *Baluz.* §. 4. præf. ac *Anton. Augustin.* de emendatione Gratiani: eundem in notis ad *Anton. Augustin.* p. 491. 492. et *Carolus le Cointe* tom. VI. *Annal. Francorum* p. 263. sq. *Fabric.* De auctore huius collectionis variæ sunt variorum doct. sententiæ. Alii, iique plures, in his *Douiatius*, Hadrianum ipsum fuisse auctorem, perperam arbitrantur; alii, vt *Baluzius* in præfat. ad *Augustinum*, loco a *Fabric.* citato, (etiam *Lakics* loco paullo ante ad nr. 4. citato, *Espen* in dist. de capitul. vulgo Hadriani, aliique,) *Angelramnum* potius auctorem faciunt, decepti nonnullorum codicum inscriptione; alii eam collectionem ignoto compilatori adserunt, in quam opinionem iam inclinauit *Blondellus* in *Pseudo-Isidoro Prolegg.* cap. V. p. 20. eam vero data opera adstruxit *Car. Blasius* in peculiari diatr. de Capitulis, Hadriano I. papæ vulgo tributis, adiecta eius *Commentario* de collect. *Isidori* p. 221. (rec. in *Gallandii* sylloge, tom. II. p. 151. sqq.) statuitque, et probat argumentis, illa capitula non multo ante a. 875. ex *Pseudo-Isidori*

decretalibus, et ex capitularibus *Benedicti* *Leuitæ* fuisse depromta, atque Hadriano supposita, ad fidem iisdem pseudo-decretalibus conciliandam: cui sententiæ subscripsisse videtur *Schottus* in longa nota, in qua superius scripta paullo latius explicat, ad *Douiatii* *Præuott.* lib. III. cap. 21. tom. II. p. 62. sq. *Douiat.* autem de iis capitulis et *Angilramno* pag. 64. sqq. plura subiicit. *Spittler* in: *Meuseli* *Geschichtsforscher*, part. IV. p. 92. sqq. in comm. peculiari, inscripta: *Entdeckung des wahren Verfassers der Angilramnischen Kapitel*, plura in hanc rem disputat. Primum vulgarem de *Angilramno* et ortu capitulorum sententiam breuiter repetit, ablegatque ad *Horrix* commentat. de adpellationibus: vid. *Concordata* nationis germ. integra, variis additamentis illustrata, tom. II. p. 147. 149. Tum docet, sub *Carolo M.* *Angilramnum* illa capitula conficere haud potuisse, adeoque nec illum, nec Hadrianum ipsum, sed probabiliter episcopum quemdam in dioecesi *Moguntina*, neque tamen *Riculphum*, antequam episcopatum *Moguntinum* esset adeptus, (vti *Douiat.* l. c. p. 65. opinabatur,) fuisse eorum parentem aut compilatorem, et, quod illius impostoris fuerit consilium, curatius inquirat. Add. *Ballerinios* de antiq. collect. etc. part. III. cap. 6. p. 533. sqq. tom. I. *Galland.* syllog. *Harl.*

z) *Augustinus* numerat non nisi 72. capitula; octoginta vero in *Harduini* conciliis. Extant quoque in *Harzhemii* concil. germ. tom. I. pag. 249-258. *Harl.*

pitulis CCXXXII. ^{aa)} contrahens praecipua, quae continentur canonibus conciliorum *Ancyranis, Anquiritanis, Antiochenis, Carthaginienfium, Cellenfis* siue *Zellenfis, Constantinopolitanis, Gangrenfis, Hipponenfium, Iuvenfis, Laodicenfis, Macrianenfis, Maraxianenfis, Mazaranenfis, Mileuitanis, Nicaenis, Nouaecaesarienfis, Sardicenfis, Septimunicenfis, Saffetulenfis, Tenitani et Tusduritanis*, et denique *Zellenfis* ex epistola Siricii papae. Variis naeuis scaterere hanc breuiationem docet *Quernellus* differt. XV. ad Leonem Magnum p. 738. et pluribus ostensus erat Franc. Florens in noua Ferrandi editione. Primus edidit cum Cresconio, (de quo mox) *Franc. Pithoeus* ex codice MS. ecclesiae Trecentis siue Tricassinae Paris. 1588. 8. deinde ad calcem codicis canonum ecclesiae romanae Paris. 1609. 8. Inde cum Dionysii Exigui collectione canonum *Christoph. Iustellus* Paris. 1628. 8. Hinc post *Antonii Dandini Alteserrae* editionem, Augustoriti Pictonum 1630. 8. in qua indiculus breuiationi antiquus cum notis adnectitur, et post editionem *Petri Franc. Chifletii* S. I. Diuione 1649. 4. recusa est haec breuiatio in tom. I. bibliothecae canonicae Voëlli et Iustelli tom. I. p. 418. Paris. 1661. fol. et in bibliotheca patrum Lugd. 1677. tom. IX. ex Chifletii editione: et cum codice canonum ecclesiae romanae et P. Pithoei miscellaneis ecclesiasticis Paris. 1687. fol. *Fabr. Conf. de Fulgentio et Cresconio* supra ad §. XVIII. nr. 10. 11. et 14. *Flau. Franc. de Hauteferre a Saluaison* notae et animaduers. ad indiculos ecclesiasticorum canonum *Fulgentii Ferrandi et Cresconii Afri*: quibus in hac repetita edit. subnexae sunt *Petri Fr. Chifletii* notae in eadem *Fulgentii Ferr. et Cresconii* opusc. praemissus est contextus *Fulg. Ferrandi* breuiationis canonum et *Cresconii* breuiarii canonum, in *Meermannii* thesauro iuris ciu. et canon. tom. I. p. 133-238. *Harl.*

7) *Compendium sacrorum canonum*, quibus ecclesia praesertim Hispanica regebatur ab ineunte sexto saeculo usque ad octauum initium. Hoc primus edidit illustriss. cardinalis *Iosephus Saenz de Aguirre* tomo tertio collectionis maximae conciliorum Hispaniae, Rom. 1694. fol. putatque, esse ipsam, de qua iam dixi, Ferrandi breuiationem, sed auctam atque interpolatam, additis conciliis et decretis post Ferrandi obitum sancitis.

8) *Cresconii* siue *Crisconii*, episcopi Africani, qui circa annum Christi 690. vixit, *Concordia libri canonum*, siue *breuiarium canonicum* ad Liberinum episc. per titulos CCC. ^{bb)} ex canonibus apostolorum et Nicaenis, Ancyranis, Neocaesariensibus, Gangrensis, Antiochenis, Laodicensibus, Chalcedonensibus, Sardicensibus, Carthaginensibus, nec non ex decretis praesulum Siricii, Innocentii, Zosimi, Caelestini, Leonis [P] et Gelasii. Editum primum a Francisco Pithoeo a. 1588. cum Ferrandi breuiatione canonum, et cum eadem in editionibus supra memoratis toties recusum, etiam in tomo primo bibl. canonicae Voëlli et Iustelli, ubi etiam duplices indices harmonici in Ferrandum et Cresconium exstant, et in appendice praeterea p. 33-112. eiusdem Cresconii

F f 3

liber

^{aa)} Non XXXII. vt errore typographi legas, ^{bb)} In codice Helmst, capita CCCIII. Vide in B *Gebh Theod. Meieri* historica relatione de eiusd. Meieri §. 26. collectionibus canonum §. 17.

liber canonum, canones ipsos et decreta eodem ordine per titulos trecentos descripta exhibens, ex codice MS. bibl. Claromontanae S. I. In codice MS. patrum oratorii romani Mabillonini pag. 69. itineris italici reperit hanc notam: *concordia canonum a Cresconio Africano episcopo digesta sub capitulis trecentis. Iste nimirum Cresconius bella et victorias, quas Iohannes Desj. Patricius apud Africam de Saracenis gessit, hexametris versibus descripsit sub libris. Fabr.* Conf. paullo ante ad nr. 6. inprimis Coustant et Ballerinos, supra ad §. XVIII. nr. 11. citatos: item *Spittler. Gesch. des kan. Rechts* p. 156. praecipue p. 164. sqq. — H. P. C. *Henke* disp. de Cresconii concordia can. eiusque cod. MS. Helmst. 1788. 4. et in *Opusc. Acad.* p. 165-198. cuius argument. expositum est in *Erlang. gelehrt. Anmerk.* 1789. p. 79. Compara *Ballerin.* l. c. p. 586, §. VII. vbi, quomodo noua editio operis integra ad fidem codd. qui illud breuiarium integrum continent, exigenda sit, scite docent, de numero capitulorum bene monent, et, „retinenda, aiunt, est vulgata diuisio in capitula tercenta, quae plerisque et vetustioribus codicibus comprobatur. Quod, si duo codd. Vatic. MCCCXXXVII. et Vatic. palat. DLXXIX. diuidunt in capitula CCCI, alius autem cod. Helmstadiensis, laudatus a Fabricio, diuidit in capitula CCCIII. id ex eo accidit, quia vnum aut alterum capitulum partiuntur in duo, sicut e contrario in MS. Vatic. reginae DCCCXXXIX. praeferuntur capitula CCXCVII. quippe nonnulla in vnum coeunt.“ — *Harl.*

- 9) *Martinus*, natione Pannonicus, ex Dumienfi abbate *Braccarenfis* in Galicia Hispaniae episcopus, capitula LXXXIV. ex orientalibus synodis collegit et ad concilium Lucense a. C. 572. misit, quae in synodo etiam Braccarenfi II. a. C. 572. probatae sunt. [v. infra, in recensione concilior. edit. a. 572. *Harl.*] Citantur a Gratiano his titulis: *ex synodo Martini papae, ex concilio Martini papae, ex synodico*; non confundenda cum concilio Martini II. papae romani, habiti Romae contra Monothelitas a. C. 662, cuius meminit *Beda* lib. 4. histor. Angl. cap. 17. Citantur, vt notat *Petrus Pithoeus*, in ordine celebrandi concilii apud *Iuonem Carnotensem* part. 4. cap. 246. et apud *Burchardum* in fine ex synodo Saiegonstandiensi aut potius ex concilio Toletano IV. * Vide *Ambrosium Moralem* lib. XI. histor. Hispan. cap. 4. fol. 6. verso et lib. XII. cap. 24. fol. 127. *Gregorium Turonensem* lib. V. histor. Francor. cap. 387. et de virtutibus sancti Martini cap. 11. Item vide Toletanum concilium X. tom. 6. Labbei p. 467. In Martini capitulis nihil adfertur ex canonibus apostolicis, ^(c) sed ex Nicaenis, Ancyranis, Antiochenis, Laodicenis, Neocaesariensibus, Gangrensis, nec non Carthaginensibus, Arelatenfis denique et Toletani concilii, ac Braccarenfis atque Agathensis. Etiam ex capitularibus cap. 68. Prodiertunt haec Martini capitula in conciliis Hispaniae, Garfiae a Loaysa an. 1593. et in Card. Aguirre tom. 2. pag. 327. In conciliis Labbei tom. 6. p. 902. [P] et *Harduin.* tom. 3. p. 391. [ac *Mansii* tom. IX. col. 846. sqq.] Exstant etiam cum Io. Douiatii notis in adpendice ad tomum I, bibliothecae canonicae Voëlli et Iustelli, vt supra p. 214. annotaui. Vide sis quoque *Petrum de Marca* VII. 18. 10. de

(c) In editione Harduini tom. 3. pag. 394. ad XVIII. sed vitiose, nam legendum *Antiochen. XX.* canonem Martini XXVI. citatur canon *Apost.* vt recte habet Labbei editio.

de Concordia Sacerdotii et Imperii, et *Quesnellum* diff. 12. ad Léonem magnam pag. 657. [it. in Gallandii sylloge I. p. 752. sq. vbi vero et p. 799. X. v. Ballerin. obsl.] et de Martino ipso acta sanctorum 20. Martii, et de ceteris eius scriptis *Nicolaum Antonium* in bibliotheca veteri Hispana lib. IV. cap. 3. *Fabr. Ballerin.* part. IV. cap. 2. in sylloge Gallandii, tom. I. p. 578. sqq. vbi etiam contra *Quesnell.* aliosque quaedam adnotantur. — *Spittler* in: *Geschichte des kan. Rechts*, §. 55. p. 199. sqq. de illo Martino, huiusque collect. canon. vel capitulorum, in duas sectt. diuisa, perite agit, et ostendit, Martinum capitula in vsum priuatum non solum ex graecis synodis, sed etiam ex latinis excerptisse, interdum canones mutasse, ac nullius synodi omnes canones integros compilasse; quod autem in nonnullis codd. inscribatur, capitula *Martini papae*, vltimum voc. per ignorantiam librariorum additum fuerit. Negat autem *Spittler* contra *Lopez. de Barrera* in exercitatione historica de antiquo codice canonum ecclesiae Hispanae, Romae 1758. 4. (qui capitula Martini paullo correctiora, quam *Iustellus*, edidisse dicitur,) istam compilationem fuisse antiquum genuinum ecclesiae Hispanae codicem canonum, atque in synodo Braccarensi II. probatum: verba enim in *Mansi* tom. VIII. col. 837. *recitatis ergo capitulis, quae ne prolixitatem facerent, his gestis non sunt inserta*, docet, non respicere Martini capitula, sed, vti ex connexionione perspiciatur, capitula primae Braccarensis synodi, ab capitulis Martini valde diuersa in *Mansi* tom. VIII. col. 777. sqq. Add. eundem *Spittler* §. 56. p. 207. nr. 42. in recensione collectionis Hispanicae; cel. *Glück* in *Praecognitis* etc. cap. III. sect. II. §. 173. p. 432. sqq. qui alios quoque VV. DD. laudat, et *Schroeckh.* in: *christliche Kirchengeschichte*, part. XVII. p. 392. sqq. qui de illo Martino, eiusque scriptis, praesertim de capitulis etc. multus est. *Harl.*

- 10) *Isidorus* Hispalensis, a. C. 633. defunctus, de quo fuse idem *Nic. Antonius* lib. V. c. 4. et *Henschenius* in actis sanctor. ad 3. April. et *Io. Mabillonius* in saeculo secundo *Benedictino*, [et ipse *Fabr. noster* in bibl. med. et inf. latin. tom. IV. pag. 183. sqq. ed. *Mansi*,] post *Dionysium* Exiguum conciliorum et decretalium collectionem et ipse contexuit, quam *decretum canonum* *Trithemius* adpellat, cap. 232. de scriptoribus eccles. et *Vincentius Bellouacensis* XXIII. 31. speculi hist. librum epistolarum decretalium romanorum pontificum, canonumque conciliorum, ex quo *Iuonis* et *Gratiani* decreta fuerint excerpta. Huius videtur meminisse ipse *Isidorus* lib. VI. *Originum* cap. 16. vbi post commemoratos quatuor synodorum canones: *sed et si qua, inquit, sunt concilia, quae sancti patres spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritatem omni manent stabilita vigore, quorum gesta in hoc opere condita continentur.* Diuersa est haec collectio ab illa *Isidori Mercatoris*, de qua mox, et supra p. 14. ed. vet. et ed. nou. p. 159. Sed de ista adhuc inedita *Isidori Hispalensis* ita *Steph. Baluzius* praefat. ad *Regionem Prumiensem*: *Dionysii studium imitatus postea est Isidorus, episcopus Hispalensis, qui praeter ea, quae in collectione Dionysii continentur, etiam diuersa Africae concilia, tum Gallicanas et Hispanicas synodos in suam transtulit, epistolas quoque inserens eorum pontificum, qui post Damasum romanam cathedram tenuerunt, quam collectionem posterorum diligentia auxit his conciliis, quae habita in Hispania sunt post tempora*

pora Isidori. Videtur unum collectionis illius exemplar vir illustrissimus et excellentissimus in omni genere laudis Antonius Augustinus, archiepiscopus Tarraconensis, illud ipsum fortassis, quod etiamnum exstat in bibliotheca ecclesiae Vrgellensis in provincia Tarraconensi, in quo epistolae romanorum pontificum nullae exstant ante Damasi ac Siricii tempora.

- 11) *Isidori Mercatoris, siue Peccatoris, vel quicumque demum auctor fuerit, praevalentis romanorum episcoporum potentiae, iure [P] iniuria amplificandae studiosissimus, Moguntinis praefulibus Ricolfo et Otgario, (non perinde Rabano,) probata collectio facta post a. C. 800. praeter epistolae decretales maximam partem commentitias pontificum, (de quibus supra pag. 14. seq. ^{ad}) ed. vet. et ed. nou. pag. 161.) complectitur sanctionum ecclesiasticarum farraginem ab canonibus apostolicis ad concilium Hispalense secundum a. C. 617. habitum, saepiusque prodiit ab a. 1524. in conciliorum tomis, licet parum distincta parumque sincera, vt pag. 17. ed. vet. et ed. nou. pag. 165. monere me memini. Auctor ipse in praefatione, inprimis conqueritur de codicum et interpretationum varietate, sed hoc oppido conturbat, quod diuersae interpretationes varias sententias faciunt, et licet unus sit sensus, diuersae tamen sunt sententiae, aliae longiores et aliae breuiores. Ea vero concilia, quae graeco sunt edita stilo, amplius quam tripliciter aut quadrupliciter interpretata atque conscripta reperimus. Deinde ordinem et rationem operis sui exponit his verbis: In principio vero voluminis huius, qualiter concilium apud nos celebratur, posuimus. — Denique propter eorum auctoritatem ceteris conciliis praeposuimus canones, qui dicuntur apostolorum, licet a quibusdam apocryphi dicantur, quoniam plures eos recipiunt, et sancti patres eorum sententias synodali auctoritate roborauerunt, et inter canonicas posuerunt constitutiones. Deinde quarundam epistolarum decreta virorum apostolicorum inseruimus, id est, Clementis, Anacleti, Euaristi et ceterorum apostolicorum, quas potuimus hactenus reperire epistolae, usque ad Siluestrum papam. Postmodum vero Nicaenam synodum constituimus propter auctoritatem eiusdem magni concilii. Deinceps diuersorum conciliorum graecorum et latinorum, siue quae antea, siue quae postmodum facta sunt, sub ordine numerorum ac temporum, capitulis suis distincta sub huius voluminis aspectu locamus, subiicientes etiam reliqua decreta praesulum romanorum usque ad sanctum Gregorium, et quasdam epistolae ipsius, in quibus pro culmine sedis apostolicae non impar conciliorum exstat auctoritas.*

Catalogus conciliorum et auctorum, quorum testimoniis Isidorus Hypobolimaecus utitur.

Ex Blondelli prolegomenis ad Pseudo-Isidorum pag. 57. seq.

Index

ad) §. VIII. vbi plura addidi; it. *Fabr.* no. landii syll. I. p. 141. sqq. *ibid.* p. 528. sqq. *Bal-*
ster in bibl. mediae et inf. latin. tom. IV. p. 191. *leris.* etc. part. III. §. V. VI. VII. cap. VI. etc.
sq. ibique Mansum; *Constant.* diss. §. X. in *Gal-* *Hart.*

[P] *Index conciliorum et canonum.*

Canones apostolorum dicti. Scripti videntur circa A. D. 200. Sunt enim velut appendix libri octavi constitutionum, quarum sententiam de Phoenice circa A. D. 208. expressisse videtur Tertull. lib. de resurrect. cap. 13. et Dionysius Alexandrinus verba citavit A. D. 260. *ὡς Φωνῆς Ἀποστολικῆς* Euseb. teste lib. 7. c. 7. Concilium Antiochenum canonem 33. *ἀρχαῖον τῶν πατέρων κανόνα* vocavit A. D. 341. Omnes vero latine, (si Baronio credamus,) reddidit Dionys. Exiguus, circa A. D. 527.

Concilium Eliberitanum coactum A. D. 305.

Neocaesariense A. D. 314.

Arelatense I. eodem anno.

Nicaenum A. D. 325.

Antiochenum A. D. 341.

Sardicense A. D. 347.

Laodicenum circa A. D. 360.

Constantinopolitanum oecumen. A. D. 381.

CPolitan. aliud in causa Eutychetis congregatum A. D. 448.

Carthaginense I. A. D. 348.

II. A. D. 390.

III. A. D. 397.

IV. A. D. 398.

V. A. D. 401.

VI. A. D. 419.

Mileuitanum I. A. D. 402.

Africanum sub Theodoro papa A. D. 646.

Collectio dicta concilium Africanum, compilata ante A. D. 527.

Concilium Chalcedonense oecumen. congreg. A. D. 451.

Romanum sub Hilario A. D. 465.

sub Felice III. A. D. 487. et Gelasio A. D. 494.

sub Symmacho I. et III. A. D. 499. et 501.

IV. A. D. 502.

sub Martino A. D. 649.

sub Gregorio II. A. D. 721.

Agathense A. D. 506.

Aurelianense V. A. D. 552.

Parif. III. post A. D. 559.

[P] Parisiense sub Ludouico Pio A. D. 829.

Hispalense II. A. D. 619.

Concilium Toletanum VI. A. D. 619.
 VIII. A. D. 653.
 X. A. D. 656.
 XI. A. D. 675.
 Braccarense III. eodem anno.

Series episcoporum urbt.

Julius I. sedit is ab A. D.	337.	ad 352
Damasus	367.	382. aut 384
Siricius	385.	398
Innocentius	402.	417
Zosimus	417.	418
Bonifacius	418.	423
Caelestinus	423.	432
Leo	440.	461
Hilarius	461.	467
Simplicius	467.	483
Felix III.	483.	492
Gelasius	492.	496
Anastafius II.	496.	498
Symmachus	498.	514
Hormisda	514.	523
Vigilius	540.	555
Gregorius I.	590.	604
Agatho	678.	682
Gregorius II.	714.	731
Gregorius III.	731.	741
Zacharias	742.	752
Hadrianus	772.	795

Notitia doctorem et historicorum ecclesiasticorum.

Auctor recognitionum Clementis Romani nomine scriptarum. Vixisse videtur circa A. D. 180. vel 200. quum Basilius et Nazianzenus Philocaliae cap. 22. testentur Origenem tom. 3. in Genesin, ex libro [P] recognit. 10. binas paginas descripsisse: Ruffinus, cuius versione Pseudo-Isidorus vsus est, eam dicauit Gaudentio, ecclesiae Brixienfis antistiti, quem in locum Philastrii A. D. 386. subrogatum constat.

Auctor primae Clementinae vel idem cum superiore vel coaevus. Falsarius versionem a Ruffino elucubratam deflorauit.

Eusebius

Eusebius Caesariensis scripsit ad Caesarienses suos A. D. 325. obiit 340.

Athanasius Magnus sedit ab A. D. 326. ad 372. apologiam de fuga sua scripsit A. D. 354.

Hilarius Pictaviensis scripsit de SS. Trinit. post A. D. 356. obiit A. D. 369.

Ithacius Clarus Offonobensis claruit circa A. D. 385.

Gregorius Nazianzenus, Sasimorum episcopatus praefectus A. D. 371. obiit anno 389. Maii 9.

Ambrosius Mediolanensis sedit ab A. D. 374. ad 397.

Prudentius natus A. D. 332. coepit de rebus sacris scribere A. D. 389. vitas 57. Apotheosin vero elaboravit post idololatriam ab imperatoribus profligatam, vel anno 391. a Valentiniano, Theodosio et Arcadio imp. vel anno 395. ab Arcadio et Honorio.

Auctor commentarii in Paulum, Ambrosio adscripti, vixisse videtur circa A. D. 380.

Hieronymus floruit ab A. D. 372. ad 420.

Auctor epist. ad Oceanum de moribus Clericorum, tom. IX. Operum Hieronymi insertae, quando vixerit incertum est, post A. D. 500. scripsisse verisimile est.

Augustinus Hipponensis episc. sedit ab A. D. 395. ad 430.

Cyrillus Alexandrinus sedit ab A. D. 412. ad 444. scripsit aduersus Theodorum Mopsuestenum circa A. D. 436.

Eucherius Lugdun. vel (vt alii volunt.) *Eusebius Gallicanus* floruit circa A. D. 440. Eucherium Martiano et Valentiniano regnantibus, id est, ante A. D. 455. obiisse vult Genadius de viris illust. at a. 449. praecise, Pithoei Prosper.

Atticus CPol. sedit ab A. D. 405. ad 425. ad Afros scripsit A. D. 422.

Proclus CPolitan. sedit ab A. D. 433. ad 446. scripsit ad Dominum Antiochenum in gratiam Athanasii Perrheni ante A. D. 444.

Flavianus CPolitan. sedit ab A. D. 446. ad 449. vel 450. scripsit ad Leonem papam anno 448.

Prosper Aquitanicus floruit ab A. D. 427. ad 457. vel 466. si Baronium sequamur; libros *de vita contemplatiua* circa A. D. 450. scripsisse videtur [P] post obitum Hilarii Arelatensis, cui Rauennius anno 449. successit. Vide lib. 2. cap. 9.

Petrus Rauennas, Chrysologus dictus, scripsit ad Eutychem. A. D. 448.

Socratis perduxit historiam ad A. D. 439.

Theodoretus Cyrensis scripsit hist. eccl. ante concilium Ephesinum, *) Baronio teste ad A. D. 427. §. 28. eundem ab anno 423. ad 453. sedisse vult Baronius idem, sed falso, quum Gennadius et ex eo Beda. de 6. aetatibus; Ado in Chronico, et Freculphus tom. I. lib. 5. cap. 18. diserte doceant, eum *vsque ad imperium Leonis senioris hist. deduxisse sub eoque mortuum*: Marcellin. ad A. D. 466. eundem *de Incarnationis Domini aduersus Eutychem et Dioscorum* scripsisse vult, quod confirmant Beda, Freculphus, Ado, Honorius. Sed et Theodoretus ipsemet quaest. 38. in Deuteron. a Iudaeorum dispersione, quam circa A. D. 73. contigisse putat Baronius, quadringentos ad sua tempora annos numerat.

Sozomenus historiam continuauit ad A. D. 411.

Autor aborum Syluestri fabulas suas commentus videtur circa A. D. 440. vel 450. eas enim Gelasii tempore Romani legere consueuerant.

Ennodius claruit circa A. D. 488. decretum de Cellulanis scripsit anno 502. Antonii vitam post annum 488. Apologeticum pro Symmacho papa anno 503. Ticini sedit ab anno 515. ad 521.

Benedictus Abbas eremum petiit A. D. 494. Cassinense monasterium fundauit post annos aliquot; circa idem tempus regulam scripsisse, anno 546. obiisse videtur Totila regnante. Vide Greg. dial. lib. 2.

Cassiodorus historiam tripartitam concinnauit circa A. D. 545. eius enim meminit cap. 17. Lectionum diuinarum, quas synodi V. tempore scriptas ex cap. 5. colligere est. *Liberatus* paullo post obitum Vigilius ex eadem historia sententiam Socratis de Nestorio eruit.

Venantius Fortunatus floruit circa A. D. 590.

Isidorus Hispalensis sedit ab A. D. 600. ad 636. libros *de officiis* ante A. D. 633. quo synodus Tolet. IV. congregata est, scripsit; eos enim dicauit Fulgentio Astigitano fratri, cuius successor Abentius dicto concilio Toletano subscriptus reperitur. *Synonyma* post A. D. 614. scripsisse videtur: tunc enim Ioannes Caesaraugustanus Braulionis, (cui nuncupata haec lucubratio est,) frater nondum Maximo successerat; est autem verisimile, Braulionem sub fraterno regimine archidiaconatu, quem exercebat, quum ad eum Isidorus scriberet, auctum fuisse. Quo tempore *sententias* scripserit, non liquet.

[P] *Sergius Cypri archiepisc.* ad Theodorum papam A. D. 643. epistolam dedit.

Victor Carthag. ad eundem Theodorum scripsit A. D. 646.

Stephanus Dorensis episc. et graeci Archimandritae libellos Martino I. et synodo Lateranenensi obtulerunt A. D. 649.

Maurus

*) Male Nicaenum apud Blondellum legitur.

Maurus Caesenas, Maximus Aquileiensis, et Deus dedit Caralitanus, quorum verba mutuatur epistolarum decretalium effector, eidem synodo interfuerunt.

Libri pontificalis scriptor vixisse videtur ante A. D. 700. citatur enim a Beda, Amalario Fortunato, Walafrido Strabone, et aliis, Anastasio bibliothecario, quem Bellarminus, Baronius et alii auctorem credunt, antiquioribus.

Bonifacius Moguntinus sedit ab A. D. 719. ad 754. Annales a Pithoeo editi, Hincmarus Remensis epist. 6. c. 29. Epitome ad hist. Bedae, Hermannus Contractus in Chron. Baronius tamen ab A. D. 723. ad 755. pontificatum tenuisse vult; auctorem vitae eiusdem Bonifacii recentiore Hincmaro, (ni fallor,) sequutus.

Citat praeterea Pseudo-Isidorus:

Eangith siue Cangith abbatissae, epistolam ad Bonifacium Moguntinum scriptam A. D. 721.

Constantini M. epistolam scriptam ad Ablauium A. D. 314. et epist. ad episcopos Tyri congregatos A. D. 335.

Constantini iunioris epist. ad Alexandrinos datam A. D. 338.

Theodosiani codicis libri II. tit. 1. const. 4. dat. a. C. 379.

10. const. 2. et 3. dat. a. C. 321.

18. const. 1. dat. a. C. 321.

IV. tit. 16. const. 2. dat. a. C. 379.

IX. tit. 1. const. 6. dat. a. C. 334.

10. dat. a. C. 373.

12. dat. a. C. 374.

vlt. dat. a. C. 423.

6. const. 3. dat. a. C. 397.

vlt. dat. a. C. 423.

X. tit. 10. const. 2. dat. a. C. 313.

2. dat. a. C. 319.

30. dat. a. C. 335.

[P] XVI. tit. 2. const. 23. dat. a. C. 376.

40. dat. a. C. 412.

41. dat. eod. anno.

Nouell. *Neminem exhiberi* etc. script. A. D. 450.

Aniani Comitissae interpretationes, editas A. D. 506. Alarici regis 22. Messala et Areobinda Coss.

- *Iustiniani* constitutionum A. D. 545. promulgatarum aduersus tria capitula, libros numerum Theodori Mopsuesteni, Theodoretii reprehensiones 12. anathematismorum Cyrilli Alexandrini, et Ibae Edeffeni epistolam ad Mariam Persam,

Citat denique ex haeticorum latinis:

Acacii CPolit. epist. ad Simplicium papam A. D. 476. dat.

Pauli Constantinopolit. Monothelitae epist. ad Theodorum papam script. A. D. 646.

Constantis imp. typum in gratiam Monothelitarum promulgatum a. C. 648.

Ex Iudaeis Philonem,

Ex Ethnicis Sixtum pythagoreum, cuius sententias e graecis latinas fecit Rufinus, Hieronymo teste, aduersus Pelagianos ad Ctesiphontem, in 22. cap. Hierem. et in 18. cap. Ezechielis.

- 12) *Theodori*, Cantuariensis archiepiscopi, a. C. 690. defuncti aet. suae a. 88. quem Tarso Ciliciae natum Vitallianus papa Romae ordinavit et in Angliam misit, *capitula ecclesiastica CXX*. apud *Dacherium* tom. IX. spicilegii, [sed edit. nou. Paris. 1723. tom. I. pag. 486. *Harl.*] et concil. *Labbei* tom. VI. pag. 1875. et *Harduin.* tom. III. pag. 1771. Eiusdem Theodori *Poenitentiale* omnium toto occidente antiquissimum, editum a *Iacobo Petito*, Paris. 1679. 4. ^f) Non integrum illud quidem, sed quale ex duobus codicibus bibl. Thuanæ dare potuit, praecipua saltem eius capita complectens. Titulus capitum LXXVIII. ediderat *Henricus Speelmannus* Lond. 1639. fol. tom. 1. conciliorum Angliae, ad a. 668. [vbi quoque Theodori vitam describit; p. 152. sqq. *Harl.*] atque ex eo Petitus p. 83. qui plurima similis argumenti ex priscis poenitentialibus libris et canonibus adiunxit, atque eruditis notis ac dissertationibus Theodorum illustravit, vindicavitque aduersus Io. Morinum et alios, nouitatis eum arguentes. Integriorum codicum MSS. Vaticani et duorum anglicanorum mentionem facit Bailletus: ^g) *Le present, que Mr. Petit a fait au public, seroit plus [P] complet, s'il nous auoit donné le Penitentiel de Theodora sur quelque Manuscrit qui eust esté entier, tel qu' est celuy de la Bibliotheque du Vatican, qui a esté lu et loué par Baronius, (ad a. 51. n. 24. et alibi) et deux autres qui sont en Angleterre, dont parle Speelmann.* Sed Cantabrigiae quidem in biblioth. Benedicti codicem illum integriorem Speelmanno laudatum hodie adhuc superesse negat *Caeus*; ^h) codice vero, qui in illa bibliotheca seruatur, et cuius apographum Parisios transmissum est, sola ait contineri excerpta, qualia Petitus edidit, licet Cantabrigiensis huius MSti mentionem ille inuoluat silentio. *Fabr.* Conf. supra, vol.

^f) Petiti edit. vberimis adnotatt. ornatam, prodidit Paris. 1677. II. tom. 4. *Caeus* l. c. tradidit. *Harl.*

^g) *Iugemens des Savans* tom. 2. part. 2. p. 368.

^h) In *Hist. litt. SS. eccl.* tom. I. p. 592. sq. ad a. 668. vbi plura scripsit de hoc Theodoro et Petiti editione. *Harl.*

vol. X. p. 383. vbi in nota * codd. Britann, iam memorati; et *Fabric.* bibl. med. et infimae latinit. tom. VI. p. 230. — *Sigebertus* in libro de SS. eccles. cap. 63. — *Du Pin* Hist. eccles. vol. VI. p. 45. — *Oudin.* comm. de SS. ecel. tom. I. col. 1655. sqq. ad a. 680. vbi quoque contra *Cauem* se defendit, et de Theodoro eiusque Poenitentiali huiusque codd. vberime disputat: idem inquit, num Theodorus confecerit *librum canonum*, cuius specimen repetit ex libro IV. historiae eccles. vener. Bedae, an potius, quod conicit *Oudinus*, Theodorus codicem canonum rom. ecclesiae in concilio Herefordensi, cuius actis ille ipse a. 637. interfuit, tantummodo obtulerit, et adpellat *Ger. van Mastricht* in Historia iuris eccles. et pontificij, num. 89-93. p. 67-71. Duisburg. 1676. et Amstelod. 1686. 8. Denique agit de illius capp. eccles. CXX. et copiosius de eiusd. epistola ad Athelredum, Merciorum regem etc. — *Fuchs* in Bibl. der Kirchenversammlungen etc. tom. I. p. 325. sq. — Vitam actaque Theodori fuscè persequitur *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. etc. libr. IV. cap. 23. pag. 444. sqq. in specie de eius *Poenitentiali*, p. 468. sqq. Petiti editionem recenset p. 472. sqq. tum in cap. XXIV. pag. 479. sqq. profert suum aliorumque iudicia de Theodori Poenitentiali aliasque multas addit animaduersiones in illud, et p. 490. sqq. opinionem suam vberius confirmare studet, omnia, quae contra verum communemque ecclesiae sensum Theodoro tribuantur, non ipsius esse Theodori, sed additamenta, antiquo Poenitentiali eius ex aliis recentioribus Poenitentialibus facta: p. 496. sqq. postquam monuit, authenticum Theodori Poenitentiale nullibi existare, neque MSS. codd. genuinum ipsius textum exhibere, docet, in bibl. Vatic. MSto cod. MMMMMIII. 8. qui continet *Poenitentiale*, (a nonnullis perperam vocatum *romanum poenitentiale*,) in membranis caractere antiquo descripto, et in IX. partes s. titulos distributo, tantummodo ex Theodori Poenitentiali quaedam citari capita: — *Douiat.* in Praenott. libr. III. capp. 32. p. 119. sqq. tom. II. part. I. de Poenitentialibus, s. libris canonum poenitentialium eorumque origine agit, et primum §. IV. apud Latinos agmen ducere *Cyprianum* ex eius epistola 2. colligit; tum §. V. sqq. de *Theodoro Cantuariensi*, eiusque, et deinceps aliorum poenitentialibus lat. plura tradit explicatque. Adde *Schroeckh* in: christl. Kirchengeschichte, part. XIX. pag. 44. de Theodoro Cant. et pag. 426. de eius capit. eccles. ac part. XX. pag. 146. sq. de illius Poenitentialis atque de eodem et aliis Poenitentialium auctoribus, *Buddeum* in Isagoge ad theol. vniuersam, tom. postter. p. 702. sqq. Add. etiam gr. collect. *Vindob.* in cod. caes. CCLXXXIII. nr. 6. *Constitutiones poenitenciales miscellan.* ex constitutt. SS. apostolor. ex Constantini Chartophylacis solutionibus quaestionum canonicarum, ex canonibus VI. synodi oecumenicae, ex Iustianiani imp. Nouellis et ex Athanasii, Alex. archiep. admonitione de triduana abstinentia concubitus cum vxore ante sacram communionem v. *Lambec.* V. p. 476. — *Dublin.* in bibl. collegij S. Trinitat. cod. CCCVI. f. nr. 446. cat. MSS. Angliae etc. vol. II. part. 2. fragmentum canonum poenitential. graece: etc. *Harl.*

Operae pretium est aliorum quoque poenitentialium libellorum occidentalis ecclesiae hoc loco facere mentionem, cum de graecis similibus *Ioannis Nestutae* aliorumque a *Ioanne Morino* publicatis dixerim volum. XI. p. 108. sqq. *Fabr.* [vbi plura adnotata sunt. Conf. etiam

etiam *Affemannum* in bibl. iuris orient. can. etc. libr. III. cap. XIV. in quo copiose persequitur vitam, controuersias scriptaque *Ioannis Ieiunatoris* diuersaque aliorum de eo iudicia adfert, p. 479. sqq. in primis p. 523. sqq. late disputat de eius libro poenitentiali huiusque codd. ac p. 537. sqq. de aliis eiusdem opusculis, quae videntur ex libro poenitentiali desumpta, et adseruata sunt in codd. Vaticanis, et, de quibusdam fragmentis, ex Harmenopulo, Matthaeo Blastare et ad calcem commentarior. Theodori Balsamonis in canones patrum productis: denique p. 541. sq. de aliis illius libellis. — it. *Schroeckh.* l. c. part. XVII. p. 56. sqq. — De vetustioribus collectionibus canonum poenitentialium, ex canonum, pontificum patrumque sententiis compactis, et a *Theodoro*, *Beda* atque *Eberto* compositis, curate disputant *Ballerin.* Fr. l. c. part. IV. cap. 6. p. 602. sqq. in Gallandii sylloge etc. tom. I. *Harl.*] Atque primo loco memoranda summi et de hisce litteris immortaliter meriti Viri *Antonii Augustini*, archiepiscopi Tarraconensis, Canonum poenitentialium collectio vulgata cum notis, Tarracone 1582. 4. ^u) et recusa Venetiis 1584. 4. [et Paris. 1641. fol. cum eiusd. Epitome iuris pontificii veteris. *Harl.*] rariusque hodie obuia, in qua occurrunt:

α) *Poenitentiale romanum*, quale Burchardus collectioni suae inseruit, in quo pontificum Calixti II. a. 1109. et Innocentii a. 1130. mentio, et longe diuersum adeo et iunioris aetatis, quam quod ex codice antiquo Corbeiensis cum notis Hugonis Menardi lucem vidit, in eius notis ad sacramentarium Gregorii magni Paris. 1642. 4. p. 233. atque cum iisdem recusum est in bibliotheca patrum edit. Lugdun. tom. XIV. p. 926. nec non in noua operum Gregorii M. editione: et sine notis, ad calcem Morini de poenitentia. Hoc Cameracensis episcopus *Halitgarius*, qui an. 831. obiit, a scrinio ecclesiae rom. descripsisse se testatur, igitur a Menardo sub titulo poenitentialis romani est editum, etsi quamplurima in eo desiderantur capitula, quae a Burchardo et aliis antiquis auctoribus sub titulo poenitentialis romani laudata sunt, vt a Iac. Petito probe notatum. *Fabr.* Conf. *Pertsch* Histor. des Kirchenrechts pag. 169. sq. qui etiam citat *Fleury* Histoire de l'eglise, libr. XLVII. §. 28. et *Basnagii* obseru. de *Halitgarii* libro poenitent. §. 3. ap. Canisium lect. antiquar. tom. II. part. II. *Doniat.* l. c. II. p. 127. §. 13. *Harl.*

β) *Beda* presbyteri a. C. 735. defuncti, siue *Egberti* Eboracensis archiepiscopi, (defuncti a. 767.) *de remedio peccatorum*, excerptum ex canonibus catholicorum patrum vel poenitentiae ad remedium animarum, domini Egberti archiepiscopi. Recusum Paris. 1641. cum Antonii Augustini iuris pontificii epitome, quae Romae 1614. [P] fol. lucem viderat: et in operibus Bedae Venerabilis tom. VIII. p. 961-968. et in Speelmanni concilii Angliae tom. I. Bedae s. Egberti poenitentiale lege etiam tom. VI. concil. Labbei p. 1611. *Fabr.* ac *Mansi* collect. ampliff. tom. XII. col. 413. De Beda eiusque opp. v. *Oudin.* in comm. de SS. eccl. I. pag. 1672. sqq. et *Fabr.* in bibl. med. et inf. latin. tom. I. pag. 185. sqq. ac pag. 192. de remediis peccatorum. — De collect. canon. poeni-

ii) See. alios, 1581. sed a. 1582. etiam *Clement* in biblioth. curieuse, hist. et critique tom. II. p. 248. qui plures citat VV. DD. *Harl.*

poenitent. a Beda vel potius ab Egberto facta copiose agunt *Ballerini* de ant. collect. etc. part. IV. cap. 6. in Gallandii fylloge etc. tom. I. p. 603. sqq. Adferunt autem librum *de remediis peccatorum*, partem amplioris operis, Egberto, qui ex tribus Theodori, romano, et Bedae poenitentialibus plura decerpfit: id quod etiam ex cod. Vatic. Palat. commonstrant, nec adsentiuntur *Manso* tom. I. supplement. qui collect. antiquam canonum poenitent. a Martene et Durando in tom. IV. Thesauri anecdotor. col. 21. sqq. exhibitam, Bedae tribuendam existimat. Add. *Pertsch.* l. c. pag. 133. sq. *Douiat.* Praenott. tom. II. p. 123. sqq. et *Fuchs.* l. c. I. p. 326. sqq. de Bedae aliorumque poenitentialibus. *Harl.*

- γ) *Rabani* s. *Rhabani Mauri*, archiepiscopi Moguntini, a. C. 856. defuncti, poenitentium liber, post a. 841. scriptus ad Otgarium archiepisc. Moguntinum, cui Rabanus deinde successit. Exstat etiam in operibus Rabani tom. VI. p. 154–165. *Fabr.* Conf. *Ballerin.* l. c. p. 621. sq.; *Pertsch.* l. cit. p. 173. sqq. de eius vita scriptisque huc pertinentibus, praecipue p. 176. sqq. de eius libro poenitentiali ex canonicis constitutionibus, isque provocat ad *Iac. Basnagii* obseru. de Rabano, iunct. Canisii lectio. antiq. tom. II. part. II. p. 285. et *Baluz.* praefat. ad Rabani epist. ad Heribald. §. 1. et 2. iunct. ed. Reginonis de disciplina eccles. quae Rabani epistola, diuersa ab eius poenitentiali, exstat quoque in Canisii Lect. antiq. tom. II. edit. nouae, part. II. p. 293. sqq. *Harl.*

δ) *Gregorii Thaumaturgi* et *Gregorii Nysseni*, graecorum patrum, epistolae canonicae.

ε) *Canonis poenitentiales Astenfes*, in ditione Sabaudiae.

Post Antonium Augustinum vir et ipse doctissimus *Ioannes Morinus* ad calcem praecleari operis de disciplina in administratione sacramenti poenitentiae, quod Parisiis primum 1651. fol. editum, deinde Bruxellis 1685. ac denique Venetiis 1702. recusum exstat, nouam poenitentialium libellorum collectionem dedit, in qua occurrunt:

- a) Antiquus Poenitentialis romanus, qualem ab *Halitgario* excerptum et ab Hug. Merardo editum iam dixi. [conf. *Douiat.* Praenott. tom. II. p. 67. sq. *Harl.*]
- b) *Egberti* Eboracensis archiepiscopi, defuncti a. C. 767. Excerptum siue capita 245. de canonibus catholicorum patrum, vel poenitentiae ad remedium animarum. Siue pars siue epitome operis in quatuor libros distincti et adhuc inediti, quod in variis Cantabrig. et Oxoniensibus bibliothecis superesse *MStum Caueo* ^{kk)} testatur. Partem vulgauerat

kk) In hist. litter. SS. eccl. tom. I. p. 627. sq. ad a. 731. Add. de Egberto *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latin. tom. II. pag. 76. sq. ed. *Manf.* sub voc. *Ecbertus*, qui praeterea etiam scribitur *Echebertus*, *Eckbertus*; — paullo ante ad β. adscripta. — *Du Pin* Hist. eccles. vol. VI. p. 102. *Oudin.* tom. I. p. 1794. ad a. 750. — *Vol. XII.*

Ballerin. Fr. de antiq. collect. etc. part. IV. cap. 6. pag. 602. sqq. in Gallandii fylloge etc. tom. I. p. 607. ex codd. Vatic. meliora docent. *Schroeckh.* l. c. part. XIX. p. 78. *Pertsch.* l. c. p. 146. sqq. qui cum *Caueo* tradit, *Excerptiones e dictis et canonibus SS. patrum concinnatas, et ad ecclesiasticae politicae constitutionem conducen-*

verat etiam *Speelmannus* tom. I. concil. Angl. Lond. 1639. fol. p. 258-276. atque inde exhibuit *Labbeus* tom. 6. concil. p. 1586. 1601. et *Harduinus* tom. 3. p. 1961. 1976. cum eiusdem Egberti dialogo per interrogationes et responsiones de institutione ecclesiastica p. 1979. [et *Colet.* in ed. Ven. ad a. 747.] (*Labbeus* tom. VI. p. 1604.) quem Dublinii vulgauerat *Ias. Waraeus*,^{u)} eques, a. 1664. 8. *Fabr.* Editor Cauei Hist. litt. etc. Basil. in notis addit, Ecberti dialogum ex edit. Dublinensi recudi fecisse *Hew. Wharton.* cum nonnullis Bedae opusculis Londin. 1693. 4. — eundem dialogum repetitum esse typis in *Wilkins* conc. Britann. tom. I. p. 82. sqq. ibid. p. 101. sqq. exstare Ecberti excerpta, a *Speelmanno* edita, atque ibid. p. 113. sqq. *Dau. Wilkins* ex MSS. coll. corp. Christi Cantabr. publici iuris fecisse Egberti poenitentiale. In *Fabr.* bibl. med. et inf. lat. l. c. memoratur quoque, in Conciliorum edit. etiam legi Excerpta ex Egberti *constitutionibus ecclesiasticis*, easque ab *Hucaro*, fani germani in Corinia diacono, studiose in compendium redactas esse, testibus *Lelando* cap. 85. et *Pitseo* p. 154. (add. *Ballerinius* l. c. p. 605. fq.) in nota *b.* autem additur, non solum Ecberto omnia tribuenda esse, disputari a *Gundlingio* in *Gundlingianis* XXXVIII. p. 258. sqq. *Harl.*

c) Tres poenitentiales Andegauenses, ex codicibus MSS. D. de Loyauté, cuius Andegavensis et in suprema Parisiens. curia aduocati.

d) Excerpta pauca e Reginone, poenitentiali romano, poenitentiali Theodori Cantuar. et Bedae. *Regino*, ex abbate (ab a. 892. ad 899.) Prumiensi ord. Benedicti in ditione Germaniae Treuirensi, monachus S. Maximini Treuirensis, (chronico^{mm)} ad Alberonem Metensem [P] episcopum, quod a Christo nato ad tempora sua a. C. 907. deduxit, non incelebris,) qui opus insigne canonum, quod in vsus dioecesis maxime Treuirensis, hortante archiepiscopo Treuirensi Ratbodo, circa a. C. 906. composuit, editum primum a b. *D. Ioach. Hildebrando*, ex codice bibliothecae Helmstadiensis, qui olim Flacii Illyrici fuit, et in quo praeterea exstat synodus Remensis aduersus Arnulphumⁿⁿ⁾ a. C. 991. Editum autem est hoc titulo: *de disciplina ecclesiastica veterum, praecipue Germanorum, libri duo.* Helmst. 1659. 4. Fatetur ipse Hildebrandus, in defectu codicis MS. hunc se titulum praefixisse ex suo ingenio; nam in Viemensi codice, quem postea nactus est, ipse notat, inscribi *de ecclesiasticis disciplinis et religione christiana*, atque hunc titulum Trithemio etiam inspectum seruauit in sua editione
Stepha-

tes absolui 144. capitibus. In cat. MSS. Angliae etc. I. part. alt. nr. 1384. in cod. Cantabr. collegii Bened. CVII. exstare dicitur *Poenitentia Egberti*, archiep. Eboracensis, in vol. I. nr. 2632. s. cod. Bodlei. XXXIII. excerpta ex poenitentiali libro *Egberti*: ibid. p. 261. in collectan. Ricardi Iamesii, 21. nr. II. Excerptio de canonibus SS. patrum poenitentialis libri ad remedium animarum Egberti, archiep. Ebor. *Harl.*

u) Male *Io. Vavracus*, *Harduino* et *Labbeo*.

mm) Prodiit Reginonis chronicon Mogunt. 1521. fol. et inter scriptores rerum Germanicarum Pistorii tomo primo, Francof. 1583. fol. nec non cum chronico Conradi de Lichtenau, Argent. 1609. fol. Numeros annorum ab ipso esse auctore notat *Mabillonius* Itineris Germanici pag. 23. De MSto Vindobonensi vide *Lambec.* lib. 2. p. 390.

nn) De hac vide *Baluzium* praef. ad Anton. Augustin. de emendatione Gratiani §. 14. et praef. ad Reginonem §. 4. seq.

Stephanus Baluzius, qui Reginonis libros duos, quorum prior Clericorum res maxime, posterior Laicorum spectat, ad Helmstadiensem editionem, veteremque codicem MS. bibl. oratorii Parisiensis, eodem, quo usus fuerat Morinus, emendatos, cum notis, citatisque in margine canonum et capitularium regularumque monasticarum, nec non Burchardi et aliorum locis vulgavit Paris. 1671. 8. °) Idem Baluzius praef. ad Ant. Augustinum de emendatione Gratiani §. 17. obseruat, Reginonem admodum raro uti Pseudepigraphis epistolis decretalibus, ab Isidoro Mercatore collectis. Subiunxit Hildebrandus Varias lectiones non Viennensis modo codicis, sed Moguntini quoque, nec non adpendicem plurium capitum, quae in MS. Helmstadiensi absunt. Eam adpendicem etiam auctam et emendatam Baluzius adiunxit, vna cum *Rhabani Mauri* poenitentiali altero, quod *epistola ad Heribaldum* episcopum Alcedronensem siue Antissiodorensis, a. C. 853. scripta, continetur, et lucem viderat in Petri Steuartii tomo ineditorum, Ingolst. 1616. 4. Eadem multa haec epistola, quae Rabani poenitentium liber supra memoratus continet, et citatur non raro tum a Reginone, tum ab Ivone, Gratiano, etc. Reginonis [P] effigies aere descripta exstat in Isaaci Bullarti academia scientiarum, edita gallice Paris. 1682. fol. tom. I. p. 121. *Fabr.* Conf. *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latinit. tom. VI. p. 62. ed. Mansi: — *Cau.* in Hist. litter. S. S. eccl. vol. II. p. 68. ad a. 892. — *Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. II. col. 407. sq. ad a. 900. — *Douiat.* in Praenott. etc. tom. I. p. 635. imprimis de eius libr. de disciplinis eccles. etc. tom. II. p. 68. sqq. cui videtur auctor ordinem Martini Bracarensis imitatus: idem Douiat. operis rationem describit, et numerum capitum colligit: Schottus autem in nota a. animaduertit, Baluzii editionem, Helmstadiensi editione longe praestantior, recusam esse Viennae 1765. 4. textum vero ex Baluzii recensione, omiſſis eius notis, repetitum esse ab *Harzheimio* in concil. German. tom. II. p. 438. *Lakier* tamen in Praecognitis iuris eccl. vniuersi §. LII, vbi recenset Reginonis collectionem, p. 85. scribit, Baluzii edit. recusam esse Viennae a. 1769. cura de Riegger: idem *Lakier* refert ex Kollarii narratione, in bibl. caesarea seruari cod. inscriptum, *Libellus de disciplinis ecclesiasticis et religione christiana*, ex eoque posse Baluzianam edit. non nihil emendatiorē effici. Insuper copiose agit de Reginonis collectione et edd. Hildebrandii, sumprimis Baluzii, *Perisch* in: Hist. des canon. Rechts sect. II. §. 32. et 33. p. 189. sqq. — Reginonem in usum ecclesiae Treuirensis iussu Ratbodi, Treuirensis archiepiscopi, composuisse collectionem, res admodum dubia videtur *Berardo* in dissert. de variis canon. collect. ante Gratianum, obseru. V. §. VIII. p. 720. sq. in Gallandii sylloge, tom. I. Add. cel. *Glück* in Praecognitis p. 436. sqq. et p. 440. not. 9. et *Fuchs* in cit. biblioth. I. p. 329. meminit *Abbonis* monachi et abbatis Floriacensis, sub exitum saeculi X. qui praeter alia scripsit collectionem canonum, ex capitularibus Franc. et Iustiniani nouellis haustam et in 52. capp. digestam, quam edidit *Mabillon* tom. II. Analector. p. 248. editionis autem in fol. pag. 133. Idem obseruat *Lakier* l. mem. pag. 84. sq. in schol. I. idemque, „seruat, ait, praeterea bibliotheca Sorbonae egregiam collectionem MStam iussu Haemonii, episcopi Verodunensis, a. 1009. confectam, et dicatam An-

Hh 2

selmo

90) Vid. *Heineccius* in Hist. iuris civil. libr. II. §. 50. not. *Harl.*

felmo cuidam archiepiscopo, de qua *Salmon* tract. de stud. concil. pag. 43. sq. — *Reginonis* et *Abbonis* collectit. copiose quoque recensent *Ballerini* de antiq. collection. part. IV. cap. II. in Gallandii sylloge etc. I. part. 631. sqq. *Harl.*

- e) Excerptum ex regulæ *Chrodogangi* circa a. C. 757. canonicis suis datæ cap. 28. 29. 30. *Chrodogangi* huius, ab a. 742. ad 766. *Metensis* episcopi, qui aliis *Crodegrandus* siue *Crodogandus*, (*Trithemio* c. 255. de script. eccles. *Ruggandus*.) regula clericis *Metensibus* præscripta, in qua *S. Benedicti* regulam frequenter sequitur, edita est a *Luca Dacherio* tom. I. spicileg. p. 205. [nou. edit. tom. I. p. 565.] et minus interpolata a *Labbeo* tom. 7. concil. p. 1444. et *Harduino* tom. 4. p. 1181. [atque *Coletto* in ed. concil. *Veneta*, tom. IX.] et a *Carolo le Cointe* tom. 5. *Annal. ecclesie Francor.* ad a. C. 757. p. 567. 587. Vide etiam *Andream du Chesne* tom. 2. scriptor. Francor. p. 204. et concilium *Aquisgranense* a. C. 816. et regulam ex *Chrodogandō* et aliis, quam dant *Labbeus* tom. 7. concil. p. 1464. et *Harduinus* tom. 4. p. 1198. *Fabr.* Plura de eo narrarunt *Fabric.* noster in bibl. med. et inf. lat. tom. I. p. 377. sq. ed. *Mansi.* *Oudin.* in comm. de scriptt. eccles. tom. I. col. 1797. sq. ad a. 760. qui eum vocat *Chrodegandum*; *Du Pin* *Hist. eccles.* vol. VI. p. 106. — *Caveus* in comm. de SS. eccles. tom. I. p. 629. ad a. 742. et *Schroeckh* in: *christl. Kirchengeschichte*, tom. XX. p. 82. sqq. et 90. sqq. *Harl.*
- f) Excerpta ex tribus codicibus *Turonensis* ecclesie, tribus *Remensis*, et duobus *Bellovacensis*, duobus collegii *Foxensis Tolosani*, quatuor codicibus ecclesie *Rothomagensis*, et decem variis codicibus *MSS. abbatiæ S. Victoris Paris.*
- g) *Notitia de Ordine Romano* *MS.* breuiore et antiquiore, atque adeo sinceriore, quam in *Melch. Hittorpii* scriptoribus de *Diuinis officiis* *Colon.* 1568. fol. sub init. et in operibus *Georgii Cassandri* p. 97. et in bibliothecis patrum sæpe prodijt ab *Alcuino*, ut videtur, ad ætatis suæ mores auctus et interpolatus. Vide *Heur. Whartoni* *auctarium ad Vsserium de sacris scripturisque vernaculis* p. 359.
- h) *Notitia de antiquissimo Sacramentario Gelasiano*, quod ex *Petauiana* venit in bibliothecam *Christinae*, reginae *Sueciae*. De libro sententiarum *magistri Roberti Pulli*, cardinalis, circa a. C. 1144.
- i) Ex duobus sacramentariis *Tolosanis* excerpta, et ordo poenitentiae imponendæ, et de reconciliatione poenitentium.
- k) Ex codice *MS. abbatiæ Dionysianæ* in agro *Parisiensi*.
- l) Ex duobus sacramentorum libris in bibl. *Thuana*.

Ab eo tempore *Iacobus Petitus* ad calcem *Theodori Cantuariensis* edidit excerpta ex poenentialibus *MSS.*

α) *Magistri Bartholomæi, Oxoniensis* episcopi.

β) *Petri*

β) *Petri Pictaviensis*, canonici S. Victoris.

[P] γ) Magistri *Roberti de Flamesbure*, canonici S. Victoris et poenitentiarum. Adde, praefationem Roberti de Flamesbure ad Decanum Salisburiensem extare apud *Baluzium* tom. VII. Miscell. pag. 345, atque *Rabani* et *Benedicti Anienfis* poenitentiales libellos exhiberi ab eod. *Baluzio* post Capitularia Francorum pag. 1378. 1385. nec non *Petri Exoniensis* summulam, qui circa a. 1287. scripsit, ab *Harduino* tom. VII. concilior, pag. 1124. Canones poenitentiales secundum S. *Hieronymum* ex MS. cod. 400. annorum, monasterii S. Andreae prope Auenionem vulgavit *Io. Marcianaeus* inter supposita Hieronymo, tom. V. p. 5-10.

δ) Magistri *Ioannis de Deo*.

ε) Ex anonymo de sacramento poenitentiae in bibl. S. Victoris Paris.

ς) Ex formulario poenitentiali MS. bibl. regiae Navarrae.

ζ) Ex libro MS. bibl. S. Victoris Paris. cui titulus: *Corrector et Medicus, qui correctiones corporum et animarum medicinas continet*.

η) Ex libro poenitentiali MS. bibl. Victorinae a diuersis libris poenitentialibus defumto.

θ) Ex tractatu de poenitentia in summa scholastica *Petri* Cantoris Paris. in summa *Magistri Praepostuii*, cancellarii Paris. et in summa magistri *Roberti de Chorcon*, cardinalis.

Praeter haec ab Antonio Augustino, Io. Morino et Iac. Petito vulgata, huc faciunt:

Collectio antiqua canonum poenitentialium saeculo IX. antiquior, inque tres distincta libros, quam tomo vndecimo spicilegii vulgavit *Lucas Dachérius* Paris. 1672. 4. [et tom. I. p. 509. sq. ed. nou. *Harl.*] Praefationem huius operis vidit et partem eius vulgavit *Beatus Rhenanus* in admonitione de Tertulliani dogmatibus, testatus opus ipsum magno redimere se cupere. Vide *Baluzium* ad Gratianum p. 462. [et in notis ad Agobardum de dispensatione, cap. 20. conf. *Pertsch.* Hist. cit. p. 150. sqq. *Harl.*]

Haltigarii, episcopi Cameracensis, qui a. C. 831. obiit, de vitiis et virtutibus, remediis peccatorum et ordine atque iudiciis poenitentiae, libri sex, quorum *sextus* siue vltimus est poenitentialis romanus, de quo supra p. 74. ed. vet. et ed. nou. p. 240. abunde dixi. Libros V. in lucem protulit *Henr. Canisus* tom. V. lect. antiqu. parte 2. p. 227. In-golstadt. 1604. 4. ^{pp}) Inde recusi sunt in bibliotheca patrum Colon. 1618. tomo VIII.

Hh 3

et

^{pp}) In noua *Iac. Basnagii* edit. tom. II. p. II. p. 87. ad 144. vna cum additamentis, et §. 3. *Basnagii* obseru. de *Haltigarii* libro poenitentiali. Conf. *Fabric.* nostrum in bibl. mediae et inf. latinit. tom. III. p. 195. sq. ibique *Mansium* de libro *de vita sacerdotum*, diuerso a libro poenitentiali; *Buddeum* in *Isagoge* cit. tom. poster.

p. 703. — *Ballerinas Fr.* de antiquis collect. part. IV. cap. 8. §. 3. p. 620. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. — *Douiat.* in *Praenott.* tom. II. p. 126. sq. ibique *Schotti* not. — *Pertsch.* *Historie des kanon. Rechts*, p. 168. sqq. — *Schroechh.* christl. *Kirchengeschichte* tom. XXIII. pag. 301. *Harl.*

et Paris. 1654. tomo V. et Lugd. 1672. tomo XIV. Ex his *liber I. et II.* idem sunt, qui inter *Rabani Mauri*, archiepiscopi Moguntini, a. C. 856. defuncti, opera prodire tom. 6. p. 125. *Liber I. et II.* de vitis et virtutibus, et peccatorum satisfactione in remediis, siue de poenitentis. *Liber III. et IV.* Halitgarii respondent libro II. et III. sub eiusdem Rabani nomine editis tom. 6. p. 116. seq. de quaestionibus canonum poenitentialium ad Heribaldum episcopum Autissiodorensis. *Liber quintus* Halitgarii denique idem est, qui sub Rabani nomine ad Heribaldum legitur primus tom. 6. p. 110. Superest liber tertius siue vltimus *Rabani* de vitis et virtutibus, qui est de [P] grauibz mortalibus peccatis et eorum satisfactione, capita LXXXIII. tom. 6. p. 130-154.

S. Columbani, Luxouiensis in Burgundia abbatis, qui a. C. 615. obiit, poenitentiale MS. laudet Hugo Menardus p. 932. ad Gregorii M. sacramentorum librum. Eiusdem Columbani de poenitentiarum mensura, siue poenitentiale ad calcem eius regulae coenobialis, prodiit in codice regularum Holstenii, Rom. 1661. 4. Paris. 1663. 4. parte 2. p. 98. et inter Columbani opera a Patricio Flemingo edita Louan. 1667. p. 197. et in bibliotheca patrum edit. Lugd. tom. XII. p. 21. [conf. *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latinit. tom. I. p. 401. sq. ed. Mansi.]

Cummani siue *Cummiani*, abbatis Hiberni, qui circa a. C. 660. diem obiit supremum, liber de poenitentiarnm mensura exstat in eodem tomo XII. bibliothecae patrum Lugd. pag. 42-48. Ediderat Patricius Flemingus ex codice bibl. Sangallensis, et Columbano adiunxerat. [conf. *Fabric.* l. c. p. 438. ibique Mansium.]

Liber poenitentialis ad instar libri canonum poenitentialium ex SS. Augustini, Hieronymi et Gregorii M. dictis, nescio, quo auctore collectus et sine loco aut anno impressionis editus in fol. fuit in bibl. Sarraziana, in cuius catalogo memoratur p. 32.

Poenitentiale siue iudicia congrua poenitentibus, capitula XXXIII. excerpta ex patrum dictis canonumque sententiis prodierunt in bibliotheca patrum Paris. 1589. et 1654. tom. VI. et tom. VI. concil. Labbei pag. 1468. et tom. III. Harduini pag. 1869. sub nomine *Gregorii III.* (papae ab a. C. 731. ad 741.) Petro Pithoso videtur posterioris scriptoris.

Collectio canonum poenitentialium MS. in bibl. Michaëlis Thomasi, episcopi Herdensis, qua vti correctores romani ad Gratianum.

Eugeni papae canones poenitentiales in bibliotheca Io. Tili MS. memorat idem Pithoeus.

Canones XLVII. poenitentiales, decreto Gratiani subiecti in editione Pithoeorum atque aliis quibusdam, et *Gratiani* ipsius tractatus de poenitentia, insertus causae XXXIII.

13) *Burchardus* siue *Brocardus* ^{qq)} Hassius, ex Lobienſi monacho dioceſis [P] Leodiensis, ord. S. Benedicti, Wormaciensis ab a. C. 996. episcopus, ab *Olberto*, abbate postea Gemblacensi, praeceptore suo adiutus, ^{rr)} Walterio Spirensi episcopo impellente composuit, et Brunichoni ecclesiae Wormatiensis praeposito, dicauit *duodecim tomos decretorum* collectos ex sacris litteris, ex conciliis et epistolis spuris decretalibus, ^{ss)} nec non poenitentiali romano, Theodori et Bedae et ex scriptis SS. Gregorii, Hieronymi, Augustini, Ambrosii, Benedicti, Basilii magni et Isidori, et sub titulis digestos. Hoc opus ipsum integrum necdum lucem vidit, sed tantum excerpta ex illo diuisa in *libros XX.* ex quibus Surius modo XVI. habuit, quibus in conciliorum editione utitur sub hoc titulo, *ex codice XVI. librorum.* Exemplaria vetustissima Burchardi Pitheous testatur exſtare in bibliothecis ecclesiarum Carnotensis, Tricastinae, Vesuntinae, Burdigalensis. In Hendreichii Pandectis Brandenburgicis p. 794. memoratur editio Burchardi Parisiensis 1499. 8. quam numquam videre me, nec ab aliis laudari memini. Sed cum viginti illis, quos dixi, libris Decreti, *lex familias* excusa est Coloniae 1548. (1549.) fol. et 1560. fol. ex editione Bartholdi Quellenburg. Eadem deest in editione Paris. 1549. (1550.) apud Ioannem Foucherium, 8. Sed hanc claudunt *canones synodi Salegunstadenſis* sub Aribone Moguntino archiepiscopo, cui Burchardus praefatus adfuit a. C. 1023. et *quomodo initianda synodus*, siue constitutio ordinis qui in celebranda synodo obseruari debet. Bene multa accepisse Burchardum a Reginone, nec pauca de suo addentem multa corrupisse, notat *Baluzius* ad Reginonem pag. 454. sq. et ad Gratian. p. 539. 542. etc. Idem in praef. ad Ant. Augustinum de emendatione Gratiani §. 18. testatur, se tria vidisse Burchardi antiquissima exemplaria optinae notae. Ex his codicem Dionysii Talonii, laudat p. 497. 502. etc. Atque editos libros non satis integros atque emendatos exſtare, obseruatum etiam in Georgii Cassandri operibus pag. 1091. et 1098. *Nacti etiam sumus*, inquit, *MStum opus Burchardi, quod obiter tantum cum impresso Parisi anno MDXLIX. contulimas, et deprehendimus epistolae phrasin totam immutatam. In libro vero XX. impressus liber capita C. exscriptus [P] vero CLVIII. continet, et quorundam capitum ordo immutatus legitur.* Io. Molinaei tamen editio, quem Burchardi libris emendandis operam locasse Cassander ibidem testatur, lucem haud vidit. Non ipso Burchardi opere, sed tantum illius epitome usum fuisse Gratianum, monet *Guido Pancirollus* III. 2. de claris legum interpretibus. Argumenta librorum viginti editorum adscribere superſedeo, quia ista habes etiam apud *Gerh. Maſſrichtum* histor. iuris eccles. §. 251. et *Casp. Sagittarium* tom. 2. introduct. in
his.

qq) Hinc *brocardica iuris.* Confer D. *Christiani Thomasi* dissert. de brocardico, *causa facta excusat a dolo.* [*Grauius* de origine iuris civil. lib. I. p. 179. *Hart.*] *Damasi Burchardica* siue regulas canonicas ex recensione Petri Alauni Aquilii. Colon. 1564. 8.

rr) Vide *Baluzium* §. 18. praef. ad Anton. Augustin. de emendatione Gratiani.

ss) *Blondellus* prolegom. ad Pseudo-Isidor.

p. 98. Vicissim capitularibus noluisse Burchardum uti, notat *Baluzius* ad Gratian. p. 530-539. etc. [quod exemplis quoque probat *Douiat.* in Praenott. libr. III. cap. 23. §. 5. tom. I. p. 78. sq. ed. Schott. isque §. 1. p. 72. sqq. agit de Burchardo ipso; §. 2. de titulo eiusdem operis; §. 3. de numero et ordine XX. librorum; §. 4. vnde decerpserit decreta; §. 6. de sensu et origine voc. *Brocardica*; adde Schotti notas. *Hart.*

hist. eccles. p. 750. seq. Obiit Burchardus a. C. 1025. 13. Kal. Sept. *Fabr.* Add. *Fabr.* nostri bibl. med. et inf. latin.-tom. I. p. 302. sq. ed. Mansi, vbi adnotatur, Statuta canonum de officio sacerdotum, ex libris Burchardi vulgata esse a *Caniso* tom. VI. antiq. lectt. in tom. III, edit. Basnag. f. 297. sqq. — *Fleury* histoïre eccles. libr. LVII. §. 54. et LVIII. §. 52. — *Oudin.* comm. de SS. eccl. II. col. 525. sqq. ad a. 1000. — *Cause* hist. litter. SS. eccl. II. p. 115. — *Ballerin.* l. c. part. IV. cap. 12. qui veram Burchardi praefationem ex cod. loco vulgatae mutatae reddidere, in Gallandii sylloge etc. I. p. 633. sqq. ibid. p. 721. *Car. Seb. Berard.* diss. obseru. V. §. 9. — *Pertschii* hist. laudat. sect. II. §. 34. 35. p. 194. sqq. qui alios VV. DD. excitat; — *Lakies* Praecogn. iuris eccles. pag. 85. sq. qui nec ingenium nec doctrinam Burchardi laudat: cel. *Glück* in Praecognitis etc. p. 438. sq. qui etiam notat, Burchard. non solum abstinuisse a Francorum capitularibus in collectionem suam referendis, sed etiam, quae ex illis mutua sumsit, aliis falso tribuisse auctoribus, atque in nota 12. prouocat ad *Baluzii* dissert. de capitularium Francorum nomine etc. praemissam eius collectioni capitularium, Paris. 1677. separatim repetitam Vindobonae 1771. 8. §. XX. — *Fachs* in: Biblioth. der Kirchenversamml. I. p. 329. sq. et *Schroeckh* christl. Kirchengeschichte tom. XXII. p. 414. sqq. *Harl,*

14) *Iuo Carnotensis* ab a. 1092. episcopus egregius doctrina, zelo, prudenti constantia et fide, diem obiit a. 1115. die 23. Decembr. de cuius vita *Iohannes Fronto* in opusculis, quae iunctim excudenda dedi Hamb. 1720. 8. [rec. Veronae 1733. 8.] et ante opera Iuonis edita ex Ioh. Baptistae Soucheti recensione, Paris. 1647. fol. et in actis sanctorum 20. Maii tom. V. p. 247. Vide et Iacobi *Hommey* supplementum patrum p. 526. atque librum editum Paris. 1701. 12. *l'Esprit d'Yve de Chartres dans la conduite de son diocèse et dans la Cour de France et de Rome.* Journal des Savans 1701. p. 540. Huius Iuonis *Pannormia*, (ita enim constanter veteres codices et Trithemius, non *Pannomia*,) exstat diuisa in partes octo: exstat etiam maior *liber canonum* siue *decretum Iuonis* in partes XVII. digestum, et curante *Io. Molinaeo* Gandensi, Louanii 1561. fol. editum, postea cum aliis Iuonis scriptis Paris. 1647. fol. ad fidem codicis antiquissimi S. Victoris Paris. recusum. *Pannormia* prodiit Basileae 1499. 4. expensis Michaelis Furter, cum praefatione Seb. Brandt: et Louanii 1557. 8. non satis emendate, curante Melchiore a Vosmediano. Vtrique operi praemittitur praefatio, quae his verbis incipit: *Excersiones ecclesiasticarum regularum, partim ex epistolis romanorum pontificum*, (etiam spuris illis, ^{tt)} Burchardi exemplo,) *partim ex gestis conciliorum catholicorum episcoporum, partim ex tractatibus orthodoxorum patrum, partim ex institutionibus catholicorum regum*, (quas regum leges Burchardus omiserat,) *nonnullo labore in uno corpore adunare curavi.* Sebastianus Brandt suspicatur, *Pannormiam* esse compendium, quod ex maiori Iuonis decretorum opere concinnauerit *Hugo Catalanus.* ^{uu)} Et sane Vincen-
tius

tt) id. Blondellus p. 100.

uu) Circa a. 1100. vid. Iac. Bergomas. *Fabr.* Iuonis esse Panormiam, negat quoque *Rob. Bel-*

larminus de SS. eccles. in Gratiano p. 187. cui suffragatur *Ger. van Maftricht* in histor. iuris eccles. num. CCLXVII. p. 306. Hugonem Catalau-

tius Bellouacensis XXV. 84. speculi historial. quam dixisset, librum decretorum [P] Iuonis, non paruae quantitatis esse, nec facile portatilem, subiungit: *Hugo Catalanensis ex eodem volumine abbreviato libellum portatilem legitur composuisse, qui et ipse apud nos est et summa decretorum Iuonis adpellatur.* Hanc Brandti coniecturam videtur firmare, quod Innocentius secundus, cuius decreta in calce Pannormiae leguntur, post Iuonem fuit. Verum Anton. Augustinus et Steph. Baluzius^{vv)} testantur, illa in antiquissimis codicibus Pannormiae non exstare, sed a recentiore manu esse addita. Neque pro epitome maioris operis haberi potest, quum pauciora habeat, in quibus cum illo conuenit, neque in codicibus vetustis *summa decretorum*, quo titulo epitomen memorat Vincentius, sed *Pannormia* adpellatur. Igitur Baluzio adsentior, Hugonis epitomen intercidisse, et Iuonem ipsum primo composuisse Pannormiam, deinde, quum probari eam legentibus videret, ad maius opus concinnandum etiam animum adpulisse. Maius hoc decreti opus vna cum Pannormia lucem vidisse Basileae 1499. 4. praeter rem traditur a *Causo* in hist. litteraria scriptorum ecclesiasticorum,^{ww)} et in *Laur. Neocori* biblio-

launua eam ex maiore opere contraxisse, adfirmat *Guil. Pancirollus* de claris legum interpretibus libr. III. cap. 1. Verum *Buddens* in *Isagoge* — ad theolog. vniuers. tom. poster. p. 771. sq. subseribit iudicio Fabr. nostri, additque *I. C. Zieglerum* de orig. et increm. iuris can. §. 35. Bellarm. ration. refutasse. *Hart.*

vv) *Baluz.* §. 20-23. praef. ad Anton. Augustin. [cuius iudicium, *Labbeanae* opinioni de scriptor. eccles. a Bellarmino recensitis, tom. II. p. 504. oppositum late refert *Oudin.* l. c. *Hart.*]

ww) Pag. 160. sq. ad a. 1092. vbi de vita operibusque horumque editionib. *Iuonis* sive *Iuonis* agitur atque in edit. Basil. in nota d. obseruatur, librum *Pannormiae* Iuonis Carnotensis de multimoda distinctione scripturarum sub vna casorum eloquiorum facie contentarum haberi MS. in bibl. Cotton. sub Vitellio A. 3. n. 1. (p. 81. cat. MSS. mox citandi.) — In eiusdem bibl. Cotton. MSS. catalogo, sub sin. cat. MSS. Angliae etc. pag. 38. nominantur *Iuonis* sermones XIV. in celebrioribus anni festis habiti, et epp. CCLIII. — p. 68. XIV. 2. excerpta s. chronica Iuonis; p. 71. VII. varia Iuonis opp. — p. 93. XIII. 1. Vita b. Augustini, Hipponensis episcopi, per Iuonem. — p. 97. VIII. 22. Historia Iuonis succincta, inprimis de gestis quorundam regum Assyriorum, et de gestis omnium romanorum inpp. ad tempus Ludouici Pii, a. 814. et p. 135. XII. 3. Iuonis sermo de sacramentis dedi-

Vol. XII.

cationis ecclesiae ad nuper baptizatos. — De Iuone eiusque opp. consulendi sunt *Fabric.* noster in bibl. med. et inf. latin. ed. Mansi, tom. IV. p. 205. sq. vbi dicitur Iuo fuisse episcopus ab a. 1090. ad 1117. et in nota d. laudantur *Pagi.* ad a. 1092. nr. 3. sq. et *Bened. Piffetus* saec. XI. p. 949. sq. contra Baronii sententiam et Sirmondi tom. III. opp. p. 676. qui pugnant pro a. 1092. In nota h. animaduertitur, insignem cod. M. Decretorum esse etiam Lipsiae in bibl. Paullina, et de altero cod. quo vsus est *Molinacus*, vid. G. Cassandri opp. p. 1195. et 1116. — *Du Pin* Hist. eccles. vol. X. p. 1. — *Oudin.* comm. de SS. eccles. tom. II. col. 371. sqq. ad a. 1100. — *Ballerin.* Fr. in Gallandii sylloge etc. I. p. 586. sq. §. IX. — Ibid. p. 721. sq. *Berard.* de variis canon. collect. ante Gratianum §. X. — *Pertsch.* in: *Historie des kanon.* Rechts §. 38. p. 206. sqq. de Iuone eiusque *Decreta*, et §. 39. p. 209. sqq. de *Pannormia*, quam neque ab Hugone ex maiore opere Iuonis fuisse contractam, neque, vt putabat *Doniat* in hist. du Droit canon. part. I. cap. 27. §. 7. ab Hildeperito, archiepiscopo Turonensi, (Tours) esse confectam, at dubium, num Iuo illius auctor omnino sit, adhuc esse censet. — *Doniat.* in Praenotion. libr. III. cap. 27. p. 91. sqq. multus est de Iuonis Decreto, cap. autem 28. p. 95. sqq. de Pannormia: §. IV. adferenda ei videtur aduersus Hugonem, et diuersa ab epitome Decretorum: §. VIII. instituit collationem vtriusque operis Iuoniani, ad diuersum ordi-

bibliotheca novorum librorum a. 1698. p. 58. Libro *primo* maioris operis, res ad sacram baptismum et confirmationem pertinentes exponuntur: *Secundo* de sacra coena et missa et sanctitate aliorum sacramentorum: *Tertio* de ecclesia et rebus ecclesiasticis: *Quarto* de festis ac ieiuniis, scriptura sacra, ecclesiae consuetudinibus et conciliis: *Quinto* de primatu ecclesiae romanae, et de primatum, metropolitanorum, episcoporumque ordine ac iuribus: *Sexto* de vita, ordine et censura clericorum: *Septimo* de monachis: *Octavo* de coniugio et virginitate, de raptu, concubinato, adulterio: *Nono* de incestu et gradibus prohibitis: *Decimo* de homicidiis voluntariis et involuntariis: *Vndecimo* de magis, sagis, histrionibus: *Duodecimo* de mendacio, periurio, etc. *Tertiodecimo* de furto, visuris, venatoribus, ebriosis, furiosis, Iudaeis: *Decimoquarto* de excommunicatione: *Decimoquinto* de poenitentia: *Decimosexto* de officio et iudiciis Laicorum: *Decimoseptimo* SS. patrum, et Gregorii M. prae ceteris sententiae de fide, spe et charitate.

Quo facilius et *Pannormiam* possis cum maiore illo decreto conferre, ac quam verisimiliter pro epitoma eius haberi possit, iudicare; [P] en tibi etiam huius librorum octo argumenta, qualia auctor ipse in calce prologi exposuit. Prima pars *huius libri* continet de fide et de diuersis haeresibus, de sacramento, id est, baptismo et ministerio baptizandorum et consecrandorum et consignandorum et consignatorum et de observatione singulorum, et quid conferat baptismus, quid confirmatio. De sacramento corporis et sanguinis Christi. De missa et sanctitate aliorum sacramentorum.

Secunda pars continet de constitutione ecclesiae et oblationibus fidelium. De dedicatione et consecratione ecclesiarum et altarium. De sepultura et presbyteris, et de eorum ecclesiis. De decimis et legitima possessione, et de confugientibus ad ecclesiam. De sacrilegio. De libertorum tutela. De alienatione et communicatione rerum ecclesiasticarum. De scripturis et authenticis conciliis.

Tertia

ordinem duorum voluminum cognoscendum. — cel. Glück in Praecognitis etc. §. 174. p. 438. sqq. ubi obseruat, abbates Camaldulenses (de claris archigymnasii Bonon. Professor. tom. I. P. I. pag. 248. §. 3. et 4. ex quo in not. 16. Mauri Sartii notitiam cod. et iudicium adponit, demonstrasse, decretum Ivonis in edit. Molinaei, septendecim constans partibus, auctoris scopo haud respondere, illudque aliena manu valde interpolatum esse et adauctum, demonstrasse et in cod. quodam bibl. Corsinianae, qui Ivonis ipsius aetatem praefert, geminum Ivonis decretum contineri. In illo enim codice totum opus est in partes XVI.

distributum, eo ordine, qui reperitur in libris editis; deest autem pars XVII. quae in editis libris inscribitur de speculatiuis sententiis, et singulae partes multo sunt breuiores, quam in editis exemplaribus; — *Laticis* in Praecognitis iuris eccles. cap. III. §. 57. p. 92. sqq. — *Ign. Mulzer* in historia legg. eccles. etc. §. 63. p. 33. sq. pauca de Ivone tradit; plura de eo eiusque scriptis *Schroeckh* in: christl. Kirchengeschichte, tom. XXVII. p. 13. sqq. 20. sqq. de eius Decreto et Pannormia; p. 170 225. XXVI. p. 22. 56. sq. XXVIII. p. 277. 279. *Hark*

Tertia pars continet de electione et consecratione papae, archiepiscoporum: de ordinibus, de clericis et de laicis: ordinandis et non ordinandis. De mutatione episcoporum. De ordinatis non reordinandis. De continentia ordinatorum. De simoniace ordinatis et ordinatibus, quod omnino sint deponendi, et quod misericorditer reconciliandi. De professione haereticorum. De lapsu in sacris ordinibus, quod non debeant ministrare, et quod misericorditer ad ministrandum possint accedere. De clericis homicidis, quod non debent ministrare. De usurariis. De seruis per ignorantiam ordinatis, qui debeant manere in ordinatione, qui non. De clericis ebriosis scurrilatoribus: de monachis. De aetate, qua possint parentes contradicere religioni filiorum, et qua non possint: de viduis et virginibus velatis: de abbatissis.

Quarta pars continet de primatu et dignitate romanae ecclesiae: de conciliis conuocandis. De prouincia, quomodo sit constituenda: de potestate primatum et metropolitanorum episcoporum. De negotiis et causis clericorum, ubi debeant tractari. De spoliatis reuestiendis. De accusatione, et quo ordine, et a quibus personis, et aduersus quas personas debeat vel non debeat fieri. De testibus, qui et quomodo, et quot et in quo negotio testificari debeant. De iudicibus, quales debeant esse, et quando sententiam iudicii debeant proferré. De adpellatione, quo tempore et qua ratione debeat fieri, et de poena male adpellantium.

Quinta pars continet de clericis, sola infamia sine testibus, accusatis, quod manu se debeant purgare. De causis et negotiis laicorum. De vocatione excommunicandorum. De licita et illicita excommunicatione. De absolutione. De illis, qui excommunicatis in fidelitate aut sacramento [P] adstricti sunt, possunt sine periurio absolui ab illo sacramento. De haereticis post mortem excommunicandis. Quod sit communicandum non ex nomine excommunicatis.

Sexta pars continet de nuptiis, quo scilicet tempore et inter quas personas et qua de causa debeant fieri. De tribus, quae perfectum reddunt coniugium. De perfecto et imperfecto coniugio. De concubinis. De coniugibus, quorum alter sine altero continentiam vouit, vel religionis habitum sumfit. De uxoribus, quae uiris in captiuitatem ductis, aliis nupsers. Quod sit coniugium inter personas eiusdem religionis vel fidei: non potest et inter iudaeos: inter personas uero, quae non sunt eiusdem religionis vel fidei, non potest fieri coniugium. Quibus de causis non debeat solui coniugium. Cuiusmodi coniunctio non facit coniugium. De separatione coniugii non ob causam fornicationis.

Septima pars continet de separatione coniugii ob causam fornicationis carnalis. De uiro, qui cum alterius uxore fornicatur, quod post mortem mariti non potest eam habere uxorem. De interfectoris coniugum suarum. De fornicatione spirituali, quod propter eam licite dimittatur uxor. De reconciliatione coniugum. De sacramentis, quod debent uiri facere mulieribus, et mulieres uiris suis quando reconciliantur. De subiectione, qua debent uxores subiici uiris suis. Qua ratione non debet fieri coniugium inter parentes. De eo, quod unus uir non potest duas commatres ducere unam post aliam. De eo, qui cum filiola sua aut eum commatre sua, aut qui filium suum baptizauit, aut eius uxor filium suum, aut priuignum suum de sacro fonte leuauit, aut ad confirmationem tenuit, et ideo uoluit separari. In quo ramusculo

consanguinitatis possunt coniugia fieri. De accusatione consanguinitatis, et a quibus personis debet fieri. De inquirenda parentela et de incestuoso coniugio: discidio de gradibus consanguinitatis, recto et transverso ordine dispositis.

Octava pars continet de homicidio spontaneo et non spontaneo, et quod potest fieri sine peccato: de eo, qui quemlibet clericum occiderit, quid debeat emendare. De eo, qui percusserit mulierem in utero habentem et abortierit, utrum homicidium fecerit, nec ne. De incantationibus et diuinationibus, et diuerso genere magicarum artis. De natura daemonum. De sortibus. De obseruatione dierum et mensum. De iuramento, quod debeat teneri, nec ne; et quos habeat comites. De omni genere mendacii.

15) *Herardi*, Turonensium archiepiscopi a. C. 858. constituti capitula CXL. ex corpore canonum excerpta, editaque a Iac. Sirmondo in conciliis Galliae, atque hinc recusa tom. VIII. concil. [P] Labbei p. 637. et tom. V. Harduin. p. 450. nec non in Capitularibus Baluzii tom. I. col. 1283. sqq. De hoc Herardo *Baluzius* ad Anton. Augustin. de emendatione Gratiani p. 485. Sed *Labbeus* p. 637. et *Harduinus* p. 459. subiecerunt etiam *Gualteri* siue *Walteri* episcopi ab a. C. 870. Aurelianensis capitula XXIV. ex editione Lud. Cellotii, S. I. cuius notas quoque *Labbeus* [et *Colet.* concil. tom. X. col. 59. et 69. sqq.] adiunxit, *Harduinus* omisit. *Fabr.* Conf. *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. III. p. 234. ibique *Mansium*, et *Pertsch* *Histor. des kanon. v. Kirchenrechts*, p. 186. sq. *Ballerin.* in *Gallandii* sylloge etc. I. p. 625. §. VII. qui etiam memorant cod. Vatic. reginae 612. vbi plura *Herardi* capitula simul coeunt, conficiuntque capita XLVI. *Hari.*

16) *Isaacus* episcopus ab a. C. 859. Lingonensis, teste scriptore chronici S. Benigni, composuit librum, qui dicitur *Canones Isaac*, eoque ex libris canonum utiliora quaeque eligendo in unum volumen coartauit. Illum librum primus edidit *Sirmondus* in conciliis Galliae, inde *Labbeus* tom. VIII. concil. pag. 598. *Baluzius* tom. I. capitular. ac *Harduinus* tom. V. concil. p. 419. [*Coletius* concil. tom. IX. in calce. Conf. *Fabr.* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. IV. p. 182. *Mansi*; — *Ballerin.* *Fr. l. c.* part. IV. cap. IX. in *Gallandii* sylloge etc. I. p. 622. sqq. de collect. capitularium *Ansegisi* et *Bened. Leuitae*, et de earum additionibus; excerpta ex iisdem capitularibus *Isaaci*, episcopi Lingonensis. — *Pertsch.* in *Historia* laud. p. 184. sqq. de *Isaaco*, p. 152. sqq. de *Ansegiso* et *Benedicto Leuita.* — *Douiat.* *Praenott.* etc. libr. III. cap. 33. de capitularibus regum atque imperatorum Francorum, et §. 2. p. 130. sq. de *Ansegiso*, eiusque collectione capitularium, ac §. 3. p. 131. sq. de *Benedicto Leuita*, eiusque collectione; denique §. 7. p. 134. sq. vbi vid. *Schotti* not. de *Baluzii* editione, quam integram recusam esse Venetiis 1772. fol. II. tomis; textum vero capitularium ex *Baluzii* recensione etiam in *Pet. Georgischii* corpore iuris german. antiq. p. 1285. reperiri, adnotat *Schottus*. Add. infra in h. vol. p. 493. ed. vet. *Fabric.* nostri bibl. med. et inf. latin. I. p. 111. de *Ansegiso* et *Spittler.* in: *Geschichte des kanon. Rechts* etc. §. 64. pag. 250. sqq. — *Lugduni Bataui.* in bibl. publ. inter codd. Vossian. sunt in cod. peruet. membr. *Isaaci* Lingo-

Lingonenf. canones, excerpti ex variis conciliis vel fcriptoribus. v. cat. bibl. Leid. p. 187. nr. 29. *Harl.*] Notat Sirmondus, excerptiffe Ifaacum fua ex libris *Capitularis*, vt vocat: praecipue vero ex tribus libris posterioribus, quos Benedictus Leuita, (idem, a quo epiftolas decretales fuppoftitas collectas, fufpicatur *Blondellus* prolegom. ad Pſeudo-Ifidor. p. 28. fq.) ad Anfegifi abbatis collectionem adiecit. Vt vero idem *Baluzius* ad Reginonem p. 542. notat, duplex capitulorum regionum genus erat. Alia erant regia fimpliciter, id eſt, in confilio principis inuenta et ſtatuta; alia vero fynodalia, regia fane, fed in fynodis facta, et vtplurimum de rebus eccleſiaſticis. Collectionem generis vtriuſque capitularium Caroli M. et Ludouici Pii, regum Francorum, circa a. C. 830. fuafu Otgarii archiepiſc. Moguntini adornauit *Anſegifus*, e Luxouienſi abbas Fontanellenſis, quem Trithemius auctor eſt collegiſſe Statuta eccleſiaſtica Caroli M. libris II. Leges mundanas eiusdem, libris II. Statuta eccleſiaſtica Ludouici, libris II. Leges mundanas eiusdem, libris II. Hiſce libros tres alios capitularium Pipini et Carolomanni ſubiunxit *Benedictus* Leuita Moguntinenſis a. C. 845. qui cum Anfegifo viderunt lucem, adiunctis etiam Lotharii et Caroli Calui aliorumque regum Francorum capitulis, cum adnotationibus *Viti Amerbachii* (ex edit. Ingolſtad. 1545. 8.) et glosſario *Franciſci Pithoei*, Pariſ. 1588. 8. et 1603. 8. et ex *Petri Pithoi* recognitione Pariſ. 1620. 1640. 8. Et in codice legum antiquarum *Frid. Lindenbrogii*, Francof. 1613. fol. et in tomo I. *Goldaſti* ^{xx}) [P] conſtitutionum imperialium, ibid. 1613. 1674. et 1713. fol. Ab eo tempore *Iacobus Sirmondus* S. I. promiſſa a Pithoeo Caroli Calui, Ludouici II. Carolomanni regis, et Caroli Simplicis capitula, cum coronationibus Caroli Calui et Ludouici II. Iudith item filiae et Hermintrudis, coniugis Caroli eiusdem, cum notis et analectis vulgauit Pariſ. 1623. 1640. 8. et inter eiusdem opera Sirmondi, quinque tomis in fol. iunctim edita Pariſ. 1696. tomo 3. vbi etiam capitulum regis Odonis et alia quaedam addita ſunt ex locupletiffima capitularium editione, quam cum erudita praefat. et notis dedit *Stephanus Baluzius* Pariſ. 1677. fol. 2. volum. in quibus Anfegifi ac Benedicti collectiones cum MSS. collatae, adeoque a prioribus edit. ſubinde diſcrepantes, (confer Caroli le Cointe Annales Francorum ad a. C. 827. n. 7.) et quae a Sirmondo in lucem protracta iam dixi, et Capitularia regum Francorum a Childeberto I. a. 554. ad Childericum III. a. 744. Pipini item et Caroli M. Pipinique Italiae regis ac Ludouici Pii, Caroli Calui, Ludouici Balbi, Odonis regis, Caroli III. et imperatorum Lotharii atque Caroli III. continentur. Adiuncta etiam Herardi, Ifaacique Lingonenſis capitula: et Marculfi monachi ^{yy}) aliorumque formulae veteres,

Ii 3

quas

xx) Quae ſingula in Goldaſti conſtitutionibus contineantur, recenſet D. *Io. Fabricius*, theologus Helmſt. tom. 2. bibliothecae ſuae p. 248. ſeq. De Lindenbrogii codice legum antiquarum dixi in bibliotheca Latina lib. IV. c. 10. p. 841. ſeq.

yy) Non vixiſſe Marculfum hunc regis Dagoberti tempore, qui a. C. 638. obiit, ſed diu poſt

formulaſque ſacras inſcripſiſſe Lauderico, non Pariſienſi, ſed Meldenſi epiſcopo, qui circa Pipini et Caroli magni tempora claruit, contendit *Launoius* in inquisitione in chartam immunitatis p. 25. et in aſſertione inquisitionis p. 616. ſeq. Marculfi formularum antiquiſſimum codicem membranaceum, ex auctione Gudiana redemptum, poſſideo, qui olim fuit Frid. Liudenbrogii. Marculfi

quas cum eruditis notis ediderat *Hieron. Bignonius* Paris. 1613. 8. et 1666. 4. Omitto leges et capitula regum Francorum edita in tomo secundo Andreae du Chesne, et ad calcem conciliorum Galliae Narbonensis a Steph. Baluzio, Paris. 1668. 8. Prodiertur etiam Caroli M. constitutt. praecipuae, (ne dicam de non absoluta et imperfecta Io. Tili ²²) editione Paris. 1548. 8.) cum notis Viti Amerbachii, Ingolstad. 1545. 8. et in legibus antiquis Ioannis Heroldi Basil. [P] 1557 fol. et ad calcem epistolarum Hincmari Remensis, edente *) Io. Busaeco, S. L. Mogunt. 1602. 4. et in Goldasti Monarchia imperii tom. 3. Francof. 1613. fol.

17) *Abbonis*, Floriacensis abbatis, a. C. 1004. defuncti, liber canonum siue capita LII. ex canonibus excerpta cum praefatione ad Francorum regem Hugonem, filiumque Robertum, in lucem data sunt a *Io. Mabillonio* tom. 2. Analect. p. 248-337. [ed. autem in fol. p. 133. conf. *Ballerin*, l. c. part. IV. cap. 11. p. 632. sq. in Gallandii sylloge etc. I. et supra ad Reginon. in *Morini* collectione poenit. d. §. XX. 12. *Harl.*]

18) Sub *Anselmi* nomine, Lucensis ab a. C. 1071. episcopi, defuncti a. 1086. de quo auctor vitae a Seb. Tengnagelio editus, et acta sanctor. 18. Martii tom. 2. p. 647. seq. exstat in Barberina et aliis bibliothecis *collectio canonum* in plures tributa libros. In regia quidem Paris. *) septem priores libri sunt hoc titulo: *Incipit authentica et compendiofa collectio regularum et sententiarum sanctorum patrum et auctorabilium conciliorum, facta tempore (Gregorii VH.) sanctissimi papae a beato Anselmo, episcopo Lucensi, eius diligenti imitatore et discipulo, cuius iussione et praecepto desideranter consummauit opus hoc. Antonius Augustinus Hildeberto *) Cenomanensi maluit tribuere, certe Anselmi esse *) negat, quoniam Urbani II. et quoque posteriorum pontificum decreta continet. Sed illa absunt a codice antiquissimo Vaticano sexcentorum annorum, ut indicat *Antonius Pagi* ad a. C. 1086. n. 4. nec non in altero monasterii S. Germani Paris. ex quo utroque operis illius editionem molitus fuit Lucas Dacherius, qui tamen morte praeventus exsequi illud non potuit. Vaticani meminit etiam *Baluzius* ad Lupum Ferrariensem p. 379. edit. Lips. 1710. 8. Gratianum multa ex Anselmo repetiisse, non dubitabat *Latinus Latinus* p. 81. b. Bibliothecae sacro-profanae. *Fabr.* *Copiosius de Anselmo* eiusque collectione canonum aliisque scriptis disputant *Fabricius* noster in bibl. med. et inf. latin. vol. I. p. 115. ed. Mansi — *Du Pin* Hist. eccles. vol. IX. p. 98. — *Ger. van Mastricht* in Hist. iuris canonici et pontificii, Amstel. 1686. 8. nr.*

cussis formulae siue Bignonii notis recusae sunt in Frid. Lindenbrogii codice Legum antiquarum, qui et ipse notas addidit, et in supplemento bibliothecae patrum Morelliano tom. 2. et in bibl. patrum Lugdunensi tom. 12. p. 762.

22) Vide *Iacobi le Long* bibl. histor. Franciae p. 585. *Gerh. von Mastricht* §. 207. Hist. iuris eccles.

a) Titulus est: *Caroli magni Constitutiones praecipuae tam ecclesiasticae quam politicae a Hlotario imp. eius nepote in epitomen redactae.*

b) Baluz. ad Gratian. p. 641. et in praefat. n. 19.

c) *Hildeberto* collectionem canonum et decretorum videtur tribuisse Anton. Augustinus, quia inter eius epistolas per errorem legitur praefatio Iuonis.

d) Id. Baluz. in praef. §. 19.

nr. 260. p. 301. sqq. — *Caucus* in Hist. litter. SS. eccl. tom. II. p. 150. ad a. 1071. in primis *Oudin.* in comm. de SS. eccl. tom. II. col. 719. sqq. ad a. 1070. qui illam collectionem Anselmo dignam germanamque esse censet probatque, idemque alii amplius inquirendum relinquit, num, ut alii VV. DD. putarunt, *libri II. contra Guibertum anti-papam pro Gregorio IV.* et *collectanea ex variis auctoribus, ecclesiae facultates non esse in potestate regis aut Caesaris*, quae exstant in *Canisii* antiquis lectt. tom. VI. pag. 202. 235. et nouae edit. tom. III. p. 369. 389. atque in biblioth. patrum Colon. in fin. tomi IX. et in supplementi tomo I. p. 725.. Lugdunensis autem tom. XVIII. p. 602. nihil aliud sit, ac excerpta quaedam ex collectione canonum eiusd. Anselmi, aliunde a *Canisio* comparata (quam tamen *Oudin* coniecturam *Ballerinii* l. c. p. 644. refutant.) Reliquorum opusc. quae Anselmo interdum adtributa sunt, et de quibus *Oudin.* copiose agit, commemoratio a nostro instituto aliena est. — *Douiat.* in Praenott. etc. lib. III. cap. 25. sqq. tom. II. part. I. p. 82. sqq. de illa collectione, quae constat tredecim libris, licet in exemplari vet. Anton. Augustini duodecim tantum sint libri, quia omissus est lib. XI. de poenitentis; tum de auctore, quem esse Anselmum iudicat. *Schottus* vero in not. 1. obseruat, nondum editam esse hanc collectionem, exceptis nonnullis eius particulis in *Holffenii* collectione rom. bipart. vett. monumentis, Romae, 1662. 8. P. I. p. 215. et P. II. p. 214. obuiis; erratum igitur esse in biblioth. iur. selecta *Struui*-*Buder.* cap. XV. §. IX. vbi ad *Schotti* bibl. Hispan. p. 333. prouocatur, quasi is ab Ant. Augustino eam editam esse, scripserit, quum tamen ibi nihil aliud relatum reperitur, nisi ex Augustini demum scriptis innotuisse hanc collectionem, idque omnino verum esse. *Buderi* errorem etiam castigat *Ge. Sigism. Latius* in Praecogn. iuris eccl. vniuersi, cap. III. §. 56. in quo de Anselmi collect. breuiter agit, p. 92. schol. 2. et adpellat *Salmon.* in tract. de stud. concil. p. 48. — *Pertsch.* in Hist. des kanonisch. Rechts, sect. II. §. 36. p. 200. sqq. — *Ballerinii Fr.* de antiq. collectt. etc. part. IV. cap. 13. p. 640. sqq. in Gallandii sylloge etc. I. p. 640. sqq. curatius disputant de *Anselmi* collectione, quae fere tota transit in Gratianum, et quam adserunt Anselmo contra Anton. Augustinum de emendatione Gratiani; plures codd. recensent, praecipue quatuor codd. Vaticanos, quos ipsi consuluerunt, nr. 1364. et 6361. vetust. in quibus duodecim tantum leguntur libri, omissio vndecimo de poenitentia; nr. 3531. qui nomen *Anselmi* praefert, et tabulam praemittit librorum tredecim, at in libro septimo, neque tamen perfecto, desinit, ac nr. 4983. ex antiquo exemplo, sub Innocentio II. scripto, sumtum, qui integros libros tredecim continet: iidem titulos singulorum librorum cum varietate capitum praecipua indicant; ac iudicium suum, quid de hac collectione, et de narratione *Baronii* ad a. 1086. nr. 14. sentiendum sit, aliaque notatu digna subiiciunt, et, *apologeticum*, a *Canisio* editum, pro Gregorio VII. contra Guibertum, quod a MSS. collectionem canonum continentibus abest quam longissime apud *Canisium* tom. III. part. 1. nou. edit. p. 382. sqq. certum esse Anselmi opus, pronuntiant. Add. *Schroeckh* christl. Kirchengeschichte, tom. XXVI. pag. 5. praefertur tom. XXVII. p. 10. sqq. *Hart.*

- 19) Ex *Bernardi* Papiensis collectione quaedam summississe Gratianum putat *Labbeus* tom. X. concil. p. 509. sed Antonius Augustinus Bernardum Gratiano iuniorem facit, ut notavi supra p. 20. ed. vet. et ed. nou. p. 168. Augustino adsentitur *Stephanus Baluzius* pag. 521. ad Gratianum. [P] Etiam Labbei notam in sua conciliorum editione Harduinus omisit. *Fabr.* Conf. *Pertsch* Hist. des kanon. Rechts, in quarta sectione de Decretalibus horumque variis collectt. p. 257. sq. et p. 260. sq. item *Oudin.* comment. de SS. eccl. III. p. 245. sq. et *Fabric.* bibl. med. et inf. latin. I. p. 229. de binis *Bernardi Compostellanis* horumque libris decretalium, aliisque. *Harl.*
- 20) *Iarlandi* Chrysopolitani Candela, siue opus libris XXII. distinctum et e pontificum decretis et patrum scriptis confarcinatum, quod Ericus Mauritius ICTus insignis in diss. de libris iuris communis §. 28. p. 122. testatur, MStum se saepius vidisse in bibliotheca eximia, quae plus quam mille quingentos codices MStos continet, canonicorum ad S. Victorem Lutetiae Parisiorum volumine DCCCXIX. Additur in codice, vixisse Iarlandum hunc ante a. 800. et quod excedit. [v. *Oudin.* l. c. II. ad a. 1140. col. 1288. sq. vbi floruisse dicitur post a. 1149. et de MSS. agitur. *Harl.*]
- 21) *Ratherii*, qui ex monacho Lobienfi episcopus Veronensis, mox Leodiensis, atque iterum Veronensis, denique exul in monasterio Lobienfi circa a. C. 973. obiit, volumen perpendiculorum siue de contemptu canonum liber in duas partes tributus ad Huberum Parmensem episcopum prodiit in tomo secundo spicilegii Dacheriani Paris. 1657. 4. pag. 161. seq. *Fabr.* s. edit. nou. tom. I. p. 345. sqq. Conf. *Du Pin* hist. eccles. vol. VIII. p. 20. sq. *Causi* hist. litt. SS. eccl. II. p. 95. ad a. 928. *Fabric.* bibl. cit. tom. VI. p. 52. sq. *Schroeckh.* christl. Kirchengesch. tom. XXII. p. 487. sq. et inprimis p. 508. sqq. tom. XXIII. p. 433. et 489. *Harl.*
- 22) Ex *Hiberna* veteri canonum collectione capitula selecta, vna cum nonnullis Theodori Cantuariensis vulgavit *Lucas Dacherius* tomo IX. spicilegii Paris. 1669. 4. [s. tom. I. nou. ed. p. 492.] Confer D. *Ittigium τὸν μακαρίτην* de bibliothecis patrum p. 232. *Fabr.* De collectt. *Hibernensi* vberius disserunt *Ballerinii Fr.* de antiquis collectt. etc. part. IV. cap. 7. §. 1. p. 609. sq. in Gallandii sylloge etc. tom. I. et animaduertunt, Dacherium primum ex cod. Corbeienfi, saec. VIII. scripto, teste *Mabillonio* de re diplomat. p. 360. qui adseruatur Paris. in bibl. S. Germani a Pratis P. P. Benedictin. (de quo vid. *Ballerin.* l. c. p. 387. sqq.) edidisse canones Hibernenses, deinde ex MS. Bigotiano *Edm. Martene* tom. IV. anecdot. p. 2. adiecit alios canones Hibernens. hos etiam inesse MS. Valicellano, quod diuerfas collectt. continet, nr. 3. et, quanam huius et Corbeienfi MSti sit differentia, latius ostendunt. Iidem ib. fufe recensent §. II. collectt. in cod. *Heroualliano*, nunc Sangermannensi, ex quo *Iac. Petitus* tom. I. post poenitentiale Theodori p. 102. sqq. plura edidit, atque *Ballerinii* ipsos titulos 92. huius collectionis in sect. VIII. ex Petito exhibent; tum in §. III. collectionem in cod. *Vallicellano* XVIII. qui in multis concinit cum collectt. Heroualliana, in aliis autem ab ea, et ab Andegauenfi ac Diuionensi collectt. discrepat; iidemque illius titulum atque capitula proferunt. *Harl.*

23) *Flori*

- 23) *Flori magistri*, qui sub Carolo Calvo a. 877. defuncto vixit, collecta ex Lege ^o et canone, edidit ex bibliotheca S. Benigni Divionensis idem *Dacherius* tom. XII. spicilegii, Paris. 1675. 4.
- 24) Canonum libri a Chilperico rege, (qui a. C. 584. obiit,) ad episcopos missi meminit Gregorius Turonensis lib. V. Histor. Francorum cap. 18.

Peruetusta collectio canonum MS. quae fuit Claudii Puteani, citatur a *Baluzio* ad Gratian. p. 483. 487. etc. 500. 501. 509. 521. seq.

Antiquissima alia canonum collectio Lugdunensis, optimae notae, quam confectam in Hispania et inde Lugdunum olim aduectam putat idem *Baluzius* p. 490. Citat eandem cum antiqua collectione canonum Andegauensi p. 503. quam laudat iterum p. 552. et 461. Alia in codice MSto monasterii Rivipullensis, id. 515. 535. Vetus collectio canonum MS. in bibl. regia, id. p. 523. 525. Aliae quaedam canonum collectiones MSS. quibus [P] ex bibl. Vaticana et ecclesiae Mutinensis vsi correctores romani ad Gratianum. His adde collectionem canonum et decretalium, quam in membrana MS. habuit *Gerhardus von Mastricht*, et describit in *Historia juris ecclesiastici* §. 413. distinctam in libros tres. Aliam collectionem canonum in quinque, et aliam in sedecim digestam libros MSS. passim citant, et ex illis canones quosdam referunt conciliorum collectores. *Fabr.* Alias collectiones in variis codd. quorum nonnullos iam indicauimus, obuias passim recensent *Ballerin. Fr.* de antiq. collectionib. etc. in tom. I. *sylloges Gallandianae*, ex. gr. in parte II. cap. 4. sqq. p. 379. sqq. collection. canonum vetustissimam in MS. Vatic. reginae MDCCCCLXXXVII. — aliam in MSS. Lucano LXXXVIII. et Colbertino DCCLXXXIV. p. 389. sqq. — in MSS. Barberino MMDCCCLXXXVIII. et Vaticano MCCCXXXII. p. 392. sqq. — de collectionibus Gallicanis in pluribus codd. p. 409. sqq. — de primaeva Ephesina et Aeciana in cod. Veronensi, p. 423. — de MS. collectione *Auellana* in codd. Vaticanis aliisque indicatis; iidemque ex cod. Vatic. MMMDCCCLXI. summam CCXLVI. epistolarum referunt, comparantque cum aliis codd. et editione conciliorum etc. et ex illa collectione duas antea ineditas Hormisdæ epp. et quaedam fragmenta producant, p. 449. sqq. cap. XII. — de collectionibus Thessalonicensi et Arelatensi, pag. 464. sqq. cap. XIII. vt omittam, quas multas collect. MSS. in parte IV. recensuerunt, mentionem adhuc faciam collectionis mscptae in cod. Vatic. MMMDCCCXXXIII, quam *Dewsdedit*, presbyter cardinalis, congescit, de qua in cap. XIV. p. 646. sqq. fusius disputant, et ex qua documenta quaedam adhuc inedita proferunt, ^{f)} tum cap. XV. p. 657. sqq. de MSta collectione

Boni-

e) Codicis Theodosiani breuiario de episcopis et haereticis.

f) Add. de illa collectione *Donistius* in Prae-

not. libr. III. cap. 26. p. 88. sqq. tom. II. part. 1. *Baron.* ad a. 1080. §. 30. et ad a. 1087. §. 22. et *Pertsch.* l. c. p. 214. sq.

Bonizonis, episcopi Sutrii, aliquanto post a. 1089. facta, et codd. Vindobon. atque Brixiano, ex quo excerpta quaedam dant, (de quo *Bonizone* quaedam adnotavit *Schott.* ad Douiat. l. c. p. 87. sq. not. z. aliosque VV. DD. laudavit,) et cap. XVIII. p. 669. de aliis MSSis, necdum editis collectionibus. Praetermissis, quas *Constant* in diss. cit. ibid. pag. 3. sqq. recensuit, collectionibus MSSis, tantum *Frant. Antonii Zachariae* duas dissertat. in Gallandii syll. tom. II. cap. 12. et 13. p. 677. sqq. a) de II. antiquis canonum lectionibus, b) de inedita canonum collectione, quam XII. saeculo cardinalis *Laborans* composuit, in memoriam reuocabo. De duabus collectt. quarum altera inscripta est *Polycarpus*, (cuius auctor fuisse fertur quidam Gregorius sacerdos, et cod. custoditur in bibl. Vaticana,) altera autem *Populetum*, *Pertsch.* l. c. p. 215. sq. pauca tradit. add. infra nr. 27. et 28. Haec sufficiant. *Harl.*

Arabica canonum collectio, siue Nomocanon Arabicus MS. in bibl. Bodleiana. *Fabr.* Confer supra, not. ad initium §. XV. et §. XVII. sub fin. in additamentis de *Elia Geueri.* *Harl.*

35) GRATIANVS de Clusio, Tusciae ciuitate, monachus S. Felicis Bononiensis, ordinis S. Benedicti, a. C. 1151. tempore Eugenii III. papae in illo monasterio absoluit opus iam ab a. 1127. coeptum, quod Innocentius III. *corpus Decretorum* vocat, auctor ipse *Concordantiam discordantium canonum* inscripsit. Dividitur opus in *Distinctiones* 101. (quarum singulae suis rerum distinguuntur capitulis,) et *Causas* 36. (quae suis iterum *quaestionibus*, quaestiones capitulis subdiuiduntur,) et tractationem *de consecratione*, quinque distinctionibus absolutam. In causa XXXIII. *amplus de poenitentia* tractatus occurrit, septem absolutus distinctionibus. Priuatis auspiciis hoc opus est compositum a Gratiano, Burchardi, Anselmi atque Iuonis collectionibus strenue vso, quorum omnium luminibus obscurit, atque, vt notat Pancirollus, *tanta postea auctoritatis fuit, vt vulgo Magister vocatus, maximum in decidendis causis pondus habuerit, etsi velut priuati hominis eius dicta vim legis non obtinent.* (conf. quae in eius laudem et apologiam *Io. Chifflet.* de iuris vtriusque architectis c. V. Antw. 1651. 4. et tom. I. thesauri iuris Euerh. Ottonis p. 186. sq.) Quam saepius errasse Gratianum, multi iam notarunt, vel dum Burchardi et aliorum errores sequitur, vel dum ipse non accurate lecta excerptit, vel dum interpretibus errantibus praebet aurem, ipse ne summos quidem graecae linguae apices, callens, vt monuit *Baluzius* ad Anton. Augustinum de emendatione Gratiani [p. 231. sqq. in Gallandii syll. etc. II. et in Additam.] p. 536. (Neque a papis neque vilo concilio generali comprobata omnino eius syllogen, notat *Rich. Simon* tom. I. Censurae bibl. eccles. Dupin p. 602.) Licet vero papae romani auctoritatem, epistolis decretalibus obsequens, super omnia efferat maxime, (atque pontificiis dogmatibus suffragetur, v. *Io. Paul. Windeckii* Theolog. Ictorum, Colon. 1604. 4.) nihilominus multa ipsi exciderunt, quae pontificis adscelae ab illo dicta nollent, et quorum partem collectam videre licet (in anonymi kurtzem Auszug aus den Pabstlichen Rechten, 1530. 4. conf. Autographa Lutheri tom. I. p. 269. 282. D. *Andr. Dan. Habishorsti* de coniugio clericorum ex iure canonico, Rostoch. 1698. 4. Vide *Io. Colneri* ius canonicum

nium orthodoxum ad calcem chronologiae papatus, 8. *Andr. Oslandri* papam non papam, Francof. 1600. 8. *Io. Arndii* refutationem papatus ex iure canonico: *Ioan. Hay* Gratianum anti-Iesuitam 166. 167.) in *D. Io. Henr. Feustkingii* praesidiis veritatis ex iure canonico, Witeb. 1711. 4. *D. Io. Christoph. Pfaffii* dogmatibus Protestantium ex iure canonico comprobatis, Tubing. 1712. et 1722. 4. ab auctore Asyli innocentiae Quesnellianae in iure canonico quaesiti, Francof. 1718. in *Sam. Stryckii* praesidio religionis evangelicae ex iure canonico in terris protestantium etc. Francof. et Lips. sine anni nota. Vide sis etiam *D. Joh. Gerhardum* [P] tom. I. confess. cathol. p. 730. seq. Huic Gratiani collectioni *Cotta Palea* [sec. alios *Pausapalea*] discipulus dicitur aliquot addidisse capita, quae in antiquioribus MSS. non leguntur. His *Paleas* nomen est adscriptum, quod alii putant esse *παλαίον*, pro veteri interprete, alii *paleam*, velut lenioris rem momenti, minus bene vtrumque. *Fabr.*

[*Epimetron.* Multa quidem restant, quae addi queant. Enimvero ea, quae de Gratiano et Decreti edd. sint dicenda, partim, vt aperte fatear, ad biblioth. graecam non pertinent, sed potius ad bibl. latinam, (atque *Fabric.* in bibl. med. et inf. latin. tom. III. p. 82. ed. *Mansi* eadem verba, quae h. l. in bibl. gr. scripserat, posuit, paucis additis quae per signa parentheseos, suis locis inserui,) cum primis ad historiam iuris canonici, partim ab aliis viris doctis, qui etiam nonnulla, *Fabricio* vel ignota, vel ab eo minus recte scripta, fusius meliusque docuerunt, abunde sunt exposita. Attamen, ne erga *Fabric.* manes ingratus esse videar, primum nonnullos VV. DD. praesertim recentioris aetatis, qui de vita, patria, ordineque illius et decretorum nomine atque auctoritate disputarunt, et quos consulere possit harum rerum cupidus, excitabo; deinde, illis ducibus, pauca quae ad hoc *Fabricii* caput vel emendandum vel supplendum faciant, quam brevissime pro mea virium infirmitate adiciam. De Gratiano igitur eiusque Decreto praeter scriptores historiae ecclesiast. christianae plura conscripserunt multi: qui quoniam plerumque alios iam laudarunt, in paucorum commemoratione acquiescam. *Du Pin* Hist. eccles. vol. X. p. 204. — *Ger. van Mastricht* Hist. iuris eccles. nr. 318. 319. Duisburg. 1676. 8. et in ed. II. Amstel. 1686. 8. nr. 317. sqq. p. 246. atque in ed. *Thomas.* Halae 1719. 8. p. 315. sqq. — *Caus* Hist. litter. SS. eccles. tom. II. p. 215. sq. ad a. 1131. (vbi in ed. Basil. in nota memoratur, compilationem decretorum exstare MS. in bibl. Cotton. sub Claudio A. 4. n. 3. et partem II. quae complectitur *causas*, haberi MS. ibid. sub Vitellio A. 3. n. 3. et addi quaedam de consecratione et dedicatione ecclesiarum, de matrimonio et adfinitate, de simonia aliisque;) — *Oudin.* qui in comment. de SS. eccl. tom. II. p. 1202. sqq. longam dissertat. de Gratiano et collectione illius conscripsit, et multa ex aliis mutua sumta dedit, ad a. 1140. per quatuor capp. in quorum primo agit de patria, vitae genere, studio et fratribus, Gratiano adtributis, in cap. secundo persequitur varias atque oppositas de collectione Decretorum Gratiani, eruditorum sententias; in cap. tertio alii maiores errores in Gratiani collectione Decretorum ab Antonio, Florentino archiepisc. et Antonio Augustino notati enarrantur: in cap. quarto variae collectionum eiusdem editiones, (de quibusdam praecipuis etiam in capite I. disputatur,) et emendationes ex MSSis codd. enumerantur. — *Buddew* in

Magoge—ad theologiam vniuers. tom. poster. cap. V. §. 5. et §. 6. p. 766. sq. p. 772. sqq. qui iam praeter alios laudauit *Iust. Henning. Boehmer.* in iure eccles. protestantium libr. I. tit. II. §. 18. sqq. p. 94. sqq. §. 27. sqq. p. 99. sqq. — Idem *Boehmer.* in diss. de varia Decreti Gratiani fortuna, praemissa eius edit. corpor. iur. can. tom. I. — In *Gallandii* sylloge etc. tom. II. p. 159. sqq. diss. de methodo atque auctoritate collectionis Gratiani, et reliquarum omnium collectionum decretalium post Gratianum, accessit oratio de recta iuris canonici discendi ratione, vbi, quae maxime in Gratiani collectione sint cauenda, ostenditur, auctore *Franc. Florente,* I. C. ac p. 185. sqq. *Ant. Augustini* de emendatione Gratiani dialogorum libri II. cum *Steph. Baluzii* et *Gerh. Masfrichtii* notis, curante *M. Ios. Ant. de Riegger.* — *Augustini* libri duo prodierant Taracone 1587. 4. Paris. 1607. 4. cum notis Baluzii Paris. 1672. 8. — repet. additis notis *van Masfricht,* Duisburgi, 1676. 8. et mutato tantum titulo, Arnheimii 1678. 8. (v. *Schott.* ad Douiat. II. 1. p. 200.) tum a *Steph. Baluzio emendati,* notis illustrati, et cum nouis emendatt. Paris. 1760. II. voll. 8. dein additionibus quibusdam factis curante *de Riegger,* Vindob. 1764. cuius editio in ed. Gallandianae sylloges repetita est ab editoribus cit. sylloges Magontiacis, add. illorum praef. ad tom. I. p. XVII. sq. De inscriptione operis in quibusdam libris scriptis v. ib. p. 230. in Addition. At plura excerpere haud vacat. — In eadem sylloge etc. tom. II. nr. XIV. p. 801. sq. *Jodoci le Plat.* diss. de spuris in Gratiano canonibus, quam *le Plat* praemiserat editioni suae *van Espen* commentarii in ius nouum canonicum cum commentario in decretum Gratiani in gratiam studiosorum, Louanii 1777. 8. II. tom. vnde editores Magontiaci Gallandianae sylloges eam adtexuerunt. — Inprimis de erroribus Gratiani conferendum est praestantissimum *Car. Sebastiani Berardi,* qui omnes Decreti Gratian. canones ad fontes suos reuocauit, eosque cum conciliis, decretalibus pontific. scriptoribus eccles. etc. e quibus hausti sunt, contulit, atque ope critices et historiae eccles. explicuit, opus: *Gratiani canones* genuini ab apocryphis discreti, corrupti ad emendationum codicum fidem exacti, difficiliore commoda interpretatione illustrati, Taurini 1752. 4. IV. voll. Venetiis 1772. mai. 4. tom. IV. — Historiam Gratiani vitae ac decretorum copiose persequitur *Douiat.* in Praenott. canon. etc. tom. II. part. 1. vbi *Schott.* doctas adiecit notas et plura emendauit, cap. 2. pag. 141. sqq. de Gratiano, auctore Decreti, (atque *Schott.* p. 146. adnotauit, *Boehmerum* in diss. de varia Decreti fortuna §. XII. not. 1. ex vetustissimo calendario archigymnasii Bononiensis probasse, Gratianum mortuum esse a. 1158. idemque ex *Mabillonii* Itinerario Italiae, Paris. 1687. 4. p. 199. epitaphium Gratiani, quod Bononiae exstat, et carmen de Gratiano, ibidem in aede S. Felicis vetusto saxo inscriptum, curatius excudi fecit;) cap. 3. de vero titulo Decreti, deque eius condendi causis et tempore; cap. 4. de auctoribus, quorum centones in opus suum transtulit Gratianus; cap. 5. de partibus Decreti Gratiani, et singulatim capp. 6. 7. et 8. de ordine primae, secundae ac tertiae partium; cap. 9. de distinctionum et quaestionum numero ac diuisione, (continentur vero in toto Decretorum corpore MMMLXXX. canones s. capitula;) cap. 10. de ratione citandi capita s. loca Decreti; cap. 11. inquiritur, quibus de causis Gratianus ceteris collectoribus potior habeatur, (ac *Schottus* p. 183. monet, conferenda esse, quae de utilitate Decreti Gratiani

Boeh-

Boehmerus in diss. cit. §. XX. XXI. dixit;) cap. 12. de mendis et naeuis Gratiani; cap. 13. de emendatione Gratiani ab aliis facta; in §. III. de correctoribus romanis, qui sub Gregorio XIII. emendatius edidere Gratiani opus, a. 1580. perfecerunt opus, (sed typis excusum est vna cum reliquis corporis iuris canonici partibus Romae 1582. fol. III. voll. repet. Lugduni 1584. fol. et saepius (v. paullo post de edit.) — cap. 14. de auctoritate Gratiani; cap. 15. de nomine *Palea*, saepe Decreti capitibus adscripto: ex quibus harum deliciarum cupidi ad sitim exstinguendam haurire, (adde eiusd. Douiat. Histoire du droit canon. part. II. cap. 1.) praeterea commode comparare possunt, quae hac de re scripserunt, *Pertsch*. Hist. des canonisch. v. Kirchenrechts sect. III. pag. 217. -- 253. — *Paullus Ios. Riegger*. in diss. de Gratiani decreto, Vindob. 1760. 8. rec. in *Anton. Schmidt*, S. I. Thesauro iuris ecclesiastici, potissimum germanici, siue dissertatt. selectis tom. I. Heidelbergae, Bamb. et Wurzburg. 1772. 4. nr. III. p. 129. sqq. p. 130. memorat quosdam VV. DD. qui de Gratiano egerunt. Quidquid de patria, loco et tempore, quo ac quando et ex quibus auctoribus Gratianus compilauerit opus, et multa alia quae in disceptationem venire solent, diligenter fuseque disputat, multorum adducit scripta, nec paucorum castigat errores suamque sententiam dixit et corroborare studet; insuper p. 227. sqq. editiones, ac p. 235. sqq. codd. Vindobon. refert. Schmidt autem in animaduers. calci subiectis contra Rieggerum, qui §. 16. pag. 143. prouocat, vti etiam Boehmerus aliquoties in diss. praefixa Decreto Gratiani fecit, ad *Calendarium Bononiense*, (ex quo *Machiauell.* in noua edit. *Caroli Sigonii* opp. omnium, ab Phil. Argelatio curata, Mediol. 1733. tom. III. lib. III. in historia Bononiensi multa protulit excerpta,) monet, illud non omnino indubitatae fidei haberi ab *Haebertinio* in praefat. hist. tom. 8. f. XXII. vti etiam a *Morhemio* Instit. histor. eccles. saec. XII. part. II. c. 1. §. 6. p. 453. not. e. atque ab eodem *Haebertin* ibid. f. XXVII. recte conuendi, ex nullo eius calendarii loco demonstrari posse, Eugenium III. expressis verbis imperasse, vt Decretum Gratiani publice in academia Bononiensi praelegeretur, sed nihil aliud in illo dici, nisi veniam Decreti publice explanandi ab Eugenio concessam. *) — *Paulli Rieggeri* filius, *Ios. Anton. de Riegger*, Ict. Friburgens. quum in componenda illa dissertatione maximam opem tulisset, et patre et filio fatentibus, filius ea, quae a patre in dissert. de Gratiani decreto aut edita sunt, aut in aliis eiusdem libris leguntur, postea vel aucta vel emendata, vel aliam in formam plane redacta reddidit, et quidem in suis *opusculis ad historiam et iurisprudentiam, praecipue ecclesiasticam pertinentibus*, Friburgi Brisgou 1773. 8. p. 267. sqq. in *dissertat. de Gratiano, auctore Decreti*, ac p. 305. sqq. *de Paleis Decreto Gratiani insertis obseruat.* tum in *Obletamentis historiae et iuris ecclesiastici*, part. I. Vlnae 1776. 8. p. 1. sqq. in *dissertat. de Gratiani collectione canonum illiusque methodo et mendis*, vbi p. 11. sqq. §. 19. sqq. ex *Boetii Eponis* libro de iure sacro, Duaci 1588. 8. longum locum de consilio ac methodo Gratiani et dispositionis genere ordineque, quem ille saltem in vniuersum tenuit, inseruit, et latius explicuit p. 74. sqq. plures purioris doctrinae defensores, s. Protestan-

Kk 3

tes

g) Vberius de calendario vetustissimo Bononiensi, huiusque, operis suppositiui, mala fide disputat auctor in libro infra citando, *Magazin für Kirchenrecht etc.* part. I. p. 15. sqq.

tes nominat, qui ex Gratiani decreto doctrinae suae praesidia solent arcessere, eosque vehementer falli, more aliorum opinatur, atque multos errores naeuosque, a Gratiano in opere suo magno numero, nulloque discrimine commissos, duce *I. Petro Giberto* in corpore iuris canon. prolegg. part. I. ob oculos ponit. Gratianum multorum quoque errorum reum faciunt, et multa de illo congerunt *Eckhard et Walch* in libro, inscripto: *Christ. Henr. Eckhardi Hermeneutica iuris: recensuit perpetuisque notis illustravit Car. Frid. Walchius*, Lips. 1779. mai. 8. libr. I. cap. 8. §. CCCVII. sqq. p. 552. sqq. nec non cel. *Glück* de Gratiano, eius patria, compilatione et partitione Decreti, et quod canones truncauit atque interpolauit, in Praecognitis etc. cap. II. sect. I. p. 31. sqq. — Pauca de eo adnotarunt *Fuchs* in: Biblioth. der Kirchenversammlungen etc. part. I. p. 331. sqq. et *Ignat. Mulzer* in Hist. legum ecclesiastic. positiu. p. 36. sqq. multo autem plura *Schroeckh.* in: christl. Kirchengeschichte, tom. XXVII. p. 24-57. add. ibid. p. 176. 199. sq. 217. sq. et tom. XXI. p. 25. — Docta supplementa ad historiam Gratiani huiusque Decreti resque ac quaestiones de eo controuersas reperiuntur in (*I. M. Abele*) Magazin für Kirchenrecht vnd Kirchengeschichte, part. I. Lips. 1778. 8. pag. 1. sqq. Tot igitur viri docti, qui praeterea alios citarunt, otium mihi fecerunt, et ego pauca tantum adferam, vel potius adtingam. Quaestio praecipue agitata est inter viros doctos citatos, num quod *Fabricius* cum plurimis adfirmavit, Gratianus socius quoque fuerit ordinis S. Benedicti. Alii, vt *Maurus Sarti* et *Maur. Fattorini*, abbates Camaldul. in opere: De claris archigymnasii Bononiens. professoribus a saeculo XI. vsque ad saec. XIV. tom. I. pars I. Bononiae 1769. et pars II. ibid. 1772. (cuius operis censuram leges in cit. Promptuario s. Magazin für Kirchenrecht etc. part. I. p. 31. sqq. vbi quoque p. 265. dicitur Gratianus in monasterio S. Felicis Bononiae collectionem suam intra annos 1149-1151. absoluisse,) *Sarti* igitur, et *Fattorini* contendunt, monasterium S. Felicis illo tempore nondum ad ordinem S. Benedicti, sed ad ordinem *Camaldulensem* pertinuisse; cui sententiae subscripserunt cel. *Glück* l. c. p. 31. sq. et auctor memoratae disquisitionis de Gratiano in: Magazin etc. p. 3. sqq. qui etiam coniicit, Gratianum Clusii, (nunc Chiufi, haud procul a Florentia,) primum regulam Camaldul. ordinis professum esse, et inde translatum Bononiam in monasterium S. Felicis, idque quod in diplomatibus pontificum rom. saec. XII. in Annalibus Camaldulens. ab auctore citatis, Camaldulense adhuc vocatur: quod tamen post id saeculum et post Gratiani aetatem auctori probabile videtur in monasterium Benedictin. mutatum, vnde factum fuisse videtur eidem auctori, vt Gratianus a posterioribus scriptoribus socius ordinis S. Benedicti diceretur. *Chr. Guil. Franc. Walch* in: Grundsätze der Kirchengesch. des N. T. part. I. p. 416. (coll. p. 384.) ed. Schulz. adnotat, *Mittarellium* et *Anselm. Costadon.* in annal. Camaldulens. (Venet. 1753-1764. vol. VIII. in fol.) contendisse, Gratianum fuisse *monachum Camaldulensem*, eam vero sententiam in *Lud. Viss. Sauoli* Annali Bolognesi, tom. I. Bassan. 1784. [qui p. 261. fs. contendit, ne monachum quidem fuisse, sed magistrum s. doctorem iuris canon.] solide fuisse refutatam. Auctor Promptuarii etc. l. c. p. 5. sqq. reiiicit quoque argumenta *Boehmeri* (in diss. de varia Decreti Gratiani fortuna, p. VIII. §. X.) Gratianum hortatu *Bernhardi*, Claraeualleensis abbatis, compilasse opus suum, idque *Bernhardum* postea commendasse pontifici rom. *Eugenio III.* Idem auctor

auctor p. 12. obseruat, non certo posse definiri, quam inscriptionem Gratianus praefixerit operi suo, et ex Iust. Fontanin. praef. ad decretum Gratiani Turrecrematae, p. VI. animaduertit, in antiquissimis codd. MSS. dici modo *Decretum Gratiani monachi*, modo *Decreta Gratiani*, modo *codicem decretorum*; Fattorinum autem de claris archigymna. Bononiensis professoribus, part. I. p. 271. ostendisse, inscriptionem *Concordia discordantium sanonum* in prisca MSS. certe in duobus antiquissimis Vatican. nr. 621. et 622. non reperiri: add. *Rieggeri* cit. diss. de Gratiano, auctore Decreti §. XXXI. XXXII. et cel. *Glück* l. c. p. 32. cui inscriptio *Concordiae discordantium sanonum*, quae in vulgatis Gratiani exemplaribus conspicitur, non ab auctore ipso, sed ab eius interpretibus adposita videtur; denique id opus, quum sit collectio decretorum, falso nuncupari *Decretum Gratiani*, testibus pluribus adlatis, cum aliis VV. DD. censuit docuitque *Masfricht* in nota ad Anton. Augustinum p. 224. in Gallandii sylloge tom. II. — De *Paleis*, decretis Gratiani insertis, et nominis origine atque significatione multi varias, interdum diuersas excluderunt opiniones. Conf. *Silberrad* ad Heineccii hist. iuris, libr. II. c. 2. §. 61. not. 2. p. 855. — *Masfricht*. in Hist. iuris eccl. nr. 314. et, praeter alios VV. DD. iam laudatos, *Riegger*. in diss. de decreto Gratiani §. LXII. sqq. p. 178. sqq. in *Ant. Schmidt* Thesaur. iur. eccl. etc. tom. I. qui primo prouocat ad codd. caes. Vindobon. in quibus vel admodum paucos canonum, qui in vulgatis editionibus *paleorum* nomine insigniti sunt, reperiri, vel, si reperiantur, notam *paleas* non habere adiectam, nec eodem in singulis illis MSS. numero, sed plures in alio, in alio pauciores exstare: omnes nullo neque characteris neque atramenti discrimine in ipso folii contextu ceteris canonibus, non interrupta serie, esse immixtas, vnde colligit *Riegger*, eas iam antiquioribus temporibus, ac proinde vel ab ipso Gratiano, fortasse, at vero admodum paucas, vel certe easque plures ab aliis et vt plurimum parum apte locis suis adiectas insertasque, non multo post factas, eademque cum ipso codice opera fuisse descriptas; nomen autem *paleorum* fortasse vno alteroue post Gratianum saeculo primum inualuisse. Idem cum *Io. Bapt. Bartholo* (in Inst. iuris canon. cap. 53. Ausig. 1749. 4.) p. 182. sq. (vbi et in notis aliorum refert reicitque opiniones atque interpretationes,) verosimile esse putat, vocabulum ortum esse per ignorantiam librariorum ex compendio scribendi *p. alia loco post alia*, quae duo vocabula additionibus, a quibuscumque demum factis, praemissa fuissent, iisque significatum esse, *post alia* in ipso decreto adlata, ea, quae inserta fuerint, posse adiici. Dein p. 185. sqq. recudi fecit quae *Diomedes Braua*, patric. Tranens. in disquisit. crit. de interpolatt. Gratiani, Bonon. 1694. dixit de additamentis atque interpolation. quibus varie mutatum auctumque est decretorum corpus, et quam *Boehmerus* vna cum suis adnotatt. ex codd. tribus Berolin. et vno, I. Pet. a Ludewig desumptis dissertationi suae corpori iuris can. ab ipso edito, tom. I. praemissae, inseruit, et *Riegger* Boehmeri suasque adnotatt. ex quatuor codd. Vindobon. deductas subiecit. — *Ios. Ant. Riegger* in Opusculis ad historiam et iurisprudentiam p. 305. sqq. similes vbi de *paleis* decreto insertis conscripsit: p. 313. verosimile esse statuit, primo circiter post Gratianum saeculo, aut quod excurrit, adiectum fuisse capitulis intextis *paleorum* nomen: p. 324. sqq. subiecit recensionem *paleorum*, (quae hodie parem habent auctoritatem) in decreto

Gratiani et in codd. caesar. in qua vulgatas Decreti edd. et codd. caesar. inter se diligenter contulit. De illis paleis docte copioseque differuit quoque cel. Glück in Praecognitis etc. p. 36. sqq. ac p. 462. sqq. Priore loco probatur illi Boehmeri opinio, (a Rieggero vero refutata,) qui, hos canones, *Paleas* nota insignitos esse idcirco putat, quod ex illius aetatis pravo more omnia, ad canonicam disciplinam pertinentia, quae Decreto Gratiani haud continebantur, ab interpretibus Decreti Gratian. ob magnam Decreti auctoritatem vilipenderentur; quam sententiam protulit et confirmare studuit Boehmer in: *gründliche Untersuchung der Worte Palea, so vielfältig in Decreto Gratiani anzutreffen*, in Wochentl. Hall. Anzeigen, de a. 1744. nr. XXXII. XXXIII. et XXXV. quae commentatio repetita est in Schotti collectione, inscripta, *Juristisches Wochenblatt*, part. II. nr. 1. Ibid. cel. Glück alios laudat VV. DD. et in §. 28. sqq. p. 41. sqq. agit de correctione Gratiani, et de correctoribus romanis; qui, dum emendare studerent Gratianum, per saepe deprauarunt, et pro genuinis falsas nonnumquam substituerunt inscriptiones, (v. ibid. §. 184.) tum de glossatoribus et glossa ordinaria Decreti, quae cum Decreto ipso est edita; nec non de modo citandi Decretum et de II. Decreti adpendicibus, quae sunt 1) canones poenitentiales XLVII. desumpti ex *Summa card. Ostiensis*; 2) canones, qui vocantur, apostolorum, numero LXXXIV. vel potius LXXXV. Idem V. D. §. 130. p. 310. sq. et §. 184. 185. p. 457. sqq. iterum disputat de *palearum* additamentis, „quae, (vt ait ille,) quum posteriori demum ignota manu Decreto adiectae; et plurimae earum parum apte locis suis insertae videantur, inscriptionum fidem et integritatem saepenumero maxime turbant. etc.“ In §. 185. p. 462. sqq. dum vberius exponit, quae malo huic, inscriptionum corruptionibus medicina sit paranda, omnino, vbi per *palearum* interiectiones Gratiani volumen in fide inscriptionum turbatum esse cognoscimus, tales codd. MSS. qui *paleis* hisce haud scaent, (quo recentiores enim sunt, eo maiorem *palearum* segetem habent,) consulere iubet, et, postquam de codd. ratione canonum illorum, qui in vulgatis edd. *palearum* nomine hodie sunt insigniti, maxime diuersis, quaedam adnotauit, laudat vetustissimum et praesantissimum, saec. vt videtur, XIII. exaratum, bibliothecae aead. Erlangenensis ^{h)} codicem, in quo perpauca tantum canonum istorum, qui in vulgatis Gratiani editt. *palearum* nomine inscripti reperiuntur, exstant, et ii quidem, quos continet, sine distinctione quadam eum ceteris Gratiani canonibus ita sunt connexi, vt nuspian inscriptionem *paleae* in fronte gerant. Denique, quatenam *Paleas* in nostro habeantur codice, et quinam alii canones adhuc multi in eo desiderentur, curate commemorat, et interdum comparat cum codd. Vindobon. Add. §. 183. p. 470. sqq. §. 190. p. 478. sqq. 480. sqq. et alibi. — *Mansus* ad Fabr. bibl. med. et inf. lat. l. c. negat, auctorem illorum canonum, nomine *Palearum* insignitorum, fuisse *Cottam Paleam*, qui haec addenda Gratiani Decreto censuerit, et, „id vt admittam, inquit, vetat auctoritas vetustiorum MSS. in quibus *Palea* ista ita absunt, vt nomen *Palea* numquam, canones vero interdum legantur. Non sunt ergo *Paleae* Cottae additamenta; alioquin

^{h)} Quem diligenter recensuit, cel. Aug. Frid. Pfeiffer, in: *Beyträgen zur Kenntniss alter Bücher und Handschriften*, part. II. nr. XLII. pag. 328-357. Add. ibid. nr. XLIII. p. 357. sqq. de cod. Decretalium Erlangen. Post haec alius cod. membran. illatus est bibl.

in vetustis hisce codd. et nomen et canones omnes desiderarentur. Ita et g. in vetustis codd. legitur: *Palea canonis magnus episcopus* Dist. LIV, et *Palea* cap. de feruorum ordinatione ibid. can. 6. "Hactenus Mansius. Sed ohe! iam satis est, ne aberrare videar et crambam vices centiesue repetitam adponam. *Hartl.* Add. in primis de iure nouo canonico per decretum Gr. et decretales formato S. V. *Planck* Gesch. der christl. kirchl. Gesellschaftsverf. IV, 2, p. 738. sq. B.]

Prima Gratiani editio Argentinensis, charta maxima a. 1471. fol. per Henricum Eggestein, memoratur *Ioanni Caillio* in historia typographiae, gallice edita Paris. 1689. 4. p. 19. atque inde *Michaëli Maittaire* in Annalibus typograph. I. p. 93. [I. IV. part. 1. p. 305.] qui p. 94. etiam adfert auctoritates Decretorum per Ioannem Caldriani, ex editione Colonienfi a. 1471. fol. apud Petrum de Olpe.

Saluzius [in praefat. ad Ant. Augustin. de emendat. Grat. vbi quosdam et scriptos et editos Gratian. operis libr. recenset, in Gallandii syll. II. p. 218. sqq. *Hartl.*] pro prima habuit Moguntinam, in cuius calce leguntur haec verba: *Anno incarnationis Dominicae MCCCCLXXII. Idibus Augustiis sanctissimo in Christo patre ac domino Sixto papa quarto pontifice maximo, illustrissimo, nobilissima domus Austriae Friderico Romanorum rege gloriosissimo rerum Dominis: Nobili nec non generoso Adolpho de Nassau archiepiscopatum gerente Moguntinensem, in nobili urbe Moguncia, quae nostris apud maiores aurea dicta, quam diuina etiam clementia dono gratuito prae ceteris terrarum nationibus arte impressoria dignata est illustrare, hoc praesens Gratiani Decretum suis cum rubricis, non atramentali penna cannaus, sed arte quadam ingeniosa imprimendi, cunctipotentis adspiranti Deo, Petrus Schoiffer de Gernslerheyem suis consignando scutis feliciter consummauit. Scutum siue insigne sequitur duplex, in quorum altero crux S. Andreae cum quatuor fastigijs ansatis cuspidatisque, in altero figura graecum lambda maiusculum referens inter tres stellas. *)*

Hanc

*) De editionibus, praecipue antiquioribus, vid. *Causi* histor. litt. SS. eccl. II. p. 216. *Boehmer*. in diss. saepe citata et praefixa edit. Corporis iur. canon. — *Mastricht* in Hist. iuris eccl. post nr. 353. — *Hamberger* in zuverläss. Nachricht. part. IV. p. 215. sqq. qui pleniores quarundam editt. inscriptiones reddidit, item in kürzeri Nachricht. von den vornehmst. Schriftstellern etc. part. II. p. 1503. sqq. — *Paulus Riegger*. in diss. de Decreto Gratiani sub fin. in *Ant. Schmidt* Thesaurus dissertat. aliquoties laudato, tom. I. p. 227. sqq. praecipue in notis subiectis, permultas editt. ac *Ios. Anton. Riegger*. in Opusculis p. 308. codd. Vindobon. caes. recensent. — De codd. atque editt. et commentariis Gratiani eccl. *Glück*. in Praecognit. p. 351. sqq. qui edd. diuidit primum in *glossatas* et *non glossatas*; dein in *Vol. XII.*

Antegregorianas, h. e. vel tales, quae, antequam Correctores romani decretum Gratiani emendarent, ante a. 1580. vel tales quae postea typis sunt expressae; tum in *Gregorianam* ipsam, quae etiam *Romana* dicitur, iussu Gregorii XIII. Romae 1580. aut 1582. publicatam, et *Postgregorianas*. — Codicum copiam producit *Montfauc.* in bibl. MSS. conf. indic. ad illam. — *Panzer* et *Maittaire* in Annal. typogr. (v. indices ad illos.) permultas enumerant edd. et ex prioris iur. primis opere, nec tamen omnes, supplebo. — Prima edit. *Gratiani editum una cum apparatu Barthol. Brixienfis* etc. est Argentinens. 1471. II. voll. fol. de qua conf. *Io. Dan. Schoepflini* Vindic. typogr. Argent. p. 44. et *Panzer* A. T. I. p. 17. nr. 1. et 3. de altera edit. — Illud enim opus iterum ibid. per *Heinr. Eggesteyn*. 1472. fol. L I mai.

Hanc insequentae sunt Venetae 1474. ⁶⁾ et 1479. fol. cum praefatione Petri Albigneni Trecii et 1480. 4. per Adamum de Kotwil, et cum glossa Venet. 1478. et 1486. fol. et 1493. fol.

[Romae per Sim. Nic. de Luca, 1475. fol. — ibi per Vdair. Gall. 1478. mai. fol. (cuius editionis exemplar exstat quoque in bibl. acad. Erlangensi:) v. *Audiffredi catal. - rom.* edd. saec. XV. p. 196. p. 227. (vbi quoque p. 226. memoratur liber VI. decretalium cum glossis Io. Andreae, per Vdairic. Gallum, 1478. fol.) et p. 254. Decretum cum glossis, ex recognitione Io. B. de Lanciis, 1479. fol. max. vbi quoque Audiffred. docet, in edit. *Decretorum codicis, emendati per Petr. Albign. Trecium*, Venet. 1479. fol. impendio Io. de Colonia et Io. Manthen Gheretzen, falsam esse subscriptionem typographorum d. III. Nonas Ianuar. MCCCCLXXIX. — Audiffredi tamen diligentiam effugit ed. Decreti cum glossa, Romae per Georg. Laur. 1476. fol. mai. v. *Ferd. Fossii catal. codd. saec. XV. impressorum in bibl. Magliabech. Florent. tom. I. col. 744. et Panzer. II. p. 466.* — In bibl. Erlang. est exemplar Decreti cum glossis et commentario: volumen crassum in max. fol. incipit ab *epistola Francisci Genuensis de monelia in Decretum a se castigatum*; in calce legitur: *liber decreti — impressus Venetiis arte ac impensa Ioannis herhort de filigenstat alamanni A. dom. MCCCCLXXXII. (1482.) die vigesimo primo octobris.* — *Fossius* l. c. recenset edd. a Fabricio omissas, cum glossis Venet. 1483. 4. min. — ibid. 1487. fol. magn. ib. 1489. 4. min. et ib. 1696. in fol. magno. add. ib. 1499. fol. 1500. fol. 1514. 4. per Luc. Ant. de Giunta, in Rieggeri diff. cit. p. 232. in Schmidt thes. I. Sed a *Bandin.* de Florentina Iuntar. typographia part. I. p. II. ed. Iunt. sic memoratur: *Sextus Decretalium liber a Bonifacio VIII. in concilio Lugdun. editus*, Venet. in aedib. L. A. de Giunta, MDXIV. 4. et postea edit. *Gregorii papae Decretales*, ibid. eod. anno, in 4. — In *Panzeri* A. T. vol. III. memoratur adhuc edd. Venetae, p. 160. a. 1480. 4. — p. 220. a. 1485. fol. — p. 234. a. 1486. 4. — p. 287. a. 1490. fol. — p. 301. a. 1491. fol. — p. 389. a. 1496. fol. — p. 449. a. 1499. fol. mai. — p. 470. a. 1500. fol. et p. 488. sine anni nota. Sed plures editt. Venet. et aliis in vrbibus quoties prelo exierint, vel in indd. vol. V. p. 228. et vol. X. p. 382. sq. et in *Rieggeri* diff. mein, vbi in notis subjectis curatius describuntur, reperies indi-

mai. II. vol. prelo emissum est, at cum diuersitate, atque vtriusque editionis notitiam dedit vberiorum, ac diuersitatem demonstravit V. D. in *Menselii* histor. litterarisch, bibliograph. Magazin, part. VII et VIII. p. 246. sqq. Chemnit. 1794. 8. Add. *Laire* Index libror. ab inuenta typographia ad a. 1500. part. I. Senonis 1791. 8. p. 243. sq. de priore ed. et de posteriore p. 276. sqq. — De ed. *Moguntina* a. 1472. in membranis, *Deubre* in Bibliogr. instructiue, vol. de la Iurisprudence, p. 6. sq. nr. 917. Haec splendida editio et permultae aliae editt. Gratiani Decreti, praesertim Decretalium ac Decretalium libri sexti, quas omnes enumerare h. l. non vacat, sunt in publ.

biblioth. Erlangensi. Add. *Denis* Merkwürdigkeiten der K. K. Garellisch. Bibl. p. 33. sq.

k) Typis Nic. Ienson. v. *Panzer*. A. T. III. p. 99. nr. 140. et quos ille citat. add. de hac aliisque edd. Ienson. Decreti Gratiani. et Decretalium nouae compilationis *Sardini* Esame etc. siue Storia critica di Nicol. Ienson. lib. II. Lucca 1797. fol. part. VII. cap. I. p. 71. sq. cap. VI. p. 85. cap. VII. p. 86. sqq. de suspecta Decreti edit. a. 1478. ib. cap. XI. p. 97. sq. de Decretalium sexto libro a. 1476. ibid. cap. VI. — De edit. 1479. v. *Schnitzer* der Kirchbibl. zu Neustadt an der Aisch IIIte Anzeige, p. 33. 35. sq. *Hart.*

indicatas, quarum plena commemoratio ne tedium in bibl. graeca adferat, verendum est. — In *Baumgarten's* Nachricht, von merkwürd. Büchern, tom. IX. pag. 28. sqq. recensentur edd. Venet. 1480. med. 4. opera *Ado* (sic) *de rotwyl.* — Noribergae 1483. fol. impensis Ant. Koburger, (cuius ed. rariss. exemplar etiam adseruatur in bibl. publ. Erlangensi:) in calce voluminis legitur *Io. Diaconi, Hispani, flos s. flosculus et summarium totius decreti Gratiani.* — Paris. 1516. 4. expensis et opera Io. Petit ac Thielmanni Keruer. — Lugduni, opera Francisci Frudin, et impensis Aymonis de Porta, 1519. max. fol. — et denique Decretum Gratiani emendatum et notationibus illustratum vna cum glossis, Gregorii XIII. pont. rom. iussu editum: ad exemplar Romanum diligenter recognitum: Lugduni 1584. mai. fol. — *Hamberger* l. c. refert Grat. Decretum cum Glossa etc. Mediolani per Io. Anton. de Honate, 1483. fol. laudatque *I. A. Saxii* hist. lit. typogr. Mediolan. p. 579. tum Merkwürdigkeit. der Dresdnischen Bibl. tom. I. p. 320. — Add. Catal. bibl. Leidens. p. 100. vbi plura occurrunt opera, ad ius canonicum pertinentia, quae Decreta, Decretales, et in ea commentarios comprehendunt: *ibid.* p. 348. nr. 91. in MSS. Vulcanii occurrit: Fragmentum ex corpore canonico etc. *Harl.*]

Basil. 1476. fol. cum glossis.

Paris. 1500. 4. 1508. 1517. 8. 1522. 1528. 4.

Decretales per Petrum Schoiffer, Mogunt. 1479. fol.

Decretales, nec non Sextus Decretalium cum Clementinis et Extrauagantibus. Venetiis per Nic. Ienson. 1479. fol.

[P] Sextus Decretalium per Leonardum Pflugl et Georgium Lauer, Rom. 1472. fol.

Sextus Decretalium, Clementinae et Extrauagantes ex Francisci Monelienfis recognitione, additis glossis, Venet. 1483. fol. per Bartholomaeum de Alexandria et Andream de Afula.

Nova compilatio Decretalium Gregorii IX. cum glossa ordinaria Bernardi Brixiani s. 1473. fol. Mogunt. apud Petrum Schoeffer de Gernsheim, papa Sixto IV. et Friderico rege Rom. et archiepiscopo Moguntino Adolpho. Vide Catalogum bibl. Hohendorfianae pag. 16.

Iuris canonici compendium, Argentorat. 1499. fol. in biblioth. Barberina. *Fabr.* Decretorum *Gratiani* summarium. Bonon. per Hug. Rugerium, 1486. fol. *Audiffred.* in Specim. edition. italicar. saeculi XV. Romae, 1794. 4. ex *Denis* supplemento annalium Mastarii, Viennae 1789. 4. p. 212. *Harl.*

Corpus iuris canonici glossatum ad manus mihi est ex editione Basileensi 1512. fol. in cuius tomo primo occurrit decretum Gratiani cum Beati Rhenani praefatione, in qua testatur ad antiqua exemplaria et Moguntinensem editionem illud esse emendatum a Ioanne

Amorbachio. Excuderunt Iohannes Peter et Iohannes Frobenius Hammelburgensis, ciues Basileenses. Additae glossae Iohannis (Semecae) Theutonici,¹⁾ praepositi Halberstadiensis a. C. 1243. defuncti, et notae Bartholomaei Brixienfis, qui a. 1240. claruit, cum diuisionibus Archidiaconi et casibus Benedicti: nec non medullis et margarita decreti siue indicibus locupletissimis. Tomo secundo exstant, Concordantiis et annotationibus illustrati, quinque libri *Decretalium*^{m)} Gregorii IX. auspiciis a Raymundo de Pennaforti, Hispano ord. Praedicator., post a. C. 1230. collecti ex constitutionibus et conciliis ab Alexandro III. qui papa fuit ab a. C. 1159. ad Gregorium IX. quem constat pontificatum gessisse ab a. 1227. ad 1241. De hoc Raymundo, qui a. C. 1275. aetat. 99. obiit, adi sis Acta Sanctorum ad 7. Ianuar. tom. 1. p. 404. et Natalem Alex. tom. 7. Hist. eccles. p. 144. Eius summam [P] de casibus poenitentialibus, cum glossis Io. de Friburgo nuper recuderunt Auenione 1715. 4. Tomo tertio denique siue ultimo corporis canonici exstat 1) *liber sextus decretalium* a Bonifacio VIII. in concilio Lugdunensi editus, cum glossematis et interpretamentis Iohannis Andreae, Heliae et Domini de sancto Geminiano, casibus litteralibus, summulis, etc. Liber sextus decretalium vocatur, qui in libros quinque diuisus complectitur constitutiones Gregorii IX. et X. nec non Innocentii IV. Alexandri, Urbani, Clementis IV. Nicolai III. et Bonifacii VIII. Conciliorumque inprimis duorum Lugdunensium a. C. 1245. et 1274. collectas iussu Bonifacii VIII. a Guilelmo archiepiscopo Ebredunensi, Berengario episcopo Biterrensi et Richardo de Senis Vice-Cancellario ecclesiae romanae, promulgatasque a. C. 1297. 2) *Clementinas* (siue quinque libri constitutionum Clementis V. in concilio Viennensi a. C. 1310.) cum enarrationibus, glossis, casibus et additionibus Iohannis de Imola et Francisci Zabarella. 3) *Extravagantes* siue XX. constitutiones Iohannis XXII. a. C. 1320. cum interpretamentis Domini Zenzelini et Iohannis Francisci de Pavinis. 4) *Extravagantes communes* liber I. II. III. V. *) cum glossis Iohannis monachi Picardi cardinalis, Guilelmi de monte Laudano et Io. Francisci de Pavinis. *Fabr.* *)

Aliae

b) De hoc confules D. Io. Andream Schmidium in diatriba de triumuiris Halberstadiensibus, Clemente II. Semeta et Conrado Halberstadiensi. Helmstad. 1715. 4. De Decretalibus a b. Luthero publice exustis Witebergae 1520. 10. Dec. vide *Lutheri* opp. tom. 1. Altenb. p. 339. et *Burch. Gotthelff Struuii* bibliothecam librorum variorum tom. 1. p. 135. seq.

m) De quinque collectionibus Decretalium, quae Gratiano posteriores illam Gregorii IX. antecesserunt, et ab Antonio Augustino editae et illustratae sunt, dixi supra p. 20. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 168. [Compilationo decretalium Gregorii IX. Venet. 1486. fol. min. v. Panzer. A. T. III. p. 235. nr. 949. et saepius ibid, atque ali-

bi: v. vol. V. p. 176. fqq. in indice voc. *Decretales*. Conf. cel. *Glück* Praecognita etc. p. 48. fqq. — *Bernhardi*, praepositi Papiensis, Breuiarum Extravagantium, cum Gregorii IX. decretalium collectione ad harmoniam reuocatum VV. LL. et variorum notis illustratum, cura et studio de *Riegger*. Friburg. 1779. 4. *Harl.*]

n) De Extravagantibus et communibus Extravag. v. *Pertsch* Histor. des kanon. vnd Kirch. Rechts p. 312. fqq. et *Lakics* Praecogn. iuris ecclesiast. p. 125. sq. et 131. sq. *Harl.*

o) Huc etiam referenda est edita ab Hamberg. l. c. memorata Lugdun. a. 1555. fol. inscripta: *Gratiani* Decretum, totius propemodum iuris canonici compendium, summorumque pontificum decre-

Aliae editiones corporis iuris canonici glossati, tribus in fol. voluminibus editi, has mihi innotuere:

Lugd. 1508. 1548. 1554. 1572. 1584. 1618. 1624. [1671.]

Parif. 1561. 1585. 1612.

Antwerp. 1573.

Præterea exstat:

Decretum Gratiani Parif. 1552. 8. duobus volum. post Decretales Parif. 1550. 8. duobus volum.

Sextus Decretalium liber Parif. 1537. 8.

Corpus iuris canonici cum paratitlis *Antonii Democharis*. Lugd. 1555. forma minore, sex volum.

Cum glossis et notis *Caroli Molinaei*. Lugd. 1559. 4. Quae a Clémente VIII. in hac editione damnata sunt, exhibet Possennius tom. 1. apparatus sacri p. 302-327.

Cum paratitlis *Anton. Democharis*, *Anton. Contii*, (qui solet distinguere [¶] verba Gratiani a verbis canonum et aliorum,) et adnotatt. marginalibus, Antwerp. 1570. 8. tribus volum. [conf. *Hamberger*, l. c. p. 219. sq. qui describit edit. Parif. ap. Jac. Putean. 1570. 8. *Harl.*]

Venet. 1572. 4.

Ex recensione *Francisci Modii*. Francof. 1586. 8.

Ex *Petri Matthasi* editione. Francof. 1590. 8. quatuor volum. Hic *septimum decretalium librum* addidit, qualem Sixti V. auspiciis iussi fuere colligere Dominicus cardinalis Pinellas, Hippolytus cardinalis Aldobrandinus, Hieron. cardinalis Pinellus, Lucius Sanus episcopus Rupanus, Seraphinus Oliusrius Rotae Auditor, Laurentius Blancherus Rotae Auditor, et eius in Galliam profecti locoq. Hieronymus Pamphilius Auditor et ipse, Franciscus Pegna Rotae Auditor, Pompeius Arrestinus aduocatus consistorialis, Iulius Caesar Otinellus secretarius congregationis.

Ll 3

Lx

decreta et praecudicia, vna cum variis scribentium glossis et expositionibus: quae omnia pristino suo mitori restituta fuerunt ad fidem veterum codd. Lugduni, ad Salamandrae, apud Sennetionis fratres. Diuersa, licet inscriptio eadem sit, Lug-

duni apud Hugonem a Porta, 1560. fol. De glossis et commentariis decreti, v. cel. *Gltich Praecognita*, p. 315. sqq. et sect. III. p. 417-513. de critica iur. can. *Harl.*

Ex Romana Correctione ad exemplaria undecim MSS. auspiciis Gregorii XIII. 1582. fol. et 1584. 4. Correctioni illi adfuerunt praeter cardinalem *Caraffam*, *Franciscus Turrianus*, postea lesuiga: *Petrus Diaconus*, presbyter Hispanus: *Flaminus Nobilius*, theologiae doctor, cui adnotationum cura mandata est: *Hieronymus Parisetus*, iuris canonici doctor in studio rom. *Lalemus Salemius* Viterbiensis, annos natus LXXV. et *Petrus Morinus* Gallus. Correctores romanos Demochare et Contio audaciores fuisse passim queritur Baluzius in notis ad Gratianum, adeo ut p. 516. scribat: *Gratiani collectionem hodie non habemus, sed collectionem correctorum romanorum, inhaerentem ordini qui servatus a Gratiano est.* Et p. 522. *Debebant Gratianum emendare ad vetera exemplaria, emendationes vero ex originalibus, ut vocant, adnotare in margine aut in notis, ut factum a Demochare et Contio.* Adde p. 492. 494. 499. 527. 531. etc. [et *Bohmeri* diff. cit. §. 16. not. b. et §. 17. not. h. ac *Douiat.* in Praenott. pag. 200. sqq. ibique Schotti not.]

Recusum ex romana editione corpus iuris canonici, Paris. 1587. [1612.] fol. cum notis *Ioh. Pauli Lancelotti*, eiusque libris IV. institutionum iuris canonici, primum editis a. 1563. [rec. Venet. 1584. 8. (v. Hamberg. l. c.) 1591. 1595. 1600. 4. Lugduni 1584. et 1600. fol.]

Lugd. 1591. 4. 1605. 4. Paris. [1612. fol.] 1618. fol. Genev. 1631. 4. Lugd. 1661. 4. Antwerp. 1648. fol. Colon. 1670. 4. [Colon. 1717.]

Cum glossis et additionibus *Aug. Carranatae*, *P. Andreae Alciati*, *Prosperi* [P] *Caracitae*, et *P. Marcelli Francolini*, Venet. apud Iuntas, 1615. 4. quatuor volum.

A Petro et Francisco Pithoeis fratribus ad MSS. codices singulari industria restitutum et notis illustratum, in corp. iuris can. tom. I. Paris. 1685. 1687. fol. 2. voluminibus, et Lipsiae 1695. 1705. fol.

Specimen novae editionis, quam cum notis practicis, criticis, historicis, chronologicis et geographicis molitus est *Io. Petrus Gibertus*, doctor theologus Aquensis, habetur in eius disquisitione historica de doctrina canonum corporis iuris inclusorum circa requisitum, ad filiorum matrimonium, parentum consensum: Paris. 1709. 12. Vide *Nouvelles reip. litterariae* illius anni, mense Augusto p. 166. sqq.

[*Hamberger* l. c. *Schott.* in not. ad *Douiat.* Praenott. II. p. 157. sq. imprimis atque adfatim *Iof. Ant. Riegger.* de Gratiani collect. canon. in oblectam. historiae et iuris §. XLI-XLVI. edit. *Ioan. a Turrecremata* card., qui saec. XV. sub Eugenio IV. pontif. rom. floruit, et in Gratiani methodo, permultis vitiis laborante, emendanda ac reformanda, atque in nouo ordine constituendo, ac deretalibus Gregorii accommodato, praeclare ver-

p) Indicem selectorum virorum sub Pio IV. et Pio V. emendationi Gratiani praefectorum habes *log. 20. de emendat. Gratiani, et Gerh. van Mastricht* in historia iuris eccles. §. 393. apud *Antonium Augustinum* in fine libri 1. dia-

versatus esse dicitur, valde laudant. Illa editio, postquam diu MStā latuerat in bibliotheca Barber, tandem iussu Benedicti XIII. pont. rom. curren- te *Iust. Pontanino*, e carcere quasi in diem luminis oras est emissa, et inscripta: *Gratiani Decretorum libri V. secundum Gregorianos decretalium libros titulosque distincti per Iohannem a Turrecremata* — nunc primum prodeunt ex codicē bibl. Barberinae, praefatione, breuibus scholiis et quatuor indicibus illustrati, cura *Iusti Pontanini archiepiscopi Ancyranī*: ad haec accedunt alii indices duo — —; nec non de auctoris, in hac noua decretorum *Gratiani* ordinatione, consilio atque instituto, operis oeconomia et utilitate, restaque eo utendi ratione dissertatio isagogica *Io. Bortonii*, V. S. referendarij, voll. II. 1727. fol. Conf. etiam *Boehmer*. in diss. laudata §. 16. not. y. z. a. b. qui postea illo opere ob lectionis integritatem codicis MSti instar vsus est in noua edit. ad quam ornandam varias lectiones ex Turrecremat. edit. et quatuor codd. Berolinens. collegit, et collectiones conciliorum contulit. Inscripta est illa: *Gratiani concordia discordantium canonum, seu Decretum a correctoribus romanis emendatum, lectionibus nouis variantibus ac notis criticis, historicis, chronologicis et geographicis adiectis a Iusto Henningo Boehmero*, in corp. iuris can. tom. I. Hal. Magdeb. 1747. 4. Harl.]

26) *Hincmari* *) Remensis archiepiscopi, a. C. 882. *) defuncti, liber de Synodis, qui citatur a Francisco Turriano et recognitoribus Decreti romani, nondum mihi visus est, inquit Petrus Pithoeus, et vereor, ne sint capita XX-XXVII. eiusd. *Hincmari* aduersus *Hincmarum Laudunensem*, in quo de conciliorum canonibus et decretis epistolisque pontificum agit, in tomō posteriore operum *Hincmari*, p. 451-494. edit. *Sirmondianae* Paris. 1645. fol. *Hincmari* huius capitula excerpta ex canonibus et presbyteris parochiae suae data a. C. 852. aliaque illis superaddita a. 857. et 874. et 877. edidit *Sirmondus* in conciliis Galliae et in *Hincmari* operum tom. I. p. 701. atque inde *Labbeus* tom. VIII. concil. p. 568. et *Harduinus* tom. V. p. 391. *Fabr.* Conf. *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. III. p. 271. sq. ed. Mansi. — *Du Pin* Hist. eccl. vol. VII. pag. 11-69. — *Caus* Hist. litt. S. S. eccl. tom. II. pag. 33. sqq. ad a. 845. — *Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. II. col. 169. sqq. ad a. 850. — *Doulat.* Praenott. I. p. 633. ibique *Schott.* not. — *Hamberger* zuverläss. Nachricht. part. III. p. 637. et quos ille et *Saxius* in *Onom. litt.* part. II. p. 114. sq. et p. 546. alios citant. Harl.]

27) *Gregorium* cognomento *Polycarpum* inter canonum et decretorum collectores laudat *Turrianus* lib. 1. pro canonibus apostolorum c. 21. p. 95. cum *Anselmo Lucensi*, *Deusdedit*, *Iuone*, *Burchardo* et *Gratiano*. Hic est *Gregorius* presbyter, auctor collectionis canonum, cui titulum fecit *Polycarpum*, et qua adhuc inedita vsi *Antonius Augustinus* et *romani correctores ad Gratianum*. *Fabr.* De hoc et sequenti v. supra ad nr. 24. fin. Harl.]

28) *Deus-*

q) *Turrianus* *Ignarum* solet vocare, saepius ad eum prouocans in *Apologia* pro canonibus apostolor. p. 25. 64. 65. 90. 104. 141. 284. etc.

r) Male a. 842. excusum in *Cangii* indice auctorum mediae Latinitatis p. 114.

- 28) *Dowdedit*, presbyter R. E. cardinalis titulo Eudoxiae *) ab Hildebrando [P] papa factus, iussu Victoris III. papae, canonum volumen, ut Platina ait, in ordinem rededit circa a. C. 1087. Eius in quibusdam bibliothecis exstant libri quatuor de rebus ecclesiasticis, siue de priuilegiis romanae sedis. Ab his diuersa est eius collectio canonum, qua MS. vsi correctores romani ad Gratianum. Vide *Gerh. van Mastricht* historiam iuris eccles. §. 273. *Hunc quidam Burchardi breuiatorem dixerunt: male. Vidimus aliquando exemplar huius collectionis in bibliotheca Dominicanorum Valentini. quatuor in libros distinctum, continens multa ex rom. ecclesiae seriniis, quae Burchardus non viderat.* Haec Petrus Pithoeus. *Fabr. Comp. Oudin. l. c. II. p. 765. ad a. 1080. et Fabricii bibl. med. et inf. lat. tom. II. p. 25. Harl.*
- 29) *Ratgerus*, Treuirensis episcopus, Ratbodi successor, circa a. C. 917. decretorum librum collegit, quem in Synodo a suffraganeis suis comprobari curauit, ut ex Trithemii chronico Hirsaugiensi notauit Petrus Pithoeus.
- 30) *Remedii*, Curienfis episcopi, canones ecclesiae Alemannicae ex pontificum epistolis excerpti circa a. C. 813. iussu Caroli M. Vide *Goldastum* tom. 3. part. I. scriptorum Alemannicor. Francof. 1606. et 1661. fol. p. 154. 157. vbi etiam de *Notingo* Constantiensi episcopo defuncto a. C. 934. qui Remedio alios canones adiecit: et in Conciliis editos, *Heriueum* ad a. 900. atque *Egbarum* regem ad a. 967.
- 31) *Sicardus* Cremonensis episcopus circa a. C. 1160. clarus,
- 32) Auctor libri *Populeti*. [v. ad nr. 24. fin.]
- 33) *Radulphi de Riwo*, canonici et decani Tungrensis, defuncti a. C. 1403. liber de canonum obseruantia ex codice Iacobi Pamelii editus Louanii 1568. et in Melch. Hittorpri collectione de diuinis catholicae ecclesiae officiis, Colon. 1568. fol. p. 529. et in bibliotheca patrum edit. Lugd. 1672. tom. 26. p. 289-320. recusus, capitibus siue propositionibus XXIII. continet ordinem cultus ecclesiastici et officia eorum, qui vitam canonicam professi sunt, *Fabr. Conf. Fabricii nostri bibl. med. et inf. lat. tom. VI. p. 35. sq. Harl.*

Index scriptorum in hoc capite memoratorum.

[Numeri paginas nouae huius edit. indicant.]

Abbo Floriacensis, p. 254.
 Cardinalis Aguirre, 167.
 Natalis Alexander, 138.

ALEXIVS ARISTENVS, 202. 207.
 Anonymae collectiones canonum p. 141. 223.
 Hispan. 229. Hibern. 258. aliae, ibid.

ANONY-

s) Cangio cardinalis S. Petri ad vincula. Turriano cardinalis tituli apostolorum, vbi virum suae aetatis doctissimum vocat, laudatque eius librum, quod ad regem vel Imp. non pertinet, potestates ecclesiasticas confirmare, nec

electionem summi pontificis confirmare, pag. 95. Apologiae pro canonibus apost. Eius lucubrationem aduersus inuasores Simoniacos et reliquos schismaticos laudat Baronius ad a. C. 1087. n. 83.

- P]** ANONYMI *σύνοψις κανόνων*, p. 186. aliud perditum, p. 193.
- ANONYMI Nomocanon, 211. synopsis canonum Cotelieriana, 212.
- Ansegisus abbas, 252.
- Anselmus Lucensis, 255.
- ANTIOCHENI canones apostolorum, 153.
- Antonius Augustinus*, 138. 168. 240.
- ANTONIUS CVBOCLESIVS, 208.
- ANTONIUS Lemnius, 204.
- APOSTOLICI CANONES, 141.
- APOSTOLICAE CONSTITVTIONES, 155.
- ARSENIUS, 202.
- Ballerinii fratres*, 171.
- THEODORVS BALSAMON, 207.
- Steph. Baluzius*, 138. 173. 253.
- Magister Bartholomaeus, Oxon. episc. 244.
- Beda, 240.
- Bernardus Circa, 168. Papiensis, 256.
- Compostellanus, 169.
- Benedictus Leuita, 252.
- Gmil. Bourregii* synodicum sine pandectae canonum, 217. seq.
- MATTHAEVS BLASTARES, 205. 211. 221. seq.
- David Blondellus*, 163.
- Iustus Henning. Boehmerus*, 138. 140.
- Bullaria pontificum, 179. 181.
- Burchardus Wormac. 247.
- CHRISTOPHORVS CAMPANAS, 208.
- Capitularia regum Francorum, 252. sq.
- Chrodogangus, 244.
- Bernardus Circa, Papiensis, 168.
- Codex canonum ecclesiae romanae, 223. seq.
- CODEX ecclesiae orientalis, 195-200.
- CODEX ecclesiae vniuersae, 200.
- CODEX ecclesiae Africanac, 200. seq.
- Carolus le Cointe*, 138.
- S. Columbanus, 246.
- Hermannus Conringius*, 140.
- CONSTANTINVS HARMENOPVLVS, 205. Corpus iuris canonici, p. 260. sq. 267. 270.
- Io. Baptista Cotelierus*, 147. 212.
- Petrus Coustant*, 173.
- Cresconius Afer, 229.
- Cumeanus, 246.
- Deusededit, 272.
- Dionysius Exiguus, 141. 157. 224.
- Ioannes Douiatius*, 138.
- Egbertus Eboracensis, 241.
- Epistolae Decretales, 157. seq. 231. singulorum pontificum, 169. seq.
- Decretalium libri, 267. seq.
- Elias Ehingerus*, 197.
- Robertus de Flamesbure, 245.
- Claudius Fleury*, 138.
- Franciscus Florens*, 138.
- Florus magister, 256.
- Fulgentius Ferrandus, 228.
- GERASIMVS, 208.
- Gratianus, 258.
- Hadrianus papa, 227. 228.
- Halitgarius, 245.
- Greg. Haloander*, 143.
- Herardus Turonensis, 251.
- Gentianus Heructus*, 143.
- [P] Hildebertus Cenomanensis, 254.
- Hincmarus, 271.
- Hugo Catalanensis, 248. 249.
- Iarlandus, 257.
- Ingilramus, 228.
- IOANNES abbas S. Anastasiae, 208.
- Ioannes de Deo, 245.
- IOANNES IANOPVLVS, 208.
- LASCARIS, 208. sq.
- MONACHVS, 208.
- NESTEVTEs, 239.
- PEGANIVS, 208.
- SCHOLASTICVS, presb. Antiochen. 146. 193. 201. 209.
- STAVRACIVS, 208.
- Ioannes Gallensis seu Vallensis, 168.

- Franciscus Iouerius*, p. 143. not.
 Isaacus Lingonenſis, 252.
 Iſidorus Hiſp. 158. 231.
 Iſidorus Mercator, 159. 231. ſeq.
Thom. Ittigius, 140.
 Iuo Carnotenſis, 248.
Chriſtoph. Fuſtellus, 138. Bibliotheca canoni-
 ca, 212. ſeq.
LEO MAGENTINVS, 208.
NVMODOTA, 209.
SEBASTENVS, 209.
XANTHOPVLVS, 209.
Io. Mabillonius, 158.
LEO MAGENTINVS, 208.
MANVEL MALAXVS, 209.
Bonauentura Maluſia, 167.
Petrus de Marca, 138.
 Martinus Braccarenſis, 230.
Gerhard van Maſtricht, 139.
MATTHAEVS BLASTARES, 205. 211. 221.
 ſeq.
Göbhard Theodorus Meier, 140.
Ioannes Morinus, 241. 245.
NILVS Rhodius, 209.
NOMOCANONVM ſcriptores, 209. ſeq.
 Notingus, 272.
 Ordo Romanus, 244.
 Cotta Palea, Gratiani diſcipulus, 263.
Jacobus Petitus, 238. 244.
 Petrus Pictauienſis, 244.
Petrus Pithoeus, 137. 158. 226. 252.
PHOTIVS patriarcha CPol. 185. 210.
MAXIMVS PLANVDES, 211.
 Poenitentiales libelli, 239. ſeqq.
 Gregorius Polycarpus, 271.
 Populeti liber, 272.
MICHAEL PSELLVS, 210.
 Rabanus Maurus, 241. 243. 246.
 Radulphus de Rito, 272.
 Regino Prumienſis abbas, 242. ſq.
 Remedius, 272.
 Romana decretalium compilatio, 169.
 Rutgerus Treuitenſis, 272.
Io. Andreas Schmidius, 140.
SABINVS Heracleae epiſc. 182.
 Sicardus Cremonenſis, 272.
SIMEON magiſter et Logotheta, 202.
Iac. Sirmondus, 254.
SOPHRONIVS, 204.
STEPHANVS Ephēſius, 183.
Io. Stranchius, 140.
Burchard Gotthelf Struſius, 140.
 Tancredus, 169.
THEODORITVS, 247. 193. ſeq.
[P] THEODORVS PRODROMVS, 205.
THEODORVS BALSAMON, 207.
 Theodorus Cantuar. 238.
THOMAS Selybriae epiſc. 209.
Chriſtianus Thomafius, 140.
Io. Tilius, 195.
Franciſcus Turrianus, 147. 153. 167.
Jacobus Viſſerius, 139.
Ioh. Wendelſtinus, 165. 226.
LEO XANTHOPVLVS, 209.
Caspar Zieglerus, 140.
IO. ZONARAS, 207.

C A P V T I I.

DE CONCILIIIS *) ECCLESIASTICIS EORVMQVE COLLECTIONIBVS.

Concilia. 1. Historiae et synopsis conciliorum. 2. De conciliorum ritu et auctoritate scriptores. 3. Concilia alia generalia siue oecumenica, alia particularia. 4. Collectiones conciliorum utriusque generis uniuersales, 5. et particulares certarum nationum 6. Index conciliorum alphabeticus et chronologicus ex editione nouissima Harduiniana, collatus cum Regia et Labbei. 7. Notitia geographica episcopatum, quorum in conciliis mentio. 8. Mantissa de recentibus Historiae ecclesiasticae scriptoribus. 9.

(Cum supplementis G. C. Harles.)

I.

CONCILIA nemo ignorat esse conuentus antistitum ecclesiae, quibus de dogmatibus, moribus ac disciplina debet constitui, vt ad diuini verbi regulam errores reproberentur, abusus corrigantur. A quo tempore principes fuere Christiani, synodi eiusmodi, vt Nicæna a Constantino, Constantinopolitana a Theodosio, conuocatae sunt a principibus, et sub eorum auctoritate [P] celebratae, *) a quibus etiam habent, vt definitiones synodicae in illorum ditione legum instar valere potuerint. Eorundem principum conuientia primum, deinde imbecillitate et sinistra fortuna factum est, vt quod principum erat, vsurparent praesules

M m 2

a) *Franc. Polletum*, qui in *Historia Fori Romani* lib. 3. pag. 285. negat, *Concilii* vocabulum honeste de conuentibus ecclesiasticis vsurpari posse, confutauit *Georg. Henr. Vrsinus*, quem vide sis in *Obserruatt. Philologicis* c. 3. 4. 5.

b) Vide *Launoii* partem sextam epistolarum, nec non *Petrum de Marca* libro VI. de *Concordia sacerdot. et imperii*; *Hug. Grotium* tom. 3. opp. theol. p. 115. seq. *M. Antonium de Dominis* VI. 5. et VII. 3. *Iac. Basnage* *Hist. ecclesiastique* liv. 10. *Chamier*. *Panstratae cathol.* tom. 2. lib. XIII. 10. 11. 12. XIV. 6. etc. *Fabr.* De origine conciliorum copiose docteque disputat V. quidam doctus in (Abele) *Magazin für Kirchenrecht und Kirchengeschichte*, part. I. Lips. 1778. 8. p. 479-526. Add. *Spittler* in: *Geschichte des kauenisch. Rechts*, §. 10. 11. sqq. pag. 38. sqq. qui quoque p. 45. 54. sqq. *Moshemii* sententias (in institutt. H. E. Helmstad. 1755. 4. p. 155. sq. etc.) examinat improbatque. *Pertsch.* in *hist. eccl. germanice scripta*, saec. I. cap. 10. §. 14. sqq. saec. IV. cap. 5.

§. 1. et 2. et alibi; idem in: *kurze Histor. des kanon. Rechts*, sect. I. de origine legum eccl. §. 2. sqq. p. 3. sqq. §. 22. sqq. p. 51. sqq. §. 24. p. 60. sqq. sect. II. §. 2. p. 114. sq. *Ge. Dan. Fuchs* in tota prima parte libri: *Bibl. der Kirchenversammlungen*; late persequitur historiam conciliorum saec. IV. et V. atque p. 271. sqq. incipit recensere collectiones actorum concil. — *Franc. Salmon* *Traité de l'étude des conciles et de leurs collections, etc.* Paris. 1724. 4. iterum emendate, *ibid.* 1725. 8. (conf. *Journal des Savans.* 1725. Iul. pag. 3. acta erudit. 1728. pag. 52. *Coleri* *auserlesene theol. Bibliothek*, vol. II. pag. 467.) *Buddei* *Isagoge ad theolog. vniuersam* lib. II. cap. 5. §. 8. — Instar omnium paene haberi potest *Christi. Guil. Franc. Walch* *Entwurf einer vollständigen Historie der Kirchenversammlungen*, Lips. 1759. 8. vbi quoque pag. 29. sq. plures huc pertinentes libri commendantur. De conciliorum temporibus actorumque collectionibus paullo inferius plura dicentur. *Harl.*

fulcs romani, et hac ipsa potestate ad illorum auctoritatem magis magisque circumscribendam abuterentur. Subinde tamen pontificibus ipsis metuenda fuere concilia, atque hodie etiam nulla magis Romae inuisa vox, quam pronocantium in Gallia a papa, et adpellantium concilium. Etiam concilia posse errare, quum homines sint fuerintque, a quibus illa haberi contingit, et gravis saepe animorum motibus obnoxii, nemo sanus dubitet, et tot damnantium se mutuo sententiarum contrariae decisiones neminem patiantur dubitare. Notissima quoque et multorum calamis celebrata Greg. Nazianzeni querela gravis de infelici coetuum eiusmodi successu, et de *Philovenius* ac *Philaschius* episcoporum suo tempore, qui ad synodos conuenerant, epist. 55. ad Procopium. Nihilominus iniquissimum fuerit, hoc promiscue de omnibus pronunciare, ut contra euidens est, non temere conculcandam esse conciliorum, oecumenicorum praesertim, auctoritatem, quorum doctrinae et constitutionibus, verbo diuino minime dissentientibus, iam a tot saeculorum decursu obsequium Christiani orbis suffragatur, idque suadet non modestia tantum et pudor, sed prudentia, officium ac pietas. Patet quoque, in conciliorum decretis pulcherrimam historiae ecclesiasticae partem, luculentissime ac certissime, tam quod ad dogmata quam ad disciplinam moresque adinet, traditam explicatamque contineri. Quamobrem duxi operae pretium post notitiam de collectionibus canonum expositam capite superiore, etiam conciliis impendere caput praefens tertiumque et quartum, ac pro instituti mei ratione ita de illis tractare, ut synodorum acta et constitutiones consulere cupientibus, per apparatus litterarii chronologici ac geographici subsidium facilius sit ad eas aditus, et expeditior enolutio.

[P] II. *Historiae et synopses conciliorum.*

Institutione canonica, nella quale si contengono le leggi di Santa Chiesa, le ordinatione de' summi pontefici et le constitutioni di tutti i sacri concilii, raccolta per *M. de gli Alberti*. Venet. 1569. 4.

Thomas Mariae Alfani, ord. praedicator. Neapoli, praeter collectionem conciliorum Neapolitanorum prelo paratum habet opus quadripartitum, *lezioni per le studio de' concilii*, cuius prima parte tractat generatim de conciliis, 2) de conciliis per prima sex saecula, 3) a saeculo septimo ad duodecimum, 4) a saeculo tertiodecimo in praefens tempus, a. 1719.

Dan. Angelocratoris epitome conciliorum usque ad Dordracenam synodum. Marpurg. 1620. 4.

Anonymi *Histoire des Conciles generaux*, commençant par le premier Concile de Nicée. Paris. 1691. 8. Amsterd. 1692. 4. Acta Erud. 1692. p. 457.

Antonii Augustini, summi viri, *historiam conciliorum MS.* memorat Nic. Antonius bibl. Hispan. tom. I. p. 500.

Aegidii

e) De graecis infra capite 3.

Aegidii Gonzalez d'Avila, Tolstani, S. I. concilia generalia in locos communes redacta. Philippus Alegambe bibl. Iesuit. p. 8.

Summa conciliorum ex Moerlini, Iouerii, Baronii, Bini, Coriolani, Sirmondi aliorumque collectionibus ac MSis aliquot, auctore *Lud. Bailio*. Paris. 1645. 1659. et 1672. fol. Patauii 1701. fol. 2 volum. Vide et infra in Coriolano.

Antonio Baldassarri, S. I. istoria di tutti i concilii oecumenici di oriente e di occidente, con la scelta d'alcuni naziolani. Venet. 1708. 12. duobus volum. [et 1713. 4.] Giornale de' letterati d'Italia tom. 7. p. 466. tom. 15. p. 473.

Marci Battaglini, Nuceritani episcopi, Istoria universale di tutti i concilii generali e particolari 475. Venet. 1686. 1688. 1689, 1696. et 1704. 1714. fol. Nouvell. de la Rep. des lettres 1688. Iul. p. 695. Galleris di Minerva tom. I. p. 269. seq. [De hoc libro v. *Walchii* bibl. theol. III. p. 840. *Clement.* bibl. curieuse, histor. et critique, tom. II. p. 493. sq. aliosque a *Walchio* citatos. *Harl.*]

Bernardi Guidonis, ord. praed. libellum de conciliis citat Baluzius tom. [P] 7. Misc. p. 79. Eiusdem Chronicon p. 405. et Historiam ordinis fratrum praedicatorum p. 479. Vixit a. C. 1320.

D. Laurentii Brancati, infra Laurea.

N. Burchardi, presbyteri Vefontini, summa conciliorum generalium. Paris. 1718. 12. Journal des Savans 1719. p. 58.

[*I. Bouillet de St. Paul abregé historique des conciles generaux.* Moulin. 1703. 12. *Harl.*]

Abregé des conciles generaux par *Felix Buy.* Vigneul Marville tom. 3. melanges d'histoire et de litterature p. 7. seq.

Io. Cabassutii Aquifextiensis presb. Congregat. oratorii Notitia ecclesiastica historiarum, conciliorum et canonum inuicem collatorum, veterumque ac recentiorum ecclesiae rituum. Lugd. 1680. fol. 1685. 1690. Breuior eiusdem *Cabassutii* notitia conciliorum S. ecclesiae, Lugd. 1667. 8. 1670. 8. recusa Venet. 1703. 8. [v. *Walch.* l. c. p. 839. sq. *Harl.*]

Ioach. Camerarii enumeratio oecumenicarum synodorum, indicatis temporibus atque praecipuis illarum negotiis, ad calcem chronologiae Nicephori CPol. et narrationis de synodo Nicana, Basl. 1561. fol. et ad calcem synopsis de VII. Synodis, quam graece cum Abr. Sculteti versione recudi curauit Io. a Fuchte. Helmst. 1614. 8.

Bartholomasi Carrantzae Mirandae, ord. praedicator. summa conciliorum, et pontificum, a Petro vsque ad Iulium III. succincte complectens omnia, quae alibi sparsim tradita sunt; sed mire contaminata interpolataque et truncata conciliorum decreta referens, licet edita saepissime Venet. 1546. 1573. Salmanticae 1551. 4. Antwerp. 1556. 1561.

[ap. Walchium l. c. p. 869. sq. 1564. 12. 1569. 8.] 1576. Lugdun. 1564. 1570. 1600. 12. [1602. et 1675. 8.] Paris. 1555. 16. 1564. 1624. 1655. 8. 1660. 12. Rom. 1635. 8. et cum *Francisci Syluii* additionibus, Duaci 1639. 1659. 1679. 8. [Genevæ 1600. 12. et *Francisci Iansenii Elinga*, ord. præd. Louan. 1681. 4. [Colon. 1701. 8. Add. infra p. 283.]

*Guilielmi Cane præclara notitia conciliorum omnium in parte altera historiae litterarum scriptorum ecclesiasticorum tradita Lond. 1697. et Genev. 1699. fol. quas priori parti iuncta iterum lucem vidit Genev. 1705. 1720. fol. Fabr. Editio nouissima, ab auctore ipsomet ante obitum recognita et auctior facta, [Lond. 1740. 1743. recus.] Basileæ 1741. fol. I. vol. 2. 1745. II. vol. In fine singulorum voluminum commode subiunctus est index alphabeticochronologicus, quæ in vol. continentur, et quidem in priore vol. vltimum locum is occupat, in posteriore autem vol. ante indicem rerum memorabilium insertus est. *Harl.**

Dau. Chytraei catalogus conciliorum, Onomastico eius theologico subiunctus, Witeb. 1578. 8. et ad calcem synodici veteris a D. Io. Pappo graece et lat. editi Argentor. 1601. 4. pag. 95-149.

[*Thom. Combar. Roman forgeries in the councils during the first four centuries. London, 1689. 4. et, quæ est continuatio; the church history cleared from the Roman forgeries. ib. 1695. Harl.*]

[*Caspar Contareni summa conciliorum magis illustrium. Florent. 1553. 4. Harl.*]

Francisci Longi a Coriolano summa conciliorum vsque ad Gregorium XV. Lugdun. 1623. Antw. 1623. Paris. 1639. 1645. fol. cum additione 100. conciliorum per Ludou. Bai- lium, Paris. 1647. fol. Vide D. Io. Fabricii theologi Helmst. bibliothecam tom. 2. p. 331.

Eiusdem Longi chronologia pontificum et conciliorum. Lugd. 1623. fol. De conciliis generalibus adprobatis et reprobatis cum explicatione bullæ Dominicæ rom.

[*P. Io. Dartis de conciliis commentatio in Decreti dist. 15. et 16. qui inter eius opera canon. part. I. p. 53-186. lucem vidit Paris. 1656. [al. 1650.] fol. non modo in genere disputat de conciliis, sed et historiam conciliorum generalium et multorum particularium persequitur, adiunctis ad canones non paucos obseruationibus.*

Franciscus Iansenius Elinga, supra in Carranza.

Zeger Bernhardi van Espen tractatus historico-canonice, exhibens scholia in plurimorum canones conciliorum. Leodii 1693. 4. [Rothomagi 1710. 4. et in nouissima ed. eius opp. 1753.]

D. Io. Forsteri tractatus de conciliis præcipue quatuor œcumenicis cum breui hypotyposi colloquiorum inter Lutheranos et Anti-Lutheranos habitorum. Witeb. 1613. 4.

D. Salomonis Gesneri libri IV. de conciliis, quorum 1) generalem tractationem, 2) historicam narrationem conciliorum usque ad a. 1600. 3) et 4) refutationem librorum Rob. Bellarmini de conciliis continent. Witeb. 1607. 8.

Io. Ludouici Hartmanni, vide infra in Ruelio.

Godfridi Hermantii scriptum postumum, table des canons des conciles et des decreta des papes et des eveques, disposée suivant l'ordre des matieres. Elies du Pin tom. 18. bibl. eccles. p. 186.

Alus Hermantii Cadomensis, auctor historiae conciliorum editae gallice Rothomagi 1695. 12. Histoire des conciles, ou Von verra en abrégé ce qui s'est passé de plus considerable dans l'Eglise, depuis sa naissance jusqu'à present. Haec auctor recusa 1704. et 1716. 12. quatuor voluminibus. Journal des Savans 1695. p. 650. Memoires de Tre-voux 1717. p. 1929. seq. [edit. IV. Rothomagi, 1730. 8. IV. voll.]

Dictionnaire des conciles par Mr. Hermant. MS. id. 1702. p. 324. edit. Amstel.

Casp. Heunischii chronologia sex conciliorum oecumenicorum, subiecta eius patrologiae. Lips. 1679. 4.

D. Ioachimi Hildebrandi historia postuma conciliorum a nato Christo ad a. 1645. in ecclesia habito-rum. Helmst. 1707. 4. [et 1715. 4.]

Ioh. Hoornbech lib. 1. Miscellaneorum sacrorum cap. 23. p. 616. 639. de ratione et vitiis syno-dorum in veteri ecclesia differens, Vtrechtii 1689. 4.

Francisci Iouerii sanctiones ecclesiasticae tam synodicae conciliorum vniuersalium et particu-larium, quam pontificiorum decretorum, Paris. 1555. fol.

[P] *Emanuelis Katonae de patrum, conciliorum et traditionum auctoritate, Francof. 1611. 8.*

Philippi Labbei, S. I. synopsis historica conciliorum, Paris. 1661. 4. et tomo primo conciliorum, Paris. 1672. fol. Dan. Nesselii symbola synodica ad Labbei synopsis, quam promissit in sciagraphia magni corporis historici (act. Erud. 1692. p. 499.) non vidit lucem, quod sciam. Labbei historia synodorum Galliae. Paris. 1646. fol.

D. Ioh. Lassenii synopsis et summa conciliorum omnium inde a passione Christi usque haec tem-pora in Europa, Asia, Africa et America habitorum. Ien. 1661. 4. [conf. Molleri Cimbr. literat. tom. II. p. 450.]

D. Laurentii Brantati, cardinalis de Lourea, Min. Conuent. S. Francisci epitome canonum omnium siue index in concilia generalia ac prouincialia, Decretum Gratiani, Decreta-les et constitutiones pontificum. Rom. 1659. Colon. 1684. fol. [ap. Walsh theol. Götting. Colon. 1654. F.]

Synodorum generalium ac provincialium decreta et canones scholiis, notis ac historica actorum dissertatione illustrati per *Christianum Lupum*, ord. eremitar. S. Augustini. Bruxell. 1673. 4. quinque voll. [quorum tamen duo priora prodierunt Louan. 1665. Rec. in tom. I. sq. eiusd. opp. Venet. 1724-1729. fol. XII. tom.] Vide *Ellies du Pin* tom. 18. bibl. ecclesiast. p. 132. [et *Walch.* l. c. p. 872. sq.]

Leandri de S. Martino Historia et harmonia conciliorum. Francof. 1618. fol. [1697. fol.]

Dan. Nesselii, vide supra in *Labbeo*.

Lucas Osiander in epitome historiae ecclesiasticae per XIV. Centurias deductae etiam synopsin conciliorum exhibet, Tubing. 1608. 4. Quomodo et in Centuriis XIII. Magdeburgensibus caput nonum solet tribus conciliis, ne dicam de alijs historiis et annalium ecclesiasticorum scriptoribus, quos in mantissa ad hoc caput recensio.

Francisci de Padilla Index chronographiae seu epitome conciliorum, Madrit. 1587. 4.

Theodori Pangali, istoria polemica pontificia de i primi concili generali. Giornale de letterati d'Italia tom. 15. p. 470.

Matii Pansae Historia conciliorum generalium ad Tridentinum vsque, cum eius observationibus de bibliotheca Vaticana, part. 2. p. 127. sqq. Romae 1590. 4. Italice.

Delectus actorum ecclesiae vniuersalis, siue noua summa conciliorum etc. auctore *P. Poisson*, sacri oratorii presbytero. Lugd. 1705. [ap. *Walch.* len. theol. 1706. apud eius filium, 1703.] fol. 2 volum. Nouell. de la Rep. des letr. 1705. Non. II. p. 578. Memoires de Trevoux 1705. p. 2005. Nou. Journ. des Savans, 1706. Iun. p. 633.

[*Anton. Possuini* index omnium conciliorum, numero 212. in eiusd. Moscouia p. 335. ed. 1587. fol. *Harl.*]

[*Gabrielis Pratsoli* narratio historica conciliorum XCIV, et in chronico chronicorum Jani Gruteri lib. 2. p. 246. et cum castigationibus *Ioannis Lydii*, Francofurtensis. Lugd. Bat. 1610. 8. Francof. 1614. 8.

Ioannis Prideaux synopsis conciliorum, in eius operibus iunctim editis Oxon. 1651. 4. Tiguri 1672. 4. p. 707. seq.

Io. Baptista Riccioli chronologiae reformatae parte 3. p. 130-150. Concilia ordine chronologico et alphabetico percensens.

Edmundi Richerii, doctoris Sorbonici, historia conciliorum generalium, libri IV. Colon. [s. potius Paris. 1680. 4. et] 1683. 8. 3 voll. Acta Erud. 1683. p. 494. 550. [v. *Walch.* l. c.]

[*Paul. Ios. Rieggeri* exercitatio de conciliis, altero iuris canonici fonte, Vindobonae, 1758. 4. repet. inter eiusd. opuscula iuris eccles. ibid. 1767. 4. p. 137. *Harl.*]

Gregorii de Riner canonum conciliorum epitome. Lugduni 1663. fol.

Io. Lud. Ruelii de conciliis quatuor oecumenicis. Colon. Brandeb. 1667. et Altdorf. 1669. 4.
Eiusd. concilia illustrata per sedecim secula, fuis historia conciliorum et colloquiorum con-
tinuata ad an. 1661. a Ioanne Ludouico Hartmanno, Superintendente Rotenburgenfi ad
Taberim. Noriberg. 1675. 4. quatuor volumina. [v. Walch. l. c. p. 873.]

Projet d'une nouvelle somme des conciles par *Mr. Sautour.* Mem. de Trevoux 1710. p. 743.
 Neuer Bücher-Saal XII. p. 937. l'Histoire des conciles generaux par demandes et par
 réponses, eodem auctore.

Emanuelis Schelstrateni antiquitas illustrata circa concilia generalia et prouincialia, decreta et
 gesta pontificum etc. Antwerp. 1678. 4.

D. Joh. Andr. Schmidii, theologi Helmst. conciliorum et colloquiorum erudita historia synoptica,
in tomo secundo introductionis Casp. Sagittarii ad historiam ecclesiasticam. Jen. 1718. 4.

Nic. Selneckeri catalogus breuis praeicipuorum conciliorum oecumenicorum et nationalium. Lips.
1561. 8. Francof. 1571. 8.

Nicolai Simonis, Carmelitae, qui Harlemi a. 1511. diem obiit, volumina duo conciliorum,
quorum meminit Theodorus Schreuelius in Harlema sua pag. 81. lucem nunquam
viderunt.

Simonis Starauolscii epitome conciliorum tam generalium quam prouincialium vitarumque
 pontificum. Rom. 1615. 1653. fol. *Fabr.* De quo libro raro v. *Ianozki* Nachricht.
 von den in der Zaluskisch. Bibliothek sich befindenden raren polnischen Büchern, part. I.
 p. 72. *Harl.*

Franciscus Syluius, supra in Carranza.

Lud. Thomafni dissertationes 20. in concilia generalia et particularia tomus I. Paris. 1667. 4.
 et tomo XV, p. 380. Rocaberti biblioth. maximae pontificiae; [et Lucae, 1728. fol.
 v. *Walch.* p. 873. qui etiam laudat *Freitagii* analecta de libris rarior. p. 992. et *Nicéron.*
 Memoires tom. III. p. 271. *Harl.*] *Eiusdem* opus ingens 3 voluminibus in fol. MS.
 Remarques [P] sur les conciles. Vide catalogum bibl. Hohendorfianae, (quam Caesa-
 reae Augustissimus Carolus VI. adiunxit,) III. p. 232.

Herr. Zindelii tabula conciliorum vniuersalium. Hanon. 1671.

Anonymi Histoire des conciles generaux, et Assemblées tenues en orient et en occident —
 jusqu' au concile de Trente — Paris. 1699. 8. 2 volum. Vnschuldige Nachrichten
 1701. p. 93.

Analyse, ou idée generale (peu exacte) des conciles oecumeniques et particuliers. Bruxell.
 1706. 8. 2 volum. Journal des Sav. Sept. p. 947.

Methode pour apprendre facilement l'histoire de la Bible avec l'histoire des conciles generaux, dediee à Madame de Maintenon, troisieme edition. Paris, 1695. 12. Journal des Sav. p. 685.

Nescio quid libri sit, de quo Histoire des ouvrages des Savans 1699. Septembr. *On imprime au Louvre chez Mr. Anisson l'Histoire des conciles, in folio. Le Pere Harduin, le P. Daniel et le P. Douvein, president a cette impression.*

[*Io. Georg. Walch.* in bibl. theolog. selecta, tom. III. Jen. 1762. 8. p. 838. sqq. suppeditat notitiam quorundam, qui historiae conciliorum explanandae operam dederunt, quorum „alii, inquit, sunt *generales*, qui singulorum, saltem maxime celebrium atque illustrium conciliorum notitiam dederunt ac narrarunt, qua aetate, qua occasione, qua auctoritate illa sint habita; quae facta fuerint decreta. Alii adpellari possunt *speciales*, ab ea commentandi ratione, qua industriam suam ad singularia ac certa tantum concilia ita adhibuerunt, ut historiam resque eorum describerent.“ Ex illo igitur tomo locoque eorum, quorum notitia effugit industriam Fabricii, mentionem hic paucis subiiciam.

Io. Christiani Neuw de conciliis quatuor oecumenicis, Tubing. 1709.

Dictionnaire portatif des conciles, Paris. 1758. 8. a prima reipublicae christianae aetate vsque ad a 1590. conf. *Ernesti* neue theolog. bibliothek vol. II. p. 72.

Anonymi Histoire des conciles generaux citat quidem Fabric. sed Walch. addit pleniorē inscriptionem: *Hist. des conc. gener. et assemblées tenues en orient et occident depuis le tems des apotres jusqu' au concile de Trente, avec des dissertations par raport aux moeurs de l'eglise gallicane et du royaume*, ac praeter *Vnschuldige Nachrichten*, a Fabricio iam laudatas, citat quoque Actor. erudit. supplement. tom. III. p. 342. ac *Bernard* nouvelles de la republ. des lettres 1699. Sept. pag. 243. Idem alium anonymi excitat librum:

Petri Valerii Martirelli lectioni famigliari sopra l'istoria e dogmi de' concilii generali d'oriente, esposte al suo capitolo e clero: v. Journ. des Savans 1709. Jul. p. 230. et Memoir. de Trevoux 1709. Dec. p. 2211.

Thomae Mariae Mamachi epistolae ad Mansium de ratione temporum Athanasianorum, deque aliquot synodis, quarto saeculo celebratis, Romae 1748. 8. Agitur de synodis Sardiensi, Mediolanensi, Romana, Antiocheni, maxime de illorum aetate. V. Act. erudit. 1750. p. 449.

Tum *Walchius* pag. 869. sqq. recenset libros multorum, qui partim epitomas conciliorum fecerunt, partim commentarios scripserunt, variaque capita eorum, quae peracta sunt et constituta, illustrarunt: vnde eorum quae Fabric. omisit, repetam supplementa.

Gabriel.

Gabriel. Alaspinaei notas in concilium Eliberitanum et quosdam alios antiquos canones, quae cum eiusdem libris II. de veteribus ecclesiae ritibus obseruationum prodierunt Paris. 1523. 4. et iterum cum praefat. Gebhardi Theodori Meieri, Helmstadii, 1672. 4.

Bouchardi summula conciliorum, Paris. 1718. 12.

Iof. Catalani sacrosancta concilia oecumenica, prolegomenis et commentariis illustrata, Romae, 1736. fol. IV. voll.

Io. Paulli Paravicini polyanthea sacrorum canonum coordinatorum, qui in conciliis generalibus ac prouincialibus, in oriente et occidente celebratis, in decreto Gratiani, in decretalibus, epistolis ac constitutionibus romanorum pontificum ad nostra vsque tempora prodierunt etc. Neopragae, 1708. III. voll. quod opus, ait Walchius, complectitur Brancati epitomen canonum, litterarum ordine dispositam, atque ita lexicon exhibet.

D. G. I. Planck, theol. Gottingenf. cel. in: Einleitung in die theologische Wissenschaften, part. II. Lips. 1795. 8. a p. 270. permulta opera et collectiones, quae ad historiam conciliorum pertinent, recensens, memorat adhuc, quae sequuntur:

Barthol. Caranzae summa conciliorum — in nouum ordinem chronologicum redacta — vsque ad pontificem Pium VI. continuata — a P. Dom. Schramm, Benedict. Banthenfi, Aug. Vindelic. 1778. 8. tom. I-IV. add. infra, Dominici Iacobatii etc.

Analyse des conciles generaux et particuliers — contenant leurs canons sur le dogme, la morale et la discipline tant ancienne que moderne — expliquée par des notes — par le R. P. Richard, Prof. en Theol. tom. I-V. Paris. 1772-1777. 4. lat. vers. a I. A. Dalmaso, Aug. Vindel. tom. V. fol. — De memoratis aliisque huius generis libris conf. etiam Io. Aug. Noesselt Anweisung zur Kenntniss der besten Bücher in allen Theilen der Theologie; ed. III. Lips. 1790. 8. part. 1. sect. 3. §. 431. sqq. p. 563. sqq. — Christi. Guil. Franc. Walch. in: Grundsätzen der Kirchengesch. des N. T. ed. III. Schulz. Gießen. 1792. sq. 8. passim, e. g. in part. I. p. 52. sq. 83. sqq. 124. sqq. 180. sqq. 221. sqq. etc. — In catalogo bibliothecae Bunau. tom. III. vol. I. libr. 2. cap. 1. qui conciliorum, synodorum et colloquiorum historiam, eorumdemque decreta et canones continet, p. 231. sqq. Franckius, confector illius cat. non solum multorum, quorum memoria iam facta est, sed multorum quoque aliorum, qui in bibl. Bunau. nunc in regia Dresden. adseruantur, integras inscriptiones retulit. In sect. igitur I. nominantur relationes synopticae veterum de synodis, maxime vniuersalibus; in sect. II. scriptores recentiores de historia conciliorum generales; in sect. III. de iure, ritu, et modo habendi concilia; in sect. IV. de auctoritate conciliorum: in cap. II. collectiones conciliorum tam vniuersalium, quam particularium et eorumdem summæ vel synopses: in cap. III. collectiones canonum, conciliorum et constitutiones atque canones apostolorum. Tum in cap. IV. per plures sectiones singulorum conciliorum tam vniuersalium, quam certarum nationum collectiones, scriptaque permulta, quae ad historiam, vindicias,

illustrationem conciliorum etc, pertinent, vbertim indicantur. Siluam librorum maioris minorisque molis de conciliis collegit *Chr. Guil. Franc. Walch.* in prolegomm. ad Entwurf einer vollständ. Historie der Kirchenversamml. p. 45-67. vnde quilibet, harum rerum studiosus, plurium librorum operumque, quorum omnium inscriptiones h. l. repetere nec vacat, nec opus esse videtur, notitiam haurire potest. *Harl. Add. C. W. Flügge* Einleitung in das Studium der Religi. vnd Kirchengesch. p. 292. sq. 557. sq.

III. De ritu conciliorum et auctoritate.

Acta adpellationum a pontifice ad concilium, vt a Gregorio IX. a. 1239. et ab Innocentio IV. a. 1245. tum ab Alexandro IV. Urbano IV. Clemente IV. Gregorio X. sed et a Bonifacio VIII. a. 1303. et a Iohanne XXII. Benedicto XII. Gregorio XII. Martino V. Eugenio IV. Nicolao V. Calixto III. Pio II. Paulo II. etc. a Sixto IV. a. 1478. 1483. 1484. et ab Innocentio VIII. Alexandro VI. Iulio II. Leone X. a Clemente VII. a. 1526. 1527. et a Pio IV. ab Innocentio XI. a. 1688. et nouissime a Clemente XI. a. 1717. et 1718. Vide *du Puy*, preuues des libertez etc. c. 13. Petrum de Marca IV. 17. de Concordia Sacerdotii et Imperii, Anonymi traité de l'autorité du pape (à la Haye 1720. 12.) tom. 3. p. 93. seqq. et tom. 1. p. 309. D. *Christoph. Matthaei Pfaffii* Acta publica constitutionis *Vnigenitus* p. 251. seq. 276. 360. 410. 431. 451. 586. et post praef. cardinalis item Noallii adpellationem cum D. *Io. Mich. Heinze* animaduersionibus editam Hal. 1718. 4. *Fabr. Gr. Sigism. Latic* Praecognita iuris eccles. vniuersi, sect. II. cap. 3. p. 243. sqq. *Harl.*

Decreta concilii Pisani a. 1409. **Constantiensis** a. 1415. **Basileensis** a. 1432.

[**P**] *Didaci de Alabuz Esquiuel*, episcopi Granatensis, liber de conciliis vniuersalibus, ac de his, quae ad religionis et reip. christianae reformationem instituenda videntur. Granatae 1582. fol.

Natalis Alexandri sec. XV. et XVI. diss. IV. tom. VIII. Hist. eccles. p. 365. sqq. edit. in fol.

[**Petri de Alliaco** tractatus de ecclesiae, concilii generalis, romani-pontificis et cardinalium auctoritate, scriptus in concilio Constantiensi, a. 1417. v. in *Gersonii* opp. a Du Pin editis, tom. II. col. 925-960. Antwerp. 1706. fol. *Harl.*]

Petri Allixii diss. de conciliorum quorumuis definitionibus ad examen reuocandis, Paris. 1680. 8. (sine auctoris nomine cum dissert. de vita Tertulliani etc.)

Iacobi Almaini contra Thomam Caietanum (seu de Vio) de auctoritate ecclesiae et concilii, quod illius potestas et auctoritas pontifice sit superior. Confer *Ellies du Pin* tom. 14. p. 90. [*Gerson* opp. cit. II. col. 976-1112.]

Mosis Amyraldi diss. III. 1) de conciliorum origine et necessitate, 2) de ratione conciliorum convocandorum, 3) de illorum auctoritate. Inter eius diss. Salmur. 1641. 8. atque in *Dispp. Salmuriensibus* p. 505-552. Salmur. 1665. 4.

Camilli

Camilli Andociani, Hispani, grande volumen de conciliis, quod e Clafenio laudat D. Io. Andreas Schmidius p. 774.

[*Andreas*, episcopi Magorensis, gubernaculum conciliorum - scriptum a. 1435. in *Herm. v. der Hardt*. Actis conc. Constant. tom. VI. part. IV. p. 139-334. *Harl.*]

Antonii Ioannis Afforü tractatus de synodo dioecesana, Tarraconae 1604. 4.

Rob. Bellarmini liber de conciliis et ecclesia, et secundus de conciliorum auctoritate, quo summum pontificem absolute esse supra concilia contendit,

Cypriani Beneti, infra in Rocaberto, tom. 7.

[*Io. Chstph. Becmanni* diss. de auctoritate conciliorum, Frcf. ad Viadr. 1672. 4. *Harl.*]

[*Benedicti XIV.* pontif. max. olim Prosperi cardinal. de Lambertinis — de Synodo Dioecesana, libri XIII. Romae, 1748. fol. et saepius, ac nouissime post eius mortem, Romae 1767. II. tom. tum in collectione eius opp. v. *Schott.* ad Doniat. Praenost. tom. I. pag. 219. *Harl.*]

[*Laur. Beyerlink* tractatus synodicus — in quo de conciliorum s. synodorum institutione, vsu, causis, firmitate, auctoritate et praerogatiua. Antwerp, 1619. 8. *Harl.*]

Iohannes Brenicoxa, theologus Paris. ex cuius tractatu MS. de potestate ecclesiae et conciliorum nonnulla adfert Io. Launois VIII. II. epist.

Cataldini de Boncompagnis, infra in Rocaberto, tom. 6.

Henr. Bullingeri de conciliis lib. II. Tigur. 1561. et germanice 1574. etc.

Tho. Caietani, infra in Rocaberto, tom. 19.

Iacob. Camerarii synodica, i. e. de indistincta synodo capita. Prima, Secunda, tertia. Lipsiae 1543. 8.

Camilli Campegii, infra in Rocaberto, tom. 7.

Melchioris Cani, infra in Rocaberto, tom. 16.

Petri Iosephi Cantelii, S. I. dissertatio V. et VI. in metropolitanarum urbium historia ciuili et ecclesiastica, Paris. 1685. 4.

Ioannes Capistranus de papae et concilii auctoritate. Venet. 1580. 4.

Iac. Cappelli dissertationes III. de conciliis, contra Bellarminum. tom. I. diss. Sedanens. pag. 1033. seq. Geneu. 1661. 4.

[P] *Barthol. Carranzas*, vide infra in Iacobatio,

D. Martinus Chemnitius in examine concilii Tridentini, Francof. 1565. 1585. 1609. et 1707. fol. et 1599. 8. duobus volum. et germanice a G. Nigrino. Francof. 1576. fol.

Gilberti de Choiseul du Pleffis Pralain, Tornacensis episcopi, epistola ad M. Steyaertum, theol. Louanensem, de autoritate ecclesiae, quam in concilio vniuersali, pontificis potestate superiorem esse disputat. Vide *Ellies du Pin* bibl. eccles. tom. 18. p. 179. seq.

Nicolai de Clemangis disputatio super materia concilii generalis, habita cum quodam Scholastico Parisiensi p. 61. 199. Operum editorum a Io. Martino Lydio, Lugd. Bat. 1613. 4.

Hermanni Conringii exercitatio historico-politica de conciliis et circa ea summas potestatis auctoritate, Helmst. 1650. 1675. 4. respondente *Ioach. Iohanne Madero*.

Casparis Contareni, cardinal. de potestate pontificis et concilii, Venet. 1563.

Rudolphi Cupers, infra in Rocaberto, tom. 19.

Nic. Cusanus de Concordantia catholica libro 2.

Philippi Decii concilium ad Ludouicum, Francorum regem, pro auctoritate concilii generalis supra papam,

Io. Anton. Delphini libellus de tractandis in concilio oecumenico, et qualiter et in quem finem patres ea disserere conueniat. Rom. 1561. 4. infra in Iacobatius,

Christiani Dreieri disputatio XVII. et XVIII. controuers. praecip. cum pontificis est de conuocatione et praeside conciliorum, Regiomont. 1688. 4.

Guil. Durandi, Mimatensis episcopi, de modo generalis concilii celebrandi, Paris. 1545. 8. et saepius recus. vt. 1635. 1671. etc.

Andreas Duval, infra in Rocaberto, tom. 3. et in Vigorio,

Boëtii Eponis, infra in Rocaberto, tom. 5.

Ioannis Fabri, episcopi Viennensis, libellus praeparatorius concilii vniuersalis futuri,

Pauli Fabulotti, infra in Iacobatio, et Rocaberto, tom. 18.

Vincentii Ferre, infra in Rocaberto, tom. 20.

Io. Gersonis de concilio generali vnius obedientiae etc. Confer *Ellies du Pin* Gersonians, et F. D. T. B. *) Apologiam Gersonis pro suprema ecclesiae et concilii generalis auctoritate, Lugdun. Bat. 1676. 4.

Cl.

d) Edmundi Richerit.

[P] *Cl. Goussast*, quae regia potestas, quo debent auctore sollemnes ecclesiae conventus indici, qui in his locus et ordo confidendi regum procerum et populi? Senonibus 1561. 4.

Dominici Gravinae, infra in Rocaberto, tom. 8.

Tractatus de moda et ordine generalis concilii celebrandi, auctore *Alphonso Guarrerio*, Hispano. Neapoli 1545. 4.

[*Io. Paul. Hebenstreit* diff. de legibus ecclesiae univiersae, pariterque de iis, in quibus illae conditae sunt, conciliis, in primis oecumenicis contra Bellarminum et Baronium, veritatem historicam pervertentes. Ienae 1699. 4. *Harl.*]

D. Jac. Heilbrunneri von Conciliis, catholischen Glauben, etc. Rettung wider I. P. Ficklers Rettung der Concilien des Pabsts. Langingae 1591. 4.

Io. Gordonus Huntleus controuersis de ecclesia, papa, conciliis, etc.

Dominici cardinalis Iacobatii de concilio tractatus, Rom. 1538. fol. et in Rocaberto, tom. 9. Solet etiam conciliis Labbei velut adparatus alter subiici volumen Paris. 1672. excusum, in quo continentur praeter Iacobatium, *Io. Antonius Delphinus* de concilio oecumenico, ex edit. Rom. 1561. *Hieron. Donatus* de principatu romanae sedis apologeticus ad Graecos cum epistola ad Oliuerium, cardinalem Neapolitanum, ex edit. Rom. 1525. *Marti Mattua-Bonauiti*, Patauini ICTi, dialogus de concilio, ex edit. Venet. 1541. 4. *Pauli Fabulotti*, Romani, ex religione SS. Barnabae et Ambrosii de potestate papae supra concilium ad Fabricium Verullum cardinalem, ex edit. Venet. 1613. *Barthol. Carranzae* quatuor controuersiarum de auctoritate pontificis et conciliorum explicatio, ad edit. Venet. 1546. *Petri de Monte*, Veneti, episcopi Brix. Monarchia siue de pontificis et conciliorum generalium potestate, ex edit. Rom. 1537. ad MS. Felini Sandei transcripta. [v. supra e Planckii libro excerpta.]

Io. Henichii dissertatio de auctoritate antiquitatis ecclesiasticae et conciliorum. Lunsburg. 1648. 4.

D. Henr. Hoepfneri de conciliis contra Rob. Bellarminum. Lips. 1620. 4.

Stanislai Hofii, infra in Rocaberto, tom. 19.

Isidori Mercatoris qualiter concilium celebratur. Vide supra p. 232.

Francisci Iunii de conciliis et de magistratus summi circa illa officio contra Bellarmin. tom. 2. opp. p. 1025. seqq. Geneu. 1613. fol.

D. Andreae Kunadi diff. de conciliis ecclesiasticis. Witeb. 1654.

Petri Labati, infra in Rocaberto, tom. 18.

Ioannis Lampadii decades tres dissertationum de conciliis. Brem. 1613. 1615. 1618. 8.

[*Franc.*

[*Franc. Leytan* impenetrabilis pontificiae dignitatis clypeus, in quo vera doctrina de potestate summi pontificis rom. indubitata supra omnia concilia, etiam generalia et legitime congregata, et de eiusdem infallibilitate in rebus ad fidem moresque spectantibus, tam intra quam extra concilium definiendis demonstratur etc. Item de potestate concilii vniuersalis legitimi supra papam dubium, seu Antipapam, et in casu schismatis iuxta veram concilii Constantiensis explicationem. Dilingae 1697. 4. *Harl.*]

[*P. Io. Launoii* plures et eruditae dissertationes exstant in eius epistolis parte 2. 3. 4. 5. et 6. quibus Bellarminum papae auctoritatem supra concilium afferentem confutat. Multiq[ue] etiam idem parte 8. confirmat, non papam praefuisse conciliis, nec papae confirmatione opus fuisse. Confer *D. Antonii Reiseri* Launoium confessorem p. 427. seq.

Sibrandi Lubberti de conciliis libri V. contra Bellarmin. Geneu. 1691. 8.

Ludouici presbyteri congregat. oratoril. Vide infra *Thomasin.*

[*Io. Maioris* disp. de auctoritate concilii supra pontif. maximum: 7. in *Io. Gerson.* opp. tom. II. col. 1131-1145. *Harl.*]

[*Gebhard. Theodor. Meieri* politica ecclesiae primitiuae ad ciuilem formata. Helmstad. 1676. At non est generatim intelligendum. 7. *Spittler.* Geschichte des kanon. Rechts, p. 29. sqq. *Harl.*]

D. Martini Lutheri von den Conciliis vnd Kirchen. Witeb. 1539. 4. et tom. 7. Ien. p. 218. tom. 7. Altenb. p. 235. [tom. XVI. p. 2730. in *Walchii* edit. opp. *Lutheri.*] Confer *Sleidanium* lib. 12. p. 345. et *Sackendorffium* lib. 3. de *Lutheranismo* p. 244. seq.

Petri Magni de concilio libellus. 1587. 4.

Marci Mantuae Bonauiti, vide supra in *Iacobatio.* Vnschuldige Nachrichten 1702. p. 628.

Io. Marius, Belga, de schismatum et concil. eccl. vniuersalis differentia, deque praesentia gallicae ecclesiae conciliorum, [Parisi. 1540. 8. gallice, et in eius *Illustrations de Gaule,* Lugd. 1549. F.] a gallico latine edidit *Simon Schardius* cum *Theodorici Niemi* de schismate, [et in historia sui temporis, Argentor. 1609. 8.]

Io. Anton. Massobrii tractatus de synodo dioecesana seu episcopi. Romae 1627. 4.

D. Io. Frid. Mayeri diff. quod papa non sit supra concilium. *Gryphiswaldiae.*

Petri Molinaei de conciliis, tom. 1. diff. *Sedanensium.* Geneu. 1661. 4.

Patri de Monte, vide in *Iacobatio* et *Rocaberto,* tom. 18.

Iac. Naclanti tractatus, an acta generalis concilii necessario exigant confirmationem papae. Venet. 1562. [et de auctoritate papae et concilii, in eiusd. opp. tom. I. p. 580. sqq. ac 587. sqq. Venet. 1567. fol. *Harl.*]

Didaci

- Didaci Nugni Cabezudi tractatus de auctoritate papae et concil. Venet. 1612.*
 [Oeders Nachricht vom Ansehen der Kirchenversammlungen, sonderlich der Tridentinischen Suobaci, 1736. 8. Harl.]
- [Io. Aug. Orsi de Rom. pontificis in synodos oecumenicas et earum canones auctoritate. Acc. diff. qua eccl. monarchiae forma explicatur. Rom. 1740. II. 4. Einsd. de irreformabili Rom. pontificis in definiendis fidei controuersis iudicio. tom. I. P. I. II. (acc. diff. circa modum a Pet. de Marca propositum conciliandi summam R. P. auctoritatem cum libertate suffragiorum in conc. oecum.) tom. II. ib. 1739. 4. Beck.]
- Ioannis Andriae Osiandri adsertiones theologicas de consiliis. Tubingae 1666.*
Antonii Paulutii, infra in Rocaberto, tom. 4.
 De Concilio, liber *Reginaldi Poli* cardinalis. Rom. 1562. 4. Louan. 1569. 8. et in Rocaberto, tom. 18.
- P. Francisci Porteri, Hiberni, systema decretorum dogmaticorum e conciliis. Auenione 1693. Acta Erud. p. 335.*
- [P] *Vrbanus Regius in Coeloquio de concilio Mantuano tom. 4. opp. germanice editor. pag. LXVI. seq. non adeo aspernatur conciliorum auctoritatem, sed partium studio et dominandi, quod est in papa et episcopis, nihil boni ex illis expectandum queritur. Idem dixerit de b. Lutheri et aliorum protestantium durius in concilia dictis, quae collegit Allatius p. 33. contra Hottingerum et contra Creightonum p. 63. seq.*
- Edm. Richerii Apologia pro Ioanne Gersonio pro suprema ecclesiae et concilii generalis auctoritate etc. Lugd. Bat. 1676. 4.*
- In Bibliotheca maxima pontificia *Io. Thomas Rotuberti*, quae tomis XXI. Rom. 1697. sqq. fol. lucem vidit, plura exstant scripta, quorum pleraque pontificis auctoritatem super concilia mordicus tuentur; [vid. Bünau. bibl. catal. l. c. p. 235. sq.] tomo 1. *Adami Tanneri* ex Commentar. in summam D. Thomae tom. 3. disp. qu. 4. tomo 3. *Andreas Duvalii*, doctoris Sorbonici, de suprema pontificis in ecclesiam potestate: tomo 4. *Antonii Paulutii*, Icti Veneti, iurisprudentia sacra de ecclesia, pontifice, comitiis ecclesiasticis: tomo 5. *Boëtii Eponi* de hierarchia ecclesiastica et de prouocatione a summo pontifice ad concilium generale: tomo 6. *Cataldini de Boncompagnis* de translatione concilii Basil. et potestate papae: tomo 7. *Camilli Campegi*, ord. praed. de pontificis supra reges et concilium auctoritate: *Cypriani Beneti* de prima orbis sede, concilio, ecclesiastica potestate et papae supremo insuperabilique dominio: [*Casf. Petri Mich. Delphini* decisio de proportionem papae ad concilium, et de utroque eiusd. principatu]: tomo 8. *Dominici Grauinac* de causis conciliorum etc. tomo 9. *Dominici Iacobatii* liber 3-10. tomo 10. *Dominici a S. Trinitate* de summo pontifice et sacris conciliis: tomo 11. *Emanuelis a Schelstrate* antiquitatis illustratae diff. 1. et 3. et ad concilium Constantinense de superioritate papae supra concil. tomo 12. *Francisci Suarezii* de conciliis: tomo 13. *Ioannis de Turracremata*: tomo 15. *Lud. Thomastinus*: tomo 16. *Melchioris Cani*: tomo 18. *Pauli Fabuloti* et *Petri Labati* de papae superioritate supra concilia, *Petri a Monte* et *Reginaldi Poli*: tomo 19. *Rudolphi Cupers*, Icti, *Stanislawi Hoffii*, *Thom. Caletani* de comparatione auctoritatis papae et concilii: et tomo 20. *Thom. Stapletoni*, *Vincenzii Ferris* de comparatione concilii generalis cum potestate papae.

papae. *Fabr.* Quidam theologi cathol. susceperunt opus, inscriptum: Magna bibliq. theca, s. Notitia SS. ecclesiast. vett. et recc. Colon. 1734. fol. sed primum tantummodo vol. lucem adspexit. *Harl.*

Antonii de Rosellis monarchia, seu de potestate imperatoris ac papae, et de materia conciliorum. Venet. 1487. fol.

Emanuelis a Schelstrate, supra in Rocaberto, tom. 11.

[P] *Nicolai Simonis*, Carmelitae, a. 1511. defuncti, de potestate papae, imp. et concilii libri VI. memorantur a Valerio Andrea et Francisco Swœrtio in bibl. Belgica.

Tho. Stapletoni, supra in Rocaberto, tom. 20.

Francisci Suarezii, in Rocaberto, tom. 12.

Matthaei Sutliuii libri de conciliis contra Bellarmin. Lond. 1600. 4.

Mich. Thomasi Takaquet, episcopi Ilerdensis, de ratione habendi concilia prouincialia ac dioecelana, ac de iis quae in his praecipue sunt tractanda, cui adiungitur *Isidori* ordo de celebrando concilio, Rom. 1565. 4. et tom. 2. bibl. Hispan. p. 117.

Adami Tanneri, supra in Rocaberto, tom. 1.

Lud. Thomastinus de auctoritate papae supra concilium, Paris. 1667. 4. et tom. 15. Rocaberti. Vide *Ellies du Pin* tom. 18. bibl. eccles. p. 188. Histoire des ouvrages des Sav. 1695. Fevr. p. 284.

Gerh. Titii disp. theologica de conciliis, Helmst. 1656. 4.

Dominici a S. Trinitate, supra in Rocaberto, tom. 10.

Ioannis de Turrecremata de papae conciliique generalis auctoritate. Venet. 1563. 4. et tom. 13. Rocaberti.

Dan. Toffani de colloquiis et conciliis, quorsum eorum usus in ecclesia. Heidt. 1589. 8.

Francisci Turriani, S. I. de papae supra concilium auctoritate. Florent. 4.

Petri Pauli Vergerii cur et quomodo christianum concilium debeat esse liberum? 1557. 8. *Eiusdem concilia papae vitanda*, 1553. 4.

De conciliis synodia Vgonia, siue *Matthiae Vgonii*, episcopi Famangustani, opus de omnibus ad concilia rite ac legitime celebranda pertinentibus. Braxiae 1541. fol. Venet. 1565. fol.

Simonis Vigorii de auctoritate concilii generalis supra papam. Colon. 1613. 8. Declaration aux docteurs de Sorbonne, 8. Apologia de suprema ecclesiae auctoritate contra Andream

dream du Val. Trevis 1625. 8. [in *Vigerii* opp. tom. I. p. 130-134. tom. II. p. 1-128. et tom. IV. p. 133. sqq. Paris. 1683. 4. *Harl.*]

Compegii Vitrinas oratio de synodis. Frangh. 1706. 4. Vnschuldige Nachrichten 1706. p. 536.

Guil. Wake, archiepiscopi postea Cantuariensis, liber insignis, qui inscribitur: the authority of christian princes over their ecclesiastical synods asserted, with particular respect to the Convocations of the Clergy of the Realm and Church of England. Lond. 1697. Omitto scripta plurima apud Anglos ab eo tempore de eodem argumento in utramque partem vulgata, [P] Wakis sententiam tuentibus G. Tydallo, White Kennoto, Humfredo Hody, Beniamino Hoadly, etc. contrariam Francisco Atterbury, Samuele Hillio aliisque.

Elias Weihenmaieri diff. de convocatoribus ac directoribus priorum quatuor conciliorum oecumenicorum aduersus Baronium, Bellarminum, Binium, etc. Witeberg. 1692. 4.

Guil. Whitakeri praelectiones de conciliis contra Bellarminum etc. sex quaestionibus. Cantabrig. 1600. Herbora. 1601. 8. et tam. 1. opp. p. 569. Genev. 1610. fol.

Georgii Wiselii adhortatio ad episcopum Moguntinum, vt vocetur concilium.

And. Willeti synopsis papismi de conciliis aduersus Bellarmin. Oppenh. 1618. 4.

Francisci de Zabarellis, ad quem pertinet ius indicendi concilium, (tempore schismatis a. 1404. inter Innocentium VII. et Benedictum,) Mogunt. 1607. 8. et in Simonis Schardii syntagmate tractatum de Imperiali iurisdictione, Argentor. 1609. fol. ex edit. a. 1545.

[Dissertation sur le concile de Trente, dans laquelle on prouve, que le concile general est au dessus du pape dans les matieres de la foi, et que le concile n'est pourtant pas infallible, par Msr. de V. Amsterd. 1702. 12. *Harl.*]

IV. Concilia et synodi ecclesiasticae auctoritatem diuersam obtinent, prout celebratae sunt vel a singularum dioeceseon clericis ac praesulibus, quales in singulis prouinciis bis per annum fieri cautum est canone Apost. 37. et Nicaeno 5. Vide *Petr. de Marca* VI. 13. de Concordia Sacerdotii et Imperii; vel quae sunt habita ab episcopis plurium dioeceseon sub vno metropolita, exarcho aut patriarcha; vel denique, quae communi nomine magnae partis orbis christiani ex variis prouincijs ac dioeceseibus siue orientis siue occidentis ecclesiarum, quod postremum genus oecumenica, generalia atque vniuersalia concilia adpellari consueuerunt. Vide Suicerum in *Synodes.*^{e)} Quatuor duntaxat huiuscemodi sunt, quae ab oriente pariter et occidente, a romana ecclesia et protestantibus suscipiuntur:

O o 2

1. Ni-

e) Add. *Sigm. Iac. Baumgarten* diff. de indole, auctoritate numeroque conciliorum oecumenicorum. Halae Magdeb. 1753. 4. — *Spittleri* Geschichte des kanon. Rechts, p. 33. sqq. 51. sqq. 58. sqq. §. 9-15. it. p. 83. sqq. §. 19. — *Doulat.* in Praenott. libr. II. cap. 1. de concilijs, p. 207-

222. ibid. cap. 9. p. 245. sqq. ibique *Schott*, qui etiam laudat *Doulatii* Explication des lieux et des pays, qui ont donné le nom aux Conciles, insertam eius Histoire du Droit canonique, Paris. 1677. 12. *Harl.*

1. Nicaenum sub Constantino M. aduersus hæresin Arii	a. C.	325.
2. CPolitanum sub Theodosio M.	Macedonii	381.
3. Ephesinum sub Theodosio minore	Nestorii	431.
4. Chalcedonense sub imp. Marciano	Eutythis	451.

Orientalis ecclesia praeterea amplectitur:

5. CPolitanum sub Iustiniano, de tribus capitulis et aduersus Origenianos et Eutychianos		553.
6. Trullanum sub Constantino Pogonato aduersus Monotheletas		680.
[P] Quinisextum Truilanum sub Iustiniano Rhinotmeto, contra Hono- rium et Monotheletas		691.
7. Nicaenum II. sub Constantino V. et Irene matre, pro imaginibus CPolitanum sub Basilio Macedone, contra Photium		787. 869.
8. CPolitanum sub eodem Basilio, pro Photio		879.

At in romana ecclesia ^{f)} pro oecumenicis conciliis insuper habentur:

9. Lateranense I. a. 1119. sub Callisto II.
10. Lateranense II. a. 1139. sub Innocentio II.
11. Lateranense III. a. 1180. sub Alexandro III.
12. Lateranense IV. a. 1215. sub Innocentio III.
13. Lugdunense I. a. 1245. sub Innocentio IV.
14. Lugdunense II. a. 1274. sub Gregorio X.
15. Viennense a. 1311. sub Clemente V.
16. Constantiense a. 1414. sub Ioanne XXII. ad Martinum V.
17. Basileense ^{g)} a. 1431. sub Eugenio IV.
18. Florentinum a. 1439. sub Eugenio IV.
19. Lateranense V. a. 1512. sub Iulio II. et Leone X.
20. Tridentinum a. 1545. ad 1563. sub Paulo III. ad Pium IV.

V. Col.

^{d)} Vide Laur. Brancati epitomen canonum pag. 133.

^{g)} Basileense concilium inter generalia omittit Brancatius, Bellarminus etiam Constantiense lib. I.

de concil. cap. 5. A Gallicana ecclesia nec Florentinum nec Lateranense V. pro vniuersalibus haberi, notat Io. Launojus parte VIII. epist. II. p. 736. seq.

V. *Collectiones conciliorum, generalium et particularium.*

Primum omnium ^{b)} *Iacobus Merlinus*, doctor theologus et ecclesiae Parisiensis poenitentiarius, Lutetiae a. C. 1524. duos conciliorum tomos, a Petro Quentello a. C. 1530. ^{c)} Coloniae recufos, [v. *Panzer*. A. T. vol. VI. p. 409. nr. 562. et VIII. p. 89. nr. 1441.] et [P] a. C. 1535. denuo Parisiis impressos adornauit; vno quidem concilia vna cum romanorum pontificum epistolis decretalibus ab Isidoro quondam compilata, altero vero acta duorum Constantinopolitanorum, nec non Constantiensis et Basileensis concilii complexus.

Huius diligentiam imitatus *Petrus Crabbe*, Mechlinensis, ordinis Franciscani a. C. 1538. Coloniae apud Petrum Quentel, itidem duos conciliorum tomos Carolo V. imperatori dicatos, sed longe ampliores edidit, in quibus praeter adpendices et supplementa concilii Constantiensis et Basileensis, variasque synodos et epistolas, gesta concilii Chalcedonensis ex recensione Rustici, romanae ecclesiae diaconi, Liberati Carthaginensis breuiarium, concilium Lateranense sub Innocentii III. pontificatu celebratum, gesta concilii Florentini ex interpretatione Bartholomaei Abrami Cretensis, et vitas romanorum pontificum adiecit. Quum vero ne sic quidem conciliorum historiae satisfacisse sibi videretur, anno vulgaris aerae 1551. iunctis *Orthuini Gratii* studiis, Coloniae ex officina Ioannis Quentel, nouum conciliorum opus tribus tomis comprehensum, Nicaeno II. Lateranensi V. plurimisque aliis conciliis additis, in publicum emisit. In tomo 2. p. 809. exhibuit etiam Leodiensis cleri epistolam contra Paschalem II. et tom. 2. p. 967. Opusculum tripartitum de variis negotiis et abusibus, nec non tom. 3. p. 819. consilium delectorum cardinalium et aliorum praelato-

O o 3

rum

^{b)} Quum doctor olim meus b. *Thomas Ittigius* notitiam collectionum conciliorum dederit in actis Eruditorum a. 1684. p. 348. eam hoc loco excerpte et obseruationibus meis ac supplementis auctam lectori exhibere volui. *Fabr.* Conf. de collectionib. concil. I. G. *Walch.* bibl. theol. select. tom. III. pag. 824. sqq. — *Christi. Guil. Franc. Walch.* prolegg. ad Entwurf einer vollst. Histor. der Kirchenversammlung. §. 26. p. 30. sqq. — *Fuchs* Biblioth. der Kirchenversammlung part. I. p. 334. sqq. qui plentores et integras singularum editt. subiecit inscriptiones. — *Planck* Einleitung in die theol. Wissensch. part. II. p. 276. sqq. — *Car. Frid. Walch.* ad Eckhardi Hermeneuticen iuris lib. I. cap. 8. §. 312. pag. 560. sqq. — *Noeffelt.* Anweisung zur Kenntniss der besten Bilcher in allen Theilen der Theologie. ed. III. p. 559. sqq. — *Laticus* Praecognita iuris eccles. vniuersi, sect. I. cap. 4. §. 132. sqq. pag. 205. sqq. qui etiam citat *Salmon* iudicia de illis collection. in Op. de studio concilior. part. II. c. 2. artic. 1. sqq. et c. 6. artic. 1. sqq. *Harl.*

^{c)} Apud Labbeum, qui praefationes superiorum editionum tomo primo collectionis suae praemisit, praeter rem, typographi vel calami vitio traditur, editionem Coloniensem Merlinianam anni 1530. esse in 8. Est mihi in manibus editio Colonienfis a. 1530. perinde in fol. vt Parisienses tom. I. 1523. tom. II. 1524. et 1535. Tomus prior mera est Isidori collectio, sed, vt supra p. 17. ed. vet. et ed. nou. p. 165. notauit, interpolata et additis pontificum post Gregorium magnam decretis aucta. In editionibus a. 1530. et 1535. ad calcem tom. I. etiam addita bulla aurea Caroli IV. et bulla Pii V. de non appellando ad futurum concilium. *Harduinus* [etiam *Walch.* fil. in prolegg. citat.] praeterea memorat alteram collectionem conciliorum, quam vocat, elegantissimam anni 1535. apud Franciscum Regnault, Parisiis in 8. quam non vidi. [*Fuchs* l. c. p. 335. memorat ed. Paris. 1536. in 8. haud diuersam a superioribus, nisi vt epistola nuncupator. ed. primae valde sit mutilata. *Harl.*]

rum de emendanda ecclesia Paulo III. iubente conscriptum et exhibitum a. C. 1538. quae tria scripta deinde omissa a Binio, dedit iterum Ed. Brown in appendice ad fasciculum rerum expetendarum fugiendarumque. Crabbium in conciliis integre ac fideliter edendis summam diligentiam adhibuisse, *Guil. Witherus* in praefat. ad tom. 2. opp. libenter fuit professus.

Anno 1555. Parisiis apud Audoënum Paruum *Franciscus Iouerius* Valentinus tripartitum sanctionum ecclesiasticarum opus, quarum prima classis synodós vniuersales, secunda particulares, tertia pontificum decreta continet, eum in finem Parisiis vulgavit, vt singulis sanctionum istarum generibus, quae haecenus permixta fuerant, seorsum collocatis, conciliorum lectio iucundior et facilior redderetur. Verum quum noui nihil adtulerit, sed potius de contrahendo volumine, ne ultra debitam magnitudinem excresceret, sollicitus fuerit, aequè minus hoc loco rationem eius aliquam habendam ducimus, quam Bartholomaei [P] Carranzae et ceterorum, qui conciliorum tomos in summas et compendia redegerunt, de quibus supra p. 100. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 276.

Progredimur ergo ad *Laur. Surium*, Carthusianum, qui quatuor volumina conciliorum, Coloniae a. C. 1567. Gerwini Calenii iuris Licentiat, et heredum Io. Quentelii typis impressa diulgavit et Philippo II. Hispaniarum regi inscripsit, in quibus non solum aliquot locorum millia, ad manuscriptorum codicum fidem diligenter collata, emendauit et integritati suae restituit, verum etiam libris octo constitutionum apostolicarum, quas vocant, et codice encyclo seu syntagmate epistolarum synodali, pro defensione concilii Chalcedonensis ad Leonem imp. ex diuersis prouinciis scriptarum, concilio V. generali, plurimisque aliis antiquitatis ecclesiasticae monumentis, quae in id usque tempus desiderata fuerant, conciliorum thesaurum locupletauit. Ad hanc editionem animaduersiones nonnullae *Latini Latini* leguntur in eius Bibliotheca sacro-profana pag. 117. seq. De *Frontonis Ducaei* ad hanc editionem notis et variis lectionibus, quas deinde ad Binium edendas transmisit, vide *Petri Aurelii* opera tom. 3. 285. seq. 289. De fide non optima, qua in vulgandis conciliis Surius fuit usus, b. D. *Casparem Loescherum* diss. de Iatrociniis in publicos scriptores §. 46. et 48.

Surianam conciliorum collectionem *Venetam* excepit, quae in quinque tomos distributa a. C. 1585. auspiciis Sixti V. ex Dominici Nicolini officina prodiit, actis concilii Nicaeni, quae Alphonfus Pisanus ediderat, nec non actis Ephesini concilii, quae Theod. Pel-tanus latino idiomate donauerat, et Caroli Borromaei conciliis Mediolanensibus, nonnullisque aliis conciliis et epistolis auctior; vt adnotationes breuiores margini, et pleniores contextui adiectas taceamus. [Plura de hac coll. scripsit *Fuchs* l. c. p. 338. sq. *Hart.*] Male Hendreichius pag. 580. Pandect. Brandenb. editionem Venetam conciliorum tribuit Binio. Male idem memorat editiones Coloniensem 1628. pro 1618. et Romanam 1628. pro 1608.

Seuerinus Binius, canonicus Coloniens. 1606. nouam conciliorum collectionem, scholiis et adnotationibus ex Baronio ⁴⁾ maxime [P] depromptis, et ad curiae romanae placita accommodatis illustratam, et duodecimo post anno, vulgaris aerae 1618. iterum aliam in eruditorum conspectum hoc discrimine prodire iussit, vt prior editio mere latina quatuor tomis, tertio in duo volumina diuiso, contineatur, in posteriore autem, quae longe amplior et illustrior est, graeca, praeter alias accessiones plurimas et maximas, quaecunque reperiri potuerunt, accesserint, singulis tomis in duo vel tria volumina distributis; quamquam postea Parisienses, quum posteriorem Bini editionem a. C. 1638. ⁵⁾ iterum Morellianis typis prelo subiecerunt, totum opus in nouem tomos, septimo in duo volumina partito, digesserunt. Ceterum e plurimis, quae Binius partim in prima, partim in secunda editione conciliorum tomis primus inseruit, nominare iam sufficiat concilia Hispanica, quae a. C. 1593. Madriti apud Petrum Madrigalium, *Gaspar Loaysae (Loaysa)* studio, cum eiusdem scholiis et adnotationibus edita fuerant, et tom. IV. graeco-latinos conciliorum generalium, quae a. C. 1608-1612. Pauli V. auspiciis Romae ex Vaticana typographia prodeuntia *Iac. Sirmondo* curante, sed multis mutationibus factis, lucem adspexerunt, Sirmondi praefatio in eius operibus tom. 4. p. 606. recusa legitur.

Verum et voluminum numero, et augusto chartae et typorum apparatu, Binianas et omnes reliquas conciliorum collectiones antecellit *Regia*, quae auspiciis Armandi Plessaci Richelii in 37. tomos diffusa a. C. 1644. in fol. Parisiis in publicum exiuit, quae et ipsa nouis accessionibus minime caruit. In ea enim Iacobi Sirmondi concilia Gallicana, Horatii Iustiniani concilium Florentinum, quod paullo ante id tempus Romae excusum fuerat, Vigili epistola pro confirmatione synodi V. et adpendix ad concilium Claromontanum cum dissertationibus Petri de Marca, antiqua Angliae concilia, concilium Lemoicensis ex manuscripto Thuanae bibliothecae codice suppletum, aliaque, quae Binium et reliquos conciliorum editores latuerant, comparent. *Iacobus le Long* in bibliotheca historica Galliae p. 89. ex Lengleto notat, fuisse, qui obseruatint monumenta potestatem regum principumque spectantia in hac editione adcuratius, quam in aliis expressa legi. Tamen et ipse monet, in hac etiam exstare, quod Philippus Pulcher iure fuerit excommunicatus, et auctor scripti Tolosae 1691. 12. excusi, lettre d'un Abbé à un [P] Prelat de la Cour de Rome p. 54. non sine indignatione testatur, hoc se videre, quod in conciliis, regis sumtu excusis, non leuis macula memoriae maiorum eius adspargatur, decretisque regiam potestatem circumscribentibus

4) Binium Baronii perpetuum exscriptorem vocat *Matthaeus Larroquanus* pag. 155. diss. de Liberio pontifice. Et ideo notas eius omisisse se in sua conciliorum editione Harduinus profitetur. Binius in graecis, vt multa docent, parum exercitatus, iudice *Labbea* tom. I. p. 192. Malam quoque fidem illius in conciliis edendis arguit *Beueregius* notis ad Synodicum p. 170. 172. 175. etc. Confer *Thom. Camberi*, canonici Eboracensis, fraudes Romanae in editione conciliorum priorum quatuor seculorum et a Baronio commissas,

Lond. 1689. 4. Acta Eruditorum tom. 2. suppl. p. 39. *Tho. Iamesii* of the corruption of Scripture, Councils and Fathers, by the Church of Rome. Lond. 1611. 4. *Guilhelmi Grashovii* epistolam ad Seuerinum Binium de conciliorum editione. Lond. 1624. et in *Eduardi Brown* adpendice ad fasciculum rerum expetendarum et fugiendarum num. XXIII. [*Vfferius* in antiquit. ecclesiae Britann. p. 235.]

5) 1636. ap. Fuchs. p. 340. quem vide. *Hard.*

tibus et regno schismatis notam impingentibus concilietur auctoritas. Labbeus tom. 1. p. 194. *Neque hic sollicitabo manus sollertis, mihi dum viueret amici, Regias seu Lupareas, ut vocant, collectionis conciliorum editoris, quem Binianis erroribus tenacius, saltem per initia adhaesisse, saepius doluimus.* Indicem chronologicum et alphabeticum in hanc editionem habes in catalogo bibl. publicae Groninganae p. 38. seq.

Viginti tomis minor est conciliorum collectio, quam ab eo tempore *Philippus Labbeus* S. I. in se suscepit, et operi ^{m)} a. 1667. 17. Mart. immortalus *Gabrieli Cossartio* S. I. perficiendam reliquit; a. C. 1672. XVII. voll. fol. Parisiis absoluta. Sed quantum Regiae cedit voluminum numero, typis quippe minutioribus expressa, tantum conciliorum et tractatum ad pleniorum conciliorum historiam pertinentium copia regiam superat; ut patet ex synopsi singulorum 17. tomorum, in qua asterisco notantur, quae in regia collectione desiderantur: qualia sunt Clementis Romani prior ad Corinthios epistola cum praefatione et notis Patricii Iunii, et posterioris epistolae fragmentum cum diuinatione Godofr. Vendelini, Constitutiones apostolicae graece et latine, interprete Francisco Turriano; Ursini Afri tractatus de baptismo haereticorum, a Rigaltio in notis ad Cyprianum, non expresso auctoris nomine vulgatus; Ferdinandi de Mendoza libri tres de confirmando concilio Eliberitano; canones 84. Nicaeni, cum aliis eiusdem concilii sanctionibus et decretis, ex arabica versione ab Abrahamo Ecchelleni Maronita latine redditi, eiusdemque interpretis dissertatio et notae: concilium Carthaginense I. a Luca Holstenio ex Vaticana bibliotheca emendatum; Marii Mereatoris commonitorium super nomine Celestii, Pelagii, et Iuliani; Petauii dissertatio de damnatione Photini; variorum patrum epistolae et responsa canonica; varia concilia ex libello synodico; Albaspinet ad concilia nonnulla observationes; Iacobi [P] Sirmondi ad epistolas pontificum et concilia Gallica notae postumae, aliaque ecclesiastica monumenta ab ipso edita; ut ipsius Labbei observationes passim interspersas, et cetera, quae partim in primo et secundo tomo, ex quibus huc paucula speciminis loco-excerptimus, partim in reliquis voluminibus occurrunt, silentio praetermittamus, quum longe plura sint, quam ut hic figillatim recenseri possint aut debeant.

Iamque apud multos perfecta et omnibus numeris absoluta videri poterat conciliorum collectio, quum vir celeberrimus *Steph. Baluzius*, postquam et suoapte ingenio a teneris ad haec studia propensus, et Petri de Marca, quem perquam sibi familiarem habuit, exemplo incitatus, et Colbertina, cui postmodo praefectus fuit, bibliotheca aliisque subsidiis adiutus, maximam ecclesiasticae eruditionis supellectilem collegisset, plurima in conciliorum collectionibus etiam postremis omissa, aut negligentius, quam oportuit, tractata deprehendit. Quamobrem, si ad emendanda, augenda, et complenda conciliorum acta animum adpel-

m) Io. Commirius p. 212. Poëmatum hoc Labbeo posuit epitaphium:

*Labbeus hic situs est, vitam mortemque requiris?
Vita libros illi scribere, morsque fuit.
O nimium felix, qui patrum antiqua retrahens
Concilia, accessit conciliis sperum.*

Idem de Cossartio p. 212.

*Hic et concilia et coetus spectare piorum
Meo adsidentem Labbeo demum licet,
Et coniuratos Christum defendere patres etc.*

adpelleret, operae se pretium facturum existimavit, eoque consilio novam conciliorum collectionem seu potius reliquarum collectionum supplementum adparare coepit, cuius primus tomus a. 1688. Parisiis editus, *) et a. 1707. sub titulo supplementi conciliorum Labbei iterum expositus, ab a. C. 125. ad saeculi usque saeculi medium pertingit. Auspicatur a concilio Siculo contra Heracleonitas, Valentini progeniem, coactis, cuius memoriam antiquus auctor, sub Praedestinati nomine a Sirmondo editus, in libro primo de haeresibus ad posteros transmisit, ex quo etiam concilium Pergamenense contra Colasbasianos, Romanum contra Venustianos, Carthaginense contra Manichaeos, orientale contra Cerdonianos, et duo Achaica contra Valesios et Aetianos, suo quodque loco inserta memorantur. Longum esset, referre concilia, quae a Labbeo et aliis omissa, ex Eusebio, Athanasio, Hilario, Ambrosio, Epiphanio, Hieronymo, Augustino, Mario Mercatore, Victore Tununensi, Photio, aliisque auctoribus Baluzius supplendit. Longius ea enumerare, quae vel a plurimis mendis liberavit, vel loco non suo posita movit, vel egregiis observationibus illustravit, vel accessionibus non potuit addere locupletavit. Quocirca unum tantum ac alterum exemplum referemus.

Ad concilium Mediolanense, a. C. 355. in vita Athanasii a trecentis et amplius episcopis habitum, ex vita Eusebii Vercellensis, quam tom. 4. Italiae sacrae Ferd. Vghellus publicavit, proximam de rebus in eo gestis narrationem addit. Acta Ariminensis concilii a. 359. ex fragmentis [P] Hilarii, a Nic. Fabro ex Pet. Pithoei biblioth. editis, et Hieronymo, subiectis notis et variis lectionibus recenset. Synodum Seleuciensem eiusd. anni, quam tam tanto compendio in concilia relata animadverteret, et etiam expositio fidei in illo concilio tradita omissa fuerit, paulo accuratius enarrandam existimavit, ut harum rerum studiosi in unum locum congesta reperire possent, quae Athanasius, Hilarius, Epiphanius, Severus Sulpitius, Socrates, aliique veteres de ista synodo tradiderunt. Concilium Rom. a. 367. in quo Damasus publica voce Liberium damnavit, quamvis eius mentio nullibi quam in vita Eusebii romani habeatur, non indignum tamen censuit, quod reliquis conciliis adiungeretur. Concilii Cabarsustitani a. 398. epistolam synodicam ab Augustino servatam cum pluribus codicibus manuscriptis contulit, et varias lectiones adnotavit. Ad concilium Carthaginense IV. quod a. C. 398. celebratum est, canonem 105. nunc primum ex Vrgellensis ecclesiae codice adiecit, ex quo etiam ad Regense concilium duos canones addidit, quos in vulgatis editionibus deesseprehendit. Acta concilii ad Quercum contra Chrysostomum a. 403. habiti, quae in postrema conciliorum editione ex Photio relata fuerant, ex Palladii dialogo, quem Emerico Bigorio debemus, memorat. In epistola Vigilii ad Profuturum episc. Bracarensem scripta, quae quondam Eutherio vel Eleutherio inscripta fuerat, eam partem, quae de Romanae ecclesiae primatu agit, omisit, fidem antiquorum codicum, ex quibus haec epistola edidit, sequutus. Sed his omisiss ad ea, quae maiorem huius tomi partem occupant, transcamus.

Celebris

*) V. acta erudit. 1684. p. 348. Harl.

Celebris est collatio Augustini auro inter Catholicos et Donatistas a. 411. habita, cuius gesta Severini et Iuliani impulsu Marcellus Memorialis in compenditum contraxit. Eorum vnicum, quantum constat, manuscriptum exemplar ab interitu servatum hodie superest, quod quum superiore seculo Io. Tili, Meldensis episcopi, beneficio in Francisci Baluini manus peruenisset, post eius mortem primum Papyrii Massoni, ac deinceps Petri Pithoei cura emendatus prodiit. A quo tempore collationis eius gesta etiam cum Optati Mileuitani operibus, et in conciliorum tomis excusa denuo fuerunt, Quum autem Baluzius multa adhuc emendanda restare intelligeret, id operae in se suscepit, vt codices editos cum manuscripto, quod nunc in Colbertina bibl. adseruatur, diligenter conferret, errata veteris librarii tolleret, et gesta haec longe saniora, quam vnquam antes prodierant, vulgaret. Adiunxit sermones ab Augustino ante et post collationem habitos, et quae in gestis tertiae cognitionis desiderantur, [P] ex Augustino breuiculo suppluit. In notis vero, quas addidit, non solum emendationum suarum rationem exposuit, verum etiam plurima obscura et intellectu difficilia solerter explicauit, et imprimis ecclesiae Africanae notitiam egregie illustrauit.

Antiquam versionem concilii Ephesini ab Antonio Contio quondam editam, et in tomis conciliorum haecenus neglectam, nouae huic conciliorum collectioni inferere non dedignatus est, quum praesertim eam ope trium vetustissimorum codicum longe meliorem fecerit, et eruditis coniecturis suis vbique additis, a plurimis mendis et lacunis repurgauerit. Subiuncta est actio VI. concilii Ephesini, interprete Mario Mercatore nunc primum edita, cum epistolis quibusdam ad Nestorin causam pertinentibus, quas inter Marii Mercatoris opera Garnerius iam ediderat. Succedunt fragmenta quaedam graeca, partim ex codicibus biblioth. regiae nunc primum edita, partim ex monumentis ecclesiae graecae a Cotelerio vulgatis deprompta. Praemissum est actis concilii Ephesini commonitorium Cyrilli Posidonio datum, quum propter Nestorii negotium Roman mitteretur, inter Iac. Sirmondi schedas haud ita pridem repertum, nec non commonitorium Gaelestini episcopi romani episcopi et presbyteris ad Ephesinum concilium euntibus datum, quod haecenus ineditum Baluzius adserit, oblitus, quod Christianus Lupus Ord. Fr. Eremit. S. Augustini, post variorum patrum epistolas ad Ephesinum et Chalcedonense concilium spectantes, illud ipsum commonitorium iam euulgauerat.

Totum illud *syntagma epistolarum a Lupo ex codice Casinensi* Romae descriptum, et postea in Belgio vulgatum, et in Actis Erudit. mense Augusto 1683. memoratum, Baluzius in nouam hanc conciliorum collectionem intulit, aegerrime ferens, quod MS. illum codicem, quo Lupus vsus fuerat, consulere haud potuerit. Quamuis enim nihil intentatum reliquisset, vt eius compos fieret, tanta tamen fuit monachorum illorum pertinacia, vt nulla arte nullisque precibus id impetrare potuerit. Suspiciatur autem Baluzius, auctorem istius collectionis fuisse Africanum et trium capitulorum defensorem, et post Iustyniani tempora hoc synodicum aduersus tragoediam Irenaei, seu aduersus libros, quos Irenaeus Nestorii partibus addictus, tragoediam vocauit, compilasse, quod a Lupo admodum indiligenter emissum queritur. Notas, quas Lupus admodum prolixas ad ducentesimum vsque collectio-

lectionis huius caput, cui immortalis est, *) adiunxit, Baluzius omisit, et [P] ipse breviores animadversiones singulis fere paginis subiecit, in quibus haud raro a Lupi scholiis dissentit. Quum enim Lupus in scholiis ad cap. 117. solum Damasum, damnasse Lucium Arianum et Maximum Cynicum, adserat, id negat Baluzius, eumque vehementer errare minime dubitat, quum Damasus Lucium non solus, sed cum concilio Italiae et totius occidentis damnauerit, Maximum autem non damnauerit, sed potius contra Nectarium partibus eius addictus fuerit. Quae Lupus de pactis inter Proclum et Doninum contentis ex epistola Theodreti ad Flavianum in scholiis ad c. 192. protulit, Baluzius mera esse commenta iudicat. Loca, e quibus Lupus euincere conatur, christianam fidem semper tradidisse, unicuique fideli praesertim episcopo esse proprium custodem angelum, id minime probare, quod debent, Baluzius arbitratur.

Idem antiquam *Chalcedonensis concilii* versionem, quam Rusticus diaconus emendandam suscepit, et Petrus Crabbe primus integram edidit, quum antea exiguam eius partem Merlinus euulgasset, a Romanis concilioꝝ generalium editoribus, quos Binius et reliqui sequuti sunt, sub emendationis specie tantum non oblitteratam animaduertens, antiqua Chalcedonensis concilii exemplaria magno studio conquisiuit, et cum editis tanta diligentia contulit, ut ipse paene yereretur, ne in adnotatione variarum lectionum, quas huc congeffit, nimius fuerit. In prolegomenis huic concilio praefixis, ut et hoc addamus, inter alia contra Paschasium Quesnelium disputat, qui Iulium Puteolanum episcopum Ephesino concilio non interfuisse, et actionem concilii Chalcedonensis de Domino, a latino quodam impostore in gratiam romani pontificis confictam censuerat.

Post appendices concilii Chalcedonensis, *codicem illum encyclicum* iussu Cassiodori Senatoris ab Epiphano Scholastico latinitate donatum, et primum a Surio vulgatum, cuius iam supra mentionem fecimus, eadem methodo, qua Chalcedonense concilium tractauit. Quum enim in Romana et ceteris, Romanam sequentis, concilioꝝ editionibus multa huic codici perperam inserta, multa haud exigui momenti intacta et praetermissa, ordinem epistolarum turbatum, ipsumque codicem loco alieno positum obseruasset: exemplaria manuscripta et edita antiqua et noua accurate perlustrauit, et quantum inter se variant, ostendit.

Postremum huius tomi *concilium est generale quintum*, cuius emendationem etsi iam Labbeus antiquo Claudii Iolii codice adhibito aggressus fuerat, Baluzius tamen eodem codice, quo Labbeus usus fuerat, penitus [P] inspecto, deprehendit, multa ab ipso neglecta et praeterita fuisse. Quapropter se rem nec a proposito suo alienam, nec eruditus ingrattam facturum arbitratus est, si ea, consulto praeterea Bellouacensi codice, in noua hac concilioꝝ collectione fideliter suppleret. Videas igitur hic fragmentum ex iudicato Vigilii, duas Vigilii epistolas ad Iustinianum et Theodorum, iam olim a Monotheletis corruptas, eoque nomine in synodo generali VI. facti postulas, testimonium Theodori Cappadocis et Cethegi patricii, de iureiurando, quo se Vigilii obstrinxit, et litteras Iustiniani aduersus

Pp 2

Vigi-

o) 10. Iul. a. 1681. Vide *Ellies du Pin* tom. 18. bibl. eccles. p. 131.

Vigilum, vt maximum variarum lectionum adparatum taceamus. Additi sunt capones concilii V. quos ex veteri MS. bibliothecae caesareae Pet. Lambecius graece edidit, quos excipit constitutum Vigilii de damnatione trium capitulorum in Colbertiis quodam codice inuentum, et ab epistola Vigilii ad Eutyrium, quam in regiae bibliothecae codice repertam Petrus de Marca publici iuris fecerat, et erudita dissertatione illustrauerat, diuersum.

Post finem tomi primi accedunt *Addenda* ad concilium Chalcedonense, ab Hieronymo Casanata serius transmissa, et alia nonnulla, quae in diuersis conciliis edenda vel emendanda auctor obseruauit, qui toto hoc opere monstrauit, longe plenior et emendatior conciliorum collectionem fieri posse, si quis pulcherrimi istius et vtilissimi laboris consilium aliquando capiat. Quamuis vero optandum foret, vt ipse, qui consilium dedit, negotio huic, cui nemo aptior, manum admouisset, *) interim tamen maximae ipsi ab historiae ecclesiasticae studiosis gratiae debentur, quod saltem aliis egregii huius operis molem in se aliquando fortasse suscepturis fundamenta praefruxit, et vt maximum laborum compendium illis faceret, nullis vigiliis atque laboribus pepercit. *Hactenus de collectione conciliorum Baluziana.*

Petri Pithoi corpus conciliorum, amplius Labbeano, numquam lucem vidit: ea MSta vsus est Sirmondus *) ad gallicorum conciliorum editionem.

[P] Neque editum est supplementum conciliorum, quod e MSS. bibliothecae caesareae dare promisit *Lambecius* lib. I. p. 127. 132. 146. etc. ac post Lambecium *Daniel Nesselius* in sciagraphia magni corporis historici.

Fatis etiam prius interceptus fuit *Petrus Allixius*, quam conciliorum generalium corpus notis et dissertationibus illustrandum ac quinque voluminibus absolendum, cuius a. 1693. *) spem fecit, ad vmbilicum perducere potuit.

Non

p) Tomi secundi conciliorum argumentum et elenchus editus est a *Baluzio* a. 1688. vt memorat *Iacobus le Long* p. 89. biblioth. historicae Gallicae. Obiit *Baluzius* 28. Iul. 1718. aetat. 88. De cuius vita et scriptis, *Europe sauante* 1718. August. p. 239. *Journal des Sav.* 1719. Iul. p. 18. seq.

q) *Journal des Sav.* p. 1697. seq. *Mr. Desmarests*, Avocat au Parlement, nous apprend dans la Preface qu'il a mis à la tête du Corps de Droit Canonique de *Mrs. Pithou*, que quand *Pierre*, l'aîné et le plus savant des deux freres, eut entrepris de revoir le texte du decret, et des

decretales, et de le corriger, il fit venir pour cet effet avec beaucoup de peine et de depense des plus fameuses bibliothèques de l'Europe; un grand nombre d'anciens manuscrits de conciles generaux et provinciaux, dont il auroit donné le recueil au public s'il en avoit eu le tems. Ce recueil qui dès lors se trouva plus ample que n'est celui que le P. Labbe et le P. Coffart ont fait imprimer depuis, fuit prêté en 1621. par *Mr. Dupuis* au P. Sirmond, qui s'en servit pour publier ses *Conciles de France*, comme il le temoigne en plusieurs endroits de ses notes.

r) *Acta Erud.* 1693. p. 96.

Non difficile fuisset *Ioanni Harduino* S. I. si hoc ei fuisset propositum, quadraginta tomis *) concilia edere, atque ita voluminum multitudine non Labbeanam modo, sed ipsam etiam regiam *συναγωγήν* supergredi. Sed visum ipsi potius minuire, quam augere tomorum amplitudinem et numerum; igitur nouissima, quam ipsi debemus, collectio vndecim modo tomis, (siue duodecim, nam quintus in duo volumina diuisus est,) tota absoluitur, Paris. 1715. fol. non pauca tamen habet recens addita, multa emendatiora, et breuibus, sed adpositis et eruditis notis illuminata, praecipue laudatissimam operam ab eo positam videre licet in indice geographico episcopatum, in quo geographiae ecclesasticae veteri lucem nouam ac singularem ab eo adlatam esse nemo negauerit. Ceterum character typorum, graecorum praesertim, longe, quam in Labbeana, (nedum regia,) minutior, notae pleraeque omnes non Binii modo sed Labbei quoque praetermissae, ommissa etiam multa alia, quae multi ommissa nolent, atque ideo cogentur tanto sumtu etiam Labbeanam sibi editionem comparare, ne dicam [P] alterata quaedam et perperam posita, - vt *κρυφαὶ δόξαι* calamus suffragaretur, cuius rei exemplum supra p. 65. ed. vet. et ed. nou. p. 230. adtuli: quare semper erit commodum, priores editiones conferre, vbi argumentum dubium fuerit, nec vno Harduino stare: imo peroptandum, concilia de integro bona fide recenseri a viris rei ecclesasticae peritis et veritati candide litantibus, vt necessariis notis instructa et aduersus corruptelas praemunita legi tutius et maiore cum fructu possint. Quae libertatibus ecclesiae Gallicanae regumque potestati contraria, in indice praesertim operis Harduinus tradidit, a *Ludouico Ellies du Pin* notata sunt in scripto ad parlamentum Parisiense, cuius decreto 20. Decemb. an. 1715. opus ipsum tantisper prohibitum, constat. *) Conspicuum conciliorum Harduini vide, si placet, in Actis Eruditorum an. 1715. p. 377. et in altero Diario Lipsiensi, cui titulus: Neuer Bücher-Saal, parte LL. pag. 143. et in *Pfaffii* Introduct. l. 6. pag. 219. sq. *Fabr.*

Pp 3

[Plura

*) Histoire des ouvrages des Savans a. 1690. Fevr. p. 279. *Je ne connois point les auteurs de deux petits livres - - - ce sont là des bagatelles en comparaison d'un grand ouvrage que le P. Harduin va commencer; je veux dire de donner les Conciles en quarante Volumes. Il est savant et assez laborieux pour une pareille entreprise.*

2) Conf. *Pfaffii* Introduct. in historiam theologiae litterariam, part. III. p. 213. et de decreto supremi senatus Paris. Paris. 1722. fol. (cum duplici titulo, altero gallico, altero latino,) eoque raro, quod mandato regis id scriptum profcriptum est et igni traditum, *Io. Gs. Walchii* bibl. theol. sel. III. p. 828. sq. qui laudat *Crusii* diff. epistolae ad Wormium, Lips. 1728. 4. pag. 31. Huc etiam pertinet editio: Avis des Censeurs

nommés par la Cour du Parlement de Paris, sur l'Examen de la nouvelle Collection de Conciles, faite par les soins du P. *Jean Harduin*, Iesuite; avec les Arrêts du Parlement, qui autorisent le dit avis et l'Arret du Conseil, qui en a empêché la publication, Vtrecht, 1731. 4. V. bibliothec. raisonnée, tom. II. p. 409. — Collectio autem Harduin. est inscripta: *Conciliorum collectio regia maxima*, seu acta conciliorum et epistolae decretales, ac constitutiones summorum pontificum, graece et latine: ad *Philippi Labbei* et *Gabriel. Cassartii* labores, haud modica accessione facta, et emendationibus plurimis additis, praesertim ex codd. MSSis, cum nouis locupletissimis indicibus, studio *Io. Harduini*. Paris. e typographia regia. Conf. *Baumgarten* Nachricht. von einer Hallisch. Biblioth. tom. III. p. 258. sqq. *Harl.*

[Plura praestare studuerunt, et partim praestiterunt Coleti, et inprimis Mansi. Prioris opus inscriptum est:

Nicolai Coleti sacro-sancta concilia, ad regiam editionem, quae olim quarta parte prodiit auctior studio Phil. Labbei et Gabriel Cossartii; nunc vero integre, insertis Steph. Baluzii et Io. Harduini additamentis, plurimis praeterea vndecumque conquisitis monumentis notis insuper ac obseruat. firmiori fundamento conciliorum epochas praecipue fulcientibus, longe locupletior et emendatior exhibetur. Venetiis ab anno 1728-1733. XXIII. voll. fol. vna cum duobus adparatus voll. ibid. 1728. et 1733. fol. Multa tamen in illa collectione culparunt viri docti. conf. *I. G. Walch*. bibl. theol. sel. III. p. 829. sq. Posterioris opus est inscriptum:

Io. Dominici Mansi sctorum conciliorum et decretorum collectio noua; seu collectionis conciliorum, a Phil. Labbeo et Gabriele Cossartio primum vulgatae, dein emendatioris et amplioris opera Nic. Coleti Venetiis recusae, supplementum, in quo additamenta, variantes lectt. et emendatt. ad concilia Veneta Labbeana, noua itidem concilia ac decreta permulta exhibentur, Lucae tom. VI. 1748-1752. fol. Conf. acta erudit. 1750. pag. 241. Mansi tamen postea laborem iterum adgressus, nouam collectionem edidit, et multo plura quam Coletus praestitit, quamquam non omnium expectationi respondit.

Sacrorum conciliorum noua et amplissima collectio, in qua praeter ea, quae Phil. Labbeus et Gabr. Cossartius et nouissime Nicol. Coleti in lucem edidere, ea omnia insuper in suis locis optime disposita exhibentur, quae *Io. Dominicus Mansi*, archiepiscopus Lucensis, euulgauit. Editio nouissima ab eodem optime merito praesule, potissimum fauorem etiam atque opem praestante Em. cardinali Dominico Passioneo, Sctae sedis apostolicae bibliothecario, aliisque item eruditiss. viris manus auxiliatrices ferentibus, curata, nouorum conciliorum nouorumque documentorum additionibus locupletata. Ad MS. codd. Vatican. Lucenses aliosque recensita et perfecta. Accedunt etiam notae et dissertatt. quam plurimae, quae in ceteris editt. desiderantur. Tomus primus adparuit Florentiae 1759. ceteri sqq. annis, fol. Mansi a. 1769. mortuo, ex eius chartis relictis a tom. XV. continuatum est opus, et tomus XXXI. (qui finem actorum synod. Basileens. et Florent. nec multum ultra a. 1443. continet,) a. 1798. huc vsque lucem adspexit Venet. in fol. Conf. ephem. litter. Gotting. 1760. p. 12. sqq. et *Ernesti* neue theolog. biblioth. tom. II. p. 483. sqq. Sed viri eruditi multa desiderant notantque, iudicantes, multa deesse concilia germanica, ex Schannato, Honthemio, Würdtweimio aliisque supplenda, historicum criticum multa in contextu corrupto, corruptis lectionibus, interpolationibus etc. notanda deprehensurum esse; multa ex lingua, geographia, temporum conditione etc. esse emendanda aut illustranda; multa ad historiam et criticam conciliorum, praesertim a morte Mansi, esse conferenda; haud pauca esse leuia, neque correctores satis diligentes fuisse in tollendis vitiis typographicis. — *Christi. Guil. Franc. Walchius* in: kritische Nachricht von den Quellen der Kirchenhistorie, Lipsf. 1770. 8. p. 235. sq. quamquam censet, Mansi collectionem esse huc vsque optimam, et reliquis, praesertim Harduin. in qua acta variorum conciliorum mutilata neque integra reddantur,

tur, esse valde praefendam, tamen multa in illa carpit desideratque; 1) multa in ea esse superflua, praecipue notitias de singulis conciliis misere historicas, ex Binio receptas, et ab hoc plerumque ex Baronio exscriptas, esse plane delendas, aut eum narrationibus solidius scriptis commutandas; interdum quidem ex Sirmondo ac Pagio meliora fuisse adiecta, sed ubi illi nihil dedissent, ibi nullas additas esse emendationes, quaedam bis terue esse recusa: 2) ratione artis criticae nullam esse conformitatem, quae de conciliis ex Sirmondi conciliis gallicis, ex Baluzio sumpta sint, ea esse praeclara, et Leonis epp. secundum Quesnelli et Ballerinor. editiones, egregie repetitas; sed in reliquis deesse artem criticam: 3) illustrationes esse valde dissimiles; si alii VV. DD. Aubespin. Sirmond. Labbeus et alii reliquerint, eas esse repetitas; contra difficillimos canones, ab aliis non aequè illustratos, carere saepius explicatione; interdum integras recentiorum VV. DD. Marcae, Petavii etc. commentationes in quasdam res, ad historiam conciliorum pertinentes, esse insertas, quum tamen multo plures, maiore iure locum quoque habere debuissent. Sed viris eruditis relinquam iudicium, arbitrans, plenam omnibusque numeris absolutam collectionem vnius hominis vires superare: doleo autem, mihi caras Coleti Mansique collectiones ad manus non esse. At spero habeo, fore ut ab aliis mihi amicis, qui illa opera consulere possunt, in comparatione conciliorum Fabriciana, ex Coleti Mansique collectione, ea, quae desunt, suo tempore suppeditentur. *Hartl.*]

De conciliis *) in Gallia habitis.

Petri Frizon Gallia purpurata siue de rebus gestis pontificum et cardinalium, atque epitome conciliorum Galliae, Paris. 1638. fol.

Conciliorum synodorumque Galliae brevis et accurata historia, auctore *Philippo Labbe* S. I. Paris. 1646. fol.

Concilia antiqua Galliae, a Constantini temporibus ad finem decimi saeculi, tres in tomos ordine digesta, cum epistolis pontificum, principum constitutionibus et aliis Gallicanae rei ecclesiasticae monumentis, opera *Iac. Sirmondi* S. I. cuius notae ad calcem cuiusque voluminis subiiciuntur. Paris. 1629. fol. III. voll. Vide tom. 4. opp. Sirmondi p. 626. [Paris. 1696. fol. et Venet. 1718. F.] Eadem concilia cum Sirmondi notis repetita postea

*) Collectiones conciliorum specialium et particularium VV. DD. post Fabricium indicarunt quoque earumque numerum partim auxerunt; ex gr. *Io. Ge. Walch* in bibl. theolog. selecta, tom. III. p. 891. eius filius, theologus Göttingensis, in: Entwurf einer vollständ. Historie der Kirchenversamml. p. 34. sq. 45. sq. et in Grundsätzen der zur Kirchenhist. des N. T. nöthigen Vorbereitungslehren etc. p. 194. sqq. *Noessl* in: Anweisung etc. p. 560. sqq. *Ge. Sigism. Lahus* in Praecogni-

tis iur. eccl. vniuersi p. 409. sq. ccl. *Glück* in Praecognitis etc. p. 444. sq. *D. Planck* in: Einleitung in die theolog. Wissenschaften, tom. II. p. 272. sqq. *Franck* in cat. biblioth. Bübau. tom. III. vol. I. capp. IV. V. praecipue cap. VI. vbi plurimum librorum notitia reperiri poterit; et conf. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts etc. period. I. ac II. atque *Fuchs* in prolegg. ad I. part. Biblioth. der Kirchenversammlungen. *Hartl.* etiam *Flügge* Einl. in das Stud. d. Kgsch. p. 297. sq.

postea in magnis collectionibus, Regia, Labbei *) et Harduini. Petrus Aurelius **) olim promisit, se plures collectionis illius Sirmondianae errores ostensurum. Non tamen illud praestitit. Edita etiam nonnulla conciliorum decreta ab eodem Sirmundo cum appendice codicis Theodosiani etc. [conf. *Baumgarten* Nachrichten von einer Hallisch. Biblioth. tom. III. p. 429. sqq. *Harl.*]

[P] Conciliorum antiquorum Galliae a Sirmundo, (magno auctoris aunculo,) editorum supplementa, opera *Petri de la Lande*, Ricomagensis, Thesaurarii ecclesiae Regalis S. Frambaldi Siluanectensis, Paris. 1660. fol. Audaciam huius Lalandei perstringit *Baluzius* notis ad epistolam CXXX. Lupi Ferrariensis.

Concilia XV. Galliae Narbonensis, cum statutis Guidonis Fulcodii, archiepisc. Narbonensis, collecta et notis illustrata a *Stephano Baluzio*, Tutelensi. Paris. 1668. 8. [in *Steph. Baluz.* Miscell. tom. VII. Paris. 1718. 8. sunt quaedam concilia.] Idem Baluzius quaedam conciliorum decreta vulgavit cum *Petri de Marca* opere de Concordia Sacerdotii et Imperii. [*De Marca* opus prodiit etiam Francof. 1708. fol.]

Synodicon ecclesiae Parisiensis ab a. 1196. Paris. 1674. 8. *Journal des Sav.* 1675. p. 9.

Concilia ecclesiae Rothomagensis, edita studio *Francisci Pommeraye*, Benedictini e Congregatione S. Mauri, cum notis *Antonii Godini*, Rothomagi 1677. 4. et cum auctario *Guil. Bessini* ex eiusdem S. Mauri congregatione, officialis Fiscanensis, Rothomagi 1717. fol. *Europe Savante* 1718. Martio p. 89.

Aquitanica quaedam concilia etiam edidit *Philippus Labbeus* tomo posteriore bibliothecae nouae MSS. Paris. 1657. fol. p. 764. sqq.

Nonnulla itidem Galliae concilia in lucem producta ab *Edmundo Martens* in noua collectione veterum monumentorum, Rothom. 1700. 4. tom. IV. et in thesauro nouo anecdotorum, Paris. 1717. fol. [et tom. VII. in *Edm. Martens* et *Vrs. Durandi* collect. ampliss. vett. scriptor. et monumentor. Paris. 1733. fol. singula, vbi reperiantur, memorantur

v) Labbeus etiam postumas Sirmondi notas primus addidit.

w) *Petrus Aurelius* responsione ad Sirmondum de canone Arausicano p. 306. *Vt magis intelligi possit, quam immerito tantulam animaduersionem tomis illis iniquam dixeris, et meum in te pudorem sis aspernatus; profiteri non verbor, non tres literulas, sed res grauissimas; non in vna voce, sed permultis locis, ita in tomis tuis detortas, et sine causa vlla deformatas esse, vt sine publica expurgatione praeteriri nullo modo possint. Quem laborem, nisi quis alius*

suscipiat, ego ecclesiae Gallicanae catholicaeque vniuersae bono debere non patiar diutius, et quae prima mihi vacui temporis facultas a sodalibus tuis ecclesiae populatoribus contingeret, eam huic muneri consecrabo, quo planius fiat, te frustra ad curandum canonis vnius reduuiam exaruisse, quum de tuendo tomorum tuorum ipso capite laborare debueris; et perperam laureolam in hoc mustaceo quaesisse, quam in illa tomorum mole aegre reperies: et me, qui talia obicere potuerim, moderatione aliqua, non mala mente, de trium litterarum vna vocula commouisse te magis, quam reprehendisse.

rantur in cat. bibl. Bütau. l. c. p. 270. fqq. vbi nubes aliorum Galliae conciliorum et scriptorum ad ea pertinentium excitatur. *Harl.*]

Concilia prouinciae Turonensis studio *Ioannis Maan*, ad calcem historiae ecclesiasticae Turonensis ab eodem vulgatae, Augustae Turonum 1667. fol.

Constitutiones synodales Caturcenses, editae et renouatae per *Antonium* [P] *de Lusitgio*, episcopum Caturcensem an. 1502. Petracorae 1503. fol.

Concilia nouissima Galliae a tempore concilii Tridentini celebrata, in editionibus regia Paris. et Coloniensibus omissa, editore *Ludouico Odespun* de la Meschinieres, presbytero Turonensi. Paris. 1646: fol. Eadem postea dedere Labbeus et Harduinus. Singula autem Galliae concilia, quando habita et vbi in tomis conciliorum vel in aliis collectionibus reperiantur, ordine alphabetico exponit *Iacobus le Long* in bibliotheca historica Galliae p. 89-113.

Canones ecclesiastici ad ecclesiae Gallicanae usum collecti ab *Adriano Behotio*, magno archidiacono Rothomagensi. Paris. 1605. 8.

Decretorum ecclesiae Gallicanae ex conciliis eiusdem oecumenicis, statutis synodalibus patriarchicis, prouincialibus ac dioecesanis, regijs constitutionibus, senatus consultis, episcoporum Galliae scriptis, aliisque cum veterum tum recentium monumentis collectorum libri VIII. opera *Laurentii Bochelli*, Crespeicensis Valesii, in suprema Parisiensis curia aduocati. Paris. 1609. 1621. fol.

Omitto notitiam conciliorum, quae passim traditur a Carolo Cointe in Annalibus Francorum, nec non a Sammarthanis fratribus in Gallia christiana, quae cum pulcherrimo auctario iam recuditur: tum singulorum episcoporum decreta, constitutiones et censuras ecclesiasticas, quales longe plurimae exstant in bibliotheca Telleriana p. 165. seq. et 191. [et in *Iac. Dacherii* spicilegio, tom. II. V. et VI. Paris. 1664. 4. atque in *Lupi* opp. tom. IV. et V. Venet. 1725. fol. *Harl.*] quibus potest addi Recueil des ordonnances, mandemens et censures de Mr. l'Eueque d'Arras. 1710. 8. Acta Erudit. 1710. pag. 438.

Recueil des actes, titres et memoires concernans le clergé de France. [ab a. 1579-1735.] Paris. 1716. fol. quinque volum. Journal des Savans 1717. p. 622. [et in ed. recent. Paris. 1768-1771. voll. XIV. mai. 4.]

Synodicon in Gallia reformata, or the acts, decisions, decrees and canons of the famous National Councils of the Reformed Churches in France, by *John Quick*. Lond. 1692. fol. 2 Volum. Acta Erud. 1693. p. 23.

D. Thomas Ittigii Historia synodorum nationalium a Reformatis in Gallia habitatum, Parisiensis an. 1559. Pictauiensis an. 1560. Aurelianensis an. 1562. Lugdunensis an. 1563. et Charentonensis an. 1631. variis illustrata obseruationibus. Lips. 1706. 1707. 4.

[P] Tous les synodes Nationaux des Eglises Reformées de France par *Jean Aymon*. Hagae Com. 1710. 4. duobus Volum. Acta Erud. tom. V. Supplem. p. 375. Journal des Sav. 1711. p. 353. Memoirs of literature tom. I. p. 128. 181. 187. 191. 206. 230. 235. 239. Bibliothéque choisie de Mr. Jean le Clerc tom. 21. p. 377. History of the works of the learned a. 1710. p. 605. 643. etc.

[A Noeffeltio et Planckio memoratur adhuc: Conciliorum Galliae tam editorum, quam ineditorum collectio — ab a. C. 177. ad an. 1563. cum epistolis pontificum, principum, constitutionibus et aliis ecclesiasticae rei gallicanae monumentis, opera et studio monachorum congregationis S. Mauri: tom. I. vsque ad an. 519. prodiit Paris. 1789. fol. *Harl.*]

De conciliis in Hispania habitis.

Concilia Hispanica a *Garfia Loaysa* collecta editaque Madrit. 1593. fol. deinde inserta posterioribus Bini editionibus, nec minus regia, Labbeique et Harduini.

Concilium Illiberitanum cum *Ferd. Mendozae* observationibus, Madrit. 1594. fol. et *Gundisalus Tellez*. Lugd. 1665. fol.

Brevis epitome decretorum, quae in Valentinis synodis statuta sunt, ordine alphabetico digesta a *Casp. Scholano*. Valentiae 1616. 8.

Josephi Saënz, cardinalis *de Aguirre*, notitia conciliorum Hispaniae. Salmanticae 1686. 8. *) Acta Erud. 1688. p. 71. et 1694. p. 447.

Eiusdem collectio maxima conciliorum Hispaniae et noui orbis. Rom. 1694. fol. tomis quatuor. Acta Erud. an. 1696. pag. 120. 164. 214. 217. Ex his quaedam ab Harduino delibata.

[A Planckio citatur quoque: *Josephi Catalani* — collectio maxima conciliorum Hispaniae — tom. I-VI. Romae 1753-1756. fol. *Harl.*]

Omitto constitutiones synodales in singulis dioecesibus Hispaniae, vt constitutionum prouincialium Tarraconensium libros V. ab *Anton. Augustino* editos Tarracone 1580. 4. [et aliorum concilior. Hispan. in *Edmund. Martene* et *Vrs. Durandi* coll. ampliff. vet. scriptorum, tom. IV. et VII. *Harl.*] aliasque aliarum prouinciarum, vulgatas lingua Hispa-

*) Ediderat *Cardin. de Aguirre* Notitiam conciliorum Hispaniae atque noui orbis, epistolarum decretalium et aliorum monumentorum sacrae antiquitatis, in eaque rationem ac summam operis, de conciliis Hispaniae edendi descripsit; postea tamen mutauit animi sententiam, nec omnia monumenta, vt pollicitus fuerat, in ipsum transtulit opus, inscriptum: Collectio maxima conciliorum

omnium Hispaniae et noui orbis — cum notis et dissertatt. quibus sacri canones, historia ac disciplina ecclesiastica et chronologia illustrantur. Romae, 1693. et 1694. fol. v. *I. G. Walch* l. c. qui conferre iubet *Clement.* biblioth. cur. histor. et critique, tom. I. p. 97. et *Widkindi Verzeichniss von raren Büchern*, p. 39. *Harl.*

Hispanica, quarum locuples catalogus exstat in bibliotheca Telleriana p. 148. et 167. [et in cat. bibl. Bunau. l. c. p. 266. fqq.]

De recentioribus nonnullis synodis Hispaniæ, quibus etiam interfunt laici, vide *Rich. Simonis* epistolas selectas, gallice editas, tom. 2. epist. 20. p. 109. seq.

De conciliis in Italia habitis.

Romana quaedam concilia primus luci adseruit *Lucas Holstenius* in collectione romana bipartita veterum hist. ecclesiast. monumentorum postuma. Rom. 1662. 8.

Alexander Raynaldus, teste Allatio p. 23. Apud Vrbanarum, enumeravit omnia concilia Romæ habita, adiecitque ex Vaticanis codicibus ab aliis ignorata vel derelicta: tradidit exemplar Scipioni Cotellucio cardinali, tunc temporis R. E. bibliothecario.

[¶] *Caroli Borromæi* concilia prouincialia Mediolanensia. Mediolan. 1599. fol. Venet. 1600. 4. Lugd. 1683. fol.

Multa synodorum per varias Italiæ dioeceses celebratarum acta separatim edita [in *Lupi* opp. tom. IV. V. VI. in *Muratorii* script. rerum italic. tom. II. part. 2. in *Martena* et *Durandi* collect. ampliff. vet. scriptor. tom. IV. et VII. etc.] recensentur ordine alphabetico in bibliotheca Telleriana p. 159-164. et 190. seq. [et in cat. bibl. Bunau. l. c. p. 275. fqq. *Harl.*]

Conciliorum regni Neapolitani fragmenta, *Fr. Thomæ Mariæ Alfani*, ord. prædicator. studio et labore collecta, ac notis et dissertationibus illustrata duobus tomis, quorum prior synodos ante concilium Tridentinum, alter post illud habitas, complectitur. Hoc opus ad prela paratum habere se profitetur auctor, qui sub Thomæ Nisalæ nomine Florentiæ 1715. 8. Ioannis cardinalis de Turrecremata flores sententiarum ex Thomæ Aquinatis scriptis collectos de summi pontificis auctoritate edidit. *Fabr.*

[*Planck* l. c. p. 273. memorat quoque *Synodicon* ecclesiæ Beneuentanæ — cura et studio *Vincentii Mar. Vrsini*, postea Benedicti XIII. P. M. Beneuent. 1695. Romæ 1724. fol. Addatur: *Sguropuli* historia concilii Florentini, gr. scripta, latine reddita (a *I. Matthæo Caryophilo*.) Romæ exc. Steph. Paulinus, Romæ, sine anno, 4. tom. I. II. et a *Creyghton*. Haag. Comit. 1660 fol. v. infra ad concilia, a. 1438. et supra, vol. XI. p. 711. sq. ibique not. *w. Harl.*]

De conciliis habitis in Anglia.

Historiam conciliorum anglicanorum breuiter exponit *Martinus Kempius* in Bibliotheca Anglorum theologica, edita Regiomont. 1677. 4. cap. XXI. p. 540-600. præcipue ex *Io. Lud. Ruellii* et *Io. Lud. Hartmanni* conciliis illustratis.

Henricus Spelmanus ex tribus, quos meditatus est, concillorum Britannicorum tomis primum tantummodo edidit, Lond. 1639. fol. complectentem synodos ab initio christiana religionis ad periodum dynastiae Anglo-Saxonicae siue annum Christi 1066. Concilia, decreta, leges, constitutiones in re ecclesiarum orbis Britannici, videlicet Pambr Britannica, Pananglica, Scotica, Hibernica, Cambrica, Mannica, Prouincialia, Dioecesana. Secundus tomus ab illo tempore vsque ad excussum ab Henrico VIII. papae iugum, a Carolo Speelmanno nepote editus Lond. 1664. fol. manu admovente *Guilelmo Dugdalo*, minus emendatus minusque plenus. Tomus tertius, qui insequuta tempora debebat persequi, necdum lucem adspexit. [conf. *Io. Fabricii* histor. bibliothecae tom. II. p. 339. et thesaur. bibliothec. tom. II. p. 93. sqq. *Harl.*]

Laurentii Howel synopsis canonum SS. apostolorum et concilliorum oecumenicorum et prouincialium ab ecclesia graeca receptorum, nec non concilliorum, decretorum et legum ecclesiae Britannicae et Anglo-Saxonicae. Lond. 1708. fol. History of the works of the learned a. 1708. p. 237. Ausführlicher Bericht von Büchern VII. p. 728. [Journ. des Savans, 1710. Febr. p. 196. Vnschuldige Nachrichten, 1709. pag. 720. *Harl.*]

[P] Prouinciale, siue constitutiones Angliae, cum summaris et adnotationibus *Guil. Lindewood*, (*Lyndwood*) Antw. 1525. fol. et Prouinciale vetus prouinciae Cantuariensis, cum selectioribus *Lindewoodi* notis, ex recensione *Roberti Sharrok*. Oxon. 1664. 8. *Fabr.* *Fabric.* noster in bibl. med. et inf. lat. tom. III. p. 152. ed. *Manfi* citat *de Lindewoode* constitutt. prouinciales archiepiscoporum Cantuariensium XIV. a *Steph. Langthono* ad *Henric. Chircilleium*, libris V. quae cum constitutionibus *Othonis* et *Othoboni*, a *Ioanne de Athona* illustratis, et cum catalogo quorundam archiepiscoporum Cantuariensium prodire, (*Fabric.* ibi tradente,) Paris. 1505. fol. Londin. 1557. 8. Oxon. 1679. et curante *Sharrokio*, ib. 1663. (non, 1664. vt *Fabr.* h. l. in bibl. gr. scripsit,) 8. Conf. *H. Wharton* auctarium ad *Cauai* histor. litterar. SS. eccl. tom. II. p. 125. ad a. 1422. vbi in ed. *Basil.* in not. c. tradit, prouinciale prodisse primum a. 1501. deinde Paris. *Badii Ascensii* typis a. 1501. denuo ibid. 1506. In *Baumgarten* Nachricht. von einer hallisch. Bibl. tom. III. p. 426. recensetur editio auctior, Oxon. 1679. fol. — Add.

Dau. Wilkins concilia magnae Britanniae et Hiberniae, a synodo Verolamensi a. dom. CCCXLVI. ad Londinens. a. dom. MDCCXVII. Acced. constitutiones et alia ad historiam ecclesiae anglicanae spectantia. Londin. 1737. fol. IV. voll. quorum duo priora complectuntur duo voll. *Spelmanni*, at emendatiora: Conf. acta erudit. 1740. p. 1. et *Baumgarten.* l. c. p. 262. sqq. The principal Acts of the General Assembly of the Church of Scotland, Edinburgh, a. 1691. et. sqq. fol. *Harl.*

Etiam synoderum quorundam notitia peti poterit ex magna collectione actor. publicor. *Tho. Rymeri* ab a. 1101. ad 1616. tomis XVI. in fol.

Synodos, conuocationes et conuentus ecclesiae anglicanae persequitur *Gullelmus Wake*, archiepiscopus Cantuariensis, in libro anglice edito de statu ecclesiae clerique anglicani. *Fabr. et Kempius* in bibl. Anglorum theologica, cap. XXI. p. 540. minus tamen accurate, teste I. G. Wakhio, l. c. p. 834. not. *Harl.*

De conciliis habitis in Germania. y)

Statuta seu Decreta prouincialium et dioecesanarum synodorum ecclesiae Colonienfis. Colon. 1554. fol.

Acta synodalia Osnabrug. ecclesiae ab a. 1628. ad 1653. Col. 1653. fol.

[Concilia Germaniae, quae -- *Io. Frideric. Schannat* magna ex parte primum collegit; dein *Ios. Hartzheim* — plurimum auxit, continuauit, notis, digressionibus criticis, charta et dissertatione chorographicis illustrauit, tom. I-V. Colon. Agripp. 1759. 144. (v. acta erudit. 1760. p. 97. et Ernesti neue theolog. bibl. vol. II. p. 99.) — tom. VI-IX. editus - notis illustratus ab *Hermanno Scholl*, ibid. 1765-1768. — et tomus X. quem (vsque ad 1747.) edidit *Aegid. Neiffen*, ib. 1775. fol. [T. XI. f. Index quintuplex opera An. Ant. Ios. Hesselmann, Colon. 1790. fol.] — Varia tamen in hoc opere vel omissa vel commissa vitia notarunt viri eruditi. — A Planckio citantur l. c. p. 273. sq.

Collectio processuum synodaliu et constitutionu ecclesiasticarum dioecesis Spirensis ab a. 1397. vsque ad a. 1720. a. 1786. fol.

Concilia *Salisburgensia*, prouincialia et dioecesana — iam inde ab hierarchiae origine ad nostram aetatem celebrata — recensuit, digessit, — praefatus est *Florian. Dalham*, presbyter e scholis piis — theolog. doct. Aug. Vindob. 1788. fol. *Harl.*]

Sed quo pluribus innotescat atque ad promouendum tam praeclarum opus stimulus addatur, age hoc loco opportuno, adponam integram delineationem collectionis notae conciliorum, aliorumque ecclesiasticorum monumentorum Germaniae nostrae, quam laudatissimo

Q 9 3

y) Conf. kurtzer Entwurf derer in Teutschland von Anfange des Christenthums gehaltenen general-prouincial- und particular-Concilien, in *Io. Christ. Lünigii* spicilegio eccles. part. I. pag. 822. sqq. Lips. 1716. fol. — *Io. Mich. Heineccii* schediasma de colloquiis religiosis, publice et priuatim intra bina haec saecula habitis, eorumque utilitate egregia, quo ad editionem istorum eruditorum symbolae efflagitantur, Halae Magdeb. 1719. 4. — In *Lünigii* opere citato, eiusque continuatione, in *Christ. Lupi* synodorum

decretis et canonibus illustratis, tomi V. Louan. 1665. 4. et in eius opp. Venetiis, 1724-1729. tom. XII. fol. in tom. IV. V. VI. sunt permultarum synodorum et conciliorum particularium german. statuta etc. quae singula, et in aliis opp. obuia, praeter ea innumeros paene libros de conciliis, synodiis, conuentibus et colloquiis theologorum in Germania habitis, enumerant indicantque *Franck*, in catal. bibl. Bünau. tom. III. vol. I. sect. VI. p. 278-289. et plura *Pfaff*. in conspectu paullo post repetito. *Harl.*

tissimo studio parat eruditissimus vir *Christophorus Matthaeus Pfaffius*, theologus primarius et Cancellarius Tubingensis. 2)

ECCLESIAE GERMANICAE tum veteris tum recentioris AGTA PVBLICA, inde a primis eius initiis vsque ad nostra tempora digesta, concilia omnia, imperatorum germanorum capitularia quaeuis et edita ecclesiastica, pontificum romanorum bullae epistolaeque, ecclesiae germanicae res iuraque spectantes. Concordata, auisamenta et grauamina nationis germanicae, acta reformationis, scissam in tres partes ecclesiam germanicam exhibentia, tum, quae in comitiis imperii conclusa, tum, quae in conuentibus colloquiisque publica autoritate habitis disceptata enataque fuere, confoederationes denique et pacificationes religiosae. Omnia ex instrumentis authenticis, ubi dantur, fontibus saltem suis deprompta recensabit, atque, ubi opus quidem id videbitur, illustrata dabit, dissertationemque praeliminarem adiciet *Christophorus Matthaeus Pfaffius*.

Le&uris salutem plurimam dicit **CHRISTOPH. MATTHAEVS**
PFAFFIUS, theologus Tubingensis.

Saepe iam animum nostrum subiit cogitatio, qui contigerit, vt, cum ecclesiarum fere quarumuis orientalium et occidentalium concilia actaque publica in vnum viri doctissimi digesserint, atque patriae subinde suae res ornare certatim contenderint, nemo hactenus [P] inter ciues nostros exlitterit, qui germanicae ecclesiae acta publica conciliaque in corpus quoddam conflare et iuxta temporum ordinem disposita, luci exhibere sustinuerit. Quum enim cumulata laude donati fuerint hactenus viri praestantissimi, qui ecclesiae graecae et orientalium acta publica conciliaque recensuere, id quod post multos alios praestiterit *Beueregius, Iustellus, Allatius, Clemens Galanus, Ludolphus*: qui porro ecclesiae romanae italicaeque res eiusmodi compilationibus ornauere, tum qui conciliorum romanas dedere collectiones, tum qui vitas pontificum romanorum enarrauere, tum qui opera eorundem epistolasque et bullas in lucem prodire iussere, vt *Vghellum*, qui *Italiam sacram* scripsit, vt *Borromaeum*, qui *concilia Mediolanensa* edidit, vt *Pithoeum*, vt *Quernellum* aliosque, qui *codicem canonum ecclesiae romanae* exhibuere, taceamus: qui etiam ecclesiae Africanae constitutiones canonesque illustrauere, *Iustelli, Schelstratius, Capellus, Ellies du Pin*: qui rursus ecclesiae Hispanicae concilia in vnum iacta curis suis adpersere, inter quos *Garciam Loai-*

2) Add. *Esfor* in: Anmerkungen ueber das Staats- und Kirchenrecht p. 44. Sed Pfaffii opus haud emissum est, quia nullus bibliopolarum, vt ait *I. G. Walchius* l. c. p. 836. in nota, ad id adduci potuit, vt sumtus suppedicaret, ad illud opus describendum necessarios: conf. *Pfaffii* introduct. in histor. theolog. litterar. part. III. p. 235. Neque tamen omittere volui hunc conspectum, quoniam et multa, scita utilia ac necessaria, continet, et forsan alius, qui, fauente

melioze fortuna, tale opus concinnaturus est, valde iuuari poterit. Num vero *Stock.* prof. Francof. ad Oder. quem Historiam conciliorum nation. german. molitum esse, *C. Guil. Fr. Walch* in: Entwurf einer Hist. der Kirchenverf. p. 895. in addendis ex nouu. bibl. German. tom. XXIII. part. 2. p. 460. adnotauit, consilium ad finem feliciorum perduxerit, equidem nescio, et vero dubito. *Hart.*

Loaisam et *Iosephum Saënz, de Aguirre*, cardinalem, maxime nominamus: qui et ecclesiae Gallicanae concilia statutaque passim contulerunt, *Pithoeus*, *Sirmondus*, *Bochellus*, *de la Lande*, *Odespunius*, *le Coings*, *Baluzius*, *Pommeracus*, *Martenius*, *de Taix*,^{aa)} *Sammarthani*, *Quickius*, *Aimonius*, alii: qui denique ecclesiae Anglicanae concilia actaque exposuere, *Lindwoodus*, *Speelmannus*, *Dugdalius*, *Howelus*, *Rymerus*, aliique, cum et ii, qui reconditiorem pleniorisque et solidiorem historiaram notitiam sibi comparare audent, facile peruideant, nihil se acturos, si ex scriptoribus saltem singularibus, *Actis Publicis* insuper habitis atque neglectis, sapiant. Mirum subinde cuiquam videatur necesse est, quod inter Germanos haecenus ecclesiae patriae acta nemo in ordinem digerere atque disponere tentaverit, digestaque in dias luminis auras quantocyus emiserit. Fuit hinc opus hoc desideratum haecenus, atque a viris doctissimis, barbaris maxime exterisue, qui in interiora historiae ecclesiasticae Germanicae penetralia visceraque ἐπιθύμῃσι παρακύνψαι, vt expoliretur perficereturque, expetitum. Quamuis enim, quae huc pertinent, passim a summis, qui historiam ecclesiasticam scriptis excoluere, viris exhibeantur, nulla tamen haecenus collectio in vnum facta a quoquam fuit, vbi, quae in amplissimis voll. iisque subinde rarioribus miris modis dispersa exstant, quae et nonnisi iis, qui historiam literariam ad vnguem norunt, singula cognita esse possunt, iam coadunata atque congregata reperirentur. Nec profecto defuere eruditissimi viri, qui haud [P] ita pridem, cum adhuc extra Germaniam versaremur, frequenter nos monuere, vt hanc spartam nobis exornandam sumeremus. Sed manum quo minus rei adiceremus, tum vasta rerum congerendarum moles operisque amplitudo, cui exornando impares lacerti humerique nostri videbantur, tum officii, quo tum desungebamur, quibus Serenissimi Wirtembergiae Ducis, FRIDERICI LVDOVICI, institutio sacrorumque apud eundem peragendorum cura eo tempore fuerat concredita, ratio effecit. Nunc autem, quum inde fere a biennio literis sanctioribus in academia Tubingensi docendis simus admoti, quum et nuper valetudo, qua valde afflictata diu laborauimus, tantisper nobis, Deo dante, restituta fuerit, tentandum nobis est, num spem virorum doctissimorum assequi quadantenus, expectationemue pro tenuitatis nostrae modulo tantisper sustinere valeamus. Exhibemus itaque hic rerum a nobis dandarum conspectum, eo fine, vt et videant eruditi, quid e promisso opere habeant expectare, et, si quae sint a nobis vel errata vel omissa, (quae profecto haud satis humana cauet natura,) literis ad nos datis supplere iidem et corrigere possint. Quae itaque daturi sumus, *Acta*, haec fere sunt, a nobis secundum temporum seriem ita disponenda.

Circa medium saec. IV. concilium Agrippinense, quod nouissime exhibuit quoque *Harduinus*, lectis *Crabbii*, *Surii* et *Sirmondi* vestigiis. De eiusdem epocha disputauere *Cointius*, *Henschenius*, *Pagius*. De αὐθεντία post *Elliesium du Pin* latius agemus. Acta edita sunt ex historia *Seruati Tungrensis*, ad quam *Papebrochius* conferendus est, et *Heringero*, abbate *Laubiensi*.

A. 386.

aa) *Guil. de Taix*, *Memoires des affaires du Clergé de France 1576-1586*. Paris. 1625. 4.

- A. 386. Treuirensē concilium ex Sulpitio Seuero.
397. Anastasii I. epistola ad episcopos Germaniae, apud Harduinum et Lunigium.
440. Leonis I. epistola ad episcopos Germaniae de chorepiscopis.
444. Concilium Vefontinum contra Chelidonium ex Sirmondo trahi huc poterat, nisi idem id potius Viennense esse notasset.
497. Epistola episcoporum Germaniae ad Anastaf. II. pont. rom. apud Goldastum.
590. Epistola Pelagii II. ad episcopos Germaniae et Galliae, quam tamen supposititiam esse constat.
590. Concilium Metense ex Gregorio Turonensi apud Sirmondum, Pagium, Natalem Alex. et Harduinum.
630. Dagoberti, regis Francorum, capitularia tria ex Baluzio, [P] lex nempe Ripuariorum, lex Alemannorum, et lex Baiuvariorum.
697. Concilium Traiectense, cuius acta habet Marcellinus, illustravit Cointius, suspectum Henschenio, Mabillonio, Pagio.
- Epistolae et Acta Bonifacii, Germanorum apostoli, pontificumque romanorum Gregorii II. Gregorii III. Zachariae I. et Hadriani I. apud Baronium, Goldastum, Duchesnium, Gretserum, Serarium, Dacherium, Schilterum, Harduinum et Lunigium.
- Capitularia, epistolae, diplomata et edicta Caroli M. ad res ecclesiae germanicae spectantia apud Pithoeum, Baronium, Goldastum, Baluzium, Harduinum, Lunigium, alios.
740. Concilium Germanicum sub Bonifacio apud Baronium et Harduinum.
742. Concilium aliud Germanicum sub eodem apud eosdem, itemque Goldastum, Serarium, Lehmannum, Cointium, Holstenium, Schilterum, Baluzium, Natalem Alex. Mabillonium, Pagium, Lunigium. Ceterum idem hoc concilium et *Francicum* adpellari videas.
743. Liptinense, quo vel maxime pertinet *indiculus superstitionum paganicarum*, ex Baronio, Sirmondo, Cointio, Conringio, Schiltero, Baluzio, Pagio, Natali Alex. et Meindersio.
744. 745. Germanicum apud Baronium, Goldastum, Schilterum, Baluzium et Harduinum.
745. Romanum, (iam enim et romanorum conciliorum acta tum damus, vbi ad ecclesiae germanicae res enarrandas necessaria sunt,) apud Cointium et Harduinum.
747. Germanicum, quod e Willibaldo I. A. Schmidius quoque notauit.
753. Metense apud Harduinum, quod ad a. 757. Schmidium notare videmus.

- A. 756. Liptinense, quod tamen fictitium esse, notarunt Sirmondus, Baluzius et Pagius.
761. Duriense apud Canisium, Sirmondum et Harduinum.
763. Niuernense apud Sirmondum et Harduinum.
764. Wormatiense apud eosdem.
765. Attiniacense apud eosdem.
770. Wormatiense apud eosdem, Baronium item et Goldastum.
771. Valentinianum ex Reginonis Chronico apud Sirmondum.
- [P] 772. Wormatiense apud laudatos autores, maxime vero Baluzium, qui de purgatione sacerdotum decretum ibi factum exhibet, atque Harduinum.
772. Dingoluingense, quod Marcus Welferus primus edidit, repetitum a Baronio, Cointio, Natali Alex. Pagio et Harduino.
773. Romanum, notatum etiam Struio in Syntagm. hist. Germ. p. 194.
775. Duriense apud Baronium, Sirmondum, Mabillonium, Pagium et Harduinum.
776. Wormatiense apud Baronium, Sirmondum, Pagium et Harduinum.
777. Paderbornense apud Labbeum, Pagium et Schatenium.
779. Duriense aliud post Sirmondum Caueus notat. Hinc factum, ut entia hic praeter necessitatem diligentissimus Lunigius multiplicaret.
780. Paderbornense siue Lippiense apud Labbeum et Schatenium.
782. Paderbornense apud Schatenium, et Colonienfe quoddam apud Lunigium, qui et Lippiense hic notat.
785. Paderbornense apud Schatenium, Pagium, etc.
786. Paderbornense notat Caueus. Verum et entia hic praeter necessitatem multiplicantur.
786. 787. Wormatiensia apud Pagium et Harduinum.
788. Ingelheimense l. c. et apud Sirmondum. Accedere possunt, et, quae ex Chronico Reicherspergenfi, quod nuper Ludewigius reculum edidit, peti possunt.
789. Aquisgranense apud eosdem et Baluzium.
790. Wormatiense apud Sirmondum et Harduinum.
792. Ratisbonense apud Cointium et Harduinum.
794. Francofurtanum illud et insigne datum et illustratum apud Goldastum, Baronium, Petauium, Sirmondum, Aguirre, Baluzium, Dorschaeum, Maimburgium, Nat Alex. Pagium, Dallaeum, Spanhemium, Cabassutium, Harduinum, cum capitularibus actisque omnibus huc pertinentibus.

- A. 797. Aquisgranense apud Baluzium et Harduinum.
799. Aquisgranense apud Sirmondum, Natalem Alex. Pagium et Harduinum.
800. Conuentus generalis Moguntinus apud Lyserum.
 Canones alemannicae ecclesiae veteris a Goldasto editi.
802. Aquisgranense apud Sirmondum, Cointium, Baluzium, etc.
- [P] 803. Ratisbonense apud Pagium, Baluzium et Harduinum.
 Wormatiense apud Baluzium.
806. Ad Theodonis villam apud Baronium et Harduinum.
807. Salisburgense apud Canisium, Auentinum, Cointium, Mezgerum, alios.
809. Aquisgranense apud Baronium, Cointium, Schilterum, Baluzium et Harduinum.
813. Moguntinum apud Baronium, Cointium, Sirmondum, Cabassutium, Natalem Alex. Serarium, Harduinum, Lunigium. A. 1532. Basileae editum habetur.
813. Aquisgranense apud Baluzium.
- ad A. 814. Treuirensis notat Lunigius, ex Sirmondo videlicet, Duchesnio et Harduino.
 Capitularia, donationes, diplomata, reformatio, rescripta et acta Ludouici Pii et sequentium imperatorum vsque ad Arnolphum apud Goldastum, Baronium, Sigonium, Schilterum, Baluzium, Harduinum, Lunigium, Struuium. De *auſertiae* omnium agatur curatius.
- A. 816. Aquisgranense apud Sirmondum, Cabassutium, Natal. Alex. Baluzium, Harduinum, Lunigium.
817. Aquisgranense apud Goldastum, Baronium, Sirmondum, Baluzium, Harduinum, Leibnitium.
817. Romanum de donationibus fedi romanae factis, in iure canonico et apud Raph. Volaterran. Sigon. Baron. Cointium, Harduinum, alios, quos citat Struuius in Syntagm. hist. Germ. p. 210. 211.
818. Aquisgranense apud Baluzium et Harduinum.
- ad A. 819. Ingelheimense notat Lunigius, id quod tamen alios fugit.
- A. 821. Theodonis - Villare et Triburienſe apud Sirmondum, Harduinum, Cointium, Goldastum, Baluzium.
826. Ingelheimense apud Baluzium, Sirmondum, Harduinum.
 Gregorii IV. epistolae quaedam apud Baronium et Harduinum ad episcopos Germaniae.
828. Aquisgranense apud Cointium, Pagium, Baluzium, etc.
829. Moguntinum apud Baronium et Sirmondum.
829. Wormatiense apud Baluzium, Cointium, Pagium et Harduinum.

- A. 830. Aquisgranense praesente Gregorio IV. pontifice de reformandis sacerdotum et monachorum moribus apud Henricum Mutium.
- [P] 831. Nouiomagense apud Harduinum.
833. Moguntinum fictitium apud Lyserum, vbi et nescio, quo iure, Aquisgranense notat Lunigius.
833. Wormatiense apud Cointium et Harduinum. Gesta duorum conciliorum Moguntiaci et Wormaciensis, edita Basileae apud Henricum Petri 1532. 4.
833. Hamburgense apud Lambecium.
834. Moguntinum apud Lyserum.
835. Metense apud Sirmondum, Pagium et Harduinum.
835. Theodonis - Villare apud Sirmondum, Harduinum, Cointium.
836. Aquisgranense apud Baronium, Sirmondum, Harduinum, Natalem Alex. Pagium.
836. Wormatiense apud Schmidium.
840. Ingelheimense apud Sirmondum, Pagium et Harduinum.
841. vel 842. Aquisgranense apud Harduinum.
843. Coloniese apud Harduinum et Baluzium, quum Agrippinense haud sit, sed Gallicanum aliud, omittitur.
- Sergii II. epistola apud Harduinum.
844. Theodonis - Villare apud Harduinum et Baluzium, itemque Natalem Alex.
847. Moguntinum apud Baronium, Harduinum, Serarium, Lunigium, alios.
- Leonis IV. epistola ad Lotharium et Ludouicum imp. apud Baron.
848. Moguntinum apud Baronium, Mabilonium, Harduinum, Sirmondum, Serarium, Natalem Alex. Pagium, Mauguinum, Leibnitium, alios.
852. Moguntinum apud Baronium, Harduinum et Pagium.
857. Moguntinum apud Baronium, Serarium, Freherum, Harduinum.
858. vel 859. Metense apud Harduinum et Baluzium, itemque Sirmondum et Pagium.
859. Moguntinum apud Sirmondum.
860. Confluentinum apud Baronium, Sirmondum et Harduinum.
860. vel 861. Aquisgranense apud Goldastum, Sirmondum, Baluzium et Harduinum.
- Nicolai I. epistolae ex Baronio et Lunigio.
862. Aquisgranense apud Baronium, Sirmondum et Harduinum.
863. Romanum apud Baronium et Goldastum.

- [P] A. 863. Metense apud Baronium, Sirmondum, Harduinum, Natalem Alex. et Pagium. Colonienſe ſiſtitium apud Goldaſtum, vbi et epiſtolae epiſcoporum Germaniae ad Nicol. I. quales duae et in Baronio atque Lunigio.
- Wormatiense apud Auentinum et Goldaſtum. Idem ad a. 863. referunt Pagius, Cabſſutius, Natalis Alex. Harduinus, Lunigius, aſſa prolixiora promiſit Neſſelius.
- Hadriani II. epiſtolae apud Baronium, Harduinum et Lunigium.
- Acta Teurgaudi Treuirensis et Guntharii Agrippin. apud Baronium, Lunigium et alios.
869. Metense apud Sirmoadum, Schilterum, Pagium, Baluz. et Hard.
- 870! vel 871. Colonienſe ſiſtitium apud Goldaſtum, Freherum et Harduinum.
870. Romanum apud Baronium.
873. vel 874. Colonienſe apud Meibomium et Harduinum.
875. Romanum, et a. 876. Ticinenſe apud Baronium, Harduinum, Struuium et alios.
887. Colonienſe apud Harduinum.
888. Moguntinum apud Harduin. Nat. Alex. Schatenium, Paullinium.
888. Metense apud Harduinum, Sirmondum, Nat. Alex.
890. Forcheimense apud Lunigium.
890. Wormatiense apud Hard. Pagium, Cabſſutium et Nat. Alex.
895. Moguntinum apud Serarium, Nat. Alex. alibi.
895. Triburiense apud Baron. Henſchenium, Harduinum, Nat. Alex. Lambecium et Schilterum. Prodiit et ſeparatim.
899. Triburiense apud Sigebertum Gemblacensem.
- Iohannis VIII. epiſtolae quaedam ad epiſcops germanos, horumque epiſtola ad Iohannem, et Hattonis archiep. Mogunt. epiſtola ad Iohannem IX. apud Harduinum et Lunigium.
- ad A. 903. Synodum Leodiensem diligentiffimus Lunigius notat, quam innenire haecenus non potuimus.
- ad A. 912. idem notat concilium Confluentinum.
- A. 916. Synodus Alheimensis ex Hermanno Contracto et Iuone apud Schilterum.
922. Concilium Confluentinum, quod exſtat apud Harduinum.
928. Duisburgense apud eundem.
932. Erfordienſe apud Schilterum, Leibnitium et Harduinum.
- [P] 943. Bonnenſe apud Leibaitium et Harduinum.
- Agapeti II. quaedam epiſtola apud Harduinum.

A. 947. *Virdanense* apud *Harduinum*.

948. *Mosomense* apud *Baronium* et *Harduinum*.

948. vel 949. *Ingelheimense* apud *Goldastum*, *Sirmondum*, *Schilterum*, *Freherum*, *Pagium*, *Leibnitium*, *Natalem Alex.* et *Harduinum*.

948. *Treuirensis* apud *Harduinum* et *Mafenium*.

949. *Romanum* apud *Harduinum*.

951. vel 952. *Augustanum* apud *Goldastum*, *Canisium*, *Natalem Alex. Pagium* et *Harduinum*.

ad A. 956. *Augustanum*, sed dubium notat *Lunigius*.

Leonis VII. epistola ad *Gallos* et *Germanos* apud *Harduinum*.

A. 963. 964. *Acta conciliorum Romanorum*, *Ottonis I.* et *Leonis VIII.* ex *Goldasto*, *Baronio*, *Natali Alex. Pagio*, *Schiltero*, *Struuio*, *Lunigio*, aliis.

963. *Concilium Moguntinum* dubium notat *Lunigius*, scilicet ex *Trithemio*.

964. *Coloniense* ex *Trithemio*.

972. *Ingelheimense* apud *Baronium*, *Pagium* et *Harduinum*.

Benedicti VI. epistola quaedam apud *Harduinum*.

Pilgrimi Laureacensis epistola ad *Benedictum VII.* apud eundem.

Benedicti VII. epistola ad *Gallos* et *Germanos* apud eundem.

992. *Concilium Aquisgranense* apud *Hermannum Contractum*.

995. *Mosomense* apud *Baronium*, *Pagium* et *Harduinum*.

996. *Concilium Romanum fictitium* de VII. electoribus institutis apud *Baronium*, *Harduinum* et alios. Vide *Struu.* in *syntagmate iuris publici* dissert. 16. §. 3.

Gregorii V. epistola ad *Germanos* apud *Baronium*.

1000. *Synodus Gandensis* apud *Leibnitium*.

Ottonum imperatorum constitutiones ecclesiasticae donationesque et diplomata, itemque *Senatus Romani consulta* et *Leonis VIII.* bulla ex *Baronio*, *Goldasto*, *Holsteno*, *Schiltero*, *Harduino*, *Struuio*, auctoribusque apud hunc citatis, itemque *Lunigio*.

Epistola Vdalrici, episcopi Augustani ad *Nic. I.* eiusdemque canonisatio in concilio *Romano* a. 993. facta apud *Goldastum*, *Baronium*, *Schilterum*, *Cherubinum*, *Calixtum*, *Harduinum*, alios.

[P] 1001. *Varias synodos* sub initium saeculi XI. habitas, *Palithinam* sine *Poeldanam*, *Frankofurtanam* et *Frizlariensem* *Tangmarus* apud *Leibnitium* memorat.

1005. *Concilium Tremonienis* apud *Meibomium*, *Schilterum*, *Pagium*, *Leibnitium* et *Harduinum*.

- A. 1006. Francofurtanum apud Baluzium, Leibnitium et Harduinum; ad a. 1011. refert Lehmannus.
1007. Aliud Francofurtanum, prioris adpendix, apud Gretserum et Ludewigium.
- ad A. 1010. Gandersheimense notat Lunigius, de quo tamen nihil habet Leukfeldius.
- A. 1011. Bambergense apud Harduinum.
1018. Neomagiense apud Meibomium et Leibnitium.
1018. Goslariense apud Leibnitium.
1022. Salegunstadiense apud Cabassutium, Natalem Alex. Pagium et Harduinum, Orthuinum, item Gratium, Leibnitiumque et Lunigium.
1022. vel 1023. Aquisgranense apud Harduinum.
1022. Moguntinum siue Salegunstadiense (quae, nescio, quo iure, in duo diuidit Lunigius,) apud Leibnitium, Natalem Alex. Serarium, Pagium, Harduinum. Addit aliud Moguntinum ad a. 1023. Schmidius cum Lysero. Ceterum heic in annis mire variant scriptores. Ita enim ad 1026. nouum Salegunstadiense memorant auctores uitarum Meinwerçi et Godehardi apud Leibnitium.
1027. 1028. Ad hos annos Francofurtense, Moguntinum siue Geizlicense, itemque Palithinum siue Poeldense, scriptores apud Leibnitium et Harduinum notant.
1031. Triburiense apud Harduinum.
1035. vel 1036. Triburiense aliud apud eundem, itemque Freherum et Pagium. Vnum hoc idemque cum priore esse notauit Schmidius.
1043. Treuirensense apud Leibnitium.
1044. Constantiense apud Harduinum.
1046. Sutrinum apud Baronium, Pagium et Harduinum.
1047. Germanicum quoddam apud Pagium et Schmidium, qui notat, a Cossartio id omissum fuisse; habet idem et Baronius.
- [P] 1049. vel 1051. Moguntinum apud Boeclerum, Leibnitium, Pagium et Harduinum.
1049. Wormatiense apud Natalem Alex. et Pagium.
1052. Goslariense apud Hermannum Contractum.
1053. Wormatiense apud eundem.
1054. Moguntinum apud Harduinum.
1056. Coloniense apud Lupum et Harduinum.
1061. Basileense apud Baronium, Schilterum et Harduinum.
1062. Osboriense apud Natalem Alex. Pagium et Harduinum.

- A. 1069. Moguntinum apud Pagium, Harduinum et Lunigium. Acta Moguntiae cusa sunt in forma maiore.
1071. Moguntinum aliud apud Harduinum et Lunigium.
1072. vel 1073. Erfordienfe apud Baronium, Serarium, Leibnitium et Harduinum.
1074. Erfordienfe alterum apud Serarium et Pistorium.
1075. Moguntinum apud Harduinum.
1076. Triburiense apud eundem et Baronium.
1076. Wormatiense apud Goldastum, Meibomium, Natalem Alex. Pagium, Harduinum et Lunigium.
1076. Romanum apud Lupum et Harduinum.
1076. Papiense apud Harduinum.
1078. et seqq. Romana concilia apud Lupum, Natalem Alex. Pagium et Harduinum.
1080. Moguntinum apud Harduinum.
1080. Herbpolense apud Bertholdum et Harduinum.
1080. Brixinense apud Lupum, Natalem Alex. Harduinum, Lunigium, maxime vero Goldastum.
1080. Ultraiectinum apud Natalem Alex.
1085. Berbacense apud Lupum et Natalem Alex.
1085. Moguntinum apud Auentinum, Kranzium, Goldastum, Freherum, Pistorium et Harduinum.
1085. Quintillneburgense apud Baronium, Lupum, Natalem Alex. Pagium et Harduinum, itemque Goldastum et Vrstifium.
1086. Moguntinum apud Dubrauium, Pagium, etc.
1086. Oppenheimense in Chronica Augustensi et Bertholdo.
1094. Constantiense apud Pagium et Harduinum.
- [P] Acta, constitutiones, decreta et epistolae imperatorum Henrici II. et Henrici IV. apud Auentinum, Baronium, Goldastum, Magdeburgenses, Vrstifium, Reuberum, Harduinum et Lunigium.
- Clementis II. epistola ad clerum Bambergensem apud Gretserum, Pagium et Ludwigium.
- Leonis IX. diploma de corpore S. Dionysii apud Harduinum.
- Gregorii VII. dictatus, acta epistolaeque decretales apud Goldastum, Baronium, Cherubinum, Schilterum, Rechenbergium, Harduinum, Lunigium et Ditmarum.

- A. 1105. **Quintilineburgense** siue **Northufanum** apud **Goldastum**, **Pistorium**, **Leibnitium** et **Harduinum**.
1105. **Moguntinum** apud **Harduinum**.
1106. **Augustanum** apud **Ditmarum**.
1108. **Moguntinum** apud **Kranzium**.
1111. **Lateranense** apud **Baluzium**, **Natalem Alex**, **Pagium** et **Harduinum**.
1115. **Coloniense** apud **Harduinum**.
1116. **Coloniense aliud** apud **eundem**.
1118. **Coloniense aliud** apud **eundem**.
1118. **Frizlariense** apud **Pagium** et **Harduinum**.
- ad A. 1121. **Conuentum Quedlinburgensem Lunigius** notat. **Ex Harduino scilicet**.
- A. 1122. **Wormatiense** apud **Goldastum**, **Pagium** et **Harduinum**.
1129. **Leodiense** apud **Kranzium**.
1130. **Herbipolense** apud **Baronium** et **Pagium**.
1131. **Moguntinum** apud **Serarium** et **Harduinum**.
1131. **Leodiense** apud **Leibnitium**, **Pagium** et **Harduinum**.
1148. **Treuirensense** apud **Pagium** et **Harduinum**.
1151. **Moguntinum** apud **Kranzium**.
1152. **Constantiense** apud **Theodor. Engelhusenium**, quem **Leibnitius** dedit.
1159. **Moguntinum** apud **Serarium**.
1160. **Papiense** apud **Goldastum**, **Baronium**, **Pagium**, **Harduinum** et **Lunigium**.
1161. **Laudense** apud **Goldastum**, **Natalem Alex.** et **Harduinum**.
- [P] 1165. vel 1166. **Herbipolense** apud **Goldastum**, **Baronium**, **Pagium**, **Harduinum** et **Lunigium**.
1168. **Lateranense** apud **Harduinum**.
1177. **Venetum** apud **eundem**.
1178. **Salisburgense** quoddam **Lunigius** notat.
1179. **Lateranense** apud **Cabassutum**, **Natalem Alex.** **Pagium** et **Harduinum**.
1186. **Mosomense** apud **Pagium** et **Schmidium**.
1186. **Geilhufanum** apud **Schilterum**.
1189. **Ratisbonense** apud **Freherum**.
1196. **Bambergense** apud **Hoffmannum**.

- Epistolae pontificum romanor. Paschalis II. Calixti II. Innocentii II. Lucii II. Eugenii III. Hadriani IV. Alexandri III. Clementis III. et Innocentii III. apud Baronium, Cherubinum, Baluzium, Harduinum, Lunigium, aliosque quam plurimos, Goldastum, Vrsilium, Martenium, etc.
- Acta Innocentii II. et Lotharii II. apud Baronium, Lunigium, aliosque.
- Senatus Romani consultum sub Conrado III. apud Goldastum.
- Acta Henrici V. cum Paschali II. et Calixto II. iuramentum pontifici praestitum, privilegiaque sedi romanae data, constitutionesque et epistolae apud Baronium, Goldastum, Cherubinum, Schilterum, Pfeffingerum, Leibnitium, Harduinum, Ditmarum et Lunigium.
- Epistola procerum Germaniae ad Hadrianum IV. de delenda infami pictura, coronationem Lotharii II. repraesentante; ex Radeuico apud Schilterum.
- Friderici I. Acta cum pontificibus rom. Eugenio III. Hadriano IV. et Alexandro III. Constitutiones itidem, rescripta et epistolae, apud Goldastum, Baronium, Schilterum, Harduinum et Lunigium.
- Principum Germaniae rescriptum ad Innocentium III. de electione Ottonis IV. apud eosdem.
- Ottonis IV. donatio, sedi romanae facta, apud Baronium. Eiusdem reformatio apud Goldastum. Iuramentum sedi romanae praestitum apud Lunigium.
1219. Concilium Salisburgense apud Freherum.
- [P] 1225. Germanicum siue Coloniense siue Moguntinum, (inde enim factum, vt entia hic rursus praeter necessitatem Lunigius multiplicaret, ex vnico tria faciens concilia, Germanicum, Coloniense et Moguntinum,) apud Natalem Alex. et Harduinum.
1226. Leodiense apud Harduinum.
1228. Romanum apud Raynaldum, Natalem Alex. et Harduinum.
1233. Moguntinum apud Harduinum.
1235. Moguntinum aliud apud Raynaldum et Harduinum.
1245. Acta concilii Lugdun. contra Frider. II. apud Harduinum.
1248. Scheningense apud Ostrogotos in Suecia habitum, inter concilia Germaniae memorat Lunigius, qui forsan alicubi *Sueniam* pro *Suecia* legit. Ponit enim *zu Scheningen in Schwaben*.
1248. Vratislaviense apud Raynaldum, Harduinum, alios.
1260. Coloniense apud Natalem Alex. Harduinum et Lunigium.
1260. Moguntinum apud Serarium.
1261. Moguntinum aliud apud Serarium, Leibnitium et Harduinum.

- A. 1266. Coloniense apud Harduinum et Lunigium.
 1267. Vratislaviense apud Harduinum, aliosque, quos notat Schmidius.
 1267. Viennense in Austria apud Freherum, Lazium, Canisium, Lambecium, Natalem Alex. et Harduinum.
 1273. Leodiense in Chronico Elwangenfi.
 1274. Salisburgense apud Mezgerum, Natalem Alex. et Harduinum.
 1276. Triburiense apud Lambertum Schaffnaburgensem.
 1280. Coloniense apud Natalem Alex. Harduinum et Lunigium.
 1281. Salisburgense apud Mezgerum, Natalem Alex. et Harduinum. Post hoc aliud Salisburgense adhuc Mezgerus ponit.
 1287. Herbipolense apud Natalem Alex. et Harduinum.
 1291. Salisburgense apud Mezgerum, Harduinum et Lunigium.
 1292. Aschaffenburgense apud Harduinum.
 1300. Coloniense apud Harduinum.
- Statuta ecclesiae Constantiensis ab Edmundo Martenio edita.
 Ottonis IV. Acta cum pontificibus rom. apud Baronium, Lunigium, etc.
 Eiusdem Decretum de bonis ecclesiasticis apud Goldastum.
 Friderici II. imp. constitutiones, apologia, aurea bulla, acta contra haereticos, cum pontificibus rom. et contra synodum Lugdunensem, [P] epistolae, etc. apud Radenicum, Petrum de Vineis, Albertum Stadensem, Matthaeum Parisiensem, Baronium, Goldastum, Cherubinum, Schilterum, Harduinum et Lunigium.
 Acta pontificia contra Conradum, apud Cherubinum.
 Conradi V. edictum apud Goldastum.
 Richardi Angli constitutio apud Goldastum.
 Conradini querelae apud Goldastum.
 Rudolphi Habsburgici, Adolphi et Alberti L. imperatorum, electorumque imperii principumque acta, donationes, sedi romanae factas, spectantia, constitutionesque aliae, qualis illa Rudolphi pro primis precibus, apud Goldastum, Lunigium, etc. itemque in appendice actorum Comacensium, etc.
 Epistolae pontificum romanorum Innocentii III. Alexandri IV. Urbani IV. Gregorii X. etc. apud Baronium, Goldastum, Baluzium, Harduinum, etc.
 Legatorum pontificiorum statuta et mandata Germanis a. 1225. et 1246. praescripta apud Lunigium.

- A. 1306. Colonienſe. Ad hunc enim annum et ſequentes 1307. et 1310. Henrici II. archiep. Colonienſis acta ſynodalia exhibet Lunigius. Adde Harduinum.
1310. Moguntinum ſeparatim cuſum. Adice eundem.
1310. Salisburgenſia duo. Conſule eundem.
1310. Treurenſe. Inſpice Edmundi Martenii theſaurum anecdotorum, qui huius concilii notitiam et acta dedit. Adde tamen et Lunigium.
1322. Colonienſe apud Harduinum et Lunigium.
- Statuta ſynodalia Colonienſia annorum 1327. 1328. 1330. quae et exhibet Lunigius.
1327. Moguntinum. Euolue Statuta Moguntina.
1333. Colonienſe apud Lunigium.
1350. Bremenſe apud Lambecium.
1359. Moguntinum apud Serarium.
1370. Colonienſe. Etenim ſtatuta ſynodalia Frid. III. archiep. Colon. ab a. 1370. uſque ad a. 1400. exhibet Lunigius.
1372. Moguntinum apud Serarium.
1387. Salisburgenſe apud Natalem Alex. et Harduinum.
- [P] Henrici VII. Lützelburgici acta eccleſiaſtica apud Goldaſtum, Schilterum, Leibnitium et Lunigium.
- Ludouici Bauari et Iohannis pontif. rom. ordinumque imperii acta apud Goldaſtum, Flacium, Herwartum, Freherum, Schilterum, Harduinum, Lunigium, alios.
- Electorum reſcriptum ad Benedictum IV. apud Goldaſtum, Lunigium, aliaque apud hunc haud negligenda.
- Grauamina nationis Germanicae 1345. 1346. apud Goldaſtum.
- Eduardi Angli acta eccleſiaſtica apud Goldaſtum.
- Caroli IV. mandata, conſtitutiones et epiſtolae, itemque reformatio apud Goldaſtum, Cherubinum, Schilterum, Leibnitium, Lunigium, et Struuium.
- Wenceslai conſtitutio pro primariis precibus, itemque reformatio aliaque apud Goldaſtum et Lunigium.
- Clementis VI. epiſtola contra Flagellantes apud Harduinum.
- Vrbani VI. epiſtola ad Wenceslaum apud Lunigium.
- Bonifacii IX. conſtitutio pro libertate eccleſiaſtica apud Goldaſtum et Lunigium.
1405. Pragenſe apud Raynaudum et Harduinum.
1408. Pragenſe apud Raynaudum.

A. 1409. Francofurtanum apud Harduinum.

1414. Constantiense illud insigne, cuius acta amplissima non solum apud collectores conciliorum, separatimque cusa exstant, sed et aucta suppletaque et meliorem in formam fusa conspiciuntur maxime apud Goldastum, Holstenium, Schilterum, Hermannum von der Hardt, Leibnitium, Schellstratium, Lenfantium, Lunigium, aliosque, quos longo recenset ordine vir summus Io. Andreas Schmidius.^{bb)} Nouissime acta huius concilii accessionibus haud contemnendis ornauere viri praestantissimi, *Edmundus Martene*, monachus Benedictinus e congregatione S. Mauri, S. Germani a Pratis, et *Burgeois du Chastenot*, Parlamenti Parisiensis aduocatus, quas et nos actis communibus adiiciemus. Alia quaedam eaque et ipsa nondum cusa haud paruae molis, protocollum quoque [P] concilii Constantiensis authenticum, exsistere apud virum celeberrimum, qui vero nuper viuis excessit, et cuius mortem lachrumis acerbis respública deflet literaria, *Stephanum Baluzium*, in bibliothecam regiam Parisiensem iam, vti accipimus, inuehenda.

1420. Salisburgensia duo apud Natalem Alex. Harduinum et Lunigium.

1420. Lubecense apud Lunigium.

1421. Pragensis apud Raynaldum et rerum Bohemicarum scriptores, quorum longum agmen dant Cauens et Schmidius.

1423. Colonienſe apud Harduinum et Lunigium.

1431. Basileense apud auctores, quos citant Cauens et Schmidius. Addi merentur Goldastus, Orthuinus Gratius, Chernbinus, Leibnitius, Lunigius, et qui nouissime anecdota huius concilii acta dedit, Martenius. Plura adhuc dabunt Lenfantius et von der Hardt, queis fausta vt adsit Lucina, precamur. Amplissima huius concilii acta atque ea nondum cusa apud Baluzium vidimus.

1435. Synodus Argenteratenſis apud Martenium.

1437. Synodus Pomeranica apud Ludewigium.

1440. Frisingense concilium apud Harduinum et Lunigium.

1449. Laufannense apud Harduinum cum aduſamentis Nicolai V. caeterisque actis huc pertinentibus.

1451. Moguntinum apud Serarium.

1452. Colonienſe apud Harduinum.

ad A. 1470. Colonienſe aliud Lunigius memorat. Statuta iudicialia Theodorici, archiepiscopi Colonienſis, edita 1529. 4.

A. 1479.

^{bb)} Supplemento ad Casp. Sagittarii *vz* *manuscripta* introductionem in Historiam ecclesiasticam tom. 2. pag. 98a. seq.

A. 1479. Confluentinum apud Lunigium, vbi et grauamina quaedam nationis Germanicae exhibentur.

1489. Stargardense apud Ludewigium.

1499. Moguntinum apud Serarium.

1499. Sedinense apud Ludewigium.

Acta in causa Ruperti Palatini contra praetensiones pontificum apud Herwartum, Schilterum, Goldastum, Leibnitium, Struuium.

Sigismundi imp. reformatio, concordata cum Martino V. auisamenta et grauamina nationis Germanicae a. 1416. et 1427. Constantiae et Moguntiae sub ipso producta, constitutiones, [P] acta et epistolae apud Goldastum, Leibnitium, Müllerum, Struuium, Harduinum, Lunigium, alios.

Alberti, II. sanctio pragmatica apud Goldastum.

Vnio electorum ad schisma tollendum apud Müllerum, 1498. Adde Lunigium.

Acta Friderici III. auisamenta, reformatio, grauamina nationis Germanicae eidem bis ac ter proposita, iuramentum Nicolao V. praeslitum, concordata maxime nationis Germanicae cum Nicolao V. a. 1447. facta, et declaratione Gregorii XIII. explicata, apud Goldastum, Vrslisium, Duarenum, Fuggerum, Kulpisium, Cherubinum, Schilterum, Leibnitium, Dattium, Müllerum, Cortreium, Lunigium, Struuium.

Iohannis XXIII. Bulla apud Harduinum et Lunigium.

Eugenii IV. Bullae, res ecclesiae Germanicae spectantes, apud Harduinum, Bzouium, Wadingum, Cherubinum, Lunigium.

Nicolai V. Bullae apud eosdem.

Calixti III. confirmatio indultuum de precibus primariis apud Harduinum et Lunigium.

Indulgentiae Papales per Raymundum Perandum in Germania a. 1489. publicatae, apud Lunigium.

Innocentii XIII. Indultus de primariis precibus apud Lunigium.

Pii II. quaedam epistolae et retractionum maxime bulla apud Goldastum, Harduinum et Lunigium.

1505. Grauamina nationis Germanicae apud Orthuinum Gratium et Goldastum.

1510. Grauamina nationis Germanicae cum edicto Maximiliani I. apud Goldastum, Schilterum, Struuium et Lunigium.

1511. Maximiliani I. mandatum, legatis Romam missis datum, de conuocatione concilii vniuersalis.

1512. Edictum Maximiliani I. de abolitione concilii Pisani et Turonens. apud Goldastum et Schilterum.

- A. 1516. Concilium Colonienſe apud Lunigium.
1517. Theſes Lutheri indulgentiis Tetzelianis oppoſitae.
1518. Maximiliani I. literae ad Leonem X. de Luthero, apud Lunigium et Goldaſtum.
1518. Colloquium Auguſtanum inter Caietanum et Lutherum, cuius fontes Schmidius indicauit.
- [P] 1518. Colloquium Lipſienſe.
1520. Bullae Leonis X. contra Lutherum, apud Cherubinum, Lunigium, Harduinum, etc.
1521. Acta Conuentus Wormatienſis, cum Caroli V. ad Lutherum et Hadrianum VI. epiſtolis, itemque edicto contra Lutherum, apud Goldaſtum, Orthuinum Gratium, Melanchthonem, Lunigium. Alios fontes, qui anhelat, Schmidium conſulat.
1522. Hadriani VI. Breue ad Fridericum, electorem Saxoniae, aduerſus Lutherum; apud Cherubinum, Harduinum, Lunigium.
1522. Acta Conuentus Norimbergenſis, ubi grauamina nationis Germanicae fuere propoſita, apud P. Martyrem, Orthuinum Gratium, Goldaſtum, Hortlederum, Strupium, Lunigium.
1524. Acta Conuentus Ratiſbonenſis, apud Goldaſtum, Hortlederum, Lunigium, itemque Harduinum, qui et canones Campegii de reformando clero Germaniae exhibet.
1525. Recessus Auguſtani excerpta, ex corpore Recessuum petenda.
1526. Prima confoederatio religioſa Tergenſis, inter Iohannem electorem Saxoniae et Philippum Landgrauium Haſſiae, apud Hortlederum.
1526. Recessus Spirenſis, excerpta quaedam ex corpore recessuum, Hortledero, etc.
1526. Acta Caroli V. et Clementis VII. apud Lunigium.
1526. Colloquium Homburgenſe apud Scultetum et Lambertum.
1527. Statuta iudicialia Hermanni archiepiſcopi Colon. edita 1529. 4.
1528. Concilium Bituricenſe contra Lutherum, apud Harduinum.
1528. Concilium Senonenſe vel potius Pariſienſe contra Lutherum, apud eundem et Lunigium.
1529. Conuentus Spirenſis, cuius acta dabuntur ex corpore Recess. Imperii, Goldaſto, Hortledero, Müllero, Coeleſtino, Lunigio, cum instrumento *Proteſtationis* et edicto Caroli V. contra Anabaptiſtas.
1529. Colloquii Marpurgenſis acta, ſeparatim cuſa, ſed et danda ex Goldaſto et Ioh. Brentio, qui hiſtoriam arcanam eiusdem conſcripſit, e tabulario Reutlingenſi adiciendam itemque Paullinio. Tacemus vero fontes eos prorsus, quos celeberrimi viri Schmidius et Loefcherus citant.

- [P] A. 1530. Acta Conuentus Augustani suppeditabunt Melanchthon, Cœlestinus, Chytraeus, Hortlederus, Heuterus, Goldastus, Seckendorffius, Mullerus, et Recessuum imperii corpus, itemque Lunigius aliique, vt alios adhuc fontes, quos Wernsdorffius et Loefcherus monstrant, taceamus. Dabimus vero hic non solum Confessionem Augustanam ex exemplo Brentiano, sed etiam scripta nomine imperatoris Caroli V. et Statuum imperii Romano-Catholicorum, imo et priuatis a doctoribus Romanensibus Augustanae Confessionis opposita, ab Andr. Fabricio Leodio tota et Dau. Chytraeo ex parte saltem edita, tum quia apparent rarissima, tum quia sine iis theologia Augustanae Confessionis, ipsis vtpote opposita, nequit intelligi. Addeamus et Tetrapolitanam Confessionem.
1531. Foedus Smalcaldicum apud Hortlederum et Lunigium.
1532. Acta conuentus Schweinfurtenfis apud Goldastum, Seckendorffium, in der Strasburgischen Kirchen-Ordnung, Magirum, etc. aliosque apud Loefcherum.
1532. Prima pacificatio religiosa Norimbergensis apud Goldastum, Hortlederum et Lunigium, in corpore recessuum imperii et in Recueil des traités des paix.
1532. Indultus primariarum precum per Clementem VII. datus, apud Lunigium.
1532. Caroli V. edictum ad ordines imperii de tollendo dissidio religionis et concilio conuocando, apud Lunigium.
1534. Tractatus Cadanensis apud Goldastum et Hortlederum.
1534. Clementis VII. Constitutio contra episcopos, concordatis nationis Germanicæ contrauenientes, apud Lunigium.
1535. Recessus imperii Wormatiensis contra Anabaptistas Westphalos, in Corpore Recessuum.
1536. Concilium Colonienſe apud Harduinum, idem et separatim eusum Colon. 1548. fol. Addi possem, si rerum id pateretur moles, reformatio Hermanni archiepiscopi Colonienſis, cum Colonienſium antididagmate, Buceriſque hanc in rem scriptis, actisque istis Colonienſibus omnibus et separatim eusis et apud Lunigium aliosque inueniendis. Sed eo excurrere vix nobis licebit.
- [P] 1536. Pauli III. Bulla in Coena Domini, quam sub ſequentibus pontificibus, nescio cur, ad nauſeam vſque repetierit facetus homo, Laërtius Cherubinus.
1536. Confirmatio foederis Smalcaldici apud Hortlederum, Lunigium, et in Recueil des traités des paix.
1536. Acta collegii Beuergerſis, ex archiuis Caſſellanis petenda, hactenus apud Wigandum.
1536. Formula Concordiæ Wittebergenſis, data a Luthero, Bucero, Melanchthone, Myconio, Goldasto, Oſiandro, Hoſpiniano, Magiro, multisque aliis paſſim, Wigando, Hoſpiniano, Seckendorffio, Chytraeo, Garthio, Luthero ipſo, quos omnes fere Loefcherus hic in partes vocat.

- A. 1537. Ferdinandi I. literae ad Lutherum apud Goldastum et Lunigium suppositivae esse videntur.
1537. Acta conuentus Smalcaldici, vbi et articuli Smalcaldici fuerunt producti, et contra Schwenckfeldium actum, separatim cusa. Exstant et apud Hortlederum, et, qui vtramque heic semper paginam facit, Seckendorffium.
1538. Foedus Romano-Catholicorum Smalcaldico oppositum, der Catholische Gegen-Bund, apud Hortlederum, Lunigium et in Recueil des traités des paix.
1539. Acta Comitiorum Francofurtensium apud Goldastum et Hortlederum.
1539. Concilium Hildesheimense apud Lunigium.
1540. Acta conuentus Hagenoënsis apud Melancthonem et Hortlederum.
1540. Acta conuentus Wormatiensis, apud eosdem.
1541. Acta Colloquii Ratisbonensis apud auctores a Schmidio citatos, Goldastum etiam, qui et edictum Caroli V. Spirensis 1541. habet, Hortlederum, Bucerum, qui acta amplissima edidit, Lunigium. Adde recessum Ratisbonensem hoc anno factum, in corpore recessuum exstantem. *Interim Ratisbonense* apud Io. Erdmannum Bieckium.
1542. Ferdinandi I. declaratio, sociis Augustanae Confessionis facta, apud Lunigium.
1544. Recessus Spirensis in Corpore Recessuum.
- [P] 1545. Concilium Tridentinum separatim toties cusum et apud Harduinum quoque exhibitum, cuius historia repetenda ex Sarpio, Card. Pallancino, collectione epistolarum et obseruationum Vassoriana aliisque infinitis fere monumentis, quae luculenta profecto recenset celeberr. Schmidius. Solum addimus Lunigium, qui acta quaedam concilii Tridentini quoque exhibuit.
1545. Caroli V. approbatio articulorum Louaniensium apud Goldastum et Lunigium.
1545. Acta Colloquii Ratisbonensis, haurienda e fontibus a Schmidio adductis.
1546. Vnio Caroli V. et pontificis romani apud Goldastum et Hortlederum.
1546. Pauli III. indulgentiae ad extirpandam haeresin Lutheranam, apud Hortlederum et Lunigium.
1548. Concilium Moguntinum separatim cusum.
1548. Synodus Augustana apud Harduinum.
1548. Synodus Treuirensis apud eundem, Masenium et Lunigium.
1548. *Interim Augustanum*, apud Goldastum, Osiandrum, in corpore recessuum, Lunigium et alibi passim, separatim saepius cusum.
1548. *Interim Lipsiense* apud Joh. Erdmannum Bieckium.
1548. Recessus Augustanus in corpore recessuum.

- A.** 1549. Concilium Colonienſe apud Harduinnum et ſeparatim cuſum.
1549. Moguntinum, ſub D. Sebaſtiano, archiepiſcopo et electore, apud Cabaffutium, Natalem Alex. Harduinnum, Lunigium, idemque ſeparatim editum Mogunt. 1549. fol.
1549. Treuirenſe, ſub Ioanne archiepiſcopo, apud Cabaffutium, Natalem Alex. Harduinnum et Lunigium, et ſeparatim cuſum Colon. 1549. 4. adiunctis aliis archiepiſcoporum ſtatutis prouincialibus.
1549. Argentoratenſe ſub Eraſmo epiſcopo celebratum, cuius ſtatuta et decreta prodierunt Moguntiae 1566. fol.
1549. Caroli V. conſtitutio de obſeruat. canonum, apud Lunigium.
1550. Synodus Cameracenſis ſeparatim impreſſa.
1552. Transactio Paſſauienſis, cum adpendice et ſeparatim edita, et apud Goldaſtum, Londorpium, Meierum, in corpore reſeſſum, apud Hortlederum, Cortreium, Lunigium, in Recueil des traités des paix et alibi paſſim.
- [P] 1554. Ferdinandi I. edictum de Catechiſmis, aliaque apud Goldaſtum et Lunigium.
1555. Pax Auguſtana religioſa apud Goldaſtum, Schilterum, Londorpium, Cortreium, Lunigium etc. qui et acta huc pertinentia habent.
1556. Synodus Barthenſis ſeparatim edita.
1556. Colloquium Iſenacenſe a Flacio, Paullinio aliisque datum.
1557. Wormatienſe ſeparatim cuſum atque etiam apud Melanchthonem, Goldaſtum, Freherum, Oſiandrum, Fornerum, Altingium, Lunigium. Acta eius MSS. a Ioach. Camerario ſcripta exſtant in bibliotheca Vniuerſitatis Tubingenſis.
1558. Conuentus Francofurtanus apud Goldaſtum, Hoſpinianum, Boſſuetum, alios. Acta eiusdem pleniffima manuſcripta habentur in tabulario illuſtris conſiſtorii Stutgardiani.
1559. Proteſtatio ſtatuum euangelicorum contra reſeruatum eccleſiaſticum, apud Lunigium.
1560. Colloquii Vinarienſis acta, a Simone Muſaeo et Marquardo Frehero edita.
1560. Colloquii Heidelbergenſis acta, ab Altingio aliisque data.
1561. Conuentus Naumburgenſis, a D. Hönnio celeberrimoque viro *Valentino Erneſto Loeſchero* deſcriptus. Compoſitum in eodem ſcriptum fuit, quo enarratae fuere rationes, quae Proteſtantes adegerint, quo minus concilio Tridentino praefentes ſe ſtiterint. Eiuſmodi ſcripta publica tria danda ſunt, vñum de a. 1537. alterum de a. 1546. tertium de a. 1564. apud Goldaſtum, Hortlederum, Lunigium inuenienda. Vide, ſi placet, librum commentarium, quem de actis ſcriptisque publicis eccleſiae Wirtembergicae ſcripſimus, p. 37. 38. Caeterum ampliffima acta

conuentus Naumburgensis, sed manuscripta, afferuntur in tabulario illustris consistorii Stuegardiani.

A. 1564. Colloquium Maulbronnense, cuius fontes in libro citato pag. 76. sq. satis indicavimus.

1564. Ferdinandi I. literae ad pontificem de danda laicis communionē sub vtraque, cum breui concessorio Pii IV. apud Goldastum, Pelissonium, Lunigium.

[C] 1564. Ferdinandi I. literae ad Georgium Wicelium, apud Orthuinum Gratium. Cassandri Consultatio et Wicelii via regia.

1564. Pii IV. indultus-primariarum precum apud Lunigium.

1564. Maximiliani II. epistola ad Pium IV. de coniugio clericis non prohibendo, apud eundem et Goldastum.

1565. Concilium Cameracense apud Harduinum.

1566. Synodus Dioecelana Argentoratensis separatim cusa.

1566. Pii V. Bulla apud Lunigium.

1567. Synodus Augustana apud Lunigium.

1567. Constitutiones et decreta synodalia ciuitatis et dioecesis Constantiensis, a Marco Sitico cardinali, episcopo Constantiensi, prodierunt separatim Constantiae 1568. 4.

1568. Pii V. constitutio de resign. bonorum eccles. apud Lunigium.

1568. Colloquium Altenburgense separatim cufum.

1569. Constitutiones et decreta in synodo Salisburgensi, edita sub D. Ioanne Iacobo archiepiscopo. Dilingae 1574. 4.

1570. Concilium Mechliniense separatim cufum, itemque apud Cabassatum, Natalem Alex. et Harduinum.

1570. Synodus Guelpherbytana, vbi formula concordiae inter Saxonicas Sueuicasque ecclesias condita fuit. Acta separatim prodire. Vide dissert. de actis scriptisque publicis ecclesiae Wirtemberg. p. 41.

1571. Conuentus Dreadsensis Grypto-Caluinianorum, quos vocant, acta separatim cusa.

1571. Colloquium Franckenthalense cum Anabaptistis, separatim cufum.

1574. Torgauense apud Oslandrum et Hutterum.

1576. Acta conuentus Lichtenbergensis apud Hutterum.

1576. Declaratio concordatorum nationis Germanicae per Gregorium XIII. apud Cherubinum, Lunigium etc.

1576. Varia acta Maximiliani II. apud Lunigium.

A. 1576.

- A. 1576. Acta conuentus Maulbronnenſis apud Hutterum et Oſianderum. Vide libellum de actis ſcriptisque publ. eocl. Wirtemb. p. 41.
1576. Acta conuentus Torgenſis apud Hutterum.
1576. Acta conuentus Riddagshuſani apud eundem.
- [P] 1576. Synodus Antwerpienſis, ſeparatim cuſa.
1576. Colloquium Ieuereſe, a Selneccero, Wigando et Feufkingio datum.
1577. Acta conuentus Bergenſis apud Hutterum.
1577. Acta conuentus Sangerhuſani apud eundem.
1578. Acta conuentus Tangermundenſis apud eundem.
1578. Acta conuentus Langenſaltzenſis apud eundem.
1578. Colloquium Herzbergenſe ex editione Olcarii, non Serueſtana, et Huttero.
1579. Conuentus Interbocenſis apud Hutterum.
1579. Conuentus Torgenſis apud Hutterum alibique. Ceterum acta ad formulam concordiae ſpectantia plurima prodire, quae recenſere nunc non valet. Habet et eiusmodi quaedam Goldaſtus. Dabimus hic et plura *avéxōra*.
1580. Vratiſlavienſis ſynodus ſeparatim cuſa, Vratiſlaviae 1585. 4. cum Vratiſlavienſis eccleſiae ſtatutis ſynodalibus antiquis.
1581. Gregorii XIII. Conſtitutio de emendatione Calendarii apud Goldaſtum et Lunigium.
1582. Conuentus Erfurtenſis, vbi apologia formulae concordiae fuit confeſta.
1583. Acta conuentus Quedlinburgenſis apud Hutterum alioſque, quos longo agmine Schmidius recenſet. Habentur eadem ampliffima, ſed manuſcripta, in tabulario illuſtris conſiſtorii Stutgardiani, vt taceam Lunigium, qui Receſſum Quedlinb. exhibet.
1586. Concilium Cameracenſe apud Harduinum.
1586. Colloquium Mompelgardenſe, cuius fontes nuper ^{cc)} indicauimus.
1589. Badenſe, de quo itidem nouiffime ^{dd)} egimus.
1590. Emmendingenſe a Fechtio datum.
1593. Neuburgenſe ſiue Bipontinum apud Hutterum.
1601. Ratiſbonenſe apud Thuanum, Ludolphum, Hunnium, Cramerum, Tannerum alioſque, quos nuper citauimus, ^{ee)} et quos in partes celeberrimus Schmidius vocat. Cum poſt-colloquio.

T t 2

A. 1606.

cc) De actis ſcriptisque publicis eccleſ. Wirtemberg. p. 79. ſeq.

dd) ib. p. 80.
ee) ib. p. 84. ſeq.

- A. 1606. Acta Donawerdenſia apud Londorpium et Meierum.
- [P] 1606. Pacificatio Vienneniſis cum Hungaris apud Meierum et in Hiſt. diplomatica eccl. Hung.
1607. Concilium Mechlinienſe ſeparatim cuſum, itemque apud Caballutium, Natalem Alex. et Harduinum.
1609. Synodus Conſtantiendiſis ſub Iacobo epiſcopo Conſtantiendiſi. Prodiit Conſtantiae 1609. 4.
1609. Literae Maieſtatis Rudolphi II. apud Goldaſtum, Meierum et Lunigium.
1610. Unio Halenſis ſive Heilbrunnenſis, cum actis reliquis apud Londorpium, Lunigiumque, et in Recueil des traités des paix.
1610. Liga Catholico - Romanorum imperii ſtatuum Herbipolenſis apud Londorpium, Meierum, Lunigium.
1610. Synodus Antwerpienſis et Argentoratendiſis, omnes ſeparatim cuſae.
1610. Decreta ſynodalia dioceſis Auguſtanae, ſub D. Henrico, epiſcopo, promulgata editaque Dilingae 1611. 4.
1611. Acta Aquisgranenſia apud Meierum.
1612. Indultus primariarum precum Pauli V. apud Lunigium.
1613. Grauatina Statuum Romano - Catholicorum et Proteſtantium apud Londorpium, Meierum et Lunigium.
1613. Colloquium Durlaceniſe ſeparatim aliquoties cuſum.
1615. Colloquium Neuburgeniſe, de quo nuper egimus.
1618. Acta Pragendiſia, Bohemica, Sileſiaca, Auſtriaca, apud Londorpium et in Recueil des traités des paix.
1620. Aſſecuratio Romano - Catholicorum apud Lunigium.
1620. Pauli V. indultus primariarum precum apud eundem Lunigium.
1620. Transactio Vlmendiſis inter Ligifiſas et Vnitos apud Londorpium et Lunigium, itemque in Recueil des traités des paix.
1625. ſqq. Oſnabrugeniſes variae ſynodi apud Lunigium.
1625. Conuentus circuli Saxon. inferioris acta habent Londorpius et Adlzreiterus.
1627. Synodus Colonienſis, et
1628. Oſnabrugeniſis ſeparatim cuſae.
1629. Pacificatio Lubecenſis apud Londorpium, et in Recueil des traités des paix.
1629. Edictum Reſtitutorium apud Londorpium, Meierum, Lunigium et in Recueil des traités des paix.

[P] A. 1629. Compositio pacis Dillingensis.

1629. Pupilla Augustanae confessionis cum defensione contra compositionem Dillingensem.
1630. Replicā circuli Sueuici ad imperatoris edictum restitutorium per ICtos Tubingenses separatim cusa.
1631. Acta conuentus colloquiique Lipsiensis apud Londorpium, Meierum, Vogelium, Kromayerum, Calixtum, Lunigium, alios.
1635. Pacificatio Pragensis apud Londorpium, Meierum, Vogelium, Lunigium, inque Corpore Recessuum etc.
1638. Indultus primariarum precum per Vrbanum VIII. apud Lunigium.
1645. Colloquium Thoruniense apud Calixtum, Hülsemannum, Prawdekium, a S. Hyacintho, Hartknochium, Calouium, Hoornbekium, Andreae, Jaegerum nostratē.
1645. Pacificatio Lintzensis cum Hungaris, in histor. diplomatica eccles. Hungar.
1646. Recessus Monasteriensis Ferdinandi III. apud Lunigium.
1648. Instrumentum pacis Westphalicae, cum Innocentii X. bulla et protestatione nunciū pontifici, in corpore recessuum et apud Londorpium, Pufendorfiū, Happe-lium, Cortreium, Lunigium, etc. itemque in Recueil des traités des paix.
1651. Recessus Norimbergensis, quo pacificatio Westphalica executioni data fuit, apud Londorpium et Lunigium.
1651. Colloquium Rheinfeldense apud Valerianum Magnum et Haberkornium aliosque, quos refert Schmidius.
1661. Cassellense, separatim cusum, quod plurimis scriptis polemicis, quae Schmidius citat, occasionem dedit.
1662. Decreta et statuta dioeceseanae synodi Colonienfis, sub D. Maximiliano Henrico archiepiscopo celebratae, edita separatim Colon. 1666. fol.
1665. Decreta et constitutiones synodales ecclesiae et episcopatus Lausannensis per I. B. de Strambino episcopum confirmatae. Friburgi 1666. 4.
1695. Leopoldi et Innocentii XII. Constitutiones abusum electionum sacrarum concernentes apud Lunigium.
- Articulus IV. Pacis Rysuicensis Grauaminaque statuum imperii [P] protestantium hinc enata, quae in Antonii Fabri Staats-Cantzley et in electis iuris publici recensentur.
- Acta Silesiaca de a. 1706. seqq. apud eosdem exstantia itemque separatim cusa.
1715. Caroli VI. edictum contra iniurias, quae diuersae fidei socii inconsulte se inuicem lacerant, apud Fabrum et Lunigium.

Et haec quidem sunt *Acta* illa, quae in vnum compingere, si hoc quidem viris doctis, si et bibliopolis, qui sumtus rebus dare velint, arrideat institutum, si et, quod primum praecipuumque est, vires valetudinemque largiatur nobis diuina bonitas, fert animus. Accedimus autem ad rem praeparati atque haud paruo ad hoc opus exornandum studio collato, qui non solum scriptores rerum Germanicarum omnes a Schardio, Pistorio, Reubero, Frehero, Goldasto, Canisio, Lindenbrogio, Vrstisio, Schiltero, Meibomio, Paullinio, Leibnitio, Ludewigio aliisque editos peruoluimus, sed et rerum ecclesiasticarum collectiones a Goldasto et Lunigio, maxime vero conciliorum collectoribus factas cum cura inspeximus atque euoluimus, etsi et in Goldasto siue fidem siue curam, in Lunigio id maxime, quod, vnde sua habeat, qui tamen, quae in prima parte Spicilegii ecclesiastici dedit, ex libris impressis mutuatus est, nullibi adscripsit, desideremus. Hinc, quae e Goldasto, quae isidem e Baronio, quae et e Lunigio, qui data a prioribus documenta monumentaque in scenam foecundior ipse reduxit, dabimus, ad artis criticae diplomaticaeque trotinam reuocabimus, atque fontes, e quibus viri isti biberunt, sollicite, vbi id quidem nobis cognitum erit, indicabimus. Contulimus et, quae ex Londorpii, Meieri et Mülleri, Fabrique itidem aliorumque amplissimis compilationibus ad rem totius ecclesiae Germanicae, (particularium enim ecclesiarum Germanicarum acta publica heic enarrare nobiscum prorsus haud constituimus,) spectant. Nec tamen cogitare velimus quenquam, infinitorum fere voluminum hanc nostram collectionem fore, maxime, si acta ista colloquiorum et conuentuum, et Constantiensis Basileensisque conciliorum acta omnia haftenus edita, vt cetera iam taceamus, praelo dare aueamus. Dabimus enim saltem necessaria, dabimus certa, dabimus selecta. Colloquiorum et conuentuum acta, vbi prolixiora sunt, vbi et a litigantium vtraque parte data, coarctabimus, quantum res finit, et breuiabimus, ita tamen, vt rebus nihil decedere videatur, totumque opus paucis in forma maiore voluminibus constet. Germanica ob barbaros, qui [P] nostra non norunt, (ob hos enim vel maxime hunc laborem nostrum insumimus,) Latina ea fide, ad quam interpres assurgere potest, faciemus. Vbique vero ab omni partium sectae studio, (quod profecto cane peius et angue nobis est, odio plus quam Vatiniano, quamdiu spiritus hos nostros artus reget, a nobis prosequendum,) nobis cauebimus, dexterritatisque nostrae et fidei, addimus et industriae curaeque nullo rerum fastidio naucae aut longioris operis mora minuendae, cumulata, speramus, specimina exhibebimus, atque etiam subinde, quae hucusque lucem non conspexere, acta vel a viris doctis nobiscum communicata, vel e tabulariis publicis petita immiscebimus. Dissertationem praeliminarem, primas facere paginas actaque ipsa praecurrere iubebimus, vbi de horum *audiverit* iuxta rerum temporumque ordinem atque de singulorum eorundem necessitate et vsu luculentius differemus. Totum vero opus notis nostris, breuioribus licet, quae acta, vbi id quidem opus videbitur, illustrent explicentque, distinguemus, variaque et iuris subinde publici et iurisprudentiae ecclesiasticae capita, vbi fatemur, nos aliquando a viris doctissimis, (nondum enim sub incudem omnia heic satis reuocata sunt,) dissentire, maxime quod ius sacrorum inuestiturasque ecclesiasticas concernit, curate enucleabimus. Nec tamen, quae in conspectu hoc nostro notamus, singula exhibebimus, nisi ita viri eruditissimi, quorum consiliis assurgemus, existimauerint. Scripsimus enim saltem hic omnia, ne quis clamitet, haec vel illa omissa et neglecta a nobis esse. Enimvero sunt multa concilia Germanica et acta vetera parui

parui admodum igno nullius momenti, quibus profecto charta saltem maculatur, oculusque et studium lectoris fallitur. Dantur et talia conuentuum colloquiorumque acta, quae impune negligi possunt, in quibus tamen omnibus vel dandis vel omittendis prudentiorum atque etiam Bibliopolarum rationes spectabimus. Addidimus et quaedam concilia haud Germanica, maxime Romana, vbi ad res ecclesiae Germanicae momentum quoddam conferunt. Colloquia ^{f)} plurima conuentusque priuatos plane tacuimus atque pede sicco praeterimus, quae saltem, quibus publica constat [P] auctoritas, acta dare constitutum est. De necessitate atque vtilitate instituti nostri multa disserere cum iniuria lectorum nostrorum, prudentiorum saltem, coniunctum videri posset, cum norint omnes, nullam historiam accuratam solidamque dari posse, nisi quae ex *actis publicis* extrahatur. Sunt, qui hac ratione historiam Germanicam politicam post alios eosque itidem doctissimos viros nuper exposuere, (iam enim inde ab aliquo tempore magna lux studio huic, plaudentibus omnibus, qui literas amant, adfunditur,) viri plane eximii, *Burcardus Gotthelf Struve et Iacobus Carolus Spener*, hic olim, cum ante decem annos Musas Oxonienses ambo magno studio frequentaremus, socius noster longe suauissimus desideratissimusque, qui ex *actis publicis* sua ambo depromere, adeoque *pragmaticam* rerum notitiam dedere, quae genuinum historiarum vsum simul doceat. Scilicet ita viam nobis parare animus est ad historiam ecclesiae Germanicae vniuersalem conficiendam, quam, si ita rerum nostrarum rationes siuerint, seposito partium studio suamque in rem abire iussis sectae praepiudiciis, exarare olim forsitan nobis continget. *Acta* vero *publica* ecclesiae Germanicae nunc daturi rogamus viros doctos, quibus harum rerum studium familiare est, et qui in publicum egregiam notitiae, qua fulgent, supellectilem conferre amant, vt, si videant, vel quaedam a nobis omissa esse, qualia vel maxime in pontificum romanorum actis, epistolis decretalibus bullisque, quarum collectiones omnes nondum possidemus, vel imperatorum romanorum constitutionibus, edictis rescriptisque, qui diligentiam rebus hic afferre volunt librorumque adfluxu gaudent, reperire poterunt, ea per literas nobiscum beneuole communicent, vt porro, quae superuacanea atque nullius momenti vsusque videbuntur adeoque in hac collectione omittenda, atro lapillo noſent, vt denique, si qua habeant inedita conciliorum, conuentuum vel colloquiorum acta, diplomata vel epistolas, ad ornandum hoc opus nostrum publicamque rem augendam vsibus nostris ea consecrent, denique vero de ordine rerum totiusque collectionis methodo ineunda placita sua nobiscum conferant. Quod restat, si hoc institutum adplausu eruditorum haud careat, novam addere collectionem, quae alterius appendix videri possit, poterimus, sua vtilitate et elegantia haudquaquam priori cessuram, vbi ecclesiae Germanicae veteris libros ecclesiasticos, missalia vetera, symbola; litanias antiquissimas et progressu temporum subinde variatas interpolatasque, codicemque canonum aliumque canticorum veterum ecclesiae Germanicae [P] et statuta eiusdem synodalia, Moguntina, Treuirensia; Colonienſia, Salisburgensia, Argen-

^{f)} Colloquiorum religiosorum publice et priuatiuim intra huius proxima saecula habitorum historiam et acta dare nouissime promisit vir celeberrimus D. Io. Michael Heineccius in schediasmate hac de re edito Halae Magdeburgicae

1719. 4. Breuiorem eorum historiam singulari concinnatam studio debemus Reu. D. Io. Andreae Schmidio in tomo II. introductionis Casp. Sagittarii ad historiam ecclesiasticam p. 1495 - 1608.

Argentoratensia aliaque debimus, adiectis quoque iis auctoribus Germanis antiquioribus, qui de diuinis ecclesiae officiis ac ministeriis cultusque publici, prout olim is obtinuit, ratione scripsere, inter quos maxime Rabanus Moguntinus, Amalarius Treuirensis, Walafridus Strabo, Berno Augiensis, Rupertus Tuitianus, Radulphus de Vico et Hugo de S. Victore, (Micrologum enim Gallum fuisse recte existimauit Mabillonius,) eminent, adiectis et porro confessionibus praecipuis recentioribus protestantium, tum qui Augustanam profitentur confessionem atque maximam partem sua sibi habent doctrinae christianae corpora, commune illud primum, postea Philippicum, Pomeranicum, Prutenicum, Thuringicum, Iulium, Wirtembergicum, vt alias confessiones particulares taceamus: tum qui Reformatorum titulo gaudent, tum etiam Anabaptistarum, additis quoque ordinationibus praecipuis ecclesiasticis, inter quas formula Missae Wittebergensis, a Martino Lutero confecta, et reformatio Hermannii Coloniensis primas tenent: additis denique actis controuersiarum particularium et litium theologiarum praecipuis, maxime vero iis, quae *Adiaphoristica*, *Interimistica*, *Antinomistica*, *Maioristica*, *Synergistica*, *Osiandrina*, *Flaciana*, etc. quae et *Crypto-Caluiniano* faceto nomine, quae *Irenica*, quae *Tubingensa*, quae *Calixtina*, quae *Terministica*, quae denique *Pietistica* ab infausta illa ineptaque *Pietismi*, quem adpellant, secta adpellaueris. Sed ab his quidem latius nunc enarrandis calamum facile abstinemus, idque vnicum monemus, iis typis, si quidem adsint, qui sumtibus haud parcant, bibliopolae, omnia exscriptum iri, quae elegantiam et nitorem Belgicorum, Anglicorum vel Gallicorum haud infeliciter imitentur, cum exterorum magis quam ciuium nostrorum gratia hoc, quicquid est operis, suscipiamus. Iam vero e vestibulo rerum et propylaeo vel tandem egredimur, qui aedificii amplissimi vastissimique molem e longinquo saltem spectandam dedimus, et ostia haec claudimus, teque, lector beneuole, vt conatibus hisce nostris faueas, rogamus.

[Subiungere placet concilia, in aliis terris habita. De conciliis et synodis, in Belgio habitis, praecipue de synodo *Dordratena* plura variorum exstant scripta, quorum inscriptiones reperies in cat. bibl. Bünaui, l. c. p. 290. sq. vbi etiam scripta nonnulla, quae in vtramque partem disputata continent, adducuntur. Hoc autem loco tantum modo memorari possunt:

Acta et scripta synodalia *Dordratena* ministrorum Remonstrantium in foederato Belgio. Harderuici sine anni nota, 4.

Acta synodi nationalis *Dordrechtii* habitae a. 1618. et 1619. Accedunt plenissima, de quinque articulis, tam exterorum, quam provincialium theologorum iudicia. Hanou. 1620. 4.

De conciliis, synodis et colloquiis in Heluetia habitis.

Ex multis, in cat. bibl. Bünaui, l. c. p. 291. sqq. memoratis scriptis, h. l. indicare sufficiat:

Concilium *Lausannense*, a. 1448. habitum primum decretum, in *Edm. Martene, et Vrs. Durandi* collect. ampliss. vet. scriptorr. tom. VIII. col. 995. sqq. Paris. 1733. fol.

Io. Salas, Gericht-Schreibers zu Lucern, historische Nachricht von dem den 29. Jenner a. 1523. zu Zürich gehaltenen Religions-Gespräche: in *Io. Conr. Fueslins* Beyträgen zur Erläuterung der Kirchen-Reformations Geschichte des Schweitzerlandes, part. II. p. 80. sqq. Tiguri, 1742. 8.

In *Hungaria*:

Caroli Peterfey sacra concilia ecclesiae romano-catholicae in regno Hungariae celebrata ab a. 1016. vsque ad a. 1715. acced. regum Hungariae et Legatorum fedis apostolicae constitutiones eccles. tom. I. ab a. 1016-1544. Viennae 1742. fol. tom. II. ab a. 1657-1734. Poson. 1742. Haec voll. ait *J. G. Walch*. l. c. pag. 836. cum iudicio legenda sunt, quum auctor nimium indulgeat pravis animi adfectibus religionis causa, atque in lutheranorum reformatorumque sacrorum socios acerbis inuehatur.

Leges ecclesiasticae regni Hungariae et prouinciarum adiacentium, opera et studio *Ignatii Comitis de Batthyan* — collectae et illustratae, tom. I. Carlsburg. 1785. fol. Leges eccles. a concilio Sardicensi vsque ad a. 1076. regiae constitut. ab a. 1092-1729. Hunc tantum tomum memorat *Noesselt*. l. c. pag. 562. sq. nun vero plures in lucem emissi sint, dicere nequeo.

In *Polonia*.

Acta conuentuum et synodorum, in maiori Polonia a *Dissentibus* celebratarum, edidit *Io. Iac. Scheidemantel*, Vratislau. 1778. 8. Multarum synodorum particularium in Polonia Prussiaque habitarum acta et colloquia collegit *Franck* in cat. bibl. Bünau. l. c. p. 293. sqq. et *Planck* l. c. p. 274. monet; acta synodorum, in Septentrione habitarum, nondum esse coacta; docetque, in quibus opp. plura sint dispersa. *Harl.*]

C A P V T III.

SYNOPTICAE VETERVM DE SYNODIS, VNIVERSALIBVS
MAXIME, RELATIONES. 7

Eatinorum Isidori Hisp. Gelasii, Gregorii M. libri diurni pontificum, nec non Bedae et Freulsi. 1. Graecorum Germani CPol. 2. Nicephori. CPol. 3. Photii CPol. 4. Anonymi. 5. Niti Rhodii. 6. De ineditis Photii Tyrrii, Maximi, Mich. Pselii. 7. Synodicon vetus, vulgatum a Iohanne Pappo. 8.

(Cum supplementis G. C. Harles.)

I.

Quatuor concilia vniuersalia amplecti se, profitetur Isidorus Hisp. lib. VI. etymolog. c. 16. cuius verba laudant Gratianus dist. 15. Iuo libro 2. Pannorminae, aliique iuniores. Inter cetera autem concilia, quatuor esse scimus venerabiles synodos, quae totam principaliter fidem complectuntur, quasi quatuor euangelia, vel totidem paradisi flumina. Harum prima Nicaena.

a) Conf. catal. bibl. *Bilan.* III. vol. 1. p. 231. sq. I. G. Walch bibl. theol. select. III. p. 837. sq. et Chr. Guil. Franc. Walch. Entwurf einer vollst. Historie der Kirchenversamml. p. 41. sq. — De synodis et synodicis scriptis multa reperuntur in variis catalogis MSS. codd. Hoc loco quosdam memorabo codd. in *Matthaei* notitia codd. gr. Mosquens. p. 331. sq. cod. LVI. in 4. nr. 8. *ἐκ τῶν συνδικίων ἁγίων Ἀλεξίου*, patriarchae oecumenici: inc. *οἱ τὰς διγύμνας εὐλογῆσαντες* et nr. 15. *διτάξις συνδικιῆ περι δευτερογυμίας* inc. *τίμιον ἀναγ τὸν γύμον* nr. 18. *συνδικιον σημάωμα ἐπὶ τῇ ἀγαθῶσά τῆς νεκρῆς μαρτῆ ἀπειθῆσιν καὶ ἡμίσεα β. ἰδιων. ἰδ. ἀρκαδημένα λακῆ — πατριάρχης ἐν τοῖς δεξιοῖς ἀλεξιακοῖς κατηχηματινοῖς συνεδριαζόντων τῇ μεγάλῃ ἀγιασύνῃ αὐτῶ ἀρχιεπιστῶν, τῶ γαγγρῶν etc. inc. *ὡς καθάρεις καὶ ἀμύμων*. — *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 193. cod. CXX. fol. 28. de sanctis et oecumenicis synodis: init. *πρώτη σὺνδος γέγονεν ἑξαμενικῆ ἐν Νικαίᾳ* sex numerantur synodi, et fol. 31. loca ex synodo Carthaginensi, ex sexta synodo; — p. 85. sq. vbi part. I. cap. 2. multi recensentur codd. in quibus continentur *synodi*,*

libri canonum et rituum, in cod. XXXIV. sunt collectiones canonum et alia quaedam; et quidem fol. 2. monitum de non seruato in synodorum canonibus temporum ordine, ob quarundam synodorum prae ceteris dignitatem; desinit prologus I. in catalogum decem synodorum, ex quorum canonibus haec collectio partim constat, adnotatis anno et canonum numero; fol. 23. iterum fufus de septem prioribus synodis oecumenicis, quo tempore, et quam ob causam fuerint celebratae, qui ipsis insignes interfuerint, qui in ipsis damnati haeretici, eorum dogmata, ipsisque opposita a synodis doctrina orthodoxa; tum definitiones synodorum Chalcedonenfis, CPolitanarum II. et VI. Nicaenae II. etc. — p. 581. cod. CCCLXXIV. fol. 315. de synodis oecumenicis septem: — pag. 102. cod. XXXVI. expositio omnium conciliorum secundum ordinem temporum, et duplex syntagma canonum, alterum brevius, vt in cod. XXXIV. alterum fufius, in quocanones ciuiles, ad vnumquodque caput pertinentes, non indicantur solum, sed integri adferuntur, et fol. 307. acta cuiusdam synodi, CPoli

con.

Nicaena synodus CCCXXIII. episcoporum, Constantino Augusto imperante, parata est; in qua Arianas perfulias condemnata blasphemias; quam de inaequalitate Sanctae Trinitatis idem Arius adserbat: consubstantiali Deo patri Deum filium eadem sancta synodus per symbolum definiuit. Secunda synodus CL. patrum sub Theodosio seniore Constantinopoli congregata est,
V v 2 *quae*

congregatae sub Alexio Comneno, vt tolleretur offensiculum: atque ex cod. XXXVI. edidit Montfauc. p. 103. sqq. decretum editum circa unionem synodi cum Leone Chalcedonensi, et circa piam sententiam de adoratione SS tarum imaginum ab imperatore Alexio Comneno, gr. et lat. — p. 112. in cod. XXXVII. synodi Sardicenis, Antiochena, et in templo Theologi celebrata: — p. 191. in cod. CXVII. loca ex synodiis Laodicensi, Carthaginiensi, Chalcedonensi, Neocaesariensi, et Ancyrana; — p. 111. in Niconis collectaneis, in codd. XXXVII. et p. 198. CXXII. loca ex synodis Antiochena, Sardicensi, et septima aliisque; — p. 563. in cod. CCCLXIV. variarum synodorum canones. — *Venetis* in bibl. Marc. cod. CDXCVII. conciliorum synoptica collectio; synodorum XVI. quae recensentur in hoc cod. indice in dedit confector cat. codd. gr. Marc. p. 260. — *Ibid.* in pluribus bibl. *Nant.* codd. adseruantur *canones synodici.* v. ind. ad cat. codd. gr. Nau. p. V. — *Florentiae* in bibl. Laurent. multis codd. sunt variorum conciliorum canones et acta aut excerpta quae a *Bandinio* in cat. codd. gr. Laurent. passim in vol. I. et vol. III. recensentur, (v. indic. ad vol. III. p. 489. sq.) in his in codd. XXII. et XL. pluit. 5. collectio canonum septem conciliorum oecumenicorum et aliorum prouincialium: v. *Bandin.* vol. I. p. 46. et 70. sq. et excerpta, vol. III. p. 19. 20. 295. ac 324. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossian. *αὐθιγὰς τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος*, manu Patricii Iunii, et aliquid de V. synodo; v. cat. bibl. Leid. p. 408. nr. 8. atque 18. et p. 393. nr. 49. lat. index conciliorum XVII. — tum p. 332. nr. 184. excerpta ex synodis, conciliis etc. ib. nr. 172. catalogus latinus conciliorum alphabetic. quo nomina conciliorum, praecipuorum, loca et tempora, quibus singula existerunt, breuiter indicantur; p. 329. nr. 111. — *ibid.* in cod. bibl. publicae de quatuor principibus conciliis. — *Vindob.* in cod. caef. XLV. nr. 44. anonymi notitia septem conciliorum oecumenicorum, ex variis scriptis collecta; nr. 46.

anonymi recensio compendiarum conciliorum ab orthodoxis et haereticis celebratorum, in duas classes distincta, et circa a. Ch. 652. quo ipse vixit; desinens; et nr. 47. anonymi notitia conciliorum generalium ac prouincialium vsque ad concilium oecumenic. quintum inclusue, v. *Lambec.* VIII. p. 930. sq. 934. sq. (vbi recensio compendiarum integram graece exhibet,) et p. 935. sq. — *Ibid.* in cod. CCXVII. nr. 4. codd. CCXLVI. nr. 20. CCXLVIII. nr. 13. CCV. nr. 3. et cod. XLVIII. nr. 9. anonymi epitome historiae conciliorum. v. *Lambec.* V. p. 103. (vbi ostendit, id opusculum diuersum esse a Photii synopsis histor. VII. conciliorum generalium,) p. 250. 291. 14. et VIII. p. 969. Inc. *ἡγὴ γινώσκων* v. infra §. V. — *ibid.* in cod. LIII. nr. 50. anonymi narratio breuis de septem conciliis oecumenicis, simul etiam de concilio oecumenu. VIII. et de concilio CPolitano contra Baarlamum et Acindynum, a. C. 1341. celebrato. v. *Lambec.* VIII. p. 1018. — In cod. CCCXXIV. narratio compendiarum de sex conciliis generalibus, vna cum Acoluthia in VII. synodum oecumenicam, et alia Acoluthia in sex priora concilia oecumenica. v. *Lambec.* V. p. 600. sq. ac p. 238. nr. 16. cod. CCXLIV. anonymi Professio fidei christianae orthodoxae sec. VII. prima concilia oecumenicorum quorum synopsis historica est inserta. — Synodi variae particulares in pluribus codd. Vindob. a *Lambecio* VI. part. 1. enumeratis. v. indic. I. ad illud vol. pag. 151. sq. voc. *synodi*, et infra ad §. VIII. fin. — *Oxon.* in bibl. Bodlei. sec. cat. MSS. Angliae etc. I. sunt plures codd. de synodis, ex gr. *Baroc.* LXXVI. de VII. synodis oecumenicis. — CXI. fragm. ex actis synodi oecum. quartae et aliarum; — CXXXI. declaratio synodi 316. patrum contra Paulum Samosatenum; — cod. LXXXVI. argumentum s. occasio synodorum vniuersalium et particularium, variorumque conciliorum canones, ac *Symonis magistri* epitome canonum tam apostolorum quam conciliorum; — *ibid.* in cod. *Guil. Londi* XXXI. f. nr. 691. dicti cat. *synodicum*; continens in epitome omnes syno-

quae Macèdonium Spiritum sanctum Deum esse negantem, condemnans, consubstantialem patri et filio spiritum sanctum demonstravit, danti symboli formam, quam tota Graecorum et Latinorum confessio in ecclesiis praedicat. Tertia synodus Ephesina prima CC. episcoporum sub Iuniora Theodosio Augusto edita est, quae Nestorium, duas personas in Christo adserentem, iuxta anathemate condemnauit, ostendens, manere in duabus naturis unam Domini nostri Iesu Christi personam. Quarta synodus Chalcedonenfis DCXXX. sacerdotum sub Marciano principe habita est; in qua Eutychem Constantinopolitanum abbatem, verbi Dei et carnis unam naturam pronunciantem, et eius defensorem Diocorum, quondam Alexandrinum episcopum et ipsum, rursus Nestorium cum reliquis haereticis una patrum sententia damnauit, praedicans eodem synodus Christum Dominum de virgine sic natum, ut in eo substantiam diuinæ et humanæ confiteamur naturae. [P] Hae sunt quatuor synodi principales, fidei doctrinam plenissime praedicantes. Sed, et si qua sunt concilia, quae sancti patres spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritatem, omni manent stabilita vigore; quorum gesta in hoc opere condita continentur. Ante Iidorum Gelafus in synodo Rom. (a. 493.) apud eundem Gratianum loco laudato, Burchardum lib. 3. decreti c. 220. Iuonem etc. Quamuis aliud fundamentum nemo possit ponere, praeter id, quod positum est, quod est Christus Iesus, tamen ad aedificationem nostram eadem sancta romana ecclesia, post illas veteris vel noui Testamenti, quas regulariter suscipimus, etiam has suscipi non prohibet scriptura: Sanctam synodum Nicaenam trecentorum XVIII. patrum, mediante maxime Constantino Augusto, in qua Arius haereticus condemnatus est; Sanctam synodum Constantinopolitanam, mediante Theodosio Seniore Augusto, in quo Macedonius haereticus debitam damnationem excepit; Sanctam synodum Ephesinam, in qua Nestorius damnatus est, cum consensu beatissimi Caesestini papae, mediante Cyrillo Alexandrinae sedis antistite, et Arcadio episcopo ab Italia destinato; Sanctam synodum Chalcedonensem, mediante Martino Augusto et Anatolio Constantinopolitano episcopo; in qua

Nesto-

synodos orthodoxas ab apostolis vsque ad octauam CPoli habitam, sub Photio; in cod. XXXVIII. f. nr. 961. cat. synodorum complurium capita; — in Bodlei. cod. XCIV. f. nr. 2877. cat. ex synodico, quod legitur dominica orthodoxiae in magna ecclesia; item VII. SS. oecumenicae synodi. — in cod. Bodlei. MMCLV. actus etc. acta synodor. national. sub Henrico II. rege. — cod. MMDCCCLXXVII. septem synodi oecumen. — cod. MMMMCXVII. expositio in synodos, lat. add. indic. ad illum cat. voc. Concilia. — Cantabrig. in collegii S. Benedicti cod. XXXII. f. nr. 1308. cat. part. II. de synodis; ibid. in cod. GCXXI. f. nr. 1481. cat. liber synodorum cum quibusd. canonibus; in cod. catal. vol. II. nr. 5905. in cod. Th. Gale LXXI. de synodo V. et VI. eijm scholiae Balsamon. et multorum conciliorum canones, plerique cum schollis; — nr. 9198. in cod. XII. La. Mori, liber synodicus peruersus, in quo multarum, quae nominantur, synodorum

atque conciliorum canones aliaque continentur. add. cod. CXXXVII. Dublin: coll. Trinit. f. nr. 277. cat. vt multos alios praeteream codd. v. indic. ad id vol. II. part. 1. et 2. voc. canones et concilia. Similis collectio, a Io. Zonara facta, Monac. in codd. Bauar. XLV. et XLVI. v. Hardt. in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 5. p. 41. et 46. vt alios codd. Bauar. in quibus caeuos aut acta synodorum atque concilior. variorum existant, et quos cel. Hardt. passim recenset, silentio praetermittam. — Paris. in bibl. publ. cod. DLXXII. nr. 19. synodicon breue, incip. a synodo Antiochena a. 274. adu. Paul. Samosatenuum habita et desinens in concilio VII. oecumen. Ad reliquos codd. Paris. nascendos, adeat huius generis litterarum cupidus ind. ad cat. MSS. regg. Paris. et, qui adhuc in aliis custodiuntur biblioth. consulat ille Montfaucon. in Bibl. biblioth. MSS. Nam breuitatis studio solum abrupte cogor. Harl.

Nestoriana et Eutychiana haeresis simul cum Dioscuro, eiusque complicibus damnatae sunt. Sed et si qua sunt concilia a sanctis patribus haecenus instituta, praeter istorum quatuor auctoritatem, et custodienda et recipienda decreuimus.

S. Gregorius magnus addit quintam synodum lib. I. regesti epist. 24. cuius verba idem laudat Gratianus: *Sicut sancti euangelii quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere et venerari me fateor: Nicaenum scilicet, in quo peruersum Arii dogma destruitur; Constantinopolitanum quoque, in quo Eunomii et Macedonii error conuincitur; Ephesinum primum, in quo Nestorii impietas iudicatur; Chalcedonense vero, in quo Eutychis Dioscorique prauitas reprobatur, tota deuotione complector, integerrima adprobatione custodio: quia in his, velut in quadrato lapide, sanctae fidei structura consurgit, et cuiuslibet vitae atque actionis norma consistit. Quintum quoque concilium pariter veneror, in quo epistola, quae Ibae dicitur, erroris plena reprobatur, in quo Theodorus personam mediatoris Dei et hominum in duabus substantiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur; et in quo scripta quoque Theodoriti, per quae beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementiae prolata, refutantur. Cunctas vero, quas praefata veneranda concilia personas respuunt, respuo; quas venerantur, amplector: quia, dum vniuersali sunt consensu constituta; se, et non illa destruit, quisquis praesumit aut soluere, quos religant, aut figare, quos soluunt.*

[P] Sextam synodum adiungunt Beda libro de temporibus siue sex aetatibus mundi tom. 2. opp. p. 116. et Frencus capite vltimo Chronici. Bedae verba haec sunt: *Agatho papa ex rogata Constantini Heraclii et Tiberii principum piissimorum, misit in regiam urbem legator suos, in quibus erat Ioannes, romane ecclesiae tunc diaconus, non longe post episcopus, pro adunatione faciendae sanctarum Dei ecclesiarum. Qui benignissime suscepti a reuerendissimo fidei catholicae defensore Constantino, iussi sunt, remissis disputationibus philosophicis, pacifico colloquio de fide vera perquirere, datis eis de bibliotheca Constantinopolitana cunctis antiquorum patrum, quos petebant, libellis. Adfuerunt autem et episcopi CL. praesidente Georgio patriarcha regiae urbis, et Antiochiae Macario. Et conuicti sunt, qui vniam voluntatem et operationem adstruebant in Christo, falsasse patrum catholicorum dicta per plurima. Finito autem confictu, Georgius correctus est. Macarius vero cum suis sequacibus, simul et praedecessoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo et Petro anathematizatus, et in locum eius Theophanius, abbas de Sicilia, Antiochiae episcopus factus. Tantaque gratia legatos catholicae pacis comitata est, ut Ioannes Pertuensis episcopus, qui erat vnus ex ipsis, dominica octavarum paschae missas publice in ecclesia S. Sophiae coram principis et patriarcha latine celebraret. Haec est sexta synodus vniuersalis Constantinopoli celebrata, et graeco sermone conscripta, temporibus papae Agathonis, exsequente ac residente piissimo principe Constantino intra palatium suum, simulque legatis apostolicae sedis et episcopis CL. residentibus. Prima enim vniuersalis synodus in Nicaea congregata est contra Arium, CCCXVIII. patrum, temporibus Iulii papae sub Constantino principe. Secunda in Constantinopoli CL. patrum, contra Macedonium et Eudoxium, temporibus Damasi papae et Gratiani principis, quando Nestarius eidem urbi est ordinatus episcopus. Tertia in Epheso CC. patrum Nestorium, Augustae urbis episcopum, sub*

Theodosio magno principe et papa Caelestino. Quarta in Chalcedone, patrum DCXXX. sub Leone papa, temporibus Martiani principis, contra Eutychem nefandissimorum praesulem monachorum. Quinta item Constantinopoli, temporibus Vigilii papae, sub Iustiniano principe, contra Theodorum et omnes haereticos. Sexta haec, de qua in praesenti diximus. Freculphus tom. 14. bibl. patrum edit. Lugd. p. 1194. Ut amissa superius paulisper repetamus, quae sint uniuersales sex synodi, quas totus oriens recipit et concelebrat, qui catholicam fidem sana mente retinent, ostendamus. Prima enim uniuersalis synodus in Nicaea congregata est contra Arium, CCCXVIII. patrum, temporibus Iulii papae sub Constantino principe. Secunda in Constantinopoli, CL. patrum, contra Macedonium [P] et Eudoxium, temporibus Damasi papae et Gratiani principis, quando Nestarius eidem urbi est ordinatus episcopus. Tertia in Epheso, CC. patrum contra Nestorium Augustae urbis episcopum, sub Theodosio Magno principe, et papa Caelestino. Quarta in Chalcedone, patrum DCXXX. sub Leone papa temporibus Martiani principis contra Eutychem, nefandissimorum praesulem monachorum. Quinta item in Constantinopoli, temporibus Vigilii papae sub Iustiniano principe, contra Theodorum et omnes haereticos. Sexta synodus uniuersalis Constantinopoli celebrata, et graeco sermone conscripta, temporibus papae Agathonis, exsequente ac residente piissimo principe Constantino, intra palatium suum, simulque legatis apostolicae sedis et episcopis CL. residentibus. Disertissime autem liber diurnus^{b)} romanorum pontificum in professione fidei ptima p. 28. Sancta quoque uniuersalia concilia Nicaenum, Constantinopolitanum, Ephesium primum, Chalcedonense, et secundum Constantinopolitanum, quod Iustiniani pie memoriae principis temporibus celebratum est, usque ad unum apicem immutilata seruare. Et una cum eis pari honore et ueneratione sanctum sextum concilium, quod nuper Constantino pie memoriae principe, Agathone apostolico praedecessore suo conuenit, medullitus et plenius conseruare, quasque uero praedicauerunt praedicare, quaecunque condemnauerunt, ore et corde condemnare. In professione secunda p. 39. Inter haec ueneranda uniuersalia quinque concilia etiam sanctum sextum concilium uniuersale centum septuaginta quinque uenerabilium praesulum praedicamus, quo, fauente Deo, et totum pie memoriae magni principis nostri Domini Constantini clementer implente, in urbe regia, eo praesidente, celebratum est, cui apostolicae recordationis Agatho papa per legatos suos et responsales praesuit, cuius uenerabilem uotum celebriter adsequentes, eos, qui nouo et haeretico dogmate immaculatam Dei ecclesiam pollueris nitebantur, et errasse manifestius probauerunt, et eum sui erroris auctoribus atque fautoribus, perpetuo anathemate damnauerunt.

Recte atque ueraciter statuentes, sicut duas unius Domini nostri Iesu Christi naturas, id est, Deitatem et Humanitatem, cuius duas natiuitates esse cognoscimus, de patre uidelicet, ex aeterno; de matre, de qua humanitas ei accessit, ex tempore: ita duas quoque substantias unius eiusdemque personae confitemur, iuxta subsistentiam unitas, ex quibus et in quibus idem Dominus noster Iesus Christus filius Dei, et adnunciatur, et creditur: [P] quia totus Deus totus factus est homo, et in suis integer manens, etiam in nostris perfectus adparuit, absque solo

^{b)} Liber Diurnus romanorum pontificum, ab Ruone, Gratiano, Anselmo Lucaensi aliisque laudatus, lucem primum uidit cum notis Ioannis

Garnerii Paris. 1680. 4. Scriptus ei uidetur ex usu octauae saeculi.

solo peccato, quia in se saluare totum hominem uenerat; ita quoque et duas naturales habere uoluntates duasque naturales operationes, secundum sanctorum patrum doctrinam, decreuerunt.

Auctores uero noui haeretici dogmatis Sergium, Pyrrhum, Paulum et Petrum Constantinopolitanos, una cum Honorio, qui prauis eorum adsertionibus fomentum impendit; pariterque et Theodorum Pharanitanum, et Cyrum Alexandrinum, cum eorum imitatoribus, simulque et hos, qui haeretica dogmata contra ueritatem fidei synodaliter declaratam atque praedicatam, pertinaciter defendebant.

Pessimum etiam et Deo odibilem Macarium, (cum eius discipulo, et magistro impietatis, Stephano, et Polychronio deliro sene, nouo Simone,) cum omnibus haeticis scriptis atque sequacibus nexu perpetui anathematis deuinxerunt, qui unam execrabili ter adseriebant uoluntatem, et unam operationem in Christo; quam neque diuinam, neque humanam, neque inconditam, neque conditam poterant demonstrare, sed uelut confusam atque congregatam. Sicut de naturis impius Eutyches, ita de naturalibus uoluntatibus atque operationibus Christi, iuxta haeticorum praestigias, nitebantur defendere.

Sed et eos, qui unam simul et duas uoluntates et operationes in Christo dicere praesumebant, siue nec unam, nec duas; uel qui proprietates naturarum Christi confundere uel extinguere nisi sunt, uel nituntur, pari cum eis anathemate multauerunt.

Propterea quosque, uel quaeque sancta sex uniuersalia concilia abiecerunt, simili etiam nos condemnationis porcellimus anathematis.

Cum supra fatis haeticis, Sabellium, Paulum Somofatenum, Marim Persam, Montanum, Donatum, Eunomium, Nouatum, Sabbatium, Acacium, Anthimum, Iulianum Hali-carnassum, Theodosium, Gaianum, Priscillianum, Pelagium, Caelestium, et Iulianum, eorum discipulum, et cum eis simul omnes haeticos eorumque simul sequaces execramur ac condemnamus.

Quosque uero, uel quaeque eadem sex sancta concilia susceperunt, ut rectae fidei confortes suscipimus, et cum eadem reuerentia, ore et corde ueneramus. Et in professione tertia pag. 50. Ad haec uero suscipio et amplector et ueneror definitionem, quam, Deo auspice, fecit sancta et uniuersalis ac magna sexta synodus, quae nuper in regia Constantinopoli urbe, in qua et apostolicae sedis legatos praesidere manifestum est, quae [¶] et per decretum christianissimi, ac piissimi, a Deoque coronati Constantini principis congregata est, et quas suscepit, suscipio, et quae uel quos abiicit, abiicio, similiter et quos anathematizauit atque damnauit, anathematizo et damno.

Et hanc denique, dilectissimi, orthodoxae atque apostolicae fidei normam in omnibus tenentes, atque spiritalium patrum, lucidissimis ueluti saeculi luminaribus, sacris inhaerentes doctrinis, oportet nostrae humilitatis religiosa deuotione, quas eorum magisterio, illustrante superna gratia, corde concepimus, ore etiam libere confiteri, ut in die aduentus Domini et Saluatoris nostri Iesu Christi a dextris consistentes, illam desiderabilem de euangelio mereamur uocem

vocem audire, dicentem: Venite, benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est de origine mundi.

Denique septima et octava synodus adiungitur in recentiore professione pontificia, quam cum libro diurno vulgavit Garnerius p. 28. *Sanctaque octo vniuersalia concilia, id est Nicænum, CPolitanum et Ephesinum primum, Chalcedonense, quintum quoque et sextum CPolitanum, et septimum item Nicænum, octauum quoque CPolitanum vsque ad vnum apicem immutillate seruari.*

II. Graecas synopses conciliorum, siue breues de synodis vniuersalibus commemorationes, vt distinctius referam, prima est *Germani*, patriarchae ab a. C. 715-730. CPolitani, *de sex synodis oecumenicis, περί τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων, πόσαι εἰσὶ καὶ πότε, καὶ διὰ τί συνηθροίσθησαν, quot, quando et quare fuerint congregatae?* Incipit: *Χρῆ πάντως Χριστιανὸν γινώσκεν ὅτι ἔξ.* Prodiert sine nomine auctoris, cum *Henr. Iustelli* versione ad calcem *Noino-Canonis Photiani*, Paris. 1615. 4. p. 180-183. et 283-287. et in biblioth. canonica Voëlli et Iustelli, Paris. 1661. fol. tom. 2. p. 1161-1165. recusa in *Harduini* conciliis tom. 5. p. 1458. seruata Iustelli versione, quam retinuit etiam *Steph. le Moigne*, qui ex codicis Oxoniensis fide scriptum hoc in *Variis Sacris* tom. 1. p. 81-123. iterum vulgatum, Lugd. Bat. 1685. 1694. 4. auctori suo Germano restituit, et nonnulla suppleuit, quae Iustellus et Harduinus non habent, vt de quinta synodo p. 76. verba: *μεθ' ὧν καὶ τὴν Ἰβῶν λεγομένην Ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πέρσιν γεγραμμένην ἀπερρίζωσεν, ὡς ἔ μόνων ὁρθῶν δογματῶν ἀντίπαλον, ἀλλὰ καὶ πάσης ἀσεβείας συμμετόχον.* *Cum quibus epistolam, quae ab Iba dicebatur scripta ad Marin Persam, non tantum vt contrariam orthodoxae doctrinae, sed vt omni impietate refertam erasit et eradicauit.* Et p. 79. 80. clausulam:

[P] Hae vero descriptae sunt sex sanctae et oecumenicae synodi, ad maiorem instructionem eorum, qui laboribus indulgent. Dictum est autem, quando, quare, quibus in locis fuerunt congregatae, quos et quae dogmata anathematizauerunt, quales orthodoxas doctrinas confirmauerunt. Beati vero, et ter beati omnes, qui diuina dogmata ab illis sancita indubitante corde custodiunt, et blasphemias doctrinas ab illis damnatas et reprobatae detestantur, perspicue et insigniter concomitante praeceptorum diuinorum impletione et obseruantia. Quae immobiliter et firmissime custodientes, faxit, vt nos omnes sine condemnatione listamur coram tremendo et terribili tribunali Christi veri Dei nostri, cui et Deo patri simul cum illius spiritu

Ἰδὲ πρὸς μείζονα γινώσκον τῶν φιλοπόνων ἐγράφησαν ἡ ἁγία ἔξ οἰκουμενικῶν συνόδων, πότε καὶ διὰ τί καὶ ἐν πρῶοις τόποις συνηθροίσθησαν, καὶ τίνες ἀνεθεματίσθησαν μετὰ τῶν δογματῶν αὐτῶν, καὶ τίνα ταῦτα ὑπερχεσι, καὶ ποῖα δόγματα ὁρθόδοξα ἐβεβαίωσαν. Μακάριοι ἐν καὶ τρισμακάριοι πάντες οἱ ἀδιασάκτω καρδία, τὰ ὑπ' αὐτῶν κυρωθέντα φυλάττοντες θεῖα δόγματα, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν κατακριθέντα βδελυσσόμενοι βλάσφημα δόγματα, προδήλως συμπομένης καὶ τῆς τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν ἐκπληρώσεως, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀκλινεῖς γενομένους φύλακας ἀκατακρίτως παραστῆναι τῷ φοβερῷ καὶ φρικτῷ βήματι Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, μεθ' ἑ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ὁμοε-

sanctissimo, vivificante consubstantiali, gloria, honor, potentia, nunc et semper et in infinita sit saecula. Amen.

ὁμοσίᾳ αὐτῷ Πνεύματι, δόξα, τιμὴ, κράτος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

III. In *Nicephori* CPolitani, (quem patriarcham fuisse constat ab a. C. 806. ad 815.) Epistola synodica ad Leonem III. papam, septem synodi breuiter describuntur et probantur hunc in modum:

Salubriter praeterea reuerenterque veneror, et amplector septem sacras et oecumenicas synodos: omniaque supernaturalia et salutaria dogmata et decreta, quae a sanctis et diuinis patribus nostris, quos olim spiritus sanctus ad ecclesiam suam regendam pascendamque [P] instituit, in illis exstant sancita et determinata.

Inprimis quidem sacram trecentorum et octodecim celeberrimorum patrum synodum, qui quondam apud Nicaeam ciuitatem, contra impium et furiosum Arium conuenerunt. Quae et impietatis auctorem ab ecclesia expulit, et fidem veram rectamque per sacrum illud diuinumque symbolum nobis exposuit: et Deum verbum, Deique filium, non creaturam, vt ille; sed patri homouision, et certum verumque Deum, et rerum omnium creatorem esse, orthodoxe determinauit.

Deinde vero centum et quinquaginta sanctorum diuinissimorumque patrum synodum: quae post Nicaeam in hac regia ciuitate coacta Macedonium impiissimum Spiritus sancti impugnatorem exauctoritauit: ostendens illum non esse quid creatum, sed verum Deum patri et filio per omnia homouision: eadem sacrum symbolum Spiritus sancti verbis fufius explicauit: quin et Apollinarium quoque hominem vere stolidum et mente destitutum, ab ecclesia pepulit.

Post hanc autem suscipio factam ducentorum sanctorum patrum doctorumque hominum synodum, quae contra vesanum Nestorium, blasphemaeque eiusdem voces Ephesi

Vol. XII.

Πρὸς τῆτοις ἀσπασίως ἀποδέχομαι καὶ τιμῶ τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἐπτὰ συνόδους· καὶ τὰ ἐν αὐταῖς δογματισθέντα καὶ κηρυχθέντα θεῖα τε καὶ ὑπερφύη καὶ σωτήρια δόγματα παρὰ τῶν ἐσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, ἕς κατὰ καιρὸν ἔθετο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ποιμαίνον τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆ καὶ διέπειν.

Πρῶτα μὲν τὴν ἐν Νικαίᾳ συνελθῆσαν τῶν τῆ αἰοιδίμων πατέρων ἡμῶν σύνοδον, κατὰ τῆ δυσσεβῆς καὶ μανιαδῆς Ἀρείου· ὃν τῆς ἐκκλησίας ἐξώσασα, πῖσιν ἡμῖν ἀληθῆ καὶ εὐδυστάτην διὰ τῆ ἱερῆ καὶ θεῆ συμβόλου ἐξελθώνησε· τὸν ὃν λόγον, καὶ τῆ θεῆ υἱόν, ἔκτισμα κατ' αὐτὸν, ὁμοῦσιον δὲ τῷ Πατρὶ καὶ συνάναρχον, ὡς Θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην τῶν ἀπάντων ὀρθοδόξως ἐδογματίσατο.

Ἔπειτα τὴν μετ' αὐτὴν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων συναθροισθῆσαν τῶν ἐν Θεοπνεύσαν πατέρων, τὸν ἀνόσιον πνευματομάχον καθελέσαν Μακεδόνιον, καὶ τὴν τῆ ἱερῆ συμβόλου ἔνοιαν ἐξαπλώσασαν, καὶ τοῖς τῆ ἀγίας Πνεύματος λόγοις ἐπιτρανώσασαν, Θεὸν ἀληθινὸν ὁμοῦσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ ἔκτισμα αὐτὸν βεβαιώσασαν· καὶ Ἀπολλινάριον τὸν Λαοδικέα, τὸν ὄντως ἀφρονα καὶ ἀνήτητον τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρύξασαν.

Μεθ' ἧν τὴν ἐν Ἐφέσῃ τὸ πρότερον συναγερμένην, τῶν ἱερῶν διακοσίων διδασκάλων ἀγίαν σύνοδον κατὰ Νεστορίου τῆ ματαίφρονος καὶ τῶν ἐκείνου βλασφημιῶν, ὃν καθελέ-

X x

σα,

coiit, eundemque gradu [P] et loco mouit: et vnā esse Christi, et Dei nostri personam, duas vero eiusdem naturas, sine vlla confusione ac diuisione inter se vnitas determinans: vnum rursū eundemque Deum et hominem simul esse declarans: ac sacrām tandem virginem Mariam vere proprieque Deiparam esse pronuncians.

Completor quarto sacram sexcentorum et triginta diuinorum Deoque adflatorum patrum Chalcedone coactorum synodum: quae impiissimos Eutychem, et Dioscorum, obsecuramque ac tenebrosam eorundem confusionem condemnauit. His anathemate iugulatis, vnum eundemque Christum Deum ac Dominum nostrum et hominem perfectum, et Deum rursū perfectum esse in duabus quidem naturis, in vna vero persona confuse indiuulsequae existentem, pie depraedicauit.

Tum quintam rursū sacram centum et sexaginta quinque sanctorum patrum synodum, quae in hac iterum diuina Deoque addicta ciuitate coacta, impia Theodori, Nestorii, Origenis, Didymi, Eutagii, reliquorumque haeticorum praedicta sectantium dogmata, dudum quidem ante apud plerosque occultata, per id vero tempus acerbos denuo ramos furculosque proferentia, iuste excidit; quae enim ipsi mente delira, [P] et fabulose profitebantur, ea Iudaeorum et paganorum imaginationi verius, quam Christianorum fidei, consentanea erant.

Post hanc et sextam quoque sanctam et oecumenicam centum et septuaginta sanctorum virorum synodum, iterum in regia hac urbe congregatam veneror: quae pro naturarum Christi ratione, eiusdem quoque proprietates, naturalesque operationes, et voluntates distinxit, ac praedicauit: et Theodorum episcopum Pharam, Honorium, Cyprium, Sergium, Pyrrhum, Raulum, Petrum,

σα, μίαν τὴν Χρῆστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν κατὰ ἕνωσιν ὑπόστασιν, καὶ δύο φύσεις ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως σοφῶς ἐδειγμάτισε, τὰ αὐτὰν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀποφύνασα, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρῖαν, κυρίως καὶ ἀληθῶς θεοτόκην ὁμολογήσασα.

Μετὰ ταῦτα τῶν ἐν Χαλκηδόνι συνδραμόντων ἐξακισίων τριάκοντα ἐνδέων καὶ θεοφύρων πατέρων, ἧτις τὰς δυσσεβεῖς, Εὐτυχέα καὶ Διάσκορον, καὶ τὴν ζοφώδη καὶ ἐσκοτισμένην αὐτῶν σύγχυσιν κατεδικάσθη καὶ τέτῳ ἀναθεματίσασα, τέλειον αὐτὸν Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὴν Χρῆστον καὶ Θεὸν ἡμῶν ἐν δύο φύσεσι καὶ ὑποστάσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως εὐσεβῶς ἀνεκκήρυξεν.

Ἐτι μὴν καὶ τὴν αὐτῆς κατὰ αὐτὴν τὴν θεοφύρετον πολὺν συγκροτηθεῖσαν ἁγίαν πέμπτην σύνοδον τῶν ῥεῖ. ἁγίων πατέρων ἡμῶν ἧτις τὰ Θεοδώρου καὶ Νεστωρίου, πρὸς δὲ καὶ Ὀριγένους, Διδύμου τε καὶ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἀμφ' αὐτοὺς κατοδόξων ἀτεβῆ δόγματα, τῶς μὲν παρὰ τοῖς πολλοῖς κρυπτόμενα, τῆνικαῦτα δὲ πικρῶς ἀναφύετα καὶ ἀναβλαστήσαντα ἐξέτεμε, δι' ὧν γὰρ αὐτοὶ ἐληρώδεν μυθολογημάτων, Ἰουδαϊκῆ τε καὶ Ἑλληνικῆ μάλλον, ἢ Χριστιανικῆ διζήτη ἐπικολέθησαν.

Ἐξῆς τὴν ἕκτην τῶν ῥεῖ. ἱερῶν ἀνδρῶν οἰκουμένην σύνοδον, καὶ αὐτὴν κατὰ τὸ τοῦ βασιλεῖος ἄξυ συνηγμένην, καὶ τῶν κατὰ Χρῆστον φύσεων τὰς τε ιδιότητας καὶ φυσικὰς ἐεργείας καὶ θελήσεις κηρύξασαν· ἀναθεματίσασαν δὲ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν ἐπίσκοπον, καὶ Ὀνώριον, Κύριον τε καὶ Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον καὶ Πέτρον, τὰς συγχωρηῖσαι Θεῷ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐν τῇ ἱερωσύνη ἀσφά-

qui permissu Dei per corruptionem et fraudem in ecclesiae sacerdotium irrepsorant, Macarium Antiochiae antifistitem, et Stephanum Macarii discipulum, et Polychronium puerilem insanumque senem, anathemati subiecit. Vnam enim hi duntaxat voluntatem, unamque operationem, Christo seruatori nostro tribuendam docebant.

Recipio tandem septimanam sacram centum et quinquaginta sanctorum patrum synodum, nostro hoc aeuo in ciuitate Nicaea de nouo celebratam, quae omnes praecedentes sacras synodos, earumque dogmata ac decreta confirmauit, et quodammodo obfignauit: sacramque ac venerabilium imaginum cultum adorationemque iam inde ab initio ecclesiae traditam, suscepit; definiuitque non secus venerandas [P] esse, atque viuificae crucis effigiem. Eos proinde ex ecclesiis eiicimus, qui in harum contumeliam et euerfionem futili garrulitate Christianis insultant, quasi Deorum loco haecenus illas habeant, uenerenturque: quales sunt Theodosius, Basilius et Sisinnius, qui Dei permissione episcopalibus sedibus praefuerunt.

Has itaque praedictas sacras et oecumenicas synodos suscipio, et omnium electorum beatorumque patrum dogmata et opuscula, ut quae ab omni reprehensione alienam doctrinam salutisque fundamentum contineant, ex animo complector: demum quoscumque ecclesia catholica recipit, illos ego quoque recipio: et quoscumque illa auersatur, illos ipsos et ego itidem auersor. Exsecror etiam modisque omnibus detestor, qui a Simone mago adpellationem sortiti, et ab omni profus pietate exuti, ad praesentem usque diem prauorum exitialiumque dogmatum opinionibus sanctorum traditionem infirmare, virulentumque zizaniorum semen orthodoxae fidei agro immiscere non cessant. Hos, (inquam,) omnesque eorundem sequaces exle-

είσοφθαρεντας· ἔτι καὶ Μακαρίων τὸν Ἀντιοχείας ὀνομασθέντα πρόεδρον, καὶ Στέφανον τὸν τότε μαθητὴν· πρὸς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸν νεπιόφρονα γέροντα· οἱ ἐν θάλημα, καὶ μίαν ἐνεργείαν, ἐπὶ τῷ Σωτήρι ἡμῶν Χριστῷ καὶ Θεῷ ἐδόξαζον.

Ἐπὶ ταύτης δὲ πάλιν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον συνεληθῆσαν τῶν ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἐν· πατέρων ἐβδόμην καὶ ἱερῶν συνοδὸν· ἥτις πάσας τὰς προλαβέσας ἀγίας συνόδους ἐπεσφράγισε, καὶ τὰ τέτων δόγματα· τῶν σεπτῶν καὶ ἱερῶν εἰκόνων τὴν ἀρχὴν παραδεδομένην τῇ ἐκκλησίᾳ προσκύνῃσιν ἀνεδέξατο, ὁρίσασα παραπλησίως αὐταῖς τῷ τύπῳ τῷ ζωοποιῷ σαυρῇ προσκυνεῖσθαι· ἀπειθᾶλομεν τῆς ἐκκλησίας τοὺς ἐφ' ὕβρει καὶ καταστροφῇ τέτων κενολογήσαντας, καὶ τῶν Χριστιανῶν κατηγορήσαντας, ὅτι ὡς θεοῖς αὐτοῖς προσεκύνησαν· τετέτι Θεοδόσιον, Βασίλειον, Σισίνιον, τὰς παρεστάσει Θεῷ ἱερατικῶν θρόνων ἀρξάντας.

Καὶ ταύτας τὰς εἰρημένους ἀγίας οἰκουμενικὰς συνόδους ἀποδέχομαι, καὶ πάντων τῶν ἐκκρίτων καὶ μακαρίων πατέρων τὰ τε δόγματα καὶ κινήματα ἀσπάζομαι, ὡς διδασκαλίαν ἀνεπίληπτον, καὶ σωτηρίας θεμέλιον· καὶ ἐς ἡ καθολικὴ ἐκκλησία προσίεται ἀποδέχομαι, καὶ ἐς ἀποσρέφεται ἀποσρέφομαι· ἀποβάλλομαι δὲ καὶ παντελῶς ἀποτρέπομαι τὰς ἀπὸ Σίμωνος τῷ Μαγῆ, καὶ μέχρι τῷ δευτέρῳ τῆς εὐσεβείας παντάπασιν ἀπισπεπτακότας, καὶ δόξαις πονηρῶν δογμάτων καὶ φθοροποιῶν ἐμφυρέντας, καὶ τὴν τῶν ἀγίων παράδοσιν ἀθετήσαντας, καὶ τὸν πικρὸν τῶν ζιζανίων σπόρον συναναμίξαι τῇ τῆς ὀρθοδοξίας ἀερεῖα τολμήσαντας, αὐτὰς τε ἀναθεματίζω, καὶ πάντας τὰς ἐπομένους αὐτοῖς· καὶ ὡς λύμην τῆς κατὰ Χρι-

cror, et veluti ecclesiarum Christi pestes re-
spuo et anathematizo.

τῶν ἐκκλησιαστικῶν διαπύων καὶ τῶ ἀναθήματι
καθυποβάλλω.

Illa Nicephori CPol. ad Leonem III. epistola, graece primum prodiit in actis syno-
di Ephesinae, licet tot saeculis illa iunior p. 303. Heidelb. 1591. fol. et latine in *Theodori
Peltani* versione illorum [P]actorum p. 342. ibid. 1604. fol. Deinde veterem latinam ver-
sionem ad Baronium misit Fronto Ducaeus, descriptam ex magno codice conciliorum MSto
bibl. canonicorum ecclesiae Virdunensis in Lotharingia. Dedit igitur eam *Baronius* in *An-*
nalibus ad a. 811. n. 19. seq. Denique cum Peltani versione legitur graece et latine in con-
ciliis Labbei tom. VII. p. 1205. et Harduini tom. IV. p. 978. Graecis utrobique ex praeclearo
codice Segueriano castigatis. *Fabr.* V. supra in vol. VII. p. 606. nr. 5. ac p. 604. nr. 3.
alia eiusdem narratio s. fragmentum de sex synodis, ex eius antirrheticis, et de codd.
Mosquens. synod. XXXII. nr. 55. et 56. atque XXXIII. *Matthaei* in Notit. codd. gr. Mosquens.
ed. in fol. p. 54. et 56. sq. *Harl.*

IV. *Photii*, qui patriarchatum CPol. gessit ab a. 857. ad 867. atque iterum ab a.
877. ad 886. narratio de septem synodis, quae incipit: ἡ πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἀγία σύνο-
δος, saepius lucem vidit, atque pars est primae eius epistolae ad Michaellem Bulgariae prin-
cipem, vt dicere me memini vol. XI. pag. 11. sqq. [vbi vid. notas, et de codd. add. cod.
Mosquens. XX. in *Matthaei* Notit. codd. gr. Mosq. in 8. p. 271. sq. *Harl.*] Nunc tantum-
modo addere iuvat, hunc esse libellum Photii de synodis, quem laudat *Allatius* p. 450. de
consensu, atque alibi: et illam Photii epistolam versibus expressam gallicis Christianissimo
Ludouico XV. oblatam a P. D. Bernardo Theatino, editamque Parisiis 1718. 4. hoc titulo:
Maximes pour la conduite du prince Michael, roi de Bulgarie. Diversa tamen est, et necdum
edita eiusdem Photii ἐπιτομὴ τῶν πρακτικῶν τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, quae incipit:
ἀναγκαῖόν ἐστι μέλλοντας ἡμᾶς Χριστιανικῶν αἰρέσεων ἐπιμεμηῆσθαι, MS. in bibl. caesarea
teste *Lambecio* III. p. 46. [in primis p. 400. sqq. Kollar. nr. 64. cod. LXXVII.]

V. Anonymi Σύνοψις τῶν ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, πῶ καὶ πότε καὶ κατὰ
τίνων ἐκείνη αὐτῶν συνήχθη. *Compendiaria narratio de septem vniuersalibus synodis, ubi,
quando et contra quos quaelibet earum fuerit congregata.* Incipit: καὶ γινώσκων πάντα Χρι-
στianόν, ὅτι ἑπτὰ εἰσιν ἀγία. *) Primus edidit graece e MS. bibl. Augustanae *David Hos-*
schelius, dicauitque Theod. Cantero, Augustae Vind. 1595. 4. Deinde Commelinus sub-
iunxit graece Gelasii actis synodi Nicaenae edicis Heidelb. 1604. fol. et latinam *Abrahami
Sculteti* versionem, iisdem Gelasii actis per Rob. Balforem, Scotum versis, ibid. Ab eo
tempore *Ioannes a Fuchte* synopsis istam graece et latine cum Abrah. Sculteti versione iterum
vulgavit, Helmst. 1614. 8. adiecta Ioach. Camerarii breui de synodis oecumenicis enarratione.
Praeter Scultetum vertit etiam latine *Conradus Rittershusius*, cuius interpretatio legitur in
eius

*) V. supra ad initium huius cap. inter codd.
notitia. Alius anonymi synopsis de sex synodis
oecumenicis: inc. καὶ γινώσκων ὅτι ε' εἰσιν αἱ ἀγία

καὶ οἰκουμενικῶν ἀνόδων, in *Voelli et Iustelli* bibl. iuris
canon. vet. tom. II. p. 1161. sqq. *Harl.*

eius Commentario ad Novellas p. 51. Argentor. 1615. et 1629. 4. nec non in libro secundo sacrarum lectionum, capite undecimo p. 120. Norimb. 1643. 8. Multis partibus locupletior est, licet idem initium et multa eadem habeat synopsis de septem synodis oecumenicis, quam [P] ex codice Antonii Eparchi graece et latine edidit Stephanus le Moigne tom. 1. variorum sacrorum, Lugd. Bat. 1635. 1694. 4. p. 81-118. Confessionem autem fidei, quam eidem p. 118-123. alio, ut videtur, auctore subiunxit, hoc etiam loco exhibere iuvat.

Credo in unum Deum patrem omnipotentem, creatorem coeli et terrae, etc. Sic sentiens et confessus immutabiliter fidem in ecclesia catholica et apostolica aedificatam et adnunciatam, septem sanctas et generales synodos recipio.

Primam, quae Arium et illi consentientes cum abominanda eorum doctrina, quae docet creaturae adorationem, euertit et effringit.

Secundam, quae mente captum Macedonium ab ecclesiastica communione et statione remouit et abscedit, ut qui adhaereret insaniae ad Arianam proxime accedenti. Nam quum in ordinem creaturarum cogeret sanctissimum et omnipotentem Spiritum, a creaturae adoratione non cohibebatur.

Tertiam vero, ut quae tollat et euertat haeresin impii Nestorii nouam ubique et Deo aduersam. Nam totum hominem Deo Verbo unitum hypostatice et indiuisibiliter, temere et inepte auellens a diuina Verbi persona, illum propriam personam habere sibi, et fingebat et monstrum istud doctrinae disseminabat. Quapropter filium et Verbum Dei, quod in carne adparuit, merum esse hominem Iomnians [P] per consequentiam, iste miserimus, sanctissimam virginem Dei matrem, tantum Christi matrem vocare non erubuit.

Quartam, quae infelicissimum Eutychem et superbum Dioscorum anathematizauit et deturbauit, cum omni eorum societate et ineptis eorum figmentis. Nam Domini carnem nostrae non esse similem nec confub-

Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς· ἕνα Φρονῶν καὶ διομολογῶν ἀπαρατρέπτως τὴν ἐν τῇ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐφιδευμένην τε καὶ κηρυσσομένην πίσιν, τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἐπτὰ συνόδους ἀποδέχασθαι.

Τὴν μὲν πρώτην, ἣτε δὴ Ἀρειὸν καὶ τοὺς ὁμόφρονάς αὐτῶ ἅμα τῇ βδελυκτῇ αὐτῶν κτισματολατρῆᾳ, καθελεῖσαν καὶ διαβρῆξασαν.

Τὴν δὲ δευτέραν, ὡς τὸν φρενοβλαβῆ Μακεδόνην τῆς ἐκκλησιαστικῆς χοροστασίας ἐξοστρακίσασαν καὶ ἀποτεμῆσαν, Ἀρειῶ παραπλησίαν καὶ αὐτὸν μανίαν ἐκμεμηνητά· ἐν κτίσμασι γὰρ καὶ ἕτος τὸ πανάγιον καὶ πανουργὸν τιθεῖς Πνεῦμα κτισματολατρῆαν ἐκ ἠέσχετο.

Τὴν δὲ τρίτην, ὡς καθαιρέτιν ἔσαν τῆ δυσσεβῆς Νεστορίου καὶ τῆς αὐτῶ καινοποιήσεως Θεοσυγῆς αἵρεσεως· ἕτος γὰρ τὸν ἀδιαμέτρω καὶ καθ' ὑπόθεσιν ἐνωθέντα τῷ Θεῷ Λόγῳ ὀλικὸν ἀνθρώπου τολμηρῶς καὶ ἀφρόνως τῆς θεϊκῆς τῆς Λόγου διασπῶν ὑπόστασεως ἰδιουπίστατον αὐτὸν ἑτεροτολῶγει τε καὶ ἐφαντάζετο. διὸ καὶ ψιλὸν ἀνθρώπου τὸν σαρκὶ ἐπιφανέντα υἱὸν καὶ Λόγον τῆ Θεῆ ὀνειρώξας, ἀκολέθως ὁ τρισάθλιος καλεῖν καὶ τὴν παναγίαν θεοτόκον, χριστοτόκον ἐκ ἠευθρία.

Τὴν δὲ τετάρτην, ὡς τὸν δυσυχέστατον Εὐτυχιῆ καὶ Διοσκορον ἀλάστορα καταβρῆξασαν καὶ ἀναθεματίσασαν μετὰ τῆς φαντασιώδους αὐτῶν φρενοβλαβείας καὶ πάσης αὐτῶν τῆς συμμοιρίας· τὴν γὰρ τῆ Κυρίου σάρκα

stantialem delirabant, sed unionem fieri duarum naturarum, post unionem vero in unam consumi et conflari naturam, nulla naturarum, nec diuina nec humana, seruante factas rectas suas proprietates.

Quintam, ut rescindentem et in cineres plane redigentem, ea, quae diu ante a tertia synodo fuerunt extincta. Insuper et detestanda dogmata impii Nestorii, in vrbe regia impie sacra administrantis, et Theodori Mopsuestiae iniquissimi episcopi, quae iterum fuerant quasi flatu fuscitata; sicut et omnes alios, qui istis ineptiis correpi laborabant. Vt et euellentem et demetentem doctrinas Origenis, Didymi, Euagrii, gentilium dogmatibus incoctorum, qui imprudenti et inepta sententia, in vltimum impietatis barathrum delapsi sunt. Nam diuinitatis gradus et inferiora subfella fingebant et excogitabant, animarum praesistentiam, et illarum, (secundum diuinitatem nutus sui,) effluvia et lapsus, [P] in se ipsis substituentes et admittentes, illas ad diuersa et varia corpora accedere, et in illa detrudi volebant, et suppliciorum finem, et daemonum restitutionem in priorem statum, et ventriloquium eructantes, ore aperto fabulabantur, inaniterque iactabant et decantabant.

Sextam vero, ut reiicientem et auellentem Honorii, Sergii, Macarii socios ineptos et monstra loquentes, simul et eos, qui illorum impietatem impotenter repraesentabant, cum eorum peregrinis et alienis figmentis: Vnam quippe voluntatem, et unam operationem, Christo Deo nostro, ex duabus immutabilibus naturis emergenti, isti miseri pessime tribuebant.

Cum his vero sanctam magnam septimam synodum Nicaenam secundam, hostes imaginum, ut ipsius Christi hostes, et sanctorum accusatores, tamquam excrementa reiicien-

σάρκα μὴ εἶναι ὁμοῦσιον ἡμῖν ἐληράδην· ἀλλ' ἐκ δύο μὲν φύσεων τὴν ἕνωσιν συναισθάνθηται φησὶν, μηδετέρας ἀποσώσεως οὐδ' αὐτῶν ἰδιώματα μήτε τῆς θεότης μήτε τῆς ἀνθρωπίνης.

Τὴν δὲ πέμπτην, ὡς ἐκτεμῶσαν τε καὶ ἀποτεφράσασαν τέλειον τὰ καὶ πρώην μὲν ὑπὸ τῆς τρίτης συνόδου σβεσθέντα, ἔτι δὲ ἀναρριπιζόμενα πάλιν μισρὰ δόγματα τῆ δυσσεβῆς Νεστορίου τῆ τῆς βασιλίδος ἀθέως ἰσαρχήσαντος, καὶ Θεοδώρου τῆ Μομφετίας ἀθεώτερον ἐπισκοπήσαντος· ἀλλὰ μὲν καὶ αὐτὲς πάντας τοὺς τὴν τοιαύτην ματαιοφροσύνην νοσήσαντας. ἔτι δὲ καὶ ὡς διασπάσασάν τε καὶ ἐκθερίσασαν Ὠριγένην, Δίδυμον καὶ Εὐάγριον ἐληνόφροσι λογισμῶ καὶ ἀσυνέτω γνώμῃ εἰς Ἰσχατον βυθὸν ἀθεότητος ἐμπεπτωκότας· βαθμῆς γὰρ καὶ ὑπεβάσεις θεότητος ἀναπλάσαντες καὶ ψυχῶν προὔπαρξαις καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον αὐτῶν νεύσεως ἀπορροίας τε καὶ ἀποπτώσεις ἐν ἑαυτοῖς ὑποσήσαντες εἰς διάφορὰ τε καὶ πολυειδῆ σώματα μετεγγίζοντες ταύτας καὶ μεταβάλλοντες, καὶ τέλος κολάσεως καὶ δαιμόνων ἀποκαταστάσεις, ἀπὸ κοιτίας τὸ δὴ λεγόμενον ἐρευγόμενοι ἀθυροσύμως ἐμυθολόγησάν τε καὶ ἐβραψώθησαν.

Τὴν ἕκτην δὲ, ὡς ἀπορρίψασάν τε καὶ κατασπάσασαν τῆς ἀμφὶ Ὀνώριον, καὶ Σέργιον, καὶ Μακάριον, τοὺς τερατολόγους καὶ παράφρονας, αἵμα δὲ καὶ τοὺς τὴν αὐτῶν δυσσεβείαν ἀκρατῶς ἀναπομαζαμένους μετὰ τῆς ἐκφύλης καὶ ἀδικότητος αὐτῶν πλασματολογίας· ἐν γὰρ θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τῶ ἐκ δύο ἀπαρατρέπτων φύσεων πεφικῆτι Χριστῶ τῶ Θεῶ ἡμῶν κακῶς οἱ δαίμονι ἐπεγράφοντο.

Πρὸς ταύταις δὲ καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον ἱερὸν καὶ μεγάλην ἐβδόμην συνόδον ὡς τῆς εἰκονομάχου καὶ διὰ τῆτο Χριστομάχου καὶ ἀγιοκατηγόρου ἀποσκευαλισσάν τε καὶ

tem et remouentem; et cum illis abominabilem Manichaeorum haeresin. Nam Dominum nostri Iesu Christi sanctum corpus, et nobis consubstantiale, imagine repraesentare abhorrebant, illud nec figurari nec circumferri posse debacchantes, ac propterea nec nobis esse consubstantiale, impotenter et furiose concludentes. Has ergo septem sanctas synodos generales recipio, anathematizans eos, quos illae anathemate [P] percusserunt, et amplexu et osculo excipiens, iterumque celebrans eos, quos illae laudibus et testimonio suo sunt prosequutae. Haec est fidei meae et eorum, quae ad illam pertinent et ab illa dependent, confessio. In ea spes mea collocata est, sicut et omnium aliorum, quibus pietas curae est, et quibus innatus est diuinus amor purae et sincerae Christianorum doctrinae.

καὶ καταβαλέσσαν. καὶ σὺν αὐτοῖς καὶ τὴν βδελυκτὴν Μανιχαϊκὴν αὐτῶν αἵρεσιν. τὰ γὰρ τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἅγιον σῶμα καὶ ὁμοῖσιον ἡμῖν γράφειν εἰκονικῶς ἐμυσάτομεν, τὸ ἀγράφον καὶ ἀπερίγραφον αὐτῶ καταβαπτεύοντες, καὶ διὰ τῆτο μὴ εἶναι ἡμῖν ὁμοῖσιον, μανικῶς συμπεραίνοντες. Ταύτας ἐν ταῖς ἀγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἑπτὰ συνόδους ἀποδέχομαι, ἀναθεματίζων μὲν, ἕς ἐκείνας ἀνεθεμάτισαν. κατασπαζόμενος δὲ ἔμπροσθεν καὶ μεγαλύνων, ἕς ἐπευφήμησαν. αὐτὴ μὲ ἡ τῆς πίστεως καὶ τῶν εἰς ταύτην ἀνηκόντων καὶ περὶ αὐτὴν ὑφισταμένων ἰσολογία. ἐν ταύτῃ μοι ἡ ἐλπίς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅσοις εὐσεβεῖν μεμελήτηται καὶ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀκίβδηλης δόξης τῶν Χριστιανῶν θεῶς ἔρωσ προσπέφυκεν.

Non omittendus etiam *Constantinus Harmenopolius*, *) Ictus circa a. 1380. defunctus, qui in protheoria epitomes sacrorum canonum *) non pluribus, quam septem synodis universalibus testimonium perhibet his verbis:

Prima synodus oecumenica Nicaeae sub Constantino Magno, aduersus Arium, qui creaturam esse dicebat Dei filium, conuenit, ac omnino CCCXVIII. diuis sanctisque patribus congressis, Arium anathemati subiecit. Secunda CL. patres habuit, coacta Constantinopoli sub Theodosio Magno, contra Pneumatomachos, quos anathemate ferit.

Τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων ἡ μὲν πρώτη ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ, κατὰ Ἄρειον, τῷ κτίσμα τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ λέγοντος, συνηθροίσθη. τριακοσίων δέκα, καὶ ἑκατὸ θεοφόρων ἁγίων ἑσσα πατέρων, ὃν καὶ ἀνεθεμάτισεν. ἡ δὲ δευτέρα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῷ μεγάλῳ συνηθροίσθη κατὰ τῶν πνευματομάχων, ἑκατὸν πενήκοντα

a) Dixi de eo volum. XI. p. 260. sqq. *Fabr.* In cod. Matrit. ad vol. XI. l. e. memorato, eoque pleniore, sunt fol. 186. Harmenop. de diuersis canonibus, tit. II. lib. II. tit. III. cap. 1. fol. 193. auerso, *Harmenop.* narratiuncula de tribus 10. mis synodicis sub inpp. Constantino Porphyrog. Man. Comneno et Michaele Palaeologo, quae etiam exstat in cod. *Vindobon.* XII. nr. 1. sec. *Nessel.* catal. MSS. caesar. part. II. p. 27. et *Taurini.* in cod. reg. CCLXXVI. ex qua illam gr.

eum vers. lat. emiserunt confectores cat. codd. gr. Taur. p. 380. sq. sed emendatior quoniam reperitur in cod. Matritensi, inde eam *Iriarte* p. 350. iterum typis exprimentam curauit: in eod. cod. fol. 201. sqq. sunt *Harmenopuli* epitome diuinorum et sacrorum canonum, praecipuo indice illorum canonum, in epitomen redactorum, aliaque Harmenopuli scripta. *Hart.*

c) In Freheri Iure graeco-romano lib. 1. p. 1. et in Rittershusii Sacris Lect. p. 138.

Tertia sub Theodosio minore coit Ephesi contra Nestorium, qui Christum tradebat nudum hominem esse, contraque Caelestinum. Adfuere patres CC. et in istos anathematis est promulgata sententia. Quarta Chalcedone conuenit sub Marciano, aduersus Dioscorum et Eutychem, qui duas Verbi, Dei pariter [P] et hominis, naturas, post vnionem commixtas, in vnam naturam redactas dicebant: ideoque a DCXXX. patribus ibidem anathemati subiecti fuerunt. Quinta sub Iustiniano I. Constantinopoli collecta, quum CLX. sancti patres adessent, quartae synodi decreta confirmauit, eique resistentes, et inter hos Origenem atque omnes haereticos anathemate multauit. Sexta itidem Constantinopoli habita, congressis CLXX. sanctis patribus, sub imperio Constantini Barbati, anathematis sententiam tulit in eos, qui vnam in Christo voluntatem et vnam agendi vim tradebant. Canones et ipsa nullo exposuit, vti nec quinta fecerat. Ideoque coacta in Trullo palatii Constantinopolitani synodus alia fuit CCXXVII. patrum, Iustiniani naribus mutilati, Barbati filii, iussu canonum duntaxat exponendorum caussa. Quapropter et isthaec sexta dicitur, vti quae supplenerit, quod sextae deerrat, canonum scilicet expositionem.

Septima Nicaeae sub Constantino, et matre ipsius Irene, congregata fuit aduersus imaginum ahuersarios, qui a CCCLXVII. patribus isthic anathemati fuere subiecti.

κοντα ἁγίων ἑσσα πατέρων, ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν. ἡ δὲ τρίτη ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ Θεοδοσίου τῆ μικρῆ συνήθροισθῆ κατὰ Νεστορίου, τῆ ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν δογματίζοντος καὶ Κελεσίου, διακοσίων ἁγίων ἑσσα πατέρων· ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν. ἡ δὲ τετάρτη ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ Μαρκιανῶ συνήθροισθῆ κατὰ Διοσκῶρος καὶ Εὐτυχῆς, τὰς δύο φύσεις τῆ Θεανθρώπου Λόγου μετὰ τὴν ἕνωσιν λεγόντων συγκραθῆναι, καὶ εἰς μίαν φύσιν ἀποτελοσθῆναι, ἑξακοσίων τριακοντα ἁγίων ἑσσα πατέρων· ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν. ἡ δὲ πέμπτη ἐπὶ Ἰσινιανῶ τῆ πρώτῃ ἐν Κωνσταντινῶ πόλει συναθροισθῆσα, ἑκατὸν ἑξήκοντα καὶ πέντε ἁγίων ἑσσα πατέρων, τὰ τῆς τετάρτης ἐπεκύρωσε δόγματα, καὶ τοὺς ἀνθίσταμένους ταύτῃ ἀνεθεματίσεν, καὶ οὖν αὐτοῖς Ὠριγένην καὶ τοὺς αἰρετικὰς ἀπαντας. ἡ δὲ ἕκτη ἐν Κωνσταντινῶ πόλει καὶ αὐτῇ συναθροισθῆσα, ἑκατὸν ἐβδόμηκοντα ἁγίων ἑσσα πατέρων, ἐπὶ Κωνσταντίου τῆ Παυλιανῆ, τὰς μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χριστῶ δογματίζοντας ἀνεθεματίσεν· κανόνας δὲ οὖδὲ αὐτῇ ἐξέθετο, ὥσπερ οὖδὲ ἡ πέμπτη, καὶ διὰ τῆτο ἡ ἐν Τρέλλῳ συνήθροισθῆ ἡ καὶ ἕκτη (πενθέκτη, ὡς vocat Theodor. Balsamo init. l. 7. Iur. Graeco-Romani) λεγομένη, ἥτις κατὰ τὴν Κωνσταντινῶ πόλιν ἐν τῷ Τρέλλῳ συνήθροισθῆ τῆ Παλατίου, διακοσίων εἰκοσιεπτα ἁγίων ἑσσα πατέρων κατὰ κέλευσιν Ἰσινιανῶ τῆ ἰνομήτῃ τῆ υἱῶ τῆ Παυλιανῆ, δι' ἐκθεσιν καὶ μόνων κανόνων. ὅθεν καὶ ἕκτη προσαγορευεταί, ὡς τὸ τῆ ἕκτη ἐλλείπον ἀναπληρώσασα, ὅπερ ἐστὶν ἡ τῶν κανόνων ἐκθεσις.

Ἡ δὲ ἐβδόμη ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Κωνσταντίου καὶ Εἰρήνης τῆς μητρὸς αὐτῆ συνήθροισθῆ κατὰ τῶν εἰκονομάχων, τριακοσίων ἑξήκοντα καὶ ἑπτα ἁγίων ἑσσα πατέρων. ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν.

Matthaeus.

[P] *Matthaeus* vero *Blastares* Hieromonachus^{f)} in prooemio syntagmatis alphabetici canonum de octo synodis differit, ex quo tantum hoc loco adscribam quae de septima et octava synodo scribit:

Elapsis (post sextam) centum viginti annis, octavo autem imperii Constantini et matris eius Irenes fluente, septima etiam synodus, ut prima olim, Nicaeam Bithyniorum metropolim pietatis forum ostendit. Trecentis autem sexaginta septem sacris viris ornata est: sacrae huius phalangis constituens duces, Tarasium Constantinopolitanum, magni inter Dei sacerdotes nominis, Petrum in sacerdotum ordine primas tenentem, et alium Petrum presbyterum, et sancti Sabae monasterii praefectum, qui Adriani papae romani locum sortitus est: Iohannem et Thomam presbyteros, et admodum inter monachos celebres, orientis patriarcharum locum tenentes, nimirum Apolinarii Alexandrini, Theodoriti Antiocheni et Eliae Hierosolymitani. Haec igitur sancta synodus eos, qui venerandas Christi et sanctorum illius imagines, per quas idolorum error expellitur, ob impura lingua! idola vocant, irrefolubilibus anathematis vinculis communi suffragio subiecerunt: et duos et viginti canones in fidelium utilitatem composuerunt: anno mundi VICIO CC XCVI. *) tunc temporis labente.

[P] Alia quaedam Constantinopoli quoque synodus celebrata est in celebri sanctorum apostolorum templo, quae inscribitur sancta et magna prima et secunda synodus. *)

f) De hoc *Blastare*, vol. XI. pag. 588. sqq. [ibique not. e.]

g) A. C. 787.

h) *Affeman*. in bibl. iuris orient. canon. et ciu. tom. I. libr. I. cap. 6. §. 98. pag. 126. sqq. Vol. XII.

Χρόνων παρεβύηκόντων ἑκοσι καὶ ἑκατόν, ὁμοῦ δὲ ἰσαμένε τῆ Κωνσταντίνε τῆ βασιλεία καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς Εἰρήνης, Νικαίαν δὲ τῶν Βιθυνῶν μητρόπολιν κριτήριον τῆς εὐσεβείας, καὶ ἡ ἑβδόμη σύνοδος δεικνυσί, ὡς γε δὴ καὶ ἡ πρώτη σύνοδος πάλα· ἔς ἑπτὰ δὲ καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίους ἀνδρας ἱερεῖς ἐπληθύντο, ταξιαρχας τῆς ἱερέας αὐτῆς Φάλαγγος προβαλλομένη Ταράσιον Κωνσταντινέπολεως τῶν ἐν ἱερεῦσι Θεῶ περιβήτητον, Πέτρον τῆ τῶν ἱερέων τάγματος πρῶτον, καὶ ἕτερον Πέτρον πρεσβύτερον καὶ ἡγούμενον τῆς τῆς ἁγίας Σάββα μονῆς, τὸν τόπον Ἀδριανῆ τῆ Πάππα Γάμης κληρωσάμενον, Ἰωάννην τε καὶ Θεομάν πρεσβυτέρους, καὶ καλὸν ἐν ἀσκηταῖς λαμπόντας, τῶν τῆς ἀνατολῆς πατριαρχῶν τὸν τόπον ἐπέχοντας· λέγω δὲ Ἀπολιναρίε Ἀλεξανδρείας· Θεοδοσίτε Ἀντιοχείας, καὶ Ἡλία Ἱεροσολύμων. Αὕτη τοίνυν ἡ ἁγία σύνοδος τῆς εἰδώλα τὰς προσκυνητὰς τῆ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτῆ εἰκόνας, ὧ μισαῖς γλώττης, ἀποκαλέντας, δι' ὧν εἰδώλων πλάνη διώκεται, κοινῇ ψήφῳ δεσμοῖς ἀλύτοις τῶ ἀναθέματι ὑποβάλλουσι· καὶ κανόνας δύο πρὸς τοῖς ἑκοσιν εἰς τὴν τῶν πιστῶν ὠφέλειαν συνθέθεισιν ἑξάκισ χιλιοσῶ διακοσιασῶ ἑνενηκοσῶ ἔκτε τηνικαῦτα διππεύοντος ἔτους.

Γέγονε τις καὶ ἕτερα κατὰ τὴν Κωνσταντινέπολιν σύνοδος, ἐν τῷ περιφανῆ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῶ, ἣτις ἐπιγεγραπται ἡ ἁγία καὶ μεγάλη πρώτη καὶ δευτέρα σύνοδος.

auctorem huius synopsis arguit oscitantiae, monuitque, non sub Basilio Macedone, sed sub Michaelis, Theodorae filio, illam synodum a. 861. esse habitam, neque seditionem ullam in prima illius actionis accidisse; sed primam et secundam fuisse

Fertur autem eam Photii patriarchae Constantinopolitani diebus congregatam fuisse, quo tempore Basilius Macedo romani imperii sceptrum tenebat: quinto et septuagesimo anno a synodo septima elapso. Quum in primo enim conuentu seditio aliqua coorta esset, secunda etiam congressione diuinis patribus opus fuit, in qua decreta confirmarentur pariter et scriptis mandarentur, vt exinde vna synodus distincte nominetur. Et haec etiam canones septemdecim composuit.

Alii praeter tres canones a synodo, quae Photium in throno Constantinopolitano vltima collocavit, post diuini Ignatii translationem, vtroque saepius antea ciecito et rursus introducto, editi fuerunt.

VI. Nilus metropolita Rhodius, Philothei patriarchae CPolitani circa a. C. 1366. exarchus, sed quod cum Palamitis ¹⁾ faceret, sacro Rhodi folio, etiam inuito Philotheo, deturbatus, praeter alia, quae ab Allatio libro de Nilis cap. 16. commemorantur, scripsit synopticam narrationem de synodis oecumenicis nouem, quam graece et latine vulgavit *Christoph. Iustellus* ad calcem *Nomocanonis Photiani* Paris. 1615. recusam deinde in bibliotheca iuris canonici Voëllö-Iustelliana Paris. 1661. fol. tom. 2. p. 1155. et in conciliis *Ioan. [P.] Harduini* tom. V. p. 1479. Diuersa est haec synopsis ab eiusdem Nili explanatione canonum synodicorum, Georgii Corellii et Iohannis Lascaris notis illustratorum, de qua supra pag. 209. Placet hoc loco tantum referre, quae scribit Nilus de synodo sexta, septima, octaua et nona.

Sancta et oecumenica sexta synodus habita est, imperante Constantino Pogonato, congregata a centum septuaginta sanctis patribus, cui praecerant Agatho Romae, Georgius Constantinopolis, Petrus monachus, Alexandrini legatus, Theophanes Antiochiae

das. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν δὲ Φασι ταύτην ἡθροῖσθαι Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἡνίκα Βασίλειος ὁ Μακεδὼν τὰ σκήπτρα τῆς Ῥωμαίων διεῖπεν ἀρχῆς, ἐβδομηκοστὲ καὶ πέμπτῃ ἔτει μετὰ τὴν ἐβδόμην ἐξήκοντος σύνοδον· τῆς δὲ τινος κατὰ τὴν πρώτην συμβάσεως συνέλευσιν, καὶ δευτέρας συνδραμῆς τοῖς θεοῖς πατέρας ἐδέξασεν, ἐν ᾗ καὶ δογματισθέντα κυρωθῆναι τε καὶ γραφῆθαι δεθῆναι, ὡς ἐτεῦθεν διηρημένως τὴν μίαν ὁμοῦσεσθαι σύνοδον. κανόνας δὲ καὶ αὕτη συντέθεικεν ἑπτακαίδεκα.

Ἄλλοι καὶ ἕτεροι τρεῖς κανόνες ἐξεφώνηθσαν τῇ συνόδῳ ἧτις τὸν Φώτιον τῶ θεῶν Κωνσταντινουπόλεως τελευτῶσα ἐνίδρυσε, μετὰ τὴν τῆς θεῶν μετάθεσιν Ἰγνατίου, ἑκατέρη πολλὰ καὶ πρότερον ἐκβαλλομένη καὶ ἀντεσαγομένη.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη ἕκτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγωνάτου, συναθροισθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ἁγίων πατέρων, ἧς ἦγόντο Ἀγάθων Ῥώμης, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος, μοναχὸς τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξαν-

fuisse appellatam, propter binas, (vt alii etiam Graeci schismatici, scilicet ex mente Assemani, nungantur, actones, quae in ea synodo, inter locales s. prouinciales numerata, dicuntur habitae; et multa alia hanc in rem disputat. *Hark.*

1) Vide *Nicolaum Methoniensem* libro in Palamam, et *Nic. Comnenum Papadopoli* pag. 226. Praenot. *Myslagog.*

episcopus, aduersus Honorium papam Romae, Cyrum Alexandriae, Sergium, Pyrrhum, Paulum et Petrum Constantinopolis episcopos. Erat annus mundi 6179. Christi vero 719. ^{k)}) A sexta ad septimam sunt anni nouem et centum.

Sancta et oecumenica septima synodus Nicaeae secundo habita est, imperantibus Constantino et eius matre Irene, congregata a sexcentis sexaginta tribus sanctis patribus aduersus iconomachos. Praeerant huic Adrianus papa Romae, Tarasius Constantinopolis, Politianus ^{l)}) Alexandriae, Theodoritus Antiochiae, Elias Hierosolymorum. Annus erat mundi ^{m)}) . . . . . Christi vero 724. A septima ad octauam sunt anni centum viginti.

[P] Sancta et oecumenica octaua synodus trecentorum octoginta sanctorum patrum habita est, imperante Basilio Macedone, ⁿ⁾) in qua synodo coaluit pax cum occidentali ecclesia ac reliquis patriarchis, manifeste profitentibus occidentalibus in haec verba: nos ita legimus ac credimus, vt et vos, absque vlla additione symbolum sanctum, vt ita se habens sit vere symbolum verae fidei. Sed et eos, qui addunt aut detrahunt quid, anathematizamus. Aderant illic Ioannes papa Romae, Photius Constantinopolis, et legati Romanorum ecclesiae, Paulus et Eugenius episcopi, et Petrus presbyter ac cardinalis, aliique patriarchae per legatos: quibus congregatis pro communi ecclesiarum concordia, presbyteri quidem senioris Romae conclamarunt, decorum est, nihil aliud innouari, sed veterem definitionem et toto orbe obtinentem ac celebratam

Ἀλεξανδρείας, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, κατὰ Ὀνωρίε πάπα Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε καὶ Πύρρου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη 719. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ψιθ'. ἀπὸ ἑκτῆς ἕως ἑβδόμης ἔτη ἑκατὸν ἑννέα.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἑβδόμη σύνοδος ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆς μητρὸς αὐτῆς συγκροτηθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων ἑξήκοντα τριῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τῶν οικονομάρχων. ἠγῶντο δὲ αὐτῆς Ἀδριανὸς πάπας Ῥώμης, Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως, Πολιτιανὸς Ἀλεξανδρείας, Θεοδώριτος Ἀντιοχείας, Ἡλίας Ἱεροσολύμων. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη . . . ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη ψκδ'. ἀπὸ ἑβδόμης ἕως ὀγδοῆς ἔτη ἑκατὸν εἰκοσι.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος ὀγδοῆ τῶν τριακοσίων ὀγδοῆκοντα ἁγίων πατέρων γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, καὶ ἦν σύνοδος γέγονεν εἰρήνη μεταξὺ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχείων, φανερῶς ὁμολογησάντων τῶν δυτικῶν, ὅτι ἕτως ἀναγινώσκομεν καὶ πιστεύομεν, ὡς καὶ ὑμεῖς, χωρὶς προσθήκης τινὸς τὸ σύμβολον τὸ ἅγιον ὡς ἕτως ἔχον, ὄντως σύμβολον εἶναι τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς προστιθέντας, ἢ ἐλάττωντας ἀναθεματίζομεν. ὄντος τῆνικαῦτα Ἰωάννου Πάπα Ῥώμης, Φωτίου πατριαρχε Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοποτηρητῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, Παύλου καὶ Εὐγενίου ἐπισκόπων, καὶ Πέτρου πρεσβυτέρου καὶ καρδινάλιου, καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν δια τοποτηρητῶν. ὧν συνελθόντων ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὁμοιοῦσας τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν τοποτηρητῶν

Υ γ 2

τηρη-

k) Imo 680.

l) Apollinarius.

m) Ex auctoris mente et calculo esset annus

mundi 6288. Concilium vero illud habitum a. C. 787.

n) Anno Christi 869.

legi et confirmari. Quomodo sanctum symbolum absque adiectione, sicuti se habet, lectum fuisset, sancta synodus acclamavit, nos secundum Servatoris doctrinam et apostolorum traditionem, ac praeterea secundum canonicos sanctarum et oecumenicarum septem synodorum typos, definitionem sincerissimae Christianorum fidei antiquitus a patribus ad nos usque propagatam mente [P] et lingua comprobamus, et omnibus constanter annunciamus, nihil detrahentes, nec adicientes menti nec verbis, nihil immutantes, nihil adulterantes. Postea legati Romae et tota synodus acclamavit, si quis edat aliud symbolum, aut hanc definitionem commoveat, vel adiciat detrahatur quidpiam huic sacro sanctoque symbolo, quomodo lectum est, anathema esto. Haec etiam in romanis canonibus actorum huius synodi comperiuntur ex epistola Ioannis papae romani ad Photium patriarcham Constantinopolis. Et tua fraternitas novit, quod quum ad nos venit, qui nuper ab ea missus est, ut probaret nos super sancto symbolo, inuenit nos illud conseruantes intemeratum, prout antiquitus nobis traditum fuerat, neque quidquam adicientes detrahentesue, quum probe nouerimus, iis, qui talia audent, grauem imminere condemnationem. Rursus igitur significamus reuerentiae vestrae, ut de hoc articulo, ob quem inter ecclesias Dei scandalum exortum est, ita de nobis persuasum habeas, quod non modo dicimus hoc, sed et eos, qui primum ausi sunt sua temeritate hoc facere, eos transgressores diuinorum sermonum censemus et interuersores theologiae Domini Christi, sanctorumque patrum, qui synodice symbolum hoc sanctum acceperunt, eosque [P] cum Iuda collocamus, quod idem ac ille sint ausi, non dominicum quidem corpus morti tradentes, sed fideles, qui sunt corporis

τηρηται της πρεσβυτέρας Ρώμης ἐβόησαν, πρέπον ἐστὶ, μὴ ἕτερον κωνσταντινῶν, ἀλλὰ αὐτὰ τὸν ἀρχαῖον ὄρον καὶ ἀνά πάσαν τὴν οὐκ ἐκείνην κρατούμεν τε καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι, καὶ τῷ ἱερῷ συμβόλῳ ἀναγνωσθέντος ἀνευ προσθήκης, ὡς ἔχει, ἡ ἀγία σύνοδος ἐξεβόησεν, ἡμεῖς κατὰ τὴν τῷ Σωτῆρος διδασκαλίαν καὶ τῶν Ἀποστόλων παραδόσιν, ἐπι δε καὶ τὴν κανονικῶν τύπων τῶν ἀγίων καὶ οὐκ ἐκείνων ἐπτά συνόδων τὸν ἀνωθεν ἐκ πατέρων καὶ μέχρι ἡμῶν καταληλυθότα της ἀκραιφνεστάτης τῶν Χριστιανῶν πίστεως ὄρον, καὶ ἐπινοία καὶ γλώττη ἐξεγομῆ τε καὶ πᾶσι περιεγγέλλομεν διαπερυσίως, ἐδὲν ἀφαιρέντες, ἐδὲν προστιθέντες κατὰ διάνοιαν ἢ λέξιν, ἐδὲν ἀμειβόντες, ἐδὲν κινδυνεύοντες. καὶ μετὰ τῆτο οἷτε τοποτηρηταὶ Ρώμης καὶ ἡ σύνοδος ἅπασα ἐξεβόησεν, ἕτερον ἐκθέσθαι σύμβολον, καὶ ὄρον ἀνακινήσασιν, ἢ προσθήκην ἢ ὑφαίρεσιν ποιῆσασιν ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι ἱερῷ καὶ ἀγίῳ συμβόλῳ, ἀνάθεμα ἔστω· ταῦτα καὶ ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς κανόσι τοῖς ἐκ της πράξεως της συνόδος ταύτης εὐρίσκεται ἀπὸ της ἐπιστολῆς Ἰωάννη παπᾶ Ρώμης πρὸς Φώτιον πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἡ σὴ ἀδελφότης ἐπίσταται, ὡς ὅτε πρὸς ἡμᾶς παρεγένετο ὁ μικρὸν ἐμπροσθεν ἀποσταλεῖς παρὲς αὐτῆς παρὰ τῷ ἀγίῳ συμβόλῳ ἡμᾶς ἐδοκίμασεν, εὖρεν ἀπαράτρωτον, καθὼς ἀρχῆθεν παρεδόθη ἡμῖν, διατηρήσας, καὶ μὴτε προστιθέντας τι, ἢ ἀφαιρέντας, ἀκριβῶς ἐδότας. ὡς τὰ τοιαῦτα τολμῶσι βαρεῖα καταδίκη ἀναμένεσα ἀπόκειται. καὶ πάλιν ἐν παραδελῶμεν τῇ αὐδοσιμότητι σε, ἵνα περὶ τῷ ἄξθρε τῆτε, δι' ὃ συνέβη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν ἐκκλησιῶν τῷ Θεῷ, ἔχη πληροφориαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἔ μόνον λέγομεν τῆτο, ἀλλὰ καὶ τὴν πρῶτον θαρβήσαντας τῇ ἐαυτῶν ἀπονεία τῆτο ποιῆσασιν, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν καὶ μεταποιητάς της θεολογίας τῷ δεσπότη Χριστῷ, καὶ τῶν ἀγίων πατέ-

eius membra, lacerantes et alios ab aliis discerpentes.

Sancta et oecumenica synodus nona habita est imperante beato et celebri imperatore domino Andouico Palaeologo, et Ioanne filio eius, aduersus Barlaam et Acindynum. Docebant illi modo, quidem, nullam esse distinctionem in diuina natura, essentia et operatione, sed eandem esse et indistinctam; modo vero distinctionem quidem aliquam esse dicebant, verum ita, vt substantiam quidem increatam, substantiales vero eius operationes atque naturales concederent diuersas esse a proprietatibus humanae naturae, non tamen increatas, sed creatas. Rursus diuinum illud lumen quod in monte Thabor effulsit, phantasma prorsus et creaturam orientem ac intercidentem esse dicebant, at neque diuinae naturae fulgorem esse fatebantur, qui dicitur diuinitas et lux inaccessa atque ardens. Aduersus hos igitur ita docentes, congregata est haec sancta synodus, coarguens insanientes illos ac mentientes modis omnibus, reliquosque haereticos impietate superantes. Intererant huic synodo Isidorus [P] Constantinopolis, Lazarus Hierosolymorum episcopi, tum Alexandrinus ac Antiochenus, per legatos, Gregorius Palamas, Philotheus Coccinus, et alii monachi multi magnae virtutis ac prudentiae, qui etiam hos anathematizauerunt. Accepimus, voce *Deus* significari operantem, voce vero diuinitatis operationem. Nihil autem horum trium est operatio. Accepimus id, quod nullam virtutem aut operationem habet, omnino non esse; illud, inquam, nec est aliquid, nec eius et positio vel detractio. Quod autem habet, aliud omnino est ab eo, quod habet.

πατέρον, ὃ συνδικῶς παρέλαβον τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ μετὰ τῆ ἰδέα αὐτῆς τάτταμεν, ὅτι καὶ ταυτὸν ἐκεῖνα τετολμήκασι, ἔ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ κυριακὸν σῶμα, ἀλλὰ τῆς πίστες, οἱ τινὲς εἰσι μῆτε τῆ σῶματος αὐτῆ, διασχίσαντές τε, καὶ διατέμνοντες ἀλλήλων.

Ἡ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη συνόδος ἐνάτη γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆ μακαρίτη καὶ αἰοδιμῆ βασιλέως κυρίῳ Ἀνδρονίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ, καὶ Ἰωάννῃ τῷ υἱῷ αὐτῆ, κατὰ Βαρελαάμ, καὶ Ἀκιδύνῳ. ἰδογματίσαν γὰρ ἔτοι, ὡν μὲν ἐδεμίαν διαίρεσιν εἶναι ἐπὶ τῆς θείας φύσεως, ἐσίας, καὶ ἐνεργείας, ἀλλὰ ταυτὸν εἶναι καὶ ἀδιάφορον· ὡν δὲ διαίρεσιν μὲν εἶναι ἔλεγον· πλὴν τῆν μὲν ἐσίων ἀκτίσιν, τὰς δὲ αὐτῆς ἐσιώδες ἐνεργείας καὶ φυσικὰς συγχωρῆντες ἐτέρας εἶναι, πλὴν ἐκ ἀκτίσε, ἀλλὰ κτίσε· καὶ ἔτι, τὸ ἐν τῷ θαβωρίῳ ἐκλάμψαν θεῶν ἐκεῖνο φῶς, φάσμα ἀπλῶς καὶ κτίσμα, γινόμενον καὶ ἀπογινόμενον, ἀλλὰ ἔτε θείας φύσεως φυσικὴν αἴγλην, καὶ θεότητα καὶ φῶς ἀπρόσιτον καὶ κἄλον λεγόμενον. κατὰ τῆταν ἐν ἔτω λεγόντων συήχθη ἡ ἅγια συνόδος αὕτη ἐλέγξασα τέττες ἀνεηταινοτάς καὶ ψευδομένεσ κατὰ πᾶν εἶδος λόγου, καὶ ἀσεβήντεσ μᾶλλον τῶν ἄλλων αἰρετικῶν· παρήσαν δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ Ἰσίδωρος, Κωνσταντινεπόλεως, Λάζαρος Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας διὰ τοποτηρητῶν, Γρηγόριος ὁ Παλαμάς, Φιλόθωσ ὁ Κόκκινος, καὶ ἔτεροι μοναχοὶ πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ λογάδες, οἱ καὶ αὐτῆσ ἀναθεμάτισαν. Παρελάβομεν, ὅτι θεῶν ἐνεργῆντεσ δηλοῖ, θεότησ δὲ ἐνεργεῖαν· ἐδὲν δὲ τῶν τριῶν ἐνεργεῖα· παρελάβομεν, ὅτι τὸ μηδεμίαν δύνειμιν ἢ ἐνεργεῖαν ἔχον, ἔτε ἕαν· ἔτε τι εἶν· ἐδὲ εἶν αὐτῆ θεῖσ ἢ ἀφαιρέσῖσ· τὸ δὲ ἔχον, ἔτερον εἶν πάντωσ, ἔ· ἔχει.

VII. Laudantur etiam ineditae quaedam lucubrationes huc facientes: vt Photii Tyrionum episcopi, qui concilio Chalcedonenſi a. C. 451. interfuit, cuius ſynopſis de conciliis, Chriſtiani Rauii beneficio ex oriente ſe adeptum, teſtatur *Iac. Vſſerius* libro de ſymbolis p. 22. [v. ſupra, not. c. ad vol. XI. p. 12.] atque ex illa adfert, quod, quum patres Nicaenos ſymbolum fidei expoſuiſſe prius dixiſſet Photius uſque ad capitulum illud, καὶ εἰς Πνεῦμα τὸ ἅγιον, de CPolitanis poſtea ſuo loco addidit: Τὴν ὀρθόδοξον πίτιν ἐκράτουναν, καὶ Θεὸν ἀληθινόν, καὶ ἐμοῦσιον τῷ Πατρὶ καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐκήμεζαν, προςθέντες τῷ προεκτεθέντι ἐν Νικαίᾳ τῆς πίσεως ſυμβόλω καὶ ταῦτα. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κυρίον καὶ ζωοποιῶν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ ſυμπροσκυνέμενον καὶ ſυνδοξαζόμενον, τὸ λαλησῶν διὰ τῶν προφητῶν. εἰς μίαν ἀγίαν καθολικὴν καὶ ἀποſτολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογῶ ἐν βαπτίſμα εἰς ἄφεſιν ἁμαρτιῶν· προςδοκῶ ἀνάſταſιν νεκρῶν, καὶ ζῶν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. Ἀμήν. Καὶ ἕτας ἀναπληρώσαντες τὸ ſύμπαν τῆς ὀρθόδοξης πίσεως ſυμβόλον τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδώκαſιν. *Orthodoxam fidem confirmarunt, et Spiritum ſanctum quoque verum Deum, et conſubſtantialem patri, praedicarunt; addentes praediſſo Nicaeno fidei ſymbolo et iſta.* Et in Spiritum ſanctum, Dominum et viuificantem, qui ex patre procedit, [P] etc. uſque ad, vitam futuri ſaeculi. Amen. *Atque ita fidei orthodoxae ſymbolum complentes, eccleſias tradiderunt.*

Michaelis Pſelli de conciliis opusculum, nec non *Maximus* de ſynodis, ambo MSS. ſeruantur in bibl. Bauarica. *) Omitto, quod Photii CPol. epiſtola, in qua ſynopſis de ſeptem ſynodis legitur, etiam fertur ſub nomine aliorum patriarcharum CPol. vt *Sifinnii*, **) teſte Baronio ad a. C. 863. n. 33. et Allatio de conſenſu p. 606. nec non *Palamas* et *Philothei*, vt refert *Nic. Comnenus* Papadopoli p. 340. Praenotionum myſtagogicarum. *Fabr. Ch. Guil. Franc. Walch* in: Entwurf etc. p. 46. addit *Anaſtaſii* iunioris Sinaitae, patriarchae Antiocheni, breuem narrationem, de haereſibus ab initio religionis chriſtianae, et de conciliis aduerſus eas celebratis uſque ad concilium III. CPolitan. ſ. oecumenicum ſextum a. C. 680. et 681. ex cod. Vindob. caeſ. qui numeratur cod. XLV. a *Lambec.* in comment. vol. VIII. col. 931. ſqq. ed. Kollar. nr. 45. et confer ſupra, vol. VIII. p. 350. ſqq. et ad vol. X. p. 594. not. z. *Harl.*

VIII. Claudam hoc caput inſigni antiquitatis monumento, quod non modo multa pauca comprehendit, ſed etiam varia docet alibi quaerenda incaſſum. Eſt illud *ſynodicum* veteris ſcriptoris ſive notitia concilioꝝ in eccleſia habitorum uſque ad Photii tempora, quod

o) *Mich. Pſelli* opusc. de ſeptem ſacris conciliis oecumenic. gr. Baſil. 1536. 8. — tum edidit *Franciſc. Boſquetus* gr. et lat. et notis illuſtrauit, cum aliis quibusdam *Pſelli* libellis, Pariſ. 1632. 8. — latine in *Bini* concilioꝝ, tom. III. part. 2. p. 400. *Harl.*

p) Conf. ſupra, vol. XI. p. 712. ſqq. et ibi memoratis codd. add. cod. *Venet.* in bibl. Nannian. CCXXVI. nr. 7. tom. expoſitus a *Sifinnio*,

patriarcha CPolit. περί τῶν τῆς Ἐκκλησίας λαμβανόντων ἀδελφῶν. In ſine numerantur metropolitae cum *Sifinnio* congregati. Additur ſcholium, quod incipit: ἡ τῆς μακαριότητος πατριάρχης καὶ ſynodικῆς τόμος. ſequitur nr. 8. iudicium ſynodicum latum ſub *Alexia*, patriarcha CPolit. In eodem cod. multa alia inſunt, quae ad hitoriam concilioꝝ, canonum, conſtitutionum eccleſiaſticarum, etc. pertinent. v. cat. codd. gr. Nan. p. 414. ſqq. *Harl.*

quod cum versione sua perspicua et accurata edidit meritissimus Argentoratensium theologus D. *Johannes Pappus*, ⁹⁾ Argentor. 1601. 4. Ab Allatio p. 388. de consensu *auctor synodici* vocatur *valde pius, quisquis ille fuerit*. Et p. 455. *Synodicon accuratissime confectum temporibus Photii*. [conf. supra ad vol. XI. p. 12. not. c.] Illud, ut frequentius possit euolui a studiosis, hoc loco dare volui, licet recusum in bibliotheca canonica tom. 2. p. 1166. et in Harduini conciliis tomo V. Nam Labbeum omitto, qui in sua conciliorum collectione dedit quidem hoc synodicon, sed non vna serie descriptum, sed sparsim singulis capitibus ad tempora sua relatis, ita ut caput primum legatur tom. 1. p. 21. caput secundum p. 599. caput tertium p. 564. caput quartum p. 583. etc. *Fabr.* Diu haesitaueram, num sequentem librum synodicon in hac noua editione typis secudendam curarem, nec ne? an ei aliquando in Supplementis locum tribuerem. Fuerunt enim VV. DD. qui suaderent, ut illum, quoniam in collectionibus quibusdam conciliorum sit repetitus, plane ommitterem; alii contra qui admonerent, ut, quoniam opusculum sit lectu dignissimum, in quibusdam vero collectionibus, ut in Labbeana, sparsim et diuersis locis relatum ac repetitum, nec omnes illae collectiones, praecipue Harduiniana et Mansiana, ab omnibus, qui illud velint legere aut consulere, possint comparari, illud redderem et h. l. retinerem. Accedit, quod plures operam Fabricii, qui id synodicon tr. l. recepisset, laudarunt, me vero senectute prouectum, vitae summa breuitas spem vetat inchoare longam. His causis motus, nolui id h. l. rescare. *Hart.*

q) D. Pappus in praefat. ad Andream Vagnadium, L. Baronem in Sonneck: *Quum ante annos sedecim ferme Andreas quidam Darmarius Epidaurius libros aliquot graecos manuscriptos uerales adtulisset, inter caeteros omnium istud mox quidem exiguum, sed rerum, quae in eo tractantur, varietate et copia satis magnum, licet pretio iusto maiore id aestimaret, redimendum tamen ab eo putauit. Videbam enim, etsi non omnium, ut habet inscriptio, plerarumque tamen et quidem praecipuarum synodorum ad nongentesimum prope a CHRISTI seruatoris natiuitate annum, historiam eo contineri: quin et indicis vicem id ipsum praestare posse in veteris ecclesiae historicos, qui adhuc exsiant.* - - - Suspiciatur deinde, auctorem esse Nicephorum patriarcham CPol. cuius chronicon in eadem tempora desinat. Sed Nicephorus ille iam a. C. 828. diem obiit: et synodici auctor commemorat res a. 869. gestas. *Fabr.* Synodicos huiusmodi generis libros in codd. passim reperiri, aliquoties iam, praecipue ad initium huius capituli tertii adnotauit. Sufficiat h. l. adhuc facere mentionem MSt. quorundam bibl. *Vindobon.* In cod.

igitur caesar. CCVII. nr. 10. fragmentum ex SSctor. patrum synodico; — in cod. CCXLVIII. nr. 17. *synodicon*, quod legitur Dominica orthodoxiae contra iconomachos; v. *Lambecc.* V. p. 23. et 294. sq. — Ibid. in cod. XIII. nr. 3. *libellus synodicus*, omnes synodos, tam orthodoxas, quam haereticas, compendio continens, inde a temporibus SSctor. apostolorum usque ad orthodoxiam siue restitutionem sacrarum imaginum sub imp. Michaele et matre ipsius Theodora, atque S. Methodio, patriarcha CPolitano: v. *Lambecc.* VI. part. I. col. 102. sq. qui animaduertit, existare quidem hoc synodicon gr. et lat. in *Voelli* et *Henr. Iustelli* tom. II. bibl. iuris canonici veter. p. 1166-1214. sed discrepare illam editionem, typis expressam, valde ab hoc isto exemplari caesareo, eiusque beneficio plurimis locis insigniter posse suppleri. Principium synodici in cod. *Vindobon.* idem est, quod legitur h. l. in ed. Pappi, et quod in nota *Iustelli*, margini adposita, ex ed. Pappi recusum esse, adnotatur. At *Voelli Iustelli*que biblioth. iur. can. vet. rarissimis adscribi libris, ueniam fugiet. *Hart.*

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ, ΠΕΡΙΕΧΟΝ

ἐν ἐπιτομῇ ἀπάσας ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων γεγενηίας ὀρθοδόξους καὶ αἰρετικὰς συνόδους, μέχρι τῆς ἐγδοῆς, τῆς ἐπὶ τῇ τῷ ΦΩΤΙΟΥ, καὶ τῷ Πάπῃ ΙΩΑΝΝΟΥ ἐνώσει.

LIBELLVS SYNODICVS; OMNES SYNODOS,

tam orthodoxas, quam haereticas, breui compendio continens:

Quae ab apostolorum inde tempore, usque ad obitum, super visione PHOTII, et IOHANNIS popas institutam, sunt celebratae.

D. IOH. PAPPO, theologo Argentoratensi, interprete.

I. HIEROSOLYMITANA, APOSTOLORVM.

A. C. Synodus diuina et sancta, Hierosolymis
49. a diuinitus edoctis sanctisque apostolis, et
mysteriorum praefectis presbyteris, aliisque, cum ipsis qui erant, fratribus celebrata: contra eos, qui fidem susceperant, Pharisaeos: qui et circumcisionem, in carne quae fiebat, retinere, et legales consuetudines, post receptam quoque a fidelibus eam, quae in Spiritu et veritate fit, adorationem et cultum, obseruare: atque ita Gratiae et Legi, tanquam duobus Dominis seruire conabantur. Quod quidem is ipse, qui maxima illa supra mentis nostrae captum nobis confert munera et a legis maledicto nos redemit, Christus Deus noster ὃ prohibuit,

Post apostolorum autem synodum, Simon magus exsurrexit et Cerinthus: quos apostolorum refutarunt principes: Simonem [P] quidem, Petrus: Cerinthus vero is, qui theologus cognominatur, Iohannes. Post istos Valentinus exsurrexit, Secundus, Marcion, Basilides, Saturninus, Carpocrates, Ebion, Herimogenes, Alexander aerarius, eorumque complices.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ, συναθροισθεῖσα ἐν Ἱεροσολυμοῖς, ὑπὸ τῶν θεοδιδάκτων ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ μυσαγωγῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν συν αὐτοῖς ἀδελφῶν: κατὰ τῶν ἐπιχειρησάντων πιστῶν Φαρισαίων, κρατύνειν τὴν ἐν σαρκὶ περιτομὴν, καὶ τηρεῖν τὰ νόμιμα ἔδη μετὰ τὸ εἰσδέξασθαι καθάπαξ τοὺς πιστῆς, τὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκύνησιν καὶ λατρείαν: καὶ χάριτι καὶ νόμῳ δελεῦσιν, σίκει δισὶ κυρίοις: ὅπερ ἀπέπειν ὁ τῶν ὑπὲρ νοῦν ἀγαθῶν πάροχος, καὶ τῆς κατ' αἴρας τῷ νόμῳ ἐξαγορησάμενος ἡμᾶς Χριστός ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Μετὰ γοῦν τὴν τῶν Ἀποστόλων σύνοδον, ἐξανέστη Σίμων ὁ μάγος, καὶ Κήρινθος: ἃς ἀπεκήρυξαν οἱ κερυθαῖοι τῶν Ἀποστόλων: τὸν Σίμωνα, Πέτρος: τὸν δὲ Κήρινθον, ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος Ἰωάννης. Μετὰ τούτους ἐξανέστη Οὐαλεντίνος, Σεκῆνδος, Μαρκιῶν, Βασιλαῖδης, Σατορνίνος, Καρποκράτης, Αἰβλιῶν, Ἐρμογένης, Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς, καὶ οἱ συν αὐτοῖς.

r) Matth. VI. 24.

2. LVGDVNENSIS, IRENAEI.

Synodus diuina et sancta prouincialis, duodecim episcoporum, collecta Lugduni metropoli Galliae, ad Rhodanum flumen, ab Irenaeo sancto martyre, eiusdemque urbis episcopo: contra praescriptos haereticos.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, δύο καὶ δέκα ἐπισκόπων, συναθροισθεῖσα ἐν Λαγυδένῳ μητροπόλει τῆς Γαλλίας, παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν ὑπὸ Εἰρηναίῳ ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου τῆς αὐτῆς πόλεως κατὰ τῶν προγεγραμμένων αἰρετικῶν.

3. ROMANA, TELESPHORI.

Synodus sancta et diuina prouincialis, Romae, duodecim episcoporum a Telesphoro sancto martyre, eiusdemque urbis papa, collecta contra Theodotum cotiarium Byzantium, discipulum illorum: qui quum sapientia plurimum praestaret, sed in persecutione sacrificasset, Christumque negasset: atque id a fidelibus ipsi exprobaretur, neque ipse hoc probrum ferret, dicere ausus fuit impius ille: ego Deum non negauit, sed nudum hominem.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ῥώμῃ, Ἄ. Σ. δυνάκαίδεκα ἐπισκόπων, ὑπὸ Τελεσφῶρος ἱερομάρτυρος, τῷ ταύτης πάπα συναθροισθεῖσα κατὰ Θεοδοῦτον, σκυτέως τῷ Βυζαντίῳ, τῷ αὐτῶν μαθητῷ, ὃς οἰς ἄκρον σοφίας ἐληλακῶς, καὶ ἐν τῷ διαγμῷ ἐπιθύσας, καὶ ἐξαρνησάμενος τὸν Χριστόν, ἐσχάτως ὑπὸ τῶν πιστῶν ὀνειδιζόμενος, καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην, εἶπεν ἐτόλμησεν ὁ ἀνόσιος· Ἐγὼ Θεὸν ἐκ ἀρνησάμην, ἀλλὰ ἄνθρωπον ψιλόν.

4. ROMANA, ANICETI.

Synodus diuina et sancta prouincialis, Romae congregata a beatissimo Aniceto, eiusdem urbis papa, et Polycarpo sancto martyre [P] Smyrnae episcopo, aliisque episcopis decem: contra eos, qui Iudaico more Luna decima quarta diuinum celebrabant pascha, aliisque ritibus et typis id ipsum perficiebant. Haec igitur synodus definiuit tremendam et salutarem Domini nostri Iesu Christi et Dei passionem in sancta parasceue mystice celebrandam, resurrectionem autem vitae aeternam, ipsa celebri et magna Dominica omni modo esse peragendam.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ῥώμῃ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῷ μακαριωτάτῳ Ἀνικητῷ, τῷ ταύτης πάπα, καὶ Πολυκάριπῳ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δέκα· κατὰ τῶν Ἰουδαϊκῶς τῇ δεκάτῃ τεταίρῃ τῆς σελήνης ἐορταζόντων τὸ θεῖον πάσχα, καὶ ἑτέροις ἕθεσι καὶ τόποις τῆτο ἐκτελούντων· Ὁρίσασα τὸ μὲν Φρικτὸν καὶ σωτήριον πάθος τῷ δεσπότῃ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ Θεῷ, τῇ ἀγίᾳ παρασκευῇ μουσικῶς ἐκτελεῖν· τὴν δὲ ζωαρχικὴν ἀνάστασιν, αὐτῇ τῇ περιδόξῳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ, ἐκ παντὸς τρόπου ἄγειν.

5. HIERAPOLITANA, APOLINARII.

Synodus diuina et sancta prouincialis, Hierapoli Asiae celebrata ab Apolinario sanctissimo huius episcopo, aliisque viginti sex episcopis: quae abdicauit et exstirpauit Montanum et Maximillam pseudoprophetas: qui blasphemae, utpote a daemone obfessi, sicut idem pater dicit, vitam commutarunt. Cum iisdem vero et Theodotum coriarium (eadem synodus) condemnauit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας, συναθροισθεῖσα ὑπὸ Ἀπολινάρει, τῷ ταύτης ὀσιωτάτῃ ἐπισκόπῳ, καὶ ἑτέρων εἰκοσιῆξ ἐπισκόπων· ἀποκηρύξασά τε καὶ ἐκκύψασα Μοντανὸν καὶ Μαξιμίλλαν, τοὺς ψευδοπροφήτας· οἱ καὶ βλασφημῶντες, ἤτοι δαιμονιώντες, καθὼς φησὶν ὁ αὐτὸς πατήρ, τὸν βίον κατέστρεψαν. Σὺν αὐτοῖς δὲ, κατέκρινε καὶ Θεόδοτον τὸν σκυτέα.

6. ACHILLANA, SOTAE.

Synodus diuina et sacra particularis, congregata a sanctissimo Achillarum episcopo Sota, aliisque duodecim episcopis; quae refutatum Theodotum coriarium abdicauit: Montanum item cum Maximilla, qui octingentos septuaginta octo Aeonas docebat, seque ipsum pro Spiritu sancto venditabat.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῷ ὀσιωτάτῃ ἐπισκόπῳ Ἀχιλλῶν Σωτᾶ, καὶ ἑτέρων δωδεκάδεκα ἐπισκόπων· ἧτις ἐλέγξασα ἀπεκήρυξε τὸν σκυτέα Θεόδοτον, καὶ Μοντανὸν, σὺν Μαξιμίλλῃ ἑπτακοσίαις καὶ ἑβδομήκοντα ἑκτῶ ἀιώνας διδάσκοντα, καὶ πνεῦμα ἁγίον ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίζοντα.

[P] 7. GALLICANA, CONFESSORVM.

Synodus diuina et sacra prouincialis in Gallia, congregata a Confessoribus: quae Montanum et Maximillam abdicauit: cuius decretum ad eos, qui in Asia erant, fideles dimanauit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Γαλιίᾳ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῶν ὁμολογητῶν· ἀποκηρύξασα Μοντανὸν καὶ Μαξιμίλλαν· ἧς ἡ ὄριος πρὸς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ πιστοὺς διέβη.

8. EPHESINA, POLYCRATIS.

A. C. 198. Synodus simplex, neque exquisita, particularis, Ephesi metropoli Asiae congregata a Polycrate sanctissimo eiusdem episcopo: quae dignum censet et constituit, ut omnes Luna decima quarta Iudaeorum ritu mysticum pascha peragant: tamquam hoc ipsa iam inde a principio accepisset a sanctis apostolis Timotheo et Philippo

Σύνοδος ἀφελῆς, ἀνεξέτασος, μερικὴ, ἐν Ἐφέσῳ μητροπόλει τῆς Ἀσίας συναθροισθεῖσα ὑπὸ Πολυκράτους τῷ ὀσιωτάτῃ αὐτῆς ἐπισκόπῳ· ἀξίωσα καὶ κρίξασα ἅπαντας, ὥστε ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς σελήνης, Ἰουδαίω ἁπλοῶς ἀγεῖν τὸ μυστικὸν πάσχα, ὡς τῷτο ἀνέκαθεν παραλαβῆσα, βεβαιούμενον παρὰ Τιμοθέου καὶ Φιλίππου τῶν

5) ἐν Ἀρχαίᾳ Euseb. V. 19. Hist. eccles.

confirmatum. Victor autem Romanorum ecclesiae sanctissimus papa excommunicationem mittit Polycrati, qui huic praefuerat synodo: neque hoc solum, sed synodice etiam ea, quae ad hoc festum pertinebant, persequitur: et cum ipso synodi in plurimis prouinciis et partibus terrae congregatae, idem vnanimiter statuunt. Haec vero Commodo imperante euenerunt.

τῶν Ἀποστόλων. Βικτωρ ἔν ὁ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἀγιοτάτος πάπας, ἀκοινωνήσιαν ἐπέθηκε Πολυκράτει ταύτης προϊσταμένῳ. Οὐ μόνον δὲ τῆτο, ἀλλὰ καὶ συνδικῶς τὰ περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς διεξέχευται καὶ σὺν αὐτῷ ἐν πλείστοις ἐπαρχίαις καὶ μέρεσι τῆς γῆς σύνοδοι συγκροτήνται, καὶ συμφώνως ὀρίζεσι. Ταῦτα δὲ, Κομμῶδε βασιλευόντος, γέγονεν.

9. ROMANA, VICTORIS.

Synodus diuina et sacra prouincialis Romae collecta a beatissimo eiusdem episcopo Victore, et aliis episcopis quatuordecim: quae vetat, iudaice celebrari [P] Luna decima quarta sanctum et mysticum pascha: sed in sola magna et vitae praestatrice Dominica.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ῥώμῃ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῷ μακαριωτάτῳ αὐτῆς πάπῃ Βικτωρῶς, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων· ἀπαγορεύουσα Ἰουδαϊκῶς τελεῖν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς σελήνης τὸ θεῖον καὶ μυσικὸν πάσχα· ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ μεγάλῃ καὶ ζωοδοτικῇ κυριακῇ.

10. HIEROSOLYMITANA, NARCISSI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Hierosolymis a terbeato illius archiepiscopo Narcisso, et aliis episcopis quatuordecim: super mystico pascha, secundum sanctissimum Anicetum et Victorē pronuncians.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ Ναρκίσου, τῷ ταύτης τρισμάκαρος ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων, ὑπὲρ τῆς μυσικῆς πάσχα, ὀρίσασα κατὰ τῆς ἀγιοτάτης, Ἀνίκητον καὶ Βικτωρῶς.

11. CAESARIENSIS, PALAESTINA, THEOPHILI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Caesareae Palaestinae, siue Pyrgostratonis, a Theophilo sanctissimo eiusdem episcopo, aliisque duodecim: quae de sancto pascha idem constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, Πυργωστράτωνος, ὑπὸ Θεοφίλου τῆς αὐτῆς ἀγιοτάτης ἐπισκόπου, καὶ ἑτέρων δωδεκάδεκα ὑπὸ τῷ ἁγίῳ πάσχα, ὀρίσασα ὡσαύτως.

12. LVGDVNENSIS, IRENAEI.

198. A. C. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Lugduni Galliae, ab Irenaeo sanctissimo ibidem episcopo, aliisque tredecim episcopis: quae similiter de diuino et mystico pascha constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Λυγδύνῳ τῆς Γαλλίας, ὑπὸ Ἐιρηναίου τῆ ταύτης ἀγιωτάτου ἐπισκόπου, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ τριῶν Ἐπισκόπων ὄρισασα ὑπὲρ τῆ θείης καὶ μυστικῆ πάσχα ὁμοίως.

13. CORINTHIACA, BACCHYLIDIS.

199. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Corinthi a Bacchylide eiusdem sanctissimo archiepiscopo, aliisque octodecim episcopis, quae idem de beato paschate constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Κορίνθῳ ὑπὸ Βακχυλίδου, τῆ ταύτης ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ ὀκτώ ἐπισκόπων ὄρισασα περὶ τῆ μακαρίης πάσχα ὡσαύτως.

[E] 14. ASIATICA, PLASMAE.

199. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta in Asia a Platina sanctissimo, aliisque quatuordecim episcopis: quae similiter de sancto pascha constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ἀσίᾳ, ὑπὸ Πλασμαῖ τῆ ὁσιωτάτου, καὶ ἑτέρων δεκατεσσαρῶν ἐπισκόπων· περὶ τῆ ἀγίης πάσχα ὄρισασα ὁμοίως.

15. OSROENA.

198. Synodus diuina et sacra prouincialis, in Osroëne, cui Edafa et Adiabenorum regia subiacet, collecta ab episcopis octodecim, quorum praeses memoriae proditus non est: de sancto pascha idem statuens, Commodo imperante.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ὀσροῖν, ὑφ' ἧν καὶ ἡ Ἐδαφα καὶ τῶν Ἀδιαβηνῶν γῆ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ δέκα καὶ ὀκτώ ἐπισκόπων, ὧν ὁ προκαθήμενος ἔδεδήλωται· περὶ τῆ θείης πάσχα ὡσαύτως ὄρισασα, Κομμῶδε βασιλευσσας.

16. MESOPOTAMICA.

198. Synodus diuina et sacra prouincialis, ab octodecim episcopis collecta in Mesopotamia, Commodo imperante; quae de sancto pascha similiter constituit: cuius praesidem historicorum nemo manifestauit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ὑπὸ δέκα καὶ ὀκτώ ἐπισκόπων συναθροισθεῖσα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἐπὶ Κομμῶδε τῆ βασιλείας· περὶ τῆ ἀγίης πάσχα ὁμοίως ὄρισασα· ἧς τὸν προκαθεζόμενον εἰδὲς τῶν ἱστορικῶν ἐδήλωσεν.

17. BQ-

1) Παλμῶν vocat Eusebius IV. 13.

17. BOSTRENA, ORIGENIS.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta a doctissimo Origene in Bostra Arabiae, quam Iesaias olim Botron nominavit, cognominem Bosorae matri diuini Iobi; ad emendationem sacrifophistae Berylli eiusdem vrbs episcopi, qui in Theodoti coriarii sensum prolapsus fuerat, et ad orthodoxam rursus fidem, Origenis cohortatione recurrerat.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα-^{A. C.}
θροισθεῖσα ὑπὸ τῷ πολυμαθῶς Ὀριγένης,²²⁹
ἐν Βοσρᾷ τῆς Ἀραβίας, ἢ τινὰ Ἡσαίας
πάλαμ βίτρον *) ἀνόμασεν, ἐπώνυμον
ἔσαν Βασόρας, τῆς μητρὸς τῷ Θεοπεσίῃ
Ἰάβ· ἐπὶ διορθώσεως τῶ ἱεροσοφιστῆ Βηρίλλου,
τῷ τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπισκόπου, εἰς τὸ τῷ
σκυτέως Θεοδότῃ φρόνημα παρασυρθέντος,
καὶ αὐτοῖς καλινδρομήσαντος εἰς τὴν ἐρθό-
δοξον πίστιν, ταῖς παρακλήσεσιν Ὀριγένης.

[P] 18. ARABICA, EIVSDEM.

Synodus diuina et sacra prouincialis, in Arabia collecta ab Origene, aliisque quatuordecim episcopis pro correctione fidelium ex quadam pestilente haeresi, quae affirmabat, vna cum ipsis corporibus animas interire, easdemque rursus cum corporibus resurgere arbitrabantur: Origenis autem, qui praesidebat, cohortatione, errorem depofuerunt.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀραβίᾳ²⁴⁹
συναθροισθεῖσα ὑπὸ Ὀριγένης, καὶ
ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων· ἐπὶ τῇ
τῶν πιστῶν διορθώσεως, ἐκ τινος λοιμοῦδος
αἰρέσεως, ἀναφανείσης συμφθεύεσθαι
τὰς ψυχὰς τοῖς σώμασι, καὶ πάλιν
συνανίσασθαι οἰηθέντων· τῇ παρακλήσει
δὲ τῷ Ὀριγένης προκαθοζομένῃ, τῆν
πλάνην ἀποδεμένῃαν.

19. ROMANA, VICTORIS.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Romae sub Victore sanctissimo papa, aliisque quatuordecim episcopis; quae Theodotum, Ebionem et Artemonem abdicauit, qui non minus, quam Iudaei, fide. Hi enim duces fuerunt Pauli Samosateni et Nestorii.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα-¹⁹⁸
θροισθεῖσα ἐν Ῥώμῃ, ἐπὶ Βικτωρὸς τῷ
ἀγιωτάτῃ πάπα, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων
δεκατεσσάρων· ἀποκηρύξασα Θεοδότῃν,
Λιβίωνα, καὶ Ἀρτέμονα, τοὺς ἔχοντες
Ἰουδαίων τῇ πίστι. ἔτοι γὰρ ἀρχηγοὶ
γεγόνασι Παύλῃ τῷ Σαμοσατέως καὶ
Νεστορίῃ.

20. ROMANA ALIA, EIVSDEM.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Romae a beatissimo papa Victore; quae Sabellium et Noëtum abdicauit, qui

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα-¹⁹⁸
θροισθεῖσα ἐν Ῥώμῃ, ὑπὸ τῷ μακαριωτά-
τῃ πάπα Βικτωρὸς· ἀποκηρύξασα Σα-
βιλλίον καὶ Νοετίον.
L2 3

*) Cf. LXIII. 1. Βοσρᾷ.

de diuinitate in tribus personis subsistente, contractionem et commixtionem personarum diuulgabant: Valentinum item, qui praeter ceteras ineptias, corpus etiam Christi coeleste adferebat.

βέβηλον καὶ Νόητον, τὲς ἐπὶ τῆς τρισυποστάτου Θεότητος, συναλειφὴν καὶ συναίρεσιν ὑποστάσεων πρεσβεύοντας· καὶ Οὐαλεντίνον, τὸν σὺν πολλοῖς ἀτοπήμασι, καὶ βράνιον τὸ σῶμα τῆ Χριστῷ δογματίζοντα.

21. ROMANA, CORNELII.

A. C. ^{252.} Synodus diuina et sacra prouincialis, patrum beatorum Romae [P] congregata a Cornelio beatissimo papa, aliisque octodecim episcopis: quae Nouatum, laqueum illum poenitentiam agere volentium, abdicauit.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, πατέρων μακαρίων, ἐν Ῥώμῃ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ Κορηλίου τῆ μακαριωτάτου Πάπα, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ ἑκτὸ ἐπισκόπων· ἀποκηρύξασα Ναύατον, παγίδα τῶν μετανοῶν βελομένων.

22. CARTHAGINENSIS, CYPRIANI.

^{254.} Synodus diuina et sacra prouincialis, Carthagine, noua Africae ciuitate dicta, collecta a sacro martyre Cypriano, qui eius erat episcopus, aliisque octoginta quatuor episcopis, quae Nouatum, utpote poenitentiam lapsis negantem, abdicauit.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Καρθαγένῃ τῇ Νηαπόλει τῆς Ἀφρικῆς καλεμένη, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῆ ἱερομάρτυρος Κυπριανῆ, γηνομένη αὐτῆς ἐπισκόπου, καὶ ἑτέρων ὀγδοήκοντα τεσσαράρων ἐπισκόπων· ἀποκηρύξασα Ναύατον, ὡς τὴν μετανοίαν τοῖς πταίεσι κλείοντα.

23. ANTIOCHENA, DEMETRII.

^{255.} Synodus diuina et sacra prouincialis, Antiochiae collecta a Demetrio, eiusdem sanctissimo episcopo: quae Nouatum deposuit, tanquam qui peccatoribus patrocinaretur.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀντιοχείᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ Δημητριάδῆ τῆ ταύτης ἀγιωτάτου ἐπισκόπου· καθελῶσα Ναύατον, ὡς ὄντα Φιλαμαρτήμονα.

24. ALEXANDRINA, DIONYSII.

^{258.} Synodus diuina et sancta particularis, Alexandriae collecta a confessore Dionysio, eiusdem archiepiscopo: quae Sabellium diuinitatis inimicum abdicauit.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῆ ὁμολογητῆ Διονυσίου, τῆ ταύτης ἀρχιερέως· ἀποκηρύξασα τὸν Σαβέβηλιον τὸν ἀντίθεον.

25. ALEX-

25. ALEXANDRINA ALIA, EIVSDEM.

Synodus diuina et sancta prouincialis, collecta Alexandriae ab eodem Dionysio: quae damnauit et post mortem abdicauit Nepotianum, episcopum Aegypti et Cerinthum: tamquam adseuerantes, eoque errori plurimos alios inuoluentes, [P] in terrena Hierusalem Christi esse regnum, et millenarium annorum docentes: et praeterea hominum sacrificia et ouium maculationes tamquam legitimas exigentes.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συν-^{A. C.} αθροισθεῖσα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὑπὸ τῷ ^{263.} προεξημένῳ Διονυσίῳ καταδικάσασα καὶ ἀποκηρύξασα μετὰ θάνατον, Νεποτιανὸν ἐπίσκοπον Αἰγύπτου, καὶ Κήρινθον ὡς διαβεβαιωμένους, καὶ πλείους ἑξαπατώντας, ἐν τῇ ἐπιγείῳ Ἱερουσαλὴμ τῷ Χριστῷ εἶναι τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν χιλιετηρίδα δογματίζοντας, πρὸς τέτοις βεβουλησίαις καὶ μηλοσφραγίας νομοθετήσας.

26. ROMANA, STEPHANI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, Romae collecta a Stephano sancto martyre et papa: quae eos, qui in Africana synodo sine ratione concesserant, eos rebaptizari, qui ex quacumque haeresi ad catholicam accederent ecclesiam, abdicauit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ῥώμῃ ^{268.} συναθροισθεῖσα ὑπὸ Στεφάνου τῷ ἱερομάρτυρος πάπα ἀποκηρύξασα τοὺς ἐν τῇ Ἀφρικῇ συνόδῳ παραλείγων ἐπικεχειρηκότας ἀναβαπτίζαν τοὺς ἐκ πάσης αἰρέσεως προσερχομένους τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ.

27. ANTIOCHENA, HELENI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, Antiochiae collecta: (cuius praeses erat Helenus, Tarsi episcopus; Theodorus Mopsuestiae; miraculorum effector Gregorius, Caesareae Ponti; Anatolius Laodiceae, hierophophus, cuius de paschate canones circumferuntur; et Malchion Antiochiae, sanctissimus,) quae deposuit et abdicauit Paulum Samosatenum, qui nihil aliud, quam Annas et Caiphas de Christo docuit.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀν- ^{274.} τιοχείᾳ συναθροισθεῖσα ἧς ἑξαρχὸς ἦν Ἐλενος, ὁ Τάρσῳ ἐπίσκοπος, Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, ὁ θαυματουργὸς Γρηγόριος, Καίσαρειας Πόντου, Ἀνατόλιος Λαοδικεαῖος, ὁ ἱερόσοφος, ἕτινος οἱ περὶ τῆ πασχαῖ κατόνοτες ἐκφέρονται, καὶ Μαλχιῶν, Ἀντιοχείας ὁ ἱερώτατος, καθελεῖσα καὶ ἀποκηρύξασα Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, μηδὲν ἕτερον Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐπὶ Χριστὸν προσβέοντα.

28. MESOPOTAMICA, ARCHELAI.

Synodus diuina et sacra particularis, collecta in Mesopotamia ab Archelao Carcharum episcopo, et Diodoro sacerdote, contra Manem infernalem, et [P] Diodoradem presbyterum; quae multis modis confutatos hosce abdicauit.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ, συναθρο- ^{277.} σθεῖσα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ὑπὸ Ἀρχελαίου ἐπισκόπου Καρχάραων, καὶ Διοδώρου ἱερέως, κατὰ Μάνεντος τῷ ἑρεβώδου, καὶ Διοδοτιανῶν πρεσβυτέρων ἧτις πολυτρόπως τέ-
τες ἐλέγξασα ἀπεκήρυξε.

29. RO-

29. ROMANA, MILTIADIS.

A.C. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Romae a Miltiade sanctissimo papa, et Marco sanctissimo, et Caeciliano Carthaginis episcopo, super vnione episcoporum. Hanc igitur, vt et Arelatensem, Constantinus magnus imperator colligi praecipit, quum ab occidentalibus ad orientalia loca, numquam reuerfurus discessisset, non viso Syluestro episcopo in throno Romae: sub Miltiade enim recessit: vnde verius est, vt teneamus, non baptizatum ipsum esse Romae, sed Nico-mediae.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ῥώμῃ, ὑπὸ Μιλτιάδε τῷ ἁγιωτάτῃ πάπῃ, καὶ Μάρκου τῷ ὁσιοτάτῃ, καὶ Κικιλιανῷ Ἐπισκόπῳ Καρθαγίνης, ἐπὶ τῇ ἐνώσει τῶν ἐπισκόπων. Ταύτην τοίνυν, καὶ τὴν ἐν Ἀρελάτῳ, προστάξας συγκροτηθῆναι ὁ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἀπαρτὰς ἀπὸ τῶν ἐσπερίων ἐπὶ τῷ ἕσῳ χωρίῳ, ἀμετασχεπτὶ ἀπασι· μὴ τῆσθακὸς Σιλβέστρου ἐπίσκοπον ἐν τῷ θρόνῳ Ῥώμης, ἀλλ' ἐπὶ Μιλτιάδε ἀναχωρήσας· ὅθεν ἀληθέστερόν ἐστι κρατεῖν, μὴ βεβαπτισθῆναι αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ἐν Νικομηδείᾳ.

30. ARELATENSIS, CHRESTI.

114. Synodus diuina et sacra prouincialis, Arelati, a Chresto sanctissimo Syracusiorum Siciliae et praenominato Caeciliano, episcopis congregata: pro vnione episcoporum.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀρελάτῳ, ὑπὸ Χρῆστῷ συναθροισθεῖσα τῷ ὁσιοτάτῃ ἐπισκόπῳ Συρακουσίων τῆς Σικελίας, καὶ τῷ προσηρημένῳ Κικιλιανῷ ἐπίσκοπῳ· ἐπὶ τῇ ἐνώσει τῶν ἐπισκόπων.

31. ANCYRANA, MARCELLI.

115. Synodus diuina et sacra prouincialis, duodecim episcoporum, collecta Ancyrae Galatae; cui praefuit Marcellus ibidem episcopus, et Agricola, Caesareae Cappadociae: quae canonicam praescripsit emendationem eorum, qui in persecutione cecidissent.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, δυοκαίδεκα ἐπισκόπων, συναθροισθεῖσα ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας· ἧς ἐξῆρχε Μάρκελλος τῆς αὐτῆς ἐπίσκοπος, καὶ Ἀγρικὸλαος Καισαρείας Καππαδοκίας· κανονικῶς τυπώσασα τὴν διάρθρωσιν τῶν ἐν τῷ διωγμῷ παραπεσόντων.

[P] 32. CAESARIENSIS, PONTICA, VITALII.

116. Synodus diuina et sancta prouincialis, viginti trium episcoporum, quorum praefes fuit Vitalius, collecta Caesareae Ponti: de iis, qui in persecutione sacrificassent, aut adiurassent, aut idolothyta gustassent: quae etiam secundum differentiam transgressionis, rationabilem emendationem canonicam praescripsit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, εἴκοσι καὶ τριῶν Ἐπισκόπων, ὧν ἐξῆρχε Βιτάλιος, συναθροισθεῖσα ἐν Καισαρείᾳ τῷ Πόντῳ· περὶ τῶν ἐν τῷ διωγμῷ ἐπιθυσάντων, ἢ ἐξομοσαμένων, ἢ εἰδωλοθύτων γευσασμένων, ἢ καὶ πρὸς τὴν διαφορὰν τῆς παραβάσεως, ἀνάλογον καὶ τὴν διάρθρωσιν κανονικῶς διετύπωσεν.

Πατρι-

Πατρικίς Ἀρερίσις τῆ μακάροσ, ἐκ τῆ λόγῃ αὐτῆ· τῆ ἐπιλεγομένη, Ὀκεανῷ.

Patricii Ararfi sancti, ex oratione ipsius, quae Oceanus cognominatur.

Meletium igitur episcopum Thebaidos, qui in persecutione sacrificauerat, et infirmorum aliorum criminum reus fuerat deprehensus, sanctissimus Alexandriae episcopus Petrus, ante acceptam martyrii coronam, deposuerat, Christi quae ecclesia eisterat: itemque Arium diaconum, tamquam, qui diuersam substantiam de DEO verbo, atque etiam ista, Ex non entibus, et, Erat aliquando, quum non esset filius Dei et patris adfereret, diaconi munere fungi omnino prohibuerat. Petro autem in Domino defuncto, Achillas successit: qui Arium, ipsa haeresi et dominandi cupiditate victum, et Melitii ausis nefarie cooperantem, deceptus presbyterum constituit, et scholae Alexandrinae praefecit. Achilla vero non ita multo [P] post sancte defuncto, ille apostolicorum dogmatum propugnator Alexander successit. Arius igitur, quod Alexandro praelatus non esset, magis iam dominandi cupiditate insollescere, et abstractis ab ecclesia, Euzoio diacono, Aethale et aliis quibusdam, contra ecclesiam et Alexandrum, conuenticula coepit cogere, Heterousii doctrinam confirmare conatus. Beatissimus autem Alexander, quum multis ante admonitionibus usus esset, ad illud tandem apostolicum praeceptum siue constitutionem *) deuenit, quae iubet haeticum hominem post unam et alteram admonitionem vitari: quum quidem videret illos scripturarum testimoniis omnino destitui.

Μελίτιον τοίνυν ἐπίσκοπον Θεβαΐδος, ἐν τῷ διωγμῷ θύσαντα, καὶ ἐπὶ μυρίοις ἑτέροις Φωξάθεντα ἐγκλήμασιν, ὁ μακαριώτατος Πέτρος Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος, πρηνὴ τὸν τῆ μαρτυρίῃ σέφαινον ἀναδήσασθαι, καθέλε, καὶ τῆσ Χριστῆ ἐκκλησίας ἐξέωσσε· καὶ Ἄρειον διάκονον, ὡς τὸ ἑτεροῦσιον πρεσβεύοντα ἐπὶ τῆ Θεῆ λόγῃ, καὶ τὸ, ἐξ ἐκ ὄντων, καὶ τὸ, ἦν ποτὲ, ὅτε ἐκ ἦν ὁ υἱὸς τῆ Θεῆ καὶ Πατρός, διακονεῖν καθάπαξ κεκάλυκε. Πέτρον δὲ ἐν κυρίῳ τελειωθέντος, Ἀχιλλᾶσ διαδέχεται· καὶ Ἄρειον τῆ αἵρέσει καὶ φιλαρχίᾳ κρατῆμενον, καὶ τοῖσ Μελιτίῃσ τολμήμασιν ἀντιθέωσ συμπράττοντα, δολασθεῖσ χειροτονεῖ πρεσβύτερον, καὶ τῆ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διδασκαλίῃσ προϊῆσιν. Ἀχιλλᾶν δὲ ἔ μετὰ πολὺ ὀσίῃσ τελειωθέντα, ὁ τῶν ἀποστολικῶν δογματῶν ὑπέρμαχος Ἀλέξανδρος διαδέχεται. Ἄρειοσ γὰρ, ὡσ μὴ προκριθεῖσ Ἀλεξάνδρῃσ, μεζόνωσ τῆ φιλαρχίᾳ ἀλαζονεύεται· καὶ ἀποσπᾶσασ τῆσ ἐκκλησίας Εὐζώϊον τὸν διάκονον, Αεθαλᾶν, καὶ ἑτέρεσ τινᾶσ, κατὰ τῆσ ἐκκλησίας καὶ Ἀλεξάνδρῃσ, φρατριάζειν ἀπήρξατο, κρατῆναι πειρώμενοσ τὸ ἑτεροῦσιον. Ὁ δὲ μακαριώτατοσ Ἀλέξανδρῃσ, πόλλᾶσ νεθεσίᾳσ χρησάμενοσ, ἐπὶ τὴν ἀποστολικὴν διάταξιν ἐρχεται τὴν λέγουσαν, αἰρετικὸν ἄνθρωπον, μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νεθεσίαν παραιτῆ· ἰδὼν ἐκείνων καθόλα τὸ ἀνεπίγραφον.

33. ALEXANDRINA, ALEXANDRI.

Synodus diuina et sancta, sed particularis, (si ita dicendus est eorum, qui nuper

Σύνοδοσ θεῖᾳ καὶ ἱερᾷ, μερικὴ δὲ, ὡσ Α. C. 317.
Φέρε εἰπεῖν ἐστὶ, τῶν προσφάτωσ εὐρισκομένων

v) Tit. III. 10.
Vcl. XII.

Λαα

et facile reperiebantur episcoporum conventus,) quae Alexandriae a beato Alexandro collecta abdicavit et anathemati subiecit, tamquam in infidelitate perseverantes, et putredinem sive vlcus ecclesiae adferentes, Arium, Euzoium, Achillam, Aeithalem, Lucium, Sarinatium, Iulium, Menam, Arium alium, et Helladium: ipsorumque depositionem vbique emisit: cui subscripserunt episcopi Libyae et Pentapolis, Syriae et Lyciae, Cappadociae et Asiae, atque etiam Alexander [P] Constantinopolis. Quae vero acciderant, ea Arius ad Eusebium Nicomediae et alterum Palaestinae, huic et consentientem et cognominem perscribit: qui quum in impietate idem sentirent, contra Alexandrum et Christi ecclesiam, multa vi et versutia aciem instruunt: vnde Christi amans imperator Constantius synodum congregari praecipit.

μένων καὶ προχέρας ἐπισκόπων συνέλευσις: ἥτις συγκληθεῖσα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τῷ μακάριος, ἀπεκήρυξε καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ὡς ἐμμένοντας τῇ ἀπειθείᾳ, καὶ σηπεδῶνα τῇ ἐκκλησίᾳ προσάγοντας, Ἄρειον, Εὐζώϊον, Ἀχιλλᾶν, Αἰθαλαῖν, Λέκιον, Σαρμάτιον, Ἰέλιον, Μηναῖν, Ἄρειον ἕτερον, καὶ Ἐλαδίδιον καὶ τὴν αὐτῶν καθάρειαν πανταχῶς ἐξαπέσειλεν. εἰς ἣν ὑπογράψαντες ἐπίσκοποι Λιβύης, καὶ Πενταπόλειως, Συρίας, καὶ Λυκίας, Καππαδοκίας, καὶ Ἀσίας, καὶ Ἀλεξάνδρου ὁ Κωνσταντινουπόλεως. γράφει δὲ Ἄρειος τὰ συμβάντα πρὸς τὸν Νικομηδείας Εὐσεβίον, καὶ τὸν ἐκείνου Παλαστίνης ὁμόφρονος καὶ συνώνυμον, οἱ ὁμονοήσαντες τῇ ἀσεβείᾳ, κατὰ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς Χριστῆ ἐκκλησίας δυνάμει καὶ κακουργίᾳ πολλῇ παρατάττονται. ὅθεν ὁ Φιλόχριστος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος συγκροτηθῆναι θεοπίζε τὴν σύνοδον.

34. SYNODVS NICAENA, OECVMENICA PRIMA:

CCCXVIII. PATRVM.

A. C. Synodus diuina et sacra, oecumenica
325. prima, trecentorum et octodecim diuino-
rum patrum, collecta Nicaeae, metropoli
Bithyniae prouinciae: cui praefuerunt et
praefederunt Vito et Vincentius presbyteri,
locum tenentes Syluestri papae romani,
eiusque successoris Iulii; Alexander, Alex-
andriae; Macarius, Hierosolymorum;
Eustathius, Antiochiae; vice Metrophanis
Constantinopolitani, Alexander presbyter:
Hosius, Cordubae episcopus, et Constan-
tinus inter christianos imperatores apo-
stolus. Quae sancta synodus vnitatem
essentiae diuinae, siue τὸ ὁμοῦσιον sanctae
trinitati accommodans, et sanctum atque
mysticum pascha definiens, contra omnem

Σύνοδος θεία καὶ ἱερά, οἰκουμενική πρῶ-
τη, τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεο-
φόρων πατέρων, συναθροισθεῖσα ἐν τῇ
Νικαίᾳ μητροπόλει, τῆς Βιθυνῶν ἐπαρ-
χίας, ἧς ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι, Βίτων
καὶ Βικέντιος πρεσβύτεροι, τὸν τόπον
ἐπέχοντες Σιλβέστρου τῷ πάπᾳ Ῥώμης,
καὶ τῷ διαδόχῳ αὐτῆ Ἰελίου, Ἀλεξάνδρου
Ἀλεξανδρείας, Μακαρίου Ἱεροσολύμων,
Εὐστάθιου Ἀντιοχείας, ἐκ προσώπου Μη-
τροφάνους Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρου
πρεσβύτερος, Ὅσιου ὁ Κερδῆβης ἐπισκο-
πος, καὶ Κωνσταντῖνος, ὁ ἐν Χριστιανοῖς
Βασιλεῦσιν ἀπόστολος. Ἡτις ἁγία σύ-
νοδος τὸ ὁμοῦσιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος
ἀερόσασα, καὶ τὸ θεῖον καὶ μυστικὸν πά-
σχα

haeresim, diuinam fidei disciplinam exposuit; Arii videlicet, Sabellii, Photini, Pauli Samosatani, Manetis, [P] Valentini, Marcionis, et eorum, qui cum ipsis sentiunt. Abdicauit eadem Meletium Thebaidis episcopum, vna cum ordinationibus ipsius, et Nicomediae Eusebium. Sacros etiam libros et apocryphos, hoc modo manifestos fecit. In domo enim Dei, inferiore loco iuxta diuinam mensam omnibus collocatis, Dominum inuocans orauit: vt qui diuinitus inspirati essent, superius; qui autem adulterini, inferius, (quod et factum est,) inuenirentur.

σχα ὀρισσαμένη, ἐξέθετο κατὰ πάσης αἰρέσεως τὸ θεουργόν-τῆς πίστεως μᾶθημα, Ἀρείς, Σαβελλίς, Φωτινῆ, Παύλος τῷ Σαμοσατέως, Μάνεντος, Οὐαλεντίνε, Μαρκεῖανος, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. Ἀποκρυπτε δὲ καὶ τὸν τῆς Θεβαίδος Μελετίον, μετὰ τῶν χειροτονιῶν αὐτῆ, καὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον. Τὰς ἐνδιαθήκας βίβλους καὶ ἀποκρύφους, τοιῶδε τρόπῳ καταδήλως ποιήσασα. Ἐν γὰρ τῷ οἴκῳ τῷ θεῷ, κάτω παρὰ τῇ θείᾳ τραπέζῃ αὐτὰς παραθεμένη προσηύξατο, ὡς εὐρεθῆναι τὰς θεοπνεύστους ἐπάνω, τὸν κύριον ἐξαυτησαμένη, καὶ τὰς κιβδήλους, ὅ καὶ γέγονεν, ὑποκάτωθεν.

35. CAESARIENSIS PALAESTINAE, ARIANORVM.

Alexandro vero papa Alexandriae, quinto post mense, quam Nicaea domum reuersus esset, ad Dominum digresso, Athanasius praefulatum merito accepit. Quos autem prius nominauimus falsae doctrinae adfertores, quum hoc rescuissent, vehementer perturbati sunt: quod iam ante, qualis hic vir esset, ipso vsu didicissent; eumque, tamquam homicidam, Christi amanti imp. Constantino detulerunt, et vt synodus contra ipsum Caesareae Palaestinae institueretur, incitarunt. Quum autem Athanasius, vt qui episcopum illius loci iam olim, et sibi et veritati expertus esset infensissimum, ibi non compareret: furiosa haec, re infecta, dissoluta est synodus.

Ἀλεξάνδρος τοίνυν τῷ πάπῃ Ἀλεξάν- A. C. 334.
δρείας μετὰ πενταμηνῶν χρόνον τῷ ἀναστρέψαι ἀπὸ Νικαίας, πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἀθανάσιος τὴν προεδρίαν ἀξίως εἰσδέχεται. Οἱ δὲ προβῆθέντες κακόδοξοι μεμαθηκότες, μεγάλως ἐτάκησαν, πέρα τὸν ἄνδρα γινώσκοντες, καὶ ὡς Φόνιον τῷ Φιλοχρίστῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ τῆτον ἀναδιδάξαντες, ἐν Καισαρείᾳ Παλαιστίνης σὺνδόν κατ' αὐτῆ γενέσθαι παρῶτρυναν. Ἀθανάσις γὰρ ἐκῆσε μὴ παραγενομένη, καὶ τὸν αὐτῆς ἐπίσκοπον προδήλως αὐτῷ ἐκ πάλαι καὶ τῇ ἀληθείᾳ χρηματίσαντος δυσμενέσατον, ἡ μανικὴ ἀπρακτος διελύτο σύνοδος.

36. TYRIA, EORVMDEM.

Vnde impii hi deteriora moliantur, et pii imperatoris animum accendunt contra strenuum illum Athanasium: et vt synodice in Tyro iudicetur, mandatim im-

Ἦθεν καὶ μᾶλλον οἱ ἀσεβεῖς κακουργοῖσι, 335.
καὶ τὸν θυμὸν τῷ εὐσεβεῖ βασιλεῖ ἀνάπτει, κατὰ τὸν πολυάθλον Ἀθανάσιον, συνδικῶς ἐν Τύρῳ κριθῆναι παρασκευά-

petrant. Eusebius autem Nicomediensis, blandis sermonibus imperatore decepto, et sub praetextu visendarum a beata Helena ad gloriam Iesu Christi veri Dei nostri Hierosolymis exstructarum ecclesiarum, (quae multa spectatu habebant dignissima, quarumque magnitudines Graeci historiis tradiderunt,) vehiculo ascenso, et numero plurimorum episcoporum, primariorumque senatorii ordinis ad se adtracto, Tyrum tenuit, Athanasio eiectionem et depositionem molitus; synodumque calumniis refertam contra diuinum symbolum et beatum Athanasium ibi coëgit: scortum sistens, a quo innocens accusaretur. Quum autem Athanasius subornationem hanc, per Timotheum presbyterum manifestissime redarguisset; ad excisionem manus Arsenii, Meletianorum diaconi sunt conuersi. Sed licet hac etiam in re calumniatores ipsos esse beatus Athanasius ostenderit, vtraque Arsenii manu demonstrata: non tamen pudorem eis incussit, vt a rabioso propolito desisterent; sed ab ipsis anathemate notatus, et tamquam [P] maleficus est eiectus; Arius vero et Euzoïus in communionem sunt recepti. Athanasius autem ista aduersus se desigari animaduertens, fuga arrepta, Constantinopolim ad Christi-amantem imperatorem sese confert: et Sycophantias ipsorum exponit.

σκευάζησι διατάξασθαι. Εὐσέβιος δὲ ὁ Νικομηδείας, ταῖς κειθανολογίαις βεκο-
λήσας τὸν αὐτοκράτορα, ὡς ἐν τάξει θεᾶς
τῶν παρὰ τῆς μακαρίας Ἑλένης πρὸς
δόξαν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆ ἀληθινῆ Θεῆ ἡμῶν
οἰκοδομηθεῶν ἐκκλησιῶν ἐν Ἱερουσαλήμ,
(προεχέσων πολλῶν θεαμάτων, ὧν τὰ
μεγέθη Ἑλλήνων παῖδες ἰσορίας παραδε-
δάκασιν,) ὀχήματι ἐπιβὰς, καὶ ἀριθμὸν
πλείστων ἐπισκόπων, καὶ συγκλητικῶν λο-
γαίων ἐπισυρόμενος, τὴν Τύρον κατέλα-
βεν, Ἀθανασίῳ πραγματευόμενος τὴν
ἐκβολὴν καὶ καθάρεισιν· καὶ συνόδον συκο-
φαντίας ἀνάμεσον, κατὰ τῆ θεᾶς συμ-
βόλη, καὶ Ἀθανασίῳ τῆ μάκαρος, ἐν
αὐτῇ συνεκρότησε, πέρην παρασησάμενος
τῷ ἀδῶῳ κατήγερον. Ἀθανασίῳ δὲ τὴν
συσκευὴν διὰ Τιμοθέου πρεσβυτέρου καθο-
λικῶς διελέγξαντες, ἐπὶ τὴν ἐκκοπὴν τῆς
χερὸς Ἀρσηνίῳ τῆ Μελετιανῶν διακόνου.
πλήν καὶ ἐν τῷ συκοφάντας αὐτὸς
παρασησᾶς ὁ μακάριος Ἀθανασίῳ, διὰ
τῶν δύο χερῶν Ἀρσηνίῳ τῆς ὑποδείξεως,
ἐκ ἐδυσώπητεν αὐτοῖς λωφῆσαι τῆ λυσ-
σώδες φρονήματος, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἀνα-
θεματίζεται, καὶ ὡς κακῆργος ἐκβάλλε-
ται, Ἄρειος δὲ καὶ Εὐζοῖος εἰς κοινανίαν
εἰσδέχονται. Ἀθανασίῳ μὲν τοι τὰ καθ'
αὐτῆ θεασάμενος, φυγὰς ἐν Κωνσταντίνῳ
πόλει πρὸς τὸν Φιλόχριστον βασιλέα κατ-
ήνησε· τὰ τῆς συκοφαντίας αὐτῶν ἐξη-
γόμενος.

37. MAREOTICA, EORVMDEM.

A.C. 335. Qui vero cum Eusebio erant, ad inspi-
cienda Hierosolyma, et ad encaenia sese
conuertunt; Nicaeae autem Theognium,
et Perinthi Theodorum, Narcissum et
Marin, vna cum societate idem sentiente,
contra pium Athanasium in Mareotidem
emittunt, quae a vicina palude, Maria

Οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐσέβιον, ἐπὶ τὴν θεᾶν
τῶν Ἱεροσολύμων χωρῆντες καὶ τὰ
ἐγκαίνια, τὸν Νικαίας Θεογνιον, καὶ τὸν
Περὶνθε Θεόδωρον, Νάρκισσον καὶ Μάριν
Χαλληδόνο, μετὰ συμμερίας ὁμόφρονος,
κατὰ τῆ θεᾶς Ἀθανασίῳ ἐν τῷ Μα-
ρεῶτῳ ἐξέπεμψαν ᾧ τινι ἐκ τῆς πλησιο-
χώρας

dicta, nomen habet. Est enim hic tractus: Aegyptus, Thebais superior et inferior, Mareotis, Augafis, Marmarica, Libya, Pentapolis, Africa, Barbaria, Boeotia, Gadeira, Oceanus. Theognius igitur in Mareotide, vna cum conuenticulo illo impio consistens, Ischyriorem a semetipso electum Mareotidis episcopum, accusatorem diuini Athanasii, in illa synodo constituit: contra absentem obiecta crimina, tamquam certa recipiens.

χώρη λίμνης, καλεμένης Μαρίας, πρόσκειται τὸ ἐπώνυμον. ἐστὶ γὰρ ἀκολέθως ἔτος. Αἴγυπτος, Θεβαΐς ἡ ἀνω καὶ κάτω, Μαρρώτης, Αὐγασίς, Μαρμαρική, Λιβύη, Πεντάπολις, Ἀφρική, Βαρεβαρία, Βοιωτία, Γάδερα, Ὠκεανός. Θεόγνιος τοίνυν ἐν τῷ Μαρρώτῃ μετὰ τῶ συνεδρῆ τῆς ἀσεβείας γενόμενος, Ἰσχυρίωνα, τὸν αὐτοχειροτόνητον Μαρρώτη ἐπίσκοπον, κατήγορον τῶ Θεοφόρου Ἀθανασίῃ, ἐν τῇ παρ' αὐτοῖς συνόδῳ προεσήσατο, κατ' αὐτῶ μὴ παρόντος δεχόμενος τὰ ἐγκλήματα βέβαια.

38. ANTIOCHENA, EORVMDEM.

Neque hoc solum, sed et Nicomediensis Eusebius post spectata Hierosolyma et encaenia ibi celebrata, Antiochiam sese confert, et [P] synodum contra diuinum symbolum et beatum Eustathium instituit, Sabellianismum ipsi obijciens, et adulterium, propter quae depositionem illi decernit, et ab imperatore condemnationem exiit in Illyrico praeparat. Veruntamen meretricia illa muliercula, quae in vlnis infantem habuerat, et Eustathii eum esse deierauerat, iuramenta obliuione inuoluere non potuit. Quum enim in longissimam cubationem ex morbo incidisset; clerus et populus confitentem audiuerunt, quantam ab haereticis contra beatum Eustathium auri summam accepisset: de iuramento autem adfirmantem, se non aberrasse a nomine, quum Eustathii aerarii omnino fuerit infans demonstratus.

Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ ὁ Νικομηδείας Ἀ. C. 341·
Εὐσέβιος, ἀπάρτας μετὰ τὴν Θείαν, καὶ τὰ ἐν Ἱερουσόλυμοις ἐγκαινία, ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν παραγίνεται, καὶ συνόδον κατὰ τῶ Θείῃ συμβόλῃ, καὶ Εὐσταθίῃ συνέστη τῶ μακάρισ. πλέξας Σαβελιισμόν αὐτῶ καὶ μοιχείαν, δι' ὧν καθάρεισιν ἐψηφίσαστο, καὶ ἐκ τῶ βασιλέως κατὰκρησιν ἐξορίας ἐν τῷ Ἰλλυρικῶ παρεσκευάσσε. Μόνον τῶ ἑταιρικῆ γυναῖκίς ἔχοντος ἐν ἀγκάλαις τὸ βρέφος, καὶ Εὐσταθίῃ εἶναι διομνημένῃ, τοὺς ὄρκους λήθη καλύψαι ἐκ ἰσχυσε. Τότε γὰρ καὶ μακροτάτη κλινοβατία περιπεσόντος, κλῆρος καὶ λαός ἐξαγορευοίτος ἤκρον, ἦν παρὰ τῶν αἱρετικῶν χρυσίῃ μετὰ τῶ μακαρίῃ Εὐσταθίῃ ποσότητα ἔλαβε, ἐπὶ τῶν ὄρκων φάσκοντος μὴ διαμαρτεῖν, ὡς εἶπε, τῶ ὀνόματος, Εὐσταθίῃ σπέρμα τῶ χαλκίως, τῶ ἐπιδοχθέντος βρέφους καὶ καθάπαξ ὑπάρχοντος.

39. CONSTANTINOPOLITANA, EVSEBIANORVM.

Eusebius igitur Nicomediensis, et qui in Marcote conuenerant, Byzantium quum

Οἱ γὰρ περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, 341·
καὶ οἱ ἐν τῷ Μαρρώτῃ, ἐλθόντες εἰς τὸ
Ααα 3 Βυζάντιον

venissent, sanctum Athanasium inuenerunt, qui a piissimo imperatore canonicam vindictam institui peteret in delatores suos, propter calumniam illam in Tyro: quam obrem ad sua iustria immites illae bestiae metu percussae descenderunt. Eusebius autem impudenter insurgens contra cognominem sibi episcopum, quatuor calumniatores exhibuit, qui de procuratione anno-nae et reliquis, [P] iureiurando calumnias confirmantes, imperatori persuaserunt, vt, quae contra celebrem Athanasium adferebantur, Constantinopoli synodice examinarentur. Quod et factum est: confessu haereticorum, omnem contra sacrum symbolum mouente lapidem, et Athanasium innocentem Treuiros Galliae exsilio condemnante. Sanctum etiam Cimaten et Euphraten Antaradi, Euprepium Adrianopolis, et Lucium confessorum, qui in vinculis mortuus est, et Marcellum Ancyrae, tamquam homini-cultorem, deponente.

Βυζάντιον, εὗρον τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον, Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβεστάτον βασιλέα αἰτῶμενον, ἐπὶ τῇ ἐν Τύρῳ συκοφαντία κανονικῆν γενέσθαι ἐπιτόσις διαβλητορῶν ἐπεξέλευσιν, καὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν Φωλεῖς καταπλήξαντες οἱ ἀνήμεροι θῆρες κατέδυσαν. Εὐσέβιος δὲ ἀναιδῶς φρουατόμενος κατ' αὐτῆ ὄνομα *) φέροντος ἐπισκόπου, τέσσαρας συκοφάντας παρέστησεν, οἱ περὶ σιτοπομπία, καὶ τῶν λοιπῶν ὄρεσι τὰς λοιδορίας ἐκύρωσαν, τὸν βασιλέα συνδικῶς ἐν Κωνσταντινῶν πόλει τὰ κατὰ τὸν αἰοίδιμον πείσαντες Ἀθανάσιον ἐξετασθῆναι. Ὁ καὶ γέγονεν, συνεδρίῃ αἰρετικῶν κατὰ τῆ ἁγίῃ συμβόλῃ πάντας λίθον κινήσαντος, καὶ Ἀθανάσιον τὸν ἀνεύθυνον, ὡς Τριβερῖν τῆς Γαλιτίας ἐξόρισον κατακρίναντος, καὶ τὸν ὄσιον Κιματῶν, καὶ Εὐφράτῶν Ἀνταράδε, Εὐπρέπιον Ἀδριανῶν πόλεως, καὶ Λυκίον τὸν ὁμολογητὴν, ὃς τελευτᾷ ἐν ταῖς ἀλύσεσι, καὶ Μάρκελλον τὸν Ἀγκύρας, ὡς ἀνθρωπολάτρη, κατάραντος.

40. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTII.

A.C. 340. Constantinus igitur christianus imperator, *) posteaquam exsilio Athanasium multasset, Nicomediam veniens, quum in aegritudinem incidisset, baptizatus est: et quum iam ad Dominum peregrinaturus esset, testamento facto, reuocari ab exsilio diuinum Athanasium iussit; et Constantinum quidem et Constantem filios suos, orientalium Romanorum, Roma relicta, imperium retinere: Constantium autem ab Antiochia Romam similiter proficisci. Sed testamento ab Eustathio presbytero et curatore, qui Arianis occulte fauebat, cor-

Κωνσταντῖνος μὲν ἔν, ὁ ἐν Χριστιανῶσι βασιλευσιν ἀπόστολος, διὰ τῆς ἐξορίας τῆ σωτηρίαν Ἀθανασίῳ πραγματευσάμενος, ἔλθων ἐπὶ Νικομήδειαν, καὶ ἀσθενεῖα περιπεσὼν, ἐβαπτίσατο καὶ μέλλων ἐκδημῆν πρὸς τὸν Κύριον, ἐνδιαθήκως ἀνακαθίστηναι τῆς ἐξορίας Θεσπείων διετύπωσε Ἀθανάσιον Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντὰ τὸν υἱὸς αὐτῆ, τῶν ἑῶν Ρωμαίων, ἐκ Ρώμης ἀπάραντας, τῆς βασιλείας ἀντέχεσθαι, καὶ Κωνσταντῖνον ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰς Ρώμην, ὁμοίως ἀντιπορεύεσθαι. Ἀλλὰ τῆς διαθήκης φασευθείσης ὑπὸ Εὐσταθίου τῆ

*) φέροντος, contra ipsum, nomen gerentes episcopi.

*) Inter christianos imp. apostolus, quum per exsiliū salutem Athanasio procurasset.

rupto: Constantius imperator Orientis renunciatur, et quum fratres [P] ipsius orthodoxi essent, solus ipse in Arianorum sensum prolapsus est. Confessum enim, qui cum Eusebio Nicomedienfi faciebant, ipsum contra sanctissimum Paulum accedunt, cum multis calumniis, et hoc deferentes: sine tuo, imperator, decreto, Alexandro mortuo, in solium Constantinopolis seipsum collocavit. Ille autem confessum haereticorum Constantinopoli, contra diuinum symbolum congregari praecipiens, Paulum confessorum ex ecclesia eiici, eiusque loco pridem Beryti, tunc autem Nicomediae episcopum Eusebium introduci iussit.

τῆ πρεσβυτέρῃ καὶ ἐπιτρόπῃ κεκρυμμένῃ Ἀρειανοῖς χρηματίζοντας, Κωνσταντίου βασιλεὺς τῆς Ἑώρας ἀναγορεύεται, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆ ὀρθοδοξόντων, μόνος εἰς τὸ Ἀρειανικὸν καταλισθῆσε φρόνημα. Εὐθύς γὰρ οἱ περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, αὐτῶ κατὰ τῆ μακαριωτάτη Παύλου προσέρχονται, σὺν πολλαῖς διαβολαῖς καὶ τῆτο Φαίνοντες, ὡς διῆχα τῆς σῆς, βασιλεῦ, διαγνώσεως, Ἀλεξάνδρου τελευθῆντος, εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως ἑαυτὸν ἐνεκαθέδρευσεν. Ὁ δὲ συνέδριον αἰρετικῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθῆναι κατὰ τῆ θείῃ συμβόλῃ διατασσάμενος, Παῦλον τὸν ὁμολογητὴν ἐκβλαθῆναι τῆς ἐκκλησίας ἐκέλευσε, καὶ ἀντασπαχθῆναι πρῶτην Βηρυτῆ, Νικομηδείας Εὐσέβιον.

41. ANTIOCHENA, ARIANORVM.

Synodus haeretica Antiochiae Syriae, nonaginta septem episcoporum, qui verbo quidem et praetextu propter initiationem ecclesiae Constantinianae, quae inter speculaculum praecipuum obtinebat locum, scopo autem et re ipsa contra diuinum symbolum, et generosa mente praeditum Athanasium conuenerant. Ei praefuerunt Nicomediae episcopus Eusebius, et Palaestinae Acacius, Caesariae Cappadociae Dianius, Asterium habens Cappadocem philosophum. Qui et sacrum commutantes symbolum, Alexandriam Gregorium miserunt, qui cum quatuor millibus armorum [P] beatum Athanasium persequutus est, et ipse corrumpere ecclesiam festinavit. Qui igitur cum Eusebio erant Ariani, quum in synodo superiores essent, quamquam ei orthodoxi quoque interessent, diuinum pascha secundum Nicaenam syno-

Σύνοδος αἰρετικὴ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Ἀ.Σ. ο
Συρίας, τῶν ἐννεηκόντων καὶ ἑπτὰ ἐπι- 341.
σκοπῶν συνελθόντων· λόγῳ μὲν καὶ προ-
φάσει τῶν ἐγκανίων τῆς Κωνσταντινικῆς
ἐκκλησίας, εἰς ὑπαρχέσης τῶν θεσμά-
των, σκοπῶ δὲ καὶ πράγματι κατὰ τῆ
θείῃ συμβόλῃ, καὶ τῆ Ἀθανασίῃ τῆ
γενναίουφρονος ἥσπερ ἐξῆρχον ὁ Νικομη-
δείας Εὐσέβιος, καὶ Παλαιστίνης Ἀκάκιος,
καὶ Καισαρείας Καππαδοκίας Διάνιος,
Ἀστέριον ἔχων τὸν Καππαδόκην Φιλόσο-
φον. Οἱ καὶ τὸ ἅγιον μεταποίησαντες
σύμβολον, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γρηγόριον
ἐξαπέστειλαν, ὅστις ἐπιστὰς, σὺν τετρακίς-
χιλοῖς ὀπλίταις τὸν μακάριον Ἀθανά-
σιον ἐξεδίωξεν· καὶ αὐτὸς λυμάνεσθαι τὴν
ἐκκλησίαν κατέσπευσεν. Οἱ γὰρ περὶ
Εὐσέβιον Ἀρειανοὶ, τῆς συνόδου κρατῆντες,
καὶ ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ καὶ ὀρθόδοξοι, τὸ
θεῖον πάσχα κατὰ τὴν ἀγίαν ἐν Νικαίᾳ
εἰρίζουσι.

dum definiuerunt, et canones, qui iam circumferuntur, exposuerunt.

ὁρίζουσιν σύνοδον, καὶ τοὺς ἐμφερομένους ἢ καὶ κανόνας ἐξέθεντο.

42. ANTIOCHENA ALIA, EORVMDEM.

A. C. 344. Paulum igitur et Athanasium, beatus papa Iulius, et Constans piissimus imperator, Romae quum vidissent, sua eis solia reddiderunt. Quapropter, qui diuersum sentiebant, rursus Antiochiae contra diuinum symbolum congregantes synodum, Paulum et Athanasium deposuerunt; multis etiam Iulium incessentes, quod non bene contra ipsos canones constituisset.

Παῦλον τόνου ἐν Ῥώμῃ, καὶ Ἀθανάσιον ὁ μακάριος πάπας Ἰούλιος, καὶ Κωνσταντὸς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς θεασάμενοι, καὶ οἰκείας θρόνους ἀποδεδάκασιν διέπερ εἰ ἑτερόδοξοι, καὶ αὐτοὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὸ θεῖον σύμβολον συναθροίσαντες σύνοδον, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον ἀπεκήρυξαν, καθαιψάμενοι πλῆττα Ἰουλίῳ, ὡς μὴ κατὰ τὸν αὐτοῖς ἀντικανονίσαντος.

43. ANTIOCHENA RVRSVS ALIA, EORVMDEM.

Constante ergo et Iulio propter sanctum symbolum auxilia sua cum illius (symboli) professoribus coniungentibus, vera et salutaris fides augebatur: Vnde et phalax haereticorum rursus Antiochiae contra diuinum symbolum consueus, Photinum et Sabellium, et Marcellum Ancyrae anathemate notauit, et Romam definitionem exponens fidei ablegauit, quam tamen occidentales et Iulius non admiserunt.

Κωνσταντὸς γὰρ καὶ Ἰούλιος διὰ τὸ ἅγιον σύμβολον τοῖς αὐτῶν συμμαχούντων συνίστορσιν, ἢ ἀληθῆς σωτήριος πίσις κηζάνετο. Ὅθεν καὶ Φάλαγγ ἀιρετικὴ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὸ θεῖον σύμβολον συβέεστα, Φωτεινὸν καὶ Σαβέλιον καὶ Μάρκελλον Ἀγκυρας ἀνεθεμάτισε, καὶ εἰς Ῥώμην ὄρον ἐκτιθεμένη τῆς πίσεως ἐξαπέταλεν, ἂν εἰ ἐσπίρει καὶ Ἰούλιος ἢ προσήκωντο.

[P] 44. SARDICENSIS, ORTHODOXA.

347. Constans vero diuinius, quum fratrem Constantium Euripi instar mutabilem esse, et Arianis gratificari animaduerteret; synodum sanctam Sardicam indicit, metropolin Illyriorum et Dacorum, vt Pauli et Athanasii causam examinarent. In ea conuenerunt Roma, ex Hispaniis, Gallia, Italia, Campania, Africa, Sardinia, Dardania, Macedonia, Thessalia, Paconia, Mysia, Achaia, Epiro, Thracia, Europa, Asia, Caria, Bithynia, Hellestonto, Phrygia, Pisidia, Cappadocia, Ponto

Κωνσταντὸς δὲ ὁ θεοτάτατος, Κωνσταντίου τὸν ἀδελφὸν αὐτῆ θεασάμενος εὐεπίπτορσιν, καὶ τοῖς Ἀρειανοῖς χαριζόμενος, δηλοποιεῖ σύνοδον ἁγίαν, ἐν Σαρδίῃ τῇ μητροπόλει τῶν Ἰλλυρικῶν καὶ Δακικῶν ἀθροίσθεσαν, ἐξετάσαι τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον. ἐν ἣ συνήλθον ἀπὸ τε Ῥώμης, καὶ τῶν Σπανικῶν, Γαλιτίας, Ἰταλίας, Καμπανίας, Ἀφρικῆς, Σαρδινίας, Δαρδανίας, Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Παιονίας, Μυσίας, Ἀχαιίας, Ἠπειροῦ, Θρακίας, Εὐρώπης, Ἀσίας, Καρίας, Βιθυνίας, Ἐλλη-

Euxino, Cilicia, Phrygia altera, Pamphylia, Lydia, infulis Cycladibus, Aegypto, Thebaide, Libya, Galatia, Palaestina, Arabia, sexaginta sex primores episcopi; quibus praerant Hosius, Cordubae episcopus, Abramiacus et Protogenes Sardicae archiepiscopus. Haec sanam illustrans doctrinam, Paulum et Athanasium recepit, perpetuaque depositione notavit Gregorium Alexandriae, Quintilianum Gazae, et Ancyrae, Basilium; discernens, ne quis eis communicaret, neue a quoquam fidei episcopi nominarentur, tamquam qui tyrannice sedes suas occupassent; Theodorum vero Heraclaeae et Palaestinae Acacium, Stephanum Antiochiae, et Syngidoni Isaacium, [P] Menophantem Ephesi, et Mydae y) Valentem abdicavit solum, et Ciliciae Georgium: quos post mortem abiecit, quum comperisset, eos pridem ab Alexandro Constantinopolis condemnatos fuisse.

Ἐλεσπόντου, Φρυγίας, Πισσιδίας, Καρπαθοῦς, Εὐξείνου Πόντου, Κιλικίας, Φρυγίας ἄλλης, Παμφυλίας, Λυδίας, νήσων Κυκλάδων, Αἰγύπτου, Θηβαίδος, Λιβύης, Γαλατίας, Παλαιστίνης, Ἀραβίας, ὁ καὶ τὸ λογάδες ἐπίσκοποι, ὧν ἐξήρχον, Ὅσιος Κερδέβης ἐπίσκοπος, Ἀβραμιάος, καὶ Πρωτογένης ὁ ταύτης ἀρχιεπίσκοπος. Ἡ τὸ ὑγιὲς τρανώσασα μάθημα, προσεδέξατο Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον, εἰς παντελεῖ καθαίρεσιν Γρηγόριον τὸν Ἀλεξανδρείας ἀποκηρύξασα, Κυντιλιανὸν Γάζης, καὶ τὸν Ἀγκυρας Βασίλειον, μὴ κοινωνῶν αὐτοῖς, καὶ ἐπισκόπους ἐκ ονομάζεσθαι παρὰ παντός πιστὴ κρινασα, ὡς τυραννικῶς τῶν θρόνων κρατησάντων, Θεόδωρον δὲ τὸν Ἡρακλείας καὶ Παλαιστίνης Ἀκάκιον, Στέφανον Ἀντιοχείας, καὶ τὸν Συγγιδόνε Ἰσαάκιον, Μηνόφαντα Ἐφέσου, καὶ τὸν Μυδαε Οὐάλεντα, ἀπεκήρυξε μόνον, καὶ τὸν Κιλικίας Γεώργιον ἕς τινὰς μετὰ θάνατον ἀπεβάλετο, παρὰ τῆ Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρου καταδικῶν τὸ πρὶν ἐξοχυνύσασα.

45. PHILIPPOPOLITANA, ARIANORVM.

Ariani igitur propter Paulum et Athanasium scissione facta, conuenticulum aliud Philippopoli episcoporum sexaginta fecerunt: et infami definitione exposita, Paulum et Athanasium abdicarunt.

Οἱ γὰρ Ἀρειανοὶ διὰ τὸν Παῦλον καὶ Ἀ. Θ. Ἀθανάσιον ἀποσχισάντες, παρασύναγμα ^{347.} ἐν Φιλιππουπόλει ἐπισκόπων ἐξήκοντα ἐποίησαντο, καὶ δυσφημον ὄρον ἐκδέμενοι, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον ἀπεκήρυξαν.

46. CORDVBENSIS, HOSII.

Quapropter Cordubae episcopus sanctissimus Osius synodum diuinam et sanctam episcoporum sua in ciuitate conuocans, diuinitus expositam illustrauit doctrinam, condemnans eosdem; quos Sardicenfis abdicauerat synodus, et, quos ea absoluerat, recipiens.

Διόπερ Κερδέβης ἐπίσκοπος ὁ πανόσιος ^{347.} σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν ἐπισκόπων ἐν τῇ οἰκείᾳ πόλει προσκαλεσάμενος, τὸ θουργὸν ἐτρανώσε μάθημα· κατακρίνας ἕς ἡ Σαρδικὴ ἀπεκήρυξε σύνοδος, καὶ, ἕς πάλιν ἰδικαίωσε, προσδεξάμενος.

y) Murfhe.
Vol. XII.

47. ANTIOCHENA, ARIANORVM.

A. C. 347. Verum et piissimus Constans, Paulum et Athanasium defendens, reuerendissimos duos episcopos, Euphraten et Vincentium nominatos, et cum illis Christi amantem ducem Salinum Roma Antiochiam ad fratrem Constantium misit. Stephanus vero impius Antiochiae episcopus haereticorum confessum calumniis plenum efficiens, scortum per quemdam iuuenem noctu [P] ad venerandos episcopos Romanorum introduxit, id quod Salinus a Stephano astu procuratum fuisse redarguit. Quapropter, quae conuocata fuerat synodus, Stephanum Arianum deposuit, eiusque in locum Leontium substituit, qui sua se manu castrauerat. Is quum animaduertisset, quosdam in doxologia filii, pro coniunctione ET, praepositionem PER ponere; alios vero praepositionem aliam IN, Spiritui sancto accommodare, silentio finem doxologiae compleuit, tantummodo pronuncians, in saecula saeculorum.

Ἀλλὰ καὶ ὁ εὐσεβέστατος Κωνσταντὸς, εἰς Ἀντιόχειαν ἐκ Ῥώμης πρὸς Κωνσταντίου τὸν ἴδιον ἀδελφόν, ἐκδικῶν Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον, ἔξαπέστειλε δύο αἰδεσιμωτάτους ἐπισκόπους, καλεμένους Εὐφρατῶν καὶ Βικέντιον, μεθ' ὧν καὶ τὸν Φιλόχριστον στρατηγέτην, ὀνομαζόμενον Σαλίνον. Στέφανος δὲ ὁ ἄθεος, ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, αἰρετικῶν συνέδριον συκοφαντίας μετὸν ποιησάμενος, χαματύπην διὰ τινος νεανίᾳ, νυκτὸς πρὸς τοὺς εὐλαβεῖς ἐπισκόπους Ῥωμαίων εἰσήγαγεν ὅπερ Σαλίνοσ ἐπαδιδεργηθὲν ὑπὸ Στεφάνου διήλεγξε. Διὸ ἡ συναχθεῖσα σύνοδος καθελεῖσα Στέφανον Ἀρειανόν, Λεόντιον ἀντεχειροτόνησεν. ἐκτομίαν αὐτόχειρα Ὅσ τὸν ΚΑΙ συνδεσμὸν ἐπὶ τῆς τῆς υἱὸς δοξολογίας τινὰς τιθέντας ἐσημηνάμενος, καὶ τὴν ΔΙΑ ἄλλης πρόθεσιν, ἐτέρως τὴν ΕΝ τῷ πνεύματι προσαρμόζοντας· σιγῇ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας ἐπλήρη, μόνον ἐκ Φωνῶν, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

48. HIEROSOLYMITANA, ORTHODOXA.

350. Quum igitur Constantinus Christi-amans per Salinum Constantio bellum minatus esset, si Paulo et Athanasio suam thronos reddere differret; synodus diuina et sancta prouincialis Hierosolymis congregabatur, Maximum confessorem et Macarium, qui superiore persecutione, axillam et oculum, et femur dextrum amisisset, sanctae ciuitatis archiepiscopum praesidem habens: quae salutarem doctrinam confirmans Paulum et Athanasium suscepit.

Κωνσταντὸς ἐν τῷ Φιλόχριστῳ διὰ Σαλίνοσ Κωνσταντίῳ πόλεμον ἀπειλήσαντος, εἰ Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον τοὺς ἴδιους θρόνους ἀποδέναι διακαθάλλετο, σύνοδος θεῖα καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ἱεροσολύμοις ἠθροίστο, Μάξιμον τὸν ὁμολογητὴν καὶ Μακαρίαν ἐκ τῆς πάλαι διαγμῆ, ἀγκύλην καὶ ὀφθαλμὸν καὶ τὸν δεξιὸν μηρὸν ἀφῆρμένον, ἔξαρχον τῆς ἀγίας πόλεως ἀρχιεπίσκοπον ἔχουσα, ἡ τὸ σωτηριῶδες μᾶθημα βεβαιώσασα, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον προσεδέξατο.

49. HIEROSOLYMITANA, ARIANORVM.

Athanasio igitur et Paulo honorifice ad sua ouilia proficiscentibus, impietatis an-
teflaganti, synodum Hierosolymis haereti-
cam [P] coegerunt, et confessorem qui-
dem Maximum abiecerunt, catechetam au-
tem Cyrillum tamquam Arianum elegerunt,
quem tamen sub Damaso Romae, et sub Nectario Constantinopoli celebratae
synodi multis efferunt laudibus, et Acacius
Caesareae Philippi, Eusebii Pamphili di-
scipulus et successor, propter primatum
sede hac exegit.

Ἀθανάσιος γὰρ καὶ Παῦλος τιμίως πο-
ρευθέντων πρὸς τὰ ἴδια ποιμένα, τῆς ἀσε-
βείας αὐτῶν πρὸς μαχοί, σύνοδον ἐν Ἱεροσολύ-
μοις αἰρετικὴν συνεκρότησαν, καὶ τὸν γὰρ
ὁμολογητὴν ἀπεβάλλοντο Μάξιμον, τὸν
δὲ κατηχιστὴν ὡς Ἀρειανὸν ἐχειροτόνησαν
Κύριλλον. ὃν ἡ ἐπι Δαμάσῳ ἐν Ῥώμῃ, καὶ
ἡ ἐπι Νεκταρίῳ ἐν Κωνσταντινῶν πόλει, πολ-
λοῖς ἐπαίνοις ἐξείρεται σύνοδοι, καὶ Ἀκά-
κιος ὁ Καισαρείας τῆς Φιλίππε, Εὐσεβί-
ος τῆ Παμφίλου Φοιτητῆς καὶ διάδοχος, χεί-
ρι πρωτείῳν τῶ Θεοῦ τὴν ἐξήγαγεν.

50. SIRMENSIS, ARIANORVM.

Quum autem Magnentius seditionem
mouisset, et beatum Constantem percus-
sisset; ea re cognita, Constantius Gallum
quidem, fratrem Iuliani apostatae, Caesa-
rem designatum, Orientis curam iussit ge-
rere; ipse autem maximo cum exercitu per
Europam peragravit, hostes subigens, et
ecclesiis turbas inferens haud paruas. Vnde
et synodum mandat haereticam in Sirmio
congregari, praetextu quidem Photini epi-
scopi illius loci, qui Homini-cultor esset
et insipiens; reuera autem contra diuinum
symbolum et Athanasium generosa mente
praeditum. Ea definitionem fidei expo-
suit impiam, quae vetarat naturam aut
substantiam de DEO praedicari. Defini-
tionem illam aiunt, sub Iuliano, apostata,
a Marco [P] Arethufio compositam esse,
qui ab Arethufio, multa perpeffus sit pro-
pter Dominum sub Iuliano apostata. Ita
carnes beatas simul et miseras theologus
dixit Gregorius.

Ἀντάραντος ἐν Μαγνητίῳ, καὶ τὸν 351.
μακαρίου Κωνσάντου πατάξαντος, μεμα-
θηκώς ὁ Κωνσάντιος, Γάλλον μὲν τὸν
ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν τῶ παραβάτῳ ἀναγο-
ρεύσας Καίσαρα, τῶν ἐργῶν ἐκέλευσε
Φροντίζειν. Αὐτὸς δὲ μετὰ μεγίστης δυ-
ναμείως δι' Ἑυρώπης ἐχώρησε, τοὺς παλε-
μίως χειρομένους, καὶ τὰς ἐκκλησίας κλά-
νον προσφέρειν ἢ μέτριον. Ὅθεν καὶ κη-
λευε σύνοδον αἰρετικὴν ἐν Σερμίου ἀδελ-
φείδῳ, προφασα μὲν Φωτιανὸν τῶ ἐπι-
σκόπῳ αὐτῆς, ὄντος ἀνδραπόλατρου καὶ
ἀφρονος, ἀληθεῖα δὲ, κατὰ τῶ Θεοῦ συμ-
βόλη καὶ Ἀθανασίῳ τῶ γενναίῳ φρονος,
ἥτις ὄρον πίστεως ἐξέθετο ἄθεον, φύσιν, ἢ
εἶσαν ἐπι Θεῷ λέγειν ἀπαγαγεῖοντα, ὃν
τινα φασὶν ἐπι παραβάτῳ Ἰουλιανῶ,
Μάρκῳ ἐκδέσθαι τὸν Ἀρειανιστὴν, παρὰ
τῶν Ἀρειανιστῶν πολλὰ παθόντα διὰ τὸν
Κύριον ἐπι Ἰουλιανῶ τῶ παραβάτῳ. Οὕ-
τω γάρ κεν, μακαρίας ὁμῆ καὶ ἀθλίας,
ἢ θαλόχοιο, ἔφη Γρηγόριος.

51. MEDIOLANENSIS, ORTHODOXA.

A. C. - Post hanc ergo synodum, Constantius
 355. Mediolani, ciuitate Italiae, alia indicta,
 occidentales congregauit. Quae quidem
 sancta diuinitus inspirata synodus, quum
 nec imperatorem vereretur, nec Arianam
 phalangem curaret, diuinum euertere sym-
 bolum, et Tyri procuratam Athanasii de-
 positionem confirmare recusauit. Propter
 ea principes eius synodi exilio Constan-
 tius multauit; apostolicarum doctrina-
 rum praecone, papam Romae Liberium,
 multis aduersus imperatorem argumentis
 tunc usum, Galliarum item metropolitam,
 Paulum et Dionysium; Italiae metropoli-
 tam, beatum Eusebium, et Luciferum Sar-
 diniae insulae archiepiscopum.

Μετὰ γὰρ τὴν σὺνὸδον ταύτην, Κων-
 σταντῖος ἐν Μεδιολάνῳ πόλει τῆς Ἰταλίας
 ἑτέραν γενέσθαι διαταξάμενος, τὰς Ἑσπε-
 ρίας σπηθρῆσεν. Ἦτις ἀγία Θεόπνευτος
 σὺνὸδος, μὴ ἀνασχομένη τῷ βασιλεῶς, καὶ
 τῆς Ἀρειανικῆς ἢ Φροντίσασα Φάλαγγος,
 ἀνατρέψαι τὸ θεῖον σύμβολον, καὶ τὴν
 ἐν Τυρῷ κυρῶσαι Ἀθανασίῳ καθάρσει
 ἀπηρησατο. Διὸ τὰς ἐξάρχους αὐτῆς
 ἐξορία Κωνσταντῖος κατεδίκασε, τὸν τῶν
 Ἀποστόλων διδασκῶν κήρυκα, τὸν Ῥώμης
 πάπαν Λιβέριον, πρὸς αὐτοκράτορα πολ-
 λοῖς ἐλέγχοις τηνικαῦτα χρητάμενον, τὰς
 Γαλιῶν μητροπολίτας Παῦλον καὶ Διονύ-
 σιον, τὸν Ἰταλίας μητροπολίτην Εὐσέβιον
 τὸν μακάριον, καὶ Λεκιφερτον Σαρδηνίας
 τῆς νῆσος ἀρχιεπίσκοπον.

52. ARIMINENSIS.

359. His in exilium exactis, crebris permo-
 tus orthodoxorum precibus Constantius,
 Arimini synodum sanctorum episcoporum
 occidentalium ducentorum congregari
 praecepit, atque eos etiam, qui cum Eu-
 doxio Germaniciae, idem cum Ario com-
 pendiose [P] sentiebant. Quae diuina et
 sancta synodus diuinum confirmans sym-
 bolum, anathemate notauit Arium, eius-
 que complices, quod, qui diuersum sen-
 tiebant, Eusebius et Ursacius, Demophilus
 et Gregorius, non admiserunt, sed pro-
 pterea a synodo abdicati sunt; postea ta-
 men, quum sincere poenitentiam egissent,
 Valentem et Ursacium, quamquam Atha-
 nasii calumniatores diri habiti fuissent, ut
 episcopos receperunt. Quidam tamen ist-
 hanc, ut et Nicaenam, propter haereticos
 in illis repertos, valde infectantur.

Τῶν ἐξορισθέντων, ἐνδελεχισμῷ τῶν
 ὀρθόδοξων, Κωνσταντῖος ἐν Ἀρμινίῳ σὺνὸδον
 ἀγίων ἐπισκόπων Ἑσπερίων διακρίσειν
 συγκροτηθῆναι προσέταξε, καὶ τὰς περὶ
 Εὐδόξιον Γερμανικίας, βραχυτελεῖς Ἀρει-
 φρονας. Ἦτις θεία καὶ ἱερά σὺνὸδος, τὸ
 θεῖον κυρῶσασα σύμβολον, ἀνεθεμάτισεν
 Ἀρίον καὶ τὰς ἐκεῖθεν συνίστορας. ὅπερ οἱ
 ἑτεροδοξοὶ, Εὐσέβιος καὶ Οὐρσάκιος, Δη-
 μόφιλος καὶ Γρηγόριος ἔπροσήκωντο. διὰ
 τῆτό γε τῆς συνόδου ἀπεκηρύχθησαν, ὑπε-
 ρον μὲν τοῖ ἴγνησιως μετανήσαντας, Οὐά-
 λην τε καὶ Οὐρσάκιον, καίπερ Ἀθανασίῳ
 συκοφάντας δεινῶς χρηματίσαντας, ὡς
 ἐπισκόπους ἐδέξαντο. Καὶ ἔτι ταύτην,
 καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ, διὰ τὰς εὐρεθέντας
 αἰρετικὰς ἐν αὐταῖς, κακῶς διασυρεῖν.

53. NICENA THRACIAE, HAERETICA.

Eudoxiani igitur impietatis propugnatores praecipui, Eusebii auxilio, Constantio persuadent, vt in Nice Thraciae contra diuinum symbolum, haereticae phalangis synodum constitueret, fidei definitione exposita, quae confubstantiale omnino tolleret: cui orthodoxorum aliqui metu, alii fraude decepti subscripserunt. Quibus qui adfentiri nollent, in extremas orbis partes exulatum mittebantur.

Οἱ γὰρ περὶ Εὐδόξιον τῆς ἀσεβείας Ἀ. C. ὑπέμαχοι δόκιμοι, Εὐσεβίῃ συναίρεσι περὶ 359. θεοῦ τὸν Κωνσταντίον, ἐν Νίκῃ τῆς Θρακίας κατὰ τὸ θεῖον συμβόλον σύνοδον αἰρετικῆς συστήσασθαι φάλαγγος, εἰς ἅπαν ἐξέραντα τὸ ὁμοῦσιον, πίστεως ὄρον ἐκθέμενοι, εἰς ἃν οἱ μὲν δεῖσι, οἱ δὲ φανακισμῶν, τῶν ὀρθοδόξων ὑπέγραψαν. Ὡν οἱ συνθέσθαι μὴ βεληθέντες, εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς οἰκουμένης ἐξέριτοι δεπέμφθησαν.

54. NICAENA BITHYNIAE, ARIANORVM.

Definitionem igitur istam quum occidentales patres meritis anathematismis subiicerent: ea re cognita, qui diuersum sentiebant, simul arrepto Constantio, Nicaeae Bithynicae synodum congregarunt, vt diuinum exsecrarentur [P] symbolum, sed priusquam inchoarent blasphemiam, Deus trecentorum et octodecim patrum concutiens urbem, contritos illos inde eiecit.

Τὸν ὄρον τοίνυν τῆτον τῶν ἐσπερίων 359. πατέρων καθυποβαλόντων τοῖς πρέπεσιν ἀναθέμασιν, μαδόντες οἱ ἑτεροδόξοι, συναρπάσαντες τὸν Κωνσταντίον, ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας συνεκρότησαν σύνοδον, τὸ θεῖον ἀρᾶσασθαι σύμβολον. Ἄλλὰ καὶ πρὶν τῆς βλασφημίας ἐνῶρξαντο, Θεὸς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων κατασείσας τὴν πόλιν, συντετριμμένους αὐτὸς ἐκῶθεν ἐξέβαλεν.

55. SELEVCIENSIS, ARIANORVM.

Hac igitur vibice adfecti et dispersi diuersa sentientes efficiunt, vt Constantius in Selencia Isauriae synodum conuocet: definitionem exponentes de occidentalibus orthodoxis, multis eos anathematismis ferientem: in qua catechetem Cyrillum Hierosolymorum archiepiscopum, a diuino Siluano Seleucia Philippi.* Acacius Eudoxium Syriae Antiochiam translatum secum adsumens, Constantinopolin ad Constantinum profectus est.

Μεμολωπισμένοι γὰρ διασπαρῆντες οἱ 359. ἑτεροδόξοι, τὸν Κωνσταντίον ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ἰσαυρίας ποιῆσαι παρασκευάζουσι σύνοδον, ὄρον ἐκθέμενοι, περὶ τῶν ἐσπερίων ὀρθοδόξων, πολλοῖς βαλλόμενον ἀναθέμασιν. ἐν ᾗ τὸν κατηχητὴν Κύριλλον Ἱεροσολύμων ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τῷ θεῷ Σιλβανῷ Σελευκείας Φιλίππυ.* Ἀκάκιος Εὐδόξιον, μετασάντα εἰς Συρίαν τὴν Ἀντιόχειαν μεθ' αὐτοῦ προσλαβόμενος, ἐν Κωνσταντινῆ πόλει ὤρμησε πρὸς Κωνσταντῖνον.*)

Bbb 3

56. CON-

*) Κωνσταντίον.

56. CONSTANTINOPOLITANA, ARIANORVM.

A. C. 359. Imperator autem isto quasi binario pietatis deceptus, - Byzantii haeticam congregavit synodum, omni studio oppugnatu-
ram diuinum symbolum. Hinc vero nona mediocris inter diuersa-sentientes, et orthodoxos sequuta est dissensio. Beatae enim memoriae Eustathius Antiochenus ex impio tomo, quem proferebat, qui dissimile dicebat esse *Id ex quo, Ei per quod*, impium Eusebium et Aëtium coarguit. Tandem synodus haec Macedonium deposuit; non, quod filium [P] Dei creaturam diceret, sed quod in Spiritum tantummodo factum impingeret, eumque omnino a Deitate alienum esse adfirmaret. Introduxit eadem synodus in Byzantinam episcopatum, sceleratissimum illum Eudoxium, qui ex Germanicia Antiochiam venerat: quum quidem iam mortuus esset impius ille Eusebius, et confessor Paulus ad Dominum emigrasset. Praeterea anathemate notauit diaconum quoque Alexandrinum Aëtium, ducem Eunomii, et praecceptorem Theophronii,

Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς δυνάμει τῆς εὐσεβείας ^{aa)} φανακίζομενος, ἐν Βυζαντίῳ αἰρετικὴν συνεκρέτησε σύνοδον, πολλῇ δυνάμει σπευδύσασαν τὸ θεῖον σύμβολον καταγωνίσασθαι. Καὶ ἔχ' ἡ τυχεῖσα γασίς ἐντεῦθεν μεταξύ τῶν ἑτεροδόξων καὶ ὀρθόδοξων παρεκλήθησεν. Ὁ γὰρ μακαρίτης Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, ἐκ τῆς παρ' αὐτῷ ἐκτεθέντος ἀσεβῆς τόμου, ἀνίμοιον λέγοντος τὸ Ἐξ ἧ, τῷ Δι' ἧ, τὸν ἄθεον Εὐσέβιον διήλεγχε καὶ Ἀέτιον. Τέλος κατελέσσα, μὴ, ὡς λέγονται κτίσμα τὸν υἱὸν τῷ θεῷ, Μακεδόνιον, ἀλλ' εἰς τὸ θεῖον Πνεῦμα μόνον προσκρούοντα, καὶ ἀλλότριον αὐτὸ φάσκοντα εἶναι παντελῶς τῆς θεότητος, ἀντεσάγει εἰς Βυζάντιον τὸν ἐκ Γερμανικίας κατελθόντα εἰς Ἀντιοχείαν, Εὐδόξιον τὸν παμμακρόν, ἤδη τῷ δυσσεβῆς Εὐσεβίου τὸν βίον τελέσαντος, καὶ τῷ ἁμολογητῆ Παύλῳ πρὸς κύριον ἐπιδημήσαντος. πρὸς τέτοις ἀνεθεματίσει καὶ τὸν διάκονον Ἀλεξανδρείας Ἀέτιον, τὸν ἀρχηγὸν Εὐνομίᾳ καὶ Θεοφρονίᾳ διδάσκαλον.

57. ANTIOCHENA, sub CONSTANTIO.

360. Posthaec vero, quum Constantius comperisset, a Persis Itzibium obsideri, Antiochiam properauit; sed, Saporio iam retrogresso, ipsam Homousion furiose semel euellens et Heterousium confirmans, synodum congregavit. Quum autem thronus Antiochiae viduatus esset, Ariani pariter et orthodoxi Meletium Sebastiae Armeniae archiepiscopum elegerunt. Imperatore vero explicationem dicti huius, *Dominus exiit me initium viarum suarum*,

Μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν ὁ Κωνσταντίος τοὺς Πέρσας πολιορκεῖν τὸν Ἰτζίβιον, ^{bb)} ἐπὶ Ἀντιοχείας ὤρμησε, καὶ, Σαβαρείᾳ ἀναχωρήσαντος, αὐτὸν εἰς ὅπαν ἐξήρασε τὸ ἑτεροούσιον φανακίζομενος, καὶ τὸ ἑτεροούσιον κηρύξας, σύνοδον συνεκρέτησε. Τῷ δὲ θεῷ Ἀντιοχείας χηρεύοντος, Ἀρειανοὶ τε καὶ ἑρθόδοξοι, Σεβατείας Ἀρμενίας ἀρχιεπίσκοπον Μελέτιον προχειρίζονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἐρμηνείαν τῆς Κυρίου ἐκτίσει με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτῆ, παρὰ τῶν ἐπι-

aa) εὐσεβείας, impietatis, Coteler. III. p. 522.

bb) Νιτζίβιον.

ab episcopis seorsim flagitante, et plurimis ad eum impiis confluentibus, Meletius orthodoxe id exposuit, magnaque voce Sacram Trinitatem confubstantialem praedicavit. Quumque archidiaconus os ei obturasset, [P] per digitos tamen diuinam illam doctrinam praedicavit, quod quum, qui male sentiebant, vidissent, Sabellismi eum accusatum in exilium egerunt: et Eudoxium, eum Ario olim anathemate percussum, ei substituerunt, a quo etiam Constantius, aegrotans, baptifatus, vitam reliquit.

ἐπισκόπων ἰδιοσφάτως ἐζητησάμενος, πλείων δυσσεβῶν προσελθόντων, Μελέτιος ὀρθόδοξως ἐκθέμενος, μεγαλοφώνως ὁμοῦσιον τὴν ἁγίαν τριάδα ἐκήρυξε. Καὶ τῷ ἀρχidiaκόνι τὸ στόμα τέτυγε φημιώσαντος, ἐκεῖνος διὰ τῶν δακτύλων, τὸ θεουργὸν ἐκήρυξε μᾶθημα. Ὅπερ οἱ κακόδοξοι θεασάμενοι, Σαβελισμόν αὐτῷ πλέξαντες, ἐξορία παρέπεμψαν, καὶ τὸν συν' Ἀρείῳ ἀναθεματισθέντα Εὐδόξιον προχειρίζοντα, ὑφ' ἧ καὶ νοσήσας Κωνσταντίου βαπτισθεὶς, τὴν βίον κατέλιπεν.

58. ALEXANDRINA, ATHANASII.

Iulianus igitur apostata imperator factus, eos, qui sub Constantio in exilium acti fuerant, episcopos, praetextu quodam compassionis reuocauit. Athanasius ergo beatus, conuocatis Alexandriam, e vinculis iam dimissis episcopis, synodice ea, quae Nicaeae decreta fuerant, confirmauit, et Arianam impietatem anathemate notauit. Episcopos vero, qui eousque in errore perseverauerant, sed iam resipiscebant, ad communionem receptos, sacris operari iussit.

Ἀυτοκράτωρ τοῦνυ Ῥωμαίων Ἰουλιανὸς Ἀ. C. 361. ὁ παραβάτης γεγόμενος, τὰς ὑπὸ Κωνσταντίου ἐξορισθέντας ἐπισκόπους, προσήματι συμπαθείας, ἀνεκάλεσατο. Ἀθανάσιος ἔν ὁ μακάριος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συναθροίσας τὰς ἀφ' ἐθέντας ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἀλύσεων, συνοδικῶς τὰ ἐν Νικαίᾳ δογματισθέντα ἐκύρωσε, καὶ Ἀρειανικὴν ἀνθεματίσει ἀθεότητα. Ἐπισκόπους δὲ τὰς μέχρι τότε τῇ πλάνῃ ἐμμένοντας, μετανοήοντας εἰς κοινωνίαν δεξάμενος, ἱερεουργεῖν διεκέλευσεν.

59. ANTIOCHENA, MELETII.

Similiter vero et celeberrimus Meletius, adsumto Eusebio et Lucifero, qui Antiochiae Eustathianis Paulinum episcopum legerat, multaque noua instituta ouili, quod docebat, tradiderat, suum et ipse thronum recepit, Antiochiam: vbi Syriae et Phoenices episcopis congregatis, Nicaena decreta synodice confirmauit.

Ὅμοίως δὲ καὶ Μελέτιος ὁ αἰδιδιμος, 361. ἀναλαβὼν Εὐσέβιον καὶ Λεκιφροτον, ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῖς Εὐσταθιανοῖς Παυλίνον χειροτονήσαντα, καὶ πολλὰς καινοτομίας παραδεδοκότα τῷ ὑπ' αὐτῷ διδασκομένῳ ποιμνίῳ, καὶ αὐτὸς θρόνον τὴν ἑαυτῷ καταλαμβάνει, τὴν Ἀντιόχειαν. Ἐν ἧ τὰς ἐκ Συρίας καὶ Φοινίκης ἀρχιερεῖς συλλεξάμετος, τὰ ἐν Νικαίᾳ συνοδικῶς ἐκήρυξεν.

[P] 60. ALEXANDRINA, ATHANASII.

A. C. 362. Praeterea vero et victoriosus ille Athanasius, conuocatis Alexandriam sibi subiectis episcopis, amentem Apollinarium synodice anathemate notauit, et carnem Christi Domini nostri, animatam, intelligentem, rationalem, secundum veteres patres pie pronunciauit, quo ipso tempore Iulianus apostata in Perside perijt.

Ἐτι γε μὴν καὶ ὁ πολυάθλος Ἀθανάσιος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ προσκαλεσάμενος ἀναθεματίζει συνοδικῶς τὸν ἄνθρωπον Ἀπολλινάριον, καὶ τὴν σάρκα Χριστοῦ τῆς κυρίας ἡμῶν, ἑμφύχον, νοεραν, λογικὴν, κατὰ τὰς παλαιὰς πατέρας, εὐσεβῶς ἀνεκήρυξε, καθ' ὃν χρόνον καὶ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ἐν Περσίδι ἀνήρητο.

61. ALEXANDRINA ALIA, EIVSDEM.

363. Piusissimus autem imperator Iouianus, missa Alexandriam ad Athanasium legatione, immutabilem verae orthodoxiae definitionem quaesivit. Is igitur delectos Aegypti, Thebaidos et Libyae episcopos congregans, definitionem synodicam, gratia et veritate plenam Iouiano Christi-amanti misit, qui non multo post ex terrena regia ad coelestem transiuit.

Ὁ δὲ θεοτάτος Ἰουλιανὸς ὁ αὐτοκράτωρ, ἀποστείλας εἰς Ἀλεξάνδρειαν Ἀθανάσιον, τὸν ἀπαράλλακτον ὄρον τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ἐζήτησεν, ὅς συναγαγῶν τὰς λαγάδας τῶν ἐπισκόπων Αἰγύπτου, Θεβαΐδος, καὶ Λιβύης, ὄρον συνοδικὸν πλήρη ἀληθείας καὶ χάριτος, Ἰουλιανῶ τῷ φιλοχρίστῳ ἀπέστειλεν, ἃ μετὰ πολὺ ἐκ τῶν ἐπιγείων πρὸς τὰ ἑρῆνια μεταδόντι βασιλεία.

62. MEDIOLANENSIS, AMBROSII.

364. Quum autem Valentinianus imperator fratrem Valentem Caesarem Romanorum renunciaffet, et Romam contendisset: Mediolani synodus congregata fuit, vt Eudoxius, qui illic Arianus et Pneumatomachus fuerat episcopus, etiam post mortem, debito anathemati subiiceretur, et recte sentiens alius pastor throno praeficeretur. Arianis autem seditionem [P] propterea mouentibus, Ambrosius, qui vrbi praefectus esset, sedandi tumultus causa superuenit. Quem quum eorum, qui aliter sentiunt, turba adspexisset, et fidelium clamorem repulisset, episcopum eum renun-

Οὐαλεντινιανῶ τὸν αὐτοκράτορα τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Οὐάλεντα βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων ἀναγορεύσαντος, καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπαίροντος, ἐν Μεδιολάνῳ συναθροίζεται σύνοδος, ὅπως Εὐδόξιον τὸν ἐκεῖσε καὶ γεγονότα ἐπίσκοπον Ἀρειανὸν καὶ Πνευματομάχον ὑπέρχοντα, καὶ μετὰ θάνατον, ἀναθέματι καθυποβάλλῃ τῶν κρείσσοντι. Θεόφρονά δὲ ποιμένα τῶν θερόνων ἐγκαθιδρύσειεν. Ἀρειανῶν τοιγαρὲν ἐπὶ τέτοις τασιαζόντων, Ἀμβρόσιος κατήλαβεν ὁ τῆς πόλεως ἑπαρχος ἀναστῆλαι τὸν θερόνον. Τὸ δὲ ἄθροισμα τῶν ἑτεροδόξων αὐτὸν δεασάμενον, καὶ τῶν πιστῶν

στη

cc) Ἀξίτητον. Vide Hieron. Chron.

ciavit. Quin et diuina conueniens synodus, ipso inspectante imperatore, eum comprehendens, sacro baptisate initiauit. Electo autem iam eo, huiusmodi hymnum Deo imperator coram omnibus cecinit: Gratia tibi, Domine omnipotens et Seruator noster, quod, cui ego viro corpora, tu animas commiseris, meumque de eo iudicium iustum esse declaraueris.

τὴν κραυγὴν ἀποσάμενον, ἐπίσκοπον ἀνηγόρευσεν. ὃν ἡ συνελθῆσα θεῖα σύνοδος ἐπ' ὄψεσι τῆ βασιλείως κατασχῆσα, ἐμύησε τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι, καὶ χειροτονήεντος αὐτῆ, τοιοῦτον ὕμνον ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ πάντων ἐπ' ὄψεσιν ἐνεπέμψατο· Χάρις σοι δέσποτα παντοκράτορ, καὶ σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν τὰ σώματα, σὺ δὲ τὰς ψυχὰς ἐνεχείρισας, καὶ τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας.

63. TYANENSIS, ORTHODOXA.

Confessum igitur, qui veritatem libere profitebantur a Valentiniano petiuerunt, vt Tyanis orthodoxa synodus congregaretur, quae Nicaeae decreta confirmaret. In ea Gregorius Nazianzenus, theologi pater, Eusebius Caesareae Cappadociae, Ortrelus Melitensae, episcopi, alique multi diuino zelo pleni, fuerunt. Liberius autem Romanus papa orthodoxiae typum ad eos misit, maximoque eos impleuit gaudio; Valens autem, qui, quum ab Eudoxio baptisaretur, iuramento confirmasset, se Arianismum defensurum, eos, qui ibi conuenerant, dimisit.

Αὐτίκα γὰρ οἱ τῆς ἀληθείας παρῆρσια- A. C. 365.
σαί, πρὸς Οὐαλεντινιανὸν ἐπαίησαντο δεῖ-
σιν, ἐν Τυάνοις ἀθροισθῆναι ὀρθόδοξον
σύνοδον, ὡς αὖ τὰ ἐν Νικαίᾳ συναθροισ-
θέντα κερῶσαι. ἐν ἣ Γρηγόριος Να-
ζιανζῆ, ὁ τῷ Θεολόγῳ πατήρ, καὶ ὁ Και-
σαρείας Καππαδοκίας ὑπῆρχεν Εὐσεβίος,
ὁ Μελιτηνῆς Ὀρτρέλος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ
ἐνθέοι ζήλωται ἀνάμετοι. Ὁ Πάπας τοίνυν
Ῥώμης Λιβέριος πρὸς αὐτοὺς ὀρθοδοξίας
τύπον ἀπέστειλε, καὶ χαρᾶς μεγίστης
ἐπέπλησεν, Οὐάλης δὲ ὑπὸ Εὐδοξίου ἐν τῷ
βαπτίζεσθαι ἔρκοις τὸν Ἀρειανισμὸν κρα-
τύσαν διαβεβαιωσάμενος, τὰς συνελθόν-
τας ἐκέισεν ἀπέλυσεν.

[P] 64. CAESARIENSIS CAPPADOCIAE, BASILII.

Post haec Eusebio Caesareae Cappadociae mortuo, magnus ille Basilus ab omnibus throni illius suffragia accipit: et convocatis iis, qui in montanis degebant, Samofateni etiam Eusebio et Sardensi Lucifero, et, quae cum illis erat, orthodoxa synodo, episcopus ab illis creatur: et Dianium, qui Caesareae ante Eusebium episcopus fuerat, Asterium item, Eunomium et Theophronium Cappadocas anathemati subiicit.

Μετὰ ταῦτα τῷ Εὐσεβίῳ τῷ Καισα- 365.
ρείας Καππαδοκίας τελειωθέντος, ὁ μέ-
γας Βασίλειος ὑπὸ πάντων εἰς τὸν θρόνον
ψηφίζεται, καὶ τὰς ἐκ τῆς ὑπεροχῆς ἀνα-
κληθέντας προσκαλεσάμενος, τὸν Σαμο-
σατία Εὐσεβίον, καὶ τὸν Σάρδεων Λυκί-
φροτον, καὶ τὴν σὺν αὐτοῖς ὀρθόδοξον σύ-
νοδον, ἀρχιερεὺς ὑπ' αὐτῶν προχειρίζεται,
καὶ ἀναθεματίζει Διάνιον τῆς αὐτῆς πρὸ
Εὐσεβίου ἐπίσκοπον, Ἀστέριον, Εὐνόμιον,
καὶ Θεοφρόνιον, τὰς Καππαδοκίας.

65. ROMANA, DAMASI.

A.C. 368. Liberio autem beato Romae papa mortuo, Damasus merito eligitur, qui quidem apostolicis pro dogmatibus omnia et dicere et facere studebat. Is confestim synodum nonaginta patrum congregavit, et, anathemate in Auxentium pronunciato, diuinam illustravit doctrinam, definitione pietatis edita, quam ad Illyricos misit.

Λιβερίῳ τοίνυν πάπῳ Ῥώμης τελευτήσαντος τῷ δάμασῳ, ἀξιοπρεπῶς προχειρίζεται, ὁ πάντα λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τῶν Ἀποστολικῶν δογμάτων αἰρέμενος. Ὅς αὐτίκα σύνοδον ἐνενήκοντα πατέρων συνήθροισε, καὶ ἀναθεματίσας Λυξέντιον, τὸ θεῖον ἐτρένωσε μάθημα, ὄρον εὐσεβείας ἐκθέμενος, ὃν πρὸς Ἰλλυρικὸς ἀπέστειλεν.

66. ROMANA, EIVSDEM SECUNDA.

369. Sed et alteram diuinitus collectam synodum idem sanctissimus pro homoufio contra Auxentium congregavit.

Ἄλλὰ καὶ δευτέραν ὁ αὐτὸς πανίερος ὑπὲρ τῷ ὁμοσίῳ κατὰ Λυξέντιον συνεκρότησε θεοσύλλεκτον σύνοδον.

67. LAMPSACENA.

365. Similiter vero, et qui ab oriente missi fuerant ad defendendum homoufion, quum ad Valentinianum venissent, synodum Lampsacum indicendam postularunt, quae Nicaena decreta confirmaretur, et Hypetius Heracleae Perinthi exauctoraretur. Quum igitur conuenissent, et menses duos ibi finiissent, irrita manere decernunt, quae Eudoxius et Acacius CPoli egissent: eam vero, quae Seleucia edita fuisset, fidem imprudenter confirmant. Quod ubi cognouit Valens, omnia acta abiecit, episcopos omnes exfilio multauit, et ecclesias Eudoxio tradidit.

Ὅμοίως δὲ καὶ οἱ προσβέοντες ἐξ ἑώας τὸ ὁμοσίον, Ὁθαλεντινιανῶ προσήλθον σύνοδον ἐν Λαμψάκῳ αἰτέμενοι, κυρῶσαι τὰ ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἀποκηρύξαι τὸν Ἡρακλείου Περίνθου Ὑπέτιον. Συνελθόντες ἕν καὶ μῆνας δύο ἐκάσσε τελέσαντες, ἀκυρομέναν τὰ ἐν Κωνσταντινῶπιλει πεπραγμένα Εὐδοξίῳ καὶ Ἀκακίῳ ψηφίζονται, καὶ τὴν ἐν Σελευκείᾳ πίσιν κρατεῖν ἀφρόνως θεσπίξασιν. Ὅπερ Οὐάλης πυθόμενος, τὰ γεγονότα πάντα συνέχευε, τοὺς ἐπισκόπους ὅλους ἐξορία διαζάμενος, καὶ τὰς ἐκκλησίας τῷ Εὐδοξίῳ παρέδωκεν.

68. PVZENSIS, AETIANORVM.

368. Qui autem in Phrygia erant ^{ad}) Aëtiani, synodo in Puza vico collecta, cum Iudaeis celebrandum esse pascha decreuerunt. Quod decretum quum Sabbatinus adprehendisset,

καὶ οἱ ἐν Φρυγίᾳ δὲ Ἀετιανοὶ, σύνοδον ἐν Πύζῃ τῇ κώμῃ ποιήσαντες, ὡς τε μετὰ Ἰουδαίων ἐκτελεῖν τὸ Πάσχα, ὄρον ἐκτίθενται. ὃν κρατύνας Σαββάτιος, πολὺς

^{ad}) Nouatiani. Vide Socratem IV. 28. V. 21. Sozom. VI. 24.

multos Byzantium in societatem erroris abripuit, a quo Sabbatiani hodieque dicuntur.

ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν συνήρπασα, πᾶσι δὲ
Σαββατιανοὶ μέχρι καὶ σήμερον λέγονται.

69. ILLYRICANA, ORTHODOXA.

Valentinianus igitur magnus, ex principibus orthodoxae fidei propugnatoribus diuinam et sanctam in Illyrico fieri iubet synodum, quae Nicaenam quidem fidem pulcre confirmauit, Polychronium autem, Telemachum, Faustum, Asclepiadem, Cleopagrum et Amantium anathemate notauit; suumque tommum Arianis in Asia, Caria et Phrygia episcopis misit, ut et Christi amans, imperator suum similiter edictum.

Ὁναυαλτινιανὸς γὰρ ὁ μέγας τοῖς ἔργοις α. C.
ἀρχαῖς τῆς πίστεως προτερήμασι θεσπίξας 368.
ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ θείαν γενέσθαι καὶ πανί-
ρον σύνοδον. Ἡ τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν κα-
λῶς ἐβεβαίωσεν, ἀναθεματίσασα Πολυ-
χρόνιον, Τηλέμαχον, Φαῦστον, Ἀσκλη-
πιάδην, Κλεόπατρον, καὶ Ἀμάντιον. Ἰου-
τῆς δὲ τόμον ἐν Ἀσίᾳ, Καρίᾳ, Φρυγίᾳ,
ἐπισκόποις Ἀρειανοῖς διαπέμφετο, καὶ ὁ
Φιλόχρητος βασιλεὺς αὐταύτως ἐξ ἑσῆ τοῦ
ἔδωκεν.

[P] 70. ROMANA, DAMASI TERTIA.

Sancto igitur Athanasio e terra in coelum profecto, Petrus, qui plurimorum eius sudorum socius fuerat, per suffragia throni illius successor efficitur, quem, qui aduulterinae sententiae adhaerebant, Alexandria per graecam manum occupata eiciunt, in eiusque locum, lupum illum Lucium introducunt. Petrus vero Romam contendit, eoque recepto, papa Damasus Romae diuinam et sanctam synodum conuocauit, quae amentem illum Apolinarium, Stephanumque eius discipulum, et latronem Lucium anathemate notauit.

Ἀθανασίῳ τοῦτον τὸ πανίρον μεταδόντι 375.
θόντος γὰρ τὰς ἐνάτιας, Πέτρος, ὁ
πολλοὶ συνδράσας αὐτῷ, ψήφοις ἐκάνθη
τῷ θρόνῳ διάδοχος γίνεται. ἐν οἷς τῆς
κιβήτης δόξας ἐχόμενοι, τὴν Ἀλεξαν-
δρείαν καταλαβόντες, Ἰλλυρικῶν καὶ ἑξ-
λαίωσαν, τὸν λύκον Δέκιον ἀντιτάξαντες.
Πέτρος δὲ τὴν Ῥώμην κατέλαβε, καὶ πά-
πας Δάμασος αὐτὸν προσλαβόμενος, ἐν
Ῥώμῃ σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν συνεκρότη-
σεν, ἣ τὸν ἀνὴν Ἀπολινάριον, Στέφανόν
τε τὸν μαθητὴν αὐτῷ ἀνεθεμάτισε, καὶ
τὸν Φάνιον Δέκιον.

71. GANGRENSIS, DIO PRAESIDE.

Quum autem Eustathii Armeniae episcopi discipuli virus suum in plures dispergerent. (Dadoas enim, qui Massalianorum erat haereseos, opinioni veteratores

τῶν μαθητῶν δὲ τῷ Εὐσταθίῳ Ἀρμενίας 375.
τὴν οἰκίαν. λύμην διατμήσαντες εἰς πλω-
νας. (Δαδοῦς γὰρ τῷ Μασσαλιανῶν μετα-
χρον φρονήματος καλὸν βυβλοῖ,") καὶ ταῖς
Ccc 2 γνώ-

hi p̄stipulabantur, ut quum sententiis in utramque partem variarent, ut et p̄ceptor ipsorum: Deum, qui masculum et foeminam fecit, ipso damnato coniugio, calumniabantur.) sancta Gangrae congregata synodus, Diuum illum praestantissimum praesidem habuit, et definitionem a Deo inspiratam proferens, ad fratres in Armenia emisit.

γνωμαὶ ὑπάρχοντες ἀμφιτάλαντοι, καθ' ὡς ἑκατέρωθεν διδασκαλος, Θεὸν τὸν ποιήσαντα ἄρσεν καὶ θήλυ, ἐκ τῆς κατηγόρειας τῆ γάμῃ ἐνδιαβάλλοντες, ἦ ἐν Γάγγραις ἁγία συναθροισθεῖσα Σύνοδος, Φέρεσαι Δίον τὸν παῖνυ αὐτῆς προκαθήμενον, ἥτις ὄρον θεόπνευστον ἐξενέγκασα, πρὸς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ ἐξέπεμψεν.

72. ROMANA, DAMASI QVARTA.

A. C. 378. Valens autem, quum in Thracia [P] adversus Gothos pugnasset, in Chalcide ab ipsis igne absumtus. in quodam palaeorum receptaculo. ad aeternum ignem migravit. Valentino ^f) etiam in Christo Deo nostro defuncto, Gratianus filius, et occidentis et orientis imperator factus, p̄ios ep̄iscopos ab exilio revocavit. Quo tempore beatus etiam Damasus sacrae Romae convocavit synodum, adversus Arianos, Pneumatomachos et alios plurimos haereticos, expositamque definitionem diuinorum capitum, Thesalonicensem ad Paulinum misit, quae ex divina dispensatione ubique maxima perfecit, et Trinitatem homousion adorandam esse omnibus persuasit.

Οὐάλης μὲν ἐν Θράκη Γότθοις συμβαλὼν, ὡς αὐτῶν ἐν Καλκιδῇ, πυρκαϊκὸς ἐν ἀρχαῶνι γενόμενος, πρὸς τὸ αἰώνιον πῦρ ἐξεδίμησε, καὶ Γρατιανὸς, Θεόκλητος τελευτήσας ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῆ πατρὸς αὐτῆ, ἐσπερίων καὶ τῶν ἄλλων αὐτομαρτῶν γενόμενος, τοὺς ἐν ἐξορία εὐσεβεῖς ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο. Καθ' ὃν χρόνον καὶ ὁ μακάριος Δάμασος, ἐν Ῥώμῃ ἁγίαν συναλεξαμένη Σύνοδος, κατὰ Ἀρειανῶν καὶ Πνευματομάχων, καὶ ἄλλων πλείων αἰρετικῶν, ὄρον θεῶν καὶ Φαλαίων ἐκδέμενος, ἐν Θεσσαλονικῇ πρὸς τὸν Παυλῖνον ἀπέστειλεν, ἐκ θεῶν δίκονομίας πανταχῶς τὰ μέγιστα διανύσαντα, προσκυνεῖν γὰρ Τριάδα πάντας ἔπαισεν ὁμοῖον.

73. ANTIOCHENA, MELETII.

379. Sed et Meletius, qui αἰοιδίμος, id est celebris cognominatur, suo in throno Antiochiae diuinam et sacrae convocavit synodum, quae diuinum confirmans symbolum, et Marcellum, Photinum ac Apollinarium anathemate notans, diuinam ad Damasum et ep̄iscopos occidentis misit expositionem.

Ἀλλὰ καὶ Μελέτιος, ἀνακληθεὶς αἰοιδίμος, ἐν τῷ οἰκίῳ θεῶν Ἀντιοχείας, θεῶν καὶ ἱερῶν ἀνεκαλέσατο Σύνοδον, ἣ τὸ θεοποιὸν κυρώσασα Σύμβολον, καὶ ἀναθεματίσασα Μαρκελλόν, Φωτεινόν καὶ Ἀπολλινάριον, ὄρον θεῶν πρὸς Δάμασον, καὶ τοὺς ἱεράρχας τῆς ἐσπέρας ἀπέστειλε.

f) Valentiniano.

74. AQUILEGIENSIS, AMBROSII.

Quum igitur Gratianus, castris aduersus Gothos metatis, Theodosium fororis maritum, exercitui praefecisset, quieverunt hostes, et dux militiae cum triumpho ad imperatorem rediit. Quapropter [P] Gratianus, vt digno eum honore remuneraret, patri sui imperium ipsum iussit administrare, quod Constantius et Valens Arianis gratificantes corruperant: eumque orientis imperatorem designauit. Mandavit etiam Damaso papae, vt Aquilegiae synodum institueret, cui praefuerunt Ambrosius Mediolani, ac Ascholius Thessalonicae: quae sancta synodus tomum exhortationis plenum confecit, tamquam oecumenica esset synodus, eumque ad Theodosium piissimum imperatorem, per fide dignos homines misit. Romani enim, et qui Galliam Hispanicam, item Spanogalliam, Italiam, Campaniam, Dalmatiam, Calabriam, Sardiniam, Achaïam incolabant, et quicumque occidentales Gratiani imperio suberant, ab haeretica illa lue erant immunes.

Γρατιανὸς τούτων κατὰ Γότθων στρατοπέδευσάντες, καὶ Θεοδοσίον τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν αὐτῆ στρατηγὸν ἀναδείξαντος, εἰρήνευσαν οἱ πολέμιοι, καὶ τροπαιοφόρος πρὸς τὸν κρατῆντα ὁ στρατηγὸς ἐπάνευσι. Διὸ Γρατιανὸς ἀμοιβῆ πρὸς αὐτὸν τιμήσας τὸν μέγιστον Θεοδοσίον, τῆ οἰκείᾳ αὐτῆ πατραδέλφει τὴν ἡγεμονίαν διεπέμψεν ἐκέλευσεν, ἥπερ Κωνσταντίου καὶ Οὐάλης, Ἀρειανοῖς χαρίζεσθαι, ἐλυμψάντο, καὶ βασιλεῖα τῶν ἑσθῶν Ῥωμαίων προεχειρίσαστο. Δαμάσω προεστῆσας τῷ πάπῳ ἐν Ἀκυλία συστήσασθαι Σύνοδον, ἧς ἐξῆρχον ὁ Μεδιολάνου Ἀμβρόσιος, καὶ ὁ Θεσσαλονικῆς Ἀσχόλιος. Ἦτις ἁγία Σύνοδος, ἐκδεμένη τὸν παρανόμου γέγοντα, ὡς ἂν οἰκουμενικὴ γένοιτο Σύνοδος, πρὸς Θεοδοσίον τὸν εὐσεβέστατον βασιλεῖα, σὺν ἀξιοπρίστοις ἀνδράσιν ἀπέπελε. Ῥωμαίων γὰρ καὶ οἱ τῆς Ἰσπανικῆς Γαλιτίας, τῆς αἰρτικῆς λύμης ὑπῆρχον ἀλώβητοι, Σπανογαλιτίας, Ἰταλίας, Καμπανίας, Δαλματίας, Σαρδονίας, Ἀχαιίας, καὶ ὅσοι τῶν Ἑσπερίων τῇ Γρατιανῶ βασιλείᾳ ὑπέκειντο.

A. C. 381.

75. CONSTANTINOPOLITANA; OECUMENICA SECVNDA.

Quum igitur Theodosius, vere in Dei cultu magnus, regiam CPolitanam accepisset, et Agelius quidem Arianis, Gregorius autem theologus orthodoxis Byzantii praeesset: secunda oecumenica centum quinquaginta diuinorum patrum congregata est synodus: cui praefuerunt et praefederunt, Timotheus Alexandriae, Cyrillus Hierosolymorum, qui iam a Siluano, et aliis triginta sex cum ipso sentientibus [P] Pneumatomachis sese ipxerat, et Christi-amans imperator Theodosius.

Θεοδοσίῳ δὲ τῆ ἀληθῶς ἐν Θεοσεβείᾳ μεγάλῃ, τὴν βασιλεία καταλαβόντος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀγελίῳ Ἀρειανῶν, καὶ Γρηγορίῳ τῷ θεολόγῳ τῶν ὀρθοδόξων ἐν Βυζαντία ἐξαρχόντων, ἢ τῶν ἑκατὸν πενήκοντα θεοφόρων πατέρων, οἰκουμενικὴ δευτέρα Σύνοδος συνήθροιστο. Ἦς ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι, ὁ Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, ἥδη ἀποσχίσας Σιλβανῆ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Πνευματομάχων, ἔξ τε καὶ τριάκοντα, καὶ ὁ Φιλίχριστος βασιλεὺς Θεοδοσίος.

Ccc 3

Ἦτις

Haec sancta synodus, Eusebium et Theognium Bithynios, Patrophilum et Aëtium Palaestinos, Paulinum et Gregorium Phoenices, Theodorum et Georgium Cilices, Narcissum et Athanasium, Menophantum Ephesi, et Theodorum Perinthi, Marcellum Ancyrae, et Apolinarium: Maximum item deposuit, electionem eius plane irritam decernens. Quo tempore sanctum etiam Samosatensem Eusebium Gratianus Thracico exfilio liberans, ad proprium quile remisit: quem tamen ad portam vrbis accedentem mulier Ariana, desuper deiecta olla, interfecit.

Ἦτις ἅγία Σύνοδος, Βιθυνῆς, Εὐσέβιον καὶ Θεόγνιον, Πατρόφιλον καὶ Λέτιον, ἀπεκήρυξε Παλαῆστίνες, Παυλῖνόν τε καὶ Γρηγόριον, Φοινίκας, Θεόδοτον καὶ Γεώργιον Κίλικας, Ναρκίσσον καὶ Ἀθανάσιον, Μηνοφάντιον Ἐφέου, καὶ Περίνθου Θεόδωρον, Μάρκελλον Ἀγκύρας, καὶ Ἀπολιναρίου, Μάξιμόν τε, καὶ τὴν αὐτῆ Χερροτονίαν ἀργὴν καθόλου θρασίσασα. Καθ' ἕν χρόνον καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Σαμοσατέα, Εὐσέβιον, Γρατιανὸς τῆς Θρακικῆς ἐξορίας ἀφίμενος, πρὸς τὸ ἴδιον ποιμένιον ἐπαπέταλε, καὶ πρὸς τὴν πύλην πόλεως ἐξερχόμενον, ἀνωθεν γυνὴ περὶ ἄνω Ἄρειαν ἰθανάτωσεν.

76. ROMANA, DAMASI QVINTA.

A. C. 382. Nondum tamen plane extincta haeretica flamma, Gratiano pio sublato, et iis, qui male sentiebant, In Graecia tumultuantibus: Damasus sanctissimus, collecta Romae synodo, diuinum decretum edidit: et ad eam, quae Constantinopoli cogebatur synodum, emisit.

Ἄλλα ἔγω τῆς αἰρετικῆς φλογὸς εἰς ἅπαν ἀποσβεσθείσης, Γρατιανῆ τῆ εὐσεβῆς ἀνωρεθίντος, καὶ τῶν καταδόξων ἐν τῇ Γραικίᾳ βατταριζόντων, Δάμασος ὁ πάλαιρος ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον συνησάμενος, ἔρον θῶτα ἐξέθετε, καὶ πρὸς τὴν ἀθεοζομένην ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίαν Σύνοδον ἀπέταλεν.

77. CONSTANTINOPOLITANA, NECTARII.

390. Quod et qui illi praesentant, Nectarius Byzantii, et Alexandriae Theophilus, vna cum ceteris, qui praesentes aderant, receperunt: et synodice anathemati subiecerunt eos, qui Ariani permanerent, [P] Paulianos item, Apolinaristas, Marcellianos et Photimianos; et decreto edito perquam pio, vna cum episcopis ad bestum Damasum id miserunt.

Ὅνπερ οἱ ταύτης δεξάμενοι ἑξαρχοί, ὁ Βυζαντίου Νεκταρίου, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος, μετὰ τῶν συμπρόσόντων, Συνοδικῶς ἀναθέματι καθυπέβαλον τοὺς ἐπιμένοντας Ἀρειανῆς, Παυλιανῆς, Ἀπολιναριστῆς, Μαρκελλιανῆς, καὶ Φωτειανῆς, καὶ ὅρον ἐκθέμενοι πανσεβασίμιον, ἅμα ἀρχιερεῦσι πρὸς τὸν μακάριον ἐπαπέταλαν Δάμασον.

78. CARTHAGINENSIS, AVRELII.

Theodosio igitur et Nectario ad coelestia translatis, in illius quidem imperium filius Arcadius successit, ut in Gratiani Honorius, Arcadii frater. Quo tempore Carthagine synodus prouincialis et sacra congregata fuit, patrum centum viginti et septem conuentum prae se ferens; quae contra idololatrias Donatistas, et aliam quaticunque haeresin, et alia illorum locorum errata, actiones instituit; cui praefuit Aurelius Carthaginiensis episcopus. Canones sacri et diuini, quos illa edidit, ad Theodosii vsque minoris tempora obtinuerunt.

Θεοδοσίῳ γὼν καὶ Νεκταρίῳ μεταρμολο- A C.
θέντων πρὸς τὰ θρανία, τῷ μὲν τὴν βα- 397.
σιλείαν ὁ υἱὸς Ἀρκάδιος διαδέχεται, Γρα-
τιανῷ δὲ, ὁ ἀδελφὸς Ἀρκάδιος Ὀνόριος·
ἐν οἷς χρόνοις ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος το-
πικὴ καὶ ἱερὰ συναθροίζεται, πατέρων
ἑκατὸν ἑκοσι καὶ ἑπτὰ συνέλευσιν φέρουσα,
κατὰ εἰδώλων, Δονατιστῶν, καὶ ἄλλης
ἐκείνης αἵρέσεως, καὶ τῶν ἐν τόποις ἐκείνοις
ἀτόποις σφαλμάτων τὰς πράξεις ποιή-
σασα. Ἦς ἠγάγετο Λυρήλιος ὁ Καρθα-
γένης ἐπίσκοπος. Καὶ κανόνας ἱερὰς ἐκ-
θεμένη καὶ θείας, ἕως καιρῶν τῷ μικρῷ
Θεοδοσίῳ διήκασε.

79. CONSTANTINOPOLITANA, CONTRA IOANNEM CHRYSOSTOMVM.

Nectarii autem archiepiscopalem thronum diuina voluntate fortitus est presbyter Antiochiae Syriae Iohannes, magnus ille Chrysostomus, contra quem calumniae ab iis, qui haud parum poterant, eique inuidebant, nec vulgares exortae, prauo conuenticulo triginta et trium episcoporum occasionem dederunt, a quibus et exsilio multatus est.

Νεκταρίῳ δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης τὸν 403.
θρόνον θείῳ νεύματι ἐκληρώσατο πρεσ-
βύτερος Ἀντιοχείας Συρίας, Ἰωάννης ὁ
μέγας Χρυσόστομος, κατ' ἢ διαβολαί
παρὰ τῶν κρατύντων ἔχ' ἡμίτια καὶ φθο-
νέντων, ἔχ' αἱ τυχεῖσαι γινόμεναι, συνέ-
δριον πονηρῶν τριάκοντα καὶ τριῶν ἐπισκό-
πων συνέστησαν, καὶ ὑπόδικον ἐξουρίᾳ κατ-
έκριναν.

[P] 80. CONSTANTINOPOLITANA ALIA, PRO CHRYSOSTOMO.

Verum haud ita multo post, regiam Constantinopolin synodus alia veritatis patrona sexaginta patrum conueniens, beatum Chrysostomum, per fraudem deiectum, suo throno restituit. Quum autem iterum per iniuriam expulsus, et a Comanico exsilio in coelum remeasset, Arsenius ei successit; huic Atticus; et huic, Sifinnius.

Ἄλλ' ἔμετὰ πολὺ, τὴν βασιλίδα Κων-
σταντινέπολιν τῆς ἀληθείας πρόμαχος
ἑξήκοντα ἐπισκόπων κατέλαβε Σύνοδος,
καὶ τὸν ἅγιον συκοφαντηθέντα Χρυσόστο-
μον τῷ αὐτῷ θρόνῳ ἀποκατέστησε. Καὶ
πάλιν ἀδίκηθέντα, καὶ ὑπὸ τῆς Κομανι-
κῆς ἐξουρίας ἀναδραμόντα πρὸς τὰ θρανία,
Ἀρσένιος διαδέχεται. Ἀττικὸς ἐκείνον, καὶ
τῶτον Σισίνιος.

81. ALEXANDRINA, CYRILLI.

A. C. Sifinnio autem infanus ille Nestorius ab
425. Antiochia successit, qui sermonem veritatis
corruptit, quum non sustineret, vt beata
virgo Θεοτόκος, ist est Deipara, diceretur,
neque concederet, vt hypostatica Christi
seruatoris omnium vnio praedicaretur.
Contra eum Cyrillus ille magnus depu-
gnans, synodum diuinam et sacram Alex-
andriae congregauit, quae decretum capi-
tum duodecim edidit, Nestorioque trans-
misit. Sed hoc ille auerfatus, adulterinae
sefe opinioni adiunxit, et ecclesiae compa-
gem turbauit.

Καὶ Νεστόριος ἐξ Ἀντιοχείας ἡ Φρασεολο-
γίας πρεσβύτερος, διαδέχεται τὸν Σισίνιον.
Ὅς τῆς ἀληθείας τὸν λόγον παρθενο-
θεοτόκον λέγειν τὴν παναγίαν παρθένον
μὴ προσείμενος, καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν
ἔνωσιν τῆ Σωτῆρος τῶν ὅλων Χριστῷ δοξά-
ζαν ἐκ ἀνεχώμενος· Καθ' ἡ Κυρίλλος ὁ
μέγας ἀγωνισάμενος Σύνοδον θεῖαν καὶ
ιεράν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνήθροισεν. Ἦτις
ἦσαν κεφαλαίων δύο καὶ δέκα ἐκτεμένη,
τῷ Νεστορίῳ ἀπέπεσεν. ὃν τισι μάλιστα
ἀποσεισάμενος τῇ καθόλου ἑαυτὸν δόξη
προσέθηκε, τῆς ἐκκλησίας ταραττων τὸ
σύστημα.

82. EPHESINA, OECUMENICA TERTIA, CONTRA NESTORIVM.

431. Quod animaduertens Theodosius minor,
imperator, Ephesi beatorum patrum du-
centorum tertiam oecumenicam synodum
congregari iussit, cui Cyrillus [P] prae-
fuit, apostolorum adstipulator. Ioannes
autem Antiochiae Syriae, et qui cum eo
erant, Nestorio gratificabantur. Sancta
autem synodus, quum multum absumsisset
temporis, et a pestilentia ipsa absumeretur,
tandem Nestorium deposuit, conuenienti
eum anathemati subiiciens: Deiparam vero
beatam virginem praedicans, et hypostati-
cam vnionem seruatoris omnium et Dei
nostri Christi.

Ὅπερ Θεωρῶν βασιλεὺς ὁ μικρὸς Θεο-
δόσιος, ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων μακαρίων
πατέρων, τρίτην οἰκουμενικὴν Σύνοδον συγ-
κροτηθῆναι ἐκέλευσεν, ἧς ἐξήρχε Κυρίλλος
ὁ τῶν Ἀποστόλων συνήγορος. Ἰωάννης δὲ
ὁ Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
Νεστορίῳ χαριζόμενοι. Ἡ δὲ αἰγία Σύνοδος
χρονοτριβῆσα, καὶ λιμῆ γενομένη κατὰ-
βρωμα, τέλος Νεστορίον ἀπεκήρυξεν, ἀνα-
θέματι καθυποβαλῆσα τῷ πρέποντι,
θεοτόκον τὴν αἰγίαν παρθένον Μαρίαν
κηρύξασα, καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν
τῆ Σωτῆρος Χριστῷ τῶν ὅλων, καὶ Θεῷ
ἡμῶν.

83. ANTIOCHENA, IOHANNIS.

434. Iohannes igitur posthaec, et qui ab ipso
erant, non medioeri, aduersus sanctam
synodum concitata seditione, Antiochiam
concurrerunt omnes, et diuina et sancta
instituta synodo Nestorium deposuerunt:
et duas in Christo incommixtas, indiuisas

Ἰωάννης γὰρ μετὰ ταῦτα, καὶ οἱ περὶ
αὐτὸν, ἔμετρίως πρὸς τὴν αἰγίαν στασι-
σάντες Σύνοδον, ἐν Ἀντιοχείᾳ συνέδραμον
ἅπαντες, καὶ θεῖαν καὶ ἱεράν ποιησάμενοι
Σύνοδον, ἀπεκήρυξαν τὸν Νεστορίον, καὶ
δύο φύσεις ἐπὶ Χριστῷ ἀσυγχύτους, ἀδιαμέ-
τες,

que naturas diuine docentes, decretum suum ad magnum Cyrillum miserunt, quod ille amplexus, *Latentur coeli, et exsultet terra*, exclamauit.

της, θεοφρονως τρανώσαντες, τὸν θεὸν αὐτῶν πρὸς τὸν μέγαν Κύριλλον ἐξαπέσειλαν. Ὁν δεζόμενος, εὐφρανέσθωσαν οἱ ἕραγοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ἀνεβόησα.

84. CONSTANTINOPOLITANA, PROCLI.

Nestorio igitur deposito, Maximinus in thronum Constantinopolitanum intruditur. Cui succedens Proclus, diuinam et sanctam Constantinopoli congregauit synodum: et omnes, qui sacrae Dei ecclesiae sese opponerent, anathemati subiecit.

Νεστορίῳ τοίνυν καθαιρεθέντος, Μαξιμίνος ἐν τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐμβιβάζεται, καὶ τῆτον Πρόκλος διαδεξάμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνήθροισε Σύνοδον, καὶ ὄλες τοὺς ἀντισημένους τῇ ἀγίᾳ τῇ Θεῷ ἐκκλησίᾳ, καθ' ὑπέβαλεν ἀναθέματι.

[P] 85. ANTIOCHENA, IOHANNIS.

Ad haec pii quidam ex Armenia monachi Constantinopolim adpulerunt, qui referebant, Theodori Mopsuesteni libros blasphemiarum plenos, ab orientalibus, qui Nestorium defenderent, in pretio magno haberi. Quapropter Proclus et imperator Theodosius ad Iohannem Antiochiae scribunt, vt, synodo conuocata, contra impium Theodorum definiat. Is vero, synedrio frequente congregato, sine vlla inquisitione libros Theodori nihil reprehendendum habere, Theodosio et Proclo rescripsit.

Πρὸς τέτοις ἐξ Ἀρμενίας εὐλαβεῖς τινὲς μοναχοὶ τὴν βασιλίδεα κατέλαβον, ἀπαγγέλλοντες, ὡς Θεοδώρου βιβλία τῆς Μοψουστίας, βλασφημιῶν ὄντα ἀνάμεσα, οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ σεμνύνουσιν, ἀντὶ Νεστορίῳ κατέχοντες. Διὸ Πρόκλος, Ἰωάννη τῷ Ἀντιοχείᾳ, καὶ ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίῳ γραψεν, κατὰ Θεοδώρου τῆ μαρτυρῆς συνοδικῶς ἀποφηνάσθαι. Ὁ δὲ συνέδριον ἀσφαλὲς ποιησάμενος, ἀνεξετάσας, μηδένα μᾶλλον ἔχειν τὰ Θεοδώρου βιβλία, Θεοδοσίῳ καὶ Πρόκλῳ ἀντέγραψεν.

86. CONSTANTINOPOLITANA, FLAVIANI.

Cyrillo igitur et Proclo ad immortalem gloriam translatis: illi quidem Dioscorus, huic autem Flavianus beatus successit. Qui a sanctissimo Eusebio, Dorylaei archiepiscopo, interpellatus, diuinam et sacram Constantinopoli conuocauit synodum: quae Eutychis archimandritae Constantinopolitani causam cognouit, eumque ab ecclesia segregauit.

Κυρίλλῳ τοίνυν καὶ Πρόκλῳ πρὸς τὴν ἀγήρω μετελθόντων λαμπρότητα, Διόσκορος τὸν μὲν, τὸν δὲ Φλαβιανὸς ὁ μακάριος διαδέχεται. Ὁς παρὰ τῷ ὁσιωτάτῳ Εὐσεβίῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Δορυλαίου παρενοχλόμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεκαλέσατο Σύνοδον, τὰ κατὰ τὸν Εὐτυχιῆν ἐξετάζουσαν, τῷ Βυζαντίῳ ἀρχιμανδρίτῃ ὑπάρχοντα, καὶ τῆτον τῆς ἐκκλησίας ἐχώρισεν.

87. EPHESINA, DIOSCORI.

449. A. C. Quum autem Eutyches Senatores, et maxime Chrysaphium, qui Tzerupus cognominabatur et Praepositus, et per eum, vt qui plurimum poterat, ipsum adeo Theodosium imperatorem adulationibus corrupisset: praedatoria [P] Ephesi coacta fuit synodus: cui Dioscorus Alexandriae papa praefuit. In eius medio Eutyches stans, Valentinum et Manem sine simulatione anathemate notauit: ideoque recipiendum eum esse, decretum est. Flavianus vero inclytus Constantinopoli episcopus abdicatus, calcibus occiditur: Eusebius Dorylaei, Christi causa in exilium ablegatur.

Εὐτυχῆς γὰρ τοὺς συγκλητικὰς, καὶ μάλιστα τὸν Χρυσάφιον, τὸν Τζερῦπον ἐπιλεγόμενον, Πραιπόσιτον χρηματίζοντα, καὶ δι' αὐτῆ. ὡς μεγάλα ἰσχύοντος, Θεοδοσίον τὸν βασιλέα θωπείαις ὑπονοθεύσαντος, ληστρική ἐν Ἐφέσῳ συναθροίζεται Σύνοδος ἧς ἐξήρχεν Ἀλεξανδρείας ὁ πάπας Διόσκορος. Ἐν ἧς Εὐτυχῆς μέσῳ σταίς, Οὐαλειτίνον καὶ Μάνην ἀνεθεματίσεν ἀπροσποϊήτως, κριθεὶς εὐαπόδεκτος. Φλαβιανὸς δὲ Κωνσταντινουπόλεως ὁ αἰοιδίμος καθαιρεθεὶς, λακτίσματι ἀποκτενέται, καὶ ὁ τῆ Δορυλαίῳ Εὐσέβιος ὑπὲρ Χριστῆ ἐξορίζεται.

88. ROMANA, LEONIS.

449. Leo igitur magnus ecclesiae Romanorum papa, quum, quae a Dioscoro gesta essent, praecepisset, aduersus ipsum insurgit, et synodum diuinam et sanctam constituens, anathemati eum cum Eutyches subiecit: et clero ac senatui et populo CPolitano tesseram excommunicationis publice editam transmisit.

Λέων ἔν πάπας ὁ μέγας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας, τὰ ὑπὸ Διοσκὸρου μαθῶν γεγόμενα, κατ' αὐτῆ διανίσταται, καὶ Σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν συστήσάμενος, ἀναθέματι αὐτὸν σὺν Εὐτυχῆ καθυπέβαλε, κλήρω τε, καὶ ἀξιώματικῶ, καὶ λαῶ Κωνσταντινουπόλεως, τυπὸν ἀκοινωνησίας ἐκθέμενος, ἐξαπέστειλεν.

89. ROMANA ALIA, EIVSDEM.

449. Idem praeterea Leo, apostolicorum dogmatum propugnator, diuina et sacra Romae conuocata synodo, admonitiones scriptas imperatori Marciano transmisit, quum imperator Theodosius minor res terrenas iam reliquisset: et vt conuocata synodo Flauiani causa cognosceretur, postulauit.

Ἔτι γὰρ μὴν Λέων, ὁ τῶν ἀποστολικῶν δογματῶν ὑπέρμαχος, θείαν καὶ ἱερὰν ἐν Ῥώμῃ συγκαλεσάμενος Σύνοδον, παρανέσεις ἐγγράφως τῷ βασιλεῖ Μαρκιανῶ διεπέμψατο, ἐπεὶ βασιλεὺς ὁ μικρὸς Θεοδόσιος τὰ ἐπίγεια καταλέλοιπε· συνδικῶς τὰ περὶ Φλαβιανῆ ἐξετασθῆναι παρεγγυώμενος.

90. CHALCEDONIENSIS, OECVMENICA QVARTA.

Sed et Pulcheria pia Augusta vrgere et congregare synodum [P] oecumenicam quartam Chalcedone sexcentorum et triginta diuinorum patrum non est cunctata. Quae quidem sancta synodus, Eutyche ac Dioscoro abdicatis, duas Iesu Christi DEI nostri naturas indiuisae et incommixte declarauit et praedicauit.

Ἄλλα καὶ Πελαγονία ἡ εὐσεβὴς Δούγη A. C. 451.
διεγείρειν τὴν Σύνοδον ἐ κατώκησε, Σύνοδον οἰκουμένην τετάρτην ἐν Χαλκηδόνι, τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα θεοφόρων πατέρων ἀθροίσασθαι. Ἦτις ἁγία Σύνοδος κατέλεξε Εὐτυχῆ καὶ Δίωσκορον, τὰς δύο φύσεις Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀδιαίρετως καὶ ἀσυγχύτως ἐτραίνωσέ τε, καὶ ἀνεκήρυξεν.

91. ALEXANDRINA, TIMOTHEI AELVRI.

Quum igitur Anatolius Byzantium esset summus sacerdos, et Apolinarius, qui Dioscori thronum obtinuerat, ad Dominum emigrasset, beatus Proterius Alexandriae episcopus est factus. Timotheus autem monachus, qui Aelurus cognominabatur, commotis Alexandrinis, ad confusiones promptis, in baptisterio abdicandum curauit Proterium: ipseque, folio Alexandriae occupato, impiissimum corrogauit synedrium, et Chalcedonensem synodum anathemate notauit.

Ἀνατολίῳ τὸν τῷ Βυζαντίῳ ἀρχιερέως ὑπάρχοντος, καὶ Ἀπολιναρίου τὸν Δίωσκου θρόνον κατέχοντος, καὶ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Προτέριος ὁ μακάριος ἀρχιερεὺς Ἀλεξανδρείας ἐχηρημάτισε. Καὶ Τιμόθεος μοναχὸς, προσεγεγενημένος Δίωσκου, διεγείρει Ἀλεξανδρίων τὸ φιλοσύγχυτον, ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ παρεσκευάσεν ἀνακαθῆναι Προτέριον, καὶ αὐτὸς Ἀλεξανδρείας τῷ θρόνῳ δραξάμενος, συνέδριον συνεκρότησεν ἀθεοτάτον, καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἀνεθεμάτισε Σύνοδον.

92. THESSALONICENSIS, EVDOXII.

Quod quum Leo imperator Christianissimus, qui Marciano mortuo successerat, percepisset: diuinam et sanctam Thessalonicae ab Eudoxio, urbis illius episcopo, synodum congregari iussit: quae Eutychem, Dioscorum et Timotheum anathemate notauit; sacram vero Chalcedonensem synodum confirmauit.

Ὅπερ Λέων, ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς, 453.
μετὰ Μαρκεριανὸν τελευτήσαντα μαθῶν, θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν Θεσσαλονικῇ Σύνοδον ἀθροίσθαι ὑπὸ Εὐδοξίου τῷ αὐτῆς ἐπισκόπῳ ἐθέσπισεν ἢ Εὐτυχῆ καὶ Δίωσκορον ἀνεθεμάτισε, καὶ Τιμόθεον, καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἐκύρωσε Σύνοδον.

[P] 93. CONSTANTINOPOLITANA, ANATOLII.

Similiter et Anatolius, Constantinopoli diuinitus inspirata conuocata synodo, Eu-

Ἐσαύτως καὶ Ἀνατόλιος ἐν Κωνσταντινέπολει θεόπνευστον προσκαλεσάμενος Ddd 2 Σύνο-

gg) τὸν σύνουον vrgere maritum (Marcianum). Harduin.

tychem, Dioscorum et Timotheum, cui Aeluro cognomen erat, anathemate notauit: et Chalcedonensem synodum confirmauit.

Σύνοδον, Εὐτυχῆ, καὶ Διόσκορον, καὶ Τιμόθεον, τὸν ἐπιλεγόμενον Αἰλῆρον, ἀνεθεμάτισε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἐκύρωσεν.

94. ROMANA, LEONIS.

A.C. Sed et Leo Romae papa, apostolis
458. aequandus, Eutychem et Dioscorum vna cum Timotheo, synodo conuocata, anathemati subiecit, sanctamque Chalcedonensem confirmauit synodum.

Ἄλλὰ καὶ Λέων πάππας Ῥώμης ὁ ἴσαπόστολος, Εὐτυχῆ τε καὶ Διόσκορον σὺν Τιμοθέῳ, συνοδικῶς καθεπέβαλεν ἀναθεμάτι, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν ἐκύρωσε Σύνοδον.

95. ROMANA, SIMPLICII.

465. Similiter et Simplicius, qui Leoni Romae successerat, diuina et sancta constituta synodo, Eutychem, Diodorum et Timotheum anathemate notauit: et sanctam Chalcedonensem synodum confirmauit.

Ὅμοίως τῆτε καὶ Σιμπλίκιος, Λέοντα Ῥώμης διαδεξάμενος, θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον συνησάμενος, Εὐτυχῆ καὶ Διόσκορον ἀνεθεμάτισε, καὶ Τιμόθεον καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν Σύνοδον ἐκύρωσε.

96. ANTIOCHENA, LEONIS IMP.

465. Quum autem imperator Leo generum suum Zenonem, Ariadnes filiae maritum, in Syriam ablegasset: monachus quidam monasterii Peruigilatorum^{hh}) eum comitatus est: qui quum ad solium Urbis oculos adiecisset, Zenoni persuasit, vt ipsum adiunaret: et mercede conductis quibusdam de Apolinarii factione, solium Antiochiae inuasit, et impia eongregata synodo, ipse impius additionem illam hymmi trisagii: *qui crucifixus es pro nobis*, innovauit. Quod quum comperisset Leo magnus et piissimus imperator, in exsilium agi ipsum praecipit: verum ipse praeuertens, in monasterium Peruigilatorum confugit.

Τῷ βασιλεῶς ἔν Λέοντος γαμβρὸν αὐτῷ Ζήνωνα, τὸν ἐπὶ θυγατρὶ Ἀριάδνῃ οἰκεία, ἐναντία Συρίας ἐξαποσεύλαντος, μοναχός τις μονῆς τῶν Ἀκοιμητῶν ἐπηκολέθησεν, ὅς τῷ θρόνῳ ἐσπαρωφθαλμιάσας τῆς πόλεως, πείθει τὸν Ζήωνα συνεργεῖν αὐτῷ, καὶ τῆς λαΐβης Ἀπολιναρίου τινὰς μισθωσάμενος, τὸν θρόνον Ἀντιοχείας καθήρπασε, καὶ μιανὰν ποιησάμενος Σύνοδον, προσθήκη τῷ τρισαγίῳ, ὁ σαυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, καινοτόμοι ὁ ἀνόσιος. Ὅπερ μαθὼν αὐτοκράτωρ Λέων, ὁ μέγας καὶ εὐσεβέστατος, ἐξορισθῆναι αὐτὸν διετάξατο, ὃς προφθάσας εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀκοιμητῶν κατέφυγεν.

97. ALEX-

hh) Acoemetarum.

97. ALEXANDRINA, TIMOTHEI AELVRI.

Quum autem Zeno Leoni utriusque, et magno et paruo, in imperio successisset, Basiliscus et Harmatius id inuadentes eum expulerunt: et quum proposuissent synodum Chalcedonensem plane euertere, generali decreto Timotheum, cui Aeluro cognomen erat, ex Chersonese euocarunt: qui quum Alexandriam venisset, et, Timotheo Salofaciolio amoto, solium inuasisset, impia congregata synodo, multis anathematismis sanctam Chalcedonensem synodum subiecit. Haec autem facta sunt, quum Anatolius et Gennadius Byzantii episcopi viuendi finem iam fecissent, et Acacius folio potiretur.

Ζήνωνι τοῖκυν τὴν βασιλείαν τῷ μεγάλῳ Α. C. 482. Λε καὶ μικρῷ διαδοξάμενον Λέοντος, Βασιλίσκος καὶ Ἁρματίος, αὐτῆς ἀντάραντες, ἐξεδίωξαν, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον παντελῶς ἐξοστρακίσαν προδόμενοι, τύπω γενικῶ Τιμόθεον ἐκ Χερσῶνος ἀνεκάλεσαντο. Ὅτις Αἰλυρος καταλαβὼν Ἀλεξάνδρειαν, Τιμόθεον τὸν Σαλοφρακίλιον μετασήσασε, καὶ τῷ θρόνῳ δεσπόζοντος, ἄθεον ποιησάμενος Σύνοδον, πολλοῖς ἀναθέμασι τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν καθυπέβαλε Σύνοδον. ταῦτα δὲ Ἀνατολίῳ καὶ Γενναδίῳ ἱεραρχῶν τῷ Βυζαντίῳ τῶν αἰσμησῶν, χρησαμένων τέλει τῷ βίῳ, καὶ Ἀκακίῳ κρατῆντος ἐγένετο.

98. CYRENSIS, IOHANNIS.

Iohannes vero Cyri episcopus beatus, quum Petrum Fullonem iterum Antiochiae videret impie ministrantem ecclesiam, et Basilisci potentia suam fulcientem infirmitatem: diuinam et sanctam sua in vrbe congregauit synodum et Petrum Fullonem anathemate notauit.

Ἰωάννης δὲ Κύρου ἐπίσκοπος ὁ μακάριος, 482. τὸν Κναφεία Πέτρον, καὶ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὄρων ἀθέως πολιτευόμενον, καὶ Βασιλίσκου τὸ κράτος ἐχόμενον πρὸς ἀσθένειαν, Σύνοδον θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν τῇ πόλει αὐτῷ συνεκρέτησε, καὶ τὸν Κναφεία Πέτρον ἀνεθεμάτισε.

[P] 99. ANTIOCHENA, ZENONIS IMP.

Zenon autem, tyranno Basilisco capto, Antiochiae sanctam synodum congregari iussit: quae sanctam Chalcedonensem synodum confirmauit, Petrum Fullonem exilio et anathemati subiecit, eique beatum Stephanum substituit: cui mox ad Christum emigranti, Stephanus alius successit.

Καὶ Βασιλίσκον Ζήνων τὸν τύραννον 483. χειρωσάμενος, ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδον ἀγίαν συναθροισάσθαι προσέταξεν, ἢ τὴν ἀγίαν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον κυρώσασα, τὸν Κναφεία Πέτρον ἐξορία καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, αὐτὸν αὐτῷ προχειρισάμενην Στέφανον τὸν μακάριον, ὃν τάχις πρὸς Χριστὸν ἐδημησάντα, Στέφανος ἕτερος διαδέχεται.

100. LAODICENSIS, PRO STEPHANO ANTIOCHENO.

A. C. 483. Qui vero Petri studiosi erant, tamquam Nestorianum illum (Stephanum) infimulabant: et imperatori Zenoni persuadebant, vt diuinam et sanctam Laodiceae synodum cogeret. Quae quum falso accusatum ab impiis Stephanum comperisset, solio eum Antiochiae restituit. Qui vero falsum dogma profitebantur, non longo tempore interposito, ira maxima ex inuidia accensi, beatum martyrem Stephanum arundinibus acutis instar hastarum, confixum interemerunt, et in profluentem Orontem fluiuium demerserunt.

Οἱ γὰρ Πέτρον σπουδασαί, ὡς Νεστοριανὸν αὐτὸν διασύραντες, πείθεσι τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα, θείαν καὶ ἱερὰν ἐν Λαοδικείᾳ συστήσασθαι Σύνοδον. Ἦτις καταγορευόμενον ὑπὸ τῶν ἀθέων εὐρεῖσθαι τὸν Στέφανον, τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ τῆς κιβδηλα δόξης θεραπείαι χρόνον μικρὸν ἀναμείναντες, θυμῷ ἐκ φθόνου μεγάλῳ πυρέμενοι, θυμῷ τὸν ἱερομάρτυρα Στέφανον ἀποκτείναντες, εἰς τὸν παραρρέοντα Ὀρόντην ποταμὸν κατέβαντες.

101. ALEXANDRINA, PETRI MONGI.

480. Posteaquam vero Timotheus Aclurus Alexandriae ad infernum migravit: qui confusionis cupidi erant, Petrum Mongum successorem solii constituerunt. Clerici autem et monachi, veritatis propugnatores, ipso eiecto, beatum [P] Iohannem Tabennioten *) consecrarunt. Quem Zenon, utpote praeter suam voluntatem electum, expulit, et impium Mongum, dato ei suo Henotico, Alexandriam remisit: qui haeretica conuocata synodo, Chalcedonensem sanctam synodum anathemate notauit, Acacium Constantinopolitanum adiutorem habens.

Τιμοθέου γὰρ τῷ Αἰλίῳ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς αἴδην χωρήσαντες, τὸν Μογγὸν Πέτρον οἱ φιλοσυγχυτοὶ διάδοχον τῷ θρόνῳ κατέστησαν. Κληρικοὶ δὲ καὶ μοναχοί, τῆς ἀληθείας ὑπέρμαχοι, αὐτὸν ἐξώσαντες, τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν Ταβενσιώτην καθίδρυσαν. Ὅπερ Ζήνων, ὡς παραγνώμην αὐτῷ χειροτονηθέντα ἐξέωσε, καὶ τὸν δυσσεβῆ Μογγὸν, δὲς τὸ Ἑνωτικὸν αὐτῷ, εἰς Ἀλεξανδρίαν ἐξάπεμπε, ὡς αἰρετικὴν συστήσάμενος Σύνοδον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν ἀνεθεμάτισε Σύνοδον, τὸν Κωνσταντινιπόλεως Ἀκάκιον ἔχων συμπράκτορα.

102. ROMANA, FÉLICIS III.

484. Constantinopolitani autem, et qui per totum orientem erant orthodoxi, Felici papae Romano haec significantes perfecerunt, vt diuinam ille et sanctam synodum conuocaret: quae Petrum Mongum et Acacium anathemate notauit, et sanctam Chalcedonensem synodum confirmauit.

Ἄλλ' οἱ Κωνσταντινιπόλεως καὶ τῆς πάσης ἑώας ὁρθόδοξοι, Φίλικι τῷ πάπᾳ Ῥώμης ταῦτα διασαφήσαντες, θείαν καὶ ἱερὰν παρεσκεύασαν ποιήσασθαι Σύνοδον, ἢ τὸν Μογγὸν Πέτρον ἀνεθεμάτισε, καὶ Ἀκάκιον, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν Σύνοδον ἀνεκέρωσε.

103. ALEX-

ii) Tabennesiota.

103. ALEXANDRINA ALIA, PETRI MONGI.

Zenon-igitur imperator, Illo et Leontio captis, aduersus episcopos orientis se convertit, et Claudione Antiocheno in exilium acto in Oäsin, Petrum Fullonem denuo restituit: qui haeretica conuocata synodo, sacram Chalcedonensem synodum anathemate notauit, et multis cum sceleribus Xenaïam Hierapolis episcopum designauit: genere Persam, baptismi expertem, conditionis seruilis fugitiuum, et haereseos Christianos—accusantis ducem acerrimum. Primus enim omnium [P] Christi Dei nostri, tum sanctissimae matris, et omnium sanctorum venerandas imagines ex ecclesia eiecit.

Ζήνων τοῦτον ὁ βασιλεὺς, χαρσασάμενος Ἰδμεν τε καὶ Λεόντιον, κατὰ τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐπισκοπῶν ἐχώρησε, καὶ Ἀντιοχείας τὸν Κλαυδίωνα ἐξορίσας εἰς Ὀάσιν, τὸν ΚναΦέα Πέτρον πάλιν ἀπεκατέστησεν, ὃς αἰρετικὴν συνησάμενος Σύνοδον, ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν ἀνεθεμάτισε Σύνοδον, καὶ σὺν πολλοῖς ἀτοπήμασιν Ἰεραπόλεως χαρτοποιῶν Ξεναίαν ἐπίσκοπον, τῷ γένει Πέρσῃ, ἀβάπτιστον, καὶ τῆς δαλικῆς τύχης δραπέτην γινόμενον, καὶ τῆς Χριστιανικαυτηγορικῆς κήρυξεως ἀρχηγὴν διάπυρον. Πρῶτον γὰρ πάντων Χριστῶ τῶ Θεῶ ἡμῶν, τῆς παναγίας μητρὸς, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῆς σεβασμίας ἐκκλησίας, τῆς ἐκκλησίας ἐξέβαλεν.

104. ALEXANDRINA, PROXIMAE OPPOSITA.

Beatus igitur Felix Romae veteris episcopus, quum ab orthodoxis orientis episcopis Petri impietatem cognouisset, per Quiintinianum Arcuentiorum episcopum, diuinam et sanctam conuocans synodum, Fullonem deponendum curauit.

Ὁ γὰρ μακάριος Φίληξ, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐπίσκοπος, μαθὼν περὶ τῶν ὁρθόδοξων τῆς ἀνατολῆς ἱεραρχῶν τὴν Πέτρον δυσσεβείαν, διὰ Κιτιωνῶ ἐπισκόπου Ἀρχελιανῶν, θεῖαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος Σύνοδον, γραφῆναι καθεύρεσιν τῷ ΚναΦεῖ παρεσκευάσεν.

105. ROMANA ALIA, FELICIS III.

Quin et ipse Felix Romae diuina et sancta conuocata synodo, depositionis libellum Fulloni misit.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Φίληξ ἐν Ῥώμῃ θεῖαν καὶ ἱερὰν συγκαλεσάμενος Σύνοδον, Πέτρον καθεύρεσιν τῷ ΚναΦεῖ ἀπέστειλεν.

106. CONSTANTINOPOLITANA, EUPHEMII.

Acacio autem, et, qui ei successerat, Phrarita morte sublatis, Euphemius sanctissimus in solium CPolititanum inducitur: qui diuinam et sanctam conuocans synodum, Chalcedonensem synodum confir-

τῷ θανάτῳ δὲ Ἀκακίου καὶ Φραρίτα^{2k}) 518. προσχωρησαντος, Εὐφήμιος ὁ πανσεβαστος ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναγεται Κωνσταντινοπόλεως, ὃς ἐν θεῖαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον συγκαλεσάμενος, τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἐβεβαίω-

2k) al. Φραρίτα.

manit, et acta synodi papae transmisit: quem Felix et occidentales archiepiscopi, vt orthodoxum quidem virum receperunt, non tamen vt episcopum: propterea quod Acacii a Felice anathemate notati nomen e sacris tabulis non deleuisset.

βαίμασι, καὶ τὰ συνοδικὰ αὐτῷ τῷ πάπῳ ἀπέστειλεν. Ὅπως Φίληξ καὶ οἱ ἐσπέραιοι ἀρχιεπίσκοποι, ὡς μὲν οὐδέποτε ἀνδρῶν ἐδέξαντο, ἔμην δὲ καὶ ὡς ἐπίσκοπον, διὰ τὸ μὴ ἐξαλεῖψαι τῶν ἱερῶν διπτύχων τῷ ὑπὸ Φίληκος ἀναθεματισθέντος Ἀκακίου τὸ ὄνομα.

[P] 107. CONSTANTINOPOLITANA, CONTRA EYPHEMIVM.

A.C. 519. Zenone igitur mortuo, et Ariadnen uxorem ipsius, et imperium suscepit Anastasius, et synodo haeretica Constantino- poli congregata, propter sanctam Chalcedonensem synodum, infinitis calumniis obruit, et ultra Armeniam in exsilium egit Euphemium: et solio de novo restituit beatissimum Macedonium: qui simplici conuocata synodo, decreta quidem Chalcedonenfia scripto confirmauit: Henoticam vero Zenonis, metu Anastasii silentio praeteriit.

Ζήνωνος γὰρ τελευτήσαντος, Ἀριάδνη τὴν γυναῖκα αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν διεδέξατο Ἀναστάσιος, καὶ Σύνοδον αἱρετικὴν ἐν Κωνσταντινῶσι συστήσας, διὰ τὴν ἀγίαν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, μυρίαις συκοφαντίαις ὑποβαλὼν, Ἀρμενίας ἐπέκεινα ἐξώρισεν τὸν Εὐφῆμιον. Καὶ τῷ θρόνῳ ἀντικατέστησε τὸν ὁσιώτατον Μακεδόνιον, ὅστις ἀφελῆ ποιησάμενος Σύνοδον, τὰ ἐν Χαλκηδόνι δογματισθέντα, ἐγγράφως ἐκέρωσε, τὸ Ἐνωτικὸν δὲ Ζήνωνος φάσμα Ἀναστάσιος παρεσιώπησεν.

108. SIDONIA, CONTRA CHALCEDONENSEM.

520. Petro igitur Fullone reiecto, Palladius solium Antiochiaë suscepit: eoque defuncto Flavianus Zenonis Henoticum recepit: et quum tres sanctas œcumenicas synodos scripto probasset, Chalcedonensem silentio praeteriit, imperatori gratificatus. Imperator autem Anastasius per Eutropium tribunum Flauiano et Eliae Hierosolymitano mandauit, vt Sidonem synodum convocarent, et anathematismis factam Chalcedonensem synodum subiicerent. Verum hanc Elias re infecta dimisit: quapropter patriarchis vehementer imperator successit.

Τῷ Κναφίῳ τῶν Πέτρῳ ἀποβληθέντι, Παλλάδιος τὸν θρόνον Ἀντιοχειαίας παρέλαβε καὶ κείνῳ τελευτήσαντι, Φλαβιανὸς τὸ Ἐνωτικὸν ἐδέξατο Ζήνωνος, καὶ τὰς ἀγίας τρεῖς οἰκουμενικὰς Synodos κυρώσας ἐγγράφως, τὴν ἐν Χαλκηδόνι παρεσιώπησεν, τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος. Καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ Ἀναστάσιος δι' Εὐτροπίου τριβάνου, Φλαβιανῶ καὶ τῷ Ἱεροσολύμων Ἠλίῳ ἐν Σιδόνι Σύνοδον συναθροῖσαι παρεκλεύσατο, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν Σύνοδον ὑποβαλεῖν ἀναθέμασιν. Ἀλλὰ ταύτην Ἠλίας διέλυσε ἀπρακτον, δι' ἣν αἰτίαν τοῖς πατριαρχαῖς μεγάλως ἐεγγίετο.

[P] 109. ANTIOCHENA, EUTYCHIANORVM.

Quum autem Flavianus Antiochiam revertisset, monachi quidam apostatae, et Eutychiani delirii lectatores, synodum praedatoriam conuocantes, Flavianum eiec-
cerunt, et in exilium pepulerunt, eique Seuerum substituerunt. Hic igitur, qui Acephalus deinde dictus fuit, cum ducen-
tis apostatis monachis, ex Eleutheropoli Constantinopolin contendit, et multa con-
tra Macedonium fremens, dato etiam Ana-
stasio iuramento, nulla conscientiae ratione
habita, quod nunquam contra sanctam
Chalcedonensem synodum moturus aliquid
esset: et iuramentum conculcauit, et cum
nefandâ synodo illam anathemate notauit.

Φλαβιανὸν δὲ καταλαβόντος τὴν Ἀν-
τιόχειαν, μοναχοὶ τινες ἀποσχίσει, καὶ
τῆς Εὐτυχῆς λώβης ἢ μέτρειαι, Σύνοδον
ληπτικὴν ποιησάμενοι, Φλαβιανὸν ἐξε-
διώξαν βυκολήσαντες, καὶ Σεβηρόν ἀντε-
κατέστησαν. Οὗτος ἐν, σὺν διακοσίαις
ἀποσχίσεισι μοναχοῖς, ὁ Ἀκέφαλος, ἀπώ-
ρας ἐξ Ἐλευθεροπόλεως τῇ βασιλίδι προσ-
έφημι, κατὰ Μακεδονίᾳ πολλὰ φρου-
ξάμενος, καὶ Ἀναστασίῳ δὲς ὄρεον ὁ ἀσυν-
εῖδητος, ὡς ἐδέχεται κατὰ τῆς ἐν Χαλκη-
δόνι ἀγίας Συνόδου κινήσει, καὶ τοὺς ὄρεως
ἐπάτησε, καὶ μετὰ μαζῶς Συνόδου ταυτην
ἀνοθεμάτισεν.

110. CONSTANTINOPOLITANA, TIMOTHEI.

Anastafius igitur imperator Macedonium
Constantinopolitanum, innumeris circum-
uentum criminationibus, folioque extur-
batum, Gangras in exilium exegit: nec
multo post etiam ipsum, et qui ante eum
fuerat, Euphemium, quod ad Gotthos
confugissent, et se ipsos inuisissent, pa-
triarchas gladio puniuit. Haereticum au-
tem Timotheum, qui Colon et Litrobulus
cognominabatur, ecclesiae reddidit, tam-
quam eiusdem secum sententiae, et consi-
liis suis obtemperantem. Is, impiissima
congregata synodo, [P] contra sanctam
Chalcedonensem synodum calcitrauit: et
Seuero adsentiens, vna cum eo acta synodi
Hierosolymam misit, quibus non receptis,
ad iram accendit Anastasium: quapropter
et Eliam sanctae ciuitatis episcopum in
Euilam exsulatum misit; Iohannem vero
folio restituit, et acta synodica Seueri et
Timothei eo transmisit.

Ἀναστάσιος τοῦτον ὁ βασιλεὺς, Μακε-
δόνιον τὸν Κωνσταντινέπολεως περιβαλὼν
μυρίαις ἐγκλήμασιν, τῷ θρόνῳ ἐξώσας ἐν
Γαγγραῖς ἐξώρισεν, καὶ ἔμετὰ πολὺ αὐ-
τόν τε ἀποσταίας, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Εὐ-
φῆμιον, χάριν τῆς καταδρομῆς τῶν Γότ-
θων, ὡς ἐαιρεκότας ἀλλήλους τοὺς Πα-
τριάρχας, ξίφει ἐτιμμήσατο, αἰετικὸν
γε Τιμόθεον, Κόλωνα καὶ Λιτροβύλον τὸν
ἐπιλεγόμενον, τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν, ὡς
ὁμόφρονα, καὶ τοῖς αὐτῷ πεδαιρχῶντα
βελεύμασιν. Ὅσις ἀθεωτάτην ποιησά-
μενος Σύνοδον, κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι
ἀγίας Συνόδου ἠλάπτισε, καὶ συμφωνήσας
Σευήρω, ὁμῶς τὰ Συνοδικὰ αὐτῶν ἐπέμπε-
σιν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἂν μὴ δεχθέντων,
πρὸς ὄργην ἐξῆψε τὸν Ἀναστάσιον, διὸ τῆς
ἀγίας πόλεως τὸν Ἡλίαν, ἐν τῷ ἱ) Εὐσιλᾷ
περιώρισεν, Ἰωάννην δὲ τῷ θρόνῳ ἀποκα-
τέστησε, καὶ τὰ Συνοδικὰ Σευήρου καὶ Τι-
μοθεῖ ἐκεῖ διαπέμπεται.

111. HIE-

11) al. Ἀσλᾷ.

Vol. XII.

Ecc

III. HIEROSOLYMITANA, THEODOSII ET SABAE.

A. C. 536. Theodosius vero et Sabas, orthodoxorum propugnatores, minimeque errantes scellae, desertae ducum et monachorum fidei, peculiari collecta congregatione, ebs, qui synodica illa acta adtulerant, e sacris locis eiecerunt. Quod quum comperisset Anastasius, Theodosium et Sabam in exilium deportari praecepit. Hi vero, praeoccupato deserto, diuinam et sanctam monasticorum ordinum collegerunt synodum: et quatuor adestationibus doctrinae orthodoxae plenis collectis, duas quidem imperatori Anastasio miserunt, yham principibus, et quartam Iohanni, qui Eliae Dei-praeconi successerat. Quo ipso tempore Timotheus Byzantinus obiit, et Menas folium accepit.

Θεόδoσιος δὲ καὶ Σάβας τῶν ὀρθοδόξων ὑπέρμαχοι, καὶ τῆς ἐρήμης τῶν ἡγμένων καὶ μοναχῶν οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες τῆς πίστεως, τὸ μοναδικὸν συναθροισάσας σύστημα, τοὺς τὰ Συνοδικὰ κομίσαντας τῶν ἁγίων τόπων ἐξήλασαν. Ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος, Θεόδoσιον καὶ Σάβαν ἐξορίσθηναι προσέταξεν. Οἱ δὲ προκαταλαβόντες τὴν ἔρημον, θείαν καὶ ἱερὰν μοναζῶν λογείαν συνεθήσαντο Σύνοδον, καὶ τέσσαρας διαμαρτυρίας πλήρεις ὀρθοδοξίας συναξάντες, δύο τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ ἐκπέμπουσι, μίαν τοῖς ἀρχεσσι, καὶ ἰωάννῃ ἀδελφῷ, τῷ διαδόχῳ Ἡλία τῷ Θεοκλήρουκός. Καθ' ὃν χρόνον ὁ τῷ Βυζαντίσι Τιμόθεος ἐτελεύτησε, καὶ Μηνᾶς τὸν θρόνον παρέλαβεν.

112. CONSTANTINOPOLITANA.

519. Hormisdas vero papa Romanus, qui Felici successerat, Vitalianum et Euodium cum aliis ducentis [P] episcopis Byzantium ablegauit, Timotheo adhuc suauiter vivente. Quam diuinam et sanctam synodum imperator Anastasius, et impius Timotheus, multo tempore male excruciantes, re infecta dimiserunt.

Ἄλλαι καὶ Ὁρμισδάς, διαδεχόμενος Φίληκα, ὁ πάπας Ῥώμης, Βιταλιανὸν καὶ Εὐόδιον σὺν ἑτέροις διακοσίσι ἐπισκόποις εἰς τὸ Βυζάντιον ἐξαπέστειλε, Τιμόθεον δὲ βιέντος ἐπήρατα. Ἦν τινα θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνόσιος, πολυχρονίως κακῶς ἀνιάσαντες, ἀπεράκτον ἀπεπέμψαντο.

113. THESSALONICENSIS.

Quum igitur Anastasius in lecto-inipiam animam fulgure ab irato Deo immisso efflasset, eique Iustinus pius in imperio successisset: beatus Hormisdas, papa Romanus, plurimos episcopos Thessalonicam misit, vt sacram Chalcedonensem synodum

Ἀναστασίῳ γὰρ ἐν τῷ κοιτῶνι ὀργῇ Θεοῦ τὴν μιαινὴν ψυχὴν ἀστραπῇ ἀποβλήσαντος, καὶ Ἰουστίνῳ τῷ εὐσεβῆς βασιλεύσαντος, Ὁρμισδάς, ὁ μακάριος πάπας Ῥώμης, πλείους ἐπισκόπους ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπέστειλεν, ὡς ἂν τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι Σύ-

mm) Harduin. συντάξεν. Vide Theophanem pag. 139.

nn) Forte ἐκείνη, execrabiliiter. Vide epistolam Anastasii I. imperatoris ad Hormisdam. Harduin.

confirmarent. Quam diuinam et sanctam synodum, qui male sentiebant, noctu crudeliter incensa domo, ubi erant congregati, dissiparunt: et sanctos istos viros femiustulatos abegerunt.

Σύναδον βεβαιώσαν. Ἦν τινα θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, νύκτωρ οἱ Φοκῶδες ἐπέλθόντες κακῶδῶς, τὴν οἰκίαν ἀνήψαν, ἐνθα συνήθροιστο, καὶ τοὺς ἁγίους ἡμικαύσους ἐκείθεν ἀπήλασαν.

114. CONSTANTINOPOLITANA, HORMISDAE.

Hormisdas igitur iterum diuinam et sanctam synodum, Constantinopolim misit, et decreta Chalcedonensia confirmavit: et doctrinam de duabus naturis beati Cyrilli proponens, rationalem illum statem, imperatorium numisma, cui duplici caractere Christus impressus erat, declaravit. Hormisda autem ad Dominum demigrante, Agapetus folium eius excepit.

Ἄρμισδας ἐν αὐθις ἐν Κωνσταντινῶν πόλει Ἀ. C. 536. θείαν καὶ ἱερὰν ἐξαπέστειλε Σύνοδον, καὶ τὰ ἐν Χαλκηδόνι δογματισθέντα ἐκύρωσε, καὶ τὰ περὶ δύο φύσεων δένον μακαρίας Κυρίλλου προεκθέντες, τὸν νοητὸν πατέρα τὰ βασιλικὰ νομίσματα, ᾧ ἐνεσώπη δίπλας χαρακτῆρ οὐκ ἴσως διασάφισα. Καὶ Ἄρμισδα πρὸς Κύριον ἐκδημῶσαντος, Ἄγαπητός τὸν θρόνον αὐτῆ διαδέξατο.

[P] 115. CONSTANTINOPOLITANA, AGAPETI.

Iustino autem mortuo, Iustinianus nepos ipsius sceptrum imperatoria suscepit. Quum vero et Menas terrena isthaec reliquisset; Anthimus Trapezuntis episcopus, Byzantinae ecclesiae solium nactus est: et cum Gotthi Romam, eique vicina loca depraedaturi essent, Agapetus beatus illius papa, urbem regiam accessit, diuina et sancta instituta synode: in qua Anthimum Constantinopolitanum episcopum, qui in Manichaeismi suspicionem venerat, et, ne iudicio sistere sese cogeretur, seipsum absconderat, in hunc usque diem anathemati subiecit: solium vero ecclesiae Byzantinae, Eutychius monachus fortitus est.

Ἰουστίνου δὲ τελευτήσαντος, Ἰουστινιανὸς ὁ 536. ἀνεψιὸς αὐτοῦ τὰ ἀκῆπτρα τῆς βασιλείας παρέλαβεν. Μηνᾶ δὲ τὰ προσκαίρια καταλείψαντος, Ἀνθίμος, ὁ Τραπεζούντος ἐπίσκοπος, τῆς Βυζαντίας ἐκκλησίας τὸν θρόνον ἐκράτησε, καὶ τῶν Γότθων τὴν Ῥώμην καὶ τὰ περὶ αὐτὴν μελλόντων ληξοσθαί, Ἄγαπητός ὁ ταύτης μακαρίως παπῆς, τὴν Βασιλίδεα κατέλαβε, καὶ Σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν ποιήσασαμος, Ἀνθίμον τὸν ταύτης ἐπίσκοπον, Μανιχαίως λαβόντα ὑπόνοιαν, καὶ λαθρῶς φυγοδικήσαντα, καὶ ἑαυτὸν ἀδηλοποιήσαντα, ἕως τῆς σημερον ἀναθέματι καθυπέβαλε, καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐκκλησίας τῆ Βυζαντίας, Εὐτύχιος μονάχος ἐκληρώσατο.

Ecc 2

115. SY-

00) Conf. Chr. Guil. Frans, Walch histor. haeresium, germanice script. tom. VII. p. 159. sqq. (qui citat Mansi collect. ampliss. concil. tom. VIII. p. 1163. sqq. et IX. p. 35. 38.) ibid. p. 169. vbi animaduertit Walch. in synodico, h. l. haud omnino certam esse de synodo hac

Constantinopolitanam, Anthimum fuisse Manichaei successorem et Eutychium successisse Anthimo. Add. ibid. p. 123. sqq. 179. vbi laudat Mansi. suppl. concilior. tom. I. p. 415. et collect. ampliss. concil. tom. VIII. p. 178. et Walch. p. 183. sq. Harl.

116. SYRIACA, EVPHRAEMII.

537. A.C. Quo ipso tempore Origenica dogmata apud quosdam Paiesstinæ monachos obtinebant: contra quos magnus Euphraemius, Antiochiae Syriacæ archiepiscopus, divina et sancta synodo instituta, propugnatores ipsorum anathemate condemnauit.

Ἐν ᾧ καιρῷ τὰ Ὀριγενεῖα δόγματα ὑπό τινων τῆς Παλαιστίνης μοναχῶν ἐκρατύοντο, καὶ ὃν ὁ μέγας Εὐφραῖμιος, Ἀντιοχείας Συρίας ἀρχιεπίσκοπος θείαν Σύνοδον καὶ ἱερὰν συνησάμενος, ἀναθέματι τοὺς προασπιστὰς αὐτῶν κατέδικασε.

117. MOPSVESTENA.

538. Quum igitur Nestorio impio quidam adhaerent, Theodori nefarii scriptis seducti, eoque sententiam clanculum defenderent: zelo fuocenti multi praesules, synodi celebrandae causa [P] Mopsuestiam venerunt: et convocato clero et magistratibus, ad intemerata euangelia iuramentum exegerunt, vtrum Theodori, qui ipsorum fuisse impius episcopus, nomen in sacras tabulas esset reatum: et quum respondissent, Ita, nec istud negassent: sancta synodus haec in scriptis Vigilio, sanctissimo papae Romano transmissit. Hic enim beato Agapeto successerat.

Νεστορίῳ τοῖσιν τῷ δυσσεβῆ οἱ προσκειμένοι διὰ τῶν Θεοδοῦρε τῆ μυσταῖ συγγραμμάτων λανθανόντων τῆς γνώμης ἀντέσχοντο. Διὸ ζήλω πυρέμμοι κλαῖτοι ἱεράρχαι, Συνοδικῶς κατέλαβον Μοψουεστίαν; οἱ τὸν κλῆρον καὶ κλιτευομένους αὐτὸν συναθροίσαντες, ἐπὶ τῶν ἀχραντῶν εὐαγγελίων ἐξῆρκισαν, εἰ Θεοδοῦρε, τῆ αὐτῶν γεγονότος ἀσεβῆς ἐπισκόπου, τὸ ὄνομα ἐν τοῖς κατ' αὐτοῖς διατύχοις ἐντέτακται. Εἰπόντων δὲ Ναὶ, καὶ μὴ ἀρνησάμεναν τὴν πρότασιν, ἡ ἁγία Σύνοδος ταῦτα ἐγγράφως Βυγίλιῳ τῷ ἁγιωτάτῳ παπῶν Ῥώμης ἀπέστειλεν. Ἔτος γὰρ ἦν Ἀγαπητὸν διαδεξάμενος τὸν μακαρίων.

118. CONSTANTINOPOLITANA QVINTA, OECVMENICA.

550. Iustinianus vero imperator Christi- amans, quum videret male sentientium caliginem vehementer exfulcitari, synodum sanctam et oecumenicam quintam CPoli congregari praecepit: cui praesuerunt patriarchae praesidentes, Eutychius CPolitani, magnus Apolinarius Alexandrinus, Demnus Antiochenus, et Christi- amans imperator Iustinianus. Vigilii autem Romani locum tenent praesentis non vna confedit: propterea quod non synodi, sed incurfionis Gothorum causa, Byzantium adpulisset. Quae quidem diuina et sancta

Ἰουστινιανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς, θεοφῶν ὁ φιλόχρηστος τῶν κακοδόξων πολλὴν ἀναξήρητομένην σκοτόμαιναν, Σύνοδον ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν πέμπτην ἐν Κωνσταντινουπόλει κροτηθῆναι ἐθέσπισεν, ἥσπερ ἐξῆρχον οἱ πατριάρχαι προκαθεζόμενοι, Εὐτυχιος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀλεξανδρείας, ὁ μέγας Ἀπολιναρίου, Δέμνος Ἀντιοχείας, καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανός. ὁ Φιλόχρηστος Βυγίλιος δὲ Ῥώμης παρὰ ἡ συνήδρευσε, διὰ τὸ μὴ Σύνοδο, ἀλλὰ χάριν τῆς ἐπίδηρως Γοτθῶν καταλαβῆν τὸ Βυζάντιον, ἥτις θεία καὶ ἱερὰ Σύνοδος τὰ Ὀριγενεῖα δόγμα-

synodus, Origenica dogmata, et Theodori Mopsuesteni, vt et Theodoreti et Ibae aduersus beatum Cyrillum Alexandrinum scripta, decenti anathemati subiecit.

δόγματα, καὶ τὰ Θεοδώρου Μοψουστίας συγγράμματα, καὶ τὰ Θεοδορητῆ καὶ Ἰβᾶ, κατὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τῷ μακάριος, ἀναθέματι καθυπέβαλεν κρηπίσσι.

[P] 119. CONSTANTINOPOLITANA, HAERETICA.

Sed o insidias diaboli, ad quae et quanta quotidie contra nos homines infurgit? Post aliquantum enim temporis ii, qui Iuliani Halicarnassei haeresin tuebantur, Iustiniano, imperatori seducto persuadent, e coelo et omnino corruptionis experte esse corpus Domini et DEI nostri Iesu Christi. Convocata igitur haeretica synodo, celebrem illum Eutychium, qui ipsis non assentiebatur, in Amasiam exsulatum ablegat: et Iohannem Antiochenum scholasticum, qui impietati illi adstipulabatur, in solum ecclesiae Byzantinae collocat.

Ἄλλ' ὃ τῶν ἐνέδρων τῷ διαβόλῳ, πρὸς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπεγερέμενος; μετὰ γὰρ χρόνος τινὰς Ἰβλιανῶ τῷ Ἀλικαρνασσέως εἰ ἀντεχόμενοι τῆς αἰρέσεως, Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ὑπονοθεύσαντες πείθεσθαι, ἐξ ἕρανῶ καὶ παντελῶς ἀφθάρτεον, ἐνῆν το σῶμα τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ Θεῷ διαβεβαύμενοι, δι' ἣν αἰτίαν αἰρετικὴν συνόδον ποιησάμενος, μὴ καθόμενον αὐτοῖς Εὐτύχιον τὸν αἰοίδιμον, εἰς Ἀμάσσειαν κατακρήσει ἐξέριπον, καὶ Ἰωάννην Ἀντιοχέα σχολαστικόν, τῷ θρόνῳ τῆς Βυζαντίας ἐκκλησίας ἀντικαθίστησι, τῇ ἀσεβείᾳ συνδέμενον.

120. ANTIOCHENA, ANASTASII MAGNI.

Domno etiam Antiochiae mortuo, Anastasius magnus in id solum euehitur, qui Apolinarii Alexandrini diuina sapientia praediti fidelis adiutor fuit. Is diuina et sancta synodo instituta, eos, qui sacrae Chalcedonenli synodo resisterent, anathemati subiecit.

Δόμνε τοῖνον ἐν Ἀντιόχειᾳ τελευτηθέντος, Ἀναστάσιος ὁ μέγας ἐν τῷ θρόνῳ ἀνάγεται, Ἀπολιναρίου τῷ Θεοσόφῳ Ἀλεξανδρείας δεξιὸς παραστάτης γινόμενος. Ὅσις θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ποιησάμενος, τῶς ἀνθιστάμενος τῇ αἰγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ ἀναθέματι καθυπέβαλεν.

121. CONSTANTINOPOLITANA, SERGII.

Post Iustiniani vero mortem Iustinus pius imperauit: qui Iohanne Scholastico vita functo, beatum Eutychium ab exilio reuocauit, restituto ei folio. Quum autem is quoque ad Dominum [P] migrasset, Iohannem Nefleuten pp) summo Byzantii

Μετὰ γὰρ τὴν Ἰουστινιανῶ ἀποβίωσιν, 620. Ἰουστίνος ὁ εὐσεβὴς ἐβασίλευσε, καὶ Ἰωάννη τῷ σχολαστικῷ τὸν βίον τελέσαντος, Εὐτύχιον τὸν μακάριον τῆς ἐξορίας ἀνεκαλέσατο, τὸν θρόνον αὐτῷ ἀποδὸν αὐτῷ. Καὶ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἰωάννην Ἐεε 3 τὸν

pp) Ieiunatorém.

in Christo Iesu sacerdotio fungi iussit. Iustini autem imperium Tiberius excepit: et huius Mauricius; Mauricii vero Phocas ille hominum osor. Iohannis autem Nestutae folio Cyriacus potitus est, et huius Thomas, iterumque huius Sergius monothelites. Derepente autem Heraclius ab occidente profectus, Phoca occiso, imperium arripuit, et bello contra Persas divinitus suscepto, Phasidem fluvium in potestatem redegit, vbi quidam Acephalorum quaestionem de voluntatibus et operationibus ei suggessit. Quam quidem quaestionem, quum is cum Cyro Phasidis episcopo communicasset, et vterque dubitaret: Sergio Constantinopolitano isthaec renunciarent. Ille vero haeretico instituto synedrio, et acta Menae particulatim considerans, vnam voluntatem et operationem in Christo Deo et Seruatore nostro esse, imperatori Heraclio rescripsit.

τὸν Νησευτῆν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀρχιερεῖοσθαι τῷ Βυζαντίῳ ἐθέσπισεν. Ἰουστίνου δὲ τὴν βασιλείαν Τιβέριος διεδέξατο, καὶ Μαυρικίος τῆτος, καὶ Μαυρικίου Φωκάς ὁ μισάνθρωπος. Καὶ Ἰωάννου τῷ Νησευτῆ τὸν θρόνον Κυριακὸς διεδέξατο, καὶ Θωμάς ἐκεῖνος, καὶ τῆτος Μονοθελήτης ὁ Σέργιος. Ἐξαίφνης δὲ Ἡρακλείης ἀναλαβὼν ἐκ τῆς δύσεως, Φωκᾶν ἀνελὼν, τὴν βασιλείαν παρέλαβε, καὶ τὸν κατὰ Περσῶν θεῖον ἀράμενος ποταμὸν, ποταμὸν τὸν Φάσιον κατέλαβεν, ἐν ᾧ τῶν Ἀκεφάλων περὶ θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν τίς αὐτῷ πῦσιν προσήγαγεν. Ἦν τινα πῦσιν Κύρου τῷ Φασίδος ἐπισκόπου ἀνακοινωσάμενος, ἄμφω ἐξαπορήσαντες, τῷ Κωνσταντινουπόλεως Σεργίῳ τὰ περὶ τῆτος ἐγνώρισαν. Ὅσις αἰρετικὸν ποιήσας Συνέδριον, καὶ τὰ συνδικὰ Μηνῶ μοιόμερως ἐπισκεψάμενος, μίαν θέλησιν καὶ ἐνεργεῖαν ἐπὶ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἡμῶν εἶναι, τῷ βασιλεῖ Ἡρακλείῳ ἀντέγραψεν.

122. CONSTANTINOPOLITANA ALIA, EIVSDEM.

A. C. 620. Heraclio vero Constantinopolim reuerso, Sergius haeretica instituta synodo, vnam voluntatem et operationem in Christo Iesu Deo nostro impie docuit.

Ἡρακλείης δὲ τὴν βασιλείαν καταλαβόντος Κωνσταντινουπόλεως, Σέργιος αἰρετικὴν συνησάμενος Σύνοδον, μίαν θέλησιν καὶ ἐνεργεῖαν ἐπὶ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν δυσσεβῶς ἐδογματίσεν.

[P] 123. ALEXANDRINA, CYRI.

620. Verum et Cyrus, Alexandriae folium adeptus, ex Phaside nefanda instituta synodo, nouem capitula Sergio misit, quibus vna voluntas et operatio in Christo Iesu Deo nostro exponebatur.

Ἀλλὰ μὴν καὶ Κύρος τὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας παραλαβὼν, ἐκ Φασίδος μισερὰν ποιησάμενος Σύνοδον, ἐννέα κεφάλαια τῷ Σεργίῳ ἀπέστειλε, μίαν θέλησιν καὶ ἐνεργεῖαν ἐπὶ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐκθέμενος.

124. HIEROSOLYMITANA, SOPHRONII: ORTHODOXA.

Sophronius autem, mellitus veritatis propugnator, qui Hierosolymorum summus esset sacerdos, diuina et sancta convocata synodo, duas voluntates et operationes declarauit: actaque sua synodica Honorio papae Romano, et Sergio Constantinopolitano misit.

Σωφρόνιος δὲ ὁ μελλήλωσας τῆς ἀληθ. A.C. 690.
θεῖας προμάχος, ἀρχιερεὺς Ἱεροσολύμων
γενόμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ποιη-
σάμενος, δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τρα-
νώσας, ἀπέστειλεν Ὀνωρίῳ τῷ πάπῳ Ῥώ-
μης, καὶ Σεργίῳ Κωνσταντινουπόλεως τῷ
συνοδικῷ αὐτῷ.

125. CONSTANTINOPOLITANA, PYRRHI: HAERETICA.

Sergio vero mortuo, Pyrrhus, qui et ipse falsae illi opinioni erat addictus, solio potitus est: et synodo haeretica instituta, ea, quae a Sergio et Cyro Phasiano decreta fuerant, corroborauit.

Τελευτήσας ἔν Σεργίῳ, Πύρρος ὁ 640.
τῆς κιβδόλης δόξης, τὸν θρόνον παρέλαβε,
καὶ Σύνοδον αἰρετικὴν συνησάμενος, τὰ
δογματισθέντα ὑπὸ Σεργίῳ καὶ τῷ Φά-
σιδος Κύρῳ ἐκράτυεν.

126. CONSTANTINOPOLITANA, COLYBI: ORTHODOXA.

Sed Colybus a Deo inspiratus Byzantii episcopus, collecta a Spiritu mota synodo, ea quae Sergius et Pyrrhus et Cyrus decreuerant, decenti subiecit anathemati, et duas voluntates operationesque Seruatoris Christi praedicauit.

Ἀλλὰ Κολυβὸς, ὁ τῷ Βυζαντίῳ θεόπνευ 641.
ἐπίσκοπος, ἀθροίσας πνευματοκίνητον
Σύνοδον, τὰ δογματισθέντα Σεργίῳ καὶ
Πύρρῳ καὶ Κύρῳ, τῷ πρέποντι καὶ ὑπέ-
βαλεν ἀναθέματι, καὶ δύο θελήσεις καὶ
ἐνεργείας τῷ Σωτῆρος Χριστῷ ἀνεκήρυξεν.⁹⁹

[P] 127. NYMIDICA, STEPHANI: ORTHOD.

Similiter autem et Stephanus, Numidiae Africae sanctissimus episcopus, sacra convocata synodo, Sergium, Pyrrhum et Cyrum anathemate notauit: et duas voluntates ac operationes Seruatoris nostri Iesu Christi docuit.

Ὅμοιος δὲ καὶ ὁ Νεμηδείας τῆς Ἀφρι- 643.
κῆς ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Στέφανος, ἀγίαν
συγκαλεσάμενος Σύνοδον, Σεργίον, Πύρ-
ρον, καὶ Κύρον ἀνεθεμάτισε, καὶ δύο θε-
λήσεις καὶ ἐνεργείας τῷ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ Θεῷ ἰδομάτισεν.

128. MAV.

99) Conf. *Walchii* historiam haeref. cit. tom. IX. pag. 177. sqq. et *Mansi* collect.

ampliss. concil. tom. X. pag. 667. sqq. *Harl.*

128. MAVRITANICA, REPARATI: ORTHOD.

A.C. Eodem modo et Reparatus sanctissimus
648. Mauritaniae episcopus, diuina et sancta in-
stituta synodo, Sergium, Cyrum et Pyrrhum
anathemate notauit: et duas voluntates ac
operationes Seruatoris nostri et Dei Iesu
Christi praedicauit.

Ἐσαύτως Ῥεπαράτος, Μαυριτανίας
ἐπίσκοπος ὁσιώτατος, Σύνοδον θείαν καὶ
ιεράν ποιησάμενος, Σέργιον, Κύρον, καὶ
Πύρρον ἀναθεματίσεν, καὶ δύο θελήσεις
καὶ ἐνεργείας τῆ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ καὶ
Θεοῦ, ἀνεκήρυξεν.

129. CARTHAGINIENSIS, VICTORIS: ORTHOD.

636. Victor vero Carthagini admiratione
dignus episcopus, pariter sacra conuocata
synodo, Sergium, Cyrum et Pyrrhum
anathemate notauit: duasque voluntates
et operationes in Christo Seruatore nostro
declarauit.

Βίκτωρ δὲ, ὁ Καρθαγίνης ἐπίσκοπος
ἀξιώτατος, ἐξ ἰσῆς ἀγίας συγκαλεσάμε-
νος Σύνοδον, Σέργιον, Κύρον, καὶ Πύρρον
ἀναθεματίσεν, καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνε-
ργείας ἐπὶ Χριστῷ τῷ Σωτῆρος ἡμῶν δι-
εγράψεν.

130. ROMANA, IOHANNIS: ORTHOD.

638. Praeterea et Iohannes papa Romanus
ter. beatus, qui Honorio monotheletae
successerat, diuina et sancta instituta syn-
odo, Sergium, Cyrum et Pyrrhum ana-
themate notauit: duasque voluntates et
operationes Domini et Dei nostri Iesu
Christi praedicauit: et ad Dauidem atque
Heraclium, Heraclii filios, typum [P] piae
doctrinae postea transmisit.

Πρὸς τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ πάπας Ῥώ-
μης, διαδεχόμενος γὰρ ἦν τὸν Μονοθελή-
την Ὀνώριον, ὁ τρισμακάριος, θείαν καὶ
ιεράν Σύνοδον ποιησάμενος, Σέργιον, Κύ-
ρον, καὶ Πύρρον ἀναθεματίσει, καὶ δύο
θελήσεις καὶ ἐνεργείας τῆ δεσπότῃ ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ Θεῷ, ἀνεκήρυξε, καὶ πρὸς
Δαβίδ καὶ Ἡρακλίον, υἱὸς Ἡρακλίου,
τύπον εὐσεβείας ἀπέστειλεν ὑστερον.

131. ROMANA, THEODORI: ORTHOD.

642. Quum autem Heraclius morti vicinus
iam esset, Pyrrho, qui heterodoxus erat,
serio mandauit, vt Martinam vxorem suam
et filios a primogenito Constantino addigi
ne pateretur: data ei et gratia ipsorum et
pecunia sane multa in recompensationem.
Quam ob causam Byzantini, inota aduer-
sus Pyrrhum seditione, solio eum extur-
barunt, et in Africam exfulatum abire

Μέλων τόνου τελευτῶν ὁ Ἡρακλίου,
κατέκρινεν ὀρίσας τῷ Πύρρον τὸν ἑτερό-
δοξον, ὡς ἂν τὴν αὐτῆ γαμετὴν Μαρτίναν
καὶ τοὺς υἱὰς αὐτῆ, ὑπὸ Κωνσταντίνου τῆ
πρωτοτόκου υἱῷ αὐτῆ κακωθῆναι μὴ συγ-
χωρήσειε, δὲς αὐτῷ χάριν αὐτῶν καὶ
χρηματα πάμπολλα, εἰς ἀντίληψιν. Δι
ἦν αἰτίαν οἱ τῆς πόλεως Βύζαντος, Πύρρον
καταστasiaσάντες, τῷ θρόνῳ ἐξέωσαν.

καὶ

rr) Coteler. ὁμολογῶν, iureiurando obstrinxit.

compulerunt: ac Petrum Monotheleten in Pyrrhi folium euexerunt, cui Paulus eiusdem sectae successit. Pyrrho autem in Africam delato, contra eum insurrexerunt Maximus, qui inter monachos venerabilis erat, quique illic erant sacri antistites, divina praediti sapientia. Ipse vero Romam profectus, tamquam presbyter, libellum orthodoxae confessionis obtulit: sed Ravennae postea, instar canis, ad proprium reuersus est vomitum. Quod quum beatus Theodorus, qui sancto Iohanni successerat, intellexisset: vniuersa ecclesia conuocata, et sepulero apostolorum principis Petri occupato, diuino etiam calice postulato, ex tremendo et viuifico sanguine Christi, atramento adfundens, [P] propria manu depositionem eius, et eorum, qui cum ipso communicarent, exarauit. Pyrrho autem Byzantium reuerso, quum Paulus blasphema lingua vitam cum morte commutasset, generosuli et audaculi heterodoxi, Pyrrhum denuo in folium per vim intrudunt.

καὶ πρὸς τὴν Ἀφρικὴν γενέσθαι φυγάδα κατηνάγκασαν. Καὶ Πέτρον, ὡς μονοθελήτην, Πύρρον τῷ θρόνῳ ἀντικατέστησαν. Καὶ τὸν Παῦλον, τῆς αὐτῆς θεησκείας ὄν, διεδέξατο τὴν Ἀφρικὴν δὲ Πύρρος κατέλαβε. καὶ ἔξανεύθησαν, Μάξιμος δὲ ἐν μοναχοῖς αἰδέσιμος, καὶ οἱ ἐκάστω ὄντες ἱεραρχαὶ θεόσοφοι. Αὐτὸς δὲ τὴν Ῥώμην καταλαβὼν, ὡς πρεσβύτερος, λιβελλὸν ὀρθοδοξίας ἐπέδωκεν, ὅς ἐν Ραβέννῃ γενόμενος, ἐπὶ τῶν ἰδίων, ὡς κύων, ἐπανέστρεψεν ἡμετέρον. Ὅπερ μαθὼν πάπας ὁ μακαρίτης Θεόδωρος, ἦν γὰρ τὸν ὅσιον Ἰωάννην διαδεχόμενος, τὸ πλῆρωμα τῆς ἐκκλησίας προσκαλεσάμενος, καὶ τὸν τάφον τῆς κερυφαίης τῶν ἀποστόλων Χριστοῦ, Πέτρον, καταλαβὼν, αἰτήσας τὸ θεῖον ποτήριον, ἐκ τῆς φρικτῆς καὶ ζωοδότου αἵματος Χριστοῦ, ἐπιστάξας τῷ μέλανι, οἰκείᾳ χειρὶ τὴν καθάρσει αὐτῆ, καὶ τῶν αὐτῶ κοινωμένων ἐπίδησε. Πύρρος δὲ τὸ Βυζάντιον καταλαβόντος, καὶ Παύλου βλασφημῶν γλώσση τὸν βίον τελέσαντος, οἱ γεννάδα καὶ τολμηροὶ ἐτερέδοξοι Πύρρον πάλιν τῷ θρόνῳ ἀναβιβάσαντες.

132. ROMANA, MARTINI: ORTHOD.

Sed et Martinus sanctissimus papa Romanus, qui Theodoro successerat eodem, quo diuinus Maximus, zelo succensus, diuinam et sanctam conuocauit synodum, in qua Sergium, Cyrum, Petrum et Paulum, et Pyrrhum anathemate notauit; summaria definitione exposita, in qua et duas voluntates ac operationes Christi Dei et Seruatoris nostri corroborauit. Quapropter Constantius⁶⁵⁾ imperator, Heraclii F.

Ἄλλὰ καὶ Μαρτίνος ὁ ἀγιώτατος πάπας Ῥώμης διαδεχόμενος Θεόδωρον, τῷ δίδυμῳ τῆς θεοφύρου τῷ ζήλῳ Μάξιμου ἀναφλεγόμενος, καὶ θεῖον καὶ ἱεραὴν συγκαλεσάμενος Σύνοδον, Σέργιον, Κύρον, Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισεν, ὅρον κεφαλαιώδη ἐκθέμενος, ἐν ᾧ καὶ τὰς δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τῆς Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ἐβεβαίωσε. Διε Κωνσταντίνος αὐτὸν βασιλεὺς, ὁ υἱὸς Ἡρακλείου,

⁶⁵⁾ Conf. *Walshii* histoy, haeres. cit. tom. IX. p. 267. sq. qui animaduertit, auctorem synodici h. l. forsau per errorem lapsumque me-

moriae confudisse imperatorem Constantem cum eius filio Constantino Pogonato. *Harl.*

qui Pogonati cognomen habuit, multis cum iniuriis Byzantium abstractum, Chersonese iussit exulare. Quin et generosum illum Maximum postea comprehensum, exsecta ei lingua, Caucasii ipsum montibus inclusit.

κλείς, ὁ ἐπιλεγόμενος Πωγωνάτος. ἀρπάσας πρὸς τὸ Βυζάντιον μετὰ πάλαι τιμωρίας, ἐν Χερσονί ἐξώρισεν. Ἔτι γε μὴν καὶ τὸν γενναῖον ὕπερον συλλαβόμενος Μάξιμον, γλωσσοτομήσας τοῖς Καυκασίσις περιώρισεν ὄρεσιν.

133. ROMANA, AGATHONIS: ORTHOD.

A.C. 690. Agathon vero beatissimus papa Romanus, qui Martino in folio successerat, sanctam congregavit synodum: et Sergium, Cyrum, Petrum, Paulum et Pyrrhum [F] anathemate notavit: et duabus in Christo Iesu Deo nostro declaratis voluntatibus et operationibus, definitionem fidei ad Leonem imperatorem, Constantini Pogonati filium, et Iustiniani Rhinotmeti patrem emisit.

Ἀγάθων δὲ ὁ πανόλβιος πάππας Ῥώμης, τὸν θρόνον Μαρτίνου διαδεξάμενος, ἁγίαν συνήθρῃσε Σύνοδον, καὶ Σέργιον, Κύρον, Πέτρον, Παῦλον καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισε, καὶ τρανώσας τὰς δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας Χριστοῦ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὄρον πρὸς Λίοντα τὸν βασιλέα υἱὸν τῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Πωγωνάτῳ, πατέρα δὲ Ἰουστινιανῶ τῷ Ῥινοτμήτῳ ἐξέπεμψε.

134. SYNODVS SEXTA OECVMENICA CONSTANTINOPOLITANA.

Imperante Leone imperatore, filio Constantini Pogonati: patrum diuिनorum.

691. Quam quum Christi-amans imperator Leo accepisset, sacram et oecumenicam sextam Constantinopoli synodum iussit congregari: cui praesuerunt praesidentes, locum-tenentes papae Romani Agathonis, Theodorus et Georgius presbyteri, et Iohannes, diaconus Constantinopolitan. item patriarcha Georgius, qui Petro *) successerat; Theophanes, Antiochiae Syriae archiepiscopus; Alexandrinae ecclesiae locum-tenens Petrus monachus et presbyter: propterea quod patriarchis viduatae essent ob Agarenorum potentiam, et ipsa et Hierosolyma; contra Theodorum Pharanum; Honorium Romanum; Cyrum Alexandrinum; Sergium, Pyrrhum, Paulum et Petrum, qui Constantinopolitani praesules

Ὅνπερ ὁ Φιλόχρητος αὐτοκράτωρ Λέων ἀναδεξάμενος, ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἔκτην ἐν Κωνσταντινῶν πόλει συγκροτηθῆναι προσέταξε Σύνοδον. Ἦς ἐξήρχον προκαθεζόμενοι, τοποτηρηταὶ τῷ πάπῳ Ῥώμης Ἀγάθωνος, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης διάκονος, καὶ ὁ Κωνσταντινῶν πόλεως πατριάρχης Γεώργιος, Πέτρον διαδεξάμενος Θεοφάνης, Ἀντιοχείας τῆς Συρίας ἀρχιεπίσκοπος, τῆς Ἀλεξανδρείων τοποτηρητῆς, Πέτρος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, διὰ τὸ χηρεύειν πατριαρχῶν τῆς ἐκ τῶν Ἀγαρηῶν ἐπικρατείας, αὐτὴν καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. κατὰ Θεόδωρον, τῆς Φαράν ἐπισκόπον, Ὄνοριον Ῥώμης, Κύρον Ἀλεξανδρείας, Σεργίον, Πύρρον, Παύλον καὶ Πέτρον, πρεσβῶν γενομέ-

*) imo Theodoro.

fuerant; Theodorum item Aegyptium, ⁶⁸⁴) Macarium cognominatum Antiochenum, Stephanum [P] discipulum eius, et Polychronium senem delirum, quos depositos anathemate notauit. Definitionem autem fidei diuinitam secundum occidentales synodos exposuit, qua duae naturae, duae voluntates et operationes vnus Christi Iesu, Dei et Seruatoris nostri adnunciantur. Georgio autem sanctissimo ad Dominum profecto, Theodorus reuerendissimus successit, et huic secretarius Paulus omni honore dignus, eique vere sanctus et beatus Callinicus.

νομένων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Θεόδωρος Αἰγύπτου, Μακάριος τῷ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας, Στεφάνος τῷ μαθητῷ αὐτῷ, καὶ Πολυχρονίῳ τῷ νηπιόφρονος γέροντος, ἕκαστος καθελεῖσθαι ἀνεθεμάτισεν. Ὅσον δὲ θεῖον κατὰ τὰς ἐσπερίους Συνόδους ἐξέδρατο, δύο φύσεις, δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τῷ ἑνὸς Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ θεῷ καὶ σωτῆρος ἡμῶν καταγγέλλοντα. Γεωργίῳ δὲ πρὸς Κύριον ἐκδημησαντος τῷ παμμακάριστος, Θεόδωρος αὐτὸν διεδέξατο ὁ πανσέβαστος, καί κείνον ὁ ἀπὸ σηκρήτοις Παῦλος ὁ πάντιμος, καὶ αὐτὸν ἱερομάρτυρα ὄντως Καλλίνικος.

235. CONSTANTINOPOLITANA, IVSTINIANI.

Iustinianus igitur, quum imperium paternum iniisset, diuinam et sanctam Constantinopoli patrum diuinorum ducentorum et quadraginta congregauit synodum, quae omisso in quinta et sexta synodo canones edidit; et ab omni graeca atque iudaica, quin et haeretica traditione ecclesias purgauit. Quum autem Leontius imperium inuasisset, et Iustinianum abscissis naribus Cherfonem relegasset: Artemius, qui et Anastasius dicitur, Leontio successit; ipseque Iustinianus, imperio recuperato, summum sacerdotem Callinicum oculis priuauit, et in monasterium Chorae exsulatum misit, et Cyrum, qui in Amaltride insula inclusus fuerat, et recuperationem imperii ei [P] praedixerat, Byzantii patriarcham in Callinici locum efferus constituit.

Ἰουστινιανὸς τοίνυν βασιλεὺς τὰ πατρῷα Ἀ. C. ⁶⁸⁵ δεξάμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει διακοσίῳ τεσσαράκοντα θεοφόρων πατέρων συνήγαγε Σύνοδον. ἢ τοὺς παραλεφθέντας τῇ ἀγίᾳ πέμπτῃ καὶ ἕκτῃ Συνόδῳ κανόνας ἐξέδρατο, καὶ πάσης Ἑλληνικῆς τε καὶ Ἰουδαϊκῆς, ἀλλὰ γε καὶ τῆς αἰρετικῆς παραδόσεως, τὰς ἐκκλησίας ἐκάθισεν. Λεοντίῳ δὲ τῇ βασιλείᾳ ἐπιθε- ⁶⁸⁶ μένῃ, καὶ ὀνόματον Ἰουστινιανὸν ἐν Χερσονήσῳ περιερίσαντος, Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀναστάσιος, τὸν Λεόντιον διεδέξατο, καὶ Ἰουστινιανὸς ⁶⁸⁷ πάλιν τὴν βασιλείαν παρέλαβε, καὶ τὸν ἀρχιεραρχὴν Καλλίνικον ἀπὸ μμάτων ποιήσας, τῷ σεμνείῳ τῆς Χωραεῖς παρέπεμψε· καὶ Κύρον, τῆς Ἀμαστρίδος τῆς νήσου Ἐγκλεισον γεγονότα, καὶ τῆς ἐτέρας βασιλείας τὴν κατοχὴν αὐτῷ εὐαγγελισάμενον, τῷ Βυζαντίῳ πατριάρχῃν ἀντὶ Καλλίνικου ὁ θηριότροπος ἀποκατέστησεν.

136. CONSTANTINOPOLYTANA, PHILIPPICI.

A.C. Philippicus autem, qui et Bardanes,
712. Cherfone profectus, quum vna cum classe
regiam occupasset, et Iustinianum in Da-
matrye gladiis occidisset, Constantinopoli
Synedrium nefandum congregans, Mono-
thelitarum impietatem renouavit, et ar-
chiepiscopum Cyrum eiecit, et monaste-
rio, quod Chora dicebatur, cum inclusit,
inque eius locum Ioannem elegit.

Ἀλλὰ Φιλιππικός, ὁ καὶ Βαρδάνης,
ἀπὸ Χερσῶνος ἄμα τῷ στόλῳ παραλαβὼν
τὰ βασίλεια, καὶ Ἰουστινιανὸν ἐν τῷ Δαμα-
τρύϊ ἀποκτείνας τοῖς ξίφεσιν, ἐν Κωνσταν-
τινῆ πόλει Συνέδριον μισρὸν ποιησάμενος,
τῶν Μονοθελητῶν ἀνεκαίνισε τὴν ἀσε-
βειαν, καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύρον ἐξέω-
σεν, ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας ποιήσας αὐτὸν
ἐγκλεισον, καὶ ἀντ' αὐτῆ Ἰωάννην ἐξερο-
τίνησε.

137. CONSTANTINOPOLITANA, GERMANI.

714. Philippico autem per Apsimarum subla-
to, Germanus perbeatus Cyzici episcopus,
715. folio CPolitano imponitur. Quum autem
eod. Theodosius ab occidente imperio insidia-
retur, et Apsimarum persequeretur: bea-
tus Germanus, diuina et sancta centum
archipraesulum instituta synodo, Sergium,
Cyrum, Pyrrhūm, Petrum, Paulum et
Iohannem anathemate notauit, et Christi
Iesu veri Dei nostri duas voluntates et ope-
rationes declarauit.

Φιλιππικῆ δὲ ὑπὸ Ἀψιμάρεθ ἀναρθε-
τος, Γερμανὸς ὁ παύσιος Κυζίκης ἐπίσκο-
πος τῷ θρόνῳ Κωνσταντινῆ πόλεως ἀνατί-
θεται, καὶ Θεοδοσίῳ τῷ ἀπὸ Δυτικῶν ἐπι-
θεμένῳ τῇ βασιλείᾳ, καὶ τὸν Ἀψίμαρον
διώξαντος, Γερμανὸς ὁ μακάριος, Σύνοδον
ἐκατὸν ἀρχιερέων θῆεν καὶ ἱεράν ποιησά-
μενος, Σέργιον, Κύρον, Πυρρόν, Πέτρον,
Παῦλον καὶ Ἰωάννην ἀνεθεμάτισε, καὶ
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, δύο φύ-
σεις καὶ θελήσεις καὶ ἐνεργείας ἐτράνωσε.

138. CONSTANTINOPOLITANA, LEONIS ISAVRI.

717. Leo igitur, qui et Conon dicebatur,
Isaurus genere, quum Theodosio in im-
perio successisset, [P] et errore Constantini
Nacoliensis episcopi, et Biser Patritii Sa-
racenica sapientis, haeresiarcharum esset
729. pollutus, nefandam in Palatio contra sa-
cras imagines instituit synodum, et beatum
Germanum, vt earum demolitionem pu-
blice renunciaret, coëgit. Sacer autem
Dei antistes, exuto humerali, e synedrio
discessit; quem efferus tyrannus domi suae
conclusit; nec multo post in monasterio
eod. Chorae, vna cum archidiacono Anthimo,

Λέων τοίνυν, ὁ καὶ Κόνων ἐπιλεγόμενος,
τὸ γένος Ἰσαύρος, τὴν βασιλείαν Θεοδοσίῳ
διαδεξάμενος, καὶ τῇ πλάνῃ Κωνσταντίνου
ἐπισκοπῆς Νακολείας, καὶ Βίσηρ πατρικίᾳ
Σαρακηνόφρονος, τῶν αἰρεσιαρχῶν χραι-
νόμενος, μισρὰν ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ
τῶν ἀγίων εἰκόνων ποιησάμενος Σύνοδον
Γερμανὸν τὸν μακάριον τὴν αὐτῶν ἠνάγκά-
ζεν ἐκφωνῆσαι κατένεξεν. Ὁ δὲ τῷ Θεῷ
ιεράρχῃς τὸ ἁμοφάριον ἐξῆκε τῷ Συνεδρίῳ
ἀποδυσάμενος, ὄντινα μὲν ὁ θρησιάνθρωπος
τύραννος, ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῷ περιώρισε. με-
τὰ μικρὸν δὲ ἐν τῷ σεμιναίῳ τῆς Χώρας, σὺν
τῷ

laqueo suffocavit. Anastasium vero, Deo inimicum, folio intrudens, ea, quae Graecis et Iudaeis in Christi ecclesia persecuenda defuerunt, truculenter implevit.

τῷ ἀρχιδιακόνῳ αὐτῆ Ἀνθίμῳ, ἀγγχόνῃ αὐτὸν ἐθανάτωσεν. Ἀναστάσιον δὲ τὸν ἀντίθεον τῷ θρόνῳ ἀναβιβάσας, τὰ ὑπερήματα Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ἐν τῇ Χριστῆ ἐκκλησίᾳ δεινῶς ἀνεπλήρωσεν.

139. ROMANA, GREGORII.

Quod quum diuinus papa Romae Gregorius rescivisset; diuina et sancta conuocata synodo, imaginum oppugnatores generose anathemati subiecit, multis et vehementibus ad imperatorem Leonem vsus argumentis.

Ὅπερ μαθὼν ὁ θεόληπτος πῦπας Ἀ. C. Ῥώμης Γρηγόριος, θεῖαν καὶ ἱερὰν συνησάμενος Σύνοδον, τὰς εἰκονομαχὰς γενναίως ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ἐλέγχους πολλοὺς καὶ σφοδροὺς πρὸς τὸν βασιλεῦς χρησάμενος Λέοντα.

140. HIERSOLYMITANA, THEODORI.

Similiter et Theodorus, Hierosol. episcopus, congregata a Deo collecta synodo, sacras sex oecumenicas synodos, numero et tabulis praedicauit; recens autem [P] natam sanctorum combustricem haeresin anathemati subiecit.

Ὅμοίως τε καὶ Θεόδωρος, ὁ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος, ἀθεοῖσας θεοσυλλεκτον Σύνοδον, τὰς ἀγίας ἑὶ οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἀριθμῶ καὶ διπτύχοις ἐκήρυξε, τὴν ἀναφρευθεῖσαν τῶν ἀγιοκαύτων αἵρεσιν ἀναθέματι καθυπέβαλεν.

141. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTINI.

Leoni igitur mortuo, Constantinus filius in imperio successit: et ipsis Graecis atque Iudaeis deterius ecclesiam Christi est persecutus. Conspiratione enim inita cum Constantino Anastasii successore, et vanissimis episcopis, impiam instituit synodum, in qua Christi omniumque sanctorum imagines idola nominavit, intercessionem negavit et diuinitus honoratas reliquias igni tradidit. Constantinus enim iste Pamphyliae fuerat episcopus: et propter turpia quaedam facta ab eiusdem religionis sociis deponitione multatus. Quum autem varie sese versaret, demum in amicitiam imperatoris penetrauit, eiusque compater et archiepiscopus Byzantii est factus. Nihilominus tamen blasphemus

Λέοντος ἐν τελευτήσαντος, Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς αὐτῆ γεγονὼς τῆς βασιλείας διάδοχος, Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων χεῖρον τὴν Χριστῆ ἐκκλησίαν ἐδίωξεν. Συγκαθεσθεῖς γὰρ Κωνσταντίνῳ διαδοχῶ Ἀναστάσις, σὺν τοῖς ἐπισκόποις τοῖς ματαύθερον, ἀθεοῖ ἐποίησατο Σύνοδον, ἐν ἣ Χριστῆ καὶ ἀπάντων τῶν ἀγίων τὰς σεβαστίας εἰκόνας ἀπεκάλεσεν εἰδῶλα, τὰς πρεσβείας ἠρησάτο, καὶ τὰ θεοτίμητα πυρὶ παρέδωκε λάψανα. Ὁ γὰρ Κωνσταντίνος ἕτος τῆς Παμφυλίας γεγονὼς ἦν ἐπίσκοπος, καὶ διὰ ἀσχεροπραγματείας τινὰς, ὑπὸ τῶν ὁμοθρησκῶν αὐτῆ, εἰς τελετὴν τὴν καθαιρέσιν. Σχολάζων δὲ πολυτρόπως ἐφιλιώθη τῷ αυτοκράτορι, καὶ συντεκνὸς αὐτῆ ἔχρη.

766. A. C. miarum suarum meritam consequutus est mercedem, a compatre suo publice in loco, venationibus destinato, capite truncatus. Solium vero eius Nicetas consequutus est, et huius Paulus Cyprius Salamius.

ἐχρημάτισε τῷ τῆ Βυζαντίε ἀρχιεπισκόπῳ. Ὅμως ἐν βλασφημιῶν αὐτῆ ἀξίον μισθὸν ἀνταπέλαβεν, ὑπὸ τῆ συντέκνῃ αὐτῆ κατατομηθεὶς προφανῶς εἰς τὸ κυνήγιον, καὶ Νικητᾶς τὸν θρόνον αὐτῆ διεδέξατο, καὶ κείνῃ Παῦλος ὁ Κύπριος Σαλαμινίος ἐκληρώσατο.

142. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTINI et IRENES.

775. Constantino vero in imperio filius Leo
780. Chazareus successit, eiusque imperium
786. Constantinus iterum filius cum matre Irene [P] sortitus est: qui diuinam et sanctam in templo sanctorum et celeberrimorum apostolorum synodum instituentes, usque ad quartam horam confidentes, anathemate notare imaginum oppugnatores festinarunt: quod tamen, ut fieret, Scholarii non permiserunt.

Κωνσταντῖνος τοῖνον τὴν βασιλείαν Λεῶν ὁ υἱὸς αὐτῆ ὁ ἐκ Χαζάρου διεδέξατο, καὶ τὴν βασιλείαν Λέοντος, Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῆ μετὰ Εἰρήνης τῆς οἰκίας μητρὸς ἐκκληρώσατο, οἱ θεῶν καὶ ἱερῶν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμεων Ἀποστόλων Σύνοδον ποιησάμενοι μέχρι ὥρας τετάρτης καθίσαντες, ἀναθεματίσαι εἰκονομάχους κατέσπευδον ὅπως γενέσθαι ἢ συνήχρησαν οἱ σχολαίριοι.

143. SYNODVS SEPTIMA OECVMENICA, NICAENAE BITHYNORVM.

787. Christi igitur amantes et diuinissimi imperatores, exilio Scholarios castigantes, sanctam oecumenicam septimam synodum Nicaeae, quae ad Bithynorum praefecturam spectat, congregari praeceperunt; cui praefuerunt praesidentes, sanctus Tarasius Constantinopolitanus, qui Paulo Cyprio successerat, Petrus et Petrus presbyteri, Adriani sanctissimi papae Romani locum tenentes, Iohannes et Thomas monachi et presbyteri, patriarcharum, Alexandrini, Antiocheni, Hierosolymitani dioeceseos orientalis locum tenentes. Haec sancta synodus eos, qui contra Dei ecclesias laetruerant, anathemati subiecit: et, definitione orthodoxa exposita, sacras imagines ad pristinam existimationem reuocauit.

Οἱ γὰρ φιλόχριστοι βασιλεῖς καὶ θεῖοτατοι, ἐξορία τοὺς σχολαίριους παιδεύσαντες, ἁγίαν οἰκουμενικὴν ἑβδόμην συγκροτηθῆσαν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τῶν Βιθυνῶν ἐπαρχίας ἐθέσπισαν, ἧς ἐξηρχον προκαθεζόμενοι, Κωνσταντινῆ πόλεως ὁ ἐν ἁγίοις Ταράσιος, τὸν Κύπριον Παῦλον διαδεχόμενος, Πέτρος καὶ Πέτρος πρεσβύτεροι, Ἀδριανὸς τῷ ἁγιωτάτῃ πάπᾳ Ῥώμης τὸν τόπον ἐπέχοντες, Ἰωάννης καὶ Θωμᾶς μοναχοὶ καὶ πρεσβύτεροι, τοποτηρηταὶ πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως. Ἦτις ἁγία Σύνοδος τοὺς κατὰ τῆς τῆ Θεῆ ἐκκλησίας λυττήσαντας αἰρετήματι καθυπέβαλε, καὶ ὅρον ἐκδεμένη ὁρθόδοξον, τὰς εἰκόνας τὰς ἱεράς πρὸς τὴν ἀνέκαθεν δόξαν αὐτῶν ἀνεβίβασεν.

144. CONSTANTINOPOLITANA, NICEPHORI.

Quum autem Christi-amantissimus Nicephorus, Irenae piissimae in imperio successisset: Turcus [P] dux et patricius, qui Irenem imperatricem ambiret, imperatori se manifesto oppofuit: sed absque sanguine DEVS impetum eius confregit, Iosepho presbytero et oeconomio magnae ecclesiae Constantinopolitanae medium sese interponente. Quam ob causam beatissimus Nicephorus, qui sancto Tarasio successerat, diuinam et sanctam particularem synodum de consensu imperatoris, Byzauſii congregauit: et per dispensationem Iosephum, quem defunctus Tarasius, propter conciliatas incestas nuptias Constantini imp. filii Irenes deposuerat, in presbyterum recepit: vnde quidam, qui a Christi ecclesia per simplicitatem abrupti fuerant, rursus sunt vniti. Mortuo vero in bello Bulgariorum Nicephoro, filius eius Stauracius in imperio successit.

Νικηφόρος τῷ Φιλοχρίστῳ, Ειρήνης τὴν Ἀ. C. βασιλείαν διαδεξαμένη τῆς εὐσεβόφρονος. 809.
ἀντάρας Τῦρκος στρατηγὸς καὶ πατρίκιος, Ειρήνης δῆθεν τῆς βασιλίδος ἀντιποιόμενος, ἐφαίνετῳ αὐτοκράτορι. Ἀλλὰ χωρὶς αἱμάτων Θεὸς τὴν ἐρμὴν αὐτῷ διεσκέδασεν, Ἰωσήφ πρεσβύτερον καὶ οἰκονόμον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινῆς πόλεως μεστύσαντος. δι' ἣν αἰτίαν ὁ τρισμακάριστος 809.
Νικηφόρος πατριάρχης Ταράσιον τὸν ἐν αἰγίοις διαδεχόμενος, θῆσαν καὶ ἱερὰν μερικὴν Σύνοδον συνάρασε τῷ βασιλεῶς ἐν Βυζαντίῳ συνήθροισε, καὶ οἰκονομικῶς τὸν Ἰωσήφ ἐδέξατο εἰς πρεσβύτερον ὑπὸ Ταράσιος πεπαυμένῳ καταλειφθέντα, χάριν μοιχοζευξίας Κωνσταντίνῳ υἱῷ Ειρήνης τῷ αὐτοκράτορος. ἔθεν ἀφελῶς τῆς Χριστῷ ἐκκλησίας τινὲς ἀποβραγύντες πάλιν ἠνώθησαν. Τελευτήσαντος ἔν ἐν πολέμῳ 811.
Βυλγαρίων Νικηφόρος, τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτῷ Σταυράκιος διεδέξατο.

145. CONSTANTINOPOLITANA, THEODORI STVDITAE.

Quem quidem Michaël Rangabe, sororis eius Procopiae maritus, sibi adsciuit, et Leo, coronatus a Nicephoro patriarcha. Eo imperante erat confessor Theodorus Studites; * cui Syrarmelio nomen erat, imperium arripuit: et iudaicae ac manichaeicae superstitioni receptum praebuit. Imperio enim iniuste arrepto, profanam et impiam, Christianorumque accusatricem in magna [P] Christi ecclesia Constantinopoli congregauit synodum: depositoque sancto Nicephoro, et ex filii causa in monasterium suum relegato, Theodotum in ipsius locum surrogauit, qui Cassiteras et Flavianus cognominabatur: sacrisque imaginibus euertis, adoratores earum anathe-

Ὁν Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ, ἐκένε ἐπ' εὐδ. ἀδελφῷ Προκοπίῳ * προσεκληρώσατο, καὶ Δέων, σεφθεῖς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου, 813.
ἐπὶ τότε ἦν καὶ ὁ ἐμολογητῆς Θεόδωρος ὁ Στυδίτης * ἐπαναστάς, ὁ Συραρμέλιος, ἐκράτησε τὰ βασίλεια Ἰουδαϊκῆς τε καὶ Μανιχαϊκῆς θρησκείας ὑπάρχων κρησφύγετον. Τῆς ἔξουσίας γὰρ ἀναξίως ἐπιλαβόμενος, μισαράν καὶ ἄθεον Χριστιανο-κατ- 814.
ηγोरικὴν ἐν τῇ Χριστῷ μεγάλη ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινῆς πόλεως ἐποίησατο Σύνοδον, καὶ Νικηφόρον τὸν ἐν αἰγίοις καθελὼν περιερίσας ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ, Θεόδοτον ἀντεχειροτόνησε, Κασσητηρῶν καὶ Φλαβιανὸν ἐπιλεγόμενον, καὶ τὰς αἰγίας εἰκόνας καταστρεψάμενος, τοὺς προσκυνη-
τάς

mati subiecit, et proſcriptionibus, exſiliis, fame, carceribus, variisque mortis generibus eos abſumſit, pedibus trahens et ceruices calcans impius.

τὰς αὐτῶν ἀναθέματι καθυπέβαλεν, δημευσίαις, ἐξορίαις, λιμῶ, φυλακαῖς, καὶ παντοίαις ἰδέαις θανάτου, ὁ ἄθεος κατασφάλωσεν, ἐκ ποδῶν σύρων, καὶ πατῶν αὐχέναις ὁ ἀλιτήριος.

146. CONSTANTINOPOLITANA, IN BLACHERNIS.

A. C. Quum autem Leo, quem canem potius
 820. quis vere nominarit, canis instar, gladio interemtus mortis viciniae commigrasset, et Theodotus ad infernum concessisset: illi quidem in imperio Michael Balbus, huic autem in folio Antonius monachus, monasterii metropolitaram praefectus, successit: quum quidem prius Pergae Pamphyliae episcopus factus, locoque motus
 829. fuisset. Theophilus autem Michaelis filius, imperium adeptus, mortuo Antonio, Iohannem, qui pelui inspecta diuinare sole- ret, folio praefecit, et maximam aduersus pios persecutionem commouit; ac im- piam in Blachernis synodum congregans, adoratores sacrarum imaginum anathemati subiecit.

Ξίφει δὲ κυνοτρόπως τῆ ἀληθῶς κυνο- λέοντος τῷ θανάτῳ προσομιλήσαντος, καὶ Θεοδότῃ πρὸς αἶθνη χωρήσαντος, Μιχαὴλ ὁ τραυλός, τῆ μὲν τὴν βασιλείαν, τῆ δὲ τὸν θρόνον, Ἀντώνιος μοναχὸς μόνῃς τῶν Μητροπολιτῶν ἡγούμενος, διεδίδετο, Πέργης τῆς Παμφυλίας προγεγονὸς καθηρη- μένος, ἐπίσκοπος. Καὶ Θεόφιλος υἱὸς Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ γενόμενος, πτελυ- τήσαντος Ἀντωνίῃ, τὴν λεκανομάντιν πρόεδρον Ἰωάννην προχειρισάμενος, με- ζῶνως ταῖς εὐσεβεῖσι τὸν διωγμὸν ἀνεβρί- πισε, καὶ ἄθεον ἐν Βλαχέρναις κατα- σκευάσας Συνόδον, ταῖς προσκυνηταῖς τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἀνεθεμάτισε.

[P] 147. CONSTANTINOPOLITANA, IN CANICLEO.

842. Quum igitur Theophilus vitam blasphemie finiisset, Michael filius eius una cum matre Theodora imperium suscepit. Qui zelo Dei inflammatus eos, qui in exsiliis erant, sanctos patres reuocarunt: et synodo diuina ac sacra locali in Canicleo convocata, Iohannem quidem impurissimum throno deiecerunt, sanctum vero Methodium, Constantinopolitanum patriarcham constituerunt: sanctasque septem oecumenicas synodos adprobantes, sacras imagines ad eam venerationem, quae eis olim debebatur, reducerunt.

Θεοφίλῃς τοίνυν τὸν βίον βλασφημίας τελήσαντος, Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτῆ σὺν τῇ οἰκείᾳ μητρὶ Θεοδώρα, τὴν βασιλείαν παρέλαβεν. Οἱ ζήλω Θεῶ πυρακτέμενοι, τοὺς ἐν ἐξορίαις ὑπάρχοντας οὐκίας πατέρας ἀνεκαλέσαντο, καὶ Σύνοδον θεῖαν καὶ ἱερὰν τοπικὴν ἐν τοῖς Κανικλείῃς ποιήσαντες, Ἰωάννην μὲν τὸν μισαρὸν τῆ θρόνου ἐξήλασαν, Μεθόδιον δὲ τὸν ἐν ἀγίοις, Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην προχειρίσαντο. καὶ ταῖς ἀγίας οἰκουμηνικαῖς ἑπτὰ Συνόδοις ἀπεδεχάμενοι, ταῖς ἀγίας εἰκόνας ἐπὶ τὸ ἀρχήθεν ὀφειλόμενον σεβασμὸν αὐταῖς, καλῶς ἀνεσηλώσαν.

148. CONSTANTINOPOLITANA, IN PALATIO.

Methodio autem sanctissimo ad Dominum profecto, Ignatius, qui monachus et presbyter sub Michaële et Nicephoro Christi-amantibus imperatoribus fuerat, legitime in thronum eleuatur. Aduersus quem dominandi studio et ambitione, episcopi quidam et monachi elati, haud mediocriter longo tempore sunt tumultuati; quin et Michaelis imperatoris leuitate abusi, imperatoria manu deiiciendum de throno patriarcham Ignatium curarunt, in Terebintho insula, loco exsilii ei constituto. In Palatio etiam synodo vili coacta, Photium, [P] qui primus a secretis fuerat, surrogarunt.*

Μεθοδίου δὲ τῷ παμμακάριστος πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, Ἰγνατίος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος ὑπὸ Μιχαὴλ καὶ Νικηφόρου γεγενηῶς, τῶν φιλοχρίστων αυτοκρατόρων, κανονικῶς ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναβιβάζεται, καὶ ἔφιλιαρχίας κενδοξία ἐπίσκοποι τινες καὶ μονάζοντες κενδοξίμοι, ἢ μετρίως χρόνῳ μακρῶ ἐσασίασαν. Οἱ καὶ Μιχαὴλ τῷ βασιλέως λαβόμενοι τῆς κενδοξίας, ἐξελθῆναι τῷ θρόνῳ ἀρχοντικῆ χειρὶ τὸν πατριάρχην Ἰγνατίον παρεσκευάσαν, ἐν Τερεβινθῷ τῇ νήσῳ αὐτὸν ἐξορίσαντες, καὶ ἐν τῷ Παλατίῳ Σύνεδρον ἀφελῆ ποιησάμενοι, τὸν πρωτοασηκρήτην Φώτιον προεχειρίσαντο.* πολλὰ μὲν ἀκυσθέντες λόγῳ παρακλήσεως πρὸς Ἰγνατίου πρεσβευσάμενοι.

149. CONSTANTINOPOLITANA, IN BLACHERNIS.

Photius igitur, quum praeter diuinos et sanctos canones thronum conscendisset, non quieti operam dedit; * sed, imperatore ad iram concitato, infinitis malis Ignatium adfecit; tandemque in insulam Mitylenem, innocentem relegauit: et, malignantium conuenticulo in Blachernis congregato, ipsum praesentem iniuste deposuit, eosque etiam, qui prauis ipsius nutibus subscribere, eique communicare detrectabant, infinitis malis adfecit; in exilium agens, quo et quomodo vellet.

Φώτιος ἔν παρὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱερὰς κανόνας τῷ θρόνῳ ἐπιλαβόμενος, ἐν ἐσώχει τῷ ἡσυχάσει,* οἷσπερ ὠλίθησεν. ἀλλ' εἰς θυμὸν κινήσας τὸν αυτοκράτορα, μυστρίαν δεινὰ ἐξορίζει πρὸς τῇ νήσῳ Μιτυλήνῃ τὸν ἀθῶν Ἰγνατίον. Καὶ συναθροίσας πονηρευομένων ἐν Βλαχέρναις Συνεδρίον, καὶ δαιρεῖ μὲν παρὶντα τὸν ἀδικήμενον, καὶ τοὺς ἀπαρνεμένους καθυπογράφει τοῖς πονηροῖς αὐτῷ νεύμασι, καὶ τῆς κοινωνίας ἀντέχεσθαι, πάσης κακουργίας ἐργάσατο καταγωγία, περιορίσας ἐνθά, καὶ ὡς ἠβέλετο.

150. CONSTANTINOPOLITANA, IN TEMPLE APOSTOLORVM.

Praeterea vero et ad Romanum papam, bonae memoriae Nicolaum Photius misit: quum quidem ostenderet, Ignatium propter ingrauescentem aetatem et corporis
Vol. XII.

* Ἐτι γε μὴν καὶ πρὸς τὸν Ῥώμης πάπαν τὸν μακαρίτην ἐξαπέστειλε Νικόλαον, ἐκείνῳ παρατησάμενον διὰ γῆρας λιπαρὸν καὶ ἀσθένειαν σώματος, Φώτιος ἀντιδάσκει

infirmatam vltro abdicasse; et ad deiectionem absolutam hæreseos iconomachorum, locum tenentes ab illo mitti plurimum rogavit: Ignatio interim fraudulenter condemnationem machinans. Posteaquam vero Rodoaldus et Zacharias Romani episcopi locumtenentes CPolim adpulissent: [P] Photius in templo sanctorum et clarissimorum apostolorum Christi, synodo eorum, qui Ignatium deposuerant, convocata, adduci ad eam sacrorum antiflitem Ignatium curavit: et septuaginta duobus e plebis facie falsis testibus productis, iisque, qui laici essent, minas promissionibus innectendo persuasis, vt per omnipotentiam Dei iurarent, Ignatium, qui annos undecim, menses quatuor, dies viginti, thronum patriarchae occupasset, electum numquam fuisse: recitata etiam conuentui recisa cuiusdam canonis improbatæ auctoritatis particula, quæ sic habet: Si quis episcopus mundanorum principum vsus opera, per eos ecclesiam obtinuerit, deponatur: (dissimulato interim eo, quod in canone proxime sequitur: propter istam solam causam,) depositionem ei decreuit.

δασκε τὸν Ἰγνάτιον, καὶ πρὸς ἀποβολὴν τελείαν τῆς τῶν εἰκονομάχων αἵρέσεως, τοποτηρητὰς πεμφθῆναι αὐτῷ, μεγάλως ἰκέτευσεν, Ἰγνατία δόλω πρᾶγματευόμενος τὴν κατάκρισιν. Ῥοδοάλδου δὲ καὶ Ζαχαρίου Ῥωμαίων ἐπισκόπου τοποτηρητῶν κατάλαβόντων Κωνσταντινέπολιν, Φώτιος ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων Χριστοῦ, ἀθετέτων Σύνοδον ποιησάμενος, ἀγώγιμον πρὸς αὐτὴν γενέσθαι τὸν ἱεράρχην Ἰγνάτιον παρεσκεύασε, ἐβδμήκοντα καὶ δύο ἀγγέλους παρασησάμενος ψευδομάρτυρας, πείθων αὐτὸς λαϊκὸς ὄντας, ἀπειλὰς παρεείρων ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἐπὶ πάσης θείας ἐμῆσαι δυνάμεως, μὴ ἐψυφίσθαι, χρόνους ἑδέκα, μῆνας τέσσαρας, καὶ ἡμέρας ἑκοσι, ἐν τῷ θρόνῳ τῷ πατριαρχικῷ διαδραμόντα Ἰγνάτιον, ἐπαναγνὸς τῇ συνελεύσει ἀποστατικῆς αὐθεντίας ἀποτομίαν, ἔχουσιν ἕως· Εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικῶς ἀρχεῖσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατῆς ἐκκλησίας ἐγένετο, καθαιρέσθω· ἀποσιωπήσας τὸ κανόνος τὸ ἐπαγόμενον, καὶ διὰ τῆτο μόνον αὐτῷ ἀποφηνάμενος τὴν καθάρισιν.

151. ROMANA, NICOLAI.

Quod quum sanctus papa Nicolaus percepisset: neque enim latere poterat orbem tantum maleficium publice commissum: in locumtenentes suos adcurata inquisitione facta, quum ex propria eorum confessione reperisset, munera ipsos accepisse, perpetuae depositioni Rodoaldum et Zachariam subiecit; diuinaque et sacra congregata synodo, Photium, [P] vt adulterum et inuasorem anathemate notavit; quæque ab eo et sub eo acta essent, minime recipienda esse definiuit: quin et omnibus, qui ei communicarent, Michaëli

Ὅπερ μαθὼν ὁ ἐν ἁγίοις πάππας Νικόλαος, ἔτι γὰρ ἦν εἰς λαθεῖν τὴν οἰκωμένην ἔργον κακίας εἰς μέσον γειόμενον, τὸς οἰκεῖς τοποτηρητὰς ἀκριβῶς ἀνακρίνας, καὶ ἀπὸ τῶν σομάτων αὐτῶν δωρολήπτας εὐρόμενος, καθαιρέσει διηνεκῶς Ῥοδοάλδου καὶ Ζαχαρίου ὑπέβαλεν, καὶ θεῖαν καὶ ἱεράν Σύνοδον ποιησάμενος, Φώτιον, ὡς μοιχὸν ἀναθεματίζει καὶ ἐπιβήτορα, τὰ εἰς αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῷ πρᾶχθέντα ὀρισάμενος μένειν ἀπρόσδεκτα, καὶ ἀφορισμὸν τοῖς αὐτῷ κοινῶσι Μιχαὴλ ἀποσελάμενος αὐτοκράτορι, ἀρχομένοις καὶ ἀρχε-

ipſi imperatori ſubditis, principibus et reliquis ſanctis patriarchis, depolitionem denunciavit.

ἀρχιεπίσκοποι, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁσίοις πατριάρχεις διέπεμψε.

Evanuerat finis propter vetustatem.

Ἐξίτηλον ἦν τὸ τέλος ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος.

152. CONSTANTINOPOLITANA OCTAVA OECVMENICA.

Synodus oecumenica octava, Constantinopoli celebrata, anno tertio piſſimorum imperatorum, Baſilii et Constantini, in qua praesentibus Donato et Stephano, episcopis, et Marino diacono, locumtenentibus Adriani archiepiscopi senioris Romae, in locum pristinae dignitatis restitutus est Ignatius, estque iudicatum, Photium nefaria occupatione solium patriarchae tenuisse, et restituendum esse Ignatium. Tum et execratione damnatus Photius: et hoc decretum factum est: consecrationes et promotiones episcoporum, clericorum electione ac decreto, et episcoporum collegio fieri debere, haec sancta et vniuersalis synodus definiuit et statuit, atque iure promulgauit, neminem laicorum principum vel potentum semet inserere debere electioni vel promotioni patriarchae, vel metropolitani, aut cuiuslibet episcopi.

Hoc caput, et postremum infra, latine de suo adiunxit D. Pappus, pro quibus Harduinus adposuit haec, quas ex synodico laudat Allatius libro de octava synodo Photiana pag. 19. et 39.

Photius igitur agnoscens Nicolai aduersus semetipsum concitatam, atque exardescentem iracundiam, ad se malitiose Michaële imperatore tracto, et clanculum versuta [P] illa Pseudo-synodo concinnata, et ac si reliquorum patriarcharum oratores adessent, vocibus ac inscriptionibus effclis, nec non omnium episcoporum, sacerdotum, diaconorum et abbatum, qui in ditione illius erant; patriciorum item, qui prorsus ignorabant, quando, et quomodo, et quare motus ille exortus fuisset, depolitionem et anathematismum Nicolao diuinitus instructo papae Romano per Zachariam Chalcedonis metropolitam, et Theodorum Cariae in Laodiceam promotum misit.

Φώτιος γὰρ τὸ καθ' ἑαυτῆ γένε Νικολάου τῆ πάπα διάπυρον, Μιχαήλ συναρπάσας βασιλέα τὴν ἀλλοπερόσαλλον κρυφῶδὸν συγγραψάμενος ψευδοσυνόδον, καὶ δῆθεν τοποτηρητὰς τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν συστήσάμενος, φωνὰς καὶ ὑπογραφαὶς πάντων ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, καὶ ἡγμένων τῶν ὑπ' αὐτὸν κατεγράψατο, καὶ πατρικίων, μὴ καθόλου εἰδόντων, πότε καὶ πῶς καὶ διατί συγκεκίνηται, δι' ὧν ἀπάντων καθάρσεων καὶ ἀναθεματισμῶν τῷ πάπῳ Ῥώμης Νικολάῳ τῷ θεοσόφῳ ἀπέστειλε διὰ χειρὸς Ζαχαρίας Μητροπολίτη Χαλκηδόνος, καὶ Θεοδώρου Καρίας μετελθόντος εἰς Λαοδικεάν.

Interim dum ista peraguntur, et Michaële imperatore diuino iudicio vita defuncto, Basilius Christianus magnus Graecor. imperator declaratur, qui diuino zelo incensus, vt e Christi ecclesia omnia scandala eiicerentur, diuinam et sacram oecumenicam synodum in vrbe CPolitana cogi mandauit, in qua praerant praesidentes Adriani papae Romani, Nicolaus enim ad Dominum migrauerat, locumtenentes Stephanus, et Donatus episcopi, et Marinus diaconus; CPolitanius patriarcha Ignatius; papae Alexandrini locum tenebat Michaël diaconus Chartophylax, et Syncellus; Antiocheni Syriae Nicolai Thomae Tyri episcopus; Hierosolymorum Theodosii Elias monachus presbyter, et Syncellus; Basilius et Constantinus piissimi imperatores. Quae sancta synodus sanctas et oecumenicas septem synodos, [P] et a longinquo tempore inter ipsos beatos patres praeconis instar depraedicans Nicolai et Adriani papae Romae synodica confirmauit, et Photium anathemati tradens, quae in ipsum, et per ipsum, et ab ipso omnia facta tentataque iustis ecclesiasticae traditionis definitionibus reiecit; et sic, vt Dei cultores addecet, peracta, in dextris sanctae magnae saluatoris Christi ecclesiae partibus, quam sapientiam nuncupare didicimus, absoluta est.

Ἄλλ' ἐν ἕσῳ ταῦτα ἤϊετο, Μιχαὴλ τῷ βασιλέως θεία δίκη τὸν βίον τελέσαντος, Βασίλειος ὁ Φιλιχρίτος αὐτοκράτωρ μέγας Ῥωμαίων ἀναγορευθεὶς, καὶ ζήλω Κυρίου πυρέμενος, ἵνα τῆς Χριστῆ ἐκκλησίας πάντα ἐξάγῃ τὰ σκάνδαλα, θείαν καὶ ἱερὰν οἰκουμενικὴν ἐγδοὴν Σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθῆναι ἐθέσπισε Σύνοδον, ἧς ἐξήρχον προκαθεζόμενοι Ἀδριανῆ τῷ πάπῳ Ῥώμης, Νικόλαος γὰρ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, τοποτηρηταὶ Στέφανος καὶ Δονάτος ἐπίσκοποι, καὶ Μαρίνος Διάκονος, Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Ἰγνάτιος, Μιχαὴλ Διάκονος Χαρτοφύλαξ, καὶ Σύγκελλος, Μιχαὴλ τῷ πάπῳ Ἀλεξανδρείας τὸν τόπον ἐπέχων, Θωμᾶς ἐπίσκοπος Τύρου, Νικόλαος Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ Ἡλίας μοναχὸς πρεσβύτερος, καὶ Σύγκελλος Θεοδοσίος Ἱεροσολύμων, Βασίλειός τε, καὶ Κωνσταντῖνος οἱ εὐσεβέστατοι αὐτοκράτορες ἥτις ἁγία Σύνοδος τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἑπτὰ Συνόδους, καὶ τὰς ἀνέκαθεν αὐτῶν διὰ μέσων πατέρων μακαρίων ἀνακηρύξασα, Νικόλαον, καὶ Ἀδριανῆ πάπῳ Ῥώμης τὰ Συνδικὰ ἐπεκέρωσε, καὶ τὸν Φώτιον ἀναθεματίσασα, καὶ τὰ εἰς αὐτὸν, καὶ δι' αὐτῆ, καὶ ὑπ' αὐτῆ πάντα γενομένα, δικαίοις ὅροις ἐκκλησιαστικῆς ἀπεβάλετο παραδόσεως, καὶ ἔτω θεοπρεπῶς τετελείωται ἐν τοῖς δεξιῶις μέρεσι γενομένη τῆς ἁγίας μεγάλης τῆ Σωτῆρος Χριστῆ ἐκκλησίας, ἣν περ Σοφίαν κατονομάζειν ἐξεπαδεδύθημεν.

153. CONSTANTINOPOLITANA,

Quam ipsam aliqui octauam oecumenicam nominant.

A. C. 877. Ignatio circa annum Domini DCCCLXXVII mortuo, Photius consentiente Iohanne IX. papa Romano, qui VIII. alias solet nominari, in solium patriarchale reductus est a Basilio imperatore. Habita inde synodus est episcoporum CPoli, in qua

qua de unione cum Iohanne his verbis, quae apud Balsamonem reperiuntur, est actum. Statuit sancta et vniuersalis synodus, vt, si qui ex Italiae clericis, vel laicis, vel episcopis, in Asia vel Europa vel Libya versantes, sub vinculo, vel depositione, vel anathematizatione, apud sanctissimum papam Iohannem fuerunt, vt ii quocumque sint eiusmodi etiam apud Photium sanctissimum patriarcham Constantinopolitanum in eadem poenae definitione: id est, vel depositi, vel anathematizati, vel segregati; et quos Photius quidem sanctissimus noster patriarcha, clericos vel laicos, vel episcopalis vel sacerdotalis ordinis in quacumque parochia, segregationi vel depositioni vel anathematizationi subiecerit, sanctissimus quoque papa Iohannes, et sancta Dei Romanorum ecclesia, eosdem in eodem poenae iudicio habeat; privilegiis, quae adsunt sanctissimae Romanorum ecclesiae sedi, et eius antecessori, nihil penitus innouatis, nec nunc, nec in posterum.

C A
C O N C I L I O R U M
Alphabetica, Chronologica

*Index Conciliorum alphabeticus ex editione Mansiana, collatus cum Mansii supplementis, editione
eisdem quinque editionibus, Mansiique supplementis. II. Notitia Geographica Episcopatum,*

(Cum supplementis Chr. Dav. Ant. Martini, Theologi Altorfii, Erw.

A. C.	Concilium.	Papa.
1172.	Abrincantense.	<i>Alexandro III.</i>
359.	Achaicum.	<i>Liberio.</i>
197.	Achillanum.	<i>Victore I.</i>
788.	Accleense seu Acclechense.	<i>Hadriano I.</i>
1320.	Adanense Armeniae.	<i>Ioanne XX.</i>
708.	Aderbournense.	<i>Constantino.</i>
394.	Adrumetinum.	<i>Siricio,</i>
1065.	Aeduense.	<i>Alexandro II.</i>
1094.	Aeduense.	<i>Vrbano II.</i>
1056.	in S. Aegidii villa.	<i>Victore II.</i>
1130.	Ibid.	<i>Innocentio II.</i>
1210.	Ibid.	<i>Innocentio III.</i>
371.	Aegyptiacum.	<i>Damaso I.</i>
578.	Aegyptiacum.	<i>Pelagio II.</i>
1009.	Aenhamense.	<i>Ioanne XVII.</i>
217.	Africanum.	<i>Zephyrino.</i>
255.	Africanum I. }	<i>Stephano I.</i>
256.	Africanum II. }	
399.	Africanum I. }	
401.	Africanum II. }	
401.	Africanum III. }	
403.	Africanum I. }	
404.	Africanum II. }	
405.	Africanum III. }	
407.	Africanum IV. }	
408.	Africanum V. }	
408.	Africanum VI. }	
409.	Africanum VII. }	
414.	Africanum [Donatistarum] conciliabulum. }	<i>Innocentio I.</i>

P V T IV.
N O T I T I A
et Geographica.

Coletiana, Harduiniana, Labbeana et Regia. I. Index Conciliorum eo ordine, quo habita sunt, collatis quorum in Conciliis mentio. III. Mantissa de recentibus historiae ecclesiasticae scriptoribus. IV.

Frid. Car. Rosenmüller, Prof. Lipsiensis, et Theoph. Chr. Harless.)

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 136.	XIII. 355.	VI. 2. p. 1631.	X. 1457.	XXVII. 388.
III. 335.	II. 935.	—	—	—
I. 724.	I. 615.	—	I. 599.	—
XIII. 826.	IX. 5.	IV. 823.	VII. 966.	XX. 2.
XXV. 655.	XV. 211.	—	—	—
XII. 175. et <i>Suppl. I.</i> 525.	—	—	—	—
III. 855.	II. 1379.	—	II. 1153.	III. 458.
XIX. 1039.	—	VI. 1145.	—	—
XX. 799.	—	—	—	—
XIX. 1039.	XII. 11.	VI. 1041.	IX. 1082.	—
XXI. 445. et <i>Suppl. II.</i> 405.	—	—	—	—
XXII. 812.	XIII. 813.	VI. 2. p. 1995.	XI. 54.	—
III. 451.	II. 1039.	—	—	—
IX. 919. et <i>Suppl. I.</i> 499.	—	—	—	—
XIX. 297.	XI. 1061.	VI. 773.	IX. 789.	XXV. 240.
I. 734.	I. 623.	—	I. 602.	I. 272.
I. 899.	I. 759.	—	I. 741.	L. 465.
I. 905.	I. 765.	—	I. 746.	L. 473.
III. 979.	II. 1463.	—	II. 1221.	I. 566.
III. 1022.	II. 1491.	—	II. 1241.	III. 597.
III. 1022.	II. 1493.	—	II. 1245.	III. 597.
III. 1155.	III. 97.	I. in Indice.	II. 1331.	IV. 96.
III. 1159.	III. 99.	—	II. 1332.	IV. 97.
III. 1159.	III. 99.	—	II. 1333.	IV. 97.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1333.	IV. 98.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1334.	IV. 99.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1334.	IV. 99.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1334.	IV. 100.
IV. 305.	III. 361.	—	II. 1524.	IV. 351.

A. C.	Concilium,	Papa.
418.	Africanum.	<i>Zofimo.</i>
419.	Africanum s. Carthaginense.	<i>Bonifacio I.</i>
424.	Africanum.	<i>Coelestino I.</i>
484.	Africanus conuentus.	<i>Felice III.</i>
534.	Africanum, vid. Carthagin.	<i>Ioanne II.</i>
550.	Africanum.	<i>Vigilio.</i>
594.	Africanum.	<i>Gregorio I.</i>
646.	Africanum.	<i>Theodoro.</i>
1053.	Africanum.	<i>Leone IX.</i>
506.	Agathense.	<i>Symmacho.</i>
circa 515.	Agaunense.	<i>Hormisda.</i>
888.	Agaunensis conuentus.	<i>Stephano V.</i>
1366.	Agennense.	<i>Vrbano V.</i>
346.	Agrippinense, vid. Colonienfis.	<i>Iulio I.</i>
circa 1020.	Airiacense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1213.	ad S. Albanum in Anglia.	<i>Innocentio III.</i>
1254.	Albienne.	<i>Alexandro IV.</i>
[P] circa 235.	Alexandrinum.	<i>Pontiano.</i>
236.	Alexandrinum.	<i>Fabiano.</i>
263.	Alexandrinum. I. }	<i>Dionysio.</i>
263.	Alexandrinum. II. }	<i>Marcello I.</i>
circa 308.	Alexandrinum.	<i>Syluestro I.</i>
315.	Alexandrinum I. }	<i>Syluestro I.</i>
319.	Alexandrinum II. }	<i>Syluestro I.</i>
321.	Alexandrina duo.	<i>Iulio I.</i>
circa 330. [al. 326.]	Alexandrinum.	<i>Liberio.</i>
339. [al. 340.]	Alexandrinum.	<i>Liberio.</i>
362.	Alexandrinum I. }	<i>Damafo I.</i>
363.	Alexandrinum II. }	<i>Anastasio I.</i>
363.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Anastasio I.</i>
372.	Alexandrinus conuentus.	<i>Coelestino I.</i>
399.	Alexandrinum.	<i>Coelestino I.</i>
401.	Alexandrinum.	<i>Leone I.</i>
430.	Alexandrinum.	
430. s. 431.	Alexandrinum.	
451. aut sequ.	Alexandrinum.	
457.	Alexandrinum conciliabulum. }	
475.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Simplicio.</i>
482.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Simplicio.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
IV. 377.	III. 425.	—	II. 1576.	IV. 418.
IV. 439.	III. 459.	—	II. 1041.	—
IV. 477.	III. 497.	—	II. 1638.	IV. 511.
VII. 1142.	V. 249.	—	IV. 1127.	—
VIII. 840.	V. 931.	—	IV. 1784.	XI. 167.
IX. 149.	V. 1395.	—	—	—
X. 475. et <i>Suppl.</i> I. 499.	—	—	—	—
X. 762.	VI. 1141. 1591. in Ind.	—	—	—
XIX. 811. et <i>Suppl.</i> I. 1303.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> I. 386.	V. 519.	II. 995.	IV. 1381.	X. 370.
VIII. 531.	V. 689.	II. in Ind.	IV. 1557. 1827.	—
XVIII. 60.	XI. 579.	VI. 399.	IX. 400.	—
XXVI. 459. et <i>Suppl.</i> III. 607.	—	—	—	—
II. 1371. et <i>Suppl.</i> II. 179.	II. 640.	I. 631.	II. 615.	II. 695.
XIX. 387. et <i>Suppl.</i> I. 1245.	XI. 1125.	VI. 825.	IX. 842.	—
XXII. 897. et <i>Suppl.</i> II. 487.	—	—	—	—
XXIII. 829.	XIV. 151.	VII. 455.	XI. 720.	—
I. 754.	I. 647.	I. in Ind.	I. 1564.	—
I. 762.	—	—	I. 1564.	—
I. 1018.	I. 853.	—	I. 831.	—
I. 1018.	I. 853.	—	I. 832.	—
II. 407.	I. 1401.	I. in Ind.	—	—
II. 553.	I. 1521.	—	I. 1491. et 1494.	II. 85.
II. 557.	I. 1527.	—	I. 1493.	II. 87.
II. 559.	I. 1525.	I. 295. 310.	—	—
II. 1085. et <i>Suppl.</i> I. 146.	II. 419.	—	—	—
II. 1277.	II. 557.	I. 569.	II. 532.	II. 620.
III. 343. et <i>Suppl.</i> I. 194.	II. 937.	I. 729.	II. 97. 808.	III. 206.
III. 365.	II. 957.	I. 739.	II. 823.	III. 218.
III. 369.	—	—	—	—
III. 469.	II. 1049.	—	—	—
III. 973. et <i>Suppl.</i> I. 260.	II. 1459.	I. in Indice.	II. 1219.	III. 564.
III. 979.	—	—	—	—
IV. 551.	III. 557.	I. in Ind.	II. 1688.	IV. 675.
V. 461.	III. 557.	—	III. 1255.	—
VII. 870.	IV. 2071.	—	IV. 1007.	—
VII. 910.	IV. 2071. et V. 26.	—	IV. 1008.	—
VII. 1018.	V. 133. 279.	—	IV. 1151.	—
VII. 1023.	V. 279.	—	IV. 1152.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
484.	Alexandrinum conciliabulum. }	<i>Felice III.</i>
485.	Alexandrinum. }	
578.	Alexandrinum. }	<i>Pelagio II.</i>
589.	Alexandrinum. }	
circa 630.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Honorio I.</i>
[†] 633.	Alexandrinum.	<i>Honorio I.</i>
709.	Alnense.	<i>Constantino.</i>
1158.	Alterfordiae synodus.	<i>Hadriano IV.</i>
916.	Altheimense.	<i>Ioanne X.</i>
931.	Altheimense.	<i>Ioanne XI.</i>
802.	Altinense.	<i>Leone III.</i>
304.	Alutinense.	<i>Marcello I.</i>
1048.	Amalphitanum.	<i>Damafo II.</i>
1059.	Amalphitanum.	<i>Nicolao II.</i>
1170.	ad S. Amantii Buxensis conuentus.	<i>Alexandro III.</i>
1063.	Ambianensis synodus.	<i>Alexandro II.</i>
978.	Ambresbyrienfe.	<i>Benedicto VII.</i>
1160.	Anagninum.	<i>Alexandro III.</i>
431.	Anazarbicum.	<i>Coelestino I.</i>
435.	Anazarbicum.	<i>Sixto III.</i>
circa 314.	Ancyranum.	<i>Syluestro I.</i>
358.	Ancyranum conciliabulum Semi-Arianorum.	<i>Liberio.</i>
391.	Ancyranum conciliabulum.	<i>Siricio.</i>
453.	Andegauenfe.	<i>Leone I.</i>
530.	Andegauenfis conuentus.	<i>Bonifacio II.</i>
1160.	Andegauenfe.	<i>Alexandro III.</i>
1269.	Andegauenfe.	<i>Clemente IV.</i>
1279.	Andegauenfe.	<i>Nicolao III.</i>
1365.	Andegauenfe.	<i>Vrbano V.</i>
1448.	Andegauenfe seu Turonense.	<i>Nicolao V.</i>
587.	Andelaënfe.	<i>Pelagio II.</i>
[391.]	Angaritanum Nouatianorum.	<i>Siricio.</i>
677.	Anglicanum.	<i>Dono.</i>
679.	Anglicanum generale f. Hedtfeldenfe.	<i>Agathone.</i>
circa 700.	Anglicanum incerti loci.	<i>Ioanne VI.</i>
		—
circa 708.	Anglicanum sub Ina rege.	<i>Stephano II.</i>
755.	Anglicanum.	<i>Paulo I.</i>
759.	Anglicana duo.	<i>Leone III.</i>
797.	Anglicanum.	

CONCILIORVM.

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 1023.	V. 279.	—	IV. 1153.	—
VII. 1176.	V. 279.	—	IV. 1153.	—
IX. 918.	—	—	—	—
IX. 1021.	—	—	—	—
X. 604.	VI. 1441.	—	V. 1696.	—
X. 606. et <i>Suppl. I.</i> 475.	VI. 1440.	III. in Indice.	V. 1695.	XIV. 476.
XII. 187.	VIII. 127.	III. 1831.	VI. 1401.	XXI. 247.
XXI. 861.	—	—	—	—
XVIII. 325. et <i>Suppl. I.</i> 1105.	XI. 789.	—	—	—
XVIII. 359.	XI. 807.	—	—	—
XIII. 1099.	IX. 259.	IV. 965.	VII. 1187.	XX. 311.
I. 1270.	L. 973.	I. in Ind.	—	—
XIX. 631. et <i>Suppl. I.</i> 1280.	—	—	—	—
XIX. 919. et <i>Suppl. I.</i> 1341.	XII. 53.	VI. 1067.	IX. 1105.	XXV. 597.
XXII. 121.	XIII. 348.	VI. 2. p. 1625.	—	—
XIX. 1029.	—	—	—	—
XIX. 65.	XI. 967.	VI. 705.	IX. 724.	XXV. 199.
XXI. 1149. et <i>Suppl. II.</i> 531.	—	—	—	—
V. 1147.	IV. 499.	—	—	—
V. 1179.	IV. 523.	—	—	—
II. 513.	I. 1485. 1509.	I. 269.	I. 1456.	II. 43.
III. 265.	II. 857.	I. 707.	II. 789.	III. 186.
III. 699.	II. 1249.	—	II. 1041.	—
VII. 899.	V. 18.	II. 777.	IV. 1020.	IX. 442.
VIII. 729.	V. 824.	—	IV. 1828.	—
XXI. 1149. et <i>Suppl. II.</i> 531.	—	—	—	—
XXIV. 1.	XIV. 449.	VII. 647.	XI. 911.	—
—	XIV. 673.	VII. 815.	XI. 1104.	—
XXVI. 425.	XV. 791.	VII. 1771.	XI. 1939.	—
—	XIX. 75.	IX. 1341.	XIII. 1352.	—
IX. 968.	VI. 687.	—	V. 993.	XIII. 96.
III. 699.	II. 1249.	I. in Indice.	—	III. 156.
XI. 163.	VII. 587.	—	—	—
XI. 175.	VII. 597.	III. 1037.	—	—
XII. 158.	VIII. 105.	III. 1821.	VI. 1393.	XVII. 235.
—	—	—	—	XXI. 46.
XII. 187.	VIII. 120.	III. 1827.	—	—
XII. 535.	VIII. 423.	—	—	—
XII. 659.	VIII. 457.	—	—	—
XIII. 991.	IX. 175.	—	—	—

	A. C.	Concilium.	Papa.
	820.	Anglicanum.	<i>Paschale I.</i>
	892.	Anglicanum.	<i>Formoso.</i>
[P]	969.	Anglicanum.	<i>Ioanne XIII.</i>
	1072.	Anglicanum.	<i>Alexandro II.</i>
	1074.	Anglicanum.	<i>Gregorio VII.</i>
1083.	[l. 1085.]	Anglicana quinque.	<i>Gregorio VII.</i>
	1093.	Anglicanus conuentus.	<i>Vrbano II.</i>
	1095.	Anglicanum.	<i>Vrbano II.</i>
	1167.	Anglicanum conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
	1183.	Anglicana synodus.	<i>Lucio II.</i>
	1188.	Anglicanum.	<i>Clemente III.</i>
	1190.	Anglicanum.	<i>Clemente III.</i>
	1269.	Anglicanum.	<i>Sede vacante.</i>
	1271.	Anglicanum.	<i>Sede vacante.</i>
	1341.	Anglicanum.	<i>Benedicto XII.</i>
	1400.	Anglicanum. }	
	1402.	Anglicanum. }	<i>Bonifacio IX. aliis VIII.</i>
	1404.	Anglicanum. }	
	1405.	Anglicanum. (Vide et Britannica.)	<i>Innocentio VII.</i>
	692.	Anglosaxonicum.	<i>Sergio I.</i>
	708.	Anglosaxonica duo.	<i>Sifinnio.</i>
	1130.	Aniciense.	<i>Innocentio II.</i>
	1222.	Aniciense.	<i>Honorio III.</i>
	990.	Ansanum.	<i>Ioanne XIV.</i>
	994.	Ansanum.	<i>Ioanne XV.</i>
	1025.	Ansanum.	<i>Ioanne XVIII.</i>
	1070.	Ansanum.	<i>Alexandro II.</i>
	1076.	Ansanum.	<i>Gregorio VII.</i>
	1100.	Ansanum. }	<i>Paschale II.</i>
	1112.	Ansanum. }	
	1299.	Ansanum.	<i>Bonifacio IX. aliis VIII.</i>
	1099.	ad pontem Ansilae.	<i>Paschale II.</i>
	1197.	Antibarense.	<i>Coelestino III.</i>
	56.	Antiochenum.	<i>Apostolorum.</i>
circa	253.	Antiochenum.	<i>Cornelio.</i>
	264.	Antiochenum I.	
268. et 269.		Antiochenum II. et III. }	<i>Dionysio.</i>
329.		Antiochenum (seu Nicomediense, concilia- bulum Arianorum.	<i>Sylvestro I.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 387.	IX. 611.	—	VII. 1519.	—
XVIII. 112.	XI. 613.	—	IX. 429.	XXIV. 618.
—	XI. 933.	VI. 675.	IX. 698.	XXV. 175.
XX. 7.	XII. 193.	VI. 1173.	IX. 1201.	XXV. 689.
XX. 439.	XII. 539.	VI. 1551.	X. 344.	XXVI. 566.
XX. 603.	XII. 677.	VI. 1614.	—	—
XX. 791.	XII. 811.	VI. 2. p. 1705.	—	—
XX. 919.	XII. 925.	VI. 2. p. 1741.	X. 597.	XXVI. 679.
XXI. 22.	XIII. 337.	VI. 2. p. 1619.	X. 1444.	XXVII. 350.
XXII. 485. et <i>Suppl.</i> II. 708.	—	—	—	—
XXII. 577.	XIII. 675.	VI. 2. p. 1901.	X. 1762.	XXVIII. 44.
XXII. 592. et <i>Suppl.</i> II. 747.	—	—	—	—
XXIV. 7. et <i>Suppl.</i> II. 1249.	—	—	—	—
XXIV. 31. et <i>Suppl.</i> III. 1.	—	—	—	—
XXV. 1149.	XV. 561.	—	—	—
XXVI. 917.	XV. 1077.	—	XI. 2082.	—
XXVI. 917.	XV. 1077.	—	XI. 2082.	—
XXVI. 917.	XV. 1077.	VII. 1925.	XI. 2082.	—
—	XV. 1077.	—	—	—
XII. 55.	VIII. 45.	—	—	—
XII. 176. 177.	VIII. 119.	—	—	—
XXI. 436.	XII. 1443.	VI. 2. p. 1181.	X. 971.	—
XXII. 1193. et <i>Suppl.</i> II. 913.	—	—	—	—
XIX. 99.	XI. 988.	—	—	—
XIX. 177. et <i>Suppl.</i> I. 1197.	XI. 1003.	—	—	—
XIX. 423.	XI. 1151.	VI. 839.	IX. 859.	—
XIX. 1077.	XII. 181.	VI. 1163.	IX. 1201.	—
XX. 481.	XII. 601.	VI. 1567.	X. 359.	—
XX. 1127.	XII. 1089.	VI. 2. p. 1861.	X. 726.	—
XXI. 77.	XII. 1185.	VI. 2. p. 1914.	X. 786.	—
XXIV. 1217. et <i>Suppl.</i> VI. 407.	—	—	—	—
XX. 974.	—	—	—	—
XXII. 706. et <i>Suppl.</i> II. 779.	—	—	—	—
I. 67.	I. 61.	I. in Indice.	I. 62.	—
I. 871.	I. 737.	—	I. 719.	—
I. 1031.	I. 863.	I. in Indice.	I. 843.	I. 543.
I. 1069.	I. 907. 917.	I. in Indice, et p. 195.	I. 893. 901.	I. 548.
II. 1085.	II. 419.	I. in Indice.	II. 87.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
341.	Antiochenum I.	} <i>Iulio I.</i>
341.	Antiochenum II.	
344.	Antiochenum III. conciliabulum.	
355. et 357.	Antiochena duo.	} <i>Liberio.</i>
360.	Antiochenum conciliabulum.	
[P] 361.	Antiochenum Anomoeorum.	} <i>Damafo I.</i> <i>Felice I.</i> <i>Coelestino I.</i> <i>Coelestino I.</i> <i>Sixto III.</i> <i>Leone I.</i> <i>Simplicio.</i> <i>Felice II.</i> <i>Symmacho.</i> <i>Sylverio.</i> <i>Hadriano I.</i> <i>Innocentio II.</i> <i>Innocentio II.</i> <i>Innocentio III.</i> <i>Liberio.</i> <i>Damafo I.</i> <i>Innocentio III.</i> <i>Vrbano V.</i> <i>Paschale II.</i> <i>Alexandro V.</i> <i>Gregorio XIII.</i> <i>Paulo V.</i> <i>Damafo I.</i> <i>Vigilio.</i> <i>Pelagio I.</i> <i>Sergio I.</i> <i>Ioanne XVIII.</i> <i>Benedicto VIII.</i> <i>Alexandro III.</i>
363.	Antiochenum.	
377.	Antiochenum.	
383.	Antiochenum.	
424.	Antiochenum.	
431.	Antiochenum.	
432.	Antiochenum.	
435.	Antiochenum.	
440.	Antiochenum.	
circa 445.	Antiochenum.	
472. [al. 471.]	Antiochenum.	
478. [al. 477.]	Antiochena duo.	
482.	Antiochena duo.	
485.	Antiochenum conciliabulum.	
512.	Antiochenum conciliabulum.	
circa 540.	Antiochenum.	
781.	Antiochenum.	
1136.	Antiochenum.	
1142.	Antiochenum.	
1205.	Antiochenum.	
367.	Antiochenum in Caria Arianorum.	
378.	Antiochenum in Caria, Macedonianorum.	
1212.	Apamiensis conuentus.	
1365.	Aptense.	
1112.	Aquense.	
1409.	Aquense.	
1585.	Aquense in Prouincia.	
1612.	Aquense.	
381.	Aquileiense.	
553.	Aquileiense.	
circa 558.	Aquileiense.	
698.	Aquileiense conciliabulum.	
1007.	Aquileiense.	
1015.	Aquileiense.	
1181.	Aquileiense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
II. 1305. et <i>Suppl.</i> I. 166.	II. 583.	I. 589.	II. 89. 559.	II. 640.
II. 1361.	II. 623.	—	II. 89. 607.	II. 689.
III. 163. et <i>Suppl.</i> I. 178.	II. 633.	—	II. 90.	—
III. 231. 265. et <i>Suppl.</i> I. 188.	II. 825. 857.	I. in Indice.	—	—
III. 337.	II. 935.	I. in Indice.	II. 96. 807.	III. 204. 221.
III. 337. et <i>Suppl.</i> I. 192.	II. 935.	I. in Indice.	—	—
III. 369. et <i>Suppl.</i> I. 196.	II. 961.	I. 744.	II. 97. 825.	—
III. 486.	II. 1001. 1079.	—	II. 900. 908.	III. 315.
III. 651.	II. 1209.	—	—	—
IV. 475.	III. 497.	—	—	—
V. 461. 463. et <i>Suppl.</i> I. 313.	III. 1775.	—	—	—
V. 1159. et <i>Suppl.</i> I. 315.	IV. 505.	—	III. 1256. 1265	VII. 12.
V. 1189. et <i>Suppl.</i> I. 319.	IV. 525.	—	—	—
V. 1201.	—	—	—	—
VI. 465.	IV. 725.	I. in Indice.	IV. 727.	—
VII. 999.	IV. 2074. et V. 119.	II. in Indice.	—	—
VII. 1018.	V. 133. et 277.	II. in Indice.	IV. 1151.	—
VII. 1023.	—	—	—	—
VII. 1165.	V. 271. et 277.	—	—	—
VIII. 347. et <i>Suppl.</i> I. 391.	V. 553.	—	IV. 1413.	—
IX. 767.	VI. 511.	—	V. 832.	—
XII. 900.	VIII. 593.	III. 2059.	—	—
XXI. 503.	XII. 1485.	VI. 2. p. 1199.	X. 1824.	XXVII. 150.
XXI. 577.	XII. 1335.	VI. 2. p. 1225.	—	—
XXII. 749. et <i>Suppl.</i> II. 787.	XIII. 781.	—	—	—
III. 397.	II. 987.	I. in Indice.	—	—
III. 503.	II. 1075.	I. in Indice.	—	—
XXII. 856. et <i>Suppl.</i> II. 817.	XIII. 841.	VI. 2. p. 2017.	XI. 80.	—
XXVI. 445.	XV. 809.	—	—	—
XXI. 73.	XII. 1181.	—	—	—
XXVI. 1123. et <i>Suppl.</i> III. 833.	—	—	—	—
—	XXI. 937.	X. 1515.	XV. 1119.	—
—	XXI. 1535.	XI. 57.	XV. 1629.	—
III. 599.	II. 1163. 1183.	I. 825. 835.	II. 978. 997.	III. 386.
IX. 659.	VI. 419.	III. in Indice.	V. 739.	XII. 437.
IX. 752.	VI. 497.	—	—	—
XII. 115.	VIII. 103.	III. in Indice.	VI. 1381.	XVII. 218.
XIX. 293. et <i>Suppl.</i> I. 1223.	—	—	—	—
XIX. 365. et <i>Suppl.</i> I. 1229.	—	—	—	—
XXII. 472. et <i>Suppl.</i> II. 705.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1184.	Aquileiense.	<i>Lucio III.</i>
1216.	Aquileiense.	<i>Innocentio III.</i>
1281.	Aquileiense.	<i>Martinò II.</i>
1307.	Aquileiense.	<i>Clemente V.</i>
[P] 1408.	Aquileiense.	<i>Gregorio XII.</i>
1596.	Aquileiense.	<i>Clemente VIII.</i>
789.	Aquisgranense capitulare.	<i>Hadriano I.</i>
797.	Aquisgranensis conuentus. }	
799.	Aquisgranense. }	<i>Leone III.</i>
802.	Aquisgranense. }	
809.	Aquisgranense. }	
816.	Aquisgranense I. }	<i>Stephano IV.</i>
817.	Aquisgranensis conuentus. }	<i>Paschale I.</i>
818.	Aquisgranense. }	<i>Eugenio II.</i>
825.	Aquisgranense. }	
836.	Aquisgranense II. }	
838.	Aquisgranensis conuentus. }	<i>Gregorio IV.</i>
842.	Aquisgranense. }	
860.	Aquisgranensis duo. }	<i>Nicolao I.</i>
862.	Aquisgranense III. }	<i>Sylvestro II.</i>
1000.	Aquisgranense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1022.	Aquisgranense.	<i>Gregorio IV.</i>
836.	Aquitanicus conuentus.	<i>Nicolao I.</i>
863.	Aquitanicum incerti loci.	<i>Fabiano.</i>
247.	Arabicum.	<i>Alexandro II.</i>
1062.	Aragonense.	<i>Gregorio XII.</i>
1408. et 1409.	Aragonense s. Perpinianense conciliabul.	<i>Sixto IV.</i>
1473.	Araadense.	<i>Leone IV.</i>
441.	Arauficanum I.	<i>Felice IV.</i>
529.	Arauficanum II.	<i>Gregorio IX.</i>
1229.	Arauficanum.	<i>Bonifacio IX.</i>
1396.	Arbogense.	<i>Innocentio II.</i>
1135.	apud Ardeam.	<i>Innocentio III.</i>
1208.	Ardeatrinum in Sardinia.	<i>Alexandro III.</i>
1171.	Ardmachienfe.	<i>Sylvestro I.</i>
314.	Arelatense I.	<i>Liberio.</i>
353.	Arelatense Arianorum.	
452.	Arelatense dictum II. }	<i>Leone I.</i>
circa 455.	Arelatense dictum III. }	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 492.	XIII. 651.	VI. 2. p. 1883.	K. 1829.	—
XXII. 1036.	XIII. 1031.	—	—	—
XXIV. 427. et <i>Suppl.</i> III. 74.	—	—	—	—
XXV. 147. et <i>Suppl.</i> III. 279.	—	—	—	—
XXVI. 1085.	XV. 1103.	VII. 1949.	XI. 12012.	XXIX. 184.
—	XXI. 1367.	X. 1871.	XV. 1471.	XXXVI. 780.
XIII. 826.	IX. 5.	—	VII. 966.	—
XIII. 991.	—	—	—	—
XIII. 1033.	IX. 215.	IV. 929.	VII. 1151.	XX. 265.
XIII. 1102. et <i>Suppl.</i> I. 745.	IX. 265.	—	VII. 1863.	XX. 318.
XIV. 13.	IX. 277.	IV. in Indice.	VII. 1194.	—
XIV. 117.	IX. 399.	IV. 1055.	VII. 1307.	XX. 430.
XIV. 379. et <i>Suppl.</i> I. 789.	IX. 595.	IV. 1225.	VII. 1505.	XXI. 23.
XIV. 385.	IX. 609.	IV. in Indice.	VII. 1866.	—
XIV. 491. et <i>Suppl.</i> I. 833.	—	—	—	—
XIV. 671.	IX. 816.	IV. 1387.	VII. 1700.	XXI. 295.
XIV. 755. et <i>Suppl.</i> I. 891.	IX. 891.	—	—	—
XIV. 786.	IX. 917.	IV. in Indice.	VII. 1777.	XXI. 406.
XV. 547.	X. 139.	V. 501.	VIII. 696.	XXII. 675.
XV. 612.	X. 199.	V. 539.	VIII. 739.	XXII. 734.
—	XI. 1943.	—	—	—
XIX. 405.	XI. 1137.	VI. 833.	IX. 853.	XXV. 302.
XIV. 735.	IX. 885.	—	—	—
XV. 667.	X. 261.	—	VIII. 1936.	—
I. 787.	I. 669.	—	I. 650.	I. 338.
XIX. 1019.	XII. 133.	VII. 1135.	IX. 1173.	XXV. 664.
XXVI. 1097. et <i>Suppl.</i> III. 813.	XV. 1115.	—	IX. 2108.	XXIX. 186.
—	XIX. 381.	IX. 1501.	XIII. 1448.	XXXIV. 29.
V. 435.	IV. 700.	I. 1783.	III. 1446.	VII. 272.
VIII. 712.	V. 807.	II. 1097.	IV. 1666.	XI. 61.
XXIII. 205.	XIII. 1245.	VII. 183.	XI. 437.	—
XXVI. 807. et <i>Suppl.</i> III. 707.	—	—	—	—
XXI. 499. et <i>Suppl.</i> II. 425.	—	—	—	—
XXII. 756. et <i>Suppl.</i> II. 789.	—	—	—	—
XXII. 123.	XIII. 349.	VI. 2. p. 1627.	X. 1452.	—
II. 463.	I. 1445. 1486.	I. 259.	I. 1421. 1456.	II. 22.
III. 231. et <i>Suppl.</i> I. 127.	II. 823.	I. 697.	II. 770.	III. 163.
VII. 875.	V. 1.	II. 771.	IV. 1010. 1819.	IX. 428.
VII. 907.	V. 24.	II. 779.	IV. 1023.	IX. 447.

INDEX ALPHABETICVS

A. C.

- 1184. Aquileiense.
- 1216. Aquileiense.
- 1281. Aquileiense.
- 1307. Aquileiense.
- 1408. Aquileiense.
- 1596. Aquileiense.
- 789. Aquisgranense capitulare.
- 797. Aquisgranensis conuentus.
- 799. Aquisgranense.
- 802. Aquisgranense.
- 809. Aquisgranense.
- 816. Aquisgranense I.
- 817. Aquisgranensis.
- 818. Aquisgranense.
- 825. Aquisgranense.
- 836. Aquisgranense.
- 838. Aquisgranense.
- 842. Aquisgranense.
- 860. Aquisgranense.
- 862. Aquisgranense.
- 1000. Aquisgranense.
- 1022. Aquisgranense.
- 836. Aquisgranense.
- 863. Aquisgranense.
- 24. Aquisgranense.
- 10. Aquisgranense.
- 1408. Aquisgranense.

Concilium.

Papa.

- ario.
- alicio.
- us I.
- io.
- one.
- III.
- II.
- io III.
- IX.
- IV.
- IV.

...tinum. }
Ponticum. }

- ...uricense.
- Atrebatensis synodus.
- Atrebatensis synodus.
- Atrebatensis synodus duplex.
- Atrebatensis synodus.
- Atrebatensis synodus.
- Atrebatense.
- Atrebatense.

- ...to I.
- ...peto I.
- ...gilio.
- Pelagio II.
- Gregorio VI.
- Hadriano IV.
- Sede vacante.
- Ioanne XXII.
- Eugenio IV.
- Paulo I.
- Victore I.
- Fabiano.
- Leone I.
- Ioanne XVIII.
- Vrbano II.
- Vrbano II.
- Vrbano II.
- Pasthals II.
- Honorio II.
- Eugenio III.

Vol. XI. p. 266 P 267

Manfi.

VII. 951.
 VII. 1007.
 III. 625.
 702.
 16. et Suppl. I. 511.
 et Suppl. I. 135

Res.
 433

82.
 835. et Suppl. III. 429.
 XII. 664.
 I. 719.
 I. 715.
 V. 490.
 XIX. 423.
 XX. 932.
 XX. 942. et Suppl. II. 149.
 XX. 955.
 XX. 1146.
 XXI. 371.
 XXI. 769. et Suppl. II. 589.

CONCILIORVM.

437

Coletti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VIII. 459.	—	—	—
VIII. 461.	III. 2009.	VI. 1701.	XVII. 648.
21.	IV. 1247.	VII. 1529.	XXI. 55.
—	—	VII. 1694.	—
—	V. 1217.	VIII. 1537.	XXIII. 782.
—	—	—	—
—	2. p. 1761.	X. 618.	—
—	—	XI. 1643.	—
—	—	X. 390.	XXVI. 599.
—	—	XI. 41.	—
—	—	XI. 53.	—
—	—	919.	—
—	—	1050.	—
—	—	74.	—
—	—	et 2476.	—
—	—	—	XXIX. 117.

VI.
 V. 949.
 V. 1389.
 VI. 691.
 XI. 1305.
 XIII. 61.
 XIV. 1197.
 —
 XIX. 21.
 —
 I. 611. 619.
 I. 607. 617.
 I. 669.
 IV. 731.
 XI. 1153.
 —
 XII. 941.
 XII. 955.
 XII. 1095.
 XII. 1387.
 —

III. in Ind.
 VI. 921.
 —
 VII. 1167.
 —
 —
 —
 —
 —
 I. in Indice.
 VI. in Indice.
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —

—
 —
 XI. 1361.
 —
 —
 I. 598.
 I. 598. 602. I. 264.
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —

XXVIII. 613.
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —

91.
 122.

	A. C.	Concilium.	Papa.
	[P] 463.	Arelatense.	<i>Hilario.</i>
	circa 475.	Arelatense.	<i>Simplicio.</i>
	524.	Arelatense dictum IV.	<i>Ioanne I.</i>
	554.	Arelatense dictum V.	<i>Vigilio.</i>
	682.	Arelatense.	<i>Agathone.</i>
	813.	Arelatense dictum VI.	<i>Leone III.</i>
	1055.	Arelatense.	<i>Victore II.</i>
	1210.	Arelatense.	<i>Innocentio III.</i>
	1234.	Arelatense.	<i>Gregorio IX.</i>
	1246.	Arelatense.	<i>Innocentio IV.</i>
	1260.	Arelatense.	<i>Alexandro IV.</i>
	1275.	Arelatense.	<i>Gregorio X.</i>
	1282.	Arelatense s. Auenionense.	<i>Martino II.</i>
	1350.	Aretina synodus.	<i>Clemente VI.</i>
	1126.	Argentinenfis conuentus.	<i>Honorio II.</i>
	359.	Ariminenfe oecumenicum. }	<i>Liberio.</i>
	359.	Ariminenfe conciliabulum. }	<i>Sixto III.</i>
	435.	Armenum.	<i>Clemente VI.</i>
	1342.	Armenum.	<i>Pelagio I.</i>
	circa 555.	Armoricum incerti loci.	<i>Agapeto I.</i>
	535.	Aruernense.	<i>Vigilio.</i>
	549.	Aruernense.	<i>Pelagio II.</i>
	588.	Aruernense.	<i>Gregorio VI.</i>
	1046.	Arulensis conuentus.	<i>Hadriano IV.</i>
	1157.	Arulensis conuentus.	<i>Sede vacante.</i>
	1292.	Aschaffenbursense.	<i>Ioanne XXII.</i>
	1328.	Aschaffenbursense.	<i>Eugenio IV.</i>
	1440.	Aschaffenbursense.	<i>Paulo I.</i>
	763.	Aschaimense.	<i>Victore I.</i>
	circa 197.	Asiaticum s. Ephesinum. }	<i>Fabiano.</i>
	circa 197.	Asiaticum s. Ponticum. }	<i>Leone I.</i>
	245.	Asiaticum.	<i>Ioanne XVIII.</i>
	447.	Asturicense.	<i>Vrbano II.</i>
	[P] 1025.	Atrebatensis synodus.	<i>Vrbano II.</i>
	1096.	Atrebatensis synodus.	<i>Pasthale I.</i>
	1097.	Atrebatensis synodus duplex.	<i>Honorio II.</i>
	1098.	Atrebatensis synodus.	<i>Eugenio III.</i>
	1101.	Atrebatensis synodus.	
	1128.	Atrebatense.	
	1152.	Atrebatense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 951.	V. 77.	—	IV. 1820.	—
VII. 1007.	V. 129.	II. 806.	IV. 1041.	—
VIII. 625.	V. 763.	II. 1069.	IV. 1622.	XI. 33.
IX. 702.	VI. 459.	III. 327.	V. 780.	XII. 497.
XI. 1046. et <i>Suppl.</i> I. 511.	—	—	—	—
XIV. 55.	IX. 319.	IV. 1001.	VII. 1231.	XX. 328.
XIX. 841. et <i>Suppl.</i> I. 139.	—	—	—	—
XXII. 816.	XIII. 817.	VI. 2. p. 1997.	XI. 1329.	—
XXIII. 336.	XIII. 1311.	—	XI. 2339.	—
XXIII. 731.	XIV. 109.	—	XI. 2348.	—
XXIII. 1002.	XIV. 239.	VII. 509.	XI. 2359.	—
XXIV. 147.	XIV. 553.	VII. 727.	XI. 2369.	—
XXIV. 437.	XIV. 754.	—	XI. 1174.	—
XXVI. 213.	—	—	—	—
XXI. 347. et <i>Suppl.</i> II. 383.	—	—	—	—
III. 293.	II. 893.	I. 711.	II. 94. 791.	III. 188.
III. 313.	II. 911.	I. 711.	II. 801.	III. 198.
V. 1179.	IV. 525.	—	III. 1283.	VII. 39.
XXV. 1185.	—	—	—	—
IX. 741.	VI. 491.	—	V. 1852.	—
VIII. 860.	V. 949.	II. 1180.	IV. 1803.	XI. 190.
IX. 142. et <i>Suppl.</i> I. 424.	V. 1389.	II. 1451.	V. 401. 1849.	XI. 650.
IX. 974.	VI. 691.	III. in Indice.	V. 996.	XIII. 100.
XIX. 613.	XI. 1305.	VI. 921.	IX. 943.	—
XXI. 857.	XIII. 61.	—	—	—
XXIV. 1082.	XIV. 1197.	VII. 1167.	XI. 1361.	XXVIII. 673.
XXV. 835. et <i>Suppl.</i> III. 429.	—	—	—	—
—	XIX. 21.	—	—	—
—	—	—	—	—
XII. 664.	—	—	—	—
I. 719.	I. 611. 619.	—	I. 598.	—
I. 715.	I. 607. 617.	—	I. 598. 602.	I. 264.
—	I. 669.	—	—	—
V. 490.	IV. 731.	I. in Indice.	—	—
XIX. 423.	XI. 1153.	VI. in Indice.	—	—
XX. 932.	—	—	—	—
XX. 942. et <i>Suppl.</i> II. 149.	XII. 941.	—	—	—
XX. 955.	XII. 955.	—	—	—
XX. 1146.	XII. 1095.	—	—	—
XXI. 371.	XII. 1387.	—	—	—
XXI. 769. et <i>Suppl.</i> II. 589.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
	762. Attigiacensis conuentus. }	<i>Paulo I.</i>
[P]	765. Attiniacensis conuentus. }	<i>Pafchale I.</i>
	822. Attiniacense.	<i>Gregorio IV.</i>
	835. Attiniacensis conuentus.	<i>Nicolao I.</i>
	865. Attiniacensis conuentus.	<i>Hadriano II.</i>
	870. Attiniacense.	<i>Gregorio IV.</i>
	839. Audomarenfe.	<i>Vrbano II.</i>
	1099. Audomarenfe.	<i>Nicolao III.</i>
	1279. Audomarenfe.	<i>Nicolao II.</i>
	1060. Auenionense.	<i>Gregorio VII.</i>
	1080. Auenionense.	<i>Innocentio III.</i>
	1209. Auenionense. }	<i>Clemente IV.</i>
	1210. Auenionense. }	<i>Nicolao III.</i>
	1270. Auenionense.	<i>Martino II.</i>
	1279. Auenionense.	<i>Ioanne XX.</i>
	1282. Auenionense.	<i>Benedicto XII.</i>
	1326. Auenionense. }	<i>Bonifacio IX.</i>
	1327. Auenionense. }	<i>Callisto III.</i>
	1337. Auenionense.	<i>Iulio II.</i>
	1397. Auenionensis conuentus. }	<i>Clemente VIII.</i>
	1403. Auenionense.	<i>Agapeto II.</i>
	1457. Auenionense.	<i>Paulo III.</i>
	1509. Auenionense.	<i>Adeodato.</i>
	1594. Auenionense.	<i>Alexandro II.</i>
	952. Auguftanum.	<i>Gregorio VII.</i>
	1548. Auguftana fynodus.	<i>Vrbano II.</i>
663. vel 670.	Auguftodunense.	<i>Symmacho IV.</i>
circa	1065. Auguftodunense.	<i>Ioanne II.</i>
	1077. Auguftodunense.	<i>Sylverio.</i>
	1094. Auguftodunense f. Eduense.	<i>Vigilio.</i>
	511. Aurelianense I.	<i>Theodoro.</i>
	533. Aurelianense II.	<i>Paulo I.</i>
	538. Aurelianense III.	<i>Benedicto VIII.</i>
	541. Aurelianense IV. }	<i>Ioanne XVIII.</i>
	549. Aurelianense V. }	<i>Honorio II.</i>
	645. Aurelianense.	
	766. Aurelianensis conuentus.	
	1017. Aurelianense.	
	1029. Aurelianensis conuentus.	
	1129. Aurelianense.	

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 667. et <i>Suppl.</i> I. 621.	VIII. 459.	—	—	—
XII. 674. et <i>Suppl.</i> I. 621.	VIII. 461.	III. 2009.	VI. 1701.	XVII. 648.
XIV. 403. et <i>Suppl.</i> I. 825.	IX. 621.	IV. 1247.	VII. 1529.	XXI. 55.
XIV. 655.	IX. 809.	—	VII. 1694.	—
XV. 680. et <i>Suppl.</i> I. 993.	—	—	—	—
XVI. 562.	X. 1049.	V. 1217.	VIII. 1537.	XXIII. 782.
XIV. 772.	—	—	—	—
XX. 977. et <i>Suppl.</i> II. 175.	XII. 961.	VI. 2. p. 1761.	X. 618.	—
XXIV. 219.	XIV. 598.	—	XI. 1643.	—
XIX. 929.	XII. 61.	—	—	—
XX. 553.	XII. 647.	—	X. 390.	XXVI. 599.
XXII. 784. et <i>Suppl.</i> II. 809.	XIII. 795.	IV. 2. p. 1985.	XI. 41.	—
XXII. 808.	XIII. 811.	VI. 2. p. 1995.	XI. 53.	—
XXIV. 17.	XIV. 459.	VII. 655.	XI. 919.	—
XXIV. 230.	XIV. 615.	VII. 771.	XI. 1050.	—
XXIV. 437.	XIV. 755.	VII. 877.	XI. 1174.	—
XXV. 739.	XV. 279.	VII. 1491.	XI. 1717. et 2476.	—
XXV. 807. et <i>Suppl.</i> III. 407.	XV. 343.	VII. 1537.	XI. 1774.	XXIX. 117.
XXV. 1085.	XV. 511.	VII. 1619.	XI. 1850.	—
XXVI. 819.	—	—	—	—
XXVI. 967.	—	—	—	—
—	XIX. 183.	IX. 1387.	—	—
—	XIX. 539.	—	—	—
—	XXI. 1327.	X. 1835.	XV. 1434.	—
XVIII. 435.	XI. 865.	VI. 615.	IX. 635.	XXV. 91.
—	XIX. 1296.	IX. 2029.	XIV. 566.	XXXV. 122.
XI. 126. et <i>Suppl.</i> I. 497.	VII. 549.	III. 1013.	VI. 535. 1887.	XV. 497.
XIX. 1039.	XII. 149.	—	IX. 1183.	—
XX. 483. et <i>Suppl.</i> II. 25.	XII. 603.	—	VI. 1567.	X. 360.
XX. 794.	XII. 819.	VI. 2. p. 1711.	X. 499.	XXVI. 659.
VIII. 347.	V. 541.	II. 1008.	IV. 1403.	X. 399.
VIII. 836.	V. 926.	II. 1177.	IV. 1779.	XI. 160.
IX. 10.	V. 1273.	II. 1421.	V. 294.	XI. 617.
IX. 111.	V. 1363.	II. 1435.	V. 380.	XI. 633.
IX. 127.	V. 1375.	II. 1443.	V. 490. 1849.	—
X. 759. et <i>Suppl.</i> I. 478.	VI. 1589.	—	V. 1834.	XIV. 654.
XII. 676.	VIII. 463.	III. 2011.	VI. 1703.	XVII. 649.
XIX. 373.	XI. 1115.	VI. 821.	IX. 836.	XXV. 284.
XIX. 489.	XI. 1195.	VI. 843.	IX. 860.	—
XXI. 387.	XII. 1401.	VI. 2. p. 1147.	X. 939.	—

A. C.	Concilium.
1278.	Aurelianense.
1294.	Aurelianense.
1479.	Aurelianensis conuentus.
1029.	Auscense.
1068.	Auscense.
1279.	Auscense.
1301.	Auscense.
1308.	Auscense.
1330.	Auscense apud Marciacum.
1028.	Aufonense.
1038.	Aufonensis conuentus.
1068.	Aufonense.
578.	Autissiodorense.
695.	Autissiodorense.
841.	Autissiodorensis conuentus.

Papa.
<i>Nicolao III.</i>
<i>Coelestinio V.</i>
<i>Sixto IV.</i>
<i>Ioanne XIX.</i>
<i>Alexandro II.</i>
<i>Nicolao III.</i>
<i>Bonifacio VIII.</i>
<i>Clemente V.</i>
<i>Ioanne XX.</i>
<i>Ioanne XVIII.</i>
<i>Benedicto IX.</i>
<i>Alexandro II.</i>
<i>Pelagio II.</i>
<i>Sergio I.</i>
<i>Gregorio IV.</i>

B.

Bacanceldense vid. Becanceldense.

394.	Bagiense Donatistarum conciliabulum.
1300.	Baiocensis synodus.
1104.	Balgeniacense.
1151.	Balgeniacense.
1012.	Bambergense.
1058.	Bambergensis synodus.
circa 540.	Barcinonense.
599.	Barcinonense.
906.	Barcinonense. }
907.	Barcinonense. }
1009.	Barcinonensis conuentus.
1054.	Barcinonensis conuentus.
1058.	Barcinonensis conuentus.
1064.	Barcinonense.
1126.	Barcinonensia concilia.
1339.	Barcinonense.
1386.	Barcinonensis conuentus.
1094.	Barense.
1061.	Basileense conciliabulum.
1431.	Basileense oecumenicum.

<i>Siricio.</i>
<i>Bonifacio VIII.</i>
<i>Paschale II.</i>
<i>Eugenio III.</i>
<i>Sergio IV.</i>
<i>Nicolao II.</i>
<i>Vigilio.</i>
<i>Gregorio M.</i>
<i>Sergio III.</i>
<i>Ioanne XVIII.</i>
<i>Leone IX.</i>
<i>Nicolao II.</i>
<i>Alexandro II.</i>
<i>Honorio II.</i>
<i>Benedicto XII.</i>
<i>Vrbano VI.</i>
<i>Vrbano II.</i>
<i>Alexandro II.</i>
<i>Eugenio IV.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIV. 210.	XIV. 595.	—	—	—
XXIV. 1118.	XIV. 1207.	—	—	—
—	XVII. 1371.	—	XII. 1433.	—
XIX. 491. et <i>Suppl. I.</i> 1253.	—	—	—	—
XIX. 1063.	XII. 165.	VI. 1157.	IX. 1195.	—
XXIV. 217.	XIV. 601.	VII. 763.	XI. 2375.	—
XXV. 81.	XIV. 1339.	VII. 1245.	XI. 1468.	—
XXV. 107.	XIV. 1385.	VII. 1281.	XI. 1500.	—
XXV. 887.	XV. 395.	—	XI. 1782.	—
XIX. 485.	XI. 1491.	—	—	—
XIX. 581.	XI. 1283.	VI. 917.	—	—
XIX. 1063.	XII. 175.	VI. in Indice.	—	—
IX. 911.	VI. 641.	III. 443.	V. 956.	XIII. 4.
XII. 107.	VIII. 95.	—	—	—
XIV. 786.	IX. 915.	IV. 1457.	VII. 1781.	—
III. 857.	II. 1381.	I. in Indice.	II. 1154.	III. 459.
XXV. 57.	XIV. 1317.	VII. 1223.	XI. 1447.	—
XX. 1184.	XII. 1115.	VI. 2. p. 1375.	X. 741.	—
XXI. 751.	XII. 1679.	VI. 2. p. 1319.	X. 1129.	—
XIX. 316.	XI. 1079.	VI. 793.	IX. 806. 1248.	XXV. 269.
XIX. 877.	—	—	—	—
IX. 109. et <i>Suppl. I.</i> 420.	V. 1360.	II. 1434.	V. 358.	XI. 615.
X. 482.	VI. 1339.	III. 537.	V. 1605.	XIV. 340.
XVIII. 253. et <i>Suppl. I.</i> 1101.	XI. 725.	VI. 499.	IX. 518.	—
XVIII. 257.	—	—	—	—
XIX. 295.	XI. 1059.	VI. 773.	IX. 1248.	—
XIX. 831.	XI. 1469.	VI. 1037.	IX. 1077.	—
XIX. 879.	XII. 38.	—	IX. 1259.	—
XIX. 1035.	XII. 145.	VI. 1143.	IX. 1180.	XXV. 669.
XXI. 341.	XII. 1358.	—	—	—
XXV. 1147.	XV. 559.	—	—	—
XXVI. 733.	XV. 969.	—	—	—
XX. 947. et <i>Suppl. II.</i> 161.	XII. 945.	VI. 2. p. 1753.	X. 611.	XXVI. 681.
XIX. 95. et <i>Suppl. I.</i> 1365.	XII. 113.	VI. 1117.	IX. 1155.	XXV. 637.
XXIX. 1. et <i>Suppl. IV.</i> 159.	XVII. 217.	VIII. 1103.	XI. 459.	XXX. 1.
				XXXI. 1.
				A. C. 1228.

A. C.	Concilium.	Papa.
1228.	Bassigiensis conuentus.	<i>Gregorio IX.</i>
973.	Bathonense.	<i>Benedicto VI.</i>
772.	Bauaricum s. Dingoluingense.	<i>Hadriano I.</i>
694.	Becanceldense.	<i>Sergio I.</i>
circa 798.	Becanceldense.	<i>Leone III.</i>
1104.	Belgenciense.	<i>Paschale II.</i>
845.	Bellouacense.	<i>Sergio II.</i>
1114.	Bellouacense.	<i>Paschale II.</i>
1119.	Bellouacense. }	
1124.	Bellouacense. }	<i>Callisto II.</i>
1161.	Bellouacense.	<i>Alexandro III.</i>
1059.	Beneuntanum. }	
1061.	Beneuntanum. }	<i>Nicolao II.</i>
1062.	Beneuntanum.	<i>Alexandro II.</i>
1075.	Beneuntanum.	<i>Gregorio VII.</i>
1087.	Beneuntanum.	<i>Victore III.</i>
1091.	Beneuntanum.	<i>Vrbano II.</i>
1108.	Beneuntanum I. }	<i>Paschale II.</i>
1112.	Beneuntanum II. }	<i>Paschale II.</i>
(P) 1117.	Beneuntanum III.	<i>Callisto II.</i>
1119.	Beneuntanum.	<i>Ioanne XXII.</i>
1331.	Beneuntanum.	<i>Vrbano VI.</i>
1378.	Beneuntanum.	<i>Leone IV.</i>
circa 850.	Benningdonense.	<i>Gregorio VII.</i>
1085.	Berbacensis conuentus.	<i>Sergio I.</i>
697.	Berghamstedense.	<i>Sergio III.</i>
907.	Bergomensis synodus.	<i>Paschale II.</i>
1100.	Bertrandi villae conuentus.	<i>Leone I.</i>
449.	Berytense.	<i>Benedicto IX.</i>
1041.	Besuntina synodus.	<i>Callisto II.</i>
1124.	Besuntinum.	<i>Hadriano I.</i>
739.	Concil. in Bethboten Iacobitarum.	<i>Alexandro IV.</i>
1261.	Beuerlacense.	<i>Gregorio VII.</i>
1077.	Bifuldunense.	<i>Liberio.</i>
356.	Biterrense Arianorum conciliabulum.	<i>Gregorio IX.</i>
1233.	Biterrense.	<i>Innocentio IV.</i>
1246.	Biterrense.	<i>Alexandro IV.</i>
1255.	Biterrense.	
1279.	Biterrense. }	<i>Nicolao III.</i>
1280.	Biterrense. }	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Beg.
XXIII. 163.	XIII. 1225.	—	XI. 414.	—
XIX. 45. et <i>Suppl. I.</i> 1175.	—	—	—	—
XII. 857.	VIII. 557.	III. 2029.	—	KVIII. 104.
XII. 87. et <i>Suppl. I.</i> 520.	VIII. 77.	III. 1805.	VI. 1356. 1359.	XVII. 179.
XIII. 1024. et <i>Suppl. I.</i> 739.	IX. 211.	IV. 925.	VII. 1148.	XX. 261.
XX. 1184.	—	—	—	—
XIV. 810.	IX. 954.	IV. 1473.	VII. 1811. 1826.	XXI. 454.
XXI. 121.	XII. 1209.	VI. 2. p. 1925.	X. 797.	XXVI. 798.
XXI. 259.	XII. 1311.	VI. 2. p. 1101.	X. 882.	—
XXI. 305.	XII. 1347.	—	X. 908.	—
XXI. 1155.	XIII. 287.	VI. 2. p. 1585.	X. 1406.	XXVII. 350.
XIX. 921. et <i>Suppl. I.</i> 1341.	XII. 53.	VI. 1067.	IX. 1105.	—
XIX. 935.	XII. 66.	VI. 1075.	—	—
XIX. 999.	XII. 115.	VI. 1117.	—	—
XX. 445.	XII. 583.	VI. 1553.	X. 1813.	—
XX. 639.	XII. 719.	VI. 2. p. 1625.	X. 418.	XXVI. 607.
XX. 738.	XII. 795.	VI. 2. p. 1695.	X. 483. 1822.	XXVI. 657.
XX. 1231.	XII. 1139.	VI. 2. p. 1889.	X. 757.	XXVI. 767.
XXI. 81. 87. et <i>Suppl. II.</i> 279.	XII. 1192.	VI. 2. p. 1921.	X. 792.	XXVI. 794.
XXI. 161.	XII. 1235.	VI. 2. p. 1939.	X. 812.	—
XXI. 257.	XII. 1309.	VI. 2. p. 1101.	X. 1835.	—
XXV. 939.	XV. 1387.	—	—	—
XXVI. 319.	XV. 1423.	—	—	—
XIV. 963.	IX. 1077.	V. 33.	VIII. 72.	XXI. 627.
XX. 605.	XII. 679.	—	—	—
XX. 111.	VIII. 99.	III. 1817.	VI. 1576.	XVII. 211.
XVIII. 259. et <i>Suppl. I.</i> 1104.	—	—	—	—
XX. 1127.	XII. 1089.	VI. 2. p. 1861.	—	—
VI. 449. et <i>Suppl. I.</i> 323.	IV. 739.	I. in Indice.	III. 1469. et IV. 637.	VII. 302.
XIX. 595. et <i>Suppl. I.</i> 1269.	—	—	—	—
XXI. 325. et <i>Suppl. II.</i> 373.	—	—	—	—
XIII. 857.	—	—	—	—
XXIII. 1073.	XIV. 303.	—	XI. 815.	—
XX. 491.	XII. 609.	—	—	—
III. 251. et <i>Suppl. I.</i> 189.	II. 843.	I. 699.	II. 783.	III. 176.
XXIII. 270.	XIII. 1281.	—	XI. 452.	—
XXIII. 690.	XIV. 85.	VII. 405.	XI. 676.	—
XXIII. 870.	XIV. 191.	VII. 479.	XI. 753.	—
XXIV. 245.	XIV. 627.	VII. 763.	XI. 1061.	—
XXIV. 363.	XIV. 697.	VII. 835.	XI. 1124.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1299.	Biterrense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1310.	Biterrense.	<i>Clemente V.</i>
1351.	Biterrense.	<i>Clemente VI.</i>
454.	Bituricense.	<i>Leone I.</i>
472.	Bituricense.	<i>Simplicio.</i>
767.	Bituricense.	<i>Paulo I.</i>
842.	Bituricense.	<i>Gregorio IV.</i>
1031.	Bituricense.	<i>Ioanne XVIII.</i>
[1034.]	Bituricense.	<i>Benedicto IX.</i>
1123.	Bituricense.	<i>Callisto II.</i>
1145.	Bituricensis conuentus.	<i>Eugenio III.</i>
1213.	Bituricense. }	<i>Innocentio III.</i>
1214.	Bituricense. }	<i>Innocentio III.</i>
1215.	Bituricense.	<i>Honorio III.</i>
1225.	Bituricense.	
1228.	Bituricense. }	<i>Gregorio IX.</i>
1239.	Bituricense. }	
1276.	Bituricense.	<i>Hadriano V.</i>
1280.	Bituricense.	<i>Nicolao III.</i>
1286.	Bituricense.	<i>Honorio IV.</i>
1315.	Bituricense.	<i>Sede vacante.</i>
1337.	Bituricense.	<i>Benedicto XII.</i>
[P] 1438.	Bituricense.	<i>Eugenio IV.</i>
1528.	Bituricense.	<i>Clemente VI.</i>
1584.	Bituricense.	<i>Gregorio XIII.</i>
1263.	Bonarcadense.	<i>Vrbano IV.</i>
942.	Bonnense.	<i>Stephano VIII.</i>
855.	Bonoilense.	<i>Leone IV.</i>
1264.	Bononiense in Gallia.	<i>Vrbano IV.</i>
1322.	Borgoliense.	<i>Ioanne XXII.</i>
circa 243.	Bostrenum.	<i>Fabiano.</i>
412.	Bracarense I.	<i>Innocentio I.</i>
563.	Bracarense II. }	<i>Ioanne III.</i>
572.	Bracarense III. }	
675.	Bracarense IV.	<i>Adsodato.</i>
964.	Brandanfordiae.	<i>Ioanne XII.</i>
1236.	Bremense.	<i>Clemente IV.</i>
1292.	Bremense.	<i>Sede vacante.</i>
580.	Brennacense.	<i>Pelagio II.</i>
1050.	Briotnenfis contentus.	<i>Leone IX.</i>

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIV. 1213.	XIV. 1265.	VII. 1205.	XI. 1430.	—
XXV. 359.	XIV. 1526.	—	—	—
XXVI. 237.	XV. 691.	VII. 1685.	XI. 1918.	—
VII. 905.	V. 23.	—	IV. 1819.	—
VIII. 999.	V. 119.	—	IV. 1820.	—
XII. 678.	VIII. 465.	—	V. 1886.	—
XIV. 789.	IX. 919.	—	VII. 1874.	—
XIX. 507. et <i>Suppl.</i> I. 1255.	XI. 1206.	—	IX. 864.	—
XIX. 571. et <i>Suppl.</i> I. 1260.	—	—	—	XXV. 342.
XXI. 393.	XII. 1347.	—	—	—
XXI. 691.	XII. 1631.	VI. 2. p. 1293.	X. 1099.	—
XXII. 891. et <i>Suppl.</i> II. 847.	—	—	—	—
XXII. 932. et <i>Suppl.</i> II. 857.	—	—	—	—
XXII. 593.	XIII. 901.	VI. 2. p. 2051.	XI. 2333.	—
XXII. 1214. et <i>Suppl.</i> II. 921.	XIII. 1091.	VII. 133.	XI. 91.	—
XXIII. 192.	XIII. 1233.	VII. 173.	XI. 425.	—
XXIII. 520. et <i>Suppl.</i> II. 1067.	—	—	—	—
XXIV. 165.	XIV. 571.	VII. 741.	XI. 1017.	—
XXIV. 365.	XIV. 699.	—	—	—
—	XIV. 879.	VII. 949.	XI. 1246. et 2521.	—
XXV. 551. et <i>Suppl.</i> III. 395.	—	—	—	—
XXV. 1059. et <i>Suppl.</i> III. 435.	XV. 491.	VII. 1607.	XI. 2522.	—
XXXI. 283.	XVII. 1365.	VIII. 1949.	XII. 1429.	XXX. 909.
—	XIX. 1141.	—	XIV. 426.	—
—	XXI. 873.	X. 1457.	XV. 1067.	—
—	—	—	—	—
XXIII. 1116.	XI. 834.	VI. in Ind.	IX. 1237.	—
XVIII. 394.	IX. 1597.	—	—	—
XV. 21.	XIV. 323.	VII. 559.	XI. 829.	—
XXIII. 122.	XV. 235.	—	—	—
XXV. 689.	I. 669.	I. in Indice.	I. 651.	—
I. 787.	III. 345.	I. 1190.	II. 1508.	—
IV. 287.	VI. 515.	III. 347.	V. 836.	—
IX. 773.	VI. 575.	III. 383.	V. 894.	XII. 567.
IX. 835.	VII. 577.	III. 1031.	VI. 561.	XII. 656.
XI. 184.	XI. 889.	VI. 635.	IX. 675.	XV. 536.
XVIII. 475.	XIV. 353.	—	—	XXV. 122.
—	XIV. 1197.	—	—	—
XXIV. 1093.	VI. 655.	III. 449.	V. 965.	—
IX. 930.	XI. 1430.	VI. 1017.	IX. 1054.	XIII. 53.
XIX. 773.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1216.	Bristoliense.	<i>Honorio III.</i>
449.	Britannicum.	<i>Leone I.</i>
512.	Britannicum.	<i>Symmacho.</i>
519.	Britannicum.	<i>Hormisda.</i>
circa 712.	Britannicum.	<i>Constantino.</i>
1261.	Britannica duo <i>vid.</i> Anglicum.	
1079.	Britannicum, in minore Britannia, i. e. Aremoricum.	<i>Gregorio VII.</i>
1094.	Briuatense.	<i>Vrbano II.</i>
1080.	Brixienſe conciliabulum.	<i>Gregorio VII.</i>
1279.	Budense.	<i>Nicolao III.</i>
943.	Bundenſe.	<i>Marino II.</i>
385.	Burdegalense.	<i>Siricio.</i>
1068.	Burdegalense.	<i>Alexandro II.</i>
1078.	Burdegalense. }	<i>Gregorio VII.</i>
1079.	Burdegalense. }	<i>Gregorio VII.</i>
1080.	Burdegalense.	<i>Vrbano II.</i>
1093.	Burdegalense. }	
1098.	Burdegalense. }	<i>Alexandro IV.</i>
1255.	Burdegalense. }	<i>Vrbano IV.</i>
1260.	Burdegalense. }	<i>Gregorio XIII.</i>
1262.	Burdegalense.	<i>Vrbano VIII.</i>
1583.	Burdegalense.	<i>Gregorio VII.</i>
1624.	Burdegalense.	<i>Innocentio II.</i>
1080.	Burgense.	<i>Hadriano IV.</i>
[P] 1136.	Burgense.	<i>Agapeto II.</i>
1155.	Burguliense.	<i>Alexandro III.</i>
955.	Burgundicum incerti loci.	<i>Symmacho.</i>
circa 1170.	Buxiensis conuentus.	<i>Vigilio.</i>
504.	Byzacenum.	<i>Gregorio M.</i>
541.	Byzacenum.	<i>Theodoro.</i>
602.	Byzacenum.	
646.	Byzacenum.	
C.		
393.	Cabaruffitanum.	<i>Siricio.</i>
470.	Cabilonense.	<i>Simplicio.</i>
579.	Cabilonense. }	<i>Pelagio II.</i>
589.	Cabilonenſis conuentus. }	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 1085. et <i>Suppl.</i> II. 865. VI. 507.	— IV. 747. V. 555.	— I. in Indice. —	— III. 1474. —	— VII. 310. X. 414.
VIII. 579. et <i>Suppl.</i> I. 404. XII. 210.	V. 729. VIII. 151.	— III. 1847.	IV. 1590. VI. 1421.	X. 622. —
XX. 527.	XII. 632.	VI. 1587.	X. 380.	XXVI. 591.
XX. 798.	XII. 819.	VI. 2. p. 1709.	X. 499.	—
XX. 547.	XII. 645.	VI. 1595.	X. 389.	XXVI. 1598.
XXIV. 269.	XIV. 637.	VII. 789.	XI. 1071.	—
XVIII. 398.	XI. 837.	—	IX. 1237.	—
III. 677.	II. 1231.	I. 859.	II. 1034.	III. 447.
XIX. 1067.	XII. 169.	—	—	—
XX. 506.	XII. 617.	—	—	—
XX. 527.	XII. 632.	VI. 1587.	X. 381.	—
XX. 551. et <i>Suppl.</i> II. 51.	—	—	—	—
XX. 786. et <i>Suppl.</i> II. 125.	—	—	—	—
XX. 955.	XII. 953.	VI. 2. p. 1757.	X. 614.	—
XXIII. 855.	XIV. 173.	VII. 470.	XI. 738.	—
XXIII. 1045. et II. 1237.	—	—	—	—
XXIII. 1110.	XIV. 313.	VII. 559.	XI. 822.	—
—	XXI. 745.	X. 1333.	XV. 944.	—
—	XXI. 1539.	XI. 59.	XV. 1632.	—
XX. 573.	XII. 665.	VI. 1605.	X. 1815.	—
XXI. 503.	XII. 1485.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXI. 833. et <i>Suppl.</i> II. 495.	—	—	—	—
XVIII. 445.	XI. 869.	VI. 619.	—	—
XXII. 121.	XIII. 348.	—	X. 1451.	—
IX. 111.	V. 517.	I. 969.	IV. 1378.	X. 368.
—	V. 1362.	II. in Indice.	V. 380.	XI. 616.
X. 493.	VI. 1347.	—	V. 1612.	XIV. 350.
X. 763.	VI. 1441. 1591.	—	V. 1697. 1835.	XIV. 656.
III. 845.	II. 1373.	I. in Indice.	—	—
VII. 978.	V. 117.	—	IV. 1820.	—
IX. 579.	VI. 649.	III. 447.	V. 963.	XIII. 52.
—	VI. 723.	—	V. 1025.	—

	A. C.	Concilium.	Papa.
	594.	Cabilonenſe. }	<i>Gregorio M.</i>
	603.	Cabilonenſe. }	<i>Martino I.</i>
circa	650.	Cabilonenſe I.	<i>Laone III.</i>
	813.	Cabilonenſe II.	<i>Gregorio IV.</i>
	839.	Cabilonenſis conuentus.	<i>Ioanne VIII.</i>
	873.	Cabilonenſe. }	<i>Stephano V.</i>
	875.	Cabilonenſis conuentus. }	<i>Formoſo.</i>
	886.	Cabilonenſe. }	<i>Ioanne X.</i>
	887.	Cabilonenſe. }	<i>Victore II.</i>
	894.	Cabilonenſe.	<i>Alexandro II.</i>
	915.	Cabilonenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
	1056.	Cabilonenſe.	<i>Nicolao II.</i>
	1063.	Cabilonenſe. }	<i>Alexandro III.</i>
	1072.	Cabilonenſe. }	<i>Lucio III.</i>
	1073.	Cabilonenſe.	<i>Alexandro II.</i>
	1073.	Cadomenſis ſynodus.	<i>Damaſo I.</i>
	1060.	Cadomenſe.	<i>Gregorio M.</i>
	1173.	Cadomenſe.	<i>Sergio I.</i>
	1181.	in Cadurcis.	<i>Ioanne XXII.</i>
	1063.	Caefarauguſtanum I.	<i>Sylveſtro I.</i>
	381.	Caefarauguſtanum II.	<i>Liberio.</i>
[P]	592.	Caefarauguſtan. III.	<i>Sylveſtro I.</i>
	691.	Caefarauguſtanum.	<i>Damaſo I.</i>
	1318.	Caefarienſe in Ponto.	<i>Damaſo I.</i>
	[314.]	Caefarienſe in Ponto.	<i>Benediſto IX.</i>
	358.	Caefarienſe in Palaeflina.	<i>Gregorio IX.</i>
	326.	Caefarienſe Cappadociae.	<i>Leone I.</i>
circa	370.	Caefarienſe Cappadociae. }	<i>Hadriano I.</i>
	371.	Caefarienſe.	<i>Martino III. vulgo V.</i>
	1042.	Caeſenatenſe.	<i>Benediſto VII.</i>
	1239.	Cairi ſynodus Iacobitarum.	<i>Hilario, ſ. Hilario.</i>
	451.	Calchedonenſe generale IV.	<i>Vrbano VI.</i>
	787.	Calchutenſe.	<i>Pio IV.</i>
		Calenſe, vide Kalenſe.	<i>Sixto V.</i>
	1420.	Califchientis ſynodus.	
	1119.	Calliſti II, Papae concilia.	
	978.	Calnenſe.	
circa	465.	Cambrium.	
	1383.	Cameracenſe.	
	1568.	Cameracenſe.	
	1586.	Cameracenſe.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
X. 475.	VI. 1333.	III. in Indice.	V. 1854.	XIV. 350.
X. 493.	VI. 1349.	III. 541.	V. 1612.	—
X. 1189. et <i>Suppl.</i> I. 486.	VII. 395.	III. 947.	VI. 385.	XV. 289.
XIV. 91.	IX. 357.	IV. 1029.	VII. 1270.	XX. 388.
XIV. 767.	IX. 899.	IV. in Indice.	VII. 1770.	XXI. 398.
XVII. 274.	XI. 247.	VI. 137.	IX. 251.	XXIV. 385.
XVII. 299.	XI. 271.	VI. 159.	IX. 275.	—
XVIII. 51.	XI. 573.	VI. 395.	—	—
XVIII. 51.	—	—	—	—
XVIII. 127.	XI. 625.	VI. 433.	IX. 437.	XXIV. 570.
XVIII. 325.	XI. 789.	VI. 559.	IX. 578.	XXV. 18.
XIX. 843.	XII. 9.	—	—	—
XIX. 1025.	XII. 239.	VI. 1139.	IX. 1177.	—
XX. 49.	XII. 121.	—	—	—
XX. 391.	XII. 573.	V. 1515.	X. 1811.	—
XIX. 937.	XII. 67.	—	—	—
XXII. 141.	XIII. 359.	—	—	—
XXII. 484.	XIII. 645.	—	—	—
XIX. 1029.	—	—	—	—
III. 633.	II. 1195.	I. 805.	II. 1009.	III. 413.
X. 471.	VI. 1331.	III. 533.	V. 1600.	XIV. 332.
XII. 42.	VIII. 31.	III. 1779.	VI. 1311.	XVIII. 108.
XXV. 637.	XV. 207.	—	—	—
II. 539.	I. 1520.	—	I. 1490.	—
III. 291.	II. 891.	—	—	—
I. 709.	II. 447.	—	II. 85.	—
III. 453.	II. 1039.	—	II. 99.	—
III. 453. et <i>Suppl.</i> I. 233.	—	—	—	—
XIX. 597.	XI. 1293.	VI. 919.	IX. 941.	—
XXIII. 506.	—	—	—	—
VI. 529. VII. 1.	IV. 761.	II. 1.	IV. 1003. 1006.	VIII. 1. IX. 1.
XII. 937.	VIII. 631.	III. 2071.	IX. 787.	XVIII. 224.
XXVIII. 1029.	XVII. 67.	VIII. 991.	XII. 343.	—
XXI. 228.	XII. 1283.	VI. 2. p. 1999.	—	—
XIX. 63.	XI. 967.	VI. 703.	IX. 724.	XXV. 199.
VII. 957.	V. 85.	—	IV. 1059.	IX. 498.
XXVI. 723. et <i>Suppl.</i> III. 6665.	—	—	—	—
—	XX. 1391.	X. 571.	XV. 147.	—
—	XXI. 1227.	IX. 2153.	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1238.	Campinacense,	Gregorio IX.
617.	Cantianum.	Bonifacio V.
605.	Cantuariense.	Sabiniano.
685.	Cantuariense.	Ioanne V.
820.	Cantuariense.	Paschale I.
1189.	Cantuariense.	Clemente III.
1193.	Cantuariense.	Coelestino III.
1221.	Cantuariense.	Honorio III.
1236.	Cantuariense.	Gregorio IX.
1269.	Cantuariense.	Sede vacante.
1281.	Cantuariense.	Martino IV.
1286.	Cantuariense.	Honorio IV.
1300.	Cantuariense.	Bonifacio VIII.
1310.	Cantuariense. }	Clemente V.
1311.	Cantuariense. }	Benedicto XII.
[P] 1341.	Cantuariense.	Bonifacio IX.
1399.	Cantuariense.	Sede vacante.
1415.	Cantuariense.	Martino V.
1419.	Cantuariense. }	Eugenio IV.
1421.	Cantuariense. }	Pio II.
1439.	Cantuariense.	Ioanne VIII.
1463.	Cantuariense.	Paschale II.
868.	Caphartutae Iacobitarum.	Siricio.
1108.	apud Capi-Castellum synodus.	Victore III.
389.	Capuanum.	Paschale II.
1087.	Capuanum.	Gasparo II.
1110.	Capuanum.	Liberio.
1118.	Capuanum.	Ioanne X.
circa 366.	Caricum conciliabulum.	Gregorio IV.
926.	Carilocense.	Leone IV.
837.	Carisiacensis conuentus.	Benedicto III.
849.	Carisiacense I. }	Hadrriano II.
853.	Carisiacense II. }	Bonifacio V.
857.	Carisiacense.	Leone IV.
868.	Carisiacensis conuentus.	Callisto II.
619.	Carnense Armenorum.	Eugenio III.
849.	Carnotensis conuentus.	Felice IV.
1124.	Carnotense.	
1146.	Carnotense.	
527.	Carpentoratense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIII. 485.	XIII. 1425.	VII. 315.	XI. 556.	—
X. 555.	VI. 1401.	III. in Indice.	V. 1662.	XIV. 353.
X. 497. et <i>Suppl. I.</i> 464.	VI. 1351.	—	V. 1614.	XIV. 335.
XI. 1096.	VII. 1497.	—	VI. 1874.	—
XIV. 387.	IX. 611.	—	VII. 1519.	—
XXII. 582. et <i>Suppl. II.</i> 745.	—	—	—	—
XXII. 651.	—	—	—	—
XXII. 1147.	—	—	—	—
XXIII. 416.	XIII. 1371.	VII. 265.	XI. 593.	—
XXIV. 9. et <i>Suppl. II.</i> 1251.	—	—	—	—
XXIV. 423. et <i>Suppl. III.</i> 71.	—	—	—	—
XXIV. 647.	XIV. 1534.	VII. 1065.	—	—
XXV. 87. et <i>Suppl. III.</i> 257.	—	—	—	—
XXV. 355. et <i>Suppl. III.</i> 341.	—	—	—	—
XXV. 435.	—	—	—	—
XXV. 1149.	XV. 561.	—	XI. 1873.	—
XXVI. 917.	XV. 1075.	VII. 1925.	XI. 2081.	—
XXVII. 511. et <i>Suppl. III.</i> 1251.	—	—	—	—
—	XVII. 72.	—	—	—
XXVIII. 1033.	—	—	—	—
—	XIX. 1.	—	XIII. 1282.	—
—	XIX. 271.	—	XIII. 1439.	—
—	—	—	—	—
XV. 895.	XII. 1139.	—	—	—
XX. 1231.	II. 1237.	I. in Indice.	II. 1039.	III. 454.
III. 684.	XII. 707.	VI. 2. p. 1625.	X. 418.	XXVI. 607.
XX. 638.	XII. 1155.	—	—	—
XXI. 15. et <i>Suppl. II.</i> 269.	XII. 1247.	VI. 2. p. 1947.	X. 823.	XXVII. 15.
XXI. 175.	II. 987.	—	II. 839.	III. 234.
III. 379.	XI. 797.	VI. 563.	IX. 582.	XXV. 21.
XVIII. 347.	IX. 887.	—	—	—
XIV. 738. et <i>Suppl. I.</i> 875.	IX. 1053.	V. 17.	VIII. 55.	XXI. 601.
XIV. 919.	IX. 1111.	V. 57.	VIII. 98. 1935.	—
XIV. 995.	IX. 1263.	V. 115.	VIII. 246.	XXII. 25.
XV. 126. et <i>Suppl. I.</i> 947.	X. 447.	V. 731.	VIII. 1939.	XXII. 613.
XV. 862.	VI. 1417.	—	—	—
X. 572.	IX. 1053.	V. 17.	VIII. 1928.	—
XIV. 919.	XII. 1347.	—	X. 908.	—
XXI. 305.	XII. 1637.	VI. 2. p. 1295.	X. 1102.	XXVII. 182.
XXI. 697.	V. 805.	I. 1095.	IV. 1363.	—
VIII. 708. et <i>Suppl. I.</i> 412.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1110.	Carthagenſe.	<i>Pafchale II.</i>
252.	Carthagenſe I. }	<i>Cornelio.</i>
253.	Carthagenſe II. }	<i>Stephano I.</i>
256.	Carthagenſia tria de baptiſmo.	
306.	Carthagenſe L. <i>conciliabulum.</i> }	<i>Marcello I.</i>
308.	Carthagenſe II. }	<i>Sylveſtro I.</i>
333.	Carthagenſe.	<i>Julio I.</i>
348.	Carthagenſe dictum I.	
389.	Carthagenſe.	
390.	Carthagenſe dictum II. }	<i>Siricio.</i>
393.	Carthagenſe conciliabulum. }	
394.	Carthagenſe.	
[P] 397.	Carthagenſe dictum III. }	<i>Anaſtaſio I.</i>
398.	Carthagenſe dictum IV. }	
398.	Carthagenſe dictum V. }	
411.	Carthagenſis collatio.	
412.	Carthagenſe contra Pelagianos I. }	<i>Innocentio I.</i>
416.	Carthagenſe contra Pelagianos II. }	
417.	Carthagenſe contra Pelagianos.	<i>Zofimo.</i>
419.	Carthagenſe dictum VI.	
419.	Carthagenſe dictum VII. ſeu ſeſſio ſe- }	<i>Boniſacio I.</i>
	cunda ſexti.	
circa 420.	Carthagenſe XIX.	<i>Boniſacio I.</i>
421.	Carthagenſe.	<i>Boniſacio I.</i>
426.	Carthagenſe.	<i>Coeleſtino I.</i>
525.	Carthagenſe.	<i>Ioanne I.</i>
534.	Carthagenſe.	<i>Agapeto I.</i>
646.	Carthagenſe.	<i>Theodoro.</i>
[P] 1172.	Caffilienſe.	<i>Alexandro III.</i>
933.	Caſtelli Theodorici.	<i>Ioanne XI.</i>
1231.	Caſtri Gonterii.	<i>Gregorio IX.</i>
1253.	Ibidem.	<i>Innocentio IV.</i>
1268.	Ibidem.	<i>Clemente IV.</i>
1336.	Ibidem.	<i>Benedicto XII.</i>
1115.	Caſtri Radulphi.	<i>Pafchale II.</i>
893.	Catalaunenſis ſynodus.	<i>Formoſo.</i>
1085.	Catalaunenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1113.	Catalaunenſis ſynodus. }	<i>Pafchale II.</i>
1115.	Catalaunenſe. }	

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 13.	XII. 1155.	—	—	—
I. 864.	I. 731. 737.	I. in Indice.	I. 713. 719.	I. 424.
I. 867.	I. 733.	I. 133.	I. 715.	I. 427.
I. 921. 925. 951.	I. 779. 783. 805. 817.	I. 154.	I. 761. 763. 786. 798.	I. 449. 498. 508.
II. 409.	I. 1401.	I. in Indice.	I. 1378.	I. 671.
II. 409.	I. 1403.	I. in Ind. adann. 312.	I. 1379.	I. 672.
II. 1121.	II. 447.	—	—	—
III. 143.	II. 749. 753.	I. 683.	II. 713. 1821.	III. 101.
III. 685. et <i>Suppl.</i> I. 252.	II. 1239.	I. in Indice.	—	—
III. 691.	II. 1243. 1389.	I. 950.	II. 1158. 1827.	III. 465.
III. 843.	—	—	—	—
III. 853.	II. 1379.	I. 881.	—	—
III. 867. et <i>Suppl.</i> I. 254.	II. 1397. 1415.	I. 397.	II. 1165. 1884.	III. 481.
III. 875.	II. 1433.	I. 975.	II. 1196.	III. 552.
III. 945.	II. 1453.	I. 985.	II. 1215.	III. 557.
IV. 7.	III. 107.	I. 1043.	II. 1335.	IV. 101.
IV. 289.	III. 347.	I. 1201.	II. 1510.	IV. 357.
IV. 321.	III. 375.	I. 1214.	II. 1533.	—
IV. 373.	III. 421.	I. in Indice.	—	—
IV. 401. et <i>Suppl.</i> I. 302.	III. 441.	I. 1241.	II. 1589.	IV. 443.
IV. 435.	III. 459.	I. in Indice.	II. 1603.	IV. 465.
IV. 443.	III. 463.	I. in Indice.	II. 1605.	—
IV. 448.	—	—	—	—
IV. 517.	III. 533.	—	—	—
VIII. 635.	V. 771.	II. 1071.	IV. 1628.	—
VIII. 841.	V. 931.	—	IV. 1785.	—
X. 763.	VI. 1441. 1591.	—	V. 1698. 1836.	XIV. 656.
XX. 132.	XIII. 349.	VI. 2. p. 1627.	X. 1453.	XXVII. 387.
XVIII. 374.	XI. 817.	VI. 573.	IX. 592.	—
XXIII. 224.	XIII. 1261.	VII. 191.	XI. 438.	—
XXIII. 819.	XIV. 145.	VII. 547.	XI. 715.	—
XXIII. 1264.	XIV. 447.	VII. 645.	XI. 909.	—
XXV. 1069.	XV. 499.	VII. 1613.	XI. 1842.	—
XXI. 129.	XII. 1213.	—	—	—
XVIII. 125. et <i>Suppl.</i> I. 177.	—	—	—	—
XX. 591.	—	—	—	—
XXI. 87.	—	—	—	—
XXI. 135. et <i>Suppl.</i> II. 307.	XII. 1221.	VI. 2. p. 1929.	X. 842.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1128.	Catalaunense.	<i>Honorio II.</i>
394.	Cauernense conciliabulum.	<i>Siricio.</i>
447.	Celenense in Gallacia.	<i>Leone I.</i>
816.	Celichytense.	<i>Stephano IV.</i>
516.	Cenomanense.	<i>Hormisda.</i>
839.	Cenomanense.	<i>Gregorio IV.</i>
8166.	Cenomanensis conuentus.	<i>Alexandro III.</i>
1188.	Cenomanensis conuentus.	<i>Clemente III.</i>
1237.	Cenomanense.	<i>Gregorio IX.</i>
451.	Chalcedonense generale IV.	<i>Leone I.</i>
619.	Charnense.	<i>Bonifacio V.</i>
1167.	Chinonensis conuentus.	<i>Alexandro III.</i>
1157.	Cicestrense.	<i>Hadriano IV.</i>
1289.	Cicestrense.	<i>Nicolao IV.</i>
1292.	Cicestrense.	<i>Sede vacante.</i>
423.	Cilicium.	<i>Coelestino III.</i>
303.	Cirtense.	<i>Marcellino.</i>
[P] 412.	Cirtense conciliabulum.	<i>Innocentio I.</i>
1164.	Clarendonense conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
1077.	Claromontanum.	<i>Gregorio VII.</i>
1095.	Claromontanum.	<i>Vrbano II.</i>
1110.	Claromontanum.	<i>Paschale II.</i>
1124.	Claromontanum.	<i>Callisto II.</i>
1130.	Claromontanum.	<i>Innocentio II.</i>
1268.	Claromontana synodus.	<i>Vrbano IV.</i>
1162.	Cleonadense.	<i>Alexandro III.</i>
628.	Clippiacense. }	<i>Honorio I.</i>
636.	Clippiacense. }	<i>Vitaliano.</i>
659.	Clippiacensis conuentus.	<i>Zacharia.</i>
742.	Cloueshouienfe. }	<i>Leone III.</i>
747.	Cloueshouienfe. }	<i>Paschale I.</i>
800.	Cloueshouienfe. }	<i>Eugenio II.</i>
803.	Cloueshouienfe. }	<i>Hadriano I.</i>
822.	Cloueshouienfe.	<i>Hadriano II.</i>
824.	Cloueshouienfe.	<i>Ioanne VIII.</i>
782.	Coloniense.	<i>Ioanne VIII.</i>
870.	Coloniense.	<i>Stephano V.</i>
873.	Coloniense.	
877.	Coloniense.	
887.	Coloniense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 377. et <i>Suppl. M.</i> 391.	XII. 1391.	—	—	—
III. 855.	II. 1379.	—	II. 1153.	III. 459.
VI. 491.	III. 733.	—	III. 1466.	—
XIV. 355.	IX. 573.	VI. 1219.	VII. 1484.	XX. 638.
VIII. 546. et <i>Suppl. I.</i> 396.	—	—	—	—
XIV. 767.	IX. 901.	—	—	—
XXII. 32.	XIII. 343.	—	—	—
XXII. 576.	XIII. 673.	VI. 2. p. 1899.	X. 1760.	—
XXIII. 477. et <i>Suppl. II.</i> 1041.	—	—	—	—
VI. 529. VII. 1.	IV. 761.	II. 1.	IV. 1003.	VIII. IX.
—	VI. 1403.	—	—	—
XXII. 6. et <i>Suppl. II.</i> 557.	XIII. 337.	VI. 2. 1617.	X. 1443.	—
XXI. 849.	XIII. 53.	VI. 2. 1367.	X. 1176.	—
XXIV. 1055.	XIV. 1175.	VII. 1151.	XI. 1345.	—
XXIV. 1097.	XIV. 1201.	VII. 1167.	XI. 1361.	—
IV. 474.	III. 497.	I. in Indice.	—	—
I. 1247.	I. 953.	I. in Indice.	I. 936.	I. 603.
IV. 299.	III. 355.	—	II. 1518.	IV. 313.
XXI. 1187.	XIII. 312.	VI. 2. p. 1603.	X. 1425.	XXVII. 370.
XX. 481. et <i>Suppl. II.</i> 27.	XII. 603.	VI. 1567.	X. 359.	—
XX. 810. et <i>Suppl. II.</i> 137.	XII. 829.	VI. 2. p. 1717.	X. 506.	XXVI. 662.
XXI. 9.	XII. 1152.	VI. 2. p. 1897.	X. 765.	—
XXI. 305.	XII. 1347.	—	X. 908.	—
XXI. 437.	XII. 1445.	VI. 2. p. 1181.	X. 972.	XXVII. 102.
XXIII. 1185.	XIV. 375.	—	—	—
XXI. 1167.	XIII. 293.	—	—	—
X. 591.	VI. 1431.	—	V. Append.	—
X. 658.	VI. 1487.	III. in Indice.	—	—
XI. 64.	VII. 503.	III. 987.	VI. 389.	XV. 441.
XII. 363.	VIII. 267.	III. 1917.	VI. 1532.	XVII. 412.
XII. 405.	VIII. 313.	III. 1945.	VI. 1565.	XVII. 456.
XIII. 1040.	IX. 221.	IV. 933.	VII. 1153.	XX. 267.
XIV. 5. et <i>Suppl. I.</i> 744.	IX. 271.	IV. 967.	VII. 1189.	XX. 313.
XIV. 401.	IX. 621.	IV. 1245.	VII. 1527.	XXI. 52.
XIV. 489.	IX. 655.	IV. 1265.	VII. 1555.	XXI. 93.
XII. 992.	VIII. 595.	—	VI. 1827.	—
XVI. 563.	X. 1051.	—	VIII. 1539.	XXIII. 784.
XVII. 275. et <i>Suppl. I.</i> 1011.	XI. 249.	VI. 137.	IX. 252.	—
XVII. 332. et <i>Suppl. I.</i> 1025.	—	—	—	—
XVIII. 45.	XI. 571.	VI. 397.	IX. 396.	XXIV. 565.

A. C.	Concilium.	Papa.
948.	Coloniense.	<i>Agapeto II.</i>
1056.	Coloniense.	<i>Victore II.</i>
1115.	Coloniense. }	<i>Paschale II.</i>
1116.	Coloniense. }	<i>Gelaso II.</i>
1118.	Coloniense.	<i>Innocentio II.</i>
1132.	Coloniense. }	<i>Eugenio III.</i>
1138.	Coloniense. }	<i>Honorio III.</i>
1152.	Coloniense.	<i>Honorio III.</i>
1222.	Coloniense.	<i>Innocentio IV.</i>
1225.	Coloniense falso dictum.	<i>Alexandro IV.</i>
1247.	Coloniense.	<i>Clemente IV.</i>
1260.	Coloniense.	<i>Nicolao III.</i>
[P] 1266.	Coloniense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1280.	Coloniensis synodus.	<i>Clemente V.</i>
1300.	Coloniensis synodus.	<i>Ioanne XX.</i>
1310.	Coloniense.	<i>Martino III.</i>
1322.	Coloniense.	<i>Nicolao V.</i>
1423.	Coloniensis synodus.	<i>Paulo II.</i>
1452.	Coloniense.	<i>Paulo III.</i>
1470.	Coloniense.	<i>Gregorio IV.</i>
1536.	Coloniense. }	<i>Sergio IV.</i>
1549.	Coloniense. }	<i>Vitaliano.</i>
843.	Coloniae villae.	<i>Paulo I.</i>
1010.	Comense,	<i>Stephano IV.</i>
644.	Compendiensis conuentus.	<i>Paschale I.</i>
757.	Compendiense.	<i>Gregorio IV.</i>
758.	Compendiensis conuentus. }	<i>Ioanne VIII.</i>
816.	Compendiense.	<i>Sylvestro II.</i>
823.	Compendiense.	<i>Alexandro II.</i>
833.	Compendiensis conuentus.	<i>Gregorio VII.</i>
872.	Compendiense. }	<i>Vrbano II.</i>
877.	Compendiense duplex. }	<i>Gregorio IX.</i>
1000.	Compendiense.	<i>Clemente IV.</i>
1066.	Compendiensis conuentus.	<i>Ioanne XIX.</i>
1085.	Compendiense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1096.	Compendiense.	
1235.	Compendiense.	
1270.	Compendiense.	
1277.	Compendiense.	
1302.	Compendiense.	

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XVIII. 417.	—	—	—	—
XIX. 841.	XII. 9.	VI. 1041.	IX. 1082.	XXV. 570.
XXI. 135. et <i>Suppl.</i> II. 309.	XII. 1221.	VI. 2. p. 1929.	X. 802.	XXVI. 801.
XXI. 143.	XII. 1225.	VI. 2. p. 1933.	X. 806.	—
XXI. 175. et <i>Suppl.</i> II. 325.	XII. 1247.	VI. 2. p. 1947.	X. 823.	XXVII. 15.
XXI. 479. et <i>Suppl.</i> II. 415.	—	—	—	—
XXI. 519.	—	—	—	—
XXI. 763. et <i>Suppl.</i> II. 483.	—	—	—	—
XXII. 1181.	—	—	—	—
XXIII. 1.	XIII. 1093.	—	XII. 300.	XXVIII. 264.
XXIII. 733.	XIV. 109.	—	—	—
XXIII. 1012.	XIV. 249.	VII. 517.	XI. 783.	—
XXIII. 1132.	XIV. 329.	VII. 559.	XI. 835.	—
XXIV. 353.	XIV. 679.	VII. 817.	XI. 1107.	—
XXV. 15.	XIV. 1279.	VII. 1215.	XI. 1439.	—
XXV. 229.	XIV. 1413.	VII. 1305.	XI. 1517.	—
XXV. 723.	XV. 269.	VII. 1481.	XI. 1707.	—
XXVIII. 1049.	XVII. 86.	—	XII. 360.	—
—	XIX. 145.	IX. 1363.	XIII. 1378.	—
—	XIX. 361.	—	XIII. 1436.	—
—	XIX. 1205.	IX. 1965.	XIV. 484.	XXXV. 3.
—	XIX. 1537.	IX. 2077.	XIV. 627.	XXXV. 213.
XIV. 798.	IX. 928.	—	VII. 1783. 1819.	XXI. 14.
XIX. 315.	—	—	—	—
XI. 72.	VII. 511.	—	—	—
XII. 652.	VIII. 449.	III. 203.	VI. 1694.	XVII. 641.
XII. 656.	VIII. 455.	—	VI. 1884.	—
XIV. 147. et <i>Suppl.</i> I. 787.	—	—	—	—
XIV. 409. et <i>Suppl.</i> I. 828.	IX. 635.	IV. in Indice.	—	—
XIV. 409.	IX. 801.	IV. 1377.	VII. 1686.	XXI. 278.
XVII. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1003.	—	—	—	—
XVII. 332.	XI. 295.	—	—	—
XIX. 267.	XI. 1041.	—	—	—
XIX. 1057.	XII. 153.	—	—	—
XX. 610.	XII. 682.	VI. 1617.	X. 406.	—
XX. 921. et <i>Suppl.</i> II. 137.	—	—	—	—
XXIII. 368.	XIII. 1337.	—	XI. 503.	—
XXIV. 13.	XIV. 455.	VII. 653.	—	X. 917.
XXIV. 183.	XIV. 587.	VII. 751.	XI. 1031.	—
XXV. 87.	XIV. 1343.	VII. 1247.	XI. 1472.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
	Compendiense.	<i>Benedicto IX.</i>
[P] 1304.	Compendiense. }	<i>Ioanne XX.</i>
1329.	Complutense. }	<i>Ioanne XXII.</i>
1326.	Complutense. }	<i>Vrbano VI.</i>
1333.	Complutense.	<i>Stephano VI.</i>
1379.	Complutense.	<i>Benedicto VI.</i>
900.	Compostellanum.	<i>Victore II.</i>
972.	Compostellanum.	<i>Paschale II.</i>
1056.	Compostellanum.	<i>Alexandro IV.</i>
1114.	Compostellanum.	<i>Nicolao I.</i>
1261.	Concilia vbique terrarum.	<i>Ioanne X.</i>
860.	Confluentium.	<i>Benedicto VIII.</i>
922.	Confluentium ad Rhenum.	<i>Nicolao III.</i>
1012.	Synodus ad Confluentiam.	<i>Benedicto IX.</i>
1279.	Conseranensis synodus.	<i>Vrbano II.</i>
1044.	Constantiense.	<i>Ioanne XXIII.</i>
1094.	Constantiense.	
1414.	Constantiense generale.	
336.	Constantinopolitanum conciliabulum.	<i>Marco.</i>
337. [vel pot. 339.]	Constantinopolitanum conciliabulum.	<i>Iulio I.</i>
359.	Constantinopolitanum Acacianorum conciliabulum.	<i>Liberio.</i>
381.	Constantinopolitanum generale II.	<i>Damafo I.</i>
382.	CPolitanum.	<i>Damafo I.</i>
382.	CPolitanum aliud.	<i>Damafo I.</i>
394.	CPolitanum.	<i>Siricio.</i>
397. vel 398.	CPolitanum.	<i>Siricio.</i>
400.	CPolitanum.	<i>Anastasio I.</i>
403.	CPolitanum. }	<i>Innocentio I.</i>
404.	CPolitanum. }	<i>Coelestino I.</i>
426. [al. 428.]	CPolitanum.	<i>Sixto III.</i>
432.	CPolitanum. }	
[P] 439.	CPolitanum. }	
448.	CPolitanum I. }	
449.	CPolitanum II. }	
450.	CPolitanum III. }	<i>Leone I.</i>
457. [vel 451.]	CPolitanum IV. }	
459.	CPolitanum V. }	
478.	CPolitanum.	<i>Simplicio.</i>

Maus.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Res.
XXV. 117.	XIV. 1365.	VII. 1263.	XI. 1492.	—
XXV. 877.	XV. 387.	VII. 1541.	XI. 1774.	—
XXV. 301.	XV. 339.	VII. 1533.	XI. 1771.	—
XXV. 981.	—	—	—	—
XXVI. 655.	XV. 949.	—	—	—
XVIII. 182.	XI. 671.	VI. 467.	IX. 482.	—
XIX. 39. et <i>Suppl. I.</i> 1173.	—	—	—	—
XIX. 855.	XII. 21.	VI. 1049.	IX. 1087.	XXV. 576.
XXI. 119.	XII. 1205.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXIII. 1074.	XIV. 303.	VII. 546.	—	—
XV. 549.	X. 141.	V. 503.	VIII. 698.	XXII. 678.
XVIII. 343.	XI. 795.	VI. 559.	IX. 579.	XXV. 14.
XIX. 335. et <i>Suppl. I.</i> 1227.	—	—	—	—
XXIV. 329. et <i>Suppl. III.</i> 55.	—	—	—	—
XIX. 603. et <i>Suppl. I.</i> 1271.	XI. 1299.	VI. 921.	IX. 942.	—
XX. 795.	XII. 815.	VI. 2. p. 1707.	X. 497.	XXVI. 658.
XXVII. 515. XXVIII. 1. et <i>Suppl. III.</i> 1257.	XVI. 1.	VIII. 209.	XII. 1. 1434.	XXIX. 232.
II. 1167.	II. 491.	—	II. 87. 473.	II. 554.
II. 1275.	II. 555.	—	II. 88.	—
III. 325.	II. 925.	I. 725.	II. 95. 804.	III. 202.
III. 521.	II. 1089. 1159.	I. 807.	II. 911. 974. 975.	III. 317.
	1161. 1163.		977.	
III. 643.	II. 1201. 1203.	I. in Indice.	II. 1014. 1015.	III. 421.
III. 649. et <i>Suppl. I.</i> 250.	II. 1207.	—	—	—
III. 851.	II. 1376.	I. 955.	II. 1151.	III. 458.
III. 991.	—	—	—	—
—	II. 1465.	I. in Indice.	II. 1221.	III. 567.
—	III. 95.	—	—	—
—	III. 97.	II. 1331.	—	—
IV. 543.	III. 549.	I. in Indice.	—	—
V. 1046. et <i>Suppl. I.</i> 315.	III. 1775.	—	—	—
V. 1187.	IV. 531.	—	III. 1283.	—
VI. 495.	IV. 735.	I. in Indice.	III. 1446. IV. 150. 231. 1002.	VII. 298.
VI. 503.	IV. 740.	I. in Indice.	III. 1470. IV. 233.	VII. 303.
VI. 511. 513. et <i>Suppl. I.</i> 325.	IV. 751.	I. in Indice.	III. 1475.	VII. 312.
VII. 870.	IV. 2071. V. 26.	—	IV. 1008.	IX. 450.
VII. 911.	V. 45.	II. 781.	IV. 1025.	—
VII. 1018.	V. 135.	II. in Indice.	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
483.	CPolitanum I. }	
484.	CPolitanum II. }	<i>Felice II. al. III.</i>
491. al. 492.	CPolitana synodus.	<i>Gelasio I.</i>
496.	CPolitanum.	<i>Anastasio II.</i>
515.	CPolitanum conciliabulum. }	
518.	CPolitanum. }	<i>Hormisda.</i>
520.	CPolitanum.	
533.	CPolitana collatio.	<i>Ioanne II.</i>
536.	CPolitanum.	<i>Agapeto I.</i>
543. al. 541.	CPolitanum.	<i>Siluerio.</i>
547.	CPolitanum. }	<i>Vigilio.</i>
553.	CPolitanum II. generale V. }	
circa 560.	CPolitanum.	<i>Ioanne III.</i>
587.	CPolitanum.	<i>Pelagio II.</i>
599.	CPolitanum.	<i>Gregorio M.</i>
633.	CPolitanum. }	
633.	CPolitana duo. }	<i>Honorio I.</i>
639.	CPolitanum. }	
[P] 639.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Seuerino.</i>
circa 640.	CPolitanum conciliabulum.	— —
665.	CPolitana duo Monotheletarum.	<i>Vitaliano.</i>
680. et 681.	CPolitanum III. generale VI.	<i>Agathone.</i>
692.	CPolitanum Quinifextum dictum conciliabul.	<i>Sergio I.</i>
711.	CPolitanum conciliabulum. }	<i>Constantino.</i>
712.	CPolitanum Monotheletarum conciliabul. }	
715.	CPolitanum. }	
715.	CPolitana duo. }	<i>Gregorio II.</i>
725.	CPolitanum conciliabulum. }	
754.	CPolitanum Iconoclastarum conciliabulum.	<i>Stephano II.</i>
784.	CPolitanum.	<i>Hadriano I.</i>
806.	CPolitanum. }	
809.	CPolitanum conciliabulum. }	
809.	CPolitanum conciliabulum. }	
circa 810.	CPolitana synodus. }	<i>Leone III.</i>
circa 811.	CPolitanum conciliabulum. }	
813.	CPolitanum. }	
814.	CPolitanum conciliabulum. }	
814.	CPolitanum conciliabulum. }	
821.	CPolitana conuentus.	<i>Paschale I.</i>

Manf.	Colet.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 1120.	V. 229.	—	IV. 1108.	X. 55.
—	V. 281.	—	IV. 1154.	—
VII. 1175.	V. 277.	—	IV. 1413.	—
VIII. 186. et <i>Suppl.</i> I. 325.	V. 415.	II. in Indice.	—	—
VIII. 198.	V. 555.	—	IV. 1415.	X. 655.
VIII. 574. et <i>Suppl.</i> I. 402.	V. 723.	II. in Indice.	IV. 1586.	X. 660.
VIII. 585.	V. 733.	II. 1035.	IV. 1592.	—
VIII. 740.	V. 909.	—	IV. 1763.	XI. 204.
VIII. 870. 874. et <i>Suppl.</i> I. 416.	V. 961.	II. 1185.	V. I. 275.	—
IX. 122.	V. 1373.	—	—	—
IX. 125.	V. 1375.	II. in Indice.	V. 390.	XI. 632.
IX. 157.	VI. I.	III. I.	V. 411. 783.	XII. I.
IX. 765.	—	—	—	—
IX. 971.	VI. 687.	III. in Indice.	V. 995.	XIII. 100.
X. 482.	VI. 1337.	—	V. 1605.	XIV. 340.
X. 606.	VI. 1440.	—	V. 1695.	—
X. 606. 607.	—	—	—	—
X. 673.	VI. 1441.	III. in Indise.	V. 1697.	—
X. 673.	VI. 1507.	—	V. 1756.	—
X. 678.	VI. 1441.	—	IV. 1697.	—
XI. 74.	—	—	—	—
XI. 190. 922.	VII. 609.	III. 1043.	VI. 587. 1215. seqq.	XVI. 24.
XII. 47.	VIII. 35.	—	VI. 1616.	—
XII. 187.	VIII. 129.	—	VI. 1402.	—
XII. 190.	VIII. 129.	III. in Ind.	VI. 1216. 1401.	—
XII. 255.	VIII. 181.	—	VI. 1446.	—
XII. 256. 258. et <i>Suppl.</i> I. 541.	—	—	—	—
XII. 270.	VIII. 193.	—	VI. 1461.	—
XII. 575.	VIII. 413.	III. in Ind.	VI. 1661.	—
—	VIII. 1305.	—	VII. 655.	—
XIV. 13. et <i>Suppl.</i> I. 749.	—	IV. in Ind.	—	—
XIV. 15.	IX. 273.	IV. in Ind.	VII. 1191.	—
XIV. 15.	IX. 275.	—	VII. 1192.	XX. 316.
XIV. 15.	IX. 275. 277.	—	VII. 1192. 1193.	—
—	IX. 275.	—	VII. 1192. 1193.	XX. 317.
XIV. 113.	IX. 487.	IV. 1045.	VII. 1289.	—
XIV. 134.	IX. 389.	IV. in Ind.	VII. 1299.	XX. 420.
XIV. 139. et <i>Suppl.</i> I. 775.	—	—	—	—
XIV. 399. et <i>Suppl.</i> I. 821.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
circa 830.	CPolitanum conciliabulum. }	<i>Gregorio IV.</i>
[P] 842.	CPolitanum. }	<i>Sergio II.</i>
846.	CPolitanum.	<i>Leone IV.</i>
854.	CPolitanum.	<i>Benedictio III.</i>
856.	CPolitanum.	
858.	CPolitanum I. conciliabulum. }	
859.	CPolitanum. }	
859.	CPolitanum II. conciliabulum. }	
859.	CPolitanum conciliabulum. }	<i>Nicolao I.</i>
861.	CPolitanum III. conciliabulum. }	
867.	CPolitanum conciliabulum. }	
867.	CPolitanum. }	
869.	CPolitanum IV. generale VIII.	<i>Hadriano II.</i>
879. [l. 869.]	CPolitanum [conciliab.] in templo S. Sophiae.	<i>Ioanne VIII.</i>
879.	CPolitanum Photianorum conciliabulum.	
894.	CPolitana synodus duplex.	<i>Formoso.</i>
901.	CPolitanum.	<i>Ioanne IX.</i>
920.	CPolitana synodus.	<i>Ioanne X.</i>
944.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Marino II.</i>
963.	CPolitanum.	<i>Ioanne XII.</i>
975.	CPolitanum.	<i>Benedictio VII.</i>
1026.	CPolitanum. }	
1027.	CPolitanum. }	
1028.	CPolitanum. }	<i>Ioanne XIX.</i>
1029.	CPolitanum. }	
1052.	CPolitanum.	<i>Leone IX.</i>
1054.	CPolitanum.	<i>Vittore II.</i>
1059.	CPolitanum.	<i>Nicolao II.</i>
1066.	CPolitanum. }	<i>Alexandro II.</i>
1067.	CPolitanum. }	
1099.	CPolitanum. }	
1110.	CPolitana duo. }	<i>Paschale II.</i>
1140.	CPolitanum. }	
1143.	CPolitanum. }	<i>Innocentio II.</i>
1143.	CPolitana synodus.	<i>Coelestino II.</i>
1147.	CPolitanum.	<i>Eugenio III.</i>
1155.	CPolitanum. }	<i>Hadriano IV.</i>
1156.	CPolitanum. }	<i>Hadriano IV.</i>
1157.	CPolitana synodus.	

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 625.	IX. 779.	—	VII. 1669.	XXI. 407.
XIV. 787.	IX. 917.	IV. in Ind.	VII. 1782.	—
XIV. 850. et <i>Suppl. I.</i> 907.	—	—	—	—
XIV. 1030. et <i>Suppl. I.</i> 930.	IX. 1147.	V. in Indice.	VIII. 133.	XXI. 678.
XV. 124. et <i>Suppl. I.</i> 947.	—	—	—	—
XV. 518.	X. 83.	—	VIII. 652. 652.	XXII. 674.
XV. 520.	X. 137.	V. in Indice.	—	—
XV. 543.	X. 139.	V. in Indice.	VIII. 652. 695.	XXII. 731.
XV. 546.	—	—	—	—
XV. 595.	X. 187.	V. 1195.	VIII. 652. 735. 1511.	—
XV. 803.	X. 385.	—	—	—
XV. 806.	X. 387.	—	—	—
XVI. 1.	X. 471.	V. 749.	VIII. 961.	XXIII. 118.
XVI. 550.	X. 1031.	V. 1209.	—	—
XVII. 366.	XI. 329.	VI. 209.	IX. 324. 329. et VIII. 1525.	XXIV. 465.
XVIII. 129. et <i>Suppl. I.</i> 1079.	—	—	—	—
XVIII. 241.	XI. 717.	—	IX. 1263.	—
XVIII. 331. et <i>Suppl. I.</i> 1108.	—	—	—	—
XVIII. 405.	XI. 843.	VI. 597.	IX. 617.	XXV. 69.
XVIII. 469.	XI. 885.	VI. 631.	IX. 653.	XXV. 113.
XIX. 59.	XI. 963.	—	IX. 720.	XXV. 192.
XIX. 461. et <i>Suppl. H.</i> 73. Append.	—	—	—	—
XIX. 461.	—	—	—	—
XIX. 467.	—	—	—	—
XIX. 491. et <i>Suppl. I.</i> 1251.	—	—	—	—
XIX. 799.	—	—	—	—
XIX. 811. et <i>Suppl. I.</i> 1305.	XI. 1453.	VI. in Ind.	—	—
XIX. 859.	—	—	—	—
XIX. 1053. et <i>Suppl. II.</i> 99.	—	—	—	—
XIX. 1059.	—	—	—	—
XX. 1103.	XII. 1067.	—	—	—
XXI. 17. et <i>Suppl. II.</i> 243.	XII. 1157.	—	—	—
XXI. 551.	XII. 1517.	—	—	—
XXI. 583.	XII. 1543.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXI. 597.	XII. 1553.	—	—	—
XXI. 701.	XII. 1641.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXI. 833.	—	—	—	—
XXI. 837.	XIII. 49.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXI. 839.	—	—	—	—

	A. C.	Concilium,	Papæ.
	1166.	CPolitanum.	
	1166.	CPolitanum conciliabulum.	
	1168.	CPolitanum.	<i>Alexandro III.</i>
	1171.	CPolitanum.	
	1177.	CPolitana synodus.	
	1186.	CPolitanum.	<i>Vrbano III.</i>
	1268.	CPolitanum.	<i>Sede vacante.</i>
	1274.	CPolitanum.	<i>Gregorio X.</i>
	1277.	CPolitanum I. }	<i>Ioanne XIX.</i>
	1277.	CPolitanum II. }	
	1280.	CPolitanum.	<i>Nicolao III.</i>
	1282.	CPolitanum schismaticum,	<i>Martino IV.</i>
circa	1285.	CPolitanum.	<i>Honorio IV.</i>
	1299.	CPolitanum.	<i>Bonifacio VIII.</i>
[P]	1341.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Benedicto XII.</i>
	1347.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Clemente VI.</i>
	1350.	CPolitanum conciliabulum.	
	1450.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Nicolao V.</i>
	1565.	CPolitanum.	<i>Pio IV.</i>
	1642.	CPolitanum Patriarcha Parthenio,	<i>Vrbano VIII.</i>
	863.	in Conuicino villa.	<i>Nicolao I.</i>
	1255.	Copriniacense. }	<i>Alexandro IV.</i>
	1260.	Copriniacense. }	
	1262.	Copriniacense.	<i>Vrbano IV.</i>
circa	348.	Cordubense.	<i>Iulie I.</i>
	852.	Cordubense conciliabulum,	<i>Leone IV.</i>
circa	197.	Corinthiacum siue Achaicum,	<i>Victore I.</i>
	1237.	Couentrensis synodus.	<i>Gregorio IX.</i>
	1035.	Coxanensis conuentus,	<i>Benedicto XI.</i>
	1050.	Coyacense.	<i>Leone IX.</i>
	1189.	Cracouiense.	<i>Clemente III.</i>
	1132.	Creissanus conuentus.	<i>Innocentio II.</i>
	1160.	Cremonense conciliabulum,	<i>Alexandro III.</i>
	1226.	Cremonense.	<i>Honorio III.</i>
	666.	Cretense.	<i>Vitaliano.</i>
	420.	Ctesiphontis in Perfide.	<i>Bonifacio I.</i>
	1114.	apud Cyperanum.	<i>Paschale II.</i>
[P] 399.	[al. 401.]	Cyprum aduersus Origenem.	<i>Anastasio I.</i>
	1260.	Cyprum.	<i>Alexandro IV.</i>
circa	475.	Cyrène.	<i>Simplicio.</i>
	370. [al. 372.]	Cyzicenum.	<i>Damaso I.</i>

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 2.	XIII. 333.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXII. 12 et <i>Suppl.</i> II. 563.	—	—	—	—
XXII. 32.	XIII. 343.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXII. 127. et <i>Suppl.</i> II. 563.	—	—	—	—
XXII. 207. et <i>Suppl.</i> II. 684.	—	—	—	—
XXII. 504. et <i>Suppl.</i> II. 721.	—	—	—	—
XXIII. 1130.	—	—	—	—
XXIV. 35.	XIV. 477.	—	—	—
XXIV. 183.	XIV. 589.	VII. 753.	XI. 1032.	—
XXIV. 189.	XIV. 593.	VII. 757.	XI. 1037.	—
XXIV. 365.	XIV. 699.	VII. 837.	XI. 1125.	—
XXIV. 493. et <i>Suppl.</i> III. 111.	—	—	—	—
XXIV. 595.	XIV. 853.	VII. in Indice.	—	—
XXIV. 1231. et <i>Suppl.</i> III. 255.	—	—	—	—
XXV. 1147.	XV. 559.	VII. 1639.	—	XI. 1872.
XXVI. 105. et <i>Suppl.</i> III. 579.	XV. 613.	VII. in Indice.	—	—
XXVI. 127.	XV. 617.	XI. in fine.	—	—
—	XIX. 99.	IX. 1353.	—	—
—	XXI. 571.	X. 1173.	XV. 784.	—
—	XXI. 1629.	XI. 171.	XV. 1714.	—
XV. 643.	X. 227.	—	VIII. 761.	—
XXIII. 865.	XIV. 183.	VII. 475.	XI. 746.	—
XXIII. 1032.	XIV. 269.	VII. 529.	XI. 799.	—
XXIII. 1106.	XIV. 311.	VII. 551.	XI. 820.	—
III. 177.	II. 777.	—	II. 91.	—
XIV. 970.	IX. 1083.	V. 38.	VIII. 76.	XXI. 633.
—	I. 611. 617.	—	I. 598. 601.	—
—	XIII. 1383.	—	—	—
XIX. 573.	XI. 1279.	—	—	—
XIX. 785. et <i>Suppl.</i> I. 1298.	XI. 1439.	VI. 1025.	IX. 1063.	XXV. 558.
XXII. 582.	XIII. 685.	VI. 2. p. 1909.	X. 1830.	—
XXI. 481.	XII. 1473.	VI. 2. p. 1195.	X. 989.	—
XXI. 1149. et <i>Suppl.</i> II. 531.	—	—	—	—
XXIII. 12.	XIII. 1101.	VII. 141.	XI. 301.	—
XI. 99. et <i>Suppl.</i> I. 1501.	—	—	—	—
VII. 441. et <i>Suppl.</i> I. 307.	—	—	—	—
XXI. 93. et <i>Suppl.</i> II. 285.	XII. 1195.	VI. 2. p. 1923.	X. 793.	XXVI. 795.
III. 1019. et <i>Suppl.</i> I. 275.	II. 1487.	I. in Indice.	—	—
XXIII. 104. et <i>Suppl.</i> II. 1237.	XIV. 249.	VII. in Indice.	—	—
VII. 1018.	V. 133. 277.	—	IV. 1151.	—
III. 467. et <i>Suppl.</i> I. 241.	II. 1049.	I. in Indice.	—	—

D.

A. C.	Concilium,	Papa.
771.	Dalmatiae.	<i>Stephano III.</i>
1199.	Dalmatiae ac Dioeciae,	<i>Innocentio III.</i>
1257.	Danicum,	<i>Alexandro IV.</i>
1267.	Danicum.	<i>Clemente IV.</i>
1429.	Dertusanum.	<i>Martino III.</i>
1599.	Dianperienſe.	<i>Clemente VIII.</i>
1267.	Digniſſis ſynodus.	<i>Clemente IV.</i>
772.	Dingoluingenſe.	<i>Hadriano I.</i>
768.	apud S. Dionyſium.	<i>Stephano III.</i>
832.	apud S. Dionyſium.	<i>Gregorio IV.</i>
834.	apud S. Dionyſium conuentus. }	
circa 997.	apud S. Dionyſium.	<i>Gregorio V.</i>
1054.	apud S. Dionyſium conuentus.	<i>Leone IX.</i>
415.	Dioſpolitianum.	<i>Innocentio I.</i>
677.	Dirinenſe Neſtorianorum.	<i>Dono.</i>
1076.	Diuionenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1116.	Diuionenſe.	<i>Paſchale II.</i>
1199.	Diuionenſe.	<i>Innocentio III.</i>
1094.	Dolenſe colloquium.	<i>Vrbano II.</i>
1128.	Dolenſe.	<i>Honorio II.</i>
{ 350. }	Donatiſtarum conciliabula [incerti loſi.]	— —
1176.	Dublinenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1183.	Dublinenſe.	<i>Lucio III.</i>
1348.	Dublinenſe. }	<i>Clemente VI.</i>
1351.	Dublinenſe. }	
1518.	Dublinenſe.	<i>Leone X.</i>
927.	Duisbergenſe.	<i>Ioanne X.</i>
[P] 1255.	Dunelmenniſis ſynodus.	<i>Alexandro IV.</i>
1276.	Dunelmenniſis ſynodus.	<i>Hadriano V.</i>
1214.	Dunſtaplieniſe.	<i>Innocentio III.</i>
748.	Durienſe.	<i>Zacharia.</i>
761.	Durienſe.	<i>Paulo I.</i>
775.	Durienſis conuentus. }	<i>Hadriano I.</i>
779.	Durienſe. }	
871.	Duziacenſe I.	<i>Hadriano II.</i>
874.	Duziacenſe II.	<i>Ioanne VIII.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 724.	—	—	—	—
XXII. 700.	XIII. 743.	VI. 2. p. 1951.	XI. 7.	XXVIII. 87.
XXIII. 946.	XIV. 225.	VII. 499.	XI. 772.	—
XXIII. 1180. et <i>Suppl.</i> II. 1297.	—	—	—	—
XXVIII. 1117.	XVII. 143.	VIII. 1051.	XII. 405.	—
<i>Suppl.</i> VI. 1.	XXI. 1427.	X. 1929.	XV. 1528.	—
XXIII. 1181.	XV. 38.	—	—	—
XII. 851.	VIII. 557.	III. 2029.	VI. 1794.	—
XII. 701.	VIII. 481.	III. 2011.	VI. 1720.	XVII. 676.
XIV. 633.	—	—	—	—
XIV. 653.	IX. 809.	IV. 1383.	VII. 1693.	XXI. 289.
XIX. 221.	XI. 1030.	VI. 755.	IX. 770.	—
XIX. 807.	XI. 1449.	VI. 1033.	IX. 1069.	—
IV. 311.	III. 367.	I. 1209.	II. 1529.	IV. 352.
XI. 163. et <i>Suppl.</i> I. 510.	—	—	—	—
XX. 481.	XII. 603.	VI. 1567.	X. 359.	—
XXI. 159.	XII. 1333.	—	—	—
XXII. 708. et <i>Suppl.</i> II. 777.	XIII. 747.	VI. 2. p. 1955.	XI. 11.	XXVIII. 84.
XX. 799.	XII. 820.	VI. 2. p. 1711.	X. 499.	—
XXI. 377.	XII. 1391.	—	—	—
III. 175. et <i>Suppl.</i> I. 217.	III. 361.	I. in Indice.	—	—
XXII. 167. et <i>Suppl.</i> II. 683.	—	—	—	—
XXII. 485.	XIII. 645.	VI. 2. p. 1879.	X. 1739.	—
XXVI. 109. et <i>Suppl.</i> III. 579.	—	—	—	—
XXVI. 119. et <i>Suppl.</i> III. 589.	—	—	—	—
—	XIX. 1047.	—	—	—
XVIII. 349. et <i>Suppl.</i> I. 1115.	XI. 799.	VI. 563.	IX. 582.	XXV. 22.
XXIII. 903.	XIV. 209.	VII. 487.	XI. 760.	—
XXIV. 155.	XIV. 561.	VII. 731.	XI. 1008.	—
XXII. 896.	XIII. 863.	VI. 2. p. 2039.	XI. 102.	—
XII. 413.	—	—	—	—
XII. 661.	VIII. 459.	III. 2009.	VI. 1700.	XVII. 647.
XII. 887.	VIII. 585.	—	VI. 1821.	XVIII. 158.
XII. 893.	VIII. 589.	—	VI. 1823.	XVIII. 160.
XVI. 570.	X. 1051.	V. 1217.	VIII. 1539.	XXIII. 785.
XVII. 282.	XI. 255.	VI. 143.	IX. 258.	XXIV. 387.

E.

A. C.	Concilium.	Papa.
1195.	Eboracense.	<i>Coelestino III.</i>
1201.	Eboracense, alias <i>Scoticum.</i>	<i>Innocentio III.</i>
1250.	Eboracense. }	<i>Innocentio IV.</i>
1252.	Eboracense. }	
1310.	Eboracense. }	<i>Clemente V.</i>
1311.	Eboracense. }	<i>Vrbano V.</i>
1367.	Eboracense.	<i>Paulo II.</i>
1466.	Eboracense.	<i>Nicolao IV.</i>
1290.	Ebredunense.	<i>Benedicto XIII.</i>
1725.	Ebredunense.	<i>Gregorio IX.</i>
1239.	Edinburgense.	<i>Sixto V.</i>
1589.	Edinburgense.	<i>Alexandro II.</i>
circa 1065.	Eduense.	<i>Vrbano II.</i>
1094.	Eduense siue Auguſtodunense.	<i>Bonifacio IV.</i>
614.	Egarenſe.	<i>Marcello I.</i>
305. [Hard. 313.]	Eliberitanum, ſ. potius Iliberitanum.	<i>Vitaliano.</i>
666.	Emeritenſe.	
948.	Engilenheimenſe vid. Ingilenheimenſe.	<i>Pafchale II.</i>
1112.	Engoliſmenſis et Vaſatenſis ſynodus.	<i>Gelaſio II.</i>
1118.	Engoliſmenſe.	<i>Alexandro III.</i>
circa 1170.	Engoliſmenſe.	<i>Vrbano III.</i>
1186.	apud Enogenesham.	<i>Hormiſda.</i>
517.	Epaonenſe.	<i>Viſſore I.</i>
circa 197. [Hard. 192.]	Ephelinum ſ. Aſiaticum.	<i>Fabiano.</i>
245.	Ephelinum.	<i>Anaſtaſio I.</i>
400.	Ephelinum.	<i>Coeleſtino I.</i>
[P] 431.	Ephelinum generale III.	
circa 440.	Ephelinum.	<i>Sixto III.</i>
448.	Ephelinum.	<i>Leone I.</i>
449.	Ephelinum <i>λειτουργικόν</i> conciliabulum. }	<i>Simplicio.</i>
476. ſ. 477.	Ephelinum conciliabulum.	<i>Hormiſda.</i>
516.	Epiri veteris.	<i>Ioanne XI.</i>
932.	Erfordienſe.	
1073.	Erfordienſe conciliabulum. }	<i>Alexandro II.</i>
1074.	Erfordienſis ſynodus. }	<i>Eugenio III.</i>
1149.	Erfordienſe.	<i>Honorio III.</i>
1223.	Erfordienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1081.	Exoldunenſe.	<i>Sede vacante.</i>
1287.	Exoniienſis ſynodus.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 652.	XIII. 715.	VI. 2. p. 1929.	X. 1791.	XXVIII. 77.
XXII. 743.	XIII. 775.	—	XI. 24.	—
XXIII. 790.	XIV. 121.	VII. 429.	XL. 703.	—
XXIII. 791.	XIV. 123.	—	XI. 705.	—
XXV. 353. et <i>Suppl.</i> III. 319.	—	—	—	—
XXV. 437. et <i>Suppl.</i> III. 357.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> III. 609.	XV. 823.	VII. 1785.	XI. 2482.	—
<i>Suppl.</i> V. 343.	XIX. 275.	IX. 1475.	XIII. 1423.	—
XXIV. 1063.	XIV. 1185.	—	—	—
—	XXI. 1909.	—	—	—
XXIII. 506.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 717.	—	—	—	—
XIX. 1039.	XII. 149.	—	IX. 1183.	—
XX. 799. et <i>Suppl.</i> II. 131.	XII. 819.	VI. 2. p. 1711.	X. 499.	—
X. 531.	VI. 1383.	III. 549.	V. 1645.	—
II. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1128.	I. 992.	I. 247.	I. 967.	I. 639.
XI. 75.	VII. 511.	—	VI. 497.	XV. 452.
—	—	—	—	—
XXI. 73. et <i>Suppl.</i> II. 277.	—	—	—	—
XXI. 183. et <i>Suppl.</i> II. 319.	XII. 1249.	VI. 2. p. 1947.	X. 824.	—
XXII. 122.	XIII. 349.	VI. 2. p. 1625.	X. 1452.	—
XXII. 512. et <i>Suppl.</i> III. 722.	—	—	—	—
VIII. 556. et <i>Suppl.</i> I. 400.	V. 707.	II. 1045.	IV. 1573.	X. 637.
I. 715.	I. 607.	I. in Indice.	I. 598. 600.	—
I. 789.	I. 669.	I. in Indice.	—	—
III. 991.	II. 1465.	I. in Indice.	II. 1222.	—
IV. 567. V. 1. et <i>Suppl.</i> II. 47.	III. 560. 1771.	I. 1271.	III. 1. 1251. seqq.	V. 1. VI. 1.
Append.	seqq. IV. 1.	—	—	—
V. 1199. 1203. et <i>Suppl.</i> I. 317.	IV. 541.	I. in Indice.	—	—
V. 494.	IV. 735.	—	—	—
VI. 503.	IV. 743.	I. in Indice.	III. 1471. IV. 115. sq. 1002.	VII. 305.
VII. 1013. et <i>Suppl.</i> I. 343.	V. 131.	—	—	—
VIII. 538.	V. 695.	—	IV. 1562.	X. 622.
XVIII. 362. et <i>Suppl.</i> I. 1118.	XI. 809.	VI. 573.	IX. 591.	XXV. 36.
XX. 50.	XII. 223.	VI. 1191.	IX. 1230.	XXV. 695.
XX. 439. et <i>Suppl.</i> I. 1399.	—	—	—	—
XXI. 749. et <i>Suppl.</i> II. 471.	—	—	—	—
XXII. 1205. et <i>Suppl.</i> II. 920.	—	—	—	—
XX. 578.	XII. 669.	VI. 1607.	X. 399.	—
XXIV. 783.	XIV. 1019.	VII. 1071.	XI. 1263.	—

F.

A. C.	Concilium.	Papa.
1002.	Faentinum.	<i>Syluestro II.</i>
1109.	Ferrarienses synodi duae.	<i>Paschale II.</i>
1332.	Ferrariense.	<i>Ioanne XXII.</i>
[P] 1438.	Ferrariense, vid. Florentinum.	
788.	Finchallense.	<i>Hadriano I.</i>
circa 798.	Finchallense.	<i>Leone III.</i>
887.	Firmanum.	<i>Stephano V.</i>
1055.	Florentinum.	<i>Victore II.</i>
1105.	Florentinum.	<i>Paschale II.</i>
1139.	Florentina synodus.	<i>Innocentio II.</i>
1346.	Florentinum.	<i>Clemente VI.</i>
1438.	Florentinum generale.	<i>Eugenio IV.</i>
1517.	Florentinum prouinciale.	<i>Leone X.</i>
1573.	Florentinum.	<i>Gregorio XIII.</i>
1107.	Floriensis conuentus. }	
1110.	Floriacense Floridi. }	<i>Paschale II.</i>
1057.	ad Fontanetum.	<i>Stephano IX.</i>
911.	apud Fontem coopertum.	<i>Anastasio III.</i>
890.	Foracheimensis synodus.	<i>Stephano V.</i>
791.	Forojulense. }	<i>Hadriano I.</i>
794.	Francofordense. }	
873.	Francofordensis conuentus.	<i>Ioanne VIII.</i>
891.	Francofordense.	<i>Formoso.</i>
952.	Francofordensis conuentus.	<i>Agapeto II.</i>
1006.	Francofordense.	<i>Ioanne XVI.</i>
1027.	Francofordense.	<i>Ioanne XIX.</i>
1195.	Francofordensis conuentus.	<i>Coelestino III.</i>
1234.	Francofordense.	<i>Gregorio IX.</i>
1338.	Francofordensis conuentus.	<i>Benedicto XII.</i>
1409.	Francofordensis conuentus.	<i>Gregorio XII.</i>
1019.	Frideslariensis conuentus.	<i>Benedicto VIII.</i>
1118.	Frideslariense.	<i>Gelasio II.</i>
1197.	Frideslariense.	<i>Coelestino III.</i>
1256.	Frideslariense.	<i>Alexandro IV.</i>
1338.	Frideslariensis conuentus.	<i>Benedicto XII.</i>
1409.	Frideslariensis conuentus.	<i>Alexandro V.</i>
1160.	Frisacense.	<i>Alexandro III.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 277.	XI. 1047.	—	—	—
XXI. 7. et <i>Suppl.</i> III. 1413.	—	—	—	—
XXV. 301.	—	—	—	—
—	—	—	—	—
XIII. 826.	IX. 5.	—	—	—
XIII. 1022.	IX. 209.	IV. 925.	VII. 1148.	XX. 260.
XVIII. 553. et <i>Suppl.</i> I. 1047.	—	—	—	—
XIX. 935.	XII. 3.	VI. 1039.	IX. 1079.	XXV. 567.
XX. 1195. et <i>Suppl.</i> II. 121.	XII. 1119.	VI. 2. p. 1877.	X. 743.	XXVI. 751.
XXI. 549. et <i>Suppl.</i> II. 435.	—	—	—	—
XXVI. 15.	—	—	—	—
XXXI. 459. et <i>Suppl.</i> V. 193.	XVIII. 1.	IX. 1.	XIII. 1. 285.	XXXII. 1. XXXIII. 1.
<i>Suppl.</i> V. 407.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 915.	—	—	—	—
XX. 1215.	XII. 1133.	VI. 2. p. 1885.	X. 753.	—
XXI. 10. et <i>Suppl.</i> II. 241.	XII. 1152.	VI. 2. p. 1897.	X. 766.	XXVII. 215.
XIX. 865. et <i>Suppl.</i> I. 1315.	—	—	—	—
XVIII. 313.	XI. 767.	VI. 549.	IX. 568.	—
XVIII. 97.	XI. 1487.	—	—	—
XIII. 830.	IX. 31.	IV. 847.	VII. 991.	XX. 47.
XIII. 861. et <i>Suppl.</i> I. 731.	IX. 57.	IV. 865.	VII. 1013.	XX. 82.
XVII. 265.	XI. 239.	—	—	—
XVIII. 112. et <i>Suppl.</i> I. 1077.	—	—	—	—
XVIII. 435.	—	—	—	—
XIX. 283.	XI. 1053.	VI. 767.	IX. 783.	XXV. 239.
XIX. 477.	XI. 1189.	VI. 839.	IX. 1248.	—
XXII. 665. et <i>Suppl.</i> II. 371.	—	—	—	—
XXIII. 333.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> III. 437.	—	—	—	—
XXVI. 1131.	XV. 1121.	VII. 1961.	XI. 2520.	—
XIX. 385.	—	—	—	—
XXI. 177. et <i>Suppl.</i> II. 327.	XII. 1247.	VI. 2. p. 1947.	X. 824.	XXVII. 16.
XXII. 705. et <i>Suppl.</i> II. 783.	—	—	—	—
XXIII. 726.	—	—	—	—
XXV. 1107.	—	—	—	—
XXVI. 1131.	—	—	—	—
XXI. 1143. et <i>Suppl.</i> II. 529.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1440.	Frisingenſe.	<i>Eugenio IV.</i>
1146.	Fulginatense.	<i>Eugenio III.</i>
1088.	Fußelense.	<i>Vrbano II.</i>
[P] 1104.	Fußelense.	<i>Pafchale II.</i>
1226.	Fuxenſe.	<i>Honorio III.</i>
G.		
	apud Galdonis villam.	<i>Ioanne XV.</i>
circa 986.	Gallicanum ſ. Lugdunenſe. }	<i>Viſtore I.</i>
circa 197.	Gallicanum aliud. }	<i>Liberio.</i>
circa 197.	Gallicanum incerti loci.	<i>Liberio.</i>
355.	Gallicanum.	<i>Coeleſtino I.</i>
359.	Gallicanum incerti loci.	<i>Leone I.</i>
429.	Gallicanum incerti loci.	<i>Leone I.</i>
446.	Gallicanum.	<i>Hormiſda.</i>
451.	Gallicanum incerti loci.	<i>Pelagio II.</i>
circa 515.	Gallicanum incerti loci.	<i>Gregorio M.</i>
588.	Gallicanum incerti loci.	<i>Deus dedit.</i>
590.	Gallicanum in confinio trium prouinciarum, Aruernae, Gabalitanæ et Rutenæ.	<i>Vitaliano.</i>
circa 615.	Gallicanum incerti loci.	<i>Ioanne V.</i>
657.	Gallicanum.	<i>Gregorio II.</i>
686.	Gallicanum in villa regia.	<i>Leone III.</i>
716.	Gallicanum incerti loci.	<i>Gregorio IV.</i>
post 800.	Gallicanum incerti loci.	<i>Nicolao I.</i>
840.	Gallicana ſynodus.	<i>Hadriano II.</i>
860.	Gallicanus conuentus.	<i>Stephano VI.</i>
circa 868.	Gallicanum incerti loci.	<i>Ioanne XV.</i>
896.	Gallicana ſynodus.	<i>Silveſtro II.</i>
994.	Gallicana ſynodus incerti loci.	<i>Benediſto VIII.</i>
1002.	Gallicana varia.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1021.	Gallicanum.	<i>Benediſto IX.</i>
1031.	Gallicana varia.	<i>Alexandro II.</i>
[P] 1041.	Gallicana varia.	<i>Honorio II.</i>
1072.	Gallicanum.	<i>Alexandro III.</i>
1124.	Gallicana quatuor.	<i>Clemente V.</i>
1164.	Gallicanus conuentus.	<i>Silveſtro II.</i>
1310.	Gallicanum.	<i>Silveſtro I.</i>
1000.	Gandesheimenſe.	
circa 324. (Hard. 330.)	Gangrenſe.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 695.	XIX. 1.	IX. 1276.	XIII. 1283.	XXXIII. 689.
XX. 717.	XII. 1365.	—	—	—
XX. 1185.	XII. 775.	—	—	—
XXIII. 18.	XII. 1115.	VI. 2. in Indice.	—	—
	XIII. 1101.	VII. 143.	XI. 302.	—
XIX. 87.	XI. 981.	—	—	—
I. 715.	I. 607. 609.	—	I. 598. 601.	I. 263.
I. 723.	I. 616.	—	I. 599.	—
III. 251. et <i>Suppl.</i> I. 220.	—	—	—	—
III. 291. et <i>Suppl.</i> I. 192.	II. 891.	I. 711.	—	III. 187.
IV. 543.	III. 551.	I. in Indice.	II. 1686.	—
VI. 487.	IV. 723. 727.	—	III. 1463.	VIII. 291.
VII. 873. et <i>Suppl.</i> I. 328.	—	I. 1775.	—	—
VIII. 531.	V. 707.	—	IV. 1572.	X. 636.
IX. 975.	VI. 691.	—	V. 1853.	XIII. 142.
X. 453.	VI. 1317.	—	V. 1592.	XIV. 320.
X. 484.	VI. 1394.	—	V. 1656.	XIV. 414.
XI. 59.	—	—	—	—
XI. 1096.	VII. 1497.	III. 1758.	VI. 1286.	—
XIII. 991.	—	—	—	—
XIII. 1098.	IX. 259.	—	VII. 1863.	—
XIV. 779.	—	—	—	—
XV. 590.	X. 181.	—	—	—
XV. 887. et <i>Suppl.</i> I. 1003.	X. 469.	—	VIII. 1942.	—
XVIII. 178. et <i>Suppl.</i> I. 1081.	—	—	—	—
XIX. 173.	—	—	—	—
XIX. 277.	XI. 1047.	VI. 767.	IX. 782.	—
XIX. 391.	XI. 1127.	—	—	—
XIX. 549.	XI. 1251.	VI. 891.	IX. 910.	—
XIX. 591.	XI. 1291.	VI. 919.	IX. 940.	—
XX. 19.	—	—	—	—
XXI. 305.	—	VI. 2. p. 1117.	—	—
XXI. 1201.	XIII. 325.	—	—	XXVII. 402.
XXV. 353. et <i>Suppl.</i> III. 339.	—	—	—	—
	XI. 1041.	—	—	—
II. 1095.	II. 423.	I. 529.	II. 413.	II. 493.

A. C.	Concilium.	Papa.
773.	Genauense.	<i>Hadriano I.</i>
1074.	apud S. Genesium.	<i>Gregorio VII.</i>
767.	Gentiliacense.	<i>Paulo I.</i>
1216.	Genuense.	<i>Honorio III.</i>
1291.	Genuense.	<i>Nicolao IV.</i>
742.	Germanicum I.	
745.	Germanicum II.	
[747.]	<i>Germanicum III.</i>	
759.	Germanicum conciliabulum.	<i>Zacharia.</i>
850.	Germanicum.	<i>Paulo I.</i>
1000.	Germanica varia.	<i>Leone IV.</i>
1020.	Germanicum.	<i>Silvestro II.</i>
1041.	Germanicum.	<i>Benedicto VIII.</i>
1048.	Germanicum.	<i>Benedicto IX.</i>
1066.	Germanicum.	<i>Clemente II.</i>
1072.	Germanicum incerti loci.	<i>Alexandro II.</i>
1147.	Germanicum.	<i>Eugenio III.</i>
1225.	Germanicum.	<i>Honorio III.</i>
843.	Germiniacense.	<i>Gregorio IV.</i>
517.	Gerundense.	<i>Hormisda.</i>
1019.	Gerundensis conuentus.	<i>Benedicto VIII.</i>
1038.	Gerundensis conuentus.	<i>Benedicto IX.</i>
1068.	Gerundense.	<i>Alexandro II.</i>
1078.	Gerundensis synodus.	<i>Gregorio VII.</i>
1097.	Gerundense.	<i>Vrbano II.</i>
1101.	Gerundense.	<i>Paschale II.</i>
1143.	Gerundensis conuentus.	<i>Coelestino I.</i>
1188.	Gifortianus conuentus.	<i>Clemente III.</i>
1085.	Glocestriense.	<i>Gregorio VII.</i>
1122.	Glocestriensis synodus.	<i>Callisto II.</i>
1378.	Glocestrense.	<i>Vrbano VI.</i>
1000.	Gnesnae in Polonia.	<i>Silvestro II.</i>
1210.	Gnesnae in Polonia.	<i>Innocentio III.</i>
1018.	Goslariense.	<i>Benedicto VIII.</i>
579.	Gradense.	<i>Pelagio II.</i>
1123.	Gradense.	<i>Callisto II.</i>
1294.	Gradense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1329.	Gradense.	
1330.	Gradense.	<i>Ioanne XXII.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 857.	VIII. 563.	III. 2033.	VI. 1799.	XVIII. 113.
XX. 438. et <i>Suppl.</i> II. 33.	XII. 580.	VI. 1549.	X. 343.	XXVI. 566.
XII. 677. et <i>Suppl.</i> I. 623.	VIII. 463.	III. 2011.	VI. 1703.	XVII. 649.
XXIII. 1086. et <i>Suppl.</i> II. 265.	—	—	—	—
XXIV. 1103. et <i>Suppl.</i> III. 235.	—	—	—	—
XII. 365. et <i>Suppl.</i> I. 551.	VIII. 269.	III. 1919.	VI. 1533.	XVII. 414.
XII. 389.	VIII. 298.	—	VI. 1555.	XVII. 419.
XII. 413.	VIII. 333.	III. 1933.	—	XVII. 444.
XII. 659.	VIII. 457.	—	VI. 1684.	XVII. 646.
XIV. 942.	IX. 1075.	—	—	—
XIX. 269.	XI. 1041.	—	—	—
XIX. 389. et <i>Suppl.</i> I. 1241.	—	—	—	—
XIX. 593.	—	—	—	—
XIX. 627.	XI. 1315.	—	—	—
XIX. 1057.	—	—	—	—
XX. 19. et <i>Suppl.</i> I. 1378.	—	—	—	—
XXI. 711.	—	—	—	—
XXIII. 2.	XIII. 1225.	—	XI. 94.	—
XIV. 794.	IX. 921.	IV. in Indice.	—	—
VIII. 547.	V. 701.	II. 1043.	IV. 1565.	—
XIX. 381.	XI. 1123.	—	—	—
XIX. 581.	XI. 1283.	VI. 917.	—	—
XIX. 1069.	XII. 173.	—	—	—
XX. 518.	XII. 627.	—	—	—
XX. 953.	XII. 949.	VI. 2. p. 1755.	X. 614.	—
XX. 1134.	XII. 1093.	—	—	—
XXI. 603.	XII. 1559.	—	—	—
XXII. 574.	XIII. 671.	VI. 2. p. 1899.	X. 1759.	—
XX. 603. et <i>Suppl.</i> II. 67.	—	—	—	—
XXI. 277. et <i>Suppl.</i> II. 849.	—	—	—	—
XXVI. 617.	XII. 947.	VII. 1887.	XI. 2051.	—
XIX. 269.	—	—	—	—
XXII. 797. et <i>Suppl.</i> II. 813.	—	—	—	—
XIX. 381.	XI. 1121.	—	—	—
IX. 923. et <i>Suppl.</i> I. 451.	V. 651.	—	—	—
XXI. 771.	—	—	—	—
XXIV. 1163.	XIV. 1247.	—	—	—
XXV. 651.	—	—	—	—
XXV. 381. et <i>Suppl.</i> III. 431.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1077.	Synodus in Graecia.	<i>Gregorio VII.</i>
1220.	Graecorum incerti loci.	<i>Honorio III.</i>
1229.	Graecorum schismaticorum. }	<i>Gregorio IX.</i>
1232.	Graecorum. }	<i>Gregorio IX.</i>
1235.	Graecorum in Oriente.	<i>Leone VI.</i>
928.	Grateleanum.	<i>Paschale II.</i>
[P] 1106.	Gustallense.	<i>Hadriano IV.</i>
circa 1158.	Guaterfordiense.	<i>Pelagio II.</i>
585.	Gabense Eutychnianorum.	<i>Innocentio III.</i>
1208.	apud vallem Guidonis.	

H.

347.	-Hadrumeticum [cuius mentio iniicitur in ex- ordio concilii Carthagin. a. 348.]	<i>Iulio.</i>
679. f. 680.	Haethfeldense f. Hedtfeldense.	<i>Agathone.</i>
1425.	Hafniense.	<i>Martino III.</i>
1146.	Hallense.	<i>Eugenio III.</i>
1175.	Hallensis synodus. }	<i>Alexandro III.</i>
1176.	Hallense. }	<i>Gregorio IV.</i>
882.	Hamburgense.	<i>Gregorio XII.</i>
1406.	Hamburgense.	<i>Agapito II.</i>
circa 947.	Helenense.	<i>Ioanne XIX.</i>
1027.	Helenense.	<i>Nicolao II.</i>
1058.	Helenensis conventus.	<i>Alexandro II.</i>
circa 1065.	Helenense.	<i>Paschale II.</i>
1114.	Helenensis synodus.	<i>Innocentio II.</i>
1130.	Herbipolense.	<i>Alexandro III.</i>
1166.	Herbipolense conciliabulum.	<i>Sede vacante.</i>
1287.	Herbipolense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1298.	Herbipolense.	<i>Adeodato.</i>
673.	Herudfortense f. Herufordense.	<i>Leone I.</i>
circa 450.	Hibernicum I. }	<i>Agathone.</i>
circa 452.	Hibernicum II. }	<i>Vrbano II.</i>
682.	Hibernicum.	<i>Eugenio III.</i>
1097.	Hibernicum.	<i>Vrbano III.</i>
1151.	Hibernicum.	<i>Vitore I.</i>
1186.	Hibernicum.	<i>Leone I.</i>
circa 197.	Hierapolitanum.	
445.	Hierapolitanum.	

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 491.	—	—	—	—
XXII. 1138.	—	—	—	—
XXIII. 175. et <i>Suppl. II.</i> 967.	—	—	—	—
XXIII. 246.	—	—	—	—
XXIII. 406.	—	—	—	—
XVIII. 351.	XI. 799.	VI. 565.	IX. 582.	—
XX. 1209.	XII. 1127.	VI. 2. p. 1881.	X. 748.	—
XXI. 861.	XIII. 63.	VI. 2. p. 1373.	X. 1183.	—
IX. 965.	—	—	—	—
XXII. 758.	—	—	—	—
III. 145.	—	I. in Indice.	—	—
XI. 175.	VII. 597.	III. 1037.	VI. 577.	XVI. 11.
XXVIII. 1083.	XVII. 111.	VIII. 1027.	XII. 380.	—
XXI. 701.	—	—	—	—
XXII. 154.	—	—	—	—
XXII. 168.	—	—	—	—
XIV. 631.	IX. 791.	—	—	—
XXVI. 1017. et <i>Suppl. III.</i> 771.	—	—	—	—
XVIII. 415.	XI. 847.	VI. 601.	IX. 621.	—
XIX. 483.	XI. 1191.	VI. 841.	IX. 1249.	—
XIX. 877.	XII. 37.	—	IX. 1259.	—
XIX. 1041.	XII. 151.	VI. 1147.	IX. 1184.	—
XXI. 91.	XII. 1193.	—	—	—
XXI. 443. et <i>Suppl. II.</i> 402.	XII. 1449.	—	—	—
XXI. 1213.	XIII. 325.	VI. 2. p. 1613.	X. 1438.	—
XXIV. 849. et <i>Suppl. III.</i> 129.	XIV. 1079.	VII. 1131.	XI. 1318.	XXVIII. 645.
XXIV. 1187.	—	—	—	—
XI. 27. et <i>Suppl. I.</i> 507.	VII. 553.	III. 1015.	VI. 535.	—
VI. 513.	IV. 753.	—	III. 1477.	XV. 499.
—	IV. 757.	—	III. 1481.	—
XI. 1058.	—	—	—	—
XX. 951.	XII. 949.	VI. 2. p. 1755.	X. 613.	—
XXI. 767.	XII. 1681.	VI. 2. p. 1321.	X. 1130.	—
XXII. 524. et <i>Suppl. II.</i> 733.	XIII. 659.	—	—	—
I. 723.	I. 615.	—	I. 599.	—
V. 465.	IV. 727.	I. in Indice.	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
	33. Hierosolymitanum I. }	
	33. Hierosolymitanum II. }	
	50. Hierosolymitanum III. }	<i>S. Petro.</i>
	56. Hierosolymitanum IV. }	
circa	197. Hierosolymitanum.	<i>Victore I.</i>
	335. Hierosolymitanum conciliabulum.	<i>Silvestro I.</i>
[P]	348. Hierosolymitanum. }	<i>Julio.</i>
	350. Hierosolymitanum conciliabulum. }	<i>Anastasio I.</i>
	401. Hierosolymitanum.	<i>Innocentio I.</i>
	415. Hierosolymitanus conuentus.	<i>Hormida.</i>
	518. Hierosolymitanum.	<i>Agapeto I.</i>
	536. Hierosolymitanum.	<i>Vigilio.</i>
circa	553. Hierosolymitanum. }	<i>Honorio I.</i>
	630. Hierosolymitanum. }	<i>Gregorio II.</i>
	634. Hierosolymitanum. }	<i>Paulo I.</i>
	726. Hierosolymitanum.	<i>Vrbano II.</i>
	767. Hierosolymitanum.	
	1099. Hierosolymitanum. }	<i>Paschale II.</i>
	1107. Hierosolymitanum. }	<i>Paschale II.</i>
	1111. Hierosolymitanum. }	<i>Innocentio II.</i>
	1112. Hierosolymitanum. }	<i>Alexandro VII.</i>
	1136. Hierosolymitanum. }	<i>Honorio III.</i>
	1142. Hierosolymitanum. }	<i>Martino II.</i>
	1672. Hierosolymitanum.	<i>Sede vacante.</i>
	1224. Hildeseimensis synodus.	<i>Siricio.</i>
	1284. ad S. Hippolytum.	<i>Coelestino I.</i>
	1292. ad S. Hippolytum.	<i>Gregorio M.</i>
	393. Hipponense. }	<i>Bonifacio V.</i>
	395. Hipponense. }	<i>Clemente VI.</i>
	426. Hipponensis conuentus.	<i>Ioanne XXIII.</i>
circa	590. Hispalense I.	<i>Leone I.</i>
	619. Hispalense II.	<i>Hadriano I.</i>
	1352. Hispalense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
	1412. Hispalense.	<i>Alexandro III.</i>
	447. Hispanicum.	
	783. Hispanicum. }	
	793. Hispanica. }	
	1296. Hispanicum incerti loci.	
	1178. Hohenauense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
I. 21.	I. 17.	—	I. 17.	I. 1.
I. 22.	I. 18.	—	I. 18.	I. 2.
I. 23.	I. 19. 21.	—	I. 19. 21.	I. 4.
I. 25.	I. 22.	—	I. 23.	I. 7.
I. 726.	I. 617.	—	I. 600.	—
II. 1155. et <i>Suppl.</i> I. 271.	II. 479.	I. 551.	II. 462.	II. 541.
III. 771. et <i>Suppl.</i> I. 180.	II. 771.	I. 687.	—	—
III. 179.	II. 779.	—	II. 92. 724.	III. 115.
III. 989.	—	—	—	—
IV. 307.	III. 363.	I. 1207.	II. 1525.	—
VIII. 578. et <i>Suppl.</i> I. 402.	V. 727.	—	IV. 1588.	—
VIII. 1164.	V. 1251.	II. 1409.	V. 275.	XI. 461.
IX. 659.	VI. 419.	III. in Indict.	V. 739.	XII. 436.
X. 607.	VI. 1441.	—	V. 1697.	—
X. 650.	VI. 1481.	—	—	—
XII. 271.	VIII. 195.	—	—	—
XII. 680. et <i>Suppl.</i> I. 623.	—	—	—	—
XX. 975.	XII. 963.	VI. 2. p. 1763.	X. 620.	XXVI. 688.
XX. 1205.	XII. 1131.	VI. 2. p. 1885.	X. 752.	XXVI. 763.
XXI. 47.	XII. 1161.	VI. 2. p. 1899.	X. 766.	XXVI. 771.
XXI. 71. et <i>Suppl.</i> II. 275.	—	—	—	—
XXI. 505.	XII. 1487.	VI. 2. p. 1201.	X. 1827.	XXVII. 153.
XXI. 583.	XII. 1541.	VI. 2. p. 1229.	X. 1030.	—
—	XXI. 1651.	XI. 179.	—	—
XXII. 1212.	—	—	—	—
XXIV. 503.	XIV. 781.	—	—	—
XXIV. 1115.	XIV. 1206.	—	—	—
III. 849.	II. 1375.	I. 953.	II. 1149.	III. 457.
III. 859.	II. 1383.	I. 985.	—	—
IV. 537.	III. 545.	—	—	—
IX. 449.	VI. 1313.	III. 521.	V. 1588.	XIV. 313.
X. 556. et <i>Suppl.</i> I. 471.	VI. 1403.	III. 557.	V. 1663.	XIV. 427.
XXVI. 307.	XV. 707.	—	—	—
XXVII. 505.	XV. 1397.	—	—	—
V. 492.	IV. 733.	—	III. 1465.	VIII. 296.
XII. 902.	VIII. 595.	—	—	—
XIII. 857. 859. et <i>Suppl.</i> I. 729.	—	—	—	—
XXII. 1090.	—	—	—	—
XXII. 208.	XIII. 407.	VI. 2. p. 1671.	X. 1502.	—

I.

A. C.	Concilium.	Papa.
1060.	Iaccetanum.	<i>Nicolao II.</i>
[P] 256. *)	Iconiense.	<i>Stephano I.</i>
379.	Iconiense.	<i>Damaso I.</i>
524.	Ilerdense.	<i>Ioanne I.</i>
1229.	Ilerdense.	<i>Gregorio IX.</i>
1246.	Ilerdense.	<i>Innocentio IV.</i>
1257.	Ilerdensis conuentus.	<i>Alexandro IV.</i>
305.	Illiberitanum.	<i>Marcello I.</i>
365.	Illyricum.	<i>Liberio.</i>
374.	Illyricanum.	<i>Damaso I.</i>
435.	Illyricanum.	<i>Sixto III.</i>
516.	Illyricanum.	<i>Hormisda.</i>
550.	Illyricanum.	<i>Vigilio.</i>
788.	Ingilenheimense.	<i>Hadriano I.</i>
826.	Ingilenheimense.	<i>Eugenio II.</i>
948.	Ingilenheimense.	<i>Agapeto II.</i>
958.	Ingilenheimense.	<i>Ioanne XII.</i>
972.	Ingilenheimense.	<i>Dono II.</i>
980.	Ingilenheimense.	<i>Benedicto VII.</i>
1251.	Insulanum.	<i>Innocentio IV.</i>
1288.	Insulanum.	<i>Nicolao IV.</i>
1130.	Iotrense.	<i>Innocentio II.</i>
590.	Istriense.	<i>Gregorio M.</i>
253.	Italicum.	<i>Cornelio.</i>
405.	Italicum.	<i>Innocentio.</i>
885.	Italicum incerti loci.	<i>Hadriano III.</i>
886.	Italicum incerti loci.	<i>Stephano V.</i>
1038.	Italicum.	<i>Benedicto IX.</i>
844.	Iudiciense ad Theodonis villam.	<i>Sergio II.</i>
1080.	Iuliobonense.	<i>Gregoria VII.</i>
909.	Iuncariense.	<i>Sergio III.</i>
524.	Iuncense.	<i>Ioanne I.</i>

K.

1008.	Kalense.	<i>Ioanne XVII.</i>
1138.	Karleolense.	<i>Innocentio II.</i>
989.	Karrofense.	<i>Ioanne XV.</i>

*) Rectius 235. *Mart.*

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 929.	XII. 61.	VI. 1075.	IX. 1111.	XXV. 598.
I. 910.	I. 769.	I. in Indice.	I. 757.	I. 479.
III. 503. et <i>Suppl.</i> I. 243.	II. 1075.	—	—	—
VIII. 609. et <i>Suppl.</i> I. 405.	V. 149.	II. 1063.	IV. 1610.	XI. 16.
XXIII. 205.	XIII. 1245.	—	—	—
XXIII. 729.	XIV. 107.	VII. in Indice.	—	—
XXIII. 926.	XIV. 1221.	—	—	—
II. 1.	I. 967.	I. 247.	I. 967.	I. 639.
III. 383. et <i>Suppl.</i> I. 228.	II. 974.	—	II. 830.	III. 225.
III. 51.	II. 1037.	I. 793.	II. 887.	—
V. 1187. et <i>Suppl.</i> I. 310.	—	—	—	—
VIII. 583.	V. 695.	II. in Indice.	—	—
IX. 147.	V. 1392.	—	—	—
XIII. 822.	IX. 1.	IV. 819.	VII. 963.	XX. 2.
XIV. 493.	IX. 657.	IV. 1269.	VII. 1556.	XXI. 95.
XVIII. 409.	XI. 849.	—	IX. 623.	XXV. 72.
XVIII. 457. et <i>Suppl.</i> I. 1135.	—	—	—	—
XIX. 35.	XI. 948.	VI. 689.	IX. 710.	XXV. 188.
XIX. 71.	—	—	—	—
XXIII. 794.	XIV. 125.	VII. 433.	XI. 2348.	—
XXIV. 951.	XIV. 1163.	VII. 1143.	XI. 1335.	—
XXI. 445.	XII. 1451.	VI. 2. p. 1183.	X. 973.	XXVII. 104.
IX. 462.	VI. 1323.	—	—	—
I. 871.	I. 733.	—	I. 715.	I. 427.
III. 1161. et <i>Suppl.</i> I. 285.	—	—	—	—
XVIII. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1041.	XI. 533.	—	—	—
XVIII. 43.	XI. 569.	—	—	—
XIX. 587. et <i>Suppl.</i> I. 1265.	—	—	—	—
XIV. 807.	IX. 941. 963.	—	VII. 1800. 1820.	—
XX. 555.	XII. 647.	VI. 1597.	X. 391.	—
XVIII. 261.	XI. 729.	VI. 501.	IX. 615.	—
VIII. 633. et <i>Suppl.</i> I. 408.	V. 769.	II. in Indice.	IV. 1627.	—
XIX. 293.	XI. 1058.	VI. 771.	IX. 787.	—
XXI. 519. et <i>Suppl.</i> II. 429.	—	—	—	—
XIX. 89.	XI. 981.	VI. 717.	IX. 733.	—

	A. C.	✱ Concilium,	Papa.
	1028.	Karrosense.	<i>Ioanne XVIII.</i>
	1082.	Karrosense.	<i>Gregorio VII.</i>
	1186.	Karrosense.	<i>Vrbano III.</i>
	1210. vel 1211.	Kelmoellocense.	<i>Innocentio III.</i>
	1152.	apud Kenanain-synodus.	<i>Eugenio III.</i>
	851.	Kingsburiense.	<i>Leone IV.</i>
	[P] 838.	Kingstoniense.	<i>Gregorio IV.</i>
	978.	Kirtlingtoniense.	<i>Benedicto VII.</i>
		L.	
	circa 240.	Labefitanum.	<i>Fabiano.</i>
	1206.	Lambethense.	<i>Innocentio III.</i>
	1261.	Lambethense.	<i>Alexandro IV.</i>
	1280.	Lambethense.	<i>Nicolao III.</i>
	1281.	Lambethense.	<i>Martino II.</i>
	1330.	Lambethense.	<i>Ioanne XX.</i>
	1351.	Lambethense.	<i>Clemente VI.</i>
	1362.	Lambethense.	<i>Innocentio VI.</i>
	364.	Lampfacenum Semi-Arianorum conciliabul.	<i>Liberio.</i>
	368.	Lampfacenum.	<i>Damafo I.</i>
	1188.	Lanciciense.	<i>Clemente III.</i>
	1197.	Lanciciense.	<i>Coelestino III.</i>
	1246.	Lanciciense.	<i>Innocentio IV.</i>
	1258.	Lanciciense.	<i>Alexandro IV.</i>
	1285.	Lanciciense.	<i>Honorio IV.</i>
	1423.	Lanciciense.	<i>Martino V.</i>
	circa 560.	Landauense.	<i>Ioanne III.</i>
		Landauense.	. . . .
		Landauense.	. . . .
	[circa 885.]	Landauenses synodi VII.	. . . .
	888.	Landauensia duo.	<i>Stephano V.</i>
	950.	Landauensis synodus. }	<i>Agapeto II.</i>
	955.	Landauensis synodus. }	<i>Ioanne XV.</i>
	circa 988.	Landauensis synodus.	<i>Benedicto IX.</i>
	1034.	Landauensis synodus.	<i>Victore II.</i>
	circa 1056.	Landauensis synodus.	<i>Nicolao III.</i>
	1278.	Langesiense.	<i>Siluestro I.</i>
	circa 372. [al. 320.]	Laodicenum.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 581.	XI. 1193.	VI. 843.	IX. 860.	—
—	XII. 673.	VI. 1609.	X. 401.	—
XXII. 509.	XIII. 659.	VI. 2. p. 1889.	X. 1747.	—
XXII. 817. et <i>Suppl.</i> II. 817.	—	—	—	—
XXI. 767. et <i>Suppl.</i> II. 487.	—	—	—	—
XIV. 963.	IX. 1077.	V. 33.	VIII. 73.	XXI. 618.
XIV. 754. et <i>Suppl.</i> I. 805.	IX. 888.	IV. 1447.	VII. 1769.	XXI. 397.
XIX. 63.	XI. 967.	VI. 703.	IX. 724.	XXV. 198.
I. 787.	I. 669.	I. in Indice.	I. 650.	I. 337.
XXII. 752.	XIII. 783.	VI. 2. p. 1971.	XI. 30.	—
XXIII. 1059.	XIV. 302.	VII. 533.	XI. 803.	—
XXIV. 363.	XIV. 697.	VII. 835.	XI. 1124.	—
XXIV. 403. et <i>Suppl.</i> III. 69.	XIV. 735.	VII. 859.	XI. 1156.	—
XXV. 891.	XV. 399.	VII. 1551.	XI. 1784.	—
XXVI. 295.	XV. 705.	VII. 1693.	XI. 1927.	—
XXVI. 419.	XV. 785.	VII. 1765.	XI. 1935.	—
III. 373.	II. 967.	I. in Indice.	II. 829.	III. 223.
III. 449. et <i>Suppl.</i> I. 198.	II. 1037.	—	II. 887.	—
XXII. 581.	XIII. 679.	VI. 2. p. 1905.	X. 1765.	—
XXII. 673.	XIII. 725.	VI. 2. p. 1937.	X. 1800.	—
XXIII. 689.	XIV. 83.	VII. 405.	XI. 675.	—
XXIII. 948.	XIV. 225.	VII. 499.	XI. 773.	—
XXIV. 595.	XIV. 853.	VII. 943.	XI. 1237.	—
XXVIII. 1048.	XVII. 86.	—	—	—
IX. 763.	VI. 507.	III. 343.	V. 828.	XXII. 557.
IX. 763.	VI. 507.	III. 345.	V. 829.	—
IX. 765.	VI. 509.	III. 345.	V. 830.	—
XVIII. 38-42.	XI. 560. seqq.	VI. 389.	IX. 390. 393.	XII. 558. 559.
—	—	—	394.	XXIV. 556.
XVIII. 57. 60.	—	—	—	—
XVIII. 432.	XI. 861.	VI. 615.	IX. 634.	XXV. 90.
XVIII. 445.	XI. 869.	VI. 619.	IX. 637.	XXV. 120.
XIX. 87.	XI. 981.	VI. 715.	IX. 732.	XXV. 212.
XIX. 573.	XI. 1279.	—	—	XXV. 341.
XIX. 845.	XII. 11.	VI. 1043.	IX. 1083.	XXV. 570.
XXIV. 211.	XIV. 597.	VII. 759.	XI. 1038.	—
II. 563.	I. 1330.	I. 777.	I. 1495.	II. 88.

A. C.	Concilium.	Papa.
[P] 478.	Laodicenum.	<i>Simplicio.</i>
530.	Lariffenum.	<i>Bonifacio II.</i>
649.	Lateranense.	<i>Martino I.</i>
769.	Lateranense.	<i>Stephano III.</i>
774.	Lateranensis synodus.	<i>Hadriano I.</i>
823.	Lateranense.	<i>Paschale I.</i>
1102.	Lateranense I.	
1104.	Lateranense II.	
1110.	Lateranense.	
1110. [f. 1111.]	Lateranense III.	<i>Paschale II.</i>
1112.	Lateranense IV.	
1116.	Lateranense V.	
1123.	Lateranense I. generale IX.	<i>Callisto II.</i>
1139.	Lateranense II. generale X.	<i>Innocentio II.</i>
1168.	Lateranense.	<i>Alexandro III.</i>
1179.	Lateranense III. generale XI.	<i>Alexandro III.</i>
1215.	Lateranense IV. generale XII.	<i>Innocentio III.</i>
1512.	Lateranense V. generale XVII.	<i>Julio II. et Leone X.</i>
1142.	Latiniacense.	<i>Innocentio II.</i>
347.	Latopolitana synodus.	<i>Julio.</i>
[1213.]	Lauquienfe.	<i>Innocentio III.</i>
1161.	Laudense conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
868.	Laudunense.	<i>Hadriano II.</i>
948.	Laudunensis conuentus.	<i>Agapeto II.</i>
1146.	Laudunensis conuentus.	<i>Eugenio III.</i>
1232.	Laudunense.	<i>Gregorio IX.</i>
1449.	Laudunense.	<i>Nicolao V.</i>
843.	Lauriacense in pago Aurelianensi.	<i>Gregorio IV.</i>
[P] 1109.	Laudunense.	<i>Paschale II.</i>
1012.	Legionense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1017.	Legionensis synodus.	<i>Benedicto VIII.</i>
1091.	Legionense.	<i>Vrbano II.</i>
1114.	Legionense.	<i>Paschale II.</i>
1135.	Legionense.	<i>Innocentio II.</i>
848.	Lemouicensis conuentus.	<i>Leone IV.</i>
1021.	Lemouicense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1029.	Lemouicense I. }	<i>Ioanne XVIII.</i>
1031.	Lemouicense II. }	
1052.	Lemouicensis conuentus.	<i>Leone IX.</i>
1095.	Lemouicense.	<i>Vrbano II.</i>

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 1022.	V. 137. 277.	—	IV. 1152.	—
VIII. 740.	V. 833.	—	—	—
X. 863.	—	III. 687.	VI. 75.	XV. 66.
XII. 713. et <i>Suppl.</i> I. 642.	—	—	—	—
XII. 883. et <i>Suppl.</i> I. 721.	—	—	—	—
XIV. 409. et <i>Suppl.</i> I. 828.	—	—	—	—
XX. 147.	XII. 1095.	VI. 2. p. 1861.	X. 727.	XXVI. 746.
XX. 1184.	XII. 1115.	VI. 2. p. 1875.	X. 741.	XXVI. 772.
<i>Suppl.</i> II. 243.	—	—	—	—
XXI. 39. et <i>Suppl.</i> II. 261.	XII. 1149.	VI. 2. p. 1895.	X. 764.	XXVI. 802.
XXI. 49. et <i>Suppl.</i> II. 271.	XII. 1163.	VI. 2. p. 1899.	X. 767.	—
XXI. 145.	XII. 1225.	VI. 2. p. 1933.	X. 806. 1834.	—
XXI. 277. et <i>Suppl.</i> II. 350.	XII. 1327.	VI. 2. p. 1109.	X. 891. 1835.	XXVII. 32.
XXI. 523. et <i>Suppl.</i> II. 433.	XII. 1497.	VI. 2. p. 1207.	X. 999.	XXVII. 120.
XXII. 34.	XIII. 345.	VI. 2. p. 1623.	X. 1449.	XXVII. 385.
XXII. 210. et <i>Suppl.</i> II. 685.	XIII. 409.	VI. 2. p. 1671.	X. 1503.	XXVII. 434.
XXII. 953. et <i>Suppl.</i> II. 861.	XIII. 903.	VII. 1.	XI. 117.	XXVIII. 116.
—	XIX. 649.	IX. 1561.	XIV. 1.	XXXIV. 69.
XXI. 581.	XII. 1539.	VI. 2. p. 1227.	X. 1836.	—
III. 141.	II. 745.	—	—	—
XXII. 864.	—	—	—	XXVIII. 110.
XXI. 1155.	XIII. 291.	VI. 2. p. 1227.	X. 1409.	XXVII. 351.
XV. 888. et <i>Suppl.</i> I. 1004.	—	—	—	—
XVIII. 427.	XI. 856.	VI. 613.	IX. 632.	XXV. 86.
XXI. 697.	XII. 1637.	—	—	—
XXIII. 250.	XIII. 1267.	VII. 197.	XI. 446.	—
—	XIX. 59.	—	XIII. 1335.	—
XIV. 798.	IX. 931.	IV. 1463.	VII. 1790. et 1825.	XXI. 420.
XXI. 1. et <i>Suppl.</i> II. 241.	XII. 1146.	VI. 2. p. 1894.	X. 762.	—
XIX. 335.	XI. 1091.	VI. 803.	IX. 817.	XXV. 282.
XIX. 379. et <i>Suppl.</i> I. 1239.	—	—	—	—
XX. 735.	XII. 793.	VI. 2. p. 1693.	X. 482.	—
XXI. 114.	XII. 1199.	—	—	—
XXI. 497.	XII. 1483.	—	—	—
XIV. 918.	IX. 1053.	V. 17.	VIII. 1928.	—
XIX. 391. et <i>Suppl.</i> I. 1243.	—	—	—	—
XIX. 489.	XI. 1195.	VI. 843.	IX. 860.	XXV. 337.
XIX. 507.	XI. 1211.	VI. 853.	IX. 869.	XXV. 342.
XIX. 805.	XI. 1447.	VI. 1029.	IX. 1068.	—
XX. 919.	XII. 925.	VI. 2. p. 1741.	X. 598.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1180.	Leoniense.	<i>Alexandro III.</i>
1131.	Leodiense.	<i>Innocentio II.</i>
1132.	Leodiense.	<i>Eugenio III.</i>
1226.	Leodiense.	<i>Honorio III.</i>
1107.	Leistatensis synodus.	<i>Paschale II.</i>
1055.	Lexouienne.	<i>Victore II.</i>
1106.	Lexouienne.	<i>Paschale II.</i>
1022.	Leyrense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1080.	apud Lillebonam.	<i>Gregorio VII.</i>
1143.	Lincolniense.	<i>Innocentio II.</i>
1148.	Lincopense.	<i>Eugenio III.</i>
830.	Lingonense.	<i>Gregorio IV.</i>
859.	Lingonense.	<i>Nicolaus I.</i>
1080.	Lingonense.	<i>Gregorio VII.</i>
1107.	Lingonensis synodus.	<i>Paschale II.</i>
1116.	Lingonensis synodus.	<i>Paschale II.</i>
780.	Lippiense. }	<i>Hadriano I.</i>
783.	Lippiense. }	<i>Zacharia.</i>
743.	Liptinense.	<i>Stephano II.</i>
756.	Liptinense.	<i>Sabiniano.</i>
605.	Londoniense s. Londinense.	<i>Constantino.</i>
712.	Londoniense.	<i>Gregorio IV.</i>
833.	Londoniense.	<i>Agapeto II.</i>
948.	Londoniense.	<i>Ioanne XIII.</i>
970.	Londoniense.	<i>Alexandro II.</i>
1070.	Londoniense.	<i>Gregorio VII.</i>
1075.	Londoniense. }	
1078.	Londoniense. }	
[P] 1102.	Londoniense I. }	<i>Paschale II.</i>
1107.	Londoniense II. }	
1108.	Londoniense III. }	
1109.	Londoniense IV. }	
1125.	Londoniense I. }	
1127.	Londoniense II. }	<i>Honorio II.</i>
1129.	Londoniense III. }	
1138.	Londoniense I. }	
1141.	Londoniense. }	<i>Innocentio II.</i>
1143.	Londoniense. }	
1151.	Londoniense.	<i>Eugenio III.</i>
1154.	Londoniense.	<i>Anastasio IV.</i>

Maffi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	A Reg.
XXII. 468. et <i>Suppl.</i> II. 701.	—	—	—	—
XXI. 473. et <i>Suppl.</i> II. 411.	XII. 1466.	VI. 2. p. 1193.	X. 987.	XXVII. 113.
XXI. 767. et <i>Suppl.</i> II. 489.	—	—	—	—
XXIII. 12.	XIII. 1101.	VII. 141.	XI. 301.	—
XX. 1225. et <i>Suppl.</i> II. 237.	—	—	—	—
XIX. 837.	XII. 5.	—	—	—
XX. 1209.	XII. 1126.	VI. 2. p. 1881.	X. 747.	—
XIX. 405.	XI. 1139.	—	—	—
XX. 575.	—	—	—	—
XXI. 603.	XII. 1559.	VI. 2. p. 1233.	X. 1033.	—
XXI. 743.	XII. 1679.	VI. 2. p. 1319.	X. 1827.	—
XIV. 625.	IX. 781.	IV. 1361.	VII. 1670.	—
XV. 546. et <i>Suppl.</i> I. 982.	X. 111.	V. 481.	VIII. 673.	XXII. 641.
XX. 570.	XII. 663.	VI. 1605.	X. 397.	—
XX. 1225. et <i>Suppl.</i> II. 237.	—	—	—	—
XXI. 157. et <i>Suppl.</i> II. 317.	XII. 1233.	VI. 2. p. 1959.	X. 811.	—
XII. 897.	VIII. 593.	—	VI. 1827.	—
XII. 901.	VIII. 593.	—	VI. 1889.	XVIII. 166.
XII. 370.	VIII. 273.	III. 1921.	VI. 1537.	XVII. 419.
XII. 590. et <i>Suppl.</i> I. 608.	VIII. 425.	—	VI. 1883.	—
X. 495. et <i>Suppl.</i> I. 461.	—	—	—	—
XII. 210.	VIII. 149.	—	VI. 1421.	XVII. 249.
XIV. 642. et <i>Suppl.</i> I. 819.	IX. 797.	—	VII. 1683.	XXI. 273.
XVIII. 430.	XI. 857.	VI. 613.	IX. 633.	XXV. 89.
XIX. 23. et <i>Suppl.</i> I. 1173.	XI. 941.	VI. 681.	IX. 702.	XXV. 181.
XX. 4.	XII. 183.	VI. 1165.	IX. 1203.	—
XX. 449.	XII. 587.	VI. 1575.	X. 346.	XXVI. 569.
XX. 605.	XII. 680.	VI. 1613.	X. 404.	—
XX. 1150.	XII. 1097.	VI. 2. p. 1863.	X. 728.	XXVI. 747.
XX. 1228.	XII. 1136.	VI. 2. p. 1887.	X. 755.	XXVI. 748.
XX. 1229.	XII. 1137.	VI. 2. p. 1889.	X. 756.	XXVI. 765.
XX. 1233.	XII. 1141.	VI. 2. p. 1891.	X. 758.	—
XXI. 327.	XII. 1355.	VI. 2. p. 1123.	X. 912.	XXVII. 56.
XXI. 353.	XII. 1369.	VI. 2. p. 1129.	X. 920.	XXVII. 85.
XXI. 383.	XII. 1398.	VI. 2. in Indice.	X. 938.	—
XXI. 507. et <i>Suppl.</i> II. 425.	XII. 1489.	VI. 2. p. 1201.	X. 992.	XXVII. 119.
XXI. 571.	—	—	—	—
—	XII. 1533.	VI. 2. p. 1233.	X. 1033.	XXVII. 150.
XXI. 749.	XII. 1533.	VI. 2. p. 1321.	X. 1024.	—
XXI. 785.	XIII. 11677.	VI. 2. p. 1331.	X. 1140.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1162.	Londoniense.	<i>Alexandro III.</i>
1175.	Londoniense.	<i>Alexandro III.</i>
1185.	Londoniensis conuentus.	<i>Lucio III.</i>
1191.	Londoniense.	<i>Celestino III.</i>
1200.	Londoniense.	<i>Innocentio III.</i>
1207.	Londoniense.	<i>Innocentio III.</i>
1214.	Londoniense.	<i>Innocentio III.</i>
1225.	Kondoniense.	<i>Honorio III.</i>
1226.	Londoniense.	<i>Honorio III.</i>
1231.	Londoniense.	<i>Gregorio IX.</i>
1237.	Londoniense.	<i>Gregorio IX.</i>
1239.	Londoniense.	<i>Gregorio IX.</i>
1257.	Londoniense.	<i>Alexandro IV.</i>
1261.	Londoniense.	<i>Alexandro IV.</i>
1265.	Londoniense.	<i>Clemente IV.</i>
1268.	Londoniense.	<i>Clemente IV.</i>
1277.	Londoniense.	<i>Nicolao III.</i>
1279.	Londoniense.	<i>Nicolao III.</i>
1282.	Londoniense.	<i>Martino IV.</i>
1291.	Londoniense.	<i>Nicolao IV.</i>
1297.	Londoniense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1309.	Londoniense.	<i>Clemente V.</i>
1311.	Londoniense.	<i>Clemente V.</i>
1312.	Londoniensia duo.	<i>Clemente V.</i>
1321.	Londoniense.	<i>Ioanne XX.</i>
1328.	Londoniense.	<i>Ioanne XX.</i>
1342.	Londoniensia duo.	<i>Clemente VI.</i>
1356.	Londoniense.	<i>Innocentio VI.</i>
1382.	Londoniense.	<i>Vrbano VI.</i>
1391.	Londoniense.	
1396.	Londoniense.	
1398.	Londoniense.	
1399.	Londoniense.	
1401.	Londoniense.	
1408.	Londoniense.	
1413.	Londoniense.	
1480.	Londoniense.	
1486.	Londoniense.	
1501.	Londoniense.	
1556.	Louitiense in Polonia.	
		<i>Bonifacio IX.</i>
		<i>Gregorio XII.</i>
		<i>Ioanne XXIII.</i>
		<i>Sixto IV.</i>
		<i>Innocentio VIII.</i>
		<i>Alexandro VI.</i>
		<i>Paulo IV.</i>

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 1159.	XIII. 291.	VI. 2. p. 1587.	X. 1410.	XXVII. 352.
XXII. 146.	XIII. 362.	VI. 2. p. 1635.	X. 1461.	XXVII. 394.
XXII. 494.	XIII. 1185.	—	—	—
XXII. 646. et <i>Suppl.</i> II. 753.	—	—	—	—
XXII. 714.	XIII. 751.	VI. 2. p. 1957.	XI. 13.	—
XXII. 758.	—	—	—	—
XXII. 934.	XIII. 885.	VI. 2. p. 2039.	XI. 1102.	XXVIII. 113.
XXII. 1220. et <i>Suppl.</i> II. 923.	—	—	—	—
XXIII. 16. et <i>Suppl.</i> II. 957.	—	—	—	—
XXIII. 242.	XIII. 1267.	—	—	—
XXIII. 441.	XIII. 1395.	VII. 287.	XI. 525.	XXVIII. 343.
XXIII. 511. et <i>Suppl.</i> II. 1058.	—	—	—	—
XXIII. 948. et <i>Suppl.</i> II. 195.	—	—	—	—
XXIII. 1073.	XIV. 303.	VII. 546.	XI. 815.	—
XXIII. 1128.	XIV. 329.	VII. 559.	XI. 834.	—
XXIII. 1213. et <i>Suppl.</i> II. 1257.	XIV. 401.	VII. 613.	XI. 866.	—
XXIV. 205. et <i>Suppl.</i> III. 47.	—	—	—	—
XXIV. 217. et <i>Suppl.</i> III. 51.	—	—	—	—
XXIV. 459.	—	—	—	—
XXIV. 1079.	XIV. 1197.	VII. 1165.	XI. 1360.	XXVIII. 671.
XXIV. 1177.	XIV. 1253.	VII. 1195.	XI. 1421.	—
XXV. 201.	XIV. 1387.	VII. 1283.	XI. 1502.	—
XXV. 425. et <i>Suppl.</i> III. 345.	—	—	—	—
XXV. 517. 521. et <i>Suppl.</i> III. 389.	—	—	—	—
XXV. 669. et <i>Suppl.</i> III. 401.	XV. 225.	VII. 1455.	XI. 2468.	—
XXV. 827. et <i>Suppl.</i> III. 427.	XV. 343.	VII. 1537.	XI. 2476.	—
XXV. 1157. 1167. et <i>Suppl.</i> III. 549.	XV. 573. et 579.	VII. 1645. 1655.	XI. 1876.	—
XXVI. 413. et <i>Suppl.</i> III. 605.	—	—	—	—
—	XV. 951.	VII. 1889.	XI. 2052.	—
XXVI. 767.	XV. 989.	VII. 1913.	XI. 2077.	—
XXVI. 809.	XV. 999.	VII. 1923.	XI. 2079.	—
XXVI. 913. et <i>Suppl.</i> III. 717.	—	—	—	—
XXVI. 914. et <i>Suppl.</i> III. 721.	—	—	—	—
XXVI. 937.	XV. 1077.	—	—	—
XXVI. 1029.	—	—	—	—
XXVII. 505.	XV. 1381.	VIII. 1413.	XI. 2323.	—
<i>Suppl.</i> V. 337.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 339.	XIX. 405.	IX. 1517.	XIII. 1466.	—
<i>Suppl.</i> III. 793.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 697.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1308.	Lucana synodus.	<i>Clemente V.</i>
1366.	Lucana synodus.	<i>Vrbano V.</i>
569.	Lucense.	<i>Ioanne III.</i>
572.	Lucense II.	<i>Ioanne III.</i>
[P] circa 197. (Hard. 192.)	Lugdunense s. Gallicum.	<i>Victore I.</i>
circa 197.	Lugdunense aliud.	<i>Victore I.</i>
460.	Lugdunense.	<i>Leone I.</i>
circa 475.	Lugdunense.	<i>Simplisio.</i>
515.	Lugdunense.	<i>Hormisda.</i>
517.	Lugdunense.	<i>Hormisda.</i>
567.	Lugdunense II.	<i>Ioanne III.</i>
575.	Lugdunensis conuentus.	<i>Benedicto I.</i>
581.	Lugdunense.	<i>Pelagio II.</i>
583.	Lugdunense III.	<i>Pelagio II.</i>
814.	Lugdunense.	<i>Leone III.</i>
829.	Lugdunense.	<i>Gregorio IV.</i>
835.	Lugdunense.	<i>Gregorio IV.</i>
848.	Lugdunense.	<i>Leone IV.</i>
1055.	Lugdunensis Galliae.	<i>Victore II.</i>
1080.	Lugdunense.	<i>Gregorio VII.</i>
1082.	Lugdunense.	<i>Gregorio VII.</i>
1125.	Lugdunense.	<i>Honorio II.</i>
1243.	Lugdunense I. Oecumenicum.	<i>Innocentio IV.</i>
1274.	Lugdunense II. Oecumenicum.	<i>Gregorio X.</i>
1297.	Lugdunense fictium.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1449.	Lugdunense.	<i>Nicolao V.</i>
176.	Lumbardense.	<i>Alexandro III.</i>

M.

[P] 755.	Mabugense.	<i>Stephano III.</i>
414.	Macedonicum.	<i>Innocentio I.</i>
881.	apud S. Macram.	<i>Ioanne VIII.</i>
935.	Ibidem.	<i>Ioanne XI.</i>
909.	Magalonense apud Iuncarias.	<i>Sergio III.</i>
999.	Magdeburgense.	<i>Silvestro II.</i>
1286.	Magdeburgensis synodus.	<i>Honorio IV.</i>
1312.	Magdeburgense.	<i>Clemente V.</i>
1322.	Magdeburgense.	<i>Ioanne XXII.</i>
1344.	Magdeburgense.	<i>Clemente VI.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXV. 173. et <i>Suppl.</i> III. 307.	—	—	—	—
XXVI. 251.	—	—	—	—
IX. 815.	VI. 555.	III. 373.	V. 874.	XII. 627.
IX. 846.	VI. 585.	—	V. 902.	XII. 669.
I. 715.	I. 607. 609. 617.	I. in Indice.	I. 598. 601.	—
I. 723.	I. 615.	—	I. 599.	—
VII. 921.	V. 53.	—	IV. 1820.	—
VII. 1012.	V. 131.	II. 810.	IV. 1046.	IX. 551.
VIII. 538.	V. 695.	II. in Indice.	IV. 1584.	X. 652.
VIII. 567. et <i>Suppl.</i> I. 399.	V. 721.	II. 1053.	—	—
IX. 786.	VI. 529.	III. 354.	V. 847.	XII. 584.
IX. 873.	VI. 610.	—	V. 1852.	—
—	VI. 668.	III. 455.	V. 1852.	XIII. 66.
IX. 947.	VI. 663.	—	V. 973.	—
XIV. 143.	IX. 395.	—	VII. 1864.	—
XIV. 607. et <i>Suppl.</i> I. 835.	IX. 692. et 779.	IV. 1279. E.4.	VII. 1850.	—
XIV. 655. et <i>Suppl.</i> I. 866.	—	—	—	—
XIV. 918.	IX. 1051.	V. 15.	VIII. 1927.	—
XIX. 837.	XII. 3.	VI. 1039.	IX. 1080.	XXV. 567.
XX. 551.	XII. 645.	VI. 1995.	X. 389.	XXVI. 599.
XX. 587.	—	—	—	—
XXI. 335. et <i>Suppl.</i> II. 377.	—	—	—	—
XXIII. 606. et <i>Suppl.</i> II. 1071.	XIV. 39.	VII. 375.	XI. 633.	XXVIII. 413.
XXIV. 37. et <i>Suppl.</i> III. 2.	XIV. 477.	VII. 669.	XI. 937.	XXVIII. 518.
XXIV. 1183.	XIV. 1259.	—	XI. 1425.	XXVIII. 688.
—	XIX. 94.	IX. 1353.	XIII. 1364.	XXXIV. 5.
XXII. 158.	XIII. 371.	—	X. 1470.	—
—	—	—	—	—
XII. 578.	—	—	—	—
IV. 305.	III. 361.	—	II. 1524.	IV. 352.
XVII. 537.	XI. 509.	VI. 349.	IX. 337.	XXIV. 479.
XVIII. 374.	XI. 817.	VI. 573.	IX. 539.	XXV. 39.
XVIII. 269.	XI. 729.	VI. 501.	IX. 519.	—
XIX. 236. et <i>Suppl.</i> I. 1213.	XI. 1043.	—	—	—
XXIII. 1161.	XIV. 1005.	—	—	—
XXV. 523.	—	—	—	—
XXV. 685.	—	—	—	—
XXVI. 13.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1370.	Magdeburgense.	<i>Vrbano V.</i>
1489.	Magdeburgense.	<i>Innocentio VIII.</i>
891.	Magdunense.	<i>Formoso.</i>
1332.	Maghfeldense.	<i>Ioanne XX.</i>
1362.	Maghfeldense.	<i>Innocentio VI.</i>
1181.	apud Malebergiam.	<i>Lucio III.</i>
687.	Manalchierense conciliabulum in Armenia.	<i>Conone.</i>
879.	Mantulense.	<i>Ioanne VIII.</i>
826.	Mantuanum.	<i>Eugenio II.</i>
828.	Mantuanum.	<i>Gregorio IV.</i>
1052.	Mantuanum.	<i>Leone IX.</i>
1064.	Mantuanum.	<i>Alexandro II.</i>
1459.	Mantuanus conuentus.	<i>Pio II.</i>
1326.	Marciacense.	<i>Ioanne XX.</i>
1330.	Marciacense.	<i>Ioanne XX.</i>
circa 335.	Mareoticum conciliabulum	<i>Syluestro I.</i>
1313.	apud b. Mariam de Prato.	<i>Clemente V.</i>
677.	Mariacense.	<i>Agathone.</i>
678.	Marlacense.	<i>Agathone.</i>
1148.	Marficanus conuentus.	<i>Eugenio III.</i>
1103.	Marfilienfe.	<i>Paschale II.</i>
1263.	Marfilienfis fynodus.	<i>Vrbano IV.</i>
973.	Marzaliense.	<i>Benedicto VI.</i>
581.	Maticonense I. }	<i>Pelagio II.</i>
585.	Maticonense II. }	<i>Honorio I.</i>
627.	Maticonense.	<i>Honorio IV.</i>
1286.	Maticonense.	<i>Ioanne XII.</i>
962.	ad Matronem fluuium.	<i>Theodoro.</i>
[P] 646.	Mauritaniense.	<i>Gregorio VII.</i>
1075.	ad S. Maxentium.	<i>Pio V.</i>
1566. (Hard. 1570.)	Mechliniense.	<i>Paulo V.</i>
1607.	Mechliniense.	<i>Vrbano VI.</i>
1380.	Medinensis seu Salmanticensis conuentus.	<i>Iulio I.</i>
344.	Mediolanense I. }	<i>Liberio.</i>
347.	Mediolanense. }	<i>Damafo.</i>
950.	Mediolanense II. }	<i>Damafo.</i>
355.	Mediolanense Arianorum.	<i>Siricio.</i>
circa 375.	Mediolanense.	
380.	Mediolanense.	
390.	Mediolanense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXVI. 567.	—	—	—	—
—	XIX. 433.	—	—	—
XVIII. 119.	XI. 619.	VI. 427.	IX. 432.	XXIV. 628.
XXV. 975.	XV. 413.	VII. 1555.	XI. 1789.	—
XXVI. 417.	XV. 783.	VII. 1763.	XI. 1933.	—
XXII. 484. et <i>Suppl. II.</i> 707.	—	—	—	—
XI. 1099.	VII. 1501.	—	—	—
XVII. 529.	XI. 503.	VI. 345.	IX. 331.	XXIV. 473.
XIV. 493.	IX. 657.	IV. in Indice.	—	—
XIV. 527.	—	—	—	—
XIX. 799.	XI. 1447.	VI. 1029.	IX. 1067.	—
XIX. 1029.	XII. 143.	VI. 1143.	IX. 1179.	XXV. 668.
<i>Suppl. V.</i> 297.	XIX. 203.	IX. 1389.	XIII. 1748.	—
XXV. 775.	XV. 313.	VII. 1515.	XI. 1747.	—
XXV. 887.	XV. 395.	VII. 1549.	XI. 1782.	—
II. 1161.	II. 485.	—	II. 86.	—
XXV. 525.	—	—	—	—
XI. 163.	VII. 593.	—	—	—
XI. 171.	—	—	—	—
XXI. 745. et <i>Suppl. II.</i> 467.	—	—	—	—
XX. 1161.	XII. 1109.	—	—	—
XXIII. 1114.	XIV. 317.	—	—	—
XIX. 42.	XI. 951.	VI. 691.	IX. 1241.	—
IX. 931. et <i>Suppl. I.</i> 446.	VI. 658.	III. 449.	V. 966.	XIII. 55.
IX. 947.	VI. 672.	III. 459.	V. 979.	XIII. 73.
X. 587.	VI. 1427.	III. 569.	V. 1686.	XIV. 461.
XXIV. 611.	XIV. 867.	—	—	—
XVIII. 459.	XI. 878.	VI. 625.	IX. 647.	XXV. 104.
X. 763.	VI. 1441. 1589.	—	V. 1698. 1835.	—
XX. 447.	XII. 585.	VI. 1551.	X. 345.	—
—	XXI. 577.	X. 1171.	XV. 789.	—
—	XXI. 1433.	X. 1931.	XV. 1534.	—
XXVI. 659. et <i>Suppl. III.</i> 611.	XV. 951.	—	—	—
II. 1369. et <i>Suppl. I.</i> 178.	II. 641.	—	II. 614.	II. 694.
III. 159. et <i>Suppl. I.</i> 180.	II. 759. et 781.	I. 683.	—	—
III. 183.	II. 759.	—	II. 720.	III. 113.
III. 233. et <i>Suppl. I.</i> 189.	II. 827.	I. in Indice.	II. 93. 771.	III. 165.
III. 475.	II. 1087.	—	II. 98.	—
III. 517.	—	—	—	—
III. 689.	II. 1239.	I. 853.	II. 1049.	III. 455.

	A. C.	Concilium.	Papa.
	451.	Mediolanense.	<i>Leone I.</i>
	679.	Mediolanense.	<i>Agathone.</i>
	942.	Mediolanense.	<i>Gregorio IV.</i>
	860.	Mediolanense.	<i>Nicolao I.</i>
	862.	Mediolanense.	<i>Nicolao I.</i>
	880.	Mediolanense.	<i>Ioanne VIII.</i>
	969.	Mediolanense.	<i>Ioanne XIII.</i>
	1009.	Mediolanense.	<i>Sergio IV.</i>
	1059.	Mediolanense.	<i>Nicolao II.</i>
	1098.	Mediolanense.	<i>Vrbano II.</i>
	1101.	Mediolanense conuenticulum.	<i>Paschale II.</i>
	1101.	Mediolanense.	<i>Paschale II.</i>
	1135.	Mediolanense.	<i>Innocentio II.</i>
	1287.	Mediolanense.	<i>Sede vacante.</i>
	1291.	Mediolanense.	<i>Nicolao IV.</i>
	1565.	Mediolanense I. }	<i>Pio IV.</i>
	1569.	Mediolanense II. }	
	1573.	Mediolanense III. }	<i>Gregorio XIII.</i>
	1576.	Mediolanense IV. }	
	1579.	Mediolanense V. }	
	1582.	Mediolanense VI. }	
	845.	Meldense.	<i>Sergio II.</i>
	962.	Meldense.	<i>Ioanne XII.</i>
	1080.	Meldense I. }	<i>Gregorio VII.</i>
	1082.	Meldense II. }	
	1204.	Meldense.	<i>Innocentio III.</i>
[P]	1228.	Meldensis conuentus.	<i>Gregorio XI.</i>
	1240.	Meldense.	<i>Gregorio XI.</i>
circa	358.	Melitinense.	<i>Liberio.</i>
	1216.	Melodunense.	<i>Innocentio III.</i>
	1225.	Melodunense.	<i>Honorio III.</i>
	1232.	Melodunensis conuentus.	<i>Gregorio IX.</i>
	1300.	Melodunense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
	1067.	Melphiensis synodus.	<i>Alexandro II.</i>
1089.	1090.	Melphitanum.	<i>Vrbano II.</i>
	1100.	Melphitanum.	<i>Paschale II.</i>
	1130.	Melphitanum.	<i>Innocentio II.</i>
	1284.	Melphitanum.	<i>Martino IV.</i>
	1582.	Memphiticum.	<i>Gregorio XIII.</i>
	590.	Menesbrensis synodus.	<i>Gregorio I.</i>

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VI. 527.	IV. 761.	I. 1779.	III. 1486.	VII. 327.
XI. 174.	VII. 793.	—	VI. 576.	XIV. 10.
XIV. 789.	—	—	—	—
XV. 590. et <i>Suppl.</i> I. 983.	—	—	—	—
XV. 609.	—	—	—	—
XVII. 535. et <i>Suppl.</i> I. 1029.	—	—	—	—
XIX. 21.	XI. 941.	—	—	—
XIX. 309. et <i>Suppl.</i> I. 1223.	—	—	—	—
XIX. 885. et <i>Suppl.</i> I. 1321.	—	—	—	—
XX. 958. et <i>Suppl.</i> II. 55. Append.	—	—	—	—
XX. 1135.	XII. 1093.	VI. 2. p. 1861.	X. 1832.	—
XX. 1146.	XII. 1233.	—	—	—
XXI. 499. et <i>Suppl.</i> II. 423.	—	—	—	—
XXIV. 867.	XIV. 1095.	VII. 1143.	XI. 1333.	XXVIII. 669.
XXIV. 1079.	XIV. 1197.	VII. 1167.	XI. 1361.	XXVIII. 672.
—	XXI. 1.	X. 633.	XV. 242.	XXXVI. 3.
—	XXI. 101.	X. 729.	XV. 337.	XXXVI. 145.
—	XXI. 131.	X. 757.	XV. 365.	XXXVI. 189.
—	XXI. 177.	X. 861.	XV. 408.	XXXVI. 253.
—	XXI. 331.	X. 947.	XV. 556.	XXXVI. 476.
—	XXI. 489.	X. 1095.	XV. 706.	XXXVI. 704.
XIV. 811.	IX. 955.	IV. 1475.	VII. 1813.	XXI. 458.
XVIII. 459.	XI. 878.	VI. 625.	IX. 647.	—
XX. 573.	XII. 665.	VI. 1605.	X. 398.	XXVI. 599.
XX. 583.	XII. 673.	VI. 1609.	X. 401.	—
XXII. 746.	XIII. 779.	VI. 2. p. 1969.	XI. 27.	—
XXIII. 163.	XIII. 1225.	—	XI. 444.	—
XXIII. 522.	XIII. 1443.	VII. 327.	XI. 571.	—
III. 291. et <i>Suppl.</i> I. 191.	II. 879.	—	I. in Indice.	—
XXII. 1088. et <i>Suppl.</i> II. 865.	XIII. 1031.	VII. 85.	XI. 240.	—
XXII. 1214.	XIII. 1089.	VII. 133.	XI. 290.	—
XXIII. 264.	XIII. 1277.	VII. 203.	XI. 448.	—
XXV. 1.	XIV. 1271.	VII. 207.	XI. 1421.	—
XIX. 1063.	XII. 165.	—	—	—
XX. 722. et <i>Suppl.</i> II. 85.	XII. 797.	VI. 2. p. 1685.	X. 476.	XXVI. 652.
XX. 1131.	—	—	—	—
XXI. 445. et <i>Suppl.</i> II. 403.	—	—	—	—
XXIV. 569. et <i>Suppl.</i> III. 123.	—	—	—	—
IX. 462.	XXI. 681.	X. 1273.	XV. 882.	XXVI. 652.
—	VI. 1323.	—	—	—

	A. C.	Concilium.	Papa.
	circa 705.	Mercianum.	<i>Ioannes VII.</i>
	1258.	Mertonense.	<i>Alexandro IV.</i>
	1300.	Mertonense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
	circa 197.	Mesopotamicum.	<i>Victore I.</i>
	[275.]	Mesopotamicum.	<i>Eutychiano.</i>
	circa 550.	Metense.	<i>Vigilio.</i>
	590.	Metense.	<i>Gregorio M.</i>
	753.	Metense.	<i>Stephano II.</i>
	835.	Metense.	<i>Gregorio IV.</i>
	859.	Metense. }	
	863.	Metense. }	<i>Nicolao I.</i>
	869.	Metense.	
	888.	Metense.	<i>Hadriano II.</i>
	1152.	Metense.	<i>Stephano V.</i>
	1585.	Mexicanum.	<i>Eugenio III.</i>
	1045.	apud S. Michaëlem Fluvianensem conuentus.	<i>Sixto V.</i>
	402.	Mileuitanum I. }	<i>Gregorio VI.</i>
	416.	Mileuitanum II. }	<i>Innocentio I.</i>
	753.	Moguntinum.	<i>Stephano II.</i>
	800.	Moguntinum. }	<i>Leone III.</i>
[P]	813.	Moguntinum. }	<i>Eugenio II.</i>
	829.	Moguntinum.	
	847.	Moguntinum I. }	<i>Leone IV.</i>
	848.	Moguntinum II. }	
	852.	Moguntinum III. }	<i>Benedicto III.</i>
	[857.]	Moguntinum.	<i>Nicolao I.</i>
	858.	Moguntinum.	<i>Stephano V.</i>
	888.	Moguntinum.	<i>Sergio IV.</i>
	1009.	Moguntinum.	<i>Benedicto VIII.</i>
	1023.	Moguntinum.	<i>Ioanne XV III.</i>
	1028.	Moguntinum.	
	1049.	Moguntinum. }	<i>Leone IX.</i>
	1054.	Moguntinum. }	
	1069.	Moguntinum. }	<i>Alexandro II.</i>
	1071.	Moguntinum II. }	<i>Gregorio VII.</i>
	1075.	Moguntinum.	<i>Gregorio VII.</i>
	1089.	Moguntinus conuentus Schismaticorum.	<i>Gregorio VII.</i>
	1085.	Moguntinum conciliabulum.	<i>Victore III.</i>
	1086.	Moguntinum conciliabulum.	<i>Paschale II.</i>
	1105.	Moguntinus conuentus.	<i>Honorio II.</i>
	1125.	Moguntinum.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 168.	VIII. 115.	III. 1823.	VI. 1389.	XVII. 229.
XXIII. 973. et <i>Suppl.</i> II. 1225.	XIV. 227.	VII. 501.	XI. 773.	—
XXV. 5.	XIV. 1273.	VII. 1209.	XI. 1435.	—
I. 727.	I. 618.	—	I. 601.	—
I. 1128.	I. 940.	—	I. 923.	—
IX. 151.	V. 1397.	II. in Indice.	V. 1850.	—
IX. 459.	XI. 1321.	III. 531.	V. 1596.	XIV. 326.
XII. 571.	VIII. 409.	III. 1991.	VI. 1659.	XVII. 588.
XIV. 655.	IX. 811.	—	VII. 1694.	XXI. 290.
XV. 525.	X. 105.	V. 477.	VIII. 668.	XXII. 634.
XV. 647.	X. 231.	V. 571.	VIII. 764.	XXII. 741.
XVI. 556.	X. 1037.	V. 1211.	VIII. 1531.	XXIII. 777.
XVIII. 77. et <i>Suppl.</i> I. 1061.	XI. 591.	VI. 409.	IX. 412.	XXIV. 590.
XXI. 761. et <i>Suppl.</i> II. 479.	—	—	—	—
—	XXI. 1015.	X. 1587.	XV. 1192.	—
XIX. 611.	XI. 1305.	—	—	—
III. 1139.	III. 83.	I. in Indice.	II. 1323.	IV. 92.
IV. 325.	III. 380.	I. 1221.	II. 1537.	IV. 362.
XII. 573.	VIII. 412.	—	—	—
XIII. 993. et <i>Suppl.</i> I. 747.	—	—	—	—
XIV. 63.	IX. 327.	IV. 1007.	VII. 1239.	XX. 339.
XIV. 529.	IX. 692.	IV. 1279. D.E.	VII. 1586.	—
XIV. 899.	IX. 1035.	V. 8.	VIII. 39.	XXI. 574.
XIV. 914. et <i>Suppl.</i> I. 923.	IX. 1047.	V. 15.	VIII. 52.	XXI. 595.
XIV. 970.	IX. 1083.	V. in Indice.	VIII. 77.	XXI. 634.
XV. 140.	IX. 1262.	—	—	XXII. 31.
XV. 529. et <i>Suppl.</i> I. 979.	—	—	—	—
XVIII. 61. et <i>Suppl.</i> I. 1055.	XI. 579.	VI. 401.	IX. 401.	XXIV. 572.
XIX. 311.	—	—	—	—
XIX. 411. et <i>Suppl.</i> I. 1241.	XI. 1145.	VI. 835.	IX. 854.	XXV. 302.
XIX. 485.	XI. 1191.	VI. 841.	IX. 860.	—
XIX. 749.	XI. 1415.	VI. 1009.	IX. 1046.	XXV. 555.
XIX. 833.	XI. 1469.	VI. 1037.	IX. 1077.	—
XIX. 1075.	XII. 177.	VI. 1161.	IX. 1198.	XXV. 685.
XX. 7. et <i>Suppl.</i> I. 1374.	XII. 185.	VI. 1167.	IX. 1204.	XXV. 688.
XX. 455.	XII. 581.	VI. 1551.	X. 345.	XXVI. 568.
XX. 539. et <i>Suppl.</i> II. 14.	XII. 641.	VI. 1593.	X. 386.	—
XX. 603. 614. et <i>Suppl.</i> II. 69.	XII. 685.	VI. 1619.	X. 409. 1831.	XXVI. 605.
XX. 635.	—	—	—	—
XX. 1197. et <i>Suppl.</i> II. 221.	XII. 1122.	VI. 2. p. 1879.	X. 745.	XXVI. 753.
XXI. 341. et <i>Suppl.</i> II. 383.	—	—	—	—

A. C.

1131. Moguntinum.
 1143. Moguntinum.
 1159. Moguntinum.
 1487. Moguntinus conuentus.
 1233. Moguntinus conuentus.
 1233. Moguntinum.
 1235. Moguntinum conciliabulum.
 1239. Moguntina synodus.
 1239. Moguntinum.
 1243. Moguntinum.
 1259. Moguntinum.
 1261. Moguntinum.
 1261. Moguntinum aliud.
 1310. Moguntinum.
 1318. Moguntinum.
 1333. Moguntinus conuentus.
 1423. Moguntinum.
 1451. Moguntinum.
 1549. Moguntinum.
 1279. Monasteriense.
 1209. Montiliense.
 1134. Montispeffulani.
 [P] 1162. Montispeffulani.
 1195. Montispeffulani.
 1207. Montispeffulani.
 1215. Montispeffulani.
 1224. Montispeffulani.
 1258. Montispeffulani.
 972. Montis S. Mariae Tardanensis.
 550. Mopsuestenum.
 1154. ad Moretum.
 948. Mosomenfe.
 995. Mosomenfe.
 1186. Mosomenfe.
 1063. Moyfficiacensis conuentus.
 1249. Muldorffense.
 1213. Murellanum siue Murellum.
 850. Murittanum.
 973. Mutinense.
 1106. Mutinense.

Concilium.

Papa.

Innocentio II.
Coelestino II.
Alexandro III.
Gregorio VIII.

Gregorio IX.

Innocentio IV.
Alexandro IV.
Alexandro IV.
Alexandro IV.
Clemente V.

Ioanne XXII.

Martino V.
Nicolao V.
Paulo III.
Nicolao III.

Innocentio III.
Innocentio II.
Alexandro III.
Clemente III.

Innocentio III.
Innocentio III.
Honorio III.
Alexandro IV.

Ioanne XIII.
Vigilio.

Hadriano IV.
Agapito II.
Ioanne XV.
Vrbano III.

Alexandro II.
Innocentio IV.
Innocentio III.
Leone IV.

Benedicto VI.
Paschale II.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Lábbe.	Reg.
XXI. 477.	XII. 1469.	VI. 2. p. 1195.	X. 988.	XXVII. 114.
XXI. 595.	—	—	—	—
XXI. 1111.	XIII. 265.	—	—	—
XXII. 583. et <i>Suppl.</i> II. 739.	—	—	—	—
XXIII. 322. et <i>Suppl.</i> II. 993.	XIII. 1307.	—	XI. 478.	—
XXIII. 327.	—	—	—	—
XXIII. 344.	XIII. 1317.	VII. 241.	XI. 2345.	—
XXIII. 501.	—	—	—	—
XXIII. 511. et <i>Suppl.</i> II. 1057.	—	—	—	—
XXIII. 687.	—	—	—	—
XXIII. 998.	—	—	—	—
XXIII. 1074.	XIV. 305.	VII. 547.	XI. 816.	—
XXIII. 1080.	—	—	—	—
XXV. 297.	XIV. 1479.	VII. 1321.	XI. 1536.	XXVIII. 699.
XXV. 635.	—	—	—	—
—	—	VII. 231.	—	—
XXVIII. 1048.	XVII. 86.	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 281.	XIX. 113.	—	—	—
—	XIX. 1399.	IX. 2109.	XIV. 667.	XXXV. 273.
XXIV. 311.	—	—	—	—
XXII. 768. et <i>Suppl.</i> II. 797.	XIII. 791.	VI. 2. p. 1979.	XI. 35.	—
XXI. 495. et <i>Suppl.</i> II. 429.	—	—	—	—
XXI. 1159. et <i>Suppl.</i> II. 537.	XIII. 291.	VI. 2. p. 1589.	X. 1410.	—
XXII. 668.	XIII. 719.	VI. 2. p. 1933.	X. 1796.	—
XXII. 756.	—	—	—	—
XXII. 936.	XIII. 887.	VI. 2. p. 2041.	XI. 103. 2330.	XXVIII. 114.
XXII. 1206.	XIII. 1087.	VII. 131.	XI. 289. 2333.	—
XXIII. 990.	XIV. 233.	VII. 505.	XI. 778.	—
XIX. 31.	XI. 947.	—	IX. 707.	XXV. 207.
IX. 150.	V. 1395.	II. in Indice.	V. 406.	—
XXI. 830.	—	—	—	—
XVIII. 417.	XI. 847.	VI. 603.	IX. 622.	XXV. 71.
XIX. 193.	XI. 1005.	VI. 733.	IX. 747.	XXV. 218.
XXII. 509. et <i>Suppl.</i> II. 719.	XIII. 653.	—	—	—
XIX. 1929.	XII. 141.	VI. 1141.	IX. 1179.	—
XXIII. 779.	XIV. 121.	—	—	—
XXII. 894.	XIII. 861.	VI. 2. p. 2035.	XI. 99.	—
XIV. 943.	IX. 1077.	V. 31.	VIII. 72.	—
XIX. 42.	XI. 953.	VI. 691.	IX. 712.	XXV. 190.
XX. 1205. et <i>Suppl.</i> II. 229.	—	—	—	—

N.

	A. C.	Councilium.	Papa.
	circa 658.	Namnetense.	<i>Vitaliano.</i>
		Namnetense an. incerto [Labbe 900. Mansi 896.]	
[P]	1127.	Namnetense.	<i>Honorio II.</i>
	1264.	Namnetense.	<i>Vrbano IV.</i>
	257.	Narbonense.	<i>Sixto II.</i>
	589.	Narbonense.	<i>Pelagio II.</i>
788	vel 791.	Narbonense.	<i>Hadriano I.</i>
	902.	Narbonense.	<i>Ioanne IX.</i>
	906.	Narbonense.	<i>Sergio III.</i>
	907.	Narbonense apud S. Tiberium.	<i>Sergio III.</i>
	911.	Narbonense apud fontem coopertum.	<i>Anastasio III.</i>
	947.	Narbonense.	<i>Agapeto II.</i>
	990.	Narbonense.	<i>Ioanne XV.</i>
	1032.	Narbonense.	<i>Benedicto VIII.</i>
	1038.	Narbonensis Galliae conuentus.	<i>Benedicto IX.</i>
	1045.	Narbonensia duo.	<i>Benedicto IX.</i>
	1054.	Narbonense.	<i>Leone IX.</i>
	1090.	Narbonense.	<i>Vrbano II.</i>
	1090.	Narbonense.	<i>Vrbano II.</i>
	1134.	Narbonense.	<i>Innocentio II.</i>
	1207.	Narbonense.	<i>Innocentio III.</i>
	1210.	Narbonensis conuentus.	<i>Innocentio III.</i>
	1227.	Narbonense.	<i>Honorio III.</i>
	1235.	Narbonense.	<i>Gregorio IX.</i>
	1374.	Narbonense.	<i>Gregorio XI.</i>
	1430.	Narbonense.	<i>Martino V.</i>
	1551.	Narbonense.	<i>Iulio III.</i>
	1609.	Narbonense.	<i>Paulo V.</i>
	1080.	Nauarricum incerti loci.	<i>Gregorio VII.</i>
	1387.	Nauarricus conuentus.	<i>Vrbano VI.</i>
	1160.	Nazarenum.	<i>Alexandro III.</i>
[P]	1120.	Neapolitanum in Samaria.	<i>Callisto II.</i>
	1576.	Neapolitanum.	<i>Gregorio XIII.</i>
circa	383.	Nemaufense.	<i>Siricio.</i>
	886.	Nemaufense in Portu villa.	<i>Stephano V.</i>
	898.	Nemaufense in Portu villa.	<i>Stephano VI.</i>
	1096.	Nemaufense.	<i>Vrbano II.</i>
	1284.	Nemaufensia synodus.	<i>Martino II.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XI. 59.	VII. 499.	III. 985.	VI. 386.	XV. 437.
XVIII. 165.	XI. 657.	VI. 457.	IX. 468.	XXIV. 676.
XXI. 350.	XII. 1364.	VI. 2. p. 1127.	X. 918.	—
XXIII. 1117.	XIV. 319.	VII. 557.	XI. 826.	—
I. 1001.	I. 845.	—	I. 825.	—
IX. 1013.	VI. 725.	III. 491.	V. 1027.	XIII. 145.
XIII. 822.	IX. 1.	III. 821.	VII. 964.	—
XVIII. 220.	XI. 698.	—	—	—
XVIII. 253.	XI. 725.	VI. 499.	IX. 518.	—
XVIII. 253.	XI. 725.	VI. 501.	IX. 518.	—
XVIII. 313.	XI. 777.	VI. 549.	IX. 568.	—
XVIII. 415. et <i>Suppl. I.</i> 1127.	—	—	—	—
XIX. 103.	XI. 991.	—	IX. 742.	—
XIX. 553. et <i>Suppl. I.</i> 1254.	—	—	—	—
XIX. 581.	XI. 1283.	—	IX. 921.	—
XIX. 599. 601. et <i>Suppl. I.</i> 1275.	XI. 1295. 1297.	VI. 921.	—	—
XIX. 827.	XI. 1463.	VI. 1033.	IX. 1072.	—
XX. 729.	XII. 785.	VI. 2. p. 1687.	X. 479.	—
XX. 731.	—	—	X. 1818.	—
XXI. 497.	XII. 1431.	VI. 2. p. 1199.	X. 1824.	—
XXII. 754.	XIII. 785.	VI. 2. p. 1973.	XI. 32.	—
XXII. 813.	XIII. 815.	VI. 2. p. 1997.	XI. 55.	—
XXIII. 20.	XIII. 1103.	VII. 143.	XI. 394.	—
XXIII. 354.	XIII. 1325.	VII. 249.	XI. 487.	—
XXVI. 587.	XV. 919.	VII. 1878.	XI. 2493.	—
XXVIII. 1159.	XVII. 185.	—	—	—
—	XX. 1247.	X. 435.	XV. 3.	—
—	XXI. 1477.	XI. 1.	XV. 1573.	—
XX. 549. et <i>Suppl. II.</i> 49.	—	—	—	—
XXVI. 733.	XV. 969.	—	—	—
XXI. 1145.	XIII. 283.	VI. 2. p. 1583.	X. 1403.	—
XXI. 261.	XII. 1313.	VI. 2. p. 1103.	X. 884.	XXVII. 48.
<i>Suppl. V.</i> 999.	—	—	—	—
III. 685.	II. 1239.	I. in Indice.	II. 1040.	III. 455.
XVIII. 43.	XI. 568.	VI. 397.	IX. 395.	XXIV. 563.
XVIII. 179.	XI. 668.	—	IX. 478.	—
XX. 932. et <i>Suppl. II.</i> 147.	XII. 934.	VI. 2. p. 1747.	X. 604.	—
—	XIV. 795.	VII. 903.	XI. 1200.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
591.	Nemptodorenſis conuentus.	<i>Gregorio M.</i>
314.	Neocaefarienſe.	<i>Sylueſtro I.</i>
645.	Neſſinum.	<i>Theodoro.</i>
877. vel 878.	Neuſtriacum.	<i>Ioanne VIII.</i>
325.	Nicaenum Bithyn. I. Oecumen. I.	<i>Sylueſtro I.</i>
359.	Nicaenum Bithyniae.	<i>Liberio.</i>
387.	Nicaenum Bithyn. II. Oecumen. VII.	<i>Hadriano I.</i>
1222.	Nicaenum vel CPolitan. Graec. ſchismaticorum.	<i>Honorio III.</i>
359.	Nicaenum Thraciae conciliabulum.	<i>Liberio.</i>
328.	Nicomediense.	<i>Sylueſtro I.</i>
372.	Nicopolitanum.	<i>Damaſo I.</i>
1340.	Nicoſienſe.	<i>Benediſto XII.</i>
705.	Niddense.	<i>Ioanne VII.</i>
1200.	Nigelſenſe ſ. Niugelſenſe.	<i>Innocentio III.</i>
763.	Niuernenſis conuentus.	<i>Paulo I.</i>
1290.	apud Nobilianum.	<i>Nicolao IV.</i>
[P] 1133.	Northamptonienſe.	<i>Innocentio II.</i>
1157.	Northamptonienſe.	<i>Hadriano IV.</i>
1164.	Northamptonienſe.	<i>Alexandro III.</i>
1164.	Northamptonienſe conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
1176.	Northamptonienſe.	<i>Alexandro III.</i>
1177.	Northamptonienſe.	<i>Innocentio III.</i>
1211.	Northamptonienſe.	<i>Clemente IV.</i>
1267.	Northamptonienſe.	<i>Agathons.</i>
680.	Northumbrenſe.	<i>Pafchale II.</i>
1105.	Northuſenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1169.	Norwicenſis ſynodus.	<i>Alexandro IV.</i>
1255.	Norwicenſis ſynodus.	<i>Stephano IX.</i>
1057.	Nouarienſe.	<i>Alexandro II.</i>
1073.	Nouempopulanum.	<i>Pafchale I.</i>
821.	Nouiomagenſis conuentus.	<i>Gregorio IV.</i>
831.	Nouiomagenſis conuentus.	<i>Leone III.</i>
814.	Nouiomenſe.	<i>Benediſto VIII.</i>
1018.	Nouiomenſe.	<i>Gregorio IX.</i>
1232.	Nouiomenſe.	<i>Nicolao III.</i>
1280.	Nouiomenſe.	<i>Clemente VI.</i>
1344.	Nouiomenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1161.	Noui Mercatus.	<i>Sede vacante.</i>
1415.	Novogradenſe.	

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
X. 470.	VI. 1329.	III. 531.	V. 1599.	XIV. 330.
II. 539.	I. 1509.	I. 281.	I. 1479.	II. 72.
X. 762. et <i>Suppl.</i> I. 478.	—	—	—	—
XVII. 343.	XI. 307.	VI. in Indice.	IX. 306.	XXIV. 439.
II. 635.	II. 1. 105. 109.	I. 310.	II. 1. 84. 99. 102.	II. 165.
III. 309.	II. 911.	—	II. 95.	XVIII. 245.
—	—	—	—	XIX. 1.
XII. 95. XIII. 1.	VIII. 645.	IV. 1.	VII. 1. 656. 662.	—
XXII. 1181. et <i>Suppl.</i> II. 901.	—	—	—	—
III. 309.	II. 909.	I. 719.	II. 94.	—
II. 1085.	II. 419.	—	—	—
III. 475. et <i>Suppl.</i> I. 232.	II. 1055.	—	—	—
XXVI. 311.	XV. 771.	VII. 1753.	—	—
XII. 168. et <i>Suppl.</i> I. 524.	VIII. 115.	III. 1825.	VI. 1389.	XVII. 230.
XXII. 722.	XIII. 759.	VI. 2. p. 1963.	—	—
XII. 674.	VIII. 461.	III. 2009.	VI. 1701.	XVII. 647.
XXIV. 1073.	XIV. 1193.	—	—	—
XXI. 497.	XII. 1481.	VI. 2. p. 1199.	X. 991.	XXVII. 118.
XXI. 859. et <i>Suppl.</i> II. 507.	—	—	—	—
XXI. 1195. et <i>Suppl.</i> II. 543.	—	—	—	—
XXI. 1203.	XIII. 319.	VI. 2. p. 1609.	X. 1433.	—
XXI. 156. et <i>Suppl.</i> II. 673.	XIII. 369.	VI. 2. p. 1641.	X. 1469.	—
XXII. 170.	XIII. 379.	—	X. 1479.	XXVII. 379.
XXII. 817.	—	—	—	—
XXIII. 1168.	XIV. 359.	VII. 579.	XI. 857.	—
XI. 187.	—	—	—	—
XX. 1190. et <i>Suppl.</i> II. 218.	XII. 1119.	VI. 2. p. 1877.	X. 743.	XXVI. 751.
XXI. 38. et <i>Suppl.</i> II. 575.	—	—	—	—
XXIII. 913.	XIV. 217.	—	XI. 768.	—
XIX. 865.	XII. 27.	—	—	—
XX. 394.	XII. 539.	VI. 1517.	X. 1811.	—
XIV. 387.	IX. 609.	—	—	—
XIV. 629.	IX. 785.	IV. 1365.	VII. 1673.	—
XIV. 141.	IX. 393.	IV. 1053.	VII. 1303.	XX. 424.
XIX. 381. et <i>Suppl.</i> I. 1239.	—	—	—	—
XXIII. 250.	XIII. 1267.	VII. 197.	XI. 446.	—
XXIV. 373.	XIV. 707.	—	—	—
XXVI. 1.	XV. 593.	VII. 1667.	XI. 1889.	—
XXI. 1153.	XIII. 287.	VI. 2. p. 1585.	X. 1406.	—
XXVIII. 969.	XVII. 11.	—	—	—

A. C.	Concilium.
1154.	Nugaroliense.
1290.	Nugaroliense.
1303.	Nugaroliense.
1315.	Nugaroliense.
348.	Numidicum Donatistarum.
423.	Numidicum.
593.	Numidicum conciliabulum. }
602.	Numidicum. }
[P] 646.	Numidicum.
1233.	Nymphacense in Bithynia.

O.

1076.	apud Oppenheim.
160.	Oriente.
427.	Oriente.
1062.	Osboriense.
598.	Oscense.
821.	Oslaufhlense.
circa 197.	Osroenum.
	Othoniense vide Auguftodunense.
1245.	Othoniense.
873.	Ouetense.
901.	Ouetense.
1115.	Ouetense.
1082.	Oxellensis conuentus.
1160.	Oxonienfe.
1222.	Oxonienfe.
1241.	Oxonienfe.
1250.	Oxonienfis fynodus.
1382.	Oxonienfe.
1408.	Oxonienfe.

P.

777.	Paderbornense. }
786.	Paderbornense. }
1350.	Paduanum.
1350.	Palamitica pseudo-fynodus.

Papa.

Hadriano IV.
Nicolao IV.

Benedicto XI.
Sede vacante.

Iulio.
Coeleſtino I.

Gregorio I.

Theodoro.
Gregorio IX.

Gregorio VII.

Pio I.

Coeleſtino I.

Alexandro II.

Gregorio M.

Pafchale I.

Victore I.

Innocentio IV.

Ioanne VIII.

Ioanne IX.

Pafchale II.

Gregorio VII.

Alexandro III.

Honorio III.

Innocentio IV.

Veſtano VI.

Gregorio XII.

Hadriano I.

Clemente VI.

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 785.	—	—	—	—
XXIV. 1069.	XIV. 1185.	VII. 1159.	XI. 1353. et 2444.	—
XXV. 111.	XIV. 1359.	VII. 1259.	XI. 1477.	—
XXV. 557.	XV. 137.	VII. 1393.	XI. 1620.	—
III. 143.	—	—	—	—
IV. 474. et <i>Suppl.</i> I. 309.	—	—	—	—
X. 473.	VI. 1333.	—	V. 1602.	XIV. 335.
X. 493.	VI. 1349.	—	V. 1612.	XIV. 351.
X. 762.	VI. 1441. 1589.	—	V. 1697. 1835.	XIV. 655.
XXIII. 278. et <i>Suppl.</i> II. 995.	XIII. 1287.	VII. 207.	XI. 460.	—
XX. 475. et <i>Suppl.</i> II. 19.	—	—	—	—
—	I. 583.	—	—	—
IV. 541.	III. 547.	—	II. 1686.	—
XIX. 1001.	XII. 117.	VI. 1119.	IX. 1156.	XXV. 638.
X. 480.	VI. 1337.	III. 535.	V. 1604.	XIV. 339.
XIV. 393.	IX. 619.	—	VI. 1527.	XXI. 51.
I. 719.	I. 611. 617.	—	I. 598. 601.	I. 263.
XXIII. 604.	XIV. 37.	VII. 375.	—	—
XVII. 265.	XI. 239.	VI. 129.	IX. 247.	XXIV. 695.
XVIII. 219.	XI. 697.	—	IX. 501.	—
XXI. 131.	XII. 1215.	VI. 2. in Indice.	—	—
XX. 579.	XII. 671.	—	—	—
XXI. 1147.	XIII. 285.	VI. 2. p. 1585.	X. 1404.	—
XXII. 1147. et <i>Suppl.</i> II. 887.	XIII. 1065.	VII. 113.	XI. 270.	XXVIII. 237.
XXIII. 550. et <i>Suppl.</i> II. 1067.	—	—	—	—
XXIII. 793. et <i>Suppl.</i> II. 1165.	—	—	—	—
XXVI. 717. et <i>Suppl.</i> III. 657.	—	—	—	—
XXVI. 1031. et <i>Suppl.</i> III. 783.	XV. 1089.	VII. 1935.	XI. 2089.	—
XII. 890.	VIII. 587.	III. in Indice.	VI. 1823.	XVIII. 222.
XII. 935.	VIII. 629.	III. in Indice.	VI. 1860.	XVIII. 222.
XXVI. 221. et <i>Suppl.</i> III. 1395.	—	—	—	—
XXVI. 127.	—	XI. 283.	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
circa 179. [l. 197.]	Palaeſtinum, ſ. Caefarienſe.	<i>Viſtore I.</i>
1114.	Palentinum.	<i>Pafchale II.</i>
1129.	Palentinum.	<i>Honorio II.</i>
1150. [al. 1148.]	Palentinus conuentus.	<i>Eugenio III.</i>
1322.	Palentinum, ſiue Vallifoletanum.	<i>Ioanne XX.</i>
1388.	Palentinum.	<i>Vrbano VI.</i>
1029.	in Palithi.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1023.	Pampilonenſe.	<i>Benediſto VIII.</i>
1032.	Pampilonenſe.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1388.	Panormitanum.	<i>Vrbano VI.</i>
878.	Papienſe.	<i>Ioanne VIII.</i>
933.	Papienſe.	<i>Ioanne XI.</i>
[P] 1076.	Papienſe conciliabulum.	<i>Gregorio VII.</i>
1128.	Papienſe.	<i>Honorio II.</i>
1160.	Papienſe conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
362.	Parifenſe I.	<i>Liborio.</i>
555.	Parifenſe II. }	<i>Pelagio I.</i>
557.	Parifenſe III. }	<i>Benediſto I.</i>
573.	Parifenſe IV. }	<i>Deusdedit.</i>
577.	Parifenſe V. }	<i>Honorio I.</i>
615.	Parifenſe.	<i>Eugenio II.</i>
638.	Parifenſe.	<i>Sergio II.</i>
824.	Parifenſis conuentus. }	<i>Leone IV.</i>
829.	Parifenſe. }	<i>Gregorio V.</i>
847. vel 846.	Parifenſe.	<i>Ioanne XVIII.</i>
847.	Parifenſe. }	<i>Ioanne XIX.</i>
849.	Parifenſe. }	<i>Leone IX.</i>
997.	Parifenſe.	<i>Alexandro II.</i>
1007.	Parifenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1024.	Parifenſe.	<i>Vrbano II.</i>
1050.	Parifenſe.	<i>Pafchale II.</i>
1072.	Parifenſe.	<i>Honorio II.</i>
1074.	Parifenſe.	<i>Eugenio III.</i>
1092.	Parifenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1105.	Parifenſe.	<i>Vrbano III.</i>
1129.	Parifenſe.	<i>Clemente III.</i>
1147.	Parifenſe.	
1170.	Parifenſe.	
1186.	Parifenſe.	
1188.	Parifenſe.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
I. 709.	I. 603. 617.	—	I. 596. 600.	I. 260.
XXI. 114.	XII. 1201.	VI. 2. in Indico.	—	—
XXI. 386.	XII. 1399.	VI. 2. p. 2053.	—	—
XXI. 711.	XII. 1649.	VI. 2. in Indico.	—	—
XXV. 695.	XV. 241.	VII. 1461.	XI. 1681.	XXIX. 69.
XXVI. 735.	XV. 969.	VII. 1905.	XI. 2068.	XXI. 160.
XIX. 491.	XI. 1197.	VI. 843.	IX. 861.	—
XIX. 409.	XI. 1141.	—	—	—
XIX. 567.	XI. 1277.	VI. 913.	IX. 935.	XXV. 338.
XXVI. 745.	—	—	—	—
XVII. 358.	XI. 323.	—	—	—
XVIII. 374. et <i>Suppl.</i> I. 1121.	—	—	—	—
XX. 477.	XII. 601.	VI. 1565.	X. 358.	XXVI. 578.
XXI. 373.	XII. 1389.	—	—	—
XXI. 1111. et <i>Suppl.</i> II. 519.	XIII. 265.	VI. 2. p. 1565.	X. 1387.	XXVII. 322.
III. 357.	II. 951.	I. 727.	II. 821.	III. 215.
IX. 739.	VI. 487.	III. 335.	V. 811.	XII. 530.
IX. 743.	VI. 491.	III. 336.	V. 814.	XII. 534.
IX. 866.	VI. 601.	III. 401.	V. 918.	XII. 699.
IX. 875.	VI. 610.	III. 405.	V. 925.	XII. 709.
X. 539.	VI. 1387.	III. 557.	V. 1649.	XIV. 404.
X. 659.	VI. 1489.	III. 2086.	—	—
XIV. 417.	IX. 641.	—	VII. 1542.	XXI. 81.
XIV. 529. et <i>Suppl.</i> I. 855.	IX. 692.	IV. 1289.	VII. 1590.	—
XIV. 843. et <i>Suppl.</i> I. 905.	IX. 989.	IV. 1501.	VII. 1848.	XXI. 511.
XIV. 899.	IX. 1033.	V. 3.	VIII. 38.	XXI. 573.
XIV. 923. et <i>Suppl.</i> I. 921.	IX. 1057.	V. 19.	VIII. 58. 1928.	—
XIX. 223.	—	—	—	—
XIX. 290. et <i>Suppl.</i> I. 1223.	—	—	—	—
XIX. 421.	XI. 1151.	—	—	—
XIX. 781. et <i>Suppl.</i> I. 1301.	XI. 1435.	VI. 1021.	IX. 1059.	XXV. 597.
XX. 50. et <i>Suppl.</i> I. 1381.	—	—	—	—
XX. 437. et <i>Suppl.</i> II. 6.	—	—	—	—
XX. 751.	XII. 809.	VI. 2. p. 1703.	X. 491.	—
XX. 1194.	XII. 1117.	VI. 2. p. 1875.	X. 742.	—
XXI. 379.	XII. 1393.	VI. 2. p. 1145.	X. 936.	—
XXI. 707.	XII. 1647.	VI. 2. p. 1297.	X. 1105.	XXVII. 184.
XXII. 120.	XIII. 348.	VI. 2. p. 1625.	X. 1828.	—
XXII. 508.	XIII. 658.	VI. 2. p. 1889.	X. 1747.	XXVIII. 12.
XXII. 588.	XIII. 675.	VI. 2. p. 1901.	X. 1763.	XXVIII. 45.

A. C.	Concilium.	Papa.
1196.	Parisiense.	<i>Coelestino III.</i>
1201.	Parisiense.	<i>Innocentio III.</i>
[U] 1209.	Parisiense.	<i>Innocentio III.</i>
1212.	Parisiense.	<i>Innocentio III.</i>
1223.	Parisiense.	<i>Honorio III.</i>
1224.	Parisiensia duo.	<i>Honorio III.</i>
1225.	Parisiensia duo.	<i>Honorio III.</i>
1226.	Parisiensia duo.	<i>Honorio III.</i>
1228.	Parisiensis conuentus.	<i>Gregorio IX.</i>
1246. (vel 1248.)	Parisiense.	<i>Innocentio IV.</i>
1253.	Parisiense.	<i>Innocentio IV.</i>
1255.	Parisiense.	<i>Alexandro IV.</i>
1260.	Parisiense.	<i>Alexandro IV.</i>
1263.	Parisiense.	<i>Vrbano IV.</i>
1264.	Parisiense.	<i>Vrbano IV.</i>
1284.	Parisiense.	<i>Martino II.</i>
1290.	Parisiense.	<i>Nicolao IV.</i>
1302.	Parisiensis conuentus.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1310.	Parisiense.	<i>Clemente V.</i>
1314.	Parisiense.	<i>Sede vacante.</i>
1323.	Parisiense.	<i>Ioanne XX.</i>
1329.	Parisiensis conuentus.	<i>Ioanne XX.</i>
1333.	Parisiensis conuentus.	<i>Ioanne XXII.</i>
1346.	Parisiense.	<i>Clemente VI.</i>
1394.	Parisiense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1404.	Parisiense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1407.	Parisiense.	<i>Gregorio XII.</i>
1408.	Parisiense.	<i>Gregorio XII.</i>
1428.	Parisiensis congregatio praelatorum.	<i>Martino V.</i>
1429.	Parisiense.	<i>Martino V.</i>
1528.	Parisiense s. Senonense.	<i>Clemente VII.</i>
1062.	Parmense.	<i>Alexandro II.</i>
1187.	Parmense.	<i>Gregorio VII.</i>
955.	Patauina synodus.	<i>Ioanne XII.</i>
1284.	Patauinum.	<i>Martino II.</i>
1292.	Patauina synodus.	<i>Sede vacante.</i>
1350.	Patauinum.	<i>Clemente VI.</i>
[U] 375.	Pazensis synodus Nouatianorum.	<i>Damaso I.</i>
1071.	Pedredanum in Anglia.	<i>Alexandro II.</i>
1302.	ad Pennam fidelem.	<i>Bonifacio VIII.</i>

Manf.	Colect.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 672.	XIII. 723.	VI. 2. p. 1937.	X. 1800.	—
XXII. 740.	XIII. 775.	VI. 2. p. 1965.	XI. 24.	—
XXII. 807.	XIII. 805.	VI. 2. p. 1991.	XI. 49.	—
XXII. 818. et <i>Suppl.</i> II. 827.	XIII. 819.	VI. 2. p. 1991.	XI. 57.	—
XXII. 1202. et <i>Suppl.</i> II. 917.	XIII. 1085.	VII. 129.	XI. 288.	—
XXII. 1201. 1206.	XIII. 1087. 1089.	VII. 129.	XI. 289. 290.	—
XXII. 1212.	XIII. 1089.	VII. 129. 133.	XI. 290.	—
XXIII. 10.	XIII. 1099.	VII. 141.	XI. 300.	—
XXIII. 163.	XIII. 1225.	—	XI. 414.	—
XXIII. 765. et <i>Suppl.</i> II. 1159.	—	—	—	—
XXIII. 803.	—	—	—	—
XXIII. 855. et <i>Suppl.</i> II. 1175.	XIV. 173.	VII. 470.	XI. 738.	—
XXIII. 1029.	XIV. 265.	VII. 527.	XI. 793.	—
XXIII. 1112.	XIV. 315.	VII. 555.	XI. 824.	—
XXIII. 1122.	XIV. 323.	VII. 559.	XI. 828.	—
XXIV. 519.	XIV. 1534.	VII. 901.	XI. 1199.	—
XXIV. 1071.	XIV. 1191.	VII. 1163.	XI. 1358.	—
XXV. 95. et <i>Suppl.</i> III. 263.	XIV. 1345.	VII. 1249.	XI. 1474.	—
XXV. 297.	XIV. 1477.	VII. 1319.	XI. 1535.	—
XXV. 529. et <i>Suppl.</i> III. 391.	XV. 117.	VII. 1379.	XI. 1602.	—
XXV. 727.	XV. 273.	VII. 1485.	XI. 1711.	—
XXV. 883.	XV. 391.	VII. 1543.	XI. 1777.	—
XXV. 981. et <i>Suppl.</i> III. 433.	—	—	—	—
XXVI. 15.	XV. 605.	VII. 1677.	XI. 1908.	—
XXVI. 773.	XV. 933.	VII. 1915.	XI. 2511.	—
XXVI. 999. et <i>Suppl.</i> III. 761.	XV. 1079.	VII. 1928.	XI. 2517.	—
XXVI. 1017. et <i>Suppl.</i> III. 771.	—	—	—	—
XXVI. 1029. et <i>Suppl.</i> III. 806.	XV. 1087.	VII. 1933.	XI. 2518.	—
XXVIII. 1091.	XVII. 119.	VIII. 1035.	—	—
XXVIII. 1095.	XVII. 123.	VIII. 1039.	XII. 382.	—
—	XIX. 1149.	IX. 1925.	XIV. 432.	—
XIX. 1021. et <i>Suppl.</i> I. 1367.	—	—	—	—
XXII. 537.	XIII. 665.	VI. 2. p. 1893.	X. 1830.	—
XVIII. 442. et <i>Suppl.</i> I. 1129.	—	—	—	—
XXIV. 519.	XIV. 793.	—	—	—
XXIV. 1113.	XIV. 1206.	—	—	—
XXVI. 221.	XV. 691.	VII. 1685.	XI. 1918.	—
III. 457.	—	I. in Indice.	—	—
XX. 7.	XII. 185.	VI. 1167.	IX. 1204.	—
XXV. 99.	XIV. 1349.	VII. 1253.	XI. 2444.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1089.	Pereftadensis conuentus.	<i>Vrbano II.</i>
1311.	Pergamena fynodus.	<i>Clemente V.</i>
1408.	Perpinianense conciliabulum.	<i>Gregorio XII.</i>
501.	Perfica fynodus Nestorianorum.	<i>Symmacho.</i>
543.	Perfica fynodus.	<i>Vigilio.</i>
588.	Perfica fynodus Nestorianorum.	<i>Pelagio II.</i>
597.	Perficae fynodi duae.	<i>Gregorio I.</i>
605.	Perficae fynodus.	<i>Sabiniano.</i>
810.	Perfica fynodus.	<i>Paschale I.</i>
1201.	Perthufanum.	<i>Innocentio III.</i>
1208.	Perthufanum.	<i>Innocentio III.</i>
1222.	Perthufanum.	<i>Honorio III.</i>
1242.	Perthufanum.	<i>Coelestino IV.</i>
1268.	Perthufanum.	<i>Clemente IV.</i>
1275.	Perthufanum.	<i>Gregorio X.</i>
1279.	Perthufanum.	<i>Nicolao III.</i>
1321.	Perthufanum.	<i>Ioanne XXII.</i>
1320.	Perufina fynodus.	<i>Ioanne XXII.</i>
664.	Pharense.	<i>Vitaliano.</i>
347.	Philippopolitanum conciliabulum.	<i>Iulio I.</i>
589.	Pictaueufis conuentus.	<i>Pelagio II.</i>
590.	Pictaueufe.	<i>Gregorio I.</i>
936.	Pictaueufe.	<i>Leone VII.</i>
999.	Pictaueufe.	<i>Sylueftro II.</i>
1023.	Pictaueufis fynodus.	<i>Benedicto VIII.</i>
1030.	Pictaueufe.	<i>Ioanne XIX.</i>
1032.	Pictaueufe.	<i>Ioanne XIX.</i>
1036.	Pictaueufe.	<i>Benedicto IX.</i>
1076.	Pictaueufe.	<i>Gregorio VII.</i>
1078.	Pictaueufe.	<i>Gregorio VII.</i>
1100.	Pictaueufe I. }	
1104.	Pictaueufe. }	<i>Paschale II.</i>
1106.	Pictaueufe II. }	
1280.	Pictaueufis fynodus.	<i>Nicolao III.</i>
[P] 1284.	Pictaueufis fynodus.	<i>Martino II.</i>
1305.	apud Pinteruillam.	<i>Benedicto XI.</i>
1189.	Pippewellenfe.	<i>Clemente III.</i>
1134.	Pifanum.	<i>Innocentio II.</i>
1409.	Pifanum vniuerfale.	<i>Gregorio XII.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 602. et <i>Suppl.</i> II. 66.	—	—	—	—
XXV. 475.	XV. 71.	—	—	—
XXVI. 1097.	XV. 1115.	VII. 1955.	XI. 2108.	—
VIII. 239.	—	—	—	—
IX. 125. et <i>Suppl.</i> I. 421.	—	—	—	—
IX. 975. et <i>Suppl.</i> I. 458.	—	—	—	—
X. 480. et <i>Suppl.</i> I. 459.	—	—	—	—
X. 499. et <i>Suppl.</i> I. 465.	—	—	—	—
XIV. 387. et <i>Suppl.</i> I. 805.	—	—	—	—
XXII. 740. et <i>Suppl.</i> II. 783.	XIII. 775.	VI. 2. p. 1965.	XI. 24.	—
XXII. 758. et <i>Suppl.</i> II. 789.	—	—	—	—
XXII. 1147. et <i>Suppl.</i> II. 887.	—	—	—	—
XXIII. 601. et <i>Suppl.</i> II. 1069.	—	—	—	—
XXIII. 1259. et <i>Suppl.</i> II. 1249.	—	—	—	—
XXIV. 152. et <i>Suppl.</i> III. 31.	—	—	—	—
XXIV. 533. et <i>Suppl.</i> III. 61.	—	—	—	—
XXV. 683. et <i>Suppl.</i> III. 405.	—	—	—	—
XXV. 639.	—	—	—	—
XI. 67.	VII. 505.	—	VI. 491.	XV. 445.
III. 123. et <i>Suppl.</i> I. 179.	II. 746.	—	II. 91. 697.	—
IX. 1011.	VI. 723.	III. 489.	V. 1025.	—
X. 455.	VI. 1317.	III. 527.	V. 1593.	XIV. 321.
XVIII. 381.	—	—	—	—
XIX. 265.	XI. 1040.	VI. 763.	IX. 780.	—
XIX. 413.	XI. 1145.	—	—	—
XIX. 405.	XI. 1201.	—	—	—
XIX. 553.	XI. 1256.	VI. 895.	IX. 914.	—
XIX. 570.	XI. 1283.	VI. 917.	IX. 937.	—
XX. 449.	XII. 585.	—	X. 346.	—
XX. 415. et <i>Suppl.</i> II. 34.	XI. 609.	VI. 1573.	X. 366.	—
XX. 1118. et <i>Suppl.</i> II. 183.	XII. 1081.	VI. 2. p. 1855.	X. 720.	XXVI. 743.
XX. 1186.	—	—	—	—
XX. 1205.	XII. 1123.	VI. 2. p. 1881.	X. 746.	XXVI. 768.
XXIV. 381.	XIV. 715.	VII. 849.	XI. 1137.	—
XXIV. 567.	XIV. 831.	VII. 939.	XI. 1234.	—
XXV. 117. 121.	XIV. 1369.	—	—	—
XXII. 528.	XIII. 685.	VI. 2. p. 1909.	X. 1766.	—
XXI. 485.	XII. 1475.	VI. 2. p. 1197.	X. 989. 1836.	XXVII. 115.
XXVI. 1131. XXVII. 1. et <i>Suppl.</i>	—	—	—	—
III. 848.	XV. 1123.	VIII. 1.	XI. 2114.	XXIX. 188.

A. C.	Concilium.	Papa.
1511.	Pisanum conciliabulum.	<i>Julio II.</i>
862.	Pistense.	<i>Nicolao I.</i>
864.	Pistense II.	<i>Nicolao I.</i>
868.	Pistensis conuentus.	<i>Hadriano II.</i>
869.	Pistense.	<i>Hadriano II.</i>
1308.	Pistoriense.	<i>Clemente V.</i>
1095.	Placentinum.	<i>Vrbano II.</i>
1107.	Placentina synodus.	<i>Paschale II.</i>
1132.	Placentinum.	<i>Innocentio II.</i>
1000.	Polonicum.	<i>Syluestro II.</i>
1219.	Polonicum.	<i>Honorio III.</i>
1261.	Pontanum in Hibernia.	<i>Vrbano IV.</i>
1279.	Pontefractensis synodus.	<i>Nicolao III.</i>
1267.	ad Pontem Audomari.	<i>Clemente IV.</i>
1305.	ad Pontem Audomari.	<i>Clemente V.</i>
circa 197. [Hard. 192.]	Ponticum s. Asiaticum.	<i>Victore I.</i>
876.	Pontigonense.	<i>Ioanne VIII.</i>
[P] 886.	Portuense in dioecesi Nemaufensi.	<i>Stephano V.</i>
898.	Portuense in dioecesi Nerpaufensi.	<i>Stephano VI.</i>
1309.	Posoniense in Hungaria.	<i>Clemente V.</i>
1073.	Pragenfe.	<i>Gregorio VII.</i>
1320.	Pragensis synodus.	<i>Ioanne XXII.</i>
1346.	Pragenfe.	<i>Clemente VI.</i>
1355.	Pragenfe.	<i>Innocentio VI.</i>
1381.	Pragenfe.	<i>Vrbano VI.</i>
1405.	Pragenfe.	<i>Innocentio VII.</i>
1251.	Pruinense.	<i>Innocentio IV.</i>
1133.	Prouinciale.	<i>Innocentio II.</i>
1389.	Prouinciae apud S. Tiberium.	<i>Bonifacio IX.</i>
411.	Ptolemaidense.	<i>Innocentio I.</i>
368.	Puzense.	<i>Damafo I.</i>
Q.		
403.	ad Quercum.	<i>Innocentio I.</i>
1085.	Quintilineburgense.	<i>Gregorio VII.</i>
1105.	Quintilineburgense.	<i>Paschale II.</i>
1121.	Quintilineburgensis conuentus.	<i>Callisto II.</i>

Manfi.	Colect.	Harduin.	Labbe.	Reg.
<i>Suppl.</i> V. 347.	XIX. 561.	IX. 1559.	XIII. 1486.	XXXIV. 64.
XV. 663.	X. 215. 245.	V. 559.	VIII. 755-775.	XXII. 750.
			1935.	
XV. 678.	X. 265.	—	—	—
XV. 886. et <i>Suppl.</i> I. 1002.	—	—	—	—
XVI. 560.	X. 1041.	V. 1215.	VIII. 1535.	—
XXV. 169. et <i>Suppl.</i> III. 303.	—	—	—	—
XX. 801. et <i>Suppl.</i> II. 131.	XII. 821.	VI. 2. p. 1711.	X. 500.	XXVI. 659.
XX. 1225. et <i>Suppl.</i> II. 240.	—	—	—	—
XXI. 479.	XII. 1471.	VI. 2. p. 1195.	X. 988.	XXVII. 115.
XLX. 268.	XI. 1041.	—	—	—
	XIII. 1065.	—	—	—
XXIII. 1049. et <i>Suppl.</i> II. 1245.	—	—	—	—
XXIV. 269. et <i>Suppl.</i> III. 55.	—	—	—	—
XXIV. 219.	XIV. 357.	VII. 577.	XI. 2530.	—
XXV. 127.	—	—	—	—
I. 715.	I. 607. 617.	I. in Indice.	I. 598. 600.	I. 263.
XVII. 306.	XI. 279.	VI. 165.	IX. 280. 1261.	XXIV. 413.
XVIII. 43.	XI. 569.	—	IX. 395.	—
XVIII. 179.	XI. 668.	VI. 463.	IX. 478.	—
XXV. 213.	XIV. 1399.	VII. 1295.	XI. 2453.	—
XX. 394. et <i>Suppl.</i> I. 1399.	—	—	—	—
XXV. 687.	—	—	—	—
XXVI. 75. et <i>Suppl.</i> III. 543.	—	—	—	—
XXVI. 381.	—	—	—	—
XXVI. 689.	—	—	—	—
XXVI. 1011.	XV. 1081.	VII. 1929.	XI. 2084.	—
XXIII. 794. et <i>Suppl.</i> II. 1165.	—	—	—	—
XXI. 488.	XII. 1473.	—	—	—
XXVI. 753.	—	—	—	—
	III. 103.	I. in Indice.	II. 1335.	IV. 101.
	II. 1037.	—	II. 887.	—
III. 1141.	III. 85.	I. 1038.	II. 1323.	IV. 94.
XX. 607.	XII. 679.	VI. 1613.	X. 404. 1831.	XXVI. 602.
XX. 1195.	XII. 1119.	VI. 2. p. 1877.	X. 743.	XXVI. 751.
XXI. 265.	XII. 1319.	VI. 2. p. 103.	X. 884.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1232.	S. Quintini duo. }	
1235.	S. Quintini. }	<i>Gregorio IX.</i>
1236.	S. Quintini. }	
1239.	S. Quintini. }	
1254.	S. Quintini.	<i>Alexandro IV.</i>
1271.	S. Quintini.	<i>Clemente IV.</i>

R.

1206.	Radingense.	<i>Innocentio III.</i>
1271.	Radingense.	<i>Gregorio X.</i>
1279.	Radingense.	<i>Nicolao III.</i>
768.	Ratisponense.	<i>Stephano III.</i>
792.	Ratisponense.	<i>Hadriano I.</i>
799.	Ratisponense.	<i>Leone III.</i>
803.	Ratisponense.	<i>Leone III.</i>
932.	Ratisponense.	<i>Ioanne XI.</i>
1104.	Ratisponense.	<i>Paschale II.</i>
418.	Rauennatense.	<i>Bonifacio I.</i>
712.	Rauennatense.	<i>Constantino.</i>
731.	Rauennatense.	<i>Gregorio III.</i>
[P] 874.	Rauennatense.	<i>Ioanne VIII.</i>
877.	Rauennatense.	<i>Ioanne VIII.</i>
882.	Rauennatensis conuentus.	<i>Martino II.</i>
904.	Rauennatense.	<i>Ioanne IX.</i>
954.	Rauennatense.	<i>Aghapito II.</i>
967.	Rauennatense.	<i>Ioanne XIII.</i>
967.	Rauennatensis synodus.	<i>Ioanne XIII.</i>
968.	Rauennatense.	<i>Ioanne XIII.</i>
976.	Rauennatense.	<i>Benedicto VII.</i>
997.	Rauennatense.	<i>Gregorio V.</i>
1014.	Rauennatense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1086.	Rauennatense conciliabulum.	<i>Gregorio VII.</i>
1128.	Rauennatense.	<i>Honorio I.</i>
1253.	Rauennatense.	<i>Innocentio IV.</i>
1259.	Rauennatense.	<i>Alexandro IV.</i>
1270.	Rauennatense.	<i>Clemente IV.</i>
1280.	Rauennatense.	<i>Nicolao III.</i>
1286.	Rauennatense I.	<i>Honorio IV.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIII. 250. 260.	XIII. 1267. 1273.	VII. 197.	XI. 446.	—
XXIII. 365.	XIII. 1335.	—	XI. 501.	—
XXIII. 410.	XIII. 1367.	—	XI. 503.	—
XXIII. 502.	XIII. 1439.	—	XI. 568.	—
XXIII. 856. et <i>Suppl.</i> II. 1175.	—	—	—	—
XXIV. 17.	XIV. 461.	VII. 657.	XI. 922.	—
XXII. 753.	XIII. 783.	VI. 2. p. 1973.	XI. 31.	—
XXIV. 19. et <i>Suppl.</i> II. 1255.	—	—	—	—
XXIV. 257.	XIV. 633.	VII. 779.	XI. 1062.	—
XII. 699. et <i>Suppl.</i> I. 626.	—	—	—	—
XIII. 855.	IX. 51.	IV. 863.	VII. 1010.	XX. 77.
IV. 948.	IX. 222.	IV. 948.	VII. 1152.	—
XIV. 5.	IX. 269.	—	—	—
XVIII. 365. et <i>Suppl.</i> I. 1119.	—	—	—	—
XX. 1186. et <i>Suppl.</i> II. 215.	—	—	—	—
IV. 399.	III. 441.	—	—	—
XII. 226.	—	—	—	—
XII. 298.	—	—	—	—
XVII. 298.	XI. 271.	VI. 159.	IX. 1235.	XXIV. 704.
XVII. 336.	XI. 301.	VI. 185.	IX. 299.	—
XVII. 555. et <i>Suppl.</i> I. 1035.	—	—	—	—
XVIII. 229.	XI. 708.	VI. 491.	IX. 507.	—
XVIII. 409.	XI. 867.	VI. 617.	—	—
XVIII. 499. et <i>Suppl.</i> I. 1145.	XI. 909.	VI. 651.	IX. 674.	XXV. 145.
XIX. 1.	—	—	—	—
XIX. 3. et <i>Suppl.</i> I. 1155.	—	—	—	—
XIX. 59. et <i>Suppl.</i> I. 1183.	—	—	—	—
XIX. 219. et <i>Suppl.</i> III. 1377.	XI. 1025.	VI. 753.	IX. 766.	—
XIX. 359. 861. et <i>Suppl.</i> I. 1227.	XI. 1114.	VI. 817.	IX. 833.	—
XX. 615.	XI. 687.	VI. 1619.	X. 1817.	—
XI. 375.	XII. 1389.	VI. 2. p. 1145.	X. 936.	XXVII. 88.
XXIII. 808.	XIV. 133.	VII. 439.	XI. 2351.	—
XXIII. 994. et <i>Suppl.</i> II. 1235.	XIV. 237.	VII. 507.	XI. 782.	—
XXIV. 11.	XIV. 455.	VII. 651.	XI. 917.	—
XXIV. 375.	XIV. 709.	VII. 845.	XI. 2443.	—
XXIV. 615.	XIV. 871.	VII. 943.	XI. 1238.	XXVIII. 631.

A. C.	Concilium.	Papa.
1307.	Rauennatenſe.	} <i>Clemente V.</i>
1310.	Rauennatenſia duo.	
1311.	Rauennatenſe II.	
1314.	Rauennatenſe III.	
1317.	Rauennatenſe IV.	<i>Sede vacante.</i>
1568.	Rauennatenſe prouinciãle.	<i>Ioanne XX.</i>
850.	Redonenſe.	<i>Pio V.</i>
1176.	Redonenſe.	<i>Leone IV.</i>
1273.	Redonenſe.	<i>Alexandro III.</i>
439.	Regenſe ſ. Rejenſe.	<i>Gregorio X.</i>
1141.	Regienſis ſynodus.	<i>Sixto III.</i>
1285.	Regienſe.	<i>Innocentio II.</i>
[C] 850.	Regiaticinenſe male pro Ticinenſi.	<i>Martino II.</i>
800.	Reiſpacenſis ſynodus.	<i>Leone IV.</i>
496.	Remenſis conuentus.	<i>Leone III.</i>
circa 630.	Remenſe I.	<i>Anaſtaſio II.</i>
813.	Remenſe II.	<i>Honorio I.</i>
874.	Remenſe.	<i>Leone III.</i>
880.	Remenſe.	<i>Ioanne VIII.</i>
893.	Remenſe.	<i>Ioanne VIII.</i>
900.	Remenſe.	<i>Formoſo.</i>
923.	Remenſe.	<i>Stephano VI.</i>
936.	Remenſe.	<i>Ioanne X.</i>
975.	Remenſe.	<i>Leone VII.</i>
981.	Remenſe.	<i>Benediſto VII.</i>
989.	Remenſe.	<i>Benediſto VII.</i>
991.	Remenſe.	} <i>Ioanne XV.</i>
991.	Remenſe conciliabulum.	
993.	Remenſe.	
995.	Remenſe.	
1015.	Remenſe.	<i>Benediſto VIII.</i>
1049.	Remenſe.	<i>Leone IX.</i>
1059.	Remenſis conuentus.	<i>Nicolao II.</i>
1074.	Remenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1091.	Remenſe.	<i>Vrbano II.</i>
1092.	Remenſe.	<i>Vrbano II.</i>
1094.	Remenſe.	<i>Vrbano II.</i>
1096.	Remenſe.	<i>Vrbano II.</i>
1105.	Remenſe.	<i>Pafchale II.</i>
1109.	Remenſe.	<i>Pafchale II.</i>

Manfi.	Colet.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXV. 149.	XIV. 1383.	VII. 1281.	XI. 1499.	XXVIII. 766.
XXV. 293.	XIV. 1475.	VII. 1317.	XI. 1579.	—
XXV. 449.	XV. 47.	VII. 1361.	XI. 1533.	—
XXV. 535.	XV. 119.	VII. 1381.	XI. 1603.	XXVIII. 804.
XXV. 599.	XV. 179.	VII. 1433.	XI. 1655.	XXIX. 28.
<i>Suppl. V. 775.</i>	—	—	—	—
XIV. 942.	—	—	—	—
XXII. 169. et <i>Suppl. II. 676.</i>	—	—	—	—
XXIV. 35.	XIV. 473.	VII. 663.	XI. 933.	—
V. 1189.	IV. 531.	I. 1747.	III. 1284.	VII. 40.
XXI. 569. et <i>Suppl. II. 439.</i>	—	—	—	—
XXIV. 575.	XIV. 835.	—	—	—
XIV. 930.	IX. 1063.	—	VIII. 61.	XXI. 609.
XIII. 1026.	IX. 211.	—	—	—
VIII. 197.	V. 415.	—	IV. 1827.	—
X. 592.	VI. 1431.	III. 569.	V. 1688.	XIV. 464.
XII. 76.	IX. 339.	IV. 1017.	VII. 1253.	XXV. 20.
XVII. 298.	X. 19.	VI. in Indice.	—	—
—	XI. 506.	—	—	—
XVIII. 123.	XI. 621.	VI. 429.	IX. 494.	—
XVIII. 182.	XI. 66.	VI. 465.	IX. 481.	—
XVIII. 346.	XI. 795.	VI. 561.	IX. 581.	—
XVIII. 379.	XI. 823.	—	—	—
XIX. 59.	XI. 936.	VI. 701.	IX. 720.	XXV. 193.
XIX. 715. et <i>Suppl. I. 1187.</i>	—	VI. 723.	—	—
XIX. 93. et <i>Suppl. I. 1193.</i>	XI. 983.	VI. 717.	IX. 733.	XXV. 219.
XIX. 107.	XI. 988.	—	IX. 738.	—
XIX. 103.	XI. 931.	—	IX. 738.	—
XIX. 169.	XI. 995.	VI. 725.	IX. 740.	—
XIX. 197.	XI. 1007.	VI. 737.	IX. 750.	—
XIX. 365.	XI. 1115.	—	—	—
XIX. 724. et <i>Suppl. I. 1286.</i>	XI. 1395.	VI. 993.	IX. 1028.	XXV. 528.
X X. 923.	XII. 55.	VI. 1069.	IX. 1107.	—
XX. 441.	—	—	—	—
XX. 745.	—	—	—	—
XX. 755. et <i>Suppl. II. 89.</i>	XII. 801.	VI. 2. p. 1699.	X. 488.	—
XX. 795. et <i>Suppl. II. 129.</i>	XII. 817.	VI. 2. p. 1709.	X. 497.	—
XX. 941. et <i>Suppl. II. 147.</i>	—	—	—	—
XX. 1191. et <i>Suppl. II. 221.</i>	—	—	—	—
XXI. 5.	XII. 1147.	VI. 2. p. 1895.	X. 763.	XXVI. 770.

A. C.	Concilium.	Papa.
1112.	Remense.	<i>Paschale II.</i>
1113.	Remense.	<i>Paschale II.</i>
1115.	Remense.	<i>Paschale II.</i>
1119.	Remense.	<i>Callisto II.</i>
1130.	Remense.	<i>Innocentio II.</i>
1131.	Remense.	<i>Innocentio II.</i>
1140.	Remense, melius Senonense.	<i>Innocentio II.</i>
[P] 1148.	Remense.	<i>Eugenio III.</i>
1157.	Remense.	<i>Hadriano IV.</i>
1158.	Remensis conuentus.	<i>Hadriano IV.</i>
1164.	Remense.	<i>Alexandro III.</i>
1195.	Remense conciliabulum.	<i>Coelestino III.</i>
1231.	Remense.	
1235.	Remense apud S. Quintinum.	
1235.	Remense Compendii.	<i>Gregorio IX.</i>
1236.	Remense apud S. Quintinum.	
1287.	Remense.	<i>Sede vacante.</i>
1301.	Remense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1303.	Remense.	<i>Benedicto XI.</i>
1408.	Remense.	<i>Gregorio XII.</i>
1564.	Remense.	<i>Pio IV.</i>
1583.	Remense.	<i>Gregorio XIII.</i>
1215.	Rigense.	<i>Innocentio III.</i>
1234.	Rigense.	<i>Honorio III.</i>
1429.	Rigense.	<i>Martino III.</i>
1032.	Riuipullensis conuentus.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1094.	Rochingamense.	<i>Urbano II.</i>
1258.	Roffiacense.	<i>Alexandro IV.</i>
1327.	Roffiacense.	<i>Ioanne XX.</i>
679. [vel 686.]	Romano Britannicum.	
192.	Romanum.	<i>Victore I.</i>
198. [197.]	Romanum.	<i>Victore I.</i>
circa 197.	Romanum II.	<i>Victore I.</i>
circa 197.	Romanum III.	<i>Victore I.</i>
circa 237.	Romanum.	<i>Fabiano.</i>
250.	Romanum.	<i>Sede vacante.</i>
252.	Romanum I. }	<i>Cornelio.</i>
253.	Romanum II. }	<i>Stephano I.</i>
[P] 256.	Romanum.	<i>Dionysio.</i>
263.	Romanum.	

Manfi.	Coleti.	Harquin.	Labbe.	Reg.
XXI. 69. et <i>Suppl.</i> II. 273.	—	—	—	—
XXI. 83. et <i>Suppl.</i> II. 277.	—	—	—	—
XXI. 129. et <i>Suppl.</i> II. 306.	XII. 1215.	VI. 2. p. 1929.	X. 801.	—
XXI. 253. et <i>Suppl.</i> II. 339.	XII. 1289.	VI. 2. p. 1983.	X. 862.	XXVII. 28.
XXI. 443. et <i>Suppl.</i> II. 405.	—	—	—	—
XXI. 453. et <i>Suppl.</i> II. 407.	XII. 1457.	VI. 2. p. 1187.	X. 979.	XXVII. 111.
XXI. 573.	XII. 1527.	—	X. 1018.	—
XXI. 711.	XII. 1651.	VI. 2. p. 1299.	X. 1107.	XXVII. 187.
XXI. 843. et <i>Suppl.</i> II. 499.	—	—	—	—
XXI. 863.	XIII. 63.	VI. 2. p. 1375.	X. 1184.	—
XXI. 1201.	XIII. 325.	—	—	—
XXII. 667. et <i>Suppl.</i> II. 771.	—	—	—	—
XXIII. 228.	—	VII. 199.	—	—
XXIII. 365.	XIII. 1335.	VII. 257.	XI. 501.	—
XXIII. 368.	XIII. 1367.	VII. 259.	XI. 503.	—
XXIII. 410.	XIII. 1367.	VII. 261.	XI. 503.	—
XXIV. 847.	XIV. 1077.	VII. 1129.	XI. 1317.	—
XXV. 91. et <i>Suppl.</i> III. 261.	—	—	—	—
XXV. 93.	—	—	—	—
XXVI. 1047. et <i>Suppl.</i> III. 785.	XV. 1103.	VII. in Indice.	—	—
—	XX. 1289.	X. 469.	XV. 43.	—
—	XXI. 693.	X. 1275.	XV. 884.	—
XXII. 593.	—	—	—	—
XXII. 1206.	—	—	—	—
XXVIII. 1115.	XVII. 143.	—	XII. 405.	—
XIX. 263.	XI. 1275.	VI. 913.	IX. 935.	—
XX. 791.	XII. 813.	VI. 2. p. 1705.	X. 494.	—
XXIII. 983.	XIV. 227.	VII. 501.	XI. 773.	—
XXV. 805.	XV. 341.	VII. 501.	XI. 1773.	—
XI. 579.	—	—	—	XVI. 13.
I. 686.	—	I. in Indice.	—	—
I. 709.	I. 603. 616.	—	I. 564. 596. 600.	I. 260.
I. 728.	I. 618. C.	—	I. 602.	—
I. 728.	I. 618. D.	—	I. 602.	—
I. 787.	I. 667.	I. in Indice.	—	—
I. 805.	I. 683.	I. 663.	I. 357.	—
I. 865.	I. 731.	I. in Indice.	I. 714.	I. 425.
I. 865.	I. 733. 737.	—	I. 715. 719.	I. 426.
I. 1009.	I. 789.	—	I. 770.	—
I. 1015.	I. 851.	—	I. 830.	I. 542.

A. C.	Concilium.	Papa.
313.	Romanum.	<i>Melchiade.</i>
315.	Romanum I. }	
324.	Romanum II. }	<i>Siluestro I.</i>
325.	Romanum III. }	
337.	Romanum I. }	
341.	Romanum II. }	<i>Iulio I.</i>
342.	Romanum III. }	
349.	Romanum.	<i>Iulio I.</i>
352.	Romanum. }	
358.	Romanum. }	<i>Liberio.</i>
circa 366.	Romanum. }	
368.	Romanum I. }	
368.	Romanum II. }	
370.	Romanum. }	
373.	Romanum III. }	
378.	Romanum IV. }	<i>Damafo I.</i>
379.	Romanum. }	
380.	Romanum. }	
382.	Romanum V. }	
386.	Romanum. }	
circa 390.	Romanum. }	<i>Siricio.</i>
	Canones Synodi Romanorum ad Gallos Episcopos.	
400.	Romanum.	<i>Anastasio I.</i>
417.	Romanum. }	<i>Zofimo.</i>
418.	Romanum. }	
430.	Romanum.	<i>Coelestino I.</i>
433.	Romanum.	<i>Sixto III.</i>
[P] 444.	Romanum I. }	
445.	Romanum II. }	
449.	Romanum III. }	<i>Leone I.</i>
457. [L 451.]	Romanum. }	
465.	Romanum.	<i>Hilario.</i>
483.	Romanum I. }	
484.	Romanum II. }	
485.	Romanum. }	<i>Felice III.</i>
487.	Romanum III. }	
494.	Romanum I. }	
495.	Romanum II. }	<i>Gelafo I.</i>

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
II. 433.	I. 1425. 1426.	I. in Indice.	I. 1401. 1403.	I. 703.
II. 551.	I. 1521.	—	I. 1490.	II. 85.
II. 615. et <i>Suppl.</i> I. 138.	I. 1575.	—	I. 1542.	II. 145.
II. 1081.	II. 417.	I. 527.	II. 410.	II. 490.
II. 1269.	II. 549.	I. 567.	II. 527.	II. 613.
II. 1351. et <i>Suppl.</i> I. 177.	II. 623.	—	II. 598.	II. 684.
II. 1359.	II. 633.	I. 609.	II. 606.	II. 688.
III. 163. et <i>Suppl.</i> I. 180.	II. 765.	I. 690.	—	—
III. 229. et <i>Suppl.</i> I. 187.	II. 813.	I. in Indice.	II. 768.	III. 162.
III. 289.	II. 879.	I. in Indice.	—	—
III. 377. et <i>Suppl.</i> I. 196.	II. 969.	I. 743.	—	—
III. 447.	II. 1035.	—	II. 886.	III. 298.
III. 449.	II. 1041.	—	II. 886. 888.	III. 299.
III. 455.	—	I. 772.	—	—
III. 477.	II. 1057.	—	I. 895. 899.	III. 302.
III. 485.	II. 1061.	I. 839.	II. 895.	III. 419.
III. 503.	—	I. 761.	—	—
III. 633. et <i>Suppl.</i> I. 247.	—	—	—	—
III. 640.	II. 1073.	I. in Indice.	II. 1013. 1014.	—
III. 677.	II. 1231.	—	II. 1035.	III. 448.
III. 687.	II. 1239.	I. 852.	II. 1316.	XXXVIII. post indices p. 1.
III. 1133.	III. 75.	—	—	—
III. 1019.	II. 1487.	I. in Indice.	—	—
IV. 372.	III. 419.	I. in Indice.	—	—
IV. 375.	III. 423.	I. in Indice.	—	—
IV. 55.	III. 551.	I. in Indice.	II. 1688.	IV. 674.
V. 1162.	IV. 507.	—	III. 1265.	VII. 14.
VI. 459.	IV. 722.	I. in Indice.	III. 1461. et IV. 1003.	VII. 290.
VI. 463. et <i>Suppl.</i> I. 322.	IV. 725.	—	III. 1463. et IV. 1003.	VII. 294.
VI. 509.	IV. 747.	I. in Indice.	III. 1475.	VII. 311.
VII. 871. et <i>Suppl.</i> I. 328.	IV. 2074. et V. 26.	—	IV. 1009.	—
VII. 959. et <i>Suppl.</i> I. 337.	V. 85.	II. 799.	IV. 1060.	IX. 499.
VII. 1106.	V. 215.	—	IV. 1095.	X. 42.
VII. 1137.	V. 245. 279.	II. in Indice.	IV. 1123. 1152.	X. 71.
VII. 1166. et <i>Suppl.</i> I. 346.	V. 271. 279.	II. 858.	—	—
VII. 1171.	V. 275.	—	IV. 1149. 1153.	X. 77.
VIII. 146.	V. 385.	II. 937.	IV. 1260.	X. 207.
VIII. 175.	V. 397.	II. 941.	IV. 1269.	X. 219.

A. C.	Concilium.	Papa.
499.	Romanum I.	
500.	Romanum II.	
501.	Romana synodus palmaris.	<i>Symmacho.</i>
502.	Romanum IV.	
503.	Romanum V.	
504.	Romanum VI.	
518.	Romanum.	<i>Hormisda.</i>
531.	Romanum I. }	<i>Bonifacio II.</i>
531.	Romanum II. }	<i>Ioanne II.</i>
532.	Romanum.	<i>Pelagio.</i>
589.	Romanum.	
590.	Romanum I. }	<i>Gregorio M.</i>
595.	Romanum II. }	
601.	Romanum III. }	<i>Bonifacio III.</i>
601.	Romanum IV. }	<i>Bonifacio IV.</i>
606.	Romanum.	<i>Ioanne IV.</i>
610.	Romanum.	<i>Theodoro.</i>
[P] 641.	Romanum.	<i>Martino I.</i>
648.	Romanum.	
649.	Romanum.	
667.	Romanum.	<i>Vitaliano.</i>
680.	Romana duo.	<i>Agathone.</i>
684.	Romanum.	<i>Benedicto II.</i>
705. et 707.	Romanum.	<i>Ioanne VII.</i>
721.	Romanum I. }	<i>Gregorio II.</i>
724.	Romanum II. }	
726.	Romanum III. }	
731.	Romanum I. }	<i>Gregorio III.</i>
732.	Romanum II. }	
743.	Romanum I. }	<i>Zacharia.</i>
745.	Romanum II. }	
757.	Romanum.	<i>Paulo I.</i>
761.	Romanum.	<i>Paulo I.</i>
769.	Romanum.	<i>Stephano III.</i>
769.	Romanum aliud.	<i>Stephano III.</i>
780.	Romanum.	<i>Hadriano I.</i>
792.	Romanum.	<i>Hadriano I.</i>

Manu.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VIII. 230. et <i>Suppl.</i> I. 379.	V. 441.	II. 957.	IV. 1312.	X. 280.
VIII. 246.	V. 455.	II. 957.	IV. 1322.	X. 289.
VIII. 247.	V. 457.	II. 967.	IV. 1323.	X. 289.
VIII. 262.	V. 471.	II. 975.	IV. 1333.	X. 304.
VIII. 295.	V. 502.	II. 983.	IV. 1364.	X. 351.
VIII. 310.	V. 509.	II. 989.	IV. 1371.	X. 358.
VIII. 579.	V. 727.	II. in Indice.	IV. 1589.	X. 658.
VIII. 737.	V. 833.	II. 1111.	IV. 1689.	XI. 90.
VIII. 737.	V. 835.	—	IV. 1690.	XI. 91.
VIII. 816.	V. 907.	II. 1150.	IV. 1761.	XI. 135.
IX. 1022.	VI. 733.	—	V. 1033.	XIII. 154.
X. 453.	VI. 1315.	—	V. 1592.	XIV. 319.
X. 475.	VI. 1335.	III. 496.	V. 1198. 1585. 1602.	XIV. 336.
X. 486.	VI. 1341.	—	V. 1607.	XIV. 343.
X. 490.	VI. 1345.	—	V. 1609.	XIV. 346.
X. 502.	VI. 1353.	—	V. 1616.	XIV. 359.
X. 503.	VI. 1355.	—	V. 1617.	—
X. 679.	VI. 1443. 1525.	III. in Indice.	V. 1698. 1773.	XIV. 588.
X. 783.	VI. 1443. 1601.	III. in Indice.	V. 1698. 1846.	XIV. 673.
X. 863.	VI. 1443. et	—	—	—
XI. 102.	VII. 77.	III. 687.	VI. 75.	—
XI. 186. et <i>Suppl.</i> I. 510.	VII. 537.	—	VI. 522.	XV. 492.
—	VII. 601. 605.	III. 1038. et	VI. 579. 582.	XVI. 21.
—	—	in Indice.	—	—
XI. 1094. et <i>Suppl.</i> I. 516.	—	—	—	—
XII. 166.	VIII. 113.	III. in Indice.	VI. 1588.	XVII. 227.
XII. 261.	VIII. 185.	—	VI. 1454.	XVII. 299.
XII. 267.	VIII. 190.	—	VI. 1459.	XVII. 306.
XII. 270.	VIII. 191.	III. in Indice.	VI. 1460.	XVII. 307.
XII. 298. et <i>Suppl.</i> I. 543.	VIII. 217.	III. in Indice.	VI. 1485.	XVII. 343.
XII. 299.	VIII. 217.	III. in Indice.	VI. 1485.	XVII. 343.
XII. 382. et <i>Suppl.</i> I. 560.	VIII. 283.	III. 1927.	VI. 1546.	XVII. 427.
XII. 390.	VIII. 300.	III. 1935.	VI. 1556.	XVII. 443.
XII. 656. et <i>Suppl.</i> I. 609.	—	—	—	—
XII. 660.	VIII. 457.	—	VI. 1700.	XVII. 677.
XII. 701. et <i>Suppl.</i> I. 627.	VIII. 483.	III. 2013.	VI. 1721.	—
XII. 703.	—	—	—	—
XII. 900. et <i>Suppl.</i> I. 727.	—	—	—	—
XIII. 857.	IX. 53.	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
799.	Romanum. }	<i>Leone III.</i>
800.	Romanum. }	<i>Stephano IV.</i>
816.	Romanum.	<i>Eugenio II.</i>
826.	Romanum.	
849.	Romanum.	
850.	Romanum. }	<i>Leone IV.</i>
853.	Romanum. }	
853.	Romanum aliud. }	
855.	Romanum. }	<i>Benedicto III.</i>
856.	Romanum. }	
861.	Romanum I. }	
862.	Romana duo. }	
862.	Romanum II. }	
863.	Romanum III. }	<i>Nicolao I.</i>
863.	Romanum IV. }	
863.	Romanum V. }	
864.	Romanum VI. }	
865.	Romanum VII. }	
868.	Romanum.	<i>Hadriano II.</i>
872.	Romanum. }	
875.	Romanum. }	
876.	Romanum. }	
877.	Romanum I. }	<i>Ioanne VIII.</i>
878.	Romanum. }	
879.	Romanum II. }	
[P] 879.	Romanum III. }	
881.	Romanum IV. }	
882.	Romanum.	<i>Martino I.</i>
893.	Romanum.	<i>Formoso.</i>
897.	Romanum conciliabulum.	<i>Stephano VI.</i>
900.	Romanum.	<i>Ioanne IX.</i>
904.	Romanum.	<i>Ioanne IX.</i>
906.	Romanum.	<i>Benedicto IV.</i>
909.	Romanum.	<i>Sergio III.</i>
949.	Romanum.	<i>Agapeto II.</i>
962.	Romanum.	
963.	Romanum conciliabulum. }	<i>Ioanne XII.</i>
964.	Romanum. }	
964.	Romanum conciliabulum. }	<i>Benedicto V.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduina.	Labbe.	Reg.
XIII. 1030.	IX. 213.	IV. 927.	VII. 1049.	XX. 262.
XIII. 1046.	IX. 229.	—	VII. 1158.	XX. 269.
XIV. 147. et <i>Suppl.</i> I. 787.	—	—	—	—
XIV. 493.	IX. 657.	—	VIII. 103.	XXI. 96.
XIV. 929.	IX. 1063.	—	—	—
XIV. 943.	IX. 1075.	—	—	—
XIV. 998. et <i>Suppl.</i> I. 927.	IX. 1115.	V. 61.	VIII. 101. 113. 119.	XXI. 671.
XIV. 1009.	—	—	—	—
XV. 27.	—	—	—	—
XV. 124.	IX. 1261.	—	—	—
XV. 598. et <i>Suppl.</i> I. 983.	X. 187.	V. in Indice.	VIII. 653. 736.	XXII. 733.
XV. 609.	—	—	—	—
XV. 611.	X. 89. 199.	V. in Indice.	VIII. 738.	XXII. 733.
XV. 649.	X. 235.	V. 571.	VIII. 766.	XXII. 743.
XV. 661.	X. 243.	—	VIII. 774.	XXII. 748.
XV. 661.	X. 243. 1409.	—	VIII. 775.	XXII. 749.
XV. 675. et <i>Suppl.</i> I. 991.	X. 263.	—	VIII. 783.	XXII. 761.
XV. 680. et <i>Suppl.</i> I. 995.	X. 267.	V. 577.	VIII. 783.	XXII. 762.
XV. 861. 886. 890. et <i>Suppl.</i> I. 1001.	X. 447.	V. in Indice.	VIII. 941.	XXIII. 87.
XVII. 264. et <i>Suppl.</i> I. 1023.	—	—	—	—
XVII. 303. et <i>Suppl.</i> I. 1023.	—	—	—	—
XVII. 306. et <i>Suppl.</i> I. 1023.	XI. 277.	—	—	—
XVII. 336.	XI. 295.	VI. 181.	IX. 295.	XXIV. 433.
XVII. 343. et <i>Suppl.</i> I. 1027.	—	—	—	—
XVII. 359.	XI. 325.	XI. in Indice.	IX. 321.	XXIV. 461.
XVII. 363.	XI. 325.	VI. 207.	IX. 321.	XXIV. 461.
XVII. 535. et <i>Suppl.</i> I. 1033.	XI. 507. 509.	VI. in Indice.	IX. 336.	XXIV. 478.
XVII. 555.	—	—	—	—
XVIII. 125.	XI. 625.	VI. 431.	IX. 436.	XXIV. 625.
XVIII. 179.	XI. 667.	VI. in Indice.	IX. 478.	XXIV. 690.
XVIII. 555.	XI. 695.	—	—	—
XVIII. 221. et <i>Suppl.</i> I. 1093.	XI. 699.	VI. 487.	IX. 502.	XXIV. 696.
XVIII. 239. et <i>Suppl.</i> I. 1099.	XI. 715.	—	IX. 513.	—
XVIII. 309.	—	—	—	—
XVIII. 431.	XI. 861.	VI. 615.	IX. 634.	XXV. 90.
XVIII. 460. et <i>Suppl.</i> I. 1135.	—	—	—	—
XVIII. 465.	XI. 879.	VI. 627.	IX. 648.	XXV. 105.
XVIII. 471.	XI. 882.	VI. 637.	IX. 653. 1258.	XXV. 114.
XVIII. 477.	XI. 891.	VI. 637.	IX. 659. 1238.	XXV. 124.

A. C.		Concilium.	Papa.
967.	Romanum. }		
969.	Romanum. }		<i>Ioanne XIII.</i>
971.	Romanum. }		
972.	Romanum. }		
973.	Romanum. }		<i>Benedicto VI.</i>
975.	Romana duo. }		
979.	Romanum. }		
983.	Romanum. }		<i>Benedicto VII.</i>
983.	Romanum. }		
989.	Romanum. }		
993.	Romanum. }		<i>Ioanne XV.</i>
996.	Romanum. }		
998.	Romanum. }		<i>Gregorio V.</i>
999.	Romanum I. }		
999.	Romanum aliud. }		
1001.	Romanum II. }		<i>Syluestro II.</i>
1002.	Romanum. }		
1007.	Romana synodus. }		<i>Ioanne XVII.</i>
1014.	Romanum. }		<i>Benedicto VIII.</i>
1015.	Romana synodus. }		
1028.	Romana synodus. }		<i>Ioanne XVIII.</i>
1029.	Romanum. }		<i>Ioanne XIX.</i>
1033.	Romanum. }		
1037.	Romanum. }		<i>Benedicto IX.</i>
1038.	Romanum. }		
1044.	Romana synodus. }		
1046.	Romanum. }		<i>Clemente II.</i>
1047.	Romanum. }		
1049.	Romanum I. }		
1049.	Romanum aliud. }		<i>Leone IX.</i>
1050.	Romanum II. }		
1051.	Romanum III. }		<i>Leone IX.</i>
1053.	Romanum. }		<i>Victore II.</i>
1057.	Romanum. }		
1057.	Romanum aliud. }		
1059.	Romanum. }		<i>Nicolao II.</i>
1060.	Romanum. }		
1062.	Romanum. }		
1063.	Romanum I. }		<i>Alexandro II.</i>
1065.	Romanum II. }		

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XVIII. 529. et <i>Suppl.</i> II. 51. App.	—	—	—	—
XIX. 19.	XI. 937.	VI. 679.	IX. 1238.	XXV. 188.
XIX. 29.	XI. 945.	VI. 685.	IX. 707.	—
XIX. 39. et <i>Suppl.</i> I. 1175.	—	—	—	—
XIX. 45. et <i>Suppl.</i> I. 1175.	—	—	—	—
XIX. 57.	XI. 961.	—	—	—
XIX. 71. et <i>Suppl.</i> I. 1183.	—	—	—	—
XIX. 73.	XI. 973.	VI. 711.	IX. 729.	XXV. 207.
XIX. 77.	—	—	IX. 1243.	XXV. 207.
XIX. 87.	XI. 981.	VI. 715.	IX. 732.	XXV. 213.
XIX. 169.	XI. 996.	VI. 727.	IX. 741.	XXV. 217.
XIX. 207. et <i>Suppl.</i> I. 1205.	XI. 1015.	VI. 743.	IX. 757. 1245.	—
XIX. 223. et <i>Suppl.</i> I. 1207.	XI. 1030. 1489.	VI. 755.	IX. 772.	XXV. 221.
XIX. 237. et <i>Suppl.</i> I. 1213.	XI. 1039.	VI. 763.	IX. 780.	XXV. 237.
XIX. 265.	—	—	—	—
XIX. 271.	XI. 1045.	VI. 763.	IX. 1246.	—
XIX. 275.	XI. 1045.	VI. 765.	IX. 1246.	—
XIX. 283.	XI. 1051.	—	—	—
XIX. 359. et <i>Suppl.</i> I. 1227.	—	—	—	—
XIX. 361.	XI. 1113.	VI. 819.	IX. 834.	—
XIX. 479. 481. 487.	XI. 1194.	—	—	—
XIX. 491.	XI. 1197.	—	—	—
XIX. 569. et <i>Suppl.</i> I. 1255.	—	—	—	—
XIX. 579.	XI. 1283.	VI. 917.	IX. 1250.	—
XIX. 587.	—	—	—	—
XIX. 605.	XI. 1299.	—	—	—
XIX. 617. et <i>Suppl.</i> I. 1275.	XI. 1313.	VI. 923.	IX. 1251.	XXV. 416.
XIX. 627. et <i>Suppl.</i> I. 1278.	XI. 1313.	VI. 925.	IX. 946.	—
XIX. 721. et <i>Suppl.</i> I. 1286.	XI. 1394.	VI. 991.	IX. 1027. 1253.	XXV. 527.
XIX. 727.	XI. 1397.	—	—	—
XIX. 1050. et <i>Suppl.</i> I. 1291.	XI. 1427.	VI. 1015.	IX. 1052.	XXV. 556.
XIX. 795. et <i>Suppl.</i> I. 1301.	XI. 1445.	VI. 1027.	IX. 1066.	XXV. 564.
XIX. 809.	XI. 1451.	VI. 1033.	IX. 1071.	XXV. 565.
XIX. 857. et <i>Suppl.</i> I. 1311.	XII. 23.	VI. 1049.	IX. 1087.	—
XIX. 865.	—	—	—	—
XIX. 895. et <i>Suppl.</i> I. 1338.	XII. 43.	VI. 1061.	IX. 1099. 1259.	XXV. 587.
XIX. 935.	XII. 67.	—	—	—
XIX. 997. et <i>Suppl.</i> I. 1363.	XII. 113.	—	—	—
XIX. 1023.	XII. 137.	VI. 1137.	IX. 1175.	XXV. 664.
XIX. 1037.	XII. 147.	VI. 1143.	IX. 1181.	XXV. 669.

A. C.	Concilium.	Papa.
1065.	Romanum. }	
1070.	Romanum. }	<i>Alexandro II.</i>
1073.	Romanum.	
1074.	Romanum I. }	
1074.	Romanum aliud. }	
1075.	Romanum II. }	
1076.	Romanum III. }	
1078.	Romanum IV. }	
1078.	Romanum V. }	<i>Gregorio VII.</i>
1079.	Romanum VI. }	
1080.	Romanum VII. }	
1081.	Romanum VIII. }	
1083.	Romanum IX. }	
1084.	Romanum X. }	
1084.	Romanum conciliabulum. }	
1089.	Romanum I. }	
1098.	Romanum conciliabulum. }	<i>Urbano II.</i>
1098.	Romanum II. }	
1099.	Romanum III. }	
1101.	Romanum. }	
1103.	Romanum. }	<i>Paschale II.</i>
1104.	Romanum. }	
1116.	Romanum. }	
1121.	Romanum. }	
1122.	Romanum I. }	<i>Callisto II.</i>
1123.	Romanum II. }	
1126.	Romanum. }	<i>Honorio II.</i>
1127.	Romanum. }	
1141.	Romanum. }	<i>Innocentio II.</i>
1210.	Romanum. }	<i>Innocentio III.</i>
1220.	Romanum. }	<i>Honorio III.</i>
1228.	Romanum I. }	<i>Gregorio IX.</i>
1234.	Romanum II. }	
1302.	Romanum. }	<i>Bonifacio VIII.</i>
1442.	Romanum. }	<i>Ioanne XXI.</i>
	Vide Lateranensia, quae omnia Romana sunt.	
1725.	Romanum.	<i>Benedicto XII.</i>
1158.	Roscomaniense.	<i>Hadriano IV.</i>
1022.	Rotensis conuentus.	<i>Benedicto VIII.</i>

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 1039.	XII. 149.	VI. 1145.	IX. 1182.	XXV. 671.
XX. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1369.	XII. 183.	—	—	—
XX. 55.	XII. 229.	—	—	—
XX. 401. et <i>Suppl.</i> II. 1.	XII. 547.	VI. 1522.	X. 313.	XXVI. 520.
XX. 435. et <i>Suppl.</i> II. 6.	—	—	—	—
XX. 443.	XII. 581.	VI. 1551.	X. 344.	XXVI. 567.
XX. 467. et <i>Suppl.</i> II. 17.	XII. 597.	VI. 1565.	X. 355.	XXVI. 573.
XX. 503. et <i>Suppl.</i> II. 27.	XII. 613.	VI. 1611.	X. 369.	XXVI. 578.
XX. 507.	XII. 619.	VI. 1611.	X. 371.	XXVI. 582.
XX. 517. et <i>Suppl.</i> II. 33.	XII. 629. 632.	VI. 1583.	X. 378.	XXVI. 587.
XX. 531. et <i>Suppl.</i> II. 46.	XII. 635.	VI. 1587.	X. 381. 1830.	XXVI. 591.
XX. 578.	XII. 667.	VI. 1607.	X. 398.	XXVI. 600.
XX. 587.	XII. 675.	VI. 1611.	X. 401.	XXVI. 600.
XX. 589. et <i>Suppl.</i> II. 55.	XII. 677.	VI. 1611.	X. 401.	XXVI. 601.
XX. 593.	—	—	—	—
XX. 719. et <i>Suppl.</i> II. 85.	XII. 777.	VI. 2. 1683.	X. 474.	XXVI. 650.
XX. 958.	XII. 953.	VI. 2. 1757.	X. 1823.	—
XX. 954.	XII. 951.	VI. 2. 1755.	X. 614.	XXVI. 682.
XX. 961. et <i>Suppl.</i> II. 153.	XII. 957.	VI. 2. 1759.	X. 615.	XXVI. 683.
XX. 1135. et <i>Suppl.</i> II. 185.	—	—	—	—
XX. 1159. et <i>Suppl.</i> II. 213.	XII. 1107.	VI. 2. 1871.	X. 1833.	XXVI. 805.
XX. 1183.	XII. 1113.	—	—	—
XXI. 151.	XII. 1232.	—	X. 810.	—
XX. 269.	XII. 1323.	—	—	—
XXI. 271.	XII. 1325.	VI. 2. 1105.	X. 880.	XXVII. 49.
XXI. 303.	XII. 1345.	—	X. 907.	XXVII. 50.
XXI. 343.	XII. 1363.	—	—	—
XXI. 349. et <i>Suppl.</i> II. 385.	—	—	—	—
XXI. 619.	—	—	—	—
XXII. 814.	XIII. 817.	VI. 2. 1999.	XI. 56.	XXVIII. 109.
XXII. 1137. et <i>Suppl.</i> II. 869.	—	—	—	—
XXIII. 162.	XIII. 1223.	VII. 163.	XI. 413.	XXVIII. 342.
XXIII. 344.	XIII. 1315.	VII. 239.	XI. 481.	—
XXV. 97.	XIII. 1347.	VII. 1251.	XI. 1476. 2444.	XXVIII. 688.
XXVII. 505.	XV. 1397.	—	XI. 2323.	—
—	XXI. 1849.	—	—	—
XXI. 863.	XIII. 63.	VI. 2. 1375.	X. 1184.	—
XIX. 407.	XI. 1139.	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
583.	Rotomagensis conuentus.	<i>Pelagio II.</i>
649.	Rotomagenſe.	<i>Martino I.</i>
[P] 682.	Rotomagenſe.	<i>Agathone.</i>
813.	Rotomagenſe.	<i>Leone III.</i>
1026.	Rotomagenſe.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1050.	Rotomagenſe.	<i>Leone IX.</i>
1055.	Rotomagenſe.	<i>Viſtore II.</i>
1063.	Rotomagenſe.	<i>Alexandro II.</i>
1072.	Rotomagenſe.	<i>Alexandro II.</i>
1073.	Rotomagenſe.	
1074.	Rotomagenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1074.	Rotomagensis ſynodus.)	
1091.	Rotomagenſe. }	<i>Vrbano II.</i>
1096.	Rotomagenſe. }	<i>Pafchale II.</i>
1108.	Rotomagenſe.	<i>Gelaſo II.</i>
1118.	Rotomagenſe.	<i>Calliſto II.</i>
1119.	Rotomagenſe.	<i>Honorio II.</i>
1128.	Rotomagenſe.	<i>Clemente III.</i>
1189.	Rotomagenſe.	<i>Innocentio III.</i>
1210.	Rotomagenſe.	<i>Honorio III.</i>
1223.	Rotomagenſe.	<i>Gregorio IX.</i>
1230.	Rotomagenſe.	<i>Alexandro IV.</i>
1256.	Rotomagensis conuentus.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1299.	Rotomagenſe.	<i>Ioanne XX.</i>
1321.	Rotomagenſe.	<i>Benediſto XII.</i>
1335.	Rotomagenſe.	<i>Clemente VI...</i>
1342.	Rotomagenſe.	<i>Eugenio IV.</i>
1445.	Rotomagenſe.	<i>Leone X.</i>
1514.	Rotomagenſe.	<i>Hadriano VI.</i>
1522.	Rotomagenſe.	<i>Gregorio XIII.</i>
1581.	Rotomagenſe.	<i>Leone IV.</i>
848.	Rotonenſe.	<i>Honorio II.</i>
1124.	Roxburgenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1161.	Ruthenenſe.	<i>Clemente XI.</i>
1720.	Ruthenenſe.	
	S.	
862.	ad Sablonarias conuentus.	<i>Nicolaò I.</i>
1021.	Salegunſtadienſe.	<i>Benediſto VIII.</i>
1026.	Salegunſtadienſe.	<i>Ioanne XIX.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
IX. 944.	VI. 668.	—	—	—
X. 1199.	VII. 401.	—	—	—
XI. 1043.	VII. 1449.	—	VI. 1240.	—
XIV. 107.	IX. 378.	—	—	—
XIX. 461.	XI. 1189.	—	—	—
XIX. 751.	XI. 1417.	VI. 1011.	IX. 1047.	—
XIX. 841.	XII. 9.	—	—	—
XIX. 1027.	XII. 141.	VI. 1141.	—	—
XX. 31.	XII. 207.	VI. 1187.	IX. 1225.	—
XX. 395.	—	VI. 1517.	—	—
XX. 398.	XII. 541.	VI. 1518.	X. 310.	—
XX. 441.	XII. 617.	—	—	—
XX. 739.	XII. 797.	—	—	—
XX. 921.	XII. 927.	VI. 2. 1743.	X. 599.	—
XX. 1231.	XII. 1139.	VI. 2. 1891.	X. 758.	—
XXI. 185.	XII. 1249.	VI. 2. 1949.	X. 824.	—
XXI. 257.	XII. 1311.	VI. 2. 1999.	X. 881.	—
XXI. 375.	XII. 1391.	—	—	—
XXII. 590.	XIII. 679.	VI. 2. 1905.	—	—
XXII. 814.	XIII. 865.	—	—	—
XXII. 1198.	XIII. 1083.	VII. 185.	—	—
XXIII. 214.	XIII. 1251.	—	—	—
XXIII. 916. et <i>Suppl.</i> II. 1189.	—	—	—	—
XXIV. 1203.	XIV. 1261.	VII. 1201.	XI. 1426.	—
XXV. 683.	XV. 233.	—	—	—
XXV. 1037.	XV. 471.	VII. 1603.	XI. 1835.	—
XXV. 1269. et <i>Suppl.</i> III. 537.	—	—	—	—
—	XIX. 25.	IX. 1295.	XIII. 1303.	—
—	XIX. 1016.	—	—	—
—	XIX. 1071.	—	—	—
—	XXI. 617.	X. 1211.	XV. 821.	—
XIV. 914. et <i>Suppl.</i> I. 921.	—	—	—	—
XXI. 327.	—	—	—	—
XXI. 1153. et <i>Suppl.</i> II. 537.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> VI. 278.	—	—	—	—
XV. 630.	X. 215.	—	VIII. 754.	—
XIX. 393.	XI. 1129.	VI. 827.	IX. 844.	XXV. 287.
XIX. 460.	XI. 1189.	—	—	—

A. C.

1067. Salernitanum.
 1596. Salernitanum.
 807. Salisburgense.
 899. Salisburgensis synodus.
 1150. Salisburgensia duo.
 1171. Salisburgense. }
 1216. Salisburgense. }
 1219. Salisburgense.
 1274. Salisburgense.
 1281. Salisburgense.
 1288. Salisburgense.
 1291. Salisburgense.
 1294. Salisburgense.
 1310. Salisburgense I. }
 1310. Salisburgense II. }
 1386. Salisburgense.
 1388. Salisburgense.
 1420. Salisburgense.
 1420. Salisburgensis synodus.
 1456. Salisburgense.
 1190. Salisburgense.
 1175. Salmanticense.
 1190. Salmanticense.
 1310. Salmatnicense. }
 1312. Salmanticense. }
 [P] 1335. Salmanticense.
 1381. Salmanticense.
 1412. Salmanticense.
 1253. Salmurienfe.
 1276. Salmurienfe.
 1294. Salmurienfe.
 1315. Salmurienfe.
 591. Salonitanum.
 1075. Salonitanum.
 1076. Salonitanum.
 997. San - Dionysianum.
 1053. San - Dionysianus conuentus.
 Vid. et S. Dionys. sub lit. D.
 563. Santonenfe.
 579. Santonenfe.

Concilium.

Papa.

- Alexandro II.*
Clemente VIII.
Leone III.
Ioanne IX.
Eugenio III.
Alexandro III.
Honorio III.
Gregorio X.
Martino II.
Nicolao IV.
Nicolao IV.
Bonifacio VIII.
Clemente V.
Vrbano VI.
Vrbano VI.
Martino III, vulgo V.
Martino III, vulgo V.
Callisto III.
Innocentio VIII.
Alexandro III.
Clemente III.
Clemente V.
Benedicto XII.
Vrbano VI.
Ioanne XXIII.
Innocentio IV.
Hadriano V.
Coelstino V.
Sede vacante.
Gregorio I.
Gregorio VII.
Gregorio VII.
Gregorio V.
Leone IX.

Ioanne III.
Pelagio II.

Manß.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
—	XII. 165.	—	—	—
<i>Suppl. V.</i> 1157.	—	—	—	—
XIV. 15.	IX. 273.	IV. in Indice.	—	—
XVIII. 234.	XI. 711.	—	—	—
XXI. 749.	—	—	—	—
XXII. 122.	—	—	—	—
XXII. 1104.	XIII. 1041.	—	—	—
XXII. 1132.	XIII. 1065.	—	—	—
XXIV. 135. et <i>Suppl. III.</i> 32.	XIV. 545.	VII. 721.	XI. 998.	XXVIII. 588.
XXI. 395.	XIV. 729.	VII. 855.	XI. 1150.	XXVIII. 621.
XXIV. 945. et <i>Suppl. III.</i> 131.	—	—	—	—
XXIV. 1075. et <i>Suppl. III.</i> 233.	XIV. 1193.	VII. 1163.	XI. 1358.	XXVIII. 671.
XXIV. 1143. et <i>Suppl. III.</i> 247.	—	—	—	—
XXV. 525.	XIV. 409.	VII. 1303.	XI. 1513.	XXVIII. 691.
—	XIV. 409.	VII. 1303.	XI. 1514.	XXVIII. 693.
XXVI. 725.	XV. 961.	VII. 1899.	XI. 2061.	XXIX. 150.
XXVI. 733.	—	—	—	—
XXVIII. 977.	XVII. 19.	VIII. 957. 975.	XII. 308.	XXIX. 667.
XXVIII. 1007.	XVII. 47.	—	—	—
—	XIX. 163.	—	—	—
—	XIX. 495.	—	—	—
XXII. 145. et <i>Suppl. II.</i> 671.	XIII. 359.	—	—	—
XXII. 590.	XIII. 687.	—	—	—
XXV. 297.	XIV. 1477.	VII. 1319.	XI. 1535.	—
XXV. 521.	XV. 113.	—	—	—
XXV. 1047.	XV. 479.	VII. 1965.	—	—
—	XV. 951.	—	—	—
—	XV. 1397.	—	—	—
XXIII. 808.	XIV. 135.	VII. 441.	XI. 707.	—
XXIV. 459.	XIV. 565.	VII. 735.	XI. 1011.	—
XXIV. 1122.	XIV. 1211.	VII. 1169.	XI. 1395.	—
XXV. 553.	XV. 133.	VII. 1391.	XI. 1617.	—
X. 470. et <i>Suppl. I.</i> 459.	—	—	—	—
XX. 455. 457. et <i>Suppl. II.</i> 11.	—	—	—	—
XX. 473. et <i>Suppl. II.</i> 17.	—	—	—	—
XIX. 221. et <i>Suppl. I.</i> 1203.	XI. 1028.	—	IX. 770.	—
XIX. 807.	XI. 1449.	—	IX. 1069.	—
IX. 783.	VI. 527.	III. 353.	V. 845.	XII. 582.
IX. 921.	VI. 651.	III. 449.	V. 965.	XIII. 52.

A. C.	Concilium.	Papa.
1076.	Santonense. }	
1080.	Santonense I. }	<i>Gregorio VII.</i>
1083.	Santonense II. }	
1089.	Santonense. }	<i>Urbano II.</i>
1096.	Santonense. }	
1280.	Santonensis synodus.	<i>Nicolao III.</i>
1282.	Santonensis synodus.	<i>Martino II.</i>
1298.	Santonensis synodus.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1162.	ad Saonam conuentus.	<i>Alexandro II.</i>
[P] 859.	ad Saponarias.	<i>Nicolao I.</i>
347.	Sardicense.	<i>Iulio I.</i>
347.	Sardicense s. Philippolitanum Orientalium conciabulum.	<i>Iulio I.</i>
519.	Sardinense.	<i>Hormisda.</i>
765.	Sarugense Iacobitarum.	<i>Paulo I.</i>
1217.	Sarumensis synodus.	<i>Honorio III.</i>
1256.	Sarumensis synodus.	<i>Alexandro IV.</i>
589.	Sauriciacense.	<i>Pelagio II.</i>
1248.	Scheningense.	<i>Innocentio IV.</i>
863.	Seirachuanense.	<i>Nicolao I.</i>
906.	Scoticum.	<i>Christophoro.</i>
1076.	Scotica duo.	<i>Gregorio VII.</i>
1177.	Scoticum.	<i>Alexandro III.</i>
1201.	Scoticum.	<i>Innocentio III.</i>
1225.	Scoticum.	<i>Honorio III.</i>
1259.	Scoticum.	<i>Alexandro IV.</i>
1324.	Scoticum.	<i>Ioanne XXII.</i>
1549.	Scoticum.	<i>Paulo III.</i>
1551.	Scoticum. }	<i>Iulio III.</i>
1552.	Scoticum. }	
1267.	Sedenense.	<i>Clemente IV.</i>
314.	Seleucienfe.	<i>Syluestro I.</i>
359.	Seleucienfe Semi - Arianorum.	<i>Liberio.</i>
401.	Seleucienfe in Perside.	<i>Anaftafo I.</i>
409.	Seleucienfe in Perside.	<i>Innocentio I.</i>
485.	Seleucienfes synodi duae. }	<i>Felice II. al. III.</i>
489.	Seleucienfis synodus Nestorianorum. }	<i>Benedicto I.</i>
576.	Seleucienfe Nestorianorum.	<i>Martino I.</i>
653.	Seleucienfe.	<i>Martino III.</i>
1423.	Senense.	

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 455. et <i>Suppl.</i> II. 7.	—	VI. 1551.	—	—
XX. 589.	XII. 663.	VI. 1605.	X. 397.	—
—	XII. 677.	VI. 1611.	X. 402.	—
XX. 721.	XII. 777.	VI. 2. p. 1683.	X. 475.	—
XX. 931.	XII. 933.	VI. 2. 1747.	X. 604.	—
XXIV. 377.	XIV. 711.	VII. 845.	XI. 1133.	—
XXIV. 465.	XIV. 761.	VII. 883.	XI. 1180.	—
XXIV. 1185.	XIV. 1261.	VII. 1201.	XI. 1425.	—
XXI. 1161. et <i>Suppl.</i> II. 539.	XIII. 293.	—	—	—
XV. 527.	X. 113.	V. 483.	VIII. 674.	—
III. 1. et <i>Suppl.</i> I. 175.	II. 653.	I. 635.	II. 90. 623.	III. 1.
III. 123.	II. 729.	I. 671.	II. 91. 697.	III. 80.
VIII. 591.	V. 733.	—	—	—
XII. 674.	—	—	—	—
XXII. 1103.	XIII. 1041.	—	XI. 235.	—
XXIII. 903.	XIV. 219.	—	XI. 769.	—
IX. 1009.	VI. 721.	III. 489.	V. 1025.	XIII. 142.
XXIII. 768.	XIV. 109.	VII. 423.	XI. 695.	—
XV. 639.	X. 223.	V. in Indice.	—	—
XVIII. 251. et <i>Suppl.</i> I. 1100.	—	—	—	—
XX. 479. et <i>Suppl.</i> II. 23.	—	—	—	—
XXII. 173.	XIII. 381.	VI. 2. 1653.	X. 1481.	—
XXII. 744.	XIII. 775.	VI. 2. 1965.	XI. 24.	XXVIII. 106.
XXII. 1221. et <i>Suppl.</i> II. 925.	—	—	—	—
XXIII. 944.	XIV. 237.	VII. 507.	XI. 782.	—
XXV. 729.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 621.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 653.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 661.	—	—	—	—
XXIII. 1180.	XIV. 369.	VII. 577.	XI. 2368.	—
II. 441. et <i>Suppl.</i> I. 134.	—	—	—	—
III. 315.	II. 915.	I. 722.	II. 95. 804.	X. 201.
III. 977.	—	—	—	—
III. 1065. et <i>Suppl.</i> I. 286.	—	—	—	—
VII. 1170. et <i>Suppl.</i> I. 347.	—	—	—	—
VII. 1173. et <i>Suppl.</i> I. 347.	—	—	—	—
IX. 874. et <i>Suppl.</i> I. 441.	—	—	—	—
X. 1243. et <i>Suppl.</i> I. 488.	—	—	—	—
XXVIII. 1057.	XVII. 95.	VIII. 1013.	XII. 365.	XXI. 722.

A. C.	Concilium.	Papa.
601.	Senonense.	<i>Gregorio I.</i>
circa 657. (vt Cointe)		
f. 672. (vt Labbeus.)	Senonense.	
846.	Senonense.	<i>Sergio II.</i>
circa 850.	Senonense.	<i>Leone IV.</i>
853.	Senonensis conuentus.	<i>Leone IV.</i>
862.	Senonense.	<i>Nicolao I.</i>
circa 920.	Senonense.	<i>Ioanne X.</i>
980.	Senonense.	<i>Benedicto VII.</i>
996.	Senonensis synodus.	<i>Gregorio V.</i>
1048.	Senonense.	<i>Damaso II.</i>
1071.	Senonense.	<i>Alexandro II.</i>
[P] 1080.	Senonense.	<i>Gregorio VII.</i>
1104.	Senonense.	<i>Paschale II.</i>
1140.	Senonense.	<i>Innocentio II.</i>
1165.	Senonense.	<i>Alexandro III.</i>
1198.	Senonense.	<i>Innocentio III.</i>
1225.	Senonense.	<i>Honorio III.</i>
1239.	Senonense.	<i>Gregorio IX.</i>
1252.	Senonense.	<i>Innocentio IV.</i>
1256.	Senonensis duo.	<i>Alexandro IV.</i>
1269.	Senonense.	<i>Clemente IV.</i>
1279.	Senonensis.	<i>Nicolao III.</i>
1310.	Senonense al. Parisiense.	<i>Clemente V.</i>
1315.	Senonense.	<i>Clemente V.</i>
1320.	Senonense.	<i>Ioanne XX.</i>
1324.	Senonense, al. Parisiense. }	<i>Martino III.</i>
1429.	Senonense, al. Parisiense. }	<i>Pio II.</i>
1460.	Senonense.	<i>Innocentio VIII.</i>
1485.	Senonense.	<i>Clemente VII.</i>
1528.	Senonense, al. Parisiense.	<i>Paulo V.</i>
1612.	Senonense.	<i>Paschale II.</i>
1116.	Serberianus conuentus.	<i>Innocentio III.</i>
1208.	ad S. Seuerum in capit. Gasconide.	<i>Liberio.</i>
365.	Siculum.	<i>Leone I.</i>
440.	Siculum.	<i>Damaso I.</i>
383.	Sidense.	<i>Symmacho.</i>
512.	Siodonium conciliabulum.	<i>Nicolao I.</i>
863.	Siluanectense.	<i>Ioanne VIII.</i>
873.	Siluanectense.	

Manfi.	Colet.	Harduin.	Labbe.	Reg.
X. 486. et <i>Suppl. I.</i> 461.	—	—	—	—
XI. 118.	VII. 549.	III. 1013.	VI. 1878.	—
XIV. 850. et <i>Suppl. I.</i> 907.	—	—	—	—
XIV. 967.	IX. 1085.	V. 39.	VIII. 72.	—
XIV. 975.	XI. 1085.	V. 39.	VIII. 1934.	—
XV. 607.	X. 197.	V. 537.	VIII. 1936.	—
XVIII. 323.	XI. 787.	VI. 557.	IX. 577.	—
XIX. 75. et <i>Suppl. I.</i> 1185.	XI. 973.	VI. 709.	IX. 1242.	—
XIX. 207. et <i>Suppl. I.</i> 1203.	—	—	—	—
XIX. 629.	XI. 1315.	VI. 925.	IX. 946.	—
XX. 18. et <i>Suppl. I.</i> 1375.	—	—	—	—
XX. 553.	XII. 647.	VI. 1597.	X. 1816.	—
XX. 1187. et <i>Suppl. II.</i> 215.	—	—	—	—
XXI. 559. et <i>Suppl. II.</i> 437.	XII. 1527.	VI. 2. 1219.	X. 1018.	XXVII. 141.
XXI. 1211. et <i>Suppl. II.</i> 553.	—	—	—	—
XXII. 689.	XIII. 739.	VI. 2. 1947.	XI. 3.	—
XXII. 1212.	—	—	—	—
XXIII. 509. et <i>Suppl. II.</i> 1055.	—	—	—	—
XXIII. 803.	XIV. 133.	VII. 439.	XI. 706.	—
XXIII. 914. 922. et <i>Suppl. II.</i> 1193.	—	—	—	—
XXIV. 1.	XIV. 451.	VII. 649.	XI. 912.	—
XXIV. 333. 337. et <i>Suppl. III.</i> 59.	—	—	—	—
XXV. 297.	XIV. 1477.	—	XI. 1535.	—
XXV. 551. et <i>Suppl. III.</i> 397.	—	—	—	—
XXV. 647.	XV. 209.	—	XI. 1680.	—
XXV. 727. et <i>Suppl. III.</i> 407.	XV. 273.	—	XI. 1711.	—
XXVIII. 1091.	XVII. 123.	VIII. 1039.	XIII. 382.	—
—	XIX. 408.	IX. 1520.	XIII. 1723.	—
—	XIX. 407.	IX. 1519.	XIII. 1721.	—
—	XIX. 1149.	IX. 1925.	XIV. 432.	XXXIV. 607.
—	XXI. 1535.	XI. 57.	XV. 1628.	—
XXI. 153. et <i>Suppl. II.</i> 313.	XII. 1232.	VI. 2. 1939.	X. 811.	—
XXII. 758. et <i>Suppl. II.</i> 791.	—	—	—	—
III. 381.	II. 973.	I. in Indice.	II. 830.	III. 225.
V. 1199.	—	—	—	—
III. 657.	II. 1207.	I. in Indice.	II. 1015.	III. 422.
VIII. 371.	V. 551.	I. in Indice.	IV. 1413. 1414.	X. 413.
XV. 643.	X. 227.	V. 557.	VIII. 761.	XXII. 739.
XVII. 282.	XI. 253.	VI. 143.	IX. 257.	XXIV. 385.

A. C.	Coscilium.	Papa:
990.	Siluanectense. ---	<i>Ioanna XV.</i>
1048.	Siluanectense.	<i>Sede vacante.</i>
1235.	Siluanectense. }	<i>Gregorio IX.</i>
1240.	Siluanectense. }	<i>Sede vacante.</i>
[P] 1315.	Siluanectense.	<i>Ioanne XXII.</i>
1318.	Siluanectense. }	<i>Liberio.</i>
1326.	Siluanectense. }	<i>Marcellino.</i>
366.	Singedunense conciliabulum Arianorum.	<i>Lzone EX.</i>
303.	Sinuessanum [fictitium.]	<i>Pio V.</i>
1050.	Sipontinum.	<i>Isidia I.</i>
1567.	Sipontinum.	<i>Julio I. vel Liberio.</i>
349.	<i>Sirmiense I.</i>	<i>Liberio.</i>
351. vel 357.	<i>Sirmiense II.</i>	<i>Clemente V.</i>
359.	Sirmiense conuentus.	<i>Nicolao I.</i>
1307.	Sisense Armeniorum.	<i>Nicolao II.</i>
859.	Sistericense.	<i>Honorio III.</i>
1060.	Sleuicense.	<i>Gregorio IX.</i>
1222.	Sleuicense.	<i>Paschale II.</i>
1239.	Sodorensis.	<i>Gregorio VII.</i>
1107.	ad pontem de Sorga.	<i>Sede vacante.</i>
1075.	Spalatinum.	<i>Sergio II.</i>
1292.	Spalatinum.	<i>Gregorio IX.</i>
847.	Sparnacense.	<i>Vrbano II.</i>
1234.	Spoletanum, quod Romanum falso dicitur.	<i>Paschale II.</i>
1092.	Stampense.	<i>Innocentio II.</i>
1099.	Stampense.	<i>Eugenio III.</i>
1112.	Stampense fictitium. }	<i>Gregorio IV.</i>
1130.	Stampense.	<i>Gregorio IX.</i>
1147.	Stampensis conuentus.	<i>Paschale II.</i>
836.	Stramiacense.	<i>Alexandro III.</i>
1239.	Straubingense.	<i>Alexandro IV.</i>
1114.	Strigoniensis synodus.	<i>Nicolao IV.</i>
1169.	Strigoniensis synodus.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1256.	Strigoniensis synodus.	<i>Vrbano VI.</i>
1291.	Strigoniensis synodus.	<i>Zacharia.</i>
1294.	Strigoniensis synodus.	<i>Leone IV.</i>
1382.	Strigoniensis synodus.	
744.	Suessionense.	
851.	Suessionense. }	
853.	Suessionense II. }	

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 95.	XI. 985.	VI. 719.	IX. 736.	XXV. 213.
XIX. 631. et <i>Suppl.</i> I. 1280.	—	—	—	—
XXIII. 369.	XIII. 1339.	VII. 261.	—	—
XXIII. 522.	XIII. 1443.	VII. 329.	XI. 571.	—
XXV. 559.	XV. 139.	VII. 1397.	XI. 1623.	—
XXV. 629.	XV. 205.	VII. 1403.	XI. 1627.	—
XXV. 799.	XV. 335.	VII. 1531.	XI. 1768.	—
III. 399. et <i>Suppl.</i> I. 212.	II. 987.	I. 747.	II. 839.	III. 234.
I. 1350.	I. 955.	I. 217.	I. 938.	I. 605.
XIX. 793.	XI. 1443.	VI. 1027.	IX. 1066.	—
<i>Suppl.</i> V. 1058.	—	—	—	—
III. 179. et <i>Suppl.</i> I. 183.	II. 786.	—	II. 729.	III. 178.
III. 253. et <i>Suppl.</i> I. 185.	II. 779. 783.	I. 701.	II. 93. 729. 784.	—
III. 293.	II. 892.	I. 709.	—	—
XXV. 139. et <i>Suppl.</i> III. 271.	XIV. 1377.	—	—	—
XV. 542.	X. 135.	V. in Indice.	—	—
XIX. 933.	—	—	—	—
XXII. 1198.	XIII. 1083.	—	—	—
XXIII. 508. et <i>Suppl.</i> II. 1051.	—	—	—	—
XX. 1228.	—	—	—	—
XX. 457. et <i>Suppl.</i> II. 13.	—	—	—	—
XXIV. 1113. et <i>Suppl.</i> III. 246.	—	—	—	—
XIV. 850.	IX. 995.	—	VII. 1852.	XXI. 517.
XXIII. 343.	XIII. 1315.	—	XI. 481.	—
XX. 750.	XII. 807.	VI. 2. 1701.	X. 490.	—
XX. 1101.	XII. 1065.	VI. 2. 1853.	X. 716.	—
—	XII. 1192.	—	XI. 792.	—
XXI. 441. et <i>Suppl.</i> II. 405.	XII. 1449.	VI. 2. 1181.	X. 792.	XXVII. 102.
XXI. 707.	XII. 1647.	VI. 2. 1297.	X. 1104.	—
XIV. 734.	IX. 883.	IV. 1447.	VII. 1768.	XXI. 396.
XXIII. 517.	—	—	—	—
XXI. 97. et <i>Suppl.</i> II. 285.	—	—	—	—
XXII. 36. et <i>Suppl.</i> II. 576.	—	—	—	—
XXIII. 920. et <i>Suppl.</i> II. 1193.	—	—	—	—
XXIV. 1103. et <i>Suppl.</i> III. 246.	—	—	—	—
XXIV. 1144.	—	—	—	—
XXVI. 723. et <i>Suppl.</i> III. 663.	—	—	—	—
XII. 388.	VIII. 290.	III. 1931.	VI. 1552.	XVII. 436.
XIV. 96.	IX. 1081.	V. 37.	VIII. 1933.	XXI. 636.
XIV. 978. et <i>Suppl.</i> I. 930.	IX. 1087.	V. 41.	VIII. 79.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
858.	Suessionense.	
861.	Suessionense.	
862.	Suessionensia duo. }	<i>Nicolao I.</i>
[P] 866.	Suessionense III. }	
941.	Suessionense.	<i>Stephano VIII.</i>
1071.	Suessionense.	<i>Alexandro II.</i>
1092.	Suessionense.	<i>Vrbano II.</i>
1100.	Suessionense.	<i>Paschale II.</i>
1115.	Suessionense.	<i>Paschale II.</i>
1120.	Suessionense.	<i>Callisto II.</i>
1155.	Suessionense.	<i>Hadriano IV.</i>
1201.	Suessionense.	<i>Innocentio III.</i>
1456.	Suessionense.	<i>Callisto III.</i>
524.	Sufetanum.	<i>Ioanne I.</i>
558.	Sufetalense.	<i>Pelagio I.</i>
1046.	Sutrinum.	<i>Gregorio VI.</i>
1059.	Sutrinum.	<i>Nicolao II.</i>
256. (Hard. 235.)	Synnadense.	<i>Stephano I.</i>
536.	Syriacum.	<i>Agapeto.</i>
1115.	Syriacum.	<i>Paschale II.</i>
1092.	Szabolchensis synodus.	<i>Vrbano II.</i>
T.		
961.	Tardanense.	<i>Ioanne XII.</i>
972.	Tardanense.	<i>Benedicto VI.</i>
circa 740.	Tarmanensis synodus Iacobitarum.	<i>Gregorio III.</i>
465.	Tarraconense.	<i>Hilario.</i>
516.	Tarraconense s. Egarense.	<i>Hormisda.</i>
1146.	Tarraconense.	<i>Eugenio III.</i>
1180.	Tarraconense.	<i>Alexandro III.</i>
1230.	Tarraconense.	<i>Gregorio IX.</i>
1234.	Tarraconense.	<i>Gregorio IX.</i>
1238.	Tarraconense.	<i>Gregorio IX.</i>
1239.	Tarraconense.	<i>Gregorio IX.</i>
1240.	Tarraconense.	<i>Gregorio IX.</i>
1242.	Tarraconense.	<i>Sede vacante.</i>
1242.	Tarraconense aliud.	<i>Sede vacante.</i>
1244.	Tarraconense. }	<i>Innocentio IV.</i>
1246.	Tarraconense. }	

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XV. 523.	X. 89.	V. 468.	VIII. 1935.	XXII. 798.
XV. 605.	X. 196.	—	VIII. 736.	—
XV. 638.	X. 221.	V. 569.	VIII. 1936.	—
XV. 703.	X. 291.	V. 599.	VIII. 808.	—
XVIII. 392.	XI. 831.	VI. 587.	IX. 606.	XXV. 52.
XX. 501.	—	—	—	—
XX. 742.	XII. 797.	VI. 2. 1695.	X. 484.	—
XX. 1162. et <i>Suppl. II.</i> 185.	—	—	—	—
XX. 127.	XII. 1213.	VI. 2. 1929.	X. 801.	—
XXI. 265.	XII. 1319.	VI. 2. 1103.	X. 885.	—
XXI. 857.	XIII. 47.	VI. 2. 1365.	X. 1175.	—
XXII. 738.	XIII. 773.	VI. 2. 1963.	XI. 22.	—
—	XIX. 175.	IX. 1381.	XIII. 1396.	—
VIII. 634.	III. 459.	II. in Indice.	—	—
IX. 761.	III. 461.	—	—	—
XIX. 617.	XI. 1309.	VI. 921.	IX. 943.	XXV. 412.
XIX. 885.	XII. 43.	VI. 1061.	IX. 1098.	XXV. 586.
I. 921.	I. 779.	I. in Indice.	I. 760.	I. 449.
IX. 23.	V. 1273.	—	V. 306.	—
XXI. 139.	XII. 1221.	VI. 2. 1929.	X. 802.	XXVI. 802.
XX. 751. et <i>Suppl. II.</i> 91.	—	—	—	—
—	—	—	—	—
XVIII. 457.	—	—	—	—
XIX. 31.	XI. 947.	VI. 685.	—	—
XII. 302. et <i>Suppl. I.</i> 548.	—	—	—	—
VII. 957.	V. 85.	—	—	—
VIII. 539.	V. 697.	II. 1039.	IV. 1562.	X. 623.
XXI. 699.	XII. 1639.	VI. 2. 1295.	X. 1827.	—
XXII. 471.	XIII. 639.	—	—	—
XXIII. 213.	XIII. 1251.	—	—	—
XXIII. 330. et <i>Suppl. II.</i> 1027.	—	—	—	—
XXIII. 497.	—	—	—	—
XXIII. 514. et <i>Suppl. II.</i> 1059.	XIII. 1437.	—	—	—
XXIII. 521.	XIII. 1443.	—	—	—
XXIII. 544.	XIII. 1467.	VII. 349.	VI. 592.	XXVIII. 370.
XXIII. 560.	XIII. 1471.	—	—	—
XXIII. 604.	XIV. 37.	—	—	—
XXIII. 723.	XIV. 107.	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1247.	Tarraconense. }	
1248.	Tarraconense. }	<i>Innocentio IV.</i>
1253.	Tarraconense. }	
1266.	Tarraconense.	<i>Vrbano IV.</i>
1279.	Tarraconense.	<i>Nicolao III.</i>
1282.	Tarraconense.	<i>Martino IV.</i>
1292.	Tarraconense.	<i>Sede vacante.</i>
1312.	Tarraconense.	<i>Clemente V.</i>
1317.	Tarraconense.	
1318.	Tarraconense. }	
1323.	Tarraconense. }	<i>Ioanne XXII.</i>
1329.	Tarraconense. }	
1331.	Tarraconensis duo. }	
1335.	Tarraconense.	<i>Benedicto XII.</i>
435.	Tarfense.	<i>Sixto III.</i>
1177.	Tarfense.	<i>Alexandro III.</i>
[P] 397.	Taurinense.	<i>Siricio.</i>
840.	Teatina synodus.	<i>Gregorio IV.</i>
814.	Tegernseense.	<i>Leone III.</i>
759.	Telense.	<i>Paulo I.</i>
418.	Teleptense.	<i>Zefimo.</i>
363.	Teuestinum Donatistarum.	<i>Liberio.</i>
560.	Theimense Armeniorum.	<i>Ioanne III.</i>
821.	apud Theodonis villam.	<i>Paschale I.</i>
835.	Ibidem.	<i>Gregorio IV.</i>
844.	Ibidem.	<i>Sergio II.</i>
[935.]	ad castellum S. Theodorici.	<i>Ioanne XI.</i>
953.	apud S. Theodoricum.	<i>Agapito II.</i>
390.	Theffalonicense.	<i>Siricio.</i>
435.	Theffalonicense.	<i>Sixto III.</i>
457.	Theffalonicense.	<i>Leone I.</i>
518.	Theffalonicensis synodus.	<i>Hormisda.</i>
907.	S. Tiberii Narbonense prouinc.	<i>Sergio III.</i>
1050.	S. Tiberii.	<i>Leone IX.</i>
1401.	S. Tiberii.	<i>Ronifacio IX.</i>
850.	Ticinense.	
852.	Ticinensis conuentus. }	<i>Leone IV.</i>
853.	Ticinensis conuentus. }	
855.	Ticinense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIII. 734.	XIV. 109.	—	—	—
XXIII. 778.	XIV. 119.	—	—	—
XXIII. 806.	XIV. 133.	—	—	—
XXIII. 1130. et <i>Suppl.</i> II. 1243.	—	—	—	—
XXIV. 309.	XIV. 675.	VII. 817.	XI. 1106.	XXVIII. 607.
XXIV. 489. et <i>Suppl.</i> III. 107.	—	—	—	—
XXIV. 1105. et <i>Suppl.</i> III. 237.	—	—	—	—
XXV. 515.	XV. 181.	—	—	—
XXV. 627. et <i>Suppl.</i> III. 397.	—	—	—	—
XXV. 637.	XV. 207.	—	—	—
XXV. 727. et <i>Suppl.</i> III. 405.	—	—	—	—
—	XV. 349.	—	—	—
—	XV. 403. 409.	—	—	—
—	XV. 507.	—	—	—
V. 117.	IV. 525.	—	—	—
XXII. 198. et <i>Suppl.</i> II. 679.	XIII. 402.	—	—	—
III. 859.	II. 1383.	I. 957.	II. 1155.	III. 460.
XIV. 779.	—	—	—	—
XIV. 10. et <i>Suppl.</i> I. 747.	—	—	—	—
XII. 659. et <i>Suppl.</i> I. 622.	—	—	—	—
IV. 379.	III. 427.	I. 1235.	II. 1577.	IV. 420.
III. 373.	II. 965.	I. in <i>Indicte.</i>	—	—
IX. 771. et <i>Suppl.</i> I. 441.	—	—	—	—
XIV. 389. et <i>Suppl.</i> I. 823.	IX. 611.	IV. 1237.	VII. 1519.	XXI. 46.
XIV. 657. et <i>Suppl.</i> I. 866.	IX. 811.	IV. 1385.	VII. 1695.	XXI. 291.
XIV. 807.	IX. 941.	IV. 1465.	VII. 1800. et 1820.	XXI. 436.
XVIII. 374.	IX. 817.	—	—	XXV. 39.
XVIII. 438.	XI. 867.	VI. 617.	IX. 637.	XXV. 95.
III. 689.	H. 1239.	—	—	—
V. 1187.	IV. 531.	—	—	—
VII. 910.	IV. 2071. et V. 26.	—	IV. 1008.	—
VIII. 375.	V. 725.	—	IV. 1588.	—
XVIII. 253.	XI. 725.	—	IX. 518.	—
XIX. 793.	XI. 1443.	—	—	—
XXVI. 835.	—	—	—	—
XIV. 930.	IX. 1063.	V. 25.	VIII. 61.	XXI. 634.
XIV. 972. et <i>Suppl.</i> I. 926.	—	—	—	—
XIV. 975.	IX. 1087.	V. 39.	VIII. 78.	—
XV. 15. et <i>Suppl.</i> I. 931.	IX. 1161.	V. 97.	VIII. 146.	XXI. 699.

A. C.	Concilium.	Papa.
366.	Ticinense.	<i>Nicolaus I.</i>
376.	Ticinense.	<i>Ioannes VIII.</i>
388.	Ticinense.	<i>Stephano IV.</i>
997.	Ticinense.	<i>Gregorio V.</i>
circa 1030.		
[Hard. 1012.]	Ticinense.	<i>Benedictus VIII.</i>
1046.	Ticinense.	<i>Gregorio VI.</i>
1049.	Ticinense.	<i>Leone IX.</i>
1114.	Ticinense.	<i>Paschale II.</i>
1423.	Ticinense.	<i>Martino V.</i>
[P] 400.	Toletanum.	<i>Anastasio I.</i>
407.	Toletanum.	<i>Innocentio I.</i>
531.	Toletanum.	<i>Bonifacio II.</i>
581.	Toletanum. }	<i>Pelagio II.</i>
589.	Toletanum. }	<i>Gregorio I.</i>
597.	Toletanum.	<i>Bonifacio IV.</i>
610.	Toletanum.	
633.	Toletanum. }	
636.	Toletanum. }	
638.	Toletanum. }	<i>Honorio I.</i>
646.	Toletanum. }	
646.	Toletanum aliud. }	<i>Theodoro.</i>
653.	Toletanum.	<i>Martino I.</i>
655.	Toletanum.	<i>Eugenio I.</i>
656.	Toletanum.	<i>Vitaliano.</i>
675.	Toletanum.	<i>Adeodato.</i>
681.	Toletanum.	<i>Agathone.</i>
683.	Toletanum.	<i>Leone II.</i>
684.	Toletanum.	<i>Benedictus II.</i>
688.	Toletanum. }	
693.	Toletanum. }	<i>Sergio I.</i>
694.	Toletanum. }	
701. [Hard. 704.]	Toletanum.	<i>Ioannes VII.</i>
1086.	Toletanum.	<i>Gregorio VII.</i>
1324.	Toletanum.	<i>Ioannes XX.</i>
1339.	Toletanum.	<i>Benedictus XII.</i>
1347.	Toletanum.	<i>Clemente VI.</i>
1355.	Toletanum.	<i>Innocentio VI.</i>
1379.	Toletanum.	<i>Urbano VI.</i>
1473.	Toletanum.	<i>Sixto IV.</i>

Manfi.	Coletti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XV. 759.	—	—	—	—
XVII. 306. et <i>Suppl. I.</i> 1023.	XI. 277. 281.	VI. 165.	IX. 279.	XXIV. 412.
XVIII. 91.	XI. 603.	—	—	—
XIX. 221. et <i>Suppl. I.</i> 1194.	XI. 1028.	VI. 753.	IX. 770.	—
XIX. 343.	XI. 1097.	VI. 803.	IX. 819.	—
XIX. 615.	XI. 1319.	—	—	—
XIX. 725.	XI. 1395.	VI. 991.	IX. 1028.	—
XXI. 97. et <i>Suppl. II.</i> 285.	—	—	—	—
XXVIII. 1081.	—	—	—	—
III. 997.	II. 1469.	I. 989.	—	—
III. 1161. et <i>Suppl. I.</i> 275.	III. 99.	I. 1019.	—	—
VIII. 784.	V. 877.	II. 1139.	IV. 1734.	XI. 92.
IX. 941. et <i>Suppl. I.</i> 452.	—	—	—	—
IX. 977.	VI. 693.	III. 467.	V. 997.	XIII. 102.
X. 477.	VI. 1336.	III. 535.	V. 1603.	XIV. 330.
X. 507. et <i>Suppl. I.</i> 467.	VI. 1360.	III. 545.	V. 1620.	XIV. 367.
X. 612.	VI. 1445.	III. 575.	V. 1700.	XIV. 477.
X. 653.	VI. 1483.	III. 597.	V. 1735.	XIV. 533.
X. 659.	VI. 1489.	III. 601.	V. 1740.	XIV. 541.
X. 763.	VI. 1591.	III. 619.	V. 1836.	XIV. 657.
X. 775.	—	—	—	—
X. 1206.	VII. 409.	III. 952.	VI. 394.	XV. 298.
XI. 23.	VII. 465.	III. 971.	VI. 351.	XV. 383.
XI. 32.	VII. 473.	III. 977.	VI. 359.	XV. 396.
XI. 130.	VII. 555.	III. 1017.	VI. 539.	XV. 502.
XI. 1023.	VII. 1429.	III. 1715.	VI. 1221.	XVI. 698.
XI. 1059.	VII. 1463.	III. 1735.	VI. 1253.	XVI. 16.
XI. 1086.	VII. 1487.	III. 1753.	VI. 1278.	XVII. 56.
XII. 7.	VIII. 6.	III. 1759.	VI. 1294.	XVII. 82.
XII. 59.	VIII. 49.	III. 1785.	VI. 1327.	XVII. 135.
XII. 93.	VIII. 81.	III. 1809.	VI. 1361.	XVII. 184.
XII. 163.	VIII. 111.	III. in Indice.	VI. 1386.	XVII. 225.
XX. 615.	XII. 687.	—	—	—
XXV. 729.	XV. 275.	VII. 1487.	XI. 1712.	XXIX. 111.
XXV. 1143.	XV. 343.	VII. 1635.	XI. 1869.	XXIX. 121.
XXVI. 123.	XV. 615.	VII. 1683.	XI. 1915.	XXIX. 131.
XXVI. 313.	XV. 781.	VII. 1762.	XI. 1931.	XXIX. 136.
XXVI. 657.	XV. 949.	—	—	—
—	XIX. 381.	IX. 1501.	XIII. 1448.	XXXIV. 29.

A. C.	Concilium.	Papa.
1565.	Toletanum.	Pio IV.
507.	Tolosanum.	Symmacho.
829.	Tolosanum.	Gregorio IV.
843.	Tolosanum capitulare. }	Ioanne III. s. Marino I.
[P] 873. [Hard. 883.]	Tolosanum.	Benedicto VIII.
circa 1020.	Tolosanus conuentus.	Victore II.
1056.	Tolosanum.	Stephano IX.
1058.	Tolosanum.	Alexandro II.
1068.	Tolosanum.	Gregorio VII.
1075.	Tolosanum.	Vrbano II.
1089. vel 1090.	Tolosanum.	Paschale II.
1110.	Tolosanum.	Gelasio II.
1118.	Tolosanum.	Callisto II.
1119.	Tolosanum. }	Honorio II.
1124.	Tolosanum. }	Alexandro III.
1129.	Tolosanum.	Gregorio IX.
1161.	Tolosanum.	Ioanne XX.
1229.	Tolosanum.	Ioanne XXII.
1319.	Tolosanum.	Sixto V.
1327.	Tolosanum.	Honorio II.
1590.	Tolosanum.	Bonifacio VIII.
1127.	Torcellenfe.	Hormisda.
1294.	Torcellenfis synodus.	Agapito II.
519.	Tornacense.	Sergio I.
946.	apud montem Trago.	Gregorio II.
697.	Trajectense.	Bonifacio VIII.
720.	Trajectense.	Paschale II.
1297.	Trajectense.	Honorio II.
1104.	Trecense. }	Ioanne XVII.
1107.	Trecense. }	Marino II.
1128.	Trecense vid. Tricassinum.	Paschale II.
1005.	Tremonienfe.	Siricio.
944.	Trenorcianum.	Adeodato.
1115.	Trenorcianum. }	Leone III.
1117.	Trenorcianum. }	Ioanne X.
386.	Treurenfe.	Agapito II.
669.	Treurenfe.	
814.	Treurenfe.	
927.	Treurenfe.	
948.	Treurenfe.	

Mausf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
—	XXI. 537.	X. 1441.	XV. 751.	—
VIII. 347.	V. 541.	—	IV. 1827.	—
XIV. 529.	IX. 692.	IV. 1279. E. 6.	VII. 1580.	—
XIV. 798.	IX. 921.	—	VII. 1780.	—
XVII. 565.	XI. 531.	VI. 135.	IX. 1235.	—
XIX. 389.	XI. 1127.	VI. 825.	IX. 843.1248.	—
XIX. 847.	XII. 13.	VI. 1043.	IX. 1084.1254.	XXV. 571.
XIX. 877.	—	—	—	—
XIX. 1065.	XII. 167.	VI. 1159.	IX. 1196.	—
XX. 457. et <i>Suppl.</i> II. 10.	—	—	—	—
XX. 734.	XII. 789.	VI. 2. 1691.	X. 479.	XXVI. 651.
XXI. 12.	XII. 1151.	—	X. 766.	—
XXI. 183.	XII. 1249.	VI. 2. 1947.	X. 824.	—
XXI. 225. et <i>Suppl.</i> II. 341.	XII. 1283.	VI. 2. 1977.	X. 856.	XXVII. 51.
XXI. 303. et <i>Suppl.</i> II. 391.	XII. 1347.	—	X. 907.	—
—	XII. 1403.	VI. 2. 1149.	X. 939.	—
XXI. 1155.	XIII. 287.	VI. 2. 1585.	X. 1406.	—
XXIII. 192.	XIII. 1233.	VII. 173.	XI. 425.	—
XXV. 639.	XV. 207.	VII. 1453.	XI. 1680.	—
XXV. 807.	XV. 343.	VII. 1535.	—	—
—	XXI. 1269.	X. 1783.	XV. 1378.	—
XXI. 347. et <i>Suppl.</i> II. 385.	—	—	—	—
XXIV. 1163.	XIV. 1259.	—	—	—
VIII. 587.	—	—	—	—
XVIII. 413.	—	—	—	—
XII. 109.	—	—	—	—
XII. 260.	—	—	—	—
XXIV. 1181.	XIV. 1259.	—	—	—
XX. 1179.	XII. 1111.	VI. 2. 1873.	X. 738.	XXVI. 750.
XX. 1218.	XII. 1133.	VI. 2. 1887.	X. 754.	XXVI. 764.
XXI. 358.	XII. 1373.	VI. 2. 1131.	X. 922.	XXVII. 61.
XIX. 279. et <i>Suppl.</i> I. 1217.	XI. 1049.	VI. 767.	IX. 783.	XXV. 239.
XVIII. 403.	XI. 841.	VI. 597.	IX. 617.	XXV. 68.
XXI. 139.	XII. 1221.	VI. 2. 1931.	X. 803.	—
XXI. 161.	XII. 1235.	VI. 2. 1939.	X. 812.	—
III. 679. et <i>Suppl.</i> I. 250.	II. 1233.	I. in Indice.	II. 1035.	III. 449.
XI. 115. et <i>Suppl.</i> I. 498.	—	—	—	—
XIV. 143.	IX. 393.	—	VII. 1304.	—
XVIII. 349. et <i>Suppl.</i> I. 1115.	—	—	—	—
XVIII. 429.	XI. 857.	VI. 613.	IX. 632.	XXV. 87.

A. C.	Concilium.	Papa.
1070.	Treurenſis ſynodus.	<i>Alexandro II.</i>
1140.	Treurenſe.	<i>Innocentio II.</i>
1148.	Treurenſe.	<i>Eugenio III.</i>
1227.	Treurenſe.	
1231.	Treurenſes ſynodi. }	<i>Gregorio IX.</i>
1238.	Treurenſe.	
1277.	Treurenſe.	<i>Nicolao III.</i>
1310.	Treurenſe.	<i>Clemente V.</i>
1337.	Treurenſe.	<i>Benediſto XII.</i>
1423.	Treurenſe.	<i>Martino V.</i>
1548.	Treurenſe I. }	<i>Paulo III.</i>
1549.	Treurenſe II. }	<i>Formoſo.</i>
[P] 895.	Triburienſe.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1031.	Triburienſe.	<i>Benediſto IX.</i>
1035. vel ſequ.	Triburienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1076.	Triburienſe.	<i>Nicolao I.</i>
867.	Tricaſſinum I.	<i>Ioanne VIII.</i>
878.	Tricaſſinum II. vide Trecenſe.	<i>Honorio III.</i>
1219.	Tridentina ſynodus.	<i>Paulo III. Inſo III.</i>
1545.	Tridentinum generale.	<i>et Pio IV.</i>
1089.	Trojanum. }	<i>Urbano II.</i>
1093.	Trojanum. }	<i>Pafchate II.</i>
1115.	Trojanum.	<i>Honorio II.</i>
1127.	Trojanum.	<i>Sergio III.</i>
909.	Troſlejanum.	
921.	Troſlejanum. }	<i>Ioanne X.</i>
924.	Troſlejanum. }	
927.	Troſlejanum. }	
1001.	Tudertinum.	<i>Silueſtro II.</i>
550.	Tullenſe.	<i>Vigilio.</i>
859.	Tullenſe I. apud Saponarias. }	<i>Nicolao I.</i>
860.	Tullenſe II. apud Tuſiacum. }	
971.	Tullenſis ſynodus.	<i>Ioanne XIII.</i>
1065.	Tulugiſe idem Helenenſe.	<i>Alexandro II.</i>
1229.	Turialonenſe.	<i>Gregorio IX.</i>
[P] 461.	Turonenſe I.	<i>Hilario.</i>
561.	Turonenſe II.	<i>Ioanne III.</i>
800.	Turonenſe.	
813.	Turonenſe III. }	<i>Leone III.</i>

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe,	Reg.
XX. 2. et <i>Suppl.</i> I. 1372.	—	—	—	—
XXI. 551. et <i>Suppl.</i> II. 354.	—	—	—	—
XXI. 737. et <i>Suppl.</i> II. 465.	XII. 1675.	VI. 2. 1317.	X. 428.	XXVII. 213.
XXIII. 26.	—	—	—	—
XXIII. 241. 243. et <i>Suppl.</i> II. 978.	—	—	—	—
XXIII. 478. et <i>Suppl.</i> II. 1041.	XIII. 1435.	—	—	—
XXIV. 91. et <i>Suppl.</i> III. 34.	—	—	—	—
XXV. 247.	XIV. 1429.	—	—	—
XXV. 1081.	—	—	—	—
XXVIII. 1048.	XVII. 86.	—	—	—
—	XIX. 1335.	IX. 2061.	XIV. 606.	XXXV. 181.
—	XIX. 1439.	IX. 2139.	XIV. 705.	XXXV. 330.
XVIII. 129.	XI. 627.	VI. 435.	IX. 438.	XIV. 629.
XIX. 553.	XI. 1256.	VI. 892.	IX. 913.	—
XIX. 575. et <i>Suppl.</i> I. 1262.	XI. 1286.	VI. 917.	IX. 937.	XXV. 410.
XX. 467.	XII. 597.	VI. 1563.	X. 355.	—
XV. 790.	X. 371.	V. 679.	VIII. 868.	XXII. 879.
XVII. 345.	XI. 309.	VI. 191.	IX. 306.	XXIV. 439.
XXIV. 321.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 549.	XX. 1.	X. 1.	XIV. 725.	XXXV. 357.
XX. 721.	XII. 779.	VI. 2. 1683.	X. 475.	XXVI. 651.
XX. 789.	XII. 811.	VI. 2. 1703.	X. 492.	XXVI. 657.
XXI. 139.	XII. 1221.	VI. 2. 1931.	X. 802. 1822.	XXVI. 801.
XXI. 358.	XII. 1373.	—	—	—
XVIII. 263.	XI. 731.	VI. 503.	IX. 520.	XXIV. 716.
XVIII. 343.	XI. 793.	VI. 559.	IX. 579.	XXV. 20.
XVIII. 346.	XI. 797.	VI. 561.	IX. 581.	XXV. 21.
XVIII. 349.	XI. 797.	VI. 563.	IX. 582.	—
XIX. 275.	XI. 1045.	V. 765.	—	—
IX. 147.	V. 1393.	II. 1453.	V. 404.	XI. 654.
XV. 527.	X. 113.	V. 483.	VIII. 674.	XXII. 642.
XV. 557.	X. 149.	V. 507.	VIII. 702.	XXII. 684.
XIX. 30.	—	—	—	—
XIX. 1021.	XII. 151.	VI. 1147.	—	—
XXIII. 205.	XIII. 1247.	VII. 183.	XI. 437.	—
VII. 943. et <i>Suppl.</i> I. 341.	V. 73.	II. 793.	IV. 1049.	IX. 483.
IX. 789.	VI. 533.	III. 355.	V. 851.	XII. 590.
XIII. 43.	IX. 223.	—	VII. 1862.	XX. 371.
XIV. 81.	IX. 347.	IV. 1021.	VII. 1259.	—

A. C.	Concilium.
849.	Turonense IV., sed dicensum Patifense.
858.	Turonense.
888.	Turonense.
912.	Turonense.
925.	Turonense.
1036.	Turonensis synodus.
1055.	Turonense.
1060.	Turonense.
1096.	Turonense.
1163.	Turonense.
1236.	Turonense. }
1239.	Turonense. }
1282.	Turonense.
1315.	Turonense al. Salmurienfe.
1448.	Turonense.
1510.	Turonense.
1583.	Turonense.
1089.	Turritanum.
1146.	Turritanum.
417.	Tusdritanum.
860.	ad Tusiacum.
[P] 365.	Tyanense.
335.	Tyrium.
449.	Tyrium.
518.	Tyrium.

V. U.

771.	Valentinianense.
374.	Valentinum I. in Gallia.
circa 530.	Valentinum in Gallia.
584.	Valentinum II.
855.	Valentinum III.
890.	Valentignum.
1100.	Valentinum.
1248.	Valentinum.
524.	Valentinum in Hispania.
1224.	Vallis coloris.
1242.	apud vallem Guidonis.

Papa.
<i>Laone IV.</i>
<i>Nicolao I.</i>
<i>Stephano V.</i>
<i>Landone.</i>
<i>Ioanne X.</i>
<i>Benedicto IX.</i>
<i>Victore II.</i>
<i>Nicolao II.</i>
<i>Vrbano II.</i>
<i>Alexandro III.</i>
<i>Gregorio IX.</i>
<i>Martino II.</i>
<i>Clemente V.</i>
<i>Nicolao V.</i>
<i>Iulio II.</i>
<i>Gregorio XIII.</i>
<i>Vrbano II.</i>
<i>Eugenio III.</i>
<i>Zofimo.</i>
<i>Nicolao I.</i>
<i>Liberio.</i>
<i>Siluestro I.</i>
<i>Leone I.</i>
<i>Hormisda.</i>

<i>Stephano III.</i>
<i>Damafo I.</i>
<i>Felice IV.</i>
<i>Pelagio II.</i>
<i>Leone IV.</i>
<i>Stephano V.</i>
<i>Paschale II.</i>
<i>Innocentio IV.</i>
<i>Ioanne I.</i>
<i>Honorio III.</i>
<i>Sede vacante.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 923.	IX. 1057.	—	VIII. 58.	XXI. 605.
XV. 523. et <i>Suppl.</i> I. 979.	—	—	—	—
XVIII. 60. et <i>Suppl.</i> I. 1055.	XI. 577.	—	—	—
XVIII. 313.	XI. 777.	VI. 549.	IX. 569.	—
XVIII. 347.	XI. 797.	VI. 563.	—	—
XIX. 571. et <i>Suppl.</i> I. 1262.	—	—	—	—
XIX. 839.	XII. 7.	VI. 1041.	IX. 1081.	XXV. 569.
XIX. 925.	XII. 57.	VI. 1071.	IX. 1108.	—
XX. 925. et <i>Suppl.</i> II. 143.	XII. 929.	VI. 2. 1745.	X. 601.	XXVI. 680.
XXI. 1167.	XIII. 293.	VI. 2. 1589.	X. 1411. 1838.	XXVII. 352.
XXIII. 412.	XIII. 1367.	VII. 263.	XI. 503.	—
XXIII. 498.	XIII. 1437.	VII. 323.	XI. 565.	—
XXIV. 467. et <i>Suppl.</i> III. 105.	XIV. 763.	VII. 885.	XI. 1183.	—
XXV. 553.	XV. 133.	VII. 1391.	XI. 1617.	—
—	XIX. 75.	IX. 1339.	XIII. 1350.	XXXIV. 3.
—	XIX. 557.	IX. 1555. 1561.	XIII. 1481.	XXXIV. 66.
—	XXI. 805.	X. 1391.	XV. 1001.	—
XX. 717.	XII. 775.	—	—	—
XXI. 691.	—	—	—	—
IV. 372.	III. 419.	I. in Indice.	—	—
XV. 557.	X. 149.	V. 507.	VIII. 702.	—
III. 393.	II. 983.	I. in Indice.	II. 99. 836.	III. 231.
II. 1123.	II. 449.	I. 539.	II. 85. 435.	II. 520.
VI. 497.	IV. 737. et 1531.	I. in Indice.	III. 1468. et IV. 627.	VII. 301.
VIII. 578.	V. 727.	II. in Indice.	IV. 1588.	X. 657.
XII. 724.	VIII. 491.	III. 2017.	VI. 1726.	XVII. 679.
III. 491. et <i>Suppl.</i> I. 238.	II. 1067.	I. 795.	II. 904.	III. 309.
VIII. 723.	V. 819.	II. 1003.	IV. 1678.	—
IX. 946. et <i>Suppl.</i> I. 453.	VI. 669.	III. 457.	V. 976.	XIII. 69.
XV. 1.	IX. 1149.	V. 87.	VIII. 133.	XXI. 678.
XVIII. 95.	XI. 607.	VI. 421.	IX. 424.	XXIV. 609.
XX. 1115.	XII. 1079.	VI. 2. 1853.	X. 717.	—
XXIII. 770.	XIV. 111.	VII. 423.	XI. 696.	—
VIII. 620.	V. 759.	II. 1067.	IV. 1617.	XI. 26.
XXII. 1210.	XIII. 1089.	VII. 133.	XI. 290.	—
XXIII. 550.	XIII. 1463.	VII. 347.	XI. 590.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1137.	Vallifolietanum.	<i>Innocentio II.</i>
1322.	Vallifolietanum.	<i>Ioanne XX.</i>
889.	Varennense placitum.	<i>Stephano V.</i>
[350?]	Vasense [fictitium.]	
442.	Vasense I.	<i>Leone I.</i>
529.	Vasense II.	<i>Felice IV.</i>
1213.	Vaurense.	<i>Innocentio III.</i>
1368.	Vaurense.	<i>Vrbano V.</i>
1400.	in Vaxtenensi monasterio in Suecia.	<i>Bonifatio IX.</i>
1309.	Vdwardense.	<i>Clemente V.</i>
465.	Veneticum in Armenia.	<i>Hilaro.</i>
[P] 846.	Ibid. conciliabulum.	<i>Sergio II.</i>
715.	Venetum.	<i>Hadriano I.</i>
818.	Venetum.	<i>Paschale I.</i>
1040.	Venetum.	<i>Benedicto IX.</i>
1152.	Venetum.	<i>Eugenio III.</i>
1177.	Venetum.	<i>Alexandro III.</i>
1050.	Vercellense.	<i>Leone IX.</i>
752.	Vermeriense.	<i>Stephano II.</i>
853.	Vermeriense II.	<i>Leone IV.</i>
863.	Vermeriense.	<i>Nicolao I.</i>
869.	Vermeriense.	<i>Hadriano II.</i>
755.	Vernense.	<i>Stephano II.</i>
844.	Vernense II.	<i>Sergio II.</i>
1422.	apud Vernonium.	<i>Martino V.</i>
446.	Verolamiense.	<i>Leone I.</i>
793.	Verolamiense I. }	<i>Hadriano I.</i>
794.	Verolamiense II. }	
967.	Veronense.	<i>Ioanne XIII.</i>
995.	Veronense.	<i>Ioanne XV.</i>
1014.	Veronense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1184.	Veronense.	<i>Lucio III.</i>
1111.	Verulensis synodus.	<i>Paschale II.</i>
1140.	Verulensis synodus.	<i>Innocentio II.</i>
444.	Vesontionense.	<i>Leone I.</i>
714.	Vicouallarenfis conuentus in Hetruria.	<i>Gregorio II.</i>
519.	Victoriae in Wallia.	<i>Hormisda.</i>
[P] 474.	Viennense in Gallia.	<i>Simplicio.</i>
870.	Viennense.	<i>Hadriano II.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 507.	XII. 1489.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXV. 695.	XV. 241.	—	XI. 1682.	—
XVIII. 89.	XI. 603.	VI. 421.	IX. 423.	—
III. 175.	II. 775.	—	—	III. 118.
V. 451.	IV. 715.	I. 1787.	III. 1456.	XXI. 678.
VIII. 725.	V. 821.	II. 1105.	IV. 1679.	XI. 75.
XX. 864. et <i>Suppl.</i> II. 837.	XIII. 841.	VI. 2. 2019.	XI. 81.	—
XXVI. 473.	XV. 833.	VII. 1793.	XI. 1957.	—
XXVI. 935. et <i>Suppl.</i> III. 739.	—	—	—	—
XXV. 213. et <i>Suppl.</i> III. 335.	—	—	—	—
VII. 951.	V. 79.	II. 795.	V. 1054.	IX. 490.
XIV. 843.	IX. 989.	—	VII. 1874.	—
XII. 889. et <i>Suppl.</i> I. 726.	VIII. 587.	—	—	—
XIV. 386. et <i>Suppl.</i> I. 805.	IX. 609.	—	—	—
XIX. 591.	XI. 1291.	VI. 919.	IX. 940.	XXV. 410.
XXI. 754. et <i>Suppl.</i> II. 473.	—	—	—	—
XXII. 174.	XIII. 381.	VI. 2. 1653.	X. 1481.	XXVII. 413.
XIX. 773. et <i>Suppl.</i> I. 1295.	XI. 1431.	VI. 1017.	IX. 1055.	XXV. 557.
XII. 566.	VIII. 405.	III. 1989.	VI. 1656.	XVII. 583.
XIV. 997.	IX. 1112.	V. 59.	VIII. 99.	XXI. 667.
XV. 670. et <i>Suppl.</i> I. 986.	X. 263.	V. 569.	VIII. 1527.	—
XVI. 551.	X. 1033. cf. p. 369.	V. 1211.	VIII. 1937.	XXIII. 775.
XII. 578. et <i>Suppl.</i> I. 608.	VIII. 415.	III. 1994.	VI. 1661.	XVII. 594.
XIV. 810.	IX. 947.	IV. 1469.	VII. 1805.	XXI. 445.
XXVIII. 1045.	XVII. 83.	—	—	—
V. 489.	IV. 729.	I. in Indice.	III. 1464.	VII. 295.
XIII. 861.	IX. 55.	IV. 863.	VII. 1012.	XX. 79.
XIII. 863.	IX. 55.	IV. 863.	VII. 1013.	XX. 80.
XVIII. 511. et <i>Suppl.</i> I. 1147.	—	—	—	—
XIX. 195. et <i>Suppl.</i> I. 1199.	—	—	—	—
XIX. 359. et <i>Suppl.</i> I. 1229.	—	—	—	—
XXII. 488.	XIII. 645.	VI. 2. 1882.	X. 1741.	XX. 81.
XXI. 49.	XII. 1163.	—	—	—
—	—	VI. 2. in Indice.	—	—
VI. 461.	IV. 723.	I. in Indice.	III. 1461.	—
XII. 251. et <i>Suppl.</i> I. 405.	—	—	—	—
VIII. 581. et <i>Suppl.</i> I. 405.	—	—	—	—
VII. 1005.	V. 125.	—	IV. 1040.	IX. 543.
XVI. 562.	X. 1047.	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
892.	Viennense.	<i>Formoso.</i>
907.	Viennense.	<i>Sergio III.</i>
1030.	Viennensis synodus.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1060.	Viennense.	<i>Nicolao II.</i>
1113.	Viennense.	<i>Paschale II.</i>
1119.	Viennense.	<i>Gelasio II.</i>
1124.	Viennense.	<i>Callisto II.</i>
1141.	Viennense.	<i>Innocentio II.</i>
1164.	Viennense.	<i>Alexandro III.</i>
1199.	Viennense.	<i>Innocentio III.</i>
1267.	Viennense.	<i>Clemente IV.</i>
1289.	Viennense.	<i>Nicolao IV.</i>
1311.	Viennense oecumenicum.	<i>Clemente V.</i>
1267.	Viennense in Austria.	<i>Clemente IV.</i>
1102.	Villaerbertrandi conuentus.	<i>Paschale II.</i>
686.	in Villa regia in Gallia.	<i>Ioanne V.</i>
1144.	Vindesorenensis conuentus.	<i>Lucio II.</i>
1040.	Vindorinensis conuentus.	<i>Benedicto IX.</i>
947.	Virdunense.	<i>Agapito II.</i>
1146.	Vizeliacum.	<i>Eugenio III.</i>
1152.	Vlmensis conuentus.	<i>Eugenio III.</i>
697. vel 702. vel 719.	Vltrajectense [fictitium.]	
1291.	Vltrajectina synodus.	<i>Nicolao IV.</i>
1392.	Vltrajectina synodus.	<i>Bonifatio IX.</i>
1375.	Vnjeiouienne.	<i>Gregorio XI.</i>
1070.	Volaterranum.	<i>Alexandro II.</i>
761.	Voluicense.	<i>Paulo I.</i>
[P] 1248.	Vratislauenſe.	<i>Innocentio IV.</i>
1267.	Vratislauenſe.	<i>Clemente IV.</i>
1279.	Vratislauenſe.	<i>Nicolao III.</i>
1290.	Vratislauenſe.	<i>Nicolao IV.</i>
799.	Vrgelitanum [fictitium.]	<i>Leone III.</i>
1040.	Vrgellenſe.	<i>Benedicto IX.</i>
1112.	Vſneacenſe in Hibernia.	<i>Paschale II.</i>
1310.	Vtinenſe.	<i>Clemente V.</i>
	W.	
1277.	Weddelenſe in Dania.	<i>Nicolao III.</i>
1239.	Wenzfordenſis ſynodus.	<i>Gregorio IX.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XVIII. 121.	XI. 621.	VI. 429.	IX. 433.	XXIV. 620.
XVIII. 259.	XI. 727.	VI. 501.	—	—
XIX. 497.	XI. 1201.	—	—	—
XIX. 925.	XII. 57.	VI. 1073.	—	—
XXI. 73. et <i>Suppl.</i> II. 305.	XII. 1183.	VI. 2. 1913.	X. 784.	XXVII. 16.
XXI. 187.	XII. 1249.	VI. 2. 1949.	X. 825.	XXVII. 16.
XXI. 317.	XII. 1347.	VI. 2. 117.	X. 908.	—
XXI. 571. et <i>Suppl.</i> II. 441.	—	—	—	—
XXI. 1201. et <i>Suppl.</i> II. 543.	—	—	—	—
XXII. 708. et <i>Suppl.</i> II. 777.	XIII. 747.	VI. 2. 1955.	XI. 11.	—
XXIII. 1168.	—	—	—	—
XXIV. 1063.	XIV. 1183.	VII. 1159.	XI. 1353.	XXVIII. 497.
XXV. 367. et <i>Suppl.</i> III. 713.	XV. 1.	VII. 1321.	XI. 1537.	XXVIII. 701.
XXIII. 1168. et <i>Suppl.</i> II. 1245.	XIV. 360.	VII. 579.	XI. 858.	—
XX. 1127.	XII. 1089.	VI. 2. 1861.	X. 727.	—
XI. 1096.	VII. 1497.	III. 1758.	VI. 1286.	XVII. 70.
XXII. 493.	—	—	—	—
XIX. 589.	XI. 1289.	VI. 917.	IX. 938.	—
XVIII. 417.	XI. 847.	VI. 603.	IX. 622.	XXV. 70.
XXI. 691.	XII. 1633.	VI. 2. 1293.	X. 1105.	XXVII. 181.
XXI. 765. et <i>Suppl.</i> II. 487.	—	—	—	—
XII. 109.	VIII. 97.	III. in Indice.	VI. 1376. 1879.	—
XXIV. 1101.	—	—	—	—
XXVI. 769.	—	—	—	—
XXVI. 607.	XV. 939.	VII. 1887.	XI. 2043.	—
XX. 7. et <i>Suppl.</i> I. 1371.	—	—	—	—
XII. 661.	VIII. 459.	—	VI. 1884.	—
XXIII. 778.	XIV. 119.	VII. 429.	XI. 702.	—
XXIII. 1168.	XIV. 359.	VII. 579.	XI. 858.	—
XXIV. 327.	XIV. 675.	—	—	—
XXIV. 1071.	XIV. 1191.	—	—	—
XIII. 1033.	IX. 215.	IV. in Indice.	—	—
XIX. 581.	XI. 1284.	VI. 917.	—	—
XXI. 71.	—	—	—	—
XXV. 389.	—	—	—	—
XXIV. 209. et <i>Suppl.</i> III. 51.	—	—	—	8—
XXIII. 518. et <i>Suppl.</i> II. 1065.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1066.	Westmonasteriensis conuentus.	<i>Alexandro II.</i>
1077.	Westmonasteriense.	<i>Gregorio VII.</i>
1142.	Westmonasteriense.	<i>Innocentio II.</i>
1173.	Westmonasteriense.	
1176.	Westmonasteriense.	<i>Alexandro III.</i>
1177.	Westmonasteriense, al. Londinense. }	
1190.	Westmonasteriensia duo.	<i>Clemente III.</i>
1226.	Westmonasteriense.	<i>Honorio III.</i>
1253.	Westmonasteriense.	<i>Innocentio IV.</i>
1138.	Weticensis synodus.	<i>Innocentio II.</i>
1256.	apud Wegle in Dania.	<i>Alexandro IV.</i>
601.	Wigorniese.	<i>Gregorio I.</i>
738.	Wigorniese.	<i>Gregorio III.</i>
1092.	Wigorniese.	<i>Vrbano II.</i>
1240.	Wigorniese.	<i>Gregorio IX.</i>
1070.	Windleshorensis.	<i>Alexandro II.</i>
1101.	Windleshorensis.	<i>Paschale II.</i>
1113.	Windleshorensis conuentus.	<i>Paschale II.</i>
1175.	Windleshorensis.	<i>Alexandro III.</i>
1277.	Windleshorensis.	<i>Nicolao III.</i>
855.	Wintoniese.	<i>Benedicto III.</i>
975.	Wintoniese.	<i>Benedicto VII.</i>
1021.	Wintoniese.	<i>Benedicto VIII.</i>
[P] 1070.	Wintoniese.	<i>Alexandro II.</i>
1076.	Wintoniese.	<i>Gregorio VII.</i>
1139.	Wintoniese I. }	<i>Innocentio II.</i>
1142.	Wintoniese II. }	
1143.	Wintoniese.	<i>Coelestino II.</i>
1244.	Witslariense.	<i>Innocentio IV.</i>
1165.	apud Wodestoch.	<i>Alexandro III.</i>
764.	Wormatiensis conuentus.	<i>Paulo I.</i>
770.	Wormatiense.	<i>Stephano III.</i>
772.	Wormatiense. }	
776.	Wormatiense. }	
786.	Wormatiense. }	<i>Hadriano I.</i>
787.	Wormatiense. }	
790.	Wormatiense. }	
post 800.	Wormatiense.	<i>Leone III.</i>
829.	Wormatiense.	<i>Gregorio IV.</i>
832.	Wormatiensis conuentus. }	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 606.	XII. 153.	VI. 1149.	IX. 1186.	—
XXI. 579.	XII. 678.	VI. 1613.	X. 404.	—
XXII. 142. et <i>Suppl.</i> II. 667.	XII. 1539.	VI. 2. 1229.	X. 1029.	—
XXII. 158.	—	—	—	—
XXII. 172.	XIII. 369.	VI. 2. 1176.	X. 1470.	—
XXII. 591. et <i>Suppl.</i> II. 745.	XIII. 369.	VI. 2. 1651.	X. 1480.	XXV. 672.
XXIII. 18.	—	—	—	—
XXIII. 820. et <i>Suppl.</i> II. 1169.	XIII. 1103.	VII. 143.	XI. 302.	XXVIII. 273.
XXI. 521.	—	—	—	—
XXIII. 922.	—	—	—	—
X. 2191.	VI. 1345.	III. 539.	V. 1610.	XIV. 346.
XII. 307.	—	—	—	—
XX. 754. et <i>Suppl.</i> II. 87.	—	—	—	—
XXIII. 524.	XIII. 1445.	VII. 329.	XI. 572.	—
XX. 4.	XII. 183.	VI. 1165.	IX. 1203.	—
XX. 1143. et <i>Suppl.</i> II. 195.	—	—	—	—
XXI. 91.	XII. 1195.	VI. 2. 1921.	X. 793.	—
XXII. 156.	XIII. 367.	VI. 2. 1641.	X. 1468.	—
XXIV. 209.	—	—	—	—
XV. 122.	IX. 1259.	V. 111.	VIII. 243.	XXII. 20.
XIX. 61.	XI. 963.	VI. 701.	IX. 721.	XXV. 149.
XIX. 389.	XI. 1127.	VI. 825.	IX. 843.	XXV. 286.
XIX. 1080.	XII. 181.	VI. 1165.	IX. 1202.	—
XX. 459.	XII. 546 593.	VI. 1559.	X. 351.	—
XXI. 545.	XII. 1513.	VI. 2. 1217.	X. 1014.	XXVII. 137.
XXI. 573.	XII. 1523.	VI. 2. 1225.	X. 1024.	XXVII. 148.
XXI. 597. et <i>Suppl.</i> II. 445.	—	—	—	—
XXIII. 603. et <i>Suppl.</i> II. 1071.	—	—	—	—
XXII. 144. et <i>Suppl.</i> II. 671.	—	—	—	—
XII. 674.	VIII. 461.	III. 2009.	VI. 1701.	XVII. 648.
XII. 724.	VIII. 489.	III. 2017.	VI. 1725.	XVII. 679.
XII. 849.	VIII. 555.	III. 2029.	VI. 1793.	XVIII. 102.
XII. 889.	VIII. 587.	III. 2056.	VI. 1822.	XVIII. 159.
XII. 937.	VIII. 630.	III. 2071.	VI. 1861. 1890.	XVIII. 223.
XIII. 822.	IX. 1.	IV. 819.	VIII. 963.	XX. 1.
XIII. 826.	IX. 31.	IV. 846.	VII. 990.	XX. 47.
XIII. 1099.	IX. 259.	IV. 947.	VII. 1863.	—
XIV. 626.	IX. 781.	IV. 1361.	VII. 1669.	XXI. 266.
XIV. 639.	—	—	—	—

INDEX ALPHABETICVS

Vol. XI. p. 336

A. C.
 833. WORMATIENSIS concilium.
 857. WORMATIENSIS.
 868. WORMATIENSIS.
 890. WORMATIENSIS.
 1048. WORMATIENSIS.
 1076. WORMATIENSIS conciliabulum.
 1118. WORMATIENSIS.
 1122. WORMATIENSIS concilium.
 1253. WORMATIENSIS.
 1080. WÜRZBURGENSIS.
 1127. WÜRZBURGENSIS.
 1287. WÜRZBURGENSIS.

Z.

1432. ZEUGMATENSIS.

Papa.
 Gregorio IV.
 Benedicto III.
 Hadriano II.
 Stephano V.
 Damaso II.
 Gregorio VII.
 Gelasio II.
 Callisto II.
 Innocentio IV.
 Gregorio VII.
 Honorio II.
 Nicolao IV.

Sixto III.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 738.	IX. 793.	IV. 1369.	VII. 1678.	—
XV. 130.	IX. 1267.	—	—	—
XV. 866.	X. 453.	V. 733.	VIII. 941.	XXIII. 87.
XVIII. 95.	XI. 610.	VI. 423.	IX. 425.	XXIV. 611.
XIX. 630.	XI. 1317.	—	—	—
XX. 463. et <i>Suppl.</i> II. 9.	XII. 595.	VI. 1563.	X. 354.	XXVI. 571.
XXI. 181. et <i>Suppl.</i> II. 331.	—	—	—	—
XXI. 273. et <i>Suppl.</i> II. 343.	XII. 1325.	VI. 2. 1107.	X. 889.	—
XXIII. 806. et <i>Suppl.</i> II. 1167.	—	—	—	—
XX. 538.	XII. 639.	VI. 1591.	X. 385.	—
XXI. 351.	—	—	—	—
XXIV. 943.	—	—	—	—
V. 1161.	IV. 507.	—	—	—

[C] II. *Notitia Conciliorum^{a)} Chronologica, collatis editionibus Regia, Labbei, Baluzii, Harduini, [et Mansi]*

Quibus asteriscus praefigitur, defunt in editione Reg. Quibus cruxis nota, defunt in editione Harduini. Quibus duae cruces, in Labbei et Regia editione desiderantur: [quae vncinis sunt inclusa et asterisco praenotata, addita sunt ex Mansi collectione. Harl.]

[Cum supplementis Martini, theologi Altdorf. et meis.]

Tomo I.

[* Praefatio prior Dionysii Exigui in suam canonum collectionem. Mansi I. pag. 1. Martini.]

[Walchius

a) Notitiam et acta canonesque plurimorum conciliorum in multis variisque codd. MSSis adseruari, atque a viris doctis de plurimis conciliis passim esse disputatum, iam supra aliquoties diuersis locis est adnotatum. Vid. ex gr. p. 157. sqq. 143. sqq. 148. sqq. 159. sqq. 170. sqq. 185. sqq. 193. sqq. 199. 200. sqq. 207. et alibi. Add. cod. in biblioth. *Novariensi*, qui continet canones et acta conciliorum, epp. pontificum rom. aliorumque, Cresconii concordiam canonum conciliorum, acta synodi Mediolanensis et alia opusc. ecclesiastica; et quem, vti reliquos, diligenter copioseque recenset, *Andres* in libello, inscripto: *Lettera dell' Abate Giovanni Andres al Sig. Abate Giacomo Morelli sopra alcuni codici delle Biblioteche Capitolari di Novara e di Vercelli*. Parmae 1802. 8. pag. 48. sqq. idem pag. 71. sqq. multus est de cod. XXX. qui complectitur plurimum conciliorum canones et *textum canonum poenitentiae*; pag. 76. de codice, in quo insunt *canones episcopales ecclesiae Novariensis, a Papiniano a. 1298. promulgati*: — p. 77. sqq. de cod. bibl. *Vercellensis*, qui continet canones 1) L. Sstor. apostolorum; 2) XX. Nicaeni concilii; 3) XXIV. Anquiriani conc. 4) XXIV. Neocaesariensis; 5) XX. Gangrensis conc. 6) XXV. Antiocheni conc. 7) LVIII. Laudicenis (Laodic.) conc. 8) III. CPolitani conc. 9) XXVII. Calchedonenfis conc. 10) XXI. Sardicenis conc. 11) XXIV. Carthaginienfis conc. 12) CV. diuersorum conc. Africanorum. Sequuntur epp. decretales Siricii, Innocentii, Zosimi, Caelestini, Leonis et Gelasii, pontificum roman. — ibid. p. 81. de cod. LXXVI. concilia fere eadem, quae comprehenduntur in superiore, nisi vt numerentur canones XXVIII. concilii Antiocheni; LII.

conc. Laodiceni, et cod. incipit a praefatione *Cresconii de concordia*: — p. 83. in cod. CXI. antiquissimo collectio Isidoriana et alia reperiuntur; denique subiecit quasdam animadversiones et criticas et historicas, atque aliorum VV. DD. iudicia. — De multis conciliis *Doniatum* in Praenotionibus canonicis tom. I. aliosque vberius differuisse, inprimis *Fuchs* in: Biblioth. der Kirchenversammlungen des IV. vnd V. Jahrhunderts etc. tom. I–IV. Lips. 1780–1784. 8. et *Chr. Guil. Franc. Walch* in: Entwurf einer vollständ. Historie der Kirchenversamml. omnia concilia secundum ordinem temporis diligenter persequutum esse, illustrasse atque loca, vbi in collectionibus reperiuntur, additis aliorum VV. DD. libris, indicasse, iam supra ad capp. II. et III. adnotauimus. In hoc igitur capite, quoniam collectores quoque conciliorum notitiam codd. dederunt, vt chartae, tempori et aliorum patientiae parcam, nolo desudare in inquisitione et commemoratione codicum, in quibus singulorum conciliorum aut synodorum historia actae exhibentur. Add. de quibusdam codd. *Fuchsum* l. c. tom. I. pag. 302. sqq. vbi a p. 276. litterariam eamque vberissimam collectionem conciliorum actorumque concinnavit historiam. Doleo autem, quod neque *Coleti* collectionem neque collationem illius nancisci potui. Quae vero eaque haud pauca ex *Mansi* collectione amplissima adnotata sunt, ea debeo singulari humanitati ac liberalitati ven. D. *Martini*, cel. theologi in vniuersitate litterarum Altdorfina, viri in hoc litterarum genere versatissimi; id, quod cum testificatione gratissimi animi profiteor; quae autem ego loca ex *Mansi* collectione permultis locis excitaui, ea, duce *Fuchso*, adscripsi. *Harl.*

[Walchius in: Entwurf etc. p. 88. §. X. memorat reiicitque valde incerta et admodum dubia, quae diuersis locis habita dicuntur, partim ab auctore libri, *Praedestinatus* inscripti, (in *Sirmondi* opp. I. capp. 15. 16. 22.) partim in Synodico capp. 3. 4. 7. 16. excitata, concilia an. 125. 146. 152. 160. 170. 198. 199. ac §. XI. duo *Antiochena*, quae *Io. Lud. Ruel* in concil. illustrat. tom. I. p. 269. sqq. ex locis quibusdam Ignatii male intellectis, effinxit, ab Ittigio autem, Pertschio et I. G. Walchio refutatus; denique concilium in Graecia habitum, de quo vide ad a. 192. *Harl.*]

Dionysii Exigui praefatio in canonum collectionem, ad Stephanum Salonitanum.

* Ei. praefatio in decreta pontificum ad Iulianum presb. S. Anastasiae.

Praefatio Isidori Mercatoris, et ordo de celebrando concilio *) oratio; *adsumus*.

† Exhortatio ad principem, siue via regia, ex Garfis Loaisa.

* Praefatio decaistica conciliorum (siue potius concilii Nicaeni) ex codice MS. Claudii Hardy. tom. I. Harduin. p. 321.

† Quadruplex synodus APOSTOLORVM *) iuxta glossam ordinariam in actis apostolicis descripta: et de aliis apostolorum conuentibus occasione symboli componendi, et propter obitum b. virginis celebratis: cum annotationibus *Sax. Binii*. Confer Hincmarum tom. 2. opp. pag. 473. seq. et quae notauit in codice apocrypho Noui Testam. parte 3. pag. 339. seq.

LXXV. Canones apostolorum *) graece, cum versione Gentiani Herueti.

L. Canones apostolorum ex Dionysii Exigui versione. *Binii* notae in Regia et Labbei editione integrae exhibentur, ab Harduino semper omissae sunt.

[P] A. C. 56. † Antiochena apostolorum synodus, in qua canones nouem editi referuntur a *Baronio* ad A. C. 57. num. 3. vide, quae notauit supra pag. 153.

[* S. Petri decretum (supposititium.) *Mansi* I. p. 56. *Mart.*]

† *Liber Pontificum*, siue singulorum vitae, auctoribus Damaso papa, Anastasio et Guilelmo bibliothecariis, Luitprando et *Binio*.

† Tractatus de primatu ecclesiae romanae, post Nicolai I. papae conscriptus tempora, et primum editus Moguntiae 1525. fol. cum codice canonum ecclesiae rom. de quo supra pag. 226.

A. C. 91.

b) Altera huius ordinis editio in quibusdam libris legitur, qualis est in concilio Salengunsta. diensi tom. VI. p. 890. Hic vero, inquit Harduinus, sequuti sumus Merlinum in collectione Isidori, et alteram collectionem conciliorum elegantissimam anni 1535. apud Franc. Regnault, Parisiis 8. et concilium Constantiense sub finem p. 955. et Tridentinum Sess. X. p. 66. et Remense denique anni 1564.

c) Prima Hierosolymitana octavo Claudii Imp. A. C. 48. de qua Actor. XV. 6. Vide Beuereg. Prolegomm. in Synodicon magnum §. 4. et Launoii epistolae VIII. 14. p. 782.

d) De his supra pag. 6. seq. et lib. V. huius bibl. cap. 1. pag. 32. seq.

A. C. 91. S. *Clementi* Romano tributae epistolae quinque decretales, *) 1. et 2. ad Iacobum fratrem Domini, 3. de officio sacerdotii et clericorum, 4. ad discipulos Iulium et Iulianum, et 5. ad fratres Hierosolymis habitantes. Has decretales cum Turriano tuetur Binius, spurias esse non diffitentur Labbeus et Harduinus. *Fabr.* [† *Clementis* epistolae VI. et VII. nouissime a Wetstenio ad calcem tom. II. Noui Testamenti vulgatae: *Mansi* pag. 144. sq. (latinam tantum translationem dedit Mansi, textu syriaco praetermisso.) *Mart.*

[* *Mansi* in superiores epp. adnotatio, p. 157. (spurias esse has epistolas, recte contra Wetstenium demonstrat.)

* Eiusd. *Clementis* decreta, *Mansi* p. 158.

* Praecepta S. Petri ab eodem *Clemente* descripta, *ibid.*

* Monitum *P. Coustant* in *Clementis* epistolam I. ad Corinthios *ibid.* pag. 166. — et admonitio *P. Coustant* in *Clementis* epistolam II. ad Corinthios, *ib.* p. 215.

* Fragmenta superiorum epistolarum seu aliorum operum ap. veteres relicta, *ib.* pag. 230.

* In constitutiones apostolicas adnotatio critica et chronologica, *ibid.* pag. 254. *Mart.*]

† *Clementis* decretum ex decreto Gratiani 30. de consecr. dist. 2. *Sacerdotum.*

*† *Clementis* romani epistola ad Corinthios vtraque^{f)} graece et latine, prior cum versione Patricii Iunii, posterioris reliquiae cum versione Godfridi Wendelini. Eiusdem Iunii notae, et Wendelini de *Clementis* et eius epistolarum tempore diuinatio, tom. I. Labbei pag. 188.

*† Constitutionum apostolicarum libri VIII. *) graece et latine cum Francisci Turriani versione.

101. S. *Anacleto* papae tributae epistolae decretales III.

† Decreta duo ex Gratiano 14. II. qu. 7. *Laici in accusatione*, et 4. dist. 93. *Iuxta sanctorum*, qui canon est quartus synodi romanae sub Zacharia papa a. C. 743.

110. S. *Euaristo* papae tributae epistolae decretales II.

† Decretum, quod collectio MS. librorum quinque lib. 5. c. 8. tribuit *Euaristo*, confarcinatum ex c. 3. de consecr. dist. 1. *omnes basilicae*, quod Hygino Gratianus adferit: ex cap. 32. [P] *Altaria* placuit, ex concil. Agathensi A. 506. can. 14. et ex cap. 31. *Altaria si*, ex concilio Epaunensi A. 517. cap. 26. et 27.

A. C. 119.

e) De harum fide, supra pag. 19. ed. vet.

f) De his lib. IV. huius bibl. cap. 5. pag. 175. seq. [in h. ed. vol. IV. c. 7. p. 828. sqq.]

g) De his lib. V. cap. I. pag. 93. seq. [in hac ed. vol. VII. p. 23. sqq.]

A. C. 119. *S. Alexandro I.* papae tributae epistolae decretales III.

† Decretum ex collectione MS. librorum quinque lib. 2, c. 100.

circa A. 125. Concilium *Siculum* contra Heracleonitas habitum, memorat ex auctore Prae-destinati lib. 1. c. 16. [in *Sirmondi* opp. lib. 1. c. 15.] Baluzius. Sed id commen- titium videtur Ioanni Pearsono opp. postum. p. 230. seq. Neque auctor Praede- stinati tanti visus fuit Labbeo vel Harduino, vt eius rationem haberent.

130. *S. Sixto I.* tributae epistolae decretales II.

† Decretum dubium, Sixti primi, secundi, an tertii, ex codice XVI. librorum, lib. 4. cap. 5.

140. *S. Telesphoro* tributa epistola decretalis vnica.

Synodum, quam auctor synod. supra p. 186. ed. vet. et ed. nou. p. 361. sub Telesphoro narrat celebratum esse, ad Victorini potius referendam tempora, Labbeus obseruat.

152. *S. Hyginio* tributae epistolae decretales II.

† Decreta quinque ex Gratiano 4. XXXV. 4. 10. *Si qua mulier*: 3. de Consecr. dist. 1. *Omnis basilica*: 19. de Consecr. dist. 1. *Si motum*: 38. de Consecr. dist. 1. *Ligna ecclesiae*: et 100. de Consecr. dist. 4. in *Catechismo*.

circa A. 152. Concilium *Pergamense* contra Colorbasum ^{h)} habitum, memorat ex auctore Prae-destinati lib. 1. c. 15. [in *Sirmondi* opp. lib. 1. c. 16.] Baluzius.

156. *S. Pio I.* papae tributae epistolae duae decretales.

† Epistolae duae ad Iustum episcopum Viennensem, Isidoro, Gratianoq aliisque ignotae, quas adfert Baronius ad. A. CXLVI. 1. et 2.

† Decreta septem ex Gratiano 15. XX. qu. 1. *Virgines non velentur*. 10. XXII. qu. 1. *Si quis per capillum*. 1. XXII. qu. 5. *Qui compulsus*: quod alii Theodoro Can- tuariensi tribuunt. 2. XXII. qu. 5. *Qui poierat*. 7. XXXIII. qu. 2. *Quicumque propriam*. 27. de Consecr. dist. 2. *Si per negligentiam*. 3. dist. XXXIII. *Com- muniter diffinimus*. Aliud ex codice quinque librorum, lib. 2, c. 117. *Vt de oblationibus*, et aliud ex codice sedecim librorum, lib. 3. cap. 19. *Petistis per Hilarium*.

[P] circa A. 160. Concilium *orientale* habitum contra Cerdonianos memorat Baluzius ex auctore Prae-destinati lib. 1. c. 23. *Fabr.* Sed dubium esse videtur, v. ad a. 192. adnotata. *Harl.*

A. C. 165.

h) Sed nullum fuisse huius nominis haereti- cum, contendit, et probatum inquit *Heumann* in:

Hamburg. vermischten Bibliothek tom. I. p. 144. sqq. *Harl.*

A. C. 165. S. *Aniceto* papae tributa epistola decretalis vnica.

Romana synodus sub Aniceto, supra p. 361. in veteri Synodico.

173. S. *Soteri* papae tributae epistolae decretales II.

† Decreta IV. e Gratiano 16. XXII. qu. 4. *Si quid aliquid forte.* 58. de Consecr. dist. 1. *Vt illud.* (quod potius est ex concilio Toletano XI. c. XIV.) 61. de Consecr. dist. 1. *Hic quoque:* quod est in concilio Moguntino I. c. 43. *Demique.* 17. de Consecr. dist. 2. in *Cosna Domini:* quod est e concilio Cabilonensi II. cap. 47. A. C. 813.

circa A. 173. Concilium *Hierapolitanum* contra Montanum et Theodotum Coriarium, de quo ex lib. V. Eusebii cap. 16. hist. Baluzius. Adde libellum synodicum cap. 5. 6. 7. supra p. 363. seq. vbi etiam de *Achillano* siue *Anchialensi* concilio, iisdem haereticis opposito.

177. S. *Eleuthero* papae tributa epistola decretalis vnica. *Fabr.* [*Eleutherii epistola altera, f. rescriptum ad Lucium, Britanniae regem; *Manf I.* p. 698. Spuriam hanc esse epistolam, recte iudicat *P. Coustant* in adpend. ad tom. I. Epp. rom. pontificum. *Mart.*]

[192. *Synodus incerti loci in Graecia, (ex *Affemanni* bibl. oriental. tom. III. part. 1. p. 54.) cum censura *Affemanni* in epistolam synodicam eiusd. concilii *Manf I.* p. 705. sqq. et in supplement. concil. tom. I. p. 7. sqq. *Mart.*]

192. S. *Victori I.* papae tributae epistolae decretales duae, vna ad Theophilum Alex. et altera ad episcopos Africae.

*† Epistolae duae aliae, vna ad Desiderium Viennensem episcopum, et altera ad fratrem Paracodam episcopum, quas e bibliotheca Floriacensi Ioannis a Bosco vulgavit Baronius ad a. C. 198. n. 17. suspectas viris eruditiss.

Sub Victore habita de Paschate concilia varia memorantur apud veteres, vt *Romanum*, teste Eusebio libro V. hist. eccles. c. 22. et libro Pontificali in vita Victoris. Actorum in hoc concilio nihil exstat.

Caesariensis in Palaestina. Acta reperias apud Baluzium ex epistola Philippi cuiusdam, siue Theophili potius Alex. (vt suspicatur *Michael le Quien* in panoplia aduersus schisma Graecorum, sub Altimurae nomine edita p. 25.) apud Bedam libro de aequinoctio vernali, et apud Bucherium de doctrina temporum p. 469. qui scriptoris epistolae nomen restituit ex MS. *Sane acta illa*, inquit Baluzius, *nonnullis illegitima ac spuria visa sunt, ab aliis et quidem viris eruditissimis pro veris ac genuinis recepta.*

[P] *Lugdunensis* ab S. Irenaeo et episcopis Galliae celebratum. Epistolae synodicae fragmenta recitat *Eusebius* lib. V. c. 24. hist. Confer *Baluzium* p. 6. seq. *Fabr.*

[* *Callisti*

[* *Callisti* decretum vnum, (ex Auxilio, saec. X. scriptore) apud *Mabilon.* in vetustis analect. p. 50. *Mansi* I. p. 746. *Mart.*]

[*Walsh.* in: Entwurf etc. p. 88. et in: Grundsätze der Kirchengesch. des N. T. ed. III. Schulz p. 84. sq. dubia esse iudicat concilia, orientale contra Cerdonem, a. 160. Romanum sub Aniceto de festis paschatos diebus, a. 170. in Mesopotamia de eadem controuersia, a. 198. et Lugdunense, de Valentinianis, a. 199. quia vel Eusebius ea tantum nominet, nec tamen diferte dicat, ea fuisse concilia, vel quoniam nos illa demum ex libro synodico, saec. VIII. scripto, et a Pappo edito, nouerimus. *Harl.*

Ponticum sub Palma, *Osroënum*, *Corinthiacum* sub Bacchylo, de quibus idem Eusebius lib. V. c. 23.

Ephesinum a Polycrate et episcopis Asiae proconsularis celebratum, sed reprobatum a Victore, vt legere est apud Eusebium lib. V. cap. 24. Fragmentum synodicae Polycratis epistolae, graece Eusebius, latine etiam exhibet Hieronymus lib. de viris illustribus c. 45. Plura commemorat Labbeus ex libello synodico supra p. 188. seq.

A. C. 201. S. *Zephyrino* papae tributae epistolae decretales.

circa A. 215. *Carthaginiense* I. concilium sub Agrippino episcopo ab Africae proconsularis et Numidiaepiscopis de haereticis rebaptizandis, ad cuius sententiam prouocat S. Cyprianus in epist. 71. ad Quintum, et 73. ad Iubaianum. Meminit et S. Augustinus passim et Vincentius Lirinensis lib. 1. Commonitorii cap. 9. Sed ab ecclesia improbatur hoc concilium. *Fabr.* Conf. *Petri de Marca* diss. de veteribus collectionibus canonum, in *Gallandii* sylloge de vetustis canonum collect. tom. I. Mogunt. 1790. 4. pag. 180. sqq. cap. IV. de canonibus Africanis et conciliis Carthaginiensibus; p. 187. sqq. cap. V. de ordine conciliorum Africae in veteri collectione p. 194. sqq. cap. VI. de synodo Africana, habita Caesario et Attico cons. p. 198. sqq. capp. VII-X. de conciliis Carthaginiensibus IV-VI. p. 210. cap. XI. de reliquis conciliis Africanis. — Add. *Walshii* Entwurf etc. p. 91. sq. *Harl.*

†† 217. *Carthaginiense* II. concilium sub eodem Agrippino, in quo sancitus canon: *Ne clericus ullam curam tutelamus susciperet.* Meminit S. Cyprianus epistola 66. de Victore etc.

219. S. *Calixto* siue *Callisto* papae tributae epistolae decretales II.

224. S. *Vrbano* tributa epistola decretalis ad omnes Christianos.

†† ad A. 230. Baluzius refert *Alexandrinum* concilium sub Demetrio episcopo habitum in causa Origenis, quem sacerdotii honore exiit ob sui mutilationem. Vide Pamphilum martyrem apud *Photium* cod. CXVIII. p. 297. *Eusebium* lib. 6. c. 8. et 23. *Hieronymum* lib. de script. eccles. c. 54. et 62. *Rufinus* libro 2. inuectiu. in Hieron.

ron. in causa fidei Origenem dicit esse damnatum. Ab Heracla Demetrii successore pulsum ab ecclesia, Gennadius lib. de viris illustr. c. 33. et Petrus Alexandrinus in *Mythagogia*, cuius fragmentum recitat Iulianus imp. in epistola ad Menam.

A. C. 231. S. Pontiano papae tributae epistolae decretales duae.

235. S. Antero papae tributa epistola decretalis vnica.

†235. *Alexandrinum* concil. sub Heracla aduersus Ammonium, religionis [P] desertorem. Meminit *Labbeus* tom. I. p. 1564. (1644.) ex Eurychii *Annal. Fabr.* Sed Eurychio parum fidei tribuit *Walch*, in: Entwurf etc. p. 94. Idem ib. p. 97. de arabico concilio, post a. 246. et ex *Eusebio* libr. VI. c. 37. p. 301. contra Fabricium aliosque animaduertit, auctorem libelli synodici recte duo arabica concilia retulisse. *Harl.*

235. Concilia *Iconii* et *Synnadis* habita de baptismo haereticorum refert *Eusebius* VII. 7. gr. Vide et *S. Augustinum* lib. 3. contra Cresconium grammaticum c. 3. et *Firmilianam* epist. ad S. Cyprianum, [ep. LXXV. inter epistolas Cypriani p. 145. sq.] vbi synodum collectam fuisse refert ex episcopis Phrygiae, Galatae et Ciliciae aduersus Montanistas. *Labbeus* retulit ad A. 256. [sed vid. *Walch*. Entwurf etc. p. 95. sq. *Harl.*]

236. *Fabiano* papae tributae decretales III.

†Decreta VIII. ex Gratiano 10. dist. 19. *Si quis contristatus*. 18. VI. quaest. 1. *Quicumque sciens*. 26. XXXII. qu. 7. *Neque furiosus*. 3. XXXV. qu. 2. et 3. *De propinquis*. *Qui propinquam*. 1. XXXV. qu. 6. *Consanguineos*. 16. de Consecr. dist. 2. *Esi non frequentius*. 1. dist. 78. *Si quis triginta*: quod Gratianus Bonifacio papae tribuit, ceteri collectores Fabiano. Decreta duo ex codice decretorum, XVI. librorum, lib. 5. c. 7. et 9.

†237. *Romanum* concilium, in quo damnatur *Origenes* a Fabiano papa, testis Rufinus libro 2. inuectiu. in Hieron. *Damnatur Origenes a Demetrio episcopo, exceptis Palaestinae, et Arabiae, et Phoenices atque Achajas sacerdotibus: in damnationem eius consentit vrbs Roma. Ipsa contra hunc cogit senatum etc.* Hieronymus epist. 65. ad Pammach. et Oceanum: *Ipsa Origenes in epistola, quam scribit ad Fabianum romanae vrbs episcopum, poenitentiam agit cur talia scripserit etc.* Vide et *Eusebium* lib. VI. c. 36. [sed *Walch*. l. c. p. 94. dubium esse videtur. *Harl.*]

240. *Lambesitanum* concilium in Africa sub Donato, Carthag. episcopo, ab episcopis XCIX. aduersus *Prinatium* haereticum, teste S. Cypriano epist. 55. ad Cornelium papam.

circa A. 243. *Bostrenum* in Arabia aduersus *Beryllum*, quem Origenes ab errore reuocauit. Vide *Eusebium* VI. 33. gr. Ex hoc vno concilio bina facit auctor synodici supra p. 190. 191. ed. vet. et ed. nou. p. 365.

*circa

*circa A. 245. *Ephesinum* siue alibi in Asia proconsulari contra Noëtum, de quo Baluzius ex Epiphaniæ hæresi 57. tom. 1. p. 479. *Fabr.* Sed incertum esse videtur *Walchio* l. c. p. 98. *Harl.*

circa A 250. Concilium *Achajæ* contra Valestorum siue Eunuchorum sectam, de qua *Baluzius* ex auctore Prædestinati lib. 1. c. 37. *Fabr.* *Walchio* l. c. pag. 99. non solum narratio de hoc concilio esse falsa, sed etiam, sectam *Valestianorum* vinqquam existisse, valde dubium esse videtur. *Harl.*

†250. vacante sede, *Romanum* in causa lapsorum, a romano clero et episcopis, in vrbe residentibus. Conferendæ S. Cypriani epistolæ [P] ad clerum rom. clerique romani ad Cyprianum et clerum Carthaginiensem epistolæ.

251. S. *Cornelio* papæ tributæ decretalæ duæ ad omnes fideles et Rufum episcopum.

† Epistola Cornelii papæ ad Fabium Antiochenum, quam recitat *Eusebius* VI. 43. Alia ad Lupicinum, episcopum Viennensem, quam ex bibliotheca Floriacensi descripsit *Baronius* ad a. C. 255. num. 47. Duæ item ad S. Cyprianum, inter cuius epistolæ existant cum octo Cypriani ad Cornelium epistolis, et vna de Cornelio ad Antonianum. *Fabr.* [*Tertia Cornelii epistola gr. lat. cum notis Constant. *Mansi* I. p. 808. et eiusdem epistola VII. ex Baluzio, p. 812. *Mart.* — Duo autem concilia *Romana* sub Cornelio fuisse habita, contra *Baronium*, quem alii, etiam *Harduinus* et *Fabricius* noster sequuti sunt, negat *Walch.* l. c. p. 102. laudatque *Pagium* ac *Tillemont.* in *Memoires pour servir à l'histoire ecclési.* tom. III. p. 739. sqq. iam refutantes *Baronium.* *Harl.*]

†† *Romanum* I. concilium sub Cornelio papa, cum episcopis LX. quorum decreto eiectum ex ecclesia *Νοβατιανον*, hoc est *Novatianum*, refert *Georgius Syn-cellus.* Vide et *Eusebium* VI. 43. vbi *Νοβατιανον* vocat, et *Hieronymum* de viris illustr. c. 66. quamuis ibi, cur italicam synodum a Romana distinguat, nihil causæ adpareat. Est et apud *Gratianum* 16. XXII. qu. 5. *Honestum etiam videtur:* decretum nomine Cornelii papæ: sed, vt ibi notatum est, verius e *Capitular.* lib. 1. c. LXIII.

Carthaginense I. sub S. Cypriano, de lapsis et aduersus Felicissimum schismaticum. Vide epistolam Cypriani XL. ad plebem, XLII. ad Cornelium, LII. ad Antonianum, et LIV. et LV. ad Cornelium, papam.

252. *Romanum* II. sub Cornelio, cum plurimis episcopis, qui decreta Carthag. concilii comprobarunt, teste Cypriano epistola 52. ad Antonianum, et 68. de *Basilide* et *Martiale.*

Carthaginense II. ¹⁾ sub Cypriano, cuius synodica est epistola Cypriani 54. ad Cornelium. Actum fuit in hoc concilio etiam de *Priuato*, episcopo *Lambesitano*,

Bbbb 3

tano,

1) Hoc tamen II. et, quod postea numeratur, concilium *Walch.* l. c. p. 105. not. cum *Tillemont.* l. c. tom. IV. p. 116. aliisque censet. *Harl.*

tano, vt ipse docet Cyprianus epistola 55. ad Cornelium papam, scripta sub anni sequentis initium: Item de *Felicissimo* diacono, schismatis Carthaginensis aduersus Cyprianum auctore, vt fidem facit eadem epistola. Denique de *Novatiano*, vt Cyprianus idem docet epistola 68. de Marciano Arelatensi, Nouatiani fautore, scripta post biennium ad Steph. papam. Conferre iuuabit Annales Cyprianicos Ioannis Pearloni.

A. C. 253. *Antiochenum* sub Demetriano contra Nouatum, memorat vetus Synodicon cap. 23. supra p. 192. ed. vet. et ed. nou. p. 366. Plura Baluzius ex *Eusebii* VI. 46. et VII. 8. [et *Walch.* l. c. p. 103. ad a. 252. cui id conc. nondum videtur indubitatum. *Harl.*]

[P] 253. S. *Lucio* papae tributa decretalis vnica:

†Decreta III. ex Gratiano 19. dist. LXXXI. *Ministri altaris.* 20. dist. LXXXI. *Clericus solus.* 21. dist. LXXXI. *Sed si forte,* quod est ex Clementis epistola 2. ad Iacobum fratrem Domini.

[*Decretum alterum Lituii, (ex vet. Poenitentiali ap. Canisium. vett. lectt. II. p. 11. ed. Balnag.) *Mans I.* p. 884. *Mart.*]

Concilium *Carthaginense III.* de infantibus baptizandis: sub S. Cypriano cuius epistola 69. ad Fidum fratrem huc pertinet.

Carthaginense IV. aduersus Basilidem et Martialem, Hispaniae episcopos libellaticos, sub S. Cypriano, cuius synodica epist. 68. ad Felicem etc.

254. *Carthaginense I.* de baptismo, sub Cypriano, cuius epistola 70. ad Iouianum (Iubaianum) et alios episcopos Numidas exhibetur cum graeca versione, qualis est apud Zonaram et Balsamonem,⁴⁾ cum versione Gentiani Herueti recognita.

255. S. *Stephano* papae tributae decretales duae.

Carthaginense II. de baptismo, sub eodem Cypriano et LXX. episcopis Africae ac Numidiae. Exstat epistola Cypriani 72. synodica ad Stephanum papam. Meminit etiam huius concilii in epistola 73. ad Iubaianum.

256. *Carthaginense III.* de baptizandis haereticis, sub eodem Cypriano ex tribus provinciis, Africa proconsulari, Numidia et Mauritania. Huius concilii decreta episcoporum LXXXVII. non latine modo ex Cypriano (p. 229. seq. edit. Oxon.) sed etiam graece, perturbato ordine, vt apud Zonaram¹⁾ occurrunt, exhibentur. Conferendus etiam MS. codex bibl. caesareae, de quo *Lambecius* VIII. p. 439. seq. *Fabr.* Siue col. 924. sqq. ed. Koll. nr. 36. cod. XLV. qui multorum conciliorum acta canonesque, epistolas patrum eccles. constitutiones aliaque, ad ius canón. pertinentia continet. *Harl.*

Roma-

4) Tom. I. synodici magni Beueregiani p. 365. 1) ibid. p. 363.

Romanum concilium Stephani papae aduersus rebaptizantes, cuius memiait Cyprianus epist. 74. ad Pompeium, *Eusebius* VII. 3. Vincentius Lirinensis et Synodicon vetus c. 26. supra p. 193. ed. vet. et ed. nou. p. 367. Confer *Baluzium* p. 19. in collect. nou. *Fabr.* Sed *Walch.* l. c. postquam p. 106. sqq. de tribus conciliis Carthagin. sub Cypriano habitis egerat, p. 109. sq. concilium Stephani *romanum* plane fictitium esse, atque Baluz. l. c. Harduin. in indice tom. I. concil. et Fabricium, male interpretatos esse narrationem Cypriani, Eusebii ac Vinc. Lirinensis, vberius demonstrat. *Harl.*

*† Libellum, non debere denuo baptizari, qui semel in nomine Domini nostri Iesu Christi tincti sunt, quem Rigaltius sine nomine auctoris ex cod. Remensi descriptum a Sirmondo, in notis ad Cyprianum vulgavit, Labbeus in synopsi notat a codice Vaticano [P.] tribui *Vrsino* monacho Afro, (de quo Gennadius c. 27. de S. E.) ediditque tom. I. concil. p. 770. subiectis p. 784. Rigaltii notis. Sed Harduinus omisit.

A. C. 257. S. Sixto II. papae tributae duae decretales epistolae.

† Decreta II. ex Gratiano 15. II. quaest. 6. *Si quis putauerit.* et 17. III. quaest. 6. *Si quis clericus:* quod alii Eleuthero papae tribuunt, alii Felici I.

*† *Narbonense* [fabulosum, v. *Walch.* l. c. p. 110.] in causa S. Pauli antistitis, incontinentiae a diacotis falso infimulati, ad haec tempora refert *Labbeus* tom. I. pag. 825. ex Gregorio Turonensi lib. I. hist. cap. 30. et auctore vitae S. Pauli episcopi in parte 2. historiarum ecclesiae Gallicanae, editarum a Francisco Bosqueto, Monspelienfi episcopo.

Romanum, quo damnantur Noëtus, Sabellius et Valentinus, et quod non sub Victore, vt auctor Synodici veteris c. 20. supra p. 191. ed. vet. et ed. nou. p. 365. sed sub Sixto II. celebratum Baluzius adnotat.

258. S. Dionysio papae tributae decretales epistolae II. *Fabr.* [*Epistolarum s. scriptorum, quae ad Dionysium papam adinent, notitia et fragmenta, (ex P. Coustant p. 271. sq.) *Mansi* I. p. 1009. *Mart.*]

circa A. 260. *Romanum* concilium in causa Dionysii Alexandrini de Sabellianismo accusati, in hoc concilio absoluti. Vide S. Athanasium in epistola de sententia Dionysii contra Arianos, et in epistola de synodis Arimini et Seleucia p. 918. tom. I. Paris. 1627. et S. Basilium libro de spiritu sancto ad Amphilochium capite vlt.

circa A. 262. *Concilium in Africa*, in quo sancitum est, haereticos non esse rebaptizandos. Testis S. Hieronymus in dialogo aduersus Luciferianos: *Conatus est, inquit, beatus Cyprianus contritos lacus fugere, nec bibere de aqua aliena: et idcirco haereticorum baptisma reprobans ad Stephanum, tunc romanae urbis episcopum super hac re Africanam synodum direxit: sed conatus eius frustra fuit. Denique illi ipsi episcopi, qui rebaptizandos haereticos cum eo statuerant, ad antiquam consuetudinem reuoluti nouum emisere decretum.*

*Dionysii

**Dionysii Alexandrini epistola canonica* *) ad Basilidem Pentapolitanum in Libya episc. graece et latine cum Herueti versione recognita.

[P] **S. Gregorii thaumaturgi, archiep. Neocaesariensis, canones XI.* *) graece et latine cum interpretatione eiusdem Herueti.

*†Eiusdem Gregorii expositio fidei.

Alexandrina duo concilia a Dionysio habita memorat vetus Synodicon supra p. 366.

circa A. C. 265. *Antiochenum I.* aduersus Paulum Samosatenum, de quo Theodoretus lib. 2. de haereticis fabulis c. 8. Gregorium Neocaesariensem praefuisse synodo refert Maximus in collatione cum Theodosio episcopo Caesareae Bithyniae p. 161. 162. Adi et Leontium Byz. libro III. contra Nestorium, tom. IV. antiq. lect. Henrici Canisii, [et Walch. l. c. p. 112. sqq.]

*†268. *Antiochenum II.* concilium aduersus Paulum Samosatenum, cui concilio interfuit Firmilianus episcopus Caesareae in Cappadocia. Vide *Eusebium* VII. 28. p. 258. gr. Ex eo concilio scripta est epistola ad Paulum Samosatenum, quam cum versione Turrianus edidit Rom. 1608. recusam graece et lat. tom. I. auctarii Ducheani, et in tomo XI. Bibliothecae Patrum Paris. Morellianae, subiuncta epistola siue tractatu Dionysii Alex. aduersus Samosatenum, vas cum Samosateni quaestionibus decem et ad eas responsionibus eiusdem Dionysii. Haec *Labbear* tom. I. p. 843. graece et latine exhibet; sed in Reg. et. ab Harduino sunt omissa. *Fabr.* Triane fuerint, an duo tantum concilia *Antioch.* et num in scio romano pontifice celebrata fuerint, an eius consilio atque auctoritate, (vt *Franc. Anton. de Simsonibus* tom. I. de iudic. R. P. potest. cap. 13. nr. 5. sqq.) et num patres concilii Antioch. a. 269. dampnarint voc. *homouision*, quaeritur. *Liberat. Fassoni* de voc. *Homouision* diss. in qua offenditur, voc. illam ab Antiochenis patribus proscriptam vel repudiatam non esse, Romae 1755. 4. et histor. litterar. ital. tom. XIII. p. 313. et al. citat auctor bibl. selectae historiae eccles. cum V. tum N. T. Venet. 1776. 8. p. 286. sq. vbi et passim sec. ordin. saeculorum de conciliis agit, et plures VV. DD. de illis disputantes nominat. *Hart.*

270. *Antiochenum III.* in quo Paulus Samosatenus depositus, ex cuius epistola synodica *) scripta a Malchione presbytero plura Eusebius VII. 30. hist. Alia etiam nonnulla Leontius lib. 3. contra Nestorium, et ex eo Baluzius p. 20. seq. Libellus contestationis cleri CPol. vel Eusebii Laici in synodo Ephesina propositus a. 429. dicit hanc synodum celebratam esse ante annos 160. Episcopus adfuisse 180. ait Basilus monachus in eodem concilio p. 1335. Meminit et vetus Synodicon cap. 27. et Eutychius in Annal. p. 396.

A. C. 270.

m) De aliis epistolae huius editionibus, quam Balsamo et Zonaras scholiis illustrarunt, dixi lib. V. cap. 1. vol. VII. p. 279.

n) De his lib. V. huius bibl. cap. 1. vol. VII. p. 256. sq. et de expositione fidei p. 252. seq.

o) In hanc synodicam conferentiae Matthaei Larroquani animaduersiones in Aduersariorum sacrorum libro et capite primo. [et Walch. l. c. p. 114. sqq. aliique, ab eo laudati. *Hart.*]

A. C. 270. S. Felici papae tributae epistolae decretales III.

† Fragmentum epistolae Felicis ad Maximum episc. et clericos Alexandriae, graece et latine ex actione i. concilii Ephesini et Apologetico S. Cyrilli Alex. pro duodecim capitibus aduersus orientales episcopos.

275. S. Eutychiano papae tributae epistolae decretales II.

† Decreta VII. apud Gratianum, 91. XI. qu. 3. *Si quis episcopus.* 3. XX. quaeft. 2. *Statuimus, ut si abbatissa,* (quod potius est ex concil. Paris. a. 829. lib. 1. c. 43.) 17. XXII. qu. 1. *Praedicandum est,* (quod est e capitularibus Theodulfi c. 26.) 31. XXIII. quaeft. 8. *Si quis membrorum.* 2. XXVII. qu. 1. *Si quis gentilis,* (quod est ex poenitentiali Theodori.) Ibidem 3. *Simili modo,* (ex eodem poenitentiali.) 7. XXXV. qu. 6. *Episcopus in synodo.*

† Decretalia III. ex decreto librorum sexdecim, lib. XIV. c. 2. 3. et 10.

277. *Mesopotanicum* concilium contra *Manetis* haeresin habitum sub *Archelao*, Carcharorum episcopo, memorat synodicon vetus c. 28. supra p. 139. ed. vet. et ed. nou. p. 319. Vide, si placet, quae Laurentius Zaccagnius ad acta Archelai cum Manete, in collectaneis monumentor. veteris ecclesiae p. 1. quae graece et latine recudi curauit cum aliis aliquot monumentis eodem spectantibus in *Spicilegio patrum saeculi III. ad calcem tomi secundi operum S. Hippolyti Portuensis*, p. 134. Hamburgi 1718. fol. [et *Mansi* in *Supplem. concil. tom. I. pag. 13. sqq.* Add. *Walch.* l. c. p. 116. sq. professum, id non verum fuisse concilium, sed colloquium de rebus sacris. *Harl.* *Acta disputationis Archelai cum Magnete, c. notis Zaccagni. *Mansi I.* p. 1129. sq. et fragmentum eiusd. disputationis, gr. lat. ibid. p. 1226. *Martin.*]

283. S. Gaio papae tributa epistola decretalis vnica ad Felicem episc.

296. S. Marcellino papae tributae decretales II.

[*Synodus incerti loci pro adserendo iure patriarchico in totam Persidem archiepiscopo Seleuciensi a IV. patriarchis, vt fertur, circ. a. 300. habita, cum censura *Assmanni* in epistolam eiusdem synodi. *Mansi I.* p. 1245. *Mart. v. Assmanni* bibl. orient. tom. III. part. 1. p. 56. *Mansi* *supplem. concil. tom. I. p. 123.* et *Walch.* p. 117. qui narrationem de illa synodo falsam esse iudicat. *Harl.*]

303. *Sinuessanum* concilium in Campania de Marcellini papae, quod in persecutione Diocletiani thurificasset, condemnatione. Labbeus et Harduinus exhibent ex collata inter se editione triplici, Cræbbi, Surii et Nicolini, [item *Mansi I.* p. 1249. sq. *Mart.*] Supposititium esse, pugnat *Natalis Alex.* cui *Antonius Pagi* contra Baron. et in Propylaeo ad acta sanctor. Maii Papæbrochius, nec non *Tillemontius* tom. V. memor. p. 613. seq. [et *Walch.* p. 126. sq.] adferuntur.

A. C. 304. *S. Marcello* papae tributae decretales epistolae II.

† Decretum ex Gratiano 10. XX. qu. 1. *Illud autem statuendum.*

305. Concilium *Cirtense* in Numidia, Secundo Tigistano praefide, [P] vbi Traditores episcopi omnes tandem absoluti sunt. Exstant acta apud S. Augustinum III. 26. 27. contra Cresconium. Vide et librum 1. contra Gaudentium c. 27. Librum de unico baptismo c. 17. Breuiculus collationis diei tertiae c. 17. epist. 151. et 162. et librum ad Donatistas post collat. c. 14. item Optatum lib. 1. Minus bene hanc synodum Labbeus cum Baronio ad a. 303. retulit. Vide Valesium ad Eusebii VIII. 2. et D. Thomae Ittigii τὴ μακαρίτη diff. de schismate Donatistarum, (post adpendicem de haeresiarchis,) §. 15. seq. *Fabr.* [Mansi, licet et ipse cum Baluzio annum 305. huic concilio adsignat, exhibet tamen illud ad a. 303. tom. I. p. 1247. *Mart.*]

306. *Petri Alexandrini* canones XV. *) ex eius λόγῳ περὶ μετανοίας, graece et latine cum Gentiani Herueti versione recognita.

†† circa A. 308. *Alexandrinum* concilium sub Petro, in quo Meletius depositus est ἐν κοινῇ συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων, inquit Athanasius in apologia contra Arianos pag. 177. nouae editionis. Meminit etiam Patricius Ararsius apud auctorem veteris synodici supra p. 369.

Eliberitanum siue *Illiberitanum* XIX. episcoporum *) aera 362. habitum in Andalusia, Hispaniae prouincia, Labbeus ad a. 305. Harduinus post 313. collocat. Si Ioannem Morinum *) audimus, longe antiquius est et ante 250. habitum, quoniam post certamina cum Nouatianis non ausum fuisset tam dura aduersus lapsos decernere. Sunt, qui ultra annum 324. deprimant, cuius annus 362. aerae Hispanicae respondet: *Tillemontius* *) contendit pro anno 300., Card. *Aguirre* pro 303. *) Canones huius concilii exstant LXXXI. *Fabr.* Mansi hoc concilium exhibet ad a. 305. tom. II. p. 1. sq. In additione tamen p. 22. probabile iudicat, anno demum 309. illud esse celebratum. *Mart.* Conf. eundem *Mansf.* in supplement. concilior. tom. I. p. 126. sqq. In Biblioth. selecta historiae eccles. cum vet. tum noui testam. 1776. 8. citantur *Ferdin. de Mendoza* libr. III. de confirmando concilio Illiberit. Matriti 1594. fol. et alii. — *Walch.* l. c. p. 130. sqq. Fama fuit, acta concilii Illiberitani, in antiquissimo cod. seruata, fuisse Grenadae inuenta; sed illius narrationis falsitatem postea detectam esse, pluribus de-

clara-

p) Cum Zonarae et Balsamonis scholiis exstant in Synodico magno Beueregii tom. 2. p. 8.

q) In Pithoei codice numerus XLIII. occurrit. Sed vna ibi computantur XXIV. presbyteri, quorum nomina etiam Harduinus cum nominibus XIX. episcoporum, qui huic synodo interfuisse dicuntur, adstantibus diaconis et omni plebe.

r) Lib. IX. de poenitentiae sacramento c. 19. Ad Morini obiectiones respondere conantur Albaspinacus, Natalis Alexander, Aguirre, etc.

s) Tom. VII. memor. p. 302. et 714.

t) Tom. II. concil. Hispan. diff. 1.

claratur in *Büschingii Magazin*, tom. II. p. 53. sqq. quod etiam obseruauit idem *Walchius* in: *Grundsätze der Kirchengesch. des N. T.* ed. III. Schulzii p. 180. *Heumann*, in *Poecile*, tomi III. libr. I. p. 26. sqq. illustrat canonem XXXIV. concilii Eliber. de cereis in coemeteriis non accendendis; et de feminis, ne in iisdem peruigilent. *Harl.*

†Sed Labbeus XI. praeterea capitula addidit, quae a Gratiano, Iuone et Burchardo ex concilio Eliberitano citantur, nec in illis 81. se offerunt. Omisit illa Harduinus, quoniam card. [P] *Aguirre* *) notat, Gratianum et ceteros per errorem ea Eliberitanae tribuisse, quae petita erant ex synodo aliqua Helibernensi, hoc est Hibernensi. Hibernensium canonum selecta capita in lucem data esse a *Dacherio* tom. IX. spicilegii, notauit supra p. 88. ed. vet. et ed. nou. p. 257. *Fabr.* [*Mansi* tom. II. pag. 19. 20. eadem illa capitula dedit, sed a reliquis LXXXI. separata, sub tit. „Fragmenta, quae a Gratiano, Iuone et Burchardo ex concilio Eliberitano citantur.“ Idem cum Mendoza et card. D’Aguirre huic concilio ea abiudicanda esse tuetur. *Mart.*]

†Ad Eliberitanos canones, notae *Garsiae Loaisae* et *Binii*.

*†*Gabr. Albaspinaci* *) praeclarae obseruationes ad eosdem canones, et eruditus ac locuples *Ferdinandi de Mendoza* commentarius ad Clementem VIII. de confirmando concilio Illiberitano, distributus in libros III. qui prodierat Madrit. 1594. fol.

*†Eiusdem Mendozae ad Philippum II. Hispaniae regem, epistola, hispanico idiomate scripta pro defensione et adprobatione eiusdem concilii.

A.C. 309. S. *Eusebio* papae suppositae epistolae decretales III.

†Decreta III. ex Gratiano 27. XXVII. quae 2. *Disponsatam*, (quod uerius est Theodori Cantuariensis). 46. de Consecr. dist. 1. *Consulta omnium*. 17. de Consecr. dist. 5. *Ieiunia in ecclesia*. Quartum ex codice quinque librorum, lib. 1. cap. 41. *Oportet episcopum moderatis epulis contentum esse etc.*

311. S. *Melchiadi* siue *Miltiadi* papae tributa epistola.

Carthaginense conciliabulum LXX. episcoporum *Donatistarum*, in quo, Lucilla foemina potentissima procurante, absens damnatus est Caecilianus Carthag. episcopus tamquam traditor, et Maiorinus in ipsius locum suffectus. De eo uide Optatum lib. 1. et Augustinum in breuiculo collationis c. 14. et in epist. 162. et in libro ad Donatistas post collationem c. 3. et in concilio Cirtensi II. a. 412.

Cccc 2

p. 1204.

*) Conf. eius concil. Hispaniae tom. I. p. 240. sqq. et tom. III. p. 1. sqq. *Harl.*

v) *Albaspinaci*, hominis ex incerta, (ut ait *Mericus Casaubonus* ad Optatum p. 33.) quantus erat, antiquitate compositi, notae in omnes Eliberinos,

et in varios aliorum quorundam conciliorum canones prodierunt cum eius libris duobus obseruationum ecclesiasticarum Paris. 1629. deinde recusae Helmstad. 1672. 4. curante b. *D. Gebhardo Theodore Meiro*.

p. 1204. A. tom. I. Harduin. [*Tillemont. memoir. tom. VI. p. 11. sqq. Walch. ad a. 312. l. c. p. 132. sqq. Harl.*]

+*Constantini magni epistola ad Caecilianum et alia ad Anulinum, ex Eusebii X. 6. 7. Anulini, proconsulis Africae, ad Constantinum epistola ex collat. [P] Carthag. cognitionis III. c. 216. et 220. tom. I. Harduin. p. 1175.*

+*Libellus a Donatistis oblatuſ imperatori contra Caecilianum, ex Augustini epist. LXVIII. num. 2.*

Circiter mensem Iunium Constantinus imp. Caecilianum et Donatistas Romae iubet adesse ad VI. Nonas Octobr.. Quod cum illi facturos se promississent, de ea re Anulinus imperatorem certioreſ facit. Huius rei mentio in collatione Carthag. cognitione 3. c. 318. et apud Augustinum in breuiculo collat. apud. Baluz. p. 326. concil.

A. C. 312. Interciderunt acta concilii Carthaginensis, in quo Caecilianus absolutus est, ut videtur: siue ut Gratius Carthaginensis ait in concilio a. 348. *traditio* *) *damnata cum rebaptizatione multis conciliis a patribus nostris.*

313. *Romanum concilium sub Melchiade, episcoporum XIX. sexto Nonas Octob. Ibi Caecilianus absoluitur, Donatistae damnantur. Acta recitat et res gestas narrat Optatus libro I. Vide et Augustinum epist. 162. et in libro ad Donatistas post collation. cap. 23. Et vetus Synodicon cap. 29. supra pag. 194. ed. vet. et ed. nou. pag. 368.*

Editionis Regiae tomus II.

314. *Excerpta, quae incerta fide feruntur ex synodalibus gestis Siluestri I. papae, et canones siue constitutiones viginti, ex duplici editione. Hos canones pridem reiecit Hincmarus. Fabr. [*Autographum, amoris et concordiae foedus inter Constantinum et S. Syluestrum papam, et Teridatem regem Armeniae et S. Gregorium Illuminatorem, (spurium,) ex Galani conciliatione eccles. Armen. cum Romana tom. I. Mansi II. p. 461. et *Capitula duo Syluestri, ex additione ad Burchardum in MS. cod. Lucensi: ib. p. 463. Mart.]*

Arelatense I. concilium DC. episcoporum in Caecilianae Carthag. et Donatistarum causa, vide Synodicon vetus c. 30. supra p. 194. ed. vet. et ed. nou. p. 368.

Epistola Constantini imp. ad Aelafium (Ablauium) vicarium Africae. Incipit, iam quidem antehac.

Constantini ad Chrestum, episcopum Syracus. ex Eusebii X. 5. hist. cum Sirmondi versione.

Synodi

*) Quam tamen haud sufficientem nec idoneam iudicat *Walch. l. c. p. 135. not. 1. Harl.*

Synodi Arelat. epistola ad Siluestrum papam, eique subiecti octo canones.

Canones Arelatenses XXII. sub S. Marino episcopo, cum subscriptionibus episcoporum.

[*Epitome canonum *Arelatensium*, ex vetusta collectione MS. cod. Lucensis. *Mansi II.* p. 474. *Mart.* — Conf. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts p. 85. sq. et 115. not. *Ballerin.* de antiq. collect. part. II. §. 2. in Gallandi sylloge etc. I. p. 413. et alios, a *Walchio* l. c. p. 137. not. 3. citatos. *Hartl.*]

[P] Constantini epistola de Donatistarum appellatione a concilio ad imp. Incipit: *Aeterna et religiosa*. Ex adpendice ad Optatum et MS. codice Pithoei.

*† Notae Binii, Sirmondi etiam auctiores, Gabr. Albaspinaci et Frontonis Ducaei.

† Adpendicis loco praeter epistolam Caeciliani ad Felicem ex Baronio ad a. 314. n. 22. et Constantini ad Probianum ex Augustini epist. 98. et Baronio ad a. 314. n. 14. quae etiam in Regia conciliorum edit, leguntur. Labbeus praeterea ex adpendice Optati adiunxit 1) Epistolam Constantini ad episcopos partis Donati de causa Caeciliani. 2) Eiusd. ad Celsum, vicarium Africae. 3) Praefectorum Petronii, Anniani et Iuliani ad eundem Celsum. 4) Constantini ad episcopos per Africam et plebem ecclesiae catholicae. 5) Eiusd. ad episcopos basilicam aliam sibi petentes post priorem ab haereticis occupatam.

*† Gesta, quibus constat Traditorem Siluanum, a quo ordinatus est Maiorinus, Ex eadem ad Optatum adpendice. Illa non ad a. 306. cum Baronio, sed ad a. 320. referenda esse, Labbeus contendit.

*† Purgatio Caeciliani et Felicis episcopi Aptungitani siue Autumnitani, qui Caecilianum ordinavit. Gesta haec coram Aeliano proconsule a. 314. Confer *Baluzii* Miscell. tom. 2. p. 81.

A. C. 314. *Ancyranum* in Galatia concilii canones XXV. [al. XXIV.] graece cum Gentiani Hervei versione. Iidem latine ex interpretatione Dionysii Exigui, et ex tertia Isidori mercatoris, cum subscriptione episcoporum XVIII.

† Capitula duo *) *Ancyranum* concilii ex decreto sexdecim librorum, lib. 6. c. 5. et 7. *Neocaesariensis* concilii canones XIV. [al. XIII.] cum episcoporum subscriptionibus et triplici similiter latina versione. Vtrumque hoc concilium probavit Leo IV. d. 20. c. de libellis. De utroque etiam vetus Synodicon cap. 31. et 32. supra pag. 368. seq. Vtrumque cum Graecorum scholiis, notisque eruditissimis vulgavit Beuerègius in magno Synodico.

[*Epitome canonum Arelat. ex vetusta collectione MS. cod. Lucensis. *Mansi II.* pag. 549. *Mart.*]

Cccc 3

A. C. 320.

x) [Latina et probabiliter supposititia, v. *Walch.* l. c. p. 138. qui id concil. adsignat. a. 315. et lib. synodic. c. 31. *Hartl.*]

A. C. 320. *Romanum concilium* *) praesente Constantino cum episcopis LXXV. Iudaeorum vero sacerdotibus CCXX. et XII. scribis, [P] quos Issaschar pontifex misit, altercandi gratia, *an lex Iudaeorum legi nouae debeat anteferri*, inquit *Theodoricius Vrie* in historia concilii Constantiensis p. 92. Vide et scriptum Hadriani papae ad Carolum regem pro synodo Nicaena secunda tom. 4. Harduin. pag. 797. et concilium Basileense tom. 8. pag. 1331.

320. *) Labbei, sed Hard. 372. *Laodicea* in Lydia siue Phrygia Pacatiana, sub Theodosio, siue Theodoto episc. **) habiti, concilii canon. LX. graece cum versione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris. Apud Labbeum addita etiam Herueti versio, notaeque Binii et in can. 2. Albaspinaci. [*Mansi* adiecit titulos concil. Neocaesariensis ex vetusta collect. cod. Lucensis, p. 591. *Mart.*] Huius concilii canones etiam scholiis Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni explicati exhibentur a *Beueregio* tom. 1. magni Synodici p. 453. qui et ipse eruditus eos notis illustrauit. Exstant etiam cum commentario *Wolfgangi Gundlingii* et triplici versione Dionysii, Isidori et Herueti, separatim excusi Norimbergae 1684. 8. Vide *Acta Eruditorum* illius anni p. 415.

† De primitiua ecclesia et munificentia Constantini, qui tractatus falso vocatur Melchiadis epistola, quum auctor prodatur, se scripsisse post concilium Chalcedonen-

y) Lepidam esse fabulam, ait *Walch.* l. c. pag. 139. *Harl.*

z) Labbeus et ante eum Biniius Baronium sequuti, Laodicenum concilium ante Nicaenum collocant. Sed rexius *Petrus de Marca* III. 3. de Concordia sacerdotii et imperii, [Francof. 1708. p. 215. qui id collocat in an. 365.] *Tillemontius* tom. 6. memor. pag. 597. *Harduinus*, *Pagius*, *Beueregius*, *Caucus* aliique longe posteriori faciunt, et post annum 360. vel 370. collocant, licet in anno ipso differant. Certe in plena ecclesiae pace conditos perspicuum est, atque, ut iam *Harduino* animaduersum, in veteribus collectionibus canonum Laodiceenses post Gangrenses et Antiochenos collocantur. Post Sardicense concilium a *Matthaeo Blastare* et aliis antiquis: ab *Alexio Aristeno* in scholiis ad can. 6. post annum 371. quo *Basilii magnus* in communionem admississe *Valentem Augustum* ab eruditis plerisque proditur. A *Ioanne Antiocheno* proxime ante *CPolitanam* oecumenicam synodum. Sic etiam a *Synodo Trullana*, *Photio*, aliisque. *Fabr.* Quod annus certus, quo id concilium habitum fuerit, definiri non potest, *Walch.* l. c. p. 214. eius fecit mentionem post a. 369. argumenta canonum refert, citatque praeter alios *Ceiller.*

Histoir. des auteurs etc. tom. IV. p. 724. sqq. — *Lud. Timoth Spittler* in: kritische Vuterforschung des sechzigsten Laodiceisch. Canons, Breae 1777. 8. statim ab initio *Baronii* sententiam ac rationes refutat, aliorumque diuersa exponit iudicia, sed ipse annum certiorum non decernit; canonem autem LX. seriore demum aetate fuisse ab anonymo adiunctum, erudite demonstrat. — *Schroeckh* in: christl. Kirchengeschichte, tom. VI. p. 242. sqq. ed. II. vbi de concilio agit Laodicensi, et hoc collocandum esse censet post concilium Sardicense a. 344. — *Kollarus* ad *Lambec.* comment. vol. VIII. 852. sq. nr. 8. cod. XLIV. (in quo praeter plura concilia etiam canones LIX. concil. Laodic. cum scholiis in margine et intra lineas scriptis reperiuntur,) adnotat, *Lambecium* in primo voluminis VIII. indice hoc concilium adfigere ad a. 319. vel 320. at dissentit et, „*Pagii*, ait, coniecturis verosimilius est, retrahendum esse ad a. 363. Consule sis conciliorum edit. *Florentinam* a *Io. Dominico Mansio* curatam, tom. II. pag. 563. — In eod. vol. pag. 912. nr. 18. cod. caef. XLV. *argumenta canonum concilii Laodicea.* *Harl.*

aa) *Philos.* opus VIII. 4.

donense. Incipit: *Nemo qui diuinas scripturas legit*; p. 1528. Adde, quae idem Labbeus p. 1409. seq. ex libello de munificentia Constantini.

† Edictum siue *Donatio Constantini M.* latine Barthol. Picernatis de Monte arduo versione siue interpolatione ad Iulium II. (quam Orthuinus a Graes siue Gratus, Dauentriensis [P] presb. in fasciculo rerum expetendarum et fugiendarum ediderat Coloniae 1535. fol.) cum graecis, quae Labbeus addidit ex Theodoro Balsamone ^{bb)} ad cap. 1. tit. 8. Nomocanonis Photiani fragmentis. *Donationem Constantini*, inquit Harduinus, *tametsi hanc Isidorus in sua collectione exhibet, idcirco praeternisimus, quod est prorsus aliena ab huius operis titulo et instituto nostro.* *Magna ex parte describitur in epistola 1. Leonis IX. tomo VI. pag. 934. 935. 936.* De hac donatione eiusque variis editionibus et sublesta fide plura dixi volum. VI. huius Bibliothecae p. 697. seqq. quibus adde, quod amplissimus vir et meritissimus de bono publico *Io. Christianus Lunigius* eam exhibuit in continuatione spicilegii ecclesiastici pag. 153. subiunctis vsque ad 204. aliis aliorum imp. et principum diplomatibus, donationes et priuilegia romanae sedi adferentibus. Confer *Jac. Gretserum* de imperatorum, regum ac principum christianorum in sedem apostolicam munificentia, Ingolstadt. 1610. 4. *Io. Dauidem Koelerum* de donatione Mathildina, pontifici romano facta, Altdorf. 1715. 4. etc.

A. C. 320. *Romanum concilium II.* sub Syluestro, quod *generale* Gratianus adpellat, Isidorus Mercator *excerpta ex synodalibus gestis S. Siluestri.* Actio prima huius concilii habet canones decem, [ex cod. MSto Lucensi vndecim, ap. *Mansum II.* p. 627. *Mart.*] secunda canones viginti.

Tomus II. Labbei.

321. *Alexandrinum concilium*, quo damnatus est Arius. Epistola synodica Alexandri Alexandrini ad Alexandrum Byz. ex Theodoreti lib. 1. cap. 4. cum recognita Christophorsoni versione.

†† *Alexandrinum presbyterorum Alexandriae et Mareotae.* Habitam ad illos ab Alexandro adlocutionem Harduinus exhibet ex codice regio MMCCCCXVII. graece cum latina versione p. 310. *Fabr.* Quot concilia *Alexandriae* ante Nicaenum fuerint habita, non conuenit inter VV. DD. *Walchius* autem l. c. pag. 140. sq. iis accedit, qui duo tantum numerant, horumque alterum in a. 321. alterum in a. 324. collocant, et plura in hanc rem differit: atque pag. 142. sq. §. XVI. ostendit, commentitium esse concilium *romanum*, quod, Isidoro Mercatore teste, Syluester Romae a. 324. praesentibus Constantino et CCLXXXIV. episcopis coegerit, in quo fingitur, partim Arium condemnatum, partim conditos fuisse viginti canones, quos a *Colecto* concil. tom. I. p. 1579. editos, a *Manso* autem

^{bb)} tom. 1. bibl. iuris canonici Intellianae p. 929.

autem in supplem. concil. tom. I. p. 138. e cod. Lucensi varias illius lect. erutas esse, idem adnotat. *Harl.*

A. C. 325. NICAENVM concilium I. oecumenicum, post praefationem ex Isidori collectione, *fidem Nicaenam* siue *symbolum* et episcoporum, [P] qui interfuere, nomina, (apud Harduinum ex duplici recensione, una Labbeana, et altera multum diversa ex MSS.) *canones XX.* cum versione Dionysii Exigui, Isidori et Rufini, apud Labbeum etiam recentis scriptoris Herneti. Et quinta versio vetus ex Petri Pithoei editione apud Harduinum p. 430. et sexta p. 1245.

†† Iosephi Aegyptii presbyteri (circa a. C. 1398.) paraphrasis eorundem canonum, latine: ex Arabico versa a Guil. Beueregio, qui eandem in magno Synodico ad tomi prioris calcem arabice et latine edidit, canonesque Nicaenos notis nec non Balsamonis, Zouarae et Alexii Aristeni scholiis graecis illustratos vulgavit graece et latine. Oxon. 1672. fol.

Synodo Nicaenae tributa epistola ad Siluestrum papam cum Siluestri responsione, latine. Supposititia vtraque, quam Surius primus edidit ex MS. bibl. praedicatorum Colon., Baronius ex collectione Cresconiana.

Gelasii actorum concilii Nicaeni libri III. graece et latine.

Canones pro Nicaenis venditati LXXX. ex Arabico conuersi latine, ex Francisci Turriani S. L. recognitione.

* Canones LXXXIV. ex Arabico versi ab Abrahamo Ecchellensi.

* Iisdem SS. patribus CCCXVIII. Nicaenae congregatis tributa decreta et constitutiones XV. de monachis et anachoretis.

* Aliae variae XIX. ecclesiasticae constitutiones sub eorundem SS. patrum nomine venditatae, eodem Ecchellensi interprete.

* Alia statuta XXV. iisdem adscripta Nicaenis patribus, decerpta ex quatuor Regum ad Constantium libris.

* Concilii Nicaeni praefatio ex arabicis orientalium codicibus, Ecchellensi interprete.

†* Abrahami Ecchellensis, Maronitae e Libano, dissertatio de auctoritate canonum et constitutionum Nicaenae primae synodi, a se ex arabico latine verforum, et in eisdem notae.

Historiam concilii Nicaeni, obseruationibus maxime recentiorum scriptorum illustratam, accurato studio composuit doctor meus *ὁ μακαρίτης, Thomas Ittigius*, cuius lectionibus a. 1692. quum eam Lipsiae in patria mea traderet, magno cum [P] fructu interesse me memini. Illam post b. viri obitum ^{c)} in lucem edidit atque adnotationibus auxit *Christianus Ludouici*, Lipsiae 1712. 4. In ea historia, quum

c) diem obiit Lipsiae a. 1710. 14. April.

quam notitia insignis de scriptoribus actorum huius concilii, de symbolo, canonumque numero et fide exstet, eam hoc loco additis observatis meis lectori repraesentare opportunum duxi. ^{ad})

Non

^{ad}) De hoc celeberrimo concilio, (quod etiam in Chronico Edesseno, syriace scripto, in *Assmanni* Biblioth. orient. tom. I. p. 394. memoratur, ubi conf. notam 4. Assmanni,) de eius canonibus, symbolo etc. a multis vario modo fuisse disputatum, constat. Nam v^t omittam eos, qui a Fabricio citantur, *Schroeckhtum* in: *christl. Kirchengeschichte*, tom. V. 361. sqq. (341.) 368. (365.) VIII. p. 83. (79.) IX. p. 12. et alibi, ac reliquos conditores historiae eccles. N. T. imprimis conferendi sunt *Mansi* et *Fuchs*. Prior in noua et ampliff. collect. concil. tom. II. col. 635-1080. plura collegit, quae ad concil. Nicaenum pertinent: 1) historiam concilii breuem ex romana collectione; 2) epistolam Alexandri, episc. Alexandriae, gr. et lat. cum paucis Binii notis; 3) initium alterius epistolae eiusd. Alexandri ad episcopos ecclesiae catholicae, reliquam partem inferius ad Gelasii historiam; 4) Constantini imp. oration. ad concil. Nic. de pace, gr. et lat. ex Eusebio; 5) orationem suspectam, aut potius haud genuinam, Eustathii, episc. Antioch. ad Imperatorem, lat. ex Baronio; 6) praefationem, (haud vilius momenti,) concilii Nicaeni ex Isidori collectione; 7) expositionem duplicem fidei Nicaenae, ex MSS. lat. 8) fidem seu symbolum concilii Nic. gr. lat. 9) canones XX. Nicaenos, gr. lat. interprete Gentiano Herueto; 10) eosd. lat. ex interpretatione Dionysii Exig. praefixis titulis; 11) eosd. lat. ex interpretat. Isidori, adiectis titulis, quorum iterum duplex exemplum ex duobus MSS. additum est; 12) notas romani editoris concilior. general. de difficultatibus et erroribus in subscriptionibus; 13) subscriptiones patrum Nicaen. lat. 14) fragmentum subscriptionum graec. ex charta Niliaca, desumptum a Phil. Labbeo, quod tamen ipse Mansius fatetur pertinere ad sextam generalem synodum; 15) easd. subscriptiones, lat. ab Harduino ex MSS. editas; 16) canones Nicaenos XXII. abbrev. ex Ruffino; 17) canonum Nic. XX. paraphrasin arabicam, auct. Kof. Aegypt. 18) epistolam synodi ad P. Siluestrum, cum huius rescripto; vtrumque spu-

Vol. XII.

rium; 19) aliam epist. Siluestri ad syn. Nicaen. a Ballerin. iam ex cod. Vatican. MCCCXXXII. editam, sed manifesto spuriam; 20) libellum recantat. Eusebii Nicom. et Theogn. Nic. gr. lat. ex Socrate l. 40. 21) initium epist. concilii ad Aegyptios, gr. lat. 22) initia quatuor epp. Constantini imp. gr. lat. reliqua ad Gelasii histor. 23) notas Binii in concil. Nicaen. eiusque canones et subscriptt. 24) notas Gabr. Albaspinei ad can. 1. 12. 13. 19. 25) de synodo Nic. ex libello synodico, gr. lat. 26) de eadem, ex Photii lib. de VII. conciliis oecum. gr. lat. 27) de eadem, ex Nilo Rhodio, et ex anonymi scripto de VI. synodis, cum obseruatione quadam Phil. Labbei; 28) admonitionem ex rom. editione in Gelasii Cyclic. historiam, cum testimoniis aliquot vet. scriptorum de eadem re eiusque auctore; 29) de tempore concilii Nic. ex rom. edia. 30) Gelasii Cyclic. commentarium actorum concilii Nic. libr. III. gr. lat. 31) notas Binii in epistolam Alexandri ad omnes epp. et in epistolam Constantini imp. ad Alexandrum et Arium; 32) canones concilii Nic. LXXX. ex arabico in latinum versos, interprete Franc. Turriano, S. I. 33) eiusd. concilii canones LXXXIV. ex arabico latine reditos ab Abrah. Ecchellensi; 34) patrum Nicaen. de monachis et anachoretis decreta, eodem interpr. ex arab. 35) eorundem variar. ecclesiast. constitutiones, eod. interprete; 36) eorund. sanctiones et decreta ex quatuor regum ad Constantinum libr. eod. interprete; 37) praefat. concilii Nicaeni arabicam, eod. interprete; 38) Abrah. Ecchellensis diff. de auctoritate canonum Nic. arabicorum; et 39) eiusd. notas in orientalium editionum concilii Nicaeni praefationem, canones et constitutiones. — *Fuchs* autem in: *Bibl. der Kirchenversamml.* tom. I. primum pag. 350-363. confecit longam in Nic. synodum introductionem, in qua originem et historiam illius aliaque scitu necessaria exposuit et quosdam recentiores de illa scriptores nominavit: tum a p. 366-488. ex Mansio germanice versit, copiosis subiectis adnotat. 1) Alexandri episc. Alexandr. episto-

Dddd

episto-

Non debitat *Papbrothius* in vita S. Athanasii c. 2. tom. I. Act. sanctor. Maii p. 191. quin hic Athanasius in Libello synodico; cuius *Socrates* lib. 1. cap. 13. meminit, integram concilii Nicaeni historiam exposuerit, uti de Ariminensi et Seleuciensi egit singulari libro, qui etiamnum extat. Illius vero operis iactura, ipso iudice, suppleri posset, si adhuc superesset *Dalmatii* *) liber de dictis, factis et statutis patrum concilii Nicaeni, quo in-com-
pilan-

epistolam ad Alexandrum contractam; 2) fidei confessionem concilii Nic. 3) eiusd. canones XX. 4) notitias illius ex nounullis medijs aequi scriptoribus; et 5) Gelasii Cyziceni, episc. Caesar. in Palaestina, fasc. V. historiam concilii Nicaeni. — Praeterea *Walchius*, theologus quondam Gottingenensis, l. o. p. 144. sqq. multus est de eo, atque p. 157. haud paucos virorum doct. libros de illo commendat, nec non illius pater *I. G. Walch*. in biblioth. theol. selecta, tom. III. p. 855. sq. — et *Franck* in ead. biblioth. Bünaui. in vol. I. tom. III. p. 249. sqq. multos nominat, qui 1) historiam concilii, et 2) illius canones exposuerunt atque illustrarunt. Ego vero, ne extra oleas vagari videar, paucos commemorabo et quosdam instar spicilegii colligam addamque. *Doniat*. in Praenot. lib. II. cap. 3. §. 4-13. p. 247. sqq. (ibi-que v. Schott. in not.) late disserit de eius concilii loco et tempore, numero patrum, praesidibus, canonum numero etc. — Ipse *Fabricius* noster in Salutari luce euangelii, cap. XIII. pag. 287. sqq. docte copioseque disserit de illo concilio, et plures adpellat viros doctos. — *Io. Guil. Baieri* diss. praeside Schast. Niemannno habita, de auctoritate et integritate concilii Nicaeni primi et oecumenici, Dau, Swickero et Chstph. Sandio opposita, Ienae 1671. 4. aucta ibid. 1696. 4. in eius disputat. theol. decade I. pag. 1. — *Arnoldus Paschius* duas diss. de concilio Nicaeno I. ventilauit, Vitemb. 1677. 4. — *Mich. Walther*. scripsit de fidei Nicaenae antiquitate, veritate et necessitate, Viteberg. 1687. rec. 1714. 4. Concilii huius eiusque symbol. innocentiam vindicauit *Io. Fechtius*, Rostoch. 1710. 4. contra Arnoldum et auctorem obseruat. Halens. v. acta erudit. 1712. p. 330. et *Io. Fabric.* in historia biblioth. Fabric. part. V. p. 140. — *Gothofr.* enim *Arnold* in: vnparteiische Kirchen- vnd Ketz- Historien, vol. I. part. II. libr. 4. c. 7. §. 6-26. pag. 189. sqq. ed. nou. Schaffhausen. 1749. fol. multa asperiter declamauit, nec sine partium studio in patres, Nicaeae congregatos, debachatus est, ab aliis vero castigatus. Sic *Henr.* quoque *Ben-*

zelius scripsit Londini Scanor. 1736. diss. inscriptam; Vindiciae concilii Nicaeni oecumenici I. nouatoribus, praesertim *Gothofr. Arnoldo* oppositae: rec. in syntagm. eius dissertat. academ. tom. I. p. 478-508. Francqf. et Lips. 1745. 4. Add. *Fabric.* ipsum paullo post de aliis. — Ad controuersias in eod. concilio agitas pertinet *lis* de voc. *oecumenicus*, (de qua Arnold. quoque plura dixit) *Historiam* autem *veterem et recentiore* vocis *ecclesiasticae oecumenicus* adiecit *Ioach. Iust. Rau* diatribae suae de philosophia Laetantii, Ienae 1733. p. 155. et *Chr. Sonntag* conscripsit *Diexodum super Homousio ante-Nicaeno*, Altdorf. 1712. 4. — De praeside concilii Nicaeni orta quoque est quaestio, v. *Natalis Alexandri* diss. de eo in eius Historia eccles. tom. IV. Paris. 1714. fol. p. 214. vbi a p. 210. variae leguntur diss. ad hoc concilium pertinentes; in his p. 247. sqq. de numero Nicaenorum canonum. Osius quidem ei interfuit, et *Walchius* l. c. pag. 144. commendat *Cardin. Aguirre* commentat. de conciliis, quibus magnus ille Osius, episcopus Cordubensis, interfuit, in tom. II. concil. Hispan. p. 15. sqq. *Lambecius* tamen in indice I. ad vol. VIII. p. 1119. nr. 70. cum aliis statuit, Hosium concilio Nicaeno I. praesuisse, et in eod. vol. p. 460. sq. ad nr. 69. cod. caesar. XIV. quo tinetur *Commemoratio S. Hosii, episcopi Cordubae in Hispania*, (in cuius fine tantum legitur, *ὁ δὲ Ὀσίος — ὁ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ συνόδῳ διακρίψας, καὶ τῶν ἐν Σαρδηνίᾳ συνεκληθέντων προτίνας*.) atque *Kollar*. quosdam de Hosio scriptores excitant. At *M. Aug. Guil. Ernesti* dissentit in diss. qua Hosium concilio Nicaeno non praesedissee, ostenditur, Lips. 1758. 4. etc. — De Ambri Matthaei iudicio de patribus, in illo concilio congregatis, v. *Assmann.* in bibl. orient. tom. III. part. 1. p. 588. *Harl.*

ee) De Dalmatio hoc, quem ex monacho episcopum sibi delegerunt Cyziceni, mentio apud *Socratem* VII. 23. Tripartitam XII. 3. *Nicephorum* XIV. 29.

pilanda concilii Nicaeni historia Gelasius usus est. Idem Papebrochius suspicatur, hunc Dalmasium cum suo episcopo Theona non minus, quam Athanasium, cum Alexandro ad concilium Nicaenum venisse, quod eadem facilitate, qua affirmatur, negari poterit.

Quod acta concilii Nicaeni etiamnum Constantinopoli seruentur, ex relatione sacerdotis cuiusdam graeci ad Iacobum Goarum facta colligere videtur *Franciscus Combefisus* tomo II. Auctarii noui Bibliothecae patrum pag. 570. Eundem Thesaurum Alexandriae latere, non dubitauit *Franciscus Tuerianus*, qui in praefatione ad canones concilii Nicaeni, ex arabica lingua in latinam conuersos, scribit, codicem patriarchae Alexandrini, ex quo *Baptista Romanus* canones descripsit, etiam acta concilii Nicaeni continuisse. Nec desuerunt, ut *Baronius* ad a. C. 325. n. 62. testatur, qui in Arabia haec acta exstare sibi persuaderent, quae etiam apud Armenios reperiri credidit *Gregorius X.* quippe qui, quam Armenios ad concilium Lugdunense inuitaret, a rege, nec non a catholico, seu archiepiscopo Armeniorum postulauit, ut integra Nicaenae synodi scripta ad se mitterent, cuius argumenti litteras etiam ad Hierosolymitanum patriarcham et Anteradensam episcopum direxit, ut refert *Odoricus Raynaldus* tomo XIV. annalium, a. c. 1273. n. 4. Valde autem vereor, ne si in praedictis urbibus et regionibus genuina Nicaeni concilii acta inquirantur, pro Iunone nubes, [P] aut pro thesauro carbones inueniantur. Similiter, quod adinet ad illud concilii Nicaeni exemplar, quod nescio quis Frater Ioannes cum Marco Ephesio disputans in synodo Florentina sessione XX. tom. 9. Harduin. p. 235. solum illibatam ait euasisse a corruptelis Arianorum, proptereaque in patriarchio romano seruari acta integra graece et latine, sigillis obsignata et subscriptionibus patrum Nicaenorum. *Nae*, inquit *Dallaeus*, p. 19. libri de usu patrum, oportet reuera artissime obseratum et obsignatum fuisse, cuius in re tanti momenti, ne tribus quidem pontificibus romanis, *Zosimo*, *Bonifacio* et *Celestino* copia facta est - - - quod argumento inuisito est, acquisiti istius voluminis sigilla numquam aperta aut referata alibi fuisse, nisi in fraterculi illius cerebro etc. *Fabr.* *Monaci* in cod. Bapar. XXIV. est oratio historica eorum, quae gesta sunt Nicaeae a synodo de depositione Arij, in quibus etiam est singularis narratio de vita Constantini M. quam orationem a *Combefisio* in auctario nouo bibl. PP. parte II. p. 573. e cod. regio et Seguieriano vulgatam esse gr. et lat. a *Lipomanno* latine editam tom. VI. p. 119. et a *Surio* ad X. Iul. ibi tamen legi, eam esse ex *Simeone Metaphraste*, animaduertit *Hardt* in: *Aretini Beytragen* etc. a. 1803. part. 3. p. 30. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VI. nr. 6. plut. 86. Patrum 318. qui Nicaeae conuenerunt, epistola ad ecclesiam Alexandr. quam in conciliis Labbei tom. II. p. 260. sqq. licet aliquantum diuersam, exstare, adnotat *Bandin.* in cat. coqd. gr. Laur. III. p. 294. Add. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 86. et 96. sqq. vbi e cod. XXXIV. gr. et lat. edidit epist. Nicaenae synodi ad Alexandrin. ecclesiam. — In cod. *Th. Gale* XC. f. nr. 5926. cat. MSS. Angliae etc. vol. II. de concilio Nicaeno [an Gelasii Cyziceni?] et vita Constantini M. — Ib. in cod. XCI. f. nr. 5927. dicti cat. conciliorum I. et II. apud Nicaeam argumenta. Add. infra de symbolo Nic. *Harl.*

Sunt, qui acta concilii hodie quidem superesse negent: ea tamen olim in hominum oculis et manibus fuisse minime inficiantur; in quorum numero *Seldenus*, qui in commen-

tario ad Eutychii Origines Alexandrinas p. 86. ante multa abhinc saecula Nicaeni concilii acta periisse putat; et *Baronius*, qui a. C. 325. n. 62. iam pridem Arianorum malitia^{f)} et temporum iniuria haec acta evanuisse dolet, quae accuratissime scripta fuisse *Athanasii* testimonio probat, quod in eiusdem libro de synodis legitur, tomo I. p. 873. Verum etsi in latina Athanasii versione actorum a patribus Nicaenis accurate scriptorum mentio iniiciatur, in graeco tamen textu de actis nihil legitur, ut notavit *Valesius* in Adnotationibus ad libr. 3. Eusebii de vita Constantini cap. 14. quo loco Eusebius tradit, patres Nicaenos, quae in commune placuerunt, scriptis mandasse et subscriptione sua roborasse. Ex quo Eusebii loco *Valesius* l. c. et cum ipso *Antonius Pagi* in Critica Baroniana n. 16. edit. vero Paris. num. 23. concludunt, nulla acta praeter fidei formulam et canones et epistolam synodicam in concilio Nicaeno litterarum monumentis consignata fuisse, quam sententiam ex Athanasii epistola de decretis synodi Nicaenae confirmant.

Equidem haud desunt, qui praeter symbolum, canones et epistolam synodicam, cetera quoque Nicaeni concilii gesta literis excepta fuisse commemorent, ut auctor praefationis ad codicem concilior. arabicum, apud *Seldenum* in commentario ad Eutych. pag. 78. qui acta et disputationes [P] concilii Nicaeni 40. libros occupasse scribit. Verum auctor iste fidem non magis meretur, quam *Isidorus Mercator* seu *Peccator* in praefatione ad collectionem conciliorum a se adornatam, in qua dicit, se a fratribus quibusdam cognovisse, quod Orientales^{gg)} testentur, se vidisse concilium Nicaenum habens potiore, quam quatuor euangeliorum, magnitudinem etc. Neque plaris aestimandum *Possini* testimonium, qui in Adparatu tomo 2. p. 137. narrat, quod Ambrosius Camaldulensis in bibliotheca archiepiscopatus Ravennatis concilium Nicaenum viderit. Nam in Hodoeporico Amarosii Camaldulensis p. 50. hoc tantum dicitur, quod fidem concilii Nicaeni, membranis purpureis et aureis literis inscriptam,^{hh)} Ravennae legerit. Et veteres nonnulli, qui actorum concilii Nicaeni meminerunt, symbolum vel canones concilii Nicaeni intelligunt. *Balsamon* autem, quum in explicatione canonis I. Antiocheni p. 812. ad acta concilii Nicaeni a canonibus distincta prouocat, ad epistolam synodicam respexit. Ceterum etsi in ipso concilio nulla ferme rerum in eo gestarum acta confecta fuerint; Eusebius tamen, Athanasius et alii, qui huic concilio interfuerunt, praecipua acta huius synodi et dictis et scriptis retulerunt, vnde eorum notitia ad posteros propagata fuit. Atque hinc nonnulli, longo post concilium Nicaenum tempore, ex diuersis variorum auctorum scriptis, veris pariter et falsis, qui successu temporis, ut fieri solet, admixti sunt, rumoribus, acta synodi Nicaenae concinnarunt, et quandoque propriis figmentis auctiora reddiderunt.

Inter

f) Persuasum hoc etiam *Godfrido Hermantio* praef. ad vitam S. Athanasii, gallice editam Paris. 1871. 4. in cuius libro secundo non indiligenter concilii Nicaeni historiam persequitur, sicut et *Tillemontius* tom. VI. memoriarum hist. eccles. p. 634. seq. edit. Paris. 1704. 4.

gg) Videntur Orientales isti non de alio opere loqui, quam de Gelasii actis concilii Nicaeni, Photio etiam inspectis, de quibus infra.

hh) Hodie nihil tale Ravennae reperiri, testatus *Mabilionius* tom. 1. Musci Ital. p. 39.

Inter primos, qui ex instituto acta concilii Nicaeni collegerunt, fuit *Gelasius Cyzicus*, ¹¹⁾ Caesareae in Palaestina episcopus, qui tres libros elaboravit a Photio in Bibliotheca cap. 15. brevis et 88. 89. diligentius receptos. Deprompsit autem Gelasius hanc historiam circa a. C. 476. a se concinnatam ex Eusebio aliisque scriptoribus, et imprimis ex membranis Ioannis presbyteri et Dalmatii Cyziceni, ¹²⁾ vt [P] ipse in praefatione testatur. Graece et latine cum notis suis hoc Gelasii opus edidit Parisiis apud Fredericum Morellum 1599. 8. *Robertus Balforsus*, Scotus. Postea etiam *Commelinus* Heidelbergae 1604. fol. Gelasiana ista concilii Nicaeni acta, cum Balforei versione separatim subiuncta, vulgavit. In qua editione prior Parisiensis editio neutiquam dissimulatur. Vnde nescio, quid sibi velit *Possivius*, quanta in adparatu tomo II. p. 137. catholicos scire cupit, quod Gelasius ex officina Commeliniana pro re plane noua venditatus et prolatus fuerit. Idem Gelasii opusculum *Binius* in posteriori conciliorum editione tom. 1. atque edit. Regiae curatores tom. 2. et *Labbeus* tom. 2. *Harduinus* tom. 1. inseruerunt, quod et ante Binium ceterosque *Romani conciliorum generalium editores* a. C. 1608. fecerunt, qui in praefatione sua ¹³⁾ multorum errorum Gelasium postulant. Verum errores illos tanti momenti non esse, iudicat *Dorscheus* in exercitatione ad diatyposin concilii Nicaeni p. 85. et sq. vbi et multa aliorum de Gelasio iudicia adducit. Tres codices MSS. Vaticanum, Noalianum et Petri Stellae laudat *Io. Andr. Bosius* in diss. ad locum Iosephi de Christo p. 42. quem vide etiam p. 53. Ceterum quum in Historia concilii Nicaeni, quam Gelasius scripsit, non amplius compareant, quae de baptismo Constantini Photius apud Gelasium se legisse dicit, non leuis apud nonnullos oritur suspicio, quod primi editores subtracto per fraudem libro III. tantum epistolas quasdam Constantini, quae totum librum tertium occupant, substituerint, ne sententia eorum, qui Constantinum Romae a Syluestro baptizatum dicunt, Gelasii autoritate premeretur, qua de re videatur *Causa* in histor. literar. p. 366. et *Voffus* de historicis graecis lib. 2. cap. 21. qui, etsi se Gelasii librum cum notis suis et latina versione focii sui Francisci Iunii editurum ibidem pollicitus fuerit, promissis tamen stare fuit impeditus. Conferantur praeterea de Gelasio *Labbeus* de scriptoribus ecclesiasticis tom. 1. p. 339. *Natalis* [P] *Alex.* sec. IV. diss. 13. p. 220. seq. diss. 17. p. 246. *Ioh. Launois* part. 8. epistolarum, epist. I. p. 696. et seq. vbi et Gelasium incertae aetatis scriptorem esse dicit, et magnam in rebus ecclesiasticis ignorantiam ipsi tribuit. *Analysis* librorum Gelasii in recentiore medullae patrum Abrahami

Dddd 3

Sculteti

11) De huius opere dixi volum. IX. p. 291. sq. [ibique v. not. ff.] Praeter Photium meminit huius Gelasiani operis Nicetas Choniates lib. V. thesauri O. F. cap. 6. et Iohannes Cyparissiota decad. 3. c. 4. et decad. 10. c. 2. In MStis quibusdam, [e. g. *Bavar.* XL. et XLIII. v. *Harát* in: *Aretini Beyträgen* etc. a. 1803. part. 5. p. 25. imprimis p. 37. *Harl.*] Gelasii nomen non est additum: itaque Balforeus sine nomine auctoris edere voluit, quod ex alio codice et Photio restituit Morellus.

12) Verba Gelasii sunt: Πάντα τὰ ἐν ἑαύτῃ τῇ

ἐναρτή καὶ ἁγία συνόδῳ ληχθέντα τε καὶ ἀρχαίοντα καὶ διατυπωθέντα πάλαι τε καὶ πρόσκαιρα ἀνεγνώσθη, ἐν τῇ πατρῷα οἰκίᾳ διάγων εὐρηματικῶς αὐτὰ ἐν βιβλίῳ ἀρχαιοτάτῃ ἰγγεγραμμένῃ, ἐν μεμβράναις ἀπαντα ἀκαταλάπτως ἔχουσι, γινώσκοντες μὲν τὰ θεία καὶ ἀκατάλαπτα ΔΑΔΜΑΤΙΟΥ, καὶ Ἀρχαιοτάτου γενομένου τῆς ἁγίας καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας τῆς τῶν Κοζικηνῶν λαμπρῆς μητροπόλεως. De hoc Dalmatio supra pag. 578.

13) Hanc in edit. Regia et Labbei repetitam, vt alia plurima haud probando consilio, omisit Harduinus.

Sculteti editione occurrit, quae in priore desideratur. Idem Scultetus libro 2. Exerc. euangelic. c. 16. vetustissimi codicis actorum synodi Nicaenae ineminit, monstrati a. 1576 Baroni a Dhona; Viennae a Ioanne Sambuco, in quo. vicefimo primo loco se subscripsit: Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, λήγματος τῆς Ἀποστολικῆς Θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης.

Gelasio iungimus auctorem libri, qui inscriptus fuit: Πολιτεία τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Μητροφάνους καὶ Ἀλεξάνδρου. *Politia sanctorum patrum Metrophanis et Alexandri.* Quantum enim ex Photio constat, qui in Bibliotheca sua cod. CCLVI. opus hoc excerptit, Nicaeni imprimis concilii historiam, et quae concilium Nicaenum praecesserunt et consequuta sunt, auctor ille enarravit; qui, etsi se Constantino Magno conuicium adferat, longe tamen recentior ^{ms)} videtur. Plane autem cum hoc auctore, quem Photius excerptit, convenit auctor actorum a Combefisio in auctario nouo Bibliothecae patrum part. II. pag. 573. graece et latine ex codice Regio et Seguieriano ^{ms)} vulgatus. Titulus est: Τὰ πραχθέντα ἐν Νικαίᾳ παρὰ τῆς Συνόδου ἐπὶ καθάρσεως Ἀρείου. Incipit: Ἐνεσκαυδισάτω. ἡμεῖς τῆς Διοκλητιανῆ βασιλείας, latine ediderat Lipomannus tom. VI. p. 119. b. et Surius ad 10. Iul. Hoc scriptum in auctario Combefisii proxime antecedit *Gregorii Caesariensis*, in Cappadocia presbyteri, oratio in patres Nicaenos, quam, quum haecenus latine tantum ab eodem Lipomanno tomo VI. et Surio in vitis sanctorum ad 10. Iul. edita fuisset, Combefisius vna cum emendata Lipomanni versione graece ex codice regiae in Gallia bibliothecae in lucem publicam emisit. Incipit: Πάσθουσαι τοῖς ἡγυμένους. In Pentecostario p. 321. graeca ecclesia memoriam patrum Nicaenorum sollempniter celebrat Dominica sexta post pascha, quae est ἡ κυριακὴ τῶν τῆ ἁγίων πατέρων, vt in Typico Sabae pag. 94. Aegyptii autem 5. Nou. Vide acta sanctor. tom. 2. Febr. pag. 639.

Gelasii Cyz. tunc adhuc inediti MSto codice Vaticano vsus *Alphonsus Pisanus*, S. I. Toletanus, de actis concilii Nicaeni quatuor [P] libros conscripsit Dillingae 1572. ^{o)} et auctius Colon. 1581. 1591. 8. editos, eosdem primo conciliorum Venetiis 1585. vulgatorum tomo inseruit *Nicolinus*, cuius exemplum *Binius* quoque imitatus est. Verum romani conciliorum generalium editores, quum Gelasium exhibeant, haec Pisani acta omiserunt, quae etiam nec in Regia conciliorum collectione, nec in Labbeana aut Harduiniana comparent. Docuit autem Pisanus, (qui a. 1598. deinde diem obiit,) his libris, non quale fuerit Nicaenum concilium, sed quale ad sensum et palatum Iesuitarum esse debuerit, vt iudicat *Edm. Richerius* in Historia conciliorum generalium lib. I. c. 2. thes. 22. p. 80. Cum quo etiam *Lauonius* part. 8. epist. I. p. 699. et seq. conferri poterit, vbi opus hoc bonis malisque artibus mixtum in lucem produisse scribit. Eodem saeculo tabulas naufragii Nicaeni a *Guil. Lindano* collectas, in quibus aurea sanctorum canonum et actorum Nicaenorum ramenta repraesentari perhibentur, memorat *Possennius* in Adparatu tomo I. pag. 707. et tomo II. pag. 137. Quales autem sint istae siue tabulae siue tabulae, dicere non possum, quum ad manus

^{ms)} Vide hoc probantem *Tillemontium* tom. 7. memor. p. 657.

^{ns)} Vide Catalogum bibl. Coislinianae p. 182.

^{oo)} Perperam in b. Ittigii libro postumo ex-
osum 1512.

manus meas hactenus nondum venerint. Italice Historiam concilii Nicaeni tradidit *Thomas Caccini*, Lucae 1637. 4. Gallice *Anonymus* quidam auctor Paris. 1691. 8. et deinde in Belgio a. 1692. 4. ^{pp)} reliquorum etiam conciliorum generalium historiam editurus. E nostris de concilio Nicaeno prolixè egere b. D. *Io. Georg. Dorstheus* in exercitatione ad Diatyposin ^{qq)} concilii Nicaeni de S. Coena, Argent. 1653. 1681. 4. Cui praemisit, quae ad integram concilii historiam pertinent. D. *Io. Guil. Baierus* in diss. historico-theologica de concilii Nicaeni auctoritate atque integritate contra Christoph. Sandium. Ien. 1691. 4. [v. supra in nota, in qua alios quoque nominavi.] D. *Io. Fechtius*, (respondente Adolpho Gideone Bartholdo,) in diss. de innocentia concilii Nicaeni, contra Godfridum Arnoldum et Observationes Hallenses tom. 2. obseru. 8. Rostoch. 1710. 4. Huic iungi possunt *Ioachimi Camerarii* historia synodi Nicaenae, et seorsim Lips. 1543. 1552. 1560. 8. et cum Chronologia Nicephori-Constantinopolitani Basil. 1561. fol. imprella: [conf. *Baumgarten* Nachricht. von merkwürd. Büchern, vol. XI. p. 118.] D. *Balthaf. Meizeri* dissertatio de concilio [P] Nicaeni auctoritate et integritate, sub D. *Sebast. Niemannii* praesidio Ienae habita, recusaque Gieslae 1652. 4. subiungitur *Io. Jacobi Mülleri*, theologi postea Augustani, exercitatio de collatione siue syncretismi concilii Nicaeni cum Tridentino, sub D. *Ioh. Conradi Dannhaueri* praesidio Argentorati a. 1661. ventilata.

Symbolum, quod apostolicum vulgo adpellatur, a Nicaenis patribus compositum fuisse, Laurentius Valla ab inquisitore haereticae prauitatis, quod de symbolo apostol. sentiret, rogatus, respondere non dubitauit, multis rationibus id probaturus, nisi inquisitor non probandi, sed abnegandi et reuocandi iam tempus esse regessisset, vt ipse *Valla* in calumnia theologica sibi intentata pag. antepenultima testatur. Et *Erasmus* in apologia ad 24. libros Alberti Pii, Carporum Comitum, quae tom. IX. operum Erasmi legitur, p. 958. adserit, *Vallam* in Antidoto ad Nicolaum V. probabilibus argumentis docuisse, quod symbolum apostolicum in concilio Nicaeno editum fuerit. Verum, si Valla putauit, symbolum, quod apostolicum vulgo adpellatur, totidem verbis in concilio Nicaeno editum fuisse, sententia eius probabilis non est. Multo minus probanda est *Sandii* sententia, qui longius progressus symbolum apostolicum in Nicaeno concilio ab Arianis, quemadmodum Nicaenum ab Homoulianus in eodem concilio compositum fuisse, in Nucleo suo p. 167. adserit, quae adsertio confirmari non potest per ea, quae p. 52. et 53. de apostolico symbolo produxit, refutata a b. *Belio* Antiquit. saec. IV. part. I. artic. 4. thes. 46. p. 879. et thes. 48. pag. 881. cui nonnulla addit *Tentzelius* in Exercitt. selectis Lips. et Francof. 1692. 4. part. 1. p. 12. qui etiam pag. 13. varias scriptorum de auctore symboli Nicaeni sententias ita inter se conciliat, quod Eusebius, quem Graeci, teste Trapezuntio, symboli Nicaeni auctorem faciunt, prima huius symboli fundamenta locauerit; Osius, quem Ariani apud Athanasium in epistola ad Solitar.

^{pp)} Acta Erud. 1692. p. 457. Ceterum memoriae lapsu reu. abbas D. *Io. Andr. Schmidius* tom. 2. Sagittarianae introductionis in hist. eccl. p. 1230. tradit, synodi Nicaenae acta libris IV. edita esse Ingolstadii a. 1576. a *Theodoro Peltano*. Nam Ephesinae, non Nicaenae, synodi

acta Peltanus vulgauit. Sed parum humanum fuerit hoc vitio dare viro praestantissimo, qui tam multa etiam de conciliis recte et vtiliter in studiosorum hominum vsus adnotauit.

^{qq)} Apud *Gelasium* lib. 2. cap. 31. hist. concil. Nicaeni est quinta.

Solitar. Nicaenam fidem edidisse adferunt, complementum addiderit; Hermogenes autem, quem Basilius M. epistola 319. symboli Nicaeni auctorem facere videtur, symbolum ab Ofio conceptum literis consignauerit. Idem *Tenzelius* in iudiciis eruditorum de symbolo Athanasiano p. 137. seq. explodit sententiam eorum, qui hoc, quod sub S. Athanasii fertur nomine symbolum, ^{rr)} a patribus Nicaenis compositum falso sibi persuaserunt.

[P] Verba Nicaeni symboli ex arcani disciplina proferre non ausus est *Sozomenus*, ut ipse profitetur lib. 1. cap. 20. Verum ea arcani religio, seu superstitio, alios non tenuit. Referunt enim symbolum a Nicaenis patribus conditum *Eusebius* in epistola ad Caesarienses apud Theodoretum lib. 1. cap. 12. et *Socratem* lib. 1. cap. 8. p. 25. et ipse *Socrates* eodem capite paullo ante Eusebii epistolam p. 22. *Hilarius* de synodis p. 242. *Patres concilii Ephesini* artic. VI. p. 671. *Basilius* epist. 78. *Athanasius* in epistola de fide ad Louianum, *Leo M.* in epistola ad Leonem Augustum, quae est in vulgatis editionibus 97. in *Quesneliana* 134. *Codex ecclesiae Africanae* can. 137. *Patres concilii Ephesini*, act. 6. *Chalcedonensis* actione 2. Vt *Epiphanius* in Ancorato cap. 120. *Rufinum* lib. 1. cap. 6. et alios tacemus. ^{ss)} Quid statuendum sit de obseruatione *Baronii* ad ann. 325. num. 2. 3. ex Athanasio notantis, quod symbolum Nicaenum sine diei et consulum nota editum fuerit, exponit *Dorschus* in exercit. de concil. Nicaeno p. 74. qui etiam p. 76. et sequentibus variantes quasdam huius symboli lectiones obseruat. Symbolum autem, quod in libris nostris symbolicis, et passim alias Nicaenum dici solet, non tam Nicaenum, quam Nicaeno-Constantinopolitanum est, qua de re apud *Voffium* dissert. III. de symbolis, thes. 3. et sequentibus, et *Io. Casp. Suicerum* ^{tt)} in commentario ad symbolum Nicaeno-Constantinopolitanum, edita Traiecti ad Rhen. 1718. 4. p. 15. seq. plura videantur. Videantur praeterea de symbolo Nicaeno *Balth. Bebelius* saec. IV. artic. 4. p. 881. et in synopsi postuma historiae et doctrinae symbolorum pag. 6. seq. *Christianus Lupus* in dissert. de symbolis apost. et Nicaeno, quae praemittitur scholiis in canones Nicaenos; [in eiusd. Opp. tom. I. p. 177. sqq.] [P] *Schlichtingio* aliisque antitrinitariis, qui patres Nicaenos mysterium trinitatis hoc symbolo profiteri negant, respondet *D. Abraham Calovius* in confessione martyrum et aliorum fidelium thes. 114. *Dan. Zwickero*, *Christoph. Sandio*, *Guil. Whistono* et aliis Arianizantibus, occurrerunt *Georgius Bullus* in defensione fidei Nicaenae, *Daniel Whitby* alique, quos laudauit tom. IX. huius bibl.

^{rr)} *Iacobus Vfferius* epistola ad Gerh. Voffium libro de symbolo romanae ecclesiae apostolico vetere Oxon. 1660. 4. praemissa: Ad ea, quae de Athanasiano symbolo erudite, ut soles, commentatus es, nihil, quod adiiciam, habeo, nisi quod in Thecarae, CPolitani monachi, graecorum hymnorum horologio, (a Ravio nostro ex oriente huc aduecto), symbolum hoc eo, quo post finem huius diatribae cernitur interpolatum modo, Nicaenas synodo adscriptum: et in hymnorum, partim latino, partim Hibernico sermonum scriptorum codice vetustissimo, altero notatum

reperi trium episcoporum opera in eadem Nicaena synodo illud fuisse compositum Eusebii, et Dionysii, et nomen tertii, (sic enim ibi legitur,) nescimus.

^{ss)} De *Theodoti Ancyranus* in symbolum Nicaenum dixi volum. X. huius bibl. p. 513. ut. IV.

^{tt)} Idem *Suicerus* in thesauro ecclesiastico tom. 1. p. 50, laudat doctissimi viri Pauli Caroli, professoris theologiae in academia Montalbaniensi, expositionem symboli Nicaeni *arabice*.

bibl. p. 220. seq. *Fabr. Io. Georg. Walch*, in biblioth. theolog. selecta tom. I. p. 305. sqq. et 310. sqq. nubem scriptorum de symbolo apostolico et de symbolo Nicaeno excitavit, mihi que fecit otium. Historia symboli apostolici, cum obs. ecclesiasticis et criticis. Lips. 1706. 8. — *Io. Rud. Kierling*, historia de usu symbolorum, potissimum apostolici, Nicaeni, CPolitani et Athanasiani, in sacris tam veterum quam recentiorum Christianorum publicis. Lips. 1753. 8. — aliorumque scripta, in *Bünau*. catal. tom. III. vol. I. p. 352. — *Ballerin*. de ant. collect. part. I. de graecis canonum collect. cap. 3. p. 254. sqq. in Gallandii sylloge I. de catalogo patrum Nicaenorum, symbolo subiecto, qui non solum in primaevuo graeco cod. canonum inerat, verum etiam antiquior est ipsa collectione graeca; et pag. 258. sqq. difficultatibus, quae Tillemont. not. 3. in conc. Nicaen. mouerunt, satisfacere studet. Add. cap. IV. p. 263. sqq. — Conf. quoque supra, vol. XI. p. 332. sq. nr. 4. et 5. et in hoc vol. XII. p. 133. §. LXXV. — *Vindobon.* in cod. caes. LXXVII. nr. 40. Symbolum Nicaenum. v. *Lambec.* III. pag. 390. Koll. — idem ibid. pag. 234. nr. 50. cod. LVII. et nr. 49. concilii Nicaeni epistola, ad ecclesiam Alexandrinam et fratres, Aegyptum, Libyam ac Pentapolin incolentes, contra Arium eiusque socios: in eod. cod. sunt quoque Athanasii aliaque scripta, quae ad concilium Nicaenum et Arii haeresin pertinent. — Ibid. in cod. CCL. nr. 15. symbolum concilii primi Nicaeni; nr. 17. symbolum SS. apostolorum, diuisum in XII. sententias; nr. 21. *Athanasii* expositio symboli Nicaeni; inc. *πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν* (quam Kollarius in nota obseruat, in lucem protractam et *γνησίως* adnumeratam edidisse Benedictinos monachos congregationis S. Mauri tom. I. part. II. p. 1278.) nr. 22. *Athanasii* expositio fidei; inc. *πιστεύομεν εἰς ἕνα ἀγέννητον Θεόν, πατέρα παντοκράτορα, πάντων ποιητὴν* v. *Lambec.* V. pag. 319. sq. — *Oxon.* in bibl. Bodlei. in pluribus codd. sec. catal. MSS. Angliae etc. vol. I. nr. 197. 1982. 2154. 2325. et 1982. symbol. Nicaenum et in illud: in multo pluribus Symbolum apostolor. et in illud. v. indic. MSS. Bodlei. voc. *Symbolum apostolorum*. De codd. *apostolorum symbolo*, et in illud, in bibl. *Cantabrig.* v. ind. ad codd. *Cantabrig.* sub illo voc. in cat. dicto, tom. prior. part. III. — in ead. biblioth. in cod. collegii S. Trinitatis XIV. et XXV. f. nr. 305. 315. dicti cat. acta concilii Nicaeni, gr. — ib. in cod. collegii S. Benedicti CCLXVIII. f. nr. 1535. catal. canones concilii Nicaeni et aliorum, latine et saxonice: atque confector cat. p. 140. hanc adiecit notam: „Hic liber videtur esse scriptus primo latine per Theodorum, archiepiscopum 7. Cant. et per Alfricum translatus anglice, et continet pag. 170.“ — ib. in cod. aulae Pembroch. CCXII. f. nr. 2140. catal. expositio symboli apostolici, et fides 318. patrum in concilio Nicaeno. — et in CXIV. f. nr. 2294. in orat. dominicam et symbolum. — Secundum eumd. catal. tom. II. nr. 2463. in cod. *Voss.* CXXXIX. *concilii Nic. canones*; — nr. 4068. cod. coll. *Sionensis* IV. epistola synodi Nic. I. ad ecclesiam Alexandrinam; nr. 5926. cod. *Th. Gale* XCII. de concilio Nicaeno I. et vita Constantini M. nec non *Georg. Caesariensis.* in SS. patres 318. et Constantin. M. — ac nr. 5927. cod. *Gale* XCIII. conciliorum I. et II. ap. Nicaeam argumenta; — in eod. tomo, nr. 567. cod. DII. eccl. cathedralis *Dunelmensis, symbolum apostolorum glossatum*, ac nr. 568. cod. DIII. symboli expositio, et in codd. haud paucis in *apostolor. symbol.* v. indic. h. v. — *Dublino* in cod. coll. S. Trinitatis CCCXXVIII. f. nr. 468. brevis expositio orationis dominicae et symboli apostolici. — *Mosquae* in cod. bibl. typograph. synodal. XXXIX. in 4. *Simonis Thessalonis.* interpretatio symboli; eiusd.

de articulis fidei, et ex quibus litterar. sacrarum locis symbolum fidei sit conscriptum, v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. p. 321. *Harl.*

Fidem Nicaenam serius in Gallia innotuisse, innuit *Hilarius* p. 89.^{uu)} De more recitandi in liturgia symboli, orientalium praecipue ecclesiarum, vide *Eusebium Renaudotum* tom. 1. Liturgiar. oriental. pag. 221. qui de diuersis symboli versionibus syriacis et arabicis etiam videndus pag. 219.

In actis concilii Ephesini alia quaedam fidei confessio legitur, quae in graeco textu editionis Commelinianae p. 138. Nicaenis patribus, in latina autem versione p. 387. Antiochenis tribuitur. Vnde *Baronius* ad a. C. 272. tom. 2. anal. p. 595. num. 16. quem etiam nonnulli nostratum sequuntur, istam fidei professionem in concilio Antiocheno aduersus Pauli Samosatani blasphemias conditam, et ab Eusebio in Arianorum gratiam suppressam suspicantur. *Steph. le Moynes* p. 257. similiter Antiocheno concilio symbolum illud tribuit. Verum quum in illa fidei professione filius Dei patri secundum deitatem, et hominibus secundum carnem homouius dicatur, Antiocheni vero patres ab Homouii vocabulo, ob Pauli Samosatani cauillationes, abstinendum censuerint, vt *Hilarius* de synodis pag. 243. *Athanasius* de synodis pag. 917. et *Basilius* epist. 300. testati sunt, Nicaeno concilio magis conforme illud symbolum deprehenditur: ex eo fortasse tamen in aliquo post Nicaenum concilium conditum, quum ex auctoribus supra citatis constet, aliud symbolum a patribus Nicaenis compositum fuisse, in quo nihil magis Arianos offendit, quam vox homouii, quae patres Nicaeni omnes Arianorum argutias elidendas censuerunt. *Fabr. Vindobon.* in cod. caes. LXXVII. nr. 66. SSorum CCCXVIII. patrum concilii Nicaeni I. expositio fidei contra Pauli Samosatenum: inc. *ὁμολογῶμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν ἐκ τῆ πατρὸς.* — De cod. syriaco XV. Vatic. in quo est symboli Nicaeni expositio, auctore anonymo Nestoriano, v. *Affemann.* in bibl. orient. tom. II. p. 497. inprimis not. ad tom. III. part. 1. p. 280. sq. et p. 332. sq. 335. — *Io. Lamii* diss. de recta patrum Nicaenorum fide, Venet. 1730. 4. — ed. secunda auctior et emendatior. Florent. 1730. 4. *Harl.*

De canonibus concilii Nicaeni etiam dicendum. Et *Iosephus* quidem *Aegyptius* tres canonum libros a Nicaenis patribus compositos putauit, cuius sententiam in notis suis ad Synod. pag. 210. et in prolegom. §. 33. perstringit *Beucragius*, qui tantum vnum ex his libris, canones nempe viginti ex Iosephi huius paraphrasi complexum arabice et latine edidit ad

uu) Conf. *Planck* Einleitung in die theolog. Wissenschaften, tom. II. p. 330. qui quoque citat: *Antenicaenismus* — et breuis responsio ad Bulli defensionem synodi Nicaenae — auct. *Gilberto Clerks* etc. 1695. 8. ac disquisitiones modest. in — Bulli defensionem fidei Nic. auct. *Dan. Whitby*, ed. II. Londini 1720. 8. — Add. *Ballerin.* de antiq. collect. part. II. de collect. lat. cap. X. §. 2. in Gallandii sylloge etc. tom. I. p. 412. sqq.

vbi de cod. Vatic. Palat. DLXXIV. in quo can. XVI. Nicaeni, ex abbreviatione Rufini esse, huiusque abbreviationes apud Gallos, et quidem duplicem fuisse collectionum gallicanarum rationem vsitatam, in hisque canones Sardicenses cum Nicaenis vel integris, vel in compendium redactis coniunctos, atque eosdem canones ab ipsa ecclesia gallicana pro Nicaenis habitos demonstrat, etc. *Harl.*

ad calcem tomi I. magni Synodici, quum canones, reliquis libris contentos, spurios esse manifestum esset. Edidit [P] autem ex codice MS. arabico canonum orientalium, quem vir illustris Thomas Roë ex legatione ad Turcarum imp. redux bibliothecae Bodlesianae legavit, de quo operae pretium est, adire *Saldenum* lib. 2. de Synedriis cap. 4. pag. 118. seq. Octoginta canones Nicaenos ex arabica lingua in latinam versos publicarunt *Alphonfus Pisanus* in historia concilii Nicaeni, de qua supra, et *Franciscus Turrianus*, ad calcem constitutionum apostolicarum, latine editarum cum notis Antwerp. 1578. fol. quibus, [ad sex edd. orientales collatis,] quatuor in sua versione addit *Abraham Ecchellenfis*, Maronita, Paris. 1645. 8. qui et plures alias constitutiones, tanquam a patribus Nicaenis definitas, adiungit. Conferatur *Alphonfi Pisani* historia concilii Nicaeni, qui, etsi in editione Dillingensi anni 1572. septuaginta^{vv)} tantum canones numeret, aliaque ordine disponat, quam in arabicis codicibus locantur, in sequenti tamen editione, quam *Dominicus Nicolinus* et *Seuerinus Binnus* in conciliorum tomis sequuti sunt, LXXX. canones iuxta arabicum exemplar dispositos exhibet, quod etiam facit *Turrianus*,^{wv)} ex cuius editione et recognitione canones illos

Eccc 2

latine

v) Septuaginta numerantur in supposititia epistola Athanasii ad Marcum papam, et Marci papae rescripto apud Harduin. tom. I. p. 554. seq.

w) *Turrianus* p. 324. Apologiae pro epistolis pontificum, testatur, filium *Tramezini*, Veneti bibliopolae apud senatum Venetum linguarum, quum viueret, interpretem, canonem Nicaenum 44. latine vertisse ex arabico libro vetustissimo Marcelli II. pontificis, in quo erant omnes Nicaeni canones exceptis 29. quos libri vetusta consumerat. *Hunc*, inquit, *ego canonem ab illo latine translatum in libris meis de dogmaticis characteribus verbi Dei recitavi. Reperit postea pater Baptista Romanus S. I. Alexandriae eosdem canones Nicaenos integros arabice quoque scriptos, quos ex libro patriarchae Alexandrini idem pater Baptista descripsit et huc adtulit Romam: sed propter difficultatem, quae maior est, ut ille ait, linguae arabicae, qua Alexandrini loquuntur, quam Punicae, qua Africani, quamquam aliquot annis apud homines illius linguae versatus esset, non prius potuit fideliter transferre, quam tantos in ea lingua progressus faceret, quantos iam fecit. Immo, ut fidelius transferret, usus etiam est opera Dni Georgii, archiepiscopi Damasceni, natione Maronitae, qui adhuc Romae est, et tandem opera Ioannis Senani Alexandrini, qui eam linguam, ut in ea natus, probe intelligebat.*

De Pisani editione ita *Launoius de Sacramento vnctionis extremae* p. 14. *Concilium Nicaenum arabicum, quod Alphonfus Pisanus latinitate donauit, laudo, non, quod credam omnia, quae in eo reperiuntur, in vero concilio Nicaeno edita esse, sed quod in plerisque repraesentet disciplinam illius temporis, quo concilium Nicaenum arabicum, ita ut legitur, comparatum est: id autem euenisse circa septimum saeculum mihi videtur.*

Hebed Iesu pag. 52. *) Catalogi scriptorum oriental. memorat Maratam, [Marutham,] episcopum Mipharechetensem, qui canones concilii Nicaeni verterit syriace, et historiam huius concilii eadem lingua tradiderit. Hanc versionem posteriorem esse versione S. Iacobi Nisibensis, qui concilio interfuit, profitetur in notis *Abraham Ecchellenfis*: sed merito exigua fide digna videntur *Rich. Simoni* interpolata illa Syrorum et Arabum monumenta tom. II. *Bibl. choisie* p. 301. *Il y auroit bien des choses à remarquer sur les canons des anciens conciles que les Syriens et les Arabes ont encore aujourd'hui pleins d'interpolations, et qui ne peuvent point passer pour les veritables canons de ces conciles, quoiqu'en dise Ecchellenfis.*

[* p. 74. in *Affemannii* bibl. orient. tomi III. part. I. vbi v. notam *Alsem.* et p. 395. add. de codd. syriacis, *ibid.* tom. II. p. 497. 416. 418. sqq. *Hart.*]

latine repraesentat *Nicohus* tom. I. concil. p. 573. *Binius* tom. I. p. 350. *Labbeus* tom. 2. p. 387. qui [P] etiam pag. 318. canones 84. ex Abrahami Ecchellensis versione, legentium oculis subiicit. Utrosque et illos Turriani et hos Ecchellensis, habet etiam Harduinus. Verum canones illos ex arabico in latinum sermonem versos, licet apud Aethiopes etiam aethiopice, vti apud Cophitas arabice existant, teste *Ludolfo* III. 4. 30. Hist. Aethiop. et non minus a Melchitis quam Iacobitis, Nestorianis, Armeniis et Maronitis probentur, ²⁵) supposititios esse, [et post Iustiniani imp. aeuum confictos,] non dubitant [*Pearson*, in *Vindic. Ignatii*, part. I. p. 187. *Harl.*] *Rich. Simon* Hist. critique de la creance et des Coutumes des Nations du Levant c. 4. p. 70. seq. *Philippus Priorius* diss. de litteris canonicis p. 79. seq. et *Tillemontius* tom. VI. memor. p. 674. *Antonius Pagi* ad a. C. 325. n. 45. probantque *Natalis Alex.* sec. 4. diss. 18. de numero [P] canonum Nicaen. *Christianus Lupus* ad canones synodor. tom. I. pag. 110. seq. *Godaldus* ²⁶) hist. eccles. a. 325. pag. 553. tom. I. *Edmundus Richerius* hist. concil. general. lib. 1. cap. 2. thes. 22. *Schelskratenus* antiquitat. illustr. p. 283. vbi simul eorum sententiam sibi displicere monet, qui Iacobo Nisibitano seu Nisibensi illam arabicorum canonum collectionem tribuunt, qua de re videri etiam poterit *Tentzelius* in dissertatione de Iacobo Nisibensi part. 1. Exercit. select. p. 246. Nouissime argumenta cardinalis de Aguirre pro canonum horum $\gamma\eta\sigma\iota\sigma\tau\eta\tau\iota$ confutauit L. *Christianus Ludouici* in praefat. ad D. Ittigii $\tau\acute{\epsilon}$ $\mu\alpha\kappa\alpha\kappa\iota\tau\epsilon$ historiam concilii Nicaeni. *Fabr. Spittler*. quoque in: Geschichte des kanon. Rechts §. 27. p. 107. not. y. negat, octoginta canones Nicaenos, ab Alphonso Pisano, Fr. Turriano et Abr. Ecchellensi publicatos, esse genuinos. Idem in §. 25. lqq. de Ioanne scholastico eiusque collectione canonum; animaduertit primum, illum numerasse viginti canones Nicaenos; tum, librarios codicibus suis pro arbitrio quosdam canones conciliorum modo adiecisse, modo omisisse, idque patere ex collatione editionis Iustel. cum nonnullis codd. Vatican. in *Assemanni* bibl. iuris orientalis vol. III. p. 354-421. dein §. 27. p. 106. sq. docet, canones Sardicenses sub nomine Nicaenorum fuisse prolatos, (lib. 9. c. 33. coll. *Ballerinior.* diss. p. 50.) *Gregor. Turon.* citasse canonem Nicaen. qui tamen sit canon

Iobus Ludolfus commentar. ad hist. Aethiop. III. 7. 67. p. 442. *Negari nequit, apud Aethiopes existere eadem illa acta Nicaena, quae Cophitas arabice possident, a quibus ex Aegypto in Europam translata et ab Abrah. Ecchellensi latine versa edita fuerunt. Abulbaracatus Arabs describit nobis tria volumina talium actuum Nicaenorum, quorum primum continet XX. canones, eos videlicet, quos etiam in Europa adhuc habemus: secundum LXXXIV. canones, inter quos est ille supra citatus de Primatu papae. Ista ergo cum sequenti volumine tertio, quod continet constitutiones imperatorum, Baroniis pro authenticis minime agnoscit. Operas pretium tamen foret, ea habere, et cum impressis exemplaribus antiquitatis causa conferre. Apud Aethiopes certe in auctoritate adhuc esse, ex eo*

colligo, quod tam pertinaciter illis inhaerent, etc.

xx) Praeter Abr. Ecchellens., canones illos, qui arabici vulgo dicuntur, quia ex arabicis exemplaribus primum a Baptista Eliano, S. L. Alexandriae exscripti, et in latinum versum sermonem; deinde ab orientalibus quibusdam correcti, et ab Alfonso Pisano, Franc. Turriano et Abr. Ecchellensi publici iuris facti sunt, vindicari etiam a *Thyrso Gonzales*, S. I. de infallibilitate rom. pontificis, disp. 3. sect. 2. §. 9. testatur *Assemann.* in bibl. orientali tom. I. cap. 12. fin. pag. 195. add. eund. ad tom. III. part. I. p. 278. 514. de illis canonibus, et tom. II. p. 574. *Harl.*

yy) *Godeau*, *Godeauium* alii, sive *Godellum* adpellant.

canon XIV. Gangren. et a Bauar. synodo a. 763. canon. Gangren. aut Antiochen. pro Nicaeno laudari, protocatque ad *Forster*. diff. in actis academ. Bauaricae tom. I., posthaec refert, quamuis sit certum, in concilio Nicaeno tantum XX. canones fuisse confectos, tamen Hebediesū (in *Assmanni* bibl. orient. tom. I. p. 195.) testari, *Marutham*, episcop. Tagritensem in Mesopotamia, (de quo v. quoque *Assmanni* bibl. oriental. tom. I. cap. 12. p. 170. 174. sqq. et de eius operibus p. 179. sqq.) in historia Nic. synodi, sub exitum saeculi IV. conscripta, LXXIII. canones syriace vertisse. Quae versio Maruthae quum nondum sit inuenta, Spittler suspicatur, Marutham ex codice vertisse, in quo canones plurium synodorum in continua serie scripti fuerint, et quoniam canones Nicaeni primum locum occuparint, omnes reliquos pro Nicaenis quoque fuisse habitos; idemque alias excogitat coniecturas et plura alia in hanc rem disputat. — Codd. iam supra memoratis adde codd. *Florent.* Laurent. XL. (in quo vti in sequentibus adseruantur canones ecclesiastici diuersorum concilior.) nr. 3. plut. 5. de vniuersali concilio primo, canones XX. adiecta cuique expositione: praefatio est historica, enarrans tempus, episcopos, et sacra huius concilii; id quod in omnibus fit, et VIII. nr. 13. ac 14. plut. 9. atque X. nr. 4. plut. 10. teste *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 70. et 397. ac 477. sq. — Ibid. in cod. XXII. (qui continet Io. Scholastici, CPolit. patriarchae, collectionem canonum, in titulos L. diuisorum, Nomocanonem X. et alias aliorum ecclesiasticas constitutiones,) nr. 5. et 8. plut. 5. canon. XXVI. synodi Nicaenae etc. v. *Bandin.* l. c. p. 46. *Harl.*

Non plures porro, quam viginti canones in concilio Nicaeno conditos fuisse, testantur *Theodoretus* lib. I. histor. eccles. cap. 8. *Gelasius* lib. 2. cap. 31. *Hincmarus Remensis* in epistola ad Hincmarum Laudunensem tom. II. opp. p. 462. seq. *Bertholdus* siue *Bernaldus*, qui circa a. 1066. scripsit, epistola ad Gebhardum p. 261. in scriptoribus a Tegnagelio editis, et alii. Nec plures exhibent versiones antiquae *Dionysii Exigui* et aliorum, quas inter non tacenda versio *Theilonis* et *Thearisti*,** quae subiuncta est capitulis concilii Carthaginensis 6. tom. II. concil. Labbei p. 1594. et Harduin. tom. I. p. 1245. Ex cuius etiam Africani concilii historia patet, neque Caecilianum Carthaginensem, qui concilio Nicaeno interfuerat, plures quam 20. in Africam adtulisse, neque Cyrillum Alexandrinum et Atticum Constantinopolitanum plures in Africam misisse. Confer *Beueregii* notas ad Synodicum p. 203. Et quamuis *Rufinus* lib. I. cap. 6. viginti duos recenseat, diuersitas tamen illa ex eo tantum oritur, quod et sextum et [P] octauum canonem in duos diuiserit. Cur in codice veteri canonum romanae ecclesiae, quem in adpendice ad opera Leonis M. *Quesnelius* edidit,

Eeee 3

** *Trilonem* et *Thearistum* CPol. vocat *Turrianus* apologia pro epistolis pontificum p. 290. *Filonem* (Philonem) et *Euaristum* duo codd. MSS. nec non *Bertholdus* siue *Bernaldus*, presbyter Constantiensis, epistola ad Gebhardum pag. 269. testatus CPolitanae synodum, de graeco ab iis in latinum versam. *Eugippium* quoque canones conciliorum vertisse ex *Cassiodoro* de illustribus viris cap. 23. refert, et b. *Isidorus*, in-

quit, in *Collectario suo de canonibus*, quatuor editiones Nicaeni concilii compaginavit, duas vero vel tres reliquis orientalibus conciliis adscripsit. Sed harum editionum illam nos maxime sequimur, quae cacteris emendatior et apostolicae sedi acceptior videtur, videlicet quam b. papa, *Adrianus*, per manum *Karoli*, imp. occidentalibus direxit ecclesiis. De hac supra pag. 62. 63. ed. vet.

edidit, canon 20. omiffus deprehendatur, inquit praedictus *Quesnelius* in dissert. 12. ad Opera Leonis cap. 5. qui p. 653. seq. etiam obseruat praefationem editioni *Isidori Mercatoris* praefixam, potius codici romanae ecclesiae praemitti debere. [conf. Leonis Opp. ed. fratrum *Ballerinior.* Venet. 1755-57. fol. tom. III. et *Schoenemann.* biblioth. histor. liter. patrum latin. tom. II. p. 953. sq. *Harl.*] Praefationem canonibus Nicaenis praemissam in *Iustelli* bibl. canonica tom. I. p. 282. scriptam esse verbis, prima statim docet inspectio, et monuit *Cotelerius* tom. III. monument. ecclesiae graecae p. 609. *Harduin.* tom. I. p. 321. *Fabr.* — *Franc. Anton. Zaccaria* de decretis ad romani pontificis auctoritatem spectantibus in concilio Nicaeno I. editis, in eius *Diss. de rebus ad historiam atque antiquitatem ecclesiae pertinentibus*, tom. I. nr. 6. Fuligin. 1781. min. 4. primatui pontif. rom. in canone V. et VI. nihil derogari, euincere sibi visus est; sed v. censuram libri in *ephemer. litt.* Lips. 1783. nr. 34. Ibid. p. 273. *Zaccaria* egit de canonibus arabicis conc. Nicaeni. — *Chr. Guil. Fr. Walch.* duae recitationes de decreto Nicaeno de paschate, in nouis commentariis *soeiet. reg. scient.* Gotting. tom. I. sect. 2. pag. 10-65. — *Ernesti* progr. de eodem, Lipsiae 1775. 4. contra quem *Kleiner* in prolusione quadam, Heidelberg. 1777. nonnulla monuisse dicitur. De praedictis; Nicaenis canonibus factis in conciliis CPolitano, Ephesino et Chalcedonenfis, plura dixit *Assermannus* in *biblioth. iuris orientalis canonici et ciuilib.* libr. I. cap. 11. §. 275. p. 405. sqq. *Harl.*

Index scriptorum, episcoporum, haereticorum, etc.

qui in Gelasii Cyziceni actis synodi Nicaenae memorantur.

- Aceusius*, Nouatianorum episcopus, lib. II. cap. 29.
Achillas, Alexandrinus episc. lib. 2. c. 1. alius presbyter Mareotidis, II. 3.
Agathus, presbyter Alex. II. 3. alius Mareotidis, ibid.
Alexander Alexandrinus, lib. 2. c. 1. 2. II. 33. concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. epistola ad episcopos de depositione Arii, lib. 2. c. 3.
Alexandrini, presbyteri duo Alexandrini, II. 3. tertius diaconus Mareotidis, id.
Alexander, Thessalonicensis episc. subscripsit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
Alexander presbyter CPol. Arii aduersarius, II. 7. Concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. 36.
Ammonae, presbyteri duo Mareotidis, II. 3.
Ammonius diaconus Alex. II. 3. alius Mareotidis, id.
Amphion, Eusebio Nicomediensi successor datus, II. 32.
Amyntianus diaconus Alex. II. 3.
Aphthonius diaconus Alex. II. 3.
Apis presbyter Alex. II. 3.
Apollo presb. Mareotidis, II. 3.
Apollonius diaconus Alex. II. 3.
Ariani, II. 32. etc.
Arii blasphemiae, lib. I. c. 9. lib. 2. c. 211. condemnatio, II. 25.

- [P] Ariomantae, *μισθωτῶν Ἀρείς τῶν φιλοσόφων πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἀντιβήσεις*, *praef. lib. 1. et lib. 2. cap. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 23.*
- Athanasius diaconus Alex. II. 3. archidiaconus, Arii aduersarius, II. 7. 11. magnus Athanasius, II. 26.
- Boccon presbyter Mareotidis, II. 3.
- Caecilianus Carthag. Episc. subscripsit concilio Nicaeno II. 27. 36.
- Caius diaconus Alex. II. 3. alius Mareotidis, id.
- Chrestus, Theognio Nicaeno successor datus, II. 32.
- Colluthus presbyter Alex. lib. 2. c. 3.
- Comon diaconus Mareotidis, II. 3.
- Constantini magni epistola ad Nicomedienfes, incipit: *τὸν δεσπότην Θεόν*, lib. 1. c. 10. et integra III. 2. Eiusd. ad Alexandrum Alex. et Arium. Incipit: *μὲν θάνατο ἐκείθεν ὑπῆρχον*, II. 4. ad episcopos et populos. Incip. *τοὺς πανηρέας καὶ ἀσεβεῖς*, II. 36. ad Alexandrinos aduersus Arium, et ad omnes orthodoxos. Incip. *τελείαν παρὰ τῆς θείας προνοίας*, id. ad episcopos, qui concilio non interfuerunt. Incip. *πείραν λαβῶν*. id. ad Arium et Arianos, incip. *κακὸς ἔρμηνεύς*, III. 1. ad Theodotum (Laodiceum) incip. *ὄση τῆς θείας ὀργῆς*, III. 3. adparens in coelo crux cum litteris *τέτω νικά*, lib. 1. c. 4. Orationis ad episcopos in concilio Nicaeno congregatos mentio, lib. 2. c. 7. dicta eius modeste et clementer, II. 8.
- Copres, presbyter Mareotidis, II. 3.
- Cyrus presbyter Alex. II. 3.
- Dalmatii archiepiscopi Cyziceni membranae antiquae, in quibus acta concilii Nicaeni, *praef. lib. 1.*
- Demetrius presbyter Mareotidis, II. 3.
- Didymi, duo diaconi Mareotidis, II. 3. tertius Mareotidis presbyter, id.
- Dionysius presbyter Alex. II. 3.
- Dioscorus, Alexandrinus presb. lib. 2. c. 3.
- Dioscorus, presbyter Mareotidis, II. 3.
- Eumenes diaconus Alex. II. 3.
- Euphychius, Tyanensis episcopus, II. 17.
- Eusebius presbyter Alex. II. 3.
- Eusebius, Nicomediensis episc. lib. 1. c. 10. cum Ario faciens, II. 7. 12. 26. 32.
- [P] Eusebius Pamphili, Caesareae episc. *praef. libri 1. μένος Εὐσέβιος ὁ θαυμάσιος ὁ Παμφίλος ἀτρεπτι τῇ λεωφόρῳ τῆς ἀληθείας ἀπὸ τῆς τῆ Κυρίας παρυσίας ἕως τῶν τῆ μεγάλης Κωνσταντίνου χρόνων διώδενεν*, *ibid. ταῦτα ἐν ἐνάτῳ τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰστορίας ὁ πάντα ἄριστος συντέταχεν Εὐσέβιος*, lib. 1. c. 9. ὁ φιλαληθέστατος Εὐσέβιος ὁ τῆ πανουφήμης Παμφίλος, c. 10. ὁ ἀροτῆρ ὁ κάλλιπος τῆς ἐκκλησιαστικῆς γεωργίας, lib. 2. c. 1. Ario non consensisse. *ibid. et lib. 2. cap. 18. 19. Synodo Nicaenae subscripsit*, II. 26. libro tertio de vita Constantini, II. 5. 28. 36. Epistola eius *ἐγκύκλιος et fides*, II. 34. Citatur lib. 1. cap. 1. 6. 9. 10. lib. 2. cap. 1. 36. *ἀξιοπιστότατος* lib. 2. cap. 1.

- Eustathius, Antiochenus episcopus, II. 14. 15. 26. subscripsit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 Eutycki fauens Basilisci aula, *praef. lib. 1.*
Francorum mentio, lib. 1. c. 3.
 Gelasius (Caesariensis) citatur lib. 1. c. 7. (versio graeca hist. eccles. Rufini.)
 Harpocraton presb. Alex. II. 3.
 Hebraeorum libri, lib. 1. c. 4.
 Hercules, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Hierax, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Ingenius presbyter Mareotidis, II. 3.
 Ioannes presbyter, *ὁνὴρ παλαιὸς ἄγαν γραφικὸς ἐν τετραδίοις παλαιαῖς λῆαν*, hunc in
 actis concilii Nicaeni sequutum se, Gelasius testatur, *praef. libri 1.*
 Iohannes Perfa, ecclesiis in tota Persia et magna India praepositus, subscripsit concilio Ni-
 caeno, II. 27. 36.
 Iustus, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Leontius episcopus Caesareae Cappadociae, II. 17. 20. 21. 22. 33. Concilio Nicaeno subscri-
 psit, II. 27. 36.
 Longus presbyter Alex. II. 3.
 Macarii, diaconi duo Alexandrini, II. 3.
 Macarius, Hierosolymitanus episcopus, II. 23. subscripsit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 Manichaeus reiicitur, II. 26.
 Marci, diaconi duo Mareotidis, II. 3.
 Marcion reiicitur, II. 26.
 [P] Maris Chalcedonensis, faciens cum Ario, II. 7.
 Maurus, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Meletius episcopus, II. 33.
 Menophantus Ephesi episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Narcissus Neroniadis, (quae deinde Irenopolis,) secundae Ciliciae episcopus faciens cum
 Ario, II. 7.
 Nemesius, presbyter Alex. II. 3.
 Nicaenum symbolum, II. 26. et 35. Diatypofoes dogmaticae et ecclesiasticae, II. 30. Cano-
 nes viginti, II. 31. Concilii subscriptores, II. 27. Synodica epistola ad ecclesias
 Aegypti aliasque, II. 33. Incip. *ἐπειδὴ τῆς τῷ Χριστῷ χάριτος*.
 Nunechius, Laodiceae episcopus, subscripsit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 Olympius, diaconus Alex. II. 3.
 Oracula, *οἱ χρησμολόγοι*, Alexandro suadentes Granicum transire, lib. 1. cap. 4.
 Orion, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Osius Cordubensis, *ἐπέχων τὸν τόπον τῷ τῆς Ῥωμαίων Ἐπισκόπου*, II. 12. 16. subscripsit
 concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 S. Paphnutius, II. 9. 31. 32.
 Patrophilus, Scythopolis episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Paulus, presbyter Alex. II. 3.

- Paulus, diaconus Alex. II. 3.
 Paulus Samofatenus reiicitur, II. 26.
 Petrus, Alexandrinus episc. martyr, lib. 2. c. 1. et 33.
 Petrus, diaconus Alex. II. 3.
 Phaedon philosophus, Arium propugnans, II. 14. vide supra, Arius.
 Photinus reiicitur, II. 26.
 Pistus, Marcianopolis episc. concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. 36.
 Pirous, presbyter Alex. II. 3.
 Pistus, diaconus Alex. II. 3.
 Proterius, presbyter Alex. II. 3.
 Protogenes, Sardicenis episc. II. 20. Concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. 36.
 Ptolariion, diaconus Mareotidis, II. 3.
 De Pythagora Samio, *συνταχθέντα ὑπὸ τῶν ἐκείνης μαθητῶν*, lib. 1. c. 4.
 Rufinus presbyter interfuisse concilio Nicaeno traditur *praef. libri 1.* citatur lib. 1. cap. 1.
 et 7. 10.
 [P] Sabellius reiicitur, II. 26.
 Secundus, Ptolemaidis Aegypti episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Serapion, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Seras, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Serenus, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Silas, presbyter Alex. II. 3.
 Siluanus, presbyter Alex. II. 3.
 Socratis daemonium, lib. 1. c. 4.
 Softras, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Spyridon Cyprius, II. 10. 11.
 Theodoriti historia ecclesiastica, II. 32.
 Theodorus, Heracleae Thraciae episc. faciens cum Ario, II. 7.
 Theodotus, (Laodicensis,) ad quem scribit Constantinus M. III. 3.
 Theognius, lib. 1. c. 10.
 Theognis Nicaenus cum Ario faciens, II. 7. 12. 32.
 Theon, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Theonas, Marmaricae episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Theonas, Cyzici episcopus, concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. 36.
 Tryphon, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Tyrannus, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Valentinus haereticus reiicitur, II. 26.

De variis synodis Nicaena, et aliis XXX. temporibus Constantini et successorum habitis, ex veteri Synodico, supra p. 197. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 370.

A. C. 325. Romani concilii tertii, sub Siluestro habiti, decreta, quae *Surius* edidit ex MS. bibl. praedicatorum Colon. *Fabr. Walch.* in: Entwurf etc. p. 158. narrationem

de concilio romano, sub Siluestro habito, in eoque decreta conc. Nicaeni esse confirmata, falsam esse, et ab Isidoro fictam statuit, laudatque *Tillemont. memoir. tom. VII. p. 266. ac Boversi Historie der Päpste, tom. I. p. 182. Harl.*

[*Synodus *Alexandrina* a. 326. quam tamen in adnotatione chronologica ad a. 328. referendam existimat *Manfi II. p. 1085. Mart.*]

Concilii *Gangrensis* in Paphlagonia, quod a XVII. episcopis post Nicaenum *) et ante Antiochenum anni 349. videtur habitum esse, epistola et canones XX. graece cum versione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris. Labbeus etiam Herueti interpretationem adiunxit. Mentio huius concilii in veteri Synodico c. 71. supra p. 218. ed. vet. et ed. nou. p. 387. Canones etiam cum notis, graecisque Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni scholiis apud Beueregium, tom. II. p. 184. [*Excerpta seu tituli Gangrensis concilii ex cod. Luc. *Manfi II. p. 1113. Mart.*] ap. Mansium II. p. 1095 - 1121. reperiuntur praeterea 1) synodica gr. cum duplici versione lat. 2) canones gr. lat. ex interpret. Herueti; 3) iidem ex Dionysio et Isidoro; 4) notae Bini; 5) notitia ex libello synodico. add. *Fuchs l. c. II. p. 305. sqq. Harl.*] In hoc concilium [P] existant praeter lucubrationem Io. Kymaei, Homburgens. in Hassia pastoris, cum praefat. b. D. Lutheri tom. VI. Altenb. p. 1098. [aut tom. XVI. p. 2533. ed. I. G. Walch.] et Io. Quintini Hedui Icti interpretationem et notas editas Paris. 1560. 4. D. Sam. Schelwigii dissert. historico-theologica, Gedan. 1690. 4. (v. acta erudit.

a) Varias eruditorum sententias de aetate huius concilii refert D. Io. Andreas Schmidius tom. II. introductionis Sagittariae in hist. eccles. p. 1076. seq. *Fabr.* De aetate huius concilii plura disputant *Ballerini* frat. de ant. collection. part. I. cap. II. vbi pag. 248. in Gallandii sylloge I. obseruant, priscam versionem, a Iustello typis expressam, in ordine canonum primum Gangrenses XX. et deinde Antiochenos XXIV. exhibere, pag. 251. docent, in collect. primaeva gr. Ancyranam et Neocaesariensem synodos Nicaena anteriores esse; Gangrensem posteriorem; postea ab alio librario canones Antiochenos, licet Gangrensis anteriores, fuisse hisce Gangrenf. adiectos, tum p. 254. sqq. in cap. tertio quaedam adnotant, et in cap. IV. §. 1. p. 263. de notationibus chronis, quibus Ancyranam et Neocaesarienses canones dicuntur anteriores synodo Nicaena, Gangrenses autem posteriores, de ordine conciliorum in MSS. et p. 266. synodum Gangrensem locant inter an. 362. et 370. Contra *Ballerinos* Fr. autem dimicat *Affmann.* in bibl. iuris orient. canonici et ciuil.

libr. I. §. 35. sqq. et pag. 57. sqq. et ad inquirendum num Gangrenses canones fuerint Antiochenis priores nec ne? prouocat primum ad locum, quem excipit, *Mansii* in not. ad a. Chr. 319. nr. 4. *Annal. ecclesiast. tom. IV. Lucae 1739. p. 3.* tum ostendit, Hosium non interfuisse illi concilio; dein §. 39. p. 61. sq. diluit argumentum *Ballerini.* Gangrenses canones inter a. 362. et 370. fuisse constitutos, et §. 40. sqq. p. 62. sqq. vberius demonstrare studet, Gangrenses canones non esse posteriores Antiochenis, et pag. 66. colligit, synodum Gangrensem paulo ante a. 341. quo anno Antiochenam synodum coactam esse contendit, fuisse habitam. Idem plura in hanc rem addit. — *Walch* in: Entwurf etc. pag. 216. sq. quaedam de illo concilio profert, citatque *Schelwigii* exercit. in concil. Gangr. Gedani 1721. (sic.) *Wolffg. Gundling* exercit. in concil. Gangr. canon. sub praesidio Fabricii. Altdorf. 1690. *Tillemont* Memoir. tom. IX. p. 85. et 650. *Ceiller* hist. des auteurs etc. tom. IV. p. 734. et suum libellum, antiquit. pallii philosoph. p. 245. sqq. *Harl.*

tor. 1690. p. 542.) et *Wolfgangi Gundlingii* adnotationes postumae contractae et recensitae a Io. Fabricio, Altdorf. 1695. 8. (v. acta erudit. 1695. p. 438.)

†† A. C. 329. *Antiochena*, siue, (vt ex Philostorgio Baluzias p. 26.) *Nicomediensis*, pseudo-Synodus Arianorum, in qua Eustathius Antiochenus per fraudem deiectus. Interfuere synodo Eusebius Nicomediensis, tunc CPol. episcopus, Theognis Nicaenus, Eusebius Caesariensis, aliique ex Theodoreto lib. i. hist. eccles. cap. 20. Philostorgio, III. 12. Athanasio in epistola ad Solitarios et Constantino imp. in litteris ad populum Antiochenum, ad Eusebium, ad synodum, apud ipsum Eusebium III. 60. 61. 62. de vita Constantini. *Fabr.* [*Constantini ad concilium epistola, gr. lat. — Constantini ad Eusebium litterae, lat. — Constantini ad concilium epist. altera, gr. lat. *Mansi II.* pag. 1087-1094. *Mart.*] *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 139. sqq. Plura vide ap. *Assmann.* locis ad concil. Gangr. citatis, et pag. 70. sqq. nec non *Ballerinius* Fr. L. ibid. citato part. 1. cap. 4. §. 2. p. 267. sqq. *Walch.* Entwurf etc. p. 158. *Harl.*

†† circa A. 330. *Alexandrinum* concilium, praesente Osio Cordubensi, in quo damnatus est Ischyra et inter laicos redactus, vt docet libellus clericorum Mareoticorum, oblatus synodo Tyriae, qui infra indicabitur. *Fabr.* Neque hoc, neque aliud concil. Alexandrinum, (de quo *Mansi I.* p. 146.) omnino certum esse, iudicat *Walch* in: Entwurf etc. p. 160. §. XXI. *Harl.*

†† 333. *Carthaginense* concilium sub Donato episcopo Carthag. cum episcopis CCLXX. Donatistis. Ibi per LXXV. dies, postpositis omnibus praeteritis, limatam esse sententiam atque decretam, vt traditoribus immensi criminis reis, si baptizari nollent, pro integris communicaretur, scripsit Tychonius, ita prodente Augustino epist. 48. (93. l. 92. edit. nouae.) nr. 43. [add. *Walch.* l. c. pag. 160. §. 22. *Harl.*]

†† 334. *Caesariensis* in Palaestina synodus, contra Athanasium coacta, sed quum is adesse ibi nolisset, post longam moram nihil ibi gestum est. Vide Sozomenum II. 25. Theodoretum I. 27. sqq. Huius synodi nusquam Athanasius meminit.

335. *Synodus Tyria*, et ad eam spectantes epistolae Constantini M. et aliorum ex Eusebio, de vita Constantini libr. IV. cap. 42. et Athanasio, Apolog. II. adu. Arianos tom. II. opp. p. 130. sqq. ex quo etiam Mareoticorum clericorum libellus praefectis oblatus, et alter ad synodum. [Plura scripsit et citauit *Walch.* l. c. p. 161. sqq. §. 24. v. *Mansi* tom. II. col. 1123-1153. ac *Fuchs* in: *Bibl. der Kirchenverfamml.* tom. II. p. 1. sqq. *Harl.*

335. Conciliabulum *Hierosolymitanum*, in quo Arius susceptus est. Epistola Constantini ex Socrate lib. I. c. 21. Arii et Euzoii libellus] fidei ex eodem lib. I. c. 26. et Sozom. II. 26. Epistola [P] synodalis ex Athanasii apologia secunda contra Arianos et libro de synodis Arimini et Seleucia. [v. *Walch.* cit. Entwurf

wurf etc. pag. 163. sq. §. 25. et *Fuchs* l. c. pag. 27. sqq. *Mansi II.* col. 1155 - 1162. *Harl.*]

Epistola (supposititia) sub S. Athanasii nomine et Aegyptiorum episcoporum ad *Marcum* papam de numero canonum Nicaenorum pro exemplaribus Nicaeni concilii, quia Ariani eorum exemplaria incenderunt. Latine ex *Isidoro Mercatore*.

Rescriptum (supposititium) Marci papae ad Athanasium et omnes episcopos Aegyptios. Ex eodem *Isidoro*.

† 336. De conciliabulo CPolitano, occasione Marcelli Ancyranı celebrato ab Arianis, de quo *Baronius* ad a. C. 336. n. 27. *Fabr. Conf. Pagi* critic. in annal. Baron. tom. III. p. 279. et *M. Christi. Henr. Vogel.* disp. de Marcello, episcopo Ancyrano, Gottingae 1757. 4. *Harl.*

Iulii papae epistolae duae supposititiae, latine.

Epistola Orientalium ad *Iulium* papam, supposititia.

Epistola genuina *Iulii* papae *) ad Orientales et altera breuior ad Alexandrinos ex apologia secunda Athanasii, graece et latine, cum epistolis quibusdam Constantii ex eadem apologia.

[* *Iulii* epistola ad *Dionysium* *Mansi II.* p. 1191. — *Lud. Muratorii* in superiorem epistolam disquisitio, (in qua spuriam eam esse demonstrat,) ib. pag. 1197. — *Iulii* epistola ad *Prosdocium*, gr. lat. ibid. p. 1245. — in eandem epist. editoris monitum, (in quo haec epistola, tamquam Apollinarismum sapiens, *Iulio* abiudicatur,) ib. pag. 1243. — eiusd. epistolae fragmenta, cum censura, ibid. p. 1251. — eiusdem *Iulii* scriptorum fragmenta tria, ib. p. 1253. — Censura epistolarum *Cyrilli* ad *Iulium* et *Iulii* ad *Cyrillum* de die natali Domini, ib. pag. 1255. — Epistola, quae *Gesta Liberii* inscribitur, cum admonitione, ib. pag. 1259. *Mart.*]

Decreta septem *Iulii* papae ex *Gratiano* 9. XIV. qu. 3. *Quicumque tempore messis*, 12. XXVI. quaest. 6. *Si presbyter poenitentiam*: quod ipsum est capitulum 2. sed breuiatum epistolae 2. *Caelestini* papae ad episcopos Viennens. et Narbon. 15. XXVII. qu. 2. *Si quis desponsauerit uxorem*. 1. XXIX. qu. 1. *Omnibus nobis*. 7. XXXV. qu. 2. et 3. *Nullum in utroque sexu*, 7. de *Consecr. dist.* 2. *Cum omne crimen*: quod est ex concilio *Bracarenſi* IV. c. 1. a. 675. Alia decreta tria ex *Iuonis* lib. 1. et 6.

A. C. 337. *Romana* synodus, ex collectione *Isidori Mercatoris*que, commentitia, iudice *Tillemontio* tom. VII. memor. p. 702. seq. [et aliis iudicibus, quos *Walch.* l. c. p. 165. sq. §. 28. laudat. *Harl.*]

A. C. 340.

b) Tom. I. *Harduin.* p. 610. ad a. 342.

A. C. 340. *Alexandrina*, in causa S. Athanasii. Epistola synodica ex eiusdem Athanasii apologia secunda. [Plura v. ap. *Walch*. l. c. p. 167. §. 31. ac §. 32. de alio concilio romano, a. 341. *Harl.*]

341. *Antiochenae* synodi epistola cum subscriptionibus episcoporum, et canones XXV. cum versione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris. Labbeus ex Regia, ut solet, etiam recentem Herueti versionem adiunxit. [Synopsin canonum ex MSt. Lucensi addidit lat. *Mansi II.* p. 1336. *Mart.*] vbi p. 1305. exhibet epist. synod. gr. lat. canones XXV. gr. lat. interprete Gent. Herueto, et alia. *Harl.*] In *Beneregii* pandectis canonum praeter ipsius notas exstant etiam tom. 1. pag. 429. scholia graeca Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni. Singulari etiam studio huius synodi acta illustravit et auctoritatem adseruit *Emanuel Schelstraenus*, Antwerp. 1681. 4. Vide acta erud. 1682. pag. 4. seq. *Journal des Sav.* 1681. pag. 93.

[P] Concilium Antiochenum vnicum ponimus, inquit Harduinus, MSS. collectiones et editiones alias priores sequuti; tamen eodem isto anno geminum Antiochiae concilium fuisse celebratum eruditi plerique existimant: alterum, in quo conditi fuerunt canones XXV. quos *beatorum patrum sanctiones* Zacharias papa, *venerabiles Antiochenos et sacros canones* Nicolaus papa: *iustas regulas patrum* concilium Chalcedonense adpellat: *in quibus spiritum sanctum loquentum credimus*, inquit Caesarius Arelatensis: quo in concilio fuerint episcopi XXX. *sancti patres in Antiochena concilio residentes*, ut loquitur concilium Romanum sub Leone. Alterum vel episcoporum XC. ut Athanasius ponit in libro de synodis, vel XCVII. ut Hilarius in libro de synodis, et Sozomenus III. 5. neque ex sola dioecesi orientis, quae sola commemoratur in titulo epistolae synodicae, sed ex aliis sane multis: cui concilio praesuerit Flaccillus episcopus, interfuerint Eusebianae partis episcopi, qui Athanasium damnarunt: Eusebius olim Nicomedien- sis, tunc vero CPol. episcopus, Acacius Caesariensis e Palaestina, Patrophilus Scythopolitanus, Theodorus Heracleotes e Thracia, Eudoxius Germaniciensis, Gregorius Alex. Dianus Caesariensis e Cappadocia, Georgius Laodicensis e Syria, Eusebius Emisenus teste Sozomeno lib. 2. cap. 19 quorum nomina in subscriptionibus huius concilii non adparent: uti neque Maris Chalcedonensis, nec Marcus Arethusius e Syria, quos adpellat Socrates II. 18. nec Flaccillus ipse denique Antiochenus, cui inscripta est epistola Iulii papae, ut et Dionio, Narcisso et caeteris. Et priorem quidem synodum *catholicorum* fuisse dici ab Hilario loco cit. et ab Hincmaro tom. II. p. 489.: posteriorem adpellari *Arianorum* a Palladio in vita Chrysofomi, aliisque, eruditi viri contendunt. *Fabr.* Multus est de hoc concilio *Walch* in: *Entwurf*. p. 168. sqq. nec paucos tam antiquiores, quam recentiores scriptores citat; inter hos *Hilarium* de synodis, pag. 1168. sqq. *Opp. ed. Constant.* ac *Mansi* supplem. concil. tom. I. pag. 165. sq. et *Tillemont. Memoir.* tom. VI. p. 755. sqq. Inprimis conf. *Fuchs* in: *Biblioth.*

der Kirchenverfamml. tom. II. p. 42. sqq. et *Ballerin*. Fr. de antiq. collect. part. I. s. 4. §. 2. in Gallandii sylloge etc. tom. I. p. 267. sqq. vbi, postquam Bellarmini, Baronii, Schellstratii ac Tillemontii sententias de canon. Antiochenor. auctoribus et tempore vocarant sub examen, ostendere student, illos non pertinere, vt haecenus inualuit, ad synodum Antiochenam, ab Eusebianis coactam in encaeniis a. 341. sed aliam anteriorem, ex Nicaenis fere patribus celebratam a. 332., tum probatum eunt, catalogum patrum eiusd. synodi, in conciliis vulgatum post synodicam, esse supposititium, et de numero agunt patrum, qui eosdem edidere canones; denique p. 274. concludunt, nihil dubii superesse, quominus omnes hi canones Antiochenae synodo a. 332. adiudicentur. Sed *Assmann*. in bibl. iuris orient. can. et ciu. tom. I. cap. 3. p. 54. sqq. de canonibus Antiochenis disputans, examinat Ballerini. rationes, et p. 59. sqq. negat contra illos, adeo esse certum, Antiochenos canones a. 332. sede Antiochena vacante, ante electionem Euphronii fuisse conditos, et Antiochenos canones esse Gangrensis anteriores: p. 66. sqq. ostendit, Antiochenam illam synodum non ante an. 341. esse statuendam, et plura de hac re profert; inter alia p. 68. not. arguit erroris auctorem libelli synodici tom. II. concil. Labb. Venet. ed. p. 623. et p. 71. sqq. auctorem arabicae historiae, quae concilio huic Antiocheno eiusque canonibus in cod. arabico tom. I. conciliorum p. 135. (Assem. bibl. orient. tom. I. p. 619.) praefigitur, qui, Antioch. synodum aduersus Paul. Samosatenum congregatam, et Nicaena synodo priorem fuisse, scribit. — *Vindob.* in cod. cael. XLIV. (qui plurimum conciliorum canones continet,) nr. 7. concilii Antiocheni a. 341. canones XXV. cum anonymi scholiastae graeci adnotatt. in margine et intra lineas positus; v. *Lambecc.* VIII. p. 852. Kollar. ibid. p. 912. nr. 17. cod. XLV. argumenta canonum concilii Antiocheni, atque nr. 12-16. ac 18-21. argumenta aliorum concilior. et nr. 30. sqq. canones aliorum concil. vt aliorum MSS. mentionem praetermittam. *Hart.*

Formulae quatuor fidei ex Socratis lib. II. hist. c. 10. et 18. et Athanasii libro de synodiis.

A. C. 312. Concilium *romanum* episcoporum amplius quinquaginta, a quibus Athanasius in communionem susceptus est. Apud Labbeum duo feruntur concil. romana, a. 341. et 342. in quorum priore [P] a. 341. Athanasius *) traditur composuisse symbolum, quod graece et latine ex duplici editione exhibet p. 599. 603. *Fabr.* Sed *Walch* in: Entwurf. p. 168. not. 4. negat, hodie vllum esse futurum, qui illum errorem de duobus illis conciliis probet aut ea discernat. *Hart.*

344. Concilium *Orientalium* episcoporum Arianorum, (Labbeo *Antiochenum* II.) in quo *κατηκόλιχος* formula fidei edita, quae graece et latine exhibetur ex Socrate II. 19. et

*) Symbolum ab Athanasio scriptum ad Iulium papam adfirmat *Manuel Caleca* de principiis fidei catholicae p. 224. tom. II. auctarii nouissimi Com-

bcisiani. Alia de hoc symbolo eiusque editionibus, vide lib. V. huius bibl. cap. 1. pag. 314. seq. ed. vet.

19. et Athanasio de synodis. Habetur etiam apud Nicephorum IX. 11. *Fabr. Walch. l. c. pag. 173. sq. id concilium, ab Eusebianis habitum, adferit a. 343. et consuli iubet Mansi supplem. concil. tom. I. pag. 174. sqq. eiusque aduersarii Th. Mamachi epistolas de ratione temporum Athanasianorum, Romae 1748. 8. Harl.*

† Concilium *Mediolanense*, de quo *Baronius* ad a. C. 344. n. 4. 5. 6. *Tillemontius* tom. VI. memor. p. 760. seq. [et *Walch. l. c. p. 174. sq. Harl.*]

A. C. 346. *Agrippinense*, in quo Euphratas, Coloniae Agrippinae episcopus, quod Christum Deum negaret, haeresis damnatus et exauguratus est. *Papebrochius* in actis sanctor. ad 13. Maii, ubi de Seruatio Tungrensi episcopo, Euphratae nomen insertum esse putat. Dubiae fidei aliis esse videtur hoc concilium. Vide *Tillemontium* tom. VI. memor. pag. 761. seq. [Dubitantibus accedit *Walch. in: Entwurf etc. p. 181. sq. idemque prouocat ad Schoepfiani Alsatiam illustrat. tom. I. p. 334. sqq. citatque Ceiller hist. des auteurs etc. tom. I. p. 663. sqq. ac Mansi supplem. concil. tom. I. p. 179. Harl.*] Citari putat hoc concilium *Harduinus* a *Cassiano* libro de incarnatione Christi, c. 2. ubi maxima *Beligarum urbe* pro *Belgarum* legitur. Memoratur etiam a *Lupo* in vita S. Maximini a. 839. et *Harigero* *Laubiensi* siue *Lobienfi* in Belgio abbate, qui obiit a. 1107.

Editionis Regiae Tomus III. — [Edit. Mansi tom. III.]

347. Concilii *Sardicensis* in Illyrico, quod pro generali, et Nicaeni adpendice Labbeus venditat, (ne *Zosimi* scilicet, *Sardicenses* pro *Nicaenis* *) canonibus laudantis, fides desideretur) canones XXI. graece cum versione *Dionysii Exigui* et *Isidori Mercatoris*, (apud Labbeum etiam recente *Herveti*.) et subscriptione episcoporum LIX. licet trecentos interfuisse testetur *Socrates* II. 20. quia decretis synodi plus quam trecentos subscripsisse adfirmat *Athanasius* in apologia secunda. Scholia graeca *Zonarae*, *Balsamonis* et *Alexii Aristeni*, notaeque *Beueregii* in magno huius Synodico videantur.

Epistola synodica ad Iulium papam, ex *Cresconii* collectione et [P] *Hilarii* *) fragmentis, latine cum subscriptione LIX. episcoporum. *Fabr.*

[* Catalogus alphabeticus patrum *Sardicensium*, cum praemonitione, *Mansi* tom. III. p. 43. (vbi a col. 1-122. plura dat.) *Mart.*]

Alia

a) Confer *Tillemontium* tom. VIII. memoriar. p. 92. sqq. et 651. et *Quessnellum* ad Leonem magnum. [Atque *Ballerin.* in ed. *Leonia*, tom. III. coll. *Schoenemann* bibl. histor. literar. tom. II. p. 953. sq. *Walch*, Götting. theol. in: *Historie der Päbste* p. 100. *Bower* in: *Historie der Päbste*, tom. I. p. 191. sqq. *Christi, Lapi* diss. de synodo *Sardicensi*, (habita a. 347.) et canones eiusdem synodi, in eius *Opp.* tom. I. p. 285-329. *Harl.*
e) In tom. IX. patrum latin. ed. *Witcebr.* pag. 49. sqq. 56. sqq. *Harl.*

Alia ad ecclesiam Alexandrinam graece et lat. ex Athanasii apologia secunda. [Alia ad eandem synodica, *Mansi. Mart.*] [latine primum a *Maffiis*, in *osservazioni litter.* III. p. 60. dein a *Mansio* in *supplem. concil. tom. I. pag. 212. sqq. edita. Harl.*]

Tertia ad omnes episcopos, quam graece habet idem Athanasius tom. I. edit. nouae p. 162. et cum appendice Theodoretus II. 8. hist. latine Hilarius in fragmentis, ipsum, ut suspicatur Labbeus, synodi autographum representans. Alia versio in *Tripartita* IV. 24.

[* Diff. de epochis Sardic. et Sirmienf. conciliorum, per quam occasionem plurimum conciliorum, per ea tempora habitorum, rerumque plurimum, a S. Athanasio gestarum, chronologia corrigitur. *Mansi* ib. isque concilium Sardicense a. 344. adligat: vulgarem sententiam, quae a. 347. huic concilio assignat, contra obiectiones *Mansi* defendit *Mamachi. Mart.*] add. *Mansi.* adpend. tom. II. p. 8. *Mamachi* tamen arguments, de ratione temporum Athanasianor. pro a. 347. validiora esse statuit *Fuchs* l. postea citando pag. 98. — *Walchius* quoque, qui in: *Entwurf etc. §. XXXVII. pag. 175. sqq.* vberius enarrat historiam cel. illius concilii et multorum vet. scriptorum ac recentiorum VV. DD. iudicia rationesque adfert diuersas, id a. 344. adserit. *Natahis Alexander* in *histor. eccles. Paris. 1714. fol. tom. IV. in quatuor dissertat. de illo egit: 1) de concilii Sardicenis conuocatione, praesidibus et auctoritate, pag. 326-333. — 2) de iure adpellationum episcopalium ad sedem romanam, quod Sardic. concilium suis canonibus adseruit, p. 334-360. — 3) de fide, professione adscripta concilio Sardicensi, p. 361-366. — 4) de fide Marcelli Ancyran, a synodo Sardic. absoluti, p. 361-366. — *Ballerinii* Fr. de antiq. collect. part. I. cap. 5-7. p. 274-302. et p. 311. sqq. in *Gallandii sylloge etc. tom. I. copiose disputant de illo concilio atque e codd. mss. in cap. 5. euincere student, canones Sardic. duplici exemplo ab ipsa synodo editos fuisse, graeco pro graecis patribus, et pro latinis latino ^f), at epistolam ad Iulium P. R. latine tantum scriptam fuisse; illorum exemplorum discrimen et quid sentiendum sit de variis lect. exemplarium latinorum, ob quas nonnulli diuersas interpretationes latinas praeferrere opinati sint, explicant; in cap. 6. inquirunt, num, et quando iidem canones, graece scripti, relati fuerint in graecum synodorum et canonum codicem, et num apud Graecos, praesertim orientales, semper auctoritatem obtinuerint, et *Iustelli* sententiam in praefatione tom. I. bibl. iur. canon. pag. 16. oppugnant; in cap. 7. agunt de patrum**

f) Atque hoc *Ballerin.* iudicium adoptant quoque cel. *Glück* in *Praecognitis etc. p. 474. et not. 6. p. 476. et Spittler, in: kritisch. Vntersuchung der Sardicen. Schlüsse, in Meuselii Geschichtsforscher, tom. IV. nr. 2. pag. 53. sqq. vbi adnate disputat de illis, Richeris* (in *historia concil. ge-*

neralium, tom. I. p. 98. ed. Colon. 1689. 8.) Horricii (in *concordatis nationis germ. integris, variis additamentis illustratis, tom. II. pag. 25. tom. III. pag. 129-132. aliorumque dissentientium opinionones examinat, synodumque illam oecumenicam fuisse probat. Harl.*

patrum Sardicensium, subscriptionibus ac numero; p. 293. sqq. exhibent catalogum alphabeticum patrum Sardicensium XCVII. ex monumentis contextum et confirmatum, denique adferunt, synodum Sardic. fuisse oecumenicam: add. eosdem passim in part. II. cap. 1. Contra Iustellum dimicat quoque et de canon. Sardic. plura adfert *Assmann.* in bibl. iuris orient. can. et civ. libr. I. cap. 5. §. 81. sqq. pag. 110. sqq. Add. *Spittler.* in: *Vntersuchung des 6ten Laodicen. Canons*, p. 1. *Fuchs* in: *Bibl. der Kirchenversammlungen*, tom. II. pag. 97. sqq. et tom. I. pag. 19. De cod. caesar. v. *Lambec.* VIII. p. 857. nr. 12. *Hari.*

Conciliabuli *Arianorum* apud *Sardicam*, vel, vt Socrates II. 20. *Philippopolim* *) in Thracia,) decretum, quod miserunt in Africam, cum subscriptione episcoporum LXXIII. ex Hilarii fragmentis.

Mediolanense contra Arianos et Photinum, in quo Ursacius et Valens porrecto libello haeresin eiurarunt. Vide Labbeum p. 721. et 729. seq. Harduin. pag. 683. *Tillemontium* tom. VI. memor. p. 765.

†† *Hadrumetinum* (in Africa) hoc anno Harduinus commemorat cum aliis conciliis provincialibus, quorum mentio fit in concilio Carthag. anni 348.

Latopositani (in Aegypto) meminit vita S. Pachonii in actis sanctorum 14. Maii. Sed illius nullam rationem habuere conciliorum editores. *Fabr.* Primus *Mansi* ea, quae in vita S. Pachonii a Hollandianis edita commemorantur, suae collectioni inseruit tom. III. p. 141. *Mart.*

A. C. 348. *Donatistarum* conciliabulum, ex quo legati sunt episcopi decem ad Macarium.

Carthaginensis sub S. Grato concilii canones XIV. apud Labbeum p. 713. et ex Holstenii emendatione p. 1821. Emendatius etiam apud *Harduin.* pag. 683. et cum schollis Schelstrateni in eius ecclesia Africana, Antwerp. 1680. 4. diss. 3. c. 3. p. 129. *Fabr.* *Mansi* III. col. 143-158. cum notis Binii, sui adiectis: *Tillemont* memoir. tom. VI. p. 124. *Du Pin* histor. Donatist. pag. XLIII. et in adpend. ad opp. Optati Mileu. p. 201. *Fuchs* l. c. tom. III. p. 30. sqq. qui annum definire non conatur; sed id concilium, scribit, an. 348. aut 349. habitum esse, et a p. 1. praemittit introductionem in notitiam synodorum africanarum; *Walch* Entwurf. p. 185. sq. ad a. 348. *Hari.*

Concilii

g) *Philippopolin* rectius scribi, sentiunt. *Walch.* in: Entwurf. etc. pag. 180. sq. et *Fuchs* in bibl. citata pag. 149. sqq. vbi id concil. habitum fuisse a. 344. aut 347. scribit, et ex *Mansio*, tom. III. col. 126. sqq. qui praemisit historicam introductionem in notas, germanice vertit decretum illud et illustravit. *Hilarii* fragm. in tom. IX. pa-

trum latin. ed. *Wirceb.* p. 74. sqq. *Fuchs* subiecit exposuitque p. 172. sqq. ex *Mansio* tom. III. p. 163-170. duas Valentis atque Ursacii epistolas ad Iulium, pontif. rom. (ap. Athanas. in II. apologia, in Hilarii fragm. tom. IX. patrum lat. ed. *Wirceb.* p. 64. sq. et apud Sozomen. III. 23.) atque eorumd. epistolam ad Athanasium. *Hari.*

Conciliū *Hierosolymitanū*, quo Athanasius restitutus est, epistola synodica ex huius Apologia secunda et Sozomeno III. 22. [ap. Walch. l. c. p. 182. a. 347. qui alios citat, ex his *Mansi* suppl. I. p. 180. *Tillemont*. VIII. p. 127. *Orsi* istor. eccl. tom. V. p. 461. *Harl.*]

[* *Galliarum* concilium incerti loci, forte Pictavis seu Tolosae habitum, a. 355. (cuius vestigia in Hilarii libello aduersus Constantium deprehendit *Hieronymus de Prato* in edit. Sulpicii Seueri tom. I. p. 259.) *Mansi* III. p. 251. *Mart.*]

†† A. C. 349. *Romanum*, quo Valens et Ursatius in communionem recepti, ex Hilarii fragmentis obseruauit Petrus de Marca ex epistola Osi Cordubensis ad Constantium imp. Vide *Baluzium* p. 27. *Harduin*. pag. 690. [*Fuchs* l. c. II. pag. 172. sq. *Walch*. Entwurf etc. p. 183. sq.]

[P] Libellus poenitentiae Valentis et Ursacii, graece et lat. ex Athanasii Apologia 2. et epist. ad solitar. et ex Hilario.

†† *Donatistarum* conciliabulum incerti loci, quo mandatum est, ut corpora suorum, qui in Macariana, (ut aiebant,) persecutione obierant, per agros et vias sepelirentur, aris mensisue exstructis, quoniam in basilicis sepeliri non sinebant catholici. Testis Optatus lib. III. cap. 4. *In loco Ostunensi* etc.

†† 350. *Alexandriae* redux Athanasius varia episcoporum Aegypti concilia celebrauit teste Socrate II. 26. gr.

†† *Romanum* concilium, in quo Photinus damnatus est, colligi videtur ex Hilarii fragmentis p. 27. *Cum de Photino* (sic enim legendum) *decretum ab Occidentibus est, et ad Orientales relatum*. Vide et pag. 25. vbi haeresin Photini a Romanis damnatam prodit.

Etiam *Sirmiense* hoc tempore contra Photinum habitum ex eodem Hilario obseruat *Petanius* apud Labbeum p. 731. licet per factionem populi deponi tunc non potuerit, quod factum demum a. 357. *Fabr.* Tres formulas Sirmienses quarum textum gr. ex Socrate II. 30. et Athanas. libr. de synodis dedit *Mansi* II. p. 1344. sq. duas autem lat. et harum quidem posteriorem ex Hilario de synodis in tom. IX. patrum latin. ed. Wircebr. p. 111. sq.) in tom. III. p. 257. sqq. dedit, ex *Mansi* III. vol. col. 253-265. germanice reddidit et illustrauit *Fuchs* in bibl. citata, tom. II. p. 188. sqq. ac de prima synodo Sirmiensi et de variorum sententiis quando habita sit, p. 183. sollerter agit. Nam alii duas numerant synodos Sirmienses contra Photinum, scil. Petau. a. 349. et 351. *Riccard.* a. 350. 351. *Marca* et alii a. 351. 357. Alii vnam tantum synodum adsumunt, quam *Mansi* in a. 358. *Sirmond.* autem et alii in a. 357. collocant; *Fuchs* vero, ducibus Soerate II. 29. et Sozomeno IV. 6. cum *Pagio*, *Tillemontio* memoir. VI. part. 3. p. 834. sqq. *Walch* in historia haeres. III. 62. (coll. pag. 6. 52-56.) aliisque in a. 351. Add. *Mansi* III. 179-195. qui varia de Sirm. conciliis inseruit; *Walch.* in: Entwurf.

Entwurf. p. 192. sqq. de illis, I. a. 351. II. a. 357. III. a. 358. et de quarto a. 359. ac p. 194. in nota 3. (nec non *Frank* in catal. bibl. Bünau. tom. II. vol. I. pag. 295. sq.) *Sirmondi* ac *Petauii* libellos et controuersias de conciliis Sirmienf. (in *Sirmondi* Opp. tom. IV. col. 365-424. Venet. 1728. fol.) aliorumque multorum de illis sententias ac rationes refert: *Mansi* de epochis conciliorum Sardicens. et Sirmiensium ceterorumque in causa Arianorum, Lucae 1746. 8. (conf. supra ad a. 347. de concilio Sardicensi;) et abb. *Franc. Anton. Zaccaria*, qui in Dissertat. latinis de rebus ad historiam atque antiquitates ecclesiae pertinentibus, Fuligni 1781. min. 4. tom. II. nr. 5. in diss. inscripta: Nonnulla Petauianarum de Sirmienfi synodo dissertationum loca emendantur, illustrentur, vindicantur, cum Petauio statuit, quinque Sirm. synodos esse discernendas; primam, ab episcopis occidentalibus habitam a. 349. alteram ab episcopis orientalibus a. 351. in qua Photinus sit depositus, et aduersus Sirmondum, Pagium ac Mansium pugnat pro Petauio, huius tamen nonnulla argumenta explicat corrigique; quintam synodum, in qua tertia fidei formula sit confecta, collocat in a. 359. conf. ephem. litter. Lips. 1783. nr. 36. *Hart.*

† *Vasense* (Vasione siue Vafatis in Gallia Narbonensi.) Ex Rinio tres eius canones ponit Regia et Labbei editio. Omittunt Sirmondus et Harduinus, *vide infra ad a. 442.*

circa A. 351. (Harduin. 358.) *Melitenensis* in Armenia synodi ex Sozom. IV. 25. meminit *Baluzius* p. 29. In illo depositum Eustathium Sebastenum, postquam in CPolitano (a. 357.) haereticis consensisset, scribit *Basilius* epist. 74. ad occidentales.

352. *Liberii* ^{b)} papae epistolae decretales duae supposititiae.

Athanasii et Aegyptiorum episcoporum ad Liberium de Arianorum oppressione epistola, similiter commentitia, latine ex Isidori Mercatoris collectione.

† *Liberii* epistolae XIII. ex Baronio ad a. 353. n. 19. et a. 354. n. 2. a. 357. n. 44. 45. et ex actis Eusebii Vercellensis nec non ex fragmentis Hilarii atque Athanasio tom. I. pag. 396. et Socrate IV. 12.

G ggg 2

Athana-

^{b)} De hoc vid. *Walch* Entwurf etc. p. 187. et 192. *Fuchs* l. c. p. 186. sq. *Schroeckh* christliche Kirchengeschichte, part. 6. p. 102. sq. ed. II. p. 136. sqq. ubi memorat, *Hermann. Schölliner* et nouum editorem diss. de non commentitio, eoque gemino, sed excusato lapsu Liberii, rom. pont. Vindob. 1776. 8. ostendere studuisse, et quidem priorem, Liberium haud sequutum esse castra Arianorum; posteriorem vero, Liberium quidem subscripsisse formulae fidei, ab Arianis conscriptae, at tamen perpetuo fuisse orthodoxum; et *Franc. Anton. Calmalcanti* in vindictis roman. pontificum etc. libr. III. p. 32-33. Romae 1749.

fol. oleum operamque frustra consumfisse in demonstratione, Hieronymum errasse, Liberii epp. esse supposititias, nec eum unquam adoptasse haereticorum errores: add. *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latin. tom. IV. pag. 273. sq. ed. *Mansi*, et *Schroeckh.* ib. part. 8. pag. 104. sq. — *Corgni* canonicum in diss. critique et historique sur le pape Libere, dans laquelle on fait voir, qu'il n'est jamais tombé, 1736. quem vt plurimum sequitur et colligit, rumorem de Liberii lapsu vnice ab Arianis fuisse sparsum, *Zaccaria* in diss. citat. tom. I. nr. 7. de commentitio Liberii lapsu. *Hart.*

Athanasii rescriptum ad Liberium ex tom. I. Athanas. p. 244.

† Decreta Liberii tria ex codice vetusto XVI. librorum, lib. XIII. c. 9. 10. et 12.

† *Romanum Arianorum conciliabulum*, de quo *Baron.* ad a. 352. n. 11. [et alii apud *Walch.* in: Entwurf etc. p. 187. sq. *Harl.*]

[F] A. C. 353. *Arelatense Arianorum*, in quo Paulinus Treuirensis depositus est, quod in Athanasii damnationem subscribere noller. *Fabr.* v. *Walch.* de hoc ad a. 354. et *Mediolan.* seq. in: Entw. p. 188. et bene multos, quos ille citat. *Harl.*

355. Concilium *Mediolanense Arianorum*, quo pulsi in exilium Liberius papa, Eusebius Vercellensis, Lucifer Caralitanus, Dionysius Mediolanensis etc. Vide Synodicon vetus supra p. 209. ed. vet. et ed. nou. p. 380. Ex actis huius concilii sola superest epistola synodica ad Eusebium Vercellensem, cum aliis quibusdam ad eum epistolis et Eusebii ad Constantium, quas in lucem protulit *Baronius* ad a. 355. Historicam narrationem ex vetusto codice refert *Vghellus* tom. IV. Italiae sacrae, et emendatam ex codice Colbertino *Baluzius* p. 29. seq. Pars actorum in Consistorio habitorum apud Constantium imp. sine Colloquium Liberii papae, Constantini et Epicteti episcopi est apud Theodoretum II. 14. hist. Confer etiam *Matthaei Larroquani* diss. de Liberio, editam Geneuae a. 1670. 8. [*Fuchs.* l. c. tom. II. p. 177. sqq. *Harl.*]

†† *Antiochenum*, in quo ordinatus est Georgius Alexandriae episcopus. Huius concilii mentio apud *Sozomenum* IV. 7. vid. *Baluzius* p. 32. seqq.

356. S. Athanasii epistola encyclica ad omnes orthodoxos ad hunc annum pertinet, sicut et eiusdem Encyclica ad episcopos Aegypti et Libyae post ingressum Georgii, quae et oratio prima aduersus Arianos, sed male inscribitur. Denique Osi epistola ad Constantium, quae est apud Athanasium ad solitariam vitam agentes pag. 838.

357. *Biterrense Arianorum*, quo S. Hilarius Pictau. in exilium actus. *Fabr.* *Tillemont.* memoir. tom. VI. p. 396. et tom. VII. p. 441. ac 749. *Walch.* in: Entwurf etc. p. 189. sqq. *Harl.*

†† *Antiochenum*, de quo *Sozom.* IV. 12. vide *Baluz.* p. 34.

Sirmiense plenarium, in quo damnatus Photinus. *) Exemplum [F] fidei Sirmii, ab orientalibus contra Photinum conscriptae una cum 27. anathematismis: latine apud *Hilarium* de synodis, graece apud *Athanas.* de synodis pag. 900. et *Socratem* II. 30.

Exem-

*) Conf. supra, vol. IX. p. 229. sqq. de Photino, ubi ea, quae h. l. *Fabric.* in nos adiecerat atque emendarat, et quae postea de *Petauii* diss. scripserat, iam inserui et locupletavi. *Harl.*

Exemplum blasphemiae apud Sirmium per Osum Cordubensem et Potamium Vlyssiponnensem episcopum conscriptae, latine et graece apud laudatos auctores. Conferenda D. Io. Georgii Dorschei collatio ad concilium Sirmiense, Argent. 1650. 2.

- † Dionysii Petavii S. I. dissertatio de Photino haeretico eiusque damnatione in quinque synodis facta, exhibetur a Labbeo p. 729. [vid. supra vol. IX. p. 223. sq. *Harl.*] v. D. Thomas Ittigius diss. de Photino, in adpendice ad diss. de haeresiarchis, Lips. 1696. 4. etc.

[*Melitimense* in Armenia, circ. a. 358. *Balz.* nou. coll. concil. p. 29. *Mansi IX.* p. 939. *Walch.* Entwurf etc. p. 194. §. LXII. De concilio ignoto *Neocaesar.* v. *Mansi* suppl. concil. tom. I. p. 192, et *Walch.* Entwurf etc. p. 195. §. LXIII. et de alio *Neocaesar.* a. 357. ib. p. 190. §. LVI. ac p. 214. §. LXXXVI. de duobus conciliis commentitiis Caesareae et Nicopoli, ex *Mansi* supplem. conc. tom. I. p. 231. *Harl.*]

- A. C. 358. *Ancyranum* Semiarianorum sub Basilio Ancyrano, definitiones orientalium ex Hilarii lib. de synodis, Epiphanio haeresi 73. et Sozomeno IV. 13. qui epistolam Georgii Laodicensis aduersus Eudoxium et Aëtium in hac synodo lectam refert. Vide *Baluzium*, p. 35. sqq. *Fabr.* *Mansi* tom. III. col. 266-299. qui dedit 1) notitiam in notis ex *Baronio* ad a. 357. sq. 2) notitiam ex *Baluzio* cum XII. anathemat. Hilarii, 3) epistolam synodicam, gr. lat. 4) epistolam Georgii, episc. Laodic, aduersus Eudoxium; 5) obseruat. histor. ex *Pagio* ad a. 357. contra *Baronium*; isque synodum a. 358. congregatam fuisse docet. Conf. *Fuchs* l. c. tom. II. p. 205-231. *Walch.* Entwurf etc. p. 196. *Harl.*

[*Romanum* ^{h)}], quo Felix papa Constantium damnauit. Vide *Baluzium* p. 34. ex *Anselmo Havelbergensi* III. 21. dialog. tom. XIII. spicilegii Dacherriani.

359. *Conuentus Sirmiense*, in quo edita a Marco Arethufio fidei formula; qua *scias* vocabulum reiicitur. Graece exstat apud *Athanasium* de synodis, et *Socratem* II. 37. *Nicephorum* quoque IX. 39. Latine primum scriptam putat *Socrates*. Occurrit etiam latine in *Tripartita* V. 20. - Vide *Labbeum* p. 788. *Harduin.* pag. 710. [*Walch.* Entwurf etc. p. 193. §. LXI. *Harl.*]

Eodem anno Arianos episcopos Sirmii conuenisse *Sozomenus* testatur.

Synodus in *Gallia*, quae formulam Sirmiensem per Osum et Potamium conscriptam, teste *Hilario*, damnauit.

Ariminense in Italia contra Arii blasphemias ex *Hilarii* fragmentis et *Athanasio* de synodis, nec non *Hieron.* contra *Luciferianos*. Vide *Baluzium* pag. 54. seq.

Gggg 3

Epistolae

h) Quod fictitium esse, pronuntiat *Walch.* in: ad suam pontif. roman. historiam, germanice Entwurf etc. pag. 196. lib. LXV. not. et prouocat scriptam, p. 85. et 87. not. 3. *Harl.*

Epistolae concilii ad Constantium imp. et Constantii ad concilium apud eodem, Hilarium [v. tom. IX. patrum lat. ed. Wirceburg. p. 108. sqq.] et Athanas. [ed. Montfauc. vol. I. tom. II. p. 296. sqq.] nec non apud Socratem II. 37. Sozomen. IV. 18. Theodoret. II. 19. et in Tripartita V. 28. *Fabr.* Imprimis de concilio Ariminensi, de Ariminensi conciliabulo et conc. Seleucienfi *Mansius* tom. III. col. 293-326. vbi reperiuntur 1) notitia histor. ex Baronio; 2) epistola Constantii ad synodum Arim. 3) Sententia synodi contra haereticos, gr. lat. 4) eadem ex Hilario cum decreto de fide et damnatione Arianae haereseos, adiunctis anathematismis; 5) acta quaedam concilii ex Hieronymi dialogo aduersus Luciferum; 6) epistola synodica ad Constantium, gr. lat. eademque iterum ex Hilario; 7) epistola Constantii ad synodum, cum responsoria synodi, lat. gr. 8) synodus Arimin. ex libello synodico, (notitia haud sufficiens et partim falsa;) fides, apud Nicen Thraciae exposita lat. gr. cum nota ex Baluzio; 10) Ariminense conciliabulum; 11) Seleucienfe conciliabulum, ex Baluzio, cum expositione fidei Acacianae. Omnia paene acta germanice vertit et docte illustravit, praemissa longa introductione, *Fuchs* in bibl. der Kirchenversammlung. part. II. p. 232-275. Add. *Walch.* Entwurf etc. p. 197-202. *Harl.*

Ariminense conciliabulum Arianorum, et ad *Nicen* siue *Nicaeam* Thraciae, atque si auctori veteris Synodici credimus, etiam ad *Nicaeam* Bithyniae (confer *Baluz.* pag. 58.) vbi resciderunt, quae in priore Ariminensi synodo sanxerant catholici. Hic totus paene orbis Arianum se miratus ingemuit, vt ait Hieronymus contra Luciferianos. Vide *Hilarii* fragmenta [in tom. IX. patr. lat. ed. Wirceburg. p. 115. sqq.] et Theodoretum II. 16. hist. vbi fidei formula. *Fabr.* De hoc et seq. conc. *Mansi* loco cit. et *Fuchs* l. c. p. 257. sqq. *Harl.*

Seleucienfe in *Isauria*, Semiarianorum, in quo damnati Aëtiani qui et Acaciani. Vide Athanasium de synodis, Socratem II. 39. 40. Sozomenum IV. 22. Tripartitam V. 34. Epiphanium haeresi 73. vbi Acacii confessio in hac synodo reiecta, cum subscriptione episcoporum XLIII. eam approbantium. Consulendus *Baluzius* pag. 60. seq.

CPolitanum Arianorum, in quo Semiariani ab Acacianis damnantur. Vide Sozom. IV. 24. epistola synodica ad Georgium [P] Alex. contra Aëtium ipsius diaconum, apud Theodoretum II. 24. Confer iterum *Baluzium* p. 69. sq.

Achaicum aduersus Aëtianos ex auctore Praedestinati idem *Baluzius* memorat p. 73. [at fictitium esse, suspicatur *Walch.* l. c. p. 203. §. LXXIII. ad a. 360. *Harl.*]

A. C. 360. *Harduin.* (Labbeo 362.) *Parifense*, in quo formula fidei ab Arianis suppresso usiae nomine condita et Arimini suscepta, damnata est, Saturniusque Arelatenfis ab ecclesia eiectus. Vide *Hilarium* in fragm. *Fabr.* Pag. 121. sqq. in tom. IX. patrum lat. ed. Wirceburg. v. *Mansi* III. col. 357-362. *Fuchs* l. c. II. pag. 276. sqq.

sq. *Walch. Entwurf. etc.* p. 204. §. LXXVI. qui id concilium a. 361. adserunt. *Tillemont. memoir. tom. VIII. p. 456. 754.* aliosque, quos citat *Walch. Harl.*

Antiochenum, in quo Meletius constitutus est episcopus Antiochiae. Vide *Theodoretum* lib. II. cap. 31. hist. *Fabr.* At vero conuentus tantum, ad episcopum constituendum: quare, proprie esse nominandum concilium, negat *Walch.* in: *Entwurf etc.* p. 204. sq. §. LXXVII. et de sequenti conciliabulo ib. §. LXXVIII. — *Harl.*

Conciliabulum *Antiochenum*, quo ab Arianis Meletius episcopus Antiochenus sede deponitur, euehitur Euzoius. Vide Athanasium libro de synodis p. 906. Socratem II. 45. Sozomenum IV. 29. *Fabr.*

[* Concilium *Romanum* a. 361. (e cod. vet. bibliothecae Martinianae), *Mansi* III. p. 339. *Mart.* et in *Mansi* supplem. concil. I. p. 219. sed *Walch.* l. c. pag. 203. sq. §. LXXIV. veteri. isti narrationi fidem derogat. *Harl.*]

A. C. 362. *Alexandrina* synodus, de diuinitate Spiritus S., de Meletianis Antiochiae, de vocabulo hypostaseos, de incarnatione contra Apollinarium, de solo Nicaeno symbolo retinendo. Vide Synodicum in Athanasii epist. ad Antiochen. tom. I. p. 574. seq. et quae ex vita Eusebii Vercellensis, *Baluzius* p. 74. *Fabr.* *Mansi* III. col. 343-357. qui reddidit 1) notitiam illius ex Baronio; 2) epistolam synodalem, gr. et lat. 3) adnotationem Binii; 4) notit. ex Baluzio; et 5) cap. 60. et 61. libelli synodici, cuius tamen auctor hanc synodum in duas male dispescuit. Conf. *Fuchs* l. c. II. p. 282. sq. et *Walch. Entwurf* p. 206. sq. *Harl.*

†† *CPolitana* ad deponendum Macedonium Eudoxiumque ei surrogandum, et Encaenia ecclesiae celebranda. Fuit episcoporum LXXII. quorum nomina vide in Chronico Paschali siue Alexandrino p. 294. edit. Cangii.

363. *Alexandrina II.* cuius synodica ad Iouianum imp. de fide, exstat apud *Athanas.* tom. I. pag. 245. et *Theodoretum* IV. 3. hist. latine in Tripartita VII. 3. *Fabr.* *Mansi* III. col. 365-369. cum introductione histor. et adnotatione ex Pagio ad a. 363. germanice reddidit epist. synod. et explicuit *Fuchs* l. c. II. p. 293. sq. De hac et seq. ac *Lampfacena* synodis v. *Walch. Entwurf etc.* p. 208. sq. *Harl.*

Antiochena sub Meletio, cuius synodicam ad Iouianum imp. in qua consubstantialis vox explicatur, confirmaturque Nicaena fides, habent *Socrates* III. 25. *Sozomenus* VI. 4. et Tripartita VII. 4.

†† *Teustinum* in Numidia conciliabulum Donatistarum, de quo *Optatus* lib. II. ibi de immunitate Donatistarum conquestum fuisse Primosum, episcopum catholicum, refert.

[* Concilia in Galliis, Hispania et Graecia, a. circiter 362. celebrata, — pro scribendis legibus in lapsorum receptione seruandis, (ex Athanasii ep. ad Rufinum) *Mansi* III. p. 363. *Mart.*]

A. C. 365. *Lampfacenum* in Helleponto Semiarianorum, de quo consulendi *Socrates* IV. 4. et *Sozom.* VI. 7. qui catholicam esse synodum putat. Adde vetus Synodicon. c. 67.

[P] *Illyricianum*, de quo vetus Synodicon cap. 69. a Baronio, Binio et Labbeo ad a. 365. refertur, a Pagio tom. V. p. 218. ad a. 372. aut 373. sed ab Harduino ad a. 374. quia epistolam eius synodicam Theodoretus IV. 8. hist. et Tripartita VII. 110. post ordinationem S. Ambrosii, h. e. post a. 373. collocant. Apud eosdem exstat edictum imp. Valentiniani et Valentis ad episcopos Asiae et Phrygiae. Epistola vero episcoporum Italiae Illyricis de fide Nicaena suscepta gratulantium, in Hilarii fragmentis. *Fabr.* Concilium et Edictum ap. *Mansi* III. col. 385. sqq. Ad a. 375. referant id concilium *Tillemont.* memoir. tom. VI. pag. 593. et 791. *Walch.* in Entwurf etc. p. 219. §. CI. et *Fuchs* l. c. II. p. 373. Conf. *Petri de Marca* diatrib. de synodica epistola synodi Illyricianae, habitae decreto Valentiniani senioris, a. 365. in eius dissertatt. selectis eccles. pag. 337-340. — *Mansus* in eod. tom. col. 469-474. reddidit Eugenii, diaconi, epist. ad Athanasium, quam primum edidit *Montfauc.* vol. II. collect. nouae patrum et script. graec. p. 1. sqq. ac ad a. 478. german. vertit atque explicuit *Fuchs* l. c. II. p. 382. sqq. laudauitque *Walch.* in histor. haeref. p. 254. *Harl.*

366. *Romanum* concilium, in quo resipiscentes Macedoniani libellum fidei suae Liberio papae obtulerunt, Nicaenam fidem et consubstantialitatem simpliciter professi. Exstat ille cum Liberii ad Macedonianos resipiscentes synodica apud *Socratem* IV. 12. et latine in Tripartita IV. 12. [De hoc et alio incerto rom. concil. v. *Walch.* Entwurf etc. p. 210. sq. *Harl.*] Eiusdem Liberii epistolam aduersus haeresin de Spiritu S. rursus exortam *Sozomenus* memorat VI. 22. eaque Orientis ecclesias deinceps acquieuisse, atque ita controuersiae finem impositum testatur.

Epistola episcoporum Italiae, qui Arimini ab Arianis a. 359. gesta rescindunt. Ex Hilario in fragm.

Siculum concilium, de quo *Socrates* IV. 12. *Sozom.* VI. 12. *Fabr.* [* Ad concilium Siciliense obseruat. Dominici Schiauo Panormitani. *Mansi* III. pag. 381. (Hoc concilium non ad a. 365. sed ad a. 366. referendum esse, cum Pagio aliisque defendit.) *Mart.*] Ad a. 367. refert *Walch.* in: Entwurf etc. p. 211. et ad eund. annum ibid. §. LXXXI. concil. sequens *Tyanense.* *Harl.*]

Tyanense, cui interfuit Gregorius, S. Gregorii Nazianzeni pater. Vide *Sozomen.* VI. 12. At epistola S. Basilii LXVII. τῆ βελῆ Τυανῶν, non est, ad hunc aliamue conuentum ecclesiasticum, sed ad tenatum siue ad curiam Tyanensem, quae est in numis antiquis ΒΟΥΛΗ, vt Harduinus adnotauit. [*Mansi* III. pag. 393. *Fuchs* l. c. II. p. 300. not.]

A. C.

A. C. 367. Conciliabulum Arianorum in vrbe *Antiochenae Carias*, ex *Sozomen*. VI. 12.

Sigidunense in Moesia, Arianorum, qui Semiarianos ad Ariminensem et CPolitana formulam amplectendam hortantur. Synodica epistola Valentis, Vrfacii et aliorum ad Germinium, episcopum Sirmiensem, cum Germinii responso, ex Hilarii fragmentis, *Fabr.* Tom. IX, patrum lat. eccles. éd. Wirceb. p. 128. sqq. — v. *Mansi III.* col. 399 - 401. cum Germinii responso, ac *Fuchs* l. c. II. pag. 297 - 304. *Harl.*

S. *Athanasio* et Aegyptiis episcopis in *Alexandrina* synodo congregatis supposita epistola ad Felicem II. papam de infestationibus Arianorum, latine ex Ilidoro Mercatore.

Felicis II. papae suppositae decretales duae scriptae nomine Romanae synodi. Ex eodem Ilidoro.

[P] *Damaso* papae suppositae epistolae:

- 1) ad Aurelium Carthag. incipit: *Scripta sanctitatis tuae*, cum Aurelii ad Damasum commentitia epistola.
- 2) ad Hieronymum, incipit: *Dum multa corpora librorum*, cum Pseudo-Hieronymi rescripto.
- 3) ad Stephanum archiep. et concilia Africae: *Lectis fraternitatis vestrae litteris*; cum epistola Stephano supposita ad Damasum.
- 4) ad Prosperum Numidiae et alios episcopos orthodoxos de chorepiscopis: *Licet fratres charissimi.*
- 5) ad episcopos Italiae, *Optaueram dilectissimi.* Addi his potest:
- 6) ad Hieron. cui acta pontificum mittere se profitetur. Vide acta sanctorum April. tom. I. p. 4. et Propylaeum Maii p. 58. sq.

Genuinae S. Damasi epistolae:

- 7) ad Hieron. *Dormientem te longo iam tempore.*
- 8) ad eundem Hieron. *Commentaria quum legerem.*
- 9) ad episcopos Illyrici: *Esti nobis pro certo persuasum est.* De hac infra ad a. 380. *Fabr.* *Fuchs* in: *Bibl. der Kirchenverf.* II. pag. 340. sqq. german. vertit atque illustravit partes ex conciliis romanis sub *Damaso* pont. rom. ex *Manso*, tom. III. col. 455 - 461. et 468 - 490. ac 1) epist. synodalem ad episcopos Illyricos et orientales ap. Theodoret. II. 22. cum versione lat. et alia versione lat. ab Holsten. in collect. vet. eccl. rom. monument. primum edita: (v. ad a. 370.) A Theodoro l. c. et Sozomeno VI. 23. (vbi eadem epistola, sed diuersis locis varias praebet lectt.) inscribitur *epistola ad episc. Illyricos*, in versione autem lat., ab Holstenio publicata, *epist. ad orthodoxos orientales.* 2) tria fragm. ab Holstenio primum edita. (num vero ab vna, an pluribus

ribus synodis proficiscantur; incertum videtur *Fuchs*. p. 344. not. 411.) — 3) formulae damnationis, siue secundum *Theodoret*. V. 11. ep. ad Paulin. Theſſalon. episcopum. *Mansf III*. p. 481. sqq. dedit lat. versionem ex *Holſtenio*, et gr. ex *Theodoreto* cum versione lat., vsus quoque est cod. Lucensi; 4) p. 355. sqq. addidit *Fuchs*. formulas condemnationis ex *Gregorio Nazianzeno*, maxime contra Apollinaristas; 5) p. 358. sqq. epist. Damasi, pont. rom. ad Paulinum Antiochen., ex *Mansio III*. p. 425. — 6) Damasi epist. ad episcopos orientales, ap. *Mansum III*. p. 427. sq. gr. ex *Theodor. V*. 10. lat. ex *Merenda* de gestis Damasi, Romae 1764. fol. 7) Adiecit epistolam synodi romanae, (quae a *Baronio* et *Sirmondo* a. 381. a *Merenda* an. 380. a *Labbeo* autem, *Tillemont*. et *Richardo*, quibus adſentitur *Fuchs* pag. 363. not. 444. an. 378. med. alteri adſignatur,) ad *Gratianum* et *Valentinian*. II. ex *Mansio III*. pag. 624. sqq. laudatque *Walchii* *Historie der Päpſte* pag. 87. sqq. Quae omnia h. l. breuitatis studio iunctim sumta scripsi. *Harl.*

- 10) ad episcopos orientis aduersus Apollinarem et Timotheum: ¹⁾ *Quod ueſtra charitas.*
- 11) ad Paulinum Theſſalonicenſem episcopum: *Quoniam poſt concilium Nicaenum.*
- 12) ad Paulinum episc. Antiochenum: ^{m)} *Per ipſum filium meum Vitalem.*
- 13) ad fratres in Illyrico conſtitutos: *Credimus ſanctam fidem.*
- 14) ad Acholium, Eurydicum, etc. *Decurſus literis dilectionis ueſtrae.*
- 15) ad eundem Acholium: *Ad meritum filii mei Ruſſici.*

Hae epistolae, (praeter 6. 14. et 15.) exſtant inter S. Damasi opera e bibl. Barberina a *Martio Mileſio Sarazanio* edita nitide et illuſtrata Rom. 1638. 4. Paris. 1672. 8. Primus 14. et 15. edidit *Holſtenius* in colleſione romana poſtuma, Rom. [P] 1662. 8. tom. I. p. 37. 42. quae Sarazanii editioni additae ſunt in bibl. patrum edit. Lugd. tom. XXVII. p. 80.

† *Decreta* Damasi quinque ex *Gratiano* 2. II. qu. 3. *Calumniator*; et ſi quis episcopum. 15. X. qu. 1. *Hanc conſuetudinem*. 25. qu. 1. *Violatores*; et ex decreto *Iuonis* libro 1. *Quoniam quidem metropolitanorum.*

De quinque ſynodis Romanis ſub Damaso habitis, vetus *Synodicon* c. 65. 66. 70. et 72. ſupra p. 216. ſeq. ed. vet. et ed. nou. p. 386. *Fabr.* Quot concilia Romana ſub Damaso, et quando habita ſint, diuerſa ſunt VV. DD. iudicia: v. *Fuchs* *Bibl. der Kirchenverf.* II. p. 337. ſq. quo iam adnotante, *Walchius*, *Merendam* in *Gestis Damasi* ſequutus, in: *Entwurf* etc. (qui paſſim romana concilia, et genui-

1) Graece apud *Theodoretum* V. 10. Latine Etiam graece exſtat notante pag. 760. *Harduino*, etiam in *Tripartita* IX. 15. in cod. MS. regis Gall. MMCMLI. fol. 196. et latine in conſictu *Arnobii* cum *Serapione*.

m) *Holſten.* colleſt. romana tom. I. pag. 180.

genuina, et incerta, saec. IV. habita commemorat,) quinque sub Damaso enumerat, 1) a. 369. contra Auxentium; 2) a. 374. contra doctrinam Apollinarist. 3) a. 376. contra eandem; 4) a. 380. contra eandem, aliosque errores et contra Vrsicinum; 5) a. 382. pro Paulino, episc. Antiocheno, ac rursus contra Apollinar. (vid. Walch. ad annos citatos.) in historia autem haeresium, tom. III. pag. 218. probabilius esse statuit, de Apollinar. tantum in duobus conciliis rom. haud ante a. 375. nec post a. 381. collocandis, fuisse disputatum; contra *Mans.* III. pag. 467. synodum aduersus Auxentium in a. 372. aliam contra Lucium, episc. Alexandrinum, Arianum, in a. 375. et duas contra Apollinarem in annis 377. ac 378. ponendas esse statuit: Richard autem in: *Analyse des conciles* tom. I. primam contra Vrsacium et Valentem a. 368. alii contra Auxentium a. 369. tertiae contra Apollinarem vna cum epistola aduersus Vrsicinum synodali ad imperat. a. 377. aut 378. quartae etiam contra Apollinarem a. 379. et quintae contra eundem et pro Paulino Antiocheno a. 382. adsignat. *Harl.*

Anathematismi *) aduersus Apollinaris, Arii, Sabellii, Macedonii, Eunomii et Photini haereses, apud *Theodoritum* V. 11. Augustinum serm. 29. de tempore, Tripartitam IX. 16. Confer *Quesnellum* diss. 14. ad Leonem M. pag. 725. et *Lambecium* VIII. p. 446. *Harduinus* p. 801. illos refert ad a. 379. [ac *Fuchs* l. c. II. p. 351. sqq. ibique not. *Merenda* in gestis Damasi cap. XV. sq. p. 209. *Harl.*]

††A.C. 367. *Romanum* concilium, cuius mentio in vita S. Eusebii presb. Romani, edita a *Baluzio* tom. II. Miscellan. p. 142. *Mortuo autem Liberio leuatur Damascus, qui voce publica damnauit Liberium, facta synodo cum episcopis XXVIII. et presbyteris XXV.* Scriptam esse hanc vitam ab aliquo Luciferiano ex ipso initio adparere, ait *Harduinus*, quod est huiusmodi: *Eodem tempore, quo Liberius de exilio reuocatus fuerat a Constantio Augusto haeretico, in eodem tantum dogmate, ut non rebaptizarent populum, sed vna communione contaminarent plebem.* *Fabr.* Hoc et seq. romanum dubia videntur *Walchio* in: Entwurf etc. pag. 211. §. 78. et 79. *Harl.*

††*Romanum*, in quo Damascus inuidiose accusatus et incriminatus de adulterio, facta synodo purgatus est a XLIV. episcopis, qui etiam damnauerunt Concordium et Callistum, accusatores eius, et proiecerunt de ecclesia, vt habet liber pontificalis. In eadem synodo Paternianos siue Venusianos damnatos esse suspicatur *Baluzius* p. 76. concil. de quibus auctor Praedestinati.

369. Iudicium LXX. °) episcoporum de Chronopio quodam ex antislite memorat lex XX. cod. Theodos. *Quorum appellationes.* Vide *Baluz.* p. 75.

Hhhh 2

††A.C.

*) Subiuncti epistolae ad Paulinum, Thessalonicensem, quae est vndecima inter eas, quas supra memorauimus.

o) Eadem cum nona inter epistolas Damasi supra memoratas.

[P]†† A. C. 370. Damasi *) epistola in synodo romana 93. episcoporum ex rescripto imperiali ad audiendam causam Auxentii exponendamque fidem congregatorum ad episcopos Illyrici, de concilio Ariminensi. Latine edidit *Holstenius* tom. I. collect. romanae p. 165. Graece apud *Sozom.* VI. 26. *Theodoritum* II: 22. *Nicephorum* XI. 31. Incipit apud *Isidorum Mercatorem*: *Credimus sanctam fidem vestram*; et in *Holstenii* collectione; *Confidimus quidem sanctitatem vestram*; graece vero, *πιστεύομεν τὴν ἀγίαν πίσιν*. *Fabr.* v. ad a. 367. de V. synodis romanis, de hac epistola et seq. fragmento; *Fuchs* l. c. pag. 344. not. 410. ac not. 411. *Walch.* Entwurf p. 213. §. 95. pag. 217. sq. et 222. §. 109. ad a. 380. — *Fuchs* p. 382. sqq. ex *Mansio* III. col. 469–474. reddidit et illustravit *Eugenii*, diaconi, declarationem ad *Athanasium*; inter an. 371. et 373. *Harl.*

[*371. Ad synodum *Caesariensem Cappadocias*, (quam ex libello synodico dedit *Coleti*.) animadversio; *Mansi*. III. p. 453. Fictitiam esse demonstratur. *Mart.*]

[Synodus incerti loci, in Cappadocia a. 372. habita. *Mansi* p. 453. *Mart.*]

circa A. 372. Fragmentum ex concilio romano sub Damaso papa de explanatione fidei. *Holsten.* tom. I. p. 178. *Labbe* p. 895. *Harduin.* p. 775. *Fabr.* [*P. *Mansi* dissertat. de concilio romano II. sub Damaso habito, III. p. 463. (Concilium hocce ex pluribus sub eodem pontifice celebratis synodis, male illis in unum confertis, constare efficitur. Conf. *Mansi* addit. ad concil. roman. III. p. 481.) *Mart.*]:

†† *Antiochenae* synodi subscriptiones, ex eodem *Holstenio* apud *Harduin.* p. 776. Epistola synodica ad episcopos Italiae et Galliae, (inter *S. Basilii* epistolas 69. cum *Iacobi Myraei* versione apud *Baluz.* p. 78.

†‡ *Cyzicenum* concilium, cuius meminit *Basilius M.* epist. 82. ad *Patrophilum* pag. 914. *Fidei*, inquit, *ibi editae alia quidem ignoro, tantum audio quod tacito consubstantiati, τὸ κατ' ὁμοίαν ὁμοιον circumferunt; et praeterea blasphemias contra Spiritum Sanctum cum Eunomio conscribunt.*

[*Ad concilium *Nicopolitanum* a. 372. (quod ex *Galano* adfert *Venerus* collector.) adnotatio critica. *Mansi* III. pag. 475. *Mart.*] add. *Mansi* suppl. concil. I. pag. 231. *Harl.*]

De *Laodiceni* concilii canonibus, quod ad a. 372. refert *Harduinus*, dictum supra ad a. 320.

† *S. Athanasi* Alex. a. 373. defuncti epistolae canonicae, quas cum scholiis *Zonarae* et *Balsamonis*, graece et latine exhibet *Beueregius* tomo II. magni Synodici pag. 36.

p) Hic videtur esse tomus occidentalium, cuius mentio in canone V. CPolitano. Vide *Cavennis* ad hunc canonem et *Fales.* ad *Theodorit.* V. 3. et 9.

pag. 26. seq. vt supra pag. 219. notavi. Cum Ioannis Cultorii versione recognita exhibet Labbeus p. 1704. seq.

† S. Basilii epistolae canonicae apud eundem p. 1716-1776. cum versione Herueti. De aliis earum editionibus dixi vol. IX. pag. 52. sqq. Scholiastis graecis, quos ibidem commemoravi, addendus Iustinus Decadion, cuius eccliesin canonum Basilii laudat *Nic. Comnenus* Papadopoli p. 400. praenot. mystagog.

[P] De synodo *Illyriciana*, quam ad a. 374. Harduinus collocat, dictum ad a. 365. [v. *Fuchs* l. c. II. p. 373. not.]

A. C. 374. *Valentinum* in Gallia concilium sub Foegadio siue Phoebadio, ex Sirmondi editione. *Fabr.* [*Ad concilium *Valentinum* additio et illustratio. — *Mansi* III. p. 495. Ad a. 375. illud collocandum esse existimat. *Mart.*] V. *Fuchs* l. c. II. p. 474. sqq. eiusque notas. *Walch.* in: Entwurf etc. p. 218. sq. ad a. 374. vel 375. refert, et *Tillemont.* memoir. tom. VIII. pag. 551. *Ceiller* histoire des Auteurs tom. V. p. 606. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 237. (quem, adnotat, non solum chronologicam fecisse emendationem, sed etiam ex cod. Lucensi quinque adiecisse canones), aliosque VV. DD. citat. Idem *Walch* p. 217. §. 99. arbitrat, probabiliter in a. 374. collocandam esse secundam synodum *romanam* sub *Damaso*, ob aduentum *Dorothei*, orientalis legati, congregatam, atque animadvertit, *Mevendam* in gestis *Damasi* pag. 44. et 202. et *Mansi* rationes in supplem. tom. I. p. 234. de hoc concilio correxisse, et vet. documenta ab *Hollerno* publicata, reposuisse.]

[* a. 376. conciliabulum *Ancyranum* Arianorum *Mansi* III. pag. 499. *Mart.*] item *Mansi* supplem. tom. I. p. 241. et *Ceiller* histor. des auteurs tom. V. p. 612. *Harl.*]

[* Synodus in Cappadocia: *Mansi* III. pag. 501. *Mart.* id. *Mansi* in supplem. concil. tom. I. pag. 241. verum fuisse concilium existimat; contra *Tillemont.* l. c. tom. IX. pag. 257. tantum suspicatus est, teste *Walchio* in: Entwurf etc. ad a. 376. p. 220. §. 103. *Harl.*]

• 377. De *Antiochono*, cui *Gregorius Nyssenus* interfuisse se scribit, in causa *Antiocheni* siue *Meletiani* schismatis, vide *Labbeum* pag. 908. ex *Baronio*. [*Assmann.* bibl. iuris orient. can. libr. I. p. 83. sq. not. a. 379. *Fuchs* l. c. I. p. 350. not. *Harl.*]

†† S. *Amphilochii Iconiensis* episcopi synodica de diuinitate Spiritus S. contra *Macedonianos*, ex *Cotelerio* tom. II. monument. ecclesiae graecae pag. 99. *Baluz.* p. 82. *Fabr.* *Mansi* III. col. 505. sqq. et in supplem. concil. tom. I. pag. 243. *Fuchs* l. c. II. p. 386. qui cum *Walchio* in: Entwurf etc. p. 220. sq. illam synodum ponit intra a. 375. et 377. *Harl.*

†† 380. *Mediolanense*, de quo ex S. *Ambrosii* epistola 64. *Baluzius* pag. 36.

[* *Antiochenum conciliabulum Arianorum.* *Mansi* III. p. 517. *Mart.*] et supplem. concilior. tom. I. p. 243. *Harl.*]

[* *Italica synodus; forsitan Romana: ibid. p. 519. Mart.*]

Caesaraugustanum XII. episcoporum, cuius VIII. canones, quos Labbeus p. 1009. Harduinus dat pag. 805. [*Mansi*, qui a. 381. huic concilio adsignat, III. pag. 633. sqq. *Mart.*] id. in Supplem. concil. tom. I. p. 245. *Harl.*] Priscillianistis oppositos notant *Garcias Loaisa* et cardinalis *de Aguirre. Fabr.* [**Synopsis canonum, e MS. Lucensi, Mansi* III. p. 636. — Ad concil. *Caesaraugust.* adnotatio chronologica; *ibid.* (Hoc concilium diuersum esse ab eo, in quo Priscillianus eiusque sectatores damnationis sententiam tulerunt, vel si vnum idemque cum illo adferatur, certe annum 380. vno vel altero anno praecessisse adstruere conatur.) *Mart.* *Binius*, cuius notas reddidit *Mansius*, collocat id concil. in a. 381. *Conf. Aguirre* concil. Hispan. tom. I. p. 113. *Tillemont.* memoir. tom. VIII. p. 499. et alii, a *Walchio* in: Entwurf etc. pag. 223. sq. citati; item *Fuchs* l. c. II. pag. 479. sqq. De Priscillianistis v. *Morhem.* institut. hist. eccles. p. 191. et *Walch.* theol. Gotting. in: Geschichte der Ketzereyen, III. vbi p. 436. decreta illius concilii paene ad verbum adtulit. *Harl.*

- A. C. 381. CPOLITANVM oecumenicum 150. episcoporum, cuius acta iam Photii aetate videntur intercidisse, tantum exstat adlocutio ad Theodosium M. imp. et canones VII. 9, atque expositio fidei cum subscriptionibus episcoporum, nec non apud Theodoretum V. 9. et in Tripartita IX. 14. epistola synodica. *Fabr. Mansi* III. col. 521–599. qui dedit 1) Historiam concilii, ex collectione romana; 2) Gregorii Nazianz. orationem, gr. lat. 3) synodicam ad imperat. gr. lat. 4) canones CP. VII. gr. lat. ex interpretat. Gentiani Herueti; 5) symbolum CP. gr. lat. 6) canones eosdem III. cum titulis et subscriptionibus ex Dionysio Exiguo; 7) canones eosd. VI. cum titulis et simbolo ex collect. Isidori, (fidei confessio h. l. canon est septimus;) 8) synopsis canonum ex cod. Lucensi; 9) canonum paraphrasin arabicam, auct. Ios. Aegyptio, in qua quatuor canones numerantur; 10) epistolam episcoporum, qui CPolin conuenerunt, ad occidentales, gr. lat. quae tamen epistola, annum circ. vnum antea scripta, non pertinet ad acta synodi; 11) notas *Binii* in concil. eiusque canones, symbol. et subscriptiones; 12) synodus CPol. ex libello synodico, gr. lat. 13) eadem ex Photii libello de synodico, gr. lat. 14) eadem ex Nilo Rhodio gr. lat. et ex anonymo, gr. lat. Ea, quae notatu digniora viderentur, *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenversammlung. tom. II. p. 399. sqq. ex *Mansio* reddidit german. versa doctaque illustravit, et a p. 390. praemisit vtilem introductionem. *Cave* loc. cit. de hoc aliisque conciliis: in genere p. 349–370. de conciliis saec. IV. habitis. *Harl.*

Canones

9) Pro tribus solum pugnat *Sam. Basnage* ad a. 381. n. 12. [et conf. *Mansi* supplem. concil. pag. 247.]

Canones cum Dionysii Exigui et Midori Mercatoris versione exhibentur: apud Labbeum etiam cum Herueti. Harduinus latinam versionem paraphraseos arabicae Iosephi Aegyptii addidit ex Keueregii versione, qui hanc arabice et latine vulgavit in magno Synodico, canonesque ipsos graece et latine cum notis, et Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni Icholiis. Etiam erudita sunt, quae ad hos canones notavit *Caveus*, [part. I. p. 363. sqq. ed. Basil. ad a. 381.] ne dicam de Cabassutio, Christiano Lupo, etc. *Fabr. Lupi* diss. de hac synodo in eius Opp. tom. I. p. 354. *Herr. Benzell* in dissertatt. academic. tom. I. p. 508. sqq. *Guil. Paul. Verpoorten* in histor. concil. oecumenici II. CPolitani, Lipsi. 1744. 4. et plures alios laudat *Walch.* in: Entwurf etc. §. CXIII. vbi p. 224 - 227. multus est de illo concilio ad a. 381. et pag. 228. §. CXV. de altero concilio CPol. a. 382. Add. *Affmann.* in bibl. iuris orient. canon. et civ. libr. I. cap. 4. §. 52. sq. p. 80. sqq. contra Ballerinius Fr. disputantem; isque concil. Constant. oecumenic. II. a. 381. celebratum et a. 382. episcopos orientales in eadem synodo CPolitana iterum congregatos fuisse scripsit; ac *Spittler.* in: Geschichte des kanon. Rechts, pag. 84. — *Vindobonae* in cod. caes. XLIV. nr. 9. concilii CPol. oecumen. II. canones septem, cum anonymi scholiastae gr. adnotatt. in margine et inter lineas positus, et in cod. XLV. nr. 19. argumenta canonum illius concilii: v. *Lambert.* VIII. col. 853. sq. et 912. — *Mosquae* in cod. synod. typogr. XLI. nr. 22. canon octauus synodi CPolit. primae et secundae: v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. pag. 322. — In cod. *Coislin.* CCCLXIV. siue codice canonum, nr. 13. sex canones synodi CPolit. v. *Montfanc.* bibl. Coislin, pag. 563. vt alios omittam variarum biblioth. codices. *Harl.*

† *S. Nazianzeni* oratio XXXII. *συρτακτικής* siue valedictoria in concilio CPol. habita, cum Iac. Billii versione.

Timothei Alexandrini responsa canonica graec. lat. apud Harduinum pag. 1191. et Labbeum pag. 1972.

Aquileiense contra Palladium et Secundianum, haereticos Arianos, et Attalum presb. Huius concilii acta post S. Ambrosii epist. VIII. ad Syagrium tom. II. edit. Benedict. p. 786. sq. et in Vigilio [P] Tapsensi Petri Francisci Chiffletii pag. 485. sq. habentur. *Chiffletius* [in vindiciis, opp. Vigili p. 37.] acta illa a Vigilio conficta disputat, parum certis ductus argumentis, vt docet *Godfridus Hermantius* III. 3. vitae Ambrosii. Mentio huius concilii in veteri synodico cap. 74. supra pag. 219. ed. vet. et ed. nou. p. 389. *Fabr. Mansi* III. col. 599 - 632. (qui actis addidit epistolam synod. ad episcopos Gallicanos vna cum nota Sirmondi, epist. synod. ad imperatorem, Binii adnotatt. et cap. 74. synod. libelli;) et *Fuchs* l. c. II. p. 432. sqq. 454. sqq. qui in nota 533. quoque Chiffletio haud adfentitur: Idem pag. 449. sqq. in nota 567. subiecit ex Epiphani haer. 69. atque illustrauit Arii epistol. ad Alexandrum et partic. Arii epistolae ad Eusebium Nicomed. ac laudauit *Semleri* Einleitung in die Baumgarten. Polem. tom. III. pag. 38. et *Walch.* Geschichte

Geschichte der Ketz. v. Spaltung. II. p. 572. add. *Walch*. Entwurf etc. p. 228. et quos hic laudat. *Harl.*

* Epistolae V. conciliorum *Aquileiensis*, *Romani* atque *Italici*, [v. *Fuchs*. l. c. p. 460. sqq.] alterius forsan ab *Aquileiensi*, ad Gratianum, Valentinianum et Theodosium imp. editae a Sirmondo a. 1631. in adpendice codicis Theodosiani, et recusae tom. I. operum Sirmondi pag. 741. seq. [Add. *Mansi* III. pag. 621. sqq.]

[* Ad synodum *romanam* sub Damaso quintam, et ad concilium *CPolitatum* II. adnotatio critica et chronologica: *Mansi* III. p. 641. Non vnum, sed duplex concilium CPoli per duo consequentes annos 382. et 383. celebratum, itemque a concilio laudato *romano* alterum Romae a. 383. habitum distinguendum esse tuetur. *Mart.*] Add. *Walch* Entwurf. p. 229. de *romano* V. concilio, et *Fuchs* l. c. II. p. 337. *Harl.*]

†† A. C. 383. De *CPolitana* synodo *Socrates* V. 10. et *Sozomenus* lib. VII. c. 12. In ea libellum fidei obtulit etiam *Eunomius* Theodosio imperatori. Hunc libellum *Valesius* edidit in notis ad Socratem p. 61. *Baluzius* p. 89. conciliorum et *Iac. Basnage* in noua editione lectionum antiquarum *Canisii* tom. I. pag. 178. [*Causa* in histor. litter. SS. eccl. tom. I. pag. 366. ed. *Basil.*] Dedit etiam tom. VIII. huius bibl. p. 253. [in noua edit. in vol. IX, p. 210. sq. agitur quidem de *Eunomii* libello; sed causam quoque adtuli, cur ego illum omiserim. *Harl.*] Confutauit *Greg. Nyssenus* libro secundo in *Eunomium*. *Fabr.* *Eunomii* libell. fidei in *Mansi* collect. III. col. 643. sqq. *Fuchs* l. c. II. pag. 465. sqq. qui in not. 589. de hoc conuentu scite agit, et de *Eunomio* ablegat ad *Walchi* Geschichte der Ketz. II. 665. Add. eundem *Walch.* in: Entwurf etc. pag. 230. sqq. de *Sidensi*, (forsan commentitia,) et *CPolitana* synodis. *Harl.*

†† De synodo *Sidensi*, Side in Pamphylia sub *Amphilochio* contra *Massalianos* meminit *Photius* cod. LII. At *Theodoretus* libro IV. hist. c. 10. extinctos eos significat a *Letoio* primum *Melitinensi*, in ipsis *Valentiniani Magni* primordiis: postea ab *Amphilochio Iconiensi*, denique a *Flauiano Antiocheno*. Hunc de illis pronunciaſſe a. 383. ponit codex idem *Photianus*, notante *Harduino*.

Nemaufensis concilii, tempore b. *Martini Turoaensis* habiti; mentio apud *Seuerum Sulpicium* dialog. 2. cap. 15. sed anno plane incerto, rebus quoque ibi gestis penitus obscuris. Ante annum certe 384. Nam post eum annum, licet per sedecim annos, nullam synodum adit, ab omnibus episcoporum conuentibus se remouit, inquit idem *Sulpicius* dialogo 3. cap. 15. vbi etiam memorat synodum *Treuirensis* coram *Martino* habitam illo anno 384. in quo *Ithacius* absoluitur, *Treuerorum* episcopus *Felix* ordinatur. *Harduin.* *Fabr.* [*Ad *Treuirensis* synodum animaduersio chronologica *Mansi* III. p. 683. Ad a. 385. reuocandam esse statuit. *Mart.*] De *Treuirensi* v. quoque *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 247.

p. 247. *Tillemont* memoir. tom. X. p. 683. ac *Walch*. Entwurf etc. p. 232. ad a. 385. qui etiam ibid. §. CXXI. de *Nemaufensi* conc. obscuro agit, adnotatque, *Ignatium Roderique* in correspondance de sauns tom. I. p. 353. primum, et ex eo auctorem der Sammlung von alten vnd neuen theologisch. Sachen, 1746. pag. 468. acta concilii *Nemaufensis* publicasse, additque, comparandam esse *Mernard*. histoire de la ville de Nimes tom. I. p. 57. *Harl.*

A. C. 385. *Siricii* papae epistolae V. prima ad Himerium Tarraconensem ex collectione Dion. Exigui et Isidori Mercatoris. Secunda, tertia et quarta ex Isidori collectione. Secundam ad Mediolanensem [P] ecclesiam de damnatione Iouiniani in synodo Romana a. 390. cum S. Ambrosii responsione habes etiam inter Ambrosii opera tom. II. edit. Benedictinor. p. 963. *) Quartam ad Afros, cui canones *Telenfis* siue *Zellenfis* concilii (a. 418.) subiiciuntur, supposititiam esse probant *Blondellus* p. 550. Pseudo-Isidori et Paschasius *Quernellus* diss. 15. ad Leonem M. p. 744. seq. *) Quintam ad Anysium Thessalonicensem et ceteros Illyrici episcopos de Bonoso episcopo Sardicensi, qua *Capuensis* synodi a. 389. celebratae iudicium refert, sub Siricii nomine edidit *Holstenius* tom. I. collectionis Romanae p. 189. Alii codices adscribunt Damaso. Incipit: *Accepi litteras vestras de Bonoso episcopo*. Vide tom. II. Ambrosii. p. 1008. et *Io. Launoii* lib. I. epist. 7. Edidit et aliam breuem Siricii ad Anysium epistolam *Holstenius* tom. I. p. 43. seq. quae incipit: *Etiā dudum, frater carissime*. Labbeus etiam duas Maximi imp. epistolas addidit, vnam ad Siricium, alteram ad Valentinianum imp. *Fabr.* In *Constant* epistolis pontific. roman. tom. I. ed. Schoenemann. p. 407. sqq. collectae sunt *Siricii* papae epistolae et decreta, adiectis notis et monitis in epistolas. Huc pertinent p. 421. sqq. epist. IV. *Siricii* ad Anysium, Thessalonic. episcopum, inc. *Etiā dudum, frater carissime*; ep. V. ad episcopos Africae, a. 386. — ep. VI. ad diuersos episcopos, circ. a. 386. ep. VII. ad diuersos episcopos, missa aduersus Iouinianum haereticum eiusque socios, ab ecclesiae vnitatem remouendos, circ. a. 389. ep. VIII. s. rescriptum Ambrosii aliorumque episcoporum ad Siricium

*) De synodo *romanorum sacerdotum*, s. presbyterii ideoque nomine concilii haud digna, et de Siricii epistola ad Ambrosium, episc. Mediolan. v. *Walch* Entwurf. §. CXXVII. pag. 235. sq. qui adnotat, Siricii epist. reperiri quoque in *Constant* epist. pontif. p. 650 citatque *Bower*. Historie der römischen Päpste, tom. I. p. 372. et *Orsi* istor. eccles. tom. IX. pag. 76. — Siricii epist. contra Iouinianum et synodi Mediolan. responsio in *Mansi* collect. III. p. 665-667. et inde *Fuchs* l. c. II. pag. 485-494. qui in not. 613. laudat *Walch*. in: Geschichte der Ketzer. v. Spalt. III.

635. et Iouinianum, probat, fuisse martyrem veritatis, atque in nota 620. monet, illam synodum collocandam esse inter a. 382-396. *Harl.*

s) Item *Bower* in: Hist. der römisch. Päpste, tom. I. pag. 366. sqq. quibus adfertur *Walch* in: Entwurf. p. 233. ad a. 386. qui adnotat, tam *Constant* in epistol. pontif. tom. I. p. 643. quam *Ceiler* hist. des auteurs tom. V. pag. 683. statuisse, et romanum et Telense concil. vera fuisse concilia, ac *Mansum* supplem. tom. I. p. 251. obseruasse, in quodam cod. legi *Lepte*. *Harl.*

Siricium papam de causa dicta, a. 388. aut 389. ep. IX. Siricii ad Anyfium aliosque Illyrici episcopos de Bonoso, a. 392. inc. *accepi litteras vestras de Bonoso episcopo*, et pag. 452. monitum in illam ep. conf. vbi demonstratur illam epist. neque Damaso neque Ambrosio esse tribuendam, ep. X. s. canones synodi Romanorum ad Gallos episcopos. *Harl.*

De Burdigalensi concilio aduersus Priscillianistas, ex Sulpicio Seuero lib. 2. c. 64. Hist. et Prospero in Chron. p. 736. ed. opp. Paris.

circa A. C. 388. *Toletani* [incerti] sub Siricio papa celebrati mentio in Toletano primo tom. I. Harduini p. 994.

389. *Antiocheni* meminit *Sozomenus* VII. 15. Illo prohibitum, ne Marcelli Apameni episcopi necem ab idololatris ei illatam filii eius vindicarent, quippe quam pro Christo obiisse ipse gauderet. [Id verum fuisse concil. dubitat *Walch.* in: Entwurf etc. p. 234. ad a. 388.]

De Capuana synodo contra Bonosum Sardicensem Siricius in epistola quinta ad Anyfium, de qua supra ad a. 385. Actum ibi etiam est de causa Flauiani Antiocheni, de qua S. Ambrosius epist. 78. ad Theophilum Alex. Denique in ea synodo rebaptizationes iteratasque ordinationes et episcoporum translationes vetitas fuisse, testatur codex ecclesiae Africanae can. XXXVIII. vbi plenaria synodus adpellatur. Conferendus *Io. Launoius* lib. 1. epist. 7. *Fabr.* [°Ad concilium Capuanum animaduersio chronologica: *Mansi* III. p. 685. Ab anno 389. ad exitum 391. hoc concilium transferendum esse demonstrat. *Mart.*] Ad eundem annum refert *Walch.* in: Entwurf etc. p. 237. §. CXXIX. et citat *Mansi* suppl. concil. tom. I. p. 255. suam diss. de Bonoso haeretico §. III. IV. et XII. *Tillemont* memoir. tom. X. p. 235. et 753. aliosque. *Harl.*

Carthaginensis concilii meminere Genethlius, Epigonius et Numidius. In eo videtur praeuisum fuisse, quid tractandum esset in concilio plenario, intimatumque ceteris prouinciis, vt legatos mitterent. *Fabr.* Ad idem concilium adnotatio chronologica; *Mansi* III. p. 687. Cum P. de Marca an. 386. illi assignat. *Mart.*

[P] 390. *Romanum*, in quo damnatus Iouinianus, in Siricii epistola 2. de qua supra ad a. 385. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf etc. p. 235. sq. videtur id concilium haud verum esse nominandum, et de illo atque sequenti *Mediolanensi* plura disputat, nec paucos excitat VV. DD. *Harl.*

Mediolanense, cuius Synodica epistola S. Ambrosii ad Siricium.

CODEX ecclesiae Africanae, graece et latine, de cuius aliis editionibus, nec non de conciliis, quorum canones complectitur, dictum supra p. 200. seq. Hincmaro tom. II. p. 518. *breuiarium Africae prouincias canonum, sedi apostolicae missum*

missum et ab eadem sede corroboratum. Singularem in hoc codice recensendo industriam adhibuit Harduinus. [*Mansi* III. col. 699-843. et notitia canonum, ap. *Fuchs* III. p. 419. sqq. qui p. 418. sentit, concil. Afric. *Mansi* IV. 477. sqq. esse cod. can. eccl. Afric. aut Dionysii exemplum synodi a. 419. sed valde mancum in 105. num. et confusum. Conf. quoque *Ballerin, Fr.* de antiq. collect. part. II. c. 3. p. 334. sqq. in Gallandii sylloge, I.]

Carthaginense concilium II. sub Genethlio, ex episcopis diuersarum prouinciarum canones XIII., *Labbe* p. 1159. et ex Holstenii editione integriores p. 1827. *Fabr. Mansi* quoque III. col. 691-698. dedit integriores ex Holstenii edit. cum Pagi adnotatione, et pag. 867-875. veterem reddidit edition. cum nonnullis Binii et Aubespini notis: *Fuchs* l. c. III. p. 43. sqq. cum animaduersis, et praemissa introductione, in qua comparare iubet *Marca* de veter. coll. canon. cap. V. *Pagium*, (qui Marc. exscripsit,) ad a. 397. et *Richard* tom. II. pag. 325. *Fuchs* ab init. tomi generalem dedit introductionem in notitiam synodorum Africanarum. Add. *Walch.* Entwurf etc. p. 234. sq. qui memorat *Scheelstraaten.* eccles. Afric. diss. III. cap. 4. p. 145. de discrimine vtriusque editionis: item *Ballerin. Fr.* l. c. p. 337. sq. *Harl.*

A. C. 392. Nouatianorum conciliabulum *Angari* in Bithynia, in quo Sabbatius presbyter ex Iudaeo Christianus damnatur, quod pascha Iudaeorum more celebraret: conditusque ibi de ea re canon dicitur, quem *ἀδιδάφορον* adpellabant. Vide *Socratem* lib. V. c. 21. gr.

393. *Carthaginense* Maximianistarum ex episcopis XLIII. de quo videndus *Augustinus* lib. IV. contra Cresconium cap. 6. et 7. et in Psal. 36. conc. 2. Donatistis in Maximianistas et Primianistas diuisis, ad Primianum illi iterum ac tertio legatos, sed frustra, mittunt pacis conciliandae causa. *Fabr.* De hoc et seq. v. *Fuchs* l. c. III. p. 51. sqq. *Mansi*, III. col. 845. sqq. *Harl.*

Cabarsuffitanum ^{t)} 7. Kal. Iul. vbi Maximianistae absentem Primianum, alterius partis Donatisticae episcopum Carthaginensem damnarunt. Acta recitat Augustinus loco citato, et episcopos singulatim omnes adpellat, additque, ibi fuisse omnes numero LIII. quamuis libro IV. contra Cresconium c. 6. centum et amplius fuisse adfirmet, et in synodico concilii Zertensis (p. 2004. tom. I. Harduin.) *plus minus centum.* Immo in ipsa postea expositione Psalmi ipse dicit *centum vel quot:* quoniam fortassis habuerunt isti veluti cardinales episcopi suum quisque collegam, in aliquo pago residentem. *Harduin.* Confer *Baluzium* pag. 94. seq.

Hipponense Africanum plerarium sub Aurelio primum. [v. *Fuchs* III. pag. 59. et *Walch.* Entwurf etc. pag. 239. sq. *Ballerin.* fratr. l. c. cap. III. §. 2. pag. 338. sqq. *Harl.*]

t) *Labbeo* p. 1159. *Cauernense* apud Cauernas Sufis, loco Carthagini propinquo. [sed perperam.]

[E] A. C. 394. *Baiagensis* in Africa VIII. Kal. Maii, episcoporum CCCX. Donatisticae partis Primianistarum, quae Maximianistas damnauit. Acta recitat Augustinus lib. 3. contra Cresconium c. 53. et lib. 4. c. 10. 16. et aliis locis plurimis. Vide *Baluz.* p. 98. [*Mansi* III. col. 857. sq. *Fuchs* III. p. 56. sq. *Harl.*]

Carthaginiense sub Aurelio secundum, de quo codex ecclesiae Africanae pag. 88r. Harduin. *Fabr.* Add. *Ballerin.* Fr. l. c. p. 341. *Fuchs* l. c. III. p. 51. sqq. et 58. *Mansi* III. col. 752. *Harl.*

Hadrumentinum, de quo ibid., et apud *Labbeum* p. 1153.

De Agapio et Bagadio episcopatum Bostrensem sibi vindicantibus decretum synodi CPolitanae sub Nectario, graece seruatum a Balsamone, additaque latina versio Herueti. Cum alia versione existat in *Freheri* iure graeco romano p. 247. *Fabr.* *Vindob.* in cod. caef. XLIV. nr. 14. v. *Lambec.* VIII. col. 860. sq. *Kollar.* — *Mansi* III. p. 851. sqq. et *Fuchs* Bibl. der Kirchenversamml. tom. II. p. 494. sqq. *Harl.*

Hipponense, cuius canones in concilio Carthag. a. 397. retractantur. Vide *Harduin.* p. 955. [*Fuchs* l. c. III. pag. 69. sqq. *Coleti* concilia, col. 1375.]

† *Gregorii Nysseni* epistola canonica ad Letoium, Melitines episcopum, graece et lat. apud *Labbeum* p. 1776. et in *Nysseni* Opp. *) atque cum Zonarae et Balsamonis scholiis in *Beueregii* Synodico.

circa A. 395. *Hipponense* prouinciale, cuius canon seruat a *Ferrando* cap. 34.

395. *Taurinensis* concilii synodica ad vniuersos episcopos Galliarum, canones VIII. *Fabr.* [*Ad concilium *Taurinense* additio et adnotatio chronologica, (ad a. 401. illud reiciendum censet,) — synopsis canonum *Taurinensium*, ex cod. *Lucensi*; *Mansi* III. p. 864. *Mart.*] Ad an. 401. ex *Mansio* III. col. 859-866. germanice reddidit et illustrauit *Fuchs* l. c. II. p. 559. sqq. Ad a. quoque 401. retulit quidem, neque tamen omnino demonstrari posse, iudicauit *Walch.* in: Entwurf etc. p. 249. sq. et praeter alios excitauit *Mansi* Supplem. concil. tom. I. p. 253. *Harl.*

397. *Carthaginiensis* tertii capitula 50. ex collectione *Isidori Mercatoris.* *Fabr.* Copiose de hoc concilio agunt et synodi restitutionem ipsamque canonum seriem cum subscriptionibus episcoporum ex optimo cod. erutis, dederunt ex breuiario *Hipponensi*, ad MSS. codd. fidem edito; ex *Ferrando* et ex synodo *Bonifacii* an. 525. *Ballerinii* Fr. de antiquis collectit. etc. part. II. cap. 3. pag. 341-353. Atque illos; tamquam duces, sequutus est *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenversamml. tom. III. p. 58. sqq. notatque p. 61. *Mansium* retinuisse vulgatos MSSorum errores, quamquam in adnotatt. *Ballerinorum* fuissent castigati; pag. autem 63. sqq. germanice vertit et illustrauit, quae *Mansi* III. col. 915-939. euulgauerat.

Idem

*) Vide volum. IX. huius bibl. p. 108. nr. 20. [ibique not. bb et dd. *Harl.*]

Idem *Mansus* col. 875-908. praemittit 1) veterem Isidor. editionem cum titulis adnexisque quinque capitalis, ex Gratiano aliisque desumptis, incertae originis; 2) nonnullas editt. in quibus decreta Hipponensis, in compendium redacta, a reliquis decretis diuersa sunt per inscriptiones; 3) adnotatt. Binii; 4) notitiam synodi Carthagin. ex libello synodico; 5) Aubespini adnotatt. et ll. Pagii. *Harl.*

Editio alia eiusdem concilii, quam Ferrandus secutus ex synodica concilii *Byzantini*, vbi etiam professio fidei Nicaenae.

Tertia editio eorundem capitulorum ex MS. monasterii S. Bauonis, Gandau. Concilii Hipponensis abbreuiationes factae in concilio Carthaginiensi III.

† Capitula quinque ex concilio aliquo Carthag. vel Africano ex Gratiano 1. qu. 1. placuit - vt unusquisque. 10. qu. 2. de precariis, quae a. 2. qu. 2. si quis episcopum. Nec non ex codice sedecim librorum lib. 2. c. 30. et lib. 15. c. 4. *Fabr.* [*Balleriniorum admonitio de breuiario canonum, *Mansi* III. p. 909. — Concilium Carthaginiense, ib. p. 915. — Statuta concilii Hipponensis, ibid. p. 917. — Ballerin. notae in hoc concilium. *Mart.*] Add. de hoc et seqq. conciliis *Carthagin.* a. 398. et probabiliter a. 400. ac *Toletano* a. 400. et *Taurin.* (quod videtur a. 397. aut 398. aut 400. celebratum esse.) *Io. Ge. Pertsch.* in: kurze Historie des kanon. vnd Kirchen-Rechts p. 58. sqq. qui etiam prouocat ad *Coleti* concilia etc. col. 1383. sq. ibique Sirtmondum et Binium in notis, — col. 1397-1426. — col. 1436. sq. ibique not. Binii ac Schellstrate de ecclesiis africanis, diss. III. c. 8. et 9. — col. 1454. sq. et 1475. sq. Item *Walch.* in: Entwurf etc. §. 139-141. p. 241. sqq. de conciliis *Carthag.* a. 397. 398. et 399. *Harl.*

Anastasio papae suppositae decretales epistolae duae ex Isidoro Mercatore.

† Anastasii epistola ad Ioannem Hierosol. episc. edita inter S. Hieronymi opera, qui eius meminit apologia 3. in Rufin. [Ad epistolas Anastasii additio: *Mansi* III. p. 945. *Mart.*]

[P] A. C. 398. Concilii *Carthaginiensis* quarti canones CV. Postremum de contemtoribus ecclesiae, quem non habet Labbeus, Harduinus addidit e *Baluzio*, qui ex MS. ecclesiae Vrgellensis primus vulgauit p. 99. *Fabr.* *Fuchs* l. c. III. p. 95. dubitat, num verum fuerit concilium, contra *Richard* in: Analyse des concil. tom. I. pag. 345. et arbitratur, fuisse ferioris originis et collectionem variorum rituum ecclesiastic. legumque ecclesiast. Atque in multis codd. (v. Ballerin. mox citandos,) est inscriptio: *statuta ecclesiae*, aut *statuta antiqua orientis*, teste *Spittlero* in: Geschichte des kanon. Rechts, §. 30. p. 114. qui adnotat, canones 102. (104.) exstare in *Mansi* concil. tom. III. col. 945. sqq. et magnam illorum partem in tom. VI. col. 893-898. atque in tom. III. excerpta ex adnotatt. Ballerin. esse valde manca, et redeundum esse ad Opp. Leonis ed. Baller. tom. III. p. LXXXVIII. etc. et p. 653. sqq. (f. in Gallandii sylloge etc. I. p. 353. sqq.) et ibid. p. 358. sqq. §. V. Ballerini agunt de concilio *Carthagin.* a. 399. et de duobus aliis a. 401.

l. conciliis IV. V. et VI. sub Aurelio, atque alterum concilium a. 401. restituant. *Harl.*

- A. C. 399. *Alexandrinum*, sub Theophilo aduersus Origenem, de quo Socrates VI. 7. et Hieron. epist. 78. ad Pammach. et Marcellum. *Fabr.* [*Genuina concilii Alexandrini epistola synodica, (ex versione vetere latina,) qualem Vallarsius e MSto Ambrosiano vulgavit in edit. Opp. Hieronymi tom. I. p. 92. *Mansi* III. p. 981. *Mart.*] Conf. *Walch.* Entwurf etc. pag. 244. §. 143. qui citat *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 259. sqq. eiusdemque et Pagii adnotatt. ad Baron. tom. VI. p. 353. aliosque. *Harl.*

Fragmenta epistolae synodicae ex epistola Iustiniani ad Menam CPol. post concilium V. generale obuia, exhibet *Baluz.* coll. nou. concil. p. 99.

[*Walch.* l. c. §. 142. animaduertit, *Caiumam*, episc. *Seleucias* in Persia, congregasse episcopos, munere se abdicasse, et successorem postulasse, laudatque *Assemann.* bibl. oriental. tom. III. p. 364. et *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 259. *Harl.*]

[* *Hieronymiana* synodus contra Origenistas a. 399. e Vallarsio l. c. ep. 93. *Mansi* III. p. 989. *Mart.* et *Mansi* suppl. concil. tom. I. p. 271. *Harl.*]

†† *Cyprium* aduersus *Origenem*. Scripsit Theophilus post concilium Alexandrinum ad Epiphanium epistolam, quae latine apud Hieronymum est LXVII. et sic incipit: *Dominus, qui loquutus est ad prophetam:* emendatio edita a Baluzio p. 101. ex codice Colbertino. In hac mentio synodi superioris Alexandrinae sub Theophilo. Denique huius concilii Cyprii meminere *Socrates* VI. 9. et 10. *Soz.* VIII. 14. *Fabr.* [Ad concilium *Cyprium* adnotatio *Mansi* III. pag. 1021. Contra Coletum probat, non a. 401. sed a. 399. hoc concilium celebratum esse. *Mart.*] et *Mansi* rationes comprobant *Walch.* l. c. p. 245. §. 145. *Harl.*

Carthaginiense quintum sub Aurelio, canon vnicus in codice canonum eccles. Africanarum apud Harduin. p. 894. *Fabr.* *Fuchs* l. c. III. p. 95. sqq. Add. ad a. 398. *Harl.*

400. *Constantinopolitanum* et aliud postea *Ephesinum*, in causa Antonii, episcopi Ephesini, variorum criminum postulati. Res ibi gestae narrantur a *Palladio* in dialogo de vita S. Chrysostrami, et a *Sozomeno* VIII. 6. Vide *Baluzium* p. 103. seq. *Mansi* III. col. 991-996. *Fuchs* l. c. II. p. 552. sqq. *Harl.*]

Toletanum I. aera 438. canones XX. cum subscriptione XIX. episcoporum, sub iuncta regula fidei cum XVIII. anathematismis, (quam ad *Toletanum II.* alii referunt,) et exemplaribus professionum episcoporum Symphosii et Dictionii, presbyterique Comasii contra sectam *Priscillianii*, quas Baluzius pro suppositis habet. [*Mansi* III. col. 997-1019. qui p. 1013. dedit additionem atque adnotationem, et addidit ex Veneta ed. concil. canones, qui a serioribus conciliorum collecto.

lectoribus synodo Toletanae adscribi solent. cf. *Fuchs* l. c. II. p. 567. sqq. ac *Walch. Entwurf* etc. p. 247. sq. *Harl.*]

† Fragmenta sub titulo conciliorum Toletanorum vel corrupte vel falso citata, apud Gratianum, Burchardum, Iuonem, etc. collecta a Garzia Loaisa.

Romanum, quod *transmarinum* adpellatur in codice Africano can. LXVIII. p. 902. D. Inde epistolae *Anastasi* papae, quae commemorantur ibidem pag. 899. D. Aliud simul *Mediolani* habitum fuisse, haud male colligitur ex p. 895. A. *Harduin.* [incerta esse opinatur *Walch.* l. c. p. 246. sq. *Harl.*]

A. C. 401. *Carthaginiense IV.* sub Aurelio, quod citatur a Bonifacio [P] Carthag. a. 525. In codice canonum ecclesiae Africanae a LVII. cum praef. ad LXV. *Fabr. Mansi* III. col. 751-763. et 1023. cum adnotatione Mansii et adnotatt. Binii chronologicis: col. 967-973. reposuit Mansi editionem Isidor. cum nonnullis Binii notis et vna Pagii: ex eo *Fuchs* l. c. p. 99. sqq. et praemisit introductionem in duas synodos a. 401. laudatque *Du Pin* biblioth. scriptorum ecclesiast. tom. II. p. 631. sqq. Add. *Walch. Entw.* p. 250. §. II. et III. *Ballerin.* ad an. 398. citatos. *Harl.*

Carthaginiense plenarium eodem anno, cuius capitula siue canones exstant XV. apud *Harduin.* p. 986. Post canonem ultimum adnotatur subscripsisse episcopos LXII.

Theophili Alex. *προσφώνησις* siue edictum, *ὑπομνησικόν* canones 10. et de *Catharis ἀφήγησις*, et ad *Agathonem* et *Menam* episcopos epistolia duo, gr. lat. apud *Labbeum* p. 1797. *Harduin.* p. 1196. *Fabr.* Sub *Theophilo* etiam habita fuisse videtur synodus *Alexandrina*, cuius epistolae, ab imperat. *Iustiniano* in epist. ad *Mennam*, episcopum *CPolit.* seruatae, fragmentum reddiderunt *Mansi* III. p. 973-977. et *Fuchs* l. c. II. p. 519. sqq. *Harl.*

Edit. Regiae tomus IV.

402. *Innocentii I.* epistolae XXVII. in quibus sunt rescripta ad concilium (s. 416.) *Carthaginiense*, ad *Mileuitanum*, ad quinque episcopos, et ad *Aurelium Carthaginiensem*.

† *S. Chrysofomi* duae ad *Innocentium*, *Innocentii* ad *Chrysof.* (ex *Soz.* VIII. 27. *Niceph.* XIII. 32.) ad clerum et populum *CPol.* (ex *Soz.* VIII. 26. et *Niceph.* l. c.) ad *Arcadium imp.* (ex *Niceph.* XIII. 34.) *Arcadii* ad *Innocentium* cum *Innocentii* breui responso (ex *Glycae Annal.*) gr. et lat.

† *Innocentii* ad *Theophilum Alex.* *Sacra Honorii imp.* ad *Arcadium.* Latine.

† *Honorii* ad *Arcadium*, *Arcadii* ad *Innocentium*, gr. et lat. [v. ad a. 403. de syn. ad *Quercum.* *Harl.*]

† Inno-

† Innocentii ad Iohannem Hierosol. Hieronymum, et Aurelium epistolae III. lat. *Fabr.* [* Ad epistolas Innocentii adpendix. *Mansi* III. p. 1127. — Canones e nonnullis Innocentii epistolis collecti, et in epitomen redacti; ib. p. 1129. — in eandem canonum epitomen dissertatio, ib. p. 1130. *Mart.*]

Canones XVI. synodi *Romanorum* ad Gallos episcopos et epistola synodi, eodem Innocentio, vt suspicatur Sirmondus p. 907. auctore. [Haec synodus suspecta est *Walchio* in: Entwurf etc. p. 251. ad a. 403. *Harl.*]

Mileuitanum I. concilium plenarium, sub Aurelio septimum. Pertinent ad hoc post praefationem, quae habetur p. 907. E. canones codicis ecclesiae Africanae LXXXVI - XC. *Fabr.* *Mansi* III. col. 783-787. et 1139. vbi notitiam huius synodi, (quae secund. *Ballerin.* est septima sub Aurelio,) et nonnullas *Binii* adnotatt. vnamque *Pagii* dedit, et confer *Fuchs* l. c. III. p. 20. sqq. *Harl.*

403. Synodus ad *Quercum*, Chalcedonis suburbium, XXXIII. episcoporum, aduersus S. Io. Chrysostrum et Heraclidem Ephesinum, ab eo ordinatum episcopum, ex *Photii* bibl. cod. LIX. Confer, [*Mich. Glycae* anal. part. IV. p. 258. sq. ed. gr. lat. Paris. in fol.] quae ex *Palladio* in vita Chrysostrum, epistola Chrysostrum ad *Cyriac. Socrate* VI. 15. *Soz.* VIII. 17. *Theodoreto* V. 35. *Baluzius* pag. 105. sq. De eadem synodo et *CPolitana* non diu post pro Chrysostrum habita, Synodicon vetus supra pag. 222. ed. vet. et ed. nou. p. 391. seq. vbi male *Constantinopolitana* [P] vocatur, in titulo capitis 79. quae ad *Quercum* dicenda erat, *Fabr.* *Mansi* III. p. 1142 - 1154. et *Fuchs* l. c. II. pag. 521. sqq. cuius not. conferes: it. *Walch* Entwurf etc. p. 251. sq. §. VI. *Vindob.* in cod. caesar. CCCIII. nr. 7. Acta, (vt ait *Lambec.* V. p. 336. sq. *Koll.*) pseudo-synodi ad *Quercum* illegitime et nefarie celebratae aduersus S. Chrysostrum. vna cum epistolis apologeticis *Innocentii* I. papae et imp. *Honorii* ad imp. *Arcadium* pro S. Io. Chrysostrum, et ipsius imp. *Arcadii* epist. excusatoria ad *Innocent.* Eadem acta cum iisd. epistolis exstant gr. et lat. in Io. *Leunclau.* et *Freheri* iure gr. romano tom. I. p. 554. sqq. *Harl.*

Carthagine Africanum plenarium, sub Aurelio octauum. Pertinent ad hoc concilium ea, quae habentur in codice ecclesiae Africanae a p. 911. C. ad p. 915. C. [et ap. *Mansum* IV. col. 496. sqq. can. 58. cum praef. et 59. in concilio Africano. *Harl.*] Vide praeterea *Collationem* *Carthag.* p. 1169. B. *Harduin.* *Fabr.* *Mansi* III. col. 787. sqq. et notit. de eo concilio notaeque *Binii*, p. 1155. *Fuchs* l. c. tom. III. p. 125. sqq. *Harl.*

404. *Carthaginense*, sub Aurelio nonum, in codice eccles. Afr. a pag. 915. C. ad 918. E. [*Mansi* III. col. 794. sqq. et notit. p. 1159. ac *Fuchs* III. p. 131. sqq. *Harl.*]

[* *Conciliabulum* *CPolitatum*, in quo Io. Chrysostrum rursus deponitur, a. 404. habitum. *Mansi* III. p. 1156. sqq. *Mart.*] v. *Walch.* Entwurf etc. p. 253. §. VIII. qui citat *Mansum* in supplem. concil. tom. I. p. 283. (et pag. 252. §. VII. synodum *CPolitatum*. a Chrysostrum, ap. *Palladium*, et synod. *CPolitatum*. pro Chrysostrum

stomo in libell. synod. c. 80. a. 403. habitas, fuisse supposititias, censet;) ac *Fuchs* l. c. II. p. 538. sqq. qui pag. 542. sqq. subiecit ex *Mansio* III. col. 1081. — 1094. partem epistolae *Io. Chrysostomi* ad Innocentium, episc. roman. (et alios,) a. 404. quoniam multum faciat ad illustrandam historiam synodorum *ad Quercum* et *CPolitanae* a. 404. — *Mansius* III. col. 991 — 996. et *Fuchs* l. c. II. pag. 552. sqq. dederunt ex *Palladio* acta concil. *CPolit.* et *Ephes.* a. 400. et 401. *Harl.*

A. C. 405. *Carthaginense*, sub Aurelio decimum, ibid. a p. 918. E. ad 919. B. 7. *Fabr.* Acta synodi *Carthag.* a. 405. *Mansi* III. col. 798. sq. et notitia quaedam Biniique nota col. 1159. — *Carthag.* a. 407. *Mansi* III. col. 799. sqq. et 1163. atque de iisdem *Fuchs* l. c. III. p. 135 — 146. qui p. 147. sqq. subiecit notitiam nonnullarum synodorum *Carthagin.* a. 408. 409. et 410. Add. *Walch.* Entwurf. p. 255. sqq. de synodis *Carthagin.* a. 405. 407. 408. 409. et 410. *Harl.*

[* Concilium *Italicum*, forte *Romanum*, in caussa *Io. Chrysostomi* restituendi, ab Innocentio I. a. 405. habitum: *Mansi* III. pag. 1161. *Mart.*] *Walch.* Entwurf. etc. p. 253. sq. citat quoque *Mansii* supplem. concil. tom. I. pag. 285. qui verum fuisse putat concil. at secus sentit id. *Walch.* *Harl.*

407. *Carthaginense* plenarium, sub Aurelio undecimum, ibid. a p. 919. B. 8. ad 926. B. 4. *Toletana* synodus, ad quam exstat Innocentii papae epistola p. 1019.

408. *Carthaginense*, sub Aurelio duodecimum. Vide eodicem ecclesiae Afric. p. 926. B. 5. Eiusdem concilii, sessio altera, ibid. B. 10. [conf. *Mansi* III. col. 810. et IV. col. 503. *Harl.*]

409. *Carthaginense XIII.* sub Aurelio, in codice ecclesiae Africanae canon. CVII.

410. *Carthaginense XIV.* sub Aurelio, id. p. 926. D.

[* *Seleuciensis* in Perside synodus, in qua canones pro disciplina in Perside et Mesopotamia restituenda conditi, a *Ildegardis* XI. Christi 410. celebrata; *Mansi* III. p. 1165. — In eandem synodum praefatio *Ludou. Ant. Muratorii*, (in antiquit. Ital. medii aevi tom. III. pag. 976.) ib. pag. 1166. — Synodi canones latine, pag. 1167. — Anonymi interpretis adnotat. in hanc synodum, pag. 1173.

Accedit adpendix ad tom. III. *Athanasii*, *Basilii M.*, *Gregorii Nysseni* aliorumque epistolas canonicas continens: ib. p. 1173 — 1262. *Mart.*] *Walch* in: Entwurf etc. §. XVII. p. 257. sq. primum negat, canones lat. esse genuinos; tum adnotat ex *Renaudoti* liturg. oriental. tom. II. pag. 271. et iunioris *Affemanni* bibl. codic. oriental. Florent. p. 94. Florentiae adseruari sex et viginti canones MSS. huius concilii; atque ex *Muratorio* illos canones dubios inseruisse *Mansium* in supplem. concil. tom. I. p. 285. et addidisse locum ex vita *Isaaci* patriarchae, arabice scripta, editaque a seniore *Affemanno* in bibl. orient. tom. III. p. 366. quae vero fidem canonum minuant. *Harl.*]

A. C. 411. Synodus *Ptolemaidenfis*, in qua *Synesius*, coacto presbyterio, Andronicum Bero-
nicensem, Pentapolitanae prouinciae praefectum, qui edicta sua foribus ecclesiae
adfixerat, excommunicauit, lata sententia, quam ad omnes episcopos misit
Ea est epistola Synesii LVIII. Quid postea sit consequutum, docet idem epi-
stola LXXII. et LXXXIX. [v. *Walch*. Entwurf. p. 258. §. XVIII. *Harl.*]

[*Mansi tom. IV.*]

411. *Gesta collationis Carthaginensis* per tres dies factae Iunii 1. 3. et 8. inter episcopos
catholicos CCLXXXVI. et Donatistas CCLXXXIX. quae primus edidit ex Francisci
Balduini ^{v)}, (qui historiam huius collationis cum Optato, et prius separatim
Paris. vulgurat an. 1566. 8.) codice ad Angelum Vergerium graecum hominem
sed latine doctissimum perlato, *Papyrius Massonus*, Paris. 1589. 8. Eundem
codicem nactus *Petrus Pithoeus* emendatius edidit [Paris. 1595. ap. Fuchs.] a.
1596. 8. apud Commelin. Inde repraesentarunt Binius, Regia, Labbeus. Deni-
que Pithoei codex, (toto orbe vnicus,) peruenit in bibliothecam Colbertinam:
itaque *Baluzius* de nouo eum conferens, multa [¶] emendauit, nouamque ge-
storum *Indoosiv* dedit pag. 117. seq. concilior. Baluzii editio cum eius notis red-
dita inter monumenta vetera ad historiam Donatistarum spectantia, ad calcem S-
Optati, studio *Ludouici Elies du Pin* illustrati atque excusi Parisiis et Amst.
1702. fol. Sine notis occurrit apud Harduinum. Abbreuiata tantum gesta ad
nos peruenisse contractaque ex illis, quae fusius conscripta fuerant coram Mar-
cellino notario, constare putat *Baluzius* ex praefatione praemissa Marcelli Me-
morialis: licet *Dupinius* obseruet, praefationem illam non pertinere ad gesta
ipsa, sed ad capitula tantummodo, quae argumentum eorum breuiter indicantia
praemittuntur. Sed acta ipsa valde prolixa fuisse, constat ex *Augustino* epist. 50.
Vide etiam *Possidium* in vita *Augustini* c. 13. Eiusdem *Augustini* breuiculum
cum Donatistis de gestis cum Emerito; et ad Donatistas post collationem liber
vnus, et epistola leguntur tomo nono operum edit. nouae, et epistola 141. (al.
152.) ad populam factionis Donatianae. Sermones tres ante vel post collatio-
nem habiti, editique a *Sirmondo*, exstant in noua editione *Augustini* tom. V.
ferm. 357. 358. 359. Constitutiones *Honorii* imp. a. 412. et 414. aduersus Dona-
tistas, quas cum sermonibus illis *Baluzius* adiunxit, in codice *Theodos.* leg. 52.
54. et 55. de haereticis. Conferendi *Benedictini* in *S. Augustini* vita lib. VI.
c. 10. sq. *Tillemontius* tom. XIII. memor. *Natalis Alex.* sec. IV. diss. 7. vbi etiam
de aliis catholicorum episc. collationibus cum Arianis, Seuerianis, etc. *Io. Frid.*
Heilbrunn. in diss. sub *D. Dannheweri* praesidio habita *Argentor.* 1651. et saepius
recusa, *D. Th. Ittigius* in historia schismatis Donatistarum §. 132. seqq. etc. *Fabr.*
Mansi.

v) *Franc. Balduini* historia Carthaginensis
collationis s. disputationis de ecclesia, olim ha-
bitae inter Catholicos et Donatistas, ex eius com-
mentariis rerum ecclesiasticarum denuo edita a

Goswino Ios. de Buinick. Dusseldorf. et Cluuiæ
1763. 8. v. *Walch.* Grundsätze der Kirchengesch.
N. T. ed. Schulz. part. I. p. 223. *Harl.*

Mansi. IV. col. 7-286. qui addidit 1) praefat. Papyrii Massoni; 2) praef. Baluzii 3) duas Augustini oratt. ad populum ante collationem habitas; 4) excerpta Marcelli Memorialis, (Mansi perperam scripsisse Memoriale Marcelli, quum tamen ex dedicatione pateat, auctorem dici Marcellum Memorialem, notat Fuchs;) 5) acta ipsa cum supplemento collationis, tertio die factae, ex Augustini breuiculo; 6) indicem episcoporum vtriusque partis praesentium; 7) Augustini orationem habitam, collatione finita; 8) Edicta imper. contra Donatistas. Contraxit illa acta, et germanice vertit subiecitque Flauii Marcellini edictum, notisque multis illustravit *Fuchs* in: Biblioth. der Kirchenverfamml. tom. III. p. 161-304. ac pag. 151. sqq. praemisit introductionem in illa acta, ablegatque lectores ad *Walchii* Ketzergeschichte IV. p. 202. sqq. Add. eundem *Walch.* in: Entwurf. p. 259. sq. *Harl.*

A. C. 411. * *Bracarense* I. concilium sub Pancratio siue Pancratiano, ex MS. quod nemini visum, nisi, postquam prodiete Chronica Dextri, aduersaria Luitprandi et similia, edidit *Bernardus de Brito*, ord. S. Bernardi et Chronologus generalis, lib. VI. Monarchiae Lusitan. c. 2. Supposititium esse hoc concilium putat *Io. Bapt. Perezius*, canonicus Toletanus, qui primus Pseudo-Dextri et Pseudo-Maximi fraudes detexit. Card. [P] *de Aguirre* [in concil. Hispan. tom. I. p. 190. sq.] admonet, si quis hoc concilium putet genuinum, inferiori certe quam reliqua auctoritate esse habendum. *Fabr. Walch.* quoque in: Entwurf etc. pag. 260. §. XI. illud concilium esse falsum actaque supposititia iudicat, et praeter alios citat *Franc. Leitam Ferreira* dissertacion apologetica emque se defende a verdate do primeiro concilio Bracarense, in collectione scriptorum societatis historicae Lusitan. Lisboa 1723. fol. pag. 105. et *Manuel. Pereira da Sylua Real* dissertac. exegetica critica, em que se prora per fabuloso e supposto o concilio etc. ibid. p. 1. sqq. eiusdemque expositiones historiae eccles. episcopatus Guarda, Lisboa, 1729. 4. tom. I. p. 1. sqq. *Harl.*

412. *Carthaginense* XV. sub Aurelio aduersus Caelestium, Pelagii discipulum, ex S. *Augustino* lib. II. de peccato orig. c. 2. *Fabr.* ex *Augustino* etiam *Mansi* IV. col. 290-292. et *Fuchs* l. c. III. p. 315. sqq. cum notis, qui p. 305. sqq. longam praemisit introduct. in synodos de Pelagiana controuersia, cuius historia vsque ad a. 418. enarratur; conf. *Walch* in: Entwurf etc. p. 260. sq. et in: Ketzergeschichte IV. p. 579. sqq. eiusdemque Historie der Päbste, p. 97. *Harl.*

Zertense siue *Zirtense*, Cirtae in Numidia, in causa Donatistarum, cuius synodica inter eiusdem Augustini epistolas edit. nou. 141. (al. 152.) quam a se fuisse dictatam testatur lib. II. retractat. c. 40. et epist. 190. (al. 157.)

414. Conciliabulum *Donatistarum* in Africa episcoporum XXX. qui statuerunt episcopi vel presbyteri e suis, qui cum catholicis inuiti communicassent, tantum si sacrificium non obtulissent, aut in populo non tractauissent, in suis honoribus reciperentur.

rentur. Testis S. *Augustinus* lib. I. contra *Gaudentium* c. 37. [v. *Baron.* ad a. 414. §. 5.]

- ¶ A. C. 415. *Hierosolymitanum* in causa *Pelagii* ex *Apologia* *Orosii* pro arbitrii libertate c. 3. et 4. *Fabr. Mansi*. IV. col. 307. sqq. *Fuchs* l. c. III. p. 320. sqq. et de eodem pag. 309. sq. v. *Voffii* *Histor. Pelag.* libr. I. cap. 17. *Noris. Histor. Pelag.* lib. I. cap. 7. aliosque, a *Walchio* in: *Entwurf.* p. 263. citatos, ibique §. XXVI. de concilio *Diospolitano. Harl.*

Diospolitannum in *Palaeestina*, de eiusdem *Pelagii* causa. Vide *Baluzium* pag. 361. seq. et *Harduinum* pag. 2010. [*Mansium* IV. col. 311. sqq. et *Fuchs* pag. 328. sqq. *Harl.*]

*† *Marii Mercatoris* commonitorium a. 429. scriptum primus ex *Holstenii* codice edidit *Labbeus* p. 1512. postea inter *Mercatoris* opera saepius recufum.

416. *Hierosolymitanas* synodi, in qua *Pelagius* e ciuitate sancta eiectus est, mentio in eodem commonitorio cap. 3. quemadmodum et synodiarum *Theodoti* *Antiocheni*, qui synodo illi praesedit, et *Prayli* *Hierosolymitani* ad *Innocentium* papam. *Fabr.* Sed de ea synodo, historiaque dubitat *Wach*, l. c. 266. citatque *Mansi* *supplem. conc. I.* p. 297. *Harl.*

Epistola synodica synodi *Carthaginensis* contra *Pelagianos*, ex collectione *Isidori* et 175. epist. inter *Augustinianas* edit. nouae, (al. 90.) *Innocentii* rescriptum epist. 181. (al. 91.) [*Mansi* IV. 321. sqq. *Fuchs* III. p. 338. sqq.]

Mileuitanorum synodorum canones XXVII. ex *Isidoro*.

Epistola synodica concilii *Mileuitani* ad *Innocentium* papam ex eodem *Isidoro* et epistola 176. (al. 92.) inter *Augustinianas. Fabr. Mansi* IV. col. 325. sqq. *Fuchs* III. pag. 346. sqq. haec epistola et seq. epistola quinque episcoporum. *Mansi* col. 355. sqq. et *Fuchs* p. 363. sqq. adiecerunt *Pelagii* confessionem fidei, s. *fidem* s. vt in nonnullis codd. inscribitur, *symboli explanat.* ad *Damasum*, (de qua vid. *Fabric.* paullo postea,) atque *Fuchs* adnotat, *Launoi* singularem de eius auctore diff. scripsisse in *Opp.* tom. II. p. 302., et *Walchium* in: *Ketzergesch.* IV. 554. testari, *Wallium* in *historia paedobapt.* tom. I. p. 372. optime edidisse doctique illustrasse illam *Fidem. Walchius* in: *Entwurf* etc. pag. 265. §. 28. obseruat, *Scheelstraaten* in *antiqq. eccl. Africanae*, diff. III. cap. 11. et *Norisum* in *histor. Pelag.* lib. I. cap. 10. canones istos XXVII. esse canones diuersorum conciliorum, et in nullo *Mileuitano*, ab *Isidoro* tantum ficto, editos. *Harl.*

417. Epistola quinque episcoporum ad eundem *Innocentium* ex eodem *Isidoro* et *Augustini* epist. 177. (al. 95.)

†† *Thusedritanum* in *Africa*, cuius in praefat. concilii *Telenis* a. 418. mentio. Duos canones ex breuiatione *Ferrandi* diaconi can. 76. et 77. adfert *Baluzius* p. 366.

p. 366. Harduina p. 1252. [Canones huius et seqq. Suffetulenſ. etc. concil. ap. *Mansum* IV. col. 371. et 439. atque *Fuchs* l. c. III. p. 435. ſqq. conf. *Balzerin*. in Gallandii ſylloge etc. l. p. 376. ſq. *Harl.*]

[P] †† Pauci quidam canones conciliorum *Suffetulenſis*, *Macrianenſis*, *Septimunicenſis*, *Thenitani*, *Marazanenſis*, et *Hiſponiregienſis*, ex eodem Ferrando apud Baluz. p. 365. ſq. et Harduin. ibid.

Zofimi papae epiſtola ad Heſychium Salonitanum, et altera ad clerum Rauennemſem. *Fabr.* [*vetus excerptum epiſtolaſe Zofimi ad Heſychium Salonitanum ex cod. Luc. *Mansi* IV. p. 349. *Mart.*]

† Eiuſdem epiſtolaſe aliae vndecim. Haſ omiſit Harduinus, quum ex epiſtolaſe veterum ſummorum pontificum eaſ duntaxat repraeſentare propoſitum fuerit, quaſ cum conciliis ediderunt *Dionyſius Exiguus* et *Iſidorus*, caeteris collectioni omnium epiſtolaſe ſeorſum edendae reſeruatis.

† Decretum apud Gratian. 25. qu. 1.

† Libellus fidei *Pelagii* ad Innocentium papam tranſmiſſus, ſed poſt mortem Innocentii Zofimo redditus, teſte Auguſtino lib. 1. de Gratia Chriſti cap. 30. et lib. 2. cap. 7. Hunc *Baronius* edidit ex codice Vaticano ad a. 417. n. 31. *Pelagii* epiſtola ad Innocentium non exiſtat integra, ſed partem illiuſe haud minimam exhibet Auguſtinuſe libro 1. de Gratia Chriſti cap. 30. et ſequentibuſe. *Fabr.* Vid. paullo ante ad ſynod. epiſt. Conſerti poſſunt, quae in *Gallandii* ſylloge etc. tom. I. in *Petri* de *Marca* diſſ. de vet. canonum collectionibuſe vberiuſe diſputantur cap. 4. p. 180. ſqq. de canonibuſe Africanis; cap. 5. p. 187. de ordine conciliorum Africae in vet. collectione; capp. 7-11. p. 198. ſqq. de conciliis Carthaginienſ. IV. et reliquiſe; cap. 12. pag. 212. ſqq. de canonibuſe aduerſe *Pelagium*; cap. 13. p. 215. ſqq. de *Pelagii* dogmatibuſe et arcanis; cap. 14. p. 220. ſqq. de concilio *Dioſpolitano* et aliſe, in cauſa *Pelagii* habitis; cap. 15. p. 223. ſqq. quid egerit Innocentiuſe I. poſt acceptaſe Afrorum litteraſe; et cap. 10. p. 227. ſqq. quid poſt Innocentium R. P. in eadem cauſa egerit Zofimuſe, illiuſe ſueceſſor. *Harl.*

A. C. 417. *Romana* ſynodus a Zofimo celebrata in cauſa *Caeleſtiii*, inde ſcriptae Zofimi epiſtolaſe pro *Pelagio* et *Caeleſtio* ad Aurelium et epiſcopoſe per Africam conſtitutoſe duae, quaſe *Baroniuſe* ad a. 417. n. 19. edidit ex codice Vaticano. Sinceraſe contendunt viri eruditi *Voffiuſe* hiſt. *Pelag.* lib. 1. cap. 28. *Ioanneſe Garneriuſe* in notis ad *Marium Mercatoreſe* tom. I. pag. 201. ſqq. *Quermelluſe* ad *Leonem Magnum* p. 453. ſeq. et 511. *Sirmonduſe* ad *Facundum* VII. 3. aliique contra *Launoium* parte altera opuſe. de duobuſe *Dionyſiſe* et *M. Antonium Capellum*, *Franciſcanum*, qui eaſe aduſterinaſe putarunt. [conf. *Walch.* Entwurf etc. p. 266. ſqq. et *Hiſtorie der Päpſte* p. 97. *Fuchſe* l. c. III. 307. ſq. 311. ſq. 520. 534. IV. 156. ſq. *Fragm.* ex *Caeleſtii* confeſſione v. *Mansi* IV. p. 358. et *Fuchſe* III. p. 369. ſq. qui citat *Walchii* *Ketzergelch.* IV. p. 564. *Harl.*]

Carthaginiensis synode, cuius mentio in litteris Zosimi anno sequente scriptis, Aurelio ac ceteris, qui in concilio Carthaginiensi adfuerunt. Has *Baronius* edidit ex codice Vaticano ad a. 418. n. 4.

Paulini diaconi libellus, Zosimo papae oblatu, quem edidit *Baron.* ad a. 418. n. 12. 13. 14. 15.

Fragmenta epistolae Zosimi ad omnes episcopos, qua Caelestium [P] Pelagiumque damnauit, ex Augustino, Prospero, Mario Mercatore, etc.

A. C. 418. Concilium *Telense* siue *Teleptense*, (aliis *Zellense*.) ex appendice epistolae Siricii et Ferrando diacono. Vide supra ad a. 385. et Baluzium p. 368, *Fabr.* [*Canones concilii *Teleptensis*, prouti exstant in cod. vetustissimo Luc. *Mansi* IV. p. 380. — Editoris in hos canones adnotatio; p. 381. (Singulari animaduersione dignum iudicat, sedes Metropolitanas hic obtinere *sedis apostolicae* nomen. Sed hoc haud insolitum est. Nam *sedes* (Κάθεδρα) *apostolicae* sunt i. q. ecclesiae apostolicae; quo nomine saepissime non solum apud Irenaeum, sed etiam apud Tertullianum, Cyprianum aliosque ecclesiae, quae ab apostolis fundatae perhibebantur, solent insigniri: conf. Augustin. de doct. chr. II. 8. *Mart.*] *Quernel* diss. 15. tom. II. opp. Leonis M. p. 731. hoc concilium negat fuisse: ei tamen contradixerunt *Baluz.* in diss. de concilio Teleptensi, adfixa Marcae operi de concord. sacerdot. et imp. pag. 1243. *Tillemont.* memoir. tom. XIII. pag. 734. aliique a *Walchio* in: Entwurf §. XXXIV. p. 269. memorati. Add. *Fuchs* l. c. III. p. 433. sq. *Harl.*

Romanum, vnde Zosimi litterae, quas editas dixi a *Baronio* ad a. 418. n. 4.

Carthaginiense XVI. sub Aurelio, siue Africanum vniuersale episcoporum CCXIV. Pertinent ad hoc concilium canones e codice ecclesiae Africanae a CVIII. ad CXXVII. Numerum episcoporum docet et fragmentum ex epistola synodica recitat Prosper in libro contra collatorem c. XI. et in responso ad octo capita Gallorum. *Fabr.* *Fuchs.* III. p. 371. de synodo *Carthagin.* a. 418. animaduertit, prius post litteras a Zosimo sub finem m. Septembr. a. 417. ad Africanos missas, congregatam fuisse synodum Carthagine vel probabiliter eod. anno, vel sec. Pagium, (ex quo *Mansi* IV. p. 373. notitiam synodi inseruit,) aliosque ineunte a. 418. et sua confirmasse decreta, Zosimoque per Marcellinum, subdiaconum, misisse litteras: v. *Augustin.* de pecc. origin. cap. 7. et 8. et libr. II. ad Bonifac. cap. 3. earumque fragm. a *Prospero* cap. 5. contra collat. esse seruatum tum, monet, coepisse Zosimum in litteris, d. 21. Mart. a. 418. ad Aurelium et reliquos episcopos, Carthagine in synodo congregatos suam mutare sententiam: hanc synodum a *Mansio*, *Harduinum* forsan sequuto, vocari synodum *decimam sextam* sub Aurelio; sed a *Balleriniis* omisam esse illam; e contrario synodum seq. Carthag. Kal. Mai. a. 418. habitam, numero syn. XVI. signari: (v. *Baller.* in *Gallandi* sylloge etc. I. pag. 364. sqq. §. VII. de synodo Carthag. XVI. a. 418.

cuius canonem contra illam Pelagianorum sententiam, qua paruulis, absque baptismo decedentibus, salutis et quietis locum extra regnum coelorum vindicabant.) Interea Africani d. i. Mai. plenam coegerunt synodum, de qua plura addit Fuchs, et obseruat, duas illas synodos a Baronio, Biniio aliisque haud fuisse rite discretas. Dein p. 373. sqq. ex *Mansio* tom. III. col. 810-823. (vbi Mansius ex cod. can. ecel. Afric. can. I. nr. 108-127. recepit ea, quae huc pertinent,) et tom. IV. col. 377-379. (vbi notitia historica ex duobus vet. codd. bis est reposita, addita Biniio vna, vnaque Labbei not.) plura excerpfit de synodo Kal. Maii Carthagine habita, quam Harduin. cum aliis XVII. numerat. Add. *Walch* Entwurf. p. 269. sq. Idem *Walch* ibid. p. 270. in §. XXXVII. agit de concilio *Corinthiaco* circ. a. 419. in caussa Perigenis ad archiep. Corinth. transferendi. v. *Mansi* IV. p. 435. et supplem. concil. I. p. 299. — *Vindob.* in cod. caes. XLIV. nr. 13. sunt, (vt ait *Lambecc.* VIII. p. 858. sq.) concilii *Carthagin.* a. C. 418. 419. et 423. sub pontificibus rom. Zosimo, Bonifacio I. et Caelestino I. praeside Aurelio, episc. Carthag. celebrati, et CCXVII. episcoporum subscriptionibus confirmati, canones X. qui clauduntur *symbolo Nicaeno*; sequuntur alia capitula CXXXVIII. quorum vltimum est epistola concilii Africani ad Caelestinum I. papam. *Harl.*

Rescripta imperatorum Honorii et Theodosii ad Palladium praefectum praetorii et ad Aurelium Carthag. episc. de damnatione Pelagii et Caelestii: Constantii ad Volusianum, praefectum vrbis de exiliando Caelestio, Labbeus p. 1606. seq. Harduin. p. 1229. seq. e Baronio ad a. 419. 420.

Iudicium ecclesiasticum *Caesareae* in Mauritania ab Augustino aliisque episcopis peractum; ex iniunctione Zosimi papae, ipso teste Augustino epist. 193. nouae edit. ad Marium Mercatorem et 190. ad Optatum (al. 157.) ipso initio, et lib. 2. retractat. c. 51. et Possidio in vita Augustini c. 14. Videtur lata esse sententia aduersus episcopos tres, quam ipse refert Augustinus epist. 209. (al. 261.) circiter post quinquennium scripta ad Caelestinum papam. *Harduin.*

Bonifacii papae epistolae tres ex collectione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris: 1) ad Honorium imp. cum Honorii rescripto, vt si denuo Romae duo episcopi ordinati fuerint, ambo de ciuitate pellantur, 2) ad episcopos Galliae, 3) ad Hilarium, episcopum Narbonensem.

† Decreta quatuor ex Gratiano dist. 78. *Si quis triginta.* 6. qu. 4. *Si inter episcopos.* 22. qu. 2. *Nulli liceat ignorare.* 11. qu. 1. *Nullus episcopus.* Alia item duo ex codice quinque librorum lib. 4. c. 21. et 13.

[*Carthaginensis* concilii XVII. sub Aurelio habiti in causa Apiatii, mentio in epistola; concilii anno sequente celebrati ad Bonifacium. [v. ad Carthag. concil. XVI.] [* Epistola presbyterorum roman. ad Honorium imperat. pro Bonifacio (ex Constantio); *Mansi* IV. p. 390. — Bonifacii epist. ad Iustum Dorobernensem

sem episc. cui pallium transmittit, (ex Wilkins concil. M. Britanniae tom. I.) ib. p. 397. — Decreta sex Bonifacii ex decreto Gratiani, et ex vetustis codd. defunta, ib. p. 397. *Mart.*]

[P] A. C. 419. IX. Capitula concilii *Carthaginensis sexti plenarii*, Africani XVIII. sub Aurelio, subiuncta professione fidei Nicaenae, et canonibus Nicaenis ex veteri versione, de qua supra p. 583. *Haec Synodus CCXXIX. pontificum sub Zofimo et Bonifacio papatis romanis, Iuvenale Hierosol.* (non CPol. uti habet Dionysii Exigui editio,) *Cyrillo Alex.* etc. In hoc concilio concinnatum esse codicem ecclesiae Africanæ (de quo supra ad a. 390.) tradit idem Dionysius. Conferenda cum illo codice collectio canonum Africanorum CV. apud Labbeum pag. 1640. seq. *Fabr.* [*Idem concilium a *Mansio* IV. p. 419. ex cod. MS. Luc. integrius vulgatum, *Mart.*] De hoc concilio celeb. conf. *Walch.* in: Entwurf. p. 271, sqq. qui *Mansi* supplem. concil. I. p. 301. *Boweri* Histor. der Päpste, tom. II. p. 65. sqq. aliosque citat; *Fuchs* l. c. III. p. 385. sqq. in longa introductione, qui p. 390. sqq. plura ex *Mansio* III. col. 699-710. 730. et 823-839. it. tom. IV. col. 401-439. it. col. 508-514. ex eodemque p. 404. sqq. germ. dedit epist. synod. ad Bonifacium, episc. rom. pag. 409. sq. *Cyrilli*, episc. Alexand. ad synod. Carthagin. et Atticum, episc. CPolit. ad eamd. synod. epistolas. Add. supra, p. 200. not. pp. *Ballerin.* qui hoc concil. nr. XVII. Carth. signant, in *Gallandii* sylloge I. p. 367. sqq. §. VIII. et p. 374. sqq. §. IX. de synodis Carthagin. XVIII. XIX. et XX. sub Aurelio, ac *Schoensmann.* bibl. — patrum latin. tom. II. p. 954. *Harl.*

V. Capitula *Carthaginensis* concilii septimi, episcoporum XXIII. sub Aurelio XVIII. Confer codicem ecclesiae Africanæ post can. 127. ad 134. Sunt, qui pro actione altera concilii superioris habeant.

Epistola concilii Africani ad Bonifacium papam, in codice ecclesiae Africanæ can. 134.

Rescripta *Cyrilli Alex.* et *Attici* CPol. id. can. 135. 136.

Nonnullos praeterea canones Africanos et Carthaginenses citant *Egbertus Eboracensis*, *Theodorus Cantuariensis*, *Gratianus* et alii: qui canones, cui synodo tribuendi sint, non satis elucet.

Rauennatense, in quo discussa iussu *Honorii* imp. controuersia est inter Bonifacium papam et *Eulalium* anti-papam. Exstat super ea re commonitorium *Honorii* ad episcopos, quos *Rauennam* propterea conuocabat, cum paucis aliis monumentis, quae ex MS. Vaticano *Baronius* edidit ad a. 419. Vide *Baluz.* p. 370. Concilii nomine insigniri non posse, docet *Walch.* in: Entwurf. p. 269. §. XXXVI. et citat *Bower.* Hist. der Päpste, tom. II. p. 46. sq. *Harl.*

A. C. 421. *Carthaginiense XIX.* sub Aurelio, sic enim adpellatur a Bonifacio Carthag. in concilio a. 525. in quo canonem hic editum recitat. Meminit et auctor Prae-destinati et Augustinus c. 46. de haeres. quem conuentui huic interfuisse, testatur Possidius in vita c. 16. Vide Baluz. pag. 371. *Fabr.* Acta huius synodi, quae Ballerinii, (ap. quos est syn. XVIII.) e cod. Veron. primum euulgarunt, reddidit *Mansi* tom. IV. col. 448-452. v. *Fuchs* III. p. 431. sq. et 438. ex *Mansio* IV. col. 443. sqq. de synodo XIX. Carthag. intra a. 420-423. *Harl.*

[* *Ctesiphontis* in Perside synodus, a. Isdegerdis XXI. Christi 420. (ex *Affemanni* bibl. orient. tom. III.) *Mansi* IV. p. 441. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 307. *Walch.* Entwurf etc. p. 272. §. XL. *Harl.*

[* Aliud concilium *Carthaginiense* a. 421. sub Aurelio XVIII. (ex MS. cod. Veronensi ap. *Ballerinios* in ed. Opp. Leonis M. tom. III.) *Mansi* IV. p. 447. *Mart.*]

[* *Bonifacii* epistola ad legatos, a papa Zosimo decessore ad Africanam synodum directos: *Mansi* ib. pag. 451. — *Mansi* in hanc epistolam adnotatio, p. 452. Africanos in causa adpellationum cecidisse Romanis, ex hac epistola probare conatur. *Mart.*] Sed id negat *Fuchs* l. c. p. 407. not. *Harl.*]

423. *Caelestini* papae decretalis epistola ad Galliarum episcopos.

Praeteritorum sedis apostolicae episcoporum auctoritates de gratia Dei et libero voluntatis arbitrio. Hic titulus in libris antiquis et in collectione MS. Dionysii Exigui. Haec capitula, quae viri docti nonnulli *Prospero* tribuunt, habet etiam in sua collectione Isidorus Mercator sub nomine decretorum [P] *Caelestini*. Verum Petrus Crabbus et Sirmondus *Caelestino* abiudicant.

Caelestini epistola ad episcopos Viennensis et Narbonensis prouinciae. Alia ad episcopos per Apuliam et Calabriam constitutos. Aliae in actis concilii Ephesini requirendae.

† Decreta quatuor ex Gratiano 9. qu. 2. *Nullus primas.* 2. qu. 1. *Si quis sacerdos.* 30. qu. 1. *Non debet.* 35. dist. 6. *Videtur nobis.*

[* *Caelestini* decretum aliud e cod. MSto Luc. *Mansi* IV. p. 473. — Adnotatio *Mansi* in hoc decretum, cui illustre testimonium inesse putat pro confirmando dogmate catholico de eucharistia: ibid. p. 474. *Mart.*]

423. Concilia in *Cilicia*, quod Iulianum Pelagianum anathemate damnauit, teste vno Mario Mercatore in praef. ad symbolum Theodori Mopsuesteni, tom. I. opp. p. 419. Baluz. collect. etc. p. 371.

[* *Numidiae* synodus in causa Antonii Fussensis episcopi a. 423. celebrata; *Mansi* IV. p. 473. *Mart.*] *Walch* in: Entwurf p. 273. citat *Mansi* Supplem. concil. p. 309. et *Bower* Historie der Päbste, tom. II. p. 58. *Harl.*

[*Ad synodum *Antiochenam*, in qua damnatus est Pelagius, (quam ex Marii Mercatoris commonitorio cap. 3. dedit Coleti,) adnotatio chronologica et additio Mansi: hanc synodum non cum Coletio ad a. 424. sed ad a. 418. referendam esse, probare conatur. *Mart.*]

A. C. 424. Africanum vniuersale, Carthaginense XX. sub Aurelio, sic enim citatur a Bonifacio Carthag. in concilio.

425. *Vt nullus ad transmarina (romana) audeat adpellare.* Epistola synodica ad Caelestinum papam in can. 138. codicis Africanæ ecclesiæ. *Fabr.* Et in conc. Afric. nr. 105. v. *Fuchs* l. c. III. p. 411. sqq. qui illius synodi Carthagin. epistolam collocat in a. 424. aut 425. et in nota addit, nonnullos illi synodo adserere a. 426. aut 427. *Harl.* — [*Ad concilium Africanum a. 425. additio; (canon centesimus ex Abbone, Floriacensi episcopo, ap. *Mabilon* in vet. analect. pag. 135. integrius exhibetur: *Mansi* IV. p. 517. *Mart.*]

Valentiniani imp. constitutio de diuersis ecclesiasticis capitibus in Galliam missa. Ex editione Sirmondi.

426. Episcoporum Africae epistola, quam cum Leporii libello ad episcopos Galliae miserunt. [Et epistola et Leporii libell. ap. *Mansum* tom. IV. col. 517-528. ac *Fuchs* III. pag. 439. sqq. In anni designatione alii aliter sentiunt; *Mansus* IV. p. 537. etiam a. 426. epist. adsignat. *Harl.*

* *Leporii* ^{w)} monachi libellus satisfactionis siue emendationis ad Proclum Massiliensem et Cyllenium, editus a *Sirmondo* et ad tom. I. Mercatoris a Garnerio, et in bibliothecis patrum recusatus. Hunc ab Augustino ex Leporii sensu dictatum contendit *Paschasius Quarnellus* ad Leonis M. epist. 134. p. 900. seq. *Fabr.*

[* *Statuta complutensia* cum praemonitione *Mansi* IV. p. 531. Inest compendium canonum Nicaen. Sardic. Ancyran. etc. Tituli ratio est, quod auctor cod. Lucensis, e quo haec statuta depromsit *Mansius*, e codice quodam Complutensi se ea extraxisse designat. *Mart.*] De aliis *Statutis* ecclesiæ antiquæ ap. *Mansum* III. col. 946. sqq. v. *Fuchs* III. p. 458. sqq. *Harl.*]

Conuentus episcoporum cleri et plebis ecclesiæ *Hipponensis*, in quo S. Augustinus Heraclium presbyterum sibi pronunciauit successorem. Vide *Bahuz.* pag. 371. seqq. ex Augustini epist. 213. edit. nouae. (al. 110.) *Fabr.*

[* Aliud concilium *Hipponense*, a. 427. habitum; *Mansi* IV. p. 539. *Mart.*]

CPolitanum concilium pro ordinatione Sifinnii episcopi, et damnatione Massalianorum. Epistolæ synodicae fragmentum exstat apud Photium cod. LII. Syno-

w) Conf. *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. IV. p. 271. ed. *Mansi*, huiusque notas, et *Walch.* Entwurf. p. 273. sq. §. XLIV. *Harl.*

Synodica integra in concilio Ephesino lecta et adprobata fuisse dicitur actione VII. pag. 1627. B. tom. I. Harduin. Vide *Baluzium* p. 374. seq.

*† Epistola Vitalis et Constantii ad *Capreolum*, Carthaginiensem episcopum, cum *Capreoli* rescripto de vnica Christi persona: ex editione Sirmondi, inter cuius opera iterum [P] prodiit, tom. I. recusa etiam in biblioth. patrum. De hoc Capreolo, cuius epistolam minus integram *Baronius* ad a. 431. dederat, vide notas ad Vincentium Lerinensem p. 372. et *Tillemontium* tom. XVI. memor.

A. C. 428. *CPolitanum* concilium post Sifianii mortem, contra Philippum presbyterum habitum a Nestorio, ex Cyrilli Alex. commonitorio ad Possidonium diae. colligit *Baluzius* p. 376. [*Mansi* ad a. 426. refert IV. p. 543.]

429. *Gallicana* synodus numerosa, vnde missi Germanus ac Lupus, apostolici sacerdotēs, (inquit *Constantius* presbyter in vita S. Germani Antistodorensis lib. I. cap. 19. apud Surium 31. Iul.) ad debellandam in Britannis Pelagianam haeresin. Vide *Baronium* ad a. 429. n. 10. 11. seqq. *Fabr.* *Mansi* IV. p. 543. et supplem. conc. I. p. 311. *Walch.* Entwurf. p. 275. *Harl.*

[*Synodus *Tricassina*, *Mansi* IV. p. 545. *Mart.*]

430. *Romanum* concilium sub Caelestino papa in causa Nestorii. Huius epistolae duae ad Caelestinum, quae huc pertinent, itemque Caelestini duae ad Nestorium et Cyrillum exstant in actis concilii Ephesini p. 1299. 1307. 1309. et 1321. Harduin. [et in *Constant* epistol. pontific. p. 1102. *Mansi* p. 555. *Harl.*]

†† *Cyrilli* Alex. commonitorium Possidonio, quum Romam mitteretur, datum graece ex Sirmondi MS. cum Garnerii versione edidit *Baluzius* p. 378. et *Harduin.* p. 1319. Incipit: ἡ Νεστορίῃ πύξις, addito fragmento adlocutionis Caelestini in concilio isto, ex conflictu Arnobii cum Serapione. *Fabr.* Plura de hoc concilio scripsit *Walch.* in: Entwurf. p. 275. sqq. citatque *Pagii* critic. tom. VII. p. 320. *Garnier* tom. II. Opp. Marii Mercat. p. 331. sqq. *Tillemont* memoir. tom. XIV. p. 64. etc. *Harl.*

[*Concilium in coenobio Arcae in montibus Persidis pro adferendis archiepiscopo Seleuciensi iuribus metropolitanis, non diu post a. C. 430. celebratum: *Mansi* IV. p. 553. *Mart.*] v. *Walch.* Entwurf etc. p. 287. sq. et, quos ille citat, *Assermann.* in bibl. orientali tom. III. part. 2. p. 175. ac *Mansi* supplement. concil. tom. I. p. 311. *Harl.*]

431. Aliud inde *Romanum* de eadem causa a Caelestino congregatum *Baluzius* p. 382. obseruat, ediditque ex cod. MDCCCLXV. Colbertino et MCCCXX. Vaticano eiusdem Caelestini Commonitorium episcopis et presbyteris euntibus ad orientem, quod habet et Harduinus. p. 1347. et ex eodem Vaticano vulgauerat *Christianus Lupus* post epistolas Ephesinas p. 470. a. 1682. 4.

Alexandrinum in eadem caussa. Synodica epistola cum anathematifinis exstat in actis Ephesinae synodi pag. 1283.

Editionis Regiae tomus V. et VI. Labbei III.

- A. 431. EPHESINVM generale 200. episcoporum, actiones VII. contra [P] Nestorium. Acta pridem lecta Photio cod. XVI. et latine Liberato Carthag. archidiacono cap. 4. breuiarii, Gregorio M. lib. 6. epist. 31. feliciter aetatem tulerunt. Latine veterem versionem pridem edidit *Antonius Contius*, Paris. 1574. 8. et longe emendatiorem vero ex collatione trium MSS. *Baluzius* cum notis, pag. 387-634. Graece primum viderunt lucem an. 1591. fol. apud Commelin. et latine ex Theodori Peltani versione, Ingolstadt. 1576. 4. et apud Commelin. 1604. fol. Eandem seruarunt, qui graeco-latina acta dedere Romani, Binius, Regia editio et Labbeus. Solus Harduinus veterem interpretem e Baluzii recensione praetulit optimo consilio. [*Mansi* tomo IV. quidem retinuit versionem Peltani, tomo autem V. inde a p. 475. inseruit antiquam versionem e recensione Baluzii, *Mart.*] Indicem scriptorum et epistolarum, quae in actis hisce occurrunt, exhibere me memini vol. X. huius bibl. p. 550. Canones VI. vel VII. huius concilii, *) non modo cum notis suis, graecisque Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni scholiis, sed etiam ex arabica Iosephi Aegyptii paraphrasi *Beueregius* in magno Synodico tom. I. p. 1271. sqq. exhibuit. Latinam paraphraseos arabicae versionem habes apud Harduinum p. 1629. Praeclara ad illustrationem actorum huius concilii monuit Garnerius ad posteriorem Marii Mercatoris tomum, et in auctario operum Theodoretii, in quo etiam versio antiqua epistolarum ad concilium Ephesinum spectantium, quam post Christianum Lupum emendatius edidit *Baluzius* p. 635. seq. concil. et magnam partem Harduinus. Confer, quae dixi volum. VIII. p. 300. et quos de haeresi *Nestoriana* laudavi scriptores vol. X. p. 538-549. [vid. quae ibi et p. 529. sq. adscripsi.] Leonis Allatii vindiciae synodi Ephesinae et Cyrilli de processione Spiritus S. viderunt lucem Rom. 1661. 8. *Baluzius* pag. 635. seq. addidit etiam epistolas quasdam ad Nestorii causam pertinentes ex versione Marii Mercatoris. *Fabr.* Historiam huius concilii copiose enarrat *Walch.* in: Entwurf. p. 279-286. multosque laudat VV. DD. in his Baron. et *Pagii* anal. eccles. tom. VII. p. 353. *Richer.* histor. concil. general. libr. 1. c. 7. tom. I. p. 132. *Tillemont.* memoir. tom. XV. p. 230. sqq. *Buddei* isagog. in vniuers. theol. libr. II. cap. 2. §. 6. *Bower* Histor. der Päpste, tom. II. p. 94. sqq. etc. Add. synodi oecumenicae acta, Ephesi habitae, gr. ex biblioth. Beuchliniana, Heidelberg. 1591. fol. v. catal. bibl. publ. Lugd. Bat. p. 17. vbi multi libri occurrunt, qui concilia et ea, quae ad conciliorum canones pertinent, comprehendunt. — *Henr. Benzellii* vindiciae concilii Ephesini in caussa Nestorii, contra Gothofr. Arnold. scr. a. 1738. rec. in syntagm. eius dissertatt. sead.

x) De illis vide, si placet, *Tillemontium* tom. XIV. memoriar. pag. 436. seq. *Harduin.* p. 1623.

acad. tom. I. p. 579-598. Francof. et Lips. 1745. 4. Alios excitateo deprehendes in Franckii cat. bibl. Bünaui. tom. III. vol. I. pag. 243. — In *Mansi* collect. IV. col. 567-1122. sunt XXIII. scripta, quae quasi muniverunt viam ad illam synodum, quorum plura germanice reddidit atque illustravit omniaque indicavit *Fuchs* l. c. III. p. 477-608. qui in tom. IV. postquam pag. 1. sqq. vberius exposuit illius concilii historiam, p. 50-265. ex *Mansio* IV. col. 1123-1482. et tom. V. acta concilii multaque alia, ad illud pertinentia, recepit, aut memoravit; quae omnia enumerare non vacat. — Quae Mansius collegerat, Walchius quoque in: *Historie der Ketzereyen* etc. tom. V. nam solum passim laudavit, sed etiam a pag. 289. vsque ad fin. tomi historiam Nestorii huiusque doctrinam et acerbis inde ortas controuersias late exposuit, et tam docte, quam accurate sobrieque de iis iudicavit, nec paucos alios VV. DD. laudavit. — *I. Ge. Schelhorn* in: *kleine histor. Schriften*, Memming. 1789. 8. in prima parte inquit in quaestione num id concilium mereatur nomen generalis, et num id auctoritate Coelestini, pontif. rom. sit habitum. — De codd. MSS. et de iis etiam quae collegit Mansius, v. supra ad vol. X. pag. 538. sq. Codd. ibi memoratis adde cod. *Vindobon.* caes. LXXVII. (v. *Lambec.* III. pag. 381. ed. Kollar. qui singula recenset, in singulorum initia et vbi singula in conciliorum general. editione gr. latina Vatie. 1608. fol. tom. I. excusa leguntur, commemorat;) in illo autem cod. ab initio et saepius sunt Cyrilli et aliorum, etiam imper. Theodosii II. epistolae in causa Nestorii; tum nr. 17. librorum Nestorii capitula quaedam haeretica etc. a Petro presbytero Alexandrino et primicerio notariorum in concilio generali Ephesino publice lecta et condemnata; nr. 19. concilii Ephesini ad imp. Theodosium II. et Valentinianum III. relatio de Nestorii depositione; nr. 20. conc. Ephes. epistola ad clerum populumque CPolit. de Nestorii depositione; nr. 21. epistola cleri CPolit. ad conc. Ephes.; nr. 22. exemplum epistolae imperialis ad conc. Ephes. missae per Palladium Magistrinum; nr. 23. conc. Ephes. relatio ad imp. Theodosium II. et Valentinianum III. contra Comitem Candidianum; nr. 24. conc. Ephes. relatio ad eosd. imp. de conciliabulo orientalium episcoporum. a Ioanne, episc. Antiocheno, contra conc. Ephes. collecto; nr. 25. conc. Ephes. epist. ad episcopos, clerum et populum singularum prouinciarum de orientalibus; nr. 26. conc. Ephes. relatio ad imp. Theodof. II. et Valentinianum III. de episcopis et presbyteris, (in conciliorum generalium edit. cit. pag. 412. perperam legi *ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων legatis*, adnotat Lambec.) qui ab vrbe Roma venerant; nr. 27. exemplum epistolae imperialis per Ioann. Comitem ad conc. Ephes. missae; (v. *Mansi* IV. col. 1395. et *Fuchs* IV. p. 156. sq. vbi et ante illam epist. imp. et post eam multa, quae ad hoc concil. spectant, scripta occurrunt atque illustrantur;) nr. 28. conc. Ephes. relatio ad eosd. imp. qua epistolae imper. respondetur; nr. 30. conc. Ephes. epistola (in citata edit. p. 491. legitur *ἐντολή*) mandatoria ad episcopos, qui ab eo CPolin. missae sunt, vt causam contra orientales dicerent; nr. 32. relatio decreti imperialis de exilio Nestorii et de ordinatione Maximiani episcopi: exemplum decreti imper. de exilio Ne-

Nestorii ad Iſidorum, praefectum praetorio et consulem, atque exemplum legis imper. contra Nestorium; nr. 33. Maximiani archiep. CPolitani epist. ad Cyril- lum; nr. 34. Cyrilli apologeticus ad imp. Theodosium iuniorem; nr. 41. Cha- risisi, presbyteri Philadelpniae, relatio ad concil. Ephes. contra quartodecimum; nr. 42. eiusd. Charisisi libell. concilio Ephes. oblatuſ, una cum subiuncto exem- plo expositionis symboli Nicaeni deprauati, et subscriptione eorum, qui decepti sunt; nr. 43. Theodoti, episcopi Ancyrani, homiliae tres, 1) contra Nestorium Ephesi habita; 2) in natalem Saluatoris, lecta in concilio Ephesino, praesente S. Cyrillo; (Kollarius in nota, altero, inquit, exemplo exstat libr. VI. part. I. cod. X. num. 12. vbi S. Cyrillo adtribuitur; qua de re vide, quae adnoto ad eundem locum. Memoriae lapsu pro inedita habet Fabricius;) nr. 44. Acacii, episc. Melitense, homilia, in concilio Ephes. habita; nr. 47. Rhegini, episc. Cypri, homilia, habita Ephesi post depositionem Nestorii; nr. 48. Cyrilli epist. ad Euoptium contra Theodreti, episc. Cyrensis impugnationem XII. anathematismorum; nr. 49. Cyrilli XII. anathematismi contra Nestorium, eorum- que declaratio coram conc. Ephesino, vt et eorumdem defensio aduersus Theo- dreti reprehensiones; (Kollar. in nota, est apologia, inquit, pro XII. ana- thematismis aduersus Theodoretum; cui tamen immixta sint nonnulla tam ex eorumd. explanatione quam etiam ex apologia aduersus orientales desumpta: digna omnino, quae cum edita ab Auberto Opp. Cyrilli tom. VI. pag. 203. diligenter conferatur, etc.) — nr. 45. Cyrilli, archiep. Alexandriae epist. ad Ioannem, episc. Antiochenum ceterosque episc. orientales de pace; vt reliqua, quae multa sunt, nec tamen, magnam quidem partem, ad historiam concilii Ephesini pertinent, praetermittam. — *Monac.* in codd. Bavar. XXVII. et XLV. reliqua actorum concilii Ephesini, n. Cyrilli epp. ad Acacium, ad Donatum, ad Maximianum, ad Eulogium, Alexandriae episcop. ad Ioann. Antiochiae episc. ibique congregatam synodum, et ad Acacium, Melitensem episc. atque Ioannis Antiocheni epistola ad Xystum, Cyrillum et Maximianum; nec non Cyrilli in symbolum Nicaenum; — in cod. XL. sunt CXIX. scripta variorum siue acta concilii generalis Ephesini I. contra Nestorium coacti, et fol. 434. Cyrilli ana- thematismorum tertius, quartus, septimus vsque ad duodecimum, cum refuta- tione orientalium et apologia Cyrilli: vide *Hardt* in: Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. IV. p. 19. sq. part. V. p. 43. et 25. sqq. *Harl.*

A. C. 431. Conciliabulum *Ephesinum* Ioannis Antiocheni et aliorum orientalium episcoporum 27. Iua. De eius decretis et epistolis vide actionem I. concilii Ephesin. parte 2. et volum. X. huius bibl. p. 556.

[*Editionis Mansi tomus V.*]

[Acta concilii Ephesini a. 431. Mansius in superiori tomo inde a p. 567. exhibue- rat. In fronte huius tomi V. posita est collectio nonnullorum, ad concilium Ephe-

Ephesinum spectantium, et quae post idem acta sunt. Quae in his nouiter accessere, sunt haec:

- *Supplementa quaedam ad sacram epistol. imperatorum, (Theodosii et Valentiani,) ad Ioannem episcopum Antiochiae, e cod. Veronensi, suggerentibus Balleriniis (in diff. de antiq. can. collectione) *) p. 664.
- *Supplementa ad epistolam Ioannis Antioch. ad Cyrillum de pace, p. 668.
- *Nestorii blasphemiarum capitula, quibus epistolis ad se missis a Coelestino et Cyrillo Alex. contradicit, et XII. capitula fidei, quae ad ipsum missa fuerant, refellit, cum praemonitione Mansi, pag. 703. — Desumpta sunt haec capitula e cod. Vaticano, qui translationem priscam latinam concilii Ephesini continet, non dissimilem ab ea, quam Baluzius edidit, apud quem tamen capitula ista frustra quaeras.
- *Supplementa ad synodicon aduersus tragoediam Irenaei, a Baluzio editum, e cod. Cassinensi et Vaticano: pag. 735. sq. Pertinent haec supplementa ad C. IV. VI. XI. et XIII.
- *Additamentum ad epistolam concilii Ephesini ad S. Dalmatium, abbatem, (ex Bandur. comm. ad antiq. CPolitanas, tom. III.) p. 1021. *Mart.*]

[P] A. C. 431. Synodus CPoli habita ad ordinandum Maximianum, sub finem Octobris. *Baluz.* p. 581. seq. [a. 432. *Mansi* V. p. 1046. *Harl.*]

†† Epistola *Dalmatii* archimandritae ad synodum Ephesinam, et synodi ad Dalmatium graece et lat. ex Garnerii praef. ad Mercatorem, Harduin. p. 1445.

431. *Procli* CPol. ad Armenios de fide, cum praefat. et versione Dionysii Exigui. [*Mansi* V. p. 421.] De aliis editionibus huius scripti dixi volum. IX. pag. 511. sq. [vbi v. not. s.]

Concilium *Tarsense* contra Cyrillum Alex. et septem episcopos Epheso CPolin missos aduersus Orientales, vt ex synodico aduersus Tragoediam Irenaei siue epistolis ad concil. Ephesinum spectantibus et a Lupo primum editis cap. 66. 136. 141. 174. et 201. obseruat *Baluzius* pag. 939. sq. *Fabr.* Et eod. anno episcopi orient. congregarunt se, et Cyrillum damnauere. v. *Baluz.* l. c. ac *Mansi* supplement. I. p. 314. *Harl.*

Anazarbicum a Maximino istius vrbis episcopo contra Cyrillum, id. cap. 113. *Fabr.* *Mansi* V. p. 1147. *Walch.* in: Entwurf etc. p. 287. §. LIX. animaduertit, a nonnullis hanc synodum collocari in a. 433. sed vtramque fuisse diuersam. *Harl.*

[* Concilium *Antiochenum* a. 431. habitum: *Mansi* V. p. 1147.

* Synodus

*) In *Gallandii* sylloge etc. tom. I. p. 423. sqq. cap. XI. *Harl.*

* Synodus *Antiochena* a. 411. labente habita. id. ib. p. 1147.

* Concilium Antiochenum et alia in oriente per occasionem rei cum Cyrillo componendae coacta, a. 432. ib. p. 1155. *Mart.*] Quae de pace inter Cyrillum et Orientales facienda acta sint et scripta, ea a *Fuchs* l. IV. p. 210. sqq. exposita atque ex Synodico Mansioque partim germanice reddita sunt partim enarrata: ex gr. p. 223. sq. ex *Mansio* V. p. 287. Epist. publica de pace constituenda, a Paulo Emeseno tradita Cyrillo; (conf. cod. *Vindobon.* caesar. LXXVII. nr. 35. 36. 37. de quibusdam ad hanc synod. pertinentibus, et *Lambe.* III. p. 389. sq.) — p. 224. sq. ex *Mansio* V. p. 290. Ioannis episcopi epistola ad Cyrillum, et alia eiusdem epistola ad patriarchas Romanum, Alexandrinum et CPolitanum citatur ex *Mansio* V. 285. et 661. Cyrilli epistola ad Ioannem episc. excerpta redditur ex *Mansio* V. p. 303. pariter Cyrilli epist. ad Acacium, episc. Meliten. ex *Mansio* V. p. 309. — p. 255. epist. synodi Antioch. ad Cyrillum ap. *Mansi* V. p. 1183. p. 260. sqq. Antiochenae synodi epist. ad Proclum episc. huiusque responsio ap. *Mansium* V. p. 1185. et 1186. — fragmentum epist. eiusd. synodi ad imperat. et huius responsio, ap. *Mansi* V. p. 1182. et 1183. p. 243. sqq. duo edicta imper. contra Nestorianos a. 435. ap. *Mansium* V. p. 255. et V. p. 417. Denique, ut multa alia omittam, p. 264. sq. edictum imper. contra Nestorium eiusque adfectas, a. 1448. ap. *Mansi* V. p. 417.

Walch. Entwurf etc. p. 288. memorat ad conciliandam pacem conuentum nonnullorum episcoporum Constantinopol. a. 432. prouocaque ad *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 315. add. eiusd. collect. ampliss. V. p. 1046. *Harl.*]

A. C. 432. *Antiochenum* (alterum) de pace inter Cyrillum et Orientales. Vide, quae ex eodem Synodico cap. 53. 58. 62. 71. et 201. *Baluzius* p. 941.

Zeugmatense contra pacem illam, id. cap. 214. 217. 225. [*Mansi* V. p. 1161.]

Edit. Regias tom. VII

Xyfti siue *Sixti III* papae epistola decretalis commentitia ad orientales episcopos, ex *Isidoro Mercatore*, quae incipit: *Gratias vestrae referimus sanctitati.*

Aliae genuinae, ad Cyrillum tres et ad Ioannem Antiochenum quarta exstant in actis synodi Ephesinae p. 1707. seq. *Harduin.* Ex his duas graece vulgatas primum a *Cotelerio* cum versione tom. I. monum. p. 42. 44. et a *Baluzio* pag. 657. non habet *Labbeus.* Ceteras duas habet, vnam pag. 1175. alteram, (citatum a *Vincentio Lirinensi*,) etiam bis p. 1178. et 1261.

Sex capitula processus habitus *Romae* circa *Sixtum* papam, quae ex triplici editione exhibentur.

De *Polychronii* episcopi Hierosol. facta Romae synodali accusatione et expurgatione, capitula septem eidem ex editione triplici. Vtraque citantur a Nicolao I. papa, epistola 8. sed a viris doctis [etiam *Walchio* in: Entwurf. pag. 289. sq. qui prouocat ad suam histor. pontif. p. 104.] vt spuria reiciuntur. Vide [*Constant.* epist. pontif. adp. p. 117.] *Tillemont.* tom. XIV. memor. pag. 261. seq. Iisdem parum videtur [P] credibile, quod *Garnerius* tom. I. ad Marium Mercatorem pag. 362. seq. contendit, Sixtum hunc Pelagianis primum immersum erroribus scripsisse libros tres 1) *de diuitiis*, 2) *de malis doctoribus, operibus fidei et futuro iudicio*, et 3) *de castitate* *) , qui per Iac. Saluatorem Solanum Murgitanum, Rom. 1573. 8. et Antw. 1575. minore forma separatim, et saepe in bibliothecis patrum prodierunt: eundem deinde post annum 318. meliora ab Augustino edoctum *Hypognosticon* libros inter Augustini scripta obuios composuisse. Vide *Natalem Alex.* saeculo V. p. 49. seq. et *Tillemontium* p. 266.

A.C. 433. *Anazarbicum*, quo episcopi Ciliciae secundae amplexi sunt pacem inter Cyrillum et Orientales. Epistola synodica inter epistolas a Lupo editas cap. 159. [v. *Baluz.* p. 941. *Ceiller* histor. des auteurs tom. XIII. p. 772. et *Walch* l. c. p. 289. — a. 435. *Manfi* V. p. 1179. *Harl.*]

434. *Tarsense*, in quo eadem pax suscepta et damnatio Nestorii, vt ex iisdem epistolis cap. 130. et 192. obseruat *Baluzius*, p. 941. [a. 435. *Manfi* V. p. 117. *Harl.*]

†† 435. De concilio *Armeniae*, [*Manfi* V. p. 1179.] quo Diodori Tars. et Theodori Mopsuesteni libri condemnati, ex Liberati breuiar. c. 10. et Procli CPol. epistolis apud Facundum, obseruat *Baluzius* p. 942. seq. [de actis et epp. atque controuersis, ob Theodori disciplinam ortis, v. *Fuchs* IV. p. 253. fqq.]

†† De *Thessalonicensi* ex epistola Sixti III. *Baluz.* p. 947. [*Manfi* V. p. 1187.]

†† 439. De *CPolitano* sub eodem Proclo, et Theodoretii epist. 86. [*Manfi* V. p. 1187.]

Regense siue *Reginense* XIII. episcoporum, de caussa episcopi Ebroduni contra canones a duobus ordinati. Canones VIII. ex edita Isidori collectione. Et septimi loco canones duo, quos ex MS. ecclesiae Vrgellensis vulgavit *Baluzius* pag. 947. et inde *Harduin.* p. 1751. [1747. ac *Manfi* V. p. 1189. *Fuchs* IV. p. 550. fqq. *Walch* l. c. p. 291. sq. *Harl.*]

[* Concilium prouinciale *Siculum* circa a. 440. habitum, (contra Maximinum, qui ex Africa in Siciliam venerat, vt catholicos ad haeresin Arianam commoueret,) ex Idatii chronico ad a. 440. *Manfi* V. p. 1199.

* Obseruationes Dominici Schiaco Panormitani ad hoc concilium; ib. p. 1201.

* Conci-

g) Hunc librum Sixto II. tribuit Turrianus et Latinus Latinus p. 78. bibl. sacre - profan.

Vol. XII.

M m m m

* Concilium *Antiochenum* sub Ioanne patriarcha in causa tomi, a Proclo CPolitano in Theodorum Mopluestensem scripti, a. 440. celebratum; ib. 1201.

* Concilium Ephesinum circa h. t. celebratum; ibid. pag. 1203. *Mart.* — Add. *Manfi.* supplem. concil. tom. I. p. 318. aliosque a *Walchio* in: Entwurf etc. pag. 292. citatos, *Harl.*]

A. C. 440. *Leonis I.* papae epistolae I. II. IV. III. XCII. (ad Rusticum episcopum Narbonensem cum responsione ad 19. eius inquisitiones) LXXXIV. LXXXIX. et LXXXVII. ex collectione Dionysii Exigui.

441. Epistola synodica episcoporum Galliae. (ex synodo *Arelatensi* *), vt suspicatur Sirmundus,) cum Leonis epistola ad eos, quae est LII.

442. Epistola Eusebii Mediolanensis ad Leonem papam, ex concilio Mediolanensi.

[P] † Epistolae Leonis centum et vndecim in edit. Regia, et apud Labbeum exhibentur. Ceterum *Paschasius Quernellus* Leonis epistolas CXLI. ordine temporis, quo scriptae sunt, digestas et notis illustratas dedit in editione operum eius praestantissima, Paris. 1675. 4. duobus vol. et Lugd. 1700. fol. [item *Ballerin.* fratres in ed. Opp. Leonis, Venet. III. tom. 1755-1757. fol. conf. *Schoenemann* bibl. patrum lat. tom. II. p. 947. sqq. ac p. 919. sqq. et p. 927. sqq. et supra, ad p. 170. sqq. *Harl.*] De aliis editionibus dixi volum. III. bibliothecae latinae p. 526. [I. tom. IV. p. 254. ed. *Manfi.*] vbi etiam index eorum, ad quos Leo epistolas scripsit. Non paucae Leonis epistolae, vt illa ad Flavianum CPol. cum Flauiani ad Leonem epistola, etiam obuias in actis concilii Chalcedonensis. Vide volum. X. bibl. huius graecae p. 559. sq. *Fabr.* *Leonis* M. epistolas ex noua *Ballerinorum* collectione et recensione inseruit *Manfi*; P. Cacciari etiam editione in consilium adhibita. Et hoc quidem tomo epp. 1-42. p. 1206-1430. exhibentur; reliquae nr. 43-173. cum fragmentis aliarum epistolar. tom. VI. p. 1-431. Tomo V. praeterea subiecta est adpendix, duas S. Cyrilli epp. canonicas continens, p. 1431-1436. *Mart.*

Ephesinum sub Basilio episcopo Ephesino, vt ex actione XI. concilii Chalced. colligit *Baluzius* p. 949. [*Manfi* V. p. 1199. 1203. et *Walch.* p. 292. ac *Manfi* supplem. conc. tom. I. p. 318.]

[*Edit. Manfi tom. VI.*]

[* Fragmentum vetustissimum, quo Manichaeorum haeresis damnatur, (ex *Muratorii* anecdot. tom. II.) p. 431. *Mart.*]

A. C. 441.

z) De hac dubia synodo, eiusque canonibus v. *Manfi.* VII. p. 875. sqq. et *Fuchs* IV. pag. 569. dubioque, quo congregata fuisse dicitur, anno sqq. ac *Walch.* Entwurf etc. p. 292. sq. *Harl.*

A. C. 441. Concilii *Arausiacani* I. canones XXX. cum subscriptionibus episcoporum XVII. De huius concilii canone secundo, acris controuersia variisque scriptis agitata, inter Petrum Aurelium et Sirmondum. ^{aa)} Sirmondus edidit: *Vt non necessaria habeatur chrismatio repetita; cum editiones aliae haberent, vt necessaria habeatur, cuius lectionis ne meminit quidem Sirmondus, vt nec Harduinus.* Varietates codicum diligentius adnotauit *Labbeus*, quem consule p. 1448. *Fabr.* *Mansi* V. p. 435. *Fuchs* l. c. IV. p. 555. sqq. qui adnotat, *Mansi* tom. VI. p. 433-451. etiam decreta, in Gratiani decretis illi synodo adnumerata, cum Sirmondi, Binii et Albaspinaci notis adiecisse, *Harl.*

† Decreta quaedam huius concilii ex Gratiano 107, XI. quaeft. 11. Burchardo lib. XI. c. 8. et decreto sedecim librorum lib. XI. c. 7. et lib. XIV. c. 6.

442. *Vasensis* synodi, in Gallia Narbonensi, canones X. *Fabr.* Concilium *Vasense* cum notis Sirmondi, (ex eius concil. Galliae I. p. 76.) Binii et Albaspinaci, in *Mansi* tom. VI. p. 453-459. Decreta illius concilii germanice versa a *Fuchso* l. c. IV. p. 564. sqq. Add. *Walch.* Entwurf etc. p. 293. sq. qui laudat *Tillemont* memoir. tom. XV. p. 69. et *Histoir. litter. de la France* tom. II. pag. 237. et ibi obseruat, Adonis Viennens. sententiam, quemdam ipsius antecessorem, Nectarium praefedisse, solide refutatam esse. *Harl.*

444. *Romana* aduersus Manichaeos, de qua Leo papa epist. 2. ad episcopos Italiae et serm. 5. de ieiunio. [Verum fuisse concilium, *Walch* l. c. pag. 295. cum aliis negat. v. *Mansi* VI. p. 459. *Harl.*

[* Concilium *CPolitanum* inter a. 440. et 444. celebratum: *Mansi* VI. pag. 463. *Mart.*]

[* Ad concilium *Romanum* II. sub Leone I. in causa Hilarii Arelatensis ep. a. 445. celebratum, (quod dedit editor Venetus,) additio, ib. p. 463. (vnus canon huius concilii ex Leonis ep. 89.) *Mart.*] Hunc canonem etiam *Mansi* in supplem. concil. tom. I. pag. 321. adducit, eum tamen valde dubium, neque conuentum illum veri concilii nomen mereri, iudicat *Walch.* in: Entwurf etc. p. 295. sq. idem *Bower* *Histoir. der Päbste*, tom. II. p. 135. et *Tillemont* memoir. tom. XV. pag. 441. citat. *Harl.*]

Viennensis in causa Chelidonii episcopi Vesontionensis, qui vt viduae maritus, et iudex olim in causis capitalibus, deiectus episcopatu est. Rem narrat Honoratus Massiliensis, siue quis alius auctor vitae Hilarii Arelatensis apud Surium S. Maii. Absolutus a Leone papa Chelidonium est, quod obiecta ei haec duo ca-

M m m m 2

pita

^{aa)} Vide *Sirmondi* operum tom. IV. et *Petri Aurelii* opera edita Paris. 1646. fol. [conf. *Du Pin* bibl. des auteurs eccl. tom. IV. p. 380. *Tillemont* memoir. tom. XV. pag. 65. aliosque a *Wal-*

chio in: Entwurf. etc. p. 292. sq. §. LXXIV. citatos: huic decreta, a Gratiano adducta, spuria esse videntur. *Harl.*

pita non satis probata viderentur. Vide epistolam Leonis papae LXXXIX. quae in vetere scheda sic inscribitur, teste Sirmondo: *Dilectissimis uniuersis [P] episcopis per prouincias Maximam Sequanorum et Viennensium constitutis, Leo.* [Viennae esse habitum negat *Walch.* l. c. pag. 294. sqq. et citat suam histor. pontific. rom. p. 108. not. 2. *Harl.*]

circa A.C. 445. *Antiochenum* concilium in causa Athanasii Perrhensis. Vide concilium Chalcedonense actione XIV. *Fabr.*

[* Fulgentii Ferrandi breuatio canonum: *Mansi* VI. p. 465. *Mart.*]

Hierupolitanum, in quo Sabinianus in locum Athanasii ordinatus est ab episcopis prouinciae. Vide ibid. [*Mansi* V. p. 465.]

446. *Verolamiense*, (nisi verius referendum sit ad a. 429.) aduersus *Pelagianam* haeresim ab Agricola in Britannia celebratum, cui e Gallis adfuere Germanus Autissiodorensis et Lupus Tricassinae ecclesiae episcopi. Confer *Bedam* lib. I. cap. 17. Hist. Anglorum, et Matthaeum Westmonasteriensem ad a. 426. eum Prospero in Chronico et Constantino presb. in vita S. Germani lib. I. cap. 19. *Fabr.* *Mansi* V. p. 489. *Caus* hist. litter. script. eccl. vol. I. p. 479. vbi quoque a pag. 469. reliqua concilia saec. V. habita recensentur; adde *Walch* Entwurf etc. p. 296. sq. *Harl.*

447. *Asturicense*, quatuor prouinciarum, contra *Priscillianistas*. Meminit Idatius in Chronico et Leo papa in fine epist. 93. et concilium Bracarense secundum a. 563. et epistola Thuribii episcopi ad Idatium et Ceponium, quam edidit Ambrosius Morales, sed quam *Baluzius* p. 950. falsam esse valde suspicatur. Huc pertinere regulam fidei pag. 993. ab Harduino positam nonnulli arbitrantur: *Credimus in unum Deum patrem et Filium et Spiritum S. visibillum etc.* *Fabr.* *Mansi* V. pag. 490. Quo vero loco sit habitum, non constat: alii, vt *Caus* l. c. Hispanicum generale fuisse; alii, vt *Walch* l. c. pag. 297. (quem vide,) Astorgae in Gallis celebratum, tradunt.

De Romano concilio, sub Leone a. 447. habito, v. *Mansi* supplem. concil. rom. I. p. 323. et *Walch.* l. c. p. 297. *Harl.*

Ephesi congregatum contra Bassianum episcopum Ephesinum, ex actione XI. concilii Chalced. colligit *Baluzius* p. 951. *Fabr.* Num id nomen concilii mereatur, dubitat *Walch.* l. c. p. 298. *Harl.*

448. *Constantinopoli* synodus ἐνδημοῦσα, hoc est episcoporum, qui ibi indenti fuerunt, qua *Eutyches* archimandrita condemnatus ac depositus est a Flauiano CPol. Acta referuntur in concilio Chalcedonensi, actione I. [v. *Walch* l. c. pag. 299. sqq. *Mansi* VI. p. 495. *Harl.*]

Iudicatum *Tyrium* de Iba, episcopo Edesseno, post Consulatum Postumiani et Zenonis, hoc est, vt quidem cum aliis *Baluzius* existimat, ipso consulatu eorum, qui est hic annus 448. Exstant acta in concilio Chalcedonensi actione IX.

Praecesso-

Præcesserat in eadem causa iudicium *Antiochenum*, quod ibidem refertur actione X. p. 514. 515. Et circa idem tempus concilium *Antiochenum*, quod ibidem recitatur actione XIV.

Berytense concilium in causa Ibae. Acta exstant in concil. Chalcedon. actione X. *Fabr.* [Ad *Berytense* concilium seu potius ecclesiasticum iudicium adnotatio chronologica; *Mansi* VI. p. 501. Contra Norisium et Pagium, qui a. 449. huic iudicio adsignant, cum Baronio in a. 448. illud collocandum censet. *Mart.*] it. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 323. et *Walch* Entwurf. p. 298. sqq. ac p. 301. de altero concilio CPolit. a. 449. habito, atque *Mansi* tom. VI. p. 495. de Constantinopol. I. pag. 503. — de CPol. II. p. 511. et 513. de CPolit. III. ann. 448. 449. et 450. *Harl.*

[C]A. C. 449. *Constantinopolitana* synodus, in qua pro *Eutyches* actum est, ut narratur in concilio Chalcedonensi, actione I.

449. *Ephesinum* latrocinale, CXXVIII. episcoporum, Dioscoro Alexandrino praeside, ubi *Eutyches* absoluitur, Flavianus CPol. damnatur. Exstant acta in concilio Chalcedon. act. I. p. 71. sqq. *Fabr.* V. *Mansi* VI. p. 503. *Fuchs* l. c. IV. p. 345. sqq. *Walch.* Entwurf etc. p. 301. sqq. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts pag. 84. sq. *Harl.*

Britannicum, in quo *Pelagiana* haeresis, praesente S. Germano Autissiodorensi, iterum damnatur, ut *Beda* refert lib. I. Hist. Anglor. c. 21. et *Matthaeus* Westmonasteriensis ad a. 449. *Fabr.* *Wilkins* concil. magn. Brit. tom. I. p. 2. *Mansi* VI. p. 507. *Harl.*

Romanum, in quo acta Ephesini conciliabuli rescissa sunt. Vide Leonis papae epistolas XXII. XXIV. XXVII. et XXVIII. Liberatum c. 12. et concil. Chalcedon. actione III. *Quernellum* ad Leonem pag. 279. seq. qui p. 281. aliam synodum Romae habitam obseruat a. 450. [et *Walch.* l. c. p. 304. et *Mansi* V. p. 459. *Harl.*]

[* Concilium CPolititanum a. 450. in quo Anatolius CPolitanae ecclesiae praeficitur: *Mansi* VI. p. 509. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 325. *Harl.*]

450. *Constantinopolitanum*, in quo Anatolius CPol. coram legatis romani pontificis, aliisque episcopi confessionem fidei catholicam ediderunt aduersus *Eutychen*. Vide acta S. Abundii, episcopi Comensis, apud Surium die 3. Aprilis, [sec. *Walch.* l. c. p. 305. in vita S. Sabaudii tom. II. April. act. SSctor. p. 92.] Eadem fortasse synodus episcoporum ἐνδημένων siue praesentium, in qua ab Anatolio CPol. Photius Tyri episcopus excommunicatus est, uti refertur in concilio Chalcedonensi actione IV. pag. 439.

circa A. 450. vel 456. Canones XXXIV. synodi S. Patricii, Auxilii, et Hfernii, episcoporum in *Hibernia*. Edidit Speelmannus. *Fabr.* [Ad synodum I. siue Patricii additio,

(ex Wilkins concil. M. Britann. tom. I.) *Mansi* VI. p. 519. *Mart.*] et supplem. concil. I. p. 325. add. *Walch.* Entwurf etc. p. 305. sq. atque p. 306. in causa Eutychii de conuentu episcoporum. Mediolan. a. 450. et de synodo in Galliis, probabiliter Arelati, coacta, a. 450. f. 451. *Harl.*

Capitula XXXI. alterius synodi S. Patricii. Codicis Andegauensis apographum ad Vserium Sirmondus misit. Edidit Speelmannus.

† S. *Cyrelli* Alex. epistola LIX. et LX. canonica, graece et lat.

Ad calcem tomi primi Harduinus posuit *Decreta romanorum pontificum aliaque nonnulla*, sic edita a Surio, 1) *Alexandri I.* papae, ex codice quinque librorum lib. II. c. 100. 2) *Sixti*, ex codice sedecim librorum IV. 5. 3) *Pii* ex codice quinque librorum lib. II. cap. 117. (est et apud Burchardum V. 28. Hincmarum in capitulis anni 752. cap. 7. Reginonem de vita et conuersatione presbyterorum c. 61. et in concilio Nannetensi circa a. 895. c. 9.) 4) *Fabiani* papae, ex codice sedecim librorum lib. 5. cap. 7. 9. 5) *Ancyran* concilii, ex eodem codice lib. 6. c. 6. 7. 6) *Liberii* papae, ex eodem codice lib. 13. c. 9. 10. 12. *Fabr.* [Ad calcem tom. VI. adpendicis loco addidit priscam canonum editionem latinam, (ex Ballerinorum edit. Opp. Leonis M. tom. III.) *Mansi* tom. VI. p. 1105. sq. *Mart.*]

[P] *Subscriptiones episcoporum in concilio Chalcedonensi ex codice Maffei, cum emendationibus *Harduini* tom. I. pag. 1799. Easdem dederat *Labbeus* tom. IV. pag. 786.

Edit. Regiae tomus VIII. et IX. Labbei IV. Harduini II.
[*Mansi* tom. VII.]

A. C. 451. CHALCEDONENSE generale in Bithynia, aduersus Eutychen et Dioscorum, episcoporum DC. (siue ut Graeci tradunt in Menaeis die 16. Iunii, et Liberatus c. 13. DCXXX. Nicephorus lib. 15. c. 2. DCXXXVI.), actiones XVI. ad sextam praesente Marciano imp. Acta authentica, licet adportanda ad se curasse tradatur Anastasius imperator, adlataque a Calopodio eunucho, conseruisse et combussisse, ut praeter Theophanem et Marcellinum narrat *Nicephorus* VI. 26. tamen acta huius concilii graece olim lecta ab Euagrio lib. 2. c. 18. et Photio cod. XVII. etiamnum exstant, sicut et antiqua versio illorum *latina*. (Iuliani Coënsis, cui hoc commisit Leo papa epist. 86. an, ut Baluzius malit, Dionysii Exigui,) recensita ad latinorum et graecorum (maxime Acoemitenis monasterii) exemplarium fidem, et emendata a *Ruffico*, (cuius dialogum contra Acephalos habemus,) diacono romano a. 549. et edita (post exiguam partem, quam Iac. Merlinus exhibuerat,) in vtraque *ἐκδόσει* conciliorum a Pet. Crabbe: seruata a Laur. Surio et Nicolino, nec non a Binio inedit. a. 1606. mutata ab editoribus romanis, graeco-latina acta exhibentibus a. 1608. quos sequuntur Binus edit. 1618. et 1638. tum Regia et Labbens, sed a Baluzio p. 1011. sq. restituta, diligenter adnotatis

notatis ad paginas edit. Labbeanae, codicum MSS. Parisiensis, Corbeiensis, Dionensis et Colbertinorum lectionibus, et praemissa erudita praefatione de antiquis latinis ante Rusticum exemplaribus actorum huius concilii, quibus vsi Facundus, Vigilus, Liberatus, aliique, et de diuerso actionum ordine, qui in illis et apud Euagrium obseruatur. [*Mansi* VII. p. 653. sqq.] Quae in actione decima latine tantum habentur de *Domni* Antiochehi depositione, illa non esse supposita, vt contendit *Quernellus* diff. IX. ad Leonem p. 598. sq. probat *Baluzius* p. 984. sq. Vicissim actione quarta in graecis [P] exstant de *Carosi*, presbyteri abbatisque CPol. et *Photii* Tyrrii caussa, quorum nec in veteri latina versione, nec apud Euagrium Liberatumue vestigia occurrunt. *Canones XXX.* huius concilii leguntur actione XV. Ex illis solos XXVII. ^{bb)} Dionysius Exiguus atque Isidorus Mercator latinitate donarunt, quem et numerum Theodorus Lector agnoscit lib. 1. p. 552. Nec plures exstant apud Ioannem Antiochenum, patriarcham CPol. nec in arabica paraphrasi Iosephi Aegyptii, qui circa a. C. 1398. scripsit, nec in graecis aut latinis antiquis MSS. huius concilii, vt editores Romani adnotant apud Labbeum p. 768. et Harduinus p. 611. Balsamon tamen, Zonaras et Alexius Aristemus canones XXX. interpretantur, cum quorum scholiis et Beueregii notis exstant in huius magno Synodico. *Confirmationem et explicationem symbolorum* Nicaeni et CPolitani ex quadruplici editione exhibet *Baluzius* p. 1393. Indicem epistolarum et monumentorum veterum, quae in actis concilii Chalcedonensis, et in *codice encyclico* epistolarum synodaliu XLII. pro condemnatione Timothei Aeluri et eiusdem concilii defensione, a. 458. ad imp. Leonem scriptarum, adferuntur, dedi volum. X. huius bibl. p. 550. sqq. [vbi v. not. *mp.*] ad paginas edit. Harduitianae, qui veterem versionem actorum a Baluzio emendatam graecis addidit, codicemque encyclicum, qualis fuit a Baluzio restitutus, actis concilii subiunxit. ^{cc)} Codex ille Encyclicus, *Epiphania* scholastico interprete, cuius Cassiodorus cap. 11. lectionum diuinarum facit mentionem, editus primum fuit a Surio a. 1562. omisso interpretis nomine, hoc titulo: *Epistolae illustrium personarum pro concilio Chalcedonensi*. Surium sequutus Nicolinus an. 1585. et in prima an. 1606. Binius, sed in editione Romana an. 1608. multa inserta huic collectioni, quae ad eam non pertinent, quaedam magni momenti detracta ac praetermissa, tum epistolarum ordo mutatus contra mentem collectoris et interpretis. Editionem Romanam imitati Binius in editionibus an. 1618. et 1638. tum Regia [P] et Labbeus, qui p. 890. meminit quidem codicis Bellovacensis, sed ita, vt inspexisse neget, licet collatum illum a Labbeo, adnotet p. 689. Harduinus. Sed primus Baluzius contulit eum Bellovacensi et Corbeienti, utroque octingentorum annorum codice, et post eruditam

^{bb)} Confer *Tillemontium* in vita Leonis Magni tom. XV. memor. pag. 699. *Sam. Basnage* ad a. 451. n. 40.

^{cc)} Acta concilii Chalcedonensis vique ad Act.

III. exhibet *Mansi* collectio tom. VI. a pag. 529-1102. reliqua tomo septimo, (initio, et pag. 391. 453. 773. 796. sqq.) *Mart.*

ditam praefationem lectiones utriusque codicis ad paginas editionis Labbeanæ adnotavit p. 1412-1446. [repet. a *Mansio* VII. p. 777. *Harl.*] Adpendicis loco subiungit graece et lat. partem libelli precum, ^{da}) quem episcopi Aegypti et clerus Alexandrinus misere ad Leonem imp. et Leonis imp. ^{ea}) epistolam ad Anatum CPol. nec non latine, fragmentum ex epistola Stephani episcopi ad Leonem imp. ex disputatione Benedicti, abbatis Anianensis, aduersus Felicianam impietatem.

[* Canonum *Chalcedonensium* vetusta versio, (e cod. MSt. Luccensi; *Mansi* VII. p. 391. *Mart.*) et *Mansi* supplem. etc. I. p. 329. *Harl.*]

* Ad Actionem XVI. Chalced. additio, ib. p. 453. (Ballerini in ed. Opp. Leonis tom. I. p. 1491. ex graeco cod. Veneto hanc actionem dederant, multo breuiorem ea, quae in conciliorum edit. vulgata est. Pauca tamen continet, quae in istis desiderantur. Haec itaque suo loco *Mansi* inserenda putauit.)

* Ad Chalcedonense concilium additio p. 773. (inest summa confessionis Chalcedonensis, quam Euthymius, celeberrimus Palaestinae abbas, qui eodem saeculo vixit in narratione de his, quae Chalcedone de rebus doctrinae christianae statuta et decreta sunt, complexus est (quae quidem exstat apud Cyrillum Scythopolitanum in vita S. Euthymii a PP. S. Mauri edita in Analect. gr. p. 57. Memorabilis praesertim est lectio ἐν δύο φύσεσι pro ἐκ δύο φύσεων.)

* Adpendix ad concilium Chalcedonense cum praemonitione *Mansi* pag. 796. sq. In hac adpendice exhibentur Leontii monachi hierosolymitani, (quem argumentis, quibus non magna probandi vis inest, a Leontio Byzantino diuersum esse putat *Mansi*.) apologia concilii Chalcedonensis ab *Anton. Bongiovanni* e cod. Veneto suppeditata, cum eiusdem interpretatione et notis; ibid. p. 799. — Cyrilli, Pauli Emeseni, Eustathii Antiocheni aliorumque de Christo testimonia, a Leontio collecta, ex Leontii MSS. itidem ab *Ant. Bongiovanni* suppeditata, cum interpret. et notis eiusdem; ib. p. 813. — *Seueri*, patriarchae Antiocheni, sententiae a Leontio collectae, (eo consilio, ut, parum sibi *Seuerum* constare, demonstraret,) ex interpretat. et cum notis *Ant. Bongiovanni*; ib. p. 831. — *Timothei Asluri* sententiae, (ab eod. Leontio excerptae, quo eum sibi contradicere ostenderet,) interprete *Ant. Bongiovanni* cum eiusd. notis; ib. p. 841. — *Athanasii* de Christo testimonium, cum interpretatione et notis *Ant. Bongiovanni*; ib. p. 845. (locum *Athanasii*, quem in suam sententiam traherent Eutychniani, licet etiam a Cyrillo sub *Athanasii* nomine laudetur, spurium esse, ostendit Leontius.) — *Iulii* episc. rom. supposititia quaedam cum interpret. et notis *Ant. Bongiovanni*, ib. p. 847. (Quum varia *Iulii* testimonia adferrent Eutychniani, quibus suam sententiam confirmare conabantur, perperam illa

da) Latine in codice encyclo cap. 2. ee) Ibid. cap. 1.

illa Tauto tribui, demonstrat Leontius). *Cyrilli testimonia, a Leontio explicata, cum interpret. et notis Ant. Bongiovanni; ib. pag. 857.* (Varia Cyrilli loca, quae Eutychnorum errori fauere videntur, in orthodoxum sensum detorquet Leontius. *Mart.*.)

Ad historiam synodi Chalcedonensis conferre etiam licebit Paschasium Quesnellum ad Leonem magnum, trium capitulorum defensores Facundum, Liberatum, etc. scriptoresque, quos de Nestorii et Eutychnis haeresi laudari volum. X. p. 538. sqq. et 567. sqq. Vigilium Tapsensem contra Eutychnen, Ephraemi Antiocheni apologiam pro synodo Chalcedonensi apud Photium cod. CCXXIX. Nicetae Byzantii pro synodo Chalcedonensi scriptum editum graece et latine ab Allatio tom. I. Graeciae orthodoxae p. 663-754. D. Ioh. Hulfemanni exercitatio ad concilium Chalcedonense prodiit Lipsiae 1651. 4. *Fabr.* * Varias de hoc concilio, diss. conscripsit *Natal. Alexander* in histor. eccles. tom. V. Paris. 1714. fol. p. 245-267. *Tillemont*, memoir. tom. XV. ad vitam Leonis, art. 96. sq. p. 628. et 908. *Du Pin* bibl. des auteurs eccles. tom. III. part. 2. pag. 327. *Henr. Benzeli* vindiciae concilii Chalcedon. in causa Eutychnis, contra Gothofr. Arnold, sq. a. 1739. rec. in syntagm. eius dissertat. acad. tom. I. pag. 599. sqq. Francof. et Lips. 1745. 4. — canones illius concilii, cum scholiis *Chr. Lupi* et cum appendice, in huius Opp. tom. II. p. 63. sqq. et p. 245. sqq. Venet. 1724. fol. et p. 118. sqq. *Lupi* diss. de synodo Chalced. — *Bower* Historie der römischen Päpste tom. I. pag. 195. sqq. cum primis *Cous* in histor. litter. SS. eccl. tom. I. p. 482. sqq. ad a. 451. vbi singulas partes actorum huius concilii copiose recenset, ac p. 486. de *codice canonum ecclesiae vniuersae*, cuius prima in hac synodo fit mentio, diligenter agit; *Wach.* in: Entwurf etc. p. 307-314. vbi non solum historiam concilii Chalcedon. dilucide enarrat, sed multos quoque more suo de illo nominat scriptores, copiosius vero persequitur historiam Eutychnis, huius errorum indeque ortarum controuersiarum et concilii Chalced. in: Entwurf einer vollständigen Historie der Ketzereien etc. tom. VI. p. 3-640. ac *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenverfamml. tom. IV. qui postquam p. 266-311. longam scripserat introductionem ad historiam illius concilii, p. 312-532. ex *Mansio* excerptis acta concilii Chalced. vna cum actis synodi CPolitanae a. 448. et Ephesinae II. a. 449. insertis: p. 533. sqq. particulas nonnullarum epistolarum ex cod. *Encyclico*; p. 539. sqq. Basilisci imp. edictum contra synodum Chalced. (v. *Euagrii* H. E. libr. III. c. 4.) — p. 542. sqq. Zenonis imp. Henoticon (a. 482.) — *Affemann.* in bibl. iuris orient. canon. et ciuilibus libr. I. passim et vario modo differit de illo conc. e. g. cap. III. p. 56. cap. IV. p. 74. sq. ac p. 80. sqq. contra *Ballerinos*, esp. V. p. 89. sqq. p. 111. p. 116. sq. — *Ballerini* in part. II. c. II. p. 427. sq. in Gallandii sylloge tom. I. de duabus collectionibus, ad Eutychnium pertinentibus, pauca indicant et prouocant ad praefat. ad edit. S. Leon. opp. §. 18. tom. I. p. 537. et tom. II. col. 1218. sqq. ad obseruatt. ad diss. IX. *Quesnelli.* — ib. §. 11. ac III. p. 428. sqq. de collectionibus in causa Acticii etc. —

De *Cochlasi* epp. augustalibus etc. v. supra p. 170. in nota. Add. *Spittler*. Geschichte des kanon. Rechts p. 88. sqq. p. 92. sqq. — In variis MSS. codd. adhuc existant quaedam, quae ad illud consil. spectant; ex gr. in codd. *Coislin*. XXXIV. definitio synodi Chalced. — XXXVII. et CXXII. excerpta in *Niconis* collect.; — CXVII. — et in cod. CCV. in definitionibus fidei orthodoxae a *Montfauc.* gr. ac lat. editis, laudatur concil. Chalced. constans sexcentis et triginta patribus contra *Eutychem* et *Dioscorum*: v. *Montfauc.* bibl. *Coislin.* p. 86. 111. 191. 198. et 266. ac p. 563. de cod. CCCLXIV. in quo existant VII. canones istius concilii. — De cod. *Bernens* v. *Sinneri* bibl. *Bernens.* MSt. p. 48. — De codd. caesar. *Vindobon.* v. *Lambec.* III. pag. 396. nr. 57. VIII. p. 856. nr. 11. maxime p. 1032. sqq. de cod. LVII. quem, *Lambec.* iudicat, dignissimum profecto, qui cum edd. a capite ad calcem diligentissime accuratissimeque conferatur; atque *Kollarius* in nota, praestolantur, inquit, acta adhuc virum aliquem doctum qui conferat; pro nouissima conciliorum editione, a *Mansio* procurata, non fuisse collata, testis est cum textus ipse, tum etiam adnotatio *Harduini* tom. VI. p. 553. margini adscripta. — *Florentias* in cod. *Laurent.* XVII. et nr. 23. plut. 8. ex actis synodi Chalced. et nr. 24. synodi epistola, missa ad *Leonem*, papam rom. — in cod. XII. nr. 6. plut. IV. fragmentum; — in cod. X. nr. 4. plut. 10. concil. Chalcedon. et aliorum canones. v. *Bandiu.* cat. codd. gr. *Laur.* I. p. 361. 534. et 478. de codd. *Marc.* *Venetis* CLXIV. CLXV. et DLV. v. *cel.* *Morelli* *Bibl.* MSt. gr. et lat. tom. I. p. 94. vt aliarum biblioth. codices a *Montfauc.* in *Bibl.* biblioth. MSS. aliisque memoratos breuitatis studio praetermittam. *Harl.*

A. C. 451. *Alexandrini* concilii sub *Proterio* in caussa *Eutychianorum* celebrati meminit pag. 1007. *Labbeus* ex epistola episcoporum *Aegypti* ad *Leonem* imp.

Alexandrinum *Timothei Aeluri*, *Thessalonicense* *Eudoxii*, *CPolitanum* *Anatolii*, *Romanas* item duas et *Antiochenum* hoc loco idem *Labbeus* refert ex veteri *Synodico* cap. 91. seq. supra p. 227. ed. vet. et ed. nou. p. 395. *Fabr.* Sed haec sex a. 453. et 460. et antecedens *Alexandrinum* concilia *Walch.* in: *Entwurf* etc. p. 314. non solum incerta esse, sed etiam temporis rationi repugnare arbitratur. *Harl.*

circa A. 452. *Arelatensis II.* canones LVI. de variis disciplinae capitibus, ex *Sirmondi* editione. *Sirmondi*, *Binii* et *Albaspinaei* notas *Labbeus*, vt solet addidit, *Harduinus* omisit. De hac [?] synodo conferenda etiam *Labbei* nota p. 1819. vbi obseruat *synodicam* existare inter epistolas *Leonis papae* et tom. III. *Labbei* pag. 1329. cum eiusdem *Leonis* responsione. *Fabr.* *Mansi* VII. p. 875-892. et ex eo canones LVI. *Fuchs* IV. pag. 569. sqq. qui tamen adnotat, incertum esse, num? saltem, quo anno habitum sit illud concilium, aliis id a. 448 aliis a. 451. et aliis, quamquam haud probabiliter, a. 452. assignantibus, et in cod. *Rhemensi* repertos fuisse LVI. canones, in aliis vero codd. tantum XXV. aut XXXIII. existare. Contra *Walch.* in: *Entwurf* etc. p. 294. cum aliis id refert ad a. 443.

et

et ab aliis in a. 451. aut 453. temere collocari pronuntiat, laudatque *Tillemont*. memoir. tom. XV. p. 69. et 843. aliosque. Add. *Ballerin*. de antiq. collectionibus etc. part. I. cap. 10. §. 19. in Gallandii sylloge etc. I. p. 416. sq. praesertim de codd. in quibus variat canonum numerus; et *Spittlerum* in: Geschichte des kanon. Rechts p. 115. not. qui cum *Walch*. l. c. censet, canones potius fuisse collectionem cuiusdam Arelatenfis priuatam, ex pluribus synodis gallicanis compilatam, quam decreta cuiusdam concilii. *Harl.*

[* *Statuta ecclesiae antiquae*, (e MSt. Luc.) cum praemonitione *Mansi* VII. p. 893. Accedit ad sententiam *Ballerinorum* in diss. III. ad tertium volumen opp. Leonis, vetustam quamdam canonum collectionem hisce statutis contineri, minime vero, ut vulgo fertur, in synodo quadam Carthaginensi siue a. 398: siue a. 418. ea condita fuisse. *Mart.*]

†† *Narbonense* sub Ruslico archiepiscopo, addnotat *Baluzius* p. 1398. ex epistola Leonis magni ad Ruslicum.

† A. C. 454. *Incerti loci*. Cuius concilii synodica epistola Leonis, Eustochii et Victorii apud Labbeum tom. III. p. 1507. Confer eundem tom. IV. p. 1819. seq. [et aliud incerti loci in *Mansi* supplem. concil. I. pag. 335. qui id CPoli habitum fuisse suspicatur. *Harl.*]

455. *Andegauense* in ordinatione Talasii episcopi, editum primum a Baronio. Canones XII. *Fabr.* v. *Mansi* VII. p. 899. sqq. et ex eo canones XII. *Fuchs* l. c. IV. p. 578. sqq. *Tillemont*. memoir. tom. XVI. p. 394. et *Walch*. Entwurf etc. p. 315. sq. qui, uti etiam *Fuchs*, illam synodum a. 453. adsignat. *Harl.*

Arelatense-III. a Rauennio episcopo in caussa Faustii, abbatis insulae Lirinensis et episcoporum. Epistola utraque adfertur etiam in concilio Carthag. a. 525. pag. 1088. seq. *Harduin.* [a. 454. a *Walchio* in: Entwurf. p. 316. tribuitur. *Harl.*]

459. *CPolitani LXXXI.* episcoporum sub Gennadio, epistola encyclia aduersus Simoniacas molitiones, ex *Balsamone* graece et latine, subscriptiones episcoporum ex *Baluzio* p. 1452. seq. *Lambecio* VIII. p. 421. ^d) et *Leunclauio* p. 187. (189.) iuris graeco-rom. tom. I. libr. III. addidit *Harduinus*.

† 460. *Lugdunense* sub Verano archiepiscopo. Vide *Labbeum* tom. IV. p. 1820. [quod vero *Walch*. l. c. p. 317. fabulosum esse iudicat. *Harl.*]

Nann 2

A. C. 461.

ff) Siue p. 338. sqq. ed. *Kollar*. (de cod. caesar. CXLIV. nr. 35) atque *Kollar*. adnotat, post *Baluzium* etiam a *Mansio* ed. conciliorum nouissimae, tom. VII. p. 915. subscriptiones esse inser-

tas, et, huic, ait, quum hoc exemplar nostrum, (caesareum,) discrimina lectionum suppeditauerit, idcirco adhuc hoc loco non est motum. *Harl.*

A. C. 461. *Tarraconensium* episcoporum ad *Hilarum* et *Hilari* papae ad *Africanum* *Tarraconensem* epistolae duae, et tertia ad *Leontium* ^{gg)} *Arelatensem*; *Veranum* et *Victurum* episcopos, ex collectionibus *Dionysii* et *Isidori*.

† Aliae epistolae octo *Hilari*, obviae etiam apud *Baron.* ^{hh)} et decreta duo ex *Gratiano* de consecr. dist. 2: *ubi pars est corporis*, et ex codice sedecim librorum lib. IV. cap. 19.

Epistola SS. episcoporum *Lupi* *Tricastini*, et *Euphronii* *Augustodunensis* ad *Talassium* episcopum *Andegavensem* de *sollemnitatibus* et *bigamis* *) clericis, et iis, qui coniugati [P] adsumuntur. *Leontii* *Arelatensis* epistola ad *Hilarum* papam apud *Labbeum* p. 1828.

Concilium *Turonicum*, canones XIII. *Fabr.* [ⁱⁱ Canones conciliorum *Turonensium*, ex *Burchardo* et aliis; *Mansi* VII. p. 948. *Mart.*] atque in *supplem. concil.* tom. I. p. 341. Idem *Mansi* in *ampliss. collectione* etc. VII. p. 943-948. concilium *Turonicum*, cum notis *Sirmondi* et *Binii*, et ex eo canones XIII. *Fuchs* l. c. IV. p. 581. sqq. add. *Walch.* l. c. p. 317. §. CV. *Harl.*

† 463. *Arelatense* contra *Mamertinum*, *Viennensem* archiepiscopum. Vide *Labbeum* tom. IV. p. 1820. *Fabr.* [*Walch.* in: *Entwurf* etc. p. 318. qui citat *Tillemont* *memoir.* tom. XVI. p. 105. *Histoire litter. de la France* tom. II. pag. 410. et *Bower* *Hist. der röm. Päpste*, tom. III. p. 14. sqq. — Idem p. 317. (et in *Hist. der Päpste* pag. 110.) de *synodo romana* in *Hermis*, episc. *Narbonensis*, *caussa.* *Harl.*

465. *Veneticum*, in *Paterni* *Venetensis* episcopi ordinatione a *Perpetuo* *Armoricanae* provinciae metropolitano celebratum. Canones XIV. *Fabr.* v. *Tillemont* *mem.* tom. XVI. p. 401. et *Walch.* l. c. p. 319. *Mansi* VII. p. 951. sqq. *Fuchs* IV. p. 591. sqq. *Harl.*

Romanum, episcoporum XLVIII. Sub *Hilario* papa, ex *Dionysii* *Exigui* et *Isidori* collectione. Canones V. cum duabus *Africanii* episcopi *Tarraconensis* ad *Hilarum* epistolis. Edidit etiam *Christianus Lupus* ad calcem epistolarum *Ephesinarum* p. 471. *Fabr.* [*Ad idem concilium correctio *Mansi* VII. pag. 569. (emendantur varia loca e cod. *MSt. Luc.*) *Mart.*] *Mansi* ib. p. 959-968. atque ex eo *Fuchs* IV. pag. 585. sqq. reddidit canones V. cum duabus epistolis; add. *Mansi*

gg) Confer *Leontii* huius epistolam in tom. V. *spicilegii Dacheriani* p. 758.

hh) Vide *Tillemont.* tom. XVI. *memor.* p. 55.

sq. Epistola ad *Pulcheriam Augustam* scripta ad huc a diacono exstat in actis *synodi Chalced.* pag. 34. edit. *Harduin.* (pag. 51. *Labbei*), *graecam versionem veterem* dedit *Cotelerius* l. monument. p.

66. epistola ad *Victorium Aquitanum*, huius canonis *paschali* praefigitur.

*) De *bigamia clericorum* *sacerdotumque* hominum multus est *Affemann.* in *bibl. inris. orientalis* can. et *ciu.* lib. I. cap. 19. sect. 2. et 3. §. 305. sqq. p. 460. sqq. *Harl.*

Mansi supplem. concil. I. pag. 337. aliosque a *Walsh*. Entwurf etc. pag. 318. sq. citatos. *Harl.*

De *Tarracoenfis* synodo aduersus Siluanum episcopum Calagurritanum illicitas ordinationes vsurpantem, mentio in iisdem Ascanii epistolis. [v. *Aguirre* concil. hispan. tom. II. p. 225. et *Walch*. l. c. p. 318. *Harl.*]

† *Cambrii* concilii ex Matthæo Westmonasterienſi p. 1059. meminit Labbeus.

A. C. 467. *Simplicii* papae epistolae quattuor, et vna *Acacii* CPol. ad *Simplicium*. Confer *Gelasii* epist. VIII. apud *Harduin*. p. 916. seq.

† Aliae *Simplicii* epistolae XV.

† 470. *Cabillonense*, in quo electus *Ioannes Cabillonensis* episcopus. Vide *Sidonium* lib. IV. epist. vii. [et *Walch*. l. c. p. 320.]

472. *Antiocheni* concilii, in quo *Petrus Fullo* deiectus *Antiochena* sede, quam inuaserat, ab episcopis fuit; meminit *Gelasius* *) in gestis de nomine *Acacii* et *Liberatus* cap. 18.

*† *Bituricense*, quo *Simplicius Bituricensis* archiepiscopus electus. Vide *Sidonii* epist. lib. VII. 5. 8. et 9. vbi subiicitur concio, quam idem *Sidonius* in ecclesia habuit, quom *Simplicium* archiepiscopum renunciaret: [et *Hist. litter. de la France*; tom. II. p. 555. et 564. *Harl.*]

† 474. De *Viennensi*, quod in causa rogationum triduanarum, ante aduersionem *Domini* celebrandarum, a b. *Mamerto Viennensi* episcopo habitum est, ex chronico *Cambracensi* *Labbeus* p. 1041. *Fabr.* *Walch*. Entwurf. p. 321. et hoc et *Bituricense* proprie nominanda esse concilia; negat, citatque *Tillemont*. memoir. tom. XVI. p. 112. ac *Bingham* *Origin. eccles.* vol. V. p. 23. sqq. *Harl.*

475. *Arelatense*, sub *Leontio* episcopo, ad condemnandum praedestinationis errorem.

[P] *Fausi* *Reiensis* episc. ad *Lucidum* presb. e secta praedestinatorum epistola synodica cum *Lucidi*, errorem erendantis, libello ad episcopos. *Fabr.* *Lucidi* libellus et *Fausi* epist. in *Basnagii* thesaur. monim. tom. I. p. 352. sqq. *Sirmond.* concil. Gall. tom. I. p. 150. *Mansi* collect. VII. p. 1007. sqq. et ex eo *Fuchs* l. c. IV. p. 595. sqq. qui recensione epistolae ac libelli finem praestantissima suae conciliorum bibliothecae imponere vi morbi diuturni, qui eum quoque viuis eripuit, coactus est: v. praefat. cel. *Plankii* ad tom. IV. — De hoc concilio v. quoque *Vossii* *hist. Pelag.* libr. II. cap. 50. *Noris*. *hist. Pelag.* libr. II. cap. 15. *Thomasti* *dissert.* XIII. ad concil. tom. I. p. 435. sqq. aliosque in *Walch*. Entwurf. p. 321. sq. *Harl.*

Nann 3)

De

ii) Sine auctoris nomine edidit *Labbeus* tom. IV. p. 1079. [conf. *Walch* Entwurf. p. 320. *Harl.*]

De *Lugdunensi* synodo sub Patiente episcopo Lugd. ex Faustii epistola ad Leontium. Ab hac synodo probatum Gennadii librum de ecclesiasticis dogmatibus suspicatur Sirmundus.

[*Ad *Ephesinam* pseudo-synodum Eutychianorum, Basilio imperante, habitam, (quam ex Pagio adtulit Coletti,) additio; *Mansi* VII. p. 1013. Ipsum libellum precum, ab episcopis Eutychianis imperatori oblatum, ut ne constitutionem, encyclicis litteris suis, quibus concilium Chalcedonense euerteretur, contrariam promulgaret, ex Euagrio scholast. III. 5. addidit *Mansi*, et quaedam Veneti editoris errata castigavit. *Mart.* Add. *Mansi* supplem. concil. I. p. 341. et *Pagii* critic. in annal. Baron. tom. VIII. p. 355. — Basilisci edictum contra synod. Chalcedon., ex *Mansio Fuchs* IV. p. 539. sqq. qui et edictum et synodum malit a. 476. adsignare. *Harl.*]

A. C. 478. De *Antiocheno* concilio, in quo Steph. Antiochenus episcopus ordinatus synodicam misit ad Acacium CPol. significans ordinationem suam, damnationem *Pet. Gnaphei* et *Io. Apameni* siue Antiocheni, consulendus Theophanes. [et *Ceiller* histoire des auteurs tom. XV. pag. 601. a *Walchio* l. c. §. 119. pag. 323. laudatus. *Harl.*]

Constantinopoli Acacius colligit synodum *ἑνδημέσων* siue episcoporum, qui in illa urbe praesentes aderant, in qua *Io.* et *Pet. Fullonem* damnat. Liberatus testis c. 18. Ad hoc concilium spectant epistolae Acacii CPol. Anthonis Arsinotiae, Faustii Apollonidensis, Pamphili Abideni, Asclepiadae Trallensis, ^{kk)} quas graece et lat. edidit *Fronto Ducaeus* cum *Zonara* in canones conciliorum Paris. 1618. fol. Eaedem habentur apud *Harduin.* p. 842, *Labbeum* p. 1107. De his epistolis videndus est *Henr. Valesius* in diss. de Petro Gnapheo Antiocheno, ad calcem historiae Theodoretii et Euagrii pag. 177. *Sirmundus* ad epistolam 3. Alcimi Auiti, Suicerus et Gangius in *ἑριστάριον*, *Tillemontius* tom. XVI. memor. pag. 375. 687. etc.

[*Laodiceae* in Syria concilium a. 478. esse habitum, in eoque Stephanum, episc. Antiochenum liberum declaratum, animaduertit *Walch.* in: Entwurf etc. pag. 323. citatque *Tillemont.* mem. tom. XVI. p. 316. *Harl.*]

Editionis Regiae tomus X.

483. *Felicitis III.* papae epistolae decem, ex quibus tertia et quarta ad Petrum Gnapheum, quintaque ad Zenonem imp. etiam graece exhibentur ex Frontonis Ducaei editione. [v. *Lambec.* VIII. p. 1038. sq. not. 4. cod. caef. LVIII. *Harl.*]

†Aliae

kk) V. supra, vol. XI. p. 562. de *Antheone*, et p. 583. de *Asclepiade* et *Lambec.* VIII. pag. 1036. nr. 2. et 3. cod. LVIII. *Harl.*

†Aliae epistolae sex eiusdem Felicis, ad Andream episc. Thessalonicensem, ad Vetrantonem episcopum, ad Thalastum archimandritam CPol. ad Blautam episcopum CPol. ad monachos vrbis CPol. et Bithyniae, et ad clerum plebemque CPol. Vide *Sirmondum* tom. II. Opp. p. 829. *Tillemont.* tom. XVI. memor. p. 438. etc. [conf. *Fuchs* IV. p. 545. lqq. ibique not. *Harl.*]

*†*Breueculus historiae Eutychnianistarum, siue gesta de nomine Acacii* apud *Labbeum* p. 1079-1083. Ediderat *Sirmondus*, cum appendice codicis Theodos. Auctor *Valesio* ad *Euagrium* videtur esse *Gelasius* papa, sed [P] *Tillemontius* tom. XVI. pag. 659. obseruat, accuratiorem esse in historia narranda, quam *Gelasius* esse solet: et *Pagi*us ad a. 496. n. 4. docet, priorem huius libelli partem totidem verbis esse excerptam a *Liberato*, qui sub *Iustiniano* scripsit; posteriorem vero ex *Gelasii* collectam epistolis.

A. C. 484. *Romanum* concilium aduersus *Acacium* CPol. et *Petrum Fullonem* Antiochenum. Ad hoc pertinent epistolae *Felicis* papae octo priores. *Fabr.* V. *Walch* l. c. p. 324. qui praeter ea adpellat *Tillemont.* mem. tom. XVI. pag. 351. lqq. et 764. *Bower.* *Histor. der Päbste*, tom. III. p. 91. aliosque; negat autem p. 323. contra *Baron-* *annal. eccles.* tom. VIII. pag. 483. vi decreti concilii *romani* a. 483. a *Felice* II. aut III. propter adulationem *Io. Talajae* in caussa *Acacii* legatos CPol. in fuisse missos. *Harl.*

Quintiani episcopi *Afculani* ad *Petrum Fullonem* epistola, cum anathematismis duodecim. Graece et latine, ex *Frontonis Ducae*i editione. *Fabr.* Exstat *Vindobon.* in codd. caef. LVI. 6. epist. *Quintiani*, qui ibi vocatur episcopus Ἀγκυλιανῶν inc. πολυτρόπως καὶ πολυμερῶς ἐξέγευσας v. *Lambec.* VIII. pag. 1030. et in not. de varietate nominis in libris; et in cod. LVIII. nr. 3. inter epistolas diuerforum ad *Petrum Fullonem*, epist. septima, cuius initium idem est, quod in superiore; ipsius vero epist. inscriptio est: Ἐπιστολὴ Κυντιανῆ ἐπισκόπου Ἐγκυλιανῶν πρὸς Πέτρον, ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας v. *Lambec.* ibid. pag. 1038. *Harl.*

Iustini Siculi et *Flauiani* Rhodopenfis ad eundem, ex eodem *Ducaeo* ad calcem *Zonarae* in canones concil. [*Iustini* epist. in cod. *Vindob.* citato LVIII. nr. 3. *Harl.*]

Romanum II. concilium episcoporum LXXVII. contra *Vitalem* et *Misenum*, praevaticatores sedis apostolicae legatos, nec non *Acacium* CPol. et *Petrum Moggum* *Alexandrinae* sedis inuaforem. Epistola synodica ad clericos et monachos orientales. *Fabr.*

[* Ad concilium *romanum* a. 485. sub *Felice* papa, (quod ex *Pagio* recepit *Coleti*.) adnotatio critica *Mansi* VII. p. 1167. *Mart.*]

[* *Seleucienses* synodi duae, quarum altera a *Babuaeo*, catholico *Assyriae* orthodoxo, ex orthodoxis collecta ad sacrorum hominum coniugia repellenda; altera a *Bar-*

a Barfuma, Nisibis metropolita Nestoriano, aduersus priorem illam, sub Pheraze Perfarum rege a. 485. celebrata, (ex *Affemannii* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 177.) *Mansi* VII. p. 1173. [et in supplem. concil. tom. I. p. 347.] *Mart.*] — De synodo *Seleuciensi* Nestorianorum pro Acacio contra Barfumam a. 489. habita v. *Affemann.* l. c. p. 180. *Mansi* supplem. concil. I. pag. 347. et *Walsh.* Entwurf. p. 327. *Harl.*]

Conuentus generalis episcoporum catholicorum diuersarum prouinciarum *Africas* ex praecepto *Hunerici*, regis Vandalorum, factus Carthagine. Vbi Homoufiani episcopi plures quadringentis exspoliati dignitate et in exilium acti sunt, Praeceptum Hunerici. Suggestenda Hunerico regi. B. *Eugenii*, episcopi Carthag. fidei catholicae ratio. Regis Hunerici decretum. Episcoporum catholicorum nomina. [v. *Walchii* Entwurf. p. 325. lq.]

A.C. 487. *Romanum III.* episcoporum XXXVIII. de lapsis Africanae ecclesiae recipiendis. Ad hoc pertinet epistola Felicis papae, nona Harduino, Labbeo septima, quae incipit: *Qualiter in Africanis.*

De synodis variis Felicis tempore habitis [sed dubiis] *Labbeus* ex veteri Synodico c. 97. seq. supra p. 229. ed. vet. et ed. nou. p. 397.

492. *CPolitanum* sub Euphemio episcopo, quo confirmata decreta synodi Chalcedonenfis. Vide *Baluz.* p. 1457. *Vetus Synodicon* c. 106. supra pag. 232. ed. vet. et ed. nou. p. 399.

[* In adpendice ad *Mansi* tom. VII. Synodus *Syriaca* habita a. 405. pag. 1181. — Anonymi interpretis adnotationes in hanc synodum, p. 1186. — Canones S. Patricio adscripti, (ex *Wilkinso* concilior. M. Britanniae, tom. I.) cum admonitione editoris, (hos canones, qui tom. VI. p. 519. inserendi fuissent, adpendicis loco hic transcriptos esse.) p. 1187. *Mart.*]

[*Edit. Mansi Tomus VIII.*]

Gelasii I. papae decreta et epistolae: 1) ad Euphemium CPol. [P] *Quod plene capimus.* 2) Commonitorium ad Faustum ^{u)} magistrum fungentem legationis officio CPoli. *Ego quoque mente percepi Graecos.* 3) ad omnes episcopos per Picenum, de Pelagianis erroribus. *Barbaricis habemus dolebamus incursumus.* 4) ad Anastasium imp. *Famuli vestras pietatis.* 5) ad episcopos per Lucaniam et Brutios et Siciliam constitutos, decreta XXVIII. *Necessaria rerum dispensatione.* 6) ad episcopos Siciliae. *Prasulum auctoritas nostrorum.* 7) ad episcopos Dardaniae de Acasio iure damnato. *Valde mirati sumus.* 8) tractatus de Timothei

u) Al. ad Festum, qui legatus sub Anastasio, Gelasii successore.

thei Aeluri et Petri Alex. impietate a Simplicio et Felice condemnata ^{mm)}. *Illud, inquit, me non mediocriter.* 9) ad episcopos orientales ⁿⁿ⁾. *Quid ergo isti prudentes viri.* 10) Ex collectione canonum cardinalis Deusdedit, octo fragmenta ^{oo)} epistolarum Gelasii ad Caelestinum, ad Sabinum, ad Quinigesium et Constantinum, ad Victorem, ad Respectum et Leontinum, ad Iustum et Stephanum, ad Maioricum, Serenum et Iohannem episcopos: nec non fragmenta duo ex Anselmi lib. VI. c. 39. et 46. ex Gelasii epistola ad Natalem episc. et ad clerum, ordinarios et plebem Brendesii. His adde decretum apud Gratian. 9. XVI. qu. 3. *post quingentos.*

† Apud Labbeum praeterea exhibentur 11) ad Laurentium de Lignidio episc. epistola episcoporum Dardaniae ad Gelasium. 12) ad episcopos Dardaniae. *Vbi primum respirare fas est.* 13) ad Honorium Dalmatiae episcopum. *Licet inter varias temporum.* 14) ad eundem. *Miramur dilectionem tuam.* 15) ad episcopos Dardaniae et Illyrici. *Audientes orthodoxam vestrae.* 16) ad Aeonium Arelatensem episc. *Inter difficultates varias,* et p. 1259. ad Rusticum Lugd. episc. ex Dacherii spicileg. tom. V. p. 581. *Inter ingruentium maiorum turbines.*

[P] Gelasii tomus de anathematis vinculo, Labbe p. 1227. Harduin. p. 929. Incip. *Ne forte, quod solent, dicant.*

† Eiusd. aduersus Andromachum senatorem, caeterosque Romanos, qui ex *Lupercalium* intermissione Romae mala contingere dictitabant. Incip. *Sedent quidam in domibus suis.*

† Eiusd. dicta aduersus *Pelagianam* haeresin. Incip. *De Pelagianis quidem sensibus.* Constituta Gelasii papae, quae episcopi in sua ordinatione accipiunt. Incip. *Probabilibus desideriis.* In libro diurno romanorum pontificum inscribitur: *Synodale, quod accipit episcopus.* Est et inter epistolas Gregorii II. ordine quarta. Citatur quoque apud Gratian. ex Gelasio 26. XII. qu. 2. clero, ordini et plebi Brendesii.

[* *Gelasii* epistolae ad episcopos Dardaniae forma breuior, (ex cod. canonum ecclesiast. a Quesnello vulgato c. 50. secundum recens. Ballerinor.) *Mansi* VIII. p. 63. conf. *Mansi* praemonitionem, p. 49. *Mart.*]

[* Ad epistolas Gelasii adpendix, ex *Baluzii* Miscell. tom. V. ibid. p. 122. *Mart.*]

[* *Nestorianorum* tres synodi, ex *Affemanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. pag. 178. ibid. p. 143. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 353. *Harl.*]

A. C. 494.

^{mm)} Hunc *Labbeus* tom. I. de scriptoribus eccles. p. 342. vocat tractatum contra Graecos. Ediderat *Sirmondus* in adpendice codicis Theodos.

ⁿⁿ⁾ Hanc quoque ibidem edidit *Sirmondus*, de

Vol. XII.

utroque scripto confer *Tillemontium* tom. XVI. memor. p. 648.

^{oo)} Edidit *Holstenius* in collectione romana tom. I.

A. C. 494. Concilium *romanus* LXX. episcoporum, in quo decretum celebre de libris sacris et apocryphis, quod in aliis codicibus *Damaso*, in pluribus atque, ut Benedictini ad S. Ambrosium tom. I. p. 1266. testantur, in codicibus ante mille annos exaratis, *Gelasio*, in paucis aliis, (ut Iurensi, quem Chiffletius edidit,) *Hormisdæ* tribuitur, fortasse quod a *Damaso* conceptum primum, deinde a *Gelasio*, ac denique ab *Hormisda* ita auctum ac digestum sit. Vide *Baluzium* ad Anton. Augustinum de emendatione Gratiani pag. 444. (715.) Pearsonium parte I. vindiciar. Ignatii c. 4. *Larroquanum* animaduersionibus ad Pearsonium p. 29. seq. *Schellstratenum* in Antiquitate illustrata tom. I. p. 369. D. *Tho. Ittigium* de haeresiarchis p. 207. et in adpendice p. 125. *Caueum* in historia literaria S. E. ad a. 492. *Chiffletium* ad Vigilium Tapsensem pag. 149. praecipue vero *Iustum Fontanini* libro 2. de Antiquitatibus Hortae Coloniae Etruscorum cap. 3. Exstat hoc decretum etiam sub *Gelasii* nomine apud Vincentium Bellouacensem in prologo ad speculum naturale cap. 13. seq. et apud Gratianum dist. 15. *sacra romana ecclesia*, Burchardum lib. 3. c. 220. seq. Iuonem parte 4. cap. 64. et pannormiae lib. 2. c. 91. notis illustratum exhibet *Couarruias* tom. II. variarum resolutionum lib. 4. *Gelasio* etiam tribuitur ab Hincmaro Remensi, a Lupo Ferrariensi, Nicolao I. papa epist. 8. (42.) et auctore Chronici Centulensis apud Dacherium [P] tom. IV. spicilegii, ut notauit Harduinus, qui etiam Capitulare Attonis tomo VIII. consulere iubet. Respicit etiam, sed *Gelasii* nominatum non meminit Aldhelmus, quando c. XI. libri de virginitate ^{pp)} ait de eliminandis apocryphorum deliramentis, orthodoxorum patrum scripta scriptis decretalibus sanxisse. *Fabr.* [*Idem concilium *romanum* de libris recipiendis, et non recipiendis (breuiore forma, prout legitur in cod. Vaticano apud Fontanin. in commentario de antiquitatibus Hortae, adiecta lectionis varietate ex cod. Frisingensi antiquissimo.) *Mans* VIII. p. 151. *Mort.*] — Decretum illud de libris sacris et apocryphis in concilio quodam fuisse conditum, *Walsh.* in: Entwurf. p. 328. §. CXXX. omnino negandum esse censet. *Conf. Walsh.* in: Historie der Päbste p. 113. *Harl.*

Tribuuntur etiam *Gelasio gesta de nomine Atacii*, de quibus supra ad a. 483. neque alium auctorem habent scripta in tomis conciliorum haetenus non edita, *codex sacramentorum*, quem vulgavit Iosephus *Maria Thomafus* ⁹⁹⁾ Rom. 1680. 4. vel *liber de duabus naturis*, editus in antidoto aduersus haereses Basil. 1528. fol. in Io. Heroldi *Haeresiologia* Basil. 1556. fol. et in collectione Tigurina de duabus naturis et vna persona Christi, 1571. fol. in bibliothecis patrum, (ut postrema Lugdunensi tom. VIII. p. 699.) et cum Stephani Audeberti Theodoro explicato, Lascani 1639. 8. *Gelasio* papae illum vindicant Io. *Forbesius* XI. 16. instructio-num historico-theol. *Dallaus* de vsu patrum p. 108. *Steph. le Moigne* prolegom. ad Varia sacra *28. *Caueus* etc. atque contra Melch. *Caueum*, Suffridum Petri,

^{pp)} Tom. XIII. bibl. patrum edit Lugd. p. 37.
B. Scripsit Aldhelmus circa a. 680.

⁹⁹⁾ Journal des Savans 1681. p. 243.

Petri, Baronium, Binium, Bellarminum, Perronium agnoscunt Sirmundus, Spondanus, Petavius ⁷⁷⁾, Chiffletius, Pagi, Dupinius aliique, etiam Labbeus tom. I. de scriptor. eccles. p. 342. sed qui praeter rem tradit, in Orthodoxographis reperiri, in vtraque enim illorum editione frustra quaeritur.

† Epistola *Aniti*, episcopi Viennensis, ad *Clodoneum*, regem Francorum, de suscepta ab eo Christi fide et baptismo. *Remigii*, Remorum episcopi, ad eundem Clodoneum consolatoria in obitu Albofledis sororis, paullo post susceptum baptismum defunctae.

A. C. 495. Romanum concilium LV. episcoporum sub Gelasio, exemplar gestorum de absolute Miseni, Cumani episcopi, de quo dictum ad a. 484. *Fabr. Walch* in: Entwurf etc. p. 328. citat *Baronii* annal. tom. VIII. pag. 588. *Tillemont*: memoir. tom. XVI. p. 657. ac *Bower*. Hist. der Päbste, tom. III. p. 122. sqq. *Hart*.

[P] *Index scriptorum, quorum testimonia* ⁷⁸⁾ *S. Gelasius subiunxit libello de duabus naturis.*

ad paginas tomi VIII. bibliothecae patrum Lugdun.

Ambrosii episcopi Mediol. 706. C. 707. B.

Amphilochii, episcopi Iconii, ex libro, vbi exponit, *pater meus maior me est*, pag. 705. E. 707. C. alio sermone, vbi explanat illud: *Amen, amen, dico vobis, qui verbum meum audit.* id. Eiusdem contra Arianos, id. F. G. sermone de filio Dei, 707. C.

Antiochi, episcopi Ptolemaidis, 705. G. in festiuitatem natiuitatis, id. G. H. aduersus Iudaeos in pascha, 706. A. sermone aduersus haereticos, 707. D.

Anthropomorphitarum haeresis damnata ab ecclesia, 701. C.

Apollinaris haeresis, vide infra in Manichaeo.

Athanasii episc. Alex. libris contra Arianos, 704. E. F. G. Epistola ad Epictetum. id. G. et 706. B. in libris aduersus haereticos, 706. F. de incarnatione. id. G. H.

Basilii, episcopi Caesareae, libro contra Eunomium, 705. C. ex sermone gratiarum actionis, id. et 706. H.

Damasi, episcopi Romani, contra Arianos, cum anathematis interminatione, 707. B.

Eusebii, episcopi Palaestiniensis, cognomento Pamphili, expositione Psalmi XVII. p. 704. H. Euangelica praeparatione libro septimo. id. et 705. A.

O o o o 2

Eusta-

⁷⁷⁾ Vide eius dogm. Theol. tom. IV. pag. 122. seq. et 208.

⁷⁸⁾ Conferendi indices testimoniorum in Theo-

dorito et Leontio volum. VIII. huius biblioth. p. 301. sqq. et 310. sqq. et in actis concilii Ephesini et Chalced. quos dedi volum. X. p. 550. sqq.

- Eustathii, episcopi Antiocheni, Confessoris, contra Arianos, 704. B. C. 706. D. E. F.
 Gregorii Naz. in Natali Domini, 705. A. Epist. ad Cledonium, id. B. et 706. B. ad Nectarium, 707. A.
 Gregorii Nysseni contra Eunomium, 705. C. D.
 Hippolyti, episcopi et martyris, Arabum metropolis, in memoria haeresium, 704. C. D. E.
 Ignatii, episcopi et martyris Antiocheni, epistola ad Ephesios, 704. A. B.
 [P] Ioannis, episcopi CPol. in Euangelium secundum Ioannem, 706. C.
Manichaei haeresis et Apollinaris et Marcionistarum, veritatem corporis Christi negans, 702. H. 703. A.
 Seueriani, episcopi Gabalorum, testimonium, 707. C. contra Nouatum, 706. A.

Hactenus index in Gelasium de duabus naturis.

A. C. 496. *Anastasi II. papae epistola decretalis ad Anastasium imp. ex Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris collectione, capitula VIII.*

†† Ei. Fragmenta epistolae dogmaticae ad Vrsicinum edita a Baluzio p. 1458. et Harduino p. 951.

† Conuentus *Remensis* ad Clodouei regis baptismum in ecclesia S. Martini. Vide *Labbeum* tom. IV. p. 1827. *Fabr.* Sed hunc conuentum esse fictitium, adfirmat *Walch.* in: Entwurf. p. 329. *Harl.*

† Ad Clodoueam, regem Francorum, gratulatoria de suscepto Christianismo, ex tom. V. Spicilegii Dacheriani p. 582.

Libellus ab apocrisiariis Alexandrinae ecclesiae datus legatis CPolin missis ab Anastasio papa, et conformis *Henotico Zenonis* ad supprimendam concilii Chalcedonensis auctoritatem. Ediderat Baronius ad a. 497. 14.

† Decretum Anastasii ex Gratiano 23. qu. 3. *Qui potest obuiare et perturbare peruersos, et non facit, nihil est aliud quam fauere impietati eorum.*

De *CPolitano* concilio, in quo confirmatum Henoticum Zenonis, et Euphemius depositus, Macedonio successore dato, meminit Victor Tunonensis et auctor Synodici c. 107. supra p. 233. ed. vet. et ed. nou. p. 400. [v. *Baluz.* collect. nou. conc. p. 1457. et *Tillem.* mem. tom. XVI. p. 610. *Harl.*]

497. De *CPolitano* episcoporum ἐνδημένων siue in vrbe praesentium, Macedonio praefide, ad vnionem ecclesiarum regiae vrbis, receptis actis Chalcedonensibus. Theophanes in chronico, et Synodici auctor loco laudato. Vide et acta sanctor. 25. April. p. 369. Victor Tunonensis reiectos in illo Nestorii et Eutychetis sectatores, sed et Chalcedonensis synodi defensores condemnatos tradit. *Fabr.* [*Ad concil. *CPolitanum* adnotatio critica: *Mansi* VIII. pag. 199. An-

num

num 498. ei assignandum censet. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 373. De tribus conciliis *CPolitan.* ann. 497. 498. (parum certis,) et a. 499. v. *Walch:* Entwurf etc. p. 329. sq. *Harl.*

A. C. 498. *Symmachi* papae epistola 1. ad Liberium ⁴¹⁾ Patricium, 2. ad [P] Laurentium ⁴²⁾ Mediolanensem, 3. ad Caesarium ⁴³⁾ Arelatensem cum eiusdem Caesarii libello ad Symmachum.

†Ei. 4. et 5. ad Aeonium, ⁴⁴⁾ Arelatensem episc. 6. Apologetica ⁴⁵⁾ aduersus Anastasium imp. 7. ad Afros ⁴⁶⁾ episcopos, 8. ad Orientales, ⁴⁷⁾ cum Orientalium epistola ad Symmachum. 9. ad episcopos Galliae, ⁴⁸⁾ cum exemplo libelli, Symmacho oblato ab Aegidio abbate et Messiano notario. 10. ad Caesarium ⁴⁹⁾ Arelatensem, 11. ad Theodorum Laureacensem, cui pallii concedit usum, (ex appendice ad Chronicon Reicherfpergense et ex metropoli Salisburgensi Wigulei Hundii.) 12. ad Auitum, episcopum Viennensem, ex Dacherii spicileg. tom. V. p. 583.

499. De *CPolitano* concilio, in quo cum Nestorianis et Chalcedonensi synodo condemnati, qui non confiterentur vnum e S. Trinitate crucifixum. Vide *Baluzium* p. 1456. (1459.) ex Victore Tunonensi.

Romanum sub Symmacho, episcoporum LXXII. tempore Theodorici regis, de tollendo ambitu in comitiis pontificiis. Canones V. Subscriptiones episcoporum *Baluz.* p. 1460. [v. *Walch. Hist. der Päpste*, p. 115.]

Libellus Ioannis diaconi a. 506. oblatus Symmacho, apud *Baluz.* p. 1464. *Labbeum* p. 1401. *Harduin.* p. 963.

Theodorici regis lex ad senatum Romanum, data an. 507. contra sacerdotes, qui substantiam ecclesiae, iure directo aut vendere aut donare praesumunt. Ex edit. Lucae Holstenii tom. II. collect. rom. pag. 212. *Labbeus* pag. 1401. et *Harduin.* pag. 963.

[P] *Collatio episcoporum*, praesertim *Auiti* Viennensis, coram rege Gundebaldo aduersus Arianos, ex tom. V. spicilegii Dacheriani p. 110. *Fabr.* in *Lalahde* supplem. concil. Gall. p. 43. et *Sirmondi* Opp. tom. II. p. 269. teste *Walchio* aliosque laudante in: Entwurf etc. p. 331. *Harl.*

O o o o 3

*Syn-

ff) Scripta Symmachi nomine ab Ennodio tunc diacono, inter cuius epistolas lib. V. epist. 1.
 44) Hanc male inter Symmachi epistolas referri, notat *Sirmondus*. Est enim oratio, non epistola: nec Symmacho congruit, sed inter Ennodii dictiones siue orationes sacras tertia, lata *Stephano Viro Spectabili* Vicario, indicenda *Maximo*, episcopo *Ticinensi*, cui deinde *Ennodius* successit.

vv) *Baron.* ad a. C. 514. n. 4. seq.

ww) Id. ad a. 499. n. 36. 37.

xx) Id. ad a. 503. n. 18.

yy) *Ennod.* lib. XI. epist. 14.

zk) *Baron.* ad a. 512. n. 36. et 48.

a) Id. ad a. 515. n. 46.

b) Id. ad a. 502. n. 37.

[*Synodus *Perfica* Nestorianorum pro coniugiis monachis et sacris hominibus permittendis, a. 499. ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 429. *Mansi* VIII. p. 239. *Mart.*] add. *Mansi* supplem. concil. I. p. 377. *Harl.*]

A. C. 500. *Romanum II.* episcoporum CXV. in quo Symmachus absolutus, et condemnatus Petrus Altinensis episc. quem visitatorem rex Theodoricus miserat.

501. *Romanum III.* Palmare, Dionysio Exiguo quartum, in eiusdem Symmachii causa. Ad subscriptiones episcoporum conferendus *Baluzius* pag. 1464. seq. *Fabr.* De conciliis, saec. VI. habitis, conf. *Causi* histor. litter. SS. eccles. vol. I. p. 552. sqq. ed. Basil. — *Walchius*, postquam in: Entwurf. in cap. II. p. 332-345. de ratione conciliorum saec. IV. et V. late curateque disputarat, a p. 346. coepit historiam singulorum conciliorum persequi, p. 347. sq. cum *Bollandistis* act. scior. tom. IV. Iul. pag. 636. sqq. et *Mansio* tam in notis ad Baron. quam in supplem. concil. I. pag. 379. sqq. *Pagii* rationes in critic. anal. Baron. ann. d. §. 7. sqq. tom. XIX. pag. 3. sqq. oppugnantibus, primum concil. rom. in causa Symmachii collocat in a. 499., alterum et tertium in a. 501. et quartum s. *Palmare* in a. 501. (vel potius a. 502.) nam in §. IV. de Palmari syn. ponit eam in a. 502. adnotat vero, nondum consentire VV. DD. quodnam memorat. concil. synodus fuerit *Palmaris*, et citat *Ceiller* hist. des auteurs tom. XII. p. 637. sqq. ac *Bower* Hist. der Päbste, tom. III. p. 231. sqq. — Add. *Nitsch* diss. praeside Wernsdorf. de synodo Palmari. Wittenberg. 1775. 4. — De Symmacho v. *Causi* hist. litterar. SS. eccl. I. p. 466. ed. Basil. ad a. 498. vbi, in primis pag. 552. concilia *Romana* in causa Symmachii I. a. 501. — II. quod *Palmare* vocat, a. 502. — III. atque Ennodii libellum, in synodo recitatum, et communibus comprobatum suffragiis, a. 503. IV. denique, a Symmacho et 103. episcopis celebratum, a. 504. adsignantur. *Harl.*

Præceptiones *Theoderici* regis ad episcopos, cum relatione episcoporum ad regem, et epistola Viri Spectabilis, Anagnostici regis.

502. *Romanum IV.* de rebus ecclesiae conseruandis. Hoc Dionysio Exiguo est tertium. Canones VIII. cum subscriptionibus episcoporum.

† *Ennodii* Apologeticus, pro synodo quarta romana, inter Ennodii opera a Sirmondo illustrata plus simplici vice vulgatus. [Add. *Walch.* l. c. pag. 348. sq. ad a. 504.]

Aviti, Viennensis episcopi, (nomine episcoporum Galliae scripta,) epistola ad senatores urbis Romae, qua episcopi Italiae reprehenduntur, quod de papae Symmachii causa iudicandum inferiores susceperat.

503. *Romanum V.* episcoporum CCXVIII. cum subscriptionibus.

[*Ad

[*Ad synodos Romanas in causa Symmachi pontificis adnotatio critica *Mansi* VIII. p. 303. (Primam synodum a. 499. duas sequentes a. 501. quartam vero, quae *Palmaris* dicitur, a. 502. celebratas esse defendit.)

*Ad duo, sub Symmacho pontif. concilia a. 499. et a. 502. celebrata, adnotatio critica, *Mansi* ib. p. 305. *Mart.*]

A. C. 504. *Romanum VI.* de inuasoribus rerum ecclesiasticarum, cum subscriptionibus episcoporum.

†504. (al. 507.) *Byzacenum* in Africa de subrogandis novis episcopis. Vide Labbeum pag. 1378. seq.

506. *Agathense* in Gallia Narbonensi, de variis disciplinae ecclesiasticae capitibus canones LXXI. in quorum nono citatur Innocentii I. ad Exuperium epistola et Siricii de incontinentibus clericis. Canones autem ab XLVIII. ad LXX. licet pro Agathensibus agnoscantur a Gratiano et aliis, tamen in antiquissimis codicibus non habentur, et post concilium XVII. Toletan. additi demum ex canonibus maxime concilii Epaonensis a. 517. ut notavit Sirmondus. Canonibus LXXI. subiiciuntur subscriptiones XXXIV. episcoporum. *Fabr.* Canones tantum XLVIII. genuinos haberi, reliquos autem, maxime autem tria, quae sequuntur, etiam a *Mansio* in suppl. concil. I. p. 385. recepta, decreta spuris adscribi, etiam adnotat *Walch.* in: Entwurf etc. p. 349. sq. citatque Singularites historiquas et litter. tom. II. pag. 1. sqq. Histoire litter. de la France tom. III. pag. 46. sqq. et plures alios libros. *Harl.*

†Decreta tria Agathensis concilii ex Gratiano dist. 86. *Non liceat aliquem.* 13. qv. 3. *Vsura est.* et 2. qv. 4. *Si quis presbyter.* [P] Aliud ex decreto Iuonis, et alia tria ex codice librorum sexdecim lib. 5. c. 22. et lib. 15. c. 8. quae etiam adscripsit Harduinus pag. 1459.

†*Ruricii* Lemouicensis et *Caesarii* Arelatensis mutuae epistolae, nec non *Ruricii* ac *Sedati* episc. Huius *Ruricii*, *Sidonio* IV. 16. et VIII. 10. epist. laudati, epistolarum libros duos habemus in bibl. Patrum tom. VIII. edit. Lugd. pag. 559. ex tomo quinto 2. pag. 440. lectionum antiquarum *Henr. Canisii*, at tom. I. p. 373. ed. *Jar. Basnage.* Epistola ad *Caesarium* lib. 2. 32. p. 573. *Caesarii* ad *Ruricum* p. 558. *Ruricii* ad *Sedatum* lib. 2. p. 574. *Sedati* ad *Ruricum* p. 558. [in *Basnage* ed. tom. I. p. 350. sqq.]

†*Remigii* Remensis epistola ad *Clodoveum*, regem Francorum, quum ad bellum Gothicum se accingeret.

Clodovei regis epistola ad episcopos post bellum Gothicum scripta de captivis tum clericis tum laicis episcoporum arbitrio et testimonio relaxandis.

507. *Tolosanum* concilium videtur memorari in epistola Caesarii apud *Labbeum* p. 1827. sed id parum certum, nec credibile videtur *Baluzio*, quem vide p. 1465. [nec *Basnagio* thes. monim. tom. I. p. 366. nec *Walchio* l. c. p. 351. *Harl.*]

A. C. 511. *Aurelianense* concilium episcoporum XXXII. ex evocatione gloriosissimi regis Clodouei, canones XXXI. cum subscriptionibus. *Fabr. Walch.* in: Entwurf p. 351. obseruat, *Mansium* in Supplem. conc. I. p. 386. alios canones, at probabiliter spurios, adiecisse, citatque *Pagii* crit. ann. Baron. tom. IX. pag. 67. *Lecoinge* annal. concil. eccles. tom. I. p. 267. et alios. In collect. MSt. cod. Vaticani Palat. DLXXIV. exhibentur tantum abbreviati canones XXII. testibus *Ballerin.* de antiq. collection. part. I. cap. 10. p. 417. in *Gallandii* fylloge, tom. I. *Harl.* — [*Ad concilium *Aurelianense* canones additi ex Burchardo, Gratiano et Iuone; *Mansi* VIII. p. 359. *Mart.*]

512. *Sidone* in Palaestina Pseudo-synodus episcoporum LXXX. ferme aduersus synodum Chalcedonensem. Flavianus Antiocheus et Iohannes Paltensis in exilium missi sunt. Auctor Marcellinus in Chronico. Vide *Labbeum* p. 1414. et Synodicum c. 108. supra p. 233. ed. vet. et ed. nou. p. 400. Huius synodi duces exstitisse Soterichum Caesareae Cappadociae, et Philoxenum Hierapolis Euphratesiae, qui et Xenaias dictus est ab Euagrio et Theodoro Lectore, obseruat ex Cyrillo Scythopolitano in vita S. Sabae cap. LXXIII. in *Cotelier* monim. eccl. gr. tom. III. pag. 297. sq. *Baluzius* p. 1466. [v. *Walchii* Histor. der Päbste pag. 118. nr. 2. et Entwurf etc. p. 352.]

De *Antiocheno* conciliabulo Eurychianorum, de *CPolitana* synodo Timothei et de *Hierosolymitana* Theodosii et Sabae ex veteri Synodico c. 109. seq. supra p. 236. ed. vet. et ed. nou. p. 403. *Fabr.* [*Ad has synodos haereticas adnotationes *Mansi* VIII. p. 375. 377. *Mart.* De Antiochena v. *Affemann.* bibl. oriental. tom. II. p. 18. et *Mansi* supplem. concil. I. p. 391. *Harl.*]

[P] + De synodo *Britannica*, loco incerto habita *Labbeus* p. 1416. ex Balaci centuria 1. 58. in Theliao Landauiae episcopo.

514. *Hormisdas* papae epistola *) ad Iustinum Augustum de Diuinitatis et Incarnationis mysterio. Sacra *Iustini* imp. **) ad *Hormisdam*. *Iohannis* *) episcopi CPol. ad eundem directus libellus fidei. *Hormisdas* epistola. 1. ad Iohannem f) *Mellicitanum* episc. 3. ad Iohannem g) *Tarraconensem*. 4. et 5. ad vniuersos h) episcopos Hispaniae. 6. ad *Epiphanium* episcopum CPol. exstat in concilio CPol. sub *Menna* a. 536. actione quinta. 7. ad *Salustum* i) *Spalensem* episc. 8. ad

c) *Labbe* p. 1552.
d) Id. p. 1491.
e) Id. p. 1486.
f) Id. p. 1511.

g) Id. p. 1465.
h) Id. p. 1466. 1511.
i) Id. p. 1468.

8. ad episcopos ^{k)} Hispaniae. Iustini imp. ^{l)} ad Hormisdam epistola. Exemplar precum ^{m)} ad Iustinum Augustum ab Hierosol. Antiochenis et secundae Syriae clericis et abbatibus. Epistola synodica ⁿ⁾ siue exemplar relationis *synodi Epiri veteris* ad Hormisdam papam. 9. Hormisdæ epistola ^{o)} ad synodum Epiri veteris. 10. ad Iohannem, ^{p)} Nicopolitanum episcopum, cum regula fidei et Indiculo, quid in Nicopolitana ecclesia sit agendum. Exemplum relationis ^{q)} Archimandritarum et caeterorum monachorum secundae Syriae, cum subscriptionibus. Hormisdæ epistola ad archimandritas Syriae existat in concilio CPol. sub Menna a. 536. actione quinta. Relatio *synodi CPolitanae* ^{r)} de ordinatione Epiphani episcopi, cum subscriptionibus episcoporum. Possessoris ^{s)} episcopi Afri relatio per Iustinum diaconum eius de libro Faustii Reiensis episc. 11. Hormisdæ ad Possessorem ^{t)} episcopum.

† Alias Hormisdæ epistolas apud Baronium vel in epistolis pontificum obuias Harduinus omisit, quas habent Regia edit. et Labbeus. 12. Supposititiam ad Remigium Remensem. Anastasii imp. ^{u)} ad Hormisdam. [*Epistola *Hormisdæ* ad ministrum aulicum, cum responsione imperatoris Iustini, (ex Balleriner. diss. praemissa tom. III. Opp. Leonis;) *Mansi* VIII. p. 526. — Ad epistolas *Hormisdæ* adpendix, (ex Halitgarii poenitentiali in Canisii vet. lect. tom. II. part. 2. ed. Balmage,) ibid. p. 527. Epistola autem, quae adfertur, spuria est et supposititia. *Mart.*] — 13. Hormisdæ ad Anastasium. Dorothei Thessalonice episc. ad Hormisdam. 14. Hormisdæ ad Dorotheum. Anastasii imp. ad Hormisd. de *synodo Heracleotana* ad componendas in Scythia de fide ortas quaestiones. [P] 15. Hormisdæ ad Anastasium imp. Indiculus siue Commonitorium, Ennodio et aliis legatis CPolin datum cum capitulis caussarum. 16. Hormisdæ ad Anastasium imp. Anastasii epistolae duae ad Hormisdam. 17. Hormisdæ ad Anastasium. Anastasii ad senatum vrbis Romae. Rescriptum senatus vrbis. Exemplum relationis Ioannis episcopi Nicopolitani. 18. Hormisdæ ad Ioannem. Auiti episcopi Viennensis ad Hormisdam. 19. Hormisdæ ad Auitum. 20. ad Anastasium Augustum. 21. ad Timotheum CPol. episcopum haereticum commonitoria. 22. Commonitoria ad haereticos episcopos orientis. 23. ad episcopos

- k) Id. p. 1512.
- l) Id. p. 1541.
- m) Id. p. 1542.
- n) Id. p. 1440.
- o) Id. p. 1441.
- p) Id. p. 1443.
- q) Id. p. 1461.
- r) Id. p. 1522.
- s) Id. p. 1529.
- t) Id. p. 1530.

Vol. XII.

u) Anastasii imp. vita illustratur et multa de eo traduntur, quae nusquam leguntur, in *Procopii Gazaei* oratione, quam *Villoison* in *Anecd. gr.* tom. II. pag. 28. sqq. e cod. Veneto S. Marci CCCXXVIII. gr. in lucem emisit, in notis docte illustravit et multa de Anastasio scripsit, cumque nouo modo Eutylianismi, sed et Manichaeismi erroribus imbutum fuisse, pag. 31. in nota docuit. *Hart.*

Pppp

episcopos orientis orthodoxos. 24. ad Possessorem episcopum Africanum. 25. ad populum et monachos CPol. 26. 27. ad Ennodium et Peregrinum episcopos. 28. ad Anastasium imp. 29. 30. ad Ioannem Nicopolitanum. 31. ad Dorotheum Thessalonicensem episc. Anastasii ad Hormisdam. Iustini ad eundem, qua se imp. electum significat. 32. Hormisdae ad Iustinum Augustum. Iustini ad Hormisdam. 33. Hormisdae ad Iustinum. Exemplum relationis Ioannis episcopi CPol. 34. Hormisdae ad Ioannem CPol. Iustiniani Comitis ad Hormisdam. 35. Hormisdae ad Caesarium Arelatensem. 36. ad Iustinum Augustum. Indiculus, quem acceperunt legati apostolicae sedis. 37. ad Iustinum Augustum. 38. ad Euphemiam Augustam. 39. 40. ad Ioannem CPol. episc. 41. ad archidiaconum et clerum CPol. 42. ad Iustinianum Domesticorum comitem, postea Iustini successorem. 43. ad Celerem et Patricium. 44. ad praefectum praetorio Thessalonicensem. 45. ad Anastasiam et Palmatiam, foeminas senatorias, quae tempore persecutionis Anastasii incoactissae pro fide catholica steterant. Exemplum secundae, (prima intercidit,) suggestionis, tertiaeque legatorum Germani episcopi, Felicis et Dioscori diaconi et Blandi presbyteri, ab Hormisda ad imp. Exemplum relationis Andreae, episcopi Praevalitani. Suggestio legatorum quarta. Suggestio Dioscori diaconi per Pollionem subdiaconum. Exemplum relationis episcopi CPol. ad Hormisdam. Iustiniani Comitis ad eundem epistola, Pompeii item, Iulianae Aniciae, Anastasiae, et Theodoriti episcopi [P] Lignidensis. 46. 47. Hormisdae ad Germanum caeterosque legatos. 48. ad Iustinum Augustum. 49. ad Ioannem CPol. episc. 50. ad Iustinianum. 51. ad Pompeium. 52. ad Iulianam Aniciam. 53. ad Anastasiam. 54. ad Gratium. 55. ad Germanum caeterosque legatos. 56. 57. ad Dioscorum diaconum. 58. ad Thomam et Nicostratum. 59. ad Ioannem et Dioscorum legatos. 60. ad Iustinum Augustum. 61. ad Euphemiam Augustam. 62. ad Iustinianum. 63. ad Germanum virum illustrem. 64. ad Heliam, Thomam et Nicostratum. 65. ad legatos. Suggestio quinta legatorum. 66. Hormisdae epistola ad legatos. Suggestio Dioscori diaconi. Suggestio sexta legatorum et septima. Iustiniani epistolae ad Hormisdam tres de monachorum Scytharum controuersia, an dicendum sit vnum e SS. Trinitate crucifixum. 67. 68. Hormisdae ad Iustinianum. Suggestio Dioscori diaconi. Iustini ad Hormisdam epistola. Relatio Ioannis episcopi CPol. Suggestio octaua legatorum. Indiculus directus a Ioanne episcopo vel ab Epiphania presb. de Thessalonica. [v. supra ad vol. VIII. pag. 257.] Suggestio Dioscori diaconi. Epistolae Iustiniani, Iustini, Euphemiae Augustae, Celeris et Iulianae, ad Hormisdam. 69. 70. Hormisdae ad legatos suos. 71. 72. ad Epiphanium CPol. episc. Relatio Epiphanii CPol. Epistola Iustiniani viri illustris ad Hormisdam. Relatio Epiphanii CPol. altera. Sacra Iustini Augusti, quae incipit: *Dum beatissimum Germanum*. Relatio Dorothei episcopi Thessalon. 73. Hormisdae ad Dorotheum Thessalon. 74. ad Iustinum Augustum. 75. ad *synodum* CPol. cui Epiphanium episcopum electum gratulatur. 76. ad Epiphanium CPol. Epipha-

Epiphani ad Hormisdam epistola et relatio. Iustiniani viri clarissimi duae. 77. Hormisdæ ad Iustinianum. Iustiniani viri illustris ad Hormisdam. 78. 79. Hormisdæ ad Iustinum Augustum. 80. ad Epiphanium CPol. Iustini imp. ad Hormisdam. Epiphani CPol. ad eundem relatio. His adde 81. Hormisdæ epistolam ad Remigium, Remorum episcopum, quam dat Labbeus p. 1829.

† Decreta quatuor Hormisdæ papæ ex Gratiano dist. 50. *Si ille qui.* 30. quaest. 5. *Nullus fidelis,* 31. qu. 2. *Tua sanctitas,* et *Nullus presbyter.*

[P] De Decreto de libris apocryphis, quod Hormisdæ tribuunt codex Iurensis et Vrgellensis, dictum supra in Gelasio ad a. 404.

515. *Agounense* concilium LX. episcoporum, in quo monasterii Agaunensis fundatio recitatur, habitum rege Burgundionum Sigismundo. Ediderant *Sammarthani* fratres tomo IV. Galliae Christianae p. 12. vnde habet *Labbeus* p. 1557. quem vide etiam p. 1827. Memoravit tantum in indice Harduin. *Fabr.* Dubium hoc concilium in : hist. litter. de la France III. p. 89. adseritur a. 517. teste *Walchio* in : Entwurf. pag. 353. qui praeterea citat acta Sæctor. tom. I. Ianuar. pag. 673. *Mabillon.* annal. ord. Benedicti, libr. I. §. 71. aliosque. *Harl.*

† Conuentus omnium Potestatum *Britannias* ad coronationem regis Arthuri. Vide *Labbeum* p. 1562. *Fabr.* [*Ad synodum *Britannicam*, [ab aliis a. 512. adsignatam,] adnotatio, (ex *Wilkins.* conc. M. Britan. tom. I. p. 7.) *Mansi* VIII p. 378. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 391. *Harl.*

516. *Tarraconense* concilium, capitula XIII. cum subscriptionibus episcoporum decem. *Fabr.* v. *Aguirre* concil. hispan. p. 235. aliosque ap. *Walch.* l. c. 354. *Harl.*

† Fragmentum *Tarraconensis* concilii, quod habent Gratianus de consecr. dist. 5. c. *dictum est*, et concilium *Cabilonense* secundum a. 813. c. 27. *Burchardus* lib. 4. c. 50. Iuo part. I. c. 244.

Illyricianum episcoporum XL. Illyrici et Graeciae, qui conuenientes in vnum per professionem scriptis factam, a Thessalonicensi episcopo, quamuis metropolitano suo, discesserunt, eo, quod ob metum imperatoris Anastasii cum Timotheo CPol. communicaret, ac Romam mittentes se cum papa Hormisda communicare in scriptis professi sunt. Auctor Anastasius ex Theophane ad annum incarnationis Dominicae 508.

[* Concilium *Cenomanicum* in causa donationis piæ conferendæ, (ex *Mabillonii* analectis,) *Mansi* VIII. pag. 545. Ex donationis instrumento adparet, clerum tantum vrbis ab episcopo Cenomanensi fuisse congregatum. Itaque hæc congregatio perperam inter concilia refertur. *Mart.*]

Lugdunense, cui Auitus Viennensis et Chartenius incertae sedis episcopus interfuerit, sub Gundobado Burgundionum rege: vt ex Auiti epist. 27. obseruat *Ba-*

luz. p. 1467. *Fabr.* [*Ad concilium *Lugdunense* additio *Mansi* ib. pag. 577. *Mart.*]

A. C. 517. *Gerundense* in Catalaunia, capitula X. subscriptiones episcoporum VII. *Fabr.* V. *Aguirre* concilia Hispan. tom. I. p. 241. *Ferreras* hist. d'Espagne tom. II. pag. 127. *Harl.*

† De concilio *incerti loci*, (Baronio ad a. 514. et Binio *Remense*, [et incertae fidei,] in quo haereticus Apianus coram Remigio obmutuit, et ad fidem catholicam conversus est, vide, quae ex Hincmaro et Flodoardo *Labbeus* p. 1572. [*Baron.* et *Pagii* annal. eccles. tom. IX. p. 147.

Epæonense in Gallia, tempore Sigismundi regis. Tractoria Auiti Viennensis et altera primum edita ab Harduino, Viuentioli, Lugdunensis episcopi. Capitula siue canones XL. Subscriptiones episcoporum XXVII. in quibus non est Caesarius Arelatensis, quem maxime auctorem capitulorum esse adfirmat Isidorus. *Fabr.* v. *Walch.* Entwurf etc. p. 355. sq. qui adnotat, a *Manso* supplem. concil. I. p. 399. vnum, at spurium additum esse canonem. In cod. *Vatic.* Palat. 574. sunt canones 31. excerpti, v. *Ballerin.* de antiq. collect. etc. part. II. cap. 10. §. 2. XXIV. in *Galland.* sylloge I. p. 418. *Harl.*

[P] *Lugdunense*, contra Stephani incestum, qui cognatae suae se sociavit, et de aliis disciplinae capitibus canones VI. subscriptiones episcoporum XI. *Fabr.* *Mansi* supplem. concil. I. p. 399. *Walch.* in: Entwurf. p. 356. sq. monet, exemplar canonum in *Harduini* concil. tom. II. pag. 1053. et *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 102. comparandum esse cum aliis exemplaribus in *Labbei* bibl. nou. MSt. tom. I. p. 690., et in *Martene* collect. ampliff. tom. VI. p. 779. citatque *Colonia* histoire litt. de Lyon, tom. I. p. 305. alioque. *Harl.*

518. *CPolitanum*, quo post mortem Anastasii Chalcedonensis decreta recepta sunt. Acta huius synodi in actione quinta concilii sub Mena an. 536. (538.) *Fabr.* — [*In concilium *CPolitanum* sub Ioanne patriarcha a. 518. habitum et de conciliis contra Severianos latis, et in collectionibus omissis discussio *Mansi* VIII. p. 587. *Mart.*]

Hierosolymitanum, cuius epistola synodalis in eadem quinta actione. Confer, quae de synodis sub Hormisda Synodicon vetus supra p. 235. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 402. *Fabr.* — [*Ad concilium *Hierosolymitanum* additio *Mansi* VIII. p. 577. *Mart.*] add. *Mansi* supplem. concil. I. p. 401. *Harl.*

Tyrium, quo perinde, vt in Hierosolymitano, acta legitima *CPolitani* concilii confirmantur. Exstat epistola synodica in eadem quinta actione.

Romanum, quo pax sancita cum *CPol.* ecclesia, dum nomina Acacii, Euphemii et Macedonii expungerentur e diptychis. Huc pertinent epistolae Hormisdae papae, [in *Labbei* concil. tom. IV. p. 1470. sqq. in quibus tamen nullam concilii

cilit cuiusdam fieri mentionem, affirmat *Walch*. l. c. pag. 358. quem vid. *Hartl.*] indiculus eiusdem et alia, quae describit *Baronius* in Annalibus ad annum 518. et 519.

A.C. 520. *CPolitatum*, cuius relatio de ordinatione Epiphaniï episcopi fuit supra inter epistolas Hormisdæ papæ.

† De synodo *Britannica*, contra faecem Pelagianæ hæreseos adhuc redolentem celebrata sub Dauide archiepiscopo Meneuensi sub Arthuro rege, *Labbeus* pag. 1590. *Fabr.* [*Ad synodum *Britannicam* additio *Mansi* VIII. p. 583. *Mart.* et in supplem. concil. I. p. 403. *Hartl.*]

[*Synodus *Victoriæ* in Wallia, anno incerto habita, (ex *Wilkins* conc. M. Britann. tom. I. p. 8.) *Mansi* VIII. ibid. *Mart.*]

*Trifolii presbyteri epistola ad beatum Faustum senatorem, contra Iohannem Scytham monachum, edita ex Sirmondi schedis a *Labbeo* p. 1590. et apud *Harduin.* p. 1460.

[*Acta synodi *Tornacensis*, contra varios hæreticos, circa a. 520. habitæ. *Mansi* VIII. p. 588. Ex *Harzhemii* conciliis German. tom. I. *Mart.*]

*521. Epistola synodica episcoporum *Africanorum* in Sardinia exsulum. Inter *Fulgentii* opera p. 269. edit. Paris. 1684. 4. [p. 130. edit. Venet.]

Liber synodicus *Fulgentii* et aliorum quindecim episcoporum ad Petrum diaconum, de Incarnatione et Gratia, exstat inter eadem opera *Fulgentii* p. 286.

Editionis Regiæ tomus XI.

523. *Iohannis I.* papæ epistolæ supposititiæ ad Zachariam archiep. et ad episcopos Italiae ex collectione *Isidori*.

† *Remigii* Remensis episcopi epistola ad tres episcopos, et altera ad Falconem episcopum *Tungrensium*.

524. *Ilerdensis* concilium in Hispania, canones noui XVI. cum subscriptionibus episcoporum IX. *Fabr.* Octo episcopos fuisse, *Walch.* in: Entwurf. p. 360. scribit, adnotatque *Ferreras* in Hist. de l'Espagne tom. II. pag. 154. id concilium ad a. 546. referendum esse, cum Pagio arbitrari. *Hartl.*

[P] † Fragments, quæ ex *Ilerdensi* concilio adducunt *Gratianus*, *Iuo* et *Burchardus*. Decreta duo eiusdem concilii a *Surio* edita.

Valentinum in Hispania, anno XV. *Theodorici* regis. Canones VI. subscriptiones episcoporum VII. *Fabr.* [*Ad concilium *Valentinum* additio chronologica *Mansi* VIII. p. 625. Ad a. 546. id promouendum esse ostendit. *Mart.*] Ad

eumd. ann. etiam *Ferreras* in: Hist. de l'Espagne tom. II. p. 157. protrahendum censet. Add. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 288. *Harl.*

† Fragmenta ex Valentino concilio, (sive Gallico sive Hispanico,) quae citantur a *Burchardo* lib. 3. c. 28. 84. 50. 170. 140. 141. et lib. 9. c. 5. et 101.

Arelatense IV. sub Caesario. Canones IV. Subscriptiones episcoporum XVII. *Fabr.* [* Decreta alia ex *Burchardo* aliisque; *Mansi VIII.* p. 630. *Mart.*] — In codic. Vatic. Palat. DLXXIV. testibus *Ballerin.* in Galland. sylloge etc. I. p. 418. *Harl.*

† Fragmenta duodecim, tertii a. 455. et quarti concilii Arelatensis, ex Gratiano, Iuone et ex aliis decretorum libris ex Gandauo habitis et vetustis in monasterio S. Bauonia.

Iuncensis in Africa concilii epistola synodica est in concilio Carthaginiensi anni 525. apud *Harduin.* p. 1085. et *Labbeum* p. 1627. Canonem, ut in plebe aliena nullus sibi episcopus audeat vindicare, habet Ferrandus in breuiatione canonum c. 26. *Fabr.* [* Ad concilium Iuncense adnotatio chronologica *Mansi* ib. pag. 634. [et in Supplem. concil. I. pag. 405.] Ad an. 523. illud referendum esse putat. *Mart.*]

Sufetani itidem in Africa, cuius perinde, ut *Iuncensis*, mentio in vita Fulgentii Ruspensis c. 29. [in actis SS. tom. I. Ianuar. p. 32. sqq. *Harl.*] qui eximium humilitatis specimen in illis edidit. Ibidem legas in omni concilio *Bizaceno* de rebus maioribus Fulgentium hunc primum consultum.

A. C. 525. *Carthaginiense* sub Bonifacio episcopo, acta diei 1. et 2. cum subscriptionibus episcoporum LX. et epistolis Bonifacii, Missoris senis primae sedis N. n. diae, et Liberati. Multa citantur in hoc concilio ex codice canonum ecclesiae Africanae, et ex concilio Arelatensi tertio a. 455. *Fabr.* Conf. *Dacher.* spicil. tom. I. p. 481. *Pagii* critic. annal. Baron. tom. IX. p. 347. aliosque, a *Walchio* in: Entwurf. p. 361. citatos. — *Fuchs.* in: Bibl. der Kirchenverfamml. tom. II. p. 59. obseruat, a synodo hac Carthagin. multos canones, at contractos, et sub titulo, ex libro canonum temporibus S. Aurelii tertii, ex concilio Carthagin. a. 397. ap. *Mansi VIII.* p. 643. adduci. *Harl.*

526. *Felicitis IV.* papae epistolae supposititiae duae ad omnes episcopos et ad Sabinam, ex collectione *Isidori.*

† Genuina ad Caesarium Arelatensem.

† *Prosperi* ex Manichaeo conuersi anathematismi XXI. contra Manichaeorum errores ex *Sirmondi* editione in tom. I. conciliorum Galliae: una cum Communitorio S. Augustini ad presbyterum Manichaeum, quod habent etiam *Baronius* ad a. 404. n. 128. et *Benedictini* in adpendice ad tomum octauum operum Augustini.

A. C. 527.

[P] A. C. 527. *Carpentoracense* concilium in Gallia anno secundo Athalarici Italiae regis. Canon unus, cum subscriptione Caesarii Arelatensis et aliorum episcoporum XV. Eiusdem concilii epistola ad Agroecium episcopum. *Fabr.* In cod. *Vatic. Palat.* DLXXIV. nr. XXVI. testibus *Ballerin.* in Gallandii *sylloge* ecc. I. p. 418. et teste *Walch.* l. c. p. 361. sq. in *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 213. atque a *Mansi* in *supplem. conc.* I. p. 411. adnotari, id concilium collocandum esse in a. 528. *Harl.*

529. *Arausicanum II.* capitula XXV. de gratia et libero arbitrio. Subscriptiones Caesarii et aliorum episcoporum XII. atque illustrium virorum VIII. *Fabr. Walch.* l. c. p. 362. sq. lectores ad multos ablegat libros, in his ad *Maffei* hist. dogmat. theol. libr. VIII. §. 10. p. 133. ad *Voffii* (libr. II. c. 53.) et *Noriffi* (libr. II. cap. 23.) histor. Pelag. notatque, *Andr. Dabillon* canon. illius synodi separatim edidisse, Paris. 1645. 4. *Harl.*

Capitula XIX. *S. Augustini* ex vrbe Roma transmissa. Haec est Arausicana synodus, cui b. Caesarius ex delegatione sedis apostolicae praesedit, et capitula ab apostolica sede directa, subscribenda et tenenda omnibus protulit, ut est apud *Hincmarum* lib. de Praedest. c. 12. tom. I. pag. 48. et cap. 22. p. 134. seq.

* De *Valentino* concilio ad Rhodanum in Gallia, adnotatio *Labbei* ex *Cypriano* diacono in vita Caesarii Arelat.

Vasense III. in Gallia. Canones V. Subscriptiones episcoporum XII.

*† Conuentus episcoporum *Andegauensis*, de quo *Labbeus* p. 1828. ex auctore vitae *S. Melanii Redonensis* episcopi.

530. *Bonifacio II.* papae supposita epistola ad *Eulalium Alex.* episc. de reconciliatione Carthag. ecclesiae, et exemplar precum eius et *Iustiniani imp.* ex collectione *Isidori.*

Genuina epistola ad *Caesarium Arelatensem*, pro confirmatione synodi Arausicanae anni 529.

531. *Lariffeni* concilii meminit *Stephanus episc.* *Lariffenus* in libello ad *Bonifacium* lecto in synodo proxima Romana.

CPolitatum sub *Epiphanio* episcopo *CPol.* qui ordinationem episcopi *Lariffeni* ad se pertinere contendit. Vide *Baluz.* p. 1467. sq.

* *Romanum* sub *Bonifacio*, quo lecti sunt libelli, a *Stephano Lariffae* metropolitano transmissi, atque prolatae a *serinio* sedis romanae complures epistolae, quibus constat eam specialem in ecclesias *Illyrici* gubernationem sibi vindicasse. Huius synodi fragmenta quaedam vulgavit *Allatius* p. 1364. 1371. de concordia utriusque ecclesiae: integrum exstat in collectione postuma romana *Lucae Holstenii*

1662. 8. tom. I. p. 1. sqq. cum eius notis, quas Labbeus etiam seruauit, Harduinus, ut solet, omisit. [P] In hac synodo habentur 1. et 2. libelli Stephani Laris-
 ceni ad Bonifacium. 3. Elpidii, Stephani et Timothei episcoporum ad eum-
 dem. 4. et 5. Damasi papae ad Acholium. 6. Siricii ad Anysum. 7. Inno-
 centii papae ad Anysum. 8. ad Rufum. 9. 10. 11. Bonifacii papae ad eum-
 dem Rufum. 12. ad episcopos Thessaliae. 13. ad Rufum et alios. 14. Ho-
 norii Augusti ad Theodosium Augustum. 15. Theodosii ad Honorium. 16. Cae-
 lestini papae ad episcopos Illyrici. 17. Xysti papae ad episcopos in synodo Thes-
 salonicensi. 18. ad Proclum CPol. 19. ad episcopos Illyrici. 20. Valenti-
 niani et Marciani Augg. ad Leonem papam. 21. Leonis papae ad Marcianum
 Aug. 22. ad Anatolium. 23. ad Marcianum. 24. Anatolii ad Leonem.
 25. Leonis ad Anatolium. 26. ad Anastasium. 27. ad metropolitanos Illy-
 rici. 28. ad metropolitanos Achaiae. [Conf. *Bower Hist. der Päbste*, tom.
 III. p. 345. sqq. *Harl.*]

Toletanum II. Canones V. cum subscriptionibus episcoporum VIII. Montani, To-
 letani episcopi, epistolae duae, vna ad fratres filiosque territorii Palentini, et al-
 tera ad Theoribium siue Turibium, *Priscillianistarum* oppugnatorem. *Fabr.*
 Hoc concilium ab *Aguirre* in concil. Hisp. I. p. 267. a *Ferreras* in hist. de l'Espagne
 tom. II. p. 133. et *Florez* in Espanna sagrada tom. II. p. 192. et tom. VI. p. 130.
 in a. 527. collocari, adnotat *Walch.* in: Entwurf etc. p. 365. §. XLI. *Harl.*

A. C. 532. *Ioanni II.* papae supposita epistola ad Valerium episcopum, ex *Isidori* collectione.

Genuinae epistolae. 1. Iustiniani imp. ad Ioannem. 2. Ioannis ad Iustinianum.
 3. ad senatores de *Acoemesis* monachis Nestorii sectatoribus vitandis, aduersus
 quos concilium *Romanum*, *) hoc tempore habitum, ex ea colligitur. 4. ad
 episcopos Galliae. 5. ad presbyteros, diaconos et cunctum clerum Regensis ec-
 clesiae. 6. *Africanorum* episcoporum CCXX. ad Ioannem. 7. Ioannis ad
 Caesarium Arelatensem, cum capitulis canonum ex epistola Siricii ad Emerium,
 ex canonibus apostolorum, et Antiochenis, Nicaenis, et synodorum Valentinae,
 Aurelianensis, Iustinianensis (Arausicani I.) et Epaonenensis.

† Athalarici regis et Cassiodori senatoris epistolae duae ad Ioannem.

533. Collatio catholicorum cum *Seuerianis* habita CPoli, et descripta ab Innocentio epi-
 scopo Maroniae ciuitatis in epistola ad Thomatem presb.

[P] Flauiani CPol. rescriptum fidei, quod in hac collatione adfertur latine, exstat
 graece et latine in actis concilii Chalcedon. p. 15. edit. Labbei et p. 7. Harduin.
Fabr. [*Ad collationem catholicorum cum Seuerianis CPoli habitam additio
Mansi VIII. p. 833. *Mart.*]

Aurelia-

*) Vide *Labbeum* p. 1762.

Aurlianense concilium, canones XXII. Subscriptiones episcoporum XXVI. et presbyterorum V.

A. C. 534. *Africanum* siue *Carthaginense*, sub Reparato episcopo, episcoporum CCXX. cuius synodalis supra inter epistolas Ioannis II. papae. Legationi huius concilii ad Iustinianum respondet Nouella 36. 37.

* Canonem de libertate monasteriorum exhibent *Labbeus* p. 1785. *Harduinus* p. 1177.

535. *Agapeto* papae supposita epistola ad Anthimum episc. CPol. Eutychianismi suspectum. Altera ad Caesarium Arelatensem de Contumelioso episcopo quum ad sedem apostolicam adpellasset.

† Epistola 1. Iustiniani imp. ad Agapetum. 2. Agapeti ad Iustinianum. 3. Exemplar precum, quale fuit supra ad a. 530. 4. Agapeti epistola ad episcopos Africanos. 5. ad Reparatum. 6. ad Iustinianum. 7. ad Caesarium Arelat. quod praedia iuris ecclesiae nullo titulo alienari debeant. 8. Secunda fidei confessio, siue epistola Iustiniani imp. de fide ad Agapetum, apud quem per adprobationem ordinationis Anthimi in suspensionem haereseos venerat. 9. Agapeti ad Petrum Hierosol. episcopum, exstat in actione I. concilii CPol. sub Mena a. 536.

Aruernense concilium, Theodeberti regis consensu in Aruerna vrbe celebratum. Canones XVI. Subscriptiones episcoporum XV. Epistola synodi ad Theodebertum regem. [v. *Sirmondii* conc. Gall. I. p. 241. et *Walch.* l. c. p. 368. sq.]

Capitula quinque concilii Aruernensis, ex codice quinque librorum partialium lib. 2. cap. 103. et ex codice sedecim librorum lib. I. c. 20. lib. 2. c. 37. 44. et ex lib. 3. c. 14. *Fabr.* [* Canones *Aruernenses* ex Burchardi cod. msto; *Mansi* VIII. pag. 866. *Mart.*]

Edit. Labbei Tomus V.

536. Acta concilii *CPolitani* sub Mena, (al. *Mina* vel *Menna*,) archiep. CPol. *) episcoporum amplius quinquaginta contra Anthimum, [†] Seuerum, Petrum Apameensem, Zooram *) aliosque Acephalos. Latinam veterem versionem edidit Binius additis a. 1618. etiam partem magnam graecis, ex bibliotheca Heidelbergensi, atque inde Morellianae et Regiae conciliorum editionis curatores. Sed integriora graece et latine *Fronto Ducatus* ex tribus codd. bibl. regiae Paris., Card. Perronii

w) De *Menna* s. *Mena* v. *Walchii* Hist. [der Ketzerien etc. tom. VII. p. 180. sqq. — De Anthimo et Agapeto, ibid. pag. 147. sqq. et 183. sq. De hoc concilio, de *Menna*, *Seuero* et reliquis

Affemann. bibl. iuris canon. et ciuil. lib. III. part. I. cap. VII. p. 144-135. *Harl.*

x) Ζωοράν, male *Zonaram* in tome II. introductionis *Sagittarianae* p. 1007.

Ferronii et episcopi Carnotensis, cum Io. Zonara ad canones concilior. Paris. eodem anno 1618. fol. atque inde Labbeus et Harduinus, [ac *Mansi* VIII. pag. 873 - 1150. Add. *Walch* Hist. der Ketzer etc. VII. p. 147. sqq.] Actiones sunt quinque. In *prima* etiam occurrit 1) Mariani presbyteri et monachorum CPol. *Ἐξαρχῆς* siue primatis, et archimandritarum monachorumque CPol. et Hierosolymitanorum ad Agapetum papam epistola, cum subscriptionibus, 2) libellus siue epistola episcoporum orientaliū ad eundem Agapetum, cum subscriptionibus episcoporum, presbyterorum et diaconorum. 3) Agapeti ad Petrum, ex latino graecae versae, cum latina versione. 4) Mennae CPol. *διπλασία* siue interloquutio. In *secunda* et *tertia* nulla alia scripta inseruntur. In *quarta* exstat sententia synodi aduersus Anthimum, nec non Mennae archiepiscopi, cum subscriptionibus. In *quinta*, quae male pro prima fuit a quibusdam venditata, 1) libellus episcoporum ad imp. Iustinianum & Paulo episcopo Apameae Syriae et aliis sex episcopis, continens confessionem fidei orthodoxae, laudesque imperatoris, et querelas aduersus Seuerum, Petrum et Zoram. 2) libellus monachorum ad eundem Iustinianum, cum subscriptionibus Mariani et aliorum archimandritarum et presbyterorum XCVII. 3) libellus monachorum ad Mennam patriarcham, cum similibus subscriptionibus. 4) Hormisdæ papae epistola ad presbyteros, diaconos et archimandritas secundae Syriae. 5) Eiusdem Hormisdæ ad Epiphanium CPol. 6) Supplicatio clericorum et monachorum Antiochia ad Ioannem patriarcham et synodum a. 518. congregatam contra Seuerum, cum subscriptionibus presbyterorum, diaconorum et monachorum XXVI. 7) Relatio ad Ioannem patriarcham & synodo CPol. anni 518. cum subscriptionibus episcoporum XLII. 8) Libellus monachorum [P] ad eandem synodum, cum subscriptionibus presbyterorum et archimandritarum LIV. 9) Acclamationes, quibus post confirmatas quatuor synodos Nicaenam, CPolitanam, Ephesinam et Chalcedonensem condemnatio *Seueri* poscitur, Euphemii vero ac Macedonit CPolitanorum et Leonis Rom. nomina restituenda diptychis a Ioanne patriarcha. 10) Ioannis CPol. epistola ad Iohannem Hierosol. 11) Ioannis CPol. ad Epiphanium Tyri episc. 12) ad Ioannem CPol. epistola Iohannis Hierosol. et episcoporum in synodo triam Palaestinae congregatorum XXXIV. quorum additae subscriptiones. 13) Epiphanii Tyrii et episcoporum aliorum, (quorum tantum quatuor subscripta sunt nomina,) ad eundem Ioannem CPol. 14) Acclamationes de anathematizando *Iohanne* Mandrita, Acp halo. 15) Epistola episcoporum secundae Syriae ad Iohannem CPol. et synodum, cum subscriptionibus episcoporum quinque. 16) Exemplar actionis formatae contra Petrum Apamiarum episcopum. 17) Epistola communis cleri ecclesiae Apamiarum metropolitanæ ad episcopos prouinciae secundae Syriae. 18) Copia libelli archimandritarum et monachorum Apameensium ad eundem, cum subscriptionibus XVIII. Confer *Baronium* ad a. 518. n. 48. 19) Sententia Epiphani

9) V. supra, vol. XI. p. 99. et, quae adscripsi. *Harl.*

phatii patriarchae CPol. et synodi contra Seuerum et Petrum. 20) Menae patriarchae CPol. sententia contra Seuerum, Petrum et Zooram, cum subscriptionibus episcoporum XC. 21) Constitutio sacra imp. Iustiniani contra Anthimum, Seuerum, Petrum et Zooram. Incipit: *πράγμα ἐν ἀηθῆς Βασιλεία. Fabr.* Iustiniani constitutio in *Mansi collect. VIII. p. 1149-1158.* Conf. *Pagii annal. eccles. tom. IX. p. 537.* *Bower. Hist. der Päpste, tom. III. pag. 369.* — Acta huius concilii et alia *Vindob.* in cod. cael. LVIII. v. *Lambec. VIII. pag. 1035. sqq. Harl.*

De CPolitana synodo contra Anthimum CPol. synodicon Pappi cap. 115. supra p. 237. ed. vet. et ed. nou. p. 403. *Fabr. Mansi* in supplem. concil. tom. I. p. 415. docet, non duo, sed unicum tantum concil. CPoli contra Anthimum fuisse habitum. *Harl.*

Hierosolymitana contra Seuerum, Petrum Apameensem, Zooram et Anthimum, graece et latine. Menae patriarchae CPol. epistola ad Petrum Hierosol. et sententia Petri Hierosol. contra Anthimum, cum subscriptionibus episcoporum XLIX. Edidit etiam *Fronto Ducaeus* cum Zonara ad canones, Paris. 1618. fol. p. 751. addita latina versio vetus, quam Harduinus subinde emendauit. *Fabr. Conf. Walch. Hist. der Ketzereyen etc. tom. VII. p. 159. sq. Harl.*

[Apendicis loco subiectus est 1) Indiculus canonum, quem quidem primus Card. d'Aguirre in capite tertii voluminis concilior. Hispaniae, deinde adcuratius *Caetanus Cenni* edidit, de auctore eius non constat;) *Mansi VIII. pag. 1179.* 2) *Glycerii* imperatoris edictum contra ordinationes Simoniacas, (ex edit. *Ballerinor. tom. III. opp. Leonis;*) *Mansi ibid. p. 1261. Mart.*]

[Edit. Mansi tom. IX.]

[P] *Siluerii* antipapae damnatio *Vigilii Amatoris* Augustodunensis episcopi epistola ad Siluerium iam exulem. *Siluerii* ad Amatores. Suspectae fidei sunt hae tres epistolae, ex *Isidori Mercatoris* collectione depraemtae. *Fabr.* [*Decreta *Siluerii* papae (ex *Iuone;*) *Mansi IX. p. 10. Mart.*]

† *Vigilii* papae epistola ad *Caesarium Arelatensem* de *Theodeberto* rege, qui fratris uxorem duxit. (*Labbe* p. 293. et 314.)

A. C. 538. *Aurlianense* concilium III. tempore *Childeberti* regis. Canones XXXIII. Subscriptiones episcoporum XIX. et presbyterorum VIII. *Fabr.* v. *Lecoins* annal. eccles. Franc. tom. I. p. 554. aliosque apud *Walch.* in: Entwurf. p. 371. In cod. Vatic. Palat. DLXXIV. synod. Aurelian. a. 538. cum 36. canon. Sed vnus vulgatus in duos, alius in tres diuiditur, v. *Ballerin.* in sylloge Galland. I. pag. 418. *Harl.*

[*Thruinense*, in maiore Armenia a. 536. habitum, concilium Eutychianorum, de quo vide *Galanum* conciliat. eccles. Armen. part. I. p. 85, 86. part. II. tom. I. p. 120. *Pagii* critic. in: annal. Baron. tom. IX. p. 514. et *Causi* hist. litter. SS. eccles. vol. I. p. 557. *Harl.*]

De *Syriaca* synodo Euphraemii Antiocheni contra Origenistas, mentio in synodico Pappi c. 116. supra, p. 237. ed. vet. et ed. nou. p. 404. [sed incerta, iudice *Walch.* l. c. p. 370. sq. *Harl.*]

Vigilii papae ad Dominos et fratres Theodosium, Anthimum et Seuerum episcopos epistola ²⁾ apud *Liberatum* c. 22. breuiarii.

Epistola *Vigilii* ad Eutherium, ⁴⁾ ex *Isidori* collectione.

† Aliae *Vigilii* epistolae. 4. ad Iustinianum Augustum. 5. ad Mennam CPol. et 6. 7. 8. ad Auxanium Arelatensem, cui vsu pallii concedit et partes vicarii sedis apostolicae iniungit. 9. ad episcopos Galliae. Epistola Pontiani ⁴⁾ episcopi, ad Iustinianum imp. de tribus capitulis. 10. *Vigilii* ad Aurelium Auzanii successorem. 11. ad episcopos Galliae. 12. ad Valentinianum episcopum Tomitarum. 13. ad Aurelium Arelatensem. 14. ad Rusticum et Sebastianum, ⁴⁾ quos excommunicat. 15. ad vniuersalem ⁴⁾ ecclesiam. Eutychii CPol. ad *Vigilium*. 16. *Vigilii* ad Eutychium. 17. Fragmentum damnationis Theodori ⁴⁾ episcopi Caesareae Cappadociae. 18. Constitutum de tribus capitulis ⁵⁾ ad Iustinianum imp. [P] quod media sui parte in editione Binii truncatum Regia editio, et hanc secutae integrum ex *Baronii* annalibus ad a. 553. n. 50. exhibent. Incipit: *Inter innumeras sollicitudines*. De duabus *Vigilii* epistolis ad Iustinianum et Theodorum, quas falsarunt Monothelitae, vide sis *Baluzium* p. 1480. seq. illarum et aliarum *Vigilii* mentio p. 1539. Confer etiam de hoc *Vigilio* Petri Antiocheni epist. ad Mich. Cerularium tom. II. monumentor. Cotelerii p. 147. seq. *Fabr.* [* Ex epistola *Vigilii* papae ad Profuturum Bracarensem excerptum; *Mansi* IX. p. 33. *Mart.*] v. notam aa.]

[* Epistola *Vigilii*, (ad clerum rom. vt videtur,) a *Baluzio* vulgata, sed a conciliorum collectoribus hucusque omissa; *Mansi* ib. p. 56. *Mart.*]

Leonis

2) Suppositam *Vigilio* ab Eutychiano quodam contendit *Baronius* ad a. 538. u. 14. et *Labbeus*; sed pro genuina habet *Gärnerius* notis ad *Liberatum* c. 22. (qui eandem exhibet, et ipse non diu post *Vigilii* obitum, hoc est post a. 555. scripsit,) pag. 157.

aa) Inscribenda potius ad Profuturum episcopum Bracarensem. Vide *Baluz.* p. 1468. seq. qui pag. 1471. subiunxit testimonia antiquorum cano-

num pro trina immersione ex concilio apostolorum.

bb) In actis quintae synodi tom. III. Harduin. pag. 1.

cc) Id. p. 175.

dd) Id. p. 3. Ediderat *Sirmondus* post adpeticem codicis Theodof.

ee) In actis quintae synodi tom. III. Harduin. pag. 8.

ff) Id. p. 10.

Leonis Senonensis epistola ad Childebertum, regem Francorum, ne Meloduni nouus, vbi numquam fuit, episcopus constituitur.

Troiani, episcopi Santouensis, ad Eumerium siue Euhemerum episcopum Namnetensem, de puero, qui, an baptizatus esset, nesciebat.

- A. C. 540. Concilii *Barcinonensis* canones X. *Fabr.* Conf. *Aguirre* concil. Hisp. tom. I. pag. 279. *Mansi* supplem. concil. I. pag. 421. aliosque a *Walchio* in: Entwurf pag. 371. citatos. *Harl.*

[*Constantinopolitanum* sub Menna patriarcha, circa a. 541. in causa Origenistarum mandato Iustiniani congregatum, *Cauē* in histor. literar. SS. eccl. I. p. 558. copiose tuetur, id numerat CPolit. V. ac monet, Euagrium, (in cuius hist. eccl. libr. IV. cap. 38. p. 414. nonnulla exstant actorum fragmenta,) Cedrenum ac Theophanem cum synodi quintae gestis mire permiscere et confundere, errore forsan non aliunde orto, quam quod acta huius, vt et prioris a. 536. et posterioris post paucos annos sub Menna habitae, in vnum cum synodo quinta codicem compingi solebant, idque paullo post quintam synodum factum videri. Eidem in hoc sub Menna concilio conditi videntur *canones* s. anathematismi illi 15. aduersus Origenis et Origenistarum dogmata, nouem illis aduersus Origenistas anathematismis, quos edicto suo contra Origenem nuper inseruerat Iustinianus imp. et re et verbis adprime consoni; (quos *Fabric.* supra p. 186. sqq. ex cod. Vindobon. et Lambec. recudi fecit.) *Cauē* sententiam atque rationes comprobatur *Walch.* in: Entwurf etc. p. 372. adnotatque, *Mansum* in supplem. concil. I. p. 524. sqq. in diff. de synodis in causa Origenistar. habitis, contendisse, partim hoc concil. a. 543. partim aliud antea *Gazae* fuisse habitum; sed omnia valde incerta atque obscura esse iudicat. *Harl.*

[De synodo Nestorianorum in *Perfide* a. 544. citat *Walch.* l. c. p. 373. *Assemann.* biblioth. orient. tom. III. p. 2. p. 181. et *Mansi* supplem. concil. I. p. 421. — Idem *Walch.* ib. memorat synodum *CPolitana*, a. 546. sub Menna patriarcha de tribus eius capitulis. *Harl.*]

541. ad concilium *Byzatenum* in Africa, rescriptum Iustiniani exstat in collectione Iuliani prope fin. et apud *Baron.* ad a. 541. n. 10. (tom. IX. p. 618.)

Aurelianense IV. canones XXXVIII. Subscriptiones episcoporum quinquaginta. [in cod. *Vatic.* Palat. DLXXIV. test. *Ballerin.* l. c. p. 418. 32.]

548. *Constantinopolitanum* episcoporum fere LXX. in quo Vigilius decreuit, condemnationem trium capitulorum vsque ad oecumenicam synodum suspendendam esse. Iudicii fragmentum recitat *Facundus* libro contra Mociannum p. 569. Videndus idem lib. 4. c. 3. et 4. atque in eum notae Sirmondi. *Liberatus* c. 24. Baluzii concil. p. 1472. [Ad 547. referunt *Cauē*, l. c. pag. 558. sq. multus de eo, et

Walch in: Entwurf etc. p. 374. iidemque, *triginta* episcopos congregatos fuisse, tradunt, add. *Walch*. Hist. der Päpste p. 126. *Hart.*]

Aurelianense V. post mortem Theodeberti regis: *Canones XXIV.* Subscriptiones episcoporum quinquaginta, presbyterorum vel diaconorum, qui in loca episcoporum venerunt, XXI. Huius fortasse synodi, et restituti in ea Marci Aurelianensis episcopi (vt p. 1849. notauit Labbeus,) mentio apud Gregorium Turonens. in vita S. Galli episcopi Aruernensis apud Mabillonium, Saeculo 1. Benedictin. p. 118. num. 9. Adde, quae e vita Domitiani episcopi Traiectini ad Mosam, Baluzius p. 1472. [et *Walch*. Entwurf. p. 375.]

Aruernense II. in quo sedecim can. Aurelianensis quinti iterato [P] promulgati adprobatique sunt, cum subscriptionibus episcoporum X. Praefatio apud *Labbeum* p. 1850. [*Ad concilium *Aruernense II.* an. 549. circiter celebratum additio critica *Mansi IX.* p. 145. *Mart.*]

A. C. 550. *Tullense*, Theobaldi regis iussu celebratum, propter molestias, quae Nicetius episcopus Treuirensis patiebatur a Francis aliquibus, quos ob incestas nuptias excommunicauerat. Excusatoria Mappinū episcopi, cur ad synodum Tullensem non uenerit. [De hoc et seq. v. *Walch*. l. c. p. 376. sq.]

Mopsuestenus nouem episcoporum, cuius acta exstant in collatione quinta concilii quinti generalis (tom. III. *Harduin.* p. 124. *Labbei tom. V.* p. 492.) Ab hoc diuersum putat *Garnerius Mopsuestenum*, cuius mentio in synodico Pappi e. 117. supra p. 237. ed. vet. et ed. nou. p. 304. Vide eius diss. de quinta synodo cap. VI. §. 3. p. 273. *Fabr.* Sed inanem esse *Garnerii* de duabus synodis *Mopsuestenis* coniecturam, neque yllo fundamento mixtam, docet *Cous l. c.* p. 559. *Hart.*

Metense, in quo Cautinus episcopus Aruernensis consecratus est, vt narrat Gregorius Turonensis lib. 4. hist. c. 6. et 7.

De *Illyriciano et Africano*, quae pro tribus capitulis sunt habita, consulendus Victor Tunonensis in Chron. anno post nonum consulatum Basilii. Vide *Baluz.* p. 1472. seq. et *Norisi* diss. de quinta synodo c. 4.

Edit. Regiae tom. XII. et Harduini tom. III.

353. Concilii CPOLITANI secundi ⁶⁸⁾, siue *Quinti* oecumenici, sub Eutychio CPol. episcoporum CLXVI. in quibus tria capitula condemnata, atque, (vt contra Halloixii

68) Indicem alphabeticum scriptorum et episcoporum, quae in concilio quinto adferuntur et citantur, dedi volum. XI. huius bibl. p. 130. seqq. Vide etiam infra ad a. 698. *Fabr.* *Assmann* in bibl.

lōxii Origenem defensum probe notatum est ab eminentiss. Norilio in diss. de quinta synodo, ad calcem hist. Pelagianae, reprobatus Origenes, eum Euagrio Didymoque, Origenianis. Ea primus in lucem edidit ex antiqua latina versione, (Pelagio secundo epist. 3. ad episcopos Istriae vsurpata,) Surius a. 1567. deinde Binius, Romanaeque et Regiae edit. curatores, et collato hinc inde Claudii Iolii codice Labbeus. Eundem codicem adcuratius deinde contulit Baluzius, et non modo lectiones plurimas meliores et locupletiores adnotavit, sed etiam restituit varia fragmenta, praecipue insignē ex iudicato Vigilii papae adversus [P] tria capitula pag. 1495. testimonium Theodori Cappadocis et Cethegi de iuramento eiusdem Vigilii p. 1544. anathematizationem trium capitulorum ab eodem Vigilio factam in epistola Vigilii ad Iustinianum et altera ad Theodoram pag. 1541. epistolam Iustiniani adversus Vigilium, datam ad Eurychium CPol. et episcopos CPoli congregatos pag. 1545. Fabr. Sed vide, quae modo ad notam ex Assmanno adtuli; et de *Iudicatis* eundem ibid. p. 208. sqq. *Harl.*

A. C. 553. Meliorem hinc concilii praesentis CPolitani editionem dedit Harduicus, apud quem acta, quae synodum praecesserunt, exstant, hoc ordine: 1. epistola ^{hh)} Pontiani episcopi ad Iustinianum imp. 2. Vigilii ad universam ⁱⁱ⁾ ecclesiam. 3. Fragmentum damnationis ^{kk)} Theodori episcopi Caesareae Cappadociae, ab eodem Vigilio. 4. Constitutum prolixius ^{ll)} eiusdem de tribus capitulis. 5. Epistola clericorum ^{mm)} Italiae, data legatis Francorum, [Acta huius concilii in *Mansi* collect. ampliss. tom. IX. p. 274. sqq. add. *Walch*. Hist. der Päbste pag. 126. et *Barwulf*. p. 379. sq. atque *Caus* hist. litt. cit. I. p. 560. sqq. *Harl.*]

In

Bibl. iuris canon. et civil. libr. III. cap. 8. pag. 185-277. copiose agit de tribus capitulis et synodo quinta, huiusque actis, de Eutycho patriarcha CPolitano et Vigilio, rom. pontificio. Inter alia p. 207. sqq. colligit et evincere studet, acta luce clarius demonstrare, Vigilium tria capitula semper execratum fuisse ac damnasse; pag. 217. sqq. ex *Ios. Augustini Orsii*, Cardinalis, historia eccles. tom. XVIII. lib. XLI. §. 79. sqq. locum longum exseribit, totum, quod de Vigilio Iustinianus imp. ad synodum scribit, falsum esse, suppositivum et a schismaticis in actionem VII. concilii V. intrusum, nec non epistolam, quae Iustiniano tribuitur, in sinceris actis, pridem vulgatis, desiderari, et a Baluzio ex male confarcinato codice Ioly canonici Paris. descriptam; quod Orsii iudicium *Assmann* p. 225. omnino comprobat, reit. atque adnotationem, novissimae concilior. Venet. editioni tom. VI. p. 196. margini adpositam, illam epistolam videri genuinam, nec posse id probari, statuit ex epistola Mich. Cerularii ad Pe-

trum Antiochenum, apud *Cotelerium* tom. I. Monum. eccles. graecae p. 20. et epistola Petri Antiocheni p. 46. Idem p. 225. ostendit, acta concilii V. ab haereticis longe ante Cerularii aetatem, immo paulo post quintam ipsam synodum fuisse corrupta; quod constat ex actis sinceris sextae synodi, in quibus evidenter ostensum sit, sermonem, qui dicitur Mennae ad Vigilium, et duas Vigilii ad Iustinianum et ad Theodoram epistolas a Monotheletis in cod. sextae synodi fuisse adfutas. Sed plura exseribere non vacat; et superiora sufficiant ad saluam movendam. — Indicem alphabeticum quem Fabric. Harduinum vnice sequutus, dederat, esse maneam, iudicat *Walch* in: *Historie der Ketzereyen* etc. tom. V. p. 307. *Harl.*

hh) Apud Labbeum tom. V. p. 324.

ii) Id. p. 328.

kk) Id. p. 334.

ll) Id. p. 337.

mm) Id. p. 407.

In synodi ipsius *Collatione I.* post nomina episcoporum, 6. Iustiniani imp. epistola ad synodum de Theodoro Mopsuesteno et reliquis, quae hic latine, sed infra apud Harduin. p. 321. et apud Labbeum p. 724. graece et latine exhibetur. - Incipit: *Semper studium fuit orthodoxis.* *σπουδή μὲν γέγονεν αἰεὶ ταῖς ὀρθόδοξοις.*
7. Eutychiei CPol. ad Vigilium, graece et latine. 8. Vigilii ad Eutychieum, graece et latine.

In *Collatione II.* et *III.* nullum scriptum aliud insertum:

In *Collatione IV.* loca LXXI. excerpta ex Theodori Mopsuesteni scriptis, quae conferenda sunt cum actis concilii Lateranensis a. 649. et cum illis, quae Vigilii in constituto priore, et Pelagius II. in epistola ad Eliam Aquilei. et episcopos Istriae adtulit. De Theodoro huiusque scriptis dixi lib. V. c. 30. volum. X. huius bibl. pag. 346. sqq. 351. 352. sqq.

In *Collatione V.* excerpta ex S. Cyrillo Alex. aduersus eundem Theodorum: ex libellis clericorum et monachorum magnae Armeniae et Persidis ad Proclum CPol. nec non Procli ad Armenios: ex Cyrilli Alex. variis epistolis, et ex epistola Rabbulae Edesseni ad Cyrillum, nec non ex historia eccles. Hefychii presb. Hierosolymorum. Leges binae imp. Theodosii et Valentiniani contra Theodorum Tarf. Theodorum Mopsuest. et [P] Nestorium: ex Theophilo ad Porphyrium Antiochiae episc. et S. Gregorio ad Theophilum: ex Theodoreti contra Cyrillum, et epistola ad Irenaeum digamum: ex libro 1. et 2. Cyrilli Alex. de eo, quod vnus est Christus, contra Theodorum et epistola ad Martinianum: ex Gregorii Naz. ad Theodorum (Tyanensem, non, Mopsuestenum) epistolis: ex Augustini ad Bonifacium Comitem, et de gestis apud Marcellinum, et libro 3. contra Cresconium grammaticum. Conficta Cyrilli Alex. ad Iohannem Antiochenum epistola, quae incipit: *Inspexi litteras.* Loca ex genuinis epistolis ad eundem Iohannem, et ad Acacium Melitenae episc. ad Theodosium imp. ad Proclum CPol. Procli ad Iohannem Antiochenum. Basilii ad Patrophilum Aegearum episc. in qua Apollinario scripsisse se non diffitetur, et Gregorii Nyseni epistola ad Theophilum. Additur in iisdem actis: *Et Athanasius diuersas epistolas ad Apollinarium scribit tamquam eadem in fide sapientem, et tamen postea libros integros etiam post mortem Apollinarii scripsit aduersus eum, cognitio illius in scriptis blasphemis: et nihil Apollinario profuerunt, quae ante ad illum tamquam eadem in fide sapientem scripta sunt. Sed etiam Leo, sanctae memoriae papa, antiquioris Romae et suscepit Eutychem et rescripsit, comprobans eum: et tamen postea condemnauit et anathematizauit eum, tamquam haereticum ⁿⁿ⁾.* Et multos quidem

ⁿⁿ⁾ Similiter Iustinianus in edicto contra tria capitula p. 323. edit. Harduin. *επιλεγόμενοι αἱ νεώτεροι* etc. Inuenimus, quod multi sanctorum patrum quosdam haereticos collaudauerint, sicuti et S.

Damasus et Athanasius et Basilius Apollinarium et S. Leo Eutychem: et tamen cognita earum impietate non propterea euaserunt haeretici etc.

quidem etiam alios inuenimus post mortem anathematizatos, nec non etiam Origenem. Et, si ad tempora Theophili sanctae memoriae vel superius aliquis recurrerit, post mortem inueniet anathematizatum, quod etiam nunc in ipso fecit et vestra sanctitas et Vigilius religiosissimus papa antiquioris Romae. Praesumerunt vero Theodori defensores etiam Ioannis sanctae memoriae episcopi CPol. litteras proferri quasi ad Theodorum factas, laudes eiusdem Theodori continentes. Quod autem falsa ista sunt, testimonium praebent, qui ecclesiasticas historias studiose scripserunt, [P] aperte narrantes, quod ad Theodorum Mopsuestenum, quum a solitaria vita excidisset, scripta est epistola ab Ioanne multorum versuum et utilissima. Sed etiam Theodoretus ipse in sua ecclesiastica historia mentionem fecerat conuersationis, quam Ioannes et Theodorus simul in monasterio exercuerunt etc.

Sequuntur inde acta concilii Mopsuesteni a. 550. celebrati, praemissa sacra Iustiniani imp. ad Iohannem Azarbeaum metropolitanum episcopum, et altera ad Cosmam episc. Mopsuestiae. Et post subscriptiones episcoporum IX. epistola synodica ad Iustinianum imp. et suggestio ad Vigilium papam.

A. C. 553. Claudunt quintam collationem CPolitanae synodi generalis excerpta ex Theodoretis anathematismis aduersus Cyrillum, epistola ad monasteria, adlocutionibusque synodicis; adiungunturque epistolae eiusdem ad Andream Samosatenum, ad Nestorium, et, quae pro supposititiis habentur, binae ad Ioannem Antiochenum, ex quibus priorem graece maxima ex parte dedit *Allatius* in Vindicis synodi Ephesinae p. 137. et ex alio codice *Cotelerius* tom. I. monument. pag. 48. Posteriores Theodorito malunt vindicare *Petrus de Marca* apud *Baluz.* p. 1526. et *Garnerius* ad Marium Mercatorem tom. II. p. 274. caussati pro Iohannis, qui tunc iam obierat, Antiocheni, Domni nomen esse reponendum. Confer, quae de Theodoretis scriptis notauit lib. V. cap. 7. volum. VIII. huius bibliothecae, p. 279. sqq.

In *Collatione VI.* epistola, quae dicitur ab *Iba* ^{oo)}, episcopo Edesseno, scripta esse ad Marim Persam: epistola Procli CPol. ad Iohannem Antiochenum, quae graece non exstat: Pars gestorum Ephesinae synodi a. 431. et ex illis Cyrilli Alex. ad Nestorium epistola, quae incipit: *Obloquuntur quidam*; et Nestorii ad Cyrillum: *Iniurias quidem, quae contra nos sunt.* Caelestini ad Nestorium: *Aliquantis diebus vitas nostras.* Cyrilli et synodi [P] Alex. ad Nestorium, cum duodecim anathematismis: *Saluator e aperte dicente.* Pars gestorum Chalcedonensis

oo) Graece cum alia versione exstat in concil. Chalced. actione X. [in *Mansi* collect. tom. VII. pag. 241. sqq.] alia etiam versio apud *Facundum* lib. VI. c. 3. [in actis concilii oecumen. V. apud *Mansum* IX. p. 298.] Vide de hac epistola *Sirmondum* tom. II. Opp. p. 406. 532. 538. 567. 574.

577. seq. et *Tillemont.* tom. XIV. memor. p. 564. Porro in praesenti concilio CPol. epistola haec improbata, non ipse condemnatus Ibas, vt notatum in septima synodo, actione 6. tom. VII. Labbei pag. 477. *Fabr.* Conf. *Walchii* *Histor. der Ketzereien*, tom. V. p. 647. sqq. et 657. *Harl.*

nensis synodi a. 451. cum Leonis M. epistola ad Flavianum, symboloque Nicæno et CPol.

In *Collatione VII.* habentur epistolae Vigilii papae 1. ad Iustinianum, et 2. ad Theodorum contra tria capitula, repraesentata ab Harduino pag. 175. ex Baluzio p. 541. nam in Regia et Labbei haec duae desiderantur; 3. ad Rusticum et Sebastianum, 4. ad Valentinianum episc. de tomis prouinciæ Scythiæ, 5. ad Aurelianum episc. Arelatensem, 6. eiusdem Vigilii iuramentum contra tria capitula †† additum ab Harduino pag. 184. ex editione Baluzii. Gesta confecta apud Antiochenae ciuitatis defenforem pro Theodoro. Sacra *Iustiniani* imp. contra Vigilium, ex eodem Baluzio apud Harduin. p. 186. Incipit: *Vna Christianis salus est puro corde.*

In *Collatione VIII.* Anathematismi XIV. graece et lat. cum subscriptionibus episcoporum CLXVI. Anathematismos vulgavit primus *Petrus de Marca* archiep. Paris. a. 1642. ad calcem librorum de Concordia Sacerdotii et Imperii.

Fragmenta quaedam quintae synodi graece reperta ex actis sextae synodi, ex Eua-
grio IV. 38. Cedreno, et Manuelis Calecae libro de Spiritu S.

† Cyrilli Alex. epistolae binæ, vna ad Acacium Melitenae episc. et altera ad Proclum CPol. graece et lat.

Vigilii papae decretalis, data 8. Dec. 553. pro confirmatione quintae synodi cum epistola Eutychie CPol. ad Vigilium, graece et lat. edita a Petro de Marca ex codice bibl. regiae, quem a. 1276. exarauit Leo Cinnamus. Hanc Vigilii epistolam argumentis non adeo certis supposititiam esse, contendit Garnerius in diss. de quinta synodo, pp) post notas ad Liberatum p. 278. sq. Dissertationem † Petri de Marca de hoc decreto *Labbeus* p. 601. exhibuit, Harduinus omisit. Legitur cum Vigilii Eutychieque epistola ad calcem librorum de Concordia Sacerdotii et Imperii, et cum Baluzii notis prodiit etiam Paris. 1669. 8.

[P] Eiusd. Vigilii constitutum breuius de damnatione trium capitulorum (a. 554. compositum) apud Harduin. p. 218. ex editione concilior. Baluzii p. 1551. Incip. *Postea quam beati Chalcedonensis concilii.*

Iustiniani imp. liber siue epistola aduersus *Origenem* ad Mennam CPol. (circa a. C. 545. promulgatus, vt colligitur ex vita S. Sabae c. 83. pag. 365.) cum nouem in dogmata Origeniana anathematismis, graece et latine, Labbe pag. 635. Harduin. p. 244. Incipit: *ἡμῖν μὲν αἰεὶ σπευδὴ γέγορε.* Meminit Liberatus c. 23. Latine exstat apud *Baron.* ad a. C. 538. n. 34. ex codice Antonii Augustini. Hic Iustiniani liber olim insertus fuit τῷ δ' βιβλίῳ τῶν πρακτικῶν τῆς ἀγίας πέμπτης συνόδου. Citantur in eo:

Aegyptii

pp) Haec diss. de V. synodo, Norisio opposita, legitur auctior in *Garnerii* auctario operum Theodoriti pag. 493.

Aegyptii episcopi in epistola synodica contra dogmata Origenis, p. 264. edit. Harduin,

Athanasius Alex. ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸν βίον τῆ μακαρίας Ἀντωνίας, pag. 257. ἐκ τῆ κατὰ Ἀρεσιανῶν δευτέρου λόγου, 257. ἐν τῇ πρὸς Ἐπίκτητον ἐπιστολῇ, 257.

Basilii ἐν τῷ λόγῳ εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, 260. ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῆ ὑπομνήματος ἐξαήμερου, 265. ἐκ τῆ κανονικῆ αὐτῆ βίβλου, 269.

Cyrilli Alex. ἐκ τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ἐν Φεᾷ μοναχοὺς, 261. 263.

Gregorii Naz. dictum de anima, p. 249. locus ex Orat. (XLIII.) εἰς τὴν νέαν κυριακὴν, 252. εἰς τὸ ἅγιον πάσχα (Orat. XLII.) p. 253. ἐν τῷ ἀπολογητικῷ λόγῳ, 269.

Gregorii Nysseni ἐν τῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον πραγματείᾳ, 260.

Ioannis (Chrysofostomi) CPol. patriarchae λόγῳ ἰά εἰς τὴν κτίσιν, 249. 252. εἰς τὴν ἀνάληψιν, p. 253. ἐκ τῆς πρὸς Θεόδωρον τὸν μοναχὸν πρώτης ἐπιστολῆς, 272.

Origenes, qui et Adamantius, presb. Alex. 272. ex libro 1. περὶ ἀρχῶν, 245. 273. 275. sq. 277. 280. ex libro 2. p. 273. 275. 277. ex tertio p. 277. ex quarto p. 273. 275. 277. 280. τὰς ἑαυτῆ βλασφημίας ἢ μέχρις ἑαυτῆ ἔστησεν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἰδίων συγγραμμάτων καὶ εἰς πολλὰς ἐτίρας παρέπεμψεν, 268.

Petri Alex. et martyris ἐκ τῆ ἰά λόγου περὶ τῆ μηδὲ προὔπαρχον τὴν ψυχὴν, μηδὲ ἀμαρτήσασαν τῆτο εἰς τὸ σῶμα βληθῆναι, 256. ἐκ τῆς μυσταγωγίας [P] ad ecclesiam ante martyrium, 257. vbi mentio episcoporum Alex. Theonae, Dionysii, Heraclae, (adde pag. 264.) et Demetrii.

Theophili, Alex. episcopi, ἀπὸ τῆ λόγου τῆ γραφέντος πρὸς τινὰς μοναχοὺς τὰ Ὀριγένους φρονήτας, 261. ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὺς ἐν τῇ Σκήτῳ ἀγίους διὰ τὺς ἐγκαλέοντας τὴν τῶν δογματῶν Ὀριγένους καιθαιρεσιν, 261.

Iustiniani imp. epistola ad synodum CPol. de Origene et sectatoribus eius, ex Codreno; Labbe p. 679. Harduin. p. 281. Incipit: *σπεσθὴ γέγονεν ἡμῶν καὶ ἔστιν.*

†† Canones XV. synodi CPol. contra Origenem, editi primum graece a Lambecio VIII. p. 435. [p. 917. ed. Kollar.] et cum amici eruditi versione graece et latine exhibiti a Baluzio pag. 1548. atque inde ab Harduino p. 283. Eisdem dedi, supra p. 187. sqq.

Confessio fidei Iustiniani, imp. contra tria capitula circa annum 545. Incipit: *εἰδοτες ὡς ἔδεν ἔτω θεραπυεα.* Harduin. p. 287. Labbe p. 683. cum anathematismis XIII. De hac Liberatus capite vlt. breuiarū, nec non Vigilus papa in epistola damnationis Theodori Caesariensis, et Facundus, qui late eandem oppugnauit, ita tamen, vt simularet, non putare se Iustiniani esse. Graece et latine legitur in Chronico Paschali, siue Alexandrino p. 344-373. edit. Cangii, cum veteri versione, quam solum ediderant Crabbius, Surius et Nicolinus. Dedit etiam seruato veteri interprete graece et latine Leunclauus in iure

græco-roman. p. 521. at in sua Chronici Alex. editione cum noua versione Raderus p. 794. Veterem etiam in suis conciliis adiungere Romani, Binius, Regia, Labbeus, et emendatiorem Cangii editionem sequutus Harduinus. In hac confessione Iustinianus p. 293. Harduin. adfert loca ex Cyrilli Alex. epistola 1. et 2. ad Succensum, et ex capite XIII. scholiorum, et p. 297. ex commentar. in Leuiticum, et Gregorii theologi lib. 1. ad Cledonium, et p. 299. ex lib. 2. de filio: tum Basilii ex quarto. contra Eunomium, et Gregorii Nysseni ex quarto contra eundem scripto. Laudat etiam p. 312. Athanasii librum, quo Dionysium Alex. alienum fuisse ab Ariti sententia ostendit; atque inter historiae ecclesiasticae scriptores cum Sozomeno, Socrate et Theodoro [P.] Hefychium p. 318. ubi praeterea memorat, quae Augustinus ad Bonifacium de haereticis etiam post mortem anathemati subiiciendis scripsit. De alia confessione fidei Iustiniani Facundus libro 1. illa nempe quam a. 534. edidit, et quae graece et latine legitur in codice Iustiniano lib. 1. tit. 1. de summa Trinitate, lege 6. Incipit: *Τὸν Σωτῆρα καὶ δεσπότην τῶν ὅλων Ἰησοῦν Χριστόν.*

Iustiniani τύπος siue epistola ad synodum CPol. de Theodoro Mopsuesteno et reliquis, graece et latine. Incipit: *σπουδὴ μὲν γέγονεν αἰεὶ.* Harduin. p. 724. Latine eadem fuit in actis huius concilii Collatione. 1. ex veteri versione apud Labbeum p. 419. Harduin. p. 54. Fallitur praecclarus Caueus, qui pro diuersis epistolis habet et priorem an. 546. posteriorem an. 553. ad diuersa concilia CPolitana scribit missam esse.

Hic desunt concilia Stephani Baluzii.

Pelagii II., papae, epistola ad Eliam Aquileiensem et alios Istriae episcopos, damnationi trium capitulorum non consentientes, quam a b. Gregorio, quum adhuc esset diaconus, Pelagii nomine scriptam esse, testatur Paulus Warnefridus lib. 3. de gestis Longobard. c. 10. (20.) Librum vocat Gregorius M. lib. 2. epist. 36. ad episcopos Hiberniae. Incipit: *Virtutum mater charitas*; apud Labbeum p. 615. et Harduin. p. 421. Loca, quae ex Theodori Mopsuesteni scriptis in hac epistola adferuntur, conferenda sunt cum Vigilii constituto priore et collatione quarta concilii V. et cum actis concilii Lateranensis a. 649.

† *B. Gregorius* de quinta synodo lib. 1. epist. 24. et lib. 2. epist. 24. lib. 3. epist. 2. 3. 4. 37. et lib. 5. epist. 64. et lib. 7. epist. 53.

A. C. 553. *Hierosolymitani concilii*, quo acta synodi quintae illuc ab imp. Iustiniano transmissa fuere comprobata, mentio in concilio Nicaeno secundo actione 1. ex vita S. Sabae, quam edidit Cotelerius tomo III. monumentorum, quam vide. p. 375. *Fabr. v. Mansi IX. p. 157. sqq. Harl.*

Aquileiense, de quo haec Beda libro de sex aetatibus tom. II. Opp. pag. 226. *Synodus Aquileias facta ob imperitiam fidei quintum vniuersale concilium suscipere diffidit,*

diffidit, donec salutaribus b. Sergii [P] monitis instructa et ipsa huic cum caeteris ecclesiis annuere consentit. Ab Harduino ad hunc locum commemoratur, quum Sergius papa coeperit exeunte anno 687, *Fabr. Walch.* in: Entwurf. p. 381. comparare iubet *Rubeis* monim. eccles. Aquil. p. 213. *Harl.*

†*Liberati*, archidiaconi Carthaginensis et defensoris trium capitulorum, *breuiarium causae Nestorianorum et Eutychianorum*, res annorum 135. succincta narratione percurrens. In vtraque conciliorum Petri Crabbe editione huic breuiario subiungitur adpendix, quam deinde praetermisere Binius, Regia et Labbeus. Harduinus Liberatum ipsum etiam omisit, quia separatim editus fuit cum notis Ioannis Garnerii, Parisiis 1675. 8. Longe magis emendata est haec Garnerii editio; adpendix autem, quae in hac quoque abest, continet varia epistola apud Facundum et alibi obuia, Ioannis Constantinopolit. et Gregorii Nazianz. ad Theodorum Mopsuestenum, Isidori Pelusiota ad Cyrillum Alex. Defensionem fidei factae a Cyrillo, eiusdem epistolam: nec non testimonia Cyrilli ex lib. 22. thesaurorum; ex interpretatione Leuitici, et ad Theodosium imp. et epistola 2. ad Succensum et lib. de Trinitate: Athanasii lib. 4. contra Arianos, Gregorii Nysseni ex lib. 4. in beatitudines, Gregorii Nazianz. in Epiphania, Anastasii papae ad Vrsinum, Gelasii papae ad episcopos per Dardanium constitutos, Theodoretii de SS. Trinitate et contra Sabellium. Postremo loco ponuntur S. Quintiani episcopi Esculani ad Petrum Antiochenum fides, siue Anathematismi XII. qui fuerunt supra ad annum 484.

*Indiculus scriptorum nec non haereticorum, memoratorum in
Liberati Breuiario.*

Acacii Melitenensis epistola ad Armenios, cap. 10.

Acacii CPolit. ad Simplicium papam, cap. 18. a Felice papa condemnatur, id. ita separauit se sedes apostolica a Constantinopolitana, id. p. 125.

Acephali ab Apollinari profecti, cap. 3. qui nec Cyrillum habent caput, neque, quem sequuntur, ostendunt, cap. 9.

Acoemetarum siue Acumicorum legati, Cyrus et Eulogius, negantes, Mariam [P] Dei genitricem et vnum de Trinitate incarnatum et carne passum, c. 20.

Aegyptiorum episcoporum libelli fidei in synodo Chalcedonensi oblati, c. 13.

Agapetus papa in regulis ecclesiasticis adprime eruditus, c. 21.

Alexandrina synodus post Chalcedonensem, de qua c. 14.

Anastasius a. 428. Mariam Dei genitricem dicere renuens, c. 4.

Anastasius imp. probans Zenonis henoticum, c. 18. epistola ad Ioannem Machiotam episc. Alex. id.

- Ex tractatu Anatolii CPol. et episcoporum metropolitanorum dictatum fidei symbolum in quinta sessione concilii Chalced. c. 13.
- Andreae et Theodorito episcopis concilii mandat Ioannes Antiochenus, vt ad XII. capitula Cyrilli Alex. respondeant, c. 4.
- Anthimus CPol. pallium imperatoribus reddidit, c. 21. condemnatus, c. 23.
- Apollinaris Laodicensis Arianorum blasphemiam sequutus, c. 3. Apollinaris errore aegrotans Eutyches, c. 11.
- Armeniorum libelli ad Proclum CPol. c. 10. monachorum Apollinaris sectatorum excerpta ex libris Theodori Mopsuest. et aliorum, qui contra Apollinarem scripserunt, id.
- Ad Athanasii consensum prouocans Eutyches, c. 11.
- Athanasius prouocauit ad episcopum Romanum, c. 18.
- Athanasius iunior Alex. haereticus post Petrum Moggum, c. 18. p. 128.
- Athanasius Busridis episc. c. 14.
- Basilisci imp. encyclica contra Chalcedonense concilium, c. 16.
- Basilius (Magnus) contra Apollinarem, c. 3.
- Basilii diaconi libellus, in quo docuit, libros Theodori Mopsuest. vitandos, c. 10.
- Basilius Seleuciensis inter principes Ephesini latrocinii, c. 13.
- Belisarii calumnia in Siluerium papam, c. 22.
- Berytense indicium de Iba Edeffeno, c. 10.
- Ex Breuiculo historiae Eutychnistarum, siue historia 50. fere annorum, desinens in condemnatione Acacii, (de illa supra ad a. 483.) non pauca ad verbum habet Liberatus, c. 13. seq. non citatur tamen nominatim, vti nec scripta Zachariae rhetoris, Prisci, Ioannis rhetoris, [P] scriptoris vitae Seueri Antioch. Eustathii Syri, Basilii Cilicis, quae in titulis capitum 15. seq. Garnerius praenotauit.
- Caelestini papae epistola increpationis ad Nestorium, cap. 5. ad Cyrillum Alex. cui vices suas dedit in concilio Ephesino, id. ad Io. Antiochenum et alios episcopos; et ad clerum CPol. id.
- Calendionis Antiocheni patriarchae intercessionis synodicae litterae. cap. 18. ipse depositus, id. pag. 125.
- Chalcedonensis synodus, cap. 10. epistolas duas Cyrilli suscepit, c. 11. primae actioni inserta acta concilii Ephesini secundi *λειτουργία* cap. 12. Marcianus imp. synodum, quam Nicaeae primum indixerat, Chalcedonem transtulit, vt ipse posset interesse, cap. 13. vbi plura de illius concilii gestis atque duodecim secretariis siue sessionibus et sexdecim actionibus, et inter alia, quod sexta sessione aduenit imperator; et p. 93. regularum ecclesiasticarum in eo constitutarum mentio. Praeteritur Chalcedonensis fides, imo ex parte

parte rejicitur in Zenonis henotico, c. 17. Theodori Mopsuesteni laudes suscepit tribus epistolis, c. 24.

Chartae ecclesiasticae, c. 18. p. 124.

CPolitani concilii fides firmata in concilio Chalced. c. 13.

CPoli congregatorum episcoporum epistola ad Cyrillum de pace, cap. 8. CPolitanum concilium sub Flauiano, cap. 11. secundus conuentus, id. ad hunc vocatus Eutyches, quomodo se gesserit, c. 11.

Cyrilli Alex. epistola ad Nestorium, c. 4. secunda et tertia cum XII. capitulis, id. relatio ad Caelestinum per Possidonium diaconum, id. deflorationes librorum Nestorii, id. contestatio aduersus Io. Antiochenum et caeteros orientales, c. 6. fidei formulam ab orientabilibus Antiochia missam probauit, c. 8. sermo in dictum Ioh. 1. v. 14. *Verbum caro factum est*, id. epistola ad orientales, quae incipit: *Lastentur coeli*, id. ex pluribus Cyrilli epistolis excerpta c. 9. ad Eulogium presb. ad Acacium Melitinsensem, et ad Valerianum Iconiensensem, id. expositio XII. capitulorum, id. tres libri aduersus Diodorum Tarsensem et Theodorum Mopsuest. et liber de incarnatione, c. 10. catholicae veritatis defensores responderunt, hos libros non esse Cyrilli, id. rescriptum ad Iohannem Antiochenum pro Theodoro Mopsuest. id. Cyrillus anno XXXII. episcopatus defunctus, c. 10. epistolae duae synodicae, vna ad Nestorium, quae incipit: *Obloquuntur*, [P] *de me quidam*; et altera ad Io. Antiochenum et alios orientales: *Lastentur coeli*; probatae a synodo Chalced. c. 11. et in concilio Flauiani gestis CPoli, id. et c. 13. ad Cyrilli consensum prouocans Eutyches, c. 11.

Diodorus Tarsensis contra Apollinarem, cap. 3. eius volumina in Syrorum et Armeniorum linguam translata a Nestorianis, cap. 10.

Dionysii Corinthiorum episcopi testimonia a Cyrillo Alex. laudata, c. 10.

Dioscori et Flauiani schisma, c. 12.

Dioscoritae, c. 18. p. 128. 129.

Dioscorus Cyrilli Alex. successor, c. 10. epistola ad Theodosium imp. de conuocanda synodo Ephesina (*Λυσεινῆ*) c. 12. depositus septimo ordinationis suae anno in synodo Chalced. c. 13. exsul in Gangrena ciuitate, c. 14.

Gesta de Dioscoro iuniore Alex. apud Defensorem ciuitatis confecta, c. 18. p. 129.

Domnus, Ioannis Antiocheni successor, c. 10. depositus in eadem *Λυσεινῆ*, cap. 12. Gesta apud Domnum, c. 13. ex sessione VIII. concilii Chalcedon. Epistolae ad Dioscorum Alex. contra XII. Cyrilli capitula, c. 12.

Ecclesiastica historia, nuper de graeco in latinum translata, (Tripartitam Epiphanii Scholastici intelligit,) *praef.*

Encyclia, codex epistolarum et relationum episcoporum pro concilio Chalcedonensi, c. 15.

Ephesina

Ephesina concilia duo, in vno damnatus Nestorius, in altero Cyrillus Alex. et Memnon Ephes. c. 5. prima probatur in concilio Chalcedonensi, c. 13. tertia orientalium synodus contra Cyrillum et Memnonem, c. 6. orientales damnati a Cyrillo et Memnone, id. synodus *λησεικη* sub Dioscoro, in qua damnatus Flavianus, c. 12. ipsa vicissim reprobata in synodo Chalcedonensi, c. 13.

Esaiani, c. 18. p. 126. ab Esaia episcopo Alex.

contra Eunomium scripta a Nestorianis iactata, c. 10.

Euphemius Alex. suscepit a papa romano scripta, c. 18.

Eusebius episc. Dorylenae ciuitatis, c. 11. eius libellus contra Dioscorum, c. 13.

Eutychiani ab Apollin. profecti, c. 3. Eutychis archimandritae CPol. haeresis, cap. 11. libellus, synodo CPolitanæ sub Flauiano oblatus, quae Eutychen damnauit, id. preces ad imp. querentes de falsitate gestorum synodi, id. in synodo *λησεικη* Ephesina restitutus, damnat Flavianum, cap. 12. libellus eius recitatus probatusque, id. Eutyches condemnatus in synodo Chalcedonensi, cap. 13. et Alexandria, c. 14.

Felicis papae testimonia a Cyrillo Alex. laudata, c. 10.

Felicis IV. epistolae ad Acacium CPol. c. 18. synodicae, id. damnationis scriptura, id.

Flavianus, Procli CPol. successor, c. 10. epistola ad Leonem papam, c. 11. fides ad Theodosium imp. quae incipit: *Nihil ita conuenit sacerdoti DEI*, id. in synodo *λησεικη* Ephesina damnatus appellauit libello, c. 12.

Flauitae CPol. synodica ad Felicem papam, c. 18.

Gaius Alex. archiepisc. ex parte adfertorum incorruptibilitatis. cap. 20.

Gaianitae Phantasiae, c. 20. p. 143.

Gesta Synodalia, *praef.*

Graecum Alexandriae scriptum, quod sequutum se testatur Liberatus, *praef.* et c. 12. pag. 77. vbi de actis synodi Chalced. *Nam nos ista nuper Alexandriae de graeco in latinum translata suscepimus; vide infra Nestorius Phlagonos.*

Gregorius Naz. contra Apollinarem, c. 3.

Gregorii mirabilis (Thaumaturgi) testimonia, a Cyrillo Alex. laudata, c. 10.

Hypatii Ephesinorum episcopi ex collatione, quam contra Acephalos suscepit, iussu Iustiani principis in palatii loco, qui dicitur heptaconchos, c. 9.

Ibae Edeffeni epistola ad Marim Persam, cap. 10. non damnata a Cyrillo, c. 9. nec in synodo Chalcedonensi sessione VIII. c. 13. accusatus vt Nestorianus, sed absolutus in iudicio Berytensi, c. 10. damnatus absens in synodo Ephesina *λησεικη*, c. 12.

Io. Antiocheni ad Nestorium epistola, c. 4. offensus XII. capitulis Cyrilli, quem putauit, dum immoderate occurreret Nestorio, in sectam [P] Apollinaris incidisse, id. epistola ad

ad Cyrillum scripta de itinere Ephesum, c. 5. cum aliis orientalibus episcopis damnavit Ephesi Cyrillum, c. 6. deinde in synodo Antiochena, c. 6. epistola ad Theodosium, cap. 8. alia synodus Antiochena, in qua fidei formula cum litteris missa ad Cyrillum, quam Cyrillus probavit, id. alia, in qua probatus tomus Procli CPol. ad Armenios, c. 10. alia, in qua pro Theodoro Mopuest, epistolae tres ad Theodosium imp. ad Cyrillum et ad Proclum CPol. id. prima et tertia probata a Chalcedonensi synodo, id.

Iohannis, cognomento Mercurii, papae epist. ad imp. Iustinianum, c. 20.

Iohannes Talaius, episc. Alexandrinus, negligens synodicas ad Acacium CPol. mittere, c. 17. scribens ad Ellum magistrum, id. et 18. et ad principem (imp. Zenonem) c. 17. misit deinde synodicam ad Acacium et Simplicium papam, c. 18. ad Simplicium pontificem prouocauit, c. 18.

Iulianus Halicarnass. episc. c. 19.

Iustiniano imp. iubente anathematis damnatio, dictata in Origenem et capitula ex eius scriptis excerpta, c. 23. scribit contra Acephalos in defensionem synodi Chalced. c. 24. librum in damnationem trium capitulorum, id. sacrae ad Euphraemium Antiochen. c. 23.

Lectio alia, id est, quod apud alium scriptor. lectum est. Talis locus, c. 2.

Leonis imp. ad episcopos, c. 15. ad ducem Alexandriae Stilam, id.

Tomus papae Leonis ad Flavianum CPol. c. 11. ei concordans Cyrillus, c. 9. tomus ille non lectus in synodo Ephesina *λυστικῶν*, c. 12. at in Chalcedonensi concilio, c. 13. subscriptus ab omnibus, id. anathematizatus a Petro Moggo, c. 18. literae ad Theodosium imp. et Pulcheriam Augustinam, c. 12.

ex Lucentii epitoma chronicorum locus, c. 2. Continuatore Prospero hunc Lucentium existimat Garnerius.

Macedonius CPol. ab Anastasio imp. expulsus, quasi Euangelia ⁹⁹⁾ falsasset, c. 19.

Marci beatissimi euangelistae sedes Alexandrina, c. 15. beati Marci pallium [P] collo accipit episcopus Alexandrinus, atque ita legitime sedet, c. 20.

Marciani imp. adlocutio ad concilium Chalcedonense, c. 13.

Mennas, genere Alexandrinus, patriarcha CPol. suscipiens Chalcedonensem synodum, c. 21.

Monachorum Hierosolymitanorum capitula de libris Origenis excerpta, c. 23.

Nestorii Phlagoneos episcopi mentio, c. 14. hunc Garnerius putat Nestorianum Chronographum, qui historiam usque ad Leonem iuniorem perduxisse traditur in Chronico Paschali p. 324. et apud Malalam tom. II. p. 85. adde p. 11.

Nestorii

99) Hoc est locum 1. Tim. III. 16. pro ΟΣ legens ΘΣ, vide quae notavi parte 9. Codicis Apocryphi N. T. p. 539. seq.

Nestorii haeretici homiliae, c. 2. negans Mariam DEI genitricem, cap. 4. monitus a Cyrillo, vt, si in plebe lapsus fuerat sermo, in tractatibus corrigeretur, id. iam enim quaterniones expositionum eius per Antiochum quemdam illustrem papa Caelestinus acceperat, id. epistola ad Cyrillum, c. 4. damnatus in concilio Ephésino, dixit: *Dicatur Maria DEI genitrix et tristia conquiescant*; sed, non suscepta eius poenitentia, Ostin in exilium missus est, c. 6. Imperiali lege prohibitum, ne quis Nestorii libros legere audeat vel defendere, c. 10.

Nicaenum concilium, c. 2. eius fides firmata in concilio Chalced. c. 13. in henotico Zenonis, c. 17.

Origenes damnatus est mortuus, qui viuens olim fuerat ante damnatus c. 23. Vide Monachorum, Iustinianus, et Theodorus Caesar.

SS. Patrum epistolae, *praef.*

Paulus Alex. c. 23. recipiens Chalcedonensem synodum, id.

Paulus Antiochenus episc. c. 19.

Ex Pauli Emeseni sermone in dictum Ioh. I. v. 14. *Verbum caro factum est*, c. 8.

Paulus Samosatenus, auctor Nestoriani dogmatis, c. 2. 4.

Petrus Moggus, dictus Blaesus, diaconus, c. 15. deinde episcopus, c. 16. 17. anathematizat synodum Chalced. et tomum papae Leonis, cum iam ad Acacium et Simplicium scripsisset, se cum illis facere, c. 18. alia ad Acacium epistola, id. p. 126.

Petrus Gnapheus siue Fullo, Antioch. episc. c. 18.

[P] Phantasiastae et Corrupticulae Alexandrini, cap. 9. et 19.

Philippi presbyteri CPol. multa volumina contra Iulianum apostatam, c. 7. Sidetern intellige.

Photinus, c. 2. Photini doctrinam introducens in ecclesiam Nestorius, c. 4.

Gesta apud Photium et Eustathium atque Vranium in Tyro ac Beryto celebrata, c. 13. ex sessione VIII. concilii Chalced.

Praefulum monasteriorum, et primae ac secundae Syriae et monasteriorum Hierosol. et Eremi ad Iustinianum contra Seuerum Antiochenum, c. 23.

Proclus in doctrina ecclesiastica CPoli valde florens, c. 7. Episcopus CPol. eius tomus ad Armenios, c. 10. Epistola ad Ioannem Antiochenum, id.

Proterius Alex. c. 14. 15.

Ploii diaconi epistolae, Aegyptiace scriptae ad Eliam magistrum militum, c. 23.

Rabulae Edesseni epistola ad Armenios, c. 10.

De Rhodone Augustali gesta, c. 23.

Sabellii sententiam sequutus Paulus Samosatenus, c. 2.

- Seueri monachi haeretici expositio dicta in inthronismo ad episcopatum Antiochen. et epistolae ad Flavianum, ad Maronam lectorem, ad Eleusinium et Eutychium episcopos, et ad Oecumenium scholasticum Isauriae, c. 19. tractatus contra synodum Chalcedon. id. condemnatus, c. 23.
- Siluerius, Hormisdac papae filius, papa, c. 22.
- Simplicij papae epistolae ad Acacium episcopum CPol. c. 16. et 18. ad Petrum Moggum, c. 18.
- Socrates in libro ecclesiasticae historiae, c. 2. 4. 6.
- Alius Socrates scholasticus iunior memoratur c. 18. p. 129.
- Symmachi, Aegyptiis portitores litterarum velocissimi pedestres, c. 23.
- Tessaracaecatitae, ob quos oblatum in concilio Ephesino symbolum memoratur, c. 10.
- Themisiani (Agnoetae) a Themistio, c. 19.
- Theodati Gothorum regis litterae ad papam Agapetum et senatum Rom. c. 21.
- [†] Theodora Augustae praeceptum ad Theodosium archiep. Alex. c. 20. ad Belisarium, cap. 22.
- Theodoritus, vide supra *Andreas*. Ecclesiastica historia, c. 3. Epistola ad clericos, monachos et laicos, contra primam synodum Ephesinam, c. 12. contra XII. capitula Cyrilli, c. 9. 12. damnatus absens in synodo Ephesina *λησεμνη*, c. 12. eius suggestio ad Leonem papam, c. 12. absolutus in synodo Chalced. sessione VII. c. 13.
- Theodorus Caesareae Cappadociae episc. secta Acephalus, Origenis defensor acerrimus, c. 23. et 24.
- Theodorus Mopsuestenus multa opuscula edidit contra Origenem, c. 24. contra Apollinarem, c. 3. et 10. eius retractatio, c. 4. volumina in Syrorum et Armeniorum linguam translata a Nestorianis, c. 10. dicta contra Arianos edita laudantur a Cyrillo Alex. id. magister Nestorij, id.
- Theodosii iun. imp. sacra ad Cyrillum, c. 4. ad vniuersos episcopos, vt Ephesum conuenirent, c. 5. ad Augustinum Hipponiregiensem episc. iam defunctum, id. Sacra ad concilium Ephesinum, c. 6. Sacra ad Ioannem Antiochenum et Cyrillum de pace ecclesiarum, c. 8. lex de libris Nestorii non legendis nec defendendis, c. 10. ad Iohannem Antiochenum de Theodoro Mopsuest. id. sacri apices ad Photium, Eustathium et Vranium episcopos, c. 10. Mandatum ad synodum CPolitanam sub Flauiano, c. 11. subscriptio quam manu sua precibus Eutychis subscripsit, id. a Flauiano CPol. fidei confessionem petit imperator, c. 11. sacra ad Dioscorum Alex. c. 12. rescriptum, quo Ephesinae *λησεμνης* sententia probatur, id.
- Theodosiani Corrupticolae a Theodosio archiep. Alex. c. 20.
- Timotheus Aelurus, episcopus Alex. c. 15. 16.
- Timotheus Salophaciolus siue Asbus, Aeluro relegato successor datus, c. 16. eius epistolae ad Simplicium papam, id. ad Zenonem imperial. id.

Valentini errore aegrotans Eutyches, c. 11.

Vigilius papa, c. 22. eius epistola ad Theodosium, Anthimum et Seterum, id. p. 152.

Zenonis imp. epistola ad Anthemium Augustalem, c. 16. ad Timoth. Salophaciolum episc. Alex. id. ad Pergamium ducem et Apollonium [P] Augustalem, c. 18. apices imperiales pro Petro Moggo, id. henoticon sine vnitionum, Acacii CPol. persuasione factum habetur latine, c. 17. (Graece apud Euagrium III. 12.)

Hactenus Index in Liberati Breuiarium.

[* De synodis in Origenistas dissertatio; *Mansi* IX. p. 703. *Mart.*]

A. C. 554. Concilii *Arelatensis V.* canones VII. cum subscriptionibus episcoporum XI. presbyterorumque et diaconorum, (qui episcoporum suorum adfuerunt nomine,) VIII. *Fabr. Walch.* in: Entwurf, p. 381. citat *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 298. *Lecointe* annal. eccles. Francor. tom. I. p. 397. sqq. Galliam christian. tom. I. p. 394. tom. III. p. 1113. et Histoire litter. de la France tom. III. p. 263. sqq. *Walch.* ib. de concilio *Aquileiensi* dubio a. 553. *Harl.*

Pelagio I. papae supposita epistola ad *Vigilium*, ex collectione *Isidori Mercatoris*.

Pelagii epistola genuina et fides **) ad *Childebertum* regem Francorum, quae incipit: *Humani generis Saluator.* Regis *Childeberti* capita duo, quae supersunt, constitutionis de abolendis reliquiis idololatriae et de sacrorum dierum festiuitatibus caste celebrandis. Ex editione *Sirmondi* apud *Labbeum* p. 1810. et auctior p. 1851.

† *Pelagii* epistolae aliae 1. 2. 3. 4. ad *Narsetem* patricium, 5. ad episcopos *Tusciae*, 6. ad vniuersum populum *DEI*, 7. 8. ad *Sapandum* episc. *Arelatensem*, 9. ad *Childebertum* regem, quae incipit: *Rufinus vir magnificus*; 10. 11. ad *Sapandum*, 12. ad *Childebertum* regem: *Excellentiae vestrae litteras*; 13. ad eundem: *Cum celsitudini vestrae*; 14. ad *Sapandum*. Epistolae siue epistoliarum fragmenta, a *Luca Holltenio* **) edita, ad *Ioannem Patricium Caburtarium*, ad *Viatores* et *Pancratium illustres*, ad *Valerium Patricium*, ad *Cethegum Patricium*, ad *Eleutherium* episcopum, ad *Asterium* episc. Ad *Viuentium Neapolitanum*, *Geminum Puteolanum* et *Constantium Misenatem* episcopos. Ad *Benegestum Defensorem*, ad *Ioannem Comitem*, ad *Anilanum Comitem*, ad *Elpidium Catanensem* episcopum, et ad *Laurentium* episcopum *Centumcellensem*.

[* Ad

**) Extrema parte auctior apud *Garnerium* in auctario operum *Theodoriti* p. 559. seq.

55) Tom. I. collect. romanae pag. 219. seq. 2. 1662. 8.

[* Ad epistolam III. et IV. Pelagii I. ad Narsetem, animadu. critica; *Mansi IX.* p. 715. Vnae eademque epistolam continuatam in fragmento, quod primum ab Holstenio vulgatum, Labbe et Coleti suis collectionibus inseruerunt, exhiberi ostendit. *Mart.*]

[* Fragmenta epistolar. Pelagii I. ex collectione Deusdedit, (ap. Ballerinos in diss. tom. III. ed. Opp. Leonis praemissa; *Mansi ib.* p. 736. *Mart.*]

A. C. 555. Decretum synodi *Parifensis II.* Childeberto rege euocante celebrati, cum subscriptionibus episcoporum XXVII. contra Saffaracum episc. *Fabr.* Sed *Walch.* l. c. p. 377. sq. §. LXII. ducibus *Lecoint.* l. c. p. 778. *Gallia christiana*, tom. VI. p. 612. *Dubois* hist. eccles. Paris. lib. II. cap. 4. §. 10. aliisque statuit, synodum illam Paris. II. non a. 555. sed a. 551. fuisse congregatam: add. *Causi* hist. litter. SS. eccl. I. p. 560. *Harl.*

[†] * Concilium incerti loci in *minore Britannia*, in quo Maclianus Venetensis episcopus excommunicatus est. Vide Gregorium Turonensem IV. 4. hist.

557. *Parifensis III.* concilii canones decem, cum subscriptionibus episcoporum XV. *Fabr.* [* Canones concilii *Parifensis* nomine inscripti, e Gratiano aliisque collectoribus cum notis *Mansi* ibid. p. 749. *Mart.*]

559. *Iohannis III.* papae supposita decretalis ad episcopos Germaniae et Galliae, ex collectione Isidori Mercatoris.

* Epistola ad Edaldum Viennensem archiep. ex Ioannis a Bosco bibliotheca Flaviacensi.

Clotharii (Clodecharii) regis Francorum constitutio, ex edit. Sirmondii.

[* *Suffetulense* concilium in Africa ante an. 570. celebratum: *Mansi* ib. pag. 761. Canonem vnicum huius concilii e Ferrandi breuiatione canonum dederat Baluzius, et ex eo Coleti. Alium canonem illius hic adfert *Mansi* ex Crescenii concordiae canonum, in cod. mst. Luc. *Mart.*]

560. Synodorum *Landauenfium* in Anglia trium sub Oudocco tertio Landauenfi episcopo celebratarum, gesta in causa triplici paricidii commissi a regibus Mourico, Morcanto et Guidneretho: ex editione Speelmanni. [v. *Wilkins* concil. M. Britanni. tom. I. p. 17. sqq. *Harl.*]

De *CPolitana* sectatorum Iuliani Halicarnassi. et *Antiochena* Anastasii, confirmantis Chalcedonensem synodum, auctor veteris Synodici cap. 119. seq. supra p. 239. ed. vet. et ed. nou. p. 405. [Sed has commentitias esse, arbitratur *Walch.* l. c. p. 382. sq. *Harl.*

† *Nicetii* episcopi Treuirorum epistola ad Iustinianum imp. qua cum extrema aetate in haeresia Phantasiatarum lapsus, reuocat ab errore; et altera ad Glodowin-

doswindum (Gregorio Tur. IV. 3. et 35. Glotindum) reginam Longobardorum, vt Alboinum regem maritum suum ad fidem catholicam adducat. Ex editione Sirmondi. De hoc Nicetio vide *Valesium* ad Sozom. VIII. 8. et *Dacherium* tomo III. spicilegii, vbi eius tractatus duo de vigiliis seruatorum Dei et de bono Psalmodiae, Paris. 1659. 4. [*Cause* l. c. I. p. 510. et *Walch*, Histor. der Ketzereien, tom. VIII. p. 597. sq. *Harl.*]

A. C. 561. Concilium *Bracarense II.* ^{tt)} anno tertio Ariauri regis contra Priscillianistarum haeresin. Canones XVII. et alia deinde capitula XXII. Subscriptiones episcoporum VIII. Harduinus praeter Garfiae Loaisae editionem contulit etiam, vt solet, recentiorem cardinalis Aguirre, concil. Hispan. tom. II. p. 292. [*v. Spittler*. l. c. p. 162.]

[* *Theimense* concilium II. Armeniorum haeticorum (ex Galani conciliat. eccles. Armeniorum cum rom. tom. I. p. 105.) *Mansi* IX. p. 771. [et ia supplem. concil. tom. I. p. 441.] *Mart*,

circa A. 562. vel 563. *Santonense*, ex Sirmondo.

567. *Lugdunense II.* canones VI. Subscriptiones episcoporum XIII. in quibus post Vienne sem Philippum secundo loco est Nicetius episc. Lugdunensis. [Ad a. 566. retulit *Walch* Entw. p. 384. sq. et citat historiam suam pontific. rom. p. 129. atque *Ceiller* histoire des auteurs eccl. tom. XVI. p. 783.]

[P] De Salonio et Sagittario episcopis, qui in eadem synodo ob varia scelera depositi sunt, ex Gregorio Tur. lib. V. histor. c. 20.

Turonense II. in causa ecclesiasticae disciplinae reformandae, canones XXVII. cum subscriptionibus episcoporum IX. In hoc concilio can. 20. citatur Innocentius papa ad Victricium episcopum Rothomag. Leges imperatorum de raptu, canones item Synodorum Arelatensis, Mileuitanae, Epaonensis et canones 22. etiam Aruernensis.

Epistola 1) episcoporum prouinciae Turonicae ad plebem missa post synodum scriptam. 2) S. Radegandis ad episcopos pro confirmatione Congregationis Monialium a se institutae. 3) Episcoporum ad Radegundem decretum. Adde Gregorium Turon. IX. 39. ad 42.

569. *Lucense*, in ciuitate Luco in Hispania, sub *Theodomiro*, Sueuorum principe, de diuisione prouinciarum et sedium metropolitanarum episcopatumque illis subiectorum,

tt) Isidoro Bracarenfi primum, quia sunt, qui pro haud gemino habeant, quod fuit supra a. 411. [*v. Walch*. Entwurf. p. 383. ad a. 563. *Douiat*. in Praenott. canoa. lib. II. cap. 13. tom. I. pag. 346. ed. Schott. id numerat *Bracar*. I. (quod Labbeo

est II.) et refert ad a. 563. ac, praeter anathematismos, ait, septemdecim aduersus Priscillianitas aliosque haeticos, edidit XXII. canones circa disciplinam. *Harl.*

ctorum, addita diuisione terminorum dioecesium et parochiarum provinciarum-que Hispaniae a *Wamba* rege post a. 672. facta: nec non diuisione Oxomensis et Aucensis episcopatuum sub *Adefonso*, Hispaniae rege, in synodo apud castrum Montloy in ecclesia S. Mariae de Fusellis aera 1126. (hoc est Christi 1088.) cum subscriptionibus regis, Richardi romanae ecclesiae vicarii, episcoporum XII. abbatum V. comitum IV. principumque VIII. [v. *Aguirre* concil. Hispan. tom. I. p. 292.]

A. C. 572. *Bracarense III.* (secundum Isidoro Mercatori et Innocentio tertio lib. 2. epist. 133. ad Petrum Compostellanum episc.) anno secundo regis Ariamiri siue Mironis, canones X. subscriptiones episcoporum VI. et ex synodo Lucensi episcoporum VI. *Fabr. Douiat.* l. c. p. 346. §. XXII. ex eo, inquit, Bracar. II. alias III. videtur *Martinus*, Bracaren. episcop. canones 84. ex orientalibus praesertim synodis collectos, ad concilium Lucense II. eodem tempore in Gallecia congregatum, misisse, qui a collectoribus tamquam ex concilio Martini papae saepe laudantur; (in primis a Gratiano multis in locis, ab Augustino de emendat. Grat. lib. I. dial. XXII. collectis, v. *Schotti* not. 3.) vnde etrosis occasio nascitur iis, qui concilium Romanum siue Lateranense sub Martino, rom. pontifice, cum hac collectione confundunt. *Harl.*

† *Fragmenta conciliorum Bracarensium*, collecta a Garzia Loaisa ex Burchardo lib. 4. cap. 8. lib. 10. c. 21. lib. 3. c. 180. lib. 10. c. 39. et ex Gratiano 12. qv. 4. *Quicumque.* [Add. *Aguirre* l. c. II. p. 316.]

† *Lucense II.* anno secundo Ariamiri regis, cuius constitutio apud Ambrosium Morealem lib. 11. c. 26. Vide *Labbeum* pag. 901. [et *Aguirre* l. c. II. pag. 325. sqq. sed v. *Walch* Entwurf. p. 386. sq. ac *Spittler* l. c. pag. 199. sq. et *Douiat.* modo citatum. *Harl.*]

Capitula LXXXIV. ex orientalium synodis collecta a Martino Bracarenfi, et ad synodum Lucensem et episcopum [P] Nitigesium transmissa. De aliis horum capitulorum editionibus supra p. 230. seq.

573. *Benedictio* papae supposita epistola ad Dauidem episcopum, de unitate in S. Trinitate, ex collectione Isidori Mercatoris.

Concilium *Parisiense*, de causa Pappoli episcopi Carnotensis, aduersus Promotum constitutum episcopum in castro Dunensi ab Aegidio Rhemensis. 1) Libellus synodo oblatus a Pappolo. 2) Constitutio synodi ad Aegidium episcopum Rhemensis, cum subscriptionibus episcoporum XXXIII. 3) Epistola synodi ad Sigebertum regem, cum subscriptionibus episcoporum XXXII. Ad hoc concilium, Labbeus putat, spectare verba *Gregorii Tur.* lib. 4. hist. Francorum c. 42. [v. *Ruinart.* adpend. Opp. *Gregorii Turon.* pag. 1340. et *Walch.* Entwurf. pag. 387. sq. *Harl.*]

Epistola

Epistola S. Germani, Parisiorum episcopi, ad Brunichildem reginam, ut Sigbertum regem reuocet a consilio belli, quod fratri suo Chilperico inferebat. (Labbe pag. 923. et Harduin. in adpendice tomi III. pag. 2083. ex editione Sirmondi, I. pag. 350.

A. C. 575. Conuentus Lugdunensis episcoporum et procerum. Vide Labbeum pag. 1825. ex Gregor. Tur. lib. V. c. 5. et 6.

[Seleuciense Nestorianorum concilium a. 576, pro scelesiastica disciplina celebratum (ex Assmanni bibl. orient. tom. III. part. 1. p. 439. et part. 2. pag. 183.) Mansi IX. p. 873. [et suppl. concil. tom. I. p. 441.] Mart.]

577. Gesta concilii Parisiensis V. in quo Praetextati episcopi Rotomagensis causa, Chilperico rege accusante discussa est, ex Gregorii Turonensis lib. 5. histor. c. 19.

Editionis Regiae tomus XIII.

Pelagio II papae suppositae epistolae 1) ad Benignum archiepiscopum, 2) ad episcopos Italiae, 3) ad Ioannem episcopum CPol. 4) ad episcopos Germaniae et Galliae, ex Isidoro Mercatore.

Eiusdem Pelagii epistolae tres ad Eliam et episcopos Istriae, (Loca Theodori Mopsuesteni et aliorum, quae in tertia citantur, conferenda sunt cum locis iisdem in collatione quarta concilii quinti CPol. a. 553. et constituto priore Vigilii papae.) Suggestio episcoporum Istriae de tribus capitulis infra ad a. 590.

† Epistolae Pelagii II. 1) ad Gregorium diaconum ex Ioanne diacono de vita S. Gregorii magni, 2) ad Aunarium siue Aunacharium episcopum Autissiodorensis sem. Incipit: *Laudanda [P] tuae charitatis vota*; 3) ad eundem Aunarium. Incipit: *Quantum Deo placitor*. Seruauit auctor historiae episcoporum Autissiodorensium apud Labbeum tom. I. bibl. nouae MSS. p. 420.

† Decreta Pelagii huius apud Gratianum, Iuonem, Anselmum, et alios ex epistolis eius ad Antoninam Patriciam et Deciam, ad Florentinum episc. ad clerum Catinensem, ad Cresconium illustrem, ad Benegestum Defensorem et ad Sergium Cancellarium.

[* Pelagii II. epistolarum fragments, Mansi ib. p. 907. Mart.]

[In conuentu episcoporum Braie in Gallia habito a. 577. aut sec. alios a. 581. Gregor. Turonensis absolutus est, v. Gregorium Turon. lib. V. cap. 49. et Walch l. c. p. 388. sq. Harl.]

578. Concilium Autissiodorense sub Aunachario, canones XLV. subscriptiones episcopi vnus, abbatum septem, presbyterorum XXXIV. et diaconorum trium.

[* Alexan-

[* *Alexandrina* synodus Eutychnianorum ad discutiendam synodicam Petri Antioch. patriarchae recens electi, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II. p. 71.) *Mansi* ib. p. 917. [et in supplem. concil. I, p. 449.] *Mart.*]

[* *Aegyptiaca*, forte *Alexandrina*, synodus Eutychnianorum in causa Paulli, patriarchae Antioch. Iacobitae, a Iacobo Edesseno episcopo a. 578. celebrata, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II.) *Mansi* l. c. p. 919. [et in suppl. concil. I. pag. 449.] *Mart.*]

A.C. 579. *Cabilonense*, Guntramni *) regis iussu conuocatum aduersus Salonium Ebredunensem et Sagittarium Vapincensem episcopos, addita auctoritate de capite S. Iohannis baptistae ex Phoenice perlato et aedificata in eius veneratione ecclesia in Morienna, Viennensi metropoli subiecta.

Santonense, de causa Nantini comitis Engolismensis. *Gregor. Turon.* lib. V. cap. 36.

[* Ad synodum *Gradensem* a. 579. (quam dedit Coleti.) censura, *Mansi* ibid. pag. 927. Commemoratam esse hanc synodum, ex P. *Rubeis* diss. de schismate Aquileiensi cap. 8. et 9. docetur, *Mart.*]

580. *Brennatense*, in causa Gregorii Turoensis, quem Leudastes comes falso apud Chilpericum regem accusarat, proniorem in errorem Sabellii. Confer Gregorii hist. Francorum lib. 5. c. 44. 45. *Per idem tempus Chilpericus rex scripsit indiculum, ut sancta Trinitas non in personarum distinctione, sed tantum Deus nominaretur, asserens indignum esse ut Deus persona sicut homo carnis nominaretur etc.*

581. *Matisconense I.* Guntramni regis euocatione Kal. Nou. Guntramni et Chilperici regum anno XXI. Canones viginti, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. *Fabr.* [* Canones *Matisconensium* conciliorum ex Burchardi cod. msto aliisque additi, *Mansi* l. c. p. 939. *Mart.*] add. *Mansi* supplem. concil. tom. I, pag. 445. aliosque a *Walchio* in: Entwurf. p. 390. sq. citatos, qui praeterea scribit, canones tantum nouemdecim exstare in *Hardhini* concil. III. p. 451. et *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 370. In isto concilio vnus praesentium episcoporum, Chesterfieldi opinionem aut potius errorem, foeminas non habendas esse pro hominibus, iam pronuntiasse dicitur. *Harl.*

[* *Toletana* synodus Arianorum, a. 581. vel 582. celebrata, (ex chronico Io. Biclariensis;) *Mansi* l. c. p. 941. [et in supplem. concil. I. p. 451.] *Mart.* Huius synodi nullam mentionem fecit *Douiat.* in Praenott. canon. I. p. 342. in recensione conciliorum Toletanorum. *Harl.*]

A. C. 583.

*) *Walch.* scribit. nomen: *Guntshramnus. Harl.*

Vol. XII.

Tttt

- A.C. 583. *Lugdunense III.* canones VI. cum subscriptionibus episcoporum VIII. Subsignarunt etiam missi episcoporum duodecim, sed eorum nomina desiderantur. Mentio huius synodi apud *Gregorium Turon.* lib. VI. c. 1. et *Aimoinum* lib. XXXIII. c. 44. [v. *Douiat.* l. c. p. 339. §. XXIV.]
584. *Valentinum II.* in Gallia, cum subscriptionibus episcoporum XVII. *Fabr.* [*Ad synodum Valentinam adnotatio *Mansi* l. c. pag. 947. *Mart.*] Add. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 453. *Harl.*
- [P] *Verani* episcopi Cabellicae, siue potius Lugdunensis in aliqua huius temporis synodo dicta de castitate sacerdotum.
585. *Matisconense II.* canones XX. Subscriptiones episcoporum XLIII. quibus accedunt missi episcoporum XX. cum aliis tribus episcopis non habentibus sedes. Confer *Gregorium Tur.* VIII. 12. et 20. *Fredegarium* libro ultimo *Chronici* c. 1. eumque de more sequutum *Aimoinum* III. 81.
- [* Concilium *Gubense* in Mesopotamia Eutylianorum, (ex *Affemanni* biblioth. Clement. Vatic.) *Mansi* l. c. p. 965. [et in supplem. concil. tom. I. p. 459.] *Mart.*]
- Guntramni* regis Francorum praeceptio ad episcopos et iudices regni sui de observanda die dominica et aliis. Eiusdem adlocutio conuocatis episcopis et optimatibus, ubi discussi sunt duces, qui rem bellicam male administrabant aduersus Hispanos. Vide *Gregorium Tur.* VIII. 30.
- † Exemplar pactionis in conuentu apud Andelmum de pace firmata inter *Guntramnum* et *Childebertum* reges, ex eodem *Gregorio* VII. 20. Meminit et VII. 11.
- [Conuentus s. concilium episcoporum in *Hispania* vtriusque communionis Arianae et catholicae, iussu *Reccardi* regis coactorum, vt de fide tractarent, a. 587. (ex *Gregor. Turon.*) *Mansi* l. c. p. 971. *Mart.*]
586. *Aruernense*, in quo parochiae *Cadurcinae* adiudicatae sunt sedi *Rutenensi*, vt refert idem *Gregorius* VI. 38.
587. *CPolitanum*, quod *Gregorium Antiochenum* incesti cum sorore accusatum a calumnia absoluit, teste *Euagrio* VI. 7.
- * 588. *Incerti loci* in Gallia, ubi quaesitum de caede *Praetextati Rotomagensis* episcopi et aliis criminibus. Vide, quae *Labbeus* p. 1853. ex *Gregorio Tur.* lib. 9. c. 20.
- [Synodus *Persica* Nestorianorum, qua varia dogmatum capita definiuntur, a. 588. habita, (ex *Affemanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 183.) *Mansi* l. c. p. 975. [et in Supplem. concil. I. p. 457.] *Mart.*]
589. *Toletanum III.* in quo Arit haeresis in Hispania condemnatur: adferuntur symbolum *Nicaenum*, *CPolitanum* et tractatus *Chalcedonensis concilii*, cum anathematismis

matissimis XXIII. et subscriptionibus episcoporum VIII. et virorum illustrium IV. et qui non nominantur presbyterorum et diaconorum, ex haeresi Ariana conuersorum, omniumque seniorum Gothorum. Capitula inde XXIII. de variis rebus disciplinam spectantibus: edictum regis Flauii Recaredi in confirmationem concilii, et subscriptiones eiusdem regis et episcoporum LXII. aliorumque IX. vices episcoporum gerentium archipresbyterorum, archidiaconorum et diaconorum. *Fabr.* [* Tabula canonum ex cod. Vallicellano. *Mansi* l. c. p. 991. *Mart.*] conf. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 338. *Flores* Espanna sagrada tom. VI. p. 137. aliosque a *Walch.* in: Entwurf etc. p. 396. sq. citatos. *Harl.*

S. *Leandri*, episcopi Hispalensis, in laudem ecclesiae ob conuersionem gentis post concilium et confirmationem canonum edita.

[P] De celeberrimo hoc concilio Toletano conferendus Isidorus Hisp. in Chronico ad annum octauum Mauricii imp.

A. C. 589. Concilium apud *Sauriacum* villam sub Theodeberto rege. Vide *Gregorium Turonensem* IX. 37.

Conuentus episcoporum duplex, in quorum altero apud *Pistauos* iniecta est, in altero *Cabilonensi* apud *Guntramnum* regem confirmata; excommunicatio in Chrodioldem et reliquis moniales, quae a S. Radegundis, (de qua supra ad a. 567.) monasterio recesserant. Vide *Gregorium Tur.* IX. 41. vbi rescriptum cum subscriptionibus episcoporum VIII.

Narbonense sub Reccaredo Gothorum in Hispania Rege, canones XV. subscriptiones episcoporum VIII. *Fabr.* [* *Narbonensis* concilii tituli veteres ex MSt. Luc. *Mansi* l. c. p. 1013. *Mart.*] Canones XV. exstant quoque in *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 385. et *Sirmond.* concil. Gall. tom. I. p. 399. add. *Walch.* l. c. p. 397. *Harl.*

590. S. *Gregorii* magni, papae decreta. 1. ad *Leandrum* episcopum Hispalensem de trina mersione baptismi (lib. I. epist. 41.) 2. Synodus *Romana* ** sub *Gregorio*, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. et presbyterorum XXIII. 3. ad *Secundinum* inclusum, 4. ad *Theodistam Patriciam*, 5. ad XI. interrogationes *Augustini*, *Cantuariensis* episcopi. Confer *Bedam* lib. I. hist. Angl. c. 17. 6. Rescriptum ad *Felicem* episcopum *Messanensem* cum *Felicis* ad *Gregorium* epistola, vtraque commentitia, ex collectione *Isidori Mercatoris*. 7. Decretum Synodale XVII. capitulorum, quod editiones quaedam subiiciunt synodo *Romanae* supra memoratae, vt *Labbeus* p. 1587.

† *Gregorii* Registrum siue XII. libros epistolar., quos integros adponunt regia et *Labbeus*; *Harduinus* quidem omisit, perinde vt *Binius* et alii ante eum concilior.

T t t t 2

uu) *Labbeus* [et *Doniat.* l. c. I. p. 352. in reuersione conciliorum romanor. a pag. 349 - 353.] referunt ad a. 595. Exstat inter *Gregorii* epistolas lib. IV. epist. 44.

cilioꝝ editores. Atque saepius prodierunt inter Gregorii oꝑera, ex quibus tantum lubet commemorare Romanam a. 1589. et recentissimas duas, vnam Petri Guffanaillaci a. 1675. et alteram eruditorum Monachorum Benedictinorum ord. S. Benedicti a. 1705. 4. volum. fol. de qua Acta Eruditor. a. 1706. p. 385. In hac postrema editione epistolae ordine temporis, quo scriptae sunt, digeruntur, additis obseruationibus criticis, quibus genuinae a spuris dubiisque distinguuntur. Antonii Dadini Alteserrae notas et obseruationes in libros XII. epistolar. [P] Gregorii laudat *Io. Launoius* VII. 1. epist. vbi, S. Medardi priuilegium, quod Harduino itidem omissum, Gregorio ante sexcentos annos suppositum esse, contra Alteserram euincit. Contra Launoium scripsit, sed eruditis non persuasit Robertus Quatremarius. *Fabr.* Libri IV. priores epistolarum Gregorii M: in collectione Mansiana tom. IX. exhibentur p. 1029. sqq. Nouiter accessit l. I. post nr. 34. Gregorii epistola ad Petrum subdiaconum p. 1055. — Reliquos libros epp. continet tom. decimus p. 1-144. *Mart.*

Edit. Regiae tomus XIV. [Edit. Mansi tom. X.]

[*Epistolis Gregorii accessit: Rescriptum Gregorii ad Augustinum in Saxoniam Transmarinam directum, e MSt.-Luc. cum praemonitione *Mansi* vol. X. p. 415.

* Canones a Gratiano aliisque, Gregorii nomine dati, cum *Mansi* praemonitione et notis ib. p. 438. *Mart.*]

A. C. 590. *Hispalense* concilium I. capitula tria, in epistola ad Pegasium episcopum missa, cum subscriptionibus Leandri et aliorum episcoporum VII. [*Aguirre*, concil. Hisp. tom. II. p. 390.]

+ Fragmenta XI. quae ex concilio Hispalensi, (incertum quo,) citantur a Burcardo et Iuone.

++ Suggestio *episcoporum Istriae*, qui pro tribus capitulis ab ecclesia Romana dissidebant, ad Mauricium imp. edita a *Baronio* ad a. 590. n. 28. cum subscriptionibus episcoporum X. et *Mauricii* imp. epistola ad Gregorium papam. Confer Pelagii II. papae epistolas ad episcopos Istriae, de quibus supra ad a. 577. [v. *Baron.* Pagii et *Mansi* annal. eccles. tom. X. p. 500. et *Walch.* l. c. p. 399. *Hart.*]

Concilium *Romanum*, hinc a Gregorio celebratum, colligunt *Baronius*, *Binius*, *Labbeus* p. 1592.

Concilium *in confinio trium ciuitatum* aduersus Tetradiam, quae Eulalii comitis vxor fuerat, de quo Gregorius Turonensis X. 8. historiae Francorum.

Pictaunse, in quo monasterii Pictaunensis causa inter Chrodielidem et abbatissam ab vtriusque regni, Guntramni et Childeberti, episcopis iudicata, ex Gregorio Tur. X. 16. Ternqꝝ ex quolibet regno interfuisse *Sirmondus* conicit.

Metense,

Metense, in quo Aegidius Remorum episcopus ob crimen maiestatis, obtenta vita, episcopatu deiectus est, Chrodielis et Basina in communionem receptae; ex Gregorio Tur. X. 19. *Fabr. Walch.* in: Entwurf. p. 398. sq. §. CV. citat *Gregor: Turon.* hist. Franc. lib. IX. cap. 39. 40. et 20. atque *Sirmond. concil. Gall.* tom. I. p. 397. 404. *Harl.*

[* De synodo *Maranensi* aliisque in causa Seueri Gradenfis adnotatio *Manfi* X. p. 467. *Mart.*]

[* Concilium *Salonitanum* in Dalmatia a. 591. celebratum: *Manfi* ib. p. 469. *Mart.*]
Item *Manfi* supplem. concil. tom. I. p. 459. et *Bower* Histor. der Pápste, tom. III. p. 562. *Harl.*]

A. C. 591. Conuentus *Nemptodorenfis*, (al. Nemerodorenfis,) in quo baptizatus est Clotarius rex puer, susceptusque de sacro fonte a Gustramno patruo suo, rege. Vide *Gregorium Tur.* X. 28. [Sed nomine concilii insigniri non potest. *Harl.*]

592. *Caesaraugustani* concilii de reliquiis haereseos Arianæ abolendis, canones III. cum subscriptionibus episcoporum XI. et diaconorum II. vicem episcoporum agentium. *Fabr.* [* Veteres tituli concilii *Caesaraugustani* ex vet. cod. Luc. *Manfi* l. c. p. 471. *Mart.*]

[¶] Consensus *Artemii Tarraconensis*, et aliorum trium episcoporum de filco *Barcinonensi*. [*Aguirre* concil. tom. II. p. 414.]

Conciliabulum *Numidia* a S. Gregorio reprobatum. cuius vide lib. 3. epist. 7. *Fabr.* [* In synodum *Numidia* censura *Manfi* X. p. 473. *Mart.*]

*594. *Cabilonense* concilium, de ordine psallendi in monasterio S. Marcelli seruando, qualis ad sepulchrum S. Martini et in monasteriis S. Vincentii Parisiis et S. Dionysii seruabatur. Vide *Labbeum* p. 1834. ex *Aimoio* lib. 3. histor. Franc. c. 81.

[* Synodus Africana, forte *Carthaginensis*, in Donatistas, a. 594. vel 595. habita; *Manfi* l. c. p. 475. [et in suppl. conc. l. p. 459.] *Mart.*] Sed, num Carthagine de violenta Donatistarum extirpatione concilium sit habitum, *Walchio* in: Entwurf. p. 402. nondum omnino certum esse videtur. *Harl.*]

[* Synodus Persica, forte *Seleuciensis*, Nestorianorum, qua errores quidam Manichaeorum damnantur, a. C. 596. celebrata, (ex *Assemanni* bibl. orient. tom. III. part. I. p. 448.) *Manfi* p. 480. [et supplem. conc. I. p. 459.] *Mart.*]

595. *Romanum II.* sub Gregorio lib. IV. epist. 44. vide supra ad a. 590. [v. *Walch.* Entwurf. p. 402.]

597. *Toletanas* sub Reccaredo rege synodi canones II. cum subscriptionibus XIII. episcoporum, pro supposititiis habentur a Ioh. Baptista Perezio. [v. *Aguirre* l. c. II. p. 416. aliosque a *Walch.* l. c. memoratos, p. 403.]

A. C. 598. *Oscense* in Hispania, canones II. Mentio in concilio Egarenfi a. 614. [v. *Aguirre* l. c. p. 417.] [**Veteres tituli concilii Oscensis: Mansi* l. c. p. 480. *Mart.*]

599. *Barcinonense*, canones IV. cum subscriptionibus episcoporum XII. [v. *Aguirre* l. c. II. p. 418.]

[*Senonense concilium in Gallia, circa a. 601. *Mansi* p. 486. *Mart.*] *Walch.* in: Entwurf. p. 405. adnotat, *Mansi* not. ad Baron. tom. XI. p. 23. et supplem. concil. I. p. 461. ex vita S. Betharii in actis SS. tom. I. Aug. p. 171. id concilium, (neque vero plane indubitatum,) collegisse, *Harl.*]

601. Decretum Gregorii papae in synodo *Romana III.* de libertate monachorum, cum subscriptionibus, (quae in Regia edit. desiderantur,) episcoporum XX. presbyterorum XIV. et diaconorum IV. Confer *Gregorii M.* lib. 7. epist. 18.

Concilium *Romanum IV.* contra Andream, graecum hominem, impostorem et falsarium. Vide *Gregorii* lib. 9. epist. 69. ad Eusebium Thessalonicensem.

Wigornense in Anglia, ab Augustino, primo Doroberniae siue Cantuariae archiepiscopo, Ethelberti regis adiutorio conuocatum. Vide *Bedam* lib. 2. hist. Anglicanae c. 2. [conf. *Wilkins* concil. M. Brit. tom. I. p. 24. sqq. *Harl.*]

602. *Byzacenum* in Africa, contra Clementinum primatem, grauium criminum reum. *Gregor. M.* lib. 10. epist. 35.

Eulogii patriarchae Alexandrini epistola synodica ad Gregorium papam, circa hoc tempus scripta, exstat apud *Photium* in bibliotheca cod. CCXXX.

603. *Cabilonense*, in quo S. Desiderius episcopus Viennensis, Brunichilde regina instigante, exauctoratus est. De quo *Fredegarius* adpendice ad Gregorium Turonensem, cap. 24.

[P] Concilium *Numidiae* in causa Donadei diaconi et Paulini episcopi. Vide *Gregorium M.* lib. 10. epist. 8. et 31.

† 605. *Cantuariense*, praesente rege Ethelberto, ad confirmandum SS. Petri et Pauli monasterium, primum omnium in Anglia. Vide, quae ex Thoma Spott siue Sprott, (qui circa a. 1274. scripsisse a Pitseo traditur,) *Labbeus* p. 1614. *Fabr. Walch* l. c. pag. 406. valde dubium esse contendit, num id Cantuar. concilium nomen concilii veri mereatur: et citat *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. pag. 28. ac tom. IV. pag. 732. *Harl.* [*Ad concilium *Cantabrigiense* additio, (ex *Wilkins* concil. M. Brit. tom. IV. adpend. *Mansi* l. c. p. 497. *Mart.*]

[*Synodus *Londinensis*, ab Augustino et coepiscopis habita, qua nuptiae in tertio necessitudinis gradu et quae cum foemina velata componuntur, infectae iudicatae sunt, circ. a. 605. *Mansi* l. c. p. 495. *Mart.*] *Walch.* in: Entwurf. p. 406. incerta esse ea videtur, et, *Wilkins* l. c. tom. I. p. 29. eam ex epistola quadam

Bonifacii

Bonifacii ad Zachariam, papam, collegisse adnotat, atque comparat *Mansi* supplementi concil. tom. I. p. 463. *Harl.*]

[*Synodus *Perfica* Nestorianorum, in qua de fide aliisque, ad disciplinam spectantibus, cautum est, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. p. 465.) *Mansi* l. c. p. 499. *Mart.*] et *Mansi* supplementi concil. tom. I. p. 465. *Harl.*]

†A. C. 606. *Romanum*, LXXII. episcoporum, de modo eligendi pontificem, memoratur ab Anassasio in vita Bonifacii III. [v. *Baron*, annal. eccles. tom. XI. p. 82.]

610. *Bonifacii IV.* papae decretum, promulgatum in concilio *Romano*, quod monachis sacerdotalia officia suscipere liceat. Ediderat *Holstenius* tom. I. collect. Romanae p. 242. *Labbeus* p. 1619. et *Harduinus* p. 544. aliam etiam ex vetustissimo codice editionem exhibent.

*Eiusdem Bonifacii epistola ad Athelbertum regem Anglorum, ex eodem *Holstenio* pag. 246.

Toletanum, de primatu ecclesiae Toletanae, cum XV. episcoporum subscriptionibus. Suggestiones Sefuldi, Sunilani, Ioannis, Viuendi et Ermegeldi, et decretum Flauii Gundemari regis, cum eiusdem et Isidori Hisp. et XXV. praeterea episcoporum subscriptionibus. *Fabr.* [*Ad concilium *Toletanum* adnotatio critica *Mansi* l. c. p. 511. *Mart.*] conf. *Mansi* supplementi concil. tom. I. pag. 467. *Flores* Espanna sagr. tom. VI. p. 158. sq. et alios in *Walchii* Entwurf. pag. 408. sq. ubi etiam adnotatur, *Ferreram* in histor. gener. d'Espagne tom. II. p. 272. aliosque errare, qui in controuersia de primatu eccl. Toletanae duo Toleti concilia fuisse habita, autument. *Harl.*

†*Garfiae Loaisae* tractatus de primatu ecclesiae Toletanae. *Labbe* p. 1626-1644. *) Eiusdem Loaisae notas ad concilium, tum hoc, tum alia Hispanica *Labbeus* et regia semper exhibent, *Harduinus* omittit.

614. *Egarense* concilium, sub Sisebuto Hisp. rege: Constitutio vaica, subscriptiones episcoporum XII. presbyteri vnus et vnus diaconi, qui episcoporum vice interfuerunt.

*†*Steph. Baluzii* diss. de episcopatu Egarenfi. {Et in *Aguirre* conc. Hispan. II. p. 457. et 459.]

Deusdedit papae supposititia epistola ad Gordianum ^{vv)}, Hispalensem episc. vt, qui proprios filios de sacro fonte suscipiunt, ab vxoribus separentur: et ne commatrem quis suam in vxorem accipiat. *Fabr.* [*Ad decreta *Deusdedit* papae adpendix

vv) Illum Tractatum et partem ex Thomasi libro de benefic. lib. I. cap. 38. reperiri quoque in *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 433. obierat *Walch*. l. c. *Harl.*

vv) Tunc non Gordianus, sed Isidorus erat episcopus Hispalensis.

pendix *Mansi* X. p. 537. Inest decretum de electione romani pontificis ex collectione Vdalrici Bambergensis ap. *Eccord.* corp. histor. medii aeni, tom. II. col. 188. quod tamen haud dubie spurium est et fictitium. *Mart.*

* In epistolam *Deusdedit* papae ad Gordianum Hispal. adnotatio critica *Mansi* ib. pag. 537. *Mart.*]

circa A. 615. *Parisiensis* V. concilii capitula XV. ex Sirmondi editione. (Subscriptiones LXXIX. episcoporum desiderantur.) Edictum Clotarii II. regis pro confirmandis statutis synodi. *Fabr.* [* Ad concilium *Parisiense* a. 614. adnotatio historico chronologica *Mansi* ib. pag. 545. *Mart.*] et in supplem. concil. tom. I. p. 467. *Walch* in: Entwurf pag. 409. sq. de concilio Paris. a. 615. (ad quem an etiam *Douiat.* l. c. I. pag. 338. id refert,) et sequenti loci incerti, a. 616. citat *Lecoins* annal. eccles. Franc. tom. II. p. 667. sq. *Ceiller* histoir. des auteurs tom. XVII. p. 779. et alios. *Harl.*

[R] Ex synodo *incerti loci*, superiorem synodum confirmantis, canones XV. in fine mutili,

† 617. *Bonifacii* V. papae epistolae 1) ad Iustum, nuper Roffensem, nunc Cantuariensem episcopum, Melliti successorem. 2) ad Edwinum regem Anglorum, quem ad fidem christianam exhortatur. 3) ad Edeburgam, Edwini regis conjugem. *Fabr.* [* Ad epistolas *Bonifacii* V. adpendix. *Mansi* X. p. 553. (Epistola ad Iustum archiepiscopum Cantuariensem.) *Mart.*]

Cantianum concilium in Anglia habitum a Laurentio Cantuariensi, Mellito Londinensi, Iusto Roffensi: in quo decretum est, ut propter Saxonum barbarorum saevitiam et apostasiam omnes hi episcopi Britanniam abdicarent. Ita *Beda* lib. 2. hist. Anglor. cap. 5. *Fabr.* Neque vero illum trium episcoporum conuentum concilium verum fuisse, animaduertit *Walch*. l. c. p. 410. et citat *Wilkins* concil. Britann. tom. I. p. 30. *Harl.*

619. *Hispalense* secundum **, tempore Sisebuti regis. Actiones siue Constitutiones XIII. quarum vltima aduersus Eutyrianos, qui passibilem in Christo diuinitatis substantiam praedicabant. Subscribit Isidorus Hisp. cum aliis episcopis septem. *Fabr.* [* Ad concilium *Hispalense* l. additio. *Mansi* l. c. pag. 569. Ad an. 617. illud reuocandum censet. *Mart.*] Ad a. 618, *Walch* l. c. p. 410. sq. qui adpellat *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 462. *Baron. Pagii* et *Mansi* annal. eccles. tom. XI. p. 172. etc. ad an. 619. *Hispalense* II. *Douiat.* l. c. l. p. 347. *Harl.*

Honorii I. papae epistola ad Sergium CPol. et alterius fragmentum exstant cum *Sergii* ad *Honorium* in gestis sextae synodi a. 681. actione 12. et 13.

† Eiusd.

** Iuoni part. I. cap. 195. Bracaren

† Eiusd. Honorii epistola 1. ad Isaacium Rauennatem exarchum, 2. ad episcopos Venetiae et Istriae de Fortunato Gradensi patriarcha deiecto et Primogenito in eius locum subrogato, 3. ad Eduinum regem Angliae, ex Bedae lib. 2. histor. Angl. c. 17. 4. ad Honorium Dorouernensem episc. ex eodem Beda lib. 2. c. 18.

*† 5. ad Johannem, Andream, Stephanum et Donatum episcopos per Epirum constitutos, 6. ad Sergium subdiaconum. *Fabr.* [* Ad epistolas Honorii adpendix *Mansi* l. c. pag. 583. (Epistola ad *Honorium*, Cantuar. archiepiscopum, et alia quaedam ex Burchardo, Iuone etc. praeceduntibus *Ballerin.* tom. III. Opp. Leonis.) *Mart.*].

A. C. 627. *Matisconense* concilium ⁹⁹⁾, in quo regula beati *Columbani* ab Agrestini calumniis per Eustasium abbatem Luxouiensem defensa atque approbata est. Vide, quae *Sirmondus* ex Iona Scoto monacho in vita Eustasii apud Surium et in actis Sanctor. 29. *Mart.* *Fabr.* [* Ad *Matisconense* concilium adnotatio critica *Mansi* X. p. 589. Intra annos 616–624. illud celebratum esse contendit. *Mart.*] Add. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 473. Ad a. 623. aut 624. id refert *Walch.* l. c. pag. 411. *Harl.*

[Idem *Walch.* ib. pag. 411. sq. inserit synodum multorum episcoporum Armenior. aliorumque, etiam graecorum et syror. praesulum sacrorum s. Theodosiopolis s. Charni in Armenia a. 622. habitam ad Eutychianos reconciliandos; atque concilium Chalcedon. fuit confirmatum: isque prouocat ad *Galanum* in conciliat. eccles. Armen. part. I. p. 15. ac part. II. tom. I. p. 28. atque ad *Causum* in histor. litterar. SS. eccl. vol. I. p. 602. *Harl.*]

* 628. *Clipiacense*, cuius meminit *Aimoinus* lib. 5. hist. Francor. c. 15. anno quadragesimo quarto regni Clotarii. Clipiaci, vulgo Clichy. *Harduin.* *Fabr.* [* Ad *Clipiacense* concilium adnotatio critica *Mansi* l. c. p. 591. Ad a. 627. illud collocandum putat. *Mart.*] Id vero concilium falsum esse, idque *Mansi* suppl. concil. I. p. 473. demonstrasse, iudicat *Walch.* Entwurf. p. 412. *Harl.*

[P] 630. *Remense* ²²⁾ Dagoberti regis, et Sonnatii Remensis episcopi temporibus. Canones XXV.

Statuta synodalia XXI. quae eidem Sonnatio tribuuntur, aliis videntur aeuum posterius sapere, vt *Labbeus* et *Harduinus* adnotarunt. *Fabr.* [* Canones additi ex Burchardo, Iuone et Gratiano: *Mansi* X. p. 600. *Mart.*]

A. C. 633.

99) *Cointius* tom. II. annal. Francor. pag. 729. refert ad a. 623. *Mabillonius* sec. 2. Benedictin. pag. 119. ad a. 624.

22) *Labbeus* refert ad a. 624. idque promittit,

Vol. XII.

se in amplioribus notis probaturum, sed quae lucem non viderunt. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. pag. 412. sq. id infra a. 625–630. ponit, et plures VV. DD. excitat. *Harl.*

A. C. 633. *Alexandrinum* conciliabulum, a Cyro Alexandrino coactum. Exstant gesta et epistola synodica cum nouem capitulis in sexta synodo a. 681. actione 13. *Fabr.* [* Ad concil. *Alexandrinum* adnotatio chronologica *Mansi* l. c. p. 605. *Mart.*]

Conciliabulum *CPolitanum* Sergii, aliaque habita a Monothelitis, et synodi contra Monothelitas celebratae, quas Labbeus hoc loco refert ex auctore veteris Synodici c. 123. ad 132. supra p. 244. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 409.

**Clipiaccense II.* quod ex charta Dagoberti regis obseruauit Sirmondus. Vide *Harduin.* p. 2085. *Labbeum* p. 1854.

Toletanum IV. tempore Sifenandi regis, canones LXXV. et subscriptiones episcoporum LXII. Confirmatur in synodis Toletanis an. 638. et 653. De Iudaeis can. 57-66. *Fabr.* Canones etiam editi sunt in *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 477. Sed *Walch.* in: Entwurf. p. 414. §. XXII. (quem confer.) adnotat, apud illum et in *Harduin.* concil. tom. III. p. 575. sqq. canones haud carere vitiis, et haec a *Mansi* in suppl. conc. I. pag. 475. obseruata fuisse. *Harl.* [Ad an. 630. refert *Walch.* l. c. p. 415. synodum in *Scotia* habitam, citatque *VJher.* antiquit. eccles. Britann. pag. 482. et *Pagii* critic. annal. Baron. tom. IX. pag. 298. *Harl.*]

[Canones (XX.) 318. deiferorum patrum, *Nicaeae* congregatorum sub consulatu Paullini et Iuliani a. 636. ab Alexandro, in Pandectis canonum *Beueregii* tom. I. p. 58-84. et *Florentiae* in cod. bibl. Laurent. VIII. nr. 14. plut. 9. v. *Bandini* cat. eodd. gr. Laurent. vol. I. p. 397. *Harl.*]

634. *Aurlianense*, *) in quo haereticus graecus a Saluio episcopo Valentino superatus est et Gallia pulsus: vti refertur a S. *Audoeno* in vita S. Eligii Nouiomensis lib. 1. c. 34. Saluius ille martyr adpellatur in actis S. Audoeni, scriptis a *Fredogodo* apud Surium 24. August. [add. *Mansi* suppl. concil. I. p. 477. *Harl.*]

†† 636. *Clipiaccense III.* Kalendis Maii, cuius mentio est in vita S. Agili abbatis apud *Mailon.* saeculo 2. Benedictino p. 323.

*Dagoberti regis epistola ad Sulpitium Bituricensem episcopum apud *Labbeum* p. 1855. et *Harduin.* p. 2085.

638. *Toletanum V.* initiis Chintilae regis, pro regia maiestate tuenda. Canones XI. subscriptiones episcoporum XXII. et presbyteri vnus vnusque diaconi, qui vicem gerebant episcoporum. [v. *Aguirre* conc. Hispan. tom. II. p. 507. aliosque ap. *Walch.* l. c. p. 415. sq. ad a. 636. referentem. Huic anno etiam adsignat *Douiat.* l. c. I. p. 343. et canones nouem compositos fuisse scribit. *Harl.*]

Regis Chintilae edictum pro confirmatione huius synodi.

**Pari-*

a) *Labbeus* p. 1835. refert ad a. 645.

*Parifense, quod ex charta Dagoberti regis Sirmondus obseruauit. Vide *Harduin.* p. 2086. *Labbeum* p. 1856.

Toletanum VI. capitula XIX. subscriptiones episcoporum [P] XLVII. presbyterorum III. diaconorum II. agentium episcoporum vicem. [*Aguirre* l. c. II. pag. 512. et *Walch.* l. c. p. 416. sq. *Harl.*]

*† Commemoratio de papae *Sauerini* legatis, quid *CPoli* gesserint, ex S. Maximi confessoris epistola ad abbatem Thalassium. Ediderat Sirmondus cum Anastasii bibliothecarii collectaneis.

Eccl̄hesis sub *Heraclii* imp. nomine promulgata a Sergio *CPol.* legitur graece et lat. in actis concilii Lateranensis a. 649: in tertio feretario.

A. C. 639. Conciliabuli *CPolitani* Monothelitarum, in quo *eccl̄hesis* illa confirmata fuit, exstant gesta in eodem concilio Lateranensi, in tertio feretario. [iterum confirmata in concilio *CPolitano* a Pyrrho patriarcha, a. 640. habito. *Harl.*]

640. *Iohannis IV.* papae epistola 1. ad episcopos et presbyteros Scotiae, 2. ad Constantinum imp. Heraclii filium, apologiam continens pro Honorio papa,†* 3. ad Isaacum Syracusanum episc. *Fabr.* [**Ioannis IV.* epistola ad Bulcredum, regem Saxonum; *Mansi* X. p. 687. *Mart.*]

† Diffloratio ex epistola S. Maximi ad Marinum presbyterum, pro Honorio, et ex epistola ad Petrum illustrem, vbi de Pyrrho, Sophronio Hierosol. et Honorio. Ex edit. Sirmondi.

*† Anastasii bibliothecarii epistola ad Ioannem diaconum vrbis Romae; et excerptum ex epistola S. Maximi ad Martinum presb. Cyprium de processione Spiritus S. [conf. supra ad vol. X. p. 606. *Harl.*]

De Romano concilio illo tempore habito aliisque aduersus *eccl̄hesin* Heraclii et Monothelitas, ita Theophanes ex Goari versione: *Ioannes Romanus praesul collecto episcoporum concilio, Monothelitarum haeresin anathematizauit: similiter et in Africa penes Byzacium, Numidiam et Mauritaniam diuersi episcopi conuenientes, Monothelitas perculerunt.* Confer infra ad a. 646.

642. *Theodori I.* papae epistola 1. ad Paulum patriarcham *CPol.* (synodicae eius respondens,) cum exemplari propositionis *CPolin* transmissae aduersus Pyrrhum Monothelitam, 2. ad episcopos, qui consecrauerunt Paulum *CPol.* Vtraque ex collectaneis Anastasii bibliothecarii vulgatis a Sirmondo, quae praeter editiones, laudatas a me volum. IX. huius bibl. p. 636. recusa etiam sunt in bibliotheca Patrum edit. Lugd. tomo XII. p. 831.

† Disput. S. *Maximi* cum Pyrrho, graece cum Franc. Turriani [P] versione. De aliis huius scripti editionibus dixi vol. IX. huius bibl. p. 646. sqq. vbi etiam de ceteris eiusdem *Maximi* Monothelitarum mallei scriptis ac monumentis.

A. C. 645. *Aurelianense*, vide supra ad a. 634. *Fabr.* [*Ad concilium *Aurelianense* adnotatio chronologica *Manfi* X. p. 761. (Annum 641. illud praecessisse defendit.) *Mart.*]

[*Synodus *Nisibensis* Nestorianorum circa a. 645. habita; ex *Affemanni* biblioth. orient. tom. III. p. 142. *Manfi* X. p. 761. *Mart.*] et *Manfi* supplem. concil. I. p. 477. *Harl.*]

646. Concilii *Numidiae* sub Columbo, *Mauritaniae* sub Reparato, *Byzaceni* sub Stephano, et *Carthaginensis* Gulosi (Probi et aliorum episcoporum LXVIII.) epistolae synodicae ad imp. Constantem, ad Paulum CPol. et Theodorum papam, exstant in actis synodi Lateranensis a. 649. secretario 2.

Toletanum VII. anno quinto Chindesuindi regis. Canones VI. subscriptiones episcoporum XXVIII. et presbyterorum abbatumque ac diaconorum vicariorum XI. *Fabr.* In *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 522. Add. *Walch.* l. c. p. 418. sq. qui citat *Ferreras* histor. gener. d'Espagne II. p. 321. et *Flores* Espanna sagrada tom. VI. p. 180. ibique varias narrationes esse emendatas, adnotat. *Harl.*

De visione *Taionis* Caesaraugustani episcopi, qua libri moralium Gregorii M. ipsi indicati sunt. Confer *Rodericum Toletanum* lib. 2. cap. 19. et *Baronium* a. 649. n. 80.

648. Typus a *Constante* imp. suafu Pauli CPol. promulgatus, quo Monothelitis eorumque aduersariis silentium iniungitur. Exstat et improbatur in secretario siue actione 4. concilii Lateranensis a. 649.

Concilium *Romanum* contra Paulum et Pyrrhum. Vide Anastasium in vita Theodori papae, synodic. vet. c. 131. et *Labbeum* p. 1846. [*Bower* Hist. der Päpste, tom. IV. p. 79.]

† *Siggyberti* Metensium regis epistola ad Desiderium Caturcensium episcopum, qua sine sua scientia synodale concilium in regno suo agi prohibet. Edita haec epistola 79. inter Francicas a Marquardo Frehero et Andrea Duchesnio.

[*Pseudo-synodus *Thessalonicensis* gemina, a Paulo, eius urbis episcopo Monothelita, c. a. 649. celebrata; *Manfi* X. p. 785. *Mart.*] id. *Manfi* in supplem. concil. I. p. 483. *Harl.*]

Editionis Regiae tom. XV. et Labbei tomus VI.

649. *Martini* papae epistolae XVII. ex quibus undecim, (tertia usque ad decimam tertiam,) graece etiam a Labbeo primum, et deinde ab Harduino additae sunt. 1. Encyclica ad omnes fideles, gr. et lat. 2. ad Amandum Traiectensem, latine: (utraque in fine actionis quintae proximi Lateranensis concilii.) 3. ad Constantem imp. 4. ad ecclesiam Carthag. 5. ad Iohannem episcopum Phila-

Philadelphiae. 6. ad Theodorum episcopum Esbuntiorum in Arabia. 7. ad Anthonium [P] Bucathorum in Palaestina prima episcopum. 8. ad Georgium archimandritam monasterii S. Theodosii. 9. ad Pantaleonem. 10. ad Petrum illustrem virum. 11. ad ecclesiam Hierosolymitanam et Antiochenam. 12. ad Paulum Thessalonicensem episcopum, qui Romanae sedis apocristianos in haeresin Monotheliticam induxerat. 13. ad ecclesiam Thessalonicensem de Pauli damnatione, et de eius haeresi fugienda. Quae sequuntur, latine tantum, ex editione Sirmondi in collectaneis Anastasii bibliothecarii. 14. et 15. ad Theodorum, cum commemoratione eorum, quae saeuiter acta sunt a veritatis aduersariis cum Martino papa. 16. et 17. ad quemdam sibi carissimum de exsilio sui calamitate.

[* *Gallicana* synodus, forte *Parisenfis*, a. 649. contra Monothelitas: *Mansi* X. p. 863. *Mart.*] ib. in *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 485. sed haec synodus valde dubia esse videtur *Walch.* in: Entwurf. p. 422. not. 3. *Harl.*]

Acta *Lateranensis* concilii celeberrimi, sub Martino papa aduersus Monothelitas habiti, *πραξις* actiones eius secretarii 5. graece et latine. Graeca e MS. codice a Labbeo primum, ac deinde ab Harduino addita sunt. Indicem scriptorum et epistolarum, quae in his actis vel adferuntur vel citantur, dedi vol. X. huius bibl. p. 185. sq. In hoc concilio non modo Cyrus, Sergius, Paelus et Pyrrhus condemnati, sed etiam proscriptus *Constantis* imp. *typus*, vt iam dixi ad a. 648. Actionem quintam claudunt canones XX. cum subscriptionibus episcoporum CV. *Fabr.* De concilio *Lateranensi* multus est *Walch.* l. c. p. 419. sqq. ibique et in *Historie der Päpste* p. 151. plures citat VV. DD. In b. *Bernenfis* cod. sunt duo fragmenta concilii Lateran. v. *Sinner.* catal. codd. MSS. bibl. *Bernenfis* p. 106. et 107. *Harl.*

A. C. 650. b) *Cablonensis* concilii a Clodoueo II. euocati, canones XX. cum subscriptionibus episcoporum XXXVIII. abbatumque et archidiaconorum VI. episcoporum vice, et epistola concilii ad Theodosium episcopum Arelatensem. *Fabr.* [* Canones, qui non leguntur in editis conciliorum Cabilonensium, sed hoc titulo apud vet. collectores inscribuntur, *Mansi* X. p. 1196. et p. 1197. eiusd. ad concilium Cabilonense adnotatio chronologica. Non serius, quam a. 643. vel sequenti 644. illud celebratum esse putat. *Mart.*]

653. *Toletanum* VIII. anno quinto *Recceswinthi* regis, cuius epistola nec non decretum et lex, canonibus XIII. adiungitur, cum subscriptionibus episcoporum LII. abbatum XII. vicariorum episcoporum X. et virorum illustrium XVI. Ca-

Vvvv 3

non

b) *Carolus le Coite* anal. eccles. Franc. tom. III. p. 230. refert ad a. 644. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. p. 423. ad a. 649. sed in not. i. obseruat, alios referre ad a. 650. 664. sed optimos scripto-

res ad a. 644. idem in not. 3. citat *Mabillon* anal. ord. Benedictin. lib. XIII. §. 29. *Mansi* suppl. concil. I. p. 479. *Ceiller* histor. des auteurs, tom. XVIII. p. 820. etc. *Harl.*

non 12. de Iudaeis: canon 1. symbolum Nicaenum repetit et adprobat. [v. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 553. et *Walch.* Entwurf etc. p. 423. sq.]

† Placitum Iudaeorum Toletanae civitatis atque Hispaniae ad regem Receswinthum, editum a Baronio ad a. 653. n. 5. in quo Christo se nomen dare profiterentur, similisque placiti sub Cinthilano rege a se conscripti mentionem faciunt.

[P] † In notis Garfiae Loaisae ad concilium Toletan. quas Harduinus malo more omisit, exstat etiam *Isidori* Hisp. epistola ad Leudefredum episcopum Cordubensem de officiis ecclesiasticis, ex codice MS. bibl. Laurentianae.

† Relatio factae motionis inter Domnum *Maximum*, monachum, et socium eius coram principibus in secretario. Ex collectaneis *Anastasio* bibliothecarii a Sirmondo editis.

[*Synodus *Selucienfis* Nestorianorum ad schismaticos damnandos, circ. a. 654. celebrata, (ex *Affmanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 186.) *Mansi* X. p. 1243. [et in supplem. concil. I. p. 487.] *Mart.*]

[*Edit. Mansi tomus XI.*]

A. C. 655. *Toletani IX.* concilii canones XVII. subscriptiones episcoporum XVI. abbatum VIII. vicarii episcopi vnus, et virorum illustrium officii palatii quatuor. [*Aguirre* concil. Hispan. II. p. 573. et *Walch.* l. c. p. 424. sq.]

656. † *Vitaliani* papae epistolae 1. ad Paulum archiepisc. Cretensem, 2. ad Vaanum, cubicularium imperatoris, 3. ad Paulum Cretensem, 4. ad Georgium episcopum Syracusanum, 5. ad Oswi, regem Nordanhumborum, papae de paschate iudicium expetentem, 6. ad monachos Siculos. *Fabr.* [*Ad epistolas Vitaliani papae adpendix. — Epistola ad Floriacenses; — ad Chlodouaeum, Francorum regem; — ad omnes episcopos; — ad Theodorum, archiepiscopum Cantuariensem; *Mansi* l. c. p. 41. *Mart.*]

Concilium *Toletanum X.* canones septem, cum decreto pro Potamio episcopo Bracarenfi (in quo adfertur aliquid ex concilii *Valentini* titulo IV.) et alio decreto de testamento Recimiri, Dumienfis episcopi. Subscriptiones episcoporum XX. et vicariorum episcoporum V. *Fabr.* v. *Aguirre* concil. Hispan. II. p. 574. *Flores* Espanna sagrada, tom. VI. pag. 195. teste *Walch.* l. c. pag. 425. sq. *Harl.*

† Tomus continens relationem de dogmatibus et controuersis, quae motae sunt inter *S. Maximum*. et Theodosium episcopum Caesareae Bithyniae, ex collectaneis *Anastasio* quae Sirmondus edidit.

[*Conci-

[*Concilium *Gallicanum* incerti loci, forte spurium, sub Vitaliano papa habitum, circ. a. 658. (ex Pseudo-Anastasio epitome chron. Casin. in *Muratorii* scriptt. rerum italic. tom. II. part. I.) *Mansi* XI. p. 59. *Mart.*]

A. C. 658. *Nannetense* concilium, de quo *Flodoardus* lib. 2. histor. c. 8. *Fabr.* *Nannetense* id vocat *Douiat.* l. c. I. p. 370. adnotatque, plerosque id multo recentius facere; certe tamen ante a. 900. celebratum suadere eius quaedam capita in VII. Capitularium librum relata, eiusque canones XX. fuisse. *Harl.*

Privilegium libertatis, *) monasterio *S. Dionysii* concessum a *Landerico* episcopo *Parisiensi* anno XL. *Clodouici*, cum subscriptionibus eiusdem *Landerici* et episcoporum XXIV.

659. Conuentus *Clipiaccensis*, de quo *Aimoinus* lib. 4. hist. Francorum c. 41. et praecipuum *Clodouici II.* regis pro libertate monasterii *S. Dionysii*.

664. Synodus siue Collatio *Pharenfis* in Anglia, rogatu *Hildae* abbatissae, sub *Nordanhumbro* regibus *Oswio* patre et *Alchfrido* filio, in qua acerrime contenditur de ritu celebrandi paschatis, de tonsura sacerdotum et de aliis rebus ecclesiasticis, [P] praesente *Alchfrido* rege filio, *Oswio* rege patre etc. Confer *Bedam* lib. 3. hist. eccl. c. 25. [et *Wilkins* concil. Britan. tom. I. p. 41.]

666. Concilium *Emeritense* in Hispania, capitula XXIII. subscriptiones episcoporum XII. [*Aguirre* conc. Hispan. II. p. 625.]

[*Concilium *Cretense*, a. 667. in causa *Ioannis*, *Larissae* episcopi; *Mansi* XI. pag. 100. [et in suppl. concil. I. p. 501.] *Mart.*]

667. De concilio Romano in causa *Iohannis*, *Lappensis* in *Creta* episcopi, mentio in *Vitaliani* papae epist. 1. et 3. [*Cornar.* *Cret. sacr.* part. II. p. 200. et 251.]

Adeodati papae epistola ad episcopos Galliae de privilegio, quod concessum abati monasterii *S. Martini Turonensis*. Ediderunt *Maffonus*, *Baronius*, *Sirmondus*, *Binius* et *Monfuerius*. *Fabr.* [*Ad epistolas *Adeodati* papae adpendix: *Mansi* XI. p. 103. Bulla pro coenobio *S. Petri et Pauli*. *Mart.*]

[*Constantinopoli* num in causa *Maximi*, aduersarii *Monothetarum*, qui *CPoli* quidem est condemnatus, duae synodi, proprie dictae, sint habitae, quamquam *Mansi* in suppl. concil. I. p. 487. sqq. id haud omnino improbabilibus argumentis euincere studuit, altioris tamen esse indaginis, iudicat *Walch.* in: *Entwurf.* p. 427. *Harl.*]

A. C. 669.

c) *Γνωστὴν* eius in dubium vocavit *Io. Landonius*, sicut etiam *Sau-Germaensis*, *Sau-Me-* *dardensis* privilegii et *Turonensis S. Martini*, aliorumque.

A. C. 669. *Clotarii III.* regis praecepta duo de fundatione et immunitate monasterii *Corbeienfis*. Priuilegium libertatis monasterio eidem concessum a Bertefrido episcopo Ambianensi, cum subscriptionibus episcoporum XVI. Theodorici regis Francorum praeceptum, quo confirmat electionem Eremberti, abbatis *Corbeienfis*.

† *Marculfi* ^{a)} formula de priuilegio et concessio legis ad priuilegium.

[* Concilium *Treuirensis*, quo immunitas conceditur monasterio vallis Galliae in Lotharingia, a S. Diodato Niuernensi episcopo fundato, circ. a. 667. habitum; *Mansi* XI. p. 115. *Mart.* Atque *Walch.* in: Entwurf. p. 427. ad a. 666. citat *Mansi* supplem. concil. I. p. 497. atque *Honthem.* histor. *Treurenf.* diplom. tom. I. p. 28. *Harl.*]

670. De synodo *Senonensi* ^{a)} XXX. episcoporum, in qua subscriptum fuit priuilegium immunitatis monasterio S. Petri Viui, meruit Clarius monachus in Chronico abbatiae S. Petri Viui *Senonensis*, apud *Dacherium* tom. II. spicilegii p. 706. *Fabr.* [* Ad concilium *Senonense* additio (ex *Mabillon.* aet. SStor. ord. *Benedicti* tom. I. part. 2. pag. 613.) *Mansi* XI. pag. 117. [et in supplem. concil. I. pag. 503.] *Mart.*]

Canones *Augustodunenses XVI.* S. Leodegarii *Augustodunae* ciuitatis episcopi, ex collectione canonum in bibl. ecclesiae *Andegau.* et in bibl. S. *Benigni* *Diuionensis*, adde *Labbeum* p. 535. et 1887. *Fabr.* [* Ad concilium *Augustodunense* emendatio; *Mansi* XI. p. 125. *Mart.*]

† 672. *Senonense.* Vide *Labbeum* p. 1878.

673. Concilium *Herudfordiae*, primo anno *Lotharii* regis *Cantii*, praesidente *Theodoro* *Cantuariae* siue *Doroberniae* archiepiscopo, in quo ea, quae a patribus *transmarinis* canonicè sunt antiquitus decreta, custodienda ab *Anglis* decernuntur, decem capita praecipue. *Fabr.* Constitut. in *Bedae* histor. eccles. *Angl.* libr. IV. cap. 5. et *Wilkins* concil. *M. Britann.* tom. I. p. 41. *Harl.*

[P] 675. *Toletanum XI.* canones XVI. Subscriptiones episcoporum XVII. vicariorum II. abbatum VI. et archidiaconi vnus. *Fabr.* v. *Aguirre* conc. *Hispan.* tom. II. p. 660. *Flores* *Espanna* sagrad. tom. VI. p. 199. *Harl.*

Bracarense, canones IX. quorum primo symbolum *Nicaenum* repetitur et probatur. ^{a)} Subscriptiones episcoporum VIII. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. p. 429. octo canones superesse scribit, laudatque *Aguirre* l. c. pag. 673. ac *Ferrerus* *hiloir.* d'Espagne tom. II. p. 374. *Harl.*

[* Syn-

a) Hunc *Marculfum*, non regis *Dagoberti* vixisse tempore, vt contendit *Labbeus* pag. 531. sed formulas suas inscripisse *Landerico*, (non *Parisiensi*, sed) *Meldensi* episcopo, qui *Pipini* et *Caroli* magni aetate floruit, disputat *Launois* in

adsertione inquisitionis in chartam immunitatis p. 616. sq. et in inquisitione ipsa p. 25.

e) a *Cointio* in *Annal. Franc.* refertur ad a. 657.

f) Conf. *Spittler* *Geschichte des kanon. Rechts* p. 216. §. 58. *Harl.*

[*Synodus *Dirimensis* in Arabia Nestorianorum circa varia fidei et disciplinae capita, a. 677. celebrata, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. pag. 186.) *Mansi* XI. p. 163. [et in supplem. concil. I. p. 509.] *Mart.*]

[*Concilium *Marlacense*, a. 677. habitum; *Mansi* XI. p. 163. [et suppl. conc. I. p. 509.] *Mart.*] Id num verum sit, quaerit *Walch.* l. c. p. 430. *Harl.*]

Editionis Regiae tomus XVI.

A. C. 677. *Agathonis* papae epistola 1. ad imperatores Constantinum, Heraclium et Tiberium, graece et latine, in actione quarta sextae synodi a. 680. 2. ad Aethelredum regem Merciorum et Theodorum archiepiscopum Cantuariensem, Sexulfum, etc. latine. *Fabr.* Decretalis epistola *Agathonis* papae a. 675. qua abbatem Medamstedae, quae postea Petriburgum, Peterburgh nuncupata est, legatum romanum constituit super omnem Angliam, eiusdemque monasterium, instar liminum apostolicorum, fore pro absolvendis votis, quae de peregrinando Romanam concepta fuerint, (ex *Wilkins* tom. I.) *Mansi* XI. p. 170. *Mart.*

679. *Mediolanense*, sub Mansueto episcopo, in causa Monothelitarum. Synodica ad Constantinum imp. cum expositione fidei exstat ante acta sextae synodi, latine: [et a *Generh. Elmenhorstio* Leidae 1618. 4. edita est expositio cum notis. *Harl.*]

Generale Anglicum *Hetfeldae* celebratum, de quo *Beda* lib. 4. hist. eccles. Anglorum c. 17. et vita Theodori Cantuar. in *Mabilionii* saec. 2. Benedictin. p. 1036. [ac *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 48. *Harl.*]

Romanum de rebus Britannicae ecclesiae, idem *Beda* c. 18. et *Malmesbur.* de gestis pontificum Anglorum lib. 3. p. 263. et copiosius in vita S. Wilfridi, 4. saec. Benedictin. parte I. p. 492. 494.

Hoc anno synodum in *Gallis* habitam fuisse contra Monothelitas, falso colligitur^{g)} ex istis synodi Romanae sub Agathone verbis: *Felix, humilis episcopus Arelatensis ecclesiae, legatus venerabilis synodi per Galliarum prouincias constitutae, aliisque similibus Adeodati Leucorum, et Taurini Telonensis, subscriptionibus praeter intellectis.* Aliud est enim, ut notat *Harduinus*, synodus, hoc est collegium et numerus episcoporum per diuersas Galliarum prouincias constitutus, aliud congregata in *Gallis* synodus, siue in vno aliquo Galliarum loco episcoporum synodus.

680. *Romanum* contra eosdem Monothelitas, de quo auctor Synodici veteris cap. 133. supra p. 244. ed. vet. et ed. nou. p. 409. Epistolae duae in hoc concilio scriptae recitantur in sexta synodo, actione quarta. *Fabr.* [*Ad concilium *Romanum* sub

g) Apud *Labbeum* p. 1887.

sub Agathone a. 680. additio *Manfi* XI. p. 185. [et in supplém. concil. I. p. 590.] *Mart.*] Add. *Walch.* Entwurf. p. 431. §. 63. de synodo *Romana* L. episcoporum a. 679. aut 680. ante aduentum omnium episcoporum ad concil. rom. habita in caussa Wilfriedi; et p. 432. §. 64. de concilio *Romano*, a. 680. *Harl.*

[* Concilium *Northumbrense* pro restituendo cathedrae Eboracensi Wilfrido episcopo, iussu Agathonis papae a. 680. celebratum *Manfi* XI. p. 187. *Mart.*] Add. *Walch.* l. c. p. 437. [qui etiam citat *Manfi* supplém. concil. tom. I. p. 511. et *Bower* Histor. der Päpste, tom. IV. p. 160. *Harl.*]

A. C. 680. et 681. Acta *sextae* synodi generalis, CONSTANTINOPOLITANAE tertiae, iisdem Monothelitis oppositae, [P] et a Constantino Pogonato atque deinde a Justiniano imp. confirmatae, et latine primum a Merlino et ceteris, graece et latine vero edita a Romanis a. 1608. atque inde a Binio in vtraque posteriore editione: et repetita in Regia, tum a Labbeo et Harduin. Episcopi teste Photio interfuere CLXX. subscriptiones ^{b)} comparent CLXVI. [*Subscriptiones episcoporum, *Manfi* XI. p. 693. Quum Labbeus et Coletus eas tamquam Nicaenas dedissent, quum potius ad concilium CPolitanum pertinerent, *Manfi*, praecunte Harduino, suum eas in locum transtulit. *Mart.*] Quis in hoc concilio praesederit, disputat *Launois* lib. 7. epist. 8. p. 729. seq. Adde *Petrum de Marca* lib. 5. c. 13. [et *Walch.* in: Entwurf etc. qui p. 432. sqq. copiose persequitur historiam huius concilii, imprimis actionum, tradit, prioribus vndecim et vltimae actionibus, ipsum imperatorem, reliquis autem, absente imperatore, eius amicos s. consiliarios intimos ducesque militares, eum comitatos, praesedisse. *Harl.*] —
Constat

^{b)} Confer *Lambecium* VIII. pag. 408. *Fabr.* Cod. XLIV. siue p. 863. sqq. ed. Kollarii, cuius notas conferes, in quibus et *Manfi* locum de his subscriptionibus et de charta Niliaca, in qua exemplar Vindobon. exaratum est, egit, ac *Lambecc.* correxit — Ibid. cod. LIX. continet Acta concilii CPolitani tertii, collecta, disposita et edita ab Agathone, archidiacono et chartophylace magnae ecclesiae CPolitanae, qui rebus gestis interfuit: praemissum est *Andraeae*, archiepiscopi Cretensis, carmen iambicum eucharisticum ad iulum Agathonem pro communicatis ad describendum Actis synodi sextae, editum gr. et lat. a *Combesio* in Auctarii noui biblioth. patrum tom. II. f. historia Monothelitarum, Paris. 1648. fol. pag. 235. sqq. Additus est Agathonis epilocus (de quo v. ad a. 712. de synodo CPolitana.) Plura de his omnibus scripserunt *Lambecc.* (qui etiam magnam partem et principii et finis epilogi formulis typographicis describendam curauit,) atque Kollarius in notis subiectis, vol. VIII, pag. 704.

1048. — *Mosquae* in cod. synod. CLXXIX. fol. 35. (v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. pag. 110.) et *Florent.* in cod. Laurent. XII. nr. 7. plut. 4. Definitio synodi generalis VI. v. *Bandin.* caral. codd. gr. Laur. I. p. 534. qui notat, existere eam gr. et lat. in collect. concil. Venet. 1732. tom. XVIII. p. 80. — ibid. in cod. XVII. nr. 13. plut. 8. Expositio fidei 150. patrum CPoli congregatorum; v. *Bandini* l. c. p. 359. qui adnotat, exilare illam inter Acta concilii CPolitani III. generalis VI. Act. XVIII. Labbeanae concil. ed. Venet. 1729. fol. tom. VII. p. 1058. cum subscriptionibus patrum, has vero in cod. Laur. deesse. — In bibl. *Coisl.* cod. XXXIV. Definitio synodi CPolit. VI. cum aliarum synodorum definitionibus; et in cod. CCCLXIV. illius ac multarum aliarum synodorum canones: v. *Monfauc.* bibl. Coisl. pag. 86. et 563. *Monaci* in cod. Bavar. CXCVIII. v. *Harat* in Arcini Beytrag. 1805. part. I. p. 26. sq. Add. cat. codd. latin. Venet. bibl. D. Marci p. 89. etc. *Harl.*

Constat actionibus XVIII. in quarum decima tertia *συνοδος δευτερα* Honorius papa, de quo videant, qui volunt, quae in medium adferunt *Garnertus* p. 175. seq. ad librum diurnum romanorum pontificum, in quo et ipso Honorius p. 41. damnatur: et Historiae Monothelitarum scriptores I. B. Tamagninus oppugnans, et Franciscus Combesius, fidem actorum adferens, aliique laudati a me vol. XI. huius bibl. p. 153. sq. Apud eundem Combesium p. 241. seqq. collatio actorum sextae synodi ad MS. Tilianum codicem. Indicem epistolarum, quae in actis huius concilii adferuntur, et scriptorum, qui in illis citantur, dedi vol. XI. p. 136. sqq. Canonēs ab hoc concilio nulli editi. *Fabr.* Add. *Dupin* biblioth. des auteurs eccles. tom. VI. p. 61. *Forbes.* instruct. historico-theol. lib. V. cap. 10. sqq. *Cous* hist. litterar. SS. eccles. vol. I. p. 605. *Bower* Histor. der Päpste, tom. IV. p. 162. sqq. aliosque laudatos a *Walchio* in: Entwurf. p. 436. not. 2. et in: Histor. der Päpste, p. 146. *Harl.*

†† Actorum eiusdem concilii sexti versio latina altera longe accuratior ex vetusto codice MSto bibl. collegii Paris. S. I. ab Harduino publicata. [et a *Manso* repetita XI. p. 737-922. *Mart.*]

Synodus *πενδεκτη* siue *quinisexta* in Trullo ¹) palatii sacri secretario a. 692. ²) sub Iustiniano Rhipotmeto, in quam inuehuntur *Allatius* lib. I. de consensu c. 27. XXXX 2 et

i) Etiam sextam synodum in Trullo celebratam, constat ex singulis ferme illius actionibus sub init. *Fabr.* De origine voc. *Trulli*, siue partis palatii imperatorii, ita dicti, quod fastigium eius tectum et ornatum fuerit *trulle*, siue fornice hemicyclico, qui vulgo italice dicitur *Cupola*, v. *Lambec.* V. p. 273. et VIII. p. 861. not. 2. Atque ego alibi legere me memini, ex actis concilii XIV. originem ac significationem nominis Trullani rectius cognosci posse, quam *Semler.* in Selectis capitibus etc. tom. II. pag. 44. monstrare admissus sit. *Harl.*

k) *Harduin.* 706, adde *Lambecium* VIII. pag. 407. *Fabr.* S. ed. Kollar. pag. 861. sqq. nr. 15. cod. XLIV. continet CII. canones, ab anonymo quodam antiquo scholiaste adnotationibus marginalibus atque interlinearibus illustratos. Id pseudoconcilium, scribit *Lambecius*, a. C. 692. vel secundum alios a. 707. fuisse celebratum. — Idem canones sunt quoque ibid. in cod. XLV. nr. 93. v. *Lambec.* VIII. p. 928. seq. *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXII. (qui collectionem canonum ecclesiastic. continet,) nr. 4. plut. 5. tabula canonum CIII. CPoli in Trullo palatii imperatorii statutorum, cum ipsis subscriptionibus Iustiniani

imperatoris, et quinque maiorum orientis episcoporum, ac nouae Iustinianopolis. ibid. in cod. X. nr. 4. canones concilii CPolitani in Trullo, generalis V. et VI. cum subscriptionibus episcoporum CCXXVII. et plurium aliorum conciliorum canones. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 46. et 477. — *Venet.* in cod. bibl. Marc. v. cat. codd. gr. illius biblioth. p. 294. — *Geneuae* in bibl. publ. cod. gr. XXXIII. duo libelli Maximi et acta synodi quinisextae: v. *Senebier* catal. raisonné des MSSs, conservés dans la Bibl. de la ville de Geneve, p. 142. — Conf. etiam *Assemannii* bibl. iuris orient. canon. etc. lib. I. cap. 2. p. 32. sqq. p. 105. vbi in margine contra *Beueregium* monet, concilium Trullanum non, a. 681. sed a. 692. fuisse celebratum, citatque *Lupum* in diff. de synodo Trullana pag. 1071. sq. — ibid. p. 119. et 120. sqq. vbi docet *Assemannus*, Africanos canones a Trullanis patribus primum cod. gr. canonum ecclesiastic. fuisse insertos, et alias notat patrum illorum alucinationes. — p. 408-445. in toto cap. XII. sunt animaduersiones in nonnullos canones Trullanos. — *Spittler.* in: Geschichte des Kanon. Recht §. 49. et 50. p. 181. sqq. plura de synodo Trullana obseruat. *Harl.*

et Altimura siue *Mich. le Quien* panoplia cœtura solissima Graecorum p. 123. sq. Neque canonum illius vlla latina vetus existat interpretatio. Neque ante schisma a Graecis fuisse receptum, contendit *Nic. Comnenus Papadopoli* p. 17. praenotionum mystagogicarum, sed certe a Nicaena secunda agnoscitur. Confer *Beveregium* pag. 166. ad Synodicum, et p. 70. seq. Codicis canonum vindicati. Exstant graece et latine post praemonitionem [P] et Iustiniani imp. *προσφωνητικὸν λόγον* ad synodum *Canones centum et duo*, cum subscriptionibus imperatoris, patriarcharum quinque¹⁾, episcoporum CCVII. Canones illi habentur etiam cum *Beveregii* notis et *Zonarae*, *Balsamonis* et *Alexii Aristeni* scholiis in *Pandectis canonum* laudati *Beveregii*. [Conf. *Walch.* in: Entwurf. p. 441. sq. qui *Cause* in hist. litter. SS. eccl. I. p. 608. sqq. multosque alios citat. *Harl.*]

Canones IX. latine. Hi concilio sexto praeter rem tribuuntur in vetusto codice monasterii sancti *Bauonis* urbis *Gandauensis*, ex quo *Surius* et deinde alii publicarunt, sed ad verbum repetita sunt ex capitulis *Theodulfi Aurelianensis* a 16. ad 25. vt *Harduino* notatum.

A-C. 681. *Toletanam XII.* anno primo *Fl. Ervigii* regis. *Canones XIII.* Subscriptiones episcoporum XXXV. abbatum IV. vicariorum episcoporum III. et virorum illustrium officii palatini XV. Regis lex in confirmatione concilii. [v. *Aguirre* concil. Hisp. tom. II. p. 281. et *Walch.* in: Entwurf. p. 437. sq. *Harl.*]

682. *Sirmondo*, (*Labbeo* 692.) *Rotomagensis*, in quo monasterii *Fontanellensis* inter cetera editum est privilegium, vt refert *Aigrardus monachus* in vita *S. Ansberti* episcopi *Rotomag.* apud *Surium* et *Bollandum* 9. Febr.

[* *Arelatensis* concilium, forte a. 682. celebratum: *Mansi* XL p. 1045. [et in Suppl. concil. I. p. 511.] *Mart.*]

Editionis Regiae tomus XVII.

Leonis II. papae epistolae 1. ad *Constantinum* imp. quae graece et latine exstat, cum praemisso *Constantini* ad *Leonem* rescripto, ad calcem sextae synodi, et *Baronio* utraque suspectae est fidei; 2. ad episcopos *Hispaniae*, 3. ad *Quiricum* episcopum, 4. ad *Simplicium* Comitem, 5. ad *Ervigium* regem *Hispaniae*. *Fabr.* [*Epistolae *Leonis II.* ad episcopos et regem *Dalmatarum* fragmentum; *Mansi* ib. p. 1057. *Mart.*]

[*Concilium Hibernicum* a. 648. *Mansi* ib. p. 1057. *Mart.*] sed eius veritatem probari non posse, censet *Walch.* in: Entwurf. §. LXXI. p. 439. laudatque *Mansi* not. in *Baron.* tom. XII. pag. 73. et *Suppl. concil. I.* pag. 513. — Idem ibid. §. LXXII. notat, parum certi cognitum esse de concilio *Twiford* in regno *Kent*,

et

1) Confer *Theodorum Studitam* lib. 2. epist. 72.

et citat *Mabilon*. acta Sct. ord. Benedict. saec. II. p. 899. *Whartoni* monast. Anglic. tom. I. pag. 39. et 899. atque *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. pag. 55. *Harl.*]

A. C. 683. *Toletanum XIII.* epistola Flau. Ervigii regis ad concilium. Symbolum Nicaenum. capitula XIII. Subscriptiones episcoporum XLVIII. abbatum VIII. vicariorum episcoporum XXVII. Virorum illustrium officii Palatini, Comitum, Spathariorum, Procerum XXVI. Regis edictum ad omnes priuatos siue fiscales populos: et Lex in confirmatione concilii edita. [v. *Aguirre* l. c. II. p. 694. et *Florez* *Espanna* sagrada tom. VI. p. 209. *Harl.*]

684. *Benedicti II.* papae epistolae, quas spurias Baronius esse existimat, 1. ad Petrum notarium Regionarium, 2. ad Ervigium [P] regem Hispaniae, eadem cum illa, quae fuit supra quinta inter epistolas Leonis II. Epistolae ad episcopos Hispanos scriptae de tuendis certis capitulis mentio in concilio Toletano XV. a. 688.

Toletanum XIV. a praesulibus Carthaginis prouinciae contra Monothelitas. Subscriptiones episcoporum XVII. abbatum VI. vicariorum episcoporum X. *Fabr.* v. *Aguirre* l. c. II. p. 717. et *Florez* l. c. p. 218. *Harl.*

[* Concilium *Romanum* sub Ioanne V. in causa ordinationis episcoporum Turritanorum in Sardinia, (ex Anastasii vitis pontif. rom.) *Mansi* XI. p. 1093. *Mart.*]

Concilium *Cantuariensis* prouinciae sub Egfrido rege Nordhumborum, ex *Monastici Anglicani* tom. I. p. 39. et 46.

685. Concilium *in villa regia*, in quo episcopi aliquot gradu defecti et S. Leodegarius Augustodunensis capitali sententia Ebroini factione a Theodorico rege damnatus est. Ex auctore vitae Leodegarii, apud Surium 2. Octobr.

† *Adwoifordense* in Anglia, in quo S. Cuthbertus electus est episcopus Lindisfarrensis, vt refertur in eius vita apud *Mabil.* saeculo 2. Benedict. p. 899.

* *Cantuariense*, ex *Monastici Anglicani* tom. I. p. 39. et 46. *Labbeus* p. 1874.

[Apendicis loco *Mansi* Capitularia regum Francorum ex edit. Baluzii huic et sequentibus tomis XII-XVIII. per partes distributa, inferenda curauit. *Mart.*]

[*Edit. Mansi tomus XII.*]

† 687. *Sergii* papae epistola ad Ceolfridum abbatem, ex *Malmesburiensi* de rebus gestis regum Angliae lib. I. c. 3. *Fabr.* [* Ad epistolas *Sergii* papae adpendix, *Mansi* p. 7. Inest epistola eius ad Heronem, Lingonum praetulem, ex *Dacherii* *Epici-legio* tom. II. *Mart.*]

[*Synodus Manaschiertensis* in Armenia, habita a. 687. auctore Ioanne patriarcha, vide *Cauai* *histor. litter. SS. eccles. I.* p. 607. sq. vbi etiam de tempore illius

contra *Galanum* in Conciliat. eccles. Armen. part. I. cap. 17. p. 201. quaedam monet. *Harl.*]

A. C. 688. *Toletanum XV.* in quo post praemissam Ervigii regis epistolam et Nicaenam probatam fidem, defenduntur inter alia haec locutiones a papa Benedicto notatae: *Voluntas genuit voluntatem, sicut et sapientia sapientiam*; et: *Tres in Christo Dei filio se profiteri*. Laudantur testimonia *Athanasii*, *Augustini* lib. XV. Trinitatis Dei, libro quaestionum contra Apollinaristas, *Enchiridio*, tractatu symboli, et epistola ad Petrum; *Cyrilli* in libro qui vocatur *scholia*; *Isidori*, in libris de differentia naturae Christi vel nostrae; *Ambrosii* ac *Fulgentii*. Subscriptiones episcoporum LXI. abbatum XI. vicariorum episcoporum V. et virorum illustrium officii palatini XVII. Lex in confirmatione concilii generalis, data anno primo Egicani regis. *Fabr.* Conf. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 721. et *Flores* Espanna sagrada, tom. VI. p. 221. *Harl.*

* *Theodori* Cantuariensis archiepiscopi capitula CXX. ex tomo nono spicilegii Dacheriani, apud Labbeum p. 1875. Harduin. p. 1771. De huius Theodori poenitentiali dixi supra pag. 73. ed. vet. et ed. nov. p. 238. *Fabr.* [*Excerpta de capitulis *Theodori* ex libello de remediis peccatorum, (ap. P. *Martene* in *Anecdotis* lib. IV.) *Mansi* XII. p. 37. *Mart.*]

[P] *† *Conuentus in palatio Theoderici*, Francorum regis. Vide *Labbeum* pag. 1878. seq.

691. *Caesaraugustanum III.* capitula V. [Fuit synodus prouincialis: conf. *Aguirre* l. c. II. p. 732. *Harl.*]

circa A. C. 692. Leges ecclesiasticae *Inae* regis occiduorum Saxonum seu Geruiforum, ex legibus eius Saxonice excerptae, capitula vndecim, ex duplici editione. *Fabr.* [*Inae regis statuta, (ex *Wilkins* tom. L.) *Mansi* p. 57. *Mart.*]

De *Quinifexta* synodo *CPolitana* dictum supra ad a. 681.

693. *Toletanum XVI.* epistola Flauii Egicani regis ad concilium. Canones XIII. quorum primus est contra Iudaeos^{m)}, secundus contra idolorum cultores. Regis epistola altera. Subscriptiones episcoporum LIX. abbatum V. vicariorum episcoporum III. Comitum Virorum illustrium XVI. [Conf. *Aguirre* concil. Hispan. II. p. 735. et *Flores*. Espanna sagrada, tom. II. p. 223. *Harl.*]

694. *Becanceldae* in Anglia, celebratum praesidente Withredo rege Gantii, et Bertwaldo archiepiscopo Britanniae, cum horum subscriptionibus, nec non episcoporum *Roffensis* *Tobiae* et *Botredi*, abbatissarum V. et presbyterorum VII. Alia eiusdem *Becanceldensis* concilii editio, tribus ex aliis codicibus MSS. *Fabr.*

[* Aliud

m) Contra Iudaeos etiam *Toletan.* III. can. 13. et IV. 57. 66. XII. 8. XVII. 8.

[* Aliud exemplar concilii *Becancaldensis* (ex *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 56.) *Mansi* XII. p. 89. *Mart.*]

Toletanum XVII. epistola regis Egicani: et post Nicaenum symbolum, canones siue capitula VIII. Lex in confirmatione concilii edita. [*Aguirre* l. c. p. 752. et *Flores* l. c. p. 228. *Harl.*]

† Capitula siue sententiae XIII. excerpta ex superioribus conciliis Gallicanis, quae ex *Garcia Loaisa* Labbeus et editio Regia subiunxit, *Harduinus* omisit.

†† A. C. 695. *Autissiodorensis*, in quo *Tetricus* episcopus constituit, qualiter abbates vel archipresbyteri in ecclesia diuinum perfoluerent officium: taliter vero ordinauit, vt deseruirent Kal. Ianuarii i. hebdomada, basilica S. Germani, etc. vt fusc describitur in historia episcoporum *Autissiodorensium* cap. 24. in *Labbei* bibl. noua MSS. tom. I. p. 427. [add. *Lecointe* anal. eccles. tom. IV. p. 316. *Harl.*]

[* Synodus Nestorianorum pro rei iudicialis directione sub *Ananiesu* I. Nestorianorum patriarcha circa an. 694. celebrata, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. parte I.) *Mansi* XII. p. 109. *Mart.*] *Assmann.* in illo tomo pluribus locis de ea agit, et *Walch.* in: Entwurf. p. 445. citat *Assmann.* laudat. tom. part. II. p. 187. et *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 521. *Harl.*]

697. (al. 702.) *Vltraiectinum*, in quo statutum est, praedicatores ad barbaricas nationes mitti oportere. Acta refert *Marcellinus* presbyter in vita S. *Swiberti* cap. 14. apud *Surium* die i. Martii, *Fabr.* Sed hoc concil. commentitium, et *Marcellinum* fuisse fabularum parentem, iudicat *Walch* in: Entwurf. p. 446. praecuntibus *Henschen.* in Actis SStor. tom. I. Mart. p. 70. *Mabilion.* in Act. sanctor. ord. Bened. saec. III. part. I. pag. 606. et *Pagio* in critic. in anal. Baron. tom. XII. p. 162. *Harl.*

Bergamstedense in Anglia. *Whitredi* regis constitutiones [P] XXVIII. Et alii canones X. quomodo damna et iniuriae sacris ordinibus illatae sint compensandae. *Fabr.* Add. *Wilkins.* concil. M. Britann. tom. I. p. 60. *Harl.*

698. *Aquileiense* conciliabulum, in quo schismatici nonnulli quintam synodum anni 551. ob damnata tria capitula respuendam esse censuerunt, vt narrat *Beda* libro de sex aetatibus, *Paulus* diaconus lib. V. c. 14. et *Sigebertus* in Chronico.

[* Collectio canonum *Hibernicorum*, (ex *Dacherii* spicilegio tom. I. ed. nou. et *Martens* anecdot. tom. IV.) *Mansi* XII. p. 117. *Mart.*]

701. *Anglicanum* concilium, sub *Alfrido* rege *Nordanhymbrorum*, et *Berthwaldo* archiepiscopo *Cantuariensi*, *Theodori* successore, ex *Malmesburiensi* de gestis pontificum lib. 3. *Theodori* epistola ad *Ethelredum* *Marciortum* regem. *Wilfridi* episcopi *Eboracensis* ad *Ioannem* VI. papam. *Fabr.* *Walch* in: Entwurf pag. 447. incipit enumerare concilia saeculi VIII. et primum de conciliis in M. Britannia

Britannia a. 701. habitis, agit, atque *Caus* etiam in hist. litter. SS. eccl. tom. I. p. 643. sqq. de conciliis eiusdem saeculi, et primum quoque de synodo *Malmesburienfi* in caussa Wilfridi, archiepiscopi Eboracensis. Vterque laudat *Wilkins* conc. M. Britann. tom. I. p. 64. et de singulis conciliis alios scriptores. *Harl.*]

704. *Toletanum XVIII.* Acta non exstant. Vide Rodericum Toletanum III. 14. et Baronium ad a. 701. n. 15. *Fabr.* V. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. pag. 763. *Florez* Espanna sacra tom. VI. p. 231. *Harl.*

circa A. 705. *Merciana* synodus, in qua Aldhelmo, abbati Maildui vrbis siue Malmesburienfi, praecipuum est, vt librum scriberet aduersus errorem Britonum in paschate celebrando, vt narrat *Beda* lib. V. hist. Anglor. c. 19.

Romanum concilium, in quo et Wilfridus Eboracensis absolutus est, et adnitente Iustiniano imp. vt canones synodi *Trullanas quinisextae* examinarentur, et qui probabiles viderentur esse, reciperentur, pontifex Iohannes VII. omnino recusauit. De priore illa synodi causa vide *Beda* lib. V. cap. 20. De posteriore *Anastafum* in vita Ioannis VII.

Niddense, ad fluuium Nidde in Northumbria, ab Ofredo rege et Bertwaldo archiepiscopo Cantuariæ. Vide Malmesburiensem lib. 3. de gestis pontificum, et vitam S. Wilfridi in *Mabillonii* saeculo III. Benedictin. p. 324. *Fabr.* *Walch* l. c. p. 449. memorat *Wilkins* conc. M. Britann. tom. I. pag. 67. et *Mansi* supplem. concil. I. p. 523. *Harl.*

Ioannis VII. papae epistola ad Ethelredum Merciorum, et Alfridum, Deirorum reges, qua accepta, Wilfridus in archiepiscopatu Eboracensi confirmatur. *Fabr.* [*Ioannis papae VII. epistola ad olerum Anglicanum, (ex *Baluzii* Miscell. tom. V.) *Mansi* XII. p. 166. Dubitat tamen *Mansi*, vtrum ad Ioannem VII. an ad Ioannem VI. pertineat, *Mart.*]

[*Concilium *Aderbournense* pro adferendis donationibus quibusdam, Angliae monasteriis concessis, a. 705. congregatum; *Mansi* XII. p. 175. [et in supplem. concil. I. p. 525.] *Mart.*]

circa A. 708. De synodo, sub *Ina* rege occidentalium Saxonum habita loco incerto, in qua episcopatus occidentalium Saxonum in duas diuiditur parochias. *Beda* lib. V. cap. 19. *Fabr.* [*Ad synodum, sub *Ina* rege celebratam, additio (ex *Wilkins* l. c. tom. I. p. 70.) *Mansi* XII. p. 175. [et in supplem. conc. I. c.] *Mart.*]

709. *Constantini* papae epistola ad Brithwaldum archiepisc. Cantuar. de visione Eguini episcopi Wigorniensium: de concilio habendo, de coenobio instituendo. *Fabr.* — [*Ad epistolas Constantini papae adpendix: *Mansi* p. 185. Epistola ad Brithwaldum, Cantuariensem archiepiscopum, additamento aucta ex *Wilkinsio*, *Mart.*]

[P] Charta *Kenredi et Offae* regum de terris, in quibus b. Virgo *Egwino* adparuisse dicitur, cum aliis plurimis coenobio *Eueshamiae* collatis, cum subscriptionibus *Constantini papae*, *Egwini episcopi*, *regis Kenredi et regis Offae*.

Charta *Egwini* episcopi, cum subscriptionibus eiusdem per signum crucis confirmantis: *Kenredi regis*, *regis Offae* per signum crucis, *Brithwaldi archiepiscopi* et *Oiwaldi fratris*. Ediderat *Speelmannus*.

Anglica synodus generalis *Alnensis*, siue in loco *Alne*, in qua donationes nascenti monasterio *Eueshamensi* collatae confirmantur. Vide *Brithwoldum Glasconiensem* in vita *S. Egwini* apud *Franciscum Godwinum* de praesulibus Angliae pag. 501. [et *Wilkins* l. c. p. 72. *Harl.*]

A. C. 712. CPolitana Pseudo-synodus, in qua sexta synodus a Monothelitis est reprobata, vt referunt *Theophanes*, *Zonaras*, *Cedrenus*.

* *Agathonis* diaconi epilogus ad Acta synodi sextae, graece et latine ex edit. *Combesii* in historia Monothelitarum p. 199. Sed *Labbeus* et *Harduinus* *Combesii* versioni praetulere veterem interpretationem, quam repperunt in veteri codice MS. collegii Paris. S. I. ad calcem actorum sextae synodi. *Fabr.* v. ad a. 680. et 681. de synodo CPolit. III. *Harl.*

* *Iohannis* CPol. epistola apologetica ad *Constantinum papam*, de iis, quae tempore tyrannidis *Bardae* (*Bardani*) seu *Philippici imp.* mota sunt aduersus sextam synodum, ex eodem *Combesio* p. 211. Confer, quae auctor *Synodici veteris* c. 136. supra p. 247. ed. vet. et ed. nou. p. 412.

Londinense concilium, inquit *Harduinus*, quidam *) hoc tempore ponunt, in quo, (occasione visionis *Egwini*,) decretum de cultu imaginum fuerit promulgatum; sed falso, vt eruditi viri iam dudum monuerunt: quum de eo cultu in Anglia ante annos centum recepto, testis sit *Beda*, vbi de *Augustino Anglorum apostolo* differit. Vide *Baronium* ad a. 714. n. 3. et 4. et *Labbeum* pag. 1421. [*Wilkins* l. c. p. 72.]

Concilium *) totius regni *Britannici*, per praeceptum *regis Inae*, quum iam *Gralam*, filiam *Cadwaladri*, *regis Britonum*, duxisset, [P] vnaque *Cambriam* totam et coronam *Cadwaladri* adeptus esset: in quo de mutuis conciliis inter *Anglo-Saxones*, *Britones* et *Scotos* statuitur.

A. C. 714.

*) Vt *Vrspergensis*, *Baleus* et *Magdeburgenses*, neque enim antiquum testem reperire *Speelmannus* potuit.

o) *Walch* in: *Entwurf*. p. 450. refert id ad a. 708 citatque *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 74. ac *Mansi* supplem. conc. I. p. 527. *Harl.*

A. C. 714. *Ceolfredi* abbatis epistola ^{p)} ad Naitanum regem Pictorum pro catholico pascha et romana tonsura, cum Bedae praefat. ex lib. 5. hist. Anglorum c. 22.

Decretum regis *Naitani* pro utroque illo ritu vsurpando, ex eodem Beda.

[* Concilium *Romanum* dubium, in quo de iuribus *Mediolanensis* prouinciae in *Ticinensem* episcopatum disceptatum est, circa a. 710. cum censura *Muratorii*: *Manfi* XII. p. 219. [et in supplem. conc. I. p. 529.] *Mart.*]

[* Concilium in *Rouennatensi* prouincia, in qua pia donatio, *Rouennatensibus* monachis facta, confirmatur, circa a. 731. habitum: *Manfi* XII. p. 225. *Mart.*]

Gregorii II. papae epistolae duae ad *Bonifacium*, quarum prior adhuc presbytero potestatem facit, fidei mysterium incredulis adnunciandi, posterior iam episcopo respondet ad varias interrogationes et consulta.

Indiculus sacramenti, quod, quum episcopus ordinaretur, *Bonifacius* Romae edidit.

Gregorii II. capitulare, capitulis XIII. datum *Martiniano* episcopo, *Georgio* presbytero, etc. in *Bauariam* ablegatis, apud *Labbeum* p. 1452. et *Harduin.* p. 1861.

† Eiusdem epistolae aliae tredecim: 1. ad *Carolum* ducem (*Martellum*), maiorem *Domus* (*Theodorici*) regis *Francorum*, cui commendat *Bonifacium*. 2. ad episcopos, aliosque tum clericos tum laicos. 3. ad clerum, ordinem et plebem consistentem *Thuringi*, cui *Bonifacius* ordinatus erat episcopus. 4. ad *Optimates* *Thuringorum*. 5. ad vniuersum *Thuringorum* populum. 6. ad vniuersum populum *Alt-Saxonum*. *Caroli* maioris domus epistola generalis de suscepto in tuitionem *Bonifacio*. 7. *Gregorii II.* ad *Bonifacium* episcopum. 8. ad *Germanum*, ^{q)} *Constantinopolitanum* episcopum. 9. ad *Vrsum*, ducem *Venetiarum*. 10. et 11. ad *Leonem Isaurum* ^{r)} imperatorem. 12. ad *Serenum*, *Foroiuliensem* episcopum. 13. ad *Donatum*, *Gradensem* patriarcham, eiusque subditos.

[* *Gregorii II.* papae canones poenitentiales, cum monitu editoris, eos potius ad *Gregorium III.* referendos videri; *Manfi* XII. p. 257. *Mart.*]

[* Concilium seu iudicium *Vicoualari* in *Etruria*, ad decernenda quaedam controuersa inter *Aretinum* et *Senensem* episcopum, institutum a. 715. *Manfi* XII. p. 251. *Mart.*] *Walch*, in: Entwurf. p. 252. §. XV. laudat *Muratorii* antiquitat. Ital. medii aevi, vol. VI. p. 372. sqq. et *Manfi* suppl. conc. I. p. 537. sqq. *Hart.*]

[* Synodus *CPolitana*, qua *Germanus* ex episcopo *Cyzici* ad sedem *CPolitan.* transfertur, a. 715. vel 716. habita: *Manfi* XII. p. 255. [et supplem. concil. I. p. 541.] *Mart.*]

[A. C. 716.]

p) Editionem *Petri Francisci Chiffletii* in Concordia *Bedae* et *Predegarii Scholastici*. Paris. 1681. 4. sequutus est *Harduinus*.

q) Exstat in concilio septimo a. 787. actione 4.
r) Vtraeque inter praecambulares eiusdem concilii septimi, siue *Nicaeni* secundi.

[A. C. 716. *Ratisbonense* concil. sub duce Theod. II.-conf. Neueste historische Abhandl. der Bayer. Akademie der Wissensch. tom. I. p. 140. *Harl.*]

CPolitana synodus sub Germano patriarcha, de qua Synodicon vetus c. 137. supra p. 247. ed. vet. et ed. nou. p. 412. [*Mansi* suppl. concil. I. p. 541.]

[P] † 719. *Traiektensis*, de transmittendis euangelii praedicatoribus in prouincias paganorum. Vide *Labbicum* p. 1879.

721. *Romana*, aduersus illicita coniugia sub Gregorio II. Canones XVII. Subscriptiones episcoporum XXXII. presbyterorum XIV. diaconorum IV. Canon duodecimus est contra eos, qui hariolos, aruspices, incantatores obseruauerint, aut phylacteriis vsi fuerint. *Fabr.* v. *Walch.* in: Entwurf. p. 452. sq. et, quos ille citat, *Baron. Paggi* et *Mansi* annal. eccles. tom. XII. p. 252. *Dupin* bibl. des auteurs eccl. tom. VI. p. 129. ac *Bower* Histor. der Päpste, tom. IV. p. 263. *Harl.*

724. *Romana II.* in qua S. Corbinianus dimissionem ab episcopatu Frisingensi petens a pontifice, non obtinuit. Meminit Aribo in S. Corbiniani vita apud Surium 8. Sept. *Fabr.* cap. X. in Mabill. act. S. ord. Benedict. saec. II. p. 500. sq. addit *Walch.* l. c. p. 453. *Meichelbek* histor. eccl. Frising. tom. I. p. 12. et *Calles* annal. eccles. Germaniae tom. II. p. 152. *Harl.*

726. *Romana III.* in qua iconoclastarum damnatur haeresis, et cultus imaginum sacrarum confirmatur. Vide Hadrianum papam in epistola ad Carolum M. [et *Baron.* annal. eccles. tom. XI. p. 341.] Meminit et Zonaras anathematis ibi dicti iconoclastis. [conf. *Walch.* l. c. p. 453. sq.]

[*Synodus Iacobitarum in *Syria* pro conciliatione Armeniorum cum Syris Iacobitis a. 726. celebrata, (ex *Affemannii* biblioth. orient. tom. II. p. 543.) *Mansi* XII. p. 271. [et in supplem. concil. tom. I. p. 547.] *Mart.*]

731. *Gregorii III.* papae epistola ad Bonifacium, iam archiepiscopum, cui pallium concedit, et ad nouem interrogata respondet.

Excerptum ab eodem, vt volunt, papa ex patrum dictis, capitula XXXIII. iudicia congrua poenitentibus. Petr. Pithoeus iuniori auctori tribuit, vt notauit supra p. 246.

† Aliae sex Gregorii III. epistolae: 1. ad omnes episcopos, presbyteros et abbates, 2. ad optimates et populum prouinciarum Germaniae, 3. ad episcopos Baioariae et Alemaniae, 4. 5. et 6. ad Carolum Martellum, maiorem Domus regni Franaetae.

[*Apendix ad epistolas Gregorii III. e cod. Carolino, quem integrum hic repraesentandum iudicauit *Mansi* XII. p. 281. ex *Muratorii* scriptorr. rer. ital. tom. III. part. 2. cum notis eiusdem. *Mart.*]

A. C. 731. 732. *Romana* duo concilia, occasione sacrarum imaginum, ut Anastasius refert in vita Gregorii papae. Confer, quae auctor Synodici veteris c. 139. supra p. 248. ed. vet. et ed. nou. p. 413. et de *Hierosolymitano* concilio c. 140. nec non c. 138. de *CPolitano* Leonis Itauri contra imagines, quod in illis fuit anathemati subiectum.

[* Concilium in *Rauennatensi* prouincia habitum a. 731. *Mansi* XII. p. 297.

* Additio ad concilium *Romanum* I. et II. ib. p. 299.

* Epistola Gregorii III. ad Antonium Gradensem, ut Romam veniat ad concilium; ib. p. 301. *Mart.*] v. *Walch.* l. c. p. 455. sq. qui citat quoque *Vghelli* Ital. sacrotom. V. p. 1090. ed. Coleti, ac *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 545. atque, incertam tamen, narrationem in Anastasii epitom. chronicor. Cosinenf. ap. *Murator.* in scriptor. rer. italicar. tom. II. part. 1. p. 357. *Harl.*]

[* Concilium *Wigornienfe* a. 738. (ex *Wilkins* concil. M. Britana. tom. I. p. 86.) *Mansi* ib. p. 301. *Mart.*]

[* *Tarmanensis* synodus Iacobitarum, in qua Iosannes patriarcha cum Athanasio reconciliatus est, inter a. C. 740. et 755. celebrata, ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II. p. 338. *Mansi* ib. p. 301. *Mart.*] et in suppl. concil. I. p. 547. *Harl.*]

742. *Bonifacii* epistola ad Zachariam papam, ex Baronio ad annum 742. n. 21. *Zacharias* papae 1. ad Bonifacium, 2. ad Burchardum, Wirtzburgensem episcopum, 3. ad Francos et Gallos, (infra post concilium Liptinense a. 743.) 4. ad Bonifacium, cui mittit pallia pro tribus metropolitanis, et monet de duobus malis episcopis in Francis deprehensis, Aldeberto et Clemente, de quibus infra ad annum 745. [P] 5. et 6. ad eundem Bonifacium, 7. ad Pippinum, maiorem Domus et ad episcopos, abbates et proceres Francorum responsoria, de XXVII. capitulis a Pippino per Ardobanium missis, 8. 9. 10. ad Bonifacium, 11. ad diuersos episcopos Galliae et Germaniae, 12. ad Bonifacium de quaestionibus, quas per Lullum proposuerat. In decima harum epistolarum mentio non modo *Samsonis*, presbyteri Scoti, qui docuit sine mythica inuocatione aut haecro regenerationis posse fieri catholicum christianum per episcopalis manus impositionem; sed et *Virgilii* presbyteri, de quo ita statuit Zacharias papa: *De peruersa autem et iniqua doctrina eius, qui contra Deum et animum suam loquutus est, si clarificatus fuerit ita eum confiteri, quod alius mundus et alii homines sub terra sint, seu sol et luna: hunc habito consilio ab ecclesia pelle, sacerdotii honore priuatum.* Confer de hoc Virgilio, antipodum assertore, Auentinum lib. 3. annalium Boior. *Velferum* lib. 5. rerum Boicarum p. 148. et *Baelium* in Lexico gallice edito.

† Aliae epistolae Zachariae papae quinque, 1. et 2. ad Bonifacium, 3. ad episcopos Francorum, 4. ad Austroperitum archiepiscopum Viennensem, 5. ad Theodorum episcopum Ticinensem. [* Zachariae papae epistola ad Theodorum, episcopum

scopum Trierensem, integrior, quam a reliquis conciliorum collectoribus exhibetur, *Mansi* XII. p. 353. — *Ibid.* p. 355. Zachariae papae decreta ex Gratiano et aliis. *Mart.*] Bonifacii vna ad Grifphonem, fratrem Pippini, maioris domus: altera ad Zachariam per Lullum presb. missa.

A. C. 742. Concilium apud *Clouesho* in Anglia, praesidente Aethelbaldo rege Merciorum, et Cuthberto archiepiscopo Doroberniae. [*Wilkins* concil. M. Britana. I. p. 86.]

[* De synodis, in Germania, Gallia et Italia a S. Bonifacio et S. Zacharia papa habitis, et de litteris mutuis Zachariae papae et S. Bonifacii dissertatio *Mansi* XII. p. 355-362. [et in suppleni. concil. tom. I. p. 551. sqq.] In hac dissertatione in temporum ratione multa aliter, ac vulgo fieri solet, constituta sunt. Argumentis vero parum firmis innixa sunt pleraque, quae a Mansio disputantur. V. *Sigism. Calles* in annal. ecclesiarum German. tom. II. p. 554. sq. *Mart.*]

Germanicum, auctoritate S. Bonifacii celebratum, sub Carlomanno maiore domus regiae. Canones VII. ⁵⁾ ad quorum primum Labbeus adnotat, illum ab Hincmaro epist. 37. et in epistola Attinicensis concilii a. 858. data ad Ludouicum Germaniae regem, Liptinensi synodo, (de qua mox infra,) tribui. Sed Canon, quem Hincmarus epist. 37. [P] tom. II. operum p. 657. ex synodo apud Liptinas ⁶⁾ habita adfert, nec in hoc Germanico nec in proximo Liptinensi legitur. Et Attinicensis synodi epistolam illo anno scriptam, in qua hoc fiat, nusquam reperio. Ceterum de hoc concilio iunabit consulere *Martini Diefenbachii* collationem ad synodum *Franciam*, Ienae 1708. 4. *Fabr.* Illa collatio exstat quoque in calce tom. II. Struuii corp. hist. germ. *Harl.*

743. *Liptinense*, ⁷⁾ in quo superioris synodi decreta confirmata, conditique canones IV. addita etiam idiomate theotisco *Abrenunciatio diaboli* ⁸⁾ in baptismo consueta fieri, et latine praeter adlocutiones sacerdotum tres ad plebem de coniugiis illicitis, de tardius affulgente luce euangelii et de sabbato: *Indiculus superstitionum*

Yyy 3

Mansi

5) Canones septem numerantur in tomis conciliorum. Alii in sedecim distinguunt. In aliis ut apud *Lunigium* tom. I. spicileg. ecclesiastic. p. 558. seq. nulla plane canonum distinctio. *Fabr.* Add. *Baluzii* capitular. tom. I. p. 145. et eius not. pag. 1200. *Mabillon*, de re diplomat. lib. II. cap. 25. §. 15. aliosque a *Walchio* in: Entwurf etc. p. 456. sqq. citatos. *Harl.*

6) Verba Hincmari sunt: *Et in synodo apud Liptinas habita, cui sub Carlomanno principe Georgius episcopus et Ioannes sacellarius ac S. Bonifacius ex praeepto Zachariae papae praesederint, legitur, ut, si vir mulieri desponsatae, dataeque, ac publicis nuptiis ducta secundum apostolum debitum coniugale non potuerit reddere, et*

hoc aut amorum confessione, aut certa qualibet adprobatione fuerit manifestum, ut separentur, et mulier, si continere nequiverit, alteri viro legaliter nubat.

7) Liptinae seu Leptinae, veteri palatio Cameracensis pagi, cuius rudera non procul a Binchio Hannoniae oppido videntur. Confer *Mabillonium* de re diplomatica lib. 4. p. 293. seq.

8) Vide Dieterici von *Stade* specimen Ostridi pag. 16. ubi hanc abrenunciationem exhibet cum versione et notis: nec non *Io. Georgii Eccardi* Catechesin Theotiscam pag. 77. sq. et 47. *Herm. Adolph. Meinders* de statu religionis et reipublicae sub Carolo Magno et Ludouico Pio, Lemgov. 1711. 4. p. 142.

sum *) et paganiarum, ex codice veteri Palatino Vaticano erutus primum ab Holstenio, deinde in illustrissimi Fürstenbergii monumentis Paderbornensibus p. 308. publicatus. Postea a multis, ut Baluzio tom. I. Capitular, regum Francorum p. 150. Conringio adpendice libri de origine iuris germanici pag. 339. Simone Pauli Argentinenſi in miscellis antiquae lectionis p. 73. aliisque. [* Concilii Liptinenſis canones additi; Mansi XII. p. 371. Mart.] Add. Walch. l. c. p. 448. Harl.]

De canonibus et statutis synodi rogatu principum Francorum et Gallorum celebratae, ex Bonifacii **) epistola centesima quinta [P] ad Cuthbertum archiepiscopum. Epistola Zachariae papae ad Francos et Gallos.

Concilium Romanum I. sub Zacharia papa, anno tertio Artabardi, et Luitprandi regis trigesimo secundo, capitula XV. Confer Baronium ad a. 743. n. 18. Fabr. [* Ad concilium Romanum I. sub Zacharia papa praemonitio: (paullo integrius illud ex cod. MSt. Lucensi hic exhiberi;) Mansi ib. p. 381. — Canon additus, ex Vghelli Italia f. tom. I. ib. p. 389. Mart.] Add. Mansi suppl. conc. l. p. 559. Baron. Pagii et Mansi annal. eccles. tom. XII. p. 499. Bower Historie der römischen Päpste, tom. IV. p. 421. etc. Harl.]

A. C. 744. *Suessionense* sub Pippino, maiore domus regiae, ab episcopis XXIII. canones X. *)

745. *Germanicum*, in quo Aldebertus et Clemens damnati, et Gervilioni ob homicidium deposito, successor in archiepiscopatu Moguntino datus Bonifacius. Vide *Serarium* lib. 3. hist. Moguntin. c. 44. edit. secundae.

Romanum

*) Nonnulla huius indiculi illustrantur a viris doctissimis Ioanne Reiskio in disquisitione edita germanice de igne superstitioso, Niedfyr vel Nodfyr. Frfti 1696. 8. et Casp. Sagittario in Antiquitatibus Ethnicismi et Christianismi Thuringici, itidem germanice vulgatis Ienae 1685. 4. lib. 1. cap. 3. Praecipue in laudato Meindersii commentario p. 144. sq. quo capitularia duo Caroli magni de partibus Saxoniae, et indiculum illum erudite explicavit.

*) S. Bonifacii epistolas cum notis vulgavit Nic. Serarius S. I. Moguntiae 1605. 4. recusas ib. 1629. 4. et in bibl. patrum Paris. Colon. tom. VIII. et tom. XIII. Lugd. [novissime auctas edidit Steph. Alex. Würdtwein, Mog. 1789. f. Beck.] Plerasque Zachariae papae et Bonifacii epist. dedit etiam laudatus Lunigius tom. I. spicilegii eccl. Bonifacii vitam scripsit, praeter Ludgerum et Radbodum, Othlonus tom. IV. Canisii, et apud eundem Serarium libro tertio rerum Moguntinarum, et Willibaldus apud Surium ad 5. Iunii, et in actis Sanctorum tom. I. Iunii p. 452. vbi p. 477. etiam

vita scripta a presbytero S. Martini, Vltraiectino, et p. 481. ab alio Monasteriensi. Ruthardus, Rabani discipulus, carmine heroico apud Canisium tomo IV. E recentioribus idem Serarius, et in ligno vitae lib. 5. Arnoldus Wion, atque ex notis Strabonibus, praeter Spangenbergios et Ioh. Letznerum, Caspar Sagittarius in antiquitatibus supra memoratis, quibus titulus: Gründlicher und ausführlicher Bericht von dem Heyden- und Christenthum der alten Thüringer, Iena 1685. 4. [recentius Auct. litt. Franc. IV. p. 92. sq. H. P. Gudenus, Ios. Harzheim in bibl. Colonienſi, I. S. Semler, I. E. C. Schmidius, inprimisque Schroeckh. hist. eccl. XIX. p. 162-251. qui et alios pag. 247. sq. laudavit. Beck.]

y) Clementem esse in hoc concilio damnatum, negat Walch in: Entwurf p. 459. et in not. observat, acta quoque extare in Baluzii capitular. tom. I. p. 159. et hunc in notis pag. 1200. merito refutasse Papebrochium, contendentem, illa acta esse haud genuina, et plures de illo concilio memorat. Harl.]

Romanum II. contra eodẽm, Aldebertum episcopum et Clementem, ex Sirmondi apographo et Gretseri editione epistolarum Bonifacii. In actione *prima*, epistola Bonifacii 135. ad Zachariam papam. In actione *secunda* initium vitae Aldeberti illius, et de epistola, quam velut Christi in Hierosolyma cecidisse finxit, de qua dixi in codice apocrypho noui test. tom. I. pag. 309. In actione *tertia* precatio eiusdem Aldeberti. Subscriptiones episcoporum VIII. presbyterorum XVII. *Fabr.* V. *Bower* Historie der Pabste, tom. V. p. 423. sqq. *Calles* annal. eccles. Germ. tom. II. p. 280. sqq. aliosque ap. *Walch* in: Entwurf. p. 460. qui etiam p. 461. tertium Bonifacii concilium *Germanic.* ex *Wilibaldo* in vita S. Bonifacii cap. X. §. 30. adfert. *Harl.*

Gemmuli, diaconi Rom. epistola ad Bonifacium, ex *Baronio* ad a. 745. n. 46.

XXXVI. statuta S. *Bonifacii*, ex tomo Spicilegii Dacheriani, apud Labbeum p. 1390. et Hardunum p. 1943.

747. *Cloueshouienſe II.* anno regni Aethelbaldi XXXII. Epistola S. Bonifacii ad Cuthbertum archiep. Cantii. Tituli capitulorum XXXI. ex duplici enarratione, quarum altera exstat apud Malmesburiensem de gestis pontificum lib. I. in Cuthberto. [P] Synodus Cuthberti archiepiscopi, capitula ipsa XXX. [Conf. *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 94. sqq. *Harl.*

[* Ad exceptiones *Egberti*, Eboracensis episcopi, praemonitio: *Mansi* XII. p. 411. — Additamenta ad easdem, (ex *Wilkins* tom. I.) ib. p. 429. — Poenitentiale *Egberti* (ex eodem,) ib. p. 431. — Anonymi canones poenitentiales, (ex *Martene* anecd. tom. IV.) cum praemonitione, in qua coniecturam suam, Bedae auctori eos tribuendos esse, contra *Ballerinorum* obiectiones defendere et stabilire conatur,) ibid. p. 497. *Mart.*]

Egberti, Eboracensis archiepiscopi, e dictis et canonibus SS. patrum capitula CXLV. et ex libro secundo eius Poenitentialis capitula XXXV.

* Eiusdem dialogus de institutione ecclesiastica per interrogationes et responsiones XV. Confer, quae de hoc Egberto notauimus supra p. 240. sq. β. [vbi plura adnotauimus, et *Mansi* defensio addenda est. *Harl.*]

† Venerabilis *Bedae* canones de remediis peccatorum, capitula XV. Vide supra pag. 240. sq.

† 748. Concilium *Duriense*, cuius ex Annalibus Metensibus meminit *Labbeus* p. 1380.

† 751. *Pippini* regis epistola ad Bonifacium archiepiscopum, qua confirmat Priuilegium et Donationem Abbatiae Fuldensis, apud *Labbeum* p. 1380.

752. *Stephani II.* papae responsa XIX. quae, quum in Francia esset, dedit in Carisiaco villa Britannico monasterio in parochia Nouiomagensi.

† Eiusdem epistolae: 1. ad Pippinum regem Francorum, 2. ad Francorum proceres. 3. ad Pippinum eiusque filios reges, alia apud *Labbeum* p. 1382. 4. ad Pippi-

Pippinum, romana vrbe obfessa ab Aistulpho et Longobardis, 5. ad Francos sub nomine Petri apostoli, pro subsidio contra Longobardos, 6. ad Pippinum, cui ob vrbe[m] liberatam agit gratias, 7. Praeceptum de hospitali et domo, Romae Fulrado abbati concessa, cum priuilegio indulto eidem Fulrado eiusque successoribus.

[* Admonitio de epistola Stephani papae ad Fulradum abbatem: *Mansi* XII. p. 551. Duplici forma eam hic repraesentari monet, nimirum ex edit. Sirmondi et Labbei, atque ex edit. Mabillonii. *Mart.*]

*† Alia duo priuilegia eidem data Fulrado.

† Reuelatio Stephani II. papae, cum in S. Dionysii monasterio exitiali morbo teneretur, apud Labbeum p. 1649. adde p. 1881.

† Epistolae S. Bonifacii: 1. ad Stephanum II. papam. 2. ad Fulradum abbatem S. Dionysii, Pippini regis cappellanum. 3. ad Pippinum regem Francorum.

Vermeriense concilium, praesente Pippino rege. Canones XXI.

[* Canones conciliis *Vermeriensibus*, a Gratiano aliisque adscripti: *Mansi* p. 565. *Mart.*] v. *Baluzii* Capitular. I. p. 161. sqq. *Harl.*]

[* Concilium romanum dubium, a Stephano papa celebratum, a. 753. *Mansi* pag. 567. *Mart.*] et in supplem. concil. tom. I. p. 601. *Harl.*]

A. C. 753. Synodus *Metensis*, sub Domino Pippino facta. Capitula VIII.

[* *Mabugensis* siue *Hierapolitana* synodus Eutyichianorum pro electione patriarchae Antioch. celebrata a. 755. (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II. p. 111.) *Mansi* XII. p. 577. (et suppl. concil. I. p. 605.) *Mart.*] Sed illud dissidium sublatum est in synodo *Iarug.* v. *Mansi* supplem. l. c. et *Assmann*, l. mem. p. 112. *Harl.*]

754. *CPolitana* CCCXXXVIII. episcoporum aduersus cultum sacrarum imaginum sub Constantino Copronymo imp. Acta recitantur [P] in actione sexta concilii Nicaeni II. a. 787. Confer Synodicon vetus cap. 141. supra pag. 249. ed. vet. et ed. nou. p. 413. *Fabr.* Pontificii (v. *Baron.* et *Pagii* annal. eccles. tom. XII. p. 598. et *Natalis Alexandr.* histor. eccles. saec. VIII. p. 664. sqq.) negant, hoc concilium propter absentiam pontificis romani aut eius legatorum, nec non patriarcharum Hierosol. Antiocheni et Alexandrini fuisse oecumenicum; sed eorum obiectiones refutarunt *Caue* in hist. litter. SS. eccles. vol. I. pag. 646. sqq. (qui multus est de hac controuersia et de concilio ipso,) *Bower* in: *Historie der Päbste*, tom. IV. p. 461. sqq. ac *Walch.* in: *Entwurf.* etc. p. 463. sq. *Harl.*

755. *Vernense* concilium in Verno palatio, Pippini regis auctoritate, canones XXV. *Fabr.* [* Ad concilium *Vernense* adnotatio chronologica *Mansi* XII. pag. 585. Annum 756. illi adsignandum putat. *Mart.*] Canones melius editos esse a *Baluzio* in capitular. tom. I. p. 167. sqq. quam in *Herduiniana* tom. III. p. 1993. alii- que

que conciliorum collectionibus, animaduertit *Walch* l. c. pag. 465. qui etiam *Mansi* supplem. concil. I. p. 607. aliosque citat. *Harl.*]

† A. C. 756. *Liptinense*, de quo *Labbeus* p. 1883. *Fabr.* — [* Ad concilium *Liptinense* II. a. 756. adnotatio critica, *Mansi* XII. p. 589. [et in supplem. concil. I. pag. 607.] E conciliorum collectionibus illud eliminandum esse, quaeque in ea gesta esse feruntur, potius ad concilium *Liptinense* a. 743. pertinere, *Pagii* vestigia sequens, demonstrat. *Mart.*]

757. *Pauli* papae constitutum de ecclesia et monasteriis a se erectis, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. et presbyterorum cardinalium XIX. ex *Baronio* ad a. 761. n. 1. *Labbeus* p. 1689. *Harduin.* p. 1999.

† Index et argumenta XXXI. epistolarum *Pauli* papae ad *Pippinum* regem, ex eodem *Baronio*.

† Epistolae eiusdem octo ad *Pippinum*, vna ad *Carolum* et *Carolomannum*, *Pippini* filios; alia ad *Francos* vniuersos, nec non diploma pro immunitate monasterii *S. Hilari Galiatensis* sub *Raouenna* ecclesia positi.

[* *Paulli* papae epistolae integrae e cod. *Carolino*, (quarum summam tantum dederat *Labbeus*.) *Mansi* XII. p. 594.

* Ad epistolas *Paulli* papae adpendix. — Epistola ad *Egbertum*, archiepiscopum *Eboracensem*, et *Eadbertum*, regis *Anglorum* filium, (ex *Wilkins* conc. M. *Britann.* tom. I.) *Mansi* ib. p. 651. *Mart.*]

[In concilio quodam *Anglico* a. 756. decretum est, *Bonifacio* eiusque sociis, tamquam martyribus, diem festum consecrare, quod ex *Wilkins* l. c. I. p. 144. obseruat *Walch* l. c. p. 466. *Harl.*]

756. *Compendiense* concilium apud *Compendium* in generali populi conuentu, canones XVIII.

[* *Synodus Romana* II. a *Stephano* II. pontifice habita, in causa *Sergii*, archiepiscopi *Raouennatis* circ. a. 757. *Mansi* XII. p. 655. [et in suppl. concil. I. p. 609.] *Mart.*]

* *Chrodegangi* archiepiscopi *Metensis* privilegium, pro *Gorziensi* abbatia ab ipso fundata, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. et aliorum XII.

† 758. Conuentus *Compendiensis*, de quo *Labbeus* p. 1884. *Fabr.*

[* Ad *Compendiensa* concilia duo adnotatio critica *Mansi* ib. pag. 657. Prius a. 756. posterius a. 757. habitum esse autumat. *Mart.*]

* Ad *Compendiense* concilium canones additi ex decreto *Gratiani*, ex decretalibus et *Burchardo*: *Mansi* p. 657. *Mart.*]

†A.C. 759. Conciliabulum *Germanicum*, de quo Walfridus in vita S. Galli apud Surium 16. Nov.

[* *Telensis* synodus Iacobitarum, in qua Athanasius Sandalensis Iacobitarum metropolita constituitur, paullo ante a. C. 759. celebrata: (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II. p. 340.) *Mansi* XII. p. 659. [et in supplem. concil. I. p. 621.] *Mart.*

[* Synodi duae Anglicanae. *Mansi* XII. p. 659. *Mart.*]

761. *Romanum* concilium, in quo Constitutum Pauli, papae, de quo supra.

† *Voluicense*, in agro Ricomagensi Aruernorum, praesente Pippino rege. Vide *Labbeum* p. 1884.

Conuentus in villa *Duria*, pagi Ripuariensis, sub Pippino rege, mentio in Annalibus Metensibus siue Chronico S. Arnulphi, et in lib. 6. collectionis historicae, apud Canisium tom. II. antiquar. lect.

763. Conuentus *Niuernensis*, de quo idem S. Arnulphi Chronicon. Vide *Labbeum* pag. 1885.

764. *Wormatiensis*, de quo Annales Fuldenfes.

[* Synodus in *Sarug* Iacobitarum a. 765. (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II.) *Mansi* XII. p. 673. *Mart.*]

765. *Attiniacensis*, apud Attiniacum villam; acta quaedam cum subscriptionibus episcoporum. XXVII, et abbatum XVII. *Fabr.* [* Adnotatio ad conuentus *Attiniacenses* duo, *Mansi* XII. p. 664. [in supplem. concil. I. p. 621.] Contra Pagium disputat, qui geminos conuentus *Attiniacenses*, alterum a. 762. alterum a. 765. habitum, distinguendos esse putabat, et vnicum tantum conuentum a. 765. habitum esse ostendit. *Mart.*]

[* Concilium *Aschaimense* sub Tassilone II. a. 763. celebratum, ex cod. Frising. protractum, notisque illustratum a P. *Frobenio Forster*; *Mansi* XII. p. 663-674. *Mart.*] *Forster* commentat. in: *Histor. Abhandl. der Bayer. Akademie* tom. I. et *Sprengel* in: *Geschichte des kanon. Rechts*, p. 106. ac paullo post ad a. 772. de concilio Bauarico. *Harl.*]

766. *Aurdianensis*, de quo annales Fuldenfes.

[P] 767. Concilium *Gentiliacense*, (al. *Salmutiacense*.) de cultu sanctarum imaginum, et de sanctissima trinitate. *Fabr.* [* Ad *Gentiliacense* concilium adnotatio chronologica *Mansi* XII. pag. 677. Ad a. superiorem 766. illud reuocandum esse censet. *Mart.*] *Conf. Walch.* in: *Entwurf.* p. 469. sq. qui etiam praeter alios citat *Caller* *annal. eccles. Germ.* tom. II. p. 376. *Spanhem.* tom. II. opp. p. 778. et patris sui *histor. controu. de processione spirit. Scti*, p. 22. *Harl.*

† *Bituri-*

† *Bituricense*, de quo *Labbeus* p. 1886.

[*Concilium *Hierosolymitanum* in causa SS. imaginum circa a. 767. habitum: *Mansi* XII. p. 679. *Mart.*] it. *Mansi* supplem. concil. I. p. 623. et acta SSior. tom. V. Jul. p. 190. *Harl.*]

† *Stephani III.* papae epistolae: 1. ad Bertradam reginam. 2. et 3. ad Carolum et Carolomannum reges. 4. ad Carolomannum, quo compaternitatis spiritalis officium ipsi offert, apud *Labbeum* p. 1886. *Fabr.* [*Epist. *Stephani III.* papae ad Bertradam reginam et Carolum regem: *Mansi* XII. p. 691. *Mart.*]

[Concilium *Ratisbonense*, in quo Chorepiscopis vetitum, ne episcopalia munia exercent, (ex capitularibus reg. Fr. I. VII. c. 187.) *Mansi* XII. p. 699. *Mart.*]

A. C. 768. Conuentus apud *S. Dionysium*, in quo Pippinus rex paullo ante mortem regnum Francor. diuisit inter filios suos Carolum et Carolomannum, vt meminit auctor collectionis historicae lib. VI. extremo apud Canisium tom. II. antiqu. lect.

769. Concilium *Romanum* in Lateranensi basilica, de electione pontificis et cultu sacrarum imaginum, in quo duodecim selectos e Gallia episcopos adfuisse, testatur *Anastasius* in vita *Stephani III.*

[*Concilium *Romanum*, a *Stephano* papa coactum, in quo *Constantini* pseudo-pontificis causa indicata, et SS. imaginum cultus restitutus est, a. 769. habitum; *Mansi* XII. p. 701. [et in supplem. concil. I. p. 627-722.] Acta huius concilii pleniora et integriora hic exhibentur, prouti e vetustissimo cod. Veron. ea in lucem protulit *Caietanus Cenni* in libro: concilium Lateranense *Stephani III.* a. DCCLXIX. nunc primum in lucem editum, Romae 1735. 4. cum eiusdem praefatione et commentario praeuio. [Docta quidem, at a partium studio haud aliena eius diff. de concilio Lateranensi vocatur a *Walchio* in: Entwurf. p. 471. §. 58.] Accessere opera *Mansi* additamenta ad actionem IV. ex epistola *Hadriani* pontif. I. ad Carolum M. pro defensione concilii *Nicaeni II.* deprompta, p. 721. *Mart.*]

*Decretum synodale *Stephani IV.* papae, ex concilio Lateranensi contra sedis apostolicae inuasores et iconomachos habito, ad editionem Romanam *Lucae Holstenii*, part. I. p. 257. sqq. addito fragmento ex *Ratherii Veronenfis* epistola 2. apud *Dacherium* tom. II. Spicileg.

770. Concilium *Wormatiense*, ex quo canones nonnulli in capitularibus regum Francorum lib. 6. et 7. [potius fuere comitia imperii solita, iudice *Walchio* l. c. p. 471. *Harl.*]

[*Synodus in *Planitia Dalmatiae*, iussu *Stephani* papae ad stabiliendam ecclesiarum Dalmatiae hierarchiam celebrata, anno incerto: *Mansi* XII. p. 723. *Mart.*]

771. Concilium ad *Valentianas*, cuius acta nulla exstant.

Edit. Regiae tomus XVIII.

† Epitaphium Hadriani papae, a *Carolo magno* rege compositum, vndeiginti distichis constans.

† Index et argumenta XLVI. epistolarum *Hadriani* papae.

Hadriani papae epistolae, ad *Carolus* magnum tres, (quae apud *Labbeum* sunt 7. 9. et 10.) deinde vna ad *Tilpinum* archiepiscopum Remensem, ex *Flodoardo* lib. 2. cap. 17. et alia ad *Bertherium* Viennensem metropolitanum, quam habet *Labbeus* p. 1888. Priuilegium monasterio S. Dionysii concessum. Decretale precum quorundam episcoporum an. 779. Constitutio *Caroli magni* regis, seu epistola generalis de scholis per singula episcopia et monasteria instituendis.

[P] † Aliae *Hadriani* ad *Carolus* magnum epistolae XV. (Eiusdem ad *Constantinum* et *Irenem*, nec non ad *Tarasium* patriarcham cum huius responsionibus leguntur in actis concilii secundi *Nicaeni* a. 787.) *Fabr.* [Epistolae *Hadriani* integrae, ex cod. *Carolino*, quarum summam tantum dederat *Labbeus*: *Manfi* XII. p. 757. *Mart.*]

A.C. 772. *Wormatiensis* concilium, a *Carolo magno* ante bellum Saxonicum susceptum, meminit *Chronicon* S. *Arnulphi*. [Sed nulli canones sunt confecti, teste *Walchio* l. c. p. 471. sq. *Harl.*]

Capitulum de purgatione sacerdotum lib. 7. capitular. Francor. c. 205. ad posterius aliquod concilium pertinet, celebratum *Wormatiae* non ante a. 786.

Concilium *Bauaricum*, apud *Dingoluingam*, (*Dingelfind* ad *Ifaram* amnem,) sub *Tassilone* duce *Bauariae*, canones XIV. et de popularibus legibus capitula XVI. *Baioariorum* episcopi VI. et abbates XIII. memorantur. Primus ediderat *Marcus Velferus* lib. V. rerum *Boicarum* p. 161. sq. *Fabr.* *Conf. Winter* in: *historische Abhandlungen der Baier. Akad. der Wissenschaft.* a. 1807. p. 5. sqq. de tribus magnis synodis periodi *Agilolfing. Ascheim. Dingolfing. et Neuching.* De iis controuersia orta est, et comparuerunt: 1) *Die drey grossen Synoden der Agilolfing. Periode*, recensit von *Profess. von Hellersberg*, in *diurn. litter. Zeitschrift für Wissenschaft und Kunst*, tom. I. fasc. III. p. 177. sqq. 2) *Erster Nachtrag zu den drey grossen Synoden*, von *Prof. Winter*, *Landshut* 1808. 3) *Nachricht ueber die III. genannten Synoden*, von *Prof. von Hellersberg*, in *memor. Zeitschrift*, tom. I. fasc. IV. p. 103. 4) *Zweyter Nachtrag etc.* von *Prof. Winter*, *Landshut*. 1809. de quibus plura leges in: *Intelligenz-Blatt zur neuen Oberdeutschen allgem. Litt. Zeit.* 1809. nr. III. p. 33. sqq. *Harl.*

Epitome canonum, quam *Hadrianus* papa *Carolo M.* *Romae* obtulit. Vide, si placet, quae notauimus supra p. 227. sq.

[* Ad

[* Ad praefationem canonum *Sardiconsum* additio, (ex *Ballerinorum* diff. praeliminari ed. tom. III. opp. Leonis M.) *Mansi* XII. p. 869. *Mart.*]

[An *Romana* synodus a. 774. habita fuerit, et cuius historicas, serioris quidem aevi, narrationes collegit *Mansi* in suppl. concil. I. p. 721. magna lis orta est, qua de re vide *Walch.* in: *Entwurf.* p. 472. sq. et, quos ille citauit, viros doctos. *Harl.*]

Epistola ad Carolum magnum regem, codici canonum praemissa, quae incipit: *Diuina fulgens doctrina, sceptrum praecellit regni.* Acrostichis reddit haec verba: *Domino excell. filio Carulo magno regi Hadrianus papa.*

A. C. 775. Concilium [siue potius comitia imperii,] in villa *Duria*, quum alteram aduersus Saxones expeditionem suscepit Carolus M.

[* Ad concilium *Venetum* a. 775. (quod *Coletus* dedit,) adnotatio chronologica *Mansi* XII. p. 889. [et *Suppl. concil. I.* p. 725.] Contra *Coletum* demonstrat, hanc synodum, si tamen synodus vocanda est populi cum clericis ad eligendum episcopum coitio, non a. 777, quod ille putabat, sed a. 775. celebratam esse. *Mart.*]

776. *Wormatiense*, ante tertiam expeditionem aduersus eosdem Saxones. [Neque hoc fuit concil. sed comitia imperii.]

777. *Paderbornense*, ad stabiliendam Saxonum fidem, memoratur a *Gobelino* Persona in *Cosmodromio*. Adde *Labbeum* p. 1889. [* Ad *Paderbornense* concilium anni 777. additio *Mansi* XII. p. 891. *Mart.*] et in *suppl. concil. I.* p. 725. *Harl.*

779. *Caroli M.* capitulare, anno regni eius vndecimo in synodali conuentu editum. Capitula XXIV. *Fabr.* Idem capitulare adfert *Mansi* ibid. p. 893. sed locupletius ex *Muratorii* scriptor. rerum italic. tom. I. part. I. cum notis eiusdem. *Mart.* Add. *Walch.* l. c. p. 474. qui citat *Baluz.* capitul. tom. I. p. 195. *Murator.* l. c. tom. I. part. 2. p. 94. sqq. *Heumann* de re diplom. tom. I. p. 39. et alios. *Harl.*

† 780. Concilium *Lippiense* de sedibus episcopalibus in Saxoniam erigendis, ex *Alberti Crantzii* Metropoli lib. 1. c. 12. memorat *Labbeus* p. 1827.

[* Synodus *Romana* pro inuestiganda veritate sacrorum Lipsanum S. Candidi ab *Hadriano* papa anno circiter 780. celebrata: *Mansi* XII. p. 899. [et in *suppl. concil. I.* p. 727.] *Mart.*]

† circa A. 781. Synodus *Antiochena* de sacris imaginibus, sub *Theodorito* siue *Theodoro* patriarcha, ex cuius synodica quaedam [P] adfert *Theodorus Studita* lib. 2. epist. 294. p. 700. et in *antirrhethico* secundo p. 124. *Harduin.* p. 2060.

† A. C. 782. *Coloniae* habitam synodum, cui ipse Carolus M. interfuit, ex Eginhardo Baronius annotavit.

† *Ad Lippiam fluvium*, vide Labbeum p. 1889.

[*Concilium incerti loci in *Germania*, in quo decreta translatio episcopalis sedis Ratisbonensis ex ecclesia S. Emmeran extra urbem ad ecclesiam S. Stephani intra urbis moenia, a. circiter 751. *Mansi XII.* p. 901. *Mart.*]

785. *Hadriani* papae capitula LXXX. collecta ex graecis et latinis canonibus et synodis Romanis et decretis praesulum ac principum Romanorum, traditaque *Ingilramno* Mediomatricae urbis episcopo, siue potius ab Ingilramno hoc oblata Hadriano papae. Vide *Baluzium* §. 4. praef. ad Antonium Augustinum de emendatione Gratiani, et in notis p. 491. 492. *Carolus le Cointe* tomo VI. annal. Francorum p. 263. seq.

† Antonii Augustini in capitula illa notae.

Paderbornense, ad statum ecclesiarum in Saxonia disponendum. Vide *Alb. Crantzium* in *Metropoli* lib. 1. c. 9. et lib. 2. c. 23.

786. *Wormatiense* concilium, cuius acta interciderunt. Vide Labbeum p. 1890.

787. *Calchutense* in Northumbria, (al. in Merciorum regno,) a Gregorio Ostiensi et Theophylacto Tudertino episcopis et legatis Hadriani papae, coram rege Aelfualdo et archiepiscopo Eboracensi Eambaldo celebratum. Canones XX. cum subscriptionibus Aelfualdi Transhumbranae, gentis regis, episcoporum, abbatumque, ducum, comitis et patricii. [v. *Wilkins* concilia M. Britann. I. p. 145. coll. *Mabilton*. annal. ord. Benedicti. tom. II. p. 288. *Hart.*]

Editionis Regiae tomus XIX. Labbei VII. et Harduini IV.

Gregori II. (siue III. potius) papae epistolae duae ad Leonem Isaurum scriptae a. 717. vel 732. graece et latine ex editione Frontonis Ducaei, quam repetit Baronius ad a. 726. n. 28.

[*Apendix secunda, capitularia regum Francorum, a Steph. Baluzio vulgata, continens: *Mansi XII.* p. 103-150. *Mart.*]

[*Edit. Mansi tomus XIII.*]

[Concilium *Nicaen.* II. vsque ad actionem III. inclusivae tom. XII. inde a p. 951-1154. continet, continuationem vero tom. XIII. p. 1-820. *Mart.*]

787. Concilium NICAENVM II. quod pro *Septimo generali* venditant plerique, habitum pro imaginum cultu sub Constantino et Irene, actiones VIII. Tarasio patriarcha

triarcha CPol. et episcopis CCCL. subscriptoribus. Acta ex latina *Anastasi* bibliothecarii versione prodierunt in prioribus conciliorum editionibus, [P] etiam prima Biriiana. Sed deinde graeca accesserunt in editione romana, duabus Bini posterioribus, regia et Harduni, [Coleti et Mansi.] ²⁾ Quae vero praeterea in iisdem vel praemittitur vel subiungitur latina versio, inscribiturque vulgata et antiqua editio, eam, Harduinus obseruauit, auctorem habere *Gybertum Longolium*, qui nomen suum diferte in editione Colon. 1540. fuit professus. In utraque latina versione desideratur actio octaua, quam graeco-latinae editiones cum noua versione habent: in illa occurrunt *canones XXII.* quos tamen ipsos ex Anastasii versione habemus; habemus etiam in *Beueregii* Synodico tom. I. p. 284. sqq. illustratos scholiis graecis Balsamonis, Alexii Aristeni, Zonarae, etc. De praesidibus huius concilii, et quod a Latinis diu sit reiectum, vide sis *Io. Lamoisi* epist. VIII. 9. p. 733. sq. et *Petri Allixii* diss. de conciliorum quorumvis definitionibus ad examen reuocandis. Plura testimonia, quae in his actis laudantur, commen-

2) Indicem epistolarum et monumentorum, quae in his actis occurrunt, scriptorumque, qui in illis citantur, dedi vol. IX. huius bibl. pag. 702. sqq. [ubi in not. cc. quosdam vv. DD. laudari. *Harl.*] Ex iisdem actis petita sunt sententiae SS. patrum de saerarum imaginum usu, apud *Enthymium* parte 2. Panopliae tit. 19. et seorsim editae cum *Guil. Morelli* versione Paris. 1562. et in auctario bibl. patrum *Ducaeano* Paris. 1624. tom. I. p. 725-741. et in bibl. patrum *Morellianae* Paris. 1644: 1654. tomo XI. Conferendus etiam *Io. Damascenus* libris de imaginibus, in quos indicem scriptorum exhibui vol. IX. pag. 699. sqq. nec non *Theodori Studitae* scripta tomo quinto *Opp. Sirmondi*: et *Nicephori CPol.* contra *iconomachos* apologeticus et antirrhethici, de quibus dixi vol. VII. p. 604. sq. Denique libri quatuor *Caroli M.* de imaginibus, in quos indicem scriptorum habes infra ad a. 794. *Fabr.* Edit. nou. inscripta est: *Augusta concilii Nicaeni II. censura, h. e. Caroli M. de impie imaginum cultu libri IV.* ad primam editionem recudi eos curauit, ac subinde partim emendauit, partim illustrauit, praemisit et sua et primi editoris praefationibus, itemque anonymi cuiusdam dissertatione critica, *Christoph. Aug. Heumannus.* Hanoverae 1731. 8. In longa doctaque praefat. §. II. demonstrat, a *Carolo M.* editum esse id opus; §. IV. sqq. de duobus codd. mss. et editionibus late disputat, et potissimum recenset primam eamque rarissimam (quia Pontificii exemplaria huius edit. abolere studuerunt,) editionem, inscriptam:

Opus Caroli M. — contra synodum, quae in partibus Graeciae pro adorandis imaginibus stolidae sine arroganter gesta est. Item Paulini Aquileiensis Episcopi aduersus Felicem Urgetanum et Eliphandum Toletanum episcopos. — Anno salutis MDXLIX. 22. et docet, eam Paris. a *Ioanne Tilio* esse curatam, atque *Io. Vogtium* singularem de prima illa operis Carolini edit. dissertationunculam conscriptam inseruisse Bibliothecae *Bremensis* tom. VI. p. 520. atque *Th. Hasaeum* doctissimas subiicisse adnotat. Aequae rara est edit. Colon. 1555. (de qua v. *Heumann.* pag. 26. sq.) Tertia editio facta est *Francos.* a *Goldasto* 1608. 8. (de qua vide paullo post in catalogo decretorum imperialium;) Postea idem *Goldastus* hoc *Caroli M.* opus inseruit *Collectioni* suae *constitutionum imperialium* 1610. et *Goldastiana* in postrema editione, *Francofurti* 1673. facta, tom. I. pag. 23-144. operis Carolini etc. editio, monstrante *Heumanno*, ad uerbum repetita est, aut nouo tantum titulo in fronte et noua *Parei* dedicatione instructa: *de imaginibus sacris veterum Christianorum principum, imprimis Caroli M. imperatoris, et Ludouici Pii F. aliorumque statuta. Nunc denuo recensita et in usum catholicae ecclesiae edita studio Philippi Parei* — *Francos.* 1628. 8. Denique recenset *Heumannus* edit. 8. sine nota typographi, loci et anni, (in Germania post a. 1608.) ad editionem primam summa religione expressam, et plura disputat de auctore fatisque illius operis, *Harl.*

commentitia esse et nulla fide digna, atque, vt bene *Pagi* ad A. LVI. nr. 3. agnoscit, ex apocryphorum hausta quisquiliis, pulcre notarunt *Dalla*us libris de imaginibus, et *Frid. Spanhemius* in historia imaginum restituta tom. II. Opp. sect. VI. et VII. contra Lud. Maimburgii historiam iconoclastarum, et *Natalem Alex.* Synodicum tomum a Philoteo CPol. patriarcha septimae synodo suppositum, memorat *Allatius* pag. 146. de libris Graecorum ecclesiasticis.

Hadriani papae ad Carolum regem, (post concilium Francofurtense a. 794.) de imaginibus scriptum pro synodo II. Nicaena.

[* Sermo laudatorius pronuntiatus ab Epiphano, diacono Catanæ Sicularum provinciae, (ex MS. Veneto;) *Mansi* p. 441. *Mart.*]

[In cod. *Coislin.* XXXIV. qui continet collectiones canonum et alia quaedam, est fol. 33. Definitio synodi Nicaenae II. et fol. 35. verso *Epistola magnae et oecumenicae synodi Nicaenae ad Alexandrinorum ecclesiam*, quam epistolam *Montfaucon* in bibl. *Coislin.* p. 96. sqq. ex illo cod. graece, addita versione latina, publica luce donauit: contra illam quaedam monentur in *Memoires de Trevoux*, an. 1716. Ian. p. 40. — *Ibid.* in cod. XXXVII. et CXXII. in *Niconis* collectione locorum scripturae S. scriptor. ecclesiastic. et synodorum, et in alia collect. in cod. CXVII. sunt fragmenta concilii Nic. — *Canones Nicaenae II. synodi* in cod. CIX. fol. 133. et cod. CCCLXIV. nr. 19. v. *Montfauc.* l. c. pag. 86. III. 191. 198. 268. 563. et 102. — *Florent.* in cod. Laurent. X. nr. 4. plut. 10. canones illius et aliorum conciliorum; atque in cod. XII. nr. 8. plut. 4. Definitio concilii eiusd. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. I. pag. 478. et 534. — *Vindobon.* in cod. caesar. XLIV. nr. 16. canones XXII. cum adnotatt. antiqui cuiusd. gr. scholiastae; accedit *Taraffi*, patriarchae CPolitani, (qui, instigante Hadriano I. pontifice, auctor fuit concilii illius,) epistola ad S. Hadrianum I. papam contra simoniam, cum subiunctis, eo pertinentibus, decem testimoniis: v. *Lambec.* VIII. col. 872. sq. *Kollar.* etc. — De concilio hocce et imaginum cultu plura et diuerso modo sunt scripta: a *Caseo* in hist. litterar. SS. eccles. I. p. 649. sqq. a *Doulatio* in praenott. canon. lib. II. cap. 5. §. 11-13. tom. I. pag. 284. sq. ed. Schotti, aliisque, quos adducit *Walch* in: Entwurf etc. §. LXXVI. p. 477. sqq. et in: Grundfätzen der Kirchengeschichte des N. T. ed. III. Schulz. p. 312. sq. *Add. Affmann.* bibl. iuris orient. canon. et ciu. lib. I. cap. V. p. 122. sq. cap. VII. p. 205. p. 353. etc. *Harl.*

[P] *Editionis regiae tomus XX.*

Wormatiense V. in causa *Tassilonis* Boioariorum ducis, de quo *Rhegino.* Confer de hoc *Tassilone* canonein tertium concilii Francofordiensis a. 794. et notas virorum doctorum ad *Eginhartum* in vita *Caroli magni* c. XI. p. 60. seq. clariss. *Io. Herm. Schminckii.* [Hoc et sequens non fuere concilia, sed comitia imperii.]

A. C. 788. Concilium in villa *Ingelheim*, vbi Tassiloni sobrino suo perfidiae damnato vita a Carolo concessa, et permissum, vt cum Theodilone filio monasterium intraret.

Narbonense, cum subscriptionibus episcoporum XXV. et presbyterorum ac diaconorum IV. Ediderat *Guil. Catellus* in commentariis historiae Languedociae, et *Baluzius* ad Petri de Marca lib. VI. c. 25. [v. *Walch* in: Entwurf pag. 481. vbi prouocat ad suam Histor. Adoptian, cap. II. sect. 1. §. 13. *Harl.*]

Britannicum apud *Acleam*, post regem Nordanhymbrorum Elfuualdum a patricio Siga occisum. [v. *Wilkins* l. c. I. p. 153.]

789. Capitulare synodale *Aquisgranense*, siue edictum Legationis de canonicis institutis, capitula LIX, item alia capitula XXIII, cum XVI. capitulis Caroli magni regis ad monachos proprie spectantibus: et aliis capitulis XXI. de diuersis rebus partim ecclesiasticis, partim politicis, quibus duo adhuc alia Harduino et aliis praeterita ex codice Thuano subiungit Baluzius tom. I. Capitular. regum Francorum pag. 245.

790. *Wormatiensis* conuentus, [siue potius imperii-comitia,] de quo S. Arnulfi Chronicon.

791. Concilium *Foroiulense* a Paulino Aquileiensi congregatum anno XXIII. Caroli regis, in causa SS. trinitatis et incarnationis Verbi. Symbolum fidei. Capitula XIV.

[* *Mansi* praefatio in nouam concilii *Foroiulensis* editionem. — Epistola synodalis S. Paullini Aquileiensis episcopi, XIII. p. 827. sqq. Epistolam hancce conciliorum editores ad concilium aliquod *Altinense* referunt, a. 802. vt volunt, coactum. Sed *Mansi* argumentis non contemnendis probat, istam epistolam synodicam esse concilii *Foroiulensis*, omninoque concilium *Altinense*, quod iactant, litura obducendum esse, quippe quod lectioni tantum vitatae originem debere videatur. Pro eo enim, quod in vulgatis editionibus legitur, „concilium habitum fuisse Altini sub nomine regis“ cod. vetustissimus Vaticanus habet: „concilium habitum Alti fuisse sub nomine regis,“ nec potest epistola ista anno demum 802. scripta esse, quum illo tempore Imperatoris titulum iam adsumsisset Carolus, quem deinceps semper sibi praetulit, et in omnibus publicis scriptis numquam non obtinuit. *Mart.*]

792. *Ratisponense*, contra Felicem Vrgelitanum siue Orgellitanum in Hispania episcopum, praesente Carolo rege.

793. [* Concilium *Hispanum*, forte *Toletanum*, haereticorum Elipando Toletano fauentium, circa a. 793. habitum: *Mansi* XIII. p. 857. *Mart.*] — *Walch* in Entwurf p. 482. sq. *Mansi* in Supplem. concil. tom. I. p. 729. coniecturam, in Hispania synodum a. 792. in fauorem Adoptianorum fuisse habitam, probari haud posse, nec in *Florez* Espanna sagrada tom. V. pag. 557. sqq. in publicatis scriptis aliquid reperiri, adnotat, et comparare iubet suam histor. Adoptian. pag. 153. sqq. *Hark.*]

[*Synodus in *Beth Boten* Iacobitarum in caussa formulae alicuius in Liturgia abrogandae, a Cyriaco, Iacobitarum patriarcha paullo post a. C. 793. celebrata: (ex *Assemani* bibl. orient. tom. II. p. 342.) *Mansi* XIII. pag. 857. [et in supplem. concil. I. p. 729.] *Mart.*]

A. C. 793. Collatio *Verolamii*, sub Offa rege Merciorum, de exquirendo S. Albani Britannorum protomartyris sepulturae loco.

Concilium ibidem, de coenobio S. Albano instituendo.

794. Aliud concilium ibidem, post reditum Offae regis, qui terras S. Albano donat et perpetuum hospitium itinerantibus conuentum instituit. [De hoc et superiore v. *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. pag. 154. 157. et *Causi* histor. litter. S. S. eccles. vol. I, p. 651. *Harl.*]

[P] *Francofordiense*, in quo 1. *Hadriani* papae ad episcopos Hispaniae contra *Elipandum* episcopum Toletanum, Felicianae haereleos, de Christo adoptiuo tantum Dei Filio, defensorem. 2. Libellus episcoporum Italiae contra *Elipandum*, decreto concilii missus ad prouincias Hispaniae. 3. Synodica concilii ab episcopis Galliae et Germaniae ad praefules Hispaniae missa. 4. *Caroli magni* epistola ad *Elipandum* et ceteros episcopos Hispaniae, in qua trium etiam superiorum libellorum mentio. 5. Canones XVI. concilii *Francofordiense*, quorum primo haeresis *Elipandi* et *Felicis*, secundo synodus Graecorum pro adorandis imaginibus habita reicitur; tertio de *Tassilone*, qui canon primus est apud *Baluzium* in capitulari *Francofordiensi* tom. I. capitularium pag. 263. Ultimo commendatur synodo a rege *Alcuinus*, ad cuius operum calcem hi canones, sed mutili ante *Sirmondi* editionem legebantur. Confer etiam *Goldasti* collectionem de imaginibus p. 62. sq. 6. *Paulini* patriarchae *Foroiulienensis* epistola ad *Heustulfum*, qui vxorem suam occidit caussa adulterii propter vnus testimonium. (Meminit *Flodoardus* III. 21. *Historiae Remensis*, vide etiam *Burchardum Wormatiensem* lib. 6 decreti c. 40.) *Fabr.* Per hoc concilium nomen *Francofurti* ad *Moen.* primum in historia innotuisse dicitur. V. *Mabillon* de re diplomat. sect. IV. §. 60. add. *Walch.* Entwurf. p. 483. sqq. et, quos ille citat, *Aguirre* conc. Hispan. tom. III. p. 91. sqq. *Spanhem.* tom. II. Opp. p. 522. *Baron. et Pagii* anal. eccles. tom. XIII. p. 263. sqq. aliosque, et eius histor. Adoptian. p. 130. sqq. *Harl.*

[* Ad concilium *Francofordiense*, contra haeresin *Felicianam* a. 794. celebratum, additio *Mansi* XIII. p. 859. Insunt subscriptiones e cod. vet. MSt. ap. *Martene* et *Durand* in collect. vett. monum. tom. V. — Authentiam actorum huius concilii nuper admodum impugnauit *Barruel* in libr. Du Pape et de ses droits religieux etc. Paris. 1803. vol. II. p. 402-409. sed dubitationum, quas adtulit, non magna vis est. *Mart.*]

[* Conci-

[*Concilium Romanum sub Hadriano a. 794. celebratum pro confirmatione synodi Francofordiensis, Elipando atque Felice damnandis; *Mansf* XIII. p. 859. *Mart.*] et *Mansf* in supplem. concil. I. p. 733. sed concilium istud plane non esse probabile, adfirmat *Walch*. Entwurf. p. 485. et prouocat ad suam histor. Adoptian. p. 141. *Hart.*]

Non plura de synodo Francofordiensi apud conciliorum collectores leguntur: quid, quod a Binio, et in Regia atque apud Labbeum etiam pugnatur pro Baronii sententia minime credibili, qui cetera Francofurtensis synodi acta imaginum cultui aduersa, et praecipue oppositos synodo secundae Nicaenae Caroli magni libros, ^{aa)} iussu eius ab Alcuino ^{bb)} scriptos, suspectos reddere, leuibus argumentis conatus est. Operae igitur pretium esse existimo hoc loco diligentius recensere, conferendum omnino volumen a Goldasto [P] editum Francofurti an. 1608. 8. hoc titulo: *Imperialia decreta de cultu imaginum in utroque imperio tam orientis quam occidentis promulgata, nunc primum collecta, recensita et notis illustrata.*

Catalogus decretorum imperialium.

1. *Theodosii II. et Valentiniani III.* imp. Constitutio de imagine crucis non ponenda humi, vel non sculpenda aut pingenda temere. A. C. 428. p. 1. Ex codice Iustiniano lib. 1. tit. 8.
2. *Philippici Bardanas* imp. edictum de tollendis imaginibus, Wernero memoratum Rolevinkio et in synodo CPol. a. 713. vt aiunt, comprobatum, p. 5.
3. *Synodus Nacolianna*, super edicto Gizidi, Arabum principis, de tollendis imaginibus, sub *Theophilo* Natoliae metropolita. A. 726. p. 15.
4. *Leonis III. Isauri* imp. edictum de imaginibus tollendis. A. 726. p. 15.
5. *Constantini VI.* Caballini imp. edictum de tollendis imaginibus. A. 741. p. 19.
6. *Synodus Constantinopolitana*, pro VII. oecumenica venditata a nonnullis aduersus cultum imaginum, celebrata ab eodem *Constantino* imperatore et *Leone* filio. A. 754. p. 23. ex actione VI. concilii secundi Nicaeni.
7. *Synodus Gentiliacensis*, celebrata a *Pippino* rege, de sanctissima trinitate et cultu imaginum. A. 766. p. 53.

Aaaaa 2

8 Christo-

aa) Pro illis Carolo M. adserendis, qui zelo Dei et veritatis studio cum conhibentia regni sui sacerdotum, hoc se opus adgressum, et nec cum iconoclastis frangere se imagines, nec cum illorum aduersariis adorare eas se profiteretur, vide quae b. D. Io. *Georgius Dorscheus* in collatione ad concilium Francofordiense, Argent. 1549. [1654.] 4. pag. 88. seq. *Christianus Nisanius* in

ostensione de Carolo M. non papista pag. 359. et eius vindiciis contra Nic. Schatenium p. 805. sq. Io. *Dallaesus* de imaginibus IV. 3. *Frid. Spanheimius* in historia imaginum restituta tom. II. Opp. p. 826. etc. [add. supra ad a. 787. uot.]

bb) Vide, quae ex Houedeni Annalibus ad a. 792. et Westmonasteriensis ad a. 793. *Vossius* lib. 2. de hist. lat. p. 290.

8. *Christophori et Nicephori* caesarum edictum de non adorandis imaginibus. A. 775. p. 57.
9. *Leonis IV.* imp. sanctio de non adorandis imaginibus. A. 780. p. 59.
10. Fragmentum siue canones duo *synodi Francofurtensis* contra haeresin Felicianam et cultum imaginum, celebratae a *Carolo M.* imp. a. 794. p. 61. Huius synodi canones LVI. deinde integriores a Sirmondo atque hinc in consiliorum collectionibus esse editos, iam supra notavi.
11. *CAROLI magni* imp. capitulare de non adorandis imaginibus, libris IV. constans. A. 794: in synodo Francofurtensi publicatum et Hadriano papae missum, oppositumque decreto Constantini VII. imp. et Irenes, synodoque Nicaenae secundae pag. 67-585. ex editione *Io. Tili*, episcopi Meldensis, qui sub *Eliae Philypae Christiani* nomine [P] vulgavit Paris. 1548. 8. Sed prodierat iam editio anni 1518. quam in bibl. Bodleiana euoluisse se testatur Reu. noster *Wolffius*, cuius vide notas ad *Calauboniana* p. 308. Et Flacius narrat, se librum illum legisse in decimo sexto vulgatum. Succedunt inde Notae Goldasti p. 585. Flacii de hoc opere testimonium p. 592. Syllabus auctorum, qui hoc capitulare negare vel oppugnare aggressi sunt p. 597. [v. not. ad a. 787.]
12. *Nicephori I. de Genicis et Stauratii* imp. edictum de non adorandis imaginibus. A. 810. pag. 699.
13. *Michaëlis I. Curopalatae et Theophylacti* imp. edictum de Manichaeis et Sergiotis, et de cultu imaginum. A. 811. ex Lucae Siculi historia p. 611.
14. *Leonis V. Armeni* imp. edictum de abrogandis imaginibus. A. 814. ex Michaële monacho in vita Theodori Studitae p. 603.
15. *Michaëlis II. Balbi* imp. edictum de pace religionis et non persequendis iconolatriis. A. 821. p. 607. ex eodem Michaële.
16. *Michaëlis* eiusdem et *Theophili* imp. epistola ad *Ludouicum Pium* imp. Rom. de non adorandis imaginibus. A. 824. ex bibl. Petri Pithoei p. 610.
17. *Synodus Parisiensis*, habita a *Ludouico Pio* et *Lothario* imp. de cultu imaginum. A. 825. p. 623. ex eiusdem P. Pithoei bibl. vulgauerat *Iac. Bongarsus* Frfti 1596. 8.
18. *Michaëlis II. Balbi et Theophili* imp. edictum de non adorandis imaginibus et sanctorum reliquiis. A. 829. p. 755.
19. *Theophili* imp. edictum de inquirendis et puniendis iconolatriis. A. 830. p. 737.
20. *Theophili* eiusdem edictum de non adorandis neque pingendis imaginibus. A. 832. p. 759.
21. *Ludouici I. Pii* imp. Rom. excerptum de cultu imaginum, ex *Claudii Taurinensis* episcopi apologetico, siue potius ex *Ionae Aurelianensis* aduersus *Claudium* libris, p. 761.
22. *Bardae Curopalatae* caesaris et synodi Constantinopolitanae decretum de erigendis, fed non adorandis imaginibus. A. 861. p. 772.
23. *Michaëlis III. Porphyrogeniti* imp. Constitutio de non adorandis imaginibus. A. 866. pag. 766.

Syllabus auctorum,

qui in his decretis ab imperatoribus et episcopis aut laudantur aut improbantur,
aut etiam explicantur.

ad paginas editionis Goldastinae.

- Abgarus rex. 496. 497.
 Agapius Caesariensis Cappadox, 394.
 Amalarius Treuerensis, 632. 748. 751.
 Ambrosius Mediolanensis, 124. 134. 232. 247.
 655. 660. 699. 739.
 Amphilocheus Iconianus, 42.
 Anastasius papa, 307.
 Anglorum historia, 709.
 Anonymi, 104. 340.
 Apocryphae et risu dignae naeniae, 447. 497.
 499.
 Apuleius Platonicus Madaurensis, 567. de
 periheminiis, 568.
 Aquila, 158.
 Aristoteles philosophus, 560. 562.
 Arius, 505. 317.
 Athanasius Alexandrinus, 42. 246. 694. 695.
 699. 708.
 Athanasius Theopolitanus, 408.
 Augustinus Hipp. 106. 111. 115. 129. 136. 141.
 144. 153. 156. 233. 249. 260. 266. 282. 296.
 334. 337. 423. 432. 437. 540. 575. 577. 640.
 646. 652. 653. 654. 655. 659. 660. 662. 663.
 666. 668. 670. 674. 675. 681. 699. 703.
 704. 705.
 Bardelanus, 686.
 Basilus Ancyranus, 338. 342.
 Basilus magnus, 41. 693. 694.
 Bedas venerabilis, 709.
 Biblia, passim.
 Bibliotheca Latinorum, 157.
 Boëtius Seuerinus, 562.
 Canones, 306.
 Carolus magnus, imp. 628.
 Carpocratitae, 576.
 Catonis philosophi distichon, 432.
 Cicero Tullius, 311.
 Concilia
 Arimintense, 97.
 Chalcedonense, 32. 328.
 CPolitanum I. 31.
 CPolitanum II. 32.
 CPolitanum III. 33. 253.
 CPolitanum sub Copronymo imp.
 92.
 Ephesinum, 32.
 Nicaenum I. 31. 328. 505. 506.
 Nicaenum II. 93. 96. 506. 627.
 Sextum oecumenicum, 96.
 253. 698.
 Constantinus Copronymus imp. 604.
 Constantinus et Irene ad papam Adrianum, 128.
 Constantinus Constantiensis, Cyprius, 385. 439.
 Cyrillus Alexandrinus, 257. 695.
 Damascenus, vide Ioannes.
 Damasus papa, 131.
 Daniel propheta, 146.
 [P] David psalmographus, 90. 196. 200. 205.
 206. 207. 208. 211. 216. 224. 225. 226. 229.
 231. 234. 236. 237. 471. 472.
 Demetrius diaconus, 492.
 Dialectici, 290.
 Dionysius Areopagita, 698.
 Dionysius presb. Ascalonitanus, 502.
 Eliphandus Tolétanus, 62.
 Epiphanius Cyprius, 41. 541. 573. seq. 579.
 665. 696.
 Epiphanius diaconus, 523. 524. 532.
 Esaias propheta, 93. 242. 369. 399.
 Eusebius Pamphili, 42. 635.
 Eutimius Sardenis, 389. 439.
 Exodus, 161. 167.
 Aaaaa 3
 Ezras,

- Ezras, 158.
 Felix Vrgelitanus, 62.
 Firmianus Lactantius, 651. 652.
 Freculphus Lexouienfis, 629.
 Fulgentius Ruspensis, 653.
 Gelafius papa, 129. 246. 497. 499.
 Genesis, 133. 142. 145. 148. 151. 153. 156. 158.
 Georgius Cyprius, 52.
 Germanus patriarcha CPolitanus, 51. 710.
 Gesta patrum, 502.
 Gregorius magnus, papa, 239. 262. 323. 423. 504.
 585. 629. 633. 642. 644. 668. 686. 688. 689. 692.
 Gregorius Nazianzenus, 41.
 Gregorius Neocaesariensis, 518. 520.
 Gregorius Nyffenus, 252. 639. 700.
 Hadrianus papa, 727.
 Halitgarius Cameracensis, 632. 748. 751.
 Hermes Trismegiftus, 647.
 Hieremias Senonensis, 747. 748.
 Hieronymus Stridonensis, 108. 128. 131. 158. 145.
 181. 376. 432. 444. 499. 509. 514. 580. 574. 649.
 651. 660. 663. 665. 668. vitae patrum, 499.
 Hilarius Pictauiensis, 337.
 Iesus Christus, 496.
 Iesus Naue, 192.
 Ioannes Antiochenus presbyter, 148. 151. 191.
 396. 411. 443. 458. 462. 505.
 Ioannes Chryfostomus, 41. 253. 396. 693. 679.
 Ioannes euangelista, 113. 179. in epist. III.
 Ioannes Manzur Damascenus, 52.
 Iob, 341.
 Ionas Aurelianensis, 747. 748.
 Ifidorus Hispalensis, 650.
 Lactantius, vide Firmianus,
 Leo Ifaurus imp. 604.
 Leo Phociae epifcopus, 202.
 Leo IV. imp. 404.
 Leontius Neapolitanus, Cyprius, 709.
 Leontius Secretanus, 494.
 Macrobius, vide Theodofius.
 Marcus euangelista. 110.
 Matthaecus euangelista, 37. 244.
 Moduinus Auguftodunenfis, 633.
 Moyfes propheta, 158.
 Nouatus, Cypriani epifcopi presbyter, 544.
 Origenes, 649. 650. 659.
 Ofcas propheta, 126.
 Paralipomena, 399. 400.
 [P] Paulus apoftolus, 36. 37. III. 123. 178.
 183. 276. 282.
 Paulinus Nolanus, 638. 682.
 Pelagius, 362.
 Plato philofophus, 560.
 Polemonis hiftoria, 400.
 Prouerbia, 94. 493.
 Pfalmi, vide Dauid.
 Regum libri, 193. 399. 581.
 Salomo in Cant. 240.
 Samaritani, 485. 486. 489.
 Sedulius presb. 287. 392. 543. 681.
 Seuerianus Gabalenfis, 705.
 Silueftri papae actus, 246. 636.
 Simeo Stylites, 474. 485.
 Simoniani, 422. 576. 577.
 Sozomenus, 709.
 Stephanus Boffrenfis, 696.
 Stephanus papa, 132.
 Symbolum apoftolicum, 339. 341.
 Symbolum Nicaenum, 31. 504.
 Symmachus, 158.
 Synodus fexta, 253.
 Tharafius, patriarcha CPolitanus, 186. 230. 262.
 285. 321. 324. 336. 406.
 Theodorus Hierofolymitanus, 332. 351.
 Theodorus Mirenfis, 428.
 Theodofius abbas S. Andreae, 396. 397. 398.
 Theodofius epifc. Amorius, 343.
 Theodofius Macrobius, 434.
 Theodotio, 158.
 Theodotus Ancyranus, 42.
 Tripartita hift. 641. 676. 677. 709.
 Virgilius Maro poeta, 120. 556.

Hactenus Goldafti collectio.

Antequam

Antequam vero ad concilia pertexenda reuertar, iuuat hoc loco inferere etiam diatyposin siue descriptionem operis luculenti, quo vir egregius *Steph. Baluzius Capitularia regum Francorum* laudatissimo studio collegit, atque erudita industria digessit et illustrauit, Parisiis 1677. fol. apud Franciscum Muguet, regis et archiepiscopi Paris. typographum. *Fabr. Rec. Venetiis* 1712. 1772. II. tom. fol. v. supra in hoc vol. p. 252. Noua, eaque auctior et emendatior edit. ad fidem autographi Baluzii, qui de nouo textum purgauit, notasque castigauit et adiecit — curante *Petro de Chinac.* Paris. tom. I. 1788. fol. sed fateor, nec me in manibus habere opus, nec scio, num? et quando? plures tomi lucem adspexerint. Capitularia a *Mansio* per partes distributa et tom. XI—XVIII. inserta esse, iam supra ad a. 687. adnotatum est. *Harl.* Paris, noua editio absoluitur duobus voll., quae primam reperunt. Duo alia promissa nondum edita sunt. Editor *de Chinac* scripsit etiam: *Histoire des Capitulaires des rois Français* — Paris. 1779. 8. *Beck.*

T o m o I.

Childeberti regis constitutio a. C. 554. de abolendis reliquiis idololatriae, et de sacrorum dierum festiuitatibus caste celebrandis p. 5.

Chlotarii regis constitutio generalis circa a. 560. p. 7.

Praeceptio regis *Guntranni* in concilio secundo Matisconensi, (de quo supra a. 585.) p. 9.

Exemplar pactionis in Conuentu apud *Andelaum*, de quo ad a. 587. p. 11.

Pactus pro tenore pacis regis *Childeberti* et *Chlotarii II.* a. 593. p. 15.

Decretio *Childeberti* regis a. 595. data p. 17. et *Chlotarii II.* p. 20.

[P] *Chlotarii II.* edictum in concilio Parisiensi, (de quo dictum ad a. 595.) p. 22.

Dagoberti regis Capitulare triplex quo circa a. 630. legem *Ripuariorum* (ad ripam Rheni colentium) *Alamannorumque* et *Baiuuariorum* a Theodorico Caralauno Francorum rege pridem conditam post Childebertum et Chlotarium renouauit emendauitque per viros illustres *Claudium*, *Chaudum*, *Indomagum* et *Agilulfum*, p. 25.

Lex Francorum *Ripuariorum* capita LXXXIX. p. 27. *Alamannorum* capita XCIX. p. 55. et ex veteri codice Remensi addita a Baluzio capitula XLIV. p. 85. item alia capitula III. p. 90. Lex *Baiuuariorum* tituli XXI. capitula CCII. p. 91. De aliis harum legum editionibus dixi in Bibliotheca Latina lib. IV. c. 10. eiusque supplemento.

Dagoberti regis praeeptum de episcopali dignitate Cadurcae vrbs, conlata Desiderio Theaurario a. 630. p. 141. Indiculus ad Sulpitium archiepiscopum, vt Desiderium benedicat, p. 142.

Sigeberti regis epistola ad Desiderium Cadurcensem episcopum data circa a. 650. quod synodale concilium celebrari non debeat in regno absque permisso regis, p. 143.

Karlomanni Capitulare in plena synodo Germanica, (de qua supra ad an. 742.) pag. 145. Capitulare secundum apud *Lipinas* cum indiculo superstitionum et paganianarum, (de quo ad a. 743.) p. 149.

Capitu-

Capitulare incerti anni datum in synodo, cui interfuit Bonifacius romanae sedis legatus, circa a. 744. primum editum ex MS. Thuano a Baluzio, capitula XXVIII. quorum primum de exposito infante, p. 152.

Pippini principis capitulare Sueffionense in plena synodo, (de qua supra ad a. 744.) p. 156.

Pippini regia capitula synodalia: 1. apud Vermeriam a. 752. capita XXI. p. 162. et alia IX. ex Reginone pag. 165. 2. in synodo Vernensi a. 755. capita XXX. 3. Capitulare Metense non diu post editum, capita decem, pag. 177. 4. Compendiense a. 757. capita XXI. pag. 180.

Constitutio de letaniis faciendis pro vbertate terrae, p. 185.

Conuentus apud S. Dionysium (de quo ad a. 768.) p. 187.

CAROLI MAGNI Capitulare a. 769. primum editum a Baluzio, capita XVIII. p. 189.

[¶] A. C. 774. *Caroli magni* epistola ad Offam regem Merciorum post victos Longobardos et Saxones p. 194.

779. Capitulare synodicum, capita XXIII. p. 195.

Decretale precum in episcoporum conuentu, de orationibus et elemosynis pro rege et exercitu eius, p. 200.

Constitutio de scholis per singula episcopia et monasteria constituendis, ad Bangulfum abbatem omnemque congregationem, p. 202. Confer Io. Launoi librum de scholis celebrioribus a Carolo M. ac deinceps per occidentem instauratis.

Constitutio de emendatione librorum et officiorum ecclesiasticorum, p. 203.

788. Capitula VIII. quae Carolus Legi Baiuuariorum addere iussit, p. 207.

789. Capitulare *Aquisgranense*, capitula LVIII. p. 209. et alia XXII. p. 233. Capitulare secundum capitulum XVI. p. 242. et tertium capitulum XXI. p. 243. alia item duo capitula ex codice Thuano, p. 245. Praeceptum de institutione episcopatum per Saxoniam, p. 246. Praeceptum pro Trutmanno Comite, p. 249.

Capitulatio de partibus Saxoniae capita XXXIV. p. 250. ab Holstenio primum edita, vt dixi supra ad a. 796.

Epistola ad *Fastradam* reginam de victoria Auarica et de Letaniis, p. 256.

793. Capitulare de causis *Italiae*, capita XVII. p. 258.

794. Capitulare *Francofordiense*, datum in plena synodo, canones LIV. Vide, quae supra in concilior. recensionibus ad a. 794.

794. Commonitorium datum Angilberto abbati Centulensi Romam eunti, et epistola ad Leonem III. cui de euectione in episcopum romenum gratulatur p. 271. Epistolae duae ad Offam Merciorum regem, p. 274. seq.

A. C. 797.

A. C. 797. Capitulare Saxonum p. 276. Capitula XI. quae Holstenius ediderat tom. II. collect. Rom. pag. 187.

798. Pactus *Legis Salicae*, capita LXXII. pag. 282. adde capitula ad legem Salicam addita a. 803. et 819. De aliis eius editionibus dixi in supplemento ad Bibl. latinam lib. IV. c. 10.

Recapitulatio solidorum, qui multae loco pendendi in lege Salica dicuntur, p. 323. Sententiae de septem septenis, p. 326.

[P] *Caroli magni capitulare interrogationis ad episcopos de presbyteris criminosis, et chorepiscopis*, p. 327.

800. Edictum dominicum de honore et adiutorio *episcopis* praestando a comitibus et aliis iudicibus, p. 330.

Capitulare *de villis et curtis* imperatoris, pag. 331. editum pridem a Conringio cum epistolis Leonis III. papae, Helmst. 1655. 4.

Capitulare *de ministerialibus Palatinis*, primum editum a Baluzio ex MS. S. Vincentii Laudensis, p. 342.

Capitularia eiusdem CAROLI magni, IMPERATORIS:

801. Capitula VIII. addita Legi *Longobardorum*, p. 346. Capitula XLIX. ex lege eadem excerpta, p. 349.

Capitulum *de honoranda sede apostolica*, p. 357. [Conf. *Spittler* Gesch. des kanon. Rechts, p. 240. sq. *Harl.*]

Capitulare *episcoporum*, capita XXII. p. 358.

802. Capitula XLI. data *missis dominicis*, p. 361. aliaque XXIII. p. 376. vtraque cum sacramentali siue iurisiurandi formula duplici promissionis missorum siue legatorum imperatoris, edita primum a Baluzio ex MSS. bibl. Thuanae, Palatino Vaticanae et S. Vincentii Metensis.

803. Capitulare *Aquisgranense*, factum in magna synodo, quando Paulinus patriarcha Aquileiensis vices apostolicae sedis tenuit Aquis. Capita VII. p. 379. adde quatuor capitula, p. 395.

Capitulare duplex *de purgatione sacerdotum*, vnum ante, alterum post conuentum *Wormatiensem*, p. 385.

Capitula XI. addita ad *Legem Salicam*, p. 387. Alia capitula XXIX. de causis admonendis p. 391. Capitulum de ingenuitate chartarum, p. 395.

Capita XII. *de lege Ripuarensi*, p. 396. Et primum edita a Baluzio capitula alia XXII. p. 399. alia VIII. data ad interrogationem cuiusdam Comitis aut Missi Dominici p. 407. alia XIII. p. 403.

Capitulare *Wormatiense* de immunitate episcoporum ac reliquorum sacerdotum ab expeditionibus bellicis, p. 405. idque non ideo praeceptum, ut honor eis minueretur, p. 410. et de vitanda ecclesiarum et sacerdotum oppressione, ob quam regna percussa sunt, p. 412.

Epistola ad *Albinum* magistrum et ad *monachos S. Martini* Turonensis, [P] de clerico Theodulfi, Aurelianensis episcopi, qui ad hos confugerat, iudicio et poenae non subtrahendo, p. 413.

A. C. 804. *Caroli magni* capitulare ad *Saltz*, capita VIII. pag. 415. et alia XII. data presbyteris p. 417.

Praeceptum de scholis graecis et latinis instituendis in ecclesia Osnabrugensi, p. 418. cum sigillo, in quo effigies Caroli cum verbis: *CHRISTE, protege Karolum imperatorem.*

805. Capita XVI. de causis ecclesiasticis data ad *Theodonis villam*, p. 421. et capita XXV. ad omnes generaliter, quorum ultimum est de incantatoribus et tempestaris, siue de his, qui tempestates vel alia maleficia faciunt p. 423. quod desit in altera eorundem capitum editione ex tribus MSS. p. 429. Capita XVI. data *Iessae*, episcopo Ambianensi, Misso Dominico, p. 435. Capitulum de honore episcoporum et reliquorum sacerdotum, p. 438.

806. *Charta diuisionis* regni Francorum inter Karolum, Pippinum et Ludouicum, filios Karoli M. imp. p. 439.

Capita octo, addenda legibus p. 446. Alia capita VI. p. 448. et alia item VIII. a Missis imperatoris cognita, facienda in omnes partes, p. 450.

Capitulare *Nouiomagense*, capita XIX. p. 451.

Capitula XXIV. excerpta de canone, p. 455.

807. Memoratorium, ut omnes exercitare, hoc est, ad exercitum in hostem, ire debeant, p. 458.

Epistola ad Pippinum filium regem Italiae, de pace ecclesiarum DEI, et seruientium earum, p. 461.

808. Capitulare triplex, capitulorum XIII. et VII. et X. p. 463.

809. Capitulare *Aquis* Palatio constitutum, capita XXXVII. p. 465. Alia capita XVI. pag. 469.

810. Capita XVIII. *Aquis* Palatio commonita, p. 473. Alia XVI. p. 475. et alia V. capita de instructione Missorum, p. 476.

811. *Capitulare interrogationis* pro communi omnium utilitate capita interroganda XII. p. 477. Alia XIII. ad episcopos et abbates, p. 479.

Epistola

Epistola ad archiepiscopos regni Francorum, p. 483.

Capita IX. de causis, propter quas homines exercitalem obeditionem dimittere soleant, p. 486.

[P] Karoli M. *Breviarium diuisionis thesaurorum* p. 487. Meminit Eginhartus in vita Caroli M. c. [33. p. 120. ed. Bredow.]

A. C. 812. Breuis, quam Missi Dominici habere debent ad exercitum promouendum, p. 490.

Capitulare *Bononiense*, capita XI. anno regni Caroli XLIV. imperii XII. p. 494.

Capitula XIII. quae post mortem Pippini regis pro iustitiis infra patriam (Italiam) faciendis constituta sunt, p. 496.

Praeceptum concessionis atque donationis pro Hispanis, qui in regnum Caroli confugerant, p. 499.

813. Capitula XXVIII. de confirmatione constitutionum, quas episcopi in synodis, auctoritate regia nuper habitis, constituerunt, p. 501.

Capitula XX. de iustitiis faciendis ex lege *Salica*, *Romana* et *Gundobada*, p. 506. (primus edidit Baluzius ex septem codd. MSS.)

Capita XLVI. de causis necessariis ecclesiae DEI et populo christiano data, ut videtur *Aquisgrani* in generali populi conuentu, p. 511.

Incertae aetatis capitularia quinque, vnum capitulum LIX. p. 515. alterum capita XIV. a Domino Karolo imp. et filio eius Hludouico ac sapientissimis ipsorum episcopis excerpta p. 519. tertium capita XIII. p. 523. quartum itidem capita XIII. p. 530. quintum admonitionis ad episcopos capita IX. p. 531.

Pippini, regis Italiae, capitulare, datum, ut videtur a. C. 793. post sedatam seditionem italicam eiusque auctores punitos, capita XXXVIII. p. 534.

Eiusdem capita XXIX. excerpta ex Lege *Longobardorum*, p. 542.

LUDOVICI Pii imp. praecipuum primum concessionis pro *Hispanis*, qui in regno Francorum manebant, p. 549.

Epistola ad *Magnum*, archiep. Senonensem, de confirmatione regulae canonicorum decretae in concilio Aquisgranensi a. 816. p. 553. ad *Sicharium*, archiep. Burdegalensem, p. 557. ad *Arnonem*, archiep. Saltzburgerensem, p. 561. de eodem argumento.

[P] 816. *Ludouici Pii* capitulare *Aquisgranense* in conuentu episcoporum, abbatum, comitum vel maiorum natu Francorum, capit. XXIX. p. 561.

Praeceptum secundum pro *Hispanis*, qui in regno Francorum manebant, p. 570.

Charta diuisionis imperii inter Lotharium, Pippinam et Ludouicum, filios Ludouici Pii imp. p. 573.

- A. C. 817. Capitulare *Aquisgranense* in conuentu abbatum et monachorum, de vita et conuersatione monachorum capita LXXX. p. 579.
- Notitia de monasteriis LXXXIV. quae regi militiam, dona vel solas orationes debent, scripta in eodem conuentu, p. 589.
- Decretum Confirmationis*, quo Ludouicus Pius, imp. donationes ecclesiae romanae ab auo suo Pippino rege et a patre Carolo M. imp. factas, Paschali papae confirmauit, p. 592.
819. Capitula XXI. addita ad Legem *Salicam* in generali conuentu *Aquisgranensi*, p. 597. alia capitula IX. ad eandem Legem addita, p. 605. et capita XII. de interpretatione Legis Salicae, p. 607.
- Capitula VIII. per se scribenda et omnibus obseruanda, p. 610. Capitula XXIX. de instructione Missorum Dominicanorum, p. 613. alia XI. p. 619.
821. Capitula V. data apud *Theodonis villam* in generali populi conuentu, p. 621.
- Epistola ad monachos Anianeuses, p. 623.
822. Capitulare *Triburienfe* ad petitionem episcoporum in *Theodonis villa* congregatorum anno superiore, p. 626.
- Capitulare de causis monasterii S. Crucis Pictauiensis, p. 629. capita VIII.
823. Capitula XXVIII. ad vtriusque ordinis homines, cum instructione Missorum Dominicanorum, quos imp. in diuersas regni prouincias destinabat, p. 631.
824. *Commonitorium* datum *Hieremiae*, archiep. Senonensi, et *Iouae*, episc. Aurelianensi, quum in causa imaginum legati irent ad Eugenium II. papam Romanum, pag. 643. Epistola ad *Eugenium II.* p. 645.
- [P] Sacramentale promissionis, quod clerus et populus Romanus fecerunt Ludouico Pio imp. et *Lothario* filio eius praesenti, p. 647.
826. Capitula VII. in synodali sanctione *Ingelheimensi*, p. 648.
827. *Ludouici Pii* praeceptum de institutione monachorum in monasterio *Deruensi*, pag. 650.
828. Capitulare, qualiter conuentus episcoporum fieri debeat in quatuor locis, *Mogontiaso*, *Pariso*, *Lugduno* et *Tolosa*, p. 653. Capitula ab episcopis in iisdem conciliis tractanda, p. 654. Epistola legenda populo *DEL*, ibid. et p. 658. Capitula de instructione Missorum, p. 656. et 657.
829. Capitulare *Wormatiense*, capita X. p. 661. item alia XV. p. 666. et capita VIII. quae pro lege habenda sunt, p. 669. nec non capita III. quae ad plurimorum notitiam ad generalia placita sunt reseruata, p. 672. item alia capitula VII. ibid.

et

et alia III. desumpta ex libro legum Burgundicarum et codice Theodesiano, pag. 674.

Praeceptum de ordine monastico, restitutum in monasterio *S. Dionysii*, p. 675.

Praeceptum *de paganis ad christianitatem inuitandis*, et de institutione episcopatus **HAMMABVRGENSIS** ^{cc)} p. 681. in hoc mentio generalis conuentus totius imperii praesulum congregatorum,

A. C. 837. *Charta diuisionis* imperii inter Pippinum, Ludouicum et Carolum, filios imperatoris, data Aquisgrani in generali conuentu, p. 685.

Capitula Ludouici imp. excerpta ex Lege Longobardorum, p. 690.

Capitularium **CAROLI** magni et **LVDOVICI** Pii libri VII. collecti ab *Ansegiso*, Luxouienſi primum, deinde Fontanellenſi abbate, et *Benedicto*, Leuita Moguntino, ante annos octingentos, [P] integri primum editi et emendati a Baluzio ex XIX. codd. MSS. p. 691-1232. Confer, quae de hoc Ansegiso et Benedicto et prioribus imperfectis eorum editionibus notauit supra p. 252. sq.

Additiones IV. 1. Capitulare Aquisgranense, quod iam dedit Baluzius pag. 579.

2. Capitula XXVIII. generaliter populis per parochias denuncianda; pag. 1134.

3. Capitula CXXIV. ad episcopos et ordines quosque ecclesiasticos, pag. 1153.

4. Capita CLXXIII. ex SS. patrum decretis, legum Visigothorum libris et imperatorum edictis collecta, quae imperator lege firmissima tenenda generali consultu *Erchembaldo*, cancellario suo, inter imperatoria capitula inferere praecipit, pag. 1181.

Isaaci episcopi Lingonensis canones, siue selecta capitula ex tribus capitularium libris, sub titulis vndecim digesti, p. 1233.

Herardi archiepisc. Turonensis capita CXL. collecta ex capitularibus regum Francorum, p. 1283. De hoc Herardo et Isaaco dictum a me supra est p. 252. sqq.

T o m o II.

CAROLI Calui capitula edita primum a Sirmondo ^{ad}) a. 1623. et in eius operibus volumine tertio Paris. 1696. fol. recusa:

843. Conuentus in villa *Colonia*, anno quarto imperii, p. 7. capita VI. Mentio p. 77.

844. Synodi ad *Teudonis* villam p. 7. capita VI. Mentio p. 77.

Concilio in *Verno palatio*, p. 13. canones XII.

Bbbbb 3

A. C. 845.

cc) Habes hoc etiam apud *Bollandum* tom. I. actor. Sancto. Februar. pag. 404. *Expoldum Lindembrog* scriptor. Septentrional. p. 125. *Lambecium* lib. 2. rerum Hamb. p. 354. *Philippum Caesarem* in triapostolatu Septentrionis, Coloniae 1642. 8vo p. 173. *Ioannem Ioachim Ma-*

derum ad Adamum Bremensem p. 179. *Ioannem Christianum Lunigium* Spicileg. ecclesiastic. tom. I. pag. 114.

dd) Quibus asteriscum praefixi, illa in prima Sirmondi editione desiderantur.

A. C. 845. Synodi *Beluacensis*, capita VIII. p. 20. Mentio p. 77.

843. Apud *Tolosam* ciuitatem, p. 22.

844. *Praeceptum confirmationis pro *Hispanis* in regno Caroli Calui commorantibus, p. 25. Edidit *Franciscus Didacus* in *Historia Comitum Barcinonensium*, lib. 2. c. 4.

846. Capita in *villa Sparnaco*, probata ex iis, quae episcopi de synodis obtulerant, p. 30. cum episcoporum commemorationibus, p. 31. Mentio p. 77.

[P] 842. *Concordatio in conuentu apud *Argentoratam*, in quo etiam tres formulae sacramenti siue iurisiurandi lingua romana, hoc est Gallica, et lingua Theotisca (”), *Lodhuuici*, *Caroli*, populique, p. 40.

847. et 851. Conuentus I. et II. *Lotharii*, *Hludouici* et *Caroli* fratrum apud *Marsnam* Traiecto vicinam, p. 41. et 45.

853. Synodi *Suessionensis*, actionibus septem gesta, p. 49. Capitula a rege *Carolo* constituta XII. p. 53.

Synodi apud *Vermeriam Palatium*, p. 57. Capita III.

Apud *Valentianar*, adnunciatio Domni *Hlotharii*, capita V. pag. 61. et adnunciatio *Karoli* gloriosi regis, capita X. ib.

Apud *Syluacum* siue *Syluaticum*, quae obseruari a *Missis* imperatoris debeant, capita XIV. p. 63. Formula sacramenti *Francorum* et *Centenariorum*, p. 68. *Missi* et *Pagi* per *missaticos* ordinati, ib. vbi nomina *Missorum* XLV. *Pagorum* LXXXIV.

854. Apud *Attiniacum* memorialia XIII. pro *Missis* capitula, in colloquio *Caroli* cum fratre *Lothario* constituta, p. 70. Sacramentum fidelitatis, pag. 71. Nomina eorum, qui iurauerunt, ibid.

Apud *Leudicam* adnunciationes tres *Lotharii*, et quatuor *Caroli*, p. 72. Sacramentum, quod sibi mutuo iurauerunt, p. 74.

*Praeceptum confirmationis pro ecclesia *Tornacensi*, p. 75.

856. Consilium ab episcopis et ceteris fidelibus *Domno Karolo* datum apud *Bonoilum*, pag. 77.

Ad *Francos* et *Aquitanos* *missa* de *Carifaco* Palatio, capita XV. p. 79.

Ad eosdem *missa* de *Basiu* per *Hadabrannum* et *Bettonem*, pag. 84. Capita V. et alia VI. ad eosdem per *Adalardum* abbatem, p. 85.

A. C. 857.

ee) De linguarum, qua pridem vsi sunt Franco-Galli et qua Germani, per illam etiam aetatem, differentia ac diuersitate, quae a viris quibusdam doctis perperam vocata in dubium, ex hoc monumento luculenter patet, vide *Heur. Warthoni*

auctarium ad *Vfferii* historiam dogmaticam de scripturis factisque vernaculis, p. 343. sq. et *Freherum* ad formulas haec foederis ex *Nithardi* historiae libro tertio excerptas tom. I. *Scriptorum Germanicorum* p. 72. sq.

- A. C. 857. Ad eosdem per Hincmarum et Yrminfridum episcopos, aliosque, p. 78.
 [P] Capita X. in synodo episcoporum et fidelium ad *Carissiacum*, p. 88. Collectio de raptoribus, p. 91. Capita XI. Domni Caroli et Domni Hludouici imperatoris, pag. 93.
 *Alia capitula VIII. data in synodo apud *Carissiacum*, p. 95.
 Adnunciatio Karoli et nepotis sui Hlotharii apud *S. Quintinum*, p. 97.
858. Formulae sacramenti fidelium et sacramenti regis, apud *Carissiacum*, p. 100.
 Epistola episcoporum Remensis et Rotomagensis dioeceseos ad Hludouicum regem, p. 102. Capitula XV.
859. Capitula XII. confirmata ab episcopis in synodo *Metensi*, de indulgentia Ludouici regis, p. 122.
 Acta Ludouici cum episcopis *Wormatiae*, p. 127.
 Synodi duodecim prouinciarum, habitae apud *Saponarias* in territorio *Tullensi*, capita XIII. p. 129. Libellus proclamationis regis Caroli aduersus *Wenilozem*, archiepiscopum *Senonum*, capita XIII. p. 133.
860. In basilica *S. Castoris apud Confluentes* adnunciatio Domni Caroli, cum subscriptionibus episcoporum XI. abbatum II. et laicorum XXXIII. p. 137. Sacramentum firmitatis Hludouici regis, p. 138. Capitula XII. ab omnibus conseruanda, *ibid.* Adnunciatio Domni Hludouici regis, p. 141. Latine, (nam Theodisca desiderantur,) Domni Caroli, p. 144.
 Post reditum a *Confluentibus*, VIII. capita Missis obseruanda, p. 145. et firmitas siue formula iuramenti, quod ab alodibus siue hereditaria praedia possidentibus debent recipere, p. 146. Confirmatio seniorum regum, *ibid.* et adnunciatio, pag. 147. Summa capitulorum apud *Confluentes acceptatorum*, p. 148. seq.
861. Edictum Caroli, in *Carissaco*, p. 151.
862. Synodi *Pistensis* ad fluuium *Sequanam*, rege Carolo, episcopis, abbatibus et comitibus congregatis, capita III. p. 153.
 Quando *Hlotharius* ad colloquium et osculum a Karolo et Hludouico receptus est, capita X. p. 163. Adnunciatio Domni Hludouici, p. 170. Caroli, pag. 171. et Hlotharii, p. 172. Edictum *Pistense*, siue adnunciatio Caroli apud *Pistas*, capita XXXVII. p. 173. et post haec omnia lecta, alia tria p. 195.
- [P] 865. Capitula in Burgundiam missa ex *Tusato*, capita XVI. pag. 195. Adnunciatio Hludouici et Caroli, regum, p. 201. capita VII.
867. Capitula XII. apud *Compendium* facta, p. 203.

- A. C. 868. Pactio Metis apud *S. Arnulphum*, facta inter reges Hludouicum et Carolum, pag. 208.
869. Capitula XIII. cum consilio et consensu episcoporum et ceterorum fidelium denunciata apud *Pistar*, p. 209. in his decimum capitulum memorabile est de cautione circa excommunicationes obseruanda episcopis ac presbyteris. Sequitur adnunciatio Caroli regis, p. 215.
- Quando *Carolus* rex *Metis* coronatus est in regno *Hlotharii*, capitula denunciata ab Aduentio episc. Metensi, p. 216. rege ipso, et Hincmaro Remorum episc. p. 218.
870. Pactio *Aquisgranensis* ab Ingelramo Comite, nomine Caroli; et a Leutfrido Comite, ex parte Hludouici regis, p. 221. Diuisio regni Lotharii, pag. 222. Partio, quam Carolus de eodem regno accepit, p. 224.
872. Formulae professionis episcoporum et sacramenti siue iuramenti laicorum et omnium fidelium, postquam sacramenta superius scripta Hludouicus aequiuoco suo dirupisset, p. 225.
873. Capitula XII. a Carolo statuta in placito generali ad *Carisiacum*, p. 227.
874. Reclamatio episcopi *Barcinonensis* apud *Attiniacum*, p. 233. In hac citantur canones *Nicaeni*, *Antiocheni*, *Africanus* siue *Carthag.* et decreta *Gelasii*, concilia *Racarense* et *Toletanum*, capitulare *Augustorum Domni Caroli* et *Domni Hludouici*.
876. Synodus apud *Ticinum* Palatium, confirmata postea apud *Pontigonem*. Electio Caroli imp. ab italicis episcopis ceterisque confirmata, pag. 237. Subscriptiones episcoporum. XVIII. abbatis vnus, tum ducis et sacri palatii archiministri atque imperialis Missi, Comitumque decem, *ibid.* Confirmatio *Cisalpinorum*, p. 239.
877. Capitula XV. a Carolo Caluo, anno regni XXXVI. imperii primo facta in Palatio *Ticinensi*, consensu et suggestione episcoporum et optimatum reliquorumque fidelium, p. 239. Subscriptiones *Ansberti* archiepiscopi et episcoporum. LXII. et [P] statim post XI. episcopos signa ducis et Missi Italiae et sacri palatii archiministri, decemque Comitum; post omnes vero episcopos abbatum quinque, quorum medius est *Hilduinus* abbas et bibliothecarius, p. 243-246.
- * Actorum synodi *Pontigonensis* editio altera, illa fortasse quam cum Legatis Apostolicis dictasse et in synodo legisse dicitur *Odo* episcopus *Bellouacensis*, p. 246. Ediderat *Sirmondus* tom. III. concil. Galliae, p. 444.
- * Alia quaedam acta eiusdem synodi *Pontigonensis*, p. 249. et apud *Sirmondum*, pag. 446. vbi libellus proclamationis ecclesiae *Remensis* aduersus *Hludouicum* regem, definitio de *Adalguado* presbytero infamato, iuramentum *Hincmari*, archiep. etc.

- *Acta synodi *Romanæ* de confirmatione electionis Caroli imp. missa per Adalgarium episcopum Augustodunensem, sub Ioanne VIII. papa, p. 251. et apud Sirmondum, p. 457.
- Exactio *Normannis* constituta, vt ab regno recederent, p. 257.
- Capitula XXXIII. apud *Carisiacum*, p. 259. alia IV. p. 268.
- LVDOVICI, Karoli Calui F. Coronatio in Compendio Palatio, p. 271. Petitio et professio episcoporum, promissio regis, etc.
- A. C. 878. Synodi *Tricastinæ* capita VII. cum subscriptionibus Ioannis VIII. papæ et episcoporum XXX. pag. 273. Ioannis papæ adlocutio ad regem et confirmatio Legis Carolinae de compositione sacrilegii coram Ludouico rege et episcopis LIII. pag. 276.
879. Conuentus *Furonensis* inter Hludouicum Karoli F. et Hludouicum Hludouici regis F. capita IX. p. 278.
- KARLOMANNI Ludouici II. F. post mortem Ludouici fratris integrum regnum fortiti.
- *882. Petitio episcoporum regi se commendantium, pag. 281. Karolomanni promissio, p. 282. apud *Carisiacum*.
883. Capitula III. in Broillo *Compendii* promulgata. p. 283.
884. Apud *Vernis* Palatinum, capita XIV. p. 284.
- *888. Promissio *Odonis* regis, quando vnctus est a Walterio, archiepiscopo Senonensi, pag. 291.
- *907. CAROLI III. Simplicis, Ludouici II. F. constitutio dotis *Friderunæ* vxoris, facta apud *Attiniacum*, p. 293.
921. De *Tungrensis* episcopatus controuersia, epistola ad archiepiscopos et episcopos. Confer Ioannis X. papæ epistolas.
- Pactum *Bonnense* Caroli regis Francorum occidentalium et Henrici orientalium, pag. 299.
- Coronationes* quatuor 1. Caroli Calui in regno Lotharii a. 869. p. 301. 2. Ludouici II. eius filii, apud *Compendium* a. 877. p. 306. 3. Iudith, Karoli F. cum regi occidentalium Anglorum Ediluulfo desponsata est a. 856. apud *Vermeriam* Palatum, pag. 309. 4. Hermintrudis reginae a. 866. in synodo *Suessionensi*, pag. 313.

Hactenus ea, quæ a Sirmondo a. 1623. et in tomo tertio eius operum edita, Baluzius, tomo secundo reddidit.

A. C. 824. LOTHARII imp. capitulare *Romanum*, Eugenio II. pontifice, ad limina S. Petri, p. 317. editio eius altera ex lege Longobardorum, p. 319.

Capitula XXXIII. apud *Olonam*, p. 321.

Capita XVI. addita Legi *Longobardorum*, p. 327. Capita XLVI. ex Lege Longobardorum excerpta, p. 331.

840. Edictum de restitutione Ebbonis, archiepiscopi Remensis, cum adfensione episcoporum XX. p. 342.

850. HLVDOVICI II. Lotharii F. capitula V. de rebus saecularibus in conuentu Ticinensi, p. 345.

854. Capitula alia V. in conuentu alio Ticinensi, p. 388.

855. Capitulare interrogationis ad episcopos, p. 350. Capita XIX. et alia VII. post responsum episcoporum, p. 357.

Constitutio promotionis exercitus obseruationis partibus Beneuenti, pag. 358. capita XIII.

Fragmenta capitularium, capita XVII. p. 361.

MARCVLFI ^{f)} monachi *formularum* tam in palatio, quam in pago receptarum, siue publicorum priuatorumque negotiorum libri duo, quos septuagenario maior congeffit in gratiam [P] Landerici episcopi, qui Landericus, si idem cum Parisiensi est, vixit circa a. C. 660. Libri primi formulae XL. p. 369. secundi LII. p. 397. 2. Adpendix incerti auctoris, p. 434. capita LVIII. 3. Formulae Sirmondicae, siue formulae veteres secundum legem Romanam, primo editae ex codice Sirmondi, p. 467. capita XLVI. 4. Formulae Bignonianae incerti auctoris ex veteri codice Petri Danielis, primum editae ab Hieron. Bignonio, p. 495. capita XXVI. 5. Formulae Lindenbrogianae, siue altera editio formularum *Marcusli* a Frid. Lindenbrogio ^{gg)} in publicum emissa, p. 509. capita CCXXXIV. 6. Nova collectio formularum a Baluzio primum eruta ex codd. MSS. p. 557. capita XLIX. quorum sex postrema, p. 586. inscribuntur *Isonis* ^{hh)} monachi Sangallensis formulae. 7. Formulae antiquae IV. *de episcopatu* sub primis regibus, et formulae diuersae XXII, *in episcoporum promotionibus* usurpatae post restitutam electionum libertatem, p. 591. et aliae tres, (editae a Io. Cordesio canonico Lemouicensi) p. 635. 8. Formulae veteres XI. *exorcismorum* ⁱⁱ⁾ aquae calidae vel frigidae, ferri candentis, panis hordeacei vel casei etc. ad iudicium Dei demonstran-

f) De huius aetate supra pag. 253. sq. not. ^{yy}.
et p. 712. Prima editio formularum a Bignonio
cum notis Paris. 1613. 8. altera melior 1666. 4.

tiquarum formulas Marcusli edidit Frfti 1613. fol.
p. 1205. sq.

hh) Defuncti a. 871.

ii) In hid p. 647. est exorcismus aquae ex ordine Dunstani, archiep. Dorobernensis.

gg) Frid. Lindenbrogius in Codice Legum an-

strandum, et contra furta aut maleficia et ad reuocandum apum examen dispersum, p. 639. sq. 9. Formulae VIII. excommunicationum, p. 664.

Francisci Pithoi glossarium in Legem Salicam, p. 681. ex edit. Paris. 1602. 8. et glossarium ad libros capitularium, auctius et emendatius ex autographo auctoris, pag. 706.

Iacobi Sirmondi notae ad capitularia, (ex edit. a. 1623. et in tomo III. opp. Sirmondi,) p. 749. cum *analectis opusculorum veterum* ab eodem Sirmondo vulgatorum, quae sunt 1. epistola Karoli M. quae fuit tom. I. p. 255. 2. Ludouici Pii Aug. ad Emeritatos Hispaniae, (inter Einharti epistolas) p. 817. 3. Praeceptum Caroli Calui pro ecclesia in Magniaco vico pagi Niuernensis, pag. 818. 4. Consilium Hincmari archiep. de poenitentia Pippini junioris, olim regis Aquitaniae, pag. 820. 5. Quomodo Nomenius tyrannus Brittonum de quatuor [P] episcopatibus fecit septem tempore Caroli Calui regis Francorum, pag. 822. 6. Notitia de mancipiis S. Remigii per iudicium Scabinorum euindicatis in placito Missorum Hincmari archiep. pag. 823. 7. Precaria Grinberti S. Maldaueo episcopo oblata, regnante Karloimanno rege, p. 824. 8. Charta ingenuitatis, qua Amalricus diaconus Asairae famulae libertatem concessit in ecclesia S. Vitoni, pag. 825.

Hieron. Bignonii, qui a patre Rolando Bignonio plurimum adiutum se p. 983. non diffiteatur, notae ad librum legis Salicae, p. 826. ad nonnullas antiquorum regum constitutiones, p. 857. et ad Marculfum, p. 861. ad Marculfi adpenticem, p. 952. ad formulas Sirmondicas, p. 969. et Bignonianas, p. 980.

Steph. Baluzii notae ad capitularia regum Francorum, p. 985. ad libros capitularium, p. 1121. ad tomum secundum, p. 1258. ad Marculfum, p. 1295.

Adpentic Abitorum Veterum 1. *Liber Comitis* ^{kk)} seu lectionarius per circulum anni, auctus a *Theotimcho* presbytero, pag. 1309. 2. Amalarii abbatis eclogae de officio missae, pag. 1352. 3. De exordio vel interpretatione ac officio episcoporum, seu qualiter ordinantur, ex MS. bibl. Tellerianae, incipit: *Episcoporum ordo Aaron auctore adoleuit in seculo*. 4. Ordo, qualiter in sancta romana ecclesia episcopus ordinatur, p. 1372. 5. Capitula XI. data presbyteris, diaconis et subdiaconis, ex schedis Sirmondi. 6. Incerti auctoris, qui aeuo Caroli M. vixit, homilia de decimis et de ieiunio. Incipit: *Totoꝝ homines debetis amare et benefacere*. p. 1376. 7. Capitula IX. et alia IX. de interdictis, Guilleberti episcopi, pag. 1377. 8. *Rabani* abbatis Fuldenfis ad Reginboldum chorepiscopum Moguntinum de quibusdam quaestionibus, pag. 1378. (confer, quae de aliis poenitentia-

Ccccc 2

^{kk)} De aliis huius comitis, (Hieronymo tributi,) editionibus, Pameliana et Iosephi Thomae dixi vol. 3. Bibl. latinae p. 486. sq.

nientialibus Rabani libellis supra p. 243. 9. XII. Capitula monachorum ad Augiam directorum, p. 1380. 10. XXXI. capitula *monachorum Sangallensium* circa a. 817. praefixa epistola Grimaldi et Tattonis ad Regimbertum magistrum scholae (Sangallensis) defunctum a. 846. pag. 1382. 11. Excerptus diuersarum modus Poenitentiarum a *Benedicto* abbate Anianensi, distinctus [P] de regula S. Benedicti abbatis, p. 1385. 12. Polypticus monasterii Fossatenis, siue descriptio praediorum eius et reddituum, et a quibus pendendi sint, pag. 1387. 13. Praeceptum *Pippini* regis pro monasterio Soricini, p. 1391. Funçellensi a. 768. p. 1393. 14. Charta donationis villae de Blangiaco ad ecclesiam Briuatensem, p. 1393. 16. Iudicium pro Daniele archiepiscopo Narbonensi aduersus Milonem Comitem, pag. 1394. 17. Epistola nomine *Iesu Christi* scripta, (de qua supra ad concilium Romanum a. 745.) p. 1396. 18. *Caroli magni* praecceptum a. 795. pro Aniano abbate monasterii Caunensis, p. 1399. 19. Pro quodam Ioanne, qui Saracenos debellaverat a. 795. p. 1400. 20. Pro monasterio Cormaicensi a. 800. pag. 1401. 21. *Ludouici* regis Aquitanorum praecceptum de nauibus S. Pauli a. 807. p. 1401. 22. Anonymi responsio, sed inutili, ad capitula archiepiscopis regni Francorum missa a Carolo M. a. 811. pag. 1402. 23. Precaria canonicorum Viennensium in gratiam Siluii et Didanae coniugum a. 812. p. 1403. 24. Praeceptum *Ludouici Pii* de confirmatione priuilegiorum ecclesiae Viennensis a. 814. pag. 1404. 25. Pro quodam Ioanne a. 815. p. 1405. 26. Priuilegium, quod monachis Miniciensis licet habere tres naues per Ligerim et cetera flumina a. 815. p. 1406. 27. Priuilegium de quinque nauibus ecclesiae Viennensis a. 815. 28. Praeceptum pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcassonenfi a. 815. 29. Pro monasterio S. Hilarii in eadem dioecesi, p. 1409. 30. Pro ecclesia Aurelianensi, p. 1410. 31. Priuilegium de quatuor nauibus, concessis monasterio S. Germani Autissiodorensis a. 816. 32. Praeceptum de immunitate Cormaricensis coenobii et rebus S. Martini an. 816. p. 1412. 33. Pro monasterio Solemniacensi a. 817. p. 1414. 34. Iudicium pro episcopo Gerundenfi ob villam, cui nomen Balchara, a. 817. pag. 1416. 35. Praeceptum pro monasterio Cochenfi in dioecesi Ruthenenfi anno 819. idem. 36. 37. Pro ecclesia Parisiensi anno 820. p. 1418. 1419. 38. Pro confirmanda auctoritate archiepiscopi Senonensis in monasteria dioeceseos Senonensis anno 822. p. 1420. 39. Pro monasterio S. Christinae a. 822. pag. 1422. 40. Commutatio rerum inter ecclesiam Laudunensem et monasterium [P] Conchenfe in dioecesi Ruthenenfi a. 823. p. 1423. 41. Praeceptum Ludouici Pii imperatoris pro monasterio Balneolensi in dioecesi Gerundenfi a. 823. p. 1424. 42. Pro ecclesia Briuatensi a. 825. p. 1426. 43. Charta dotis, quam Folradus a. 827. constituit Helegrinae sponsae suae, p. 1427. 44. *Pippini* regis Aquitanorum praecceptum pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcassonenfi a. 828. pag. 1427. 45. Pro monasterio S. Hilarii in dioecesi Carcassonenfi, p. 1429. 46. Exemplar commutationis mancipiorum inter Flodegarium episcopum Andegauensem et Winneradam militem sub Hludouico et Hlothario regibus a. 828. pag. 1430. 47. Praeceptum de nauibus S. Martini Turonensis a. 831. p. 1431. 48. Praeceptum

ceptum *Ludouici Pii* a. 831. de monasterio S. Andreae Viennensis pag. 1432. 49. Charta Ansemundi et Anseubanae, (cuius mentio in superiore praecepto,) p. 1433. 50. *Ludouici Pii* imperatoris praeceptum de vico Epaonis in diocesi Vicanenſi a. 831. p. 1433. 51. Narratio vetus de origine et priuilegijs monasterii S. Antonii in diocesi Ruthenensi, p. 1434. 52. Praeceptum *Hludouici* imperatoris a. 833. de subiectione coenobii S. Mauri p. 1436. 53. *Lotharii* imperatoris pro monasterio S. Christinae a. 838. p. 1438. 54. Priuilegium *Caroli* regis, *Ludouici* imp. F. pro monasterio Miciacensi a. 840. p. 1439. 55. Eiusdem praeceptum de dono facto Attoni fidei regis a. 843. p. 1440. 56. Praeceptum *Lotharii* imp. pro Agilmaro archiepiscopo Viennensi, vt de bonis ac facultatibus statuere possit pro suae voluntatis arbitrio a. 844. p. 1441. 57. Pro confirmanda possessione ecclesiae Viennensis in villa Toliano a. 844. p. 1442. 58. Commutatio rerum inter Erchimbaldum Comitem et Arelagnum a. 844. p. 1443. 59. *Caroli Calui* praeceptum pro quibusdam Hispanis a. 844. p. 1444. 60. Pro Teodfrido, filio Ioannis p. 1445. 61. Pro monasterio S. Gratae in diocesi Vrgellensi p. 1446. 62. Pro monasterio S. Petri Bisuldunensis in diocesi Gerundensi pag. 1447. 63. Pro monasterio Arulensi p. 1448. 64. Pro ecclesia Gerundensi pag. 1449. 65. Pro monasterio Crassensi in diocesi Carcassonensi p. 1451. 66. Pro monasterio Caunenſi in diocesi Narbonensi p. 1452. 67. Praeceptum de libero transitu [P] per omnes fines regni, negotiandi causa, sine solutione cuiusquam telonei p. 1453. 68. De villa vocata ad illum brogilum, donata monasterio Fosfatenſi a. 845. p. 1455. 69. Donum monasterio S. Mauri super Ligerim factum ab Anouarecho Britone a. 847. (cuius meminit Odo in lib. de miraculis S. Mauri c. 8.) p. 1456. 70. *Caroli* regis confirmatio permutationis de filua Vilcena et Buxiaco factae inter episc. Paris. Herkenradum et Eginhardum abbatem Fosfatensem a. 847. pag. 1457. 71. Praeceptum *Lotharii* imp. quo confirmat commutationem villarum factam inter Agilmarum Viennensem archiepisc. et Rostanium a. 848. p. 1458. 72. *Caroli Calui*, quo confirmat donationes factas canonicis ecclesiae Paris. 850. pag. 1459. 73. Canonicis ecclesiae Aurelianensis a. 851. p. 1460. 74. Eiusdem praeceptum pro monasterio Montisoliui in diocesi Carcassonensi an. 854. p. 1461. 75. Pro monasterio S. Hilarii in eadem diocesi, p. 1462. 76. Confirmatio permutationis factae inter *Hermiltrudim* reginam coniugem suam et Ainarum abbatem S. Mauri, de cortili vno ad villam Dubrum in Vicaria Buxiacensi a. 855. pag. 1464. 77. Praeceptum *Caroli* Burgundiae regis *Lotharii* F. pro Agilmaro archiepisc. Viennensi a. 855. p. 1465. 79. Pro confirmatione praestariae factae ab Agilmaro archiepisc. Viennensi anno 858. pag. 1467. 80. Pro Geraldo comite, pag. 1468. 81. Placitum Missorum dominicorum de terminata lite inter Agilmarum archiepiscopum et Wigerium comitem, p. 1467. 82. 83. *Ludouici II.* praeceptum pro ecclesia Viennensi, p. 1469. 1471. 109. Pro ecclesia Parisiensi an. 878. p. 1501. 110. Pro Barcinonensi, pag. 1502. 78. *Caroli Calui* pro ecclesia Narbonensi, a. 857. pag. 1466. 84. 85. Pro ecclesia Augustodunenſi, anno 859. 87. Donatio villae Eliciaci, Adalgiso fidei suo facta ad

deprecationem *Hermiltrudis* reginae, p. 1475. 89. Praeceptum pro monasterio SS. Emeterii et Genesii in dioecesi Gerundensi anno 861. pag. 1480. 90. Pro ecclesia Vrgellensi, p. 1481. 92. De insula Sequanae vicina ecclesiae Parisiensis a. 867. p. 1484. 94. De Nantriaco villa ecclesiae Parisiensis a. 868. p. 1485. 96. Pro Dodone Vasso Otgeri a. 869. p. 1488. 97. Praeceptum de ecclesia, quae est in villa Iussica, [P] p. 1489. 99. de nouo ponte ciuitatis Paris. a. 870. 100. de abbatis S. Eligii, a. 871. p. 1492. 106. pro monasterio Solemniacensi a. 876. p. 1499. 107. de rebus, quas Adalbertus in Riuisiaco et Sarmassa dedit monasterio S. Germani Autissiodorensis a. 877. p. 1499. 108. pro Oliba comite Carcaffonensi a. 877. p. 1500. 86. Airaudi cessio ad ecclesiam Briuatensem a. 860. p. 1474. 88. Narratio de monacho Cenomanensi ad canonicam vitam et habitum conuerso, p. 1476. 91. Commutatio inter Bernardum comitem Aruernensem et Lanfredum Mauziacensem a. 864. p. 1483. 93. Litterae Herardi archiepisc. Turonensis de dote ecclesiae Troianae a. 867. p. 1484. 95. *Veteres Litaniae* descriptae ex libro *precum Caroli Calui* regis Francorum, qui nunc exstat in bibl. Colbertina, p. 1486. 98. Notitia iudicii pro monasterio S. Andreae Exalatenfis in dioecesi Helenensi a. 869. p. 1489. 101. Rostagni, coniugisque eius Berteldis traditio ad ecclesiam Viennensem a. 873. p. 1493. 102. Ioannis VIII. papae epistola ad Adalgarium episcopum Augustodunensem a. 876. p. 1495. 103. ad clerum et populum Augustodunensem, p. 1496. 104. Notitia iudicati pro Audefundo episcopo Helenensi aduersus Auwaldum, p. 1496. 105. Libertas Rainaldi clerici, p. 1498. 111. *Karlomanni* regis Italiae praeceptum pro monasterio S. Christinae a. 879. p. 1504. 112. *Bosonis* regis Prbuincia praeceptum pro ecclesia Augustodunensi, a. 879. p. 1505. 113. pro monasterio Cariloci, p. 1506. 114. de abbatis S. Andreae Viennensis a. 881. p. 1507. 115. *Karlomanni* Francorum regis praeceptum pro ecclesia Aurelianensi, a. 881. p. 1508. 116. pro ecclesia Gerundensi, p. 1509. 117. pro Augustodunensi, a. 883. p. 1510. 118. Notitia iudicati pro ecclesia Gerundensi, a. 884. p. 1511. 119. *Caroli III.* imperatoris praeceptum pro ecclesia Gerundensi, a. 887. p. 1513. 120. Ermengardis comitissae Cetitanensis donatio ad Olibam comitem, virum suum, an. 888. p. 1515. 127. Eiusd. donatio ad monasterium S. Mariae Arulensis, a. 893. pag. 1522. 121. *Odonis* regis Francorum praeceptum pro monasterio Solemniacensi, a. 888. id. [P] 122. pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcaffonensi p. 1517. 123. pro ecclesia Augustodunensi, p. 1518. 124. pro monasterio Iuncellensi in dioecesi Biterrensi, a. 890. p. 1519. 125. *Widonis* imperatoris praeceptum pro monasterio S. Christinae a. 892. p. 1521. 126. Rainaudi cessio ad ecclesiam Briuatensem, a. 892. p. 1522. 128. *Caroli Simplicis* praeceptum pro ecclesia S. Christophori de Christoilo in dioecesi Parisiensis a. 900. p. 1524. 129. Praeceptum concessionis pro Theodosio a. 904. p. 1525. 132. pro monasterio Balneolensi in dioecesi Gerundensi, pag. 1528. 130. Acta dotis et consecrationis ecclesiae de Blaneda in dioecesi Aruernensi, a. 906. p. 1526. 131. Decretum *synodi Viennensis* de capella S. Seneri constructa in parochia Taufiacensi, a. 907. p. 1527. 133. Acta

133. Acta dotis et consecrationis ecclesiae de Caneto in dioecesi Aruernensi, a. 924. p. 1530. 134. Elidelindis cessio ad ecclesiam Briuatensem, a. 925. p. 1531. 135. Cessio de ancilla ad monasterium Nobiliacense in dioecesi Pictaviensi, p. 1532. 136. *Testamentum Aefredi* ducis Aquitanorum, a. 928. ibid. 137. Commutatio inter ecclesiam Carcassonensem et monasterium Montisoliui in dioecesi Carcassonensi, a. 925. p. 1534. 138. Litterae Wadaldi, episcopi Helenensis, a. 930. et plura exempla formulae subscriptionis, *regnante Christo*, a Baluzio collecta ex veteribus monumentis, p. 1535. De eadem formula operae pretium est consulere *Dau. Blondelli* librum editum Amst. 1646. 4. 139. *Radulfi* regis praeceptum pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcassonensi a. 931. p. 1536. 140. *Ludouici* transmarini praeceptum pro monasterio Cantogileni a. 942. p. 1537. 141. Qualiter Hildericus abbas Casauriensis superauit Iohannem episcopum Pinnensem, causantem monasterii libertatem a. 967. p. 1538. 142. Notitia iudicati pro monasterio S. Petri Rodensis in dioecesi Gerundensi a. 968. p. 1540. 143. Cambium inter Iohannem episcopum Pinnensem et Casauriensem abbatem Adam de duabus curtibus Saliano et Suffiano a. 969. p. 1541. 144. Auae comitissae Ruscinonensis cessio ad ecclesiam Helenensem a. 971. p. 1543. 145. Notitia iudicati pro Ermengando episcopo Vrgellensi aduersus Durandum abbatem S. Caeciliae a. 1024. p. 1545. 146. Droconis episcopi Bellouacensis ad W. coepiscopum [P] suum, p. 1549. 147. Libellus dotis Miczae filiae Iohannis a. 1044. p. 1550. 148. Carta dotis Valenciae filiae Raimundi comitis Paliarensis, Arualdo Mironi an. 1055. p. 1551. 149. Pontii comitis Emporitani donatio ad monasterium S. Petri Rodensis in dioecesi Gerundensi, pag. 1552. 150. Traditio filii ad monasterium Conchense in dioecesi Ruthenensi, p. 1553. 151. *Adalberti archiep. Hammaburgensis* epistola ad Fulconem abbatem Corbeiensensem, p. 1554. 152. Litterae Isarni, episcopi Tolofani, quibus Asilienae monasterium sub protectione sua suscipit a. 1075. p. 1554. 153. Pibonis episcopi Tullensis litterae de ecclesia de Münz, a. 1079. p. 1555. 154. *S. Anselmi* archiep. Cantuariensis epistola ad Aiserum, primum archiep. Lundensem in regno Danorum, a. 1094. p. 1556. 155. *Gelasii II.* papae bulla de priuilegiis monasterii Caunensis in dioecesi Narbonensi, a. 1119. p. 1557. 156. Libellus diuortii Guilelmi Raimundi de Montecatano, Seneschalli Barcinonensis et Beatricis vxoris eius, a. 1135. p. 1558. 157. *Adriani IV.* epistola de excommunicatione Matthaei ducis Lotharingiae a. 1155. p. 1559. 158. Henrici episcopi Tullensis priuilegium concessum monasterio S. Mansueti, a. 1163. p. 1559. 159. Carta, quomodo Theobaldus recognouit, se esse hominem de corpore ecclesiae Fossatensis et dominio, a. 1241. p. 1561. 160. Carta, quomodo Matthaeus clericus recognouit, se esse filium magistri Clementis de Cristolio, a. 1244. p. 1562. 161. Excerpta ex veteri codice MS. bibl. regiae, in quo continetur *formularium poenitentiae correctum et reformatum de speciali mandato Domini Benedicti papae XII.* de muliere petente, sibi mitigari rigorem poenitentiae: de seruo ordinato: de promotio a pseudo-episcopo, p. 1563.

Carmina ueni Carolini, Epitaphium Ludouici Pii, inscriptio arcae a Caesare Hlothario dedicatae. Versus in laudem Lotharii in fronte textus euangeliorum, quem ipse obtulit monasterio S. Martini Metensis, p. 1564. Versus in fronte bibliorum positi in vetustiss. codice MS. monasterii S. Dionysii, qui nunc exstat in bibl. regia, p. 1564. Versus in fronte et ad calceum bibliorum [P] aureis characteribus exarati in vetustiss. codice bibl. Colbertinae, qui fuit S. Stephani Metensis, p. 1568.

Notae ad Baluzii notas additiones p. 1573. Index p. 1577-1658.

Haecenus opus Capitularium Baluzianum: nunc concilia recensere pergamus.

[* Dictatus Paulini, patriarchae Aquileiensis, (e cod. MS. biblioth. Salisburg.) cum adnotatione *Mansi* XIII. p. 921. Pertinent illi dictatus ad errores de baptismo, illo tempore grassantes, eosque inprimis carpunt, qui in sola membrorum lotione absque vlla verborum prolatione baptismum stare posse sibi persuadebant. *Mart.*] Conf. *Paulini* Opp. ed. Madrisi, pag. 95. 201. aliosque, a *Walchio* in: Entwurf p. 486. laudatos de synodo *Concordiae Iuliae*, (hodie Friaul,) a Paulino Aquileiensi habita. *Hart.*]

† *Kenulfi*, regis Merciorum, epistola ad *Leonem III.* papam ex Malmesburiensi lib. I. de gestis regum c. 4.

† *Leonis III.* papae epistolae, 1) ad *Kenulfum* ex eodem Malmesburiensi, 2) ad *Carolum* magnum, in qua haec verba leguntur: *Igitur hunc montem Eresburg, quem expugnatum cum tota Saxonia DEO obtulisti, et per nos b. Petro consecrasti.*

* 73-12.) ad eundem *Carolum*, quas ediderat *Herm. Conringius* ex MS. codice academiae Iuliae, Helmst. 1647. et emendatius 1655. 4. cum capitulari *Caroli M.* de villis et curtis suis, quod inde repetit *Baluzius* tom. I. capitular. p. 331.

† 13) Epistola *Leonis III.* ad *Richulphum* episcopum Moguntinum, ab eodem *Conringio* p. 108. editionis posterioris etiam publicata.

† *Caroli magni* epistola 1) ad *Leonem III.* 2) ad *Angilbertum* abbatem, 3. 4. et 5) ad *Offam* regem Merciorum, ex quibus tertiam et quartam habet *Baluzius* tom. I. capitular. Francor. p. 274. sq. quintam p. 194.

Caroli magni capitulatio de partibus Saxoniae. Aliud capitulare a. 797. quo tempore *Aquisgranensis conuentus* celebratus, congregatis Saxonibus de diuersis pagis, tam de Westfaliae et Angrariis, quam de-Ostfaliae. Ediderat *Holfenius* in collectione romana tom. II. p. 177. 187. Rom. 1662. 8. *Baluz.* capitular. tom. I. p. 249. 275.

[* Ad epistolas *Leonis III.* pontificis et *Caroli M.* adpendix: *Mansi* XIII. pag. 983. sqq. — *Leonis III.* epistola ad *Athelradum*, archiepiscop. Dorobetnensem, (ex *Wilkins* tom. I. Pallium ei misit, et primatum ei in omnes Angliae ecclesias adserit.) — Fragmentum epistolae *Leonis* ex *Iuone*. — Omnia totius Britanniae episcoporum et sacerdotum epistola ad *Leonem III.* pontif. de successione

sione archiepiscoporum Dorobernensium, (ex *Wilkins* tom. I.) — Fragmentum ex epistola Leonis ad Alcuinum. — Epistola Caroli M. ad Offam, Merciorum regem: (ex *Wilkins* tom. I.) — Privilegium Horrcensi virginum Benedictinarum monasterio apud Treueros a Leone papa III. datum; (ex *Miraci* diplom. tom. I.) — Leonis bulla, qua confirmat translationem sedis Ratisbonensis ex monasterio S. Emmeran ad ecclesiam S. Stephani, illisque omnimodam exemptionem promulgat. *Mart.*]

[* *Gallicanum* incerti loci concilium, forte *Turonense*, in causa *Iosephi*, Cenomanorum episcopi, circa a. 796. habitum: *Mansi* ib. 991. *Mart.*] Add. *Mabilon.* analect. p. 292. sq. et *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 739. *Harl.*]

[* Concilium, seu conuentus ecclesiasticus *Ratisbonensis* inter a. 797. et 811. celebratus. *Mansi* XIII. p. 993. *Mart.*]

[* *Moguntinum* concilium, a Carolo M. ante profectioem suam ad urbem Romanam a. 800. celebratum. *Mansi* ib. pag. 993. *Mart.*] Fuerunt tantum comitia imperii, sed de illo et quibusdam aliis, partim commentitius inter a. 798-800. v. *Walchii* Entwurf. p. 486. sq. *Harl.*]

A. C. 797. Capitulare *Theodulfi* Aurelianensis episcopi ad parochiae suae sacerdotes. Capita XLVI. edita a *Baronio* ad a. 835. deinde a *Sirmondo* in limine *Theodulfi* operum a. 1646. 8. et tom. II. operum *Sirmondi* p. 922.

Additio duplex ad capitulare *Theodulfi* e codice *Bigottano*. *Labbe* p. 1855.

[* Capitulare secundum *Theodulfi* episcopi Aurelianensis: *Mansi* XIII. pag. 1009. *Mart.*]

[P] + 798. *Aquisgranense* de coenobio S. Pauli Romae constituendo. Vide *Labbeum* pag. 1857.

799. Synodus *Finchallensis* in Anglia, sub *Ehanbaldo* archiepiscopo *Eboracensi*, de paschatis et canonum obseruatione, post recitatam adprobatamque quinque synodorum fidem. *Fabr.* Vid. *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 161. *Harl.*]

Concilium apud *Bacanceld*, ne super hereditatem domini, id est ecclesias, laici praesumant saeculares dominium suscipere, praesidente *Renulfo* rege *Merciorum* et *Aethelardo* siue *Athellardo* archiep. *Dorobernaiae*, cum subscriptionibus episcoporum XIX. et abbatis *Felogildi* atque *Wilfridi* archidiaconi. *Fabr.* [* Ad concilium apud *Bacanceld* celebratum additio *Mansi* ib. p. 1023. Cum *Wilkinso* I. p. 161. a. 796. illi adsignandum putat. *Mart.*]

[* Decreta cuiusdam concilii prouincialis in quadam incerti loci synodo dioecessana promulgata, (e MSto bibl. monasterii S. Emmeran; *Mansi* ib. p. 1025. *Canones Reispacensis* concilii iis contineri conicit *Mansi*. *Mart.*]

[* *Ad Reispacensem synodum*, (quam ex Hanfizii Germania S. dedit Coleti,) adnotatio chronologica *Mansi* p. 1027. Ad annum 803. eam promouendam censet. *Mart.*] Add. *Mansi* supplem. conc. I. pag. 723. *Meichelbeck* histor. eccles. Frising. tom. I. part. 1. p. 94. et *Calles* annal. eccl. Germ. tom. III. p. 18. *Hartl.*]

[* *Arnonis epistola encyclica de celebranda synodo in Rispatch.* *Mansi* pag. 1029. *Mart.*]

[* *Charta Frisingensis*, in qua concilii Reispacensis patres commemorantur, (ex historia Frisingenti, tom. I.) *Mart.*]

Romanum, sub Leone III. aduersus *Felicem* Vrgellitanum eiusque epistolam contra Alcuinum. Actiones III.

Aquisgranense, in quo Felix haereseos, in quam relapsus erat, iterum conuictus, deinde cathol. fidem discrete professus est. [v. *Walch.* histor. *Adoptian.* pag. 186. et 190. *Hartl.*]

Confessio fidei *Felicis*, quam ipse post spretum errorem suum in conspectu concilii edidit. *Labbe* p. 1858. Prodiert inter Alcuini opera vulgata ab Andrea du Chesne Paris. 1617. fol.

A. C. 800. Concilium *Cloueshoae* in Anglia, de donationibus regis Merciorum Athelbaldi ecclesiae Saluatoris in ciuitate Dorobernia restituendis. [*Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 161. sqq.]

* *Romanum*, in quo se Leo III. purgavit de obiectis criminibus, praesente Carolo rege, cui deinde coronam imperatoriam imposuit ipsa sacratissima natali domini. Formula purgationis Leonis III. ex ordine romano. [*Walch.* l. c. prouocat ad suum librum: *Historie der Pabste* p. 168. sqq. et in: *Entwurf* p. 488. sqq. copiose persequitur historiam et conditionem synodorum, saec. VI. VII. et VIII. habitarum. *Hartl.*]

Incerti loci in *Gallia* concilium de purgatione sacerdotum. Vide tit. 3. de eo argumento inter selecta Caroli M. capitula, apud *Labbeum* pag. 1167. et *Harduin.* pag. 946.

Wormatiense de eadem re *Labbe* p. 1168. et 1863. *Harduin.* p. 947.

† *Turonense*, in quo Carolus M. regnum inter filios partitus est. Vide *Labbeum* p. 1862. ex *Chronico Mossiacensi*.

† 801. Capitula VIII. quae addita sunt a Carolo M. ad legem Longobardorum. *Labbe* p. 1159.

[* *Capitulare Caroli M.* quod *Mabillon* in Museo ital. tom. I. part. 2. ex *MSto Chigiano* dedit: *Mansi* XIII. p. 1047. *Mart.*]

Caroli M. selecta capit. ecclesiastica, variis promulgata temporibus et sub quinque titulis selecta a Sirmondo, 1) de episcoporum honore ac potestate, 2) ut episcopi et presbyteri ad bella non pergant, 3) de purgatione sacerdotum, 4) de chorepiscopis, ubi Leonis III. papae de illis responsam; 5) de [P] ecclesiis et hominibus ecclesiasticis, ubi Caroli M. epistola ad filium Pippinum, regem Italiae.

De synodis seu conuentibus publicis a Carolo M. celebratis.

Capitula XXXIV. ecclesiastica excerpta ex variis capitularibus Caroli M.

A. C. 802. Capitulare episcoporum. siue obseruanda episcopis, capita XXII.

Capitula excerpta de canone.

804. Capitulare quarto imperii anno datum ad Saltz, cap. VIII. Admonitio imp. ad presbyteros, c. XII.

805. Capitulare Dominicum, ad Theodonis villam, capita XVI.

811. Capitulare interrogationis, capita XIII. et alia XIII. de communi omnium vtilitate.

[* Constitutiones ecclesiasticae Caroli M. et aliorum incerti temporis, (ex *Martens* vett. monum. tom. VII. *Mansi* p. 1073. *Mart.*)]

[* Leonis IV. epistola canonica ex MS. Lucensi: ib. p. 1095 *Mart.*]

802. *Altinense* concilium, sub Paulino Aquileiensi episcopo, de Gradeni patriarcha et aliis sacerdotibus a duce Venetorum occisis. Vide *Baron.* ad a. 802. n. 7. seq. *Fabr.* Paullini epist. synodalem plenam dedit *Baluzs* miscell. tom. VII. p. 6. sed meliorem *Madrif* opp. Paullini, p. 191. sqq. qui etiam p. 235. late disputat de illa synodo, adnotante *Walchio* in: Entwurf. p. 506. *Harl.*

Aquisgranense, de praestando imperatori ab omnibus sacramento. Vide *Labbeum* p. 1863. *Fabr.* [* Ad concilium *Aquisgranense* additio *Mansi* ibid. p. 1103. *Mart.*] *Walch.* in: Entwurf. p. 505. sq. laudat *Calles* anal. eccl. Germ. tom. III. p. 7. aliosque, idemque narrationem de synodo *Aquisgranensi*, a. 801. habita, non solum valde obscuram, sed etiam incertam esse iudicat, citatque *Calles* l. mem. p. 4. *Harl.*

[Subiuncta est huic tomo XIII. ed. *Mansi* adpendix tertia, capitularia regum Francorum continens, p. 151-246. *Mart.*]

[*Editio Mansi tomus XIV. Mart.*]

803. *Ratisponense* de chorepiscopis. Vide tit. 4. de eo argumento inter selecta Caroli M. capitula, apud *Labbeum* p. 1170. *Harduinum* p. 948. [et supra ante an. 797.]

Cloueshoënsis, quo fedes Cantuariensis iuri suo restituitur. Subscriptiones Aethelheardi archiep. Dorobernensis, episcoporum XII. et abbatum ac presbyterorum LXIX. *Fabr.* [*Ad concilium *Cloueshoënsis*, a. 803. additio *Mansi* pag. 9. Decretum huius concilij ex *Wilkinfi* conc. M. Britanniae tom. I. p. 166. integrius exhibetur. *Mart.*] Add. supplem. conc. tom. I. p. 721. *Harl.*

[*Concilium *Tegernfense* pro lite quadam eiusdem monasterii cum suo episcopo, a. 804. *Mansi* XIV. p. 9. *Mart.*] *Mansi* supplem. conc. I. p. 747. *Meichelbek* l. c. p. 92. et *Calles* l. mem. p. 31. *Harl.*]

[*Synodus *Perfica*, forte Seleuciensis, Nestorianorum de disciplina, a. 804. (ex *Affemanni* bibl. orient. tom. III. part. I. p. 137.) *Mansi* p. 11. *Mart.*]

A. C. 806. *CPolitanum*, in caussa Iosephi presbyteri, quem Tarasius CPol. sacerdotio exuerat, Nicephorus Tarasii successor restituit. Vide vetus Synodicon c. 144. supra p. 250. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 415. Inuehitur in iliam synodum Theodorus Studita epistolis ad Nicephorum CPol. et Leonem III. apud *Baron.* ad a. 806. n. 13. seq. et tom. V. opp. *Sirmondi*, vbi Theodori epistolae graece et lat. a Iacobo de la Baune S. I. editae leguntur, p. 281. et 300. *Fabr.* Duo concilia a. 806. vulgo numerantur; ac *Mansius* in suppl. I. p. 751. et p. 749. (vti postea in collect. conciliorum, factum esse ab eo, statim declarabitur,) duo admittit, et de Iosepho restituto ex act. SStor. tom. I. Iun. p. 359. aliam de consecratione archimandrit. memorat constitutionem. *Harl.*

[*Ad conciliabulum *CPolitanum* pro-admittendo Iosepho, sacerdote, adnotatio critica et additio *Mansi* XIV. p. 13. *Mart.*]

[*Concilium *CPolitanum*, quo Tarasio patriarchae defuncto Nicephorus successor constituitur, a. 806. habitum; *Mansi* ibid. *Mart.*] Sed v. *Walch.* Entwurf. p. 508. §. IX. *Harl.*]

Salisburgense, ab Annone archiep. celebratum, in quo de *Decimarum* partitione secundum canones facienda, vt pars vna episcopo, altera clericis, tertia pauperibus, quarta fabricis ecclesiae cederet. Notat *Andreas Brunnerius* S. I. Annal. Boic. lib. VI. p. 51. ex vetusto codice Frisingensi. [v. *Meichelbek* l. c. part. 2. p. 154. et *Calles* l. c. III. p. 45. sqq. *Harl.*]

809. *CPolitanum* conciliabulum, quo Plato et Theodorus Studita in [P] exsilium sunt eieci, vt Theophanus est auctor. Vide et laudati Theodori vitam atque epistolas.

Aquisgranense de processione Spiritus S. quam quaestionem Ioannes monachus Hierosol. mouerat, vt auctor est Ado in Chronico. [v. *Walch.* Entwurf. pag. 509. sq.]

Collatio *Romae* cum missis imperatoris, habita de symbolo fidei et additione quatuor syllabarum *Filioque*, ex *Baronio* ad a. 809. n. 14.

Caroli

Caroli M. epistola ad Leonem III. de Spiritus S. ex Filio processione. Primus ex MS. Christianae Reginae Sueviae ediderat Holstenius.

†A. C. 812. *Caroli M. breuiarium diuisionis thesaurorum* post obitum obseruandae, ex *Eginharto* c. 33. de vita *Caroli M.*

* *Nicephori CPol.* epistola synodica ad Leonem III. papam, graece cum *Theodori Peltani S. I.* versione, eum qua prodierat ad calcem actorum synodi Ephesinae apud *Comnelin.* et *Zonarae* ad canones.

Exstat et ex alia veteri versione apud *Baron.* ad a. 811. Vide etiam *Ignatium* in huius *Nicephori* vita c. 4. in actis sanctor. ad 13. Martii tom. II.

813. Concilium *Arelatense VI.* canones XXVI. *Eginhartus* in *Chronico* ad an. 813. *Concilia quoque iussu eius (Caroli M.) super statu ecclesiarum corrigendo per totam Galliam ab episcopis celebrata sunt, quorum unum Moguntiaci, alterum Remis, tertium Turonis, quartum Cabillense, quintum Arelati congregatum est.* Ita et annales *Pithoeani*, *Regino* et alii.

Moguntiacum, canones LV. [conf. *Serarium* rerum *Moguntin.* lib. I. c. 33.]

Remense II. canones XLIV.

Turonense III. canones LI.

Cabilonense II. ab episcopis prouinciae *Lugdunensis.* Canones LXVI. [Plurales in *Walchii Entwurf.* p. 510. sq. *Hartl.*]

Caroli M. capitulare post has quinque synodos editum, capita XXVIII.

[* Ad concilium *Rotomagensis* inserti temporis, (quod dedit *Coleti*.) additio (ex *Burchardo*) *Mansi* l. c. p. 110 *Mart.*]

814. *CPolitana* CCLXX. patrum a *S. Nicephoro* patriarcha *CPol.* contra *Antonium Silaei* metropolitam, *Leoni* imp: imagines cupienti abolere suffragatum, spe patriarchatus obtinendi: quod graece et latine ediderat *Combesifus* in *Originibus CPol.* p. 130.

[* In *CPolitana* concilia, a *Nicephoro* patriarcha et in eius causa habita, dissertatio *Mansi* l. c. p. 111. [et in supplem. concil. I. p. 775. quem sequitur *Walch.* in: *Entwurf.* p. 512.] Conciliorum horum ordo rectius a *Mansio* constituitur, ita, ut hoc modo se excipiant: Concilium *CPolitana* habitum contra *Antonium Silaei* metropolitam a *S. Nicephoro* patriarcha *CPolitano* et episcopis. — Synodus *CPolitana* sub *Nicephoro* patriarcha ad consulandum, num christiani transfugae reddendi sint *Bulgaris*, a 814 habita: — Synodus *CPolitana*, in qua *Antonius, Silaei* in *Pamphylia* episcopus, fidei orthodoxae libellum subdole signat, sub *Nicephoro* patriarcha et *Leone Armeno* imper. — Synodus *CPolitana III.* contra *iconomachos*, patrum CCLXX. — Concilium *CPolitana* iconoclastarum, a. 815. quo *S. Nicephorus* patriarcha deponitur ac damnatur: —

Conciliabulum *CPolitanum* III. quo iconoclastae haeretici Nicetam II. synodum condemnarunt, a. 814. — Synodus altera *CPolitana* iconomachorum, qua haeresis iam abacta reuocatur. *Mart.*]

[P] * *Nicephori* *CPol.* confessoris canones XVII. graece et lat. ex Iure Graeco-Romano tom. I. lib. 3.

De synodo *CPolitana*, in qua Nicephorus depositus fuit, vide auctorem Synodici c. 145. supra p. 251. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 415.

Concilium *Noniomense* de terminis episcopatum Noniomensis et Spesslionensis, a Wulfario metropolitano, *Flodoard.* lib. II. c. 18. Hist. eccl. Rhem.

Treuirensis, cuius mentio in Frotarii Tullensis epistola ad Hettem Treuirorum archiep. apud *du Chesne* tom. II. scriptor, rer. Francic. p. 719.

Lugdunense, in quo Agobardus Leidrado successor datur in episcopatu Lugd. Vide, quae ex Adone *Labbeus* p. 1864.

† *Theodori Studitae* epistola ad synodum iconomachicam *CPolitana*, latine ex *Baronio* ad an. 814. n. 36. graece et latine legitur tomo V. operum *Sirmondii* p. 370. lib. 2. epistolarum Theodori, epistola 2.

[* Synodus *Romana*, a Stephano IV. pontif. celebrata, in qua de electione romani pontificis decretum editur a *Mansio* XIV. p. 147. *Mart.*] Num a Stephano VI. an a Stephano IV. illa synodus habita sit, incertum esse, cenfet *Walch.* Entwurf. pag. 514., memorat, *Mansium* in supplem. concil. I. p. 787. defendisse *Baronii* sententiam, saepe tamen refutatam adnotatque, se de illo decreto in diss. de missis dominicis, pontificis romani iudicibus §. XXII. copiosius disputasse. *Hart.*]

[* *Compendiense* concilium, in quo Saraceni regis legati audiuntur, a. 816. habitum: *Mansi* ibid. *Mart.*]

A. C. 816. *Aquisgranense* Ludouici Pii iussu, in quo edita est forma institutionis *Canonicorum* libro 1. et libro 2. *Sanctimonialium*. In his duobus libris adferuntur testimonia Athanasii, Augustini, Caesarii, Cypriani, Gelasii, Gregorii papae, Hieronymi, Isidori, Leonis papae, Prosperi, nec non conciliorum Africani et Carthag. Ancyрани, Antiocheni, Chalcedonensis, Gangrensis, Laodiceni, Neocaesariensis, Nicaeni, Sardicensis. *Fabr.* Huius concilii *Aquisgranensis* canones, continent regulas *Canonicorum*, in cod. membr. *Bernensi*: v. I. R. *Sinner* catal. codd. MSS. bibl. *Bernensis*, p. 6. — Disciplina cleri, seu statuta in concilio *Aquisgranensi* a. 816. de vita *Canonicorum*, in cod. membr. *Pistoriensi*; v. *Franc. Anton. Zacharias* bibl. *Pistoriens.* Augustae Taurin. 1752. fol. p. 15. quem codicem, se, scribit, communicasse cum I. Dominico *Mansio*: atque hunc in supplem. concil. I. pag. 789. nonnulla adiecisse additamenta, quorum tamen inquisitionem esse necessariam, sentit *Walch.* in: Entwurf. p. 515. ad a. 817. *Hart.*

Ludouici

Ludouici Pii imp. epistola ad *Sitharium* archiepisc. Bardigalensem, et altera ad *Magnum* archiepisc. Senonensem, quibus statuta concilii Aquisgranensis commendat.

† *Hetti* Treuirensis archiep. epistolae duae ad *Frotarium*, *Tullensem* episc. apud Labbeum p. 1865.

* *Chrodogangi* episcopi *Metensis* regula canonicorum, integrior primum edita a Labbeo cum variis lectionibus ex *Dacherii* tom. I. *Spicilég.*

Canonicorum regula, ab anonymo quodam interpolatore, ex *Chrodogango*, concilii Aquisgranensis capitulis atque aliunde confarcinata.

Ludouici Pii imp. capitulare Aquisgranense, capita XXIX.

[P] Synodus apud *Celichyt* in Anglia, praesidente *Walfredo* Cantuariae archiep. canones XI.

[* *Sermo S. Augustini* ad virgines; — qui in eod. vetustissimo rom. saec. IX. capiti primo monialium regulae praemittitur. *Mansi* XIV. p. 247. *Mart.*]

[* *Acta Aquisgranensis* concilii, ut in Vaticano eod. post CXIV. continentur: *Mansi* ib. p. 283. Codex nimirum Vaticanus MMMMDCCCLXXXV. qui conc. huius acta continet, vsque ad c. 114. pauculis variantibus exceptis, nihil differt ab editis. Sed post c. 114. alia omnia profert, sub titulo: *de ordine congregationis canonicorum*, nec resumit canones editos, nisi ut post longum excursum, atque iterum iterumque redeant additiones, donec perueniat ad caput postremum, quod commune est cum editis. Itaque *Mansi*, quae post cap. 114. priua habet codex laudatus, hic inferenda iudicauit. *Mart.*]

Editionis Regiae tomus XXI.

A. C. 817. *Paschalis* papae epistola 1) de confirmatione priuilegiorum *Rauennatis* ecclesiae, ex *Vghelli* tom. II. *Italiae sacrae*, 2) de inuentione reliquiarum *S. Casiliae*, ex *Baron.* ad an. 821. n. 4. 3) ad *Bernardum* *Viennensem* archiep. ex *Baronio* ad a. 817. n. 19. etiam apud Labbeum p. 1869.

Conuentus *Aquisgranensis* abbatum cum monachis ad regularium institutionem; capitula LXXX.

Notitia de monasteriis, quae regi militiam, dona vel solas orationes debent.

Ludouici imp. pactum confirmationis donationum datum *Paschali* papae, incip. *Ego Ludouicus.* *Gratian.* dist. 63.

[* *Paschalis* epistola ad *Ludonicum* imperatorem: *Mansi* ib. p. 336. *Mart.*]

[* Ad epistolas *Paschalis* I. adpendix. — Epistola ad *Petronacium*, archiepiscopum *Rauennatensem*, de confirmatione priuilegiorum *Rauenn.* ecclesiae. — Eiusdem epistola ad archiep. *Mediolanensem*: *Mansi* ib. p. 375. *Mart.*]

A. C. 818.

A. C. 818. *Aquisgranense* concilium, in quo Theodulfus Aurelianensis alique episcopi damnantur ob coniurationem aduersus Ludouicum Pium imp. vt Eginhardus refert ad a. 817. et 818. Huius se criminis insontem fuisse, Theodulfus non semel contestatur in suis carminibus libro IV. nec potuisse se ab episcopis indicari, sed a solo summo pontifice, a quo pallium accepisset. Vide *Labbeum* p. 1866.

[* Ad conuentum *Aquisgranensem* pro monachorum reformatione, a. 817. habitum, additio. — S. *Simperti*, episcopi Augustani, regularia statuta monasterii sui Murbarcensis. — Regularia decreta a S. synodo: *Mansi* ibid. pag. 345. *Mart.*]

De concilio *Venetico* [altero] postea subsequuto, Eginhardus loco laudato, et diploma foundationis Rothonensis monasterii apud *Petrum de la Lande* in supplemento concilior. Galliae, et apud *Labbeum* p. 1867.

[* *Venetum* concilium, in quo Ioannes, patriarchatus Gradensis inuasor, de sede sua deiectus est, circa a. 818. habitum: *Mansi* ibid. p. 385. *Mart.*] et *Mansi* supplement. concil. I. p. 805. *Harl.*]

† Conuentus *Aquisgranensis*, vide *Labbeum* p. 1867.

820. Concilium *Anglicum*, sub Wulfredo archiepisc. Cantuariensi. Vide *Labbeum* pag. 1519. et 1528. *Harduin.* p. 1246. *A. Fabr.*

[* Synodus *Persica*, forte Seleuciensis Nestorianorum, in qua canones, ad disciplinam ecclesiasticam pertinentes, conditi, a. 820. (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. part. V. p. 188.) *Mansi* ib. p. 387. [et in supplement. concil. I. p. 805.] *Mart.*]

821. Concilium apud *Theodonis villam*, ex Burchardo VI. 5. et Inone parte X. c. 134. [Erant tantummodo comitia imperii: v. *Walch* Entwurf. p. 516. *Harl.*]

[* Ad concilium apud *Theodonis villam*, a. vt fertur, 821. celebratum, adnotatio critica *Mansi* XIV. p. 393. Ad annum 813: illud retrahendum putat. *Mart.*]

Decretum Ludouici Pii imp. *Triburiae* in alio conuentu editum contra clericorum percussores.

* *Aythonis* episc. Basileensis et coenobii ord. Benedicti, quod Augia dicitur, abbat. capitulare siue can. XXV. de presbyterorum [P] officio. Ediderat *Dacherius* tom. VI. spicilegii.

Numagensis siue *Nouiomagensis* synodi et conuentus, in quo Ludouicus imp. regni partitionem inter filios recensuit confirmavitque, non meminere conciliorum editores, de quo videndus *Petrus Franciscus Chifletius* adpendice ad quatuor opuscula Paris. 1679. 8. p. 225. seq. vbi etiam p. 232. *Ludouici Pii* constitutio de libertate seruorum ecclesiae.

Concilium apud *Oslaveshten*, sub Wulfredo archiep. Cantuariensi. Vide *Labbeum* p. 1528. E. seq. *Harduin.* p. 1246. C. D. *Fabr.* De hoc ac *Londinensi* et in *Clouesho* an. 820. 821. et 822. habitis conciliis v. *Walch.* Entwurf p. 516. sq. et, quem citat, *Wilkins* in concil. M. Britann. tom. I. p. 172. *Harl.*]

[* Concilium siue conuentus orthodoxorum *CPolitanus* pro decernendo, num esset cum haereticis vnum in concilium conueniendum, a. 821. habitum. *Mansi* ibid. pag. 399. *Mart.*] *Walch.* l. c. excitat *Theodori Studitae* epist. 86. libri II. et *Mansi* supplem. conc. I. p. 821. Idem *Walch* pag. 517. memorat, *Mansi* in supplem. concil. I. p. 805. sqq. eruisse concilium aliud *CPolitan.* sed addit, omnino deesse argumentum historicum, ad comprobandum ex Nicephori patriarchae collectione variarum constitutionum ecclesiast. canones istos fuisse decreta concilii peculiaris, sub Nicephoro habiti. *Harl.*

A. C. 822; Concilium in *Clouesho*, sub eodem Wulfredo. Ex *Speelmanni* tom. I. concil. Britann. *Fabr.* [* Ad concilia, sub *Beornulfo* rege habita, animaduersione chronologica *Mansi* XIV. p. 403. Concilium apud *Oslaveshten* ad a. 823. *Clouesho-vienise* vero ad a. 824. pertinere defendit. *Mart.*]

Attiniacense, in quo Ludouicus Pius publicam egit poenitentiam de omnibus, quae publice perperam gesserat, et varia in regno suo corrigere atque emendare instituit. Alia Ludouici huius poenitentia infra ad a. 833. *Fabr.* [* Ad concilium *Attiniacense*, sub Ludouico Pio a. 822. habitum, additio *Mansi* l. c. pag. 407. *Mart.*] conf. *Mansi* supplem. conc. I. p. 825. *Walch* Entwurf. p. 518. et quos ille citat. *Harl.*]

Ludouici Pii imp. capitulare secundum, capita XXVIII.

[* Synodus incerti loci, in qua *Ebbo*, Remensis archiepiscopus, in Daniam destinatur, ad fidem Christi adnuntiandam circa a. 822. — Epistola S. Ansharii: *Mansi* l. c. p. 408. *Mart.*] Id. in supplem. concil. I. p. 825. Enimvero, num *Ebbo* ad id officium in concilio quodam fuerit destinatus, dubitat *Walch.* Entwurf. p. 518. *Harl.*]

[* Concilium *Lateranense*, in quo Paschalis pontif. coram XXXIV. episcopis de homicidio se purgavit, a. 823. habitum: *Mansi* ib. p. 409. [et in supplem. concil. I. p. 827.] *Mart.*] Add. *Walch.* Hist. der Päbste, p. 178. *Harl.*]

823. *Compendiense* concilium, in quo actum est de illicito vsu rerum sacrarum, teste *Agobardo* lib. de dispensatione rerum ecclesiasticarum c. V. Vide *Labbeum* p. 1868. *Fabr.* [* Additio ad *Compendiense* concilium, a. 823. habitum: *Mansi* ib. p. 490. [teste *Agobardo* de dispensat. rer. eccles. cap. V. sqq. it. *Mansi* suppl. conc. I. p. 817. *Harl.*] Hoc concilium illud esse, monet *Mansi*, in quo Ludouicus Pius emendationem iterum sponderit. *Mart.*]

*† *Eugenii II.* papae diploma, datum Yrolfo *Lauriacensis* ecclesiae archiepiscopo, ex' appendice ad *Chronicon Reicherspergensis* p. 17. Monachii 1611. 4. Christoph. Gewoldo editore.

Eiusd. *Eugenii* ad *Barnardum* archiep. *Viennensem* epistola, apud *Labbeum* p. 1369.

Decreta Eugenii papae ex concilio *Remensis*, capita XI.

A.C. 825. *Conuentus Parisiensis* contra imagines, cuius acta a *Bongarsio* et *Goldasto* edita supra p. 490. ed. vet. et ed. nou. p. 740. n. 17. memorauit, a collectoribus conciliorum omnibus praetermissa sunt. *Binius*, *Regia* et *Labbeus* illorum loco card. *Bellarmini* diatribam huic synodo oppositam, et post eius controuersias de cultu imaginum saepius editam exhibent. Itaque hanc quoque *Harduinus* omittendam iudicauit. *Fabr.* — Intulit tamen acta huius concilii additioni suae *Mansi* l. c. p. 417. sqq. sub titulo: *Synodus Parisiensis in causa imaginum celebrata* a. 824. l. 825. praemissa tamen praemonitione, in qua id agit, ut demonstraret, *Parisenses*, sicut olim *Francfordienses* a. 794. concilium *Nicaenum II.* et cultum imaginum eo tantum nomine repudiasse, quod errore facti decepti a patribus *Nicaenis* cultum imaginum absolutum et uenerationem, qualis deo debetur, decretam esse, opinati fuerint. — Praemissa est *Michaelis Balbi* et *Theophili* imp. *CPolitan.* epistola de non adorandis imaginibus ad *Ludouicum Pium* imper. roman. a. 824. *Mansi* p. 417. — Acta concilii excipiunt duae epistolae, altera *Ludouici Pii* imper. ad pontificem, p. 461. altera *romani pontificis* ad *Michaelem* atque *Theophilum* imp. *Graecorum*, pag. 463. Ceterum *Mansi* quoque subiunxit *Bellarmini* refutationem libelli, qui falso *Synodus Parisiensis* inscribitur. p. 474. — Post alios in *reduciis* suspicionem acta huius concilii uocauit nuper *Barruel* in l. *Du pape et de ses droits religieux* etc. *Paris.* 1803. vol. II. p. 412 - 416. Sed coniecturae et opiniones, quas ad firmandam sententiam suam protulit, tam leues sunt, ut insita infirmitate concidant. *Mart.*] Acta illa etiam *Delalande* inseruit *supplem. concil. Galliae* p. 106. sqq. Add. *Walch.* *Entwurf.* p. 519. sq. qui praeterea multos de hac controuersia excitat *VV. DD. Harl.*

Ludouici imp. epistola ad *Eugenium II.* papam, et commonitorium datum *Ieremiae* et *Ionae* episcopis, quum ad *Eugenium* a *Ludouico* ablegarentur.

[P] * *Constitutiones IX. Hlotharii* imp. ex collectione canonum *Card. Dausdedit* lib. I. c. 242. seq. editae ab *Holstenio* tom. II. collect. *Romanae* p. 208. Alia capita XVI. quae idem *Domnus Lotharius* rex instituire iussit; ex *Sirmondi* apographo. Alia capita VII. in conuentu *Ticinæ* ciuitatis an. 826. et alia iterum duo. *Fabr.* [* *Capitula* ista integriora ex cod. *Mutinensi* (ap. *Martorium* in scriptorr. rer. ital. tom. I. part. 1.) *Mansi* ib. p. 481. *Mart.*]

824. *Clotaehaense*, cum subscriptionibus *Beornvulfi* *Merciorum* regis, *Wulfredi* archiep. *Cantuariensis*, *episcoporum X.* *abbatam IV.* *Nothelmi* *Praeconis* ab *Eugenio* papa, *Bynnae* fratris regis, *Bolae* et *Aldredi* *telonii*, *presbyterorumque*

que et Ductum XIV. *Fabr.* [*Acta concilii *Clousshouienſis* integriora et pleniora, (ex *Wilkins* tom. I. p. 175.) *Mansi* l. e. p. 489. [et in ſupplem. concil. tom. I. p. 829.] *Mart.*]

[*Aquisgranenſe concilium per occaſionem ſolemnia translationis corporis S. Hucberti, Tungrenſis epiſcopi, a. 825. habitum: *Mansi* p. 491. *Mart.*] — et in ſupplem. conc. I. p. 833. add. *Martens* theſ. anecdot. tom. III. p. 1403. Enimvero *Walchio* Entwurf. pag. 521. ſq. illud concilium valde incertum, et aliud, quod *Rhotomagi* (Rouen) a. 826. congregatum fuiſſe dicitur, (v. *Mansi* not. ad Baron. tom. XIV. p. 100.) dubium eſſe videtur. *Harl.*]

A. C. 826. *Ingilentheimenſe*, vbi conditum Ludouici imp. capitulum de hiſ, qui rapinas intra regnum faciunt, quod adfertur ex *Benedicti* Leuitae lib. VI. c. 96. [*Baluz.* capitular. tom. I. p. 647. *Callar* anal. eccles. Germ. tom. III. p. 185. ſq. *Harl.*]

Romanum, epiſcoporum LXIII. de quo infra ad a. 853.

Mantuanum, de lite, quae vertebatur inter Patriarchas Foroiulienſem et Gradenſem. Vide *Vghellum* tom. I. Italiae ſacrae in *Erfulpho* epiſcopo Mantuano. [*Mansi* ſuppl. conc. I. p. 833.]

827. *Gregorii IV.* papae epiſtolae 1. ad vniuerſos epiſcopos de Aldrico Cenomanenſi epiſcopo, apud ſolam ſedem apoſtolicam accuſando, ex *Baronio* ad an. 839. 2. ad epiſcopos et orthodoxos fideles, de Ebbone archiepiſc. Remenſi reſtituendo. 3. ad epiſcopos regni Francorum de pontificis ſumma dignitate et auctoritate. (*Labbe* p. 1870.) *Fabr.* [**Gregorii IV.* epiſtola ad Rhabanum, abbatem, pro informatione priuilegiorum monaſterii Fuldenſis; *Mansi* ibid. pag. 523. *Mart.*]

828. *Ludouici Pii* imp. capitulare III. *Aquisgrani* priuato in palatio, capita XLVIII.

[*Concilium *Mantuanum* II. pro definiendis iuribus litigioſis inter *Aquileienſem* et *Gradenſem* patriarchas: *Mansi* ib. p. 527. *Mart.*]

829. Epiſtola eiſdem de conciliis epiſcoporum in quatuor^{h)} partibus imperii congregandis, in *Mogontiaci*, *Lugduno*, *Tolofa* et *Parifio*.

Concilii *Parifienſis* ſexti, (quod ſolum ex illis quatuor iam memoratis ſupereſt.) libri tres. Primi capita LIV. ſecundae XIII. tertii XXVII. cum epiſcoporum epiſtola ad *Ludouicum* imp. *Fabr.* [*Ad concilium *Parifienſe* additio *Mansi* l. e. p. 605. Ineſt charta *Inchadi*, *Parifienſis* epiſcopi, quae ad hoc concilium pertinere videtur, ex *Dubois* hiſt. eccl. *Parif.* tom. I. libr. VI. cap. 4. *Mayt.* De hoc et *Lugdunenſi* conciliis v, etiam *Mansi* ſuppl. concil. I. p. 835. ſqq. et 855. *Walch.* et quos ille citat in: Entwurf. p. 522. ſq. *Harl.*

E e e e 2

[*Ad

h) Vt *Carolus Magnus* a. 813. in locis quinque, quae vniuerſa tulerunt aetatem.

[*Ad concilium *Lugdunense* a. 829. quod in collectionem suam recepit Coleti, (cuius tamen nulli canones exstant,) additio *Mansi* ib. Insunt epistolae duae *Agobardi* de insolentia Iudaeorum ex biblioth. vett. PP. Paris. tom. IX. (in *Baluzii* edit. opp. *Agobardi* leguntur tom. I. p. 59. 66.) quae ex hac synodo scriptae censentur. *Mart.*]

Wormatiense, in quo sancita capitula regia de quatuor illarum synodorum statutis, vt narrat *Hincmarus*. [*Baluzii* capitul. tom. I. p. 66r.]

- *A. C. 830. *Lingonense* in provincia Lugdunensi, pro confirmanda donatione, [[P]] quam *Albericus* Lingonensis episcopus dedit monasterio S. Petri Bezuensis, aduentibus *Hludouico* et *Hlothario* imperatoribus, quorum praeceptum adiungitur. Subscribunt *Agobardus* Lugd. archiepisc. cum archiepiscopo *Bernardo*, episcopis quinque, chorepiscopis duobus, abbatibus, presbyteris et diaconis siue *Leuitis* XXVIII. *Fabr.* Fuit conuentus nonnullorum praelatorum, v. *Dachery* spicileg. tom. I. p. 509. et *Walch.* Entwurf. p. 524. *Harl.*
- *831. Conuentus episcoporum apud *Nouiomagense* palatium ad *Vabalim* situm, in quo depositus *Iesse* *Ambianensis* episcopus, maiestatis reus.
Ludouici Pii imp. diploma de ordine monastico in monasterio S. *Dionysii* per episcopos eius auctoritate restituito.
832. Synodus *CPolitana* in *Blachernis*, de qua auctor *Synodici* c. 146. supra pag. 252. ed. vet. et ed. nou. p. 416.
[*Synodus in monasterio S. *Dionysii* in Gallia pro reparanda eius coenobii monastica disciplina, a. 832. habita: (ex *Mabillonii* re diplom. lib. VI. nr. 74. p. 518.) *Mansi* ib. p. 633. [et supplem. concil. tom. I. p. 857.] *Mart.*]
- *833. *Wormatiensis* conuentus, in quo datum ab *Aldrico* archiep. *Senonensi* priuilegium de abbacia S. *Remigii* *Senonensis* *Varellias* transferenda, confirmatum esse traditur. Subscribunt praeter *Aldricum* et *Lauramnum* *Turonensem* et *Bartholomaeum* *Narbonensem* archiepiscopos, episcopi XXIII. abbates IV. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. p. 525. conuentum illum dubium esse putat, adnotatque, id priuilegium optime illustratum esse a *Lecoqute* in annal. eccles. Francor. tom. VIII. p. 878. *Harl.*
834. Diploma *Ludouici Pii*, id. priuilegium *Aldrici* ratum habentis.
833. Concilium *Londoniense* in festo S. *Augustini*, *Anglo-Saxonum* apostoli, 26. Maii, praesentibus *Egberto* rege *West-Saxoniae* *Withlasio* rege *Merciorum*, de cohibendis *Danorum* irruptionibus, et confirmanda donatione a rege *Withlasio* facta monasterio *Croylandiae*. [Fuerunt tantum comitia imperii. *Conf. Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 176. *Harl.*]

Conuentus *Compendiensis* de exauferatione Ludouici Pii imp. *Agobardi* episc. Lugdunensis libellus de eodem conuentu et publica Ludouici Pii poenitentia. Alia supra ad a. 822. [Non fuit conuentus sollempnis, sed rebellium, iudice *Walch*. l. c. p. 525. sq. de hoc et sequentib; conuent. atque conciliis. *Harl.*]

A. C. 834. Conuentus apud *S. Dionysium*, in quo Ludouicus Pius ecclesiasticae communioni restitutus imperii ornamenta recepit.

† Concil. *Metense*, de quo *Chronicon Cameracense* lib. i. c. 41.

*† *Attiniacense II.* de quo auctor vitae Ludouici Pii et *Minemarum*,

[Concilium *Lugdunense* dioecesanum circa a. 835. habitum: *Mansi* l. c. pag. 655. *Mart.*] Neque tamen id concilium, etiam a *Mansi* in supplem. I. p. 565. memoratum, verum videtur *Walch*. Entwurf. p. 528. not. 2. *Harl.*]

835. Concilium apud *Theodonis villam*, in quo damnatus *Ebbo*, Rhemorum antistes, qui contra Ludouicum conspirauerat. Subscriptiones archiepiscoporum VIII. et episcoporum XXXVI. *Fabr.* v. *Flodoard.* histor. eccl. Rhem. libr. II. cap. 26. *Eccard* rerum Franc. orient. tom. II. p. 289. aliosque ap. *Walch*. l. c. p. 527. *Harl.* [*Ad idem concilium additio *Mansi* l. c. p. 661. Insunt duae epistolae *Flori* diaconi aduersus libros *Amalarii* ad synodum directae. *Mart.*] Add. omnino *Walch*. l. c. p. 528. not. 2. *Harl.*

[P] 836. *Aquisgranense II.* Ludouici Pii iussu et euocatione, de vita episcoporum canones XII. de doctrina episcoporum canones XII. de vita et doctrina inferiorum ordinum canones XVI. de persona regis filiorumque eius et ministrorum, canones XXV.

Synodi *Aquisgranensis II.* ad *Pipinum* regem *Aquitaniae*, de ecclesiae rebus non defraudandis, sed diligenter curandis et augendis, libri III. Primi capita XXXVIII. secundi XXXI. et tertii XXVII. *Fabr.* In cod. membran. b. *Bernensis*: *Aquisgran.* concilium II. siue synodus habita tempore *Pipini*, regis *Aquitaniae*, inscripta *Pipino*, a. 836. In hoc tamen cod. canones, qui in edit. conciliorum praemittuntur, deesse, eumque tantum habere synodi libros tres, et deesse finem libri tertii, testatur *Sinner*. in catal. codd. MSS. bibliothecae *Bernensis*, p. 6. *Harl.*

Conuentus apud *Stramiacum* in pago *Lugdunensi*, vbi ventilata causa ecclesiarum *Lugd.* et *Viennensis* vacantium. *Fabr.* Illum conuentum ad a. 835. non ad a. 836. quem *Baronius* vitiose signasset, referendum esse, contendit *Walch* l. c. p. 527. laudatque *Pagii* critic. in annal. *Baron.* tom. XIV. p. 205. et 225. *Harl.*

[*Ad synodum *Carisiacam*, (quam ex *Pagio* dedit *Coleti*.) in qua damnatus est *Amalarius*, additio *Mansi* XIV. p. 741. Inest opusculum de causa fidei apud *Carisiacense* concilium nuper [a. 837. aut 838. animaduertente *Walchio* in: Entwurf. p. 3

wurf. p. 529. quem confules.] habitum, ex *Martens* veter. monum. tom. IX. p. 649. *Mart.*] ac *Mansi*. suppl. concil. tom. I. p. 873. *Harl.*]

[*Synodi duae Iacobitarum, alia quidem in *Scialaz* pago; alia in *Gubrimo*, *Cyrrenhensium* pago, a dissidentibus inter se duabus Iacobitarum factionibus, a circ. 837. celebratae, (ex *Affmanni* bibl. orient. tom. II. p. 342.) *Mansi* XIV. p. 753. [et suppl. conc. I. p. 891.] *Mart.*]

A. C. 838. *Kingstoniae* concilium de donatione Egberti Saxonum regis eiusque filii Athelulfi, qui ambo praesentes adfuere. *Fabr.* [*Ad concilium *Kingstoniae* celebratum additio *Mansi* ibid. p. 755. Inest integrum Egberti regis diploma ex *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 178. *Mart.*] et *Mansi* suppl. concil. I. p. 895. *Harl.*

[*Ad conventum *Aquisgranensem*, (quem ex *Pagio* adfert *Coleti*.) in quo monasterium S. Carilephi Aldrico, episcopo *Cenomanensi*, adjudicatum est, additio et adnotatio chronologica *Mansi* ib. p. 765. Hunc conventum synodum *Carisfacam* a. 837. praecessisse, contendit. *Mart.*] quod iam ostenderat *Mansi* in suppl. concil. I. p. 891. sqq. eumque sequuntur *Walch.* in: Entwurf. p. 529. §. LVI. atque obseruat, fontes aperuisse *Baluz.* miscell. libr. III. p. 237. *Harl.*]

839. *Cabilonenfis* conventus, in quo ecclesiastica quaedam et publica negotia disposuisse dicitur Ludovicus Pius ab auctore anonymos ipsius vitae, pag. 421. ed. *Pithou.* *Fabr.* De alio concilio a. 839. loci incerti *Mansi* in notis ad *Baron.* tom. XIV. p. 239. et in suppl. conc. I. p. 897. teste *Walch.* l. c. p. 530. qui etiam alius, neque tamen veri, concilii ex *Manso* l. c. atque *Vghelli* Ital. saec. tom. VI. p. 679. meminit. *Harl.*

[*Synodus *Andomarenfis* a S. Folquino, Morinorum episcopo, a. 839. habita; *Mansi* XIV. p. 771. *Mart.*]

840. *Lotharii* imp. edictum ex palatio *Engilshheimensi* ad Rhenum infra Moguntiam, de restitutione *Ebbonis*, cum subscriptionibus episcoporum XX. Eiusdem *Ebbonis* Apologeticus.

[*Gallicana seu *Morinensis* synodus in qua coenobium S. Audomari abbatis S. Bertini imperio subditur a. 839. *Mansi* ib. p. 779. *Mart.*]

[*Scatina synodus, pro redigendis canonicis saecularibus ad communis vitae institutum, a. 840. *Mansi* ib. p. 779. *Mart.*]

Kenethi (ab a. 840. ad 855.) regis Scotorum leges ecclesiasticae XXXVI. ex *Hectoris* Boethii Scotorum historia.

845. *Autissiodorensis* conventus, in quo *Nithardus* lib. 3. sub init. narrat, actum ab episcopis partium Ludovici et Caroli de his, qui in praelio ceciderunt, et triduum indictum ieiunium.

Aquis.

Aquisgranense concilium, ubi deliberatum esse ab episcopis, quid de regno Franciæ fieret, Lothario fugato, refert idem Nithardus exordio libri IV.

A. C. 842. *CPolitanum*, in quo restitutum fuisse cultum sacrarum imaginum, narrat Theophanes presbyter oratione in S. Nicephorum patriarcham, tom. II. act. Sanctior. Martii 13. adde Synodicon vetus c. 147. supra p. 253. ed. vet. et ed. nou. p. 416.

Germinalense in pago Aurelianensi, (Germigny,) in quo quum de vrgentibus ecclesiae ac regni negotiis episcopi tractaturi essent, inprimis monastici ordinis reformationi consulendum esse censuerunt, vt testantur eorum litterae apud *Ma-billonium* in actis Sancti ordinis S. Benedicti saec. IV. parte 2. pag. 249. [P] vna cum gemino diplomate *Caroli Calui* in confirmationem priuilegii in eodem concilio monasterio Corbionensi concessi.

† *Bituricense*, [at dubium,] in quo adprobata Ebbonis depositio. Vide *Labbeum* pag. 1874.

[* *Mediolanense* concilium, in quo immunitas SS. Faustini et Iouitae Brixiae fundati confirmatur, a. 842. *Mansi* l. c. p. 789. *Mart.*] et *Mansi* suppl. concil. I. pag. 899. Immunitatis confirmationem esse certam, sed, ideo concilium fuisse congregatum, nondum colligi posse, iudicat *Walt* Entwurf. p. 532. idemque citat *Vghelli* Ital. sac. tom. IV. p. 533. *Hart.*]

844. *Caroli Calui*, Hludouici Pii F. capitulare *Tolosanum* de exactionibus ecclesiarum capita IX. presbyterorum *Gothias* rogata sancita.

843. Conuentus in villa *Colonia*, capitula VI. inserta etiam concilio Meldensi anno 845. num. 1. seq.

Concilium apud *Lauriacum* in pago Andegauensi, capitula IV. inserta etiam concilio Meldensi num. 13. seqq.

844. *Sergii II.* papae epistola ad episcopos transalpinos de praelatione Drogonis Mentensis episcopi, vicarii sedis apostolicæ.

Capitula VI. acta in synodo secus *Theodonis villam* in loco, qui dicitur Iudicium; ubi conueniant tres fratres gloriosi principes Hlotharius, Hludonicus et Carolus. Capita illa inserta concilio Meldensi n. 7. seqq.

Concilium *Vernense II.* (in Verno palatio) canones XII.

845. *Beluacense* capita VIII. inserta synodo Meldensi n. 17. seq.

Meldense, canones LVI. cum praefixis praecedentium conciliorum Colonienfis, Lauriacensis, Theodonis villae et Beluacensis canonibus.

† 846. *Veneticum* Normanoii Britonum principis. Vide *Labbeum* p. 1874.

847. *Paris*

A. C. 847. *Parisiensis*, inque eo confirmatum privilegium electionis et libertatis monasterio Corbeiensis, cum subscriptionibus Hincmari Remensis et aliorum episcoporum XIX. et abbatum IV.

[* In *Parisiensis* concilia duo, annis 846. et 847. celebrata, adnotatio *Mansi* XIV, p. 847. Duo eiusdem nominis concilia distinguit, et illud concilium *Parisiense*, in quo libertas monasterii Corbeiensis confirmata est, concilio Parisiensi, in quo Ebbonis Remensis exauctoratio stabilita est, postponendum esse censet. *Mart.* Add. *Walch* l. c. p. 535. qui laudat et sequitur *Mansium* in supplem. concil. I. p. 905. *Hart.*]

[* Concilium *Senonense*, in quo Andradus Modicus chorepiscopus consecratur, a. 846. habitum. *Mansi* ib. p. 849. *Mart.*]

[* *CPolitana* synodus, in qua Methodio patriarchae defuncto S. Ignatius substituitur, a. 846. habita: *Mansi* ib. p. 849. *Mart.*]

Capitula XIX. excerpta in villa *Sparnacoe*.

Editionis Labbei tomus VIII. et Harduini tomus V.

Leonis IV. papae .i. epistola ad episcopos Britanniae, 2. Fragmentum epistolae ad Nomenoium Britanniae ducem, ex Gratiano 10. VII. qu. 1. *Non furem*.

+ 3. Ad Prudentium episcopum Tricastinum, 4. Fragmenta epistolarum [P] ad Lotharium Augustum, ex Iuonis part. 4. c. 210. et ad Hincmarum Remensem, ex Hincmari ad Nicolaum papam epistola.

+ *Hlotharii* imp. epistola ad Leonem pro usu pallii dirigendo secundum morem Hincmaro archiep. apud *Labbeum* bis p. 32. et 1931.

[* Epistolarum *Leonis IV.* fragmenta: *Mansi* ib. p. 889. *Mart.*]

Homilia sub nomine *Leonis IV.* de cura pastorali hoc loco in Regia edit. et a Labbeo edita, est *Ratherii* Veronensis sermo synodalis, quem habes apud *Harduin.* tom. VI. p. 783.

Parisiense concilium, (non diversum, ut videtur, ab eo, quod iam superius hoc anno memoratum est) in quo Ebboni, donec iudicio se listeret, Remensis diocesis interdicta est.

Moguntinum, sub Rhabano archiep. pro iuribus et impunitatibus coelestasticis. Epistola ad Ludouicum imp. capitula XXXI. ex tomo III. concilior. edit. Venetae. *Fabr.* [* Ad concilium *Moguntinum*: emendatio canonis XXIV. ex Burchardo, Iuone et Gratiano:) *Mansi* ib. p. 913. *Mart.*]

848. *Moguntinum II.* in quo *Gotheschalcus* monachus Praedestinianorum haeresis convictus, et cum libello erroris sui, quem Rhabano porrexit, Remos remissus est. Rhabani epistola breuior synodalis ad Hincmarum archiep. Remensem: (ir

mondi

mondi conest. Gall. tom. III. p. 66.) Altera longior, quae in conciliorum tomis non exstat, edita est a *Sirmondo* a. 1647. et in eius operibus tom. II. pag. 1295. recusa. Confer *Vfferii* historiam *Gotheshalci* c. V. [*Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. III. p. 71. sq. ed. Mansi, *Walch* l. c. p. 536. et quos hic citat.]

Lugdunense II. in quo *Godelgarius* presbyter absolutus est. Vide *Lupum Ferrariensem* epist. 80. *Labbeum* p. 1927.

Lemouicensis conuentus, in quo canonici basilicae S. Martialis a rege *Carolo Caluo* et ab episcopis monachi fieri petierunt, ut ex *Ademarii Engolismensis* Chronico notauit *Petrus de la Lande* in supplemento conciliorum Galliae. *Labbeus* p. 1928.

A. C. 849. *Carmutensis*, in quo *Carolus*, frater iunior *Pippini* Aquitaniae regis et nepos *Caroli Calui*, ab episcopis in clericum adtonsus est. Vide *annales Bertinianos*. *Labbeum* p. 1928. [Sed inter concilia numerari non potest.]

Concilium apud *Carisiacum* ^{mm)} Palatium, capita IV. contra praedestinatianos. ⁿⁿ⁾ In hoc concilio *Gotheshalcius* propter incorrigibilem [P] obstinationem iterum damnatus, presbyteri deiectus gradu virgisque caesus et ergastulo reclusus est iudicio XII. episcoporum. De *Remigii* *Lugdunensis* censura in synodum hanc *Carisiacensem* vide *Vfferii* historiam *Gotheshalci* cap. VI. Consulendus etiam *Hincmarus* de praedestinatione, cap. 2. et epist. ad *Nicolaum* papam, et historia *Gotheshalci* scripta a *Ludonico Cellotio*.

Turonense IV. siue, ut ex *Chronico Fontanellensi* apud *Duchesn.* tom. II. hist. Francor. colligunt, *Parisense* aduersus *Nomenoium* Britannicae gentis ducem, ad quem epistola synodica *Laudraui* *Turonum* metropolitani, cum aliis episcopis XXI. *Fabr.* [*Ad concilium *Parisense*, quod vulgo *Turonense IV.* dicitur, additio *Mansi* l. c. p. 927. *Mart.*]

Herimanni episcopi donationes factae ecclesiae *Niuernensi* et canonicis ac sanctimonialibus a se institutis. *Labbe* p. 1928. seq.

850. *Caroli Calui* confirmatio donationis praecedentis. *Labbe* p. 1930.

Synodus *Regiaticina* siue in vrbe regia *Ticino* ad reformandos ecclesiae mores capitula XXV. et de rebus saecularibus capitula V. quae statuit *Ludouicus* imp. et genitor eius *Hlotharius* confirmauit, ex tomo V. lectionum antiqu. Canisii.

[*Conciliabulum in monasterio *Redoni* in Britannia Armorica anno incerto coactum, in quo Britanniae Armoricae episcopi conlittuti sunt ope *Nornens. ducis*: *Mansi* ib. p. 941. *Mart.*]

**Murit.*

mm) Hodie *Kierfy*, *Chierfy* et corrupte *Tiercy* in dioecesi *Suessionensi*, ad flumen *Oesiam*, *Poyse*, ut notat *Harduin.*

Vol. XII.

nn) Quatuor illa capita in alio concilio apud *Carisiacum*, a. 853. habito, fuisse edita, contendit *Walch.* in: *Entwurf.* p. 541. §. XC. *Harl.*

*Muritanum siue apud Muritum in prouincia Senonica, praeside Guenilone archiep. Senonensi. Vide Lupi Ferrariensis epist. 115.

[*Capitula *Rodulfi*, archiepiscopi Bituricensis, (ex *Baluzii* Miscell. tom. VI.) *Mansi* ib. p. 943. *Mart.*]

Concilium apud *Bennington* a praelatis et proceribus regni Merciae, sub Bertulpho rege. [v. *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 181. *Hartl.*]

A. C. 851. Concilium *Kingerburiae*, sub eodem rege Merciorum Bertulpho. Eiusdem charta de immunitatibus concessis monasterio Croylandiae, cum subscriptionibus episcoporum VII. et abbatum III. ducum II. comitum III. et Ollati pincernae ac legati regis Aethelwulphi West-Saxonum.

Suessionense, in quo Pippinus iunior, rex Aquitaniae, regno spoliatus, in clericum adtonsus, in monasterium S. Medardi deducitur. *Labbe* p. 1933. [Atenim, num id concilium sit genuinum, dubitat *Walch.* in: Entwurf etc. pag. 539. §. LXXXV. *Hartl.*]

852. Conciliabulum *Cordubense*, Saracenis cogentibus vetans martyrium martyrumque cultum, ut ex Eulogii memoriali sanctorum *Baronius* ad an. 852. n. 16. [v. *Aguirre* concil. Hisp. tom. III. p. 149. *Hartl.*]

[P] *Moguntiacum* concilium, Rhabano praeside, cum omnibus episcopis et abbatibus orientalis Francia, Baioariae et Saxoniae. *Et illi quidem de absoluendis quaestionibus ecclesiasticae (fortasse ecclesiasticis) tractatum habebant.* Hoc tantum annales Fuldenf. *Fabr.* — [*Ad concilium *Moguntiacum* II. a. 852. habitum additio *Mansi* ib. p. 971. [et in supplem. concil. I. p. 923.] In sunt duae chartae, quae ad hoc concilium pertinere videntur, ex *Lünig* spicilegio III. *Mart.*]

[*Conuentus *Ticinensis*, a. 825. [Forfan error est calami, et scribendum, 852.] habitus: *Mansi* ib. p. 973. *Mart.*] *Fabr.* ad a. 853. refert. *Hartl.*]

853. *Senonense*, in quo datum priuilegium monasterii S. Remigii cum subscriptionibus archiepiscoporum III. episcoporum X. abbatum II. ex *Dacherii* spicilegio tom. I. p. 586. *Fabr.* — [*Ad concilium *Senonense* adnotatio chronologica *Mansi* ib. p. 975. *Baluzii* rationem probat, qui a. 845. huic concilio adsignat. *Mart.*]

Conuentus *Senonensis*, in quo actum de Burchardo, Carnutensi episcopo consecrando. *Labbe* p. 1934.

Ticinensis, capitula V.

Suessionense II. concilium in monasterio S. Medardi, praesente Carolo Caluo rege, canones XIII. et gestorum in actionibus VIII. Synodali pars de clericis, ab Ebbone Remensi ordinatis, et de Hincmari successoris eius ordinatione. Confer *Flodoardum* lib. III. cap. 2. et *Balduinum* Chronici Cameracens. lib. I. cap. 43. Subscri-

Subscriptiones episcoporum XXXIII. chorepiscopi I. abbatum VI. et Aeneae notarii sacri palatii Domni Karoli.

Capitula XII. a Domino Carolo rege in eadem synodo proposita. (In aliis capitulare Compendiense a. 868.)

[*Ad *Suessionense* concilium, a. 853. habitum, canones additi ex Burchardo: *Mansi* ibid. p. 995. *Mart.*] Add. *Mansi* suppl. concil. I. p. 929. *Baron.* et *Pagii* annal. eccles. tom. XV. p. 402. *Walch.* et quos hic citat, in: Entwurf. p. 540. sq. *Harl.*

*Concilium II. apud *Caristacum*, in quo iterum damnata *Gotheshalci* doctrina. Adde Labbeum p. 1933.

Vermeriense II. ad Vermeriam palatium, definitiones III.

826. *Romanum* Eugenii II. papae, praesentibus episcopis LXII. presbyteris XVII. diaconis VI. capitula XXXVIII.

A. C. 853. *Romanum* Leonis IV. in quo capita XXXVIII. superioris concilii repetita et additionibus quibusdam aucta, nouaque alia quatuor adiuncta sunt. Acta depositionis *Anastasi* presbyteri tituli b. Marcelli, et Leonis papae epistola duplex ad Missos imperatorum et ad Anastasium excommunicatum. Subscriptiones episcoporum Leonis papae, Hlotharii imp. Pauli diaconi, vicem agentis Iohannis archiep. Rauennatis, episcoporum LXVI. presbyterorum XX. diaconorum VI. [Telle *Walchio* l. c. p. 544. *Muratorius* in antiquit. Ital. med. aevi tom. VI. p. 389. putat, hoc concilium rom. ab eo, quod a. 855. habitum dicitur, haud esse diuersum, cui vero contradixit *Mansi* suppl. I. p. 939. qui tamen nihil certius docuisse videtur *Walchio*. *Harl.*]

Eiusd. concilii breuiarium ex incerto scriptore de vitis pontificum, qui sub Luitprandi ambulat nomine. Alia de eodem concilio ex Iohannis VIII. epist. 198. ex Hincmari tom. II. [P] opusc. 47. de presbyteris criminosis et ex annalibus Bertinianis ad a. 868. (tom. III. hist. Francorum du Chesne.) Excommunicatio Anastasii presb. a Leone et postea ab Adriano papa. Ediderat hanc Leonis IV. et superiorem Eugenii II. synodum *Holstenius* tomo II. collectionis Romanae. [v. *Mansi* suppl. concil. tom. I. p. 927. *Harl.*]

854. *CPolitanum*, sub Ignatio patriarcha CPol. quo depositus est Gregorius Syracusanus, vt narrat Nicetas in vita huius Ignatii, in hoc ipso tomo *Labbei* p. 1200. et *Harduini* pag. 961. Mentio etiam in Nicolai I. papae epistola X. pag. 203. D. Harduin. *Fabr.* [*Ad concilium *CPolitanum*, anno, vt fertur, 854. habitum, adnotatio chronologica *Mansi* ib. p. 1031. [et in suppl. concil. I. p. 929.] Anno 847. vel 848. illud adligandum putat. *Mart.*]

[In calce huius tomi ed. *Mansi* subiecta est adpendix quarta, capitularia regum Francorum sistens. *Mart.*]

[Editionis Mansi tomus XV.]

A.C. 855. *Valentinum III.* Lotharii imp. iussu. Capita XXIII. ex quibus priorum sex reperiuntur in concilio Tullensi an. 859. Exemplum legis de confirmando iudicio episcoporum. Subscriptiones episcoporum VIII. et chorepiscopi Audini. Capitulum legis Gondobadae (Wisigothic. vel Burgundicar.) ex MSto Vaticano addidit Holstenius. [Plura scripsit *Walsh.* in: Entwurf. p. 542. sq.]

Ticinense cisalpinorum episcoporum. Capitula, quae imp. Ludouicus episcopis considerari praecepit. Rescriptum consultationis seu exhortationis episcoporum ad Donnum Ludouicum imp. *Fabr.* [*Ad concilium *Ticinense*, a. 855. additio (ex *Muratorii* script. rer. ital. tom. I. part. 2.) *Mansi* p. 939. [et in supplem. I. p. 387.] *Mart.*]

[*Ad concilium apud *Bonoifum* villam, (in gratiam monachorum Anisolfensium aduersus episcopum Cenomanensem, anno, ut fertur, 855. celebratum, quod ex *Martene* Anecd. tom. VI. editioni suae intulit *Colerus.*) adnotatio chronologica et additio *Mansi* p. 26. — Ad annum 853. hoc concilium reuocat *Mansi*: additio petita est ex *Mabillon.* Annal. ord. Benedict. tom. III. adp. nr. VII. *Mart.*]

[*Concilium *Romanum*, a Leone IV. pontifice et Ludouico imperatore, in quo causa iurium quorundam parochiam inter Senensem et Aretinum episcopum definita est, anno incerto habitum. — Iudicatum Leonis IV. et Ludouici II. pro episcopo Senensi. *Mansi* pag. 28. *Mart.* Vide ad an. 853. de concil. Roman. *Harl.*]

† Labbei cenotaphium Ioannae papissae, euersum *) demonstratione chronica ineluctabili p. 154 - 187. cum virgidemia Marefiana p. 187 - 218. et praemetia Hottingeriana virgidemiae p. 218 - 221. Durius in haereticos dictorum defensio exemplis Christi, et apostolorum Petri, Pauli, Ioannis et Iudae, apostoliceque viri Ignatii, p. 221. sq.

Editionis Regiae tomus XXII.

Benedicti papae epistola 1. ad Hincmarum Remensem confirmatio synodi Sueffionensis II. cum priuilegio ecclesiae et archiepiscopi Remensis, 2. ad episcopos in regno Caroli constitutos, aduersus Hubertum clericum, *3. ad episcopos Galliarum in confirmationem priuilegiorum Corbeiae, 4. ad Hludouicum abbatem monachosque monasterii SS. martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii.

[P] Concilium *Wintoniense* generale Anglicum, in quo celebris donatio Aethelulfi regis West-Saxoniae, praesente eodem et Beorredo rege Merciae et Edmundo rege

oo) Subiicitur etiam tomo priori *Labbei* de scriptoribus eccles. Paris. 1660. 8.

rege Eastanglorum, vna cum archiep. Cantuariensium et Eboracensium caeterisque totius Angliae episcopis et optimatibus confirmatur. [v. *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 183. sqq. *Hart.*]

[*Concilium *CPolitanum*, in quo Gregorii Syracusani fautores damnantur, a. 856. habitum: *Mansi* XV. p. 123. *Mart.* et *Mansi* suppl. concilior. I. p. 949. sed id concil. dubium esse videtur *Walchio* Entwurf. p. 545. *Hart.*]

[*Ad synodum *Wormatias*, (quam dedit Coleti,) in qua confirmata est Bremensis ecclesiae cum Hamburgensi unio, adnotatio chronologica et additio, *Mansi* l. c. p. 129. Ab anno 857. ad a. 864. hanc synodum transfert. Addita sunt: Ludouici regis Germaniae diploma, ex Lünigii spicileg. eccles. — Nicolai I. pontif. bulla pro translatione loci cuiusdam, in dioecesi Fardensis episcopi siti, in ditionem archiepiscopi Hamburgensis. — Eiusdem bulla pro conjunctione episcopatus Hamburgensis et Bremensis. *Mart.*] Pagius id assignarat a. 857. *Mansi* autem in suppl. conc. I. p. 953. sqq. anno 857. Sed reuera imperii comitia fuerunt. vid. *Walch.* Entwurf. p. 545. sq. §. Cl. (ubi de synodo seq. Moguntiacae agit,) not. 2. *Hart.*]

A.C. 857. Synodus *Caristaca* pro reformandis moribus ecclesiae. Epistola synodalis sub nomine Caroli regis.

† *Moguntina* sub Carolo archiepisc. cuius mentionem faciunt annales Francorum et Lambertus Schafnaburgensis.

858. *Nicolai I.* papae epistolae pridem editae Rom. 1542. fol. Harum primae sedecim in causa Photii atque Ignatii, ex quibus. 1. ad vniuersos catholicos, 2. 5. 7. 8. 9. ad Michaelem imp. CPol. 12. ad Bardam Caesarem, 14. ad Theodoram Augustam, 15. ad Eudoxiam Augustam, 3. 6. 11. ad Photium, 13. Ignatium patriarcham CPol. 4. ad omnes fideles, 10. ad clerum CPol. 16. ad senatores CPolitanos.

In epistola 7. et 10. occurrunt capitula in synodo, nescio qua, a Nicolao promulgata.

Epistolae septem de concilio cogendo in causa Lotharii regis, 17. ad Lotharium regem, 18. et 10. ad Carolum Caluum regem, 19. ad Ludouicum imp. 21. ad Hermentrudem reginam, 22. ad episcopos Galliae et Germaniae, 23. ad episcopos in concilio Metensi residentes.

Aliae epistolae varii argumenti: 24. ad Trasulfum abbatem Corbeisensem, priuilegium monasterii Corbei. 25. 30. 31. 35. 50. 52. 57. 60. ad Carolum Caluum regem, 26. 54. ad episcopos in regno Caroli constitutos, 27. ad Ludouicum Germaniae et Carolum Caluum reges, 69. ad Ludouicum et Carolum, Caroli Calui regis (et Hermentrudae) filios, 28. 29. 37. ad Hincmarum archiep. Remensem, 70. ad Hincmarum et ceteros episcopos in regno Caroli constitutos de causis odii et inuidiae Graecorum in ecclesiam latinam, 32. ad episcopos synodi

Siluanectensis, 33. 34. ad Rothaldum episc. opum Sueffionensem, 36. 67. ad Hermintrudem reginam, 39—44. in causa ^{pp)} Rothaldi Sueff. (infra in [P] concilio rom. a. 865.) 45. ad Franconem episc. Tungrensem, 46. 47. in concilio Sueffion. a. 866. 48. ad Theutbergam reginam, 49. 63. ad episcopos in regno Lotharii constitutos, 51. 64. ad Lotharium regem, 52. in synodo Sueff. a. 866. 53. 55. 56. ad Ludouicum regem Germaniae, 58. ad episcopos in regno Ludouici constitutos, 59. ad Adonem archiepisc. Vicanensem de diuortio inter Lotharium regem et uxorem eius Theutbergam, 61. ad Rothbertum episc. Cenomanensem, 62. ad vniuersos episcopos et principes Galliae, 65. ad Hilduinum clericum, 68. ad Huebertum abbatem, fratrem Theutbergae reginae.

Post epistolam 54. subiicitur etiam *Arsenii* episcopi Hortensis, sedis apostolicae legati, epistola generalis ad omnes episcopos de excommunicatione Ingeltrudis, Matfredi comitis F. coniugis Bosonis comitis.

Aeneae, Parisiacensis urbis episcopi, praefatio libri aduersus decem obiectiones Graecorum, qui integer editus est a *Dacherio* tomo VII. spicilegii.

Appendix I. epistolarum Nicolai I. papae, in qua 1. 16. 21. ad Carolum Caluum regem, 2. ad episcopos legatos, in Franciam missos, cum communitorio, 3. ad vniuersos episcopos, quae exstat in concilio rom. a. 863. Epistola *Aduentii* episcopi Metensis ad Nicolaum papam. *Caroli Calui* regis ad eundem, 4. Nicolai papae ad Aduentium, 5. 8. 18. 24. ad Hincmarum Remensem, 6. ad monachos S. Karilefi, vt episcopo Cenomanensi subesse ne detrectent, 7. ad episcopos in regno Caroli Calui constitutos, 9. ad Rotlandum episc. Arelatensem, 10. ad episcopos constitutos in regno Lotharii, 11. ad vniuersos episcopos, 12. ad Herardum archiep. Turonensem, quae exstat in concilio Sueffionensi an. 866. 13. ad Rodulfum Bituricensem archiep. eiusque coepiscopos. *Lotharii* regis ad Nicolaum. 14. Nicolai papae ad clericos in concilio Sueffionensi restitutos, quae exstat in concilio Sueff. a. 866. 15. ad Aquitanos seu duces Aquitaniae, 17. ad Riuoladrum episcopum de poenitentia imposta [P] Wimarro, qui tres filios suos peremerat, 19. ad Rodulfum archiep. Bituricensem, 20. ad Egilonem archiep. Senonensem, 22. ad Salomonem regem Brittonum. Seruati Lupi abbatis Ferrariensis ad Nicolaum, 23. ad Wenilonem archiep. Senonensem et coepiscopos eius.

† Decreta seu rescripta Nicolai papae, ex Gratiano in vnum collecta per *Io. Cochlaeum*, et sub XX. titulis digesta atque pridem cum epistola ad Michaellem imp. edita Lipsiae 1536. 4.

Frag.

^{pp)} Epistolae Nicolai I. ad Rothaldi causam et restitutionem spectantes, exstant et in primis editionibus Paris. bibliothecae patrum a. 1579. et 1589. Alias quasdam dederunt *Io. Cordesius*, Paris. 1615. 4. et *Franciscus du Chesne* in scriptoribus histor. Francorum Paris. 1641. fol.

Fragmenta quaedam pauca epistolarum Nicolai I. ad Hunfridum Moringensem episc. ad Herardum Furonensem archiepisc. ad Adonem, Viennensem archiep. ad Frotarium, archiep. Burdigalensem, et ad Carolum regem, collecta ex Gratiano et Iuone.

Responsa Nicolai I. papae ad consulta *Bulgarorum*, ⁹⁹⁾ capita CVI.

Adpendix II. epistolarum Nicolai papae: quatuor ad Adonem Viennensem. Epistola Anastasii bibliothecarii de mortuo (a. C. 867. 12. Nouembr) Nicolao, et electo eius in locum Hadriano II. ⁹⁷⁾ Poterat etiam addi *adpendix tertia ex Baluzii* tomo V. Miscell. p. 479. seqq. vbi Nicolai huius capitula responsionum ad legationem Salomonis missi a rege Hludouico Germanico, 2. epistola ad Ludovicum imp. 3. ex epistola ad Carolum regem maiorem, et ad Gufredum Moringensis ecclesiae episcopum, et ex decretis Nicolai papae fragmenta. Nec non 4. Responsa ad consulta Arduici archiep. Vefontionensis, quae edidit *Dacherius* tomo XII. spicilegii, Paris. 1675. 4.

[*XVI. priores epistolae in caussa Ignatii et Photii, prouti existant in cod. Vaticano MMDCCCLXXXIX. (quem quidem eundem esse putat, quem Nicolaus ipse in monumentum perpetuum confici iussit,) subiectis adnotationibus quibusdam, cum a romano collectore, tum etiam a Labbeo omissis: *Mansi* XV. p. 159. 1q. *Mart.*]

[*Decretum Nicolai papae, (ex *Baluzii* Miscell. tom. V.) *Mansi* ib. p. 458. *Mart.*]

[*In epistolas Nicolai excursus chronologicus; p. 463. *Mart.*]

[*Adpendix ad epistolas Nicolai I. — Epistolae ad Adonem, archiepisc. Viennensem; ad Salomonem, Britanniae regem, eiusque coniugem; ad Festinianum episc. Dolensem; fragmentum epistolae ad Albuinum, (forte Adonem archiep.) Viennensem: *Mansi* ib. p. 469. 1q. *Mart.*]

[*Fragmenta ex decretis Nicolai pontif. (ex Burchardi cod. MSt. petita;) *ibid.* pag. 473. *Mart.*]

Hincmari Remensis ⁹⁵⁾ capitula XVII. data anno 852. presbyteris parochiae suae. Alia XXVI. quibus de rebus magistri et deani per singulas ecclesias inquirere et episcopo renunciare debeant. Alia III. superaddita anno duodecimo episcopatus, [P] hoc est Christi 857. Alia capitula V. data presbyteris in synodo Remensi a. 874. Et alia capitula XIII. archidiaconis et presbyteris Gunthario et Odelhardo, anno eodem, siue vt inuult *Sirmondus*, 877.

*Hincmari

⁹⁹⁾ Haec etiam pluribus Nicolai huius epistolis exhibet etiam Baronius tomo X. Annal.

⁹⁷⁾ V. supra, ad vol. X. p. 606. *Hark*

⁹⁵⁾ Vide supra pag. 271. nr. 26. Opera *Hincmari*, a *Sirmondo* edita, duobus voluminibus Pa-

ris. 1645. fol. In illis capitula illa leguntur tom. I. p. 710. 716. 730. 732. 735. sicut illa idem *Sirmondus* vulgauerat in adpendice ad tomum tertium conciliorum Galliae.

*Hincmari eiusdem epistola ad presbyteros Rhemenfis parochiae de baptismo, a Labbeo ex MSto codice edita. Incipit: *Cupiens vos in omni sensu et doctrina atque operis perfectione.*

Isaaci episcopi Lingonensis canones, sub undecim titulis digesti ex libris capitularium praecipue tribus posterioribus, quos ad Ansegisi abbatis collectionem Benedictus Leuita addidit, de quibus supra pag. 252. sqq. ubi etiam de Isaaco atque Herardo.

A.C. 858. *Herardi* archiepiscopi Turonensis capitula CXL. excerpta in synodo ex corpore sanctorum canonum.

Walterii siue *Gualteri* Aurelianensis episcopi capitula XXIV. compresbyteris promulgata in synodo apud Bullensem fundum anno ordinationis suae secundo, hoc est a.C. 871. ut Cellotius conicit.

†Lud. Cellotii, S. I. in *Walterii* capitula notae.

CPolitatum concilium, in quo Photius, Ignatio exturbato, inauguratus est, ut narrat Nicetas in Ignatii vita p. 963. et Nicolaus papa in epistolis, his adde auctorem Synodici veteris c. 148. supra p. 253. ed. vet. et ed. nou. p. 417. Vide *Labbeum* p. 1933. sq.

Suessionense, iussu Ludouici regis transrhenani, de quo Flodoardus lib. III. c. 23.

Capitula XV. e synodo apud *Carifacum* missa ad Ludouicum regem Germaniae, quum is ad occupandum Caroli fratris sui regnum seditiorum impulsu venisset. [De hoc aliisque tribus conuentibus in illa causa v. *Walch.* l. c. p. 547.]

[* *Turonensis* synodus, in qua canonum collectio data est ab Herardo archiepiscopo, a. 858. *Mansi* l. c. p. 523. *Mart.*] — Add. *Martens* thes. anecdot. tom. III. p. 842. et *Mansi* supplem. cont. I. p. 979. *Harl.*]

[* *Synodus Moguntina*, in qua Abbo quidam reus incestarum nuptiarum damnatur, an. circiter 858. habita: *Mansi* ib. pag. 525. [et in supplem. concil. I. pag. 979.] *Mart.*]

859. *Metense* siue in Mediomatrici ciuitate, aduentibus gloriosis principibus Carolo et Hlothario, capita XII.

Lingonense, in suburbio Lingonicae vrbs siue in Andemantunno Lingonum, siue in Lingonensi territorio in abbatia SS. tergeminarum, Speusippi, Eleusippi et Meleusippi, praesente Carolo rege. Canones XVI. infra in concilio Tullensi.

[* *Lingonense* concilium, in quo largitio quaedam pia confirmatur, a. 859. habitum. *Mansi* ib. p. 545. *Mart.*] add. *Walch.* l. c. p. 548. sq. *Harl.*]

Tullense I. apud *Saponarias*. Capitula XIII. Libellus proclamationis Caroli regis aduersus Wenilonem archiep. Senonensem. Epistolae synodales, 1. ad Wenilonem, 2. ad [P] episcopos Britonum, qui a metropolitano suo descuerant; 3. ad

3. ad Britones excommunicatos. Canones XVI. synodi Lingonensis relecti, ex his priuii sex sunt ex concilio Valentino a. 855.

Herardi archiep. Turonensis commonitoriuin ad Wenilonem archiep. Senonensem. *Sisterciense*, in quo priuilegium Saziacensis monasterii confirmatur, vt videre est apud *Mabilonium* laec. IV. Benedictin. parte 2. p. 500.

CPolitanum, quo Ignatius patriarcha damnatur, vt refert Nicetas in Ignatii vita p. 966. 967. Anastasius Bibl. in praefat. octauae synodi pag. 751. hoc tomo V. Harduin. Auctor Synodici veteris c. 149. supra p. 254. ed. vet. et ed. nou. p. 417.

A. C. 860. *Aquisgranense* duplex, in caussa Theutbergae vxoris Lotharii regis. Epistola episcoporum regni Lotharii ad Nicolaum I. papam. [De memorabilibus his II. conc. plura leges ap. *Walch.* l. c. p. 550. sq. et quos ille laudat. *Harl.*]

Confluentinum, quo inter quinque reges, Ludouicum et Carolum, Carolique filios Ludouicum, Lotharium atque Carolum, pax et concordia sancitae fuerunt, praesentibus episcopis X. abbatibus II. et laicis XXXIII. Adnunciationes Ludouici regis latine exhibentur, theotisca lingua desiderantur, vti etiam in Baluzii editione, de qua supra p. 503. ed. vet. et ed. nou. p. 751.

Tullense II. in Tullensis territorii villa *Tusfaco*, canones V. cum subscriptionibus episcoporum LVII. *Confirmatio priuilegiorum S. Martini Turonensis, cum subscriptionibus episcoporum XXXI. Epistola synodalis ad rerum ecclesiasticarum peruasores. Epistola Hincmari **) Remensis scripta synodi iussu ad Rodulfum Bituricensem et Frotarium Burdigalensem metropolitanos Aquitaniae de nuptiis Stephani et filiae Regimundi comitis.

[* Concilium *Mediolanense* in caussa Engeltrudis, Bosonis comitis adulterae vxoris, circa an. 859. vel 860. iussu Nicolai I. celebratum: *Mansi* ib. p. 589. [et in supplement. concil. I. p. 983.] *Mart.*]

[*Walch.* l. c. pag. 551. §. CXII. animaduertit, Ignatium gradu suo depulsum apud pontific. romanum esse conquestum, et Photium quoque ambiisse pontificis rom. gratiam, ideoque Nicolaum duo legatos misisse CPolin, esse certum; dubium vero, num antea ea de caussa *Romae* concilium sit habitum, citatque *Mansi* supplement. concil. tom. I. p. 983. *Harl.*]

861. *CPolitanum*, quo gesta pro Photio et contra Ignatium confirmantur, et Photius anathema in Nicolaum papam pronunciat, vt refert *Nicetas* in Ignatii vita p. 983. Haec ipsa synodus est in templo SS. apostolorum habita, duabus sessionibus, quae *prima* inde et *secunda* adpellata est, et canones habet XVII. a Photio, vt aiunt,

**) Tom. II. operum Hincmari p. 647.

aiant, compositos, quos post synodum [F] octauam a. 570. graece et latine exhibent conciliorum collectores, Binius, Regia et Labbeus p. 1511. et Harduinus p. 1195. cum praefat. Io. Zonarae. Iidem canones cum Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni scholiis graece et latine leguntur in *Beuerregii* magno synodico tom. I. p. 331. *Fabr.* Conf. *Causi* histor. litter. SS. eccl. tom. II. p. 77. *Walch.* l. c. p. 552. sq. *Affemann.* in libro I. (vbi saepe multumque grassatur in Photium,) cap. VI. p. 124. sqq. 139. sqq. cap. VII. p. 156. sqq. et frequentius. *Lambec.* VIII. p. 873. sq. nr. 17. cod. Vindob. XLIV. p. 929. sq. nr. 41. cod. XLV. — De synodis, in causa Photiana CPoli celebratis, v. supra, vol. X. pag. 673. sqq. *Harl.*

Romanum, in causa Ioannis Rauennatis episc. Acta tribus distincta actionibus recitant Anastasius in vita Nicolai papae et Burchardus. *Fabr.* [* Concilium *Romanum* in causa Ioannis Rauennatis episcopi plenius et integrius ex cod. ecclesiae Modocensis: *Manfi* XV. p. 597. *Mart.*] Num eodem anno 861. ap. Walchium duo concilia, alterum de Photio; (de quo v. *Manfi* suppl. concil. I. p. 984.) alterum in causa Io. Rauennatis episc. habitum (cuius acta etiam exstant in *Murator.* scriptor. rer. ital. tom. II. part. 1. p. 104. et *Bacchini* adiecit Agnelli libr. pontif. p. 80. adpend.) an vnum tantummodo concilium sit declarandum, dubium esse videtur *Walchio* in: Entwurf. p. 553. sq. Add. eundem de eadem causa ibid. p. 557. sq. aliosque ab eo citatos ad a. 863. et quae actum de illis conciliis ex *Manfio* adnotantur. *Harl.*

A. C. 862. *Senonense* incerto loco, de deponendo Herimanno episcopo Niuernensi. Vvenionis archiep. Senonensis et coepiscoporum eius epistola ad Nicolaum papam, cum Nicolai responsione. Vide *Labbeum* p. 1934. [et *Baluz.* opp. Lupi p. 194. et 516. *Harl.*]

[* *Romana* concilia duo, aliud, in quo Rhadoaldus et Zacharias episcopi CPolin missi, ad causam Ignatii et Photii implorandam; aliud, in quo gesta a legatis illis infecta declarantur, a. 860. et 861. habita; *Manfi* ibid. p. 609. *Mart.*]

[* *Mediolanense* concilium in causa Engeltrudis; quae, marito relicto, cum adultero degebat, iussu Nicolai I. conuocatum, a. circiter 860. *Manfi* ibid. pag. 609. *Mart.*]

Suessionensia duo, praesente Carolo Caluo rege: vnum contra Balduinum comitem et filiam eiusdem Caroli Iuditham, quae clam cum Balduino aufugit; et alterum, in quo Rothardus episc. Suessionensis episcopali priuatus est communione, donec obediret. Vide, quae ex Annalibus Bertinianis *Labbeus* p. 736. 1936. sq. *Harduinus* p. 569.

Romanum, in quo conditi canones duo contra Theopaschitas.

Aquisgranense III. in causa Theutbergae, vxoris Lotharii regis, vbi permiffum Lothario, vt aliud coniugium iniret. Canones X. Contestatio Hlotharii regis, adpel-

adpellantis episcopos de coniugio sibi permittendo. Sententia episcoporum. Collectio locorum ex S. scriptura, conciliisque et scriptis patrum a duobus episcopis facta, an liceat homini, uxore dimissa, aliam ducere, adhuc illa viuente.

[* Fragmentum alius libelli in celebri causa Lotharii regis concilio exhibiti, (ex cod. Palat. Vaticano;) *Mansi* ib. p. 626. *Mart.*]

Priuilegium monasterii *S. Dionysii*, in epistola episcoporum, qui fuere *Pistis* Suesiones euocati. Subscriptiones episcoporum XXXIX. et abbatum XI. Confirmatio priuilegii eidem monasterio dati a Landerico Parisiensi episcopo, cum subscriptionibus episcoporum XXXII. et Adalgarii notarii, qui ad vicem Gaushleni regiae dignitatis cancellarii recognouit. *Fabr.* [* Ad *Pistense* concilium, a. 862. habitum, additio *Mansi* ibid. p. 635. *Mart.*]

A. C. 863. *Siluanectense*, in quo Rothardus episc. Suesionensis, Hincmaro Remensi instigante, damnatus et in monasterium detrusus est.

Epistolae II. synodales episcoporum regni Lotharii.

†† *Scirachauanense* in Armenia maiore, in quo damnati sunt errores Nestorii, Eutychetis, Dioscori et aliorum: recepta, sed [P] tecte, non aperte Chalcedonensis synodus, canones XV. conditi, quos armeniace edidit et latine vertit *Clemens Galanus* in conciliatione ecclesiae Armen. parte 2. tom. I. p. 139.

Conuentus in loco, qui dicitur *Pistis*, (Ponte Arcarum siue potius *Pistres* ad Andelam fluuium,) canones IV. priuilegium S. Martini Turonensis confirmatum in synodo Pistensi. Vide *Labbeum* p. 1933. Subscriptiones episcoporum XVI. abbatum VI.

Concilium incerti loci in *Aquitania* contra Stephanum, comitem Aruernorum, praesentibus papae Nicolai legatis. *Labbe* p. 1937.

Vermeriense de controuersia Roberti Cenomanensis episc. cum monachis S. Karilefi. *Labbe* p. 1938. *Fabr.* [* Ad concilium *Vermeriense* in causa monasterii Anisolenfis, a. 863. habitum additio *Mansi*. — Iudicium in gratiam Anisolenfium monachorum probatum; *Mansi* ibid. p. 669. *Mart.*]

Metense, (in synodo Romana insequuta mox damnatum,) de diuortio Lotharii et Theutbergae, coniugisque Waldradae. [De hoc et seqq. concil. copiose agit multosque citat VV. DD. *Walch.* l. c. p. 556. sqq. *Harl.*]

Romanum, in quo Metensis synodus damnata eiusque acta rescissa, et Guntharius ac Theutgaudus archiepiscopi, praecipui Lothariani diuortii adsertores, depositi sunt. Canones V. Epistolae schismaticorum virulentae. *Fabr.* [* Ad synodum *Romanam* a. 863. habitam additio: — Epistola Nicolai ad Vitalem Gradensem patriarcham, qua illum ceterosque suffraganeos ad synodum Romae III. Kal. Nou. habendam inuitat: *Mansi* XV. pag. 660. [et in supplem. concil. I. pag. 985.] *Mart.*]

[*Concilium seu conuentus *Atinacensis*, in quo, legato apostolico tradente, Lotharius rex uxorem recipit in thorum, et Engeltrudis adulterii rea communione priuatur, a. 865. habitus: *Manf* ibid. p. 679. [et in supplem. conc. I. p. 993.] *Mart.*] Sed verum fuisse concilium, negat *Walch*. l. c. p. 560. *Harl.*]

A. C. 865. *Romanum*, in quo Rothardus episc. Sueffionensis restitutus. Libellus proclamationis, quem Rothardus Nicolao papae obtulit. Sermo eiusd. Nicolai, quem ex ambone in missa fecit in basilica S. Mariae ad praesepe die vigiliarum Natiuitatis Domini. Epistolae eiusd. 1. ad clerum et plebem ecclesiae Romanae, 2. ad Carolum Caluum regem, 3. ad Hincmarum archiep. Remensem, 4. ad vniuersos episcopos Galliae, 5. ad clerum et plebem Sueffionicam, 6. ad Rothardum. *Fabr.* [*Ad concilium Romanum VII. a. 865. celebratum, additio. — Fragmentum epistolae Nicolai ac Ludouici imp. ex Gratiano: *Manf* ibid. p. 703. *Mart.*]

866. *Sueffionense III.* pro causa Vulfadi Bituricensis episc. epist. XIV. 1. Nicolai papae ad Hincmarum Remensem, 2. Caroli regis ad Nicolaum, 2. Nicolai ad regem Carolum, 4. ad Herardum archiep. et alios, 5. Schedules siue libelli quatuor ab Hincmaro oblatis synodo, 6. adnuntiatio Herardi archiep. 7. Synodica ad Nicolaum papam, cum subscriptionibus episcoporum. XXXV. 8. altera ad eundem de Britonum infestationibus, et de Actardo episc. qui Romam cum actis synodi mittebatur, 9. Caroli regis ad papam, 10. Priuilegium monasterii Solemniacens. 11. epistola Nicolai papae ad episc. synodi Sueffionicae, 12. ad Hincmarum Remensem, 13. ad Carolum regem, 14. ad Vulfadum clericum Remensem et socios. [v. *Fleury* hist. eccles. libr. 50. §. 271. *Dupin* biblioth. des auteurs eccles. tom. VII. p. 32. sqq. etc. *Harl.*]

[*Synodus *Ticimensis* a. 866. (ex *Harzheimii* concil. German. tom. II.) *Manf* ib. p. 759. *Mart.*]

[P] *Hincmari* Remensis epistolae IV. ad idem concilium pertinentes, 1. 3. et 4) ad Nicolaum papam, 2) ad Egilonem archiep. Senonensem.

860. *Incerti in Gallia loci* conuentus, in quo actum de Ingeltrude Bosonis comitis uxore, quae virum suum reliquerat; ex tom. II. opp. *Hincmari* p. 669.

866. Priuilegium monasterii *Atrebatensis* in concilio *Vermeriensi* datum, cum subscriptionibus archiepiscoporum. VI. et episcoporum XXV. abbatum XI.

867. *Tricassinum* siue apud Treca: 1) epistola episcoporum ex regno Caroli et Lotharii ad episcopos in regno Ludouici manentes, 2) epistola synodica concilii ad Nicolaum papam, cum subscriptionibus episcoporum XX. 3) Caroli Calui regis ad papam Nicolaum. *Fabr.* [*Ad *Tricassinum* concilium, an. 667. additio. — Litterae synodicae concilii *Trecensis* pro ecclesia Niuernensi, (ex *Mabillon. annal. ord.*

ord. Benedict. tom. III. adp. nr. XIV.) *Mansi* XV. p. 1801. *Mart.*] add. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 997. *Hart.*

Editionis Regiae tomus XXIII.

Hadriani papae ⁸⁹⁾ epistolae XXXII. 1) ad synodum Tricassinam, 2) ad episcopos synodi Sueffionensis, 3. 13. 14. 19. 25. 29. 30) ad Carolum Caluum regem, 4. 12. 18. 21) ad Hincmarum Remensem, 5) ad Herardum archiep. Turonensem, 6) ad Actardum episcopum Numneticae ecclesiae, 7. et 23) ad Ludovicum regem Germaniae, 8) Lotharii regis ad Hadrianum papam. Hadriani responsio, cuius Regino meminit, non exstat. Sed exstat 9) alia Hadriani ad Lotharium epistola de Theutbergae solutione, 10) ad Woldradam, 11) ad episcopos Germaniae, 15) ad proceres regni Lotharii, 16. 22) ad Proceres regni Caroli Calui, 17. 20. 24) ad episcopos in regno Caroli constitutos, 26) ad proceres regni Caroli Calui, et quondam Lotharii regis, 27) ad episcopos in regno Caroli et quondam Lotharii constitutos, 28) ad episcopos synodi Duziacensis, 31. et 32) ad Adonem Viennensem episcopum.

A. C. 868. Conuentus episcoporum apud *Carifacum*, in quo Willebertus presbyter Turonicae dioecesis examinatur, alibi postea consecrandus in episcopum Catalaunensem.

[P] *Wormatiense* concilium de variis ecclesiasticae disciplinae partibus canones XLIV. Et alii deinceps vsque ad LXXX. in alio fortassis Wormatiensi concilio superadditi. *Fabr.* [* Ad concilium *Wormatiense*, a. 868. habitum, additio *Mansi* XV. pag. 883. Inest diploma pro fundatione Parthenonis Herefensis in dioecesi Paderbornensi, ex Lünigii spicileg. in Paderbornensibus p. 697. *Mart.*] *Walch* in: Entwurf. p. 562. sq. citat etiam *Mansi* supplem. concil. I. p. 999. (vbi quoque p. 1001. sqq. tria, quae posthaec ex eius collectione ampliff. referuntur, concilia quorum tamen memoria partim est parum certa, partim manca, memorantur.) *Baron.* *Pagii* et *Mansi* annal. eccles. tom. XV. p. 92. et 157. etc. *Hart.*

[* *Pistenfis* conuentus in causa Hincmari, Laudunensis episcopi, rebus ecclesiae suae a Carolo rege exspoliati; *Mansi* ib. p. 885. *Mart.*]

[* Concilium *Romanum*, in quo Anastasius cardinalis, saepe antea damnatus, itidem damnatur, a. 868. habitum; *Mansi* ib. p. 887. *Mart.*]

[* Concilium incerti loci episcoporum Galliae et Burgundiae, a. 868. habitum; *Mansi*, ib. p. 887. *Mart.*]

[* *Laudunensis* synodus dioecesana pro indicenda sacrorum cessatione in tota illa dioecesi ad nutum episcopi, a. 869. habita; *Mansi* ib. p. 888. *Mart.*]

Ggggg 3

[* *Ramana*

89) Alias Hadriani epistolas habes in actis synodi CPol. a. 869.

[* *Romana* vel forte *Casinenfis* synodus, pro restitutione Guntharii, Coloniens. episcopi, et aliorum, anno forte 869. Hadriani II. a. II. habita, - *Mansi* ib. pag. 889. *Mart.*]

[* Synodus *Caphartutae* Iacobitarum pro statuenda inter eos ecclesiastica hierarchia, a Ioanne patriarcha anno 869. celebrata; (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II.) *Mansi* ib. p. 895. [et in suppl. concil. tom. I. p. 1011.] *Mart.*]

[Subiuncta est huic tomo appendix V. continuationem capitularium regum Francorum continens. *Mart.*]

[*Editionis Mansi tomus XVI.*]

A. C. 869. CPOLITANVM quartum, inter oecumenica ex romanae eccles. et Graecorum *Λατινοφρόνων* sententia *οκταυμ*, episcoporum centum et duorum, auspiciis Basilii imp. pro Ignatio patriarcha contra Photium in aede S. Sophiae congregatorum. Huius concilii acta in decem *πράξεις* siue sessiones distincta ex veteri antiqua versione, (locupletiore passim.) *Anastasi* bibliothecarii rom. qui illam Hadriano papae dicauit, et duabus postremis actionibus ipse, Ludouici imp. legatus, interfuit, exstant inedit. Romana, in Binianis 1618. 1637. Regiaque nec non Labbei et Harduin. concilior. collectione, et praemittuntur actis graeco-latinis ex editione *Matthaei Raderi*, S. I. qui primus haec edidit Ingolstadt. 1604. 4. Historica praefatio p. 749. ed. Harduin. *Fabr.* Conf. *Walch.* Entwurf pag. 564. sqq. qui iam laudat *Causi* hist. litter. SS. eccl. vol. II. p. 79. *Baron.* et *Pagii* anal. eccles. tom. XV. pag. 161. sqq. *Richer.* histor. concil. general. lib. I. cap. 12. p. 348. *Lupi* Opp. tom. III. p. 259. 321. *Catalani* concil. oecum. illustr. tom. I. p. 298. etc. *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. et cit. libr. I. cap. 6. §. CII. sqq. p. 131. sqq. contra Fabric. nostrum *) aliosque, quos scilicet vocat, haereticos recentiores, inprimis contra Photium multa acriter declamitat: item per totum cap. VII. de hac synodo, inprimis, (vt verbis Assmanni utar,) „de synodo CPolitana in templo S. Sophiae, vt dicitur, a Photio celebrata, et a schismaticis recentioribus in codicem canonum intrusa.“ Pariter copiose persequitur cap. VIII. pag. 243. sqq. historiam actaque synodi CPolit. octavae oecumenicae; ideo pag. 258. sq. agit de versione Anastasii bibliothecarii latina, atque p. 259. sqq. acta graeca ac p. 292. sqq. epistolas, a synodo octaua scriptas, aliaque, quae ad illius historiam pertinent, ex Vaticano et Ottoboniano codd. recenset illustratque: p. 322. sqq. inquit, quisnam fuerit, et qua aetate vixerit scholiastes graecus, qui et acta synodi octavae in compendium graece rededit, et adpendicem graecis actis subiunxit. Illum vero ex adpendice, collatis tom. X. concil. Labb. ed. Venet. p. 930. aliisque locis, docet, ab a. 891. ad 900. floruisse, conicitque, pluribus prolatis argumentis, eum fuisse *Nicetam Paphlagonem*, qui vitam S. Ignatii, patriarchae CPolitani in lucem emisit. Pag. 326. sqq. canones

*) v. supra, vol. X. p. 673. sq. ubi quoque codd. quosdam de hoc concilio iam laudauit. *Hart.*

canones ipsos, qui sunt latini XXVII. refert, addita vrbis adnotatione, qui desiderentur in actis graecis. *Harl.*

Breviarium synodi ab Anastasio compositum p. 765. Aliud graece et latine pag. 1140. quod traditur γεγραμμένων ἐν τῷ δεξιῷ ἑμβόλω τῆς ἐκκλησίας, et malae fidei arguitur a *Fvid. Spanhenio* fil. tom. II. Opp. p. 639. seq.

In *actione I.* occurrunt *Hadriani* papae epist. ad Basilium imp. p. 766. *Harduin.* et graece p. 1027. *Theodosii* Hierosol. ad Ignatium CPol. p. 771. et graece p. 1031. Libellus professionis episcoporum p. 773. Definitio *Thomae* metropolitae Tyri pag. 776.

Actione II. Libellus confessionis episcoporum, qui in Ignatium patriarcham peccauerint, p. 783.

Actione III. *Basilii* imp. epistola ad Nicolaum papam, pag. 790. *Ignatii* ad eundem, p. 791. *Hadriani* papae ad Ignatium, p. 793.

Actione IV. epistola 1) *Nicolai* papae ad Michaëlenr imp. p. 802. et quaedam ex illa graece, p. 1043. Epistola 2) ad eundem, p. 807. 3) ad Photium, p. 811. et pars graece, p. 1045.

Actione V. altera ad Photium epistola *Nicolai*, quae incipit: *Omnis utilitas et profectus animarum catholica fide manitur et dilectione euangelii tuetur*, p. 820.

Actione VI. epanagosticum romanorum vicariorum, p. 825. imperatoris *Basilii*, pag. 834.

Actione VII. *Nicolai* papae epistola ad episcopos et clerum CPol. pag. 842. [U] Capita synodi sex p. 847. Graece p. 1070. *Hadriani* papae epistola ad Basilium imp. p. 860. ad Ignatium CPol. p. 861. adlocutiones tres ad concilium *Romae* a papa *Hadriano* coactum, p. 862, 865, 866. et graece pag. 1075. seq. Canones V. cum subscriptionibus papae *Hadriani* et episcoporum p. 868. et graece p. 1081. sine subscriptionibus.

Actione VIII. Libellus apologeticus *Petri* monachi, p. 876. caput XX. Concilii Lateranensis p. 877. caput VI. *Nicolai* papae p. 880.

Actione IX. *Michaelis* Alexandrini episcopi epistola ad Basilium imp. pag. 884. et graece p. 1091. *Epitimum* synodi p. 891.

Actione X. canones synodi septem et viginti p. 899. graece quatuordecim p. 1098. *Basilii* imp. adlocutio ad synodum, p. 918. subscriptiones episcoporum, p. 922. Epistola synodi encyclica, p. 929. pars graece p. 1107. Epistola synodi ad *Hadrianum* papam p. 933. pars graece p. 1109. *Basilii, Constantini et Leonis* imperatorum epistola ad sedes patriarchales p. 935. ad *Hadrianum* papam pag. 936. *Ignatii* ad *Hadrianum* pro tribus nouis capitulis, pag. 937. *Hadriani* papae ad imperatores *Basilium, Constantinum, Leonem*, p. 938.

In graecis actis habetur etiam epistola *Metrophanis* metropolitae ad Manuelem patricium et Logothetam dromi, p. 1111. vbi de Photio quinquies deposito in duabus CPolitanis et tribus romanis synodis, p. 1115. *Stephani* papae ad Basilium imp. id. *Styliani* Neocaesareae Euphratesinae episcopi ad Stephanum papam pag. 1121. *Stephani* ad episcopos et clericos p. 1129. ad *Stylianum* p. 1130. *Formosi* papae ad eundem *Stylianum* p. 1132.

De Photii Photianorumque mala fide, p. 1133. Excerpta ex synodicis pontificum rom. Nicolai, Hadriani, Iohannis IX. Martini, Stephani et Formosi, p. 1137. seq.

De Photio summative ex historia *Iohannis Thracensis*, cognomento *Scylitzae*, p. 1148.

Admonitio ad lectorem de Pseudo-synodo Photii pag. 1149. seq. magnam partem ex *Ignatii CPol. vita* a *Niceta Davide* Paphlagome scripta ^{ww)}, quae integra graecis actis praemittitur, p. 943. [P] cum excerpto ex encomio eiusdem Ignatii, *Michaële* monacho presb. et syncello auctore. Libellus de Ignatii causa missus a *Theognosto* monacho et archimandrita veteris Romae et exarcho CPol. ad Nicolaum papam. Ex actis *synodi rom.* sub Nicolao I. papa, canones X. pag. 1020. Nicolai epistola ad Ignatium p. 1022. ad senatum CPol. p. 1023.

Ioannis VIII. epistola collectorum iudicio *ἀνόθευτος* in codice Vaticano reperta ad imperatores Basilium, Constantinum, Alexandrum; incipit: *τῆς ὑμετέρας σοφίας*, pag. 1165. Ioannis eiusdem epistolae a Photio, vt aiunt, corruptae 1) ad eodem tres imperatores, incipit: *τὸ καθαρὸν καὶ ὑπερλαμπρὸν*, pag. 1171. 2) ad episcopos quatuor sedium patriarchalium, incipit: *ἐπομισάμεθα ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ*, p. 1181. 3) ad Photium patriarcham CPol. incipit: *περὶ σαφεστάτη μαθόντες*, pag. 1185. 4) ad eundem altera, incip. *τὴν σοφίαν καὶ φρόνησιν*, pag. 1188. 5) ad episcopos quatuor sedium patriarchalium; incipit: *τὰ ὑγιαίνοντα ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ*, p. 1192.

Canones XVII. synodi CPolitanae pro Photio in templo SS. apostolorum habitae, quam *primam* et *secundam* vocant, de qua supra ad a. 861.

Canones tres ^{xx)} synodi pro Photio habitae CPoli in templo *Sophiae*, de qua ad a. 879. Haec Photianianis octava oecumenica est. Omniaque haecenus post decem illas actiones memorata graece et latine ex Raderi editione adferuntur.

A. C. 869. Concilium apud *Vermeriam*, in quo *Hincmarus Laudunensis* episcopus accusatus sedem romanam adpellavit. *Fabr.* — *Mansi* in suppl. concil. I. p. 1003. adhuc profert

^{ww)} Acta synodi et vita *Ignatii*, a *Niceta* conscripta, it. *Ignatii* encomium, a *Michaële* monacho compositum, *Monac.* in cod. Bavar. XXVII. fol. 289. sq. v. cl. *Hardt* in: *Aretini* *Beiträgen* etc. anno 1803. part. IV. pag. 17. *Harl.*

^{xx)} Confer *Beueregil* magnum *Synodicon* tom. I. pag. 360. vbi hi tres canones exhibentur cum *Ycholiis Zonarae*, *Balsamonis* et *Alexii Aristeni*. (Vide etiam *Lambecium* VIII. p. 413. [p. 873. sq. ed. *Kollar.*] et quae de aliis synodis Photianis notati volum. X. huius bibl. p. 673. sqq.)

profert concilium *Laudunense*, quod Hincmarus congregasse dicitur; sed *Walchio* in: Entwurf pag. 567. (vbi de ingenio Hincmari turbulento superboque aduersus regem Carolum, istiusque satis et consilio mutato in *Attiniac.* concilio a. 870. agitur,) illud potius conuentus sacerdotum Laudunens. fuisse videtur. *Harl.*

*Præceptorum regionum in fauorem Carroffensis monasterii confirmatio, cum subscriptionibus eiusdem synodi archiepiscoporum VIII. et episcoporum XXI.

Metense, quo regnum Galliae a Ludouico II. imperatore, Lotharii fratre et legitimo successore, ad Carolum Caluam vtriusque patrum fuit translatum. Denunciationes episcoporum et Caroli regis. *Fabr.* Concilii nomine, quum vera essent comitia imperii, insigniri non posse, iudicat *Walch.* l. c. pag. 566. actaque reperiri etiam in *Sirmondi* concil. Gall. tom. III. p. 383. et *Baluzii* capitul. tom. II. p. 215. adnotat. *Harl.*

[P] *Pistense*, praesente Carolo rege, cum subscriptionibus archiep. Senonensis et aliorum episcoporum XI. ex *Dacherii* Spicileg. tom. II. p. 712.

A. C. 870. Concilium decem prouinciarum apud *Attiniacum*, in quo *Hincmarus Laudunensis* iterum accusatus ad sedem romanam prouocauit.

Viennense, sub Adone praefule, vbi priuilegium confirmatum est monasterii S. Augendi super quadam ecclesia. Vide *Mabilionium* saec. IV. Benedictin. parte 2. pag. 269.

[*Ad concilium *Coloniense*, (quod dedit Coleti,) in causa ecclesiasticae disciplinae additio *Mansi* XVI. p. 565. Inest canon 56. ex Abonis Floriacensis collect. vetust. canon. ap. *Mabilion.* in Analect. p. 143. in quo excommunicandi potestas episcoporum circumscribitur. Neque tamen satis constat, vtrum canon ad concil. Colon. a. 870. vel 873. pertineat. *Mart.*]

[*Hincmari, Remensis archiepiscopi, et aliorum episcoporum apud Vermeriam congregatorum a. 870. diploma de libertate et praediis abbatiae S. Vedasti; *Mansi* ibid. p. 566. *Mart.*]

871. *Duziacense*, ad Duziacam villam, in quo *Hincmarus Laudunensis* tertium accusatus episcopali gradu deiectus est. Rescriptum episcoporum synodi ad Hadriani papae epist. XXVIII. Proclamatio Caroli regis aduersus Hincmarum Laudunensem. Aduersus eundem libellus expostulationis *Hincmari Remensis*. Responsum episcoporum. Acta cum Hincmaro Laudunensi eiusque deposito, cum subscriptionibus episcoporum XXI. chorepiscopi vnus, presbyterorumque et archidiaconorum XVI. Epistola synodalis ad Hadrianum papam, Hincmari Remensis ad eundem epistola, et Quaterniones ad Carolum regem pro ecclesiastica libertate tuenda, porrecti apud Pistas a. 868. Eiusdem rotula siue collectio testimoniorum ex canonibus et doctoribus Carolo regi porrecta. Hincmari Laudunensis schedula episcopis apud Pistas et per eos regi porrecta: nec non satisfactio ab eodem Hincmaro missa regi per Odonem episc. Belgiuagorum. Hinc-

mari Remensis extemporalis admonitio ad Carolum regem et ad eundem epistola.

* *Epistolae VIII.* ad Hincmarum Laudunensem, quae in editione Sirmondiana operum Hincmari Remensis desiderantur. Narratio eorum, quae post opusculum LV. capitulorum, (in edit. Sirmondi tom. II. p. 377. obuium,) ab utroque Hincmaro peracta sunt, ex codice MS. MCCCCLXXXVI. Palatino-Vaticanae bibl. descripta a Luca Holstenio et a Labbeo primum vulgata. Concilium hoc cum notis primum vulgavit *Ludovicus Cellotius*, S. I. Paris. 1658. 4. ex quo Regia et Labbeus pag. 1664—1702. etiam vitam Hincmari Laudunensis exhibet, perinde ut Cellotii [P] praefationes et notas apud Labbeum pag. 1702—1733. et 1770—1789. sed et has et illam Harduinus omisit. Epistolae Hincmari Laudunensis sex ad Hincmarum Remensem habes in Hincmari Remensis operibus a Sirmondo editis tom. II. p. 335. 340. 341. 351. 603. 644. et collectionem ex epistolis romanorum pontificum pro adpellatione sua, p. 355.

Rabani archiep. Moguntini responsum super quibusdam interrogationibus *Reginbaldi* chorepiscopi, Labbe p. 1845. Harduin. p. 1411. *Fabr.* [* *Rabani* epistola ad Humbertum correctior ex cod. Vatic. Palat. DLXXXVI. *Manfi* ibid. p. 869. *Mart.*]

Eiusd. Rabani opusculum, si liceat chorepiscopis presbyteros et diaconos ordinare cum consensu episcopi sui.

De antiquis episcoporum promotionibus, cum diuersis formularum, ad eas spectantium et formatarum, exemplis, ex appendice ad tomum secundum Sirmondi conciliorum antiquorum Galliae. I. Formulae quatuor antiquae de episcopatu, quarum olim usus fuit sub primis regibus: 1) Cleri plebisque viduae ciuitatis preces ad regem pro episcopo instituendo, 2) praeceptum regis de episcopatu ad episcopum designatum. 3) Indiculus regis ad metropolitanum, ut designatum episcopum ordinet cum suis comprouincialibus. 4) Indiculus alter ad episcopum pro eadem designati episcopi ordinatione. II. Formulae sedecim diuersae in episcoporum promotionibus usurpatae post restitutam electionum libertatem: 1) epistola Hincmari Remensis metropolitani ad regem, ut electionem et visitatorem concedat ecclesiae Siluaneensi. 2) Eiusd. ad Hedenulfum, ut visitatorem agat in ecclesia Cameracensi. 3) ad clerum et plebem Cameracensem, ut electionem faciant. 4) ad Beluacenses, de forma et modo faciendae electionis. Excusatio Remensium canonicorum et monachorum, vasallorumque, qui electionem ante Visitatoris aduentum fecisse dicebantur. Adlocutio visitatoris ad electores. 7) Decretum electionis Hadenulfi Laudunensis: 8) electionis Aeneae Parisiensis: 9) electionis Ansegisi archiepiscopi Senonensis. 10) epistola Senonensis ecclesiae ad Hilduinum archicapellanus et ad Iudith imperatricem, pro tuenda electione, quam fecerant. 11) examinatio [P] Willeberti Catalaunensis, ordinandi episcopi. 12) Professio Adalberti futuri episcopi Morinensis.

Morinensis. 13) Professio altera futuri archiepiscopi. 14) tractoria Prudentii episcopi Tricassini, quum electioni Aeneae Paris. adesse non posset. 15) Documentum de ordinatione Electranni, episcopi Redonensis. 16) Canonicae litterae ab ordinatoribus datae Hedenulfo episcopo Laudunensi.

Formatarum veterum canonicarum epistolarum exempla XII. post praemissam ex sine Chalcedonenfis concilii, Attici episcopi CPol. notationem de modo faciendarum epistolarum formatarum secundum Nicaenae institutum ^{yy)} synodi. 1) Ebroini Bituricensis archiepisc. ad Magnonem Senonensem, a. 810. 2) Wolfonis episc. Constantiensis ad Bernaldum Argentariensem, a. 817. 3) Teutgaudi Treuirensis archiep. ad Carolum Caluum regem, episcopos et alios vniuersos pro Hegilone presbytero ad sanctorum loca peregrinante. 4) Ioannis episcopi Cameracensis ad omnes episcopos pro Vrsione presbytero, vt in qualibet illorum parochia recipi possit, a. 865. 5) Liutadi episcopi Vinciensis ad Wenilonem Rotomagensis archiepisc. de Vulfado diacono, quem olim sibi traditum ab Ebone Remensi, nunc ipsi concedit, anno 868. 6) Aeneae Parisiensis episc. ad Hincmarum Remensem, vt ei Bernonem Acolytum in parochia sua retinere et ordinare liceat. 7) Hedilonis episcopi Nouiomensis ad Didonem Laudunensem pro Arnegiso presbytero, vt in eius parochiam migrare ipsique subiici liceat, a. 892. 8) Heidilonis eiusdem ad Rodulfum Laudunensem pro Rotgero diacono a. 902. de causa simili. 9) Ratbodi Treuirensis archiepiscopi ad Rotbertum episcopum Metensem pro Gislemaro presbytero, vt ei deinde in ipsius parochia degere liceat a. 905. 10) Dadonis episcopi Virdunensis ad Ratbodum [P] Treuirensis pro Adruino presbytero de simili causa a. 906. 11) Durandi episcopi Aruernorum ad Radulfum Turonensem pro subdiacono quodam, quem eius cura committit. 12) Formula generalis epistolae formatae. Confer, quae de formatis eiusmodi epistolis siue commendatitiis ecclesiasticis *Emanuel Schelstraenus* ad concilium Antiochenum a. 341. p. 387. seq. *Hieron. Bignonius* ad veteres formulas p. 959. tom. II. Capitular. Baluzii, et formulas ipsas pag. 443. 556. et 583. seq. *Franciscus Bernardinus Ferrarius* de antiquis ecclesiasticis epistolis lib. L. (Mediolan. 1613: 8. et Helmst. 1688. 4.) *Philippus Priorius* de litteris canonicis tractoriis et synodicis, Paris. 1675. 8. et alii, quos laudat Cangius in glossar.

[* Alia quaedam exempla epistolarum formatarum ex Ballerinorum edit. Opp. Leonis M. tom. III. pag. XCI. — Formata Burchardi episcopi Wormat. ex msto cod. Lucensi; *Mansi* XVI. p. 882. sq. *Mart.*]

[* Iuramenta episcoporum sedi Arelat. praestita, ib. 884.

* Adpen-

^{yy)} Papias in vocabulario: *Formatae epistolae a sanctis CCCXVIII. patribus in Nicaeno concilio constitutae feruntur, ne videlicet quicumque clericorum in transferendo se qualescumque lit-*

teras confingerent a proprio episcopo committendi licentiam accepisse etc. Confer Carolum Labbeum ad synopsum Basilicon p. 196.

* *Appendix miscellanea formularum et diuersarum formularum a I. D. Mansio collectarum, ib. p. 895. Mart.*

[Subiecta est huic tomo Mansi appendix VII. continuationem capitularium regum Francorum continens. *Mart.*]

* *Photii-patriarchae CPol. de septem synodis oecumenicis graece et latine, Harduin. p. 1463. Vide supra p. 348. Labbeus hanc de synodis Photii, quemadmodum et tres, quae proxime sequuntur synopsis exhibet et ipse quidem graece et latine, sed non hoc neque vno continenter integras descriptas loco, sed per capita singula conciliis singulis, de quibus mentionem faciunt sparsim subiunctas.*

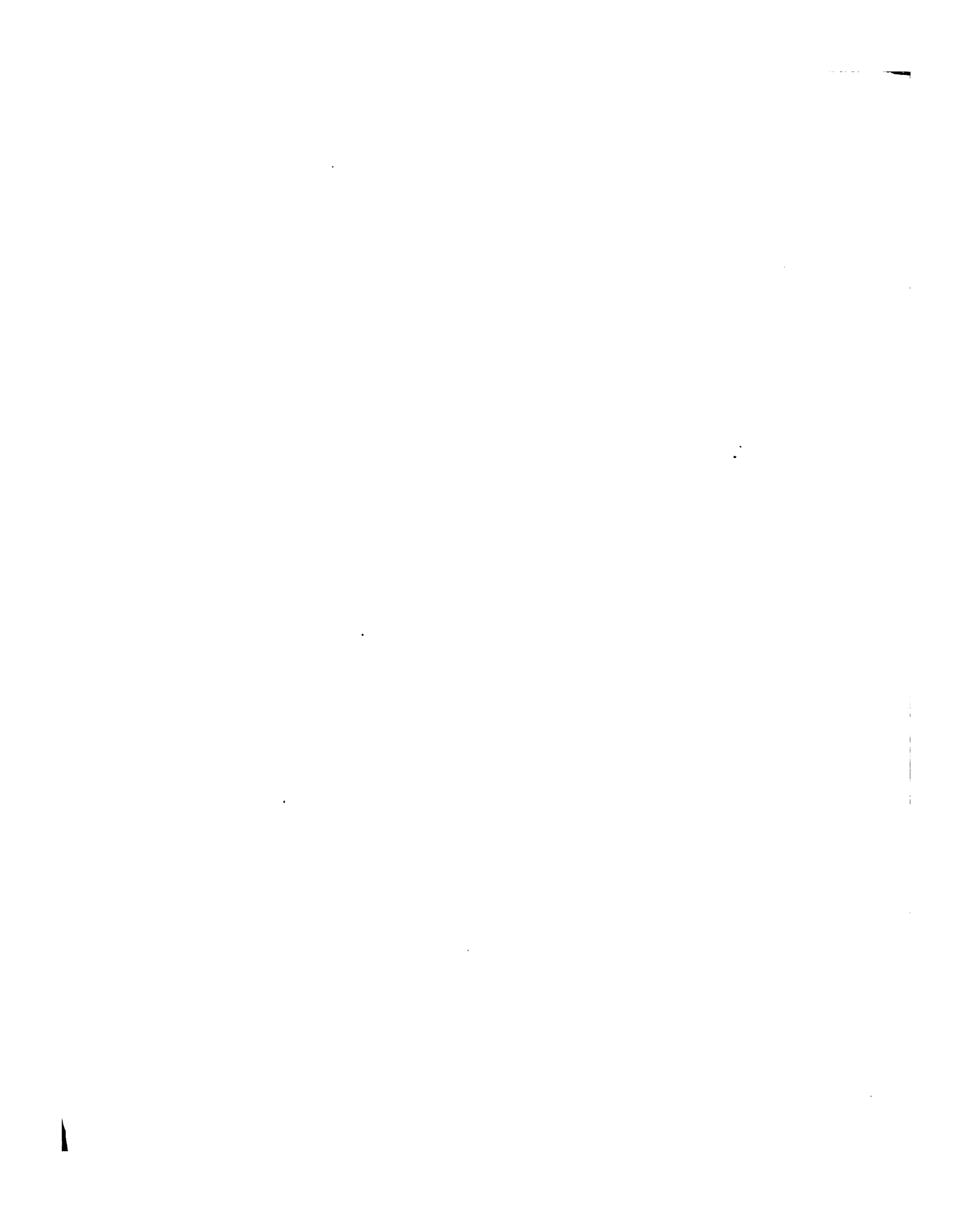
* *Nisi metropolitae Rhodi circa A. 1366. de synodis oecumenicis nouem, narratio synoptica graece et latine. Harduin. p. 1479.*

* *Incerti (Germani ab a. 715. ad 730. patriarchae CPol.) de sex synodis oecumenicis, graece et latine. Harduin. p. 1486. Vide supra p. 338. sqq. et 348. sqq. ed. nou.*

* *Vetus Synodicon a D. Io. Pappo editum, (quod dedi supra pag. 360. sqq.) graece et lat. Harduin. p. 1493. qui testatur, in MS. regio Paris. MMDCCCCLI. fol. 219. auctorem dici *Cyrillum* episcopum Hierosol. Sed nullum inter Hierosolymitanos episcopos reperio *Cyrillum* alium, quam celebratissimum illum quarti doctorem saeculi, quo certe auctor Synodici quatuor plus saeculis est recentior.*

Reliquam Capitis partem sequentium volumen habebit.

FINIS VOLUMINIS DVODECIMI.

Vertical line on the right side of the page.

JUN 17 1968

